Ч. 75. и 76. Львôвъ, Середа 1. (13.) Жовтня 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администрації „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрації час. „Дѣло“.
Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.
Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.
Рукописи не звертаютоя тôлько на попередне застереженье.
Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Друкарня Товариства имени Шевченка

☞ **Съ нынѣшнымъ днемъ розпочинаєся четверте чвертьрôчье, тожь просимо о скоре надôсланье предплаты и выровнанье всѣхъ залеглостій.**

Кождому ВП. Предплатителеви подано на опасцѣ, доки предплативъ а взглядно, якѣ у него залеглости.

Русины а Поляки.

I.

Политика трехъ рускихъ послôвъ въ радѣ державнôй, а съ нею и цѣла такъ звана справа руска, выдвигнулася зновъ на передъ въ наслѣдство выступленя пос. о. Озаркевича передъ выборцями въ Коломыѣ. Dziennik Polski, котрый доси якъ найменше занимався рускою справою, згадуючи о бесѣдѣ пос. о. Озаркевича передъ выборцями въ Коломыѣ и именно съ патискомъ пôдносячи заявленье, що нашъ посолъ въ кождôмъ случаю приступивбы съ другими рускими послами до правицѣ тôлько пôдъ певными условіями и застереженями, — додаєзъ своєи стороны слѣдуючѣ уваги:

„Именно о тіи условія и застереженя розходится въ теперѣшнôй хвили. Коли пôдъ часъ побыту Цѣсаря во Львовѣ запытали мы посла Ковальского о будуще становище рускихъ послôвъ въ радѣ державнôй, поч. посолъ ôтповѣвъ намъ, що три голосы ачейже не богато важатъ на шали парляментарныхъ заходôвъ. Сказанѣ слова не суть безъ основы; але для насъ рускѣ голосы маютъ бôльше сягаюче значенье, маютъ вартôсть засадничу. Бажалибысьмо щиро, щобы вже разъ устала племѣнна вражда, вызвана и пôддержована махинаціями ворогôвъ. Хотѣлибысьмо боротись и здобувати разомъ и споживати здобычѣ въ незаколоченôй згодѣ соспôльнôй. Обосторонну завзятôсть охолодили важкѣ нещастя економичнѣ; тая борба мучитъ насъ и обезсилює. Тожь радôстно витаємо кожду заповѣдь лучшои будучности. Высоко цѣнимо заявленье о. Озаркевича, що николи не пôйде съ централистами, котрыхъ система въ ложи и вызысковаю. На мѣстце давного идолопоклонъства для накиненыхъ або уроєныхъ идолôвъ руска соспôльнôсть жадає инстинктово иншихъ покликôвъ, иншои програмы. Будемо точно записувати кождый объявъ въ тôмъ направленю. И не сомнѣваємося, що осуществлятся горячѣ бажаня людій доброи волѣ, щобы въ тôй непотрѣбнôй и неприродноô враждѣ не зъѣли насъ грозячѣ повсюду економичнѣ нещастя“.

Праска Politik пише въ тôмъ предметѣ: „Наслѣдства галицкои подорожи цѣсаря починаютъ объявлятися такожь и взглядомъ ôтношень межи Поляками а Русинами, котрѣ управняютъ до великихъ надѣй. Здаєся, що въ тôмъ направленю працює особенно пос о. Озаркевичь дуже совѣстно и покладає великѣ заслуги. Зъ єго справозданя оповѣщеного въ *Дѣлѣ* вѣє духъ поєднаня и дуже насъ радує, що згодливѣ слова руского посла такожь и въ польскôмъ таборѣ впали на плодовиту землю, о чѣмъ свѣдчитъ симпатичне прійнятье згодливого освѣдченя въ Dzien. Pol. И справдѣ треба щиро бажати, щобы тоє зерно згоды якъ найскорше дозрѣло и выдало якъ найбогатшій плôдъ“.

Вѣрноконституційнѣ дневники, якъ N. fr. Presse, Allg. W. Zeitung, Deutsche Zeitung, Presse, дуже заклопотанѣ заявленьемъ пос. о. Озаркевича. Они не сподѣвалися такъ рѣшучого а для нихъ дуже невыгôдного заявленя, они все єще потѣшалися надѣєю, що рускѣ послы будутъ держатися централистичного хвоста и що на тôй пôставѣ они будутъ могли и на дальше заявляти передъ свѣтомъ, що ось то єсть и межи Славянами добровôльнѣ поклонники нѣмецко-централистичнои гегемоніи, що межи Славянами не ма и не може бути єдности, що австрійскѣ Славяне не въ силѣ творити державнои партіи, котрабы своєю силою пôддержала успѣшный розвôй Австріи. Надѣя завела ихъ. Русины ôтвернулись ôтъ централистôвъ, они вже до сыта пôзнали, що доси були въ рукахъ вѣрноконституційныхъ лише окупомъ, якимъ оплачували вѣрноконституційнѣ Полякамъ свою гегемонію надъ другими Славянами. Два десятки лѣтъ сумного досвѣду кроваво записали тую науку въ исторіи Русинôвъ, а нужденный станъ руского народа пôсля двацятилѣтнои вѣрноконституційнои службы рускихъ послôвъ останеся непоборимымъ аргументомъ и незатертою пересторогою передъ союзомъ съ вѣрноконстытуційными. Новѣйшѣ факта єще бôльше освѣтили цѣле положенье. Побачивши, що по сторонѣ вѣрноконституційныхъ Нѣмцѣвъ не стоитъ вже ни одинъ народъ славяньскій, скинули централисты найновѣйшими часами дотеперѣшну маску и отверто выповѣли, що борются за германьство противъ славяньства, за нѣмецку Австрію противъ славяньскои Австріи, за Нѣмцѣвъ противъ Славянъ. На Карльсбадскôмъ зъѣздѣ централистôвъ роздалися вже выразнѣ покликы тои борбы, а навѣть доси доволѣ здержана стара „Presse“ пôднесла голосъ взываючій Нѣмцѣвъ до борбы противъ Славянъ. „Задачію нѣмецкихъ заступникôвъ — пише Presse — єсть оборона интелектуальныхъ интересôвъ (нѣмецкои культуры) противъ навалу Славянъ, ихъ перша повинноôсть розбудити въ масахъ народа почутье нѣмецкого духа и нѣмецкои культуры“. Дръ Клиръ мотивуючи на Карльсбадскôмъ зъѣздѣ внесенье о скликаню загального зъѣзду нѣмецкого сказавъ межи иншимъ выразно: „межи Славянами жіє спорадично много нашихъ одноплеменныхъ родимцѣвъ. Для тыхъ всѣхъ Нѣмцѣвъ сотворити одинъ центральный осередокъ, котрый бы давъ имъ сильну опору противъ навалу Славянъ натискаючихъ на нихъ зъ всѣхъ сторôнъ, се повинно бути задачію нѣмецко-австрійского зъѣзду партійного“. Тіи и тымъ подôбнѣ ôтзывы говорятъ дуже ясно, що наспѣла пора отвертои борбы межи идеєю рôвноправности и помиреня всѣхъ австрійскихъ народôвъ а централистичными гегемонами нѣмецкими.

Тожь совсѣмъ зрозумѣло, що супротивъ такъ поставленого пытаня групованье поодинокихъ партій, а тымъ бôльше цѣлыхъ народôвъ єсть одною зъ найважнѣйшихъ справъ для рѣшеня сеи неминучои борбы. Dziennik Polski додаючи свôй коментарь до заявленя пос. о. Озаркевича справедливо замѣтивъ, що пытанье будущого становища трехъ рускихъ послôвъ маєдалеко бôльше значенье засадниче — значенье поступованя и становища не лише трехъ рускихъ послôвъ, але доскажемо мы, трехъ миліонôвъ руского народа. Краковскій „Czas“ замѣстивъ въ цѣлости справозданье пос. о. Озаркевича подане въ нашôй часописи и высше наведеный ôтзывъ Dzien. Pol., а Gaz. Nar. тожь само, хочь коротко, пôднесла тую справу яко многоважну. Такъ то польска праса на ново пôдняла руску справу. Признаємо отверто, що не маємо великои охоты впускатися въ дискусію о тôй справѣ съ польскою прасою. Не въ першій вже разъ пôдносилася и упадала безкористно тая справа въ польскихъ дневникахъ не лишаючи по собѣ ничого бôльше кромѣ фразъ, недорозумѣня и хибныхъ судôвъ. Ôтношеня Полякôвъ до Русинôвъ зôстали простороннo выясненѣ въ брошурѣ о. Качалы: „Polityka Polaków względem Rusi“, а польска опинія публична остаєся доси єще въ довзѣ съ своєю ôтповѣдію. Се доказує, що она або не може, або, що правдоподôбнѣйше, не хоче основно пояснювати сеи справы и довести єи до рѣшеня. Хвиля, коли польска праса, польскѣ послы и въ загалѣ польска опи-

---

БЕЗТАЛАННЄ СВАТАНЬЄ.

Образокъ зъ галицкого житя.

(Дальше.)

III.

На другій день панъ Семенъ бувъ въ великôмъ клопотѣ. Треба було писати листъ, та ще й якій листъ! Щобы и не проговоритись ôтъ разу и зъ легка натякнути та на здогадъ дати. Треба було хитромудро взятися до дѣла. А панъ Семенъ не то що въ дипльоматахъ не бувавъ, але й въ стилистицѣ не чувъ великои силы. Довго, довго повисала похилена голова, довго скрипѣло и мазало гусяче перо, нѣмъ буйнѣ гадки першои розбудженои любови перелялися на папѣръ. Але наконець таки перелялися, *шмире* було готове. Прійшлося писати на *райнесъ*, такъ зновъ лихо, не було паперу листового и треба було запожичатись ажь въ дворѣ. Такѣ перепоны въ першихъ крокахъ любовныхъ звернули увагу пана Семена, що ему ще богато не достав до паньского сватаня. Ôнъ порозумѣвъ, що ему треба переродитись. Передъ нимъ отверався новый свѣтъ доси ему незнаный, повный пахощѣвъ, блеску и шелесту. И ему забажалось розплыстися въ розкошахъ и пахощахъ, заблистѣти и зашелестѣти. Все навкруги него було таке опущене, хата пахла якоюсь сыростю, стѣны були голѣ, а ôнъ самъ доси не мавъ на собѣ ничого паньского. Перше его сватанье повернулось до панны Северины, але дôмъ о. Дамяна бувъ дуже демократичный, а бодай такимъ выдався теперь п. Семенови. О. Дамянъ приходивъ на стрѣчу професора въ тôмъ самôмъ сурдутѣ, що й до млынка на гумно, ѣмость все сидѣла при нѣмъ въ старôй гречинцѣ незвѣстнои барвы съ закочеными рукавами и безцеремонно качала паляницѣ, або лѣпила пироги, а панна Северина, хочь все чистенько и свѣжо прибрана, николи не шелестѣла передъ нимъ дорогими шовками и не воняла французскими пахощами. Свѣтъ бувъ совсѣмъ демократичный и п. Семенъ не выходивъ тожь само зъ свого демократизму и не богато зважавъ на тое, коли часами на своихъ плечахъ принѣсъ на попôвство пôвъ стѣны бѣлои опоки, а на своихъ безгарныхъ сандалахъ зо двѣ кварты щироголопятского болота. Панна Северина все однаково усмѣхалась побачивши професора и тôлько о. Дамянъ часами пускавъ густѣйшѣ клубы дыму зъ своєи величезнои люльки и стававъ совсѣмъ мовчаливымъ. Ничого не шелестѣло и не блестѣло передъ его очима. Теперь же жь свѣтъ совсѣмъ перемѣнився. П. Семенови не выходили зъ памяти шелестячѣ и блистячѣ панны Гуляйпольскѣ, въ его очахъ все свѣтились якѣсь блескучѣ палаты наповненѣ любыми пахощами, а его думки не могли ôторватись ôтъ роскôшного паньства въ выгодахъ и веселыхъ барашкахъ. До того всего примѣшувалась ще охота пôмсты за дôзнану наругу черезъ дяка. Серце просто рвалося у п. Семена забликнути теперь по надъ всѣ люди и показати себе паномъ передъ цѣлымъ свѣтомъ.

Черезъ день вернувъ пôсланець зъ Корытъ. Молодѣ надѣи п. Семена ще бôльше поширшали и выбуяли въ гору. Пôсланець не мôгъ нахвалитися Корытъ та наповѣдатися, якъ то славно его тамъ угостили. „Що паны, то паны“, розказувавъ пôсланець. „Що то, що въ нихъ не такій двôръ великій якъ у нашого пана, але за те знаютъ чоловѣка погостити, не такъ якъ у насъ, що хочь бери та пальцѣ гложи. Дали менѣ здорову шматирочку горѣвки съ медомъ, а якъ поставили пирога, то шануючи сонце, мѣсяць и звѣзды на небѣ и всѣхъ святыхъ та васъ, пане професоръ, непричкомъ сказавши, таки, кобы не зорехати, завбôльшки, якъ отсей мôй ходакъ. Отъ и почавъ я ѣсти, а паннунця, дай имъ Боже здоровля, все розказуютъ та розпытуютъ, а що тамъ у васъ, а якъ тамъ у васъ, мôй коханый. А я ѣмь та розказую, розказую та ѣмь, що вкушу, то на стôлъ положу и все пирôгъ пирогомъ, та ще такій нѣбы на гусячôмъ смальци, нѣбы троха съ перцемъ, що й годѣ ôтъѣстися. Отъ я ѣмь, та смакую, вже й наѣвся, ажь дивлюся, а зъ пирога выглядав сыръ, такій бѣлый, що ажь оскома взяла. Жаль менѣ стало того сыра, взявся я наново до мого пирога, та що вже я имъ нарозказувавъ, то й зъ памяти менѣ теперь не йде. Все розповѣвъ, а отъ вамъ, пане професоръ и письмо, а тутъ дали вамъ и дарунокъ“. При тыхъ словахъ вытягнувъ пôсланець зъ за пазухи маленького песика завиненого въ ковдерку. Песикъ, видимо ще молодый, розтворивъ заспанѣ очи, простягнувся и почавъ скавулѣти. Съ радостію розтворивъ Семенъ передане письмо и на велику свою розраду прочитавъ отсѣ слова:

„За ласкаву память и милѣ споминки о насъ пріймѣтъ щиросердечну подяку. Св. Антоній видимо опѣкувся нами. Не перестаю засылати молитовъ до нашого патрона, щобъ сповнилися нашѣ и Вашѣ бажаня. Въ доказъ милыхъ споминокъ и щирои пріязни пріймѣтъ въ дарунку маленького товариша мого. *Зефирцьо* своими штуками и веселостію облегчитъ Вамъ самоту и недостачу веселого товариства, ôнъ буде пригадувати Вамъ своєю привязанностію Вашихъ щирыхъ другôвъ. Розстаючися съ нимъ переношу половину мого чувства пôдъ Вашь покровь. Пріймѣтъ нашѣ уклоны и не забувайте щиро прихильныхъ Вамъ — *Уршуля.*

(Дальше буде)

нія публична пôдносятъ голосы о „братнôй згодѣ Русинôвъ и Полякôвъ“ и о рускôй справѣ, дуже скоро проминає и она совсѣмъ не спиняє Полякôвъ на дѣлѣ робити того, що не тôлько съ згодою, але навѣть съ самою примитивною справедливостію ніякъ не дасться погодити.

Єсли мимо того хочемо нынѣ посвятити кôлька слôвъ тымъ ôтзывамъ польскихъ дневникôвъ, то робимо се зъ двохъ причинъ. Передовсѣмъ выдаєся намъ теперѣшна пора дуже важною для всѣхъ Славянъ Австріи. Настала пора, щобы всѣ австрійскй Славяне зъорганизовали и сполучили свои силы до спôльнои борбы противъ централистичныхъ гегемонôвъ нѣмецкихъ за рôвноправнôсть всѣхъ австрійскихъ народôвъ, щобы переломали опôръ централистôвъ бажаючихъ мати Австрію лише яко филію нѣмецкого цѣсарства и повели Австрію на дорогу єи дальшого природного розвою яко державы сполученыхъ а рôвноправныхъ народôвъ. Узнаємо, що однымъ зъ головныхъ условій такои здоровои организаціи славяньскихъ народôвъ Австріи єсть такожь и уладженье крайно сумныхъ ôтношень межи Русинами и Поляками. Хочемо заявити передъ Славянами, що понимаємо наше становище въ родинѣ славяньскихъ народôвъ и бажаємо такои организаціи славяньскихъ силъ, а єсли мимо того не можемо ничого здѣлати для змѣны нашихъ краєвыхъ ôтношень, то вина за тоє не спадає на насъ и не Русины повинні ôтповѣдати за тоє передъ славяньскимъ свѣтомъ.

По друге хотѣлибъ мы дати такожь ôтповѣдь на одну дуже важну справу, пôднесену въ ôтзывахъ польскихъ дневникôвъ а именно Dz. Pol. Маємо тутка на гадцѣ станъ економичный нашого краю. Справдѣ „економичні катаклизмы“ грозятъ намъ зô всѣхъ сторôнъ, якъ замѣтивъ Dz. Pol., економичні нещастя пôдрываютъ всякй усилія народні и булабы крайна пора заглянути бодай на грунтъ сего сумного економичного стану и пересвѣдчитись о єго причинахъ. Справдѣ и межи Русинами ледви чи кто може тѣшитися зъ „племѣнноі вражды“ двохъ народôвъ въ краю и не треба великого розуму, пôзнати, що успѣшный розвôй нашого краю не може ôтбуватися при такôй враждѣ. Мы вже не разъ указували на необходимі наслѣдства тои вражды, якъ она всюды ôтвертає людій ôтъ жизненныхъ справъ краєвыхъ, не дає взятися до якои нибудь органичноі працѣ, не дає переводити найконечнѣйшихъ реформъ, калѣчитъ наше соймове законодавство, пхає край до упадку и безсилія, и тôлько всего приноситъ, що новй пристрасти, новй удары, нову борбу безплодну и до крайности враждебну. Пригляньмося лише всѣмъ справамъ краєвымъ, а побачимо въ наготѣ тую сумну правду. Якъ и рôжнородні тіи справы, а всежь таки дуже видна у нихъ одна система вызвана власне тою племѣнною враждою — система все пôдклонити направленю польонизаційному. Що дѣеся пр. по нашихъ громадахъ? Пôдъ вплывомъ „двôрского обшару“ перейнятого тою системою и пôдъ дозоромъ староства, котрого не можна помовляти о благосклоннôсть для рускои народности, ôтбуваются выборы громадскои рады такъ, щобы въ тôй громадскôй репрезентаціи мати повôльне орудіє для тои системы. Начальникъ и громадскій писарь суть звычайно лише екзекуторами тои системы: за ихъ ініціятивою урядує громадскій урядъ по польски, они годятся именемъ рускои громады на польскій языкъ въ школѣ, они стаютъ выборцами громады и голосуютъ на польского посла, они протестуютъ противъ тверезости, противъ обмеженю коршемнои гулятики и въ загалѣ противъ всего, що робится зъ рускои стороны для повздержаня упадку народа и т. д. Властива дѣятельнôсть рады громадскои остаєся совсѣмъ занедбаною и объявляєся тôлько въ такъ званôмъ „порученôмъ кругѣ“ с. є. въ ставляню рекрутôвъ, въ стôйкахъ и пôсланцяхъ, въ збиранію податкôвъ и додаткôвъ обтяжючихъ нарôдъ. Автономичнои дѣятельности громадъ у насъ майже совсѣмъ не ма, а коли она где озвеся, якъ пр. въ громадахъ Калуского повѣту, ...

Сконфисковано.

(Коифиската ч. 75. зôстала черезъ ц. к. Прокураторію въ такъ пôзну пору (½ до 7. год. веч.) заряджена, що вже майже цѣлый складъ бувъ розôбраный. Понеже зъ тои причины сконфисковане Ч-ло мусѣло на ново складатися, що вымагало довшого часу, про тоє выдаємо нынѣ два Ч-ла (75. и 76.) разомъ.)

Все мовчаливй и по бôльшôй части нечинні маршалки повѣтовй даютъ тôлько тогды знакъ свого житя, коли наближаются выборы до сойму або до рады державнои, або коли треба надати повѣтови рускоі краю цѣху польску. Тогды то стаютъ они звычайно на чолѣ повѣтовыхъ комитетôвъ выборчихъ, котрі всѣма способами, обѣцянками и грозьбами, грôшми и дарунками стараются повести справу такъ, щобы затерти слѣдъ рускои народности, єи житя и бажаня, щобы представителями рускоі народа явились люде, немаючй съ нимъ ніякого дѣла, неохочй вступатися не тôлько за права рускои народности, але хочьбы за економичні интереса сего народа. Окружні инспекторы и рады школьні . . . . . .

Сконфисковано.

. . . . . Мы дôждалися часôвъ, коли окружні инспекторы не страхалися въ своѣмъ характерѣ ѣздити, яко агенты выборчого комитету польского. Чижь треба лучшои єще илюстраціи нашихъ громадскихъ и повѣтовыхъ ôтношень? А коли розглянємося въ справахъ соймовыхъ, въ справахъ кр. рады школьнои, то и тутъ не побачимо ôтраднѣйшого образу ôтношень межи Поляками и Русинами. Мы вже не разъ писали послѣдными часами о соймѣ и кр. радѣ школьнôй и не потребуємо на ново повторяти сказаного. Єсли станъ нашихъ соймовыхъ справъ навѣть пôсля признаня польскихъ послôвъ и польскихъ дневникôвъ до крайности сумный и безъôтрадный, то мы не потребуємо єще ажь поясняти, якъ сумнымъ и безôтраднымъ представляєся ôнъ що до ôтношеня повысшихъ краєвыхъ автономичныхъ властій до рускои народности, єи найживотнѣйшихъ правъ и интересôвъ. Мы не можемо тутъ наводити цѣлого ряду фактôвъ, якй нагромадились у насъ ôтъ часу, коли польска партія сталася въ краю дѣйстно єдиновладною. Мы не хочемо навѣть говорити о кривдахъ національныхъ, якй спали на Русинôвъ, а укажемо лише на одинъ фактъ чисто економичный. Обдовженье селяньскихъ грунтôвъ єсть безперечно дуже серіознымъ фактомъ, такъ якъ оно веде до цѣлковитои заглады нашого селяньства, сеи головнои силы нашого краю. Зôбранй дата урядовй выказуютъ, що маємо задовженыхъ селяньскихъ посѣлостій вартости що найменше 12 миліонôвъ, котрымъ грозитъ лицитація задля довгу 3 миліонôвъ с. є. за четверту часть ихъ дѣйстноі вартости. Дванацять миліонôвъ поземельного капиталу переходитъ въ дорозѣ примусовôй въ руки шпекулянтôвъ-лихвярôвъ за три миліоны. Що тутъ ратувати треба и ратувати можна дуже легко — се рѣчь очевидна. Щожь робитъ соймъ? Соймъ не має трехъ миліонôвъ, щобы ними выкупити зъ рукъ лихвярôвъ землю вартости 12 миліонôвъ и уратовати селяньство, але ôнъ має три миліоны на будову соймового будынку и на трансверзальну желѣзницю, на выдатки дуже сомнительноі вартости, а въ кождôмъ случаю такй, котрйбы можна ôтложити на лѣпшй часы. Сей фактъ илюструє нашу краєву господарку, котра опираючися на игнораваню рускоі елементу вразъ съ рускою народностію игнорує найживотнѣйшй справы существованя цѣлого краю. (Д. б.)

ДОПИСЬ.

Зъ пôдъ Заболотова. *(Доля сельского учителя-Русина.)* Въ 60. ч. „Дѣла“ ВП. Подолянинъ въ своихъ „Письмахъ“ порушивши допись зъ пôдъ Заболотова умѣщену въ 43. ч. „Дѣла“, завзыває учителѣвъ, щобы оперлися безправному накидованю народнымъ школамъ и учителямъ книжокъ, котрыхъ ніякій плянъ школьный не приписує а Русинôвъ дотычныхъ мѣстцевостій, щобы вносили зажаленя впростъ на руки Намѣстника.

Забираємо въ тôмъ дѣлѣ голосъ, щобы представити ôтношеня нашихъ учителѣвъ въ Снятыньскôмъ окрузѣ и чи суть они въ станѣ середъ тыхъ ôтношень при найлучшôй воли опертися польонизаціи чисторускихъ шкôлъ народныхъ. Якъ вже читателямъ „Дѣла“ зъ дописій „зô Снятына“ вѣдомо, учитель Русинъ въ нашôмъ окрузѣ вже, здаєся для того, що єсть Русиномъ, пôдлягає особливôй контроли и званыхъ и незваныхъ „опѣкунôвъ“ народныхъ шкôлъ. Найменше пôдозрѣнье на учителя, — що признаєся Русиномъ и выступає яко Русинъ, що належитъ до якого рускоі просвѣтного товариства, що ôтбирає зъ почты рускй газеты, — може учитель ôтпокутовати: або дôстанесь єму нагана, або перенесутъ єго въ инче мѣстце и въ додатокъ окричатъ „moskalem“. Найтяжше даєся убогому учителеви почути примусове перенесенье. За переношеньемъ учителя зъ мѣстця на мѣстце противъ єго волѣ и народа не промовляютъ ни взглядъ педагогичный ни матеріяльный. Що до першого взгляду, педагогичного, то рѣчь совсѣмъ ясна и природна, що учитель, чимъ довше ôнъ совѣстно и ревно трудится въ однôмъ мѣстци, тымъ успѣшнѣйшй будутъ єго труды и съ тымъ бôльшимъ довѣріємъ и поважаньемъ буде нарôдъ ôтноситися до такого учителя, до науки и школы; що же до другого взгляду, то рôвно кождый муситъ признати, що переношенье руйнує учителя, позбавляє єго послѣдного шелюга зъ нужденноі єго платы, а що за тымъ конечно муситъ послѣдовати: учитель впадає въ гризоту, знеохоченье а неразъ и пропадає марно. Коли же мы переглянемъ случаѣ примусовыхъ перенесень учителѣвъ въ нашôмъ окрузѣ, то бачимъ, що учителѣ Русины потерпѣли на тôмъ найбôльше. . . . Они оставали що найбôльше рôвнодушными на польскй агитаціи въ школахъ а тôлько сповняли вѣрно и совѣстно обовязки учителя. На мѣстце ихъ въ чисто рускй школы понасылано учителѣвъ полякôвъ и учительокъ польокъ, котрй рускоі языка въ зубъ не умѣютъ, якъ то недавно сталося по перенесеню учителя Тофана зъ Снятына до Заболотова а зъ Заболотова до Княжого, на четверту посаду въ часѣ трилѣтнои службы!! Постановленй по селахъ учительки-польки не знаючй ни рускоі языка, ни письма, ни самого народу, не приносятъ хôсна просвѣтѣ, — дѣти ôтъ такои учительки научатся хиба цвенькати по польски: „ja pidzi na dwir, wun na mene ruca paperom“ и такъ in dulce infinitum, — не говоримъ вже о тôмъ, що дѣти станутъ встыдатися своихъ батькôвъ-матерій, котрымъ судилося безъ знаня такои дуже высоко перецивилизованои бесѣды й умерати... Рѣчь ясна, що Русинъ учитель не буде, бо совѣсть єму заперечитъ, въ той спосôбъ молоде руске поколѣнье выховувати и придержуючись буквы закона буде въ своѣй школѣ выкладати и говорити съ дѣтьми по руски. Пріѣздитъ до єго школы Снятыньскій инспекторъ и жадає, щобы сельскй дѣти плавно и поправно по польски говорили и писали, про рускій же языкъ ни чичиркъ, хотьбы и азбуки не знали. Чимъ же попишесь учитель передъ инспекторомъ и що єго за тоє чекає? Я дôставъ нагану ôтъ п. инспектора за тоє, що въ моѣй школѣ самй рускй дѣти не умѣли читати и писати по польски — хоть умѣли того всего дуже красно по руски.

Кромѣ згаданои въ дописи „зъ пôдъ Заболотова“ (ч. 43. „Дѣла“) тенденційнои „Исторіи Польщи, Литвы и Руси“ закупила Снятыньска окружна рада школьна єще спорый накладъ не менше тенденційнои и баламутнои книги: „Ojczyste Kłosy“, въ котрôй такожь мелеся на всѣ камѣня о „królach“ та „świętych“ польскихъ и розôслала, накинула тую книгу по всѣхъ сельскихъ школахъ. А цѣкава рѣчь, за якй и за чіи грошѣ купує окр. рада школьна такй книги, щобы обдаровувати ними рускй школы? Пôсля уставы на родичѣвъ, котрй не посылаютъ дѣтій до школы, накладаєся грошева кара або арештъ. Многй села въ нашôмъ окрузѣ платятъ рôчно такихъ грошій по 50, 100, 200 зр., а коли селянинъ, батько дитины, вже такій бѣдный, що и вереты въ хатѣ не має, то ôтсиджує арештъ. Я знаю села, зъ котрыхъ по 50 селянъ жандармы вели до арешту за непосыланье дѣтій въ школу, але все таки бôльша часть платитъ гривну. За тіи то „карнй“ грошѣ закуповує рада школьна науковй приборы и книжки, за тіи грошѣ въ дарунку (sic!) дôстала кожда сельска школа межь иншими „Исторію Польщи, Литвы и Руси“, та „Ojczyste Kłosy“, — рускои жь книжки не розôслала окружна рада шк. ни однои, хотяй въ окрузѣ самй рускй школы и хотяй литература руска богата въ книжки науковй а, смѣло можемо сказати, богатша ôтъ польскои въ книжки популярнй...

ВП. Подолянинъ завзыває, щобы интересованй Русины (селяне) вносили зажаленье впростъ на руки Намѣстника противъ накидованю тенденційныхъ книжокъ въ сельскй школы. Селянинъ нашъ темный, пригнетеный, убогій, котрый ôтъ рана до ночи думає тôлько о своѣй нуждѣ и куснику чорного хлѣба не буде вглядавъ въ тоє, якй книжки накидає окружна рада шк. въ єго школу и не має способу, хотьбы радъ, помочи учителеви въ случаю, коли той оперóыся, якъ каже ВП. Подолянинъ. Зъ того отже выходитъ, и я старався тоє представити, що при теперѣшныхъ ôтношеняхъ ни учитель ни селянинъ не годнй запротестовати и опертися польонизаціи рускихъ шкôлъ. Але чи вже нема никого, кто бы мôгъ выступити въ оборонѣ рускои школы и руского учительства? На тоє ôтповѣмъ: єсть много интелигентныхъ Русинôвъ, котрй засѣдаютъ въ радахъ шк. мѣстцевыхъ, радахъ окружныхъ, ба навѣть въ радѣ краєвôй. Они могутъ при кождôмъ случаю покривдженя рускои школы и Русина учителя запротестовати и опертися.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Parteitag ческихъ Нѣмцевъ въ Карлсбадѣ) ôтбувся 3. с. м. при участи около 2000 людій. Коли мѣскй полиціяне забиралися роздавати межи участникôвъ зъѣзду друковану, несконфисковану резолюцію, я-

вився зъ староства урядникъ и заявивъ бурмистрови, що не вôльно тои резолюціи ширити. Пôсля того наступила нова конференція послôвъ, на котрôй рѣшено предложити зборови змѣнену резолюцію. Збôръ отворивъ д-ръ Шмайкаль, голова довѣренныхъ чеcко-нѣмецкихъ послôвъ, привѣтною промовою. Тойже самъ д-ръ Шмайкаль зôставъ выбраный на предсѣдателя збору. Завôзваный референтъ, д-ръ Руссъ здававъ справу зъ першои резолюціи. На вступѣ своеи промовы взявъ ôнъ пôдъ критику теперѣшне министерство и такъ сказавъ: „Нынѣшне министерство зъ початку свого повстаня хотѣло стояти по надъ партіями, теперь же совсѣмъ перехилилось на сторону автономистôвъ. Теперь покликаный на министра чоловѣкъ (Дунаєвскій), котрый черезъ шѣсть лѣтъ незгоду въ партіи вѣрноконституційнôй бравъ за предметъ своихъ кпинъ, котрый насъ обсыпувавъ наругами и котрый стоявъ на чолѣ тыхъ, що проволокли регуляцію податку грунтового; чоловѣкъ, котрый задумує малй дефициты великими покрывати а що до загранични политики намѣряє для Австріи Польщу ôтбудовати. Именованье того чоловѣка єсть выповѣдженьемъ вôйны партіи вѣрноконституційнôй, — мы пôдняли рукавицю и хочемо борбу вести“. Д-ръ Русъ ôтчитавъ наконець резолюцію, котра такъ звучитъ: Третій чеcко-нѣмецкій зъѣздъ партійный заявляе, що въ цѣлôй основѣ годится съ ухвалеными резолюціями на партійныхъ зъѣздахъ въ долѣшнôй Австріи (Медлингъ) и въ Моравіи (Бернѣ) и тiнжь ухвалы за свои принимае. Зъѣздъ партійный ческихъ Нѣмцѣвъ высказуе свое пересвѣдченье, що єднôсть Нѣмцѣвъ въ Чехахъ и свѣдомôсть солидарности съ прочими Нѣмцями монархіи єсть найконечнѣйшою потребою. Зъѣздъ партійный въ цѣлости годится съ поступованьемъ чеcконѣмецкихъ послôвъ що до розпорядженя языкового и стверджуе, що незадоволенье зъ згаданого розпорядженя не тôлько не зменшилось, але противно все взмагаєся“.

Тую розолюцію принявъ цѣлый збôръ одноголосно. Ôттакъ д-ръ Клиръ промовлявъ за потребою загального нѣмецкоавстрійского зъѣзду партійного, щобы утворити для Нѣмцѣвъ розкиненыхъ спорадично межи Славянами именно, одно центральне мѣстце, зъ котрого они оперлибыся славяньскому напорови. Д-ръ Клиръ выразився: „Нѣмцѣ суть одинокимъ елементомъ въ Австріи, удержуючимъ цѣлôсть державу“. Ôтчитану резолюцію взглядомъ скликаня такого загального партійного зъѣзду всѣхъ Нѣмцѣвъ Австріи принявъ зъѣздъ рôвно безъ дебаты. Нарештѣ д-ръ Шлезингеръ здававъ справу зъ резолюціи дотычно нѣмецкого товариства школьного. Ôнъ представивъ, що таке товариство школьне єсть конечне при утиску нѣмецкого елементу въ школьництвѣ въ Галичинѣ, Уграхъ и Чехахъ. Зъѣздъ и тую резолюцію принявъ одноголосно.

(Рада державна) маe бути скликана на 22. н. с. листопада.

(Угорскй дѣла.) Угорскій министеръ финансôвъ гр. Сапари предложивъ дня 4. с. м. въ угорскôмъ соймѣ финансове експозе о буджетѣ на р. 1881. Недобôръ выноситъ 24·76 милiонôвъ зр. и перевысшае недобôръ за сей рôкъ майже о пôвъ милiона. Такъ отже финансовй недоборы Угорщины не зменшаются, а ростутъ зъ року на рôкъ. Межи выдатками побôльшено позицію спôльныхъ выдаткôвъ о 2 мил. головно въ буджетѣ войсковôмъ. Замѣтити належитъ, що доси значна часть выдаткôвъ покрываєся спродажію державныхъ дôбръ. Угорщина маe державныхъ дôбръ вартости 68 милiонôвъ; доси спродано за 18 милiонôвъ, теперь замѣряє министеръ продати за 30 милiонôвъ дôбръ, такъ що лишится єще тôлько 30 мил. Финансове положенье Угорщины єсть отже дуже сумне тымъ бôльше, що нема надѣи, щобы якъ выдвигнутися зъ сего положеня. Шукати причины взросту дефициту лише въ побôльшеню выдаткôвъ на войско, значитъ запôзнавати иншй далеко важнѣйшй причины. Сумный станъ угорскихъ финансôвъ єсть въ великôй части наслѣдствомъ злои господарки державнои, котрои правительство не хоче а властиво не може усунути по тôй простôй причинѣ, що тымъ утратилобы свою популярнôсть у тои масы сатранôвъ, котрй набиваютъ свои кишенѣ при такôй господарцѣ. Мин. Сапари въ елигичнôмъ тонѣ згадавъ о взростаючôй силѣ скрайнои лѣвицѣ и ôтозвався, щобы партія либеральна зъорганизовалася и позыскала для себе всѣ елемента, котрй стоятъ на однôй основѣ с. є. узнаютъ звязь съ Австрiею. Чи однакожь така реорганизація партіи теперь правительственнои удасться, — се єсть власне головне пытанье.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Маємо передъ собою ôтзывы россійскихъ газетъ и журналôвъ о обвѣщенôй програмѣ гр. Льорисъ-Меликова. Они вповнѣ стверджаютъ нашй погляды высказанй въ тôмъ предметѣ въ попереднôмъ ч-лѣ. Оказуеся дѣйстно, що гр. Льорисъ-Меликови ходило не такъ о програму реформъ, якъ о тое, щобы приказати редакторамъ, обходитись бôльше осторожно и мовчаливо. Ось що пише журналъ: „Отечественныя Записки“: „Министеръ внутрѣшныхъ справъ прикликавъ до себе редакторôвъ съ спеціяльною цѣлiю розъяснити имъ, щобы они не пôдбурювали на дармо прилюдноi опинiи вступаючися за необходимостiю втягнути соспôльнôсть до участи въ законодавствѣ и управѣ, чи то въ формѣ репрезентативныхъ зборôвъ европейскихъ (парляментôвъ), чи то въ формѣ бувшихъ давныхъ земскихъ соборôвъ, — що на ничого подôбного не заносится и що єму с. є. гр. Льорисъ Меликови подôбнй „мечтательныя разглагольствія прессы“ тымъ бôльше немилй, що на дармо розбудженй ними надѣи въ соспôльности навязуются до єго имени, хоть ôнъ не тôлько не одержавъ до такихъ реформъ ніякихъ повномочій, але й самъ лично имъ противный будучи того пересвѣдченя, що теперь головна задача въ тôмъ, щобы надати потрѣбну силу вже существуючимъ порядкамъ“. Се заявленье гр. Л. Меликова дуже добре поясняе цѣле теперѣшне положенье въ Россiи. Не тôлько жаданье конституціи, але й жаданье якихъ нибудь новыхъ реформъ „не сообразныхъ съ послѣдными учрежденiями старого порядка“ єсть пôсля автентичныхъ слôвъ гр. Л. Меликова „мечтательнымъ разлагольствованiемъ“. Застановившись надъ тою програмою гр. Меликова мимо волѣ насуваєся пытанье, чи не забераеся бувшій управитель верховнои комисiи а теперѣшный министеръ внутрѣшныхъ справъ до Сизифовои роботы? Тажь всѣ усилія всѣхъ попередникôвъ гр. Льорисъ-Меликова змѣряли именно й до того, щобы „старымъ порядкамъ надати потрѣбну силу“ и щобы жаданье всеи россійскои соспôльности и всѣхъ народôвъ европейскои Россiи „сообразить и згармонизовать съ послѣдными учрежденiями стараго порядка“, а если тое не удалось ни гр. Толстому, ни ген. Гуркови, ни навѣть самому гр. Л. Меликови, то чижь богато выйде добра для Россiи зъ нового заявленя, що тая робота повороту до старого порядку на ново розпочинаеся? Мы скажемо еще бôльше. Доси колысалася переважна часть россійскои соспôльности въ надѣяхъ на реформы и то доволѣ широкй реформы гр. Льорисъ-Меликова и ôнъ самъ розсылавъ въ Европу вѣсти о замѣреныхъ великихъ реформахъ. Тая переважна часть росс. соспôльности ôтвернулась задля тыхъ надѣй ôтъ нигилистичнои агитаціи и тôлько для того притихла тая агитація на якiйсь часъ. Колижь теперь росс. соспôльнôсть почула зъ устъ самого гр. Л. Меликова, що тіи надѣи были лише мрѣями — „мечтательнымъ розглагольствованiемъ“, то можна дуже сомнѣватися, чи теперь удасться гр. Льорисъ-Меликови „надати потрѣбну силу вже дотеперь существуючимъ порядкамъ“, такъ якъ головне пытанье власне въ тôмъ почиваe, для чогожь тіи порядки, если они такъ добрй, не маютъ потрѣбнои силы и чи выpôвнае сила гр. Л. Меликова безсильности тыхъ порядкôвъ? Мы можемо собѣ представити, якъ сильно розчарувалася россійска соспôльнôсть такимъ категоричнымъ заявленьемъ. Мы вже не говоримо о Русинахъ жiючихъ въ Россiи або о Полякахъ, для котрыхъ пытанье реформъ, єсть заразомъ пытаньемъ житя и розвою народности, — мы говоримо тутъ о самôй великорускôй соспôльности, котра разъ вразъ въ своихъ часописяхъ толкувала о здряхлѣлости и „несостоятельности“ тогожь самого старого порядку, за котрого пôддержанье береся на ново гр. Меликовъ, котрои цвѣтъ интелигенціи кôлька мѣсяцѣвъ назадъ на Пушкиновскôмъ празнику такъ горячо вступався не тôлько за наданьемъ свободы Россiи, але й за тымъ, що Россія понесе свою свободу еще й другимъ народамъ? Якжежь то прiйме тая великоруска интелигенція въ своимъ серцiи заявленье, що все тое була лише „мечта и илюзія“? Тожь не безъ терпкои иронiи пише ляконично „Голосъ“: „Важно при тôмъ, що область „илюзій“ означена съ достаточною ясностію. Редакціямъ категорично заявлено, якй „илюзіи“ уважаются теперь найшкодливѣйшими“. Всѣ россійскй газеты, боячись очевидно высказати явно свôй судъ о новôй програмѣ гр. Меликова, высказуются о нѣй менше бôльше тыми ляконичными словами: „однй найдутъ тую програму дуже недостаточною, другй скажутъ, що всежь таки бодай що небудь зробится для приготовленя новыхъ реформъ“. Гдеякй газеты вже й застановляются надъ тымъ, що значитъ дати „потрѣбну силу дотеперь вже существуючимъ порядкамъ“. И такъ „Новости“ обговорюютъ одну зъ важнѣйшихъ реформъ, якй пôднесилися доси часописями, а котра теперь належитъ тожь до ряду „илюзій“, — именно свободу печати. Если зновъ маe надатися „потрѣбна сила дотеперь существуючимъ порядкамъ“, то конечно до ряду тыхъ порядкôвъ належатъ и такъ званй „конфиденціональнй“ циркуляры выдаванй ôтъ часу до часу яко доповненье прасового закона. Щожь выйде зъ того? „Можна смѣло сказати — пишутъ „Новости“ — що пôсля теперѣшного прасового закона и тыхъ „конфиденціональныхъ“ циркулярôвъ кождый нумеръ першои-лѣпшои газеты єсть чистымъ переступствомъ зачавши ôтъ заголовка а закôнчивши на пôдписи редактора. И такъ до офиціяльно затвердженого заголовка газеты додано злишне слово: литературна, економична, або яке инше, а се пôсля згаданыхъ законôвъ заборонено. Въ оголошеню передплаты починено гдеякй облегченя для пренумерантôвъ, — а се тожь заборонено. Въ передовôй статіи фигуруютъ недозволенй выводы о французско-россійскôмъ союзѣ або о ретроградноô политицѣ кн. Бисмарка — и се переступство! Въ хроницѣ наводятся уступы зъ „Русской Старины“ (мѣсячникъ посвященый исторіи. *Ир. Р. Д.*) — и сего не можна, бо газета входитъ въ категорію спеціяльныхъ журналôвъ. Въ рубрицѣ „провинціональна почта“ напечатаный текстъ колективноi петиціи московскихъ студентôвъ врученои п. министрови просвѣты,— не можна, переступство! Въ ôтдѣлѣ анонсôвъ напечатана рекляма о „мальцъ-экстрактѣ“ Гоффа — и сего не можна, бо печатанье тыхъ реклямъ перенявъ инспекторъ типографій и т. д. Все тое єсть переступствомъ и може потягнути за собою дуже серiознй и тяжкй кары. Мы нарочно выбрали самй дрôбнй случаѣ. А щожь сказати о важнѣйшихъ?! О нихъ теперь при установившôйся взглядноô „свободѣ печати“ навѣть не можна говорити. Скажемо тôлько, що якбы „главное управленiе по дѣламъ печати“ (цензура) було задумало въ послѣдныхъ трехъ мѣсяцяхъ руководитися „съ належною силою“ прасовымъ закономъ и тыми сотнями „конвенціональныхъ“ циркулярôвъ, то нынѣ въ цѣлôй Россiи не булобы ни однои газеты, и поле россійскои печати представлялобы такъ сказати, tabulam rasam“. Щожь теперь станеся, если гр. Льорисъ-Меликовъ схоче и тутъ надати „потрѣбну силу дотеперь существуючимъ порядкамъ?“ Тожь и не дармо починаютъ россійскй газеты на ново згадувати о „злобѣ дня“.

Зъ Украины доходятъ сумнй вѣсти. „Нашôй Украинѣ— пише *Одесскій Вѣстникъ*, грозитъ страшне нещастье — голодъ. Збôжа понищивъ жукъ, сѣно не уродило, баштаны посохли, на все неурожай, овочѣвъ совсѣмъ не було. Тяжка надходитъ зима; грошій не ма, хлѣба не ма, худобы ничимъ кормити, та и топити не ма чимъ, бо й соломы — сего головного палива нашого — не ма сего року. Мужики говорятъ: „Отъ коли вже конець прiйшовъ: дѣти вымерли ôтъ обкладокъ (дифтеріи), неврожай та жукъ такъ зробили, що не тôлько єсти, а й топить ничимъ, на все неврожай, на все дорого, а грошѣ где хочъ бери на подушне! Десь самъ Господь ôтступився ôтъ насъ“. Такй сумнй вѣсти надôйшли вже зъ Полтавскои и Екатеринославскои губерніи, а здаеся и въ другихъ губерніяхъ не лучше. Селяне вже теперь кормлятся грисомъ (80 коп. за пудъ грису), або покидаютъ хаты и йдутъ просити ласкавого хлѣба. Въ селѣ Кривôмъ Розѣ стоитъ вже 150 хатъ пустками. Всѣ наслѣдства голоду, якъ крадѣжь и т. д. — проявляются въ широкихъ розмѣрахъ. До того всего правительство забираеся стягати податки съ цѣлою строгостію!

Туреччина. Справа чорногорско-турецка зновъ вôйшла въ стадiюмъ переговорôвъ и демонстраційна фльота якъ стояла такъ стоитъ безчинно, хиба тôлько съ тою рôжницею, що впередъ стояла въ портѣ Гравозы а теперь задля бôльшои догôдности перенеслась въ пристань Боко-ди-Катаро. Порта вручила дня 4. жовтня ноту амбасадорамъ, въ котрôй заявляе, що улягаючи натискови державъ рѣшилась увôйти съ державами въ угоду взглядомъ всѣхъ залягаючихъ питань. А именно правительство турецке постараеся наклонити Альбанцѣвъ до ôтступленя Дульциня Чорногорѣ пôдъ условiемъ, що буде занехана демонстрація морска и удержане status quo на всходъ скодарского озера. Остаточне управильненье справы чорногорскои послѣдуе пôзнѣйше. Що до справы греческои Порта предкладае граничну линію, починаючуся на пôвночи ôтъ Вольо, а идучу на полудне ôтъ Лярiссы, Мецова и Янины ажь до горла рѣки Арта. Дотычно реформъ въ Арменiи Порта обѣцюе перевести ихъ въ протягу трехъ мѣсяцѣвъ. Реформы европ. Турціи зôстанутъ такожь переведенй, о скôлько на тое цѣлôсть державы позволитъ. Яко условіе приступленя до всѣхъ тыхъ реформъ предкладае Порта занеханье демонстраціи фльотъ.

Тое предложенье Турціи приняли державы а именно Англія съ великимъ негодованьемъ. Всѣ дуже добре пôзналися на хитрости Порты, котра вѣрна своѣй повсечасноô политицѣ зволѣканя и симъ разомъ хоче отуманити Европу. Державы чекаюôъ на предложенье ôтповѣди Портѣ на єи послѣдну ноту, котру то ôтповѣдь маe зредагувати и предложити державамъ Анлiя. Всѣ згôдно удержуютъ, що ôтповѣдь буде ôтмовна.

Италія. Въ Италiи зновъ живѣйше розгорѣлася борба межи принципомъ монархичнымъ а републиканьскимъ. Старый Гарибальди горячій приклонникъ републиканьского принципу вступивъ до акціи противъ правительства. Ото передъ кôлькома днями опустивъ ôнъ островъ Капреру и прибувъ кораблемъ съ старыми своими товаришами до Генуи. Гарибальди и на островѣ Капрера не сидѣвъ спокôйно, все ôтъ часу до часу посылавъ до Италiи листы и посланія, въ котрыхъ безъ боязни и остро выступавъ чи противъ короля, чи противъ министерства. До такихъ посланій правительство италійске вже навыкло и не потягало до отвѣчательности чоловѣка, котрого имя сталося предметомъ національного культу, бо оно тѣсно, нерозлучно звязане съ ôтродженьемъ Италiи. Ни правительство отже ни поодинокй люде не можутъ обходитись съ Гарибальдимъ якъ съ простымъ обывателемъ державы — Гарибальди de facto стоитъ въ очахъ Италiянцѣвъ понадъ правительствомъ и єго особа мовбы короля якого єсть нетыкальна. Коли минувшого року одинъ италійскій журналистъ написавъ брошуру противъ Гарибальдого, зôставъ за свою ôтвагу замордованый штилетомъ. Кто поручитъ, чи така сама доля не стрѣтилабъ и прокуратора державного, котрый ôтважившбыся внести актъ обвиненя противъ народного героя, любимця, за образу короля або за взбуренье публичного супокою. Такъ отже боялось правительство Гарибальдого, коли ôнъ сидѣвъ на Капрерѣ, але никто и не думавъ о тôмъ, що старець Гарибальди опуститъ коли островъ и прибуде до Италiи. Ажь ось зъявляеся ôнъ въ Генуи. Цѣль єго подорожи докладно не звѣстна, але безпосередна єи причина дуже добре звѣстна. Гарибальди обурився, що єго зятя, генерала Канцiо, вкинено до вязницѣ за полицiйне переступство. На вѣсть о запертю свого зятя зложивъ ôнъ вразъ съ своимъ сыномъ достоиньство депутованого, бо, якъ писавъ въ своѣмъ листѣ, не хоче брати участи въ тѣлѣ законодательноôмъ такои держави, „где тôлько Єзуиты та вороги державнй маютъ правну охорону, а где права правого обывателя державы топчутся ногами“. Але Гарибальди не поперестався на тôмъ листѣ, ôнъ задумавъ еще бôльше покарати италійске правительство и прiѣхавъ лично до Генуи, где зять єго ôтсиджуе кару въ арештѣ. Правительство не тôлько обавляеся того, що Гарибальди зажадае увôльненя зятя, але боится еще чогось бôльше, а именно, щобы Гарибальди не сказавъ слово народови Генуеньскому и щобы тойже не выдеръ силою-мôцею зятя старого, обожаемого рицаря зъ вязницѣ. Не диво про тое, що правительство узнало потрѣбнымъ вскрѣпити гарнизонъ въ Генуи, въ мѣстци, где Гарибальди може бôльше якъ всюда любленый и почитаный. До непорядкôвъ моглобы отже дуже легко прiйти и министерство въ клопотѣ, що дѣяти на случай непорядкôвъ, чи уступити передъ Гарибальдимъ, чи потягнути єго до отвѣчательности. Въ першôмъ выпадку правительство показалобыся слабымъ, въ другôмъ кабинетъ Кайроліого засудивбыся на упадокъ. Не диво отже, що правительство радо, щобы Гарибальди вертавъ якъ найскорше назадъ на Капреру, та щобы не ôтбувавъ трiюмфальнои подорожи по другихъ мѣстахъ Италiи.

Цѣла тая справа кидае ярке свѣтло на ôтношенье межи италійскими републиканцями а правительствомъ монархичнои Италiи. Италійске правительство, котре на кождый случай въ великôй части завдячуе Гарибальдому сполученье и вызволенье Италiи, довгій часъ не тôлько толеровало рухъ, котрому предводивъ и предводитъ Гарибальди, але само навѣть спiряло розростови товариства „Italia irredente“, котре зъ одной стороны стремитъ до вызволеня невызволеныхъ еще „частій Италiи“ (Трiестъ, полудневый Тироль, Ницца и Сабавдія), але зъ другои стороны єсть наскрôзь републиканьске. Теперь, коли дѣятельнôсть републиканцѣвъ пôдъ могучимъ проводомъ Гарибальдого на ново починае объявлятися съ великою силою, правительство съ страхомъ хапаеся до средствъ насильныхъ, але чи трохи не запôзно? Идею републиканьску въ Италiи пôдсычуе такожь и италійскій шовинизмъ, що въ кождôмъ случаю каже сомнѣватися о успѣшности замѣрôвъ правительства.

НОВИНКИ.

— На сегодня рано о 9. год. вызначено було **засѣданье комисiи для ухвалы статутôвъ вдовично-сиротиньского фонда**, котрй маютъ бути предложенй загальному зборови ôтпоручникôвъ деканальныхъ. На тое засѣданье завôзвано кромѣ всѣхъ членôвъ капитулы и позамѣстцевыхъ членôвъ комисiи еще п.п. сов. Децыкевича, яко правительственного комисаря, и адвокатôвъ д-ра Горецкого и д ра Ямпиньского.

— Загальнй зборы **фил. „Просвѣты“ въ Золочевѣ** ôтбудутся 20 жовтня (1 н. с. падолиста).

— **Першій загальный збôръ** членôвъ тов. „Руска Бурса“ въ Бережанахъ ôтбудеся 13 н. с. жовтня о 3. год. по пол. въ сали рады громадскои. Дневный порядокъ: справозданье комитету — выбôръ Выдѣлу — внесеня. М. Глебовицкій, предсѣд.

— **Въ Перемышли** маѐ бути утворена филія австр. національного Банку.

— До принятя **въ львôвске духовне сѣменище** на першій рôкъ богословія зголосилося 60 убѣгателѣвъ, принято однакожь тôлько 22 питомцѣвъ и 5 екстернистôвъ. Принятй яко питомцѣ пп.: 1) Ник. Демчишинъ, 2) Вл. Сойка, 3) Мих. Свѣтенькій, 4) Стеф. Высочаньскій, 5) Дим. Розлуцкій, 6) Романъ Яросевичь, 7) Вл. Громницкій, 8) Теодоръ Мурзакъ, 9) Ив. Устіяновичь, 10) Евг. Петрушевичь, 11) Мих. Киршакъ, 12) Ник. Левицкій, 13) Мих. Левицкій, 14) Ник. Поджарко, 15) Іосифъ Мончаловскій, 16) Мих. Єднакій, 17) Миронъ Гуглевичь, 18) Ал. Левицкій, 19) Анатоль Луцыкъ, 20) Клим. Роснецкій, 21) Вл. Поховскій и 22) Корн. Сеникъ. На екстерну принятй пп.: 1) Григ. Рыбчакъ, 2) Иляр. Пачовскій, 3) Дим. Хоминъ, 4) Петро Крыпякевичь 5) Вас. Мовчко.

— **Новый Канёвскій — графъ Дрогоєвскій.** Во Львовѣ стався передъ кôлькома днями случай, котрый дуже обурив жительство Львова. До каменицѣ Штроменгера при ул. Кароля-Людвика прійшовъ на подвôрье невидющій катаринкарь и почавъ грати. На другôмъ же поверсѣ каменицѣ „золота молодѣжь“ грала въ карты. Катаринка — инструментъ занадто вже демократичный и паньскй уха єго не зносятъ, тымъ бôльше пôдъ часъ такои аристократичнои гры, якъ гра въ карты. Одинъ зъ грачѣвъ розказавъ катаринкареви сейчасъ забиратися, але катаринкарь, котрому якось щастилось на тôмъ подвôрю, гравъ дальше. Тогды одинъ зъ тои золотои молодѣжи, гр. Янъ Дрогоевскій, правникъ 4. року, каже съ холодною кровію до своихъ товиришѣвъ: „я єго застрѣлю“. Товаришѣ очевидно нич ого противъ тому не мали, бо гр. Дрог. взявъ т. зв. „вѣтрôвку“ (Luftpistole) и зъ ôкна выцѣливъ въ голову катаринкареви. Тымчасомъ на подвôрю и въ каменици всѣ здивовалися: що за чудо, що катаринка середъ нуты урвала, що катаринкарь захитався и повалився на камѣнье. По хвили остовпѣня бачутъ: катаринкареви зъ головы кровь жбухомъ лльеся а такожь бачутъ: збѣгає на подвôрье якійсь паничь и втискаючи 5 зр. жѣнцѣ слѣпого катаринкаря, котра свого мужа провадила, розказуе, щобы якъ найскорше забералися съ катаринкою. Ну, за кульку въ голову 5 зр. — то не зле оплачено, але що зъ того, коли катаринкареви голова пôдплыла на плытахъ кровію и люде побѣгли вже до полиціи и спровадили полиціянôвъ и комисаря. Комисарь розвѣдавши, що и якъ, потрудився до „ясного“ панича графа Дрог. и проказавъ ему звычайну формулку: „Въ имени права арештую!“ Така зухвалôсть п. комисаря мусѣла уразити товаришѣвъ ясного графа и они запротестовали: „Якъ то, пана графа „свѣтъ“ знає, якъ можна єго арештовати?!“ Але комисарь таки арештовавъ графа а коли єго провадивъ на полицію, ônъ съ графôвскою повагою закричавъ: „Добре, я иду, але берѣтъ и єго (катаринкаря)!“ (Се значило: тамъ покажеся, кто виненъ, чи я, чи ônъ.) На другій день урядова „Gaz. Lwow.“ донесла въ полиційныхъ вѣдомостяхъ, що чорезъ неосторожнôсть гр. Д. пострѣливъ въ голову катаринкаря. Мы скажемо съ Dzien. pol.: „знаємо, о що урядовôй Gaz. Lwow. иде!“ Зъ неосторожности можна стрѣлити сидячи въ комнатѣ другого поверха катаринкареви на подвôрю въ саму голову! Черезъ неосторожнôсть мôгъ бувъ застрѣлити котрого свого картяного партнера, але не катаринкаря! Dzien. pol. постарався о докладнй информаціи о гр. Дрог. и довѣдався, що се не першій разъ доказавъ ônъ своєи рицарскости вѣтрôвкою. Гр. Дрог. выстрѣлювавъ людямъ шибы, одному панови пролетѣла кулька по при саме лице, другому старцеви понадъ капелюхъ, що властитель каменицѣ зъ тои причины вымовлявъ ему мешканье а кôлька разôвъ дѣло и до полиціи доходило, але все якось графови уходило... Мы дивуємось, длячого, коли рѣчь вже о власти опиралась, не потягнено графа до отвѣчательности за посѣданье такого скрытоубійчого оружія якъ Luftpistole, котре предсѣ не єсть що инше, якъ заборонена закономъ Windbüchse? Не знаємо, якъ теперѣшна справа гр. Дрогоєвского скôнчится, довѣдуємось тôлько, що полиція передала єго судови а судъ по переслуханю выпустивъ, вѣроятно, на вольну стопу.

— **Именованя учительскй.** Рада школьна именовала тымчасового учителя етат. школы въ Бабуховѣ, Николая Остаповича, дѣйстнымъ учителемъ тамже.

— Звѣстный композиторъ **Офенбахъ умеръ** въ Парижи.

— **Тютюну** тôлько найлучшй сорты подорожѣли а гдеякй зъ нихъ навѣть дуже значно. Такъ н. пр. „киръ“ подорожѣвъ зъ 92 кр. на 3 зр. 50 кр. а зъ 1 зр. 5 кр. на 4 зр.; „серагліо“ зъ 83 кр. на 1 зр. 5 кр., „суперфайнъ“ зъ 6 зр. 50 кр. на 8 зр. и т. д.

— **Дальшй жертвы на Бурсу филіи „Просвѣты“ въ Золочевѣ.** Въ Пôдгôрцяхъ (въ монастыри ОО. Василіянъ) дня 10 м. м. вплынули: жертвы по церквѣ 7 зр. 92½ кр., о. Осмѣловскій игуменъ 2 зр. 15 кр., о. Корчиньскій Петро 50 кр., о. І. Цегельскій зъ Сассова 1 зр. Въ Питричахъ дня 20 м. м.: жертвы по церквѣ 6 зр. 37 кр., о. Корчиньскій Александръ зъ Сассова 1 зр., о. Струминьскій зъ Скварявы 50 кр., о. Дорожиньскій зъ Берлина 1 зр., панѣ О. Дорожиньска зъ Берлина 1 зр., о. Танячкевичь зъ Закомара 1 зр., п. Блонеровичь кандидатъ нотар. зъ Бродôвъ 1 зр., дрôбнй датки ôтъ ч. гостій 5 зр. — Жертвы зôбранй въ церквѣ въ Краснôмъ дня 1 серпня 1880 5 зр. 73 кр., о. Матковскій 1 зр., дрôбнй датки 1 зр., въ церквѣ Олеськôй 8 зр. 11 кр., въ церквѣ Пôдлыскôй 3 зр. 2 кр., въ Бужку 2 зр. 64 кр. — Всего разомъ 49 зр. 94½ кр.

Ôтъ Выдѣла филіи „Просвѣты“ въ Золочевѣ.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Школьнои Часописи** выйшли вже 2 числа и мѣстятъ въ собѣ кромѣ статій науково-педагогичныхъ, дописи, вѣсти и новины зъ краю, стоячй въ звязи съ нашимъ шкôльництвомъ, именованя и конкурса учительскй, всячину, библіографію и т. д. Головнѣйшй статіи въ 1 числѣ: Учителѣ и ихъ вліянье, Якъ учити въ першôй клясѣ дѣти, котрй зачали ходити до школы? — въ 2 числѣ: Чи належитъ при выхованю дѣтей уживати кары тѣлеснои, чи нѣ? Продовженье статіи: Якъ учити въ першôй клясѣ дѣти; краєва конференція учительска въ Зальцбургу, и т. д. Перше число выйшло въ другôмъ накладѣ.

— Въ россійскôмъ театрѣ **въ Одессѣ** ôтбуваются малорускй представленя. Межи штуками представлеными съ великимъ поводженьемъ находимъ загально звѣстнй и любимй творы драматичнй Шевченка (Назаръ Стодоля), Котляревского (Наталка Полтавка), Основяненка (Сватанье на Гончарѣвцѣ) и другй у насъ еще не знанй.

— Зъ печатнѣ „Ставропигійского Института“ выйшла брошура посвящена памяти недавного цѣсарского посѣщеня „Народного Дому“ пôдъ заг. **„Єго ц. и к. Величество Францъ-Іосифъ I. въ „Народномъ Домѣ“** дня 2. (14.) вересня 1880 г. Подалъ А. Н. Щербанъ. 1880. Львовъ“. 8-ка стор. 22.

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— **Львôвскій межинародный торгъ збожевый** зôставъ дня 4 с. м. ôткрытый въ сали ратушевôй въ присутности Намѣстника и маршалка краєвого. Въ сали було до 500 купцѣвъ и продуцентôвъ. Предсѣдатель комисіи збожевого торгу, Августиновичь выразивъ въ привѣтнôй промовѣ надѣю, що во Львовѣ заложится съ часомъ сталый складъ збôжа. Справозданье жнивъ зъ р. 1880 констатуе, що въ всходнôй Галичинѣ жнива пшеницѣ сего року щасливѣйшй якъ минувшого, бо сегорôчна продукція пшеницѣ выноситъ 3,166.278 гектолитрôвъ о 651,577 гектл. бôльше якъ мин. р. Ижито мимо неспріяючои погоды дало лучшій результатъ. Пересѣчный выдатокъ жита: 11 гектол. зъ гектару. Всего жита въ всходн. Галич. дали сегорôчнй жнива 3,653.100 гектл. о 225.104 бôльше якъ минувш. р. Ячмѣнь сего року такожь належитъ до лучшихъ. Овесъ давъ добрй жнива, всего 8,479.318 гектл. майже 2 миліоны бôльше якъ мин. р. Що же до жнивъ гречки, гороху и бобу то не можна назвати ихъ добрыми. Кокорудза и бараболя, о кôлько вѣсти зъ вересня свѣдчатъ, добрй.

Дня 5 с. м. о год. 2. по пол. зôставъ торгъ замкненый. Пôсля записокъ секретаріяту продано въ двохъ дняхъ: 20.035 мѣхôвъ (мѣхъ = 100 кильогр.) пшеницѣ, 6.900 жита, 950 ячменю, 1240 гороху, 650 рѣпаку, 150 лнянки, 800 кокорудзы, 800 муки, 100 ôвса, 100 проса, и 1800 ведеръ оковиты, Пересѣчнй **цѣны:** пшениця 10½, жито 9½, ячмѣнь 7, горохъ 10, рѣпакъ 1,½, лнянка 10, оковита 13½, кокорудза 6¼, мука житна 15½, овесъ 5½, просо 6 зр. Продано отже пшеницѣ за 210.367 зр., жита за 65.550, ячменю за 6.650, гороху за 12.400, рѣпаку за 7.475, лнянки за 1.500, оковиты за 24.300, кокорудзы за 5.000, муки за 3.100, ôвса за 550, проса за 600. Загальна трансакція выноситъ 337.392 зр. Много заключеныхъ интересôвъ крôмъ того не зголошено до секретаріяту. Менше бôльше продано 40.000 мѣхôвъ збôжа (400 вагонôвъ по 100 мѣхôвъ въ одинъ вагонъ). Найбôльше закуплено до Шлезка, Моравы, Чехъ и южнои Нѣмеччины. Великій попытъ бувъ за плодмаи струковыми. На хмѣль не було попыту.

Рôвночасно съ торгомъ збожовымъ ôтбулась и выстава хмелю краєвого. Срѣбный медаль одержавъ межи иншими о. Клемен. Дзеровичь зъ Топорова.

Обвѣщенье.

Комитетъ Бурсы филіи „Просвѣты“ въ Золочевѣ завѣдомляе всѣхъ П. Т. членôвъ, що дня 20. вересня (1. падолиста) 1880. ôтбудутся въ Золочевѣ въ сали Рады повѣтовои загальнй зборы съ слѣдуючимъ порядкомъ дневнымъ: 1. Справозданье комитету. 2. Провѣренье касы. 3. Змѣна гдеякихъ постановъ статута товариства. 4. Внески и интерпеляціи членôвъ. 5. Выбôръ комитета на рôкъ 1880/81.

Звертаючи увагу Вп. членôвъ на се, що на порядку дневнôмъ поставлено змѣну статутôвъ и що до комплета зборôвъ доконечна присутнôсть що найменше 20 членôвъ, комитетъ надѣеся, що ВП. члены на тіи зборы якъ найчисленнѣйше являтся.

Ôтъ комитету Бурсы филіи „Просвѣты.“

Въ Золочевѣ дня 17. (29.) вересня 1880.

Константинъ Телишевскій, секретарь. *Сидоръ Езерскій*, голова.

Оповѣстка.

Выдѣлъ академичиого руского товариства **„Дружній Лихвярь“** маѐ честь повѣдомити Вп. Академикôвъ-Русинôвъ, що вписы до тогожь товариства ôтбуваются щоденно рано ôтъ год. 10—1 въ льокали товариства „Просвѣта“ при ул. Краковскôй ч. 14.

Ôтъ Выдѣлу „Дружного Лихвяря“.

Чайковскій, предсѣдатель.

ПОДЯКА.

Комитетъ першого загального збору рускихъ академикôвъ маѐ честь подяковати п-нѣ Т. Романовичь, директорцѣ руско-народного театру за ласкаве ôтступленье свого забудованя на ôтбутье збору а п. М. Бѣлоусови за ôтступленье своихъ комнатъ на помѣщенье академикôвъ.

За комитетъ: Ярославъ Окуневскій.

Подяка.

Вже на першу ôтозву комитета бурсы им. св. о. Николая въ Золочевѣ поспѣшивъ одинъ зъ першихъ: Достохвальный институтъ „Народный Дôмъ“ съ одноразовою запомогою въ высотѣ 50 зр. а. в. для згаданои бурсы. Протоє Выдѣлъ тоиже бурсы уконституовавшися уважае своимъ обовязкомъ сей благородный даръ института „Народный Дôмъ“ подати до прилюдноси вѣдомости а заразомъ и зложити свою искреннѣйшу подяку съ тимъ увѣреньемъ, що Выдѣлъ всѣма силами буде старатися зъ великои своеи задачи совѣстно вывязатися.

При случаю упрашае такожь выдѣлъ тыхъ Панôвъ, котрй власноручно вписалися въ члены бурсы, о надôсланье якъ найскорше членьскои вкладки. „Bis dat qui cito dat.“

Ôтъ Выд. Братства и бурсы им. св. о. Николая.

Въ Золочевѣ дня 22. вересня 1880.

Конкурсъ

на уряджуванье рускихъ драматичныхъ представленъ.

Выдѣлъ „Рускои Бесѣды“ у Львовѣ намѣряючи якъ до теперь такъ и на будучнôсть займатися справами руского народного театру взываe всѣхъ желаючихъ за спôвудѣломъ и пôдмогою згаданого Выдѣлу уряджуватн ôтъ 1 сѣчня 1881 до 31 грудня 1881 у Львовѣ и по за Львовомъ въ Галичинѣ рускй драматичнй представленя, щобы взглядомъ такого уряджуваня представлень свои оферты выдѣлови „Рускои Бесѣды“ у Львовѣ (улиця Краковска ч. 14 I поверхъ) найпôзнѣйше до дня 3. (15 лат.) падолиста с. р. надôслали.

Въ тôй офертѣ маютъ бути означенй:

1) Имя крестне и родове и мѣстце пробуваня оферента.

2) Число представлень, котрй ônъ въ приближеню въ означенôмъ часѣ (ôтъ 1 сѣчня до 31 грудня 1881 р.) намѣряе уряднти съ примѣткою, кôлько зъ тыхъ представлень маѐ припасти на Львôвъ, и съ выказомъ силъ артистичныхъ, при якихъ представленя ôтбувалибыся, а такожь и репертоару, якій референтъ посѣдаѐ.

3) Пôдмога, якои оферентъ ôтъ „Рускои Бесѣды“ жадаѐ.

Поодинокй точки контракту означатся пôзнѣйше межи Выдѣломъ и оферентомъ, котрого оферта принятою буде.

Прочй рускй газеты просимъ о ласкаве повторенье нынѣшного конкурса.

Львôвъ дня 8 жовтня 1880.

(1—3) Выдѣлъ „Рускои Бесѣды“.

Конкурсъ

на творы драматичнй.

Въ мысль рѣшеня выдѣлу „Рускои Бесѣды“ у Львовѣ розписуеся симъ конкурсъ на творы драматичнй (трагедіи, драмы, мельодрамы, комедіи), на котрй вызначаеся преміи ôтъ 100—200 злр. а. в. На першôмъ мѣстци стоятъ творы драматичнй народнй, основуючйся отже на исторіи, обычаяхъ, переказахъ, въ загалѣ житю нашого народу. Преміованй творы остаются власностію автора, а „Бесѣда Руска“ позыскуе лишь право представляти ихъ на сценѣ. Но право представленя прислугуе выключно лише „Бесѣдѣ Рускôй“. Кождый авторъ зволитъ тому означити свою працю якимсь особнымъ знаменемъ, не пôдписуючи свого имени, а долучаючи тоежь окремо въ опечатанôмъ листѣ и прислати на руки выдѣлу „Рускои Бесѣды“ (Львôвъ улиця Краковска ч. д. 14) найдальше до 1 липня 1881.

Взоровй переводы писателѣвъ заграничныхъ, великорускихъ, нѣмецкихъ, французскихъ и иншихъ, рôвножь преміюются.

Прочй рускй газеты просимъ о ласкаве повторенье нынѣшиого конкурса.

Ôтъ выдѣлу „Рускои Бесѣды“.

Львôвъ 1 жовтня 1880. (1—3)

Курсъ львôвскій зъ дня 11. л. жовтня 1880.

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	256 75	260 —
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	157 —	160 —
Банку гип. галиц. по 200 р.	— —	— —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц по 5% ав.	97 50	98 50
„ „ „ по 4% ав.	91 —	92 —
„ „ „ по 5% ав. період.	96 50	97 50
Банку гип. галиц. 6% ав.	100 50	102 —
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	99 —	102 —
3. Листы довжнй за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	96 50	97 50
Облиги комунальнй Гал. банку рустик. 6%	99 —	100 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 —	101 50
5. Лосы мѣста Кракова	19 50	21 50
„ „ Станиславова	23 50	25 50
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 52	5 62
„ цѣсарскій	5 57	5 67
Наполеондоръ	9 42	9 52
Пôвимперіялъ	9 67	9 76
Рубель россійскій срѣбный	1 58	1 73
„ „ паперовый	1 16	1 18
100 марокъ нѣмецкихъ	57 90	58 70
Серебро	99 50	100 50

(безъ текучого куп. безъ купону)

Кто безъ Учителя

по

хоче научитися, най уживае до сего 25-лѣт. досвѣдомъ усовершеныхъ **Оригин.**-научныхъ листôвъ пôсля методы **Toussaint-Langenscheidt** (29 выд.). **Листы на пробу** à 1 М. для кожд. языка вразъ съ проспектомъ (Перек. почт.) записовати ôтъ Langenscheidt'sche Verl.-Bhdlg. Berlin SW., Möckernstr. 133. (1—?)

Поручаю Высокопочт. монмъ Землякамъ

мою ново отворену

РОБôТНЮ

МУЖЕСКОГО ОДѢНЯ

при ул. Соôѣского пôдъ ч. 1. (побôчь торговлѣ Шумана),

где хорошою роботою и добôрною матерією старатись буду руску Публику **совсѣмъ вдоволити.**

Замовленя пріймаю въ мѣстци и зъ провинціи.

Съ глубокимъ поважаньемъ:

И. Абрысовскій,

мужескій кравець во Львовѣ.

3—3

Важне для читаючои П. Т. Публики рускои!

Подаеся до вѣдомости П. Т. Публики рускои, що великій накладъ книги о. **Стефана Качалы:**

Polityka Polaków względem Rusi

такъ симпатично принятои всѣми Русинами и похваленои всею рускою печатію, уже вычерпуеся. Ктобы отже бажавъ набути еще тую важну для выученя исторіи нашого краю книгу, зволитъ поспѣшити съ замовленьемъ або до **Администраціи „Дѣла“** або до книгарнѣ **„Ставропигійского Института“** присылаючи (найлучше переказомъ почтовымъ) цѣну за книгу 1 зр. 50 кр. а за пересылку почтову 10 кр., разомъ — 1 зр. 60 кр. а. в. (5—?)

Выдае: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдае: **Маркилъ Желехôвскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

вана за стараньемъ мѣстцевого пароха о. Т. Децыкевича зъ дерева, побита бляхою, въ серединѣ прекрасно помалёвана. Замѣтити належитъ, що мѣщане куликôвскій мимо того, що кôлька разôвъ погорѣли, съ правдивымъ жертволюбіемъ здвигли тую церковь а теперь заходятся коло здвигненя еще другои, мурованои церкви въ самôмъ мѣстѣ, котрои будова вже розпочалася. На торжество посвященя приспѣло много доокрестныхъ священикôвъ и народа. Прехорошу проповѣдь пôдчасъ богослуженя мавъ въ церквѣ о. катих. Іосифъ Левицкій а понеже много народа не могло помѣститися въ церквѣ, то державъ еще по богослуженю проповѣдь до народа внѣ церкви о. Ч. Духовеньство и много интелигенціи зôбрались ôттакъ у о. Децыкевича, где були сердечно угощенй, при чѣмъ зôбранй высказали свое узнанье трудолюбивымъ заходамъ о. Децыкевича коло пôддержаня свѣтлости рускаго обряду въ Куликовѣ. Дивна рѣчь, що кс. Стояловскій узнавъ отвѣтнымъ того самого дня въ Куликовѣ выправити латиньску мисію.

— На цѣсарскôмъ сяноцко-перемыскôмъ гостинци, близь села Войска **замордовано и ограблено жида**, рогатника. Незвѣстный злочинець зарубавъ его сокирою и заколовъ ножемъ и забравъ 20—25 зр. Пôдозрѣну особу увязнено.

— **Справа гр. Яна Дрогоєвского,** котрый пострѣлнвъ катаринкаря, передана ц. к. прокураторіи. Dziennik Pol. оголошуе добровольнй жертвы на запомогу скалѣченого графомъ катаринкаря.

— **Пôдроблений 10-реньсковй банкноты** появилися въ обѣгу въ Вѣдни.

— **Зъ рускои взорцевои школы** доносятъ намъ, що учителька п. Ост., котра сего року есть господиною IV. клясы (въ ôтдѣлѣ дѣвчатъ), учитъ исторію краеву въ языцѣ польскôмъ, хоть въ тôмъ закладѣ есть рускій языкъ предподавательнымъ до всѣхъ предметôвъ (кромѣ до религіи лат. обр. и самогожь языка польского). Коли бы тая учителька була лише забула на приписы, котрй ей обовязуютъ, то мы бы и не дуже ей тое въ зло почитали, а тôлько замѣтилибысьмо, що станъ учительскій вымагае здоровои памяти, — алежь бо мы маємо другій, еще тяжшій закидъ ей зробити, т. е. закидъ блудного, неправдивого представленя историчныхъ подѣй. П. Ост. учила дѣтій исторіи краевои межи иншимъ такъ: „Kazimierz Wielki zagarnął Ruś nie z chęci wielkich zaborów, lecz dla tego, ponieważ został przez Rusinów samych, którzy jego jako dobrego pana znali, do kraju zaproszony. Sami Rusini przywołali jego i poddali mu się dobrowolnie“. Того не вычитала п. Ост. певно зъ жаднои книжки, ни польскои, ни рускои, ни нѣмецкои, зъ жаднаго школьного пôдручника. Ложна наука, то лучше жадна. Не годится наукою школьною такъ помѣтувати, щобы вноювати вже въ дитинячй головы того, що есть ложне. На одно то выйде, чи тое дѣеся зъ тенденціи, чи тому, що не заглядалося до книжки. Мы звертаємъ увагу на тое властій школьныхъ, передовсѣмъ же дирекціи того закладу; при розкладѣ предметôвъ въ поодинокихъ клясахъ належитъ удѣляти кождому тое, до чого ôнъ способный, а не накидати никому науки тыхъ предметôвъ, котрыхъ ôнъ не въ силѣ учити. Рôвножь належало бы потягнути до отвѣчальности тыхъ, котрй въ рускôмъ закладѣ позволяютъ собѣ противъ выразныхъ приписôвъ употребляти до науки иншого а не рускаго языка. Що тутъ написано, можемо въ кождôй хвили удовôднити.

(Ш.) **Зъ надъ Черемоша.** *(Тенденційность въ наукѣ.)* Тенденційность въ представлюваню нашого народа, языка, нашихъ ôтношень польскими газетами для цѣлій политичныхъ — для насъ вже рѣчь повседневна и хоть неразъ болюче дотыкае, то все таки бôльше насъ дôткне подôбна тенденційность въ якôмъ поважнѣйшôмъ, наукôвмъ журналѣ або книзѣ. Примѣрчикъ такои тенденційности находимъ въ статіи проф. Вайгля зъ Коломыѣ пôдъ заг. „O Burkucie i jeziorach Czarnohorskich. Opis wycieczki odbytej w r. 1879. przez L. Wajgla“, помѣщеной въ „Pamiętnikach Towarzystwa Tatrzańskiego“. П. Вайгель описуючи нашихъ Гуцулôвъ на сплавахъ каже, що для означеня берега, до котрого сплавъ кермою навернути, кличутъ або „na woloszczyznu“ або „na polszczyznu“. На таке вѣрне представленье Гуцулôвъ мусимъ просто замѣтити п. професорови, що або Гуцулôвъ-керманичѣвъ на сплавахъ не бачивъ и ихъ кличи не чувъ, або, сказавши гречно, написане выдумавъ. Кто жіе въ тыхъ сторонахъ, по котрыхъ п. Вайгель мавъ вандровати, той знае, що жаденъ Гуцулъ про „polszczyznu“ не згадуе а береги Черемоша называе: „волоскій бôкъ и рускій бôкъ“. По що отже перекручовати правду? Чи може п. Вайгель на серіо думае, що такою тенденційностію послужитъ „правдивôй“ наукѣ? Рѣчь ясна, що нѣ!

— **Чи ц. к. Рада школьна о тôмъ знае?** Въ 40. ч. польского педагогичного тыжневника „Szkoła“, побираючого, якъ звѣстно, красну субвенцію зъ фондôвъ краевыхъ, находимо справозданье д-ра Т. Герстмана зъ выставы етнографичнои въ Коломыѣ, въ котрôмъ справоздатель нападае на Русинôвъ за тое, що побôчь выставы етнографичнои осмѣлились устроити выставу господарско-промыслову. Д-ръ Герстманъ пише тенденційно, що выставу руску устроила „animozya stronnictwa mieniącego się par excellence „ruskiem“ яко „kontrwystawę“ выставѣ „laszej“, коли на дѣлѣ выстава господарско-промыслова тов. им. Качковского була о много скорше якъ выстава етнографична, бо еще передъ рускою выставою въ Станиславовѣ минувшого року на Коломыю призначена. Тутъ еще выпадае спытати п. Г., якъ ôнъ думае, якои народности суть Русины устроивши выставу въ Коломыѣ „mieniący się per excellence Rusinami?“ Чи п. д-ръ Г. на серіо думае, що то не Русины, але Хинчики або Фины? Дальше пише п. Г.: „Zwiedzając tę wystawę (руску) niefortunną, ten owoc zawiści stronniczej i złośliwego partykularyzmu trudno wstrzymać się od uśmiechu politowania... opis wrzekomej wystawy nastręcza chyba dla pisma humorystycznego pożądany temat. Jedno tu tylko podziwiać trzeba było a to odwagę tych osób, które ośmieliły się prosić Cesarza, ażeby tę wystawę zwiedzić raczył.“ Тутъ вже певно, що злобна зависть говоритъ зъ п. Герстмана и „Szkoły“, бо съ признательностію для рускои выставы писали не тôлько рускй часописи, але и польскй, примѣромъ: Gazeta Narodowa и Tydzień Polski и звѣстно такожь, съ якою пріятностію и уподобаньемъ оглянувъ Цѣсарь руску выставу. Читаючи въ справозданю д-ра Герстмана описъ незмѣримыхъ праць и подвигôвъ комитету етнографичнои выставы, описъ страшенныхъ перешкодъ на кождôмъ кроцѣ зъ стороны Русинôвъ, геройскихъ борбъ съ тымижь Русинами, описъ самопожертвованя тыхъ комитетовыхъ и т. д. — то чоловѣкови здаеся, що ôнъ читае зъ „Żywotów Świętych ks. Skargi“ о якихсь комитетовыхъ мученикахъ-страстотерпцяхъ. На дѣлѣ же рѣчь совсѣмъ инакше представляеся и п. Герстманъ муситъ о тôмъ знати, що не штука було и комитетовымъ устроювати выставу, якъ були великй фонды, якъ посыпали тысячами и сотками: министерство, выдѣлъ краевый, товариство господарске, рады повѣтовй и т. д. та було за що ѣздити и скуповувати ôтъ „szczeрu huculskiego sprzęty i płody pracy“. А нехай п. Гестманъ бючи чоломъ передъ пожертвованьемъ комитетовыхъ спытае ихъ пôдъ секретомъ, чи они за ѣзду свою не брали „dyet“ и „milówek“? А зъ другои стороны нехай спытае п. Герстманъ, що дôстала руска выстава ôтъ министерства, выдѣлу краевого, сойму и т. д.? — ни шелюга! Мы не сомнѣваемось, що п. Герстманъ и „Szkoła“ о тôмъ всѣмъ знаютъ, а коли выступаютъ съ такими тенденційными, злобными инвективами на Русинôвъ и ихъ труды, то тое чинятъ въ тôй цѣли, щобы въ учителяхъ, именно въ учителяхъ народныхъ шкôлъ розбудити погорду и ненависть до рускаго народа, рускои интелигенціи и всякихъ объявôвъ руско-народного житя, хотьбы навѣть такихъ благородныхъ и хосенныхъ, якъ выстава господарско-промыслова. Смѣемо спытати ц. к. Раду школьну, чи она о тôмъ знае, и чи она не думае запобѣгчи подôбнымъ поступкамъ педагогичнои газеты „Szkoła“?

— **Ôтозва ц. к. староства въ Тернополи** зъ дня 26 червця 1880 ôтчитана при розправѣ судовôй, о котрôй мы згадували въ ч. 72, звучитъ дословно:

W drodze poufnej dowiedziałem się, że pomiędzy tutejszą ludność wiejską bywają rozszerzane rozmaite broszury ruskie treści podejrzanej. Przy dochodzeniu przedsięwziętem z tego powodu okazało się, że prawie we wszystkich chatach gminy Kutkowce znajdują się broszurki, których 3 egzemplarze przedkładam w załączeniu na okaz pod napisem: 1. Posłannyk słodkiego Jezusa I. 2. Posłannyk słodkiego Jezusa II. 3. Posłannyk św. Włodzimirza III. W broszurkach tych, pisanych wyłącznie dla ludu wiejskiego, przebija się najwyraźniej dążność systematycznego i gruntownego zepsucia ludu wiejskiego, a to tem pewniej, ile że autor w powolnym stopniowaniu stara się najprzód w pierwszem tomiku zapewnić sobie jak największą liczbę czytelników za pomocą wcale dobrodusznej rozmowy dwóch księży o trzeźwości, a tylko przy końcu jakoby przez zapomnienie przestrzega ludność ruską przed zapisywaniem się do towarzystwa serca Jezusowego, które ma być środkiem do spolszczenia rusinów wymyślonym przez ludzi mających za hasło: hej ramię do ramienia! W zeszycie II. stara się autor tem bardziej uwolnić od wszelkiego możliwego podejrzenia i w tem celu zapełnia go treścią nawskroś nabożną a tylko przy końcu znowu jakby nawiasem ostrzega ludność ruską, aby do polskich nie uczęszczała kościołów, gdyż prawdziwy rusin tam się nie powinien dać pociągnąć. W tomiku III. nie kryje się autor już wcale ze swojemi na wskroś przewrotnemi zasadami tak, że cały ten tomik od motta aż do końca ujęty jest w pytania i odpowiedzi nacechowane wyraźną nienawiścią rusinów przeciw polakom i dążące do oddalenia ich od unickiego kościoła a nawet od formy rządu konstytucyjnej, zbliżając ich natomiast do szyzmy i samowładztwa rosyjskiego i identefikując zupełnie Ruś z Rosyją. Według zeznań pojedyńczych włościan bywają im te broszury nadsełane przez redakcję czasopisma „Nauki“ pocztą ze Lwowa paczkami po kilkadziesiąt sztuk pod opaską. Broszury te tak dalece są rozpowszechnione, że nawet dzieci po 3 centy je nabywały. Ostatnią posyłkę w ilości 20 egzemplarzy wysłaną pocztą ze Lwowa pod adresem Wasyla Bolucha włościanina w Kutkowcach, przejąłem w drodze i zatrzymuję u siebie aż do dalszego wysokiego zarządzenia. Głównem ogniskiem propagandy tej jest czytelnia ludowa w Kutkowcach, istniejąca pod przewództwem tamtejszego księdza Maciejowskiego, a zatwierdzona reskryptem wys. c. k. Namiestnictwa z dnia 26 marca br. l. 11675 — przeciw przewodniczącemu tej czytelni musiałem już obecnie wdrożyć dochodzenie karne za nieprzedłożenie wyniku wyboru wydziału pomimo trzykrotnego wezwania. Nadmienić wreszcie muszę, że i w Mikulińcach tutejszego powiatu istnieje pod pozorem zakładania czytelni propaganda szkodliwych broszur ruskich wskutek czego przeciw nauczycielowi tamtejszemu Antoniemu Rybaczykowi wdrożyłem dochodzenie karne o kolporterstwo, a znaleziony u niego zapas nowych broszur zatrzymuję również aż do dalszego zarządzenia.

Замѣтити належитъ, що Посланники I и II совсѣмъ не сконфискованй и не можемо розумѣти, на якôй пôдставѣ ц. к. Тернопôльске староство ôтобрало тіиже у селянъ и робило задля нихъ ревизіи.

— **Именованя учительскй.** Рада шк. именовала учителями: Владисл. Релингера, Мечисл. Гляватого и Іос. Смольницкого при народныхъ шк. въ Перемышли; Якова Костыльника при етат. шк. въ Вороблику королевскôмъ; Ант. Рася дѣйстнымъ учит. етат. шк. въ Осôбници; Ив. Іосифовича управляючимъ учит. етат. шк. въ Коростенку выжнôмъ; Теофилю Марковску дѣйстною молодшою учителькою етат. шк. въ Теребовли; Ванду Боярску, дѣйстною управляючою учит. етат. женьскои школы въ Конечницяхъ и Игнат. Гусаковского, дѣйстн. учит. етат. шк. въ Товмачи.

— **Всесвѣтна выстава** въ Мельбурнѣ, въ Австраліи, ôткрыта дня 1 н. с. жовтня.

— **Пасторъ Штекеръ**, звѣстный ворогъ жидôвъ, заложивъ въ Берлинѣ гостинницю для робôтникôвъ, въ котрôй за низьку цѣну можна дôстати всякихъ стравъ и питя кромѣ спиритусовыхъ напоѣвъ. Цѣль тои гостинницѣ есть вздержати робôтникôвъ ôтъ піяньства, того великого ворога робôтничого мѣского народа. За примѣромъ Штекера пôшовъ другій пасторъ Єнчь и заложивъ другу таку гостинницю. Жиды въ своихъ газетахъ пôдняли зъ тои причины страшенный галасъ противъ обохъ пасторôвъ.

Вѣсти епархіяльнй.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Каноничну институцію получивъ: о. Я. Подлѣсецкій зъ Черепина на парох. Добряны, дек. Щирецкого.

Завѣдательство Черепина, дек. Щирецкого одержавъ о. А. Стефановичъ зъ Добрянъ.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Денницѣ** ч. 14. мѣститъ: Думка, Л.; Заручень, романъ историчный (продовженье); Рондо, Л.; Листокъ середъ тучѣ (конець); Замѣтки про взаемины рускаго языка и народнои литературы (дальше); Всячина.— Особенно увяги достойна статя проф. Верхратского „о взаеминахъ рускаго языка и народнои литературы“, котра черезъ цѣлый рôкъ друкуеся въ „Денници“ и подае дуже цѣкавый образъ историчного розвою галицкои словесности въ звязи съ ей головными дѣятелями.

— **Исторія славянскихъ литературъ** А. Н. Пыпина и В. Д. Спасовича. Томъ II. Цѣна съ пересылкою 5 рубл. На складѣ у М. Стасюлевича, Спб.

— **Семейство Разумовскихъ.** Сочиненіе А. А. Васильчикова. Три томы съ портретами. Томъ I. удостоився сегорôчнон Уваровскои преміи (500 рубл.). Томъ II выйшовъ сими днями а томъ III. выйде съ кôнцемъ сего року. Цѣна всѣхъ трехъ томôвъ съ пересылкою 9 рубл. Набути можна въ книжнôмъ магазинѣ М. Стасюлевича, Спб. Василевскій Островъ, 2. линія, 7.

— Въ петербурскôмъ журналѣ „Слово“ мѣститься въ IX. книзѣ зъ сего року (за вересень) студія А. Ефименка **„Южно-рускія Братства“.**

— **„Порадникъ въ справахъ писарскихъ“** написавъ Дим. Вѣнцковскій. Въ $1^1/_2$ печатного листа. Цѣна 10 кр. Накладомъ тов. им. Качковского.

— **Проф. Ягичь** розпочавъ минувшого тыжня свои лекціи на исторично филологичнôмъ факультетѣ петербурского университета. Ягичь обнявъ катедру по покôйнôмъ И. И. Срезневскôмъ.

ВСЯЧИНА.

— **Мѣсто на днѣ озера.** Въ швайцарскôй часописи „Gasetta de Lausanne“ читаемъ: Одному Американцеви перекинувся човенъ на геневскôмъ озерѣ коло Санприкса, при чѣмъ утонула ему торба. Два нурки поглядѣли за нею и найшли, але зъ пôдъ воды вынесли такожь на верхъ чудесну вазу етрурійскои формы. Оба нурки розсказали, що на днѣ озера подыбали землю дуже нерôвну, що западали въ якйсь глубины, котрй находятся въ правильныхъ розмѣрныхъ просторахъ, и имъ здаеся, що у водѣ находятся хатины, построенй руками чоловѣчими. Громадскй власти изъ Санприкса и сосѣдного Моргеса удалися човнами на означене мѣстце, налляли досыть оливы на воду, щобы можна було лучше глядѣти на дно озера, и дѣйстно узрѣли они въ глубинѣ цѣле мѣсто, котре могло бути выставлене кôлька сотъ лѣтъ передъ Христомъ. Розличали ясно купки и ряды домôвъ, котрыхъ крôвлѣ занесенй були цѣлою стѣною густого намулу. Крôзь стѣну намулу червонѣлися домы, мовбы були зъ цеголъ; можна бы думати, що ставили ихъ будôвничй такою ваннянкою, о якôй кажутъ, що нею будовали Кельты, Цимбры и Галы, а котра маe бути тревальша ôтъ самого дуже хваленого римского цементу. Кантоньскій совѣтъ задумавъ вызначити грошѣ на поставленье сильного басену окружаючого мѣсто пôдъ водою, щобы въ той спосôбъ его осушити и сполучити съ берегомъ. Мѣсто се буде мати що найменше 200 хатъ, маe форму подовговату, починаеся недалеко мѣста Санприкса и тягнеся до Моргеса. На всхôднôмъ его краю видко широку чотыроугольну вежу, котрои верхъ сторчить по надъ воду, а котру мали доси за скалу. Майже на серединѣ мѣста видно велике порожне мѣстце, котре певно було головною площадію. Вже выдобуто ôттамъ одинъ кусокъ бѣлого мармору и много окаменѣлинъ.

— **Украдена стрѣльба.** Одинъ ловець запôзвавъ жида о крадѣжь стрѣльбы передъ судъ. Жидъ обстававъ при своемъ, що стрѣльба его. — „Ôтъ колижь ты маешь тую стрѣльбу?“ — пытае жида судія, а жидъ на тое: — О, вже богато, богато лѣтъ; я мавъ тую стрѣльбу, якъ она була еще маленькимъ пистоляткомъ!“

— **Кôлько въ Россіи генералôвъ и що они коштуютъ?** Канцелярія головного штабу при министерствѣ вôйны въ Петербурзѣ выдае що кварталу выказъ генералôвъ, зъ котрого выймаемо слѣдуючй цѣкавй даты: Армія росс. числитъ 1578 генералôвъ, котрй стоятъ державу 7 милионôвъ рублѣвъ рôчнои пенсіи, не вчисляючи въ тое мешкань in natura або in reluto (2000 рубл. для одного) не вчисляючи дôбръ земныхъ: чи то доживотныхъ, приносячихъ 500.000 рубл. рôчного доходу, чи то майоратôвъ съ рôчнымъ доходомъ 185.000 рубл., чи наконець роздаваныхъ 200.000 десятинъ = 350.000 моргôвъ (именно въ Польщѣ и Украинѣ) и не вчисляючи одноразовои запомоги въ сумѣ 200.000 рубл. рôчно.—Зъ тыхъ 1578 генералôвъ есть повныхъ 105 а зъ тыхъ 75 адъютантôвъ царскои свиты. Повнй генералы берутъ пересѣчно по 11.500 рубл. въ рôкъ. Найбôльше маe генералъ-губернаторъ московскій, бо 60.000, по нѣмъ варшавскій, бо 52.000, дальше ген. посолъ въ Парижи, бо 50.000 рублѣвъ рôчнои платы. Ôтъ 36—10 тысячь побираe 43 генералôвъ. Найменша плата повного генерала есть 5200 рубл. Генеральскй аренды землѣ приносятъ рôчного доходу межи 900 а 1200 рубл. Генералъ-поручникôвъ есть 384, зъ тыхъ 40 царскихъ адъютантôвъ; пересѣчна плата 5.500 рубл. Генералъ-майорôвъ 1044 а зъ тыхъ 108 зъ царскои свиты; пересѣчна плата 3.500 рубл. — Кромѣ того есть еще кôлькасотъ генералôвъ на ласкавôмъ хлѣбѣ, котрй побираютъ пенсіи кождый ôтъ 2 до 6.000 рублѣвъ.

СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ

повѣсть

К. Дикенса

(передрукъ зъ Фейлетона „Дѣла“).

Можна набути въ Администраціи „Дѣла“ и въ книгарни Ставропигійскôй по цѣнѣ 30 кр., съ пересылкою 35 кр.

Выдае: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдае: **Маркилъ Желехôвскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Додатокъ до Ч. 75 и 76 „Дѣла“

Трицѣсарскій союзъ.

Недавно подали мы, що вѣсть о ôтновленю трицѣсарского союза наново выплыла на верха въ политичныхъ комбинаціяхъ. Тая вѣсть появилася въ „Pester Lloyd-ѣ“, котрый стоитъ въ близькихъ ôтношеняхъ съ австрійскими кругами правительственными, и въ вѣденьскôй кореспонденціи „Standard'a“. Недовго по тôмъ заговорила о трицѣсарскôмъ союзѣ такожь и вѣденьска „Presse“, котра бодай що до заграничныхъ справъ австрійскихъ не стоитъ дуже далеко ôтъ министеріяльныхъ сферъ. Въ вступнôй статіи посвященôй тôй справѣ старалася „Presse“ высказати, що Россія и Австрія маютъ заступати спôльнй интереса на балканьскôмъ пôвостровѣ противъ англійского вплыву. Англія хотѣлабы всѣ користи зъ орієнтального пытаня загорнути лише для себе, щобы зъ однои стороны обезпечити свôй торговельный монополь въ всхôднôй части середземного моря и дôстати Дарданели въ свои руки, а зъ другои стороны, щобы и на самôмъ балканьскôмъ пôвостровѣ загорнути торговлю въ свои руки и не допустити розвинутися торговельнôй конкуренціи Австріи. Дальше выводитъ „Presse“, що интереса Австріи и Россіи на балканьскôмъ пôвостровѣ не суть собѣ такъ противнй и далибыся погодити черезъ розширенье границь Австріи ажь по Сальонику, за що зновъ Россія малабы вôльнѣйшу руку на всхôднôй части балканьского пôвострову. Таку гадку ôтновленя трицѣсарского союза приписуе „Presse“ кн. Бисмаркови. Новѣйшй факта въ Франціи мали пересвѣдчити кн. Бисмарка о потребѣ ôтновленя сего союза. Не дасться заперечити, що Гамбета пôсля своеи бесѣды въ Шербуръ являеся представителемъ партіи ôтплаты (révanche) и стремитъ до того, щобы вже въ недалекôй будучности ôтплатитися Нѣмцямъ и назадъ ôтобрати Альзацію и Льотарингію, що зъединалобы ему незмѣрну славу середъ Французôвъ и вдоволилобы его особисту амбицію. Вправдѣ теперѣшне министерство француске, а именно мин. Сенъ-Илеръ совсѣмъ миролюбно успособленй, але кто знае, чи черезъ якійсь часъ, колибы прійшла ôтповѣдна хвиля до дѣланя, Гамбета не высадитъ и сего министерства. Французкй дневники прихильнй Гамбетѣ вже й теперь не перестаютъ напирати на активну политику европейскихъ державъ противъ Туреччины, а то для того, що насильне розвязанье всхôдного пытаня пôсля всякои правдоподôбности выкличе европейску вôйну, а тогды наспѣлабы для Франціи пора ôтплаты. Тожь супротивъ такого стану рѣчій оглядаеся кн. Бисмаркъ за союзниками, не довѣряючи, щобы сама Нѣмеччина могла остоятися противъ добре зреорганизованои а при тôмъ матеріяльно тожь само дуже сильнои Франціи. Тыми союзниками малибы бути Австрія и Россія вже по тôй причинѣ, що чи одна чи друга держава, колибы станула по сторонѣ Франціи, безперечно переважилабы побѣду на ои сторону. Указуючи обомъ тымъ державамъ нагороду на балканьскôмъ пôвостровѣ, стараеся кн. Бисмаркъ ôтновити трицѣсарскій союзъ. Се есть менше-бôльше вывôдъ „Presse“. О трицѣсарскôмъ союзѣ заговорила такожь и нѣмецка праса, а именно Kölnische Zeitung, котра якъ мы вже свого часу звѣщали, гадку сего союза вложила навѣть въ уста архикнязя Рудольфа. Пôвурядово заперечено также тôй вѣдомости, але Köln. Ztg. мимо того обстала при своеи вѣсти. Такожь и россійскй часописи пôдняли пытанье трицѣсарского союза. „Новое Время“ пôдноситъ, що тревалый союзъ трехъ цѣсарôвъ не може существовати, такъ якъ интереса Россіи не дуже схôднй съ интересами Нѣмеччины и Австріи, котрй попираютъ розвôй германьства. Але мимо того — пише дальше „Новое Время“ — може бути часовый союзъ межи сими трема державами ôтповѣдно до часовыхъ справъ и интересôвъ. Такъ отже майже вся праса всѣхъ трехъ интересованыхъ державъ не выключае можливости существованя трицѣсарского союза. Рѣчь ясна, що на пытанье, чи такій союзъ дѣйстно вже существуе, чи нѣ, чи може ведутся о тое доперва переговоры,— не можна дати остаточнои ôтповѣди позитивнои и що доперва факта могутъ пôзнѣйше дати ясну ôтповѣдь. Однакожь вже самъ фактъ, що гадка ôтновленя трицѣсарского союза появилася въ политичныхъ комбинаціяхъ безпосередно по цѣсарскôй подорожи до Галичины, а навѣть помимо тои подорожи, есть самъ собою дуже характеристичный и важный. Ôнъ показуе, якъ пересадни були выводы и здогады тыхъ горячковыхъ дневникôвъ, котрй вже вѣтрили въ тôй подорожи заповѣдь недалекои вôйны межи Австрією а Россією.

Кромѣ того однакожь маe вѣсть о трицѣсарскôмъ союзѣ еще иншу вагу именно зô взгляду на внутрѣшнй справы Австріи. Вѣсть тая занепокоила не тôлько Мадярôвъ и Полякôвъ, але и другй народы и партіи державнй дивлятся нерôвнодушно на тую справу, а коли вже за кôлька день маютъ розпочатися нарады спôльныхъ делегацій въ Пештѣ, можна бути приготованымъ, що тая справа буде пôднесена въ делегаціяхъ и може зновъ розвинеся тамъ доволѣ жива розправа надъ всхôднымъ пытаньемъ подѣлу Туреччины и надъ ôтношеньемъ Австріи до сосѣдныхъ державъ. Можна було сподѣватися, що вѣсть о трицѣсарскôмъ союзѣ буде прихильно, а бодай рôвнодушно прійнята у Чехôвъ, котрыхъ именно Нѣмцѣ помовляютъ о симпатіи для Россіи. Тымъ часомъ инакше показуеся. „Parlamentär“ выдаваный въ Вѣдни Скрейшовскимъ, давнѣйшимъ редакторомъ праскои Politik, пише о тôй справѣ, що слѣдуе:

„Вѣсть о можливости трицѣсарского союза занепокоила Мадярôвъ и нѣмецку прасу. Доси выхвалювано яко найбôльшу заслугу политики Андрашого, що ему удалося „зъизолювати“ Россію — с. е. выпхати ои зъ трицѣсарского союза, а нынѣ маe зновъ вернути Россія на своe давне становище въ тôмже союзѣ! Якъ зъ однои стороны нѣмецкй (?) и мадярскй политики ôткидаютъ всяке зближенье до Россіи, такъ зновъ моглобы здаватися, що поодинокй славяньскй племена, а именно Чехи, въ зближеню Австріи до Россіи бачатъ поруку свого народного розвою. Справдѣ озывалися давнѣйше голосы въ подôбнôмъ дусѣ. Однакожь факта совсѣмъ що иншого говорятъ. Якъ пригадаемо собѣ исторію трицѣсарского союза, то ось що бачимо. Коли заключено трицѣсарскій союзъ р. 1872, здавалося, що въ свѣтѣ миръ забезпеченый и Австрія вела житье политичного сибариты. Въ тѣни сего союза не могла ніяка сила ои ничого зробити, и ои правительства поступали пôсля того, безвзглядно поминаючи всѣ стоны незадоволеныхъ.*) Та й до когожь въ прочѣмъ мали добитися тіи стоны? До Берлина певно що нѣ, бо тамъ поставлено удержанье status quo въ Австріи яко условіе заключеня союза. Чи може до Петербурга? Завсѣгды переймае насъ чувство ироніи, если въ нѣмецкихъ або мадярскихъ кругахъ пишеся, що Россія пôднимае славяньску идею и пôдбурюе австрійскихъ Славянъ, бо о скôлько мы знаемо, нема въ ніякôмъ дипльоматичнôмъ тѣлѣ тôлько игноранціи о славяньскихъ справахъ, якъ межи россійскими дипльоматами, а заразомъ нигде бôльше рôвнодушности для австрійскихъ Славянъ якъ въ Петербурзѣ. Нѣмецка дипльомація и ои великій майстеръ въ Берлинѣ дуже точно знаютъ ôтношеня и станъ кождои народности въ Австріи, они знаютъ ихъ матеріяльнй и моральнй силы, ихъ симпатіи и тенденціи такъ добре, якъ прускй генералы всѣ нашй стежки, дороги и дорôжки, коли насъ р. 1866 своею гостиною ущасливили! А россійскй дипльоматы знаютъ австрійскихъ Славянъ лише зъ слуху и они свого часу научувалися о славяньскихъ справахъ ажь зъ Берлина! Имя славяньскихъ чи славянофильскихъ „ворохобникôвъ и демонôвъ“ припало имъ совсѣмъ незаслужено въ р. 1867, коли то австрійскй Славяне потрудилися до Россіи, щобы тымъ чиномъ выправити демонстрацію противъ министра, котрый хотѣвъ ихъ притиснути до стѣны. Задивованй зглядалися на себе россійскй дипльоматы, якъ то могли они за безцѣнъ прійти до того, порушити цѣлый свѣтъ славяньскій. Гр. Байстъ допомôгъ имъ до тои незаслуженои славы, хочь они и по р. 1867 ничого не здѣлали, щобы хочь троха заслужити на тую славу, и нынѣ навѣть сотнои части не знаютъ того о нашихъ ôтношеняхъ, що знае нѣмецка дипльомація о австрійскихъ Славянахъ. Великій славяньскій союзникъ австрійского Цѣсаря не мавъ ôтъ часу существованя трицѣсарского союза, отже ôтъ р. 1872 до 1880 ани случайности, ни часу, ни навѣть ôтваги звернути увагу вѣденьского габинету на незаслужену а такъ сумну долю Славянъ въ Австріи. А чи потерпѣвъ въ чѣмъ нѣмецкій або мадярскій (або и польскій *Пр. Р. Д.*) интересъ ôтъ трицѣсарского союза, а именно ôтъ тои рôвнодушности Россіи для австрійскихъ Славянъ? (Въ ту пору розвинулися концесіи для Полякôвъ повнымъ цвѣтомъ. *Пр. Р. Д.*) Сѣмъ довгихъ лѣтъ тревавъ союзъ трехъ цѣсарѣвъ и черезъ тыхъ сѣмь лѣтъ тяжкѣвъ найбôльшій гнетъ на всѣхъ славяньскихъ племенахъ (съ выключеньемъ Полякôвъ *Пр. Р. Д.*) Габсбурскои монархіи, котра пôдъ охороною сего союза не чула ани потребы уладити свои финансы, ани погодити своихъ народôвъ съ державною идеею ôтданою пôдъ чужу охорону. Спытаймося, коли знято сей гнетъ зъ австрійскихъ Славянъ, а маемо ôтповѣдь, що точнѣсенько въ тую пору, коли устала пріязнь съ Россією, и коли Бисмаркъ австрійскому союзникови поручивъ задачу, ôтлучити захôдныхъ и полудневыхъ Славянъ ôтъ Россіи и прієднати ихъ для австрійскои идеѣ державнои. Тая задача буде зновъ полишена, скоро побôчь Нѣмеччины еще и Россія буде закрывати плечѣ Австріи и Австрія, еслибы коли зновъ ôтновився трицѣсарскій союзъ, буде на ново обходитися съ жаданями Славянъ такъ рôвнодушно, якъ обходилась ôтъ р. 1872 (ôтъ упадку Гогенварта) до теперь. Нашй партіи жіютъ національнымъ антагонизмомъ, котрый завертае головы и заслѣплюе, тожь для того не мѣркуютъ они, що трицѣсарскій союзъ есть водою на млынъ Нѣмцѣвъ и Мадярôвъ, бо ôнъ пôддержуе въ Австріи нѣмецкй традиціи, тымъ часомъ коли при союзѣ съ одною Нѣмеччиною безъ Россіи Австрія вже въ интересѣ свого самоудержаня муситъ пôдносити Славяньство. Не потребуемо додавати, що много Славянъ не розумѣе еще сеи звязи межи внутрѣшною и внѣшною политикою австрійскои державы“.

*) Въ оригинальнôмъ текстѣ: und seine Regierungen benahmen sich darnach, indem sie rücksichtslos über alle die Schmerzensschreie zur Tagesordnung gingen, die von allen Jenen ausgestossen wurden, denen man die Knochen brach, um sie mit der staatlichen Organisation „auszusöhnen“. (Parlamentär Nr. 19 S. 2.) Щобы зновъ не наразитися на нову конфискату, опускаемо се мѣстце въ нашôмъ переводѣ.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Пора политичныхъ процесôвъ еще не проминула для Россіи. „Новое Время“ доноситъ, що за недовгій часъ ôтбудеся кôлька новыхъ процесôвъ. Дня 20 жовтня (1 н. с. падолиста) розбиратись буде передъ военнымъ судомъ въ Петербурзѣ одинъ зъ найбôльшихъ политичныхъ процесôвъ, въ котрôмъ фигуруе около 200 особъ пôдсудныхъ. Головнымъ обвиненымъ являеся въ тôмъ процесѣ убійця князя Крапоткина, Гольденбергъ. Въ числѣ значнѣйшихъ переступникôвъ подаютъ имена: Зубковскій, Квятковскій и женщина Фигнеръ. Квятковскій и Фигнеръ маютъ судитися за атентатъ на царя въ Зимовôмъ Двôрци зъ дня 5 лютого с. р. Другій цѣкавый процесъ зô взгляду на число обвиненыхъ и предметъ обвиненя ôтбудеся въ Симферополи, где розбиратися буде дѣло многихъ селянъ и селянокъ, котрй збунтовавшися не хотѣли платити податкôвъ и супротивились чинно властямъ и жандармамъ.

Генералъ губернаторъ Кіевскій Чертковъ маe уступити зъ своеи посады въ Кіевѣ а на его мѣстце маe бути призначеный кн. Дондуковъ-Корсаковъ.

Россійскй газеты якъ н. пр. Новости, Petersb. Herold довѣдуются зъ вѣродостойныхъ жерелъ, що ôтношеня межи Россією а Китаемъ такъ напруженй, що вôйна межи обома тыми державами оказуесь неминучою. Таке мнѣніе маe панувати въ китайскихъ правительственныхъ сферахъ якъ и въ россійскихъ. Россія строитъ желѣзницю до Китайскои границѣ.

Туреччина. Портѣ не удалося послѣдною ои нотою перехитрити державы. Англія, чи радше Глядстонъ удѣливъ державамъ ôтповѣдь на ноту Порты, въ котрôй то ôтповѣди предкладае радикальнѣйшй и успѣшнѣйшй средства для присилуваня Турціи сповнити волю Европы. Глядстонъ ôтступае ôтъ попереднього пляну, пôсля котрого мала демонстраційна фльота бомбардовати мѣсточко Дульциньо. Ôнъ зрозумѣвъ, що бомбардованье малого мѣсточка не принесе ни користи Европѣ и Чорногорѣ ни страты Турціи, котра все таки буде зволѣкати заспокоенье Чорногоры и прочихъ справъ. Длятого то Глядстонъ взявся инакшои думки: перенести фльоту демонстраційну на море Егейске, черезъ блькаду малоазійскихъ портôвъ ôттяти Туреччину ôтъ Азіи, не допустити до европейскои Турціи ни средствъ матеріяльныхъ ни войска зъ Азіи и взяти одинъ островъ турецкій въ заставъ за ôтступленье Дульциня. На таке предложенье Англіи державы, якъ доносятъ найновѣйшй телеграмы, мали згодитися. Демонстраційна фльота одержала розказъ бути готовою ôтплысти зъ Боко-ди-Катаро. Где фльота ôтплысти маe, о тôмъ еще доси совсѣмъ на певно не звѣстно, — найвѣроятнѣйше ôтплыне она до Смирны.

НОВИНКИ.

— **Цѣсарь** удѣливъ въ дарѣ громадѣ Высоцко выжне 100 зр. запомоги на будову школы а громадамъ Бôбрцѣ и Верхни, Калуского пов. по 200 зр. запомоги для погорѣльцѣвъ.

— **Въ духовне львôвске сѣменище** принятй дальше пп.: 1) Николай Бачиньскій, 2) Юліянъ Галькевичь, 3) Іоанъ Зацерковный и 4) Димитрій Ксьонжикъ.

— **О. Василій Лонкевичь**, капелянъ зъ Потока, дек. Рогатыньского, умеръ въ 64 р. житя а 38 священьства.

— **Министеръ просвѣты** выдавъ окружникъ до краевыхъ радъ школьныхъ, щобы ему до кôнця сего мѣс. предложили справозданя о результатахъ народныхъ школъ въ послѣднôмъ десятилѣтю, о силахъ учительскихъ и въ загалѣ о досвѣдахъ, якй починили рады школьнй взглядомъ улекшень до посѣщуваня школъ народныхъ. Тіи справозданя малибы министрови послужити за матеріялъ, колибы справа народныхъ школъ прійшла зновъ пôдъ дискусію въ соймѣ.

— Рада школьна краева оголосила въ урядовôй газетѣ **выказъ квотъ на закупно школьныхъ книжокъ**, котрй безплатно маются роздѣлити на поодинокй округи школьнй въ пропорціи до числа обовязаныхъ учащати до школы дѣтій. Книжки польскй маются закупити ôтъ закладу им. Оссолиньскихъ а рускй ôтъ Ставропигійского Института. На польскй книжки вызначуе рада школьна 13.272 зр. 47 кр., на рускй же тôлько 3.120 зр. На польскй книжки отже выдасть рада школьна лишь о 10.152 зр. 47 кр. бôльше якъ на рускй.

— „Одесскій Вѣстникъ“ посвятивъ недавно **зъѣздови рускихъ академикôвъ** въ Коломыѣ окрему вступну статію, въ котрôй высказуе свою радôсть зъ потѣшного объяву стремленя рускои молодежи въ Австріи до сполученя своихъ силъ для спôльнои працѣ. „Одесс. Вѣстникъ“ перепечатавъ зъ нашого „Дѣла“ всѣ ухвалы зъѣзду и похвально о нихъ выражаеся. Рôвно якъ руска молодѣжь въ Коломыѣ такъ и сербска „омладина“ устроила сего року зъѣздъ въ Новôмъ Садѣ, котрый мавъ таку саму цѣль, що зъѣздъ въ Коломыѣ.

— Цѣкавый **фактъ зъ нашого автономичного житя** подае появившійся въ Стрыю двотыжденникъ „Kurjer Stryjski“. До однои громады прибувъ делегатъ рады повѣтовои и заѣхавъ на вôйтове подвôрье. День бувъ лѣтный и теплый, тожь дѣла урядовй мали розбиратися передъ хатою. Вôйтъ холодно повитавъ п. делегата и заразъ крикнувъ до полиціяна: „Вынести ми лавку и палицю и скликати людій!“ Делегатъ учувши такій розказъ перепудився, думавъ, що то его будутъ покладати и въ великôмъ страху ледво мôгъ здобутися на запытанье: „Пане вôйте, на що выносити лавку и палицю?“ Вôйтъ ôтповѣвъ: „Лавку, щобы собѣ панъ комисарь сѣли а палицю, — бо на палици списаный буджетъ громадскій!“

— **Въ Пряшевѣ** ôткрыто съ початкомъ сего року шкôльного **нове духовне сѣменище** для Пряшевскои епархіи, до котрого принято 18 питомцѣвъ. Ректоромъ именовано протоерея Александра Ройковича. — Мы дуже тѣшилибыся зъ ôткрытя тои нови институіци на Угорскôй Руси, колибъ мы знали, що она буде розсадникомъ рускаго слова и любови для рускаго народа,— тымчасомъ „Карпатъ“ о тôмъ и словомъ не згадуе. Розумѣесь, що въ тôмъ сѣменищи вся наука буде подаватися въ мадярскôмъ языцѣ!

— **Въ Зборовѣ** на двôрци желѣзницѣ розбили злодѣе въ ночи въ салѣ II клясы куферъ, въ котрый замкнувъ почтильонъ зъ Зборôвскои почты листы и посылки для перехованя, заки ранѣшный потягъ надôйде. Въ куферѣ тôмъ находилось 1554 зр. и пачка съ коралями въ цѣнѣ 300 зр. Почтильонъ въ ночи смачно заспавъ, а коли ранкомъ пробудився, заставъ куферъ розбитый. На поли ôтнайдено вправдѣ пачки и коралѣ, але всѣ грошѣ пропали. Пять пôдозрѣныхъ особъ увязнено.

— **Зъ Куликова** звѣщаютъ намъ: Въ недѣлю, дня 28. вересня (10. жовтня) ôтбулося въ Куликовѣ посвященье новои церкви на передмѣстю черезъ Преосв. еп. Сильвестра Сембратовича. Церковь выбудо-

Ч. 77. Львôвъ, Субота 4. (16.) Жовтня 1880. Рочникъ I.

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаютоя по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаютоя тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

☞ **Съ нынѣшнымъ днемъ розпочинаєся четверте чвертьрôчье, тожь просимо о скоре надôсланье предплаты и выровнанье всѣхъ залеглостій.**

Кождому ВП. Предплатителеви подано на опасцѣ, доки предплативъ а взглядно, якѣ у него залеглости.

Русины а Поляки.

II.

До чого доводитъ така система, котра въ всѣхъ справахъ и объявахъ нашого краєвого житя стремитъ передовсѣмъ до одноі головноі цѣли — до польонизаціи краю? Вѣрна тôй своѣй головнôй задачѣ запôзнає она найжизненнѣйшѣ справы руского народа, єго матеріяльнѣ и моральнѣ потребы, а пôдноситъ и переводитъ въ житье лише тоє, що пôдпомагає польонизацію краю. Можна жь безъ шкоды краю запôзнавати интереса цѣлого народа и то народа, котрый єсть заразомъ бôльшостію населеня краю? Звычайно стрѣчаютъ насъ въ тôмъ взглядѣ зъ польскои стороны два замѣты. По перше говорятъ намъ, що бôльшôсть населеня краю не єсть руска, а польска, а по друге ôтповѣдаютъ намъ навѣть съ певною торжествуючою насмѣшкою, що рускій народъ — се тôлько „popi i chłopi“, не застановляючись надъ тымъ, що послѣдный замѣтъ єсть простымъ противорѣчіемъ першого. Єсли Русины заступаютъ интереса селяньства и духовеньства, то якіжь интереса выступаютъ по сторонѣ польскôй? Чи интереса мѣщаньства? Єсли говорити о кореннôмъ прастарôмъ мѣщаньствѣ нашôмъ, то оно теперь по нашихъ мѣстахъ и мѣсточкахъ выперте на передмѣстя, въ тоє нещастне „трете коло“, зъубожѣле и майже совсѣмъ выключене зъ управы мѣскихъ справъ. Въ тôмъ своѣмъ положеню подѣляє оно теперь спôльну долю съ нашими селянами — съ „chłopami“ и маєсъ ними майже идентичнѣ интереса. Чи може, дальше, лишаются по польскôй сторонѣ центра нашихъ мѣстъ и мѣсточокъ? Можна жалѣти надъ тымъ, але все таки остаєся незаперечимымъ фактомъ, що центра нашихъ мѣстъ и мѣсточокъ не суть ани рускѣ, ани польскѣ — а жидôвскѣ. Тожь єсли можна у насъ говорити о мѣщаньствѣ и мѣщаньскихъ интересахъ въ захôдно-европейскôмъ змыслѣ, то тіи интереса „мѣщаньскѣ“ сходятся у насъ съ интересами жидôвства, котре то й єсть у насъ тою буржуазією держачою въ своихъ рукахъ торговлю, промыслъ, капиталы, банки и т. д. Щожь лишаєся по польскôй сторонѣ? Одинѣ интереса великихъ посѣлостій и интереса тыхъ, що кормлятся около великихъ посѣлостій, — а се далеко не бôльшôсть, а значна меншôсть населеня краю. А хоть зъ другои стороны маємо въ Галичинѣ такожь значне число польскихъ селянъ и мѣщанъ захôднои Галичины, то ихъ интереса такъ само игноруются, якъ интереса рускихъ „popów i chłopów“. Польскій елементъ выступаєвъ Галичинѣ на дѣлѣ яко фалянга интересôвъ великихъ посѣлостій. Усилія немногихъ галицкихъ Полякôвъ, утворити въ Галичинѣ польске демократичне товариство и демократичну партію, оказалися марными. Щобы поборoти Русинôвъ шукала польска партія въ всхôднôй Галичинѣ союза не съ польскими демократами, котрыхъ не було, але съ жидами, котрымъ выдано нашѣ мѣста и мѣсточка за цѣну побѣды надъ Русинами. Перегляньмо складъ соймовыхъ послôвъ, а на дармо будемо шукати заступникôвъ польского люду, польскои демократіи. Кромѣ пятнацятьохъ рускихъ послôвъ и кôлькохъ послôвъ зъ торговельныхъ палатъ и гдеякихъ мѣстъ, маємо самыхъ такъ званыхъ великихъ посѣдателѣвъ („обывателѣвъ“), або такихъ, котрѣ йдутъ съ ними въ всѣхъ справахъ рука въ руку, — отже на дѣлѣ самыхъ представителѣвъ интересôвъ великихъ посѣлостій. Тымъ то й поясняєся, для чого нашъ соймъ полишивъ неполагодеными найважнѣйшѣ справы селяньства и маломѣщаньства, для чого въ загалѣ цѣле наше законодавство и краєве устройство найбôльшѣ недостачѣ и хибы выказуєвъ ôтношеню до селяньства и маломѣщаньства и чому то всякѣ реформы въ тôмъ взглядѣ у насъ або ведутся на манôвцѣ, або йдутъ якъ зъ каменя. Не хочемо казати, щобы се дѣялося зъ злого замѣру, а бодай не хотѣлибъ мы сказати сего о цѣлôмъ загалѣ польскихъ послôвъ. Єсли такъ дѣялося и доси еще дѣєся, то се єсть передовсѣмъ выплывомъ духа теперѣшнои бôльшости послôвъ, необходимымъ наслѣдствомъ соймового складу. Знесенье панщины и тымъ вызвана змѣна економичного стану навѣть самыхъ великихъ посѣлостій, маєеще до нынѣ свои наслѣдства, съ котрыми великѣ посѣдателѣ галицкѣ не могутъ вповнѣ освоитися. Они, просто сказавши, довгій часъ не могли освоитися съ господарствомъ безъ панщины. Галицка шляхта до нынѣ еще о много низше стоитъ ôтъ познаньскои и конгресовои шляхты пôдъ взглядомъ економичнымъ. Станъ галицкои посѣлости великои не о много менше сумный ôтъ стану малои посѣлости. Пôсля правила егоизму, такъ всемогучого на поли економичнôмъ, совсѣмъ понятно, що галицка шляхта клопоталась передовсѣмъ своими справами и хоть бралась до якихъ реформъ, до нового устройства, до новыхъ законôвъ, то все при тôмъ мала на першôмъ мѣстци себе на думцѣ и своими интересами мѣряла такъ потребу якъ и розмѣры, тыхъ реформъ и законôвъ. Такъ то интереса великои посѣлости, хоть мали въ ординаціи выборчôй назначене мѣстце (и то переважаюче, але все при тôмъ обмежене) середъ загалу интересôвъ краю, сталися на дѣлѣ всемогущими и всюда володѣючими и выперли всѣ другѣ интереса. Для интересôвъ селяньства и мѣщаньства не осталося мѣстця. Кôлька разôвъ въ соймѣ пôдношена справа побôльшеня послôвъ зъ мѣстъ подала до сего дуже добру илюстрацію. Була се справа Русинамъ не тôлько не пожадана, але навѣть противна, такъ що не можна сказати, будьтобы бôльшôсть соймова выступаючи противъ побôльшеня числа мѣскихъ послôвъ, робила се зъ боязни передъ Русинами. А мимо того соймова бôльшôсть все була противна тому побôльшеню и внесенье упадало не зъ иншои причины, якъ зъ почутя обороны интересôвъ великои посѣлости. Такимъ то чиномъ наше найвысше житье автономичне носитъ вже въ зародѣ на собѣ пятно односторонности, такъ сказати, кастовои зашкарупѣлости, що конечно муситъ приносити шкоду поступови и розвоєви краю. Органичный розвôй краю, котрый вже пôсля статуту краєвого дѣлится на три групы интересôвъ: велику посѣлôсть, мѣста (торговля и промыслъ) и малу посѣлôсть, не може здорово ôтбуватися, єсли тôлько одна група тыхъ интересôвъ панує и на коштъ другихъ розвиваєся. И на дѣлѣ бачимо, що ôтъ часу нового конституційного житя у насъ мѣщаньство совсѣмъ не розвинулося, а селяньство значно пôдупало. Єслибы бодай одна партія Полякôвъ мала бôльше правдивои прихильности для свого польского люду и маломѣщаньства, якъ для шумнои, великои, але при тôмъ всѣмъ безплоднои политики великодержавнои, то радôсть Полякôвъ зъ теперѣшного складу сойму и зъ побѣдоносныхъ выборôвъ соймовыхъ р. 1876 не булабы ани такъ ентузіястична, ани такъ загальна. Власне той шовинизмъ, тая дитиняча радôсть выпхати хочьбы и самого бѣса на мѣстце „wstrętnego świętojurcy“ (якъ называно кождого рускогопосла), тая поверховнôсть въ публичныхъ справахъ мимо неустаючои деклямаціи о „органичнôй працѣ“ — не даютъ доглянути Полякамъ, що вже въ самôй организаціи краєвои автономіи, въ самôмъ складѣ сойму, въ выключнôй перевазѣ однои клясы почиваєголовна причина „економичныхъ нещасть грозячихъ намъ теперь повсюду“.

О скôлькожь сумнѣйшу постать приберає еще тая справа супротивъ Русинôвъ. До супротивности интересôвъ економичныхъ прилучаются еще супротивности національнѣ. Єсли въ захôднôй Галичинѣ забуваєся на интереса селяньства и маломѣщаньства задля клясового егоизму и заклопотаня власными справами великои посѣлости, то негація жизненныхъ интересôвъ селяньства и мѣщаньства всхôднои Галичины єсть вже немовь бы сущностію національнои програмы польскои и се належитъ до доброго тону патріотичного, съ насмѣшкою ôтзыватися о интересахъ „chłopów i popów“ и надавати имъ пятно якихсь заграничныхъ, „московскихъ“ або „шизматицкихъ“ агитацій. Поборювати тіи интереса, кидати дотычнѣ жаданя руского населеня до коша, або й пôдрывати ихъ еще до самои основы протегуючи експлюатацію селянъ и мѣщанъ, — се видаєся въ очахъ польскихъ политикôвъ однозначнымъ съ пôддвигненьемъ польскои чи властиво польонизаційнои идеѣ. Переведенье справъ сервитутовыхъ, законы о дорогахъ и пропинаціи, безприкладна рôвнодушнôсть супротивъ упадку селяньства и маломѣщаньства, союзы съ жидами противъ руского елементу, выключенье Русинôвъ по можности зъ всѣхъ тѣлъ репрезентативныхъ, — все тоє и тому подôбне явно доказує, якъ „племѣнна вражда“ родитъ свои тернистѣ овочѣ навѣть на поли економичнôмъ и выкликаєтіи теперь вже зъ всѣхъ сторôнъ грозячѣ „катаклизмы економичнѣ“! Можна статистику фабриковати, можна рускихъ селянъ латиньского обряду на паперѣ зачисляти до польскои народности, можна наконець причисленьемъ бодай однои части жидôвъ еще побôльшити число польского населеня на паперѣ и передъ свѣтомъ говорити, що теперѣшна политика польска єсть выразомъ такого то великого польского населеня краю,— але на дѣлѣ сама справа ничого на тôмъ не выграє, ôтношеня межи Поляками и Русинами останутся незмѣненѣ, а накинена шата польска буде тôлько передъ коротковидючими закривати страшну нужду не тôлько краєвои бôльшости руского населеня, але и самого польского люду, и якъ довго справа руска останеся неполагоденою, такъ довго буде цѣлый край щоразъ дальше упадати. Такій станъ муситъ конечно будити незадоволенье и вражду, тымъ бôльше що разомъ съ племѣнною враждою лучатся по противныхъ сторонахъ супротивнѣ и доси еще совсѣмъ неполагоденѣ интереса матеріяльнѣ.

Погляньмо еще дальше въ житье приватне, а побачимо тойже самъ сумный, до крайности безъôтрадный образъ. Пятно ненавистнои заграничнои конспираціи наложене насильно на заступництво интересôвъ руского народа въ загалѣ, накидаєся такъ само химерно, безосновно и насильно въ приватнôмъ житю на поодинокѣ лиця. Єсли рускій священикъ поважится ревно проповѣдувати тверезôсть, живу участь брати въ справахъ громадскихъ, поучати рускій народъ плекати свою народнôсть и боронити своихъ справъ, тогды заразъ спадаютъ на него неласки и тысячнѣ секатуры, єго оголошуєся небезпечнымъ агитаторомъ и коли не „москалемъ“ то бодай „шизматикомъ и святоюрцемъ“. Коли учитель сельскій поважится бути лише Русиномъ-учителемъ и просвѣтителемъ народа, а не слѣпымъ орудіемъ польонизаціи, коли ôнъ побачитъ бôльшу користь для просвѣты народнои въ науцѣ реальныхъ и селянинови необходимыхъ предметôвъ, якъ въ ломаню языкôвъ рускихъ дѣтій надъ польскою граматикою и забиваню ихъ памяти митольогіями и славословіями польскихъ королѣвъ, — ему дôстаєся нагана, єго переносятъ зъ мѣстця на мѣстце и называютъ ворожимъ агитаторомъ. Коли селянинъ купитъ руску книжку, або вступитъ до руского товариства, або запренумеруєруску газету, або наконець збереся въ селѣ руска читальня, — вже готовый шумъ и галасъ о „небезпечнôй аграрнôй чи соціяльнôй агитаціи“, єму безъ суду и права ôтбераютъ руску книжку, руску газету и уважаютъ єго тожь само небезпечнымъ агитаторомъ. Дôждалисьмося вже часôвъ, що урядникъ дрогобыцкого староства поважився ôтповѣсти на руске поданье, що ôнъ не розумѣє по турецки, що рускѣ листы адресованѣ зъ одного мѣста Галичины до другого вандруютъ ажь по Трієстахъ, що почтова посылка до селянина забираєся некомпетентнымъ лицемъ и т. д. И якъ же жь при такôмъ станѣ рѣчій не маєразвиватися „племѣнна вражда“, якъ не маєбудитися незадоволенье? Чижь може рускій священикъ, рускій учитель, рускій селянинъ, ôтдаватися плеканю и розвоєви своеи народности свято загварантованому въ основныхъ законахъ? Чи не ôтречеся скорше кождый всякои працѣ и чи не буде лежати облогомъ поле духового и матеріяльного розвою бôльшости населеня краю, а тымъ самымъ и цѣлого краю? Се суть сумнѣ факта, якъ у насъ и въ приватнôмъ житю ôтстрашуєся людій ôтъ всякои працѣ для добра загалу, и се єсть властива причина що разъ бôльшого упадку краю, загальнои апатіи и дезорганизаціи. Тожь справдѣ булабы крайна пора застановитися, до чого веде така робота и така политика и подумати надъ тымъ, чи можна дальше безъ цѣлковитои руины краю пôддержувати такій станъ и на дальше плекати и пôдсычувати тую „племѣнну вражду“. Справдѣ слѣдовалобы стремѣти всѣми силами до того, щобы „въ тôй непотрѣб-

нôй и неприроднôй враждѣ не зъѣли насъ грозячй повсюду економичнй нещастя". Але чи дасться тоє зробити одною фразою, однымъ почеркомъ пера, и кто то маєобовязокъ ступити на нову дорогу поправы?

(Дальше буде.)

Святкованье памяти Іосифа II.

Съ повнымъ задоволеньемъ записуємо, що нашь ôтзывъ о торжественнôмъ святкованю столѣтныхъ роковинъ вступленя на австрійскій престолъ цѣсаря Іосифа II. зôставъ въ всѣхъ рускихъ кругахъ щиро прійнятый и вызвавъ живый ôтгомонъ середъ загалу рускои интелигенціи. Нынѣ можемо вже сказати, що майже всѣ рускй товариства щиро занимаются тою справою, що не менше такожь и рускй часописи посвящуютъ свои уваги тôй справѣ. Одна зъ рускихъ часописій, якъ небудь годится на святкованье памятки Іосифа II. сего року, пôдноситъ однакожь заразомъ гадку, що властиве народне торжество слѣдовалобы ôтложити доперва на слѣдуючій рôкъ, коли то и нѣмецкй селяне будутъ обходити 100-лѣтнй роковины знесеня пôдданьства. Щобы оминути всякй непорозумѣня мусимо єще разъ звернути увагу на тоє, для чого уважаємо столѣтну рôчницю вступленя на престолъ яко найôтповѣднѣйшу до святкованя памяти цѣсаря Іосифа II. Безперечно, знесенье неволѣ єсть для насъ найважнѣйшимъ фактомъ зъ цѣлого ряду многоважныхъ реформъ Іосифа II. Однакожь знесенье неволѣ не було актомъ доразовымъ, а, такъ сказати, складовымъ, обнимаючимъ цѣлый рядъ рôжночасныхъ актôвъ. И такъ єще за Маріи Терезіи, хотяй зъ иниціятивы Іосифа II. введено вже многй реформы, котрй въ певнôй мѣрѣ облегчили долю селянъ. Такъ установлено розпорядженьемъ зъ 7. вересня 1774 для кождои провинціи максимумъ роботы и данинъ пôдданыхъ (urbarium), а законом зъ 12. червця 1778 заказано неограничену панщину; введенье катастру и унормованье податкôвъ такожь дуже значно вплынули на станъ селянъ. Формальне знесенье неволѣ послѣдовало въ рôжныхъ лѣтахъ въ рôжныхъ краяхъ, якъ пр. въ Чехахъ 15. сѣчня 1783, въ Уграхъ 22. серпня 1785, а въ Галичинѣ 5. цвѣтня 1782 и т. д. Такимъ способомъ припадалибы столѣтнй роковины знесеня пôдданьства въ Галичинѣ доперва за два лѣта и тоє торжество совсѣмъ не припадалобы рôвночасно съ торжествомъ нѣмецкихъ селянъ. Зъ тыхъ причинъ, думаємо, буде далеко ôтповѣднѣйше сôходити память Іосифа II. и при тôмъ память важныхъ для насъ реформъ Іосифовыхъ сего року, с. є. въ столѣтну рôчницю вступленя на престолъ Іосифа II., а то тымъ бôльше, що, якъ то мы вже выказали въ нашôй попереднôй статіи, Русины маютъ єще и иншй причины обходити тую память.

При тôмъ мусимо єще звернути увагу на самъ характеръ торжества. Не ходитъ намъ о тоє, щобы апотеозувати Іосифа II., котрый пôднимаючи такъ много реформъ наразъ и то реформъ далекосягаючихъ и свôй часъ выпереджаючихъ, въ многôмъ мôгъ розминутися съ своими властивыми гуманными замѣрами, тымъ бôльше, що всюда подыбавъ опôръ тогдѣшнои пануючои касты, — не ходитъ намъ такожь о шумнй и блескотливй торжества, котрй звычайно безъ слѣду и користи проминаютъ, але ходитъ намъ о манифестацію народну, достойну живого народа, котрый розумѣє свою исторію и почуває своє житье, ходитъ намъ о тоє, щобы поминаючи память безперечно великого цѣсаря-реформатора и пôдносячи идею свободы и людскости Іосифомъ II. по своихъ силахъ пôддвигнену, тымъ торжествомъ зробити початокъ нового оживленя рускаго народа, дати знакъ нашого народного житя и положити тревалй основы нашои народнои програмы, нашого дальшого розвою и успѣшного дѣланя. Тожь бажалибысьмо, щобы Русины занимаючйся устровньемъ сего торжества звернули увагу на тую практичну сторону народного торжества и надали єму ôтповѣдный практичный и для народа зрозумѣлый характеръ.

ДОПИСЬ.

Зъ Пôдгôря. (*Новый статутъ для фонда священническихъ вдôвъ и сирôтъ.*) Вже и мѣсяць жовтень призначеный на зôбранье ôтпоручникôвъ деканальныхъ наближився, а якъ бачу, якъ во Львовѣ ничого не подумано о новыхъ статутахъ заведеня запомоги вдôвъ и сирôтъ священическихъ, такъ и на селѣ братя нашй може забули за таку пекучу справу, а и въ часописяхъ не много о тôй справѣ говорено. — О. Тороньскій въ „Сіонѣ" лише загально рѣчь бере, не входячи близше въ meritum rei, а авторъ статіи „Veto" въ „Дѣлѣ" або не знавъ, або не хотѣвъ сказати: о що то властиво ходило при заложеню Veto на зôбраню ôтпоручникôвъ въ мѣсяци маю. И я за тоє Veto не много могу сказати, бо хотяй бувъ на зôбраню, то высказавши зъ горы мои уваги надъ новыми статутами, ôтставленый до шконтра касы, не участвовавъ я въ дальшихъ нарадахъ. За тоє никто мене не помовитъ, якобымъ засягавъ мнѣнія Впр. Офіціяла, ани такожь на ôтворотъ. Чиню тую увагу зъ причины, що я не совсѣмъ годжуся съ статутами Вп. о. Меруновича, принятыми черезъ анкету выделеговану до того дѣла на зôбраню ôтпоручникôвъ р. 1879, хотяй зъ другои стороны признаю, що безъ того Veto можна було обôйтися. Анкета прійнявши въ статутахъ о. Меруновича §. 30, 2, а знаючи за тй сумнй напруженй ôтношеня въ нашôй іерархіи, повинна була передъ вôзваньемъ ôтпоручникôвъ засягнути мнѣнія Єго Высокопреосвященьства. Зъ другои стороны Впр. Офіціялъ знаючи волю Єго Высокопреосвященьства и проєктъ статутôвъ о. Меруновича, мôгъ въ часѣ обрадъ звернути увагу анкеты на несогласіє тыхже, або не скликати зôбраня ôтпоручникôвъ, нѣмъ вырôвнаются спорнй точки, або передъ розправами надъ статутомъ объявити ôтпоручникамъ волю Єго Высокопреосвященьства. Але дати ôтпоручникамъ черезъ 3 дни трудитися розправами такъ на вѣтеръ, а потому зъ ничимъ ихъ до дому ôтправити, то вже не лише анкету и єи Впреосв. предсѣдателя, але и цѣлый клиръ болѣти муситъ. Застерѣгаюся єще разъ, що за той завôдъ нiякъ не жалуємся на нашого Архипастыря, бо якъ всѣ знаємо, той, що такъ болѣє надъ нуждою и недолею духовеньства, вдôвъ и сирôтъ нашихъ, хоть ôтдаленый ôтъ Львова о кôлькадесять миль, не бувбы насъ ôтправивъ домôвь съ порожными руками. Але вернѣмся до статутôвъ о. Меруновича.

Хотяй я не въ силѣ дѣло фахового мужа, якимъ єсть о. М., критиковати, чуюся однакожь обовязанымъ, якъ на засѣданю ôтпоручникôвъ дек. такъ и теперь въ часописи звернути увагу ширшого круга Вч. Читателѣвъ на се пытанье, чи реченый статутъ можна безусловно en bloc прійняти?

Єсть то наша свята повинность всѣмъ вдовамъ и сиротамъ свящ. забезпечити бодай теперѣшну запомогу, а на будуще побôльшити. Перше не находится въ статутѣ о. М., а на друге слаба надѣя. И такъ:

1) Въ статутѣ стоитъ: Кто не сплатитъ вызначену квоту, ôтпадає ôтъ товариства, а єго вдовы и сироты не дôстанутъ ніякои запомоги. Кôлькожь то нынѣ єсть священикôвъ, що не сплачуютъ установлену 4% квоту на вдовицѣ? а кôлькожь тогды ихъ буде, якъ прійдеся дати 200—250 зр. Та чи можна такй вдовицѣ ôтсудити ôтъ запомоги? Нѣ! Бо въ основнôмъ статутѣ зъ р. 1823 черезъ правительство одобренôмъ, єсть сказано: „Якъ фондъ вдовичій взросте до певнои скôлькости, вдовицѣ въ той часъ будутъ обдѣленй запомогою". Нынѣ фондъ коренный въ двоє такъ высокій, якъ тамъ выражено; кудажь теперь сказати вдовицямъ, розумѣвся найобѣднѣйшимъ: не дôстанете ничого?! А якужь бы то честь принесло цѣлому клирови, якобы розходилися по свѣтѣ н. пр. такй жалѣ тыхъ вдовиць: „За житя мужѣвъ тяжкои нужды зазнали, а повдовѣвши, хиба загибати намъ"!

2) Що такихъ священикôвъ много буде, котрй не пристануть до нового товариства запомоги вдôвъ и сирôтъ свящ., а тымъ самымъ доля сирôтства нашого не получшится, сего не тяжко доказати. Возьмѣмъ крейдку до рукъ, и обчислѣмъ собѣ: Якобы цѣлый клиръ безъ вынятку приступивъ до товариства, то зложивбы таку квоту, ôтъ котрои ôтсотки рôвналибыся квотѣ, яку складаємо що року на вдовицѣ по теперѣшнôмъ провизоричнôмъ статутѣ (розумѣвся якобы всѣ складали). Щожь тутъ лѣпшого новый статутъ намъ показує? Та чи всѣ священики пристанутъ до того товариства? Я сомнѣваюся числити до того: а) священикôвъ безженныхъ; б) вдôвцѣвъ; в) тыхъ старшихъ вѣкомъ, котрй вже сплатили, або й переплатили тыхъ 200 зр. на фондъ вд. с. Правда, що на тыхъ всѣхъ о. М. має почестну рубрику „основателѣвъ и благодѣтелѣвъ", але въ практицѣ и въ свѣтѣ та рубрика дуже сумно выглядає.*) До нового товариства тяжко буде притягнути и тыхъ, що й до теперь не могутъ або й не хотятъ платити тыхъ 4% ôтъ приходу, бо тогды, якъ буде лишено добрôй волѣ, приступити до товариства, або не приступити, то не будутъ на нихъ дѣлати тй, хоть не дуже сильнй дотеперѣшнй примусовй средства до сплаты жертвъ на фондъ вдовичій; г) ôтпадутъ и тіи маючй священики, що не потребуютъ журитися о долю своихъ по своѣй смерти.

Лишаются отже тіи священики, котрй щиро дбаютъ за долю своєи родины. Але и въ тыхъ многй будутъ важитися, чи до нашого товариства пристати, чи до якого иншого, добре заакредитованого заведеня асекураційного н. пр. Beamten-Verein и др. А то для чого: Не вспоминаю вже о такъ плохôмъ завѣдованю фондомъ нашимъ черезъ близько 50 лѣтъ, ни о тыхъ сумныхъ подѣяхъ въ р. 1878 и 1879, — але, скажу для того по перше, що въ статутахъ о. М. кажеся, кôлько маютъ складати священики, а не кажеся: якъ много будутъ побирати вдовицѣ, — тымъ часомъ коли въ плянахъ кождого подôбного заведеня се точно єсть выражено. По друге, кожда асекурація, коли членъ лише одну премію сплатитъ, выплачує цѣлу квоту, такъ якъ зъобовязалася, а статутъ о. М. каже вдовицѣ такого мужа, що не зложивъ довжну квоту, щобы она въ передъ заспокоила той довгъ. Та ôткижь бѣдна вдова возьме таку суму?

Такимъ способомъ число членôвъ будущого товариства все малѣє, але status вдôвъ и сирôтъ (по надъ 600 душъ!) все однакій, та кобы не побôльшався. Ôткижь взяти гроша, щобы удѣлити имъ хоть теперѣшну запомогу, якъ ôтпадутъ теперѣшнй складки цѣлого духовеньства?

(Конецъ буде)

*) Тутъ булобы мѣстце примѣтити, що на кождôмъ зôбраню ôтпоручникôвъ находятся охочй загачити нашихъ Достойникôвъ до удѣлу въ складкахъ на фондъ. Але тіи маютъ готову ôтповѣдь: „близша сорочка"... Бо справдѣ може и кождый зъ нихъ муситъ дѣлитися съ своими ближними и кутомъ и столомъ.

СПРАВЫ КРАЕВЙ.

Анкета для реформы школъ народныхъ. На послѣднôй сесіи соймовôй кôлька разôвъ порушовано справу реформы народныхъ шкôлъ а при ухвалѣ буджету школьного 30 червня с. р. поручивъ соймъ выдѣлови краєвому, щобы порозумѣвшися съ радою школьною и запытавши о мнѣнія рады повѣтовй и знаменитшй личности, обôзнанй съ народнымъ шкôльництвомъ, прилагодивъ для найблизшои сесіи соймовои справозданье, о кôлько теперь обовязуючй уставы для шкôлъ народныхъ повинній бути пересмотренй и зреформованй. Въ 3 дни пôзнѣйше передавъ соймъ выдѣлови кр. такожь внесенье кс. Бухвальда дотычаче змѣны §. 4 уст. зъ 2 мая 1873 о закладаню и удержаню шкôлъ народныхъ. Наконець передавъ соймъ выдѣлови кр. на засѣданю зъ 5 липня меморіялъ заряду головного товариства педагогичного взглядомъ змѣны уставы для народныхъ шкôлъ. Выдѣлъ краєвый скликавъ на день 28 н. с. жовтня фахову анкету, въ котрои складъ входятъ: Октавъ Петрускій, яко предсѣдатель; члены выдѣлу кр.: Баденѣ и дръ Верещиньскій и запрошенй зъ поза выдѣлу краєвого: совѣтникъ Намѣстництва Бодаковскій, посолъ кс. Бухвальдъ, инспекторъ шкôлъ Мандыбуръ, дръ Фр. Новаковскій, проф. унив. дръ Тадей Пилятъ, посолъ Мечиславъ гр. Рей, посолъ Тадей Романовичь, директоръ учит. семинаріи дръ Савчиньскій, члены рады шк: Шмитъ и кс. Солецкій и проф. краковск. университета дръ Шуйскій. Анкета тая застановится надъ предложеными єи пытанями а ôттакъ выдѣлъ кр. запытає о мнѣніє рады повѣтовй. Евентуально анкета може бути скликана на друге засѣданье.

Подавши за урядовою львôвскою газетою фактъ скликаня анкеты и єи складъ, мусимо высказати свои уваги въ тôй важнôй справѣ. Поминувши тую анормальнôсть, котра кождому читаючому впаде въ очи, що до нарады надъ реформою шкôлъ народныхъ не покликано ни одного педагога-учителя чи директора народныхъ шкôлъ, мы мусимъ звернути увагу на єще бôльшу анормальнôсть въ складѣ анкеты, а именно, що **на чотырнацять єи членôвъ не покликавъ Выдѣлъ кр. ни одного Русина**, хотяй зъ помежи такъ поважныхъ рускихъ педагогôвъ и ученыхъ якъ: директоръ дръ Амврозій Яновскій, дръ Омелянъ Огоновскій, дръ Шараневичь, дир. Теодоръ Бѣлоусъ, проф. Партыцкій, дръ Юліянъ Целевичь, проф. Романчукъ, проф. Алекс. Борковскій, проф. Алекс. Барвѣньскій и много другихъ звѣстныхъ такъ зъ литературно-науковои якъ и практичнои дѣятельности на поли шкôльництва, можна було до анкеты покликати мужѣвъ о много дѣятельнѣйшихъ и съ потребами народныхъ шкôлъ бôльше обôзнаныхъ, якъ примѣромъ пп. Генрикъ Шмитъ, Романовичь, Солецкій, кс. Бухвальдъ и др. Чижь можна при такôмъ односторонньомъ складѣ анкеты надѣятись, щобы она выпрацювала проєктъ реформы шкôлъ народныхъ, ôтповѣдаючій не тôлько теоретичнôй науцѣ але и практичнымъ потребамъ самого народу — потребамъ, правду сказавши, бôльшости нашихъ пп. либералôвъ á la п. Романовичь дуже єще мало звѣстнымъ...

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Австрійскй финансы.*) О станѣ австрійскихъ финансôвъ пише Vaterland: „Пôсля Bohemi-и выноситъ сегорôчне побôльшенье выдаткôвъ, якого жадає министерство вôйны на слѣдуючій рôкъ 7·5 миліонôвъ, а министерство заграничныхъ справъ 110,000 зр. разомъ отже около 8 миліонôвъ. Пôсля сего припалобы на Долитавію зъ тыхъ выдаткôвъ 5,600.000 зр., черезъ що цѣлый недобôръ, єсли пріймемо за пôдставу буджетъ минувшого року, взрôсъ бы до 30 миліонôвъ. Понеже финансова програма Хертека зъ минувшого року оказалася въ своѣй практичнôй части неосущимою, то въ послѣднôй сесіи не предпринято ніякихъ серіозныхъ мѣръ, щобы устороннти недобôръ въ буджетѣ державнôмъ. Сегорôчне побôльшенье выдаткôвъ єще бôльше утрудняє приверненье рôвноваги въ финансахъ. Тожь ожидаємо съ найбôльшою цѣкавостію програмы теперѣшного министра финансôвъ".

(*Дьла духовеньства.*) Межи австрійскимъ духовеньствомъ проявляєся теперь живѣйшій рухъ. Въ листопадѣ має зôбратись въ Сольногородѣ конференція австрійскихъ епископôвъ, щобы обрадитись такъ надъ реформою школьныхъ законôвъ якъ и надъ справами самого духовеньства, якъ справою податку на приходы и увôльненьемъ свящ. кандидатôвъ ôтъ войсковои службы. Вѣденьскій кардиналъ-архіепископъ мавъ пôсля донесеня Tagblatt-у згодитись на тую конференцію пôдъ слѣдуючими условіями: 1) щобы всѣ народнй, политичнй и языковй пытаня були выключенй; 3) щобы ческй и тирольскй епископы не представляли конференціи своихъ спеціяльныхъ жаданъ и справъ краєвыхъ; 3) щобы не ставлено жаданя взглядомъ знесеня державного закона о народныхъ школахъ, понеже черезъ тоє выкликанобы борбу противъ церкви и духовеньства. Пôдъ тыми условіями прирѣкъ кард. Кучкеръ, що

постараєся о змѣну гдекотрыхъ приписôвъ школьныхъ законôвъ, котрѝ спиняютъ науку религіи и вилывъ церкви на выхованье молодѣжи, якъ и въ палатѣ панôвъ перевести успѣшне рѣшенье жадань епископôвъ. Жаданя епископôвъ маютъ бути уложенѝ въ формѣ петицій до обохъ палатъ рады державнои. — Пропамятне письмо въ справѣ податку на приходы мавъ уложити — якъ звѣщае N. fr. Presse — кардиналъ-архіепископъ оломунецкій, въ котрôмъ жадае зниженя сего податку. Въ пропамятнôмъ письмѣ представляе кардиналъ-епископъ такожь потребу полѣпшеня быту священикôвъ и представляе шематъ для пенсіи капитульныхъ достойникôвъ, деканôвъ, пароxôвъ и сотрудникôвъ, установляючи для сихъ послѣдныхъ два шематы пôсля того, чи они пробуваютъ въ бôльшôмъ або меншôмъ мѣстѣ. Яко приготовленье до зъѣзду австрійскихъ епископôвъ въ Сольногородѣ розпочалися дня 12 с. м. въ Празѣ пôдъ проводомъ кардинала Шварценберга нарады духовныхъ достойникôвъ ческихъ въ архіепископскôй палатѣ. Всѣ бесѣдники пôдносили, що теперѣшный податокъ на приходы (Religionsfondbeitrag) есть дуже утяжливый и що оказуєся нагляча потреба его облегчити. Нарады тревали три годины; ухвалъ не повзято еще ніякихъ. Пôсля загальныхъ справоздань зъ сихъ нарадъ можна вносити, що духовнѝ достойники ческѝ занимаются бôльше долею „достойникôвъ“ якъ бѣднѣйшого клиру. Пôсля донесеня дневникôвъ, маe збôръ ческихъ достойникôвъ духовныхъ занятися еще справою законôвъ школьныхъ и справою увôльненя священичихъ кандидатôвъ ôтъ войсковои службы. — Чи не булабы пора, щобы и наше духовеньство подумало вчасно о своихъ справахъ?

(*Кольонизація Босніи и Герцоговины.*) Скарбова дирекція Босніи и Герцоговины выдала для пôдвластныхъ органôвъ своихъ розпорядженье, въ котрôмъ подано условія, якѝ держава признае кольонистамъ: Кожда родина одержитъ ôтповѣдно до своихъ силъ робочихъ певну просторонь грунту зъ скарбовыхъ дôбръ, а то на выбудованье хаты, на управу рôлѣ и на сѣнокосы, а наконець въ случаю потребы и на пасовиско. Тіи грунта ôтдаются кольонистамъ на власнôсть пôдъ условіемъ сплаты ратами теперѣшнои цѣны шацунковои тыхъ грунтôвъ. Шацункова цѣна грунтôвъ призначеныхъ для кольонистôвъ есть минимальна и буде платитись за всѣ грунта съ выключеньемъ пасовискъ, за котрѝ доперва по уплывѣ певного числа лѣтъ будутъ кольонисты платити умѣреный чиншъ. Кромѣ грунтôвъ дôстане кожда родина будовляне дерево на поставленье высше згаданыхъ будынкôвъ а то ôтповѣдно до числа головъ родины. Громады кольонистôвъ одержатъ такожь матеріялъ на церкви и школы. Кольонисты будутъ черезъ 10 лѣтъ ôтъ часу оселеня вôльнѝ ôтъ оплаты грунтового и домового податку, о скôлько тіи грунта вже передъ тымъ не були оподаткованѝ. Податокъ доходовый будутъ платити кольонисты черезъ першихъ десять лѣтъ доперва ôтъ сумы бôльшои надъ 3.000 пястрôвъ (около 30 зр.)

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Програма гр. Льорисъ-Меликова все еще живо обговорюеся всѣма россійскими дневниками. Она еще довго буде стояти на дневнôмъ порядку — и совсѣмъ природно. О чѣмъ жежь могутъ бôльше говорити россійскѝ дневники, якъ не о тôй програмѣ и всѣхъ справахъ звязаныхъ съ нею и съ цѣлымъ внутрѣшнымъ житьемъ Россіи? „Новое Время“ повертае до програмы гр. Л. Меликова въ статіи „Что нужно?“ „Н. В.“ находитъ тую програму, такъ, якъ еи оповѣстили „Отечественныя Записки“ — „неудовлетворительною“ такъ якъ въ тôй програмѣ нема найважнѣйшои справы — економичного полѣпшеня быту Россіи. „Новое Время“ не припускае, щобы гр. Льорисъ-Меликовъ зачислявъ навѣть и економичне пытанье до ряду „илюзій“, оно скорше догадуеся, що редакторъ „Отечественныхъ Записокъ“ — „недочувъ“ сеи точки въ програмѣ гр. Л. Меликова. Алежь на конференціи були и другѝ редакторы, а мабуть и самъ редакторъ „Н. В.“ — чижь они всѣ „недочули“ сеи такъ важнои точки? А коли не дочули еи, такъ вжежь конечно гр. Меликовъ не узнавъ за ôтповѣдне вставити еи до своеи програмы, инакше „Новое Время“ моглобы само поповнити тую неточнôсть. Дальше выясняе „Н. В.“ важнôсть економичного пытаня и докоряе россійскôй интелигенціи, що она все радше занималася *высокими* матеріями и теоріями, якъ жизненными справами економичнои нужды народôвъ въ Россіи, котра теперь розрослася до страшныхъ розмѣрôвъ и рôкъ рôчно грозитъ Россіи то голодомъ, то всѣлякими епидеміями и т. д. „Николи не умѣла россійска интелигенція устояти на грунтѣ дѣйстныхъ народныхъ потребъ; все она занималася лише архитектурою зверху, то копируючи ихъ на заграничный ладъ, то надармо шукаючи для нихъ основъ и образцѣвъ въ темнôй исторіи московского государства. Пытаня о народныхъ потребахъ здавна належали до найменше занимаючихъ справъ. Новѝ люде начинали новѝ розговоры фантастичнѝ и такъ безъ кôнця и мѣры, а земля высилювалась, народъ бѣднѣвъ, тягары побôльшувались, финансы погôршувались и „могуча“ Россія позваляла собѣ все частѣйше и частѣйше загикуватися о своѣмъ безсилію“. „Н. В.“ звертае увагу, що вся Россія повинна повернути цѣлу свою роботу до економичного пытаня, але зновъ пытае, чи може обôйтись рѣшенье сего пытаня безъ „совѣту практичныхъ людей“ указуючи тымъ на потребу осущеня „илюзіи“ о свобôдныхъ нарадахъ людій надъ практичными пытанями державными с. є. менше бôльше на потребу конституціи, безъ котрои ни праса, ни интелигенція не могутъ успѣшно працювати надъ практичными пытанями, а все мусятъ здавати на добру волю правительства.

Надходячѝ вѣсти стверджаютъ, що и въ пôвнôчнôй Россіи, въ великорускихъ губерніяхъ заносится на голодъ.

Довгій часъ не давали мы вѣры вѣстямъ французскихъ *дневникôвъ*, що царь Александеръ оженився съ кн. Долгоруковою. Теперь подала тую вѣсть въ категоричнôй формѣ поважна нѣмецка „Kölnische Zeitung“ звѣщаючи съ всякою достовѣрностію, що царь Александеръ оженився съ кн. Долгоруковою, молодшою сестрою жѣнки варшавского губернатора Альбединьского, еще въ мѣсяци серпню. Тая сама газета поясняе, що пôсля законôвъ православнои церкви не ма такъ званыхъ „морганатичныхъ слюбôвъ“, що слюбъ царя ôтбувся по всѣй формѣ, а тôлько пôсля *двôрского церемоніялу* не бувъ публично обвѣщеный, що все дѣеся въ случаяхъ такъ званого *mésaliance*-у. Царь маe вже кôлькоро дѣтій съ кн. Долгоруковою и теперь проживае съ нею въ Ливадіи.

Россійске правительство задумало строити сибирску желѣзницю своимъ коштомъ и заходомъ, а не ôтдавати еи въ приватне предпріємство. Россія видимо держится тутъ политики системы державныхъ желѣзниць, до котрои теперь начинаютъ повертати и другѝ держави европейскѝ.

Туреччина. Коли Порта побачила, що на ноту еи зъ 3 жовтня Глядстонъ починае ôтповѣдати такими проектами якъ: бльокада портôвъ, опановане Дарданелѣвъ, зложенье султана зъ престола, словомъ знищеньемъ европейскои Турціи, — рѣшилась она, не ждучи офиціяльнои ôтповѣди державъ на высше згадану ноту, ôтступити безъусловно Дульциньо Чорногорѣ. Що султанъ такъ поступивъ, сталось се, якъ всѣ згôдно твердятъ, зъ намовы Нѣмеччины, именно еи повномочника въ Константинополи, гр. Гатцфельда, а сталось се для того, щобы Глядстонови попутати его пляны. Вже зъ самого початку, якъ тôлько серіозно заговорили о конечности присилованя султана сповнити берлиньскій трактатъ, пôднеслися въ Берлинѣ голосы о сомнительности права Европы до такого присилованя. Ходитъ о тое, що на берлиньскôмъ конгресѣ не рѣшено выразно, що екзекуцію надъ Туреччиною въ случаю невыповненя точокъ трактату маe Европа. Россійскій повномочникъ предкладавъ конгресови контролю державъ надъ Турцією и его предложенье поперли австрійскій и нѣмецкій повномочники, однакожь повномочники Англіи, Франціи и Италіи не освѣдчились ни за ни противъ того предложеня а повномочникъ Порты Теодори паша заявивъ, що такого предложеня не потреба, бо Порта, згодившись на точки трактату, буде старатися совѣстно ихъ сповнити. То есть *resumé* трехъ засѣдань, на котрыхъ було розбиране пытанье о контролѣ сигнатарныхъ державъ надъ Турцією. Порта въ нотѣ своѣй зъ 3 с. м. поставила власне такъ пытанье засадниче: чи допускаєма и сповнима екзекуція державъ европейскихъ противъ державы турецкои, котра не маe волѣ и силы выповнити трактату берлиньского? Порта добре тое зрозумѣла, що коли она такôй европейскôй екзекутивнôй инстанціи пôддасться, значитъ, коли въ однôмъ случаю, въ пытаню чорногорскôмъ уступитъ передъ натискомъ фльоты демонструючои, — то узнасть принципъ права Европы до екзекуціи противъ неи не тôлько въ пытаню чорногорскôмъ, але и въ другихъ залягаючихъ пытаняхъ. Длятого то Порта поставила въ нотѣ зъ 3 с. м. яко условіе за переведенье всѣхъ постановъ берлиньского трактату, ôткликанье демонструючои фльоты. Порта бачила передъ собою дилему: або позволити державамъ по куснику еи обкроювати, або зôбрати всю свою енергію и обстати за своимъ дальшимъ существованьемъ и дальшою цѣлостію. Порта въ нотѣ зъ 3 с. м. пригадала державамъ, що коли они приписуютъ собѣ право екзекутивы берлиньского трактату, то нехайже не настаютъ тôлько на сповненье самыхъ *такихъ точокъ*, котрѝ суть некористнѝ для Туреччины, а нехай займутся и тыми, котрѝ суть еи користнѝ. Такъ н. пр. пôсля берлиньского трактату мали бути Балканы обсадженѝ турецкимъ войскомъ, крѣпости наддунайскѝ мали бути знищенѝ, Чорногора мала обняти часть довгôвъ державныхъ Турціи за ôтступленье признанои еи території — а того всего постановленого въ користь Турціи державы не домагаются. Длятого то въ нотѣ зъ 3 с. м. Порта не узнае права екзекутивы европейскихъ державъ и жадае яко условія сповненя берлиньского трактату, ôткликаня европейскои фльоты. Англія, Россія и Италія готовѝ були выслати свои фльоты на море Егейске, бльоковати портъ Смирны и въ загалѣ ôттяти Турцію европейску ôтъ азійскои и въ тôй цѣли, щобы ослабити Турцію, не допустити до неи ни войска зъ Азіи, ни матеріяльныхъ средствъ и тымъ чиномъ зневолити еи заспокоити Чорногору и Грецію. Фльота утратила свою мисію взглядомъ Дульциня и Сеймуръ одержавъ розказъ бути готовымъ ôтплысти въ данôй близькôй хвили. Князь чорногорскій розпустивъ бôльшу часть войска зъ пôдъ Сутораману, бо прокинулась въ таборѣ епидемія зъ причины довгого стояня на непогодѣ. Риза паша рôвножь ôткликавъ часть свого войска зъ пôдъ Дульциньо. Всѣ тіи факта показовали, що театръ военныхъ дѣйствій переносится зъ моря Адріятицкого на море Егейске. Ажь ту наразъ султанъ и рада министрôвъ ухвалюе: безъусловно ôтдати Дульциньо Чорногорѣ. Англія и Россія съ великимъ невдоволеньемъ и недовѣріемъ приняли тое рѣшенье Порты. Они пытаютъ, чи то не пôдступъ, не выкрутъ султана, котрый вже тôлько разъ перехитривъ Европу. Въ тôмъ рѣшеню турецкои рады министрôвъ не ма що найголовнѣйшои згадки о тôмъ: якимъ чиномъ маeся ôтдати Дульциньо Чорногорѣ, чи Порта дала якій розказъ Ризѣ паши въ тôмъ взглядѣ. Дальше пытанье, чи демонстраційна фльота остане пôдъ Дульциньо и чи князь чорногорскій на ново скличе розпущене войско, щобы насиліемъ ôтъ Альбанцѣвъ ôтняти Дульциньо. Все тое въ сѣй хвили еще не ясне, не вѣдоме. Цѣле пытанье орієнтальне впало теперь въ кризу неясности, путаниць, котрои не то кôнця але и найблизшого дѣйствія предвидѣти тяжко.

Італія. Щобы ôтобрати орудіе агитаціи зъ рукъ партіи антиправительственнои розпочатои черезъ Гарибальдого, уласкавивъ король Гумбертъ зятя Гарибальдого генерала Канціо и всѣхъ политичныхъ переступникôвъ засужденыхъ минувшого року.

НОВИНКИ.

— Дня 9. жовтня н. с. ôтбулося **засѣданье анкеты вдовичо-сиротиньского фонда** пôдъ проводомъ Впреосв. Митрополита киръ Іосифа, зложенои зъ крылошанъ, комисіи управляючои фондомъ вдôвъ и сирôтъ Архіепархіи львôвскои, и зъ пп.: совѣтника ц. к. Намѣстництва Децыкевича, и адвокатôвъ: Горецкого и Яминьского, въ цѣли рѣшеня того, чи фондъ вдовичо-сиротиньскій маe перемѣнитися на товариство, (проектъ статута о. Е. Меруновича), чи остати такъ, якъ доси яко фондъ на запомогу вдôвъ и сирôтъ по священикахъ (статутъ зъ року 1823.) съ потрѣбными змѣнами, якъ того теперь обстоятельства вымагаютъ. Понеже пп. адвокаты не були обзнакомленѝ съ розпорядженями ц. к. правительства, дотычачими сего фонда, для того выбрано пôдкомитетъ, зложеный зъ крылошанъ: Малиновского, Павликова и Шведзицкого и зъ пп. Децыкевича, Горецкого и Яминьского, котрого цѣлію буде по пересмотреню всѣхъ доси выданыхъ розпоряджень свôй поглядъ въ тôмъ взглядѣ Впреосв. Митрополитови заявити.

— На засѣданю центрального **выдѣлу тов. „Просвѣта“** минувшого вторника рѣшено въ мысль ухвалы повзятои еще передъ вакаціями ôтнестися письменно до совѣта „Народного Дому“ съ предложеньемъ, щобы „Дôмъ Народный“, яко перша институція руска, взявъ иниціятиву въ устроеню народного торжества въ память столѣтныхъ роковинъ вступленя на престолъ цѣс. Іосифа II. при спôвучасти всѣхъ рускихъ товариствъ.

— **Запомогу ôтъ Цѣсаря** въ квотѣ 100 зр. одержала громада Майданъ старый, пов. каменецкого, на докôнченье будовы школы.

— Розпущена газетами вѣсть, будьтобы Впр. о. **Атанасій Левицкій**, парохъ въ Саджавѣ, дек. Богородчаньского, пôдчасъ переправы черезъ Быстрицю утопився вразъ съ женою, — показалась выдуманою, що мы съ великою пріятностію сегодня стверджуемъ.

— Дня 14 с. м. ôтбулось торжественне **ôткрытье школы политехничнои** во Львовѣ. По богослуженю зôбралися всѣ професоры и множество студентôвъ въ авли и уступаючій ректоръ п. Юл. Медвецкій въ довшôй промовѣ здавъ справу зъ стану и розвою техничнои школы за часъ его ректоратства. Въ роцѣ шк. 1880 було всѣхъ професорôвъ съ асистентами 40 (асистентôвъ 12), студентôвъ вписалось на I пôврôкъ 241, на II 215. Заграничныхъ студентôвъ було 19, Русинôвъ 23, Жидôвъ 25. Зъ оплаты школьнои, т. зв. „чесного“ вплынуло за цѣлый рôкъ 2733 зр. (Оплата выноситъ 15 зр. на курсъ — кромѣ того хемики за лабораторію хемичну платятъ 15 зр.) По промовѣ уступаючого ректора промовивъ новый ректоръ дръ Франке, заохочуючи студентôвъ до студіованя „исторіи наукъ техничныхъ“.

— **Зъ Перемышля.** Доповняючѝ выборы до рады громадскои мѣста Перемышля, котрѝ ôтбулися сими днями, принесли такій результатъ, що жиды, котрѝ становлятъ одну третину жительства, одержали бôльшôсть въ радѣ громадскôй. Причиною тои жидôвскои побѣды була незгода христіянъ, котрѝ подѣлились на партіи, коли тымчасомъ жиды держалися солидарно.

— **Учительскій испытъ** до звычайныхъ и выдѣловыхъ шкôлъ народныхъ ôтбувся въ послѣдныхъ дняхъ вересня во Львовѣ. Якъ доноситъ „Школьна Часопись“ зголосилося до испыту 33 мущинъ и 14 женщинъ. До народныхъ шкôлъ зробили испытъ: съ I степеномъ 1 мущина, съ II степ. 1 мущ. и 1 женщ., съ III степ. 22 мущ. и 2 женщ., съ IV степ. 4 мущины. Ôтступивъ ôтъ испыту 1 мущина. До шкôлъ выдѣловыхъ зробили испытъ: 2 мущины зъ I и II групы, 4 женщины зъ I и 5 женщинъ зъ III групы.

— Рада школьна оголошуе пôдъ дн. 8. н. с. жовтня с. р. до ч. 10215 **конкурсъ на посады учителѣвъ гимназіяльныхъ:** 1) на одну посаду учителя фильольогіи класичнои и 2) одну посаду учителя математики и физики при гимназіи II. (нѣмецкôй) во Львовѣ. Речинець подаваня до кôнця падолиста с. р.

— **Именованя учительскѝ.** Рада школьна именовала дѣйстными учителями етатовыхъ шкôлъ: Даніила Наливайка въ Шпиколосахъ, Ивана Матусика въ Крешовѣ, Адольфа Нагля въ Руднѣ, Онофрея Дуба въ Высоцку и Іосифа Смолика въ Гôркахъ.

— **Памятникъ Богдана Хмельницкого** маe бути ôткрытый въ Кіевѣ при кôнци сего мѣсяця.

— **Дръ Мойсей Байзеръ**, одинъ зъ найдоступнѣйшихъ и найсовѣстнѣйшихъ лѣкарѣвъ умеръ сими днями во Львовѣ въ 73 р. житя.

— **Першій вечеръ съ танцями** устроюе Руске Касино въ великôй сали „Народного Дому“ въ слѣдуючу суботу дня 11. (23.) жовтня.

— **Въ окружнôмъ судѣ въ Тарновѣ** розпочалася 6 с. м. цѣкава розправа, на котрôй яко обжалованѝ станули: ливерантъ войсковый, капиталистъ зъ Тарнова Герцъ Рапапортъ, его спôльникъ Берль Кошеръ и бувшій офицеръ и діюрнистъ при генеральнôй комендѣ въ Краковѣ Вильгельмъ Альбрехтъ, обвиненѝ о обманьство. Розправѣ присутствуютъ делегаты комисіи войсковои зъ Тарнова, надинтендантуры зъ Кракова и 2 капитаны. Герцъ Рапапортъ бувъ въ р. 1878 ливерантомъ хлѣба и ôвса а въ р. 1879 всѣхъ артикулôвъ для гарнизону въ Тарновѣ. Въ половинѣ 1879 р. почали дôставати тарнôвска прокураторія и войсковѣ власти донесеня, що ливерантъ Рапапортъ пôдкуповуе офицерôвъ гарнизону тарнôвского и даe злѝ артикулы. Прокураторія запытала коменду войскову а тая ôтповѣла, що Рапапортъ доставляе добрыхъ артикулôвъ. Дня 8 падолиста 1879 одержала прокураторія зновъ два доносы съ именами пôдкупленыхъ черезъ Рапапорта офицерôвъ и съ квотами, якѝ тіижь офицеры дôстали. Прокураторія зробила ревизію у Рапапорта и у его спôльника Кошера и обохъ арештовала. Слѣдство выказало, що Рапапортъ уживавъ на печиво муки стухлои, якъ болото, що на бохонку урывавъ 20 грамôвъ, що до ôвса мѣшавъ половы и кукôлю, котрого закуповавъ по кôлькадесять кôрцѣвъ наразъ и т. д. Загальный зыскъ Рапапорта зъ обманьства обчислила кракôвска интендантура на поважну суму 12.110 зр. 58 кр. Въ слѣдствѣ выявилося, що Рапапортъ пожичивъ комендантови тарнôвского гарнизону генер. гр. Артурови Менсдорфови разъ 800 зр., другій разъ 400 зр., котрѝ уважавъ пропащими а надинтендантови Фустіониму давъ 600 зр. черезъ якогось жида. Фустіони зразу перечивъ, пôзнѣйше однако признався, що дôставъ тыхъ 600 зр. — По двомѣсячнôмъ *вязненю* выпущено Рапапорта и Кошера на вôльну стопу. Увôльненѝ не тратили часу а заразъ почали уживати всѣхъ средствъ, щобы затерти слѣды свого злочиньства. И такъ старались они перекупити товмача письмъ жидôвскихъ, мельникôвъ и робôтникôвъ, зъ котрыхъ дѣйстно девятьохъ наклонили до фалшивыхъ зôзнань. Кромѣ того удалось имъ пôдкупити діюриста при комисіи войсковôй въ Краковѣ Вильгельма Альбрехта, котрый переймавъ и комуниковавъ имъ кореспонденціи тарнôвскои прокураторіи съ властями войсковыми.

— Велику сензацію учинивъ минувшого тыждня въ Вѣдни новый выпадокъ **атентату на листоноша** пригадавшій Вѣденцямъ своею трагичностію атентатъ Францесконіого передъ двома роками. Новый атентаторъ именемъ Буркартъ, 30-лѣтный человѣкъ, сынъ поважаного почмайстра зъ одного угорского

мѣсточка, агентъ якоись торговельнои фирмы въ Прешбургу, прибувъ съ своєю любовницею до Вѣдня до готелю и забажавъ жити пышно и гулящо. Однакожь грѣшь круглый хутко розкотився, обманьствомъ годѣ було добути грошій и Буркартъ рѣшився на отъ яке дѣло. Вынаймивъ ѣнъ станцію въ другѣмъ готелю пѣдъ прибраным̃ именемъ Бреславера и надавъ на почтѣ листъ будьтобы грошевый на своє выдумане имя. Коли листоношь до него прійшовъ съ листомъ ѣнъ давъ необачному листоношови отруты, очевидно на тоє, щобы ѣтъ него забрати грошѣ. Але листоношь якимсь чудомъ выйшовъ зъ комнаты Бреславера съ грѣшми, мавъ тѣлько силы зѣйти до портієра готелю, але тутъ не проговоривши ничого сконавъ. За той часъ, якъ всѣ були занятѣ листоношомъ, Бресляверъ совсѣмъ спокѣйно выйшовъ и пропавъ. На другій день заразъ чистый припадокъ выкрывъ злочинця. До гого готелю, где Буркартъ мешкавъ съ любовницею, прибула комисія зъ рады мѣскои, щобы вынайняти станцію для мѣскихъ будѣвничихъ. Властитель готелю предложивъ комисіи станцію заняту черезъ Буркарта и пѣславъ слугу, щобы заповѣвъ Буркартови прихѣдъ комисіи. Коли слуга згадавъ о комисіи, Буркартъ думаючи, що то комисія полиційна прійшла єго арештовати, заживъ ціянкали и по хвили ставъ трупомъ. Комисарь полиціи, котрый провадивъ слѣдство въ справѣ отроєня листоноша впавъ на думку, чи не ма якои звязи межи обома трагичными выпадками и дѣйстно не ошибнувся. Въ Буркартѣ пѣзнано Бреславера.

— **Зъ пѣдъ Рогатына.** Дня 10 с. м. въ маленькѣмъ селѣ Перенѣвцѣ, числячѣмъ всего 28 осадъ поблагословивъ Впр. о. Иполитъ Дзеровичь, приходникъ Рогатына, въ содѣйствію ѣсьмохъ рускихъ священикѣвъ церковцю въ честь св. Апп. Петра и Павла. Село Перенѣвка належитъ до найубожшихъ селъ, бо земля съ покладомъ камѣннымъ а найбѣльшій господарь має лишь 3 морги поля. Зъ того села належитъ 8 чиселъ до рускаго прихода Рогатыньского а 20 до Пѣдгородского. Минувшого року заявивъ Григорій Паукъ, начальникъ Перенѣвки, о. Ип. Дзеровичови, що громада намѣряє або крестъ въ селѣ поставити, або таку капличку, въ котрѣй бы статуя якого святого вмѣстилася. О. Дзеровичь згодився на построєньє каплички и громада заложивши фундамента запросила єго тіжь поблагословити. На актъ посвященя, вызначеный на торжественный день св. Апп. Петра и Павла 1879. р. запросивъ о. Дзеровичь кѣлькохъ урядникѣвъ Русинѣвъ зъ Рогатына и управителя дѣбръ п. Франц. Гирша. Тіи урядники причинились щедрыми датками до будовы каплички, а п. Гиршъ обѣцявъ дати вапна и матеріялу будѣвляного. Але щожь, кождый бачивъ, що капличка буде такъ маленька, що тѣлько помѣстится статуя, а не буде мѣстця для людій помолитися. Мулярь за розѣбранье и розширенье фундаментѣвъ зажадавъ 10 зр. О. Дзеровичь взявъ той выдатокъ на себе. Тогды громада взялася лупати камѣнь, при чѣмъ єи помогли запрошенѣ на одинъ день добрѣ сусѣды села Пѣдгородя а о. Дзеровичь давъ до воженя свою худобу и возы. П. староста Подвиньскій позволивъ збиранье складокъ въ повѣтѣ, Є. В. Цѣсарь подаровавъ 100 зр.— и такъ спѣльными силами стала въ селѣ Перенѣвцѣ до року красна мурована церковь. Ревнѣсть честныхъ громадянъ Перенѣвки, Впр. о. Дзеровича и иншихъ людій доброи волѣ побѣдила всѣ перепоны.

— **Зъ подъ Станиславова.** Въ Дубѣвцяхъ, въ деканатѣ Галицкѣмъ, обходивъ Впр. о. Теодоръ Герасимовичь старець 80-лѣтный своє „золоте весѣлье“ съ супругою 73-лѣтною, 50-лѣтный ювилей свого священьства и именованье совѣтникомъ консисторскимъ. Правдиво щасливымъ може назватись священикъ, котрый въ трудѣ для славы церкви и для добра народа дожіє такого красного вѣку середъ любимои и любячои родины и прихильныхъ та вдячныхъ парохіянъ, — о. Герасимовичь доживъ такого щастя и радости. Родина єго складаючася зъ 50 головъ, зѣбралася въ домѣ Ювилята, щобы въ родиннѣмъ крузѣ ѣтсвятковати той празничный день. Ажь серце радовалось, якъ коло обохъ старенькихъ кружили дѣти, щебетали внуки и правнуки. Кругъ родины побѣльшили численнѣ знакомѣ и священики-сусѣды. По щиросердечныхъ благожеланяхъ родины и по короткѣй промовѣ о. М. удалась „пара молодыхъ“ въ супроводѣ процесіи, товпы народа и родины уставленои въ шпалеръ при прехорошѣмъ спѣвѣ до церквы, а двѣ въ бѣлѣ сукманочки убранѣ внучки съ кошичками въ рукахъ метали цвѣты пѣдъ ноги поважно ступаючои пары. Въ церквѣ ѣтправилась соборна служба при спѣвѣ квартету зложеного зъ самыхъ внукѣвъ Ювилята, а о. М. въ довшѣмъ, сердечнѣмъ словѣ пѣднѣсъ єго заслуги для церкви и народа, згадавши мѣжь иншимъ о ревности Впр. Ювилята для просвѣты народнои. При кѣнци службы Божои удѣливъ Ювилятъ благословеніе всѣмъ присутнымъ. Теперь слѣдовала друга часть торжества. Передъ тетраподомъ стала „молода пара“ а о. деканъ М. съ 3 священиками ѣтспѣвали приписаный уставомъ церковнымъ ритуалъ. По тѣмъ удались всѣ въ походѣ до дому. Попереду нѣсъ правнукъ золотый вѣнець а хоръ безперестанно спѣвавъ грѣмко „Многая лѣта“ и „Во здравіе“. Въ дома уставилась родина въ пѣвкругъ и зъ него выступивъ найстаршій зять ювилейнои пары и въ промовѣ высказавъ въ имени всеи родины радѣсть велику зъ случаю прещасливого торжества. Въ тѣмъ музика заграла народну нуту, а „молода пара“ завела коломыйку. Середъ веселои забавы молодыхъ и поважнои старшихъ сплывавъ часъ въ радости и кто бувъ на золотѣмъ весѣлю о. Герасимовича вынѣсъ зъ него якъ наймилѣйшій враженя.

— Межи **агитаціями выборчими** въ Америцѣ а въ Галичинѣ єсть незмѣрна рѣжница въ средствахъ уживаныхъ при агитаціяхъ. У насъ, якъ примѣры показали, найуспѣшнѣйшимъ переконаньемъ выборця уважаются цигара, горѣвка и ковбаса, въ Америцѣ же — револьверъ. И такъ сими днями донесли зъ Нового Іорку, що пѣдчасъ выборѣвъ въ мѣстѣ Shelbyville зѣставъ судія смертельно застрѣленый, а адъюнкта и кѣлька иншихъ осѣбъ покалѣчено. Такъ само и въ другѣмъ мѣстѣ Evansville зѣстало кѣлька осѣбъ зъ револьвера раненыхъ. Пытанье, котре лучше, а радше котре бѣльше переконуюче средство агитаційне, лишаємъ до рѣшеня.

Вѣсти епархіяльнѣ.

Зъ АЕпархіи Львѣвскои.

Введенѣ въ душпастырство Всч. о.: Іоанъ Степанѣвъ яко сотруд. въ Дубѣвцяхъ; Іоанъ Гургаль яко сотр. въ Золочевѣ.

Завѣдательство Соколова, дек. Бучацкого получивъ о. Емиліянъ Балицкій.

Платню зъ фонда религійного признано сотрудникови въ Пловѣмъ.

Зъ Епархіи Перемыскои.

Презенту получили Всч. оо.: Антоній Чапельскій, завѣд. пар. въ Вороблевичахъ дек. Дрогобыцкого, на туюжь парохію; Іосифъ Лѣсковацкій парохъ въ Тулиголовахъ дек. Судова Вишня на пар. Мостиска тогожь дек.

Симеонъ Прислопскій парохъ въ Регетовѣ, декан. Бѣчского, праздновавъ дня 5. жовтня с. р. 50-лѣтный ювилей свого пресвитерства.

До испыта конкурсового явилися слѣдуючѣ кандидаты: Димитрій Билиньскій, Григорій Билиньскій, Теодоръ Борысъ, Михаилъ Грушкевичь, Іоанъ Грыцай, Александеръ Зубрицкій, Іеронимъ Копыстяньскій, Михаилъ Кручковскій, Михаилъ Мрозовскій, Іоанъ Несторовичь, Владимиръ Рынавець, Іоанъ Чирняньскій, Лука Яремкевичь.

До львѣвского съмѣнища принятѣ слѣдуючѣ кандидаты: на I. рѣкъ: 1. Димитрій Бордунъ, 2. Іоанъ Дроздакъ, 3. Яковъ Косоноцкій, 4. Володимиръ Кордасевичь, 5. Даніилъ Лепкій, 6. Василій Лѣсецкій, 7. Артемій Мельникъ, 8. Григорій Рѣпецкій, 9. Петръ Сандовичь, 10. Симеонъ Смулка, 11. Іоанъ Стояловскій, 12. Володимиръ Чайковскій, 13. Володимиръ Чайковскій.

На II. рѣкъ: 1. Іоанъ Залескій, 2. Келестинъ Кульчицкій.

На III. рѣкъ: 1. Іоанъ Грицикевичь.

Цертификатомъ надѣленѣ: 1. Петръ Гуновскій, 2. Михаилъ Мрыцъ, 3. Евгеній Нѣмцѣвъ, 4. Іоанъ Трушь.

Упокоилися: о. Адальбертъ Грицикевичь, парохъ въ Конотопахъ дек. Варяжского дня 27. вересня с. р. — Іоанъ Трушь, укѣнченый богословъ, въ Трускавци дня 16. вересня. — Вѣчная имъ память!

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Зорѣ ч. 19.** мѣститъ: Гальшка, княгиня Острожска. Историчне оповѣд. дра Из. Шараневича; Цыганка (пѣсля Райса: „Höchstes Glück“) В. И. Масляка; Заклята темница, оповѣд. Ил. Грабовича; Неоднака доля (зъ первоцвѣтѣвъ Кузьменка); Рускѣ лѣтописи и лѣтописцѣ XVII столѣтія, критичный розбѣръ Корн. Заклиньского (конець); Хата и житье семейие московского хлопа; О дѣяльности рускихъ академичныхъ товариствъ въ послѣднѣмъ роцѣ школьнѣмъ; Новѣ книжки.

Тельеграма „Дѣла“

Роздѣлъ 4. (16.) жовтня. Агитація передвыборча розпочалася, (выборы до радъ повѣтовыхъ). Жидачѣвскій староста Голыньскій безпѣдставно уневажнивъ ѣтбутѣ въ громадѣ выборы 18-и выборцѣвъ. Противъ вѣзваню вношу рекурсъ до Выс. Намѣстництва. Зъ причины безпѣдставно закиненого менѣ несовѣстного поступованя пѣдъ часъ выборѣвъ, буде рѣшати ц. к. судъ. Протестую урочисто противъ поступованю Голыньского при выборахъ до рады повѣтовои и маю надѣю, що вчес. редакціи независимыхъ краєвыхъ часописій попрутъ справу вольныхъ и независимыхъ выборѣвъ, що намъ устава гарантує.

Едвардъ Филлеръ
бурмистръ въ Роздолѣ.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

Впр. священикъ зъ надъ Липы. Ваша допись дотыкає пытань спеціяльно іерархичныхъ и личныхъ, на котрѣ лише редакція „Сіона“ моглабы дати ѣтповѣдь. Въ справѣ полѣпшеня быту нашого духовеньства розрѣжняємо двѣ стороны: матеріяльну и моральну. Що до полѣпшеня матеріяльного быту вже не разъ пѣднесилисьмо голосъ и дальше будемо пѣднесити тую справу, однакожь не можемо при тѣмъ не высказати нашои обавы, що при теперѣшнѣмъ станѣ финансовѣмъ нашои державы и при звѣстныхъ интенціяхъ фискальныхъ объявленыхъ въ правительственнѣмъ предложеню о реформѣ быту духовеньства — можна скорше обавлятися погѣршеня якъ надѣятися значного полѣпшеня. Що до стороны моральнои, патріотично-народнои, то тутъ само священьство може взятися до реформы, при чѣмъ очевидно верховна власть повинна взяти иниціятиву. Думаємо, що пѣднесенье поодинокихъ дуже заслуженыхъ мужѣвъ въ почетнѣ крылошане, або якѣ инший ѣтзнаки, о котрыхъ Вы згадуєте, не богато поможе, бо головна вага въ тѣмъ, щобы священикъ вступаючійся ревно за интереса народнѣ мѣгъ числити на пѣддержанье и охорону зъ стороны свого духовного настоятельства. Важна такожь бѣльша солидарнѣсть духовеньства въ оборонѣ національныхъ интересѣвъ. Вашу допись ѣтступили мы по Вашѣй воли редакціи „Сіона“. При тѣмъ однакожь надѣемося на дальшѣ обѣцянѣ дописи и просимо о нихъ.

Вп. С. Тих. въ С., Л. въ М., Н. въ П., Н. въ Б., Р. въ С., К. въ К. Ожидаємо обѣцяныхъ дописій.

Вп. И. Т. въ Бортникахъ. Вы мали заплачено до 30. вересня, тому зъ 4 зр., дня 7. жовтня присланыхъ, вписано 2 зр. за рѣкъ 1880, а 2 зр. за 1. чвертьрѣкъ 1881 р. — Реклямованѣ числа выслано другій разъ. — Вп. К. Ч. въ Девятири: „Дѣло“ експедіюється завсѣгды правильно, но чи Ваша почта не має передъ Вами другихъ читателѣвъ — и чи не для того Вы пѣзно дѣстаєте? — Вп. Н. въ Мышковѣ. Вы предплатили ѣтъ 1. (13.) жовтня и ѣтъ сего часу мы зачали Вамъ высылати „Дѣло“.

Черезъ ред. „Дѣла“ прислали: для „Рускаго Сіона“: о. К. въ Медынѣ 2 зр., о. Т. М. въ Ѣкнѣ 2 зр.

Оповѣстка.

Щобы рѣшеня Коломыйского збору академикѣвъ-Русинѣвъ, дотычачѣ обохъ рускихъ академичныхъ товариствъ у Львовѣ ввести въ житье, — пѣдписаный Выдѣлъ академичного тов. „Дружнѣй Лихварь“ має честь запросити всѣхъ Русинѣвъ-академикѣвъ львѣвского университету на загалный збѣръ, котрый ѣтбудеся дня 12 (24) жовтня с. р. о годинѣ 3 по полудни на университетѣ въ сали V.

Отъ Выдѣлу рускаго акад. тов. „Дружнѣй Лихварь“.

Северинъ Зарицкій за секретаря. **А. Чайковскій** голова.

Курсъ збѣжя зъ дня 15. жовтня 1880.

Цѣна за 100 кильограмѣвъ.

	ѣтъ зр.	ѣтъ кр.	до зр.	до кр.
Пшеница	9	60	10	50
„ бѣла	—	—	—	—
„ жовта	—	—	—	—
„ осѣнна	—	—	—	—
Жито	8	80	9	50
Ячмѣнь	5	60	7	
„ паст.	5	80	6	20
Овесъ	5	50	6	50
Горохъ до варки	8	—	10	50
„ паст.	6	40	7	25
Выка	5	—	5	25
Кокорудза стара	6	50	7	25
„ нова	6	—	6	25
Рѣпакъ зимовый	11	25	11	75
„ лѣтный	10	50	11	—
Лиянка	9	—	10	25
Насѣнье лиляне	11	50	12	50
Конюшина (передна)	25	—	46	—
Кминъ	27	—	29	—
Анижь	36	—	37	—
„ плоскій	36	—	39	—

Въ справѣ конфискаты.

Ц. л. Судъ краєвый для справъ карныхъ яко прасовый рѣшеньемъ зъ дня 14. жовтня с. р. ч. 15.030 **не потвердивъ конфискаты ч. 75. „Дѣла“ зъ 27. вересня** зарядженои ц. к. львѣвскою прокураторіею. Прокураторія внесла зажаленье противъ сего рѣшеня.

Курсъ львѣвскій зъ дня 14. л. жовтня 1880

	платятъ (без куп.)	жадаютъ (без куп.)
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	167 —	270 —
„ львѣв.-черн.-яс. по 200 р.	160 —	163 —
Банку гип. галиц. по 200 р.	288 —	294 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	96 70	97 70
„ „ „ по 4% ав.	91 —	92 —
„ „ „ по 5% ав. період.	96 70	97 70
Банку гип. галиц 6% ав.	101 —	102 —
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	100 —	101 50
3. Листы довжнѣ за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 -	94 -
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	96 30	97 30
Облиги комунальнѣ Гал. банку рустик. 6%	100 —	101 -
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 —	101 50
5. Лосы мѣста Кракова	19 50	21 50
„ Станиславова	23 50	25 50
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 52	5 62
„ цѣсарскій	5 56	5 66
Наполеондоръ	9 37	9 47
Пѣвимперіялъ	9 66	9 78
Рубель россійскій срѣбный	1 58	1 72
„ „ паперовый	1 17½	1 19½
100 марокъ нѣмецкихъ	57 80	58 60
Серебро	99 50	100 50

Конкурсъ

на творы драматичнѣ.

Въ мыслъ рѣшеня выдѣлу „Рускои Бесѣды“ у Львовѣ розписуєся симъ конкурсъ на творы драматичнѣ (трагедіи, драмы, мельодрамы, комедіи), на котрѣ вызначаєся преміи ѣтъ 100—200 злр. а. в. На першѣмъ мѣстци стоятъ творы драматичнѣ народнѣ, основуючійся отже на исторіи, обычаяхъ, переказахъ, въ загалѣ житю нашого народу. Преміованѣ творы остаются власностію автора, а „Бесѣда Руска“ позыскуе лишь право представляти ихъ на сценѣ. Но право представленя прислугуе выключно лише „Бесѣдѣ Рускѣй“. Кождый авторъ зволитъ тому означити свою працю якимсь осѣбнымъ знаменемъ, не пѣдписуючи свого имени, а долучаючи тоєжь окремо въ опечатанѣмъ листѣ и прислати на руки выдѣлу „Рускои Бесѣды“ (Львѣвъ улиця Кракѣвска ч. д. 14) найдальше до 1 липня 1881.

Взоровѣ переводы писателѣвъ заграничныхъ, великорускихъ, нѣмецкихъ, французскихъ и иншихъ, рѣвножь преміюются.

Прочѣ рускѣ газеты просимъ о ласкаве повторенье нынѣшного конкурса.

Ѣтъ выдѣлу „Рускои Бесѣды“.
Львѣвъ 1 жовтня 1880. (2—3)

Конкурсъ

на уряджуванье рускихъ драматичныхъ представленъ.

Выдѣлъ „Рускои Бесѣды“ у Львовѣ намѣряючи якъ до теперь такъ и на будучнѣсть займатися справами руского народного театру взыває всѣхъ желаючихъ за спѣвудѣломъ и пѣдмогою згаданого Выдѣлу уряджуватн ѣтъ 1 сѣчня 1881 до 31 грудня 1881 у Львовѣ и по за Львовомъ въ Галичинѣ рускѣ драматичнѣ представленя, щобы взглядомъ такого уряджуваня представленъ свои оферты выдѣлови „Рускои Бесѣды“ у Львовѣ (улиця Кракѣвска ч. 14 I поверхъ) найпѣзнѣйше до дня 3. (15 лат.) надолиста с. р. надѣслали.

Въ тѣй офертѣ маютъ бути означенѣ:

1) Имя крестне и родове и мѣстце пробуваня оферента.

2) Число представленъ, котрѣ ѣнъ въ приближеню въ означенѣмъ часѣ (ѣтъ 1 сѣчня до 31 грудня 1881 р.) намѣряє урядити съ примѣткою, кѣлько зъ тыхъ представленъ має припасти на Львѣвъ, и съ выказомъ силъ артистичныхъ, при якихъ представленя ѣтбувалибыся, а такожь и репертоару, якій референтъ посѣдає.

3) Пѣдмога, якои оферентъ ѣтъ „Рускои Бесѣды“ жадає.

Поодинокѣ точки контракту означатся пѣзнѣйше межи Выдѣломъ и оферентомъ, котрого оферта принятою буде.

Прочѣ рускѣ газеты просимъ о ласкаве повторенье нынѣшного конкурса.

Львѣвъ дня 8 жовтня 1880.
(2—3) Выдѣлъ „Рускои Бесѣды“.

ПО АНГ. АБО ФРАНЦ. ЗА **50 Pf.** ЗА ТЫЖДЕНЬ
безъ учителя читати, писати, говорити при помочи оригъ. листѣвъ нау. Методы Toussaint-Langenscheidt.

Выдає: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ѣтповѣдає: **Маркилъ Желехѣвскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пѣдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 78. Львôвъ, Середа 7. (19.) Жовтня 1880. Рочникъ I.

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи налѣжитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.
Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.
Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.
Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.
Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

☞ Съ днемъ I (13) жовтня розпочалося четверте чвертьрôчье, тожь просимо о скоре надôсланье предплаты и вырôвнанье всѣхъ залеглостій.

Кождому ВП. Предплатителеви подано на опасцѣ, доки предплативъ а взглядно, якѣ у него залеглости.

Русины а Поляки.

III.

Єсли Поляки а именно польскѣ дневники по кôлькохъ лестныхъ ôтзывахъ о Русинахъ и о справозданю о. Озаркевича надѣются, що зъ стороны Русинôвъ теперь роздастся покликъ до згоды съ Поляками, то они або справдѣ не розумѣютъ, або не хотятъ розумѣти ни нашого положеня, ни исторіи и важности дотеперѣшныхъ ôтношень межи Русинами а Поляками. Хочемо вѣрити, що польскѣ дневники на серіо пôднесли справу межинародныхъ ôтношень межи Русинами а Поляками, тожь зъ нашои стороны старалисьмося тую справу основно пояснити и хочемо сказати всю правду въ цѣлôй наготѣ, якъ бы ни терпкою она була, въ тôй надѣи, що тôлько на реальныхъ пôдставахъ при добрôй воли зъ польскои стороны мôгбы объявитися новый зворотъ до лучшого Въ почутю важности тои справы для розвою обохъ народôвъ мусимо отверто сказати, що при теперѣшнôмъ станѣ обопôльныхъ ôтношень не може зъ посередъ Русинôвъ роздатися такій покликъ до згоды съ Поляками, що Русины и при найлучшôй волѣ не могутъ ничого здѣлати, щобы злагодило до крайности сумнѣ наслѣдства „племѣннои“ вражды. Надто глубокѣ раны задала намъ тая вражда, надто великѣ кривды дôзнаєрускій нарôдъ майже щоденно зъ польскои стороны, а довговѣкова вражда надто далеко ôтдалила ôтъ себе обѣ стороны, щобы словами можна загоити тѣ раны, задля милозвучныхъ фразъ забути тысячнѣ кривды и закрыти очи передъ тымъ сумнымъ станомъ, якій розкрываєся повсюду передъ кождымъ Русиномъ и жовчію переповняє кожду руску грудь. Для того то всѣ дотеперѣшнѣ усилія поодинокихъ Русинôвъ ôтъ разу однымъ словомъ, одною фразою о спôльрыхъ гробахъ и т. д. змѣнити сей безъôтрадный станъ ôтношень межи Русинами а Поляками були и мусѣли бути безъуспѣшными. Коли Поляки не хотятъ зрозумѣти сеи ôтповѣди нашои, то мы спытаємо ихъ, для чого они не жадаютъ ôтъ познаньскихъ Полякôвъ поклику до згоды съ Нѣмцями, ôтъ Полякôвъ Конгресôвки поклику до згоды съ Россіянами? Становище галицкихъ Русинôвъ супротивъ Полякôвъ въ сущности есть таке саме якъ познаньскихъ Полякôвъ супротивъ Нѣмцѣвъ, а конгресовыхъ Полякôвъ супротивъ Россіянъ. Рѣчь ясна, що достоиньство народне не позваляє тымъ Полякамъ вывѣсити хоругви згоды, що булобы однозначнымъ съ народною капитуляцією. Чижь могутъ тоє зробити галицкѣ Русины? Теперѣшнѣ ôтношеня межи Русинами а Поляками суть плодомъ историчного житя, котре довгѣ вѣки ажь до послѣдного часу поверталося въ совсѣмъ противнôмъ направленю, якъ въ направленю мирного и згодливого житя. Повернути ихъ теперь на дорогу миру и згоды не такъ легко и не такъ скоро можна. Мусятъ попереду змѣнитись тенденціи, котрѣ разъ въ разъ выкликали „племѣнну вражду“, Поляки мусятъ зречися своихъ аспираций на рускѣ землѣ, зречися своєи польонизаційнои системы въ рускôй части Галичины и бôльше тверезо глядѣти на своє становище такъ супротивъ Русинôвъ, якъ и супротивъ всѣхъ Славянъ. Упадокъ старои Польщи въ старыхъ границяхъ повиненъ вже разъ представитися Полякамъ яко живый доказъ нестôйности тыхъ идеалôвъ, котрыхъ она була представительницею, значитъ, Поляки повиннѣ розпрощатися съ тыми перестарѣлыми идеалами и поучениѣ кôлькоразовыми безъуспѣшными повстанями и сумными заводами дипльоматичными, поставити идеалъ свого народного житя ôтповѣдный своимъ етнографичнымъ границямъ, котрый не посягавбы на житье руского народа. Поляки повиннѣ пôзнати, що Русь не кôнчится въ Галичинѣ и що єсли стôлько вѣкôвъ не могло омертвити и вынародовити Руси въ користь Польщи, то се тымъ менше може статися нынѣ, коли Галицка Русь мимо цѣлого напору польонизаційнои системы твердо стоитъ за свою народнôсть своими силами безъ покровительства якого небудь правительства.

Мы не будемо тутъ близше розъясняти рôжницѣ политичного свѣтогляду Полякôвъ а Русинôвъ, такъ якъ се далеко перейшлобы границѣ нашои часописи. Мы скажемо тôлько коротко, що суперечнôсть польского а руского свѣтогляду политичного тôлько въ дуже немногôмъ змѣнилася ôтъ часу упадку Рѣчи-посполитои и що въ тôй суперечности почиває головна причина трудности успѣшного рѣшеня руско-польскои справы. Пануюче становище, яке занимаютъ теперь Поляки въ Галичинѣ, еще бôльше утрудняє рѣшенье сеи справы, бо оно дуже часто ихъ заслѣплює и не позволяє имъ пôзнати властивои ваги рускои справы. Власне задля сего пануючого становища, котре дає имъ власть надъ Русинами, середъ галицкихъ Полякôвъ переховуются старѣ польскѣ аспираціи до Руси далеко живѣйше, якъ у познаньскихъ и конгресовыхъ Полякôвъ и коли тѣ послѣдни, видячи власну батькôвщину загрôжену ворожимъ напоромъ, готовѣ иногды дивитися на руску справу вже не зъ старопольского державного становища а зъ національного, нашѣ Галицкѣ Поляки скорше одушевляются для що найменше обоюднои вôйны Австріи съ Россією, якъ для основного рѣшеня рускои справы. Галицкѣ Поляки, по котрыхъ належалобыся сподѣвати якъ найлучшого розумѣня рускои справы, на дѣлѣ якъ найменше єи розумѣютъ. Ни одна галицко-польска газета не здобулася на тую ôтвагу сказати того, що сказавъ „Dziennik poznański“ говорячи въ Ч. 236 зъ с. р. о рускôй справѣ: „що Русь не кôнчится въ Галичинѣ — и єсли Русь удержится и утвердится яко Русь, то се выйде на користь не тôлько самыхъ Русинôвъ, бо выйде на користь свободы и рôвноуправненя народного; єслижь бы Русь не удержалася яко Русь, то Польщею не буде... а тôлько пропаде для свободы и прихилится до Россіи“. Галицкѣ дневники польскѣ все готовѣ видѣти въ рускôй справѣ лише „ворожѣ махинаціи посторонніѣ“, а на всѣ жаданя Русинôвъ ôтповѣдати крикомъ о „шизматицкôй и панроссійскôй пропагандѣ“ забуваючи, що така пропаганда не може бути выплывомъ розвою Русинôвъ, але тôлько наслѣдствомъ дотеперѣшнои политики самыхъ Полякôвъ супротивъ Русинôвъ, наслѣдствомъ указанымъ высше наведеными словами Dziennika poznańsk-ого. Галицкѣ Поляки не понимаютъ свого становища не тôлько супротивъ Русинôвъ, але и супротивъ самои Польщи, они не понимаютъ, що спôсôбъ ихъ поступованя съ Русинами въ Галичинѣ єсть мѣрою можливыхъ ôтношень межи Поляками а Русинами въ загалѣ и що, судячи пôсля тои мѣры, справдѣ можна сомнѣватися о можливости мирныхъ межинародныхъ ôтношень Полякôвъ до Русинôвъ.

Тожь най не дивуются галицко-польскѣ дневники, що Русины на ихъ ôтзывы о рускôй справѣ не ôтповѣдаютъ съ тымъ ентузіязмомъ, якого они може надѣялися. Не слôвъ, але дѣлъ выжидаємо зъ стороны Полякôвъ. Русины въ Галичинѣ не маютъ вже ничого стратити, що може нарôдъ стратити въ конституційнôй державѣ. Все, чого они жадаютъ а доси не маютъ, мѣстится въ словѣ: рôвноуправненье. Тôлько повнымъ рôвноуправненьемъ Русинôвъ може бути рѣшена руска справа и можутъ утворитися мирнѣ ôтношеня межи Русинами а Поляками такъ пожаданѣ для успѣшного розвою цѣлого краю. Тутъ лучится справа на тую ôтвагу сказати того, що сказавъ „Dziennik poznański“ говорячи въ Ч. 236 зъ с. р. о рускôй справѣ: „що Русь не кôнчится въ Галичинѣ — и єсли Русь удержится и утвердится яко Русь, то се выйде на користь не тôлько самыхъ Русинôвъ, бо выйде на користь свободы и рôвноуправненя народного; єслижь бы Русь не удержалася яко Русь, то Польщею не буде... а тôлько пропаде для свободы и прихилится до Россіи“. Галицкѣ дневники польскѣ все готовѣ видѣти въ рускôй справѣ лише „ворожѣ махинаціи посторонніѣ“, а на всѣ жаданя Русинôвъ ôтповѣдати крикомъ о „шизматицкôй и панроссійскôй пропагандѣ“ забуваючи, що така пропаганда не може бути выплывомъ розвою Русинôвъ, але тôлько наслѣдствомъ дотеперѣшнои политики самыхъ Полякôвъ супротивъ Русинôвъ, наслѣдствомъ указанымъ высше наведеными словами Dziennika poznańsk-ого. Галицкѣ Поляки не понимаютъ свого становища не тôлько супротивъ Русинôвъ, але и супротивъ самои Польщи, они не понимаютъ, що спôсôбъ ихъ поступованя съ Русинами въ Галичинѣ єсть мѣрою можливыхъ ôтношень межи Поляками а Русинами въ загалѣ и що, судячи пôсля тои мѣры, справдѣ можна сомнѣватися о можливости мирныхъ межинародныхъ ôтношень Полякôвъ до Русинôвъ.

Тожь най не дивуются галицко-польскѣ дневники, що Русины на ихъ ôтзывы о рускôй справѣ не ôтповѣдаютъ съ тымъ ентузіязмомъ, якого они може надѣялися. Не слôвъ, але дѣлъ выжидаємо зъ стороны Полякôвъ. Русины въ Галичинѣ не маютъ вже ничого стратити, що може нарôдъ стратити въ конституційнôй державѣ. Все, чого они жадаютъ а доси не маютъ, мѣстится въ словѣ: рôвноуправненье. Тôлько повнымъ рôвноуправненьемъ Русинôвъ може бути рѣшена руска справа и можутъ утворитися мирнѣ ôтношеня межи Русинами а Поляками такъ пожаданѣ для успѣшного розвою цѣлого краю. Тутъ лучится справа

Справозданье
академичноі гимназіи
за рôкъ 1880.

Съ правдивымъ задоволенъемъ пріймаємо донесенье ц. к. дирекціи академичнои гимназіи, помѣщене въ урядовôй части єи сегорôчного справозданя, що число молодежи, учащаючои до сеи гимназіи, єдинои, якъ звѣстно, рускои, на цѣлу Галичину, щорôчно побôльшаєся. И такъ въ р. 1878 записаныхъ було ученикôвъ 361, въ р. 1879: 379 а въ р. 1880: 389. Побôльшаючеся число молодежи вымагає ôтворенія новыхъ клясъ, покликаня новыхъ силъ учительскихъ, въ наслѣдство чого дѣйстно въ р. 1879 отворено одну, а въ р. 1880 двѣ паралельки, въ котрôмъ то станѣ гимназія и сего року остаєся.

Посѣщенье рускои гимназіи черезъ Є. В. Цѣсаря Францъ Іосифа I. выказало єи моральне богацтво пôдъ кождымъ взглядомъ, взорове веденье и незвичайну працю учителѣвъ, бо всѣ книжки пôдручнѣ, выданѣ въ языцѣ рускôмъ, се майже выключно ихъ дѣло. Томужь люде, котрѣ трудомъ своимъ доборолися того одного руского огнища наукового, могутъ съ спокоємъ поглядати на тое, що сотворили, бо ôтдали єго въ дѣйстно совѣстнѣ руки. Крôмъ того утворила дирекція и учителѣ „Шкôльну помôчь“ при гимназіи, котрою запомагаютъ бѣднѣйшихъ ученикôвъ власными и упрошеными складками.

Поступаюча щорôчно фреквенція ученикôвъ свѣдчитъ истинно о розбуджаючômся почутю нашого народа, однаково сумно сказати, тое почутье обмежаєся єще на дуже тѣснѣ круги, а найсумнѣйше, що не ма єго тамъ, где найбôльшо бути повинно. Отъ и доказъ.

Число ученикôвъ 389, яке мала гимназія руска р. 1880, само въ собѣ досыть поважне, але въ порôвнаню до фреквенцій другихъ львôвскихъ гимназій — майже мале. До II-ои (нѣмецкои) гимназіи учащало въ р. 1880: 676 (не вчисляючи 53 ученикôвъ клясы приготовавчои); до III-ои(польскои им. Францъ-Іосифа): 626; до IV-ои (польскои бернадиньскою такожь названои): 546 — сотками отже бôльше якъ до гимназіи рускои. На першій поглядъ сказавъ бы кто, що въ числахъ сихъ ôтбиваєся контрастъ матеріяльного положеня Русинôвъ, не дозваляючого имъ въ такôмъ числѣ дѣтій своихъ посылати до шкôлъ середныхъ, якъ отъ Полякамъ або Жидамъ. Однако гадка тая совсѣмъ безосновна.

Въ числѣ 676 ученикôвъ нѣмецкои гимназіи єсть 82—85 Русинôвъ, въ III. гимназіи 50—80, въ IV. 13—24 (бôльшôсть въ послѣдныхъ числахъ означає урядово поданыхъ т. зв. natione Poloni gente Rutheni. Єслибы отже тіи Русины перейшли — чи зъ почутя чи зъ обовязку чи въ кôнци случайно тôлько до рускои гимназіи, єи фреквенція выносилабы 578 ученикôвъ, — а прочихъ гимназій, именно II-ои 591, III-ои 546, IV-ои 522 — булабы отже єсли не бôльша, то стояла бы майже на рôвнѣ съ прочими львôвскими гимназіями. Єсть то отже одинъ зъ найявнѣйшихъ доказôвъ, що до майоризованя Русинôвъ причиняєся не кто иншій, тôлько они самѣ найбôльше.

Але найсумнѣйше, що сыны многихъ Русинôвъ львôвскихъ и то бувшихъ колись представителями народными, ходятъ до чужихъ гимназій, и що молодѣжь помѣщена въ институтѣ „Народного Дома“ есть урядово змушеною посѣщати не свою, але нѣмецку гимназію. Одному чоловѣкови зъ провинціи, котрый пытався о причину такого поступованя, ôтповѣли, що се дѣєся зъ взглядôвъ педагогичныхъ, щобы ученики рускои гимназіи помѣщеои въ „Народнôмъ Домѣ“ не сходилися до бурсы, находячоися пôдъ тымъ самымъ дахомъ, на певного рода поговоры, сходки и т. д. Причина безперечно достойна самого дѣла, понеже люде пересвѣдченѣ о взоровôмъ надзорѣ въ гимназіи и бурсѣ — не могутъ навѣть близше надъ нею застановлятися. Єсть она скорше покываломъ иншихъ причинъ, котрѣ може уходятъ вѣдомости управляючого совѣта и єго енергичного предводителя, бо не хочемо повѣрити, щобы мужъ, котрый не однымъ горячимъ словомъ въ радѣ державнôй и соймѣ вступався за правами руского народа, съ замѣромъ ôтрывавъ значну часть молодежи рускои, плекану складанымъ народнымъ грошемъ, ôтъ своєи гимназіи, свого рôдного языка.

Тожь маємо надѣю, що совѣтъ „Народного Дому“ схоче на будуще усунути таку аномалію, щобы сама руска институція, здвигнена силами цѣлого рускаго народа, посылала своихъ питомцѣвъ не до рускои але до нѣмецкои гимназіи и тымъ давала въ руки нашихъ противникôвъ оружіе противъ Русинôвъ. Розвôй рускои гимназіи, признаный самымъ Є. В. Цѣсаремъ и доказаный живыми фактами, повиненъ знайти узнанье и зъ стороны рускои институціи, а почутье солидарности интересôвъ всѣхъ Русинôвъ повинно наклонити Управляючій Совѣтъ до змѣны дотеперѣшного поступованя взглядомъ рускои гимназіи. *Г.*

ва ôтношень межи Поляками а Русинами съ справою стоячою теперь въ цѣлôй Австріи на дневнôмъ порядку. Пôсля заявленя пос. о. Озаркевича можна мати надѣю, що рускі послы въ радѣ державнôй станутъ по тôй сторонѣ, котра стремитъ до помиреня всѣхъ народôвъ Австріи на пôдставѣ ихъ рôвноуправненя. Се єсть спôльне поле, на котрôмъ Поляки могутъ доказати, о скôлько щиро думаютъ покôнчити „племѣнну вражду“ и подати способъ мирного modus vivendi. Разомъ съ долею всѣхъ доси нерôвноуправненыхъ народôвъ повинна рѣшитись такожь доля руского народа. Вырѣкаючися службы централистичнои Русины зробили все, що для успѣшного переведеня сего дѣла безъ нарушеня народного достоиньства могли зробити. Хочемо съ терпеливостію дожидати дальшого розвою сеи многоважнои справы.

Такъ розглянувшись въ нашôмъ положеню бачимо, що пôднесена польскими дневниками справа уладженя ôтношень межи Русинами а Поляками далеко єще не доспѣла на стôлько, щобы въ нѣй можна сказати послѣдне слово. Такъ важнѣ справы не могутъ рѣшатися одною хвилею особливо тамъ, где ходитъ о направу зла сподѣяного цѣлыми вѣками. Тымъ однакожь не хочемо єще сказати, щобы дотеперѣшный сумный станъ тыхъ ôтношень не дався въ ничѣмъ змѣнити и будьтобы мы були приклонниками племѣннои вражды. Тôлько плыткѣ умы могутъ радоватися зъ тои вражды и не бачити тыхъ глубокихъ ранъ, якѣ завдає майже щоденно тая вражда нашому соспôльному житю, нашимъ найжизненнѣйшимъ справамъ, нашимъ стремленямъ народнымъ, яку шкоду приноситъ она обомъ народамъ, якъ спиняє органичный розвôй нашого краю и веде єго до щоразъ бôльшого упадку. Справедливо замѣтивъ Dzien. pol., що тая борба не тôлько мучитъ, але й обезсилює зарôвно Полякôвъ якъ и Русинôвъ и що сумнѣ наслѣдства сеи борбы навѣть на поли економичнôмъ силою фактôвъ накликуютъ до звороту на иншу дорогу. Та остаточно, єсли дѣйстно вѣримо въ спасеннôсть и осущимôсть програмы помиреня всѣхъ австрійскихъ народôвъ на пôдставѣ ихъ рôвноправности, — то въ тôй програмѣ мусимо такожь знайти остаточне рѣшенье ôтношень межи Русинами а Поляками. Поясняючи тую многоважну справу такъ просторонно, хотѣли мы звернути увагу передовсѣмъ, такъ сказати, на неôтповѣдный способъ рѣшаня сеи справы. На дармо именно звертаются польскі дневники съ ôгзывами до Русинôвъ, щобы тіи повернулись на нову дорогу. Не Русины, але Поляки верховодячі въ Галичинѣ повиннѣ повернутись на нову дорогу, а — що теперь найважнѣйше — польске дневникарство галицке повинно зрозумѣти велику задачу, яка почиває на кождôй поважнôй прасѣ, — задачу репрезентувати и образувати публичну опинію свого народа, звертати єи до розваги надъ жизненными справами и провадити єи въ рѣшаню тыхъ справъ. Съ жалемъ мусимо сказати, що кромѣ невеликои громады фанатичныхъ польонизаторôвъ и ихъ обскурантныхъ приверженцѣвъ никто бôльше не пошкодивъ новѣйшими часами успѣшному полагодженю ôтношень межи Русинами а Поляками, якъ именно галицко-польска праса. Зъ ôтси выходили тіи неустаючі поклики до племѣннои вражды и слѣпои завзятости, зъ ôтси роздавалися неперестаючі голосы: niema Rusi! зъ ôтси розжарювалась племѣнна ненависть до всего, що руске, а кожда клевета на найчестнѣйшихъ Русинôвъ находила тутъ щирый пріютъ. Та сама львôвска журналистика, котра не страхалася своихъ власныхъ мужѣвъ заслуги за ихъ житя обкидувати клеветами, хочь онôсля въ слёзахъ здавалася розплыватись на ихъ гробахъ, тая журналистика, що шкандалы редакторскі пôдносила до первостепеннои ваги политичнои, она не страхалася ужити того самого орудія въ єще бôльшôй мѣрѣ противъ Русинôвъ и єсли нынѣ дѣйстно жалѣє надъ „племѣнною враждою“, то перше всего сама повинна вдаритись въ груди и съ словами: mea culpa ступити на иншу дорогу достойну поважнои прасы. Не тôлько Русины, але й всѣ Поляки могутъ мати справедливый жаль до всхôдно-галицкои журналистики польскои, що она хоть найблизша Русинôвъ не тôлько ничимъ не пояснила рускои справы передъ польскою публикою, але єще єи затемнила. Тожь єсли дѣйстно галицко-польска праса хоче прислужитись свому народови пôднесеньемъ рускои справы и хоть постепенно довести єи до успѣшного рѣшеня, то она повинна перше всего зôрвати съ своєю дотеперѣшною традицією и звернути публичну опинію польску до тои безпристрастности супротивъ Русинôвъ, при котрôй тôлько могутъ доперва настати объективнѣ переговоры и обопôльне порозумѣньe. Єи задача освѣдомити польску публику съ значеньемъ рускои справы, яко справы кôльканацятьмиліонового народа, задля котрои цѣла всхôдна Европа кровю умывалась и цѣлѣ державы потрясались, єи задача представити польскôй публицѣ правдивѣ жаданя руского народа въ ôтношеню до Полякôвъ и приготовити дорогу до мирного а успѣшного уладженя ôтношень межи Русинами а Поляками. Сюда належитъ межи иншими одна дуже важна справа, котру доси польскі дневники совсѣмъ поминали — справа кривдъ и упослѣджень, якихъ дôзнаютъ Русины навѣть зô взгляду на дотеперѣшнѣ законы. Рускі часописи подаютъ дуже часто такі факта заподѣяныхъ Русинамъ кривдъ и упослѣджень рускои народности. Ôтъ часу существованя нашои часописи подали мы цѣлый рядъ такихъ фактôвъ якъ пр. противузаконне заведенье черезъ гдекотрыхъ окр. инспекторôвъ польского языка выкладового замѣсть руского въ рускихъ школахъ удержованыхъ выключно рускими громадами, ôткиненье руского поданя черезъ ц. к. староство въ Пôдгайцяхъ (Ч. 62 „Дѣла“), обруганье руского письма черезъ комисаря въ Дрогобычи (Ч. 73 „Дѣла“) и т. д. Всѣ тіи и многі а многі тымъ подôбнѣ факта до живого дотыкаютъ Русинôвъ и пôддержуютъ вражду и розъяренье. Тожь єсли польска праса хоче справдѣ причинитися до полагодженя рускои справы, она не повинна поминати мовчкомъ такі факта, якъ се доси завсѣгды робила, але повинна зъ своєи стороны пôдносити такі справы и вплывати на тоє, щобы не дѣялися зъ польскои стороны такі надужитя и противузаконности, котрі тôлько пôдсычуютъ незгоду и розъяренье и дѣлаютъ всяку гадку о помиреню неможливою. Перше условіє всякого мирного зближеня єсть справедливôсть и безсторонность, а єсли галицко-польскі дневники не маютъ ôтваги навѣть въ такихъ случаяхъ покривдженя рускои народности супротивъ дотеперѣшныхъ законôвъ заявитися справедливыми супротивъ Русинôвъ и въ тыхъ случаяхъ ширити середъ польскои публики почутье справедливости и безсторонности для рускои народности, то тяжко жь надѣятися, щобы они инакше поступали при полагодженю цѣлои рускои справы, котра вымагає справедливого оцѣненя и пошанованя интересôвъ цѣлого народа. Якъ довго не ôтбудеся така змѣна публичнои опинии польскои, такъ довго будутъ Русины все съ недовѣріемъ принимати всѣ ôтзывы о мнимôй згодѣ. Вже Dziennik poznański замѣтивъ, що „позиція Полякôвъ въ Галичинѣ обовязує ихъ, щобы на одинъ крокъ Русинôвъ зробили два до нихъ“. Справдѣ руска справа вымагає систематичнои змѣны дотеперѣшныхъ ôтношень Полякôвъ до Русинôвъ, а Поляки всего бôльше повинні старатися, щобы зновъ не оправдалася знана приповѣдка: „Les polonais faient tout par enthousiasme, rien par système“. А що нашѣ обавы въ тôмъ взглядѣ не безосновнѣ укажемо на примѣръ Gazet-y Nar., котра хоть тожь само пôднесла руску справу, черезъ кôлька день по тôмъ въ числѣ 238-ômъ замѣстила въ кореспонденціи зъ Куликова пашквиль на торжество посвященя рускои церкви въ Куликовѣ, пашквиль, котрый муситъ вже не тôлько Русина але й кождого безсторонного обурити своєю безпôдставностію и злосливою напастливостію та клеветливостію. Справдѣ, много а много муситъ єще попереду змѣнитися, нѣмъ настане часъ объективного обговореня рускои справы. Одно, що може потѣшити кождого щирого приклонника мирного розвою народôвъ и каже надѣятися лучшои будучности, се пôзнанье, яке помало выробляеся и середъ загалу Полякôвъ, що дотеперѣшна политика вражды противъ Русинôвъ єсть справдѣ шкодливою не тôлько для Русинôвъ, але й для Полякôвъ. Ôтъ сего єще вправдѣ далеко до рѣшеня самои справы, але при добрôй воли можнабы много здѣлати, щобы зближити тую теперь єще далеку будучнôсть. Закôнчаючи наші выводы можемо повторити слова о. Качалы (Polityka Polaków względem Rusi): „Пора, братя Поляки, залишити ваші старі претенсіи на полуднево- и захôдно-рускі краѣ и на рускій нарôдъ, пора обходитись съ нами, якъ съ народомъ рôвнымъ, поважати наші усилія самостôйного розвою нашихъ силъ народныхъ и не уважати насъ лише за масу, котра має служити сырымъ матеріяломъ для польскои народности; *пора шукати съ нами не свого давного ôтъ старости спорохнявѣлого але сего на справедливости опертого союза, котрый тôлько до обопôльного добра довести може!*“

ДОПИСИ.

Зъ Пôдгôря. (*Новый статутъ для фонда священическихъ вдôвъ и сирôтъ.*) (*Конецъ*)

Такъ видимо, що ни статутъ о. М. такъ трудолюбно выпрацёваный, ни красшій єще статутъ о. Танячкевича, безусловно не дадутся впровадити въ житье.

Єсли будемо обставати при статутѣ о. М., то передъ всѣмъ належитъ забезпечити всѣмъ вдовицямъ запомогу, хотяй бы ихъ мужѣ и не оплачовали ничого до фонда черезъ свôй вѣкъ, бо имъ принależится часть зъ ôтсоткôвъ фонда коренного.

А може прійдеся намъ повернути и до теперѣшного провизоричного статута; розумѣєся, справляного на кождôмъ зôбраню ôтпоручникôвъ деканальныхъ. Не єсть то така дивна гадка, бо мы вже по трохи вложилися до него, та смѣло додати могу, що кождый статутъ буде намъ добрый, кобы лише тотѣ двѣ необходимѣ точки заховано: 1) совѣстне и щире завѣдательство фондомъ вд. с. а 2) зъ нашои стороны: щобы жертвы на фондъ вповнѣ вплывали.

Що до першои точки можемо бути вже спокôйнѣ. Катастрофа сумна съ о. Яворовскимъ остерегла насъ всѣхъ и научила на многі лѣта, якъ належитъ дбати за той святый грôшь вдовичій.

Що до другои точки: точнои сплаты установленыхъ складокъ на вд. сир. фондъ, то єсть такожь єдиный и дуже простый способъ: на двохъ зôбраняхъ ôтпоручникôвъ поставлено внесеня, щобы кандидаты стану священичого передъ рукополаганьемъ и священики, котрі посуваются на лучшѣ посады, въ передъ складали реверсъ нотаріяльный, обовязуючій ихъ до сплаты жертвъ на фондъ вдовичій установленыхъ. Тымъ способомъ въ короткôмъ часѣ цѣле духовенство булобы зъобовязане до точного складаня жертвъ. Якъ бы кому за твердый здавався такій законъ, бо може кто въ нещастье впасти и цѣлкомъ зôбднѣти, то й на таке найшлабыся рада: за вставленьемся кондеканальныхъ, можна такому або цѣлу рôчну квоту, або лише половину опустити, єсли братя деканальнѣ за него не зложатъ. Але Впреп. Офиціялъ заложивъ и тогды свое Veto, а подану причину ніякъ не понимаємъ. Бо, єсли при рукополаганю дѣйствующій владыка пытає архидіякона: „чи достоинъ єсть той рукополагаємый“ — щожь простѣйшого якъ не така ôтповѣдь: „недостоинъ!“ — бо хотяй обовязаный кождого ближнього спомагати, ônъ вырѣкаєся своимъ найблизшимъ принależну лепту подавати. Такимъ способомъ и при подаваню лѣпшои посады кождый кандидатъ охочо пôдпише такій реверсъ. Надѣємся, що Впр. Офиціялъ по третій разъ не заложитъ намъ свого Vet'a на таке внесенье, инакше не пріймеся никто писати новѣ статута, якъ не буде способу твердѣ серця принудити до необходимыхъ жертвъ.

Кобы щирôсть, то можнабы не въ однôй рѣчи порозумѣтися. Такъ н. пр. чую за одну причину неприклонности Впр. Офиціяла до ухваленя статутôвъ о. М.: „Якъ уконституємося въ товариство запомоги по закону зъ р. 1873, то будемо оплачовати высокій податокъ.“*) Се дуже важна причина! Бо що иншого складками рôчными запомагати сирôтство, а що иншого манипуляція финансового товариства. А дуже тяжко надѣятися, щобы ц. к. Скарôъ зô взгляду на наше сирôтство учинивъ вынятокъ ôтъ загального закона.

Тутъ належитъ такожь згадати о однôй увазѣ, незнати ôтъ кого походячôй, котру намъ читавъ Высокопреосвященный на зôбраню ôтпоручникôвъ въ р. 1879: що теперѣшнѣ жертвы на фондъ вдовичій переходятъ силы зôбднѣлого духовеньства. Але сей взглядъ не склонитъ ніяке зôбранье ôтпоручникôвъ, щобы установленый процентъ зменшити, бо хоть на кождôмъ зôбраню являются новѣ ôтпоручники (и я такій бувъ) съ тымъ острымъ замѣромъ, щобы знижити стопу процентову нашихъ складокъ, то скоро имъ предложится **status** вдôвъ и сирôтъ, а обчислится станъ фонда розпорядимого, то всѣ замовкнутъ; тожь хотяй бы були и якъ твердосердні, то страшно имъ вертати межи наге и голодне сирôтство съ потѣшаючимъ словомъ: теперь менше дôстанете! — „Где не положимо, тамъ и не возьмемо“.

Ось пр. сего року було нагляче внесенье, щобы що року хоть $3^1/_2$ зр. ôбтягнути ôтъ теперѣшнои запомоги, поки не выровнаются щорôчнѣ приходы съ выдатками, и никто на тоє не згодився! Треба знати, що теперѣшна запомога (50 зр.) лишь тымъ єсть можлива, що ждеся, ажь въ текучôмъ роцѣ призбираєся тôлько приходу, щобы выплатити запомогу за минувшій рôкъ. Такимъ чиномъ недобôръ побôльшався и вдовицѣ не берутъ запомоги съ початкомъ року, але все пôзнѣйше, ажь до того прійде, що за примѣромъ астрономôвъ григоріяньскихъ будемо мусѣли не одинъ день за 100 рокôвъ, але одинъ цѣлый рôкъ що кôлька рокôвъ вышкартовати, якъ то вже разъ практиковано гдесь передъ 20 роками.

На конець, що до предстоящого зôбраня деканальныхъ ôтпоручникôвъ годилобыся пригадати тымъ деканатамъ, котрі ôтъ довшого часу нiякихъ жертвъ для нашихъ вдôвъ и сирôтъ не присылаютъ, щобы свого ôтпоручника заосмотрили въ яку таку квоту зôбраныхъ лептъ, бо моглобы такъ статися, що єму дôстанеся така честь, якъ Вч. ôтпоручникови Бережаньскому на послѣднôмъ зôбраню.

Такожь належалобы такихъ делегатôвъ высылати, котрі точно складаютъ рôчнѣ жертвы, бо такій и серце має чувственне для бѣдного сирôтства и борше буде дбати, щобы єго грôшь не пропадавъ, а йшовъ на хосенъ бѣдныхъ. *І. З.*

Зъ Подôля. (*Доля учительвъ школъ народныхъ.*) Допись въ чч. 75 и 76 „Дѣла“ вызывае насъ єще разъ забрати голосъ въ справѣ нашого учительства и подати где-які доповненя и поясненя до нашихъ „Гадокъ“ въ тôй справѣ, замѣщеныхъ въ 59—61 ч. „Дѣла“.

Не заперечувалисьмо совсѣмъ того обстоятельства, а навѣть пôднеслисьмо, що школы нашѣ народнѣ зôстаютъ пôдъ

---

*) И сей замѣтъ єсть совсѣмъ справедливый. *Пр. Р. Д.*

тероризмомъ радъ шк. окружныхъ и поперлисьмо то фактами. Однакожь подалисьмо такожь гадки, якôы можна хочь по части противоважити тому терористичному вплывови. Розумѣєся, що помôчникъ и заступникъ учителя мусятъ бути орудіями самовладного de facto инспектора окружного, противъ котрому они суть совсѣмъ безоборонными такъ, що инспекторъ окр. може такъ сказатиôъ въ завязку запропастити ихъ долю. Отже хиба учителѣ дѣйствительнй моглиôъ выступити противъ надужитямъ и противъ накидованю противузаконныхъ и безосновныхъ наказôвъ. Та не кождый учитель хочь дѣйствительный такъ певный себе, щобы мôгъ смѣло противъ звѣстнымъ надужитямъ выступити, а не кождый такожь обзнакомленый докладно съ законами школьными и державными, щобъ въ данômъ случаю мôгъ дати собѣ раду. Знаємо такожь случай, що дѣйствительному учителеви З. въ Ч. рада окр. на внесенье окруж. инспектора наказала другій разъ робити испытъ квалификаційный, понеже не учивъ такъ званыхъ реальныхъ наукъ (исторіи краєвои, географіи и т. п.) въ звѣстнômъ дусѣ, хочь єго товаришѣ-учителѣ, навѣть загорѣлй Поляки выражались о нѣмъ яко учителю народномъ съ всякою признательностію. Тому то знаючи ажь надто тй ôбстоятельства*) выказовали мы потребу корпорацій, котрй ôъ стояли на сторожи правъ рускои народности и въ справахъ выховання рускои молодежи. Съ жалемъ однакожь мусимо тутъ сконстатовати, що ни въ однômъ мѣстѣ рускои части Галичины не попробовано навѣть завязати народну раду, а существуюча во Львовѣ не объявляє ніякого житя, хочь голоситъ ôтъ часу до часу о розвиненôй широкôй дѣятельности. Хиба що записуванье помершихъ членôвъ и домаганье вплаты вкладокъ має бути тою живѣйшою дѣятельностію, або скликанье зôбраня и выбôръ нового выдѣлу?! Доки не будемо мати по головнѣйшихъ бодай мѣстахъ нашого краю такихъ радъ народныхъ, то все будутъ насъ противники на кождômъ поли народного житя выхôсновувати и шкоды намъ наносити. Наша приповѣдка народна каже, що бѣда научитъ розуму, однакъ мы вже не однои бѣды зазнали, а ничого майже не навчились, бо до дѣла якось все єще годѣ намъ взятись.

Велику прислугу народнôй справѣ на поли шкôльництва моглиôъ учинити заступники рускаго обряда въ радахъ окружныхъ. Може скажутъ намъ на то: „Щожь зъ того, колиôъ навѣть одинъ голосъ пôднѣсъ на радѣ яке надужитье — то ничого не поможе, бо єго переголосуютъ“. Не ма що казати, щира правда! Але хибажь такій заступникъ не може подиктовати свого представленя до протоколу и домагатись, щобы то було предложене высшôй власти? Такй представленя внесенй черезъ кôлька або кôльканацять радъ окружныхъ до рады краєвои не повинніôъ перегомонѣти безуспѣшно, але й заступникъ руск. ординаріяту въ радѣ шк. кр. повиненъ уважати своимъ святымъ обовязкомъ, выступати противъ всякого надужитя въ шкôльництвѣ и въ оборонѣ покривдженои справедливости. Може и то небогато помоглобы, однакъ наша народна совѣсть булаôъ спокôйна, що уживалисьмо всѣхъ легальныхъ средствъ.

Въ трудномъ положеню нашого учительства народного моглиôы бути великою єго пôдмогою такъ званй школьнй комисарѣ ординаріятскй, єслиôы робили ужитокъ зъ порученои имъ власти. Маютъ бо они не тôлько надзирати науку вѣры въ школахъ народныхъ, але такожь мати бачнôсть на религійно-моральне выхованье молодежи школьнои; въ тôмъ взглядѣ повинній такожь дати поглядъ на библіотеки шкôльній, щобъ тіи не мѣстили въ собѣ книжокъ, котрйôы могли шкôдно вплывати на религійно-моральне выхованье. А чи книжки, котрй розбуджуютъ ненависть и погорду до рускои вѣры и народности, або такй, що плетутъ небелицѣ въ родѣ „Polska Sybilla czyli zbiór objawień, proroctw i przepowiedni, tyczących się mianowicie kościoła katolickiego, Polski i Słowiańszczyzny. Z starych ksiąg, z różnych pism i z ust ludu zebrał i spisał J. Chociszewski. Poznań 1877.“ и т. и. не шкодятъ религійно-моральному выхованю молодежи, о тôмъ не ма що розводитися.

Наконецъ єще додати мусимо, що найлучша помôчь своя, помôчь власна, а таку помôчь може наше учительство само зъ себе мати, однакъ лишь тогды, якъ скупится, якъ злучится въ товариство школьне, котре бы заступало интереса шкôлъ и учителѣвъ и для переведеня того мало своимъ органомъ часопись школьну. Гадку ту пôднесилисьмо давнѣйше и нынѣ съ задоволеньемъ можемо сконстатувати, що одна гадка що до ôтновленя часописи школьнои вже вôйшла въ житье. Мусимо однакъ щиро жалувати, що нова Школьна Часопись не пôднесла доси и не плекає гадки нами порушенои о потребѣ утвореня школьного товариства. Всяке бо дѣланье єдиниць хочьбы найширшихъ и найспособнѣйшихъ муситъ бути слабе и не може мати того интензивного вплыву, якъ дѣланье зôрне цѣлого товариства, котрого органомъ и выразомъ булабы така часопись. До того мусимо мати на тямцѣ, що маємо дѣло съ нерôвнымъ противникомъ — высшимъ матеріяльными и интелектуальными силами. Тожь скупѣмъ нашй силы и утворѣмъ школьне товариство, а переведенье и осущенье сеи гадки се най буде перша и найважнѣйша задача новои Часописи Школьнои! *Подолянинъ.*

*) Въ справѣ накидованя радою Снятыньскою звѣстнои Исторіи Польщи мы радили, щобъ тамошнй Русинны (отже не конче учителѣ або селяне) внесли жалобу на руки Намѣстника. Хибажь нема въ Снятыньскômъ окрузѣ школьномъ Русинôвъ (крôмъ селянъ и учитетѣвъ) котрй бъ могли тымъ занятися?!

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Чого можемо сподѣватися ôтъ Нѣмцѣвъ-централистôвъ?*) N. fr. Presse обговорюючи справу реформы податку грунтового розкрыла минувшои пятницѣ (Н. 5796) съ цѣлою отвертостію, чого бажаютъ Нѣмцѣ-централисты при переведеню сеи реформы. N. fr. Presse выказує, що Галичина, хоть занимає одну четвертину цѣлои оподатковании площины австрійскои державы, оплачує лише ледви девяту часть зъ цѣлои сумы грунтового податку припадаючои на цѣлу державу и що въ Галичинѣ есть около 1·3 милiонôвъ неоподаткованои землѣ. Доси оплачує Галичина 4·1 милiонôвъ грунтового податку, котрый доси тяжитъ на 11.86 милiонахъ моргôвъ землѣ. Єсли теперь пôсля переведеня реформы грунтового податку кромѣ дотеперь оподаткованыхъ 11 86 милiонôвъ моргôвъ землѣ розложится податокъ припадаючій на Галичину такожь на тыхъ доси неоподаткованыхъ 1·3 мил. моргôвъ землѣ, отже разомъ на 13·16 мил. моргôвъ землѣ, то грунтовый податокъ въ Галичинѣ на дѣлѣ обнижится, хоть бы навѣть загальну суму податку припадаючу на Галичину троха пôдвысшити. Єслиôы цѣлу суму податку грунтового установити на 40 милiонôвъ (доси 37·5 милiонôвъ), а Галичина пôсля дотеперѣшнои нормы приняла на себе лише 4·1 милiонôвъ, то она при втягненю доси неоподаткованои землѣ 1·3 мил. моргôвъ, оплачувалабы на дѣлѣ еще меншій податокъ грунтовый, якъ доси. Центральна комисія податкова установляє теперь клясификаційнй тарифы всѣхъ краѣвъ. Установленье сихъ тарифъ, а тымъ самымъ и чистого доходу для кождои клясы землѣ буде творити основу обчисленя загального чистого доходу а тымъ самымъ и высокости припадаючой на кождый край скôлькости податку грунтового. Якъ звѣстно, референтъ правительственный представивъ для Галичины надмѣрно высокй тарифы доходу зъ землѣ. И такъ, коли пôсля операторôвъ комисій шацунковыхъ чистый дохôдъ зъ галицкихъ грунтôвъ обчислено на 22,300.000 зр., то пôсля тарифъ правительственнымъ референтомъ представленыхъ, выносивбы сей дохôдъ ажь 29.976.000 зр. Кромѣ того давнѣйшій министеръ финансôвъ хотѣвъ пôдвысшити загальну суму грунтового податку зъ 37·5 милiонôвъ на кругло 40 милiонôвъ, т. є. о 2,437.000 зр. бôльше, але зъ тои сумы вложити на Галичину новый тягарь 1,916.000 зр., такъ що податокъ грунтовый пôдвысшенобы въ Галичинѣ о 41½%. Противъ такого замѣру внѣсъ Выдѣлъ кр. представленье до Цѣсаря, котре Цѣсарь удѣливъ центральнôй комисіи „до увзглядненя“. Теперѣшный министеръ финансôвъ має пôсля слôвъ N. fr. Presse замѣръ, охоронити Галичину ôтъ такого пôдвысшеня податку и центральна комисія правдоподôбно прихилится до волѣ министра и до жаданя цѣлого краю. N. fr. Presse въ имени всѣхъ централистôвъ пôдноситъ крикъ противъ такои „протекціи“ Галичины и галасує за пôдвысшеньемъ грунтового податку. Ну, пôсля такои сповѣди вѣрноконституційныхъ, ледви чи знайдеся якій щирый Русинъ, котрый бы хотѣвъ дальше йти съ централистами, и єсли треба було автентичного аргументу самыхъ централистôвъ въ корысть политики заявленои пос. о. Озаркевичомъ въ Коломыѣ, то органъ централистôвъ N. fr. Presse дала якъ неможь лучшій аргументъ за рѣшучимъ зворотомъ рускихъ послôвъ.

(*Parteitage.*) Загальный зъѣздъ всѣхъ вѣрноконституційныхъ Нѣмцѣвъ въ Вѣдни має ôтбутися съ початкомъ листопада. Пôднесена гадка автономистичного зъѣзду упала. За тоє має въ Линцу зôбратися зъѣздъ нѣмецкихъ консерватистôвъ. Єсли сей зъѣздъ має тôлько на цѣли выказати, що нѣмецкй либералы-централисты безосновно присвоютъ собѣ выключне право выступати и демонструвати въ имени всѣхъ Нѣмцѣвъ, то наслѣдства сего зъѣзду могутъ бути въ многômъ користнй; єсли же бы сей зъѣздъ мавъ обвѣстити нову политику консервативну и вывѣсити хоругвь „клерикальну“ чи „антилиберальну“, то ôнъ лише бôльше спинитъ и замотає уладженье внутренныхъ справъ державныхъ.

(*5.000 зр. на науку исторіи краєвои.*) Пôсля донесеня W. allg. Ztg. має бути въ наслѣдство ухвалы цѣлого министерства до сегорôчного буджету межи выдатками на школы середнй вставлена сума 5.000 зр. на науку краєвои исторіи въ Галичинѣ, ôтповѣдно до внесеня пос. дра Ев. Черкавского зъ минувшого року.

(*Засѣданя спôльныхъ делегацій*) розпочалися вчера въ Пештѣ.

(*Екзекутивный комитетъ правицы.*) Минувшои суботы ôтбулося засѣданье екзекутивного комитету правицѣ зложеного зъ 15 послôвъ. Пôсля донесеня Tagblatt-у обговорено теперѣшне положенье политичне и дальшй мѣры, якй слѣдовалобы на будуче предприняти. Молодый Чехъ Дръ Троянъ жадавъ енергичнѣйшого поступованя министерства Таффого въ користь славяньскихъ народôвъ. Нарады комитету треваютъ дальше.

(*Подорожь Цѣсаря до Шлеска.*) Дня 5 (17) с. м. прибувъ Цѣсарь до Тешину въ супроводѣ Архикн. Альбрехта, краєвого президента Сумнера и кр. маршалка Кимбурга. Людность одушевленно витала Цѣсаря.

ЗАГРАНИЦЯ.

Франція. Становище Франціи въ пытаню орієнтальномъ було черезъ цѣлый часъ, ôтъ хвилѣ, коли европейскй державы выступили съ демонстраційною фльотою ажь до теперь, якъ найрезервативнѣйше. Правительство французке выслало вправдѣ свою ескадру на море адріятицке, щобы тымъ чиномъ показати существованье концерту европейского въ стремленяхъ до переведеня постановъ берлиньского трактату, — але адмиралъ французкои ескадры одержувавъ ôтъ свого правительства, такъ за президента кабинету Фрейсинета якъ и Ферріого, инструкціи, не брати чинноi участи въ якихбы то ни було насильныхъ акціяхъ демонстраційнои фльоты, якъ н. пр. бомбардованю Дульциня; зъ французского корабля не смѣла ни одна канона дати выстрѣлу. Съ бѣгомъ часу европейска сполучена фльота стратила свою первѣстно придуману Глядстономъ мисію на мори адріятицкômъ противъ Дульциня и Глядстонъ придумавъ для неи инше практичнѣйше дѣланье на мори егейскômъ. Франція противна новому пляновi Глядстона. Въ тôмъ взглядѣ подыбуємъ цѣкаву кореспонденцію въ Kölnische Ztg. зъ 11 с. м., въ котрôй кореспондентъ подавъ свою розмову съ однымъ высокопоставленымъ урядникомъ французкимъ при министерствѣ заграничныхъ дѣлъ. „Глядстонъ — говоривъ урядникъ — веде политику бôльше авантурничу, якъ Биконсфильдъ, и у насъ панує мнѣніе, що тая єго политика упадокъ ему готуе. Єго найновѣйшй пляны, котрй Daily News подає, мусѣла Франція принятi холодно. Впрочѣмъ она чекає на мнѣнія иншихъ державъ въ тôмъ взглядѣ, именно же Нѣмеччины, бо у насъ теперь всѣ пересвѣдченй, що для найблизшои будучности дороги Франціи и Нѣмеччины въ справѣ орієнтальнôй рôвнобѣжнй. Ани Нѣмеччина, ани Франція не маютъ користи въ тôмъ, щобы на всходѣ приспѣшати непорядки и вôйну и тымъ чиномъ наклонювати Англію и Россію чинно вмѣшуватись въ дѣла турецкй. Французы не маютъ ніякои своєи политики на всходѣ; а коли кто єи намъ пôдсуває, то минаєся съ правдою. Правда, насъ то болитъ, що орієнтальне пытанье муситъ розвиватися безъ насъ, але мы теперь не можемо запускатися глубше въ тоє пытанье.

Зъ того отже саморозумѣло выходитъ, що намъ пляны Глядстона совсѣмъ не на руку, поминаючи вже и ту важну рѣчь, що мы черезъ бльокованье турецкихъ портôвъ завдалибы тяжку рану своѣй власнôй торговлѣ, котрои намъ не нагородитъ европейскій интересъ. Дуже намъ отже пріятно, що и Нѣмеччина, якъ видко зъ офиціяльныхъ єи дневникôвъ, глядитъ холоднѣйше на справу и не хоче и чути о обвѣщеню Туреччинѣ ликвидаціи. Зъ того слѣдує, що мы будемо на будуще однакову политику провадити, а єи цѣль буде: удержати о кôлько лише дасться status quo. Франція въ нѣмъ бачитъ найщасливѣйшій выхôдъ и для себе и для Европы. Надѣемось, що Нѣмеччина не сомнѣваеся въ нашу миролюбивôсть. При такихъ обстоятельствахъ пытанье орієнтальне, о кôлько ôтъ Франціи и Нѣмеччины зависитъ, сего року не вступитъ вже въ нову стадію. Розумѣєся, не можна предвидѣти выпадкôвъ, якй самъ ислямизмъ може вытворити. Симптомы вже показуются. Въ Альгеріи, въ Тунисѣ, всюда, где ислямъ панує, видко тяжкій гнѣвъ на султана. Всюда розбираютъ пытанье, чи Калифатъ безусловно звязаный съ домомъ Османа, и, що дуже небезпечне, заперечуютъ тому, бо калифатъ вже бувъ впередъ и въ другихъ рукахъ. Пôдчасъ слѣдуючои вандрôвки до Мекки тая справа буде обговорена. Султанъ о тôмъ знає, и тымъ толкуєся по части єго упертôсть, бо ônъ справедливо боится, щобы дальша уступчивôсть жаданямъ гяврôвъ не здискредитовала єго до крихты въ очехъ мозулманôвъ.“ — Тіи слова Француза, урядника при министерствѣ, кидаютъ свѣтло на теперѣшну француску политику згôдного поступованя съ Нѣмеччиною а тымъ самымъ и съ Австрією, въ пытаню орієнтальномъ.

Нѣмеччина. Торжественный обхôдъ укôнченя будовы катедры въ Кольонiи ôтбувся въ пятницю минувшого тыждня дня 15 с. м. при участи мѣста, депутацій зъ цѣлои Нѣмеччиною, въ присутности цѣаря, наслѣдника престола и иншихъ достойникôвъ. Катедра кольоньска есть однымъ зъ середновѣчныхъ памятникôвъ, такъ якъ угольный єи камѣнь заложивъ архіепископъ кольоньскій еще 1248 р. Черезъ звышь шесть вѣкôвъ переходила тая святиня всяку судьбу, мала и свою добу зневаги при кôнци минувшого столѣтя, коли то въ военный часъ перемѣнено єи на складъ матеріялôвъ войсковыхъ, ба и на арештъ. Ажь сего столѣтя за короля прускаго Фридриха Вильгельма IV. задумано выкôнчити соборъ кольоньскій, утворилося въ тôй цѣли „центральне товаристно будовы собору“ съ филіяльнюми комитетами по краю, котрй збирали жертвы — словомъ будова собору въ Кольонiи сталась національною справою. Сего року, якъ сказано, скôнчено будову и соборомъ кольоньскимъ величаются сегодня Нѣмцѣ, яко взнеслымъ памятникомъ архитектуры нѣмецкои. Правительство пруске зробило зъ торжества укôнченя катедры обхôдъ національный, въ честь єдности, цѣлости Нѣмеччины аôтняло ему характеръ церковно-католицкій, такъ якъ архіепископъ кольоньскій съ епископами на выгнаню. Католики надреньскй хотѣли цѣсареви Вильгельмови при случаю сего торжества вручити протестъ противъ переслѣдовю католицлои религіи, але цѣсарь не прійнявъ протесту и ôтмовивъ принятя депутаціи католикôвъ, котрй стоятъ зъ боку и не берутъ участи въ торжествѣ въ честь укôнченя католицкои святинѣ.

Цѣсарь Вильгельмъ позапрошувавъ всѣхъ князѣвъ нѣмецкихъ, усунулися однакожь ôтъ торжества королѣ виртемберскій и баварскій, великій князь гескій и князь бруншвицкій. Въ день торжества прибувъ о год. 9. рано потягъ двôрскій до Кольоніи. Зъ двôрца удався цѣсарь, цѣсарева, престолонаслѣдникъ и вся родина до цѣсарскои резиденціи, где зъ балькону приглядались походови торжественному герольдôвъ въ живописныхъ строяхъ, робôтникôвъ, працювавшихъ при будовѣ катедры, товариствъ, репрезентацій, молодежи и т. д. Самъ похôдъ тревавъ надъ чверть годины. По походѣ удався цѣсарь съ цѣсаревою до протестантского костела, где выслухавъ богослуженя а зъ ôттамъ о год. 11 до катедры кольоньскои. Цѣсаря повитавъ при входѣ номинатъ-епископъ и закôнчивъ свою промову словами: „Кобы повернувъ церквѣ миръ, а катедрѣ єи архипастыръ!“ По ôтспѣваню Te Deum выйшовъ цѣсарь зъ катедры до шатра передъ катедрою и тутъ пôдписали всѣ члены двору и всѣ запрошенй князѣ актъ укôнченя будовы. Цѣсарь державъ промову, котру закôнчивъ словами: „Тоє дѣло архитектуры позôстане высокимъ

памятникомъ на хвалу Богу и благо ôтчины!“ Вечеромъ ôтбулася пышна илюминація Кольонiи.

НОВИНКИ.

— **Центральный выдѣлъ товариства „Просвѣта“** въ Львовѣ ôтбувъ ôтъ 1—15 жовтня 1880 пять засѣдань, на котрыхъ ухвалено межь иншимъ: 1) обходити 100 лѣтну память знесеня пôдданьства въ Галичинѣ черезъ цѣс. Iосифа II. дня 29 падолиста 1880 и въ тôй справѣ порозумѣтись съ другими рускими товариствами, именно же съ „Народнымъ Домомъ“; 2) розписати конкурсъ на стипендію им. Фр. Фронца для ученикôвъ низшои гимназiи въ Перемышли въ сумѣ 100 зр. рôчно; 3) удѣлити бурсѣ Золочѣвскои филiи „Просвѣты“ на тымчасову запомогу 20 зр.; 4) скликати загальнѝ зборы на день 8 н. с. грудня о $2^1/_2$ год. по полудни и устроити въ тôмже дни ôтчитъ и музикально-декляматорскій вечеръ.

— **Николай Костомаровъ** призначивъ 4000 рублѣвъ зложеныхъ въ харкôвскôмъ банку вразъ съ ôтсотками яко премію авторови руско-россійского словаря, котрый напечатає петербурска академія наукъ. Подрôбнѣйшѝ вѣдомости въ тôй справѣ подамо въ слѣдующôмъ числѣ.

— **Цѣсарь** вступивъ въ недѣлю, 17 с. м. о 2 год. по пол. на землю шлезку а о 3 год. станувъ въ Тешинѣ, где єго рôвно торжественно и сердечно якъ въ Галичинѣ або Буковинѣ цѣлый нарôдъ повитавъ.

— **Вѣнчанье архикн. Рудольфа** ôтбудеся 15 лютого 1881. вечеромъ въ костелѣ Августинôвъ въ Вѣдни. Княжна Стефанiя пріѣде до Вѣдня 10 лютого. Въ недѣлю, 13 лютого буде даный въ обохъ великихъ салях редутовыхъ баль двôрскій а другого дня баль студентскій, котрого протекторатъ принявъ самъ арх. Рудольфъ.

— **Громада Станкова**, пов. Жидачѣвского одержала ôтъ цѣсаря 100 зр. на устроенье церкви.

— **Иванъ Пiонтковскій**, выслуженый совѣтникъ школьный и директоръ львôвскои академичнои гимназiи умеръ во Львовѣ въ 78 р. житя.

— **О. Адальбертъ Грицикевичь** приходникъ въ Конôтопахъ, Варяжского дек., епархiи Перемыскои, упокоився 15 (27) с. м. въ 55 р. житя а 31 священьства. Вѣчная єму память!

— **Въ львôвске духовне сѣменище** принятѝ дальше пп. 1) Мих. Дейницкій, 2) Несторъ Коржиньскій, 3) Мих. Лихновскій.

— **Впр. крыл. Iоанъ Яблоновскій**, референтъ Перемыскои консисторiи именованый професоромъ катехитики и методики въ перемыскôмъ духовнôмъ сѣменищи.

— **Зъ Самбора** пишутъ намъ: Въ 58 ч. „Дѣла“ въ дописи „Зъ надъ Стрвяжа“ було розказано, якъ пôдчасъ єзуитскои мисiи въ монастырѣ Кармелитôвъ въ Сусѣдовичахъ лат. нарохъ и каноникъ зъ Самбора, кс. Смолиньскій оскорбивъ рускій клиръ сказавши въ присутности многихъ латиньскихъ священикôвъ до руского священика, сотрудника зъ Фульштына, о. Е. Ю.: „Wyście wszyscy łotry, a wasi biskupi to pierwsi łotry!“ О. Е. Ю. удався до свого декана и зложивъ своє зôзнанье протоколярно запри сягнувши правду. Деканъ ôтославъ тоє заприсягнене зôзнанье до рускои перемыскои консисторiи, щобы тая зробила зъ него отвѣтный ужитокъ. И ось минувшого тыждня кс. каноникъ Смолиньскій стававъ передъ судомъ и зôставъ засужденый на 14 днѣвъ строгого арешту. Кс. Смолиньскій заложивъ рекурсъ противъ тому засудови.

— **Звѣстный процесъ Рапапорта** и товаришѣвъ въ Тарновѣ вже скôнчився 18. с. м. Рапапортъ узнаный 10 голосами винным и засужденый на 2 роки вязницѣ, єго спôльникъ Кошеръ на пôвтора року, Альбрехтъ же узнаный невиннымъ.

— Кiевлянинъ довѣдуєсь, що ôткрытье **памятника Богдана Хмельницкого** ôтложено зъ причины техничныхъ перешкодъ до мая слѣдующого року.

— **Дръ мед. Iосифъ Меруновичь** ц. к. конципiентъ при санитарнôмъ бюрѣ Намѣстництва именованый лѣкаремъ повѣтовымъ IX. ранги, лишеный однакожь на дальше при санитарнôмъ бюрѣ.

— **Дръ мед. Иванъ Павликôвъ**, войсково лѣкарскій елевъ, именованый старшимъ лѣкаремъ войсковымъ въ резервѣ 55 пѣхотного полка.

— **Зъ Буковины** доносятъ, що на граници буковиньско-ромуньскôй замкнено всѣ контумации ôтъ стороны Ромуни зъ причины сильно тамже пануючого книгосушу.

— **Въ Жидачевѣ** утворило минист. правосудiя новый судъ повѣтовый, до котрого влученѝ слѣдующѝ громады I. зъ суду въ Миколаєвѣ: Дершѣвъ, Деменка лѣсна, Деменка пôддньстряньска, Жидачѣвъ, Фôльварки жидачѣвскѝ, Турады, Иванôвцѣ, Цилôвцѣ, Пчаны, Покровцѣ, Гнѣздичѣвъ, Воля гнѣздичѣвска, Рогожно, Бережница, королевска, Журакôвъ, Тейсарôвъ, Волчнѣвъ. II. зъ суду въ Журавнѣ: Ганôвцѣ, Межирѣче, Заболотôвцѣ, Руда съ Кохавиною, Iосепгичѣ и Ловчицѣ. — День, коли той судъ розпôче свою дѣятельнôсть буде пôзнѣйше обвѣщеный.

— **Несовѣстнôсть и безтактовнôсть** урядовои „Gazet-ы Lwowsk-oи“ взглядомъ Русинôвъ мы вже при кôлькохъ случаяхъ выказували. Газета урядова не мала на нашѝ численнѝ закиды ни одного слова на своє оправданье, божь, розумѣеся, факту годѣ заперечити. Не годится намъ поминути нового случаю, на око маловажного, але кидаючого новый лучь на злобну тенденцiйнôсть, якою послугуеся урядова газета на кождôмъ кроцѣ съ кривдою рускои народности и руского обряду. Тымъ бôльше не маловажна для насъ тая тенденцiйнôсть, що она показалась въ статистичныхъ выказахъ, котрѝ, якъ вѣдомо, въ урядовôй газетѣ маютъ привилегiю уважатися непогрѣшимыми. „Gazeta Lwowska“ въ поданôмъ въ ч. 238 справозданю зъ львôвскои школы политехничнои почислила всѣхъ двацять и кôлькохъ студентôвъ Русинôвъ греческо-кат. обряда до обряда римско-кат., такъ що пôсля справозданя урядовои газеты не було въ р. 1880 на львôвскôй техницѣ ни одного студента гр. кат. обряда, и тымъ чиномъ сфалшовала справозданье уступаючого ректора, выголошене при ôткрытю сего року школьного въ авли политехничнôй. Сей примѣръ показуе, о кôлько всѣ урядовѝ справозданя Gazet-ы Lwowsk-oи могутъ мати претенсiю до признаваня ихъ достовѣрными. Мы, Русины, правду сказавши, николи въ достовѣрнôсть єи не вѣрили, а нынѣшный фактъ тымъ бôльше насъ въ нашôй вѣрѣ утверджуе...

— **Декорацiя**. Цѣсарь надавъ совѣтникови суду краевого во Львовѣ, Леонови Будзиновскому, за вѣрну и знамениту службу крестъ кавалерскій ордеру Францъ-Iосифа.

— **Именованя урядникôвъ**. Адъюнктомъ суду повѣт. въ Золотôмъ Потоцѣ именованый авскультантъ Леонъ Бенткôвскій а судiею Фелiцiянъ Марцѣнковскій, судiя зъ Язлôвца.

— **Конкурсъ стипендiйный.** Львôвска митроп. консисторiя розписуе конкурсъ на стипендiю им. св. Георгiя призначену для слухачѣвъ правъ о рôчныхъ 100 зр. почавши ôтъ II. курсу 1880. Убѣгатель маe выказатись: 1) що походитъ ôтъ отца рускои народности и гр. к. обряду; 2) що есть сиротою або сыномъ убогихъ родичѣвъ 3) що скôнчивъ гимназiю съ найлучшимъ успѣхомъ и 4) що слухаe або слухавъ выкладôвъ рускои литературы. Речинець подаваня черезъ кольегiю професорôвъ правничого выдѣлу до львôвскои митр. консисторiи до дня 3 (15) падолиста.

— Не тôлько въ однôй Галичинѣ рôкъ-рôчно взмагаются **довги и лицитацiи дрôбныхъ господарствъ**, — тое саме зъявище бачимо и въ другихъ краяхъ австрiйскихъ. И такъ н. пр. въ Стирiи ôтъ р. 1874 до 1878 взросли гипотечнѝ довги о высше 66 мiлiонôвъ зр. Въ Австрiи горѣшнôй число примусовыхъ лицитацiй пôднеслось зъ 4.720 въ р. 1874 на 10.264 въ р. 1878, и вычеркненье претенсiй гипотечныхъ зъ причины недостаточнои сумы вплынувшои зъ лицитацiй выносило въ р. 1774 — 5,800.000 зр., а въ р. 1878 вже 34,100.000 зр., взросло отже въ протягу 5 лѣтъ о 485%.

Вѣсти епархiяльнѝ.

Зъ Епархiи Львôвскои.

Посвященѝ въ дiяконы слѣдующѝ укôнченѝ богословѝ: Стеф. Городецкій, Кипр. Копачь, Юлiянъ Дуткевичь, Володимиръ Ступницкій, Iосифъ Волошиньскій, Iоанъ Венгриновичь, Григ. Кончевичь, Петро Чикалюкъ, Iоанъ Редкевичь, Юл. Гарасимовичь, Андр. Обрѣзкôвъ.

До испыту конкурсового припущенѝ оо. Григ. Куниньскій, Iоанъ Габрусевичь, Несторъ Соневицкій, Стеф. Чолганъ, И. Домбчевскій, И. Бандира, Юл. Грибовичь, Ст. Кобляньскій, А. Гриневецкій и А. Тимусъ.

Зъ Епархiи Перемыскои.

До перемыского пѣвческого заведеня фундацiи бл. п. еп. Iоана Снѣгурского принятѝ зôстали до оставшихъ въ заведеню зъ минувшого року 4 питомцѣвъ, еще слѣдующѝ: 1. Петръ Шостачко, 2. Iосифъ Легуцкій, 3. Георгій Шумскій, 4. Григорій Юркевичь, 5. Iоанъ Побѣдыньскій, 6. Павелъ Паламарь, 7. Теодоръ Дыминъ, 8. Григорій Макаровскій. На вмѣсникôвъ; 1. Михаилъ Iодловскій, 2. Максимъ Мелехъ, 3. Теодоръ Яцекъ.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Рускій правотарь народный.** I. О опѣкунахъ и кураторахъ. Написавъ Стефанъ Тихій. У Львовѣ. Накладомъ редакцiи Батькôвщины. Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка. 1880. Цѣна 12 кр. VIII-ка. ст. 40.

— **Школьнои Часописи ч. 3** мѣститъ: Выхованье въ школѣ народнôй повинно бути религiйно-моральне, нап. Ив. Кабаровскій, учитель; Якъ учити въ першôй клясѣ дѣти, котрѝ зачали ходити до школы? (Продовж. Лекцiя 3.); Практична наука о дробахъ звычайныхъ, нап. Ольга Спрынь; Дописи: зъ пôдъ Львова и ôтъ Микулинець; Новинки; Библiографiя; Именованя и конкурсы и т. д.

— **Собранiе Сочиненiй М. А. Максимовича.** Томъ III-iй. Языкознанiе, исторiя словесности. Кiевъ 1880. Стор. 750 въ VIII. Цѣна 4 рубл.

— **Историческiя монографiи и изслѣдованiя Н. Костомарова.** Томъ XIII ый. Спб. 1880. стор. 520 въ VIII-цѣ.

— **Изборникъ Великаго князя Святослава Ярославича.** Спбг. 1880. Стор. 276 + 266 въ IV-цѣ.

— **О находкахъ предметовъ каменнаго перiода на лѣвомъ берегу р. Днѣпра** въ 1879. году. Т. Кибальчича. Спб. 1880. Стор. 16 въ VIII-цѣ.

— **Темное мѣсто въ „Словѣ о плъку Игоревѣ“** П. Ваденюка. Спбг. 1880. Стор. 6 въ VIII-цѣ.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦIИ.

Всч. I. Д. въ Новосѣлкахъ: Вы мали заплачено до 30 Вер.; тому дня 18 Жовт. присланѝ 4 зол. вписано по конець Марця 1881 року.

Всч. В. Д. въ Гребеновѣ: Реклямованѝ числа Вамъ выслано; дѣйстно Вы маете заплачено до 10 Пад. бо послѣдныхъ 2 зр. не вписано черезъ неувагу зъ касовои книжки до експедицiйнои. До кôнця року прiйде намъ ôтъ Васъ еще 80 кр.

Всч. Е. С. въ Кур... Не для браку довѣрiя до священьства здержуемо посылку тымъ Вп. Предплатникамъ, котрымъ предплата скôнчилася, но по тôй простôй причинѣ, що не можемо знати, чи той, кто помимо упôмненя не присылае дальшои предплаты, ани навѣть дальшои высылки не замовляе, желае нашу часопись на дальше одержовати. Тожь въ такихъ случаяхъ просимо все насъ завѣдомити бодай картою респонденцiйною.

На руки редакцiи „Дѣла“ прислали: *для Зорь* П-ѣ С. В. въ Бужку 2 зол.; о. А. Т. въ Дрогобычи 1 зол.; *для Школьнои Часописи* о. М. К. въ Радчи 1 зол.; *для Общества Качковского* С. и Ю. въ Вѣдни по 1 зол.

Курсъ львôвскiй зъ дня 18. л. жовтня 1880.

	безъ текучого куп.	платятъ	жадаютъ
		австр. валютою	
		р. кр.	р. кр.
1. Акцiи за штуку.			
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.		267 75	271 —
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.		160 75	163 50
Банку гип. галиц. по 200 р.		291 —	296 —
2. Листы заст. за 100 р.			
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.		96 80	97 80
„ „ „ по 4% ав.		91 —	92 —
„ „ „ по 5% ав. перiод.		96 80	97 80
Банку гип. галиц. 6% ав.		101 —	102 —
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%		100 —	101 50
3. Листы довжнѝ за 100 р.			
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ		92 -	94
4. Облиги за 100 р.			
Индемнизацiи галиц. 5% м. к.		96 30	97 30
Облиги комунальнѝ Гал. банку рустик. 6%		100 —	101 -
Ножички кр. зъ р. 1873 по 6%		100 —	101 50
5. Лосы мѣста Кракова		19 50	21 50
„ „ Станиславова		23 50	25 50
6. Монеты.			
Дукатъ голендерскій		5 52	5 62
„ цѣсарскій		5 55	5 65
Наполеондоръ		9 36	9 46
Нôвимперiялъ		9 66	9 78
Рубель россiйскій срѣбный		1 58	1 72
„ „ паперовый		1 18	1 20
100 марокъ нѣмецкихъ		57 80	58 60
Серебро		99 50	100 50

Конкурсъ

на творы драматичнѝ.

Въ мысль рѣшеня выдѣлу „Рускои Бесѣды“ у Львовѣ розписуеся симъ конкурсъ на творы драматичнѝ (трагедiи, драмы, мельодрамы, комедiи), на котрѝ вызначаеся премiи ôтъ 100—200 злр. а. в. На першôмъ мѣстци стоятъ творы драматичнѝ народнѝ, основуючiся отже на исторiи, обычаяхъ, переказахъ, въ загалѣ житю нашого народу. Премiованѝ творы остаются власностiю автора, а „Бесѣда Руска“ позыскуе лишь право представляти ихъ на сценѣ. Но право представленя прислугуе выключно лише „Бесѣдѣ Рускôй“. Кождый авторъ зволитъ тому означити свою працю якимсь особнымъ знаменемъ, не пôдписуючи свого имени, а долучаючи тоежь окремо въ опечатанôмъ листѣ и прислати на руки выдѣлу „Рускои Бесѣды“ (Львôвъ улиця Краковска ч. д. 14) найдальше до 1 липня 1881.

Взоровѝ переводы писателѣвъ заграничныхъ, великорускихъ, нѣмецкихъ, французскихъ и иншихъ, рôвножь премiюются.

Прочѝ рускѝ газеты просимъ о ласкаве повторенье нынѣшнего конкурса.

Ôтъ выдѣлу „Рускои Бесѣды“.

Львôвъ 1 жовтня 1880. (3—3)

Конкурсъ

на уряджуванье рускихъ драматичныхъ представленъ.

Выдѣлъ „Рускои Бесѣды“ у Львовѣ намѣряючи якъ до теперь такъ и на будучнôсть займатися справами руского народного театру взываe всѣхъ желаючихъ за спôвудѣломъ и пôдмогою згаданого Выдѣлу уряджуватн ôтъ 1 сѣчня 1881 до 31 грудня 1881 у Львовѣ и по за Львовомъ въ Галичинѣ рускѝ драматичнѝ представленя, щобы взглядомъ такого уряджуваня представлень свои оферты выдѣлови „Рускои Бесѣды“ у Львовѣ (улиця Краковска ч. 14 I поверхъ) найпôзнѣйше до дня 3. (15 лат.) падолиста с. р. надôслали.

Въ тôй офертѣ маютъ бути означенѝ:

1) Имя крестне и родове и мѣстце пробуваня оферента.

2) Число представлень, котрѝ ôнъ въ приближеню въ означенôмъ часѣ (ôтъ 1 сѣчня до 31 грудня 1881 р.) намѣряе уряднти съ примѣткою, кôлько зъ тыхъ представлень маe припасти на Львôвъ, и съ выказомъ силъ артистичныхъ, при якихъ представленя ôтбувалибыся, а такожь и репертоару, якій референтъ посѣдае.

3) Пôдмога, якои оферентъ ôтъ „Рускои Бесѣды“ жадае.

Поодинокѝ точки контракту означатся пôзнѣйше межи Выдѣломъ и оферентомъ, котрого оферта принятою буде.

Прочѝ рускѝ газеты просимъ о ласкаве повторенье нынѣшного конкурса.

Львôвъ дня 8 жовтня 1880.

(3—3) Выдѣлъ „Рускои Бесѣды“.

Для консументôвъ и торговельникôвъ

поручаe

КАВУ

включно съ цломъ и опакованьемъ, franco на кожду почтову станцiю австрiйско-угорскои монархiи за попереднымъ присланьемъ або послѣплатою належитости за кильограмъ.

1а Цейлонъ найлучша перлова	зр.	2.—	Въ пачкахъ а $4^3/_4$ кильо netto.
1а великозерниста Куба	„	1.90	
1а арабска правдива Мокка	„	1 70	
1а найлучша Ява	„	1 55	
1а досконала Рio	„	1.35	
1а найлучша Порторико	„	1.70	
1а Ст. Доминго	„	1 55	
1а найлучша Сантосъ	„	1.50	

Г. Зингеръ, Трiестъ.

(G. Singer, Triest.)

Докладный цѣнникъ (Preis-Courant) высылаю на жаданье franco. (1—10)

Переплетниче заведенье

МИХАИЛА СПОЖАРСКОГО

Вô Львовѣ, въ Ставропигiйскôмъ Институтѣ,

принимае въ переплетъ: Напрестолнѝ **Евангелiя** ôтъ найвеликолѣпнѣйшихъ до найскромнѣйшихъ, **Служебники** и другiи книги церковнѝ, **молитвословы** iерейскѝ, молитвословы для **дамъ** въ аксамитъ, скôру, всякого рода англiйскѝ полотна и пр., молитвословы другого рода, дешевшѝ, всѣ книги **школьнѝ**, науковѝ, **цѣлѝ библiотеки** приватнѝ, — тоже **брошуроване** всякого рода сочиненiй въ всякихъ объемахъ и въ найбôльшôмъ числѣ. На складѣ маe **Книги тверезости**, розличнѝ молитвословы для дамъ въ дуже красныхъ переплетахъ и другѝ дешевѝ. **Окутья** и инни металевѝ **украшеня** на Евангелiяхъ очищуются, поправляются, доповняются и позолочуются пôдъ єго доглядомъ. **Цѣны приступнѝ** навѣть для бѣдныхъ громадъ або поодинокихъ людей. Евангелiя и пр. можна присылати почтою и уговоритись письменно о цѣнѣ и т. п. Всѣ роботы выконуются

ТОЧНО, СОЛИДНО, СОВѢСТНО И ВЪ КОРОТКôМЪ ЧАСѢ.

7—?

Выдае: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцiю ôтповѣдае: **Маркилъ Желехôвскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 79. Львôвъ, Субота 11. (23.) Жовтня 1880. Рочникъ I.

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чвертъ року . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрациі час. „Дѣло“.
Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.
Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.
Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.
Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

☞ **Съ днемъ I (13) жовтня розпочалося четверте чвертьрôчье, тожь просимо о скоре надôсланье предплаты и выровнанье всѣхъ залеглостій.**

Кождому ВП. Предплатителеви подано на опасцѣ, доки предплативъ а взглядно, якѣ у него залеглости.

Въ оборонѣ чести.

Въ тяжкихъ часахъ, якѣ теперь приходится переживати Русинамъ, вся наша увага повинна передовсѣмъ звернутися на сполученье, скрѣпленье и организацію силъ нашихъ до успѣшного дѣланя для добра рускаго народа. Якъ довго не буде переведена така внутрѣшна организація Русинôвъ, такъ довго не можна думати о успѣшнôмъ розвою нашои народнои програмы на внѣ и о приверненю Русинамъ того становища середъ громады другихъ австрійскихъ народôвъ, яке имъ по ихъ числѣ и по народныхъ правахъ належится. Єще минувшого року озвалися въ широкихъ кругахъ Русинôвъ численнѣ голосы за такимъ сполученьемъ и якъ найскоршою реорганизацією всѣхъ нашихъ жизненныхъ силъ, такъ якъ бракъ организаціи Русинôвъ не мало причинився до послѣдныхъ неудачь нашои борôы за руску народнôсть.

Ôтъ першого початку нашои часописи старалисьмося на першôмъ плянѣ плекати тую такъ сильно всѣми почуту гадку сполученя и внутрѣшнои организаціи всѣхъ щирыхъ Русинôвъ. Мы указали цѣлый рядъ многоважныхъ справъ економичныхъ, школьныхъ и загально просвѣтныхъ, правныхъ и народно-политичныхъ, въ котрыхъ не тôлько нема потребы дѣлити и розрывати силы Русинôвъ, а противно вже самою природою тыхъ справъ указана потреба якъ найбôльшои солидарности и однодушности. Тымъ самымъ старалися мы положити предметову основу до органичного сполученя всѣхъ Русинôвъ въ тôмъ увѣреню, що тою дорогою скорше можна дôйти до помиреня и сполученя всѣхъ Русинôвъ, якъ пôдношеньемъ субъективныхъ споровъ, котрѣ замѣсть объективного осуду все выкликали тôлько новѣ пристрасти и совсѣмъ не вели до згоды и спôльнои працѣ. Факта показали, що наша дорога не була хибленою. Не тôлько, що загальна думка Русинôвъ ôтвернулася ôтъ домашныхъ споровъ, не тôлько безплодныхъ але й шкодливыхъ, до справъ загальныхъ и справдѣ всенародныхъ и тутъ почула спôльнôсть интересôвъ всѣхъ Русинôвъ, але й на дѣлѣ самѣ Русины почали зближатись до себе безъ взгляду на давнѣйшѣ рôжницѣ и гадка помиреня всѣхъ Русинôвъ почала прибирати що разъ бôльше видимѣ формы. Заходы около введеня рускои школы народнои во Львовѣ подали першій примѣръ, якъ легко на поли реальнои працѣ для добра рускаго народа може осуществитися сполученье всѣхъ силъ Русинôвъ. Рускій комитетъ для привитаня Цѣсаря зложеный зъ представителѣвъ всѣхъ рускихъ товариствъ бувъ новымъ доказомъ легкости переведеня миру и згоды межи всѣма Русинами, а коли въ „Народнôмъ Домѣ“ зôбрались разомъ всѣ Русины и всѣ рускѣ товариства, щобы повитати Цѣсаря, то не тôлько кождый Русинъ радувався зъ тои гармоніи межи Русинами, але й нашѣ противники не могли вже запôзнати сего факту и помѣтити сего нового звороту до скрѣпленя и сполученя всѣхъ Русинôвъ. Навѣть середъ рускои молодежи, на сегорôчнôмъ зъѣздѣ рускихъ академикôвъ въ Коломыѣ объявився дуже живо сей новый рухъ до сполученои органичнои працѣ народнои. Теперь, коли Галицка Русь готовится до всенародного торжества въ память Іосифа II. и его реформъ, маємо повну надѣю, що дотеперь объявлена солидарнôсть всѣхъ Русинôвъ скрѣпится еще бôльше и Русины зближатся еще бôльше до себе, а се малобы вже тымъ бôльшу вагу, що тутъ не тôлько львôвскѣ Русины, але цѣла Галицка Русь буде могла высказати свои гадки и свои желаня.

Такъ отже бачимо, що высше указаною дорогою можна постепенно дôйти до тои организаціи нашихъ силъ, якои Русинамъ доси не доставало, и вже нынѣ можемо зазначити значный зворотъ къ лучшому. Тôлько тою дорогою можемо розвѣяти тую оспалôсть и апатію, яка була овладѣла послѣдными лѣтами дуже широкѣ круги Русинôвъ и нынѣ еще не совсѣмъ уступила, тымъ способомъ можемо розбудити и скрѣпити вѣру въ жизненнôсть нашои справы народнои и здвигнутися зъ того упадку, до котрого довело насъ дотеперѣшне — розсѣянье. Але головнымъ условіемъ успѣшного переведеня сего дѣла есть, щобы Русины могли остоятись на тôй разъ выбранôй дорозѣ, а не попадали въ давнѣйшѣ блуды чи то пристрастности, чи пересуду, чи недовѣрія. Съ жалемъ однакожь мусимо сказати, що проявляются противнѣ усилія поодинокихъ людій, котрѣ вже своєю минувшостію если не себе самыхъ то бодай другихъ давно повиннѣ були пересвѣдчити о блудности и шкодливости тои тактики. Єсть то именно тактика сѣяти середъ Русинôвъ недовѣріе, пôдозрѣня, якѣсь темнѣ обавы, пôдступы, пôдшепты, клеветы и т. д. — словомъ все тое, чимъ ôтзначалася єзуитска политика сѣюча незгоду межи народомъ. Въ хвили, коли ходитъ о сполученье и спôльне дѣланье, нагадуєся наразъ ни зъ сего ни зъ того о якихсь „поголоскахъ оного времени“, пôдносится якѣсь будьтобы чужѣ а не свои власнѣ замѣты, котрымъ впрочѣмъ не даєся вѣры, говорится о якихсь „орудіяхъ польскои политики“, котрыхъ, хоть не ма межи Русинами (противъ котрыхъ мѣрятся стрѣлы) але можутъ бути и т. д. И все тое хоть не говорится позитивно, а навѣть заперечуєся, але все таки розсѣваєся въ тôй цѣли, щобы пôдôрвати розбуджене взаимне довѣріе, а засѣяти невѣру и незгоду. Если така тактика объявлялабыся лише приватно, то она була бы доказомъ, що якъ всюда, такъ и середъ Русинôвъ подыбуются люде злои волѣ, котрымъ дорожшій власный интересъ чисто-особистый, якъ интересъ и добро загалу. Однакожь далеко сумнѣйше, если така тактика має тую смѣлôсть высуватися до публичного житя и выступати публично, хотьбы въ якôй газетѣ знанôй вже зъ своєи недостовѣрности и небезъинтересовности. Кожда здорова соспôльнôсть повинна стояти на сторожи своєи чести противъ такихъ покутныхъ интригъ и домагатися всюда совѣстности, инакше люде доброи волѣ и щирого патріотизму будутъ ухилятися ôтъ всякои публичнои працѣ, если сама соспôльнôсть не стане въ оборонѣ своєи чести и чести своихъ членôвъ. Сумный доказъ сего маємо на польскôй публицѣ, где много честныхъ мужѣвъ не хотячи выставлятись на безкарнѣ напады покутныхъ интригантôвъ, ôттягнулося ôтъ публичного житя. О скôлькожь бôльше повиннѣ дбати о таку, такъ сказати, соспôльну дисциплину Русины, котрѣ справдѣ не много маютъ силъ, щобы ними ажь помѣтувати. Скôлькожь то разôвъ можна у насъ чути справедливѣ жалѣ, що такою покутною тактикою у насъ ôтчужено найлучшѣ силы, найлучшихъ патріотôвъ? И для чогожь нынѣ такъ мало Русинôвъ, котрѣ бы хотѣли принятися за нашѣ дѣла?

Тожь уважаємо нашимъ святымъ обовязкомъ выступити противъ такихъ покутныхъ усилій тыхъ поодинокихъ людій сѣючихъ незгоду межи Русинами. Якъ довго ихъ темнѣ орудія повертались противъ нашои часописи, стараючися єи представити въ некористнôмъ свѣтлѣ передъ рускою публикою, якъ довго розсѣвано приватно клеветы о насъ, мы мовчали, хоть безсовѣстнôсть переходила всякѣ границѣ приличія и намъ пôдсувано навѣть запроданôсть Полякамъ. Старе тое орудіе: сѣяти незгоду межи Русинами одержало вже свôй патентъ надужитя знаный всѣмъ Русинамъ. Мы мовчали, бо наша часопись въ кождого въ рукахъ и кождый може наглядно пересвѣдчитися, чого мы хочемо и для чіеи справы и обороны працюємо. Однакожь новѣйшими часами тая такъ-

БЕЗТАЛАННЕ СВАТАНЬЕ.

Образокъ зъ галицкого житя.

(Дальше.)

П. Семенъ сидѣвъ якъ на сто ковяхъ. Єго надѣи видимо сповнялися, въ єго рукахъ, дрожачихъ ôтъ несподѣванои утѣхи, бувъ письменный доказъ щирои прихильности панны Гуляйпольскои, власноручный листъ воняючій не тôлько пахощами, але й любощами. Скоро ôтправивъ п. Семенъ пôсланця ткнувши єму въ руку кôлька крейцарôвъ на горѣвку за такъ щасливѣ вѣсти и зъ радости мало не розцюлувавъ малого Зефирця. Ôнъ єго гласкавъ, туливъ, носивъ на рукахъ, якъ малу дитину, приспѣвувавъ веселѣ пѣснѣ, то знôвъ брався читати дорогій листъ панны Уршулѣ и твердивъ єго на память. Не скоро повернулись єго думки до розваги. Тôлько якъ Зефирцьо опинився на голôй земли и дрожачи на цѣлôмъ тѣлѣ почавъ скавулѣти, помѣтивъ п. Семенъ, що єго хата не має где навѣть примѣстити паньского песика. Щожь доперва якъ бы прибула тутъ панѣ-жѣнка! Такъ розглянувшись въ своѣй сумнôй пустцѣ казавъ п. Семенъ выбѣлити и вымыти свою хату, а самъ выбрався на другій день до мѣста, щобы бодай ôтъ бѣды перестроити свою хату въ свѣтлицю, хоть троха похожу на паньску. Щастье, що въ мѣсточку бувъ склепъ, где можна було всего дôстати: ременю и паперу, селедцѣвъ и перфумы, образôвъ и сукна. П. Семенъ перше всего закупивъ цѣлу пачку рожевого паперу, щобъ мати на чѣмъ выливати свои любовнѣ чувства. Зъ помежи образôвъ дуже подобались єму два въ золоченыхъ рамахъ. На тыхъ образахъ були намалёванѣ двѣ женщины дуже чаруючои красы, подôбнѣ до еебе, якъ двѣ сестры. П. Семенови здалося навѣть, що такъ мусѣли выглядати панны Гуляйпольскѣ за — молодшихъ лѣтъ. На однôмъ образѣ було пôдписано: Europa, на другôмъ: Asien. Панъ Семенъ порѣшивъ, що такѣ образы якъ разъ придатнѣ до школы. Европа и Азія — се рѣчь географична, думавъ панъ професоръ, а ктожь здогадався и кому що до того, що чорноока Европа похожа мабуть на панну Уршулю! До образôвъ придалося ще й зеркало, щобы було въ чѣмъ оглянути свою постать. Для Зефирця купивъ п. Семенъ червоный кутасикъ съ дзвôночкомъ на шію и подушечку, а для себе фляшку кольоньскои воды, фляшинку якоись перфумы, котра якъ божився купець, сильнѣйше пахне ôтъ самои камфоры, и пахнюще мило, ôтъ котрого бѣлѣє лице, якъ ôтъ снѣгу. Всѣми тымы справунками опакованый зайшовъ п. Семенъ до голярнѣ и казавъ себе оголити и зачесати пôсля найновѣйшои моды. Цируликъ, хочь доси звычайно пôдголювавъ самыхъ мужикôвъ и пускавъ имъ кровь на копѣйки, почавъ выхвалюватись, що ôнъ що ино дôставъ найновѣйшу моду и обсмушивъ п. Семена якъ молодого горобця лишаючи тôлько малу „гривку“ надъ чоломъ и „филютки“ по бокахъ. Бритва кôлька разôвъ затялася въ бороду п. Семена, та за те цируликъ такъ облявъ єго якимись пахощами и замастивъ пудромъ та начорнивъ рудѣ уса, що п. Семенъ глянувши до зеркала навѣть самъ себе не пôзнавъ. „Якъ васъ шаную, пане професоръ, вы теперь якъ капля воды подôбнѣ до грабчука зъ Мотылицѣ“, приговорювавъ цируликъ надскакуючи коло п. Семена. „Я вамъ ще дамъ такои мастиги, що дуже *файнъ* на усы, а навѣть на бровы и вы будете, якъ панночка.“ Нічого бôльше не могло урадувати п. Семена, якъ такѣ лестнѣ слова о єго красотѣ, ôнъ забувъ навѣть на свои раны въ бородѣ и закупивъ у цирулика тои „мастиги“ ажь за цѣлого гульдена. И не стямився, якъ єго кишеня стала совсѣмъ пустою.

Вернувши до дому почавъ ôнъ прибирати свою свѣтлицю. На свѣжо побѣленыхъ стѣнахъ засвѣтили теперь золоченѣ рамы зеркала и новыхъ образôвъ, бѣля печи выстелено кутокъ для Зефирця, на лôжку зачервонѣла нова капа, а въ ôкнѣ появились навѣть польнѣ цвѣты вставленѣ въ шклянку. Цѣлу свѣтлицю скропивъ п. Семенъ накуплеными пахощами и разъ въ разъ выходивъ то входивъ до свѣтлицѣ, щобы провѣрити, чи оселились пахощѣ въ єго новоприбранôй хатѣ. Жизнь п. Семена змѣнилась теперь дуже значно. Рано довго купавъ ôнъ своє лице въ миляноô пѣнѣ и все пôдбѣгавъ до зеркала та дивувався, чому не бѣлѣє єго лице якъ снѣгъ, потôмъ стававъ передъ зеркаломъ и пильненько розчѣсувавъ та примащувавъ свою гривку, пôдкручувавъ усы, начорнювавъ бровы и розкланювався до зеркала, щобы приучитись гладкого обходу и надати своѣй постати тѣ паньскѣ рухи, якѣ ôнъ бачивъ вже не разъ у двôрскихъ писарѣвъ або почтарѣвъ. Такъ выстроившись бравъ ôнъ на руки Зефирця и йшовъ до школы вчити дѣтій. Песикъ скакавъ по столѣ то по лавкахъ, дѣти тѣшилися новиною и пильнѣйше глядѣли за скоками песика, якъ за книжкою, а п. Семенъ частѣйше глядѣвъ чèрезъ ôкно на далекій шляхъ потопаючи въ думкахъ и тôлько ôтъ часу до часу сваривъ на дѣтій та лупивъ пацы.

(Дальше буде.)

тика покутнои приваты вымѣрила вже свои напасти навѣть противъ особы пос. о. Озаркевича. Наразъ то нагадуєся, що противъ почт. посла мала бути въ одно время агитація зъ рускои стороны, що въ одну редакцію мали входити весьма численно дописи „приватнои натуры и интриги“ противъ о. Озаркевича, ба навѣть говорится о якôйсь великодушности не вѣрити въ „измѣнчивый“ характеръ о. О., о личнôй пустôй амбиціи, о поч. послѣ о. О. яко о щасливôмъ кандидатѣ панôвъ-полякôвъ и т. д. — а все тое для того, що о. Озаркевичь скликавши своихъ рускихъ выборцѣвъ до Коломыѣ мавъ ôтвагу явно тое сказати, що „цѣла Русь уже давно думала“, мавъ тую смѣлôсть явно выповѣсти упокоряючу и для Руси шкодливу службу централистамъ и сказати, що буде и дальше йти тою дорогою, котра для добра рускаго народа окажеся найкористнѣйшою. Щожь значитъ сей нападъ на о. Озаркевича? Єсли навѣть самъ авторъ сего нападу признаєе, що тіи противуагитаціи и дописи чи доносы оного времени походили зъ приватнои интриги и що имъ не можна було довѣряти, такъ чижь годится пôдносити теперь тіи „приватнѣ интриги“, для чого и въ якôй цѣли? Для того може, що „Czas“ и другѣ польскѣ дневники пôднесли бесѣду пос. о. Озаркевича? Такъ чижь у насъ не ма вже иншои льогики кромѣ тои одной, все ганити и безчестити, що польскѣ дневники пôдносятъ, а тое лишь хвалити, що они порѣкаютъ? Чижь у насъ не ма вже самостôйного суду? И чижь не єсть то радше заслуга о. Озаркевича, що въ наслѣдство єго бесѣды заговорили о рускôй справѣ не лише польскѣ, але и нѣмецкѣ и ческѣ часописи? Єсли мы такои тактики будемо держатися, на все казати чорне, що у Полякôвъ єсть бѣле, то щожь лекшого для Полякôвъ, якъ похвалою всѣхъ поодинокихъ значнѣйшихъ Русинôвъ по черзѣ скомпромитовати ихъ передъ судомъ такихъ быстроумныхъ и самостôйныхъ судіѣвъ?

Мужь, котрый цѣлою своєю дотепершною дѣятельностію посольскою здобувъ сôбѣ добре заслужене довѣріе не тôлько нашого священьства, котрого интереса такъ ревно заступаєе въ радѣ державнôй, але и цѣлого рускаго народа, посолъ, котрый позитивною працею и основнымъ пôзнаньемъ нашихъ справъ повернувъ политику рускихъ послôвъ на нову дорогу свѣдомого заступництва интересôвъ рускаго народа и въ такъ важнôмъ пытаню податковои реформы умѣвъ пôзнати политику централистôвъ: накинути Галичинѣ новѣ тягары, а теперь съ цѣлою щиростію озвався до своихъ выборцѣвъ, щобы выслухати ихъ жаданя и мнѣнія, и самъ зажадавъ ôтъ нихъ для себе явного суду — такій посолъ не потребуе, думаємо, обороны противъ высше згаданыхъ нападôвъ. Однакожь єсли у насъ можна навѣть на загально знаныхъ и почитаныхъ людій заслуги кидати публично такіи клеветы, якужь охорону противъ такихъ напастій могутъ мати люде загалови Русинôвъ менше звѣстнѣ, люде новѣ, охочѣ до працѣ! И котромужь то чоловѣкови не можна противуставити недостовѣрныхъ дописій приватнои интриги або великодушного несомнѣнія о неизмѣнчивости характера и неугожденію личнои пустои амбиціи? Щожь лекшого, якъ такими темными намеками, „котрымъ мы и теперь єще не хочемъ (!) вѣрити“, розбудити недовѣріе противъ всѣмъ и довести до того, що и безъ того недовѣрчивѣ Русины одинъ другого не будутъ узнавати та замѣсть противникôвъ самыхъ себе поборювати. Та въ конець можна спытати, ктожь то єсть той, що такъ арбитрально хоче присвоити сôбѣ выключный монополь рускости и чи давъ ôнъ хоть одинъ доказъ, що єму не ходитъ о „угодженье своєи личнои пустои амбиціи и приватнои интриги“?

Загалъ Русинôвъ дбаючій о свою солидарнôсть, о ненарушимôсть чести публичнои, о успѣшнôсть розвою народныхъ силъ, не може легковажити такихъ объявôвъ приватнои интриги. Руска соспôльнôсть интелигентна не може позволити, щобы посередъ неи такъ помѣтовано людьми и мусить дбати о бôльшу карнôсть публичну. Нарôдъ, котрый не умѣе пошанувати своихъ мужѣвъ заслуги, не достоинъ ихъ мати. Єсли тыхъ самыхъ людій, котрымъ недавно цѣла Русь высказувала своє довѣріе, нынѣ обкидаєся безосновными напастями, хотьбы се дѣялося зъ жалю за втраченымъ предсѣдательствомъ, то вся добромысляча публика мусить пôднести протестъ противъ такои — скажѣмъ явно — деморализаціи. Згодою, спôльною працею и непоколебимымъ довѣріемъ взаимнымъ дадутъ Русины найлучшу ôтповѣдь на таку покутну тактику и маємо тверду надѣю, що розпочате дѣло объѣднаня и органичного сполученя всѣхъ жизненныхъ силъ Руси буде дальше успѣшно розвиватися.

Галяцке товариство господарске.

I.

(Занедбанье рôльництва. Образованье рôльникôвъ. Вырôбъ соли для товару.)

Вже другій разъ приходится намъ звернути увагу на многоважнѣ обрады галицкого товариства господарского. (Гл. Ч. 14 „Дѣла“: Голосы збирôвъ галицкого товариства господарского о нуждѣ нашихъ селянъ.) Обрады надзвычайныхъ збирôвъ сего товариства въ 6-го жовтня заслугуютъ на повну увагу всѣхъ, кто лише занимаєся жизненными справами нашого народа и нашого краю. Переглянувши справы, якѣ обговорювалися на тыхъ збирахъ, выказуєся наглядно, скôлько маємо неполагодженыхъ справъ дотыкаючихъ чи то самого краєвого господарства, чи въ загалѣ долѣ нашого сельского люду, скôлько працѣ реформовои и организаційнои нагромадилося для нашого сойму и якъ дуже жалувати треба, що справы, обговорюванѣ на загальныхъ збирахъ господарского товариства, не пôдносятся въ соймѣ, тôй властивôй куратôріи для справъ краєвыхъ. Тожь дуже справедливо пôднѣсъ О. Гавзнеръ въ своѣмъ справозданю о необходимости стабилизаціи державныхъ субвенцій на науковѣ цѣли рôльничѣ, що рôльництво у насъ єсть дуже упослѣджене, именно въ соймѣ и радѣ державнôй. Австрія єсть переважно краємъ рôльничимъ. На 20 миліонôвъ мешканцѣвъ Долитавіи єсть надъ 13 миліонôвъ рôльникôвъ, а вартôсть рôльничихъ продуктôвъ въ Долитавіи выноситъ рôчно 2.200 миліонôвъ зр. Въ радѣ державнôй въ помежи всѣхъ послôвъ єсть 60% належачихъ до рôльничого стану а въ галицкôмъ соймѣ засѣдає 80% представителѣвъ сего стану, а мимо того рôльничѣ справы такъ въ радѣ державнôй, якъ и въ соймѣ дуже значно занедбанѣ. Запомоги на цѣли краєвои культуры зъ стороны державы зменшилися, хочь зъ другои стороны на землю накладаєся щоразъ новѣ тягары. Ôтъ р. 1872 до минувшого року зменшилися въ Австріи тіи запомоги о 290.000 зр. Однакожь и тіи такъ зменшенѣ запомоги не суть сталѣ; они вставленѣ въ буджетѣ до рубрики надзвычайныхъ выдатковъ и можутъ по уплывѣ певного часу бути совсѣмъ усуненѣ. Се потягнулобы за собою такожь и упадокъ науковыхъ закладôвъ для рôльництва. Зъ тыхъ причинъ вноситъ центральный комитетъ, щобы выслати петицію до рады державнои и до послôвъ галицкихъ о стабилизацію для Галичины запомоги на школы рôльничѣ въ Галичинѣ въ сумѣ 104.000 зр. и на стипендія науковѣ (наукъ рôльничихъ) въ сумѣ 8.000 зр. Внесенье тое прійнявъ збôръ, а мы зъ нашои стороны додамо лише бажанье, щобы галицкѣ школы рôльничѣ сталися школами образованя народа въ рôльництвѣ, а не якъ доси лише школами для науки двôрскои прислуги: економôвъ, двôрскихъ парубкôвъ и т. д. Не говоримо се зъ якои небудь партійности, але кождый мусить признати, що коли великѣ посѣдателѣ о много лекше могутъ своими силами придбати собѣ свѣтлыхъ управителѣвъ для своихъ маєткôвъ, станъ культуры малои посѣлости о много бôльше потребуе поправы, реформы и свѣтлого проводу, а не маєе до сего ніякои пôдмоги.

Другу не менше важну справу пôднѣсъ О. Гавзнеръ въ имени центрального комитету: справу привернення выробу соли для худобы. Бесѣдникъ представивъ въ своѣмъ справозданю, якѣ шкоды поноситъ нашъ край рôльничій въ наслѣдство понеханя выробу соли для худобы. Задля браку сеи соли не може у насъ розвинутися ховъ товару. Дальше выказавъ бесѣдникъ, що при теперѣшныхъ цѣнахъ соли рôльники не могутъ єи куповати для годôвлѣ худобы. Монополь соли зôставъ вже майже всюда знесеный и существуе єще тôлько въ Австріи, въ Италіи и въ Ишпаніи. Монополь соли єсть дуже утяжливый и для того треба стремѣти до того, щобы ôнъ бувъ знесеный, а поки се станеся, треба старатися, щобы бодай було привернене министеріяльне розпорядженье зъ 4 сѣчня 1862 взглядомъ фабрикаціи соли для худобы. Се розпорядженье обовязувало лише черезъ 5 лѣтъ и зôстало знесене для того, що, якъ показалося, товарячу сôль очищувано и уживано для потребы людій. Послѣднои сесіи соймовои 21 радъ повѣтовыхъ внесло до сойму петицію о привернення фабрикаціи соли для худобы. На внесенье бесѣдника принявъ збôръ резолюцію уповажняючу центральный комитетъ господарского товариства, щобы внѣсъ петицію до рады державнои о привернення выробу и продажи соли для худобы и въ тôй справѣ ôтнѣсся такожь до министерства рôльництва и до послôвъ галицкихъ въ радѣ державнôй.

ДОПИСЬ.

Зъ рускаго Опôля. (*Кôлька увагъ о нашихъ ремѣсникахъ и о бурсахъ.*) Вч. дописователь въ Ч. 73. нашого „Дѣла“ про бурсы и о народнôй культурѣ своєи околицѣ, мимоходомъ дôткнувъ и наше Опôлье, а именно, говорячи о промыслѣ и ремеслѣ въ нашôмъ народѣ, котрому людноôсть околицѣ Вч. Дописователя — околицѣ Золочѣвско-Бродскои въ такôмъ множествѣ доси ôтдаєся, згадуе, що „тôлько въ Збоpовѣ и въ околици Озѣрнои нарôдъ менше ôтдаєся ремеслу“. Мы дуже радѣ, що Вч. дописователь забравъ голосъ о промыслѣ и ремеслѣ въ нашôмъ народѣ. Справу промыслу и ремесла въ рускôмъ народѣ уважаємо одною зъ найжизненнѣйшихъ нашихъ національно-рускихъ справъ, такъ для того, що не вся людноôсть нашого народа може выключно тôлько рôльництву ôтдатися и тôлько зъ господарства выживитися, якъ особливо, що межи ремѣсниками на нашôй рускôй землицѣ рѣдко где знайдемо такихъ, котрѣ бы признавалися до народности рускои и були єи живыми членами, хотяй фактично они Русинами зъ рода въ рôдъ. Шкода тôлько, що Вч. дописователь такъ побѣжно переходитъ причины бôльшого або меншого культивованя ремесла въ нашôмъ народѣ, а бодай въ народѣ єму знаныхъ околиць.

Знати причины того, се рѣчь не малои ваги, особливо єсли мы справдѣ серіозно тую справу трактовати и гдещо для пôднесеня и розвою ремесла въ нашôмъ народѣ зробити хочемо, такъ щобы мы мали справныхъ и зручныхъ ремѣсникôвъ, а зъ нихъ щирыхъ Русинôвъ.

Вч. дописователь каже, що причиною, для чого таке множество ремѣсникôвъ въ околицѣ Золочѣвско-Бродскôй, єсть тое, що земля не конче вдячна, потребуюча страннои и раціональнои управы, а и тои землѣ не много, отже и дохôдъ зъ неи не такій, щобъ бувъ въ силѣ выживити тую людноôсть. Справдѣ, скажемо и мы — що се одна зъ головныхъ причинъ, для чого тамъ таке множество ремѣсникôвъ, але николи не згодимося на тое, щобы се було единою причиною. Вжежь бо и на нашôмъ Опôлю не о много лучша земля, потребуюча тожь страннои и раціональнои управы, бодай страннѣйшои якъ на Подôлю, а и у насъ такожь єи не такъ много, щобъ була въ силѣ выживити свою людноôсть, а однакожь тутъ мы не знаходимо такого множества ремѣсникôвъ, хотяй такихъ ткачѣвъ, шевцѣвъ-партачѣвъ, сокирникôвъ, кравцѣвъ и т. д. и у насъ кожде село своихъ маєе. Але у насъ мало такихъ ремѣсникôвъ якъ: теслѣвъ, столярѣвъ, боднарѣвъ и т. д. Мало у насъ ремѣсникôвъ т. є. може менше якъ въ Золочѣвско-Бродскôй околицѣ. А чомужь то ихъ менше? Може нарôдъ нашого Опôля неспособôный до ремесла? Грѣхъ булобы такъ сказати, бо и у насъ суть очевиднѣ слѣды великои способности нашого народа до ремесла. И такъ маємо мы своихъ ковалѣвъ (въ Олѣєвѣ) колисьто славныхъ своими Олѣєвскими плужками майже по цѣлôй Галичинѣ; маємо шевцѣвъ навѣть, якъ то кажутъ, паньскихъ (Збирôвъ, Озѣрна, Олѣѣвъ, Нестерôвцѣ), маємо теслѣвъ и будôвничихъ (Мунилôвка, Серviры, Данилôвцѣ) котрѣ навѣть церкви деревлянѣ ставлятъ; маємо навѣть рѣзьбяря (Чайковского въ Мшанѣ). Але такъ якъ всюды на нашôй рускôй землици, такъ и на нашôмъ Опôлю ремесла не розвитѣ и належито не выдосконаленѣ и про тое не такѣ славнѣ на цѣлый свѣтъ. А то не дивниця тому, бо гдежь то они училися свого ремесла якъ не у свого батька, дядька, кума, — въ рôднôй хатѣ своѣй, въ своѣмъ власнôмъ селѣ, рѣдко кто на селѣ другôмъ, и звычайно менше они знаютъ якъ ихъ учителѣ знали.

Теперь жежь єще — не знаємо якъ где, але такъ у насъ — ремесла майже въ загалѣ понехуются. А для чого то такъ? Отъ найперша причина тому бракъ самыхъ матеріялôвъ и того нещасливого гроша! Столярь, теся, боднарь, коваль, швець и т. д. мусить собѣ матеріялы гдесь ажь въ далека спроваджати. А за щожь то и о чѣмъ? Добре то бути теслею, стельмахомъ, лопатяремъ, веретеняремъ, або хочьбы и боднаремъ або ковалемъ въ такôмъ Сасовѣ, Колтовѣ, Верхобужу и т. д., где ôнъ о матеріялъ не клопочеся, якъ кажутъ, єму о тое не тяжко, бо маєе єго въ домашныхъ лѣсахъ, котрѣ у него майже за порогомъ, а маєе єго до схочу, до выбору, и уже той нещасливый привôзъ єго або и ничого або мало що коштуе. Нехайже у насъ на нашôмъ Опôлю зъ лѣсôвъ такъ оголоченôмъ, що на 2—3 милѣ и однои деревины не зобачите, захоче боднарь (а єсть ихъ у насъ) хочьбы обруча на коновку або дѣжку набити, такъ мусить за тою мизерною лѣскою 3—4 милѣ ѣхати и тамъ добре заплатити. И скажѣть жежь самѣ, що єму принесе єго ремесло? Може ôнъ той продуктъ свого ремесла такъ тано збувати, якъ то збуваютъ ремѣсники зъ лѣсовыхъ сторôнъ, навѣть хочьбы они єго зъ Сасова до Озѣрнои завозили? Не ма що дивоватися, що боднарска направа у насъ такъ дорога, що, якъ то кажутъ, не стане шкôра за выправу, и кождому зъ насъ лучше оплатится гдесь на ярмарку нову коновку або дѣжку купити, якъ стару ладити. Щожь тутъ робити нашому ремѣсникови? На чѣмъ потягнути сякій такій заробокъ та не понести страты, коли вже не на часѣ (котрый вжежь такожь грошѣ), такъ хочь на тôмъ готовôмъ гроши, вложенôмъ въ продуктъ ремѣсничій?

Отсежь то причина, для чого то у насъ на Опôлю нарôдъ мало ôтдаєся ремеслу, особливо такому, до котрого потребуе матеріялу; а и тіи ремесла, якѣ єще суть, занехуются. Се повинно нашимъ щирымъ народолюбцямъ подати предметъ до серіознои розваги. Бо и у насъ нарôдъ бѣдуе — чорно бѣдуе, а то длятого, що одно рôльництво не въ силѣ выживити людности, а иншихъ зарôбкôвъ нынѣ не ма! Кождый здорово мыслячій народолюбець пôзнаеe, що справа ремесла, котре въ нашôмъ народѣ рускôмъ въ загалѣ мало плекаєся, а поправдѣ таки упадаеe, замѣсть розвиватися и до своєи высоты доходити, єсть одною зъ найважнѣйшихъ нашихъ

ТОВАРИСТВО

справъ народныхъ. А тымъ то мы такъ дивуємося, що єще и доси промыслъ и ремесло у насъ Русиновъ такъ мало уваги нашихъ народолюбцевъ на себе звернули, що и доси мало що гадано и обдумано надъ способомъ, въ якій бы то можна ремѣсникамъ рускимъ въ помочь прійти такъ подъ взглядомъ моральнымъ, якъ и подъ взглядомъ матеріяльнымъ, и щобы то нашихъ ремѣсниковъ рускихъ найкоротшою дорогою довести до ихъ совершеньства, а оттакъ и до самопочутя въ своѣй рускій народности. Вправдѣ уже гадано гдещо въ томъ взглядѣ, гдещо уже и роблено. И такъ, передъ кількома лѣтами чули мы щось про скупленье шевцевъ въ Зборажи въ цѣли свого выеманципованя зъ подъ жидовскои опѣки (завязано товариство „Надѣю“ П. Р. Д.); було щось подобного и межи ремѣсниками Поморяньскими. Однакожь уже больше якъ рокъ, якъ о томъ всѣмъ и слухъ загинувъ. Рѣчь то для насъ дуже зрозумѣла, бо на тое треба гроша — вкладу; а ктожь то зъ насъ орудує такимъ грошемъ, щобы могъ его ужити яко вкладъ на такую рѣчь? Кождого зъ насъ зъ поодинока беручи за малій до того силы — але хибажь даремна приповѣдка: громада великій чоловѣкъ? Треба намъ соединеными силами — громадою — до того дѣла братися, а певно не затихне тая справа нашихъ рускихъ ремѣсниковъ, якъ затихла а може и рознехалася справа Зборажскихъ и Поморяньскихъ ремѣсниковъ.

На нынѣ повздержуємося отъ дальшихъ нашихъ гадокъ въ томъ взглядѣ и ждемо перше отъ тыхъ, що заходилися около скупленя нашихъ ремѣсниковъ въ Зборажи и Поморянахъ: они заслугуютъ на першій голосъ въ томъ взглядѣ; але звертаємося єще до того, що нашимъ ремѣсникамъ мы повинній прійти въ помочь подъ взглядомъ моральнымъ и выховати собѣ, особливо зъ молодѣжи, ремѣсниковъ не только способныхъ и выдосконаленыхъ, але що єще важнѣйше, ремѣсниковъ совѣстныхъ, щирыхъ и правдивыхъ Русиновъ, котрій булибы дѣятельными живыми членами нашои рускои народности. До такого певно найкраще годятся бурсы або єще лучше братства церковній. И зъ того то взгляду совсѣмъ подѣляємо гадко Вч. дописователя зъ подъ Золочева, щобъ одна зъ бурсъ Золочѣвскихъ сталася бурсою ремѣсничою, пріймала до себе на выхованье способныхъ молодцевъ, котрій ремѣсничому заводови посвятитися хотятъ, посылала въ науку ремѣсничу до найлучшого ремѣсника, а оттакъ и сама ихъ выховувала особливо подъ взглядомъ своєи народности рускои. Якажь бо цѣль есть тыхъ двохъ бурсъ въ Золочевѣ, мы не можемо здогадатися! Бо если однаковѣсенька, чомужь тіи двѣ бурсы не одна? Колижь не однаковій ихъ цѣли, чомужь не має бути задачію однои удержувати молодѣжь школьну, а другои ремѣсничу? А вжежь то заровно велика прислуга народови рускому выховати руского молодця на урядника- учителя - священника...- Русина або выховати на доброго, справного, выдосконаленого ремѣсника але Русина съ щирымъ серцемъ!

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Делегаціи въ Пештѣ.*) Дня 7 (19) с. м. отбулося перше засѣданье австрійскои делегаціи въ Пештѣ. Зъ 60 делегатовъ явилося лише 49. На правительственной лавѣ заняли мѣстце мин. справъ заграничныхъ бар. Гаймерлье, мин. войны гр. Билляндтъ-Райдтъ и министеръ спольныхъ финансовъ Сляви. Бар. Гаймерлье запросивъ найстаршого вѣкомъ генер. Іосифа Шмерлинга, щобы обнявъ предсѣдательство. Ген. Шмерлингъ повитавъ короткою промовою зобраныхъ делегатовъ, почѣмъ приступлено до выбору предсѣдателя. Предсѣдателемъ выбрано на 49 голосуючихъ 48 голосами гр. Коронинїого, его заступникомъ кн. Константина Чарторыского. Гр. Коронини въ вступной промовѣ дякуючи за выборъ выразивъ жаль, що отношеня краевъ поставленыхъ подъ австр. хоругвь (Босніи и Герцоговины) не суть еще въ повнѣ уладжені, поднесъ однакожь заразомъ, що зъ того часу миръ не зоставъ заколоченый и що министерство заграничныхъ справъ згодно съ бажаньемъ людности прихилило въ концертѣ европейскихъ державъ свой голосъ на сторону миру. Наша держава потребує спокою, щобы полагодити свои справы економичній. По уконституованю делегаціи забравъ голосъ мин. бар. Гаймерлье и предложивъ преліминарь спольного буджету на р. 1881., а заразомъ завѣдомивъ, що Цѣсарь буде принимати делегаціи дня 13 (25) с. м. о 12 годинѣ. На внесенье делег. Штурма выбрано комисію буджетову зъ 21 членовъ и на томъ закончено перше засѣданье.

(*Спольный буджетъ на рокъ 1881.*) Спольній выдатки на р. 1881 преліминовано посля правительственного предложеня: звычайній 108,221.204 зр., надзвычайній 8,593.781 зр. разомъ **116,814.985** зр. Спольній приходы преліминовано на 3,337.548зр. Дочисливши до сего приходы зъ цла въ сумѣ 3,769.613 позостає сума спольныхъ выдатковъ 109,707.824 зр. а оттрунувши зъ сего 2% на скарбъ угорскій с. е. 2,194.156 зр., лишаєся сума спольныхъ выдатковъ до покрытя: 107,513.667 зр. Зъ сего припадає на Долитавію 70% се есть 75,259.567 зр. а на Залитавію 30% с. е. 32,254,100 зр. Въ порovнаню до сего року побольшено спольній выдатки о 8,739.402 зр. Приходы зменшилися о 6.203 зр. Выдатки войсковій окупованыхъ краевъ означено на 6,338.000 зр. (Межи тыми вже також выдатки на жезѣзницѣ Босня и Банялюка-Доберлинъ.)

(*Екзекутивный комитетъ правицъ.*) Якъ вже звѣщалисьмо отбулися въ Вѣдни нарады екзекутивного комитету правицѣ, при котрыхъ були присутній мин. Таффе, Пражакъ и Дунаевскій. Чехи и Словенцѣ, якъ згадувалисьмо, жалувалися на тое, що министерство ничого не дѣлає для справы славяньскихъ народовъ. Судячи по неточныхъ вѣстяхъ, якій доходятъ насъ о результатѣ конференціи екзекутивного комитету правицѣ, можна сказати, що автономисты полагодили межи собою заходячій рожницѣ поодинокихъ партій, а що до министерства порѣшили, що якъ небудь не вяжутся тревало съ министерствомъ гр. Таффого, однакожь будутъ его попирати. Именно що до финансовыхъ плановъ нового мин. Дунаевского, то тіи мали выкликати почасти невдоволенье середъ представителевъ партіи правицѣ. Мин. Дунаевскій мавъ освѣдчити, що недоборъ на слѣдующій рокъ має бути по большій части покрытый въ дорозѣ новыхъ кредитовъ (довговъ). Особенно мавъ не подобатися проектъ нового податку доходового. Планъ финансовый м. Дунаевского мавъ представитись доволѣ урывочнымъ и безъ органичнои цѣлости. Тожь зъ тыхъ взглядовъ мавъ рѣшити комитетъ, що буде попирати министерство въ пытаняхъ финансовыхъ только „отъ случаю до случаю.“ За тое больше порозумѣнье послѣдовало що до поступованя самыхъ автономистовъ. И такъ Чехамъ запевнено, що Поляки и партія права (гр. Гогенварта) будутъ солидарно обставати за переведеньемъ ровноуправненя Чеховъ съ Нѣмцями въ праскомъ университетѣ и въ школахъ середныхъ. Въ той цѣли маютъ бути до буджету вставленій потрѣбній выдатки на универзитетъ и середній школы. Також приобѣцяно Чехамъ позапарляментарно попирати ихъ жадания що до обсады урядниковъ въ Чехахъ и Моравіи. Полякамъ забезпечено голосы Чеховъ и партіи права: 1) въ справѣ регуляціи грунтового податку, 2) въ справѣ будовы трансверсальнои желѣзницѣ коштомъ державы, 3) въ справѣ выдатковъ на краеву культуру Галичины, якъ регуляцію рѣкъ и т. д. Для Словенцевъ загварантовано попиранье и выконанье резолюцій ухваленыхъ сего року въ часѣ буджетовыхъ розправъ а относячихся також до ровноуправненя Словенцевъ съ Нѣмцями. Партія Гогенварта (права) запевнила собѣ переведенье закона противъ лихвы, скороченье школьного примусу, змѣны школьного закона що до матеріи науки (Lehrstoff) и регуляцію посѣлости линцкого епископства. Якъ бачимо, солидарность автономистовъ опираєся на взаимности интересовъ.

(*Банкъ краевъ.*) При захованю найбольшои тайны урядовои удѣлило министерство французкой Société de l' Union Générale концесію на заложенье акційного товариства подъ фирмою: „Ц. к. уприв. австрійскій банкъ краевъ коронныхъ“. Доперва по обвѣщеню удѣленя концесіи въ урядовой W. Ztg. дознался вѣденьскій круги финансовій о утвореню сего банку. Банкъ буде заниматися головно закупномъ желѣзниць на коштъ державный и переведеньемъ дотычащихъ операцій финансовыхъ, а дальше посля своихъ статутовъ: 1) купномъ и продажею всѣхъ цѣнныхъ паперовъ и векслевъ, выплатою купоновъ отъ правительственныхъ паперовъ; 2) закладаньемъ промысловыхъ, рольничихъ и торговельныхъ предпріемствъ; 3) заключеньемъ правительственныхъ позичокъ и всѣхъ аналогичныхъ операцій; 4) буде принимати депозита на боны и чеки; 5) буде заниматися емисією облигацій. Основанье сего банку, опертого выключно на французскихъ капиталахъ, має своє значенье задля того, що въ той способъ противъ дотеперь всемогущихъ Ротшильдовъ здвигаєся нова сильна институція финансова, котра зможе смѣло конкурувати съ жидовскими капиталистами. Основателѣ „банку краевъ“ вплатили заразъ першого дня 40 міліоновъ фр. основного капиталу въ золотѣ и зложили ихъ въ австрійскомъ банку народномъ. Правительство, котре схоче теперь переводити якій операціи финансовій, не буде вже здане на выключну ласку самыхъ Ротшильдовъ.

(*Конференціи автономистовъ съ Уграми.*) Дръ Ригеръ пробуває теперь въ Пештѣ и має конферувати съ вплывовыми мужами угорскими, щобы ихъ позыскати на сторону политики автономистовъ. Такожь дръ Смолька пробуваючій теперь въ Пештѣ має мати таку саму мисію отъ австрійскихъ федералистовъ. Централистичній дневники вѣденьскій дуже тымъ занепокоєній и стараются теперь Угровъ подбурювати противъ автономистовъ, хоть недавно еще самій нападали на Угровъ за прослѣдованье нѣмеччины въ Угорщинѣ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія (*Поголоски о уступленю царя.*) Вѣденьска стара Presse, а також и другій дневники, подали послѣдными днями вѣсть, що царь Александеръ має абдикувати на користь свого сына Александра III, а бодай передати ему регентство. Причину до сеи поголоски подала слабость царя, котрый пробуває теперь въ Ливадіи. Царь дѣйстно занедужавъ и мавъ послѣдными часами тяжкій напады астматичній. Звѣстный лѣкарь Боткинъ прикликаный зъ Петербурга має дорадживати якъ найбольшій спокой и усуненье всякихъ иритацій и потрясаючихъ вѣстій. Дальше прибувъ до Ливадіи також престолонаслѣдникъ и на спеціяльне возванье гр. Льорисъ Меликовъ. Говорятъ, що въ Ливадіи мала отбутися рада родинна, на котрой обговорювано справу евентуальнои абдикаціи царя. Тіи вѣсти однакожь здаются опиратися лише на самыхъ здогадахъ. Тымъ не менше вже теперь нѣмецкій дневники застановляются надъ наслѣдствами, якій потягнулобы за собою вступленье на престолъ Александра III, (с. е. престолонаслѣдника), котрый якъ зъ однои стороны має бути приклоннѣйшимъ отъ свого отця до введеня реформъ въ Россіи, такъ зъ другои стороны звѣстный також зъ своєи апатіи противъ нѣмецкому цѣсарству.

(*Четвертый атентатъ на царя.*) „С. Петербурскій Вѣдомости“ розкрыли четвертый атентатъ на царя доси хованый въ тайнѣ. Той четвертый атентатъ отбувся 1879 р. ровночасно съ атентатомъ Гартмана. На лозово-севастопольской желѣзной дорозѣ, коло стаціи Александровскъ въ Глубокой балцѣ були заложенй подъ насыпъ дороги двѣ мины съ динамитомъ. Сполучаючій проводъ ишовъ въ направленю до колеснои дороги, котра ишла поблизько желѣзнои. Въ хвили проѣзду царя сторожа видѣла подъѣхавшу повозку запряжену трема конями; она на часокъ остановилась на дорозѣ, а потомъ шибко погнала. Експльозіи не було зъ тои причины, що дротъ перервався еще передъ проѣздомъ царского потягу. Звѣстный Гартманъ спеціялистъ въ атентатахъ на желѣзныхъ дорогахъ, потвердивъ откритье „Спб. Вѣдомостій“ и оголосивъ въ одной французкой газетѣ описъ того новорозкрытого атентату на лозовско-севастопольской желѣзници. Гартманъ выявляє, що подложенй мины були о много сильнѣйшій, якъ потреба, щобы дорогу въ довжину потягу въ воздухъ высадити, що динамитъ бувъ подложеный въ двохъ мѣстцяхъ такъ, щобы въ хвилѣ експльозіи одна мина розсадила передну половину, друга задну половину потягу. Гартманъ також признає, що атентатъ не удався зъ причины случайного перерванья дрота.

(*Ревизійній сенаторы.*) Въ Зборнику законовъ оголошено царскій указъ о компетенціи чотырохъ сенаторовъ делегованыхъ недавно до ревизіи губерній. Компетенція тыхъ сенаторовъ обнимає ревизію всѣхъ урядовъ безъ вынятку. Сенаторы уповажненй ставляти урядниковъ въ станъ обжалованя а евентуально навѣть усувати ихъ зъ посадъ. — Установленьемъ сенаторовъ ревизійныхъ задумавъ гр. Льорисъ-Меликовъ перевести одну зъ найважнѣйшихъ внутрѣшныхъ реформъ Россіи. Посля суду компетентныхъ голосовъ администрація, а именно самоволя а часто и продайность урядниковъ найбольше спиняють внутрѣшный розвой Россіи. О бюрократію часто розбиваєся переведенье найлучшихъ теоретично законовъ и реформъ. Можна сказати, що надужитя чиновниковъ сталися тутъ вже рѣдкою звычайною. Коли только сенаторы схотятъ поняти свою велику задачу и совѣстно и основно сповнятъ ревизію, то певно не мало усунеся деструктивныхъ елементовъ и привернеся больше пошанованье права. И то вже булабы немала заслуга Льорисъ-Меликова на поли внутрѣшныхъ реформъ.

Кіевскій ген.-губернаторъ Чортковъ повернувъ до Кіева и остаєся поки що на своѣй посадѣ.

„Новое Время“ достало „друге предостереженье“ отъ министерства задля того, що дуже часто подносить потребу реформъ въ Россіи.

Туреччина. Справа всходна не поступає на передъ. Порта, якъ звѣстно, рѣшилась отдати Дульциньо Чорногорцямъ. Князь Николай выделеговавъ повномочниковъ, котрій мали порозумѣтися съ турецкимъ повномочникомъ полковникомъ Бедри-беемъ взглядомъ передачи Дульциня. Першій зборъ повномочниковъ зъ обохъ сторонъ отбувся 17 с. м. на чорногорскій земли при Рецѣ, недалеко Цетиніи. Бедри бей предложивъ повномочникамъ чорногорскимъ 7 точокъ, въ котрыхъ мѣстились и условія, подъ котрыми Чорногорцямъ буде Дульциньо выдане, а понеже чорног. повномочники мали порученье укладатися съ Бедри беемъ только о безусловне отступленье Дульциня, для того то они отнеслись до Цетиніи о новій инструкціи. Правительство чорногорске откинуло двѣ точки, а именно домаганье Порты, щобы: 1) бувъ задержаный status quo на всходъ скодарского озера а 2) щобы въ пристани дульциньскій фляга турецка була пануючою. Бедри бей почувши про отклоненье Чорногорою тыхъ двохъ точокъ конвенціи, зорвавъ переговоры, подавши яко причину, що муситъ порадитись съ Ризою. Що дальше станеся, не знати.

Франція. (*Переведенье мартовыхъ декретовъ.*) Якъ звѣстно, министерство Ферріого заразъ на першой своѣй радѣ мало рѣшати справу замкненя неавторизованыхъ конгрегацій, важну внутрѣшну справу, котра сталась причиною упадку Фрейсинета. Рада министровъ рѣшилася за переведеньемъ мартовыхъ декретовъ, котре мало розпочатись въ половинѣ жовтня. Конгрегаціи мали бути не всѣ наразъ замкненій але постепенно, бо тымъ чиномъ можна легше запобѣгчи проявляючимся непорядкамъ. Дня 16 н. с. сего мѣсяця розпочало правительство переведенье мартовыхъ декретовъ замкненьемъ конгрегацій Барнабитовъ и Кармелитовъ въ Парижи и въ кольканацяти департаментахъ. Всюда монахи протестовали и супротивлялися урядникамъ. Урядникъ (комисарь полиційный або на провинціи префектъ) опечатувавъ каплицю монастырску и завзывавъ монаховъ, щобы до 12 або 24 годинъ розойшлись зъ монастыря. На провинціи въ Bagnéres-de-Bigorre Кармелиты не хотѣли отомкнути брамы и дверій и ажь жандармы мусѣли ломати брамы, выважувати дверѣ и такъ монаховъ зъ монастыря выганяти. Въ Бордо полиційный комисарь прійшовъ до монастыря съ 12 агентами полиційными и 34 полиціянами. Пріоръ не хотѣвъ говорити съ комисаремъ и замкнувся въ своѣй келіи, комисарь казавъ вырвати дверѣ и вручивъ пріорови розказъ опустити монастырь. Коли пріоръ запротестовавъ, комисарь насиліемъ казавъ его и монаховъ выпроваджати. Межи монахами було много Италіяновъ и Ишпанцевъ, и имъ наказували власти опускати Францію.

Кромѣ протестовъ зъ стороны самыхъ монаховъ выступаютъ дуже отважно епископы противъ властій переводячихъ мартовій декреты. И такъ еписк. зъ Монпеліе явився въ церковной одежи въ префектурѣ и екскомуникувавъ съ всѣми формальностями тамошного префекта. Архіеп. Парискій подавъ министрови внутренныхъ дѣлъ генеральну пересторогу, котрои змѣстъ пригадуе яку то грозну ноту. Словомъ, правительство французке много має и буде єще мати непріятностій зъ стороны духовенства, однакожь сама людность француска досыть ровнодушно глядитъ на замыканье монастырѣвъ и нема обавы якихъ небудь непорядковъ. Въ кождомъ майже монастырѣ находится адвокатъ прикликаный напередъ монахами, щобы вносити протестъ противъ замыканя монастырѣвъ.

Середъ партіи бонапартистовъ объявляєся що разъ больший розладъ. Недавно отбувся въ Парижи зборъ бонартистовъ, котрый ухваливъ возвати Іеронима Бонапартого, щобы зрѣкся своихъ претенсій до французского трону въ користь свого сына Виктора. Особливо звѣстный бонапартистъ Касанякъ выступивъ дуже рѣзко противъ кн. „Пльонъ-Пльонъ“ и поднесъ, що въ тестаментѣ Наполеона III. не ма згадки о Іеронимѣ Бонапортомъ. Кн. Іеронимъ не хоче приняти депутаціи сего збору, котрый жадає его абдикаціи. Въ кождомъ однакожь случаю есть се новый доказъ, що француска республика не має теперь вже чого лякатися бонапартистовъ межи собою розъединаныхъ.

Греція съ великимъ невдоволеньемъ глядитъ на загальный мирный настрой ев-

ропейскихъ державъ въ бѣжучôй хвилѣ. Нынѣ вже на тôлько стало звѣстно, що коли лишь Порта переведе ôтданье Дульциня Чорногорѣ, чи то станесь за тыждень, якъ гдеякѝ думаютъ, чи за два, демонстраційна фльота розъѣдеся зъ моря адріятицкого, скôнчивши цѣлкомъ свою мисію. Правительство греческе задумало задля того предложити державамъ ноту, котрою упоминатися буде о области признанѝ ей берлиньскимъ трактатомъ, такъ якъ Греція не пристае тôлько на часткове заспокоенье, яке Порта въ своѣй нотѣ зъ 3 с. м. обѣцяла за 100 днѣвъ въ ей користь перепровадити. Правительство греческе намѣряе въ своѣй готовлячôйся нотѣ заявити, що не буде ждати довше, але оружно займе области, до котрыхъ Греція набула право на основѣ ухвалъ берлиньскихъ. Хотяй Греція по такъ многихъ обѣцянкахъ зъ стороны державъ и по своихъ великихъ приготованяхъ до вôйны съ Турцією, маe право такъ напруго и рѣшучо въ сей хвили звороту политики европейскои выступити, но все таки належитъ сомнѣватися, чи ей порывъ знайде прихильный ôтгомонъ хотьбы въ однôй европейскôй державѣ. Глядстонъ на зиму передае веденье справъ заграничныхъ льордови Гранвиль; Франція, котра на конгресѣ берлиньскôмъ найбôльше протеговала Грецію, теперь безусловно стоитъ за политикою мира; Россія не надто радо глядитъ на зрôстъ Греціи; Нѣмеччина и Австрія хотятъ удержати Турцію не совсѣмъ вже ослаблену, а на тревалôсть союза италійского, хотяйбы до него и прійшло, Греція числити не може. Зô всѣхъ сторôнъ перестережено Грецію, щобы не нарушала европейского мира на власну руку, але щобы ждала на лучшѝ часы. Англійскѝ и нѣмецкѝ газеты (Times, Köln. Ztg. и иншѝ) выразно сказали, що про помôчь зъ стороны ихъ державъ годѣ й думати. Чи Греція послухае рады державъ, чи выступитъ на свою руку съ вôйною, побачимо — на всякій случай Греція не ôтважилабыся вести вôйну съ Турреччиною, колибы тая не була и въ другôмъ пунктѣ загрожена. Проговорюютъ вправдѣ о рôвночасномъ повстаню въ Болгаріи, але все то тôлько неневный догадъ.

Англія. Въ Ирляндіи анархія не зменшаеся, але противно, насилія и убійства треваютъ дальше. Газеты приносятъ вѣсть о новôмъ убійствѣ льорда сповненôмъ въ бѣлый день черезъ женщину, перебрану въ мужеску одѣжь. Гомрульеры тероризуютъ льордôвъ дѣдичѣвъ, а що найнебезпечнѣйше, они добре зъорганизованѝ и дуже солидарно поступаютъ въ своихъ дѣлахъ. Такъ никто не посмѣвъ имати убійцѣ льорда зъ обавы передъ цômстою гомерулѣвъ. Недавно 105 дѣдичѣвъ ирляндскихъ удалося до вицекороля ирляндского съ просьбою, щобы ôнъ предпринявъ мѣры для обезпеченя ихъ житя и майна, при чѣмъ просили не подавати ихъ именъ до явнои вѣдомости, щобы гомрульеры на нихъ не пômстилися. Житье ихъ, писали они, находится що дня въ небезпеченьствѣ и они не могутъ выйти зъ дому безъ сопроводу полиціи. Може бути, що газеты пересадно подаютъ небезпеченьство, но все таки положенье Глядстона дуже критичне. Коли ôнъ лишитъ дѣла въ Ирляндіи на дальше ихъ природному розвитю, то ôтношеня межи дѣдичами и чиншôвниками можутъ заостритися до крайности. Коли зновь предпринявбы репресивнѝ мѣры посыпалибыся на него докоры зô всѣхъ сторôнъ. Словомъ Глядстонъ находится межи Сцилльою и Харибдою а льордъ Биконсфильдъ и его партія тріюмфуютъ. Правительство англійске стараесь впрочѣмъ по части запобѣгчи анархіи въ Ирляндіи, скрѣпило въ кôлькохъ округахъ гарнизоны, выдало процесъ кôлькомъ головнѣйшимъ агитаторамъ ирляндскимъ, але все тое за мало поможе, а радше еще бôльше роздражнитъ чиншôвникôвъ. Въ Ирляндіи повторяеся криза зъ 1847 р., котра два милiоны Ирляндцѣвъ зневолила до емиграціи. За послѣднѝ три роки народъ зъ причины неурожаѣвъ страшно збѣднѣвъ. Неурожай, котрый въ трехъ рокахъ принесъ дефициту 500 миліонôвъ франкôвъ, ôткрывъ вѣковѝ раны соціяльного строю въ Ирляндіи и привѣвъ нову кризу аграрну, соціяльну а по части и политичну. Ôткиненье палатою льордôвъ биля о винагородѣ прогнаныхъ чиншôвникôвъ було тôлько безпосередною причиною нынѣшнои кризы въ Ирляндіи — посередна же причина то вѣками усвяченый устрôй соціяльный, котрый 20 тысячь дѣдичамъ англійскимъ здавъ на ласку и неласку милiоны чиншôвникôвъ, автохтонôвъ Ирляндіи.

НОВИНКИ.

— Приготованя до торжественного **обходу столѣтныхъ роковинъ вступленя на престолъ цѣсаря Іосифа II** поступаютъ живо на передъ. Якъ вже доносилисьмо, выдѣлъ товариства „Просвѣта“ ôтнѣсся въ тôй справѣ до совѣта „Дому Народного“, щобы тойже зъ своеи стороны зволивъ занятися устроеньемъ сего торжества при спôвудѣлѣ всѣхъ рускихъ товариствъ. Выдѣлъ „Рады Рускои“ зъ своеи стороны замѣривъ бувъ занятися устроеньемъ сего торжества и розôславъ минувшои середы до всѣхъ рускихъ товариствъ запрошеня до участи въ тôмъ черезъ „Раду Руску“ замѣренôмъ обходѣ. Понеже однакожь запрошенѝ товариства якъ: „Институтъ Ставропигійскій“, „Просвѣта“, „Руска Бесѣда“ и пр. зъ важныхъ причинъ ôтказалися вступати въ звязь съ товариствомъ политичнымъ „Руска Рада“, завязався протое особный рускій комитетъ для святкованя памяти цѣсаря Іосифа II, котрый маe задачу, приготовити всенародне торжество въ „Народнôмъ Домѣ“ при спôвудѣлѣ всѣхъ рускихъ товариствъ. Предсѣдателемъ сего комитету выбраный Впр. крыл. Павликовъ, заступникомъ предсѣдателя Вп. дръ Амвросій Яновскій а секретаремъ Матѣевъ. Комитетъ розôславъ вже запросины до всѣхъ рускихъ товариствъ, щобы выслали своихъ делегатôвъ до сего комитету для спôльныхъ нарадъ. Перше засѣданье ôтбудеся 12 (24) жовтня въ Ставропигійскôмъ Институтѣ. Якъ зачуваемъ, всѣ рускѝ товариства выбрали вже своихъ делегатôвъ и такъ можна радоватися, що зновъ всѣ рускѝ товариства въ згодѣ готовлятся святковати важне торжество народне, котре буде новымъ доказомъ житя и сполученя всѣхъ Русинôвъ.

— Впреосв. Митрополитъ выдавъ **окружне письмо** до цѣлого духовенъства, котрымъ препоручаe душпастырямъ въ день 29 н. ст. падолиста с. р., яко въ день смерти цѣсаря Іосифа II, ôтправити въ всѣхъ церквахъ богослуженье за упокôй души цѣсаря Іосифа II и поучити народъ о великодушнôй добродѣтельности того великого цѣсаря для руского народа и рускои церкви.

— До Впр. Митрополита удавалась дня 3 (15) с. м. **руска депутація**, въ котрои складъ входили межи иншими пп. Дыметъ, дръ Добряньскій и Геровскій, и вручила Впреосвященному письмо съ прошеньемъ, щобы поручивъ консисторіи, деканатамъ и въ загалѣ всѣмъ властямъ духовнымъ архіепархіи уживати все и всюда такъ въ перепискахъ урядовыхъ якъ и въ личныхъ переспрaвахъ съ урядами руского письма и языка.

О. Юстинъ Кустиновичь, сотрудникъ и споведникъ при церквѣ св. Георгія во Львовѣ, почестный консисторіяльный совѣтникъ упокоився 8 (20) с. м. въ 76 р. житя а 48 священьства. Покôйный ôтзначався рѣдкою праведностію и добротою серця. Дôмъ его бувъ безперестанно обляженый бѣдными, съ котрыми дѣлився послѣднымъ грошемъ; умираючи не оставивъ навѣть потрѣбного на свôй похоронъ. Его смерть вызвала щирый жаль у всѣхъ, котрѝ его знали. Похоронъ ôтбувся вчера зъ рана при участи Впр. митрополита, епископа-суфрагана, крылошанъ, численного духовенъства и народа. Вѣчная ему память!

— Сегодня ôтбудеся **першій вечеръ съ танцями**, котрый устроюе „Руске Касино“ въ великôй сали „Народного Дому“. Тоальета вечѣрна визитова. Вступъ для нечленôвъ „Р. Касина“ 1 зр. ôтъ особы. Початокъ вечера о 8 год. Прочѝ два вечеры ôтбудутся що два тыждня 6 и 20 н. с. падолиста.

— **Нунцій Якобини** маe слѣдуючого тыжднявдатись до Пешту, щобы вручити Цѣсареви папскѝ листы ôткликуючѝ его зъ посады нунція въ Вѣдни. Наслѣдникъ кардинала Якобинього еще не означеный. Пôсля новѣйшихъ вѣдомостій маe бути именованый нунціемъ въ Вѣдни архіепископъ Венутелли або архіеп. Ронзетти, дотеперѣшный нунцій въ Монахіи. Оба суть люде молодѝ и розпочали свою карієру въ Америцѣ.

— **Вицепрезидентъ финансовои дирекціи краевои** бар. Іоркашь-Кохъ предложивъ центральнôй комисіи для регуляціи податку грунтового меморіялъ зъ 9 с. м., въ котрôмъ основно выказуе, що Галичина не въ силѣ платити бôльшого податку грунтового, якъ до теперь и що пôдвысшенье податку довелобы Галичину до економичного упадку. Въ меморіялѣ представлено, що чистый дохôдъ зъ грунтôвъ въ Галичинѣ можна що найбôльше обчислювати на 22·64 миліонôвъ, якъ то вже приняли шацунковѝ комисіи краевѝ, а не на 29 миліонôвъ, якъ се выраховавъ правительственный референтъ. До теперь оплачувала Галичина грунтового податку загаломъ 4·61 миліонôвъ. Тую суму далобыся пôдвысшити що найбôльше на 5 миліонôвъ, отже дотеперѣшну суму податкову тôлько о 10—15% а не о 40%, якъ предложивъ министеріяльный референтъ. Сей меморіялъ вицепрезидента финансовои дирекціи промовляючій противъ пôдвысшеня податку вызвавъ, розумѣеся, въ централистичныхъ сферахъ велике незадоволенье.

— Дня 4 (16) жовтня ôтбувся во Львовѣ въ саляхъ рускои образцевои школы (въ „Народнôмъ Домѣ“) **загальный збôръ товариства „Школьнои Помочи“**. Засѣданье ôткрывъ предсѣдатель о. Андрей Бѣлецкій довшою промовою. Ôнъ выказавъ, що товариство не мало въ сѣмъ роцѣ тôлько дохôдôвъ, якъ давнѣйше, особенно зъ причины тяжкого часу и закладаня многихъ новыхъ бурсъ; мимо того доходы були все еще значнѝ. Пôсля того ôтчитавъ п. Врецьона справозданье зъ стану маeткового; зъ него довѣдалисьмося, що товариство по обдѣленю многихъ дѣтій книжками и одежію, маe еще готôвки 167 зр. 63 кр. Въ роцѣ шк. 1880 мала „Школьна Помôчь“ 163 членôвъ а загального доходу 618 зр. Касiєрови проф. Врецьонѣ выразивъ збôръ подяку за старанне веденье касы и увôльнивъ его на власну просьбу зô взгляду на его занятье при редагованю „Школьнои Часописи“ ôтъ нового выбору на выдѣлового. — Въ спеціяльныхъ розправахъ брали удѣлъ пп. Врецьона, Вѣнцковскій и о. Стефановичь. П. Вѣнцковскій вносивъ постаратися на случай прiѣзду театру рускаго о одно представленье на користь „Школьнои Помочи“. О. Стефановичь звернувъ увагу збору на новѝ школы рускѝ (мужеску и женьску), котрѝ може вже не задовго рада мѣйска буде мусѣла отворити, и поставивъ внесеня: 1) щобы товариство „Школьнои Помочи“ розширило свôй статутъ и обняло въ него такожь вспомаганье рускои учащоися молодежи въ будучихъ рускихъ школахъ мѣйскихъ; 2) щобы въ виду збôльшеной дѣятельности, яке его съ новыми школами жде, старалося всякими способами такожь свои фонды збôльшати; 3) щобы выдѣлъ не роздававъ въ сѣмъ школьнôмъ роцѣ всѣхъ грошій, а задержавъ значну ихъ часть для новыхъ школъ. Перше внесенье перейшло яко формальна ухвала, другѝ два внесеня яко директива для выдѣлу. — Въ кôнци зложено подяку повстаньемъ зъ мѣсць за бôльшѝ дары: совѣтамъ „Народного Дому“ и „Института Ставропигійского“, Впр. оо. крыл. Лукашевскому зъ Перемышля, Іос. Кобыляньскому зъ Пôйла, Якову Шведзицкому и пр. и пп. Ом. Партыцкому, Ал. Щербанови и пр. — Въ складъ нового выдѣлу ввôйшли: оо. Калинець и Бѣлецкій, и пп. Будзиновскій, Вѣнцковскій и Заклиньскій.

— **Зъ Галича.** Дня 14 с. м. першій разъ прибивъ до берега передъ самымъ Галичемъ паровый корабель спущеный зъ докôвъ повыше Галича. Товариство саксоньске збудовало той корабель пôсля найновѣйшои конструкціи. Пристань выбрано въ Галичи вѣроятно для того, що тутъ стація желѣзнича близько и матеріялъ таный.

— **Комитетъ** занимаючійся ôтновленьемъ **церкви св. Юра** во Львовѣ одержавъ ôтъ цѣсаря запомоги 200 зр.

— **На погорѣлцѣвъ въ Корналовичахъ**, пов. Самбôрского, жертвовала дирекція гал. касы щадничои во Львовѣ 250 зр.

— **Въ Ярославѣ** получено доси самостôйный урядъ телеграфичный съ почтовымъ урядомъ.

— **Именованье.** Самбôрска рада школь. окружна заименовала провизоричною учителькою при етатовôй школѣ въ Хировѣ панну Наталію Гладиловичь.

— Вѣденьскій тыжденникъ „**Die Reform**“, органъ Фр. Шузельки подаe въ 43 ч. зъ 21 п. с. жовтня въ статіи „Zur Stellung der ruthenischen Reichsraths-Abgeordneten“ перекладъ цѣлои статіи „Дѣла“: „Рускѝ послы а автономисты“ и зъ своеи стороны завзываe автономистôвъ, щобы звернули увагу на сумне положенье Русинôвъ и томужь зарадили, а Полякôвъ, щобы покинули утискати и кривдити Русинôвъ. Статія написана съ основнымъ знаньемъ галицкихъ ôтношень, длятого не залишимъ мы близше обзнакомити съ нею нашихъ читателѣвъ.

— **Два бôльшѝ пожары** случились на фôльваркахъ двôрскихъ въ Макуневѣ, пов. Мостиского, и въ Бѣлкôвцяхъ, пов. Золочѣвского. Въ послѣднôй мѣстцевости огонь бувъ пôдложеный, въ першôй повставъ зъ неосторожности службы.

Вѣсти епархіяльнѝ.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Презенту получивъ на приходъ Долга, дек. Журавеньского о. Н. Рожаньскій зъ Хотиня.

О. Ст. Городецкій, новопоставленый пресвитеръ, одержавъ грамоту на сотрудника и префекта ризницѣ при гр. к. архикатедральнôй церквѣ во Львовѣ.

Завôзванѝ (по разъ другій) явитись до институціи каноничнои оо. А. Л. Лагодиньскій на Стѣнку и М. Вагилевичь на Княжелуку.

Резигновавъ изъ презенты на приходъ Кошилôвцѣ о. В. Дзюбановскій зъ Гвôздця малого.

Оповѣстка.

Выдѣлъ филіи „Просвѣты“ въ Золочевѣ запрошуе всѣхъ П. Т. членôвъ, якъ и тыхъ, що хотѣли бы въ члены приступити, на день 20 жовтня (1 н. с. падолиста) 1880, въ котрôмъ ôтбудутся въ Золочевѣ о год. 10 передъ полуднемъ въ сали Рады повѣтовои загальнѝ зборы съ слѣдуючимъ порядкомъ дневнымъ: 1) Отворенье зборôвъ черезъ голову филіи; 2) Справозданье секретаря зъ дѣятельности филіи за часъ ôтъ послѣдныхъ загальныхъ зборôвъ; 3) Провѣренье касы; 4) Внески и интерпеляціи членôвъ; 5) Выбôръ выдѣла филіи на рôкъ 1880/81; 6) Ôтчитъ о. Данила Танячкевича: „Що здѣлавъ Цѣсарь Іосифъ II. для народу рускаго“, по причинѣ припадаючихъ на дни 29 падолиста столѣтныхъ роковинъ вступленя на престолъ.

Ôтъ Выдѣлу филіи „Просвѣты“.

Золочѣвъ дня 29 вер. (11 жов.) 1880

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— **Банкъ краѣвъ**, о котрôмъ подаемо близшѝ вѣдомости въ политичнôмъ переглядѣ, основаный французскими капиталами, одержавъ концесію на 90 лѣтъ. Закладовый капиталъ выноситъ 100 миліонôвъ франкôвъ, зъ котрыхъ вже 40 миліонôвъ зложено до „Народного банку“ а передъ уконституованьемъ банку маe бути зложено еще 10 миліонôвъ, разомъ отже 50 миліонôвъ франкôвъ. Товариство акційне выпуститъ 200.000 акцій съ тымчасовою вплатою 250 франкôвъ на акцію. Сѣдалище банку есть въ Вѣдни а филіи могутъ бути закладанѝ по всѣхъ краяхъ коронныхъ и за границею. Губернатора банку именуе Цѣсарь.

Курсъ збôжя зъ дня 20. жовтня 1880.

Цѣна за 100 кильограмôвъ.

	ôтъ зр.	ôтъ кр.	до зр.	до кр.
Пшениця	9	75	10	75
„ бѣла	—	—	—	—
„ жовта	—	—	—	—
„ осѣнна	—	—	—	—
Жито	8	75	10	
Ячмѣнь	6	—	7	30
Гречка	6	65	7	25
Овесъ	5	75	6	50
Горохъ до варки	8	—	11	—
„ паст.	6	—	8	—
Вика	5	—	5	50
Кокорудза стара	6	30	7	25
„ нова	6	—	6	50
Рѣпакъ зимовый	11	—	11	75
„ лѣтный	10	50	11	—
Лянка	9	25	10	20
Насѣнье лляне	11	50	12	50
Конюшина (передна)	28	—	44	—
Кминъ	26	—	28	—
Анижъ	38	—	40	—
„ плоскій	37	—	39	

Курсъ львôвскій зъ дня 21. л. жовтня 1880.

	платятъ зр.	платятъ кр.	жадаютъ зр.	жадаютъ кр.
1. Акціи за штуку. (австр. валютою безъ текучого куп. безъ купону)				
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	267	25	270	25
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	158	—	161	—
Банку гип. галиц. по 200 р.	291	—	296	—
2. Листы заст. за 100 р.				
Общ. кредит. галиц по 5% ав.	96	80	97	80
„ „ „ по 4% ав.	91	—	92	—
„ „ „ по 5% ав. період.	96	80	97	80
Банку гип. галиц 6% ав.	101	35	102	35
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	100	—	101	50
3. Листы довжнѝ за 100 р.				
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92	-	94	-
4. Облиги за 100 р.				
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	96	70	97	70
Облиги комунальнѝ Гал. банку рустик. 6%	100	-	101	-
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100	-	101	50
5. Лосы мѣста Кракова	19	50	21	50
„ „ Станиславова	23	50	25	50
6. Монеты.				
Дукатъ голендерскій	5	52	5	62
„ цѣсарскій	5	55	5	65
Наполеондоръ	9	35	9	46
Пôвимперіялъ	9	66	9	78
Рубель россійскій срѣбный	1	58	1	72
„ „ паперовый	1	17¾	1	19¾
100 марокъ нѣмецкихъ	57	75	58	60
Серебро	99	50	100	50

Для консументôвъ и торговельникôвъ

поручаe

КАВУ

включно съ цломъ и опакованьемъ, franco на кожду почтову стацію австрійско-угорскои монархіи за попереднымъ присланьемъ або послѣплатою належитости за кильограмъ.

1а Цейлонъ найлучша перлова	зр	2.—
1а великозерниста Куба	„	1.90
1а арабска правдива Мокка	„	1.70
1а найлучша Ява	„	1.55
1а досконала Ріо	„	1.35
1а найлучша Порторико	„	1.70
1а Ст. Доминго	„	1.55
1а найлучша Сантосъ	„	1.50

Въ пачкахъ à 4¾ кило netto.

Г. Зингеръ, Тріестъ.

(G. Singer, Triest.)

Докладный **цѣнникъ** (Preis-Courant) высылаю на жаданье franco. (2—10)

Выдаe: **Михаилъ Коссакъ**. — За редакцію ôтповѣдаe: **Маркилъ Желехôвскій**.

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 80. Львôвъ, Середа 15. (27.) Жовтня 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администрації „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чвертъ року . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрації час. „Дѣло“.
Оголошеня принимаютоя по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки цечатнои.
Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.
Рукописи не звертаютоя тôлько на попередне застереженье.
Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

☞ **Съ днемъ I (13) жовтня розпочалося четверте чвертьрôчье, тожь просимо о скоре надôсланье предплаты и вырôвнанье всѣхъ залеглостій.**

Кождому ВП. Предплатителеви подано на опасцѣ, доки предплативъ а взглядно, якѣ у него залеглости.

☛ **Слѣдуюче число вышлемо вже тôлько тымъ нашимъ ВП. Предплатникамъ, котрымъ предплата єще не скôнчилась.**

Галицке товариство господарске.

II.

(Екзекуція податкôвъ. Повôльность радъ повѣтовыхъ. Образки секвестраторôвъ податковыхъ. Ухвала загального збору.)

Одною зъ найважнѣйшихъ справъ, обговорюваныхъ на загальныхъ зборахъ гал. товариства господарского, була справа екзекуціи податкôвъ. Вже не разъ пôдношено въ часописяхъ темнѣ стороны екзекуціи податкôвъ. Єсть се, можна сказати, по при банковôй и приватнôй лихвѣ одна зъ найголовнѣйшихъ причинъ, задля котрыхъ матеріяльный бытъ нашого селяньства що разъ бôльше пôдрываєся, тожь слѣдовалобы всѣма силами старатися, щобы тую такъ наглячу справу якъ найскорше полагоджено. Въ заступствѣ проф. дра Билиньского представивъ тую справу на загальныхъ зборахъ господарского товариства С. Гензель въ простороннôмъ и основнôмъ рефератѣ. Центральный комитетъ господарского товариства ôтносився до повѣтовыхъ радъ съ прошеньемъ, щобы збирали факта о надужитяхъ при екзекуціи податкôвъ. Якъ видко зъ справозданя референта, рады повѣтовѣ не дуже поспѣшилися съ тою роботою и тôлько приватнѣ особы и шѣсть ôтдѣлôвъ господарского товариства понадсылали до центрального комитету справозданя, котрѣ наглядно показуютъ, якъ великѣ надужитя дѣются у насъ зъ стороны приватныхъ секвестраторôвъ и якъ неôтповѣдно устроєна у насъ въ загалѣ цѣла система екзекуціи податкôвъ. Податковѣ уряды поручаютъ екзекуцію податкôвъ людямъ, котрыхъ можна смѣло зачислити до шумовинъ нашои соспôльности. Податковыми секвестраторами настановляются у насъ звычайно або покутнѣ писарѣ, знанѣ пôдъ призвискомъ „пявокъ“, або ôтпущенѣ (демисіонованѣ), вжежь не безъ провины, урядники — отже люде, котрымъ вже сама ихъ особиста квалификація надає дуже темне пятно що до ихъ совѣстности, справедливости и безъинтересовности. Тожь и не диво, що они стали пострахомъ для нашихъ людій. Секвестраторы не маютъ ніякои платы и жіютъ тôлько зъ дієтъ, (оплачуваныхъ черезъ екзеквованыхъ), котрѣ денно могутъ выносити 2, 3 до $3^1/_2$ зр. Оттутъ и ключка, котрои хапаются секвестраторы. Щобы побôльшити свôй дохôдъ и порахувати собѣ спорѣ дієты денно по 30—40 зр. або инакше сказавши, щобы надерти лыка зъ нашихъ бѣдныхъ селянъ, скôлько влѣзе, секвестраторы заѣздятъ одного дня до такихъ громадъ, где маютъ перепровадити кôлька секвестрацій наразъ. Хоть за одинъ день заграблятъ они всѣхъ довжникôвъ податковыхъ однои громады, але мимо того рахуютъ собѣ дієты за 10, 15, 20 або и 30 день. Се имъ ничого не шкодитъ, бо дієты платятъ екзеквованѣ селяне, они тымъ способомъ набиваютъ сотками свои безденнѣ кишенѣ, а урядъ въ тое не вглядає, бо що єму до того того, чи секвестраторъ стягне зъ селянъ двѣ або три сотки бôльше, єго дѣло, щобы податокъ бувъ заплаченый, а взглядно выекзеквованый. Коли секвестраторъ має въ якôй громадѣ ôтъ одного контрибуента стягнути кôлька податковыхъ залеглостій, то иде напередъ до него, а ôттакъ и до другихъ залягаючихъ съ податками и стягає ôтъ нихъ по кôлькадесять крейцарѣвъ яко належитôсть секвестраційну. Тымъ чиномъ збирає собѣ денно по кôлькадесять, а були случаѣ що и по 100 зр. За тое залегла належитôсть податкова остаєся нестягненою. Черезъ якійсь часъ зновъ появляєся секвестраторъ въ селѣ и обвѣщає, що теперь буде стягати залеглѣ податки. Оттеперь починаєся тая правдива грабѣжь. Секвестраторъ грабитъ все, ще єму попаде въ хатѣ и на обôйстю пôдъ руки: куры, яйця, кожухи, вереты, збôже и т. д. Словомъ, все живе и мертве пôдпадає грабѣжнôй руцѣ секвестратора. Люде плачутъ за своимъ добромъ, якъ бы якій огонь спавъ на ихъ хаты, а коли покôнчится сей „татарскій нападъ“, славлятъ Господа, що лихо проминуло та потѣшаются, що бодай теперь будутъ спокôйнѣ, що вже податокъ заплаченый и ихъ не будутъ бôльше грабити. Але горе, по якômсь часѣ зновъ появляєся секвестраторъ и звѣщає ограбленымъ людямъ, що все дотеперь заграблене пôшло до кишенѣ секвестраторскои, а теперь треба заплатити и залеглый податокъ и процента и новѣ кошта екзекуціи. И наново починаєся грабѣжь. А треба знати, якъ грабится, якъ людска праця за безцѣнъ иде въ чужѣ руки незнати по якôй цѣнѣ и по якômъ правѣ! Зъ помежи численныхъ фактôвъ наведемо лише одинъ случай. Въ однôй мѣстцевости секвестраторъ побиравъ черезъ т р и мѣсяцѣ денно по 4 зр. дієтъ, потому злицитувавъ весь рухомый маєтокъ податковыхъ довжникôвъ, а остаточно показалося, що сума зъ злицитованыхъ грабежѣвъ не выстарчила навѣть на покрытье секвестраторскои належитости, яку собѣ вырахувавъ секвестраторъ! Очевидно державный скарбъ не одержавъ ни крейцаря на заплату залеглыхъ податкôвъ — и такъ весь рухомый маєтокъ кôлькадесятьохъ господарѣвъ пôшовъ до кишенѣ секвестратора. До сего треба єще додати, що такій секвестраторъ заѣхавши до села не тôлько черезъ цѣлый часъ каже громадѣ себе годувати и силою свого урядового характеру каже звычайно вôйтови або присяжному выберати для себе всякій потрѣбный харчь: куры, сыръ, молоко, яйця, всѣляку омасту, хлѣбъ, и т. п., такъ, що не тôлько єго прожитокъ на селѣ ничого не коштує, але ôнъ єще до дому навезе зъ села всякои всячины. Тожь ясна рѣчь, що така посада секвестратора єсть выгôдною синекурою, въ короткômъ часѣ коштомъ бѣдныхъ людій понабивати свои кешенѣ и зробити маєтокъ. Але жь зъ другои стороны не ма дивницѣ, що такій секвестраторы являются въ очахъ народа страшными пявками, противъ котрыхъ не ма ніякого права и суду та ніякои обороны. При тôмъ треба єще памятати, що нашѣ селяне задля браку просвѣты часто дôзнаютъ великои кривды въ вымѣрѣ податкôвъ и належитостій. Що до належитостій, то самъ урядъ податковый часто обчисляє надмѣрнѣ належитости, противъ чого селянинъ, не знаючій не то приписôвъ о скарбовыхъ належитостяхъ, але и самого письма, не може собѣ порадити и дорогою рекурсу выѣднати обниженя надмѣрно обчисленои належитости. Що до податкôвъ, то особливо при спродажи частій газдôвства пр. одного, двохъ моргôвъ, занедбує спродаючій выѣднати въ податковôмъ урядѣ переписанье податку ôтъ спроданого грунту на нового властителя, а черезъ таке занедбанье выходитъ, що податковый урядъ стягає ôтъ него податокъ за цѣлый грунтъ, хоть дотычащій господарь давно вже може и половины грунту выказаного въ урядѣ податковôмъ на єго имя не посѣдає.

Загальный збôръ господарского товариства выслухавши справозданье референта принявъ поставлене внесенье, щобы выѣднати у правительства знесенье дотеперѣшнои системы приватныхъ секвестраторôвъ и щобы стяганье податковыхъ залеглостій ôтбувалось пôдъ строгою контролею властивыхъ черезъ правительство именованыхъ урядникôвъ секвестраційныхъ. Якъ небудь сей способôбъ поданый галицкимъ товариствомъ може устранити такъ численнѣ дотеперѣшнѣ надужитя, то однакожь не выдаєся ôнъ намъ совсѣмъ раціональнымъ, такъ якъ ôнъ удержує на дальше коштовнôсть стяганя податкôвъ, черезъ що очевидно податковѣ тягары збôльшаются, а не зменшаются. Чи не булобы ôтповѣднѣйше именувати

БЕЗТАЛАННЄ СВАТАНЬЄ.

Образокъ зъ галицкого житя.

(Дальше.)

Теперь ôнъ часто картавъ дѣтій за тое, що ихъ батьки не даютъ єму збôжа, соломы та грошій, покликавъ до себе вôйта и присяжного, щобы збирали зъ громады дачки на професора и хочь передновокъ тяжко доскулювавъ людямъ, ôнъ ни трохa не попускавъ и казавъ винныхъ грабити. Єму треба було теперь грошій, у него набирались все новѣ выдатки то на одежу, то на тоалету, то на прикрашенье свѣтлицѣ. Професорска плата и безъ того не була велика въ Голопятахъ; въ грошахъ давали мало, а всего бôльше въ збôжу, околотахъ и бараболяхъ. Грошѣ скоро выбралися, а збôжа тяжко було дôстати на передновку. Громадяне зъ першу выпрошувалиєь пôдождати нового зерна, а по тôмъ стали й нарѣкати и межи собою поговорювати, що въ професора щось несамовите вступило та духами бье, що паньство голову завертѣло та съ песикомъ по школѣ товчеся.

А тутъ п. Семенови ставало що разъ тѣснѣйше въ старôй школѣ. Мимо образôвъ, блескучихъ рамъ и пахощѣвъ професорова свѣтлиця була тѣсна и душна, стеля за низька, ôкна за малѣ, а дверѣ за простѣ. До него долѣтали вѣсти, що по другихъ селахъ ставлятъ новѣ, просторѣ школы съ великими ôкнами и розкôшными свѣтлицями для професора. И єму забаглося мати таку школу. То вôйтови, то присяжному, то надзорцѣ школы часто нагадувавъ ôнъ, що школа стара, за мала и не пригожа для голопятскои громады. Але и вôйтъ и присяжнѣ и надзорця хоть потакували, та все таки мовь бы то й не розумѣли, до чого йде рѣчь.

Одного дня якось зъ полудня прибѣгъ до п. Семена арендарь Мошко. Ôнъ ставъ смирненько коло порога и поклонився низенько здôймаючи ярмурку. Се бувъ знакъ великои почести, яку ôтдававъ Мошко лише великимъ панамъ.

„Verzeihen Herr Professor“, почавъ ôнъ своими стереотипными словами, „я боюся ступити на вашь порôгъ. Менѣ здаєся, що тутъ мешкає самъ ясный панъ, такъ тутъ все блищитъ и пахне“.

„Ну, щожь тамъ чувати, пане арендарю?“ — спытавъ весело п. Семенъ.

„Для васъ все добре, ай якъ добре! Якъ я бувъ минувшого тыждня въ Корытахъ, панночки все тôлько розпытували мене за васъ. Я имъ таке наговоривъ, що имъ ажь серце затёхкало. Вы знаєте, пане професоръ, що я знаю приговорити, якъ масломъ помастити“.

„Щожь тамъ дѣєся, що паньство Гуляйпольскѣ?“

„Що тамъ може дѣятися! Панъ Гуляйпольскій коло господарства, а панны нудятся, страхъ, якъ нудятся. Якъ они бы радѣ васъ побачити, съ вами натѣшитись. Чомъ вы коли не выборетесь до нихъ въ гостину? Кажутъ жежь: най коваль клепле, поки желѣзо тепле. Чи вы хочете, щобы вамъ летѣли печенѣ голубцѣ?“

„А якъ же мѣркуєшь, Мошку, чи можнабы мати тамъ приступъ?“

„Чи можна мати приступъ? Герсте! Чому не можна мати приступъ? Якъ тамъ може мати приступъ панъ почтарь и панъ економъ зъ Мотылицѣ и панъ канцелиста зъ нашого бецирку, чому тамъ не має мати приступу панъ професоръ зъ Голопятъ — панъ професоръ зъ Голопятъ, що то єго цѣла громада и самъ панъ Бжушковскій поважає, що въ него все блищитъ, бренчитъ и свѣтится якъ въ люстерку?

„А панъ Гуляйпольскій?“

„Що панъ Гуляйпольскій! Що єму до чужого серця? Ôнъ бы радъ мати клопôтъ зъ головы. То не тôлько у хлопôвъ, але и у панôвъ кажутъ: баба зъ воза, конямъ лекше. А якъ ще двѣ бабы! Знаєте, пане професоръ, то вже не першій рôкъ тая возовиця. Шелесть и шелесть и гостѣ въ двôръ и гостѣ зъ двора, и въ гостину тутъ и въ гостину тамъ, а крейцарь тутъ и крейцарь тамъ иде якъ вода и кôнця тому не ма. Dus kostet Blut!“

„А є тамъ вже кто?“

„Що то що є! Було ихъ не мало, є ихъ не мало и буде ще, якъ тои шарańчѣ. Але чого вы такъ сидите въ вашôй школѣ? Що вы хочете тутъ высидѣти? Я вамъ раджу, берѣтся за горяче. Я вамъ допоможу, я такъ зроблю, що самъ панъ Бжушковскій напише за васъ письмо до пана Гуляйпольского. А вы знаєте, що то значитъ, якъ такій ясный панъ буде за вами?“

„Панъ Бжушковскій, — ба, ба, куда то дорога!“

„Що то куда дорога? Здайтеся тôлько на мене. Мошко все зробитъ. Ôнъ и до ясного пана має вступъ. Мошко на все знайде способôбъ. Тôлько послухайте мене, я вамъ щось скажу. Вы знаєте, рука руку мыє. Треба щось такого найти, щобы панови приподобатися. Вы знаєте, якѣ теперь гармидеры дѣются межи дворомъ а громадою. Громада процесуєся съ паномъ за пасовиско на болотахъ, громада не хоче направляти дороги до горальнѣ, она хоче мати за дармо и хворостъ и камѣня на дороги зъ паньскои кишенѣ. А знаєте кто все тое робитъ? Кто то бунтує гро-

въ кождôй громадѣ зъ помежи громадскои старшины мѣстцевыхъ секвестраторôвъ, котрíбы пôдъ контролею уряду стягали належитости, а не потребували побирати высокихъ дiетъ? Тажь и теперь вже вôйты збираютъ податки, а если имъ повѣрюється збиранье всѣхъ податкôвъ въ громадѣ, для чогожь не можнабы повѣрити имъ меншои рѣчи, якою есть стяганье залеглыхъ податкôвъ? По при всѣмъ, треба дбати такожь и о тое, щобы администрація була о скôлько можна простою. Що до высше пôднесеныхъ нами темныхъ сторôнъ самого вымѣру податкôвъ и належитостiй, то тутъ може помогчи зъ однои стороны просвѣта народа, а зъ другои стороны бôльша строгôсть въ точнôмъ вымѣрѣ належитостiй и податкôвъ.

ДОПИСЬ.

(*Т. Г.*) **О нуждѣ народа сельского и якбы его зъ неи добути.** (*Гадки старого зъ надъ Днѣстра.*) Кажутъ люде на Подôлю: найперше ремесло — плугъ и чересло. Тымъ найпершимъ въ свѣтѣ и найпотрѣбнѣйшимъ а про тое и найважнѣйшимъ ремесломъ занимаеся въ нашôмъ краю найбôльше людiй, коло 99 на 100.

Всѣ иншi ремесла, штуки и фабрики, занятя и науки, хотяй въ порôвнаню съ ремесломъ рôльничо-господарскимъ ани такъ численнi ани такъ дуже потрѣбнi, маютъ и школы, где до свого заводу способлятъ и приготовляютъ, маютъ своихъ майстрôвъ, ôтъ котрыхъ научитися, вправляти и досконалити могутъ, лише селяне-рôльники не маютъ ни такои школы, гдебы свого ремесла выучитися ани майстрôвъ, у котрыхъ бы и выучитися и вправитися въ своемъ ремеслѣ могли. Наука рôльництва цѣлкомъ занедбана и для того межи 99 занимаючимися рôльництвомъ ледви одного подыбати можна, щобы знавъ свое ремесло такъ добре, якъ майстеръ якого будь иншого ремесла свое ремесло знае. Алежь бо кождый ремѣсникъ, нѣмъ зôстане майстромъ, муситъ впередъ три роки у другого майстра учитися (терминувати), а ôттакъ еще яко челядникъ по другихъ майстрахъ робити, щобы набути вправы и въ своемъ ремеслѣ выдосконалитися. А селянинъ, где учится рôльництва? Въ свого тата, або у другого якого господаря, або въ дворѣ, або у священика. Алежь бо и его тато, и другiй господарь не знаютъ добре свого ремесла, бо его нигде не училися. Дворъ же, священикъ або и господарь-селянинъ, если знаютъ и розумѣютъ добре господарство (що однако дуже рѣдко лучаеся) не принимаютъ на науку а лишь до роботы, и то до однои роботы, хотя въ рôльничôмъ господарствѣ не одна, але десять и бôльше робôтъ, а кожда инакшого рода. Одного берутъ за пастуха до безрогъ, другого до овець, третёго до коровъ, иншихъ до волôвъ, до коней, до плуга, до сѣяня, и т. д. Але, щобы бути добрымъ рôльникомъ-господаремъ, майстромъ въ своемъ ремеслѣ, треба тi всѣ роботы добре знати, ихъ выучитися и знати другому показати, такъ, якъ майстеръ-ремѣсникъ всю роботу свого ремесла. Ремѣсникъ учится свого ремесла у одного майстра черезъ 3 роки и то такъ, що муситъ всю роботу робити, вправляеся еще потому у другихъ майстрôвъ яко помôчникъ, челядникъ, спôльникъ черезъ кôлька лѣтъ и то лишь однои роботы, а кôлькожь потребувабы рôльникъ, щобы мôгъ добре выучитися и вправы набути въ десяти роботахъ свого рôльничо-господарского ремесла?

Може на тое не одинъ скаже: Тажь кождый селянинъ закимъ стане газдувати самъ, оженившися въ 23 рокѣ (бо впередъ женитися не позволяе устава войскова) маe часъ и способнôсть выучитися всѣхъ робôтъ до господарства рôльничого потрѣбныхъ и вправлятися въ нихъ черезъ тыхъ 12 рокôвъ по укôнченю науки школьнои—чи то дома у батька, чи где у кого на службѣ — тамъ може и повиненъ всего научитися. Я вже впередъ сказавъ, що двôръ и другi господарѣ не принимаютъ селянъ на науку, лише на роботу, и то звычайно выключно до однои роботы, такъ, що служба стаeся спецiяльною. Пастухъ або повôзникъ (фѣрманъ) не маe часу придивлятися, якъ орютъ, якъ сѣютъ, и якъ кожда инша робота робится, а хотяйбы и гдеколи мавъ часъ и хотѣвъ до якои иншои роботы взятися, то ему не позволяютъ, кажучи: не берися до того, ты того не вмѣешь. Пріймѣтъ такого паруôка, що бувъ кôльканацять лѣтъ въ дворѣ, або у якого урядника за фѣрмана, и скажѣтъ ему орати, сѣяти, складати снопы, и т. п., ôнъ того не потрафитъ, бо николи его до такихъ робôтъ не заставляли. Такъ само и дома звычайно дѣeся. Батько самъ робитъ всю важнѣйшу роботу, всѣ орудки съ ремѣсниками и купцями, самъ купуe, продаe, стараeся о одежу и т. и. Сынъ по бôльшôй части и не дивится, а если и дивится, а самъ до того рукъ не приложитъ, то якже потрафитъ що добре зробити? А въ нашôмъ сельскôмъ господарствѣ до кождои рѣчи, до кождои роботы, хотьбы якъ легкои, до кождои орудки и найменшои, треба не лише такои науки, щобы дивитися, або слухати, якъ другi розказуютъ и показуютъ, але треба такой самому зробити, не разъ або два, але такъ довго, ажь поки не вправится.

Томужь то межи нами такъ мало добрыхъ, заможныхъ газдôвъ, бо не умѣютъ газдувати, бо ихъ никто не учивъ, никто не заставлявъ до кождои роботы въ господарствѣ, никто не показавъ якъ що до ладу робити, а хоть показавъ и розказавъ, але самъ не постоявъ надъ нимъ, щобы добре зробилося тое, що показавъ. И въ нашôмъ сельскôмъ господарствѣ, то требабы хоть такои науки, якъ въ кождôмъ иншôмъ ремеслѣ. Щобы бути добрымъ господаремъ-рôльникомъ — майстромъ, треба бы щобы кождый, що маe бути рôльникомъ и зъ того жити, та на тôмъ господарствѣ добре выходити, учився рôльничого господарства такъ якъ ремесла, треба до кождои роботы запрaвляти и майстрови-господареви вразъ съ ученикомъ робити, такъ якъ майстеръ-ремѣсникъ доти съ ученикомъ самъ робитъ, доки его не выучитъ добре робити, такъ якъ ôнъ самъ умѣe, и ажь тогды его вызволюe ôтъ дальшои науки, а бере яко помôчника свого, щобы еще лѣпше вправився. Но у насъ не ма такихъ майстрôвъ, нигде не училисьмося рôльничого господарства, тай не знаeмо добре газдувати. Отъ капаримо, якъ нашi таты, та дѣды, але и то, що мы по татахъ и дѣдахъ застали, еще на менши господарства дѣлити мусимо. Тому то у насъ чимъ разъ бôльша нужда. Гдежь можна научитися рôльничого господарства? Въ теперѣшныхъ школахъ много вправдѣ учатъ, але найменше того, що до рôльничого господарства потрѣбне. Для того и нашi люде не маютъ охоты своихъ дѣтiй до такихъ шкôлъ посылати. „Що за хосенъ менѣ зъ того, що дитина ходитъ до школы, кажутъ нашi люде, учится на ученого папа, дяка, писаря и т. д., а на господаря не учится; учатся по польски гандолѣць, а на що имъ тое придасться, якъ той казавъ: знае съ панами бесѣдувати, а не знае коневи хвоста пôдвязати, знае, що на облакахъ, на небѣ, а не знае, що дѣeся на его поли, въ его стайни, на оборѣ; знае, якъ перо до рукъ взяти, якъ красно написати, ôтрисовати, а не знае, якъ плугъ, цѣпъ, серпъ, сокиру, косу до рукъ взяти, якъ красно выорати, засѣяти и таке инше, що въ господарствѣ приходитъ. Намъ потреба такихъ шкôлъ, въ котрыхъ бы нашi дѣти способилися до найпершого ремесла: до плуга и чересла, гдебы выучилися кождои роботы нашого рôльничого господарства“. А кто учитъ у насъ селянина, щобы умѣвъ свое ремесло добре, щобы знавъ его добре провадити, щобы знався добре на поли, котре маe управляти, на худобѣ, котрою маe обробляти? Кто его учитъ, якъ маe добре ходити коло гною, що то его называютъ душею въ господарствѣ, якъ маe ходити коло худобы, коло города, саду, дробу и т. п. и якъ маe свое здоровля и своихъ домашныхъ (жѣнки, дѣтiй) тыхъ помôчникôвъ въ господарствѣ плекати и шанувати? А предсѣ, безъ здоровля доброго, такъ свого якъ своихъ помôчникôвъ не годенъ добре господарку провадити. Возьмѣмъ на примѣръ тое, що найчастѣйше дѣялося и теперь дѣeся. Маe парубокъ 23 роки, женится, бере кôлька моргôвъ поля, чи ôтъ рôдного чи ôтъ жѣнчиного, бере и худобу и статокъ господарскiй, але що не знае, бо нигде сего не учився, якъ коло худобы ходити, якъ ею плекати, годовати, якъ съ нею обходитися, худоба у него марнѣe, нидѣe, або совсѣмъ гине, и вже не маe ôнъ чимъ тыхъ кôлька моргôвъ обробити, не маe чимъ звести съ поля, розпасаютъ ему, розкрадаютъ, пропадаe, гніe — и вже очевидна страта. Ôнъ зажичится и купуe другу худобу, але не знаeся добре на худобѣ, купитъ калѣки, або хотя и добру купитъ, але не научившися съ нею обходити, збавитъ ею такъ, якъ тамту, тай вже въ нуждѣ, бо въ довгахъ, зъ котрыхъ безъ худобы дуже съ тяжкою бѣдою може выдобутися. А даймо на тое, що до того еще самъ захоруe, (о що дуже легко, бо не учившися, не знае, якъ свое здоровлье шанувати), такъ вже муситъ совсѣмъ его господарство пропадати. Пожичка ему не помогла выдвигнутися, але еще въ бôльшу нужду загнала. Живi примѣры такого поведеня майже въ кождôмъ селѣ можна подыбати.

Черезъ тое, що селяне не учатся господарства порядно и безъ перервы, такъ якъ ремѣсничi хлопцѣ и челядники, привыкаютъ они до дармованя. Ничого не научившися, не знаютъ они, до чого въ вôльнѣйшôмъ часѣ пр. въ слоту и т. п. взятися, тожь радо и съ охотою идутъ на „оказiи“ до коршмы, по торгахъ и ярмаркахъ и такъ привыкаютъ до пiятики, а тымъ способомъ бракъ шкôлъ и наука господарства сельского стаeся такожь и причиною пiяньства. Такъ можна замѣтити, що научившiся розумного господарства, чи то дома ôтъ порядного родича, чи въ якого иншого господаря, и призвычаившiся при тôмъ до неустанного труду и занятя въ господарствѣ, не любятъ ходити по оказiяхъ, по шинкахъ, коршмахъ, бо они не маютъ на тое часу. Такi знаходятъ въ своемъ господарствѣ все щось потрѣбного до роботы, а навѣть и не стаe имъ вôльного часу, и часто можна ôтъ такихъ учути тотi слова, що они не маютъ часу навѣть въ голову пошкробатися. Они бо розумѣючи господарство, видятъ, що имъ тое дуже добре выплачуeся, тожь для того и съ замилованьемъ ôтдаются господарству.

(*Конець буде*)

маду? Никто иншiй, якъ той *gałech*, що то и вамъ за *пшепрошеньемъ*, таку пакôсть вробивъ.“

П. Семенъ вробивъ великi очи на тiи слова арендаря. Хоть сильно незлюбивъ ôнъ о. Дамяна за его посольство дяка и радо дожидавъ пригожои хвилѣ, щобы пômститись за свою обиду, а все жь таки слова арендаря о бунтахъ о. Дамяна якось дивно завенѣли въ его ухахъ. О. Дамянъ бувъ тихiй и николи не мѣшався до громадскихъ справъ, хиба, що самi громадяне прiйшли до него по раду. Межи дворомъ а попôвствомъ панувавъ доси незаколоченый миръ. Тожь не мало здивувався п. Семенъ, почувши таку вѣсть о новôй, небувалôй вôйнѣ межи дворомъ а попôвствомъ. Ôнъ бувъ далекiй ôтъ того, станути по сторонѣ о. Дамяна, але сама вѣсть про сю незгоду була для него такъ новою и несподѣваною, що ôнъ не мôгъ закрыти свого сумнѣву передъ жидôвскимъ окомъ.

(*Дальше буде.*)

„Reform“ о становищи Русинôвъ.

Въ минувшôмъ числѣ згадали мы, що часопись вѣденьска „Reform“ помѣстила въ 43 ч. зъ с. р. въ цѣлости статю „Дѣла“: „Рускi послы и автономисты“, и навязала до неи свои уваги о теперѣшнôмъ становищи Русинôвъ въ ихъ ôтношеню до автономистôвъ въ загалѣ а до Полякôвъ въ особенности.

„Теперь не ма вже сомнѣнiя, — пише „Reform“ — що рускi послы вступлятъ до клюбу партiи права. Але зъ другои стороны мусимъ мы бажати, щобы такожь и автономисты въ интересѣ доброи справы напередъ прiязно ôтнеслись до Русинôвъ и улекшили рускимъ посламъ ихъ рѣшучiй крокъ. Поляки именно повиннi справедливѣйше поступати съ Русинами. „Gazeta Narodowa“, органъ автономистôвъ польскихъ, перепечатала вправдѣ згадану статю „Дѣла“, але безъ всякихъ замѣтокъ ôтъ себе. Пôсля засады „qui tacet, consentire videtur“, здавалобыся, що Поляки по подорожи цѣсарскôй надумалися справедливѣйше обходитись съ Русинами. Тымчасомъ факта доказуютъ, що Поляки не тôлько не занехали своеи дотеперѣшноi ворожои Русинамъ политики, але формально квапятся, щобы якъ найскорше съ поверженымъ соперникомъ упоратися, чи щобы ôтплатити за тое, що Русины витали цѣсаря хоть съ тактомъ и повагою, але всежь яко самостôйный народъ. И такъ безпосередно по ôтъѣздѣ цѣсаря галицка рада школьна ухвалила замкнути паралельну клясу въ рускôй школѣ вправъ во Львовѣ, хотяй до тои клясы принято 50 хлопцѣвъ и 43 дѣвчатъ и дѣти вже цѣлый мѣсяць пôбирали науку. Що министерство просвѣты засистовало тую ухвалу рады школьнои, маютъ Русины завдячити енергiи рускаго комитету школьного пятнацяти и заходамъ посла Ковальского. Такъ само не можутъ Русины дочекатися рускои народнои школы у Львовѣ, признанои имъ минувшого року трибуналомъ державнымъ; ничо не могутъ помочи и ревнi усилiя комитету пятнацяти, бо отворенье тои школы зависитъ ôтъ рады школьнои мѣстцевои, въ котрôй тôлько одинъ Русинъ засѣдae, а взглядно ôтъ рады школьнои краевои, о котрôй годѣ сказати, щобъ була прихильна для Русинôвъ. Рускi послы не пересадили, коли представили рускiй народъ позбавленымъ права и охороны помимо существующихъ законôвъ основныхъ и конституцiи. Такъ н. пр. языкъ польскiй есть предметомъ обовязующимъ въ всѣхъ гимназiяхъ и реальныхъ школахъ въ Галичинѣ, коли тымчасомъ рускiй языкъ зôпхненый межи взглядно обовязующi предметы науки. Ба, суть заклады школьнi (н. пр. школа реальна въ Стрыю), котрi зъ своихъ програмъ рускiй языкъ зъ ряду предметôвъ науки совсѣмъ вычеркнули и на рôвнѣ съ гимнастикою, стенографiею и т. д. поставили. Чи то дасться погодити съ Арт. XIX основныхъ законôвъ державныхъ? Коли зважится ôтношеня въ Галичинѣ, то мусится конче прiйти до заключеня, що для Русинôвъ основнi законы державнi не существуютъ. И такъ недавно староство Тернопôльске забрало неправно зъ почты приватну посылку несконфискованыхъ книжокъ и ажь въ наслѣдство пôзнѣйшого доносу тогожь староства прокураторiя тiи книжки сконфисковала. Не рѣдко лучаeся, що жандармы ôтбираютъ у рускихъ селянъ неконфискованi популярнi книжки товариства им. „Качковского“ або „Просвѣты“, котрôй Цѣсарь пôдъ часъ посѣщеня „Народного Дому“ высказавъ свою найвысшу признательнôсть за ею дванацятьлѣтнi користнi труды для просвѣты народа. Староста въ Ярослава наказавъ урядови почтовому предложити собѣ списъ всѣхъ учителѣвъ народныхъ предплачуючихъ „Газету Школьну“, руске педагогичне письмо, а коли газета „Батькôвщина“ о тôмъ надужитю власти заговорила, здостала сконфискована.“

„Справедливо мôгбы кто зъ наведеныхъ фактôвъ заключати, що мы жiемо въ державѣ, где все розпоряджуеся въ дорозѣ административнôй. Такiй то отже станъ Русинôвъ въ Галичинѣ; ôнъ довше вже не дасться удержати. Крайна вже пора, щобы австрiйске правительство поручило нашимъ административнымъ властямъ строго держатись существующихъ законôвъ. Поляки жь знôвъ не повиннi свого рицарства въ тôмъ глядати, угнетати братный народъ на злобну радôсть германьства. Они повиннi памятати на тое, що семитскiй влѣзливый заволока безустанно працюe надъ руиною краю, що селяньскi и маломѣщаньскi посѣлости незмѣрно задовженi, що домашне ремесництво знищене жидôвскими шпекулянтами и що великi посѣлости польскi быстро и цѣлковито перейдутъ въ жидôвскi руки. Такiй станъ краю повиннi основно розважати всѣ добромы-

слящй жителѣ Галичины, безъ рôжницѣ народности. Поляки повинны вже разъ зречися своихъ маній вынародовляти Русинôвъ и тымъ чиномъ протягати руку до ворога понадъ обезоруженымъ народомъ рускимъ, они повинны зôбрати всѣ силы, щобы успѣшно працювати для матеріяльного пôднесеня краю. Въ области народного господарства маютъ Русины и Поляки широке, облогомъ лежаче поле спôльного дѣланя для добра краю и державы. Поляки не повинны сего случаю пропустити а противно повести свою дотеперѣшну политику взглядомъ Русинôвъ на иншй дороги. А прочй групѣ автономистôвъ не мало прислужатся державѣ, коли постараются постановити якій modus vivendi межи Русинами а Поляками.“ — Тôлько „Reform“ о становищи Русинôвъ. Мы вже высказали свôй поглядъ въ тôй справѣ и съ задоволеньемъ можемо пôднести, що такожь и „Reform“ въ сущности рѣчи годится съ нашими выводами.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Червона книга.) Министерство заграничныхъ справъ предложило делегаціямъ спорый томъ своихъ дипльоматичныхъ актôвъ — такъ звану „червону книгу.“ Обнимае она шѣстьсотъ актôвъ дипльоматичныхъ, котрй однакожь дуже мало кидаютъ нового свѣтла на нашу заграничну политику, такъ якъ зъ зрозумѣлыхъ причинъ найважнѣйшй, а доси незвѣстнй акта не зôстали въ тôй книзѣ оголошенй. Переглянувши всѣ тіи акта не можна доглянути ясныхъ цѣлій орієнтальной политики австрійскои. Если пр. зъ тыхъ дипльоматичныхъ актôвъ оказуеся, що Австрія радо попирала жаданя Греціи супротивъ Туреччины, то зъ того еще тяжко вносити на згодливôсть грецкихъ и австрійскихъ интересôвъ на балканьскôмъ пôвостровѣ, божь звѣстно теперь, що Австрія стремитъ при евентуальномъ подѣлѣ Туреччины посунути свое панованье ажь по Сальонику включно, що зновъ не такъ дуже годится съ интересами Греціи. Що до демонстраціи фльотъ, то на пôдставѣ оголошеныхъ документôвъ оказуеся, що Австрія совсѣмъ не була такъ дуже свѣдомою значеня и досяглости сего примусового дѣланя сполученыхъ державъ европейскихъ, бо она спершу годилась на далеко бôльшй розмѣры сеи демонстраціи, якъ сего навѣть жадала Англія пр. на высадженье войска на суходôлъ, на демонстрацію фльотъ не тôлько задля выдачѣ Дульциня, але й задля грецкои справы.

*(Загально-нѣмецкій зъѣздъ централистичный въ Вѣдни)*ôтбудеся 2 (14) листопада. Вѣденьске мужеске товариство музичне замѣряло взяти участь въ тôмъ политичнôмъ зъѣздѣ нѣмецкôмъ — очевидно спѣвами. Вѣденьска дирекція полиціи завѣдомила выдѣлъ музичного товариства, що розвяже товариство, если на загальнôмъ зборѣ буде обговорюватися спôвучасть музичного товариства въ партійнôмъ зъѣздѣ нѣмецкôмъ. Очевидно правительство стараеся ослабити свѣтлôсть сего зъѣзду.

(Спôльнй делегаціи.) Буджетова комисія австрійскои делегаціи обрадувала въ суботу и въ понедѣлокъ надъ буджетомъ. Судячи пôсля ôтзывôвъ нѣмецкихъ дневникôвъ не будутъ сего року Нѣмцѣ противитись пôдвышеню буджету войскового, якъ се робили за часôвъ гр. Андрашого. Тымъ поступованьмъ хотятъ они доказати передъ высшими сферами свою умѣркованнôсть и способнôсть, обняти правленье въ свои руки.

(Новый законъ промысловый.) Пôсля новѣйшихъ вѣдомостій приготовляе правительство для рады державной нове предложенье реформы цѣлого закона промыслового.

(Цѣсарскій двôръ въ Пештѣ.) Вчера вернувъ Цѣсарь зъ Шлескои подорожи до Пешту. Тамже прибула и Цѣсарева зъ Гедели, а такожь архикн. Рудольфъ маe прибхати до Пешту. Цѣлый цѣсарскій двôръ буде гостити черезъ 14 день въ Пештѣ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Въ Россіи починаютъ що разъ бôльше появлятися оповѣстки новыхъ газетъ. Можна бы се уважати яко новый потѣшаючій зворотъ въ облегченю цензурного гнету. Але, якъ вже звѣщалисьмо, послѣдными часами объявила цензура свою гнетучу силу противъ кôлькохъ газетъ. („Новое Время“, „Россія“), а остаточно сама пересторога удѣлена гр. Льорисъ-Меликовымъ редакторамъ столичныхъ газетъ показуе, що еще далеко до якои такои свободы печати. Позволенье на выдавництво новыхъ часописій ледви чи въ где-чѣмъ змѣнитъ дотеперѣшный станъ. Если не будутъ облегченй цензурнй приписы, то зъ умноженя часописій выйде лише то:, що буде бôльше число часописій переливати зъ пустого въ порожне. Се именно треба сказати про столичну петербурску и московску прасу, котра справдѣ не есть малочисленною, але мимо многочисленности не може сповнити своеи задачѣ: представляти и образувати публичну опинію. Редакція журнала „Вѣстникъ Европы“ буде выдавати ôтъ нового року нову щоденну часопись: „Порядокъ.“ Можна надѣятися, що редакція „Порядку“ буде на стôлько старанною и совѣстною, якъ дотеперѣшна редакція журнала „Вѣстникъ Европы“, чи однакожь буде она могла говорити въ щоденнôй часописи бодай на стôлько свобôдно, якъ говорила доси въ „Вѣстнику Европы“, о тôмъ можна дуже сомнѣватися, бо журналы выходятъ безъ „предварительнои цензуры“, а щоденй часописи не маютъ и сего облегченя. — Въ Москвѣ зановѣвъ Ив. Аксаковъ съ днемъ 15 (27) листопада нову тыжденву часопись пôдъ шумнымъ титуломъ „Русь“. Але прочитавши оповѣстку сеи часописи поневолѣ приходится здвигнути раменами. „Либералы, консерваторы“... — пише Аксаковъ, „чи довго намъ тѣшитись тыми пустяками, пустодзвонными у насъ покликами. Справдѣ либеральна и консервативна (sic! либеральна и консервативна разомъ! *П. Р. Д.*) у насъ тôлько народна жизненна правда (а гдежь она и чи маe она волю проявитись?) Нею утворилась, нею тôлько жіе, двигаеся и сильна Россія. Въ нѣй крыются скарбы нашого народного розуму и духа, въ нѣй порука нашои будучности — силы, мира, ладу и „своеобразнои“ свободы.“ Якій жежь той розумъ и та „своеобразна“ правда и свобода? „Еманципація россійского сослôвного почутя ôтъ неволѣ чужосторонныхъ (европейского) свѣтоглядôвъ, наукъ и мѣрилъ, ôтъ доктринерства“ и ôтъ „западничества“, хотѣвъ сказати Ив. Аксаковъ. „Менше дерзкои надменности теоретичнымъ знаньемъ, а бôльше смирности передъ объявами московского житя!“ Значитъ, Ив. Аксаковъ хоче служити зашкарунѣлости и дошками забитись ôтъ Европы, ôтъ европейскои науки и цивилизаціи, ôтъ европейскихъ порядкôвъ! Можна жь для такои зашкарунѣлости надуживати имени Руси?! Можна жь надѣятися зъ такои газеты якои користи для сослôвности, котрôй всего бôльше потреба науки, просвѣты и европейского ладу? Се мимоволѣ повертаe насъ до внутрѣшныхъ справъ Россіи и мы хочемо на пôдставѣ самыхъ россійскихъ газетъ провѣрити, о скôлько дѣйстно спасительна для сослôвности Россіи той „своеобразный“ розумъ и тое смирне поклоньство передъ дотеперѣшными порядками „московской жизни“. Мы не будемо говорити о нигилизмѣ, котрый въ Россіи выродився именно по тôй головнôй причинѣ, що правдива европейска наука и просвѣта не могли дôбратись до народныхъ масъ Россіи и що народамъ Россіи всего менше можна поступати дорогою постепенного, свобôдного розвою. Послухаймо, що пише „Церковно-Общественный Вѣстникъ“ о сумнôмъ положеню духовеньства и народу пôдъ взглядомъ просвѣты въ глубинѣ Россіи, отже тамъ, где вже правительство не потребуe поборювати „сепаратистичныхъ“ стремлень Русинôвъ, а може и повинно вести просвѣту народа на великорускôмъ языцѣ зрозумѣлôмъ для Великороссôвъ. „Ц. О. Вѣстникъ“ наводитъ письмо одного высшого духовного достойника зъ глубины Россіи, котрый въ сумныхъ барвахъ малюe убожество и темноту россійского духовеньства. Церкви деревянй, убогй и занедбанй. О украшеняхъ и якôй небудь архитектурѣ нема и бесѣды, а навѣть образы по бôльшôй части паперянй, закупленй по ярмаркахъ, або ôтъ проѣзжихъ образкарѣвъ. „Припадково — пише священикъ — лучилось менѣ зайти до однои церкви. Менѣ заразъ попавъ въ око одинъ дивовижный образъ на иконостасѣ розмалёваный на паперѣ. Пытаю мѣстцевого священика и старшины, що се за образъ? Они пояснили менѣ, що се зъображенье ангелôвъ. Були се якйсь дивнй постатѣ въ чудныхъ одежахъ и ходили по довгихъ линвахъ. Я близше приглянувся образови и побачивъ слѣдуючу пôдпись напечатану на тôмъ образѣ: „Съ дозволенія начальства извѣстная трупа акробатовъ будетъ имѣть честь дать сего мѣсяца 28 числа 1846 р. представленіе, на которомъ покажетъ разные новые и трудные танцы на тугомъ канатѣ.“ Ни священикъ ни старшина церковна не понимали, що значитъ „трупа акробатовъ“ и въ найлучшôй вѣрѣ и съ богоговѣніемъ покланялися доси и молились передъ — скочками якъ передъ ангелами. Така темнота не тôлько въ далекôй глубинѣ европейскои Россіи, она еще бôльша за Кавказомъ въ Грузіи, где тожь заведено православіе, котре на дѣлѣ перевертаеся въ идолопоклоньство.“ Додайможь до сего, що въ самыхъ великорускихъ губерніяхъ есть около 10 миліонôвъ старообрядцѣвъ, що дивлятся на православныхъ, якъ на нечистыхъ, не курятъ тютюну, не ѣдятъ бараболь, голубôвъ, не сядутъ ѣсти зъ одной миски съ православнымъ, — що въ полудневôй Россіи народъ не чуючи наруки слова Божого въ зрозумѣлôй рôднôй мовѣ почавъ повертатися въ секту штундистôвъ, що наука въ людовыхъ школахъ або ніякова, або дуже низька, — а будемо мати той сумный станъ, котрый не тôлько не представляe ніякои „народнои жизненнои правды“, але й справдѣ повиненъ уступити мѣстце „новымъ европейскимъ свѣтоглядамъ, ученіямъ и мѣриламъ“, если Россія и ея народы маютъ дальше успѣшно розвиватися.

Бôльше интересовный рухъ проявляеся теперь въ провинціональной прасѣ. Въ Кіевѣ маe выходити съ днемъ 1. листопада с. р. нова щоденна литературно-политична газета „Заря“ пôдъ редакцією присяжного повѣренного (адвоката) П. Андреевского. „Починаючи выдавати газету на провинціи — говоритъ редакція въ своёй оповѣстцѣ — при условіяхъ „предварительнои цензуры“, редакція не скрываe передъ собою трудностій сего дѣла. Газета маe зъ однои стороны знакомити публику съ всѣмъ новымъ и интереснымъ внѣшнои и внутреннои политики, а зъ другои стороны бути вѣрнымъ образцемъ житя и пôтребъ полудневозахôдного и полудневого краю (россійскои Руси). Редакція ôткидаe всяку такъ національну якъ и племѣнну и религійну выключнôсть и хоче служити дальшому розвоєви реформъ объявленыхъ за теперѣшного царствованя. Редакція пересвѣдчена, що недавне (маe бути: дотеперѣшне *Пр. Р. Д.*) выняткове положенье полудневозахôдного и полудневого краю (Руси) яко анормальне втратило (повинно втратити) свôй raison d' être и що Кіевъ яко найстаршій городъ рускій въ недалекôй будучности буде мôгъ користатися всею повнотою розвою свого питомого житя. Редакція буде пôддержувати принципы легальности и рôвноправности и не допуститъ въ свои листы ничого, щобы не годилося съ идеею свобôдного и розумного поступу.“ Пôсля тои програмы можна надѣятись, що „Заря“ поповнитъ дотеперѣшну недостачу головного органу старинной столицѣ Русинôвъ проживаючихъ пôдъ россійскимъ правленьемъ и буде совѣстно заступати интереса рускои народности. Однакожь треба дуже жалувати, що тая газета не буде выходити въ рускôмъ, а тôлько въ россійскôмъ языцѣ. Се одно вже утрудняе ей задачу и доки Русины въ Россіи не будутъ мали сего всѣмъ народамъ прислугуючого кардинального права, говорити и писати своимъ рôднымъ языкомъ, дотi нема що и думати о успѣшнôмъ розвою закордоньскои Руси. Россійске правительство не бачитъ тои превеликои шкоды, яку заказомъ рускаго языка наноситъ не тôлько рускому народови, але и цѣлôй Россіи. Тôлько задля такого блудного а при тôмъ крайно нелюдского поступованя противъ народа, котрый добровôльно прилучився до Россіи и маe свои царями заприсяженй а теперь здоптанй права повнои автономіи, выходитъ такъ, що на нашôй Руси закордоньскôй можна говорити, писати и образуватися въ польскôмъ языцѣ, можна читати нѣмецкй, польскй, россійскй, французкй книжки, тôлько рускій языкъ и руска литература не маютъ тамъ ніякихъ правъ. Се веде конечно до упадку народа и краю и пôддержуe чужй елемента на Руси коштомъ туземного елементу народного.

„Одесскій Вѣстникъ“ доноситъ, що въ Харковѣ маe выходити нова газета „Южный Вѣстникъ“ пôдъ редакцією професоровъ тамошного университету. Якъ указуе заголовокъ, то и тая газета повиннабы заступати интереса Русинôвъ.

Туреччина Справа Дульциньска не поступила ни крокъ на передъ, за для того що Туреччина вышукуe все якйсь новй выкруты, щобы тôлько проволочи ôтданье Дульциня а державы европейскй не стараются ужити вже разъ енергичныхъ средствъ для присилованя Турціи перевести въ дѣло дану обѣтницю.

Греція. Король Георгій повернувши зъ подорожи по Европѣ ôткрывъ греческій парляментъ троновою промовою, котра заповѣдаe активну политику Греціи. Тронова промова звучитъ: „Витаю васъ и прошу о помôчь до переведеня предстоячихъ народныхъ обовязкôвъ. Тіи обовязки незмѣренно важнй але и народъ зарôвно пôзнаe ихъ важнôсть. Ôтношеня Греціи до чужихъ державъ суть пріязнй и я уважаю своимъ обовязкомъ заявити подяку державамъ, котрй я посѣтивъ, а котрй Греціи присудили (на конгресѣ берлиньскôмъ) новй границѣ, розширяючй и скрѣпляючй ей могущôсть. Переведенье рѣшеня державъ накладаe на насъ обовязокъ дѣлати а головною вашою задачію буде нараджуватись власне надъ переведеньемъ того обовязку. Правительство починило вже обширнй приготованя военнй на суши и морю, на котрй затягнуло пожичку; тую пожичку парляментъ зволитъ одобрити. Правительство приняло на себе велику отвѣчательнôсть, бо армія не буде скорше розпущена, доки наша цѣль не осягнеся, а именно доки новый ладъ не буде переведеный въ всѣхъ областяхъ признаныхъ Греціи. Я твердо рѣшився при першôмъ лучшôмъ случаю осягнути цѣль, задля котрои я починивъ приготованя и при тôмъ числю на вашу помôчь, вы бо вѣрнй сповнителѣ народнои волѣ“.

Зъ сеи промовы видко, що Греки не думаютъ пристати на послѣдне предложенье Порты, котра зъобовязалась за 100 днёвъ ôтдати Греціи тôлько часть зъ признаныхъ берлиньскимъ трактатомъ областій, лишаючи Ларису и Янину при собѣ. Державы препоручаютъ Греціи миръ; кажутъ ей выжидати лучшихъ часôвъ, а поки що бути довольною и тымъ, що ёй Порта обѣцяe ôтступити. Теперѣшный станъ политичный въ Европѣ есть того рода, що Греція не знайде ни одного союзника и мусѣлабъ на свою власну руку вести войну съ Турціею, а то на всякій случай для Греціи крокъ надто ризиковный.

НОВИНКИ.

— **Повный комитетъ для обходу памяти цѣсаря Іосифа II**, зложеный зъ ôтпоручникôвъ всѣхъ рускихъ товариствъ, ôтбувъ въ недѣлю (24 н. с. жовтня) пôдъ проводомъ крыл. Павликова перше свое засѣданье въ Ставропигійскôмъ Институтѣ. На тôмъ засѣданю обговорювано способбъ и програму торжества. Комитетъ згодився въ основѣ на тое, щобы во Львовѣ скликати рускій митингъ, котрый бы мавъ характеръ народнои манифестаціи, устроити при тôмъ случаю народный миръ и вечеръ вокально декляматорскій полученый съ ответнымъ торжеству ôтчитомъ. Для укладу спеціяльнѣйшои програмы выбравъ комитетъ два пôдкомитеты, одинъ для политичнои стороны обходу (митинга), другій для литературнои стороны. До обохъ пôдкомитетôвъ входитъ пô 5 членôвъ, а именно до политичного: крыл. Павликôвъ (предсѣд.) и пп. Барвѣньскій (секретарь), дръ Добрянскій, дръ Корн. Сушкевичь и Геровскій, — до литературного: крылош. дръ Костекъ (предсѣд.) и пп. Олесницкій (секр.), Плешкевичь, Матѣевъ и Явдикъ. Пôдкомитетъ политичный ôтбувъ вже засѣданье и ухваливъ межи иншимъ: ôтнестись до ординаріята, щобы дня 29 падолиста ôтправилось понтификальне богослуженье въ Успеньскôй церквѣ, запросити на тое богослуженье всѣ власти, а самъ митингъ призначити на день 30 падолиста. Розумѣеся, що тіи ухвалы пôдкомитету прійдутъ еще пôдъ обраду комитету повного и можутъ бути змѣненй.

— **Впреосв. Митрополитъ Іосифъ** выѣзджае въ першихъ дняхъ падолиста до Риму. Въ подорожи сопроводити буде Впреосвященного крыл. Юл. Сембратовичь.

— **Митроп. Консисторія** рѣшила не взывати укôнченыхъ богословôвъ до рукополаганя такъ довго, доки ôтповѣдне число душпастырскихъ посадъ не опорожнится.

— **Галицке намѣстництво** завôзвало громады, котрй одержали на засѣвы пожички, щобы тіиже до сѣчня слѣдуючого року сплатили.

— **Зъ пôдъ Калуша** доносятъ намъ, що калускій инспекторъ окружный п. Мохнацкій запровадивъ въ селѣ чисторускôмъ Завадцѣ польскій языкъ выкладовый заразъ по смерти тамошного священика, звѣстного патріота рускаго бл. п. Михаила Ничая.

— Довѣдуемось зъ достовѣрныхъ жерелъ, що львôвска **рада шк. окружна усунула зъ посады учительки** выдѣловои женьскои школы во Львовѣ панну Солецку, котра, якъ мы то свого часу въ „Дѣлѣ“ звѣщали, оскорбляла въ школѣ руску народнôсть. „Nie spodziewałem się po was tego!“ — сказала разъ панна С. своимъ ученицямъ, котрй на инквизацію учительки признались, що говорятъ въ дома по руски.

— Выдѣлъ товариства им. Качковского рѣшивъ устроити въ день св. Михаила с. р. **музикально-декляматорскій вечеръ** въ честъ бл. п. Михаила Качковского, патрона товариства.

— **Самбôрскй Русины** намѣряютъ въ день св. Михаила с. р. устроити музикально-декляматорскій вечеръ съ танцями.

— (*Е.*) **Загальнй зборы рускихъ академикôвъ львôвского университету**. Дня 24. с. м. скликало тов. „Дружнй Лихварь“ загальнй зборы всѣхъ рускихъ академикôвъ, котрй мали цѣль перевести въ дѣло ухвалы Коломыйского зъѣзду. На зборы зôбралось надъ 60 академикôвъ обохъ рускихъ товариствъ. Предсѣдателемъ ad hoc выбравъ зборъ п. Бѣлиньского, секретарями пп. Бачиньского и Матѣева. Яко предметъ обрадъ поставлено передовсѣмъ злуку обохъ рускихъ товариствъ академичныхъ въ той способбъ, щобы „Акад. Кружокъ“ бувъ выключно товариствомъ литературно-науковымъ, а „Др. Лихварь“ выключно заномоговымъ. Надъ тою точкою вывязалась горяча дискусія, въ котрôй выступили яко головнй бесѣдники въ имени „Ак. Кружка“ п. Король, а „Др. Лихваря“ п. Олесницкій. Сей остатній поставивъ два условія, пôдъ котрыми высше означена злука товариствъ наступити мо-

глабы, а именно: 1) щобы „Ак. Кружокъ“ принявъ всѣхъ членôвъ „Др. Лихвяра“ въ свои члены, а 2) щобы „Ак. Кружокъ“ станувъ на становищи чисто малорускôмъ и уживавъ народного языка съ ôтповѣдною правописію. На другу точку згодились члены „Ак. Кружка“, а взглядомъ першои рѣшено заждати до загальныхъ зборôвъ „Ак. Кружка“. Такъ отже справа злуки остала въ завѣшеню. Дальше ухвалено одноголосно выслати петицію до сенату академичного взглядомъ отвореня катедры рускои исторіи на универс. львôвскôмъ и выбрано въ тôй цѣли комитетъ зъ 4-охъ членôвъ. Що до петиціи до совѣта „Нар. Дому“ взглядомъ отвореня библіотеки, котру то петицію Коломыйскій зъѣздъ поручивъ выготовити львôвскимъ академикамъ, не запала еще на зборахъ рѣшуча ухвала, а то зъ тои причины, що гдеякі члены „Ак. Кружка“ зъ непорозумѣня добачили въ петиціи (прошеню) образу нашои поважнои народнои институціи. Такъ отже найважнѣйшій справы, ухвалені коломыйскими загальными зборами остали непорѣшенї, однакъ належитъ надѣятися, що тов. „Акад. Кружокъ“ спôзнае, якою спасенною рѣчію булабы згода и злука всѣхъ Русинôвъ академикôвъ и усуне въ найблизшôмъ часѣ тї перешкоды, котрї по его сторонѣ спиняютъ згоду межи рускими академиками.

— **Въ Львовѣ** панує теперь межи молодежію **шкарлятина,** головно въ жовкôвскôй части. Мѣска рада школьна окружна замкнула зъ тои причины мужеску и женьску школу св. Мартина на два тыжднѣ а въ всѣхъ прочихъ мѣскихъ школахъ зарядили дезинфекцію будынкôвъ. Въ рускôй школѣ вправъ сконстатовавъ лѣкарь бюра санитарного 9 случаѣвъ епидемичнои хоробы. Такожь и въ рускôй гимназіи появляются выпадки дифтеріи и шкарлятины.

— **Зъ Бережанъ.** Дня 13 л. с. м. ôтбулося у насъ перше загальне зôбранье „Рускои Бурсы“, на котрôмъ выбрано предсѣдателемъ Впр. о. Михаила Глебовицкого, декана и пароха Бережаньского, 8 членôвъ выдѣлу и 4 заступникôвъ. Выбраный выдѣлъ уконституовався на засѣданю дня 20 л. с. м. выбравши мѣстопредсѣдателемъ Впр. о. Иляріона Стеткевича пароха Божикова, касіеромъ Впр. о. Михаила Соневицкого катихита гимназіяльного, а секретаремъ п. Іоана Волчука учителя гимназіяльного. Кромѣ того вôйшли до выдѣлу: п. Петро Дуткевичъ, професоръ гимназіяльный, Впр. о. Іоанъ Слюзарь, парохъ Дунаєва, Впр. о. Иполитъ Дзеровичъ парохъ Рогатына, Пр. о. Іосифъ Макогоньскій пар. Липицѣ горѣшнои, Пр. о. Іосифъ Лужницкій парохъ Жукова; яко заступники: п. Д. Сарачиньскій начальникъ почты Бережаньскои, Пр. о. Иванъ Навроцкій гр. кат. сотрудникъ, и п. п. Сойка и Починокъ мѣщане Бережаньскі.

Тымъ способомъ наша „Бурса“ зачинае двигатися, але якже слабенькі тї еи першій кроки! На загальнôмъ зборѣ — ажь соромъ сказати — явилося ледво 16 членôвъ, хотяй до 200 лиць було запрошеныхъ. Где тому причина? Чижь маємо увѣрити — при загальнôмъ нарѣканю на низькій еще и дуже недостаточный станъ просвѣты нашого народа — въ тое, що гдекотрї за проводомъ п. министра голосятъ, що у насъ людій ученыхъ уже за много и що намъ треба спиняти охоту народа до науки, яка ôтъ якогось часу у нашого народа починае щоразъ бôльше проявлятися, бо „якъ тое все кинеся до книжки, то не буде кому въ поли робити?“ — Не даємо, бо не можемо дати тому вѣры, понеже факта говорятъ противно. Где въ окрестности доходитъ до того, що одна руска громада урядъ громадского писаря поручае жидкови зъ Бережанъ, где въ школѣ (н. пр. гимназіи Бережаньскôй) число рускои молодежи въ такъ застрашаючій способъ зменшаеся, що въ клясѣ чи слячôй надъ 70 учен. ледво 13 Русинôвъ находится, тамъ о гиперпродукціи интелигенціи не може бути мовы. Але зле скоро принимаеся и ширится, а що одинъ напсуе, надъ тымъ десятьохъ потребуе ревно працювати, щобы направити. Слава Богу наша окрестнôсть маe много такихъ дѣяльныхъ мужѣвъ, котрї не дадутъ приснати розпочатого дѣла. Мимо всѣлякихъ перепонъ правдивій народолюбцѣ не ôтстрашатся, а будутъ и дальше ревно попирати разъ пôдняту справу а що намъ бурса не обходима попри инныхъ, доказомъ и тое, що на зборахъ явились такожь и мѣщане, а гдекотрї зъ запрошеныхъ усправедливилися письменно, для чого не могутъ явитися на зборахъ. П. Теодоръ Досынчукъ зъ Пôдгаєць прислався въ день зборôвъ слѣдуючу телеграму: „Комитетъ Рускои Бурсы, Бережаны. Въ имя Бога крѣпѣтся, просвѣщайте, а буде колись Бережанщина процвитати. Ленту почтою высылаю и здоровю.“ Маємо про тое надѣю, що знанї зъ своеи ревности люде справу „Рускои Бурсы“ въ Бережанахъ на кождôмъ кроку якъ найщирше будутъ спомагати и будутъ старатися еи якъ найбôльше число членôвъ придбати, а лента зложена на жертвеннику народнои просвѣты, буде то лепта вдовицѣ евангельскои.

— **Зъ Черновець** пишутъ намъ: Дня 19 с. м. ôтбувались въ нашôмъ мѣстѣ выборы до рады мѣскои зъ II. кола выборчого. Актъ выборôвъ тревавъ пôдъ проводомъ совѣтника правит. Климеша ôтъ год. 9 рано до 1 по полудни а ôтъ год. 3 зъ полудня до 3 рано, отже повныхъ 16 годинъ. Агитація була дуже сильна, о чѣмъ найлучше свѣдчитъ той фактъ, що на 550 управненыхъ до голосованя 468 ôтдало голосы. Скрутиніюмъ дало такій результатъ: выбранї Мартиновичъ (422 гол.), Белдовичъ (362), Клявзеръ (332), Томащукъ (257) и дръ Табора (236). До тѣснѣйшого выбору мало прійти межи кандидатами: дромъ Гольденбергомъ, Зедельмаєромъ, Клементомъ, сов. Пітеемъ, Торномъ, Маєромъ, Михалякомъ (204 гол.) Каспшицкимъ, дромъ Амбросомъ, Люпулемъ, Геблемъ и дромъ Воляномъ (176 гол.). Дня 21 с. м. ôтбулись тѣснѣйшї выборы при участи 455 выборцѣвъ и выбрано: Михаляка (257 голос.), Зедельмаєра и дра Гольденберга. Дня 22 ôтбувся знова тѣснѣйшій выбôръ трехъ радныхъ и выбрано: Гебля, Клемента и Торна. Такъ отже, бачите, до черновецкои рады мѣскои вôйшовъ Русинъ, Максимъ Михалякъ, коли тымчасомъ кандидаты Ромуны: Михайло Питей, проф. Георги Тарновецкій а навѣть Янко Люпуль перепали.

— **Именованье.** П. Иванъ Мандичевскій практикантъ судовый во Львовѣ, именованый безплатнымъ авскультантомъ.

— На Угорщинѣ умеръ сего лѣта **Александеръ Негребецкій**, министеріяльный совѣтникъ, оставивши значный маєтокъ, до 80.000 зр. въ акціяхъ а 3000 зр. въ движимостяхъ, разомъ отже 83 тысячь зр. Понеже бл. п. Негребецкого заскочила смерть ненадѣйно и ôнъ не лишивъ розпоряженя послѣднои волѣ, то цѣлый тôй великій маєтокъ спадае по рôвнôй части на чотыри его сестры, котрї всѣ суть женами рускихъ священикôвъ.

— Въ справѣ **преміи Костомарова за руско-россійскій словарь** подаємъ въ цѣлости письмо нашого историка: „Многї особы, именно же жителѣ губерній населеныхъ Украинцями, поручали менѣ въ 60-тыхъ рокахъ сего столѣтя выдаванье руско-украиньскихъ книгъ и присылали менѣ грошѣ, котрї я мавъ пôсля своеи волѣ на тую цѣль обернути. Выдавши еще тогды якусь часть грошій на згадане выдавництво бувъ я приневоленый свою роботу перервати зъ причинъ зависѣвшихъ совсѣмъ не ôтъ мене и не змѣнившихся съ ходомъ многихъ лѣтъ. Нынѣ, пересвѣдчившися въ тôмъ, що для науки булабы велика користь зъ выданя словаря зъ рускаго на россійскій языкъ, я пожертвовавъ оставшї у мене чотыри тысячѣ рублѣвъ въ закладныхъ листахъ Харкôвского земельного банку въ императорску Академію Наукъ съ тымъ призначеньемъ, щобы той капиталъ съ наростаючими ôтсотками бувъ яко премія врученый авторови такого словаря, котрый Академія узнасть достойнымъ преміи на основѣ справозданя трехъ выбраныхъ Академіею ученыхъ спеціялистôвъ въ славяньскôй фильольогіи, межи котрыми що найменше одинъ конечно муситъ бути зъ роду Русинъ чи Украинець, зъ дитиньства вже выучившійся рôдного языка.

— **Новый нѣмецкій театръ** у Львовѣ почавъ сими днями давати передставленя.

— Министерство торговлѣ удѣлило инжинерови зô Львова Фр. **Рихновскому** однорôчну привилегію на поправку при апаратѣ до освѣтленя ельектричного.

— Межи Уграми вывязалася послѣдными часами сильна **агитація** за тымъ, щобы **въ торговли всеи всюда послуговатись лишь мадярскимъ языкомъ.** Не завадилобы и намъ зъ сего случаю й собѣ науку взяти. Торговельникъ, у насъ звычайно жидъ або полякъ, котрому иде о якъ найобширнѣйше позбутье своихъ товарôвъ, повиненъ догоджувати купуючому, зъ котрого ôнъ при продажи зыскъ тягне, значитъ, повиненъ пошановати и рускій языкъ, котрого купуюча сторона уживае, и ôтповѣдати по руски, и рускі написи на вывѣскахъ давати. Що такъ у насъ по мѣстахъ и мѣсточкахъ не дѣесь, винні самі Русины, котрї въ практицѣ зайшовши до торговлѣ жидôвскои або польскои зачинаютъ говорити по нѣмецки або по польски. Не дивниця отже що на рускôй земли, навѣть въ рускôмъ малôмъ мѣсточку съ свѣчкою середъ дня треба глядати рускои написи надъ склепомъ або на вывѣсцѣ. Дуже много отже зробилобыся у насъ въ користь рускаго языка въ области торговлѣ краєвои, якбы Русины рѣзко наставали на пошанованье рускаго языка въ торговлѣ а евентуально при caeteris paribus тôлько тамъ купували, где купець по руски говоритъ, маe рускі написи и анонсуеся въ рускихъ газетахъ.

— Клюбъ сторонництва староческого ухваливъ на однôмъ зъ послѣдныхъ своихъ засѣдань закупити **дôмъ, въ котрôмъ Гусъ родився,** на власнôсть краю.

— **Россійска цензура.** Здаеся въ наслѣдство обвѣщеной програмы гр. Льорисъ Меликова жадаючои ôтъ россійскихъ часописій бôльшои мовчаливости о потребѣ внутрѣшныхъ реформъ, зновъ острѣйше выступае противъ часописій. Якъ мы вже доносили, дôстало „Новое Время“ друге „предостереженіе“ а газетѣ „Россія“ основанôй Демидовымъ и „Молвѣ“ зборонено розпродажь по улицяхъ.

— Зъ Чехъ доносятъ о взростаючôй сеи осени **емиграціи** жителѣвъ Чехъ до Америки и Россіи.

— **Жертвы на Бурсу филіи „Просвѣты“ въ Золочевѣ** зложили на руки пôдписаного предсѣдателя комитету бурсы: Вп. о. Антоній Гутковскій пароxъ зъ Залозець вкладку 3 зр., о. Григорій Словицкій мѣстодеканъ зъ Козлова 3 зр., о. Стефанъ Гаврысевичъ 3 зр., складку по церквѣ 3 зр. 25 кр., п. Доманикъ учитель зъ Белзця 3 зр., о. Николай Ленкій катихитъ гимназ. въ Коломыѣ дрôбну складку 1 зр. 23 кр., по церквѣ въ Хильчицяхъ въ день празника 1 (13) жовтня 4 зр. 18 кр., п. Верешь секретарь суду 1 зр., дрôбнї датки ôтъ гостій въ дому о. декана Дольницкого 3 зр. 43 кр.; всего разомъ 25 зр. 9 кр. а. в., за що комитетъ складае П. Т. Дателямъ щиро-руске Спасибôгъ.

Ôтъ комитету бурсы филіи „Просвѣты“
Золочевъ 2 (14) жовтня 1880.
Сидоръ Езерскій.

Вѣсти епархіяльнї.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Презенту получивъ: о. П. Косовичъ зъ Бережницѣ на парохію Осôвцѣ, дек. Чорткôвского.

Въ пропозицію на опорожненї приходы принятâ: 1) на капеляню Млыниска, дек. Журавеньского оо.: I М. Дзеровичъ зъ Рогачина и II А. Филиповскій зъ Руды; 2) на парохію Ушковичѣ, дек. Уневского: I І. Ивановичъ зъ Нуща, II М. Винницкій зъ Городища и III Д. Бачиньскій зъ Ушковичъ; 3) на кап. Посѣчь, дек. Станисл. П. Дурбакъ; 4) на кап. Вашкôвцѣ дек. Буков. І. Рогожиньскій; 5) на пар. Руда дек. Стрыйс. Титъ Яворовскій, Юл. Величковскій, Як. Сѣнгалевичъ, Вас. Марчакъ, Дез. Щуровскій, Вол. Сельскій, Порф. Ступницкій, І. Рогожиньскій, Ап. Филиповскій; 6) на пар. Тязôвъ дек. Галицк. Порф. Руденьскій, Ем. Косевичъ, Дим. Вахнякъ, Зен. Сѣменовичъ, Ад. Каленюкъ; 7) на пар. Труханôвъ дек. Болех. І. Лещиньскій; 8) на пар. Бабинцѣ дек. Кудринецк. Ем. Кушикъ, Ил. Лотоцкій, Ил. Алексевичъ, Вол. Познаньскій; 9) на пар. Будылôвъ дек. Снятынь. І. Рудницкій, Кир. Гаморакъ, Іос. Трилёвскій, В. Чомкевичъ, Ник. Марморовичъ, Сильв. Дрогомирецкій, Ал. Билинкевичъ, Ил. Валявскій, І. Могильницкій, Ем. Кушикъ, Теоф. Кобриньскій, Зен. Сѣменовичъ, І. Шихъ, Порф. Ступницкій, Іос. Харжевскій; 10) на пар. Мартинôвъ дек. Журав., І. Целевичъ, Т. Дикій, Том. Березовскій, Дим. Микецей, Сав. Мацѣлиньскій, Дезид. Щуровскій и Ник. Туркевичъ; 11) на пар. Пôдгайчики дек. Уневск. Ал. Кадайскій, Сим. Конопка, І. Роздольскій, Т. Дикій, Стеф. Левицкій, Мих. Бачиньскій, Вол. Сельскій, Атан. Юркевичъ, Корн. Соловскій, Вас. Давидякъ и І. Токарь. 12) на пар. Сушно, дек. Холоѣвск. Мих. Кордуба, Ат. Юркевичъ І. Голинатый. 13) на пар. Завадка, дек. Калуск. Гр. Громадка, Мих. Лопушаньскій, Гр. Третякъ, Юл. Величковскій, Еман. Скоробогатый, Сев. Мацѣлиньскій, Вяч. Хойнацкій, Ад. Каленюкъ, І. Щуровскій.

Посады одержали оо.: А. Мудрикъ, настоятель ризницѣ при архик. храмѣ во Львовѣ посаду другого сотрудника тамже; М. Городецкій настоятель ризницѣ въ архик. храмѣ именованый катихитою при нар. школѣ св. Анны во Львовѣ; І. Волошиньскій, новопоставленый пресвитеръ одержавъ сотрудничество въ Тисовѣ, дек. Болехôвского; І. Однорогъ зъ Тисова получивъ декретъ на системизованого сотрудника въ Тейсаровѣ дек. Болехôвского; І. Билинкевичъ зъ Товмачика одержавъ сотрудництво въ Пасѣчнѣ, дек. Надвôрняньского; І. Безушко зъ Звенигорода сотрудничество въ Пневѣ, дек. Надвôрняньского; И. Алексевичъ завѣдательство ex currendo въ Добрянахъ.

Зрезигновавъ зъ посады сотрудника при архикатедральнôмъ храмѣ о. Иларій Огоновскій и принявъ суплентуру при рускôй гимназіи во Львовѣ.

Розписанâ на конкурсъ: 1) пар. Сороки дек. Щирецкого съ речинцемъ до 11 сѣчня 1881; 2) кап. Каменна дек. Тысьм. съ речин. до 11 сѣчня 1881; 3) посада сповѣдника при архикат. церквѣ съ реч. до 16 грудня с. р.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— Вѣденьска „*Reform*“ Шузельки перепечатала въ чч. 37, 38 и 39 цѣле Передне слово зъ твору дра Ом. Огоновского „Studien auf dem Gebiete der ruthenischen sprache“.

Курсъ львôвскій зъ дня 26. л. жовтня 1880.

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
1. Акціи за штуку. (безъ текучого куп. безъ куponу)	р. кр.	р. кр.
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	271 —	274 35
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	160 50	163 50
Банку гип. галиц. по 200 р.	291 —	296 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	96 80	97 80
„ „ „ по 4% ав.	91 —	92 —
„ „ „ по 5% ав. період.	96 80	97 80
Банку гип. галиц. 6% ав.	101 30	102 30
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	100 —	101 50
3. Листы довжнї за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 -	94
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	97 —	98 —
Облиги комунальнї Гал. банку рустик. 6%	100 —	101 -
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 —	101 50
5. Лосы мѣста Кракова	19 50	21 50
„ „ Станиславова	23 50	25 50
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 52	5 62
„ цѣсарскій	5 54	5 64
Наполеондоръ	9 30	9 40
Нôвимперіялъ	9 62	9 73
Рубель россійскій срѣбный	1 57	1 71
„ „ паперовый	1 17	1 19
100 марокъ нѣмецкихъ	57 45	58 60
Серебро	99 50	100 50

ОО. Мехитаристы у Вѣдни даютъ священикамъ за читанье службъ Божихъ цѣнні творы Дра Пелеша а именно:

I. Geschichte der Union.

II. Pastoraltheologie.

Адресъ: Hochwürdige Mechitharisten Congregation, Neubau, Mechitharisten Gasse Nr. 4. Wien.

Съ днемъ 1 руск. падолиста с. р. почне другій рôкъ свого существованя газета

„Господарь и Промышленникъ“

выходяча въ Станиславовѣ 1 и 16 кождого мѣсяця въ звычайнôй ôсѣмцѣ за рôчну цѣну 2 зр., пôврôчну 1 зр. 15 кр.

Цѣль: пôднести господарство сельске, рушити по можности промыслъ межи рускимъ народомъ.

Во виду важности тыхъ вопросôвъ проситъ о помôчь словомъ и дѣломъ и надѣеся замовленъ и дописій

остаючись съ глубокимъ почтеніемъ

(1—2) **РЕДАКЦІЯ.**

Адреса: Редакція „Господаря и Промышленника“ въ Станиславовѣ.

Грошѣ найлучше высылати переказомъ почтовымъ або въ листѣ рекомендованôмъ (за часъ ôтъ 1 падолиста 1880 до кôнця року 1881 всего 2 зр. 30 кр.)

Для консументôвъ и торговельникôвъ

поручае

КАВУ

включно съ цломъ и опакованьемъ, franco на кожду почтову станію австрійско-угорскои монархіи за попереднымъ присланьемъ або послѣплатою

належитости за кильограмъ.

1а Цейлонъ найлучша перлова	зр	2.—	Въ пачкахъ à 4¾ кило netto.
1а великозерниста Куба	„	1.90	
1а арабска правдива Мокка	„	1.70	
1а найлучша Ява	„	1.55	
1а досконала Ріо	„	1.35	
1а найлучша Порторико	„	1.70	
1а Ст. Доминго	„	1.55	
1а найлучша Сантосъ	„	1.50	

Г. Зингеръ, Трієстъ.

(G. Singer, Triest.)

Докладный цѣнникъ (Preis-Courant) высылаю на жаданье franco. (3—10)

Рукодѣльня Обувя

во ЛЬВОВѢ, при Рускôй улици ч. 3. въ домѣ Ставропигійского Института.

Маю честь поручитися ласкавымъ взглядамъ Высокоповажнои Публики и запевняю, що моимъ найбôльшимъ стараньемъ буде: всѣмъ мѣстцевымъ и замѣстцевымъ жаданямъ якъ найскорше и найточнѣйше задосыть учинити. При ласкавыхъ замовленяхъ зъ провинціи прошу о надôсланье на мѣру зъужитого чобота. Въ надѣѣ, що Высокоповажна Публика не ôткаже менѣ своихъ взглядôвъ

остаю съ высокимъ поважаньемъ

(2—?) **Павло Мартинôвъ.**

Выдае: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдае: **Маркилъ Желехôвскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 81. Львôвъ, Субота 18. (30.) Жовтня 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администрациі „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрациі час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаютоя по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаютоя тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

☞ **Съ днемъ I (13) жовтня розпочалося четверте чвертьрôчье, тожь просимо о скоре надôсланье предплаты и выровнанье всѣхъ залеглостій.**

Кождому ВП. Предплатителеви подано на опасцѣ, доки предплативъ а взглядно, якѣ у него залеглости.

Кто демонструє?

Святкованье столѣтныхъ роковинъ вступленя на престолъ Цѣсаря Іосифа II, до чого готовлятся теперь всѣ Русины, стаєся дуже невыгôднымъ для Полякôвъ по тôй причинѣ, що гдеякимъ всхôдногалицкимъ Полякамъ захотѣлося сего року обходити демонстраційно пятьдесятлѣтну рôчницю польского повстаня листопадевого. Польскѣ дневники съ горячкою накинулись зновъ на Русинôвъ и не можутъ наговоритися о „демонстраціяхъ“ Русинôвъ противъ Полякôвъ. Навѣть краковскій „Czas“ выступивъ противъ святкованя памяти Іосифа II. „Czas“ видитъ въ святкованю памяти Іосифа II въ Галичинѣ лише демонстрацію вызвану „сожалѣня достойною ôтозвою“, котра кôлька мѣсяцѣвъ напередъ взывала до обходу пятьдесятлѣтныхъ роковинъ польского повстаня. „Czas“ не годився и не годится съ обходомъ листопадевого повстаня справедливо называючи сей обхôдъ пустою демонстрацією. „Не хочемо перечитись о тоє — пише „Czas“ — що переважало въ листопадевôмъ повстаню, чи богатырство и высокій рицарскій и духовый настрôй, чи нещасливѣ наслѣдства; але се певно, що єслибы мы (Поляки) хотѣли подôбными рôчницями и демонстраціями заявляти польщину, сей плебисцитъ не выпавбы на нашу користь, а (польска) идея народова стѣснилабыся наново на шляхту и мѣста, въ чѣмъ доси замыкалася.“ „Czas“ не може затаити, що обхôдъ памятки листопадевого повстаня не дастся погодити съ тою Поляками недавно такъ остентаційно заявлюваною льояльностію австрійскою и съ повнымъ правомъ называє сей замѣреный обхôдъ пустою демонстрацією. Однакожь несправедливо навязує ôнъ такій же демонстраційный характеръ святкованю памяти Іосифа II черезъ Русинôвъ. Се правда, що Русины почитаютъ Іосифа II не тôлько яко цѣсаря, але яко реформатора, и то не яко реформатора пустои либеральнои фразы и централизму а головно яко освободителя рускаго народа зъ неволѣ и реформатора головныхъ основъ нашого соспôльного житя. Мы розумѣємо, що „роковины вступленя на престолъ Іосифа II — якъ пише „Czas“ — сполученѣ для польскои шляхты „съ болючими споминками“, божь никто иншій якъ Іосифъ другій ограничивъ самоволю шляхты, вызволивъ народъ зъ неволѣ и давъ рускому народови хочь найконечнѣйшѣ права людского житя. Але єсли Поляки не можутъ поняти, що знесенье неволѣ було такожь и для польского люду спасительнымъ, то найже жь не забуваютъ, що Русины не маютъ найменшои причины „болѣти“ и жалѣти за утратою того безладного стану шляхотскои самоволѣ, якій панувавъ въ Галичинѣ до часôвъ Іосифовыхъ реформъ. Єсли Іосифъ II заведеньемъ семинарій для образованя рускаго священьства, уладженьемъ и обеспеченьемъ матеріяльного быту рускихъ священикôвъ пôддвигнувъ наше духовеньство зъ того упадку, въ якôмъ оно находилося за польскихъ часôвъ и „уніятска церковь въ Галичинѣ задля сего посѣву Іосифиньскихъ реформъ выдала народныхъ поборникôвъ и апостолôвъ политичныхъ“, то Русины всего бôльше маютъ причину съ вдячностію споминати тіи реформы и ихъ величати, такъ якъ задачію духовеньства повинно бути все стояти въ оборонѣ добра свого народа. Не Іосифиньскѣ реформы, але польска политика и нетерпимôсть для розвою рускои народности выродила у насъ нещасливу гадку емиграціи до Россіи и тая емиграція есть власне доказомъ, якъ мало у насъ новѣйшими часами дѣлано въ дусѣ старанности Іосифа II о добро священьства и рускаго народа и якъ булобы користнымъ дотеперѣшный станъ непріязного поступованя противъ Русинôвъ повернути на тѣ дороги, котрыми можнабы дальше подвигнути успѣшный розвôй рускаго народа. Не обхôдъ листопадевого повстаня выкликавъ гадку середъ Русинôвъ святкувати память Іосифа II. Мы першѣ пôднесли тую гадку и пояснили достаточно причины сего торжества. Сама важнôсть реформъ Іосифа II. такъ многозначныхъ для рускаго народа оправдує наше народне торжество. Маєо оно бути не тôлько историчною споминкою, але заразомъ такожь оживленьемъ и организацією Русинôвъ до повного житя народного, до дальшого розвою рускои народности, котрôй Іосифъ II допомôгъ выдвигнутися зъ давнѣйшого гнету. Поученѣ дотеперѣшною исторіею Русины всего менше охочѣ до пустыхъ демонстрацій, зъ котрыхъ имъ нема ніякои користи. Впрочѣмъ демонструвати противъ Полякôвъ булобы злишнымъ, бо теперѣшный анормальный станъ нашого краю єсть найвымовнѣйшою, неустаючою демонстрацією, зрозумѣлою и видимою для кождого хоть троха безсторонного чоловѣка и мы не потребуємо ажь демонстраціями доказувати того, що говорятъ самѣ щоденнѣ факта и наше щоденне житье публичне. Святкованье памяти Іосифа II буде мати поважный характеръ достойный манифестациі цѣлого народа и оно наглядно выкаже неправдивôсть нападôвъ нашихъ противникôвъ, котрѣ хотѣлибы звести се святкованье съ централистичными объявами, съ котрыми Русины не маютъ ничого спôльного. Манифестація народна Русинôвъ вызвана внутрѣшными причинами самого житя нашого не потребує оглядатись на демонстраційный обхôдъ листопадевого повстаня. Русь не маєо ничого спôльного съ листопадевымъ повстаньемъ польскои шляхты. Вже то одно, що пятьдесятлѣтна рôчниця сего повстаня маєо обходитись лише на галицкôй Руси а не въ правдивôй Польщи невеликимъ числомъ загорѣлыхъ всхôдно-галицкихъ Полякôвъ, що она не репрезентуєо ніякои жизненнои идеи, а тôлько згадку нещасливого усилія повернути безповоротну старину, то одно надаєо сему обходови такъ выключно демонстраційный а практично безвартный характеръ, що сего обходу ніякъ не можна на рôвнѣ класти съ народнымъ торжествомъ въ память реформъ и дѣятельности Іосифа II вызволившихъ нашь народъ зъ неволѣ, наше священьство зъ упадку и забутя, нашь языкъ зъ его упослѣженя. Наше торжество маєо значенье само про себе, а не яко якась противна демонстрація, оно маєо за собою силу житя и розвою идей, тому то й марнѣ усилія польскихъ часописій ôтклонити Русинôвъ ôтъ сего торжества. Не мы демонструємо, а демонструютъ тѣ, що побиваются за безповоротною старинною, що зъ однои стороны демонструютъ надменною льояльностію, а рôвночасно рвутся до демонстраційныхъ обходôвъ на Руси совсѣмъ незгôдныхъ не тôлько съ недавно заявлюваною льояльностію, але й съ здоровою политикою польскою.

ДОПИСИ.

(*Т. Г.*) **О нуждѣ народа сельского и якбы єго зъ неи добути.** (*Гадки старого зъ надъ Днѣстра.*) (*Конецъ.*)

Много далобыся єще о тôмъ поговорити и примѣрами доказати, що нужда нашого сельского народа походитъ по бôльшôй части зъ єго неуцтва въ сельскôй господарцѣ и що доки нашѣ хлѣборобы не будутъ учитися сельского господарства бодай такъ якъ ремѣсники своихъ ремеселъ, доти не зможутъ они двигнутися зъ дотеперѣшнои нужды и станути на дорогу господарского розвою и поступу. До сего конечно потреба заводити у насъ такѣ школы, гдебы селянинъ мôгъ научитися раціональнои господарки не тôлько теоретично, але й практично.

БЕЗТАЛАННЕ СВАТАНЬЕ.

Образокъ зъ галицкого житя.

(*Дальше.*)

„Вы менѣ не вѣрите? А скажѣтъ менѣ, кто то дôбравъ собѣ таку раду въ громадѣ, що такъ скаче, якъ gałech хоче? Чій то заушникъ той нашь вôйтъ? Чія то рука той Карпо Кисѣль, а той Семко Сорока, а Пилипъ Заболотный? Они за попомъ, якъ ôвцѣ за полиномъ, а за ними вся громада танцюєо, якъ имъ заспѣваєо попôвскій смычокъ. Вы мыслите, що я не знаю, якъ они все радились межи собою противъ пана? Знаєте, хлопъ хочь гадюка, а при келишку выговорится. Менѣ богато не треба: два, три слова, и я вже знаю, ôтки вѣтеръ вѣе.“

„Ей же?“

„Ну, ну, не смѣйтеся зъ Мошка, ôнъ за шинкфасомъ дармо не посидитъ. И я поправдѣ вамъ кажу, що у нашого ксёндза куєся все, що въ селѣ дзвонитъ. Менѣ вже самъ панъ Бжушковскій казавъ, що то небезпечна душа, якійсь swentyjures, що все хоче воювати съ дворомъ и для себе все загорнути. Ôнъ бы все хотѣвъ для себе загорнути, щобы ту не було ни пана, ни арендаря, ни економа, ни васъ, Herr Professor, никого, никого, тôлько ôнъ самъ. Ну вы вже дожили своє и зъѣли єго тонку соли, — може нѣ?“

„А горда штука, та й солона, нема що казати.“

„Ну видите, дай вамъ такъ, Боже, здоровля, якъ я вамъ щиру правду кажу. Але я вамъ ще щось скажу. Знаєте, що ôнъ зробивъ? Вы не чули того, що ôнъ зробивъ, вы не були въ церквѣ?“

„Нѣ не бувъ, хочь близька менѣ дорога, але противна охота.“

„Вы не чули ничого? Вы не чули, що вже цѣле село знаєе? Вы не чули, що нашь gałech заказавъ въ церквѣ хлопамъ ничого не пити, до коршмы ступити, келишокъ горѣвки выпити? Ôнъ такъ налякавъ дурного хлопа пекломъ, громомъ, трястямъ и всякою бѣдою, що теперь никто и не важится заглянути до коршмы! А знаєте, що то є? То є чиста напасть на гладкôй дорозѣ! То є напасть на двôръ, то є напасть на бѣдного арендаря, напасть на всѣхъ людій. Ну, скажѣть самѣ, якъ може хлопъ обôйтися безъ горѣвки? То такъ само якъ рыба безъ воды!“

„И ты, Мошку, перелякався? Хиба жь словами можна хлопа ôтогнати ôтъ горѣвки? Отъ вѣтеръ рознесе слова...“

„Якъ то вѣтеръ рознесе слова? Добре рознесе слова! То не слова, ôнъ ихъ до присяги доводитъ, якусь тверезôсть заклинаєе. Ôнъ знайшовъ собѣ напасть на цѣлу пропинацію. Ôнъ бы хотѣвъ, щобы хлопы замѣсть до коршмы несли всѣ гроши до церкви, щобы тутъ не було ни пана, ни арендаря, а тôлько самѣ хлопы и ôнъ. Ôтъ тыждня вже ни одинъ хлопъ не кукне до коршмы. Я побѣгъ жалуватись до пана Бжушковского, та якъ все розказавъ, то нашь панъ ажь мало кулакомъ стола не розсадивъ. Знаєте, пане професоръ, вы можете теперь дуже приподобатись нашому панови. Вы маєте таку вѣру до нашихъ газдôвъ, якъ вы имъ слово скажете, они васъ послухаютъ.“

„А где тамъ послухаютъ! Отъ за школу имъ клепчу, клепчу, та дармо якъ горохомъ о стѣну.“

„Що вы имъ за школу кажете?“

„Та що, отъ бачишь, яка школа: и валится и замакаєе и обсыпаєся и мала та тѣсна, щобы хотѣвъ чоловѣкъ троха розжитися, мѣсце для жѣнки зробити, такъ нема где.“

„Я вамъ скажу, кто вамъ въ дорогу влазитъ! То єго штучка, того нашого попа. Ôнъ такъ вамъ нарихтувавъ хлопôвъ, що они вамъ и латки въ стѣнѣ не залѣплятъ. Ôнъ не хоче, щобы они що для школы робили, бо ôнъ бы радъ ставити для себе нову хату. Єму хочеся выдавати дочку, а тамъ въ старôй плебаніи нема где и гоцки скокнути. Я вамъ кажу, стережѣться. Теперь надходятъ новѣ выборы рады громадскои и ôнъ хоче собѣ выбрати таку раду, щобы всѣ були за нимъ, якъ вôвцѣ за пастухомъ. Ôнъ хоче мати такого вôйта, щобы кождого за келѣшокъ горѣвки замикавъ до арешту, а таку раду, щобы єму поставила нову плебанію и съ дворомъ все коты дерла и мене выгнала зъ села и вамъ не дала жити! Але a Schlag soł mich treffen, якъ я єму уступлюся. Я єму ще такого огню за сало наллю, що ôнъ попамятаєе кождого Гамана. Якъ бы вы такъ троха поговорили на розумъ съ гдеякими господарами, сказали имъ, яка бѣда ихъ чекаєе, якъ они пôйдутъ за попомъ, якъ имъ треба буде плебанію и всѣ будынки ставити, и все имъ такъ скажете на розумъ и що то дурне горѣвки зарѣкатися и съ паномъ коты задирати, якъ вы имъ такъ порадите выбирати такихъ людій, щобъ не йшли за попомъ, якъ ôвця за солію; — то вамъ Бжушковскій дуже буде вдячный и такъ васъ напише передъ паномъ Гуляйпольскимъ, що за вами будутъ пропадати. А вы гадаєте, що то зле за собою мати такого пана? Чи вамъ треба палива, чи мелива, чи збôжа, чи чого небудь, вы все можете дôстати въ дворѣ. А якъ часомъ треба и до пана инспектора, то єго одно слово може бôльше значитъ, якъ все на свѣтѣ. А якъ вы хочете школу нову мати, то кто вамъ єи поставитъ? Може той пôпъ, що хоче собѣ мати новѣ пала-

Не тôлько по нашихъ селахъ, але й по мѣсточкахъ, котрѝ у насъ суть переважно рôльничого характеру, повиннѝ находитися такѝ рôльничо-господарскѝ школы. Менѣ выдається ôтповѣднымъ, щобы такѝ школы обнимали 3—4 лѣтъ науки, а 3—5 практики. Въ першихъ 3—4 лѣтахъ училиґыся рôльничого господарства яко ученики, а въ пôзнѣйшихъ 3—5 лѣтахъ практики працювалиґы вже, такъ сказати, яко челядники, пôдъ доглядомъ и руководствомъ учителѣвъ (-майстрôвъ), щобы могли вправлятися и усовершати въ всѣхъ господарскихъ роботахъ, а за що моглиґы вже побирати плату. Не можу тутъ входити въ спеціяльный плянъ и розкладъ наукъ такихъ шкôлъ, замѣчу тôлько коротко, що при кождôй такôй школѣ слѣдовалоґы конечно завести взорцеве господарство обнимаюче ґодай кôльканацять моргôвъ поля, котребы служило разъ для практичнои науки и почасти для удержаня школы, а по друге, ґуло взорцемъ для другихъ господарѣвъ, якъ мають вести своє власне господарство. Справа рôльничо-господарскихъ шкôлъ тѣсно вяжеся у насъ съ справою народныхъ шкôлъ въ загалѣ. Пытаю, яку задачу можутъ и повиннѝ мати у насъ народнѝ школы? Можна уважати народнѝ школы яко складову, найнизшу часть всѣхъ шкôлъ включно съ школами середными и университетами и можна на тôй пôдставѣ казати, що народнѝ школы повиннѝ творити органичну цѣлôсть съ прочими высшими школами и уможливляти перехôдъ зъ народныхъ до высшихъ шкôлъ. Сей поглядъ есть теперь, можна сказати, пануючій, и то такъ далеко, що народнѝ школы въ наслѣдство системы на тôмъ поглядѣ опертои тратять своє самостôйне значенье шкôлъ для просвѣты и розвою народу призначеныхъ. Пôдъ вплывомъ сего погляду розумѣеся у насъ просвѣта и розвôй народу такъ, щобы молодѣжь могла зъ народныхъ шкôлъ переходити до высшихъ шкôлъ, щобы набирала загального образованя, котре въ высшихъ школахъ дальше розвиватися и доповнятися має. Шкода, яка зъ того выходитъ, есть очевидною, бо коли въ той спосôбъ школа народна, навѣть при найбôльшôй совѣстности учителѣвъ, представляєся лише початкомъ сего такъ званого „загального“ образованя, але початкомъ далеко еще не закôнченымъ, а въ порôвнаню до цѣлости навѣть дуже малозначнымъ, коли дальше народна школа пôдъ напоромъ сего погляду не має ніякои спеціяльнои для себе выкôнченои цѣли, а зъ другои стороны тôлько дуже незначна часть сельскои молодежи школьнои переходитъ до высшихъ шкôлъ, а поперестає на укôнченю народнои школы, то очевидно народнѝ школы не сповняютъ ани задачѣ „загального“ образованя народа, ани ніякои спеціяльнои задачѣ образувати нарôдъ хотьбы въ направленю его найблизшихъ потребъ и найконечнѣйшого розвою.

Теперѣшнѝ школы просто не ôтповѣдаютъ народнымъ потребамъ. Се вже замѣчено теперь загально, якъ межи иншими показали такожъ соймовѝ розправы, однакожъ мало еще объявилося голосôвъ, котрѝбы пояснили спосôбъ, въ якій слѣдуе перевести реформу народныхъ шкôлъ. Не ґуду вдаватись въ розбôръ сего питаня, але скажу загально, що школы народнѝ повиннѝ ôтповѣдати р е а л ь н ы м ъ потребамъ народа. Я вже выказавъ попереду, що найреальнѣйшою потребою образованя нашихъ селянъ, есть господарске образованье, бо они майже выключно занимаются рôльничимъ господарствомъ. Тожъ кажу, що справа рôльничихъ шкôлъ тѣсно вяжеся у насъ съ справою шкôлъ въ загалѣ. Есть двѣ дороги рѣшити тую справу: або заводити осôбнѝ школы рôльничо-господарскѝ, або зреформувати теперѣшнѝ народнѝ школы въ той спосôбъ, щобы они обняли въ собѣ хоть въ бôльшôй части задачу рôльничо-господарскихъ шкôлъ. Школы выключно рôльничо-господарскѝ мають очевидно тое за собою, що кожда спеціяльна школа передъ загальною школою. Однакожъ противъ закладаня повсюду спеціяльныхъ рôльничо-господарскихъ шкôлъ промовляє знôвъ тое, що нашѝ громады ледви чи булиґы въ силѣ удержати двѣ школы. Єслижъ бы ограничитися тôлько на тôмъ, щобы заводити тôлько въ певныхъ осередкахъ (пр. тôлько въ поодинокихъ повѣтахъ, по мѣстахъ и т. д.) такѝ рôльничо-господарскѝ школы, то знôвъ не ôтповѣлиґы они своїй цѣли, якъ не ôтповѣдаютъ дотеперь тутъ и тамъ отворенѝ школы ремѣсничѝ, вже по тôй простôй причинѣ, що нашѝ селяне ґудьто зъ консерватизму, будь задля матеріяльного недостатку, не моглиґы посылати своихъ дѣтій до такихъ ôтдаленыхъ шкôлъ.

Тожъ ґулоґы ôтповѣднѣйше, щобы дотеперѣшнѝ школы народнѝ ôтповѣдно зреформувати и надати имъ реальну цѣль ремѣсничого и рôльничо-господарского образованя народа. Далоґыся се зробити черезъ ограниченье дотеперѣшнои „загальнои“ науки, котра звычайно кромѣ науки читаня, писаня и рахункôвъ и безъ того не приноситъ ніякихъ ґôльшихъ користій, — на 3—4 лѣтъ и черезъ утворенье другого ôтдѣлу науки рôльничо-господарскои на 3—5 лѣтъ въ тôйже самôй школѣ. Якъ теперь, ґодай въ гдекотрыхъ мѣстцевостяхъ маємо позакладанѝ при школахъ взорцевѝ сады, такъ само можнаґы позакладати и взорцевѝ господарства. Повстає тутъ два пытаня: 1) якими фондами закладати рôльничо-господарскѝ школы, а взглядно розширити дотеперѣшнѝ школы народнѝ такожъ на спеціяльнѝ ôтдѣлы рôльничо-господарскои науки; 2) зъ ôтки набрати учителѣвъ рôльничого господарства. Що до першои точки мушу замѣтити, що есть се загальный краєвый и державный интересъ дбати о пôднесенье, просвѣту и образованье людности краю, отже и о ви рôльничо-господарске — економичне образованье, котре есть условіемъ всякого дальшого духового образованя. Тожъ не тôлько край, але и цѣла держава повиннѝ причинитися до переведеня сеи реформы, такъ щобы зъ того не спадали новѝ тягары на нашѝ громады и безъ того вже обтяженѝ. Найбôльша трудноѣть ґулабы въ закладаню при школахъ взорцевыхъ господарствъ. Однакожъ въ тôмъ взглядѣ можна покористуватися а) тымъ, що многѝ громады маютъ громадскѝ грунта, зъ котрыхъ можнаґы утворити такѝ взорцевѝ господарства, а то тымъ лекше, що таке господарство приносилоґы користи самôйже громадѣ; б) тымъ, що многѝ громады маютъ готовѝ досыть значнѝ капиталы въ цѣнныхъ паперахъ, котрыхъ часть можна ужити на закупно кôльканацяти моргôвъ поля потрѣбного на заложенье такого господарства, котре предсѣ повинноґы рентуватися и приносити меншебôльше такій дохôдъ, якій можна мати зъ цѣнныхъ паперѣвъ; в) мôгбы остаточно край прійти въ помôчь бѣднѣйшимъ громадамъ. Що до силъ учительскихъ, то правду сказавши, не маємо доси такихъ учителѣвъ, котрыхъ бы можна назвати „рôльничими майстрами“, котрѝ моглиґы не тôлько теоретично, але що важнѣйше, практично учити и живымъ прикладомъ наводити до раціонального господарства рôльничого. Вина сего почиває въ дотеперѣшнôмъ устрою нашихъ учительскихъ семинарій. Могутъ тамъ выховатися навѣть досыть высокообразованѝ теоретики „загальныхъ наукъ“, але не люде проводарѣ практичного ремесла и господарства, тожъ если нынѣшна система народныхъ шкôлъ есть хиґна, то зъ головнои причины для того, що вже система наукъ въ учительскихъ семинаріяхъ не ôтповѣдае потребамъ народныхъ шкôлъ. Ôтъ учителѣвъ вымагаєся майже тое саме, если не бôльше (кромѣ фильольогіи), чого жадаєся ôтъ матуристôвъ, будучихъ ученикôвъ университету, але зъ наукъ практичныхъ не учится и не жадаєся навѣть сего, що знає пересѣчно кождый добрый сельскій господарь.

Якъ жежъ при такôмъ станѣ можемо мати учителѣвъ чи то рôльництва, чи якого ремесла? И тутъ конечна реформа, а можлива она въ двоякій спосôбъ: або розширеньемъ науки рôльництва такъ теоретичнои якъ и практичнои въ учительскихъ семинаріяхъ, або образованьемъ спеціяльныхъ учителѣвъ рôльництва въ рôльничихъ школахъ. Маємо вправдѣ рôльничу школу въ Дублянахъ, удержувану теперь коштомъ краю, а такожъ и Чернихôвска школа рôльнича перейшла вже на коштъ краю, — але щожъ, коли тіи школы здаются служити тôлько интересамъ дворôвъ, а не интересамъ цѣлои рôльничои людности краєвои. Єслиґы тіи школы мали служити образованю рôльничихъ учителѣвъ и въ загалѣ высшому теоретичному и практичному образованю рôльникôвъ, то першимъ условіемъ муслоґы бути заведенье рускихъ викладôвъ въ тыхъ школахъ и такій ихъ устрôй, щобы они справдѣ могли ôтповѣдати своѣй высокôй задачѣ. Въ кождôмъ случаю теперѣшный ґракъ учителѣвъ для науки рôльничого господарства не повиненъ и не може бути причиною, щобы задля неи понехувати необходиму реформу нашого народного образованя, бо если лишится дотеперѣшный станъ, то будемо до суду-вѣку ждати и не дôждемося ніякои поправы, а будемо щоразъ дальше упадати.

Не маю замѣру спеціяльно розводитися тутка надъ симъ предметомъ, укажу тôлько на важнôсть рôльничого проводу нашихъ селянъ зô взгляду на численнѝ лицитаціи селяньскихъ грунтôвъ. Єслиґы мы научили нашъ нарôдъ добре господарити и цѣнити вартôсть и силу рôльничои господарки, то ôнъ не такъ рôвнодушно дивиґыся на тое, якъ щоразъ ґôльше усуваєся земля зъ его рукъ въ чужѝ руки, ôнъ не лишавґы ологомъ цѣлѝ господарства задовженѝ въ банкахъ, але всежъ таки не передовженѝ, ôнъ выкуповуваґы тую землю, ôнъ организоваґыся въ спôлки кредитовѝ для выкупу землѣ, громады не допускалиґы жидôвъ на свою землю а солидарно хоронилиґы ви ôтъ вывлащеня. При такихъ взорцевыхъ господарствахъ, маючихъ добрый зарядъ, розумне руководство и вправнѝ руки, моглиґы потворитися кураторіи надъ задовжеными селянами, котрѝбы беручи въ свôй зарядъ задовженѝ грунта очищували ихъ зъ довгôвъ, а ôттакъ приучивши недосвѣдченого господаря раціональнои господарки ôтдавали ему грунтъ для дальшои розумнои працѣ.

Подаю тыхъ кôлька увагъ моихъ, може они станутся пôдставою дальшихъ поясненъ сеи многоважнои справы.

Зъ Кіева. (*Памятникъ Богдана Хмельницкого. — Нова украиньска книжка, напечатана въ Кіевѣ. — Нашѝ выставы.*) Думаю, що и вы такожъ ґудете радо принимати до своєи часописи вѣсти зъ Украины про нашѝ дѣла, котрѝ не маютъ выключно мѣстцевого интересу, а интересны и для Галичанъ. Сегодня пересылаю вамъ отсе кôлька вѣстій. Зачну ôтъ п а м я т н и к а г е т ь м а н а Б о г д а н а Х м е л ь н и ц к о г о. Исторія того памятника давна. Еще 1870 р. ґувъ постановленый при управленю кіевского генералъ-губернатора окремый комитетъ, котрый мавъ збирати складки на памятникъ Хмельницкого а въ той же самъ часъ була розписана пôдписка на тую цѣль по цѣлôй россійскôй державѣ. До 1873 р. жертвы вплывали щедро, такъ що призбиралось около 30.000 рублѣвъ. Комитетъ побачивши, що дѣло йде не плохо, надѣявся, що такъ буде й дальше и въ 1873 р. заключивъ умову съ художникомъ Мих. М и к ѣ ш и н ы м ъ въ Петербурзѣ, щобы тойже выготовивъ поки що тôлько одну верхну групу памятника пôсля свого жь власного проекту, зъображаючу: на скалѣ гетьмана на кони, роздираючôмъ копытами польске знамя по надъ повалены̆мъ езуитомъ. Зъ проекту п. Микѣшина выкинено зъ верхнои групы двѣ фигуры падучѝ зô скалы: польского пана и жида съ церковными ключами въ руцѣ, а оставлено, якъ мы сказали, розбрване польске знамя и езуита. Пôзнѣйше коли вже форма групы ґула готова, приказавъ царь Микѣшинови выкинути зъ проекту памятника езуита и польске знамя и се причина, длячогоажь сего року верхна часть памятника зôстала ôтлита зъ бронзы и переслана въ Кіевъ. Але якъ сказано, то тôлько часть памятника, бо цѣлый памятникъ коштовати буде 96.000 рублѣвъ и складатись зъ верхнѣи групы (кôннои статуи гетьмана), зъ сѣмохъ кольосальныхъ фигуръ педесталя, зъ трехъ бронзовыхъ великихъ барельефôвъ, зъображачихъ головнѝ моменты зъ историчнои дѣятельности Хмельницкого [а) Збаражску битву, б) Переяславску раду и в) торжественный въѣздъ до Кіева], дальше зъ гранитного пôдкладу съ ступенями и чотырма стовпами по углахъ и наконець зъ величезного лябрадорного монолита яко педесталя. Кромѣ того мала еще ґути пôсля проекту помѣщена на переднôмъ фасѣ памятника група зъ пять фигуръ: украиньского кобзаря, спѣваючого славу гетьмана и чотырохъ слухачѣвъ. Коли комитетъ для памятника Хмельницкого въ 1873 р. замовивъ ôтливъ верхнои групы, то думавъ, що съ наплывомъ жертвъ буде постепенно вестись робота и другихъ частій памятника. Але заразъ вже въ 1874 р. жертвы зменшились а вскорѣ й совсѣмъ перервались. Опôсля наступивъ голодный рôкъ, ôттакъ герцоговиньске повстанье, ба й сербска и болгарска бôйна, наконець и россійско-турецка кампанія. Въ такихъ рокахъ не диво що й забулось на памятникъ Хмельницкого а зôбранѝ грошѣ ледви выстали на ôтливъ верхнѣи групы, перевезенои до Кіева. Але ôтъ якогось часу почали газеты кіевскѝ писати, що памятникъ Хмельницкого буде сего року въ осени ôткрытый въ Кіевѣ, а коли и осѣнь проминае, а памятникъ не ôткриваєсь, подали кіевскѝ газеты, що ôнъ буде ôткрытый ажь въ маю слѣдующого року. Таке газетне обвѣщенье ôткрытя памятника Хмельницкого приневолило п. Микѣшина написати письмо въ редакцію „Нового Времени“, въ котрôмъ выясняе, що ôнъ скôнчивши кôнну статую гетьмана пôславъ ви кіевскому комитетови, а комитетъ не маючи где помѣстити, ôтдавъ полиціи, и такъ Богданъ Хмельницкій „внѣдренъ въ полицейскую кутузку“; що же до ôткрываня его памятника въ маю, то не може бути й мовы, бо тôлько мала часть памятника готова. Мы выймемо частину зъ письма Микѣшина до „Нового Времени“ и подамо ви въ дословнôмъ перекладѣ. „Дивне фатумъ“ — пише п. Микѣшинъ — „тяжитъ надъ историчною личностію Б. Хмельницкого. Чи мало то горя и злиднѣвъ прійшлось ему вытерпѣти пôдъ часъ его кипучои дѣяльности за житя; але и по смерти тлѣннымъ останкамъ героя не удалось ôтдыхнути и успокоитися въ могилѣ: лихѝ вороги розрыли его могилу, порохомъ и кôстками лицаря зарядили гармату и выстрѣломъ розвѣяли ихъ по чи-

---

цы? Якъ вы ґудете мати таку раду и такого вôйта, що буде противъ него, то я вамъ ручу, що панъ самъ дасть всей матеріялъ на школу и закуцію зъ бецирку зведе, щобы вамъ ґула школа.“

Плянъ Мошка починавъ припадати до смаку п. Семенови. Все то, що арендарь теперь наговоривъ, якъ разъ пôдходило пôдъ его замѣры. И нова школа и ласка п. Бжушковского и письмо до Гуляйпольского и пôмста за дôзнану обиду, все складалось разомъ. П. Семенъ ажь усмѣхнувся и поклепавъ рукою арендаря по плечахъ.

„Ей, хитра зъ тебе голова, Мошку.“

„Ну, яка ту хитра голова? Я вамъ такъ зъ серця раджу, якъ собѣ самому. Скажѣть менѣ, чи то е не правда, чи я не на добре хочу и вамъ и дворови? Чи вы що ґудете мати зъ того, якъ хлопъ не буде пивъ горѣвки, якъ ôнъ буде съ паномъ дерся, якъ вамъ дякъ буде на головѣ ствоявъ? И съ кимъ вамъ лѣпше дружитися, чи съ паномъ, чи съ попомъ?“

(Дальше буде.)

стому полю... Пройшли вѣки и съ памятію Хмельницкого, съ оцѣнкою его политичного значеня и дѣяльности почалася еквилибристика дослѣдовъ, анализа: одному явився онъ зрадникомъ народнои справы, другому запродавцемъ народныхъ интересовъ, а гдекто добачивъ въ нѣмъ простого гуляку, пяницю... Та ось и менѣ довелося занятись студією личности Хмельницкого и его историчныхъ подвиговъ, щобы ему уложити памятникъ. Я взявъ украиньску пѣсню зъ часовъ Хмельницкого, где высказанѣ всѣ идеалы, всѣ задачи его историчного подвига, — въ нѣй говорится:

Ой не буде лучче,
Та не буде красше,
Якъ на Украинѣ,
Що не буде пана,
Що не буде жида
Не буде уніи....

Взявши за основу змыслъ тексту той пѣснѣ я илюстровавъ его въ формахъ рѣзьбярского памятника и працю мою зразу царь одобривъ и затвердивъ. Здавалось, все благополучно. Але где тамъ! Провѣдну идею памятника почали обрѣзувати: гдекто причеплявся до мене, якъ я смѣю гетьмана на кони представляти, коли конна статуя то атрибутъ лишь царскои власти а Хмельницкій не бувъ чей царь; були й такѣ, що имъ захотѣлось, щобы гетьманъ розогнавшись конемъ на скалѣ присягавъ передъ россійскимъ знаменемъ; гдекому не була до вподобы проектована фигура мертвого єзуита, покрытого польскимъ державнымъ розорванымъ знаменемъ, по котромъ топче конь гетьмана: казали, що єзуитъ представитель христіяньства.... — досыть конець бувъ такій, що конь оставъ подъ гетьманомъ, а фигура єзуита отлита зъ гипсу мусѣла бути знищена. Всего, що я перетерпѣвъ при той роботѣ, годѣ въ такъ короткомъ письмѣ вычислити; досыть буде згадати, що я чотыри разы розпочинавъ кольосальну роботу и за кождый разъ своими руками свое дѣло нищивъ, ажь поки нарочно для той статуи не построивъ окрему майстерню и тамъ вылѣпивъ статую зъ глины. Але коли уже була укончена, ломлятся подъ величезнымъ ею тягаремъ желѣзнѣ подпоры и статуя розбилась, диво только, що не погребла подъ собою роботниковъ. Я зновъ взявся до роботы и щасливо отливъ статую зъ металю на заводѣ Берда, а зъ отти переславъ до Кіева, где конець-кінцовъ затащили ею до полицейского участка. Чи на томъ конець Хмельницкого мукамъ, чи накажутъ еще якій новій ампутаціи проекта, чи буде коли выкінченый або и открытый, менѣ не звѣстно; але коли судити по томъ, що дѣялось до теперь, то годѣ надѣятись на добрый конець дѣла".

Якъ бачимо зъ письма п. Микѣшина, цѣле дѣло съ памятникомъ Хмельницкого не стоитъ гараздъ. П. Мик., яко творець памятника, може мати, більше якъ кто, вѣродостойный судъ о справѣ. Межи стрѣчками его письма читаєся богато. Тымчасомъ послѣдными днями подае „Кіевскій Листокъ" вѣдомость, що дѣйстно поголоски о открытю памятника не безосновнѣ, що комитетъ предложивъ торочнои зимы цареви новый проектъ памятника для одобреня, що царь и учинивъ. Пось нового проекту цѣлый памятникъ мае становити одна только конна статуя гетьмана, поставлена на каменномъ постументѣ, обсыпанѣмъ доокола землею обложеною дереномъ, такъ що статуя Хмельницкого буде взноситись мовь на курганѣ. Хочь „Кіевскій Листокъ" обѣцює, що такій памятникъ буде только провизоричный, то все таки мусимъ мы радше вѣрити въ тое, що колиб дѣйстно поставлено въ маю буд. р. такъ обкроеный памятникъ, то довго-довго буде онъ ждати свого выкінченя а наврядъ чи й дождесь... Друга новина для васъ, надѣйсь, цѣкава, се нова книжочка на рускомъ языцѣ, подъ заг. „Спѣвомовкы", першій збірничокъ поезій покойного Степана Руданьского. Дивный потроха заголовокъ написавъ самъ поетъ на зверхномъ листѣ зошита съ поезіями, а выдавець збірничка п. Волыньскій и полишивъ его. Поезіи Руданьского дуже гладкѣ, а що головнѣйше дуже сердечнѣ. Одна недогода читателеви, се правопись дивовижна, котрою мы мусимъ печатати. Чи не дивовижно то выглядае писати: „ходыты, говорыты, чысто, шыты и т. д." Ну, правду сказати, правопись менше важна рѣчь, а благодать, що довелось намъ за кольки лѣтъ хочь одну книжочку въ роднои мовѣ выдати. На останокъ уважаю доладнымъ згадати еще кольком словами про нашѣ выставы, щобы вамъ дати прикладъ нашого хазяйства на Украинѣ. Въ Кіевѣ отбулась сего лѣта выстава хазяйско-промышленна, на котрій не то що не було майже ніякихъ селяньскихъ продуктовъ, а замѣсть нихъ фортепяны та дорогоцѣнні машины, але, що більше, на выставу не пускали селянъ и особы „низшихъ сословій". А въ Екатеринославѣ зновъ зарядчики выставы спровадили собѣ у внутріе выставы буфетъ и полкову музику и забавлялись, якъ слѣдъ, а щобы имъ крестяне не перешкаджали въ забавѣ, такъ они и на тое знайшли способъ: постановили за вступъ 50 копѣекъ, або лучше сказати, щобъ не здавалось за богато, только половину рубля!... Се маете прикладъ нашого домашнёго хазяйства. И на томъ кінчу.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Спільні делегаціи.) Дня 13 (25) с. м. принимавъ Цѣсарь въ будиньскомъ двірци австрійску и угорску делегацію. Австрійску делегацію представивъ предсѣдатель гр. Коронини. Въ своѣй промовѣ подняесъ гр. Коронини, що „австрійска делегація при розсмотрюваню правительственныхъ предложень буде уважати своимъ обовязкомъ стояти на сторожи величины и могучества монархіи и старатися о плеканье и розвій такъ важныхъ державныхъ институцій, якими суть войско и фльота, и що не менше також буде уважати на приверненье ладу въ державномъ господарствѣ и на силу податкову людности." На тую промову отповѣвъ Цѣсарь: „Запевненя вѣрнои преданности, котрі вы менѣ тутъ высказали, наповняютъ мене правдивымъ задоволеньемъ. Пріймѣтъ за тое выразъ моеи подяки и моеи цѣсарскои прихильности. Отъ часу, якъ я васъ послѣдный разъ видѣвъ зобраныхъ вколо мене, выявились въ переведеню берлиньского договору въ поодинокихъ точкахъ трудности, котрі звернули на себе напружену увагу европейскихъ державъ. Моe правительство сполучило свои усилія съ усиліями прочихъ державъ, щобы устороити тіи трудности. Нашѣ пріязні отношеня до всѣхъ европейскихъ державъ и старанность о нашѣ политичні звязи уможливили мимо хвилево запутаного положеня зазначити вплывъ Австро-Угорщины въ дусѣ посередництва и успокоеня. Якъ дотеперь такъ и на дальше буде моe правительство вважати своимъ обовязкомъ по можности хоронити монархію передъ запутанностями и буде усильно старатися удержати миръ и силу правъ договоровъ, але въ кождомъ случаю буде уважати своею першою задачію берегчи интереса Австро-Угорщины. Удѣленій намъ предложеня ставляютъ въ гдекотрыхъ отдѣлахъ войсковои управы збольшенѣ жаданя до вашои патріотичнои жертвенности. Моe правительство поставило тіи жаданя въ почутю своеи отвѣчательности, але при томъ не менше зважало на финансовый станъ монархіи и дбало о строгу ощадность. Вы провѣрите мотива предложень и звернете вашу старанность на необходимѣ потребы обезпеченя и обороннои силы монархіи, якъ також на добро и розвій войска. Отношеня въ Босніи и Герцоговинѣ розвиваются въ политичномъ взглядѣ задоволяюче. Тымъ уможливлено менѣ зменшити тамъ по другій разъ число войска а тымъ самымъ и выдатки. Въ финансовомъ взглядѣ даются еще чути наслѣдства давнѣйшого стану и неурожаю р. 1879; мимо того не вымагае администрація обохъ тыхъ краевъ новыхъ тягаровъ спольного буджету. Маю надѣю, що сповненье задачь вамъ припадаючихъ подасть новый доказъ вашои досвѣдченои старанности и повнои преданности справамъ монархіи; въ томъ увѣреню витаю васъ щиро-сердечно."

Угорску делегацію представивъ предсѣдатель Людвикъ Тиса, а въ своѣй довшій промовѣ выразивъ подяку за тое, що правительство могло доси удержати миръ и на дальше стараеся мирною дорогою перевести постановы берлиньского договору. Дальше поднесъ Тиса, що угорска делегація зважаючи на серіознѣсть теперѣшного положеня политичного съ готовостію причинится до того, щобы великодержавне становище монархіи буде удержане. Въ кінци звернувъ увагу на непотѣшаючій финансовый станъ Угорщины и высказавъ потребу якъ найбільшои ощадности въ выдаткахъ. Цѣсарь отповѣвъ на тую промову такъ само, якъ на промову гр. Коронинього.

Цѣсарска отповѣдь на привѣтнѣ промовы обохъ делегацій маe ту саму вагу, що и звычайнѣ троновѣ бесѣды, — она дае поглядъ на политичне положенье и то, скажемо отверто, поглядъ ширшій и більше ясный, якъ недавно оголошена червона книга. Передовсѣмъ не ма въ цѣсарскій отповѣди того запевненя тревалости миру, яке було высказане въ такій же отповѣди до делегацій минувшого року. По друге не ма навѣть згадки о тѣснѣмъ союзѣ съ Нѣмеччиною, а только загально згадуеся о пріязныхъ отношеняхъ до всѣхъ европейскихъ державъ. Сего року сказано только въ цѣсарскій отповѣди, що правительство по можности буде старатися зберегчи державу отъ можливыхъ запутанностій, а при томъ указано на серіознѣ трудности, якѣ спиняютъ переведенье берлиньского договору. Съ натискомъ а майже съ грозьбою поднесено, що Австро-Угорщина буде въ кождомъ случаю боронити свои интереса — очевидно при розвязаню турецкои справы на балканьскомъ новострові. Войсковый буджетъ надае цѣсарскій отповѣди дуже поважный коментарь. Выдатки на войско побільшенѣ, а то не только для того, щобы полѣпшити харчь для войска, але також, щобы утворити новыхъ десять стрѣлецкихъ баталіонівъ, полѣпшити збройну силу войска и позаводити новѣ укрѣпленя такъ въ полудневомъ Тиролю, въ Истріи, въ австрійскихъ пристаняхъ надъ Адріятикомъ, якъ и въ Галичинѣ: въ Перемышли и Краковѣ. Се показуе доволѣ ясно, противъ кого Австрія хоче обезпечити свои интереса и що они можутъ бути загроженѣ не только на балканьскомъ новострові.

(Полсненя мин. бар. Гаймерлье.) Дня 14 (26) с. м. отбулося засѣданье буджетовои комисіи австрійскои делегаціи. При розправахъ надъ министерствомъ заграничныхъ справъ гдекотрі делегаты, якъ Пленеръ, Штурмъ, Демель, Зисъ и др. интерпелювали министра загран. справъ що до его политики. Бар. Гаймерлье давъ на тіи интерпеляціи дуже выминаючій отповѣди, котрі дуже немного розъяснили политичный виднокругъ австрійскій. Що до чорногорского пытаня отповѣвъ министеръ, що берлиньскій договоръ указуе дорогу, котрою можна и слѣдуе рѣшити се пытанье. Порта приобѣцяла отдати Чорногорѣ Дульциньо дня 21 с. м., котрый то речиець пересунено оттакъ на 28 с. м. головно для того, що турецкій комендантъ не мавъ потрѣбныхъ инструкцій зъ Царгороду, а зъ другои стороны Чорногора при той справѣ поступае съ троха пересадною осторожностію. Теперѣшнѣ перешкоды въ отданю Дульциня относятся вже лише що до войсковыхъ подробностій и до речинця вступленя Чорногорцівъ до Дульциня, а також до того, що Чорногора замѣсть уступленя (цесіи) жадае формальнои войсковои передачи Дульциня. (До нынѣ еще не послѣдувало переданье Дульциня Чорногорѣ.) Що до грецкого пытаня высказавъ бар. Гаймерлье много похвальныхъ словъ о цивилизаційномъ значеню грецкого народа на балканьскомъ новострові. Кому залежитъ на культурномъ розвою христіяньскихъ народовъ балканьского новострова, той буде въ першомъ рядѣ попирати розвій Греціи. Австро-Угорщина може тымъ більше щиро попирати жаданя Греціи, що не руководится ніякими національными пересудами. (Бар. Гаймерлье маvъ ту на думцѣ соперництво межи Славянами а Греками и тое, що Россія не дуже радо попираe жаданя Греціи.) При томъ всѣмъ обѣцює министеръ попирати Грецію лише въ дорозѣ дипльоматичній (отже не въ дорозѣ милитарній — до котрои давнѣйше бувъ готовъ вразъ съ Глядстономъ при лучитись). Що до торговельно-цловыхъ отношень до Сербіи освѣдчивъ министеръ, що позостаютъ они еще въ status quo, въ якомъ були за часовъ берлиньского договору. Министерство не хоче переправляти съ Сербіею о торговельномъ договорѣ такъ довго, доки Сербія ставитъ перешкоды заключеню желѣзничои конвенціи. На пытанье якои политики придержуеся Австро-Угорщина на всходѣ, отповѣвъ министеръ якъ дельфійска пророчня: що буде старатися боронити интереса и становище монархіи. На пытанье о подѣлѣ Туреччины отповѣвъ министеръ: кто бачитъ, що Туреччина „умираe", муситъ признати, що она вже довго умираe. Нашъ посолъ Бусбекъ еще р. 1650 звѣщавъ зъ Царгороду, що Туреччина розпадаеся. Отъ того часу тратила Альгерію, Тунисъ, Грецію, Крымъ, Сербію, Ромунію, а все жъ не можна означити, чи и где почала она умирати и кожда програма на случай еи смерти булабы передвчасна. Цѣлію конгресу було удержанье Туреччины въ еи обмеженомъ видѣ. При теперѣшнѣй замѣшанинѣ народовъ, ихъ пристрастяхъ и рожнородныхъ интересахъ никто не може бажати, щобы на дневномъ порядку стануло пытанье, що маe повстати на мѣстце Туреччины. Для того мусимо старатися удержати незахитанымъ той status quo. Другою цѣлію конгресу було дбати о успѣшный розвій христіяньскои людности, що однакожь не есть однозначнымъ съ знищеньемъ могамеданьского елементу. И тую цѣль може Австро-Угорщина щиро попирати. Що до переведеня берлиньского договору взглядомъ придунайскихъ крѣпостій, регуляціи желѣзнои брамы, организаціи властій на низшомъ Дунаю и т. д. пояснивъ министеръ: Що до наддунайскихъ крѣпостій то вже по части ихъ знесено, однакожь еще не сповнено всѣхъ постановъ берлиньского договору. Болгарія вымовляеся отъ сповненя сихъ постановъ тымъ, що не маe грошій за що зносити укрѣпленя. Що до военныхъ статковъ и кораблѣвъ на низшомъ Дунаю, то министеръ маe надѣю, що они вже въ недовгомъ часѣ будутъ постепенно всѣ знесенѣ. Европейска комисія дунайска маe задачу установити правила (регуляминъ) плавбы на низшомъ Дунаю. Що до компетенціи выродилися гдеякѣ рожницѣ мнѣній, бо гдеякѣ поодинокѣ державы присвоювали собѣ выключне право установляти тіи правила. Однакожь тіи непорозумѣня устороено. Австро-Угорщина маe дуже важный интересъ на плавбѣ по низшомъ Дунаю, бо австрійска торговля маe тамъ 170 паровыхъ а 500 иншихъ статковъ торговельныхъ въ оборотѣ. Въ дунайскій комисіи, въ котрій кромѣ Австріи заступленѣ суть 4 прибережнѣ державы, маe Австрія президіяльне мѣстце и на случай рівности голосовъ вже може рѣшати по своѣй волѣ. Що до пытаня желѣзнои брамы, то тая многоважна справа успѣвае напередъ, а министеръ прикладае всю старанность, щобы она була полагоджена въ интересѣ нашои держави.

Що до отношень съ Нѣмеччиною пояснивъ бар. Гаймерлье, що вправдѣ торговельный договоръ съ Нѣмеччиною еще не заключеный, але ведутся въ томъ взглядѣ переговоры, котрі можна надѣятись, закінчатся къ обопольному вдоволеню. На всходѣ попираe Нѣмеччина всѣ интереса Австро-Угорщины съ щирою охотою. Не только що до демонстраціи фльотъ але и въ иншихъ бѣжучихъ пытаняхъ дотыкаючихъ балканьского новострову поступае Нѣмеччина разомъ съ Австрією.

Выше наведенѣ поясненя мин. Гаймерлього, якъ вже замѣтилисьмо, не богато поясняютъ заграничну политику Австро-Угорщины. Именно не даютъ они ніякихъ сказовокъ що до дальшого поступованя въ справахъ балканьского новострову и представляютъ политику Австріи въ свѣтлѣ неустаннои хитанины межи двома стольцями. Въ томъ взглядѣ важный вступъ до справозданя дра Пленера о буджетѣ, котре то справозданье дръ Пленеръ предложивъ 15 (27) с. м. буджетовій комисіи. Въ вступѣ до сего справозданя даe дръ Пленеръ поглядъ на политику Австро-Угорщины представлену въ червоной книзѣ и въ устныхъ поясненяхъ самого министра. Дръ Пленеръ вытыкае тую непевность и похитливость австрійскои политики. Министерство заграничныхъ справъ поставило собѣ двѣ задачѣ: першу, щобы удержати згоду европейскихъ державъ („европейскій концертъ"), другу, щобы европейску акцію удержати въ певныхъ границяхъ и уникнути за скорого и нагального поступованя. Однакожь политика, котра лучитъ вправдѣ акцію австрійскои монархіи съ акцією другихъ державъ, але при томъ все лише стараеся той акціи наложити только якісь ограниченя, муситъ бути переважно негативною и зрѣкаеся ставити якѣ позитивнѣ, більше успѣшнѣ комбинаціи. Министеръ хоче удержати status quo, але власне удержанье дотеперѣшного стану неустанно веде до новыхъ путаниць. Рухъ въ Болгаріи и всходній Румеліи, евентуальный замѣръ Греціи силою здобути собѣ новѣ границѣ, напоръ Англіи на Туреччину, щобы она вводила реформы въ малій Азіи и Арменіи, рухъ въ Альбаніи — се все суть справы, супротивъ котрыхъ Австро Угорщина повинна заняти ясне становище. Дръ Пленеръ похваляе политику министра супротивъ Сербіи и высказуе надѣю, що онъ и на дальше буде старатися запевнити для Австріи не только признанье найбільшихъ користій (Meistbegünstigung), але також и признанье всѣхъ користій выплываючихъ зъ берлиньского договору для Австріи противъ Сербіи. Що до политики Австріи супротивъ Греціи выtыкае дръ Пленеръ неконсеквенцію тои политики. Разъ Австрія стае по сторонѣ тыхъ, що жадаютъ уступленя Янины Греціи, а другій разъ зновъ по той сторонѣ, котра лишае Янину при Туреччинѣ.

Замѣтити також належитъ, що отношеня до Россіи а именно пытанье отновленя трицѣсарского союза остался въ повнôй темнотѣ. Никто но дôткнувъ сеи справы, а польскй делегаты заховуются совсѣмъ мовчаливо, хоть польскй дневники недавно пôдносили галасъ зъ тои причины.

(*Судъ Нѣмця о централистахъ.*) Пос. дръ Кронаветтеръ скликавъ на 13 (25) с. м. своихъ выборцѣвъ Вѣденьскои части Лерхенфельдъ и Іозефштадтъ, щобы здати имъ справу зъ своеи посольскои дѣятельности. Въ своѣй промовѣ выступивъ дръ Кронаветтеръ дуже рѣзко противъ централистичнои партіи. Ôнъ выказавъ, що централистична („Gründer“-ска) партія, хоть теперь пôднимае галасъ о економичнôмъ упадку, але сама поноситъ въ тôмъ головну вину. Вѣрноконституційна партія зломала свое приреченье пôсля угоды съ Уграми не призволити на ніякй новй тягары. Бесѣдникъ выказуе, якъ централистична партія въ всѣхъ справахъ дотыкаючихъ Вѣдня не оказала ніякои прихильности для интересôвъ столицѣ. Дальше выказуе бесѣдникъ грѣхи вѣрноконституційнои партіи въ справахъ податковыхъ, войсковыхъ, культурныхъ и народныхъ. Теперь пôднимаеся зъ стороны централистôвъ крикъ противъ гр. Таффого, що ôнъ загрожуе нѣмецкому елементови. А для чого? Для того, що Пленеръ и товаришѣ не суть министрами. А предсѣ теперѣшне министерство маe бодай ту заслугу, що не подаеся на взôръ бувшого министерства Аверспергъ-Ляссеръ яко орудіе для уратованя скрахованыхъ желѣзниць, не удѣляе концесій акційнымъ спôлкамъ à la банкъ гипотекарный, не вдаеся въ справы „хабрусовй“ и въ швиндеръ гриндерскій. Дальше говоритъ бесѣдникъ: „Я яко демократъ не кладу вправдѣ на першôмъ мѣстци народности, але не хочу межинародныхъ спорôвъ. И я думаю, що споры народнй дадутся полагодити. Чехи менѣ освѣдчили, що и они вже маютъ до сыта тыхъ народныхъ спорôвъ, але коли на нихъ нападаютъ, то они мусятъ боронитися и на стрѣлы ôтповѣдати стрѣлами“. Бесѣдникъ выступае противъ централистичного зъѣзду въ Медлингъ и противъ ческихъ Нѣмцѣвъ. Ихъ цѣль: дôстати лише правительство въ свои руки — въ руки финансовыхъ баронôвъ. Єслибы дôстався до правительства такій Пленеръ, то булобы о много гôрше, якъ за теперѣшного министерства. Бесѣдникъ освѣдчаеся противъ централизмови; лише законодавство повинно бути однакове, але не администрація. Автономія пôдномагае свободу. Бесѣдникъ жадае переведеня XIX артикулу основныхъ законôвъ и высказуе горяче бажанье помиреня всѣхъ австрійскихъ народôвъ, котрыхъ силою Австрія може стояти твердо и безпечно противъ всѣхъ народôвъ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Англія. Въ Ирляндіи не утихомирюеся але противно феніане, бажаючй ôторваня Ирляндіи ôтъ Англіи, знаходятъ що разъ бôльше приверженцѣвъ. Понеже въ Ирляндіи рôвно якъ въ Англіи пануе свобода митингôвъ и слова, то агитаторы пôдбунтовуютъ нарôдъ на публичныхъ зборахъ. Лига аграрійна додала найновѣйшими часами еще одну точку до своеи програмы, а именно, щобы чиншôвники ирляндскй поôтбирали свои вкладки зъ всѣхъ банкôвъ. Конець кôнцемъ въ цѣлôй Ирляндіи запановала анархія. Партія Биконсфильда домагаеся скликаня парляменту, ба и самй либералисты пересвѣдченй о тôмъ, що скликанье парляменту есть необходиме, але правительство не хоче скликати парляментъ, щобы уникнути непріемныхъ спорôвъ и докорôвъ за теперѣшный станъ въ Ирляндіи, а еще бôльше за Глядстона политику на пôвостровѣ балканьскôмъ, именно за демонстрацію фльотъ. Тымчасомъ навѣть либералисты бачутъ, що дотеперѣшнй средства предпринятй черезъ правительство, якъ выданье процесу тринацятьомъ предводителямъ аграрнои лиги мало що або й совсѣмъ ничого не поможутъ. Навѣть найблизшому органови Глядстона Daily News не здаесь тое средство успѣшнымъ, бо суды присяжныхъ можуть узнати обжалованыхъ невинными, и тогды лига еще гордѣйше пôднесе голову. Daily News радитъ для того вернути до давнѣйше уживаного лѣкарства, т. є. до средствъ выняткovыхъ. Печать европейска не похваляе поступованя Глядстона съ Ирляндіею и не вѣщуе ему щасливого розвязаня ирляндского пытаня. Що предводителѣ лиги ирляндскои не дались налякати средствами выняткovыми и процесами, о тôмъ свѣдчитъ найновѣйша промова головного агитатора Парнеля, выголошена на обѣдѣ данôмъ въ его честь. Парнель не залишивъ и симъ разомъ повторити своихъ угрозъ правительству и заявивъ, що его пріятелѣ не допустятъ въ парляментѣ ухвалити средства выняткovй а колибы впрочѣмъ и арештовало правительство теперѣшныхъ проводорѣвъ ирляндского руху, то знайшлибыся ихъ наслѣдники, котрй еще съ бôльшою енергіею мусѣлибъ выступити противъ существующихъ ôтношень въ Ирляндіи.

Телеграмъ зъ Лондону пôдъ днемъ 28 жовтня приноситъ намъ цѣкаву мову маркиза Салисбуріого, вымѣрену противъ Глядстона. Именно высмѣвавъ Салисбури демонстрацію фльотъ. „Выслано шесть кораблѣвъ, — говоривъ бесѣдникъ — такъ само можна було выслати шесть ванянокъ купелевыхъ пообтыканыхъ флягами. Демонстрація тая пригадуе воєнну тактику Хинчикôвъ, котрй стараются перелякати ворога малёваными гарматами. Але Туреччина не далася налякати такими штучками“. Салисбури сказавъ, що теперѣшне англійске правительство робится смѣшнымъ съ своимъ ентузіязмомъ до заведеня ладу въ Турціи, коли въ Ирляндіи пануе теперь така анархія, якои навѣть султанъ повстидавбыся.

Сербія. Министерство Ристича одержало димисію. Причина димисіи: неуступчивôсть Ристича въ справѣ торговельнôго договору съ Австріею. Новый кабинетъ еще не зложеный. Ристичъ и его органъ „Истокъ“ выступаютъ демонстраційно и дуже енергично противъ всякихъ уступствъ въ користь Австріи.

НОВИНКИ.

— **Зъ Коломыѣ** доносятъ намъ: Нынѣ ôтбулися у насъ выборы зъ меншихъ посѣлостій. Комитетъ рускій поставивъ 12 кандидатôвъ: именно 3 священикôвъ а 9 селянъ. Всѣ 12 значною бôльшостію голосôвъ перейшли. Имена ихъ: 1. Микита Сименюкъ зъ Черемхова, 2. Николай Ковбасюкъ зъ Вербѣжа, 3. Стефанъ Квартюкъ зъ Семаковець, 4. о. Юліянъ Левицкій зъ Джуркова, 5. Лаврентій Грабовецкій зъ Балинець, 6. Онуфрій Заячукъ зъ Стопчатова, 7. о. Юліянъ Дворянинъ зъ Пôдгайчикъ, 8. Семенъ Мочернюкъ зъ Ивановець, 8. Иванъ Дякôвъ зъ Княждвора, 10. Михайло Оленюкъ зъ Корница, 11. Иванъ Оленюкъ зъ Королѣвки, 12. о. Максимъ Крушельницкій зъ Назôрнои. Русины побѣдили при тыхъ выборахъ зъ селъ и надѣются еще зъ мѣстъ одного дôстати въ особѣ пана Агопсовича. Єслибы п. Агопсовичъ зъ мѣстъ перейшовъ, малибы Русины бôльшôсть и поставилибы свого маршалка, но щожъ зъ сего — побѣда буде для Русинôвъ дуже проблематична, не буде кого выбрати до выдѣлу, щобы бувъ въ мѣстци и мôгъ працювати щиро для рускои справы. Хибивъ дуже комитетъ рускій, що никого не поставивъ на своѣй картѣ зъ свѣтскихъ Русинôвъ интелигентныхъ — чижь не маютъ Русины ажь 5 дѣйствительныхъ учителѣвъ гимназіяльныхъ и катихита? Чижь не можна було кого зъ помежи тыхъ людій выбрати? — По выборахъ зôбрали п. Агопсовичъ и священики селянъ выборцѣвъ и завели ихъ на пополудневе представленье театральне, котре дирекція театру нарочно для селянъ выборцѣвъ устроила навѣть безъ попереднього оповѣщеня. Въ вечеръ представлено: 30 лѣтъ зъ житя шулера на бенефисъ заслуженого актора Стефурака.

— Сегодня, о год. 6. вечеромъ ôтбудеся **засѣданье повноге комитета** для обходу памяти цѣс. Іосифа II.

— **Загальнй зборы** членôвъ товариства **Руска Бесѣда** у Львовѣ ôтбудутся дня 4 (16) падолиста о годинѣ 6. вечеромъ въ комнатахъ „Р. Бесѣды“, на котрй Выдѣлъ Вп. панôвъ Членôвъ симъ запрошуе.

— Минувшого тыждня ôтбулось пôдъ проводомъ сов. Яновского **засѣданье комитету „Галицко-рускои Матицѣ“**. На порядку дневнôмъ було справозданье зъ стану касового ôтъ 1864 р., котре реферовавъ п. Дыметъ и справозданье зъ заряду реальности „Матицѣ“ пôдъ ч. 415¾, котре реферовавъ о. Лецкій. Зъ того послѣдного справозданя показалось, що Матиця при купнѣ камениць въ 1877 р. мала 5919 зр. 28 кр. довгôвъ а ôтъ того часу до теперь сплатила 2123 зр. 55 кр., остае отже еще 3795 зр. 73 кр. довгу. Що до еи дѣятельности на поли выдавництва книжокъ, то комитетъ сконстатувавъ, що послѣдна книга выдана Матицею „Жизнь бл. п. Качковского и его время, часть I“ выйшла еще въ 1876 р., не доповнена доси зъ тои причины, що авторъ п. Б. Дѣдицкій не предложивъ еще рукописи для II части. На окреме помѣщенье канцеляріи „Гал. р. Матицѣ“ ôтступивъ „Народный Дôмъ“ одну комнату.

— Станиславôвскій „Господарь и Промышленникъ“ подае гдеякй даты дотычачй сегорôчнои **рускои** господарско промысловои **выставы** въ Коломыѣ. И такъ кошта выставы выносили около 1000 зр., а доходу принесла выстава около 500 зр. Експонентôвъ було 100 а посѣтителѣвъ до 2000.

— **Въ справѣ рускои головнои школы во Львовѣ**, о котру такъ довго борются Русины львôвскй съ мѣскою радою школьною и краевою, находимъ въ вѣденьскихъ газетахъ донесенье, що секція школьна рады мѣста Львова передала тую справу секціи правничôй, котра маe еи зреферовати на засѣданю повнои рады.

— **Похвала для рускои школы вправъ во Львовѣ.** Якъ звѣщае „Школьна Часопись“, дирекція мужескои семинаріи учительскои одержала дня 2 жовтня с. р. похвальне письмо ôтъ кр. рады школьнои, въ котрôмъ рада школьна, опираючись на справозданю краевого инспектора п. Мандыбура, особенно пôдноситъ взорцевый станъ рускои школы вправъ. Дирекція семинаріи закомуниковала зъ препорученя рады шк. краевои тую похвалу тѣлу учительскому рускои школы.

— „Reform“ доноситъ, що мѣскій выборчій округъ: **Радôвцѣ-Сучава-Серетъ** предкладае кандидатуру на посла до рады державнои судіи повѣтовому Косовичови, федералистови.

— **Зъ Коломыѣ** доносятъ, що театръ народно-рускій п. Т. Романовичь не довго вже забавитъ въ Коломыѣ, где не дуже ему щастилось. Зъ причины наставшои слоты и студени мусѣвъ театръ перенестись зъ своеи арены до салѣ европейского касина въ ринку. Зъ Коломыѣ выѣздитъ театръ на якійсь часъ до Черновець, где буде давати представленя на перемѣну съ нѣмецкимъ театромъ, а зъ ôттамъ выѣде на довше до Сучавы.

— **Громада Бзянка**, сяноцкого повѣта, одержала въ дарѣ ôтъ цѣсаря 200 зр. запомоги на будову школы.

— **Выдѣлова школа женьска во Львовѣ** закрыта на 14 днѣвъ зъ причины частыхъ выпадкôвъ дифтеріи и шкарлятины.

— **Въ Коломыѣ** закрыто гимназію на два тыжднѣ а школы народнй на неозначеный часъ зъ причины пануючои тамже дифтеріи и шкарлятины.

Вѣсти епархіяльнй.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Въ пропозицію принятй: 1) На парохію Коржеличѣ, дек. Нараѣвского: Абрысовскій Іос., Глѣбовицкій Конст., Барановскій Владиміръ, Кобрыновичь Іоа., Туркевичь Ник., Стисловскій Стеф., Миговичь Теоф., Давидякъ Вас. — 2) На пар. Тростянець, дек. Золочѣвского: Боднарь Мих., Лагодиньскій Левъ. — 3) На пар. Кернипя, дек. Городецкого: Величко Мих., Черепашиньскій Іоанъ. — 4) На пар. Шляхтинцѣ, дек. Тернопôльского принятй въ терно: Пôдлашецкій, Яковъ Гудикъ и Сев. Наврoцкій. — 5) На парох. Кошилôвцѣ, дек. Залѣщицкого принятй въ терно: Литвиновичь, Корній и Мартинець. — 6) На пар. Озеряны, дек. Скальского принятй въ терно: Целевичь, Днѣстряньскій и Мих. Громницкій.

Завôзванй до институціи: Сильв. Лецкій на парох. Поручинъ тогожь дек., и Ник. Рожаньскій на пар. Долге.

Розписана на конкурсъ парох. Сидорôвъ дек. Гусятыньского съ реч. до 19. Сѣчня 1881.

Увôльненй ôтъ испыта конкурсового оо.: І. Дурбакъ зъ Увся, И. Рейтаровскій зъ Черниховець. М. Барылякъ зъ Боложинова, А. Туркевичь зъ Сухорѣча, О. Зацерковный зъ Скнилова.

Въ львôвске духовне съменище принятй: 1) Ю. Дорожиньскій на 2-ій р. 2) Мих. Громадка на 3-ій р. 3) І. Майковскій, Мих. Дейницкій, Несторъ Коржиньскій и Мих. Лихновскій на 1-ій р. богословія.

Зъ Епархіи Перемыскои.

Презенту получили Вч. оо. Кароль Левицкій завѣдатель пар. Чашинъ дек. Ольховецкого на тужь парохію; Викторъ Саламонъ зъ Высовои на пар. Воробликъ королевскій дек. Сяноцкого; Северинъ Полянський зъ Середницѣ на пар. Мокряны, Мокрян. дек.; Симеонъ Лонцкій зъ Люблинця на пар. Брухналь дек. Яворôвского.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Календарь товариства „Просвѣты“** на рôкъ звычайный **1881**. Уложивъ *Василь Лукичъ*. Цѣна 35 кр. Львôвъ, 1880. Зъ друкарнѣ тов. им. Шевченка. (Набути можна въ „Просвѣтѣ“ ул. Краковска ч. 14. съ оплатою почтовою за 40 кр.)

Календарь въ хатѣ, именно на провинціи, стався подôбно необходимымъ хатнымъ меблемъ, якъ н. пр. зеркало. Календарь маe свôй гвôздь при шафѣ, на котрôмъ все виситъ; въ случаяхъ якого сомнѣнія взглядомъ стану воздуха, коли вже зъ ніякихъ въ свѣтѣ признакъ не можь змѣрковати, чи буде слота, чи погода, удаесь господарь съ великимъ почтеніемъ до совѣтника календаря — и календарь маe рѣшучій голосъ. Не надто давнй еще часы, коли въ Галичинѣ скрôзь по рускихъ домахъ були тôлько польскй та нѣмецкй календарѣ, бо рускихъ еще не печатано. Съ часомъ появились и рускй календарѣ и почали вытискати чужй. А коли теперь въ галицкôй Руси може выходити навѣть кôлька рускихъ календарôвъ зъ чистои потребы а не задля якои тамъ конкуренціи, то зъ того тôлько тѣшитись треба, бо то знакъ, що чужоязычнй календарѣ вже не маютъ вступу до рускои хаты. Той фактъ маe тымъ бôльше значенье сегодня, коли при выдаваню календаря кладеся вагу не тôлько на укладъ части информаційнои, але також и на старанну редакцію части белетристичнои и науковои. Календарь „Просвѣты“ на 1881 р. пôдъ обома повысшими взглядами заслугуе на повну похвалу. Поминувши дуже гарну внѣшну сторону самого календаря, чистый друкъ и т. д., — часть информаційна уложена якъ найпильнѣйше и найточнѣйше и мѣститъ въ собѣ: календаръ историчный (лѣтопись руску), астрономичный, церковный съ блянкетами на приходы и розходы, приписы почтовй, телеграфичнй, скалѣ штемплёвй и т. д. Въ части белетристично-науковôй, обôймаючôй ажь 80 сторôнъ друку, мѣститься: обширна повѣсть зъ народного житя: Нещасна родина (1—38 стор.), В. Лукича; коротко розказана біографія и значенье Тараса Шевченка (съ дереворитомъ) и его баляда „Тополя“; дальше слѣдуе описъ епизоду, одного зъ найславнѣйшихъ въ нашôй исторіи: Битва пôдъ Корсунемъ, 26 мая 1648. Зъ дальшихъ статій пôднести належитъ яко дуже отвѣтну до календаря статю: Зъ житя Русинôвъ, въ котрôй помѣщенй житьеписи чотырохъ заслуженыхъ и щирыхъ Русинôвъ: Ивана Борисѣкевича, Ивана Басараба, Семена Ковцуняка и Захарія Бобяка. Рôвно дуже на мѣстци доволѣ обширна стаття: „Що робится въ воздусѣ и що зъ того треба знати хлѣборобови. Любителѣ поезій знайдутъ въ календари и поезіи а охочй до смѣху посмѣются, прочитавши Смѣшне, мѣстяче кôлькадесять анекдотъ. Въ части инсератовôй находятся по бôльшôй части рускй фирмы. Надѣемось, що „Календарь Просвѣты“ буде симпатично принятый всѣми Русинами.

ПОСЛѢДНЙ ВѢДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ.

Парижь 28 жовтня. Agence Havas доноситъ зъ Рагузы 27 с. м., що посолъ турецкій, котрый прибувъ до Дульциня съ проклямацією завзываючою Альбанцѣвъ, щобы пôддалися, зôставъ замордованый.

Вѣдень 29 жовтня. Зъ Цетиніи доносятъ до Presse, що пôсля вѣродостойныхъ информацій Риза баша збираe наново войско и готовится до сильного опору Чорногорцямъ. Такъ само завôзвавъ ôнъ лигу альбаньску, щобы приспособилась до найзавзятѣйшого опору.

Курсъ збôжя зъ дня 26. жовтня 1880.

Цѣна за 100 кильограмôвъ.

	ôтъ зр.	ôтъ кр.	до зр.	до кр.
Пшеница	10	—	10	80
„ бѣла	—	—	—	—
„ жовта	—	—	—	—
„ осѣнна	—	—	—	—
Жито	9	25	10	—
Ячмѣнь	5	75	7	30
Гречка	6	75	7	—
Овесъ	6	—	6	75
Горохъ до варки	8	—	10	75
„ паст.	6	75	8	—
Вика	5	—	5	50
Кокорудза стара	6	30	7	25
„ нова	6	—	7	25
Рѣпакъ зимовый	11	—	11	75
„ лѣтный	10	50	11	—
Лнянка	9	25	10	20
Насѣнье лляне	11	50	12	50
Конюшина (передна)	25	—	42	—
Кминъ	—	—	—	—
Анижъ	—	—	—	—
„ плоскій	—	—	—	—

Для консументôвъ и торговельникôвъ

поручае

КАВУ

включно съ цломъ и опакованьемъ, franco на кожду почтову станцію австрійско-угорскои монархіи за попереднымъ присланьемъ або послѣплатою належитости за кильограмъ.

1а Цейлонъ найлучша перлова	зр	2.—
1а великозерниста Куба	„	1.90
1а арабска правдива Мокка	„	1.70
1а найлучша Ява	„	1.55
1а досконала Ріо	„	1.35
1а найлучша Порторико	„	1.70
1а Ст. Доминго	„	1.55
1а найлучша Сантосъ	„	1.50

Въ пачкахъ à 4¾ кило netto.

Г. Зингеръ, Тріестъ.

(G. Singer, Triest.)

Докладный цѣнникъ (Preis-Courant) высылаю на жаданье franco. (4—10)

Выдае: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдае: **Маркилъ Желехôвскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 82. Львôвъ, Середа 22 жовтня (3 падолиста) 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администрациі „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чвертъ року . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрациі час. „Дѣло“.
Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки цечатнои.
Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.
Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.
Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

☞ **Съ днемъ 1 (13) жовтня розпочалося четверте чвертьрôчье, тожь просимо о скоре надôсланье предплаты и вырôвнанье всѣхъ залеглостій.**

Голосъ зъ краю

о теперѣшнôмъ становищи Русинôвъ.

Зъ всходнои Галичины.

Нѣмецкій поетъ Шильеръ увидѣвши свôй народъ политично слабымъ, сказавъ многоважнѣ слова: „Велику епоху зродило столѣтье, но ся велика хвиля знаходитъ слабый рôдъ“. Народъ нѣмецкій тое пôзнавъ, взявся до исцѣленя себе, прійшовъ до самопôзнаня такъ, що нынѣ ôтгрываѥ значну ролю въ концертѣ европейскихъ народôвъ, и организуѥся сильно въ цѣли удержаня своѥи давнои власти надъ славяньскими народами.

Така епоха появилася нынѣ для австрійскихъ Славянъ; на основѣ конституційнои свôболы здвигаются Чехи и доходятъ до своихъ народныхъ правъ; съ Словенцями начинаѥ вже правительство такожь числитися; Поляки стремлятъ до ôтрубного политичного становища; всѣ користаютъ зъ конституціи съ енергіею, вытревалостію и ôтвагою, а лишь у одныхъ Русинôвъ представляѥся образъ анархіи и внутреннои партійнои незгоды.

Довгій часъ не можна було жерела сего злого ôткрыти, бо народнѣ репрезентанты не удержуютъ звязи съ народомъ, щобы о ѥго потребахъ и ранахъ узнати, и до предпринятя исцѣлительныхъ средствъ съ нимъ порозумѣтися, лишь все основуѥся на тайнѣ; истинного проводирства народного не ма, бо хотяй нѣмецкѣ дневники о рôжныхъ договорахъ Нѣмцѣвъ съ рускими провôдными людьми все вспоминаютъ, то однакъ цѣлый народъ о тыхже ничого не знаѥ; товариство политичне „Рада Руска“ не заявляѥ ніякого житя и ніякои дѣятельности, а до того ѥще людій дѣятельныхъ не припускаѥ навѣть до высказаня свого мнѣнія и ôтъ дѣятельности цѣлкомъ ôтсуваѥ; и ото ажь въ кôнци довѣдуѥмся о причинѣ зъ однои львôвскои газеты, а то, що Русины „опасались отвѣтственности за плохіи послѣдствія отъ дразненія всемогущихъ централистовъ“.

Дуже сумнѣ настали часы! А ѥсли сего рода мнѣнія въ краю въ бôльшôмъ числѣ знаходилибыся, тогды маѥ ôнъ причину, тоѥ за тяжке нещастье уважати!

Дякуѥмъ однакъ дуже за такъ отверте заявленье, бо рускому народови очи отворилися, ôнъ теперь вже знаѥ, якъ дѣла стоятъ; органъ рускій намъ заявивъ, що самѣ свои для приподобаня централистамъ ôтдали судьбу руского народа чужому елементови, и то тому, котрый величаѥся такъ: „Комужь маютъ Поляки тоѥ надзвычайно добре своѥ становище въ Австріи завдячити? Може министерству Таффого? Все, що въ Краковѣ съ такою вдячностію и съ такимъ узнаньемъ пôднесено, ѥсть дѣломъ нѣмецкои вѣрноконституційнои партіи. Не графъ Таффе, але Bürgerministerium основало народну позицію Полякôвъ въ Австріи, а министерство Аверсперга скрѣпило ѥи“. (Neue freie Presse зъ 8. вересня 1880 ч. 5754).

Можнабы такій надзвычайный феноменъ приписати внутреннымъ взглядамъ, понеже появляются вправдѣ таковѣ часами и у иншихъ народôвъ яко зъявище зъ природы конституційного житя выплываюче, а однакъ хотяй у политичнодозрѣлыхъ народôвъ въ поодинокихъ мнѣніяхъ заходятъ незгôдности, то все при пытаняхъ дотычачихъ чести и загального добра народа всѣ мовъ одинъ мужъ безъ рôжницѣ мнѣнія опертѣ на власнôй силѣ солидарно на внѣ выступаютъ. — А у насъ якъ дѣѥся? — Цѣлкомъ противно. У насъ переважаѥ боязнь: „не дразнити централистôвъ“, хотяй бы народъ пôдъ моральнымъ и матеріяльнымъ гнетомъ стогнавъ; у насъ голосятся жалѣ на се угнетенье народа, а тѣ самѣ, що такъ голосно о тôмъ розправляютъ, провадятъ ѥго въ пропасть; у насъ нарѣкаѥся на несолидарнôсть, а другимъ бокомъ тую солидарнôсть простотою и инквизиторскими орудіями розрываѥся; у насъ не уживаѥся всякихъ средствъ ужиткованя зъ автономіи, але представляѥся ѥи страхопудомъ для народа; у насъ выводятся жалостнѣ пѣнія о внутреннôмъ розстрою, а тымчасомъ той розстрôй черезъ терроризмъ, слухаючи слѣпо голосу нѣмецкои Сирены, скрѣпити намѣряѥся; у насъ дѣѥся на кождôмъ кроцѣ подôбно, якъ Шекспиръ каже: „Der Mensch allein, unkundig dessen, was sich stets ihm zeigt, er spielt so tolle Streiche vorm hohen Himmel, dass Engel weinen“.

Отже то такъ розрываѥся у насъ сила народна, котра яко немôчна лишь трудъ Сизифа сповняѥ, и жаднои политичнои програмы розвинути не ѥсть въ можности. Не дивота отже, що безпрограмнôсть, бестактнôсть, неконсеквенція и розстрôй у насъ розжилися, а народъ помимо „опасности о плохіи послѣдствія“ лучшои долѣ (бо все ѥсть гôрше угнетеный) не дôзнавъ и ѥго незавиднымъ именемъ: политично-недозрѣлого и неспособного до образованя народа (kulturunfähig) намарковано.

Жаденъ народъ не маѥ такъ много ворогôвъ, якъ народъ рускій; жадна справа не маѥ такъ численныхъ трудностій поборювати, якъ справа руска; зъ свѣта урядового и дипльоматичного стараются нашь народъ вымазати; нещасне сполученье обстоятельствъ тягне насъ къ погибели, а чужѣ намъ непріязнѣ елементы стараются нашѣ жизненнѣ соки для себе выссати.

Чи довго будемъ ѥще въ такôй позиціи комичну ролю передъ свѣтомъ образованымъ грати? — Нынѣ, коли вже знаѥмъ причину нашого гнета, то вѣдай часъ ѥсть вже разъ тую ролю покинути, и до серіозного труда: сотвореня силы народнои по примѣру иншихъ народôвъ взятися; часъ, щобы страсти уступили мѣстце органичнымъ трудамъ около пôдвигненя нашого народа; и крайна пора, постаратися, щобы всѣ Русины безъ рôжницѣ мнѣній становили одну сильну фалянгу противъ всякихъ вражихъ на насъ ударôвъ.

И такъ, коли цѣлу нашу державу новый духъ часу обôймаѥ, коли всѣ Славяне въ Австріи въ оборонѣ своѥи народности и церкви передъ цѣлымъ свѣтомъ свôй прапоръ розвинули, маютъ лишь Славяне-Русины, одинокѣ вырѣкатися племенъ и правъ своихъ, и за чужу народнôсть боротися? — Перестаньмо надѣятися на чужу, и якъ зъ досвѣдченя знаѥмъ, для насъ все проблематичну помôчь, а заявѣмъ свѣтови нашу силу, и що мы Славянами и Русинами булисьмо, ѥсьмо и будемъ.

Коли буде у насъ сила и вспôльный трудъ, може ѥще рускій народъ своѥ политичне житье уратовати, — инакше пропалисьмо!

Галицке товариство господарске.

III.

(Выклады науки лѣсництва и рôльництва на университетахъ. Змѣна календаря. Внесенье п. Теоф. Меруновича взглядомъ права пропинаціи.)

На тôмъ самôмъ засѣданю загального збору галицкого товариства господарского, на котрôмъ розбирано важну справу секвестраторôвъ податковыхъ, були пôдношенѣ и ухвалованѣ многѣ иншѣ внесеня чи то зъ иниціативы головного комитету товариства господарского, чи то зъ иниціативы поодинокихъ ôтдѣлôвъ повѣтовыхъ. Въ имени комитету выступивъ яко референтъ п. Генрикъ Стшелецкій, директоръ львôвскои школы лѣсничои, съ внесеньемъ: „загальный збôръ уповажняѥ комитетъ починити отвѣтнѣ кроки, щобы на университетахъ выкладано въ загальныхъ начеркахъ науку лѣсництва и рôльництва“. П. Стшелецкій попиравъ своѥ внесенье тымъ взглядомъ, що наука лѣсництва конче потрѣбна для правникôвъ, котрѣ въ практицѣ маютъ важнѣ пытаня дотычачѣ лѣсництва рѣшати, а и понятя о нихъ не маютъ. Внесенье повысше зôстало зборомъ приняте. Хотяй противъ самого внесеня п. Стшелецкого не ма потребы выступати,

Иконостасъ зъ Скита-Манявского

въ Богородчанахъ-мѣстѣ.

Зъ Богородчаньского Пôдгôря.

Въ поемѣ „Скитъ Манявскій“ бл. п. Антонія Могильницкого, находимо отсе прекрасне мѣстце:

„Межи мурами майже въ серединѣ,
Где бзины нынѣ розложистый лôмъ,
Стоявъ прекрасный — вижу го якъ нынѣ —
Зъ делинъ кедровыхъ свѣтлый Божій дôмъ!
Не мôй то языкъ, и не моя сила
Всю оповѣсти велелѣпоту,
Що тота церковь красного мѣстила,
Що за богатство многе було ту:
Престолъ, иконы, крылосъ, райскѣ врата
Въ блищачихъ барвахъ, золотомъ важкихъ.
Истинно! гôдна Вышнёго палата!
Око и душу тягли къ собѣ всѣхъ!
Свѣчники, книги, пушки и патины
Золотомъ, срѣбромъ, гейбы облѣпивъ.
Зъ кришталю свѣтломъ обляни стѣны
Мѣнятся въ тѣни Херувима крылъ!
На кожде свято шовковѣ шаты!
Прекрасни цвѣты вышиванѣ въ нихъ!
Моглибы сторцомъ, нѣбы плôтъ, стояти!
Такъ золотый ихъ здобивъ густо шихъ!“...

Зъ того то, свого часу славного монастыря „Скиту“, где громадилися богатѣ жертвы богомольнымъ народомъ складанѣ, походитъ, якъ переказъ народный голоситъ, „иконостасъ“ находячійся теперь въ мѣстѣ Богородчанахъ. Цѣсарь Іосифъ II зносячи и иншѣ на Руси Галицкôй монастырѣ, дôткнувъ своимъ указомъ такожь славный монастырь „Скитъ“. Богомольнѣ святобливѣ чернцѣ розсѣялися по свѣтѣ, розкотилося богацтво и добытокъ монастыря, притихла слава, но не запропастилася память помѣжь рускимъ народомъ Пôдгôря, що було а минуло, лишилися поодинокѣ забытки тои старины историчнои и мѣстятся гдекуда ѥще по церквахъ нашого Богородчаньского Пôдгôря. Однымъ зъ важнѣйшихъ, цѣннѣйшихъ историчныхъ забыткôвъ зъ того „Скиту Манявского“ монастыря, ѥсть безперечно „иконостасъ“ знаходячійся въ церквѣ мѣста Богородчанъ.

Переказъ подаѥ, що мѣщане мѣста Богородчанъ купили той иконостасъ за 60 зол. польскихъ ôтъ настоятельства монастыря въ Скитѣ. Памятникъ то старинный, историчный зъ XVII вѣка, цѣнои, гарнои, артистичнои, такъ рѣзьбярскои якъ и малярскои роботы въ византійскôмъ стилю. Живописанье образôвъ цѣлого иконостаса, попередѣлованыхъ стовпцями искусно вырѣзьблеными въ виноградне листье и грозды, показуѥ роботу знаменитого артиста, котрый глубоко перенятый духомъ и чувствомъ богочестія, давъ доказы розумѣня нашого греческо-рускаго обряда, заховавъ старинный обычай и естетичный вкусъ а навѣть саме символичне значенье, — и тымъ утворивъ дѣло клясичнои цѣнности, на котре новѣйшими часами образованѣ знатоки и компетентнѣ мужѣ, котрѣ ôтдаются студіямъ историчныхъ памятникôвъ, звернули свою увагу. Мы не ошибнемося, коли прилюдно скажемо, що иконостасъ той мôгбы смѣло навѣть и архикатедральный митрополичій храмъ нынѣ ѥще своєю велелѣпотою украшати! Ѥще въ р. 1877 въ „Р. Сіонѣ“ (Ч. 17 стр. 540) була вспоминка за сей замѣчаня достойный иконостасъ, но ôтъ того часу никто не порушивъ бôльше того важного пытаня.

Ненадѣйно дня 24 вересня 1880, п. гр. Вол. Дѣдушицкій, консерваторъ памятникôвъ, переѣзджаючи черезъ Богородчаны до Доры съ звѣстнымъ французскимъ кореспондентомъ п. Тиссô (Tissot), вступивъ до церкви въ Богородчанахъ, и звернувъ увагу на старинный той памятникъ зъ XVII столѣтя. Повертаючи зъ Доры въ друге оглянувъ гр. Дѣдушицкій вразъ съ п. Тиссô иконостасъ, а чудуючись красотѣ рѣзьбярства и живописи, приобѣцявъ поперти прошенье мѣстцевого приходника въ дѣлѣ ôтреставрованя сего памятника. При тôй случайности п. Тиссô выразився, що „коли бы така старинность знаходилася въ Франціи, то тамъ кожда дитина знала бы о такôмъ дорогôмъ памятнику оповѣсти, а цѣлый образованый народъ складавбы свои лепты на удержанье такого дорогого памятника!...“

Въ слѣдъ за тымъ, зъ препорученя гр. Дѣдушицкого, надоспѣвъ артистъ-малярь п. Володимірскій, котрый старанно, точно и вѣрно ôткопіювавъ царскѣ врата и 6 образôвъ. Тіи копіи маютъ послужити п. гр. консерваторови яко прилоги для прошеня до Выдѣлу краєвого, щобы тойже удѣливъ субвенцію на реставрацію иконостаса.

Понеже дѣло тоѥ старинне, — звертаюче своєю ôтличною рѣзьбою и живописію образôвъ увагу кождого образованого и безсторонного знатока и судіи, — моглобы съ часомъ при неогляднôмъ и недбалôмъ обходженю стратити на историчнôй цѣнности, длятого булобы теперь на часѣ, щобы митрополича консисторія зволила всперти прошенье мѣста Богородчанъ о удѣленье субвенціи. Мы именно покладаѥмо надѣю на Впр. крыл. А. Петрушевича, котрый зôставъ министерствомъ именованый консерваторомъ историчныхъ памятникôвъ для Галичины, що ôнъ порушитъ тоѥ пытанье и своимъ вплывомъ причинится, щобы бѣднымъ, черезъ триразовый пожаръ и банкъ рустикальный пôдупалымъ мѣщанамъ Богородчаньскимъ, — власти краєвѣ приспѣли съ помочію — и тымъ чиномъ сей старинный памятникъ историчный въ славу Руси и красу обряда нашого спасли ôтъ пропасти!

В. П.

такъ якъ университетъ тымъ лучше ôтповѣдає свому призначеню, чимъ бôльше має катедръ для рôжныхъ галузъ науки, — однакожь дорога, якою внескодатель дôйшовъ до свого внесеня, здаєсь намъ не надто вѣрною, бо не здаєсь намъ правдою, щобы катедра лѣсництва була конечна именно для правникôвъ, для того що они въ практицѣ неразъ маютъ дѣло съ справами дотычащими лѣсництва. На тое годится замѣтити, що правникъ має дѣло съ найрôжнороднѣйшими справами, можна сказати съ всякими можливыми справами, а колибы прійшло творити катедры для всѣхъ вѣдомостій, потрѣбныхъ правникови въ практицѣ при урядованю, то правники мусѣлибы такъ само якъ лѣсництва, учитись будôвництва, механики, горальництва и т. д., а того предсѣ ôтъ правникôвъ вымагати годѣ. Въ случаяхъ некомпетентности правника осудити яку справу зъ становища неправничого, приходятъ єму въ помôчь заприсяглѝ компетентнѝ знатоки. Длятого то, хотяй мы въ основѣ не потребуємъ противитись засноваю катедры лѣсництва и рôльництва на университетахъ, однакожь не можемъ погодитись съ тымъ поглядомъ, щобы тая катедра була заложена тôлько зô взгляду на правникôвъ. Зъ такои катедры въ богато бôльшôй мѣрѣ моглибы користати богословы, будучѝ рôльники и господарѣ сельскѝ.

Перейдѣмъ до дальшихъ внесень. Ôтдѣлъ сяноцкій предложивъ 3 слѣдуючѝ внесеня, а именно: 1) Змѣна ôтношень службы фôльварочноu до дѣдича и заостренье кары противъ непокôрноu службы. 2) Змѣна календаря а именно, щобы свята обохъ обрядôвъ обходились въ тыхъ самыхъ дняхъ року, и 3) щобы торги ôтбувались одного и того самого дня въ всѣхъ мѣсточкахъ. Всѣ тіи внесеня передавъ зôбôръ комитетови, котрый має надъ ними застановитися. Що до першого внесеня а именно „заостреня кары противъ непокôрноu (niesfornej) службы „folwarcznej“, то тутъ выглядає мовъ шило зъ мѣшка польско-шляхотскій неприсмиреный жаль за „давными добрыми часами“, коли то кару за *„несфорнôсть“* вымѣрявъ самъ дѣдичъ съ мандаторомъ въ спôлцѣ... Побачимъ, що центральный выдѣлъ учинитъ съ тымъ внесеньемъ сяноцкого ôтдѣлу. Не менше цѣкава рѣчь, що ôнъ зробитъ съ другимъ внесеньемъ, жадаючимъ змѣны календаря, а именно полученя святъ въ одни дни. Пытанье змѣны календаря не першій се разъ пôдносится Поляками, нибы то въ интересѣ народа. Цѣли, для якихъ Поляки домагаются змѣны календаря, суть рôжнѝ, а зависятъ ôтъ того, кто зъ Полякôвъ пôдноситъ голосъ за змѣною календаря. Коли змѣны календаря въ користь Григоріянъского домагаются польскѝ ультрамонтаны яко окрема каста, то они маютъ на думцѣ латинизацію Русинôвъ, коли такои змѣны календаря домагаєся польска праса, то она має на думцѣ польонизацію Русинôвъ а коли тои змѣны домагаются зновъ шляхта-дѣдичѣ яко окрема каста, то они маютъ тое на думцѣ, що высказавъ сяноцкій ôтдѣлъ товариства господарского, а именно: они хотятъ, щобы рускій мужикъ въ свое свято выходивъ съ плугомъ на ихъ поле, словомъ, щобы мати робôтника.

Рѣчь ясна отже, що Поляки, коли домагаются змѣны календаря або радше покасованя святъ рускихъ, не роблятъ то зъ любови и прихильности для народа, але для своеи власноu, самолюбноu користи. Мужикôвъ же такъ рускаго якъ и латиньскаго обряда существованье двохъ календарôвъ ни болитъ, ни свербитъ, бо для мужика остаточно все одно, чи ôнъ святкує одинъ день въ сѣмъ тыждни чи на другій тыждень. Але дѣдичеви не все одно, бо въ латиньске свято, коли у мужика рускаго будный день, ôнъ и єго комисарь и экономъ ѣдутъ рано до косцёла, по обѣдѣ въ гостину а надъ робôтниками нема паньскаго ока. И тутъ то ось генеза другого внесеня сяноцкаго господарского ôтдѣлу. Але пріймѣмъ, що дѣйстно якѝ справедливѝ взгляды промовлялибы за полученьемъ святъ, то пытаємъ, чи рускѝ свята малибы пожертвоватися въ користь латиньскихъ, чи противно? Здоровый розумъ каже, що въ рускôмъ селѣ, где цѣле село греческого обряду а одинъ дѣдичъ латиньского обряду, тамъ повиненъ дѣдичъ-латинникъ пожертвовати свôй календарь а радше свои свята въ користь рускихъ святъ. А понеже въ цѣлôй всходнôй Галичинѣ єсть (съ маленькими вынятками) таке ôтношенье обряда межи дѣдичемъ а селянами, значитъ отже въ цѣлôй всходнôй Галичинѣ свята латиньскѝ повиннѝ бути пожертвованѝ въ користь святъ рускихъ. Теперь жежь мусится звернути єще увагу на тое, що скаже народъ, яко верства необразована, забобонна, консервативна, на скасованье єго святъ, котрѝ ôтъ вѣкôвъ обходитъ, котрѝ нерозлучно звязанѝ съ єго религійнымъ свѣтоглядомъ, съ єго звычаями и обычаями? То рѣчь певна, що народъ не такъ холоднокровно пôддасться змѣнѣ календаря, якъ холоднокровно сяноцкѝ либералы зредаговали свое внесенье до загального збору товариства господарского. Коли бы, припустѣмъ, народъ бувъ приневолюваный законом святковати латиньскѝ свята замѣсть рускихъ, то народъ певно довгій часъ святковавбы оба свята и ничого не робивбы такъ въ польскѝ якъ и рускѝ. Тогды тіи самѝ шляхтичѣ сяноцкѝ слалибы нове внесенье до товариства господарского и домагалибыся нового подѣлу календаря. Зъ сего отже выходитъ, що коли шляхта польска такъ конче бажає сполученя святъ, нехай на всходнôй Руси прійме и обходитъ свята рускѝ, котрѝ обходитъ рускій народъ. Впрочѣмъ то справа такъ ясна, що шкода о нѣй довше бесѣды тратити.

Не поминемъ єще однои справы не маловажноu, котру пôднѣсъ въ своеи иниціятивы п. Теофиль Меруновичь и предложивъ зборови господарскому яко внесенье. Ôнъ внѣсъ: „Загальный збôръ поручитъ комитетови, щобы на пôдставѣ дослѣдôвъ выготовивъ властивѝ внесеня взглядомъ пытаня: въ якôй спосôбъ повинна бути змѣнена експльоатація права пропинаційного черезъ властителѣвъ, щобы безъ причиненя имъ стратъ грошевыхъ ôтняти коршмамъ погубный вплывъ на рôльничу людность.“ Внесенье тое ôтослано до комитету. Право пропинаціи то безперечно тяжкій болякъ на тѣлѣ нашого народа. Кто хоче пôзнати основно природу и погубну силу сего боляка, того ôтсылаємъ до знаменитои книжки Василя Н. пôдъ заг.: „Що насъ коштуе пропинація?“ П. Теоф. Меруновичь вже не разъ пôдносивъ при рôжныхъ случайностяхъ всякѝ справы въ користь нашого народа, однакожь голосъ єго звычайно прогомонювавъ никимъ не выслуханый. Причина совсѣмъ природна. Не можна жадати ôтъ судіи справедливого выроку въ справѣ, въ котрôй самъ судія найбôльше интересованый.

ДОПИСЬ.

Зъ надъ Буга. (*Яка має бути участь сельского народа въ нашихъ руско-народныхъ торжествахъ?*) Не повѣрите, якъ то нетерпеливо мы выглядаємъ того дня, коли пôдъ нашу стрѣху має завитати руска газета. Зъ ôтти бо мы довѣдуємося о житю народнôмъ въ всякихъ сторонахъ нашои Руси, о дѣяльности нашихъ товариствъ, котрѝ зближаючися до себе, обмѣнюются гадками, щобы тымъ успѣшнѣйше переводити свои жизненнѝ програмы. Мы зачуваємо, якъ по всякôй формѣ завязуются рôжнороднѝ комитеты, пôдкомитеты; въ слѣды старшихъ Русинôвъ вступаютъ молодѝ, академики, щобы заявити такожь своє житье и свою организаційну силу. А що найважнѣйше, у всѣхъ одинъ покликъ: У внутри праця надъ добромъ народнымъ а на внѣ заманифестованье передъ свѣтомъ, що Русины то народъ, съ котрымъ треба числитися. Тожь такѝ вѣсти, вѣщуючѝ намъ лучшу будучность, розбуджуютъ въ человѣцѣ охоту до житя — и бодай на хвилю розганяютъ (якъ каже Нечуй въ своеи чудовôи повѣсти „Кайдашева семя“) то народне горе ôтъ голоду и холоду, горе ôтъ дужого и богатого, горе ôтъ всякои напасти.

Тожь якъ всѣ такѝ комитеты, такъ само и новозавязаный для обходу 100-лѣтныхъ роковинъ вступленя на престолъ цѣсаря Іосифа II витаємо радо и щиро; тôлько — не прогнѣвайтеся — просимо, щобы въ тôмъ торжествѣ, котре найбôльше народъ дотыкає, и народъ мавъ удѣлъ и то удѣлъ активный не пасивный. Всякѝ такѝ историчнѝ манифестаціи безъ вспôвудѣлу народу не маютъ для насъ кромѣ хвилевого блеску и шуму ніякого тревалого и дальше сягаючого результату. — Вернемо до недавно ôтбувшогося пріѣзду нашого цѣсаря до Львова, котрого Русины ажь въ двохъ мѣстцяхъ витали по руски, т. є. щиро, а навѣть якъ на ихъ силы, оказало. — Тôлько, що не лишь поодинокѝ люде, але самѝ рускѝ газеты пôднесли той сумный объявъ, що помѣжь Русинами въ „Народнôмъ Домѣ“ и въ церквѣ св. Юра не було самыхъ правдивыхъ представителѣвъ того руского мужика, хлѣбороба, що умѣє дѣлитися съ нами послѣдною своєю працею, на котрого треба мати взглядъ при всякôй акціи, коли она має бути дѣйстно всенародною. — Може совсѣмъ не було на той часъ рускихъ мужикôвъ во Львовѣ? Нѣ, було ихъ повно и всюда, а „straż obywatelska“ мала, не мало клопоту съ „chłopstwem“, котре на силу пхалося до цѣсарского поѣзду, щобы свому Монархови вручити „суплику“. Тѝ „хлопы“ послушнѝ зазывови свого Владыки и комитету руского прибули то пѣхотою то желѣзницею до Львова зъ всѣхъ сторôнъ Руси, и смѣло можна було ихъ числити не на сотки а на тысячѣ. Комитетъ призначивъ бувъ вправдѣ для нихъ „гдеякѝ числа“ (комнаты) въ забудованю духовноu семинаріи [зъ котрыхъ на дѣлѣ скориставъ кто иншій, а не селяне] а позабувъ, що нашимъ мужикомъ въ такôмъ мѣстѣ якъ Львôвъ, и на такій часъ, треба опѣкуватися такъ, якбы малою дитиною*). Треба було постаратися о зниженье цѣны на желѣзницяхъ**), а на двôрцяхъ во Львовѣ установити (на взôръ польскихъ комитетôвъ) комитетъ кватерунковый***), або по крайнôй мѣрѣ означити якесь видне мѣстце збору для селянъ, гдебы за оказаньемъ легитимаціи (така легитимація могла бути выставлена черезъ мѣстцевого священика, посвѣдчаюча, що оказатель достойный такои опѣки), могли одержати информаціи взглядомъ помѣщеня и прокормленя на часъ свого побыту во Львовѣ. Не булобы то ничого такъ утяжливого, бо вымоги нашихъ селянъ суть дуже малѝ: пляцъ передъ музеями въ семинаріи духовнôй (не говорю о самыхъ музеяхъ, бо спріяла красна погода) бувъ бы ихъ всѣхъ помѣстивъ, а найпростѣйша юшка (зупа), замовлена въ семинарскôй кухни, булабы имъ улекшила спожитье и стравленье того кавалка сухого хлѣба, въ якій кождый мужикъ, пускаючися въ троха дальшу дорогу, заосмотрюєся.

Але перейдѣмъ до моральноu стороны такои дѣяльности руского комитету. Тѝ Бойки, Гуцулы, Подоляки, Покутяне, Лемки и пр. — що не бачилися зъ роду (и взаимно зъ себе насмѣхаются) булибы мали случайнôсть пôзнати одни другихъ, розвѣдати про свои мѣстцевѝ ôтношеня, порозумѣтися въ рôжныхъ жизненныхъ пытаняхъ и застановитися надъ тою нуждою, котра нищитъ нашъ народъ и край. То бувбы митингъ народный, якого бы намъ були позавидували нашѝ противники а котрый бы знайшовъ бувъ ôтгомонъ свѣтовый. Не такъ то тяжко було во Львовѣ знайти якого щирого Русина, котрыйбы занявся бувъ зъорганизованьемъ такого народного „вѣча“, котрыйбы предводивъ бувъ нарадамъ тогожь, списавъ народну нужду и кривды въ одну петицію, постарався о выбôръ депутаціи до Цѣсаря, до церкви св. Юра, до Народного Дому, до соймового будынку и т. д. Интереса всѣхъ нашихъ мужикôвъ суть менше-бôльше идентичнѝ (лѣсы, пасовиска, лихва, побиранье соли) — тожь такою кольективною петиціею можна було надати жаданю нашого народа бôльшій натискъ; а зъ другои стороны ухоронити ихъ ôтъ тои черни писарѣвъ, котрѝ вытуманювали ôтъ хлопôвъ послѣдный крейцаръ. Тымъ людямъ треба було показати „Народный Дôмъ“, церковь св. Юра, будынокъ соймовый (и сказати, що то за єго грошѣ), и все, що бы було пôднесло єго человѣчу гôднôсть, єго народне самопочутье, єго патріотизмъ. Той народъ зôбраный въ одну таку громаду бувбы заимпонувавъ тымъ straż-амъ въ Зарваницѣ, котрѝ поштуркуючи єго кричали: „czego tu lizisz taki obdarty!“ Самъ Цѣсарь видячи таке брутальне поступованье, казавъ повозови ставати и ôтбиравъ ласкаво „суплики“. Чомужь бо не пропущено того народу до „Народного Дому“ або до церкви св. Юра въ часъ цѣсарского тамже побыту? Чому ôтказано мѣстця въ „Народнôмъ Домѣ“ депутаціи Глиняньскôй?

Впрочѣмъ всѣ товариства польскѝ пріймали и угощували своихъ членôвъ, своихъ одноплеменникôвъ навѣть зъ заграницѣ, тôлько Русины позабули на братôвъ своихъ, котрѝ мусѣли тулитися по заулкахъ и пôдсѣняхъ! Сталося однакъ и не дасться заперечити, що тыхъ хлопскихъ репрезентантôвъ, того властивого народу, зъ котрого мы походимъ, не було ни въ „Домѣ Народнôмъ“, ни въ церквѣ св. Юра, ни на загальнôмъ зборѣ товариства им. Качковского. Пытаємся отже, где бувъ народъ рускій?

Бувъ на гостинѣ, урядженôй черезъ польске товариство господарске въ Єзуитскôмъ городѣ, где съ панами „jako rolnicy — równi z równymi“ братались и ту згоду запивали „старкою“ а закусовали пирогами. Тамъ не пытали за „бôльшій тоалетъ“ якъ въ „Народнôмъ Домѣ“, а побôчь князя Сапѣги ставъ собѣ клапатый Иванъ. Бувъ той народъ на обѣдѣ въ Станиславовѣ — угощуваный черезъ п. Каминьского, — але не треба потôмъ дивуватися, коли въ часъ выборôвъ проганяютъ Тысьменецкѝ мѣщане агента „Рускои Рады“, а идутъ съ процесіею до Станиславова, щобы ôтдати п. Каминьскому мандатъ до думы державнои. Бувъ той народъ у Краковѣ, куда п. Поляновскій на свôй коштъ возивъ кôлькадесять нашихъ селянъ и плативъ за нихъ помешканье и стравунокъ.

Въ той спосôбъ дадутся пояснити тѝ сумнѝ факты, що народъ рускій стає по сторонѣ тыхъ, котрѝ нимъ опѣкуются и при кождôмъ случаю шукаютъ за тымъ „biednym ale poczciwym chłopkiem“, и не будемо дивуватися, єли той Струкъ въ „Науцѣ“ заспѣвае стару пѣсоньку на новый ладъ:

„За „старку и пироги“
Пропали рускѝ голосы!“

Мы тѣшилися свого часу, що тов. им. М. Качковского має 6000 членôвъ, а нынѣ на загальныхъ зборахъ не бачимо представителѣвъ того народу, для котрого просвѣщеня товариство завязалося. Въ нашихъ товариствахъ фигуруютъ вправдѣ селяне яко члены и выдѣловѝ, але они не приходятъ на нарады черезъ цѣлый рôкъ, и морально не берутъ удѣ-

---

*) На почастне оправданье львôвскихъ Русинôвъ зъ закиду Вп. Дописователя мусимъ сказати тое, що пріѣздъ Цѣсаря до Львова припавъ въ таку пору (вакаціи), коли мало силъ рускихъ було во Львовѣ, и то власне такихъ силъ (академики), котрѝ булибы найотвѣтнѣйшѝ до такои чинности, яку власне Вп. Дописователь пôдноситъ. Русины же, котрѝ були пôдъ той часъ во Львовѣ, мали много занятя при рôжныхъ институціяхъ рускихъ. (*Пр. Ред.*)

**) Русины робили ôтповѣднѝ крокп и въ тôмъ взглядѣ, але безъ успѣху. (*Пр. Ред.*)

***) Комитетъ кватерунковый мусѣвбы розпоряджати не малыми фондами, — а зъ ôткижь було ихъ добути? Не штука було Полякамъ установити комитетъ кватерунковый на публичнѝ фонды! (*Пр. Ред.*)

лу въ працяхъ товариства. Нарôдъ завдно дивится на насъ съ недовѣрiемъ, межи нимъ а нами завдно якась пропасть котра досыть видно обявляється при такôй акціи, якъ якй нибудь выборы. Не маючи своєи шляхты и магнатôвъ, мусимо всю нашу роботу оперти на народѣ, бо ôнъ не оглядаючися на жадній авансы, синекуры, титулы и ордеры єсть дѣйстно независимый, а колибы видѣвъ нашу щирôсть для него, бувбы въ станѣ громадно поперти насъ въ кождôмъ случаю. Намъ здається, що мы съ народомъ а нарôдъ съ нами, тымъ часомъ показуєся въ практицѣ, — що не тôлько выборы до рады державнои або до сойму намъ не дописують, але навѣть выборы до радъ громадскихъ въ переважно-рускихъ мѣстахъ (Перемышль, Коломыя), мѣсточкахъ (Тысьменица, Войнилôвъ) и селахъ выходятъ въ користь нашихъ противникôвъ-жидôвъ, котрй потому яко бурмистры и представителѣ людности въ чисто-рускихъ осадахъ витаютъ Цѣсаря хлѣбомъ и сôлiю въ имени мужикôвъ-хлѣборобôвъ. То вже дуже сумна иронія и чорна илюстрація нашихъ народныхъ ôтношень на Руси!

Давбы Богъ, щобы було лѣпше, бо передъ нами чимъ разъ темнѣше, — може бути, що то ôтъ тои мраки осѣннои, котра на гôршу бѣду и нужду заповѣдає передвчасну, остру зиму. *К. В—ъ.*

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Комитетъ до регуляціи грунтового податку*) переробивъ вже тарифы всѣхъ краєвъ коронныхъ кромѣ Чехъ, Галичины и Буковины. Дня 27 жовтня предложивъ центральный референтъ проектъ тарифы галицкои а комитетъ ухваливъ ôтрочити засѣданя ажь до 2 падолиста, щобы члены мали часъ розглянутися въ такъ важнôй справѣ. Проектъ галицкои тарифы предложеный центральнымъ референтомъ мѣститъ позиціи высшй ôтъ тыхъ, якй ухвалила краєва комисія и стремитъ до пôдвышеня тарифы повысше ухвалъ комисіи краєвои пересѣчно о 18%.

(*Министеръ-президентъ угорскій Тиса*) одержавъ ôтъ цѣсаря великій крестъ ордеру св. Стефана въ знакъ признаня заслугъ для краю и державы.

(*Делегація*) веде свои роботы въ комисіяхъ. Комисія буджетова замкнула вже рахунки зъ р. 1878. Въ обрадахъ надъ ordinarium буджету войск. на 1881 ухвалила комисія одноголосно кредитъ на полѣпшенье харчу для войска, ôткинула 10 голосами противъ 8 позицію на конѣ для капитанôвъ пѣхоты (то само зробила и делегація угорска), и вычеркнула 1,375.208 зр. зъ жаданого пôдвышеня буджету войскового, котрй має заощадитися черезъ пôзнѣйше покликанье рекрутôвъ. Тое обкроєнье буджету єсть дѣломъ членôвъ палаты депутатôвъ, котрй старались увôйти въ компромисъ съ членами комнаты панôвъ взглядомъ ощадности въ буджетѣ войсковôмъ. Сегорôчный буджетъ военный перевышає минувшорôчный о 13 милiонôвъ. Члены палаты послôвъ зажадали окроєня пôдвышки буджету на 2 до $2^1/_2$ милiона. Министеръ вôйны заявивъ, що ôнъ може пристати тôлько на незначне окроєнье, найбôльше 6—700.000 зр., т. є. на ôткиненье позиціи: на конѣ для капитанôвъ 137.147 зр. и на редукцію позицій корпуса санитарного, ніякимъ чиномъ однакожь не може дати зменшити позиціи на фортификаціи Перемышля, Кракова, и полудневого Тиролю. Члены палаты панôвъ пристали на заявленье министра, члены же палаты послôвъ не могучи порозумѣтись на кôлькохъ конференціяхъ рѣшили дѣлати на свою руку. И зъ того выйшло окроєнье буджету на пôвтора милiона зр.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. (*Процесы политичнй.*) Въ падолистѣ с. р. ôтбудеся въ Петербурзѣ процесъ о атентатъ на царя въ зимовôмъ двôрци. Процесъ то буде дуже великихъ розмѣрôвъ. Доси єсть надъ 280 обжалованыхъ, замкненыхъ въ петро-павловскôй крѣпости. Свѣдкôвъ прикликано надъ 400. Кôлькохъ обжалованыхъ впнятъ такожь о участь и въ иншихъ нигилистичныхъ справахъ. До такихъ маютъ належати студенты: Утинъ и Жуковскій, котрй кôлька разôвъ вырабляли пляны для пôдминованя желѣзницѣ и будынкôвъ урядовыхъ; дальше студентъ медицины Квятковскій, котрый для якоись высоко поставленои особы приспособивъ отруту, а въ кôнци двѣ дѣвицѣ: Фигнеръ и Семенова, котрй зъ поручення революційного комитету выконали засудъ смерти на нигилистахъ, здрадившихъ справу революційну. Яко головный обжалованый фигурує убійникъ харкôвского губернатора, князя Крапоткина, Гольтенбергъ, жидъ зъ Чернигова. Хотяй, якъ пишутъ, маютъ бути доказы на тое, що Крапоткина убивъ Гольтенбергъ, однакожь дѣятельности єго зъ глубокои тайны не удалося прокураторіи выслѣдити. Гольтенбергъ удержує, що ôнъ не бравъ ніякои участи въ убійствѣ Крапоткина, що ôнъ пôдъ той часъ навѣть въ Харковѣ не бувъ, на що предкладає навѣть доказы. Тая справа єще бôльше стаєся запутаною зъ тои причины, що иншій чоловѣкъ, такожь о убійство Крапоткина пôдозрѣный, котрый звався такожь Гольтенбергомъ и до сего Гольтенберга бувъ подôбный, повѣсився передъ кôлькома мѣсяцями въ петропавловскôй крѣпости. Тому то повѣсившомуся Гольтенбергови посвятивъ революційный листокъ „Народная Воля“ посмертну згадку, где говорится о великихъ заслугахъ покôйного для справы революційнои и представляється єго яко одного зъ головныхъ двигателѣвъ революційного руху. Слѣдство судове до сего величезного процесу мало ôткрыти много тайнъ революційныхъ; и такъ стверджено, якъ пишутъ газеты, межь иншимъ той фактъ, що за атентатъ на князя Крапоткина выплативъ революційный комитетъ 20 тысячь рублѣвъ завдатку а 80 тысячь нагороды въ переказахъ до парискихъ банкирôвъ. — Другій меншихъ розмѣрôвъ процесъ политичный ôтбувся недавно въ Харковѣ. Обжалованыхъ було 13 лиць, а особенну увагу звертавъ на себе обжалованый старшій вже чоловѣкъ, доцентъ харкôвского университету Сыценко, котрого сынъ бувъ такожь обжалованый въ тôмъ самôмъ процесѣ. Судъ военный засудивъ трехъ обжалованыхъ на Сибѣрь, чотырохъ на кôлькамѣсячну вязницю, а прочихъ, межь ними такожь Сыценка-ôтця увôльнивъ. Сыценка-сына засудивъ на 2 роки и 8 мѣсяцѣвъ каторжныхъ робôтъ.

(*Демонстрація студентôвъ петербурского университета.*) Якъ доноситъ St.-Peterb. Herold, послѣдными часами зайшли межи студентами петербурского университета непорядки. Студенты домагаются именно получшеня ихъ становища соціяльного въ соспôльности россійскôй, жадаютъ свободы завязуваня товариствъ академичныхъ, спомоговыхъ, читалень и т. д. Коли петербурскй студенты довѣдалися, що московскй студенты подали въ тôмъ дусѣ петицію до министра просвѣты Сабурова, почали збиратися на нарады, на котрыхъ высказували енергично свои жаданя. Власти школьнй вмѣшались въ дѣло, узнали зборы студентскй противзаконными и уживали всякихъ средствъ, щобы молодѣжь успокоити. Ректоръ Бекетовъ зôзвавъ студентôвъ, почавъ ихъ остерегати передъ злыми наслѣдствами ихъ поступованя и заявивъ выразно, що ôнъ не може допустити, щобы студенты высылали петицію або депутацію до министра просвѣты, бо тое не годится съ уставомъ университетскимъ. Ректоръ обѣцявъ, що университетска зверхнôсть постараєсь о отворенье университетскои читальнѣ. На другій день деканы поодинокихъ факультетôвъ завôзвали студентôвъ и рôвно остерегали ихъ передъ всякими самовôльными поступками. Студенты однакожь заховувались на зборахъ дуже бурливо, ба навѣть зневажили ректора.

Туреччина. Дульциньо все єще не передане Чорногорцямъ. Порта подає за причину проволоки зъ однои стороны самовôльне поступованье Ризы баши а зъ другои стороны интриги россійскй въ Чорногорѣ. Однакожь Порта рѣшучо прирѣкає ôтдати Дульциньо Чорногорцямъ и въ тôй цѣли выслала Дервиша башу съ регулярнымъ войскомъ до Скодару. Дервишъ баша має мисію залагодити непорозумѣня, выкликанй Ризою башою и перевести ôтданье Дульциня Чорногорцямъ а евентуально выступити енергично съ оружiемъ противъ Альбанцѣвъ на случай ихъ опору. Kölnische Ztg. надѣєсь, що справа Дульциньска вже небавомъ скôнчится.

Грецiя. (*Новый президентъ министрôвъ Комундуросъ*) зложивъ въ палатѣ депутованыхъ exposé своєи политичнои програмы. Найважнѣйшою точкою програмы нового министерства єсть заявленье, що Грецiя сама постараєсь перевести постановы берлиньского конгресу, признавшй Греціи линію граничну. Уоруженье буде вестися дальше на велику скалю. Чинна армія безъ резервы має дôйти до 80.000 людій. Послы греческй зъ Риму, Софіи и Букарешту зôстали покликанй до Атенъ. — Такъ звучитъ телеграмъ зъ столицѣ Греціи до вѣденьскихъ газетъ зъ дня 29 жовтня. Що Греки оказуютъ велику, горячкову охоту до вôйны съ Турцiею, сему не можна дивоватись, коли звается, якъ довго и якъ рѣшучо пріобѣцювала Европа новй границѣ Греціи и тымъ чиномъ розбуджувала въ греческôмъ народѣ надѣѣ на новй здобутки, на розширенье державы. Кôлько то Грецiя зъ тои причины коштôвъ понесла, яку значну пожичку затягнула она на мобилизацію — а теперь Европа опускає єи и здає на ласку Турціи. Австрія, Нѣмеччина, Россія а навѣть Англія кажутъ Греціи задоволитись тымъ, що єи благоизволитъ дати Порта, а коли тая и совсѣмъ ничого не дасть, то и тогды державы европейскй не обстанутъ за Грецiею. Але зъ другои стороны Грецiя учинитъ нерозважный крокъ, коли не маючи союзника пôрвеся до вôйны съ Туреччиною, котра коли вже не на суходолѣ то на мори єсть сильнѣйшою ôтъ неи. Гдеякй газеты н. пр. Neue fr. Presse вѣрятъ въ тое, що угрозы короля Георгія и министра президента Комундуруса не сказанй на вѣтеръ, що Грецiя выповѣсть вôйну Турціи, другй зновъ газеты н. пр. Kölnische Zeitung не вѣрятъ въ тое, выражаючись, що король греческій подзвонивъ шаблею при недавной троновôй промовѣ, але на бренькотѣ шаблѣ въ палатѣ депутованыхъ и скôнчится. Якъ именно поступитъ Грецiя доси годѣ навѣрно сказати а мы тôлько зъ обовязку нашого констатуємъ военный настрôй греческого правительства въ теперѣшнôй хвили.

Нѣмеччина. (*Отворенье пруского сойму.*) Дня 28 жовтня зôставъ ôткрытый прускій соймъ троновою рѣчію, котру въ имени цѣсаря сказавъ прускій вицепрезидентъ министерства гр. Отто Штольбергъ. По звычайнôмъ привѣтѣ и подяцѣ за вѣрнôсть и сердечне принятье цѣсаря въ Кольонiи при посвященю катедры перейшовъ гр. Штольбергъ до стану финансового державы и сконстатовавъ, що станъ финансовый получшаєся и єсть надѣя, що съ часомъ буде привернена рôвновага буджетова межи доходами а розходами державы. Буджетъ на р. 1881 выказує надвышку 14 милiонôвъ марокъ зъ податкôвъ державныхъ, котра то надвышка дозволитъ обнижити бозпосередній податки въ Прусахъ. Дальше сконстатовавъ министеръ, що перехôдъ приватныхъ желѣзниць на власнôсть и зарядъ краю показався користнымъ такъ для державы якъ и для обороту торговельного. Черезъ тую реформу правительство прійшло до фондôвъ, за котрй буде въ станѣ побудовати новй дороги желѣзнй въ рôжныхъ сторонахъ краю и въ далекихъ околицяхъ ôткрыти новй жерела добробыту. На конець заповѣдає тронова бесѣда реформу економичну, котра зôстане пôднята для цѣлого цѣсарства и взыває соймъ до спôвдѣланя въ державнôй економичнôй реформѣ.

(*Противъ соціялистôвъ.*) Звязкова Рада нѣмецка ухвалила на засѣданю зъ дня 27 жовтня прихилитись до внесень Прусъ и и Гамбурга, щобы на пôдставѣ закона о соціялистахъ особамъ, котрй угрожаютъ публичному безпеченьству, заборонено побытъ въ мѣстахъ Гамбургу, Альтонѣ, Вандсбеку, Пиннебергу, и Лявенбергу, якъ такожь въ околицяхъ тыхъ мѣстъ. Ухвала тая має ввôйти въ житье тымчасомъ лишь на одинъ рôкъ. Reichsanzeiger оповѣстивъ вже розпорядженье въ тôй мѣрѣ дотычаче територіи прускои. Соціялисты Гамбурскй рѣшили перенестися до Любеки и Бремы.

Франція. (*Переведенье мартовыхъ декретôвъ.*) Правительство французске замыкає дальше поодинокй конгрегаціи, при чѣмъ поступає дуже осторожно. По замкненю кôлькохъ кляшторôвъ одного дня не замыкає вже черезъ якійсь часъ жадного, ажь наразъ несподѣвано зновъ замкне кôлька. Газеты розпустили були вѣсть, будьтобы правительство намѣряло ôтложити закрытье до теперь єще не тыканыхъ конгрегацій ажь до зôбраня парляменту, котре має наступити 9 падолиста, а то для того, щобы въ случаю евентуальныхъ грôзныхъ непорядкôвъ могло оголосити станъ облоги, до чого потребує уповажненя ôтъ парляменту. Однакожь вѣсть тая показалась неправдивою, бо правительство не перестає замыкати що разъ новй конгрегаціи. И такъ дня 29 жовтня закрыло кляшторы Капуцинôвъ въ Марсиліи и въ Перпинянъ и кляшторы Реколектôвъ въ Реннъ и Авиньонѣ. Въ всѣхъ тыхъ мѣстцевостяхъ актъ закрытя не ôтбувся спокôйно. Въ Марсиліи мусѣли власти насиліемъ добуватись до кляштора, высадивши дверѣ. Пріоръ Капуцинôвъ въ Перпинянъ ôтчитавъ комисареви правительственному екскомунику всѣхъ агентôвъ, котрй берутъ участь въ переведеню декретôвъ. Въ Марсиліи, Авиньонѣ и Перпинянѣ прійшло до явныхъ непорядкôвъ и до чинного опору. Много осôбъ арештовано.

(*Демонстраціи легитимистôвъ.*) Въ Лярошь-надъ-Іоною ôтбувся 25 жовтня великій банкетъ легитимистôвъ, въ котрôмъ взяло участь 1200 осôбъ. Тутъ выповѣдали легитимисты въ своихъ промовахъ застольныхъ зневагу и ненависть до республики. Предсѣдатель банкету бувшій генералъ папскихъ войскъ, Шаретъ, славословивъ повстанье противъ республики. Рада министрôвъ рѣшила выдати ген. Шаретови процесъ

Подôбный банкетъ якъ въ Лярошъ надъ Іоною ôтбувся такожь въ мѣстѣ Арль, въ Провансіи. Участники того банкету устроили похôдъ черезъ мѣсто съ бѣлою хоругвою съ написомъ: „Богъ и король“.

(*Гарибальди*) має слѣдуючого тыжня прибути съ родиною до Парижа, где замешкає у звѣстного комуниста Рошфора. Въ Парижи не обôйдесь безъ овацій для Гарибальдіого зъ стороны комунистôвъ.

НОВИНКИ.

— **Повный комитетъ рускій для обходу памяти цѣс. Іосифа II.** ôтбувъ засѣданя минувшои суботы и понедѣлка пôдъ проводомъ Впр. крыл. Павликова и принявъ слѣдуючй головнй точки програмы обходу: I) обхôдъ зачнеся **17 (29) падолиста** рано богослуженями въ церквахъ; II) понтификальне богослуженье ôтправитъ самъ Впреосв. Митрополитъ въ церквѣ св. Юра; III) по службѣ божôй удасться депутація, зложена зъ духовныхъ и свѣтскихъ осôбъ до намѣстника и зложитъ єму завѣреня о вѣрности и преданности Цѣсареви и Династіи; IV) вечеромъ въ великôй сали „Народного Дому“ ôтчитъ о житю и дѣятельности цѣсаря Іосифа II и о єго добродѣйствахъ для галицко-руского народа и церкви, а по ôтчитѣ музика и спѣвъ; V) на другій день **18 (30) падолиста** ôтбудеся рускій митингъ во Львовѣ; „Народный Дôмъ“ буде збôрнымъ пунктомъ для митинга. Дальше рѣшивъ комитетъ: 1) удатись до ординаріяту, щобы запросивъ на богослуженье въ церквѣ св. Юра власти правительственнй, автономичнй и войсковй; 2) удатись до рады школьнои краєвои, дирекціи рускои гимназіи, рускои народнои школы и университету, щобы рано 17 (29) падолиста молодѣжь школьна була вольна ôтъ школы и могла бути на богослуженю; 3) удатися до послôвъ нашихъ до Вѣдня, щобы 17 (29) падолиста зложили вѣнець на саркофагу Іосифа II. Подрôбнѣйшй точки програмы будутъ обвѣщатися въ нашôй часописи.

— **Результатъ выборôвъ до радъ повѣтовыхъ** въ всходнôй части Галичины доси єще намъ не зъ всѣхъ повѣтôвъ звѣстный. Урядова гезета єще доси не подала результатôвъ. Однакожь зъ приватныхъ донесень видно, що въ гдеякихъ повѣтахъ, где єсть крѣпка организація силъ рускихъ а именно нашого священьства, тамъ выборы выпали щасливо. До такихъ повѣтôвъ належитъ Коломыя, Пôдгайцѣ, Жидачѣвъ, Рогатынъ, Турка, Збаражъ а може и єще якй повѣты, зъ котрыхъ доси не дôйшли насъ вѣсти. Не удались выборы зъ причины недбальства Русинôвъ н. пр. въ львôвскôмъ и товмацкôмъ повѣтѣ а зъ причины польскои переваги агитаційнои н. пр. въ Дрогобычи.

— **Зъ Рогатыньского** пишутъ намъ: Дня 28 н. ст. вересня ôтбулися въ Рогатынѣ выборы до рады повѣтовои зъ групы сельскихъ громадъ. Актъ выборôвъ тревавъ пôдъ проводомъ комисаря правит. Кархезого ôтъ год. 11. рано до $3^1/_2$ зъ полудня. Голосуючихъ було 259. Агитація намъ противна була сильна, но мимо агитаціи и не совсѣмъ правильныхъ выборôвъ на выборцѣвъ побѣдили Русины. Выбранй: о. А. Медвецкій деканъ Рогатыньскій (259), о. І. Макогоньскій парохъ Липицѣ (259), П. Соломка господарь зъ Пукова (259), В. Маковичъ господарь зъ Пôдгôря (258), І. Битнеръ (224), М. Ковалевскій (223), о. В. Чировскій парохъ Бабинець (175), о. И. Кернякевичъ деканъ Журавеньскій (175), Н. Данилюкъ вице-бурмистръ Рогатыньскій (175), Д. Харишъ господарь зъ Залужа (175), О. Драгунъ господарь зъ Демянова (174) и гр. С. Красѣцкій (140).

Всѣ тіи члены рады пов. маючои уконституоватися въ Рогатынѣ, межи котрыми находится трехъ латинникôвъ, були поставленй Русинами. Примѣтити належитъ, що вже ôтъ давна не повелись такъ выборы въ Рогатынѣ якъ симъ разомъ. Теперѣшну удачу выборôвъ належитъ завдячити енергичному дѣланю Впр. о. декана Рогатыньского при спôвдѣланю многихъ кондеканальныхъ и доокрестныхъ священикôвъ, котрй не лише працювали въ тôмъ дѣлѣ, але лично явилися або яко выборцѣ, або лише съ своими выборцями. Видно прото, що въ силѣ священьства єсть перепровадити всякй выборы съ успѣхомъ, тôлько потреба доброи волѣ. О уконституованю повнои рады повѣтовои не залишимъ донести. *Священикъ зъ надъ Липы.*

— **Зъ Пôдгаєць** пишутъ намъ: Выборы до Пôдгаєцкои рады повѣтовои выпали знаменито для Русинôвъ. Выбранй: о. дек. Ил. Стеткевичъ, о. Дим. Гузаръ, о. Іос. Дудикевичъ, о. П. Левиньскій, Т. Досинчукъ, Ал. Фіялковскій, Т. Вороновичъ, Ив. Вовчукъ, Т. Маркевичъ, Ив. Медвецкій, Ив. Гладѣй и Як. Бойко.

— **Зъ Жидачева** пишутъ намъ: Выборы до рады повѣтовои зъ малыхъ посѣлостій выпали у насъ дуже добре. Выбранй: оо. Стефанъ Ленкавскій, парохъ зъ Жида-

чева, Василій Лопатыньскій деканъ зъ Роздолу, Илярій Гошовскій, Влад. Дорожиньскій пар. зъ Волцнева, Стефанъ Хомицкій, деканъ зъ Демнѣ и пп. Едвардъ Фильеръ начальникъ мѣста Роздолу, Симеонъ Корецкій зъ Крупска, Григорій Пѣцикъ зъ Баличь, Гавріилъ Волицкій начальникъ громады Волцнева, Илія Мудрый и Олекса Залозецкій.

— **Зъ Мостôвъ великихъ** доносятъ намъ веселу вѣдомôсть, що тамошнѣ и доокрестнѣ Русины рѣшили вже завязати въ Мостахъ великихъ филію „Просвѣты". Стараются они по залагодженю гдеякихъ формальностій (якъ завѣдомленя головного выдѣлу „Просвѣты") приступити до укладу статутôвъ, такъ, щобы завязанье филіи якъ найскорше сталося скôнченымъ дѣломъ.

— **Зъ Ясла** пишутъ намъ: Дня 30 жовтня с. р. ôтдалисьмо послѣдну прислугу Андрею Карпиньскому, директорови гимназіяльному. Небôщикъ, характеръ правый, душа честна полягъ мовъ жовняръ за батьковщину на побоевищи, бо пôдчасъ занятя урядового, пôдчасъ конференціи. Смерть нагла, несподѣвана перервала его тиху, трудолюбиву жизнь. Поступованьемъ повнымъ такту, вырозумѣлости умѣвъ небôщикъ єднати собѣ серця колегôвъ и молодежи, тому щирый жаль товаришитъ єму у зимну могилу, щире спôвчутье для бѣдноѝ вдовы и численноѝ родины. Похороны ôтбулись при численнôмъ здвигу народа и священьства такъ лат. якъ и руского. Бо небôщикъ ажъ до смерти остався вѣрнымъ своѣй церквѣ. Вѣчная єму память!

— **Зъ Коломыѣ**. Руско-народный театръ п. Т. Романовичь дасть въ Коломыѣ дня 7 л. падолиста послѣдне представленье, зъ котрого дохôдъ призначеный **на фондъ** для закупна огорода, где поставленый буде **„Дôмъ Народный" въ Коломыѣ**. Представленѣ будутъ: Угнôвцѣ, мельодрама въ 5 ôтслонахъ, муз. М. Вербицкого и Цѣсарь Іосифъ II, оперета въ 1 актѣ. — Надѣємось, що всѣ Русины почуются до обовязку патріотичною жертволюбивостію поперти такъ благородне намѣренье коломыйскихъ Русинôвъ а именно литературно-драматичного товариства.

— **Зъ Городка коло Львова** доносятъ намъ: Звѣстный природознавець, дръ Новицкій впускавъ сегодня, 25 н. с. жовтня до нашоѝ рѣки Верешицѣ нарыбець карпя, угоря и лосося. Велика плюта не дозволила, щобы той случай ôтбувся при численно зôбранôмъ народѣ, и такъ тôлько малый кружокъ духовеньства, свѣтскоѝ интелигенціи и селянъ присутствовавъ короткому выкладови дра Новицкого: „О пожиточности нарыбненя нашихъ рѣкъ". Подяку такъ товариству якъ и п. Новицкому за его трудъ зложили въ короткôй промовѣ въ имени руского мѣщаньства рускій священикъ по руски. Дръ Н. просивъ потôмъ руского священика, щобы єму переславъ народну номенклятуру рыбъ зъ Верешицѣ и Золотоѝ Липы. Съ подôбнымъ прошеньемъ звертався такожь до иншихъ Русинôвъ.

— (*А. Г.*) **Зъ пôдъ Львова**. (*О переведеню конкуренційныхъ датковъ.*) Въ „Дѣлѣ" була вже разъ згадка о вадливости и недостаточности уставъ конкуренційныхъ. Хотяй тіи уставы и ôтповѣдалибы въ засадѣ призначеню комитетôвъ церковныхъ, то ихъ утяжливе переведенье въ житье чинитъ ихъ недостаточными. Удержанье церкви и парохіяльныхъ будынкôвъ тяжитъ на парохіянахъ въ $^5/_6$ частій а на коляторахъ въ $^1/_6$ части. Нашѣ парохіи и капеляніи числятъ звычайно 100—150 чиселъ а суть и такѣ, где не ма бôльше якъ 60 чиселъ грунтовыхъ. Гдежь такѣ громады суть въ станѣ церковь и будынки приходскѣ въ ладѣ удержати? Єще въ бôльшôй мѣрѣ ôтносится тое до приходôвъ близькихъ Львова, где цѣна матеріялу будôвляного сягає баєчныхъ квотъ, где 1 дубъ коштує на пни 8 зр., а мѣрна стодола стоитъ 800—1000 зр. Бракъ силъ конкуренційныхъ, котрѣбы потребамъ комитетôвъ ответили, єсть першою причиною вадливости конкур. уставы. Другою причиною єсть неможливôсть скорого переведеня тоижь уставы въ практицѣ; звычайно роки ждати треба на переведенье уставы а бѣжучѣ потребы вымагаютъ скорого залагодженя. Третя утяжлива рѣчь, се приписъ: оплатити наперéдъ комисію для розправъ конкуренційныхъ и оплатити єи дорого, бо за 2 милѣ ôтъ Львова 12 зр. 8 кр. Комитетъ звычайно не мае грошій и не дуже квапится добути ихъ на комисію, котра громадѣ не надто пріятна, — ожь ту ôтповѣдає кишеня священика, яко предсѣдателя комитета. Тіи вадливости уставъ конкуренційныхъ роблятъ въ многихъ случаяхъ безплатнôсть мешканя илюзоричною. Щорôчно выданѣ квоты на дрôбнѣ и недрôбнѣ направы мешканя и будынкôвъ приносятъ священикови досыть значный ущербъ въ его лихôй пенсіи 300 зр. А щожь за тіи наклады мае священикъ? Ото хату лѣпянку 20-лѣтну пôдъ соломяною стрѣхою съ вѣтропроходными стѣнами! То блѣда илюстрація нашихъ конкуренційныхъ законôвъ.

— **Подѣлъ приходôвъ на клясы**. Львôвска митропол. Консисторія постановила подѣлити парохіи и кипеляніи на три клясы. При подѣлѣ належитъ увзглядити: число душь, матеріяльный станъ народа, плодовитôсть и скôлькôсть ерекціональноѝ землѣ и пр. Подѣлъ приходôвъ маютъ зробити уряды декальнѣ на найбкизшôмъ деканальнôмъ соборчику по нарадахъ и за згодою цѣлого деканального духовеньства.

— **Другій вечеръ съ танцями** устроитъ „Руске Касино" въ суботу сего тыждня въ сали „Народного Дому".

— **Въ Коссовѣ умеръ** Теофиль Завадовскій, адъюнктъ судовый.

— **Руску народну школу** вправъ во Львовѣ закрыто до 15 н. с. падолиста зъ причины пануючоѝ шкарлятины.

— **На опорожнену парохію при домѣ карнôмъ** во Львовѣ съ рôчнымъ доходомъ 1200 зр. подалось вже доси ажь 20 компетентôвъ, а число тоє имовѣрно еще збôльшится передъ уплывомъ речинця. — Се найлучшій доказъ, що священикамъ нашимъ на провинціи дуже зле ведеся, бо давнѣйше годѣ було знайти священика компетуючого о яку низшу посаду во Львовѣ.

— **Вдовамъ и сиротамъ по священикахъ** удѣливъ цѣсарь зъ галицкого фонда религійного: Гликеріи Козиньскôй вдовѣ по пар. зъ Войтѣхович и Евѣ Радкевичовôй по пароху зъ Станиславчика рôчно по 70 зр.; Текли Моравецкôй вдовѣ по пар. зъ Каменки Струмиловоѝ рôчно 60 зр.; Емил. Блоньскôй вдовѣ по пар. зъ Садокъ, Єленѣ Василькевичовôй по пар. зъ Спаса и Доминицѣ Турчиньскôй по пар. зъ Лютовискъ рôчно по 50 зр. наконець Емиліи, Маріи и Антонинѣ Гутовскимъ, сиротамъ по пар. зъ Германовичь по 30 зр. рôчно.

— Ôтъ дня 1 н. с. падолиста канцелярія, читальня и библіотека тов. академичного **„Дружній Лихвярь"** мѣстятся при улици Краковôвской ч. 14. 1 поверхъ.

— **Незвычайно много вовкôвъ** появилось сего року на Подôлю. За головный свôй пробутокъ выбрали они лѣсы Ягольницкѣ въ повѣтѣ Чортковскôмъ. Ôтъ липця навѣщаютъ доокрестнѣ села и порываютъ худобину, коня або ôвцю. Въ Росохачи въ ясну нôчь пôрвали середъ села двоє коній; другій разъ въ само полудне пôрвали въ очехъ пастушкôвъ ôвцѣ. Старостово Чортковске зарядило вже пять облавъ. Доси убито 7 вовкôвъ.

— Сими днями **подорожѣло мясо** въ Вѣдни ôтъ 4 до 5 кр. на кильо.

— Ч. 176. **Жертвы на руску Бурсу въ Тернополи** ôтъ початку школьного року до 20 жовтня 1880. I. **Грôшми**: 1) *Доплаты* за питомцѣвъ Бурсы вплынуло 113 зр. 2) *Яко члены Бурсы* зложили Вп. оо. и пп. о. І. Васильковскій 3 зр., дръ Вол. Лучаковскій 3 зр., дръ Е. Гладишовскій 3 зр., о. Игн. Гавацкій 3 зр., о. І. Скоморовскій 3 зр., о. І. Чубатый 1 зр., о. Ф. Бачиньскій 3 зр., о. І. Балтаровичь 3 зр., п. В. Загайкевичь 3 зр., п. Л. Шеховичь 3 зр., о. Д. Лучаковскій 6 зр., о. В. Фортуна 3 зр., Н. Н. 3 зр., о. М. Павликъ 3 зр., о. Ант. Алиськевичь 3 зр. 25 кр., п. Т. Логиньскій 6 зр., п. А. Радецкій 2 зр., п. А. Барвиньскій 2 зр., п. А. Чичкевичь 2 зр., о. Е. Грабовичь 1 зр., хв. Братство церк. въ Беневѣ 3 зр., хв. Братство церк. въ Богаткôвцяхъ 3 зр., о. Я. Малишевскій 3 зр., о. А. Хрущевскій 9 зр., о. С. Навроцкій 1 зр., п. С. Загайко 3 зр., п. Г. Гецѣвъ 3 зр. 50 кр. 3) *На книжки* для питомцѣвъ жертвовавъ дръ Е. Гладишовскій 5 зр. 4) *Зъ театрального представленя* даного въ користь всѣхъ 3 бурсъ припало на руску 24 зр. 25 кр. 5) *Чиншь найму* за официны приналежнѣ до Бурсы 22 зр. 6) *Добровôльнѣ одноразовѣ датки*: дръ Е. Гладишовскій 2 зр., п. П. Целевичь 50 кр., дръ Вол. Лучаковскій зôбравъ 3 зр. (зъ того 1 зр. на предплату часописи для питомцѣвъ), оо. Мапастырскій и Каминьскій (черезъ о. Н. Лепкого 1 зр. 44 кр. 7) *Зъ продажи зъужитого мебля* 50 кр. II. **Натураліями**: Впр. о. А. Крушельницкій зъ Бѣлоѝ 2 кôрцѣ бараболь, о. Мацѣєвскій зъ Кутковець 2 кôрцѣ бараболь. III. **На библіотеку**: 1) Тов. им. М. Качковского своѝ выданя; 2) п. Верхратскій своѝ творы: „Знадобы до словаря южноруского", „Рѣчь про Гр. Квѣтку", „Тріолеты", „Байки", „Чорнобровець", „Рукопись Королѣдворска"; 3) п. А. Барвѣньскій: „Исторію Руси ч. I, (выданье „Просвѣты"; 4) хв. выдѣлъ фил. „Просвѣты": „Исторію Руси", ч. II. и III.

Зъ поданого справозданя видно, що хотяй вже уплыло 2 мѣсяцѣ року школьного, приходы П. Т. членôвъ (увзглядняючи ихъ залеглости) и одноразовѣ датки були совсѣмъ незначнѣ. — Бурса отже удержовалась доси переважно зъ доплатъ за питомцѣвъ. Коли же зважимо, що зъ принятыхъ 18 за доплатою вступило до Бурсы лишь 8, а зъ тыхъ лишь 5 за повною доплатою 7 зр., прочимъ же така доплата выдалась за высока, — то ясна рѣчь, що Бурса устоится лишь тогды, коли и члены сплатятъ точно своѝ вкладки и збôльшится число одноразовыхъ датковъ. *Упрашаемъ длятого всѣхъ народолюбцѣвъ, щобы и вкладки надсылали и одноразовѣ датки чи то грôшми чи натураліями такъ самѣ доставляли якъ и другихъ до сего побуджали.*

Ôтъ выдѣла рускоѝ Бурсы въ Тернополи.
Дръ Вол. Лучаковскій.

Вѣсти епархіяльнѣ.

Зъ АЕпархіи Львôвскоѝ.

Цертификаты до учащаня на богословскѣ науки получили: Алекс. Кобриньскій, Іос. Бородієвичь, Волод. Киселевскій, Георг. Куницкій, К. Сосенко, Денисъ Свистунъ, Теод. Маленовичь, Мат. Поповичь, І. Заклиньскій и І. Яворскій.

Конкурсовый испытъ выдержали оо.: Стеф. Кобляньскій, Іос. Бандира, Іоанъ Жеґаловичь, Апол. Гриневецкій, Іосифъ Домбчевскій, Анд. Тымусъ, Юл. Габрусевичь и Іоанъ Попель.

Личный додатокъ получили: 1. Всч. о. Ник. Кобриньскій, дек. Перегиньскій. 2) Вс. о. Іосифъ Фаціевичь, пар. въ Дулибахъ (на дальшѣ 3 роки.)

Зъ Епархіи Перемыскоѝ.

Именованѣ: Всч. о. Іоанъ Яблоновскій, сотрудникъ въ Перемышли професоромъ катихитики и методики при богословскôмъ учебнôмъ заведеню въ мѣстци. Всч. о. Ник. Бачиньскій сотрудникъ въ Рудѣ монастырскôй дек. Потелицкого, завѣдателемъ тоиже парохіи.

Увôльненье ôтъ испыту конкурсового получивъ: Всч. о. Викторъ Нероновичь парохъ Райтаровичь дек. Мостиского.

Личный додатокъ на три лѣта по 100 зр. получивъ Всч. о. Василій Устіяновскій, парохъ въ Смерецѣ, дек. Балигородского.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

Черезъ редакцію „Дѣла" прислали: для Зорѣ М. М. въ Чернôвцяхъ 1 зр., Л. Г. въ Чернôвцяхъ 1 зр., о. Л. Л. въ Пилипчи 2 зр., о. П. Л. въ Бѣлявинцяхъ 1 зр.; для Батькôвщины о. І. Д. въ Милошовичахъ 1 зр. 30 кр.; для Сіона о. Л. Л. въ Пилипчи 2 зр.

Курсъ львôвскій зъ дня 2. л. падол. 1880.

безъ текучого куп. безъ купону	платятъ		жадаютъ	
	австр. валютою			
	р.	кр.	р.	кр.
1. Акціи за штуку.				
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	269	75	273	—
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	162	—	165	—
Банку гип. галиц. по 200 р.	291	—	296	—
2. Листы заст. за 100 р.				
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	96	75	97	75
по 4% ав.	91	—	92	-
„ „ „ по 5% ав. період.	96	75	97	75
Банку гип. галиц 6% ав.	101	30	102	30
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	100	—	101	50
3. Листы довжнѣ за 100 р.				
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92	-	94	-
4. Облиги за 100 р.				
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	97	—	98	—
Облиги комунальнѣ Гал. банку рустик. 6%	100	-	101	-
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100	-	101	50
5. Лосы мѣста Кракова	19	50	21	50
„ „ Станиславова	23	50	25	50
6. Монеты.				
Дукатъ голендерскій	5	53	5	63
„ цѣсарскій	5	55	5	64
Наполеондоръ	9	30	9	40
Пôвимперіялъ	9	62	9	72
Рубель россійскій срѣбный	1	57	1	71
„ „ паперовый	1	17	1	19
100 марокъ нѣмецкихъ	57	55	58	30
Серебро	99	50	100	50

Для консументôвъ и торговельникôвъ

поручає

КАВУ

включно съ цломъ и опакованьемъ, franco на кожду почтову стацію австрійско-угорскоѝ монархіи за попереднымъ присланьемъ або послѣплатою належитости за кильограмъ.

1a Цейлонъ найлучша перлова	зр	2.—	Въ пачкахъ à $4^3/_4$ кильо netto.
1a великозерниста Куба	„	1.90	
1a арабска правдива Мокка	„	1.70	
1a найлучша Ява	„	1.55	
1a досконала Ріо	„	1.35	
1a найлучша Порторико	„	1.70	
1a Ст. Доминго	„	1.55	
1a найлучша Сантосъ	„	1.50	

Г. Зингеръ, Тріестъ.

(G. Singer, Triest.)

Докладный **цѣнникъ** (Preis-Courant) высылаю на жаданье franco. (5—10)

МАГАЗИНЪ ТОВАРÔВЪ БЛАВАТНЫХЪ И ПОЛОТЕНЪ

ВАСИЛІЯ ТОВАРНИЦКОГО наслѣд.

одержавъ вже МАТЕРІИ на сезонъ осѣнный и поручає:

Вовнянки всякихъ выробôвъ.
Шкоты и Брокаты
Аксамиты гладкѣ и прасованѣ.
Шовки (єдвабы) чорнѣ и кольоровѣ.
Хустки Гималяя и флянельовѣ.

(1—3)

Рынокъ, ч. 32. Пробы на жаданье franco. Львôвъ.

Кто денно мае одну годину вôльну ôтъ занятя и хоче єи въ найинтересовнѣйшій способъ зъужитковати, нехай виберае, що молодому и старому хосенъ и пріятнôсть приноситъ, т. е. учится по **англ.**, **франц.** або **нѣмецки**, а взглядно вправляеся въ тыхъ языкахъ. Найприступнѣйше, найуспѣшнѣйше и 25-лѣтнымъ досвѣдомъ усовершене средство тіи языки безъ учителя выучитися (навѣть говорити), подаютъ выданѣ профессорами: дромъ v. Dalen, Lloyd, Langenscheidt и Sanders по ч. въ 29. выд. появивш. научнѣ листы пôсля методы Toussaint-Langenscheidt (оригиналъ, не наслѣдованье; порученѣ сею часописію въ ч. 75 и 77 зъ 1880 р.). Кождому образованому буде тымъ користнѣйше вглянути въ пробный листъ въ всякôмъ языцѣ коштує 1 марку (перек. почт.!) вразъ съ проспектомъ, позаякъ єму гварантуєсь, що ôнъ совсѣмъ певно за одну марку по англійски, франц. або нѣмецки" научится. Адрес. Langenscheidt'sche Verl.-Buchhandl. (Prof. G. Langenscheidt), Berlin SW. Möckernstr. 133.

Dr. Lawes

DIE WEIBLICHEN REIZE.

Psychologisch aestetisch geschildert. Illustr.

Замѣсть 1 зр. 80 кр. лише 80 кр.

Въ антикварни и книгарни

И. Леона Пордеса, во Львовѣ

ул. Трибунальска, ч. 1.

Выдає: **Михаилъ Коссакъ**. — За редакцію ôтповѣдає: **Маркилъ Желехôвскій**.

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 83. Львôвъ, Середа 25 жовтня (6 листопада) 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администрациі „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрациі час. „Дѣло“.
Оголошеня принимаютоя по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.
Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.
Рукописи не звертаютоя тôлько на попередне застереженье.
Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

☞ **Съ днемъ I (13) жовтня розпочалося четверте чвертьрôчье, тожь просимо о скоре надôсланье предплаты и выровнанье всѣхъ залеглостій.**

Анкета для реформы шкôлъ народныхъ.

I.

Одна зъ найважнѣйшихъ справъ — реформа шкôлъ народныхъ — обговорюється теперь въ школьнôй анкетѣ скликанôй краєвымъ Выдѣломъ. Заразъ на першу вѣсть о скликаню сеи анкеты высказали мы въ головнôй части нашѣ гадки що до сеи справы. Русины маютъ вповнѣ справедливый жаль, що до школьнои анкеты не покликано никого зъ помежи звѣстныхъ рускихъ педагогôвъ. Булобы злишнымъ выказувати, що справа реформы народныхъ шкôлъ не есть лише чисто педагогично-дидактичною и административною але такожь въ первôмъ рядѣ народною справою, що кождый нарôдъ повиненъ мати вплывъ и голосъ въ устрою и направленю народныхъ шкôлъ, ôтъ котрыхъ въ головнôй части залежитъ будучнôсть самого народа, що про тоє недопущенье рускихъ заступникôвъ до школьнои анкеты есть самымъ основнымъ нарушеньемъ правъ руского народа. Есть се тôлько новый доказъ нетерпимости и безвзглядности верховодячихъ Полякôвъ супротивъ Русинôвъ, ихъ недоспѣлости руководити краєвыми справами и станути хочь одною ногою на тôмъ поли безпристрастности, на котрôмъ моглибы успѣшно рѣшатись и полагоджуватись межинародни ôтношеня Русинôвъ до Полякôвъ. Записуючи сей новый фактъ до ряду многочисленныхъ сумныхъ объявôвъ крайно сумныхъ ôтношень межи Русинами а Поляками въ Галичинѣ можемо тôлько еще разъ повторити нашѣ слова, що Русины въ теперѣшнôмъ положеню зъ своеи стороны не можутъ ничого зробити для змѣны сихъ ôтношень и що тôлько верховодячѣ Поляки повинни ôтповѣдати за дальшѣ наслѣдства сего сумного, да краю и обохъ народôвъ шкодливого стану.

Мы повернемось теперь до самои анкеты школьнои, такъ якъ она есть, и покажемо наглядно, до чого веде заѣлôсть чи загорѣлôсть Полякôвъ.

Жалѣ на нашѣ школы народнѣ сталися теперь загальными. Мимо заведеня учительскихъ семинарій, мимо побôльшеного числа шкôлъ, силъ учительскихъ и будынкôвъ школьныхъ, мимо соймовои законодательнои опѣки надъ школами народными и мимо шумныхъ справоздань кр. рады школьнои о поступѣ краєвого шкôльництва народного, остаєся незаперечимымъ фактомъ, що теперѣшнѣ школы народнѣ не ôтповѣдаютъ своѣй цѣли, не ôтповѣдаютъ потребамъ народа, и не двигаютъ на передъ народного поступу и розвою. Бачитъ се кождый, кто тôлько не мѣряє народного поступу и розвою пôсля того, чи бôльше або менше людій знає писати и читати, чи бôльше або менше екзекуцій „примусу школьного“, чи бôльше або менше зруйновано громадъ ставленьемъ коштовныхъ будынкôвъ, але слѣдитъ за фактичнымъ станомъ народа и пытає, о скôлько народнѣ школы дѣйстно подвигнули нарôдъ на поли духово-морального и економичного розвою. Жалѣ на народнѣ школы ôтозвались послѣднои сесіи такожь и въ соймѣ, где пôсля складу соймовыхъ послôвъ всего менше можна було надѣятись послуху и розумѣня для народныхъ потребъ. Наконець скликано школьну анкету. И щожь бачимо въ тôй анкетѣ? Школьна анкета подѣлилась на два ôтдѣлы: ôтдѣлъ администраційный и ôтдѣлъ педагогично-дидактичный. Дня 17 (29) и 18 (30) м. м. ôтбулися засѣданя педагогично-дидактичнои секціи пôдъ проводомъ лат. кан. Солецкого. Розправы, якѣ велися на тôмъ засѣданю, представляютъ школьну анкету въ дуже характеристичнôмъ свѣтлѣ. Радця школьный Генрикъ Шмиттъ, той самъ, котрый укладає звѣстнѣ справозданя о станѣ шкôлъ, силився передовсѣмъ выказати, що нашѣ народнѣ школы не потребуютъ пôдъ взглядомъ педагогичнымъ ніякои поправы (!) и доказувавъ числами, що фреквенція дѣтій и число квалификованыхъ учителѣвъ побôльшаєся. Пôсля такои промовы слѣдовалобы школьнôй анкетѣ тôлько закрыти свои засѣданя и ôтповѣсти краєвому Выдѣлови, що ôнъ непотрѣбно скликавъ анкету для реформы народныхъ шкôлъ, бо у насъ все „благополучно“ и ніякои реформы народныхъ шкôлъ не потреба. Р. Штаркель замѣтивъ на промову Г. Шмитта, що и сонце має свои плямы, що требабы попереду выслухати „досыть узасадненыхъ“ замѣтôвъ посла гр. Рея, „єдиного, члена секціи, котрый не належитъ до людій занимаючихся зарядомъ краєвого школьництва.“ Зъ своеи стороны уважає п. Штаркель за потрѣбне, завести роздѣлъ наукъ для селяньско-рôльничого люду и для мѣского люду. Коли никто „зъ управляючихъ краєвымъ шкôльництвомъ“ не знавъ що сказати о потребѣ и направленю реформы шкôлъ народныхъ, озвався наконець пос. Мечиславъ Рей. Передовсѣмъ замѣтивъ ôнъ, що пляны наукъ не суть краєвою продукцією, але походятъ зъ рады державнои. Пôсля тыхъ плянôвъ маютъ бути въ 6 лѣтахъ вычерпанѣ науки розложенѣ въ нѣмецкихъ провинціяхъ на 8 лѣтъ, тымъ часомъ коли нашѣ условія школьнои науки у насъ якъ пôдъ взглядомъ матеріяльнымъ такъ и моральнымъ о много гôршѣ. Степень загальнои просвѣты стоитъ тамъ о много высше якъ у насъ и дитина приходитъ вже до школы съ певнымъ засобомъ цивилизаціи, тымъ часомъ коли у насъ приходитъ здичѣлою; тамъ має дитина учащаюча до школы вже въ дома заохоту и пôдмогу до науки, а у насъ не тôлько никто не помагає, але еще и перешкаджає. Теперѣшнѣ пляны можутъ бути добрѣ для мѣскихъ шкôлъ. Одноклясовѣ школы дѣлятся у насъ на 6 ôтдѣлôвъ, такъ якъ кожда дитина обовязана черезъ шѣсть лѣтъ учащати до школы. Коли учитель вчитъ одинъ ôтдѣлъ, муситъ ôнъ для прочихъ 5 ôтдѣлôвъ вызначити кождому тиху задачу. Такъ отже кождому ôтдѣлови припадає лише $^1/_6$ часть зъ загального часу науки, поминувши тоє, що и така наука не буває точною. Тожь слѣдовалобы ôтповѣдно до даныхъ условій учити хочь менше а лучше, якъ богато а недокладно. Бесѣдникъ пôднѣсъ потребу науки господарства и науки о обовязкахъ громадскихъ. Науку сихъ двохъ предметôвъ можнабы додати хочьбы тôлько до шкôлъ недѣльныхъ. Порозумѣвшися съ учителями своего повѣту предкладає гр. Рей проектъ змѣны пляну наукъ. Дальше промовляє о способѣ перемѣны науки въ семинаріяхъ учительскихъ и о потребѣ интернатôвъ для учительскихъ кандидатôвъ. Интернаты належалобы закладати по селахъ або малыхъ мѣсточкахъ.

Се бувъ єдиный голосъ, котрый пôднѣсъ потребу реформы народныхъ шкôлъ. П. Савчиньскій надумавшись черезъ день, що має ôтповѣсти на выводы гр. Рея промовивъ на засѣданю 18 (30) м. м. менше-бôльше въ дусѣ п. Шмитта. Ôнъ признає, що въ плянѣ наукъ суть „несовершеньства“, але не можна цѣлкомъ змѣнити пляну, бо се зробилобы надто великій переворотъ въ шкôльництвѣ! Бесѣдникъ думає, що коли тôлько учитель добрый и совѣстный, то зможе ôнъ плянъ такъ выкористати, щобы дѣти мали зъ науки дѣйстну користь, — значитъ, п. Савчиньскій иншими словами спихає всю вину сумного стану и неôтповѣдности теперѣшныхъ шкôлъ на самыхъ учителѣвъ! На замѣтъ гр. Рея, що селяне стратили давне замилованье до рôлѣ и що ôтрыванье дитины черезъ цѣлыхъ шѣсть лѣтъ ôтъ рôльничои працѣ дуже зле вплыває на молоде поколѣнье, ôтповѣдає бесѣдникъ, що головна вина знеохоченя до рôльництва почиває въ безмѣрнôй подѣльности грунтôвъ. Пôсля думки бесѣдника, школа не може научити господарства, и она може мати лише тую цѣль, щобы заинтересовати дитину для науки. Бесѣдникъ боронитъ науки граматики. Признає, що школа повинна опиратися на морально-религійнôмъ выхованю, але треба, щобы засады религіи були выкладанѣ въ приложеню до практики житя, а не яко махинальна абстракція. Бесѣды инспекторôвъ Ольшевского и Мандыбура поверталися въ загальныхъ фразахъ обороны теперѣшного пляну наукъ и стану шкôлъ. П. Штаркель поставивъ два внесеня: 1) що часъ 6-лѣтнои науки примусовои остаєся на дальше обовязуючимъ и 2) що такъ школы, якъ и семинарія повинни бути подѣленѣ на мѣскѣ и сельскѣ. Противъ сего другого внесеня промовлявъ инсп. Ольшевскій, по чѣмъ прійнято перше внесенье, а друге оставлено п. Штарклеви до обробленя и предложеня на найблизшôмъ засѣданю.

ДОПИСИ.

Зъ Стрыя. (*Бурса.*) Бурса наша дала объявъ свого житя. На загальныхъ зборахъ, котрѣ ôтбулися 21 л. жовтня зложивъ передовсѣмъ уступаючій выдѣлъ докладне справозданье зъ свого дѣловодства. Зъ справозданя сего довѣдалисьмося, що наша институція въ сихъ для насъ такъ сумныхъ часахъ необходима — посѣдає крôмъ пляцу великого съ огородомъ, стôйности до 3000 зол., до розпорядимости еще пару сотъ зол. рень. готôвкою. Ôттакъ приступлено до новыхъ выборôвъ. Предсѣдателемъ черезъ аклямацію окликано бувшого предсѣдателя о. Венедикта Ружицкого пар. зъ Струтына нижнёго, котрый першій пôднявъ спасенну гадку завязаня сего пристановища для убогои молодежи та весь трудъ свôй, всю свою працю, всѣ свои силы съ рѣдкимъ въ сихъ часахъ посвященьемъ жертвуе для переведеня еи въ дѣло. Бôльша часть майна бурсы се жертва его щедрои руки, се грôшь нимъ призбираный. Заступникомъ предсѣдателя выбрано о. Федусевича катихита школы реальнои. Въ складъ выдѣлу увôйшли: о. Василій Залозецкій пар. Гурнього, о. Левъ Шанковскій деканъ зъ Дулибъ, о. Мих. Тресневскій зъ Угорска, о. Мих. Авдыковскій зъ Добрянъ, о. Головацкій съ Кавского, п. Бородайкевичъ ревидентъ касы щадничои и п. Ив. Вахнянинъ учитель школы реальнои; яко заступники: п. Ст. Дубравскій професоръ школы реальнои, п. Коссакъ урядникъ при касѣ податковôй, о. Желехôвскій зъ Козьовои и мѣщане пп. Васильчишинъ и Улицкій.

Поручено ôттакъ выдѣлови, щобы еще сего року занявся построєньемъ хаты, щобы съ будущимъ рокомъ школьнымъ бурса могла бути отворена.

На засѣданю выдѣлу зъ дня 1 л. листопада выдѣлъ уконституовався въ сей спосôбъ, що выбрано п. Бородайкевича касіэромъ а п. Вахнянина секретаремъ товариства. Ôттакъ обговорювано справу приєднаня фондôвъ для товариства. О. Ив. Гушалевичъ катихитъ рускои гимназіи во Львовѣ жертвувавъ на користь бурсы Стрыйскои свои доси недрукованѣ поезіи „Галицкіи отголосы“. Поезіи тотѣ 10—12 аркушôвъ объему друкуются уже. Постановлено тому выпечатану уже ôтозву съ запросинами до предплаты выслати по деканатахъ съ умильною просьбою о приєднанье пренумерантôвъ. Ухвалено ôттакъ выпечатати статутъ бурсы и розôслати его по сусѣдныхъ деканатахъ вразъ съ ôтозвою, въ котрôй була бы розведена коротко исторія бурсы Стрыйскои и мѣстилось завôзванье до приступленя въ члены. Дотычно будовы хаты ухвалено давный пляцъ яко положеный въ неôтповѣднôмъ мѣстци спродати або цѣлый або парцелями и не вычѣкуючи, якій оборотъ возьме тота справа, оглянутись за новымъ пляцомъ близше мѣста положеным.

Выдѣлъ має надѣю, що при помочи Божôй та содѣйствію людій, щироприхильныхъ для справъ руского народа, жертвы на бурсу поплывутъ щедро и що не вдовзѣ буде въ силѣ приступити до сповненя милого обовязку, за якій прійнявся. Всякѣ датки хочьбы найменшѣ можна высылати на руки п. Бородайкевича касіэра товариства.

Зъ Снятыньского повѣта. (*Выборы до радъ повѣтовыхъ.*) Всѣ выборы въ повѣтѣ Снятыньскôмъ заявляли помысльный успѣхъ для Русинôвъ и всякѣ агитаціи зъ стороны противникôвъ не могли рускихъ людій заколебати. Ажь при выборахъ до Рады повѣтовои въ Снятынѣ дня 28 жовтня с. р. предпринятыхъ, зôстали Русины по першій разъ побѣджеными. На 120 голосуючихъ выборцѣвъ получили: о. Іоанъ Озаркевичъ 120, о. Коржиньскій Михаилъ 108, о. Лукашевичъ Іоанъ 101, Филипчукъ Николай 101, Юрахъ Федоръ 67, Запаринюхъ Дмитро 65, баронъ Іоанъ Капри дѣдичъ 64, Куриличъ Михайло 64, Бойчукъ Василь 64, Криштофовичъ Евгеній дѣдичъ 63, Мойса Стефанъ дѣдичъ 63 и Нѣментовскій Мавринкій бурмистръ зъ Снятына 62 голосôвъ. Выбрано отже 3 священикôвъ, 5 селянъ, межи котрыми Куриличъ зъ Тулукова и Бойчукъ зъ Задубровець суть орудіями Польоніи, и 4 Полякôвъ. Хотяй неправне уложенье листы выборчои черезъ удѣленье картъ легитимаційныхъ пленипотентамъ женщинъ и давно помершимъ лицямъ причинилося дуже много до неудачи, понеже пленипотенты-агитаторы були въ сали, мôгъ предсѣ пожаданый успѣхъ еще для Русинôвъ бути, бо комисія повномочій не увзглядняла а о умершихъ лицяхъ звѣдалася, єслиóы въ послѣднôй

хвилѣ голосованя не були появилися карточки съ иншими рускими именами черезъ селянина зъ Руссова Ахтемія Тофана бувшого жандарма написанѣ и выборцямъ пороздаванѣ, черезъ що рускѣ голосы розстрѣлилися а Поляки побѣдили.

Розстрѣй, якій теперь появився, походитъ по бѣльшій части ѣтъ органу, котрый неустанно сѣе недовѣріе и незгоду межи Русинами, черезъ що солидарнѣсть въ повѣтѣ снятыньскѣмъ розрываѣся. Если незгода, а съ нею и розстрѣй такъ дальше систематично впроваджатися и ширитися буде, то тогды всяку вину упадку рускаго народа не народови, котрый съ политичнымъ житьемъ не есть достаточно обѣзнаный, але сѣючимъ незгоду по всякѣй справедливости приписати належитъ.

Зъ Вѣдня. *(Справозданье зъ дѣятельности акад. товариства „Сѣчь“.)* Уступаючій выдѣлъ за р. шк. 1886 уважае своимъ обовязкомъ здати справу зъ цѣлорѣчнои своеи дѣяльности, щобы всѣ интересуючѣся нашимъ товариствомъ побачили, якъ оно розвиваѣся и сповняе свою моральну задачу. Осередкомъ житя въ товариствѣ була читальня и библіотека, котра сего року зѣстала помножена и упорядкована. На сѣмъ мѣстци складаемъ подяку п. Василеву за дарованье до нашои библіотеки свого приватного збору книгъ медициньскихъ и природничо-науковыхъ. Въ читальни „Сѣчи“ лежало на столѣ 15 газетъ и журналѣвъ а именно: Дѣло, Слово, Правда, Денница, Зоря, Весна, Вѣстникъ Европы, Слово (журналъ петербурскій), Одесскій Вѣстникъ, Голосъ, Praca, Gaz. Nar., Allg. Ztg., Presse и Neue fr. Presse. Всѣмъ чч. Редакціямъ, зволившимъ намъ будь даромъ будь по зниженѣй цѣнѣ давати свои часописи, складаемъ прилюдно подяку. „Сѣчь“ яко товариство литературне сповнило свою задачу науковыми ѣтчитами полученыими съ дискусіею. Всѣ сегорѣчнѣ ѣтчиты розбуджували все дуже живѣ розправы. Читали: 1) „Вилывъ воздуха на человѣка“, тов. *Ковшевичь*, 2) „Про потребу фахового образованя у нашого жѣноцтва“, тов. Яросл. *Окуневскій*, 3) „Нова критика Шевченка“, тов. Е. *Озаркевичь*, 4) „Робоча плата въ загалѣ и рѣжниця ѣи у мущинъ съ увзглядненьемъ всходнои Галичины“, тов. *Дорундякъ*, 5) „Про потребу заложеня господарского товариства въ Галичинѣ“, доцентъ вѣд. универс. *дръ Пулюй*. Заходами выдѣлу заложено с. р. въ добровольныхъ датковъ членовъ и случайныхъ фондъ литературный на преміи за працѣ членовъ товариства, на придбанье библіотеки книгъ, на выдавництва свои або вспомаганье иншихъ науковыхъ выдавництвъ рускихъ. Сего року фондъ сповнивъ свою задачу: до библіотеки закуплено колька цѣнныхъ творовъ, вспоможено выдавництво „Дрѣбнои Библіотеки“ во Львовѣ и редакторовъ рускаго ѣтдѣлу „Славяньского Альманаха“. Товариство удержувало власный льокаль на читальню и на оплату сего льокалю йшли всѣ доходы убогого товариства. Помимо ощадности попадало наше товариство неразъ въ великѣ финансовѣ клопоты. Для того съ великою подякою спомянемъ тутъ жертволюбивѣсть Впр. о. А. Сабата, котрый пожертвовавъ въ сѣмъ роцѣ 80 зр. на цѣли нашого товариства. Мѣсячнѣ музикально-вокальнѣ вечерницѣ „Сѣчи“ сталися зборищемъ не только ѣи членовъ але и всеи рускои кольоніи въ Вѣдни. За веденье части музикальнои належится ѣтъ насъ подяка паннѣ Е. Озаркевичѣвнѣй а части вокальнои хорови подъ проводомъ тов. Т. Шухевича. Съ рускими академ. товариствами во Львовѣ и Чернѣвцяхъ завязала „Сѣчь“ тѣснѣйшѣ звязи: дала иниціятиву до загального зѣзду австрійско-угорскихъ академиковъ въ Коломыѣ, ѣтбувшогося 17 вересня с. р. Цѣль, програма и ухвалы того зѣзду кождому звѣстнѣ. Съ иншими славяньскими товариствами въ Вѣдни старалась „Сѣчь“ заховувати дружнѣ зношеня, але члены „Сѣчи“ высказували при всякѣй случайности н. пр. на зѣздѣ южныхъ Славянъ въ Mürzzuschlag свои погляды и свое становище въ Славянщинѣ. — **Библіотека** товариства складаѣсь зъ 1189 творѣвъ въ 1263 томахъ. Сего року прибуло 49 книгъ. Выжичало зъ библіотеки 26 членовъ 135 книгъ. **Станъ касы** товариства. Приходы: 1) Зъ р. шк. 1879. лишилось 2 зр. 78 кр., 2) вкладки членовъ 149 зр. 37 кр., 3) дары 85 зр. 70 кр., 4) за проданѣ газеты 6 зр. 93 кр., 5) складки на фондъ литерат. 26 зр. 50 кр. Разомъ 271 зр. 28 кр. Розходы: 1) За льокаль 100 зр. 2) за газеты 33 зр. 55 кр. 3) редакторамъ руск. ѣтдѣлу „Слав. Альманаха“ на передруки 20 зр. 4) на „Дрѣбну Библіотеку“ 20 зр. 5) на всякѣ выдатки канцелярійнѣ 69 зр. 70 кр. Разомъ 243 зр. 25 кр. Лишаѣся отже въ касѣ 28 зр. 3 кр. Всѣхъ членовъ въ р. шк. 1880 числила „Сѣчь“ 42. *Ярославъ Окуневскій*, предс. *Ив. Мохъ*, секр.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Спѣльнѣ делегаціи) Усилія вѣрноконституційнои партіи, наклонити членовъ австрійскои делегаціи якъ зъ палаты пословъ такъ и зъ палаты панѣвъ до компромису въ цѣли зменшеня войскового буджету, розбилися о незгоду. Якъ небудь въ буджетовѣй комисіи австрійскои делегаціи зменшено звычайнѣ выдатки войскового буджету о 1,375.208 зр., то однакожь угорска делегація призволила на выдатки вставленѣ министертвомъ и делегаціи въ повнѣмъ засѣданю пѣсля всеи правдоподѣбности призволятъ на жаданя министерства, тымъ бѣльше, що министеръ вѣйны на случай непризволеня выдатковъ на фортификаціи грозитъ дими сіею. Угорска делегація прійняла буджетъ для Босніи и Герцоговины пѣсля правительственного предложеня. Въ нарадахъ делегацій наступила зъ причины неприсутности референта для надзвычайныхъ выдатковъ войсковыхъ дра Демеля — мала перерва. Повнѣ засѣданя спѣльныхъ делегацій розпочалися доперва вчера. — Спѣльнѣ делегаціи маютъ закѣнчити свои рады 13 листопада.

(Справа регуляціи податковъ.) Справа регуляціи податку грунтового въ Галичинѣ починае прибирати некористный оборотъ для Галичины. Пѣсля новѣйшнхъ вѣдомостій можна майже напевно сподѣватися, що комитетъ ѣсьмнацяти прійме тарифу правительственного референта, котра якъ вѣдомо значно высше оцѣняе доходъ зъ грунтовъ, якъ тарифа краевыхъ комисій.

(Змѣна маршалка краевого.) Кр. маршалокъ гр. Водзицкій маѣ зѣстати губернаторомъ новоутвореного „банку краевъ“. На его мѣстце маѣ бути именованый краевымъ маршалкомъ Галичины гр. Едвардъ Стадницкій соймовый посолъ зъ селяньскои групы мостиского повѣту.

ЗАГРАНИЦЯ.

Сполученѣ Державы. *(Президзитомъ)* Сполученыхъ Державъ въ пѣвнѣчнѣй Америцѣ выбраный репуликанинъ Гарфіельдъ, вицепрезидентомъ Артуръ. Новый президентъ обѣйме власть, пѣсля конституціи, ажь дня 4 марта 1881 и буде ѣи держати чотыри роки. Въ Спол. Державахъ есть двѣ партіи, републиканьска и демократична, обѣ сильнѣ и кожда зъ нихъ старалась усильно выбрати на президента кандидата зъ своеи партіи. Партія републиканьска, котра вже ѣтъ 20 лѣтъ маѣ черезъ свого президента верхъ въ Спол. Державахъ, побѣдила и симъ разомъ по горячѣй, завзятѣй борбѣ выборчѣй. Самъ теперѣшный президентъ Спол. Державъ Гаесъ бравъ удѣлъ въ агитаціяхъ за Гарфіельдомъ.

Туреччина. *(Дульциньо)* еще до теперь не ѣтдане Чорногорцямъ, хотяй була надѣя, що ѣтданье наступитъ передъ кѣнцемъ жовтня. Въ послѣднѣмъ числѣ говорили мы о мисіи Дервиша башѣ, котрый мавъ зъ Константинополя удатись съ войскомъ на мѣстце спорне и тамъ спѣръ залагодити, иншими словами, ѣтдати Дульциньо Чорногорѣ. Дервишъ баша прибувъ дня 1 падолиста на военнѣмъ кораблѣ до Санъ-Джіовани ді Медуа. Рѣвночасно прибувъ тамъ и корабель транспортовый съ ѣтрядомъ регулярного войска. Дервишъ удався просто до Дульциньо а зъ ѣттамъ мавъ удатися въ цѣли договорѣвъ до Антивари, где его мали ожидати сербскѣ повномочники Божо Петровичь, Симо Поповичь и Беіовичь. Въ договорѣ мали взяти участь такожь два инжинеры, россійскій и англійскій, але тѣлько взглядомъ техничнои стороны линіи демаркаційнои. — Дня 1 падолиста ѣтбувся на французскѣмъ кораблѣ бенкетъ, на котрѣмъ адмиралъ Сеймуръ заявивъ, що мисія демонстраційнои фльоты небавомъ вже скѣнчится и що по переданю Дульциня Чорногорцямъ фльота розъѣдеся.

Франція. *(Мартовѣ декреты.)* Дня 3 падолиста закрыло правительство въ десяти департаментахъ дальшѣ конгрегаціи Реформатовъ, Капуцинѣвъ, Доминиканѣвъ Оливетанѣвъ и отцѣвъ св. серця. Якъ звычайно, такъ и симъ разомъ не обѣйшлось безъ опору и непорядкѣвъ. Въ Нантъ (Nantes) въ кляшторѣ Капуцинѣвъ заперлось до 600 осѣбъ и власти мусѣли насиліемъ ихъ выганяти, при чѣмъ арештовано 20 осѣбъ. Министеръ правосудія поручивъ въ телеграфичнѣй дорозѣ прокураторамъ, щобы всякій опѣръ и зневагу агентовъ урядовыхъ пѣдчасъ переведеня декретовъ судово доходили. Папа написавъ письмо до кардинала Гибера, въ котрѣмъ хвалитъ епископѣвъ за оборону конгрегацій духовныхъ и заявляе, що чуеся обовязанымъ запротестовати въ оборонѣ правъ институтовъ духовныхъ и церкви.

(Мова депутованого Кльеманс.) Провѣдникъ крайнои лѣвицѣ французскои (комунистовъ), депутованый Кльеменсо, мавъ въ Марсиліи промову, въ котрѣй высказавъ програму радикальныхъ републиканѣвъ и взявъ пѣдъ остру критику змѣнявшѣся правительства въ Франціи. Програму выповѣвъ онъ на вступѣ въ загальнѣмъ опредѣленю: „вызволити человѣка зъ вязѣвъ игноранціи, освободити его ѣтъ деспотизму религійного, политичного и економичного а вызволивши допомагати розвоеви его свободнои иниціятивы и здѣбностій, словомъ, пѣдносити его що разъ высше“. Спеціяльно розвиваючи тую основу програмы жадае онъ межи иншимъ: знести податки посередній, а завести прогресивно-доходовый и спадковый; знести неровнѣсть межи роботникомъ а господаремъ чи фабрикантомъ; заборонити працю дѣтій до певного вѣку; зредуковати годины працѣ; зликвидовати великѣ предпріемства желѣзниць, копальнь и т. под. и ѣтдати ихъ въ експльоатацію роботникамъ; роботы публичнѣ ѣтдавати спѣлкамъ роботничымъ и т. д. Якъ бачимъ отже програма Кльеманс не рѣжнится ѣтъ програмы нѣмецкихъ соціяльдемократовъ. Перейшовши до критики правительствъ, бачитъ бесѣдникъ все лихо въ Гамбетѣ, котрый de facto правитъ Франціею а за ничо не отвѣчае. Кльеманс жадае для того, щобы Гамбета обнявъ правленье Франціею, бо тогды партія, котру бесѣдникъ представляе, воювалабы съ Гамбетою, а не съ масками Гамбеты, колька разы змѣнными правительствами.

Сербія. *(Нове министерство.)* Свого часу звѣщалось въ нашѣй часописи о димисіи министерства Ристича зъ причины его неуступчивости взглядомъ Австрія въ справѣ слово-торговельного договору. Теперь можемъ донести вже о уконституованѣмъ новѣмъ министерствѣ сербскѣмъ. Президентомъ министровъ именованый Пирочанацъ, министромъ финансовъ и дѣлъ заграничныхъ Міятовичь, министромъ справъ внутрѣшныхъ Гарашанинъ, министромъ просвѣты и вѣроисповѣдань Новаковичь, министромъ вѣйны генералъ Лешанинъ. Всѣ новѣ министры належатъ до опозиціи Ристича, консервативнѣ и прихиляются съ симпатіею до Австріи. Новый кабинетъ оповѣстивъ заразъ амнестію всѣмъ политичнымъ вязнямъ, заключеным пѣдъ часъ министерства Ристича; межи иншими освободжено бувшого президента министровъ Чумича, держаного въ вязници въ Пожеровачу и позволено ему вернути до Бѣлграду. О новѣмъ сербскѣмъ кабинетѣ пише Pol. Corr. „Новый кабинетъ намѣряе перевести рѣжнѣ внутрѣшнѣ реформы, навѣть такѣ, до котрыхъ потребабы змѣны конституціи а именно: впровадити двокомнатный системъ парляментарный, обмежити свободу товариствъ и зборовъ а розширити громадску автономію и свободу печати. Въ политицѣ заграничнѣй Сербія буде старатись зъеднати собѣ пріязнь всѣхъ державъ. Щобы запевнити собѣ пріязнѣ ѣтношеня съ сусѣдною Австрією, новый кабинетъ починитъ всякѣ можливѣ уступства въ справѣ торговельного договору съ Австрією. Щобы въ тѣмъ дѣлѣ усунути теперѣшнѣ непорозумѣня и перешкоды, намѣряе удатися лично до Вѣдня самъ сербскій министеръ финансовъ Міятовичь. Есть отже надѣя, що слово торговельный трактатъ Сербіи съ Австрією буде въ пріязнѣй дорозѣ заключеный“.

Англія. *(Справа ірляндска.)* Комитетъ екзекутивный гомрульерѣвъ ѣтбувъ въ послѣдныхъ дняхъ жовтня загальный збѣръ и ухваливъ колька резолюцій, котрѣ протестуютъ противъ переслѣдованя правительствомъ ірлядскихъ агитаторовъ и завзываютъ всѣхъ Ірляндцѣвъ творити мѣстцевѣ комитеты, щобы внести зборный протестъ противъ политицѣ правительства въ Ірляндіи. Рѣвночасно клюбъ радикальныхъ депутованыхъ ухваливъ резолюцію взываючу правительство признати Ірляндіи таку саму мѣру справедливости, якои домагаѣся для Болгаріи и иншихъ угнетеныхъ народностій.

НОВИНКИ.

— На вчерашнѣмъ **засѣданю повного комитета** для обходу памяти вступленя цѣс. Іосифа II обговорено и принято головну програму вечера музикально-вокального, предложену проф. Вахяниномъ. О спѣвучасть питомцѣвъ въ хорахъ ухвалено удатись съ прошеньемъ до ректора рускои семинаріи.

— **Засѣданье пѣдкомитета политичного** для обходу памяти цѣсаря **Іосифа II** ѣтбудеся вѣ второкъ дня 9 н. с. падолиста.

— **Впреосв. Митрополитъ** выѣхавъ вчера вечѣрнымъ потягомъ до Риму. По дорозѣ вступитъ до Вѣдня, щобы старатися у цѣсаря и министровъ о обсадженье капитулы, и щобы не ѣттягано духовеньству надвышку пенсіи повставшу зъ реинвентаціи грунтовъ такъ довго, ажь буде постановлена нова пѣдвысшена норма пенсіи, и проч. Зъ Вѣдня поѣде Архіерей черезъ Монахіюмъ до Риму. Головною цѣлію подорожи маѣ бути представленье теперѣшному панѣ, котрый съ нашими ѣтношеями може еще добре не обзнакомленый, стану рускои церкви, єи потребъ и кривдъ. Маемо надѣю, що папа Левъ XIII., котрый на востоцѣ заявився такъ справедливымъ (приказуючи тамошнымъ мисіонарамъ принятi восточный обрядъ и тѣлько на той обрядъ навертати), вгляне глубше въ справы нашои церкви, зарадитъ нашимъ довголѣтнымъ потребамъ и желанямъ, и постараеся, щобы папскѣ розпоряджења не були для насъ тѣлько мертвою буквою, якъ се дотенерь майже завсѣгды бувало. — При кѣнци сего мѣсяця буде опять Митрополитъ уже у Львовѣ, ѣтправитъ богослуженье за цѣсаря Іосифа II., и возьме удѣлъ въ рускѣмъ митингу.

— **Судъ надъ „Рускимъ Сіономъ“.** Въ четверъ въ присутности Впр. Митрополита Іосифа, Пр. еп. Сильвестра, крылошанъ и всѣхъ настоятелѣвъ духовнои семинаріи ѣтбувся несподѣвано судъ надъ „Рускимъ Сіономъ“. На приказъ Митрополита ѣтчитано статію „Записки Римлянина“, умѣщену въ 20 ч. „Рускаго Сіона“, по чѣмъ Митрополитъ заявивъ, що узнае тую статію яко ощирство, кинене на Митрополита, консисторію, на зарядъ духовнои семинаріи и на цѣле духовеньство, — що въ наслѣдство умѣщеня сеи статіи въ „Р. Сіонѣ“ суспендуе редактора „Р. С.“, вицеректора о. Александра Бачиньского не тѣлько ѣтъ вицеректорства гр. к. генералнои дух. семинаріи але такожь и ѣтъ редакторства „Р. Сіона“. Впр. Митроп. поручивъ зъ свого рамени редакцію „Р. Сіона“ о. І. Мѣльницкому. На замѣчанье епископа Сильвестра, що „Рускій Сіонъ“ есть приватнымъ выдавництвомъ и що порученье редакціи о. Мѣльницкому може ѣтноситися до якои новои епархіяльнои а взглядно консисторскои часописи церковнои, освѣдчивъ Впр. Митроп., що уважае „Р. Сіона“ часописію епархіяльною, котрою самъ може розпоряджати. Коли вицеректр. о. А. Бачиньскій ѣтпираючи зробленый „Р. Сіонови“ а взглядно ему закидъ ощирства и пѣдкопуваня поваги іерархіи, хотѣвъ оправдатися, Впр. Митроп. освѣдчивъ, що ніякого оправданя не принимае. Заразомъ объявивъ Впр. Митроп., що суспендуе зъ посады префекта дух. сем. о. Малиняка яко пѣсля мнѣнія Впр. Митроп. имовѣрного автора „Записокъ Римлянина“, хотяй редакторъ „Р. Сіона“ передъ тымъ заявивъ, що авторство сеи статіи есть тайною редакційною. Уваги свои до того въ своемъ родѣ оригинального и ничимъ не оправданого суду лишаемъ на пѣзнѣйше. Мусимо однакожь вже теперь высказати нашь жаль, що цѣла тая справа очевидно зѣстала выкликана злобною интригою, котра якъ зъ одной стороны не зважае на добро загалу священьства, такъ зъ другои стороны не страхаеся для своихъ егоистичныхъ цѣлій впроваджувати въ блудъ правого пѣдъ кождымъ взглядомъ Достойника церкви, котрый не може самъ всюда вглянути и въ найлучшѣй вѣрѣ спускаеся на совѣты другихъ. Цѣкавѣ мы дуже, якъ ѣтнесеся до сего факту ц. к. правительство и Римъ.

— **Всѣ школы низшѣ и середнѣ** (гимназіи, реальнѣ, учит. семинаріи) закритѣ на колька тыжднѣвъ (до 20. с. м.) зъ причины пануючои шкарлятины дифтеріи и тифуса.

— **Дръ Мих. Борисикевичь** асистентъ на клиницѣ дра Штельвага въ Вѣдни габилитовався дня 30. н. с. жовтня с. р. на доцента окулистики въ вѣденьскѣмъ университетѣ.

— На дуже мѣрну **посаду пароха при домѣ карнѣмъ** во Львовѣ подалось вже (якъ зачуваемъ) ажь 36 священиковъ, межи котрыми маютъ бути навѣть старшѣ и заслуженѣ люде, навѣть одинъ деканъ а одинъ референтъ консисторскій. Наша консисторія

въ клопотѣ кому дати першеньство и рѣшила для того задержатись съ обсадженьемъ ажь до повороту Архіерея зъ Риму.

— **Зъ Долины** пишутъ намъ: Выборы до Долиньскои рады повѣтовои выпали помимо сильнои агитаціи противникôвъ добре. Зъ групы сельскихъ громадъ выбрано 11 Русинôвъ а 1 Поляка. Выбраній: о. Венед. Ружицкій, о. Хризантъ Колянковскій, о. Ник. Кобриньскій, о. Іос. Заячкôвскôй, о. Мих. Рошкевичь, дръ мед. Теоф. Витошиньскій, Мих. Хомей госп., Мих. Пôркôвъ госп., Фед. Бѣлецкій мѣщан., Вас. Диндинъ госп., Юр. Патрѣй, госп. и Апол. Гупенъ (полякъ-дѣдичь). Зъ групы мѣстъ выбрано 1 Русина, 2 Полякôвъ и 2 жидôвъ: Володим. Жегестовскій, адъюнктъ суд., Станисл. Гицкевичь уряди. сельск. банку, Францъ Стобецкій бурмистръ, дръ Леонъ Фрухтманъ нотарь зъ Болехова и Гавитманъ зъ Болехова.

— **Зъ Вѣдня** пишутъ намъ: Дня 23 жовтняôтбулися загальній зборы товар. „Сѣчь“ на котрôмъ выбрано такій выдѣлъ на р. 1881. Ив. Косъ, цредсѣд.; Евг. Озаркевичь заст. предс.; Ив. Мохъ, секретарь; Андрѣй Косъ, касіеръ; Конст. Икаловичь, библіотекарь; Тома Бергманъ и Ив. Воробкевичь.

— **Зъ Золочева** пишутъ намъ: Дня 1 н. с. падолиста ôтбулись въ Золочевѣ загальній зборы „Бурсы филіи Просвѣты“. На тыхъ дуже оживленыхъ зборахъ выбрано Вп. катихита о. С. Єзерского предсѣдателемъ Бурсы, п. др. Телишевского секретаремъ а п. Кипріяна Коцовского, адъюнкта судового, касіеромъ. Впр. о. Пачовскій, парохъ зъ Олеська жертвовавъ 50 зр. на закупно пляцу пôдъ будынокъ для филіи „Просвѣты“, въ котрôмъ такожь мѣстилабыся и Бурса. Ся жертволюбивôсть о. Пачовского выкликала у всѣхъ чуство щиров вдячности благодушному народолюбцеви. Складками на Бурсу найбôльше занималися Впр. оо. Танячкевичь зъ Закомаря, Винтонякъ зъ Бужка и Тарнавскій зъ Пôдлыся. Всякій жертвы на Бурсу упрашаєся присылати на адресъ: *п. Кипріяна Коцовского ц. к. адъюнкта судового въ Золочевѣ.*

— **Законъ Змартвыхвстанцѣвъ** закупивъ на Пекарскôй улици во Львовѣ кляшторъ ôтъ законниць Францѣшканокъ, котрій построили собѣ сего року новый кляшторъ на улици Курковôй.

— **Зъ львôвского гарнизонового суду.** Мы звѣщали свого часу о страченю во Львовѣ двохъ уланôвъ: Гаврила Мочерюка зъ Ивановець и Константина Гнатчука зъ Юзинець за местне скрытоубійство фирера Шица и згадували о тôмъ, що оба тіи страченій уланы подали еще третого участника скрытоубійства, улана Тихона Будзя зъ Старокутъ, пов. коссôвского. Будзь однакожь не признавався до вины и для того не бувъ разомъ съ ними судженый. Ажь дня 3. с. м. въ полудне оголосивъ авдиторъ при ôтголосѣ бубна и въ присутности присяжныхъ: капитана, надпоручника, поручника, фельдфебля, капраля и пѣхотника (всѣхъ зъ 24 полку) выроkъ министерства вôйны для Тихона Будзя. Вырокъ ôтчитавъ авдиторъ въ нѣмецкôмъ и рускôмъ языцѣ. Будзь зôставъ узнаный выннымъ скрытоубійства зъ мести и засужденый кромѣ выключеня зъ ц. к. арміи еще на тяжку 18-лѣтну вязницю заострену постомъ о хлѣбѣ-водѣ и 24-годинным заключеньемъ въ темници кождого 6 сѣчня въ роцѣ.

— *(Б)* **Зъ Самбора** пишутъ намъ: Самбôрскій Русины, а взглядно филія тов. им. Качковского намѣряє устроити въ день 19 падолиста с. р. вечерокъ музикально декляматорскій въ честь бл. п. Михаила Качковского, котрый въ Самборѣ довшій лѣта яко совѣтникъ окружн. суда проживавъ и не мало причинився до розбуженя и пôддержованя руско-народнои жизни По его смерти руско-народна жизнь въ Самборѣ занѣмѣла, языка уживає лишь наша патріотична молодѣжь, священики, професоры гимназіяльній, та двохъ-трехъ урядникôвъ, бо прочій (судовій урядники, адвокаты и. т. д.) ôтцуралися рускои мовы и поженившися съ польками ôтчужились своеи народности. Що разъ бôльше остигаючій патріотизмъ рускій загрѣвавъ ôтъ часу до часу нашь посолъ о. П. Ясеницкій; за его иниціятивою маєся ôтбути и сей музикально-декляматорскій вечерокъ, котрый хоть по части розбудитъ Русинôвъ такъ зъ самого мѣста якъ и окрестности. Коли бы тôлько бôльше силъ моральныхъ въ Самборѣ, далобыся не одно тутъ зробити, а дѣла єсть богато-богато. Численна низша шляхта руска (т. зв. ходачкова), замешкуюча до кôльканацять селъ въ окрестности Самбора, дає обширне поле до дѣла рускимъ патріотамъ. Молодѣжь руска потребує матеріяльнои опѣки, годилобыся отже заложити бурсу для ученикôвъ; вправдѣ початокъ въ тôмъ дѣлѣ хвальными заходами катихита о. П. Ясеницкого и професорôвъ гимн. М. Лаш. и Е. Пашк. вже зробленый, але то все тôлько недостаточный початокъ. Товариство „Рускихъ Женщинъ“ на взорець львôвскихъ завязатись не могло рôвножь за для недостачи моральныхъ силъ и жертволюбивости, потрѣбнои до такои цѣли. Словомъ, дѣлъ що не мѣра, а не можна ничого робити, бо не ма организаціи рускихъ силъ. Тожь намѣреный вечерокъ музикально-декляматорскій въ Самборѣ на честь М. Качковского мусѣвъ насъ утѣшити, яко одинъ рѣдкій проявъ руско-народного житя въ рускôмъ мѣстѣ — Самборѣ.

— **Посмертна згадка.** Дня 15 (27) жовтня умеръ въ Петербурзѣ по короткôй хоробѣ въ 59 р. житя одинъ зъ найщирѣйшихъ дѣятельныхъ нашихъ землякôвъ **Данило Каменецкій.** Вѣсть о єго смерти знаходимъ въ петербурскихъ часописяхъ. „Новое Время“ зъ дня 18 (30) жовтня с. р. подало такій некрольогъ Д. Каменецкого: „...Хотяй имя єго не було голосне въ литературѣ и соспôльнôмъ житю, однакожь въ малôмъ кружку петербурскихъ Украинцѣвъ, именно молодѣжи, покôйный бувъ моральнымъ руководителемъ молодого поколѣня, ôторваного ôтъ рôднои землѣ, — и коли въ исторіи Руси-Украины имена Шевченка, Костомарова и Кулѣша (давного) останутъ незабутî, яко воскресителѣвъ украинскои литературы, то не буде забуте и имя Каменецкого, безпосередного провôдника молодого украиньского поколѣня. — Каменецкій скôнчивъ права въ 50-тыхъ рокахъ въ Кіевѣ. Зъ початку пробувавъ ôнъ въ Кіевѣ а въ другôй половинѣ 50-ыхъ рокôвъ пересилився въ Петербургъ и тутъ цѣло ôтдався украиньскимъ дѣламъ; за цѣлый часъ существованя т. зв. „громады“ украиньскои въ Петербурзѣ бувъ ôнъ громадскимъ скарбникомъ и библіотекаремъ. Ôнъ бравъ чинный удѣлъ въ литературныхъ и типографичныхъ роботахъ при выдаваню дрôбныхъ и таныхъ книжочокъ для народа на украиньскôмъ языцѣ, т. зв. „метеликôвъ“, котрыхъ десятки тысячь розходились межи народъ и послужили для морального и политичного єго розвою. При дѣятельнôй участи Каменецкого выданî всѣ „граматки“ и „букварѣ“, зъ котрыхъ въ 60-тыхъ рокахъ учились украиньскî дѣти. Покôйный живъ въ сердечнôй пріязни съ Шевченкомъ и чинно дономôгъ Кулѣшеви выдати Шевченкового „Кобзаря“. Покôйный чоловѣкъ дуже робôтный а при тôмъ смирный, не гонився за популярностію и немовъ боявся єи: все говоривъ и робивъ якбы не ôтъ себе а ôтъ имени „громады“. Яко знавець своеи народности и єи поезій выдавъ ôнъ „Збôрникъ украиньскихъ пѣсень съ нотами“. Умеръ окруженый щиро любячою и поважаючою єго молодежію, котра не опускала єго черезъ цѣлый часъ хоробы. Покôйный такъ любивъ свою рôдну Украину, що умираючи, передъ самою агоніею, безнастанно повторявъ тое дороге имя. Не треба, здаєся, й згадувати, що умеръ въ нуждѣ. — Тѣло покôйного похована на Смоленьскôмъ кладбищи!“

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Исторія Руси.** Часть III. Русь пôдъ панованьемъ Литвы и Польщѣ, ажь до сполученя тыхъ державъ пôдъ володѣньемъ Ягайлонôвъ. Пôсля рускихъ и чужихъ историкôвъ написавъ *Ол. Барвѣньскій.* Цѣна 18 кр. У Львовѣ, 1880. Зъ друкарнѣ тов. им. Шевченка. XVI-ка стор. 84. (Выдала „Просвѣта“ яко 56 книжочку).

Не легка то рѣчь въ малыхъ рамкахъ представити образъ довшого періоду исторіи, богатого въ выпадки, а представити такъ, щобы читатель ясно и легко пôзнавъ въ головныхъ зачеркахъ политичный и соспôльный станъ краю даного періоду. До того муситъ историкъ по перше, въ своѣй праци опиратися на найлучшихъ, найосновнѣйше обробленыхъ бôльшихъ творахъ историчныхъ а по друге, муситъ умѣти розрôжнити и ôтдѣлити головне ôтъ побôчного и тое головне въ легкій невымученый способôъ въ одну цѣлôсть зложити. Тіи условія выповненî въ III части „Исторіи Руси“ п. Ол. Барвѣньского. Томужь то мы дуже горячо поручаємъ єи якъ найширшимъ кругамъ такъ рускаго селяньства якъ и интелигенціи. — (*И. Б.*)

— Въ Кіевѣ выйшла книга **А. А. Русова,** бувшого кіевского професора, пôдъ заг. **„Нѣжиньскій уѣздъ.** Статистико економическое описаніе“, 360 сторôнъ in quarto съ 42 стор. прилогъ и 2 картами. Цѣна 2 рублѣ. — Єсть то продовженье выдавництва „Матеріялôвъ для оцѣнки земельныхъ угодій“. Въ 1877 и 1878 выйшли подôбнî статистично-економичнî описы уѣздôвъ борзеньского и черниговского. — О новôмъ трудѣ на тôмъ полі нашого земляка п. Русова выражаєсь россійска критика найбôльшими похвалами.

— **Въ Харковѣ** має съ новымъ рокомъ выходити нова щоденна политично-науково-литературна часопись **„Южный Вѣстникъ“** Редакторами єи маютъ бути професоры университетскій А. Е. Владимировъ и А. Н. Стояновъ.

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— **Товариство взаимныхъ убезпечень въ Краковѣ.** Межи всѣякими институціям убезпечень занимає у насъ первостепенне мѣстце „Товариство взаимныхъ убезпечень въ Краковѣ“ вже по перше для того, що опираєся на взаимности с. є. роздѣлює свои зыски не межи якихъ заграничныхъ акціонерôвъ-шпекулянтôвъ, але межи своихъ членôвъ убезпеченыхъ въ тôмъ товариствѣ. Кромѣ того есть се товариство краєве, котре розвиває свою дѣятельнôсть въ Галичинѣ и передовсѣмъ служитъ интересамъ сего краю. Яко таке розширилось оно въ нашôмъ краю бôльше якъ всѣ иншî подôбнî товариства. Въ тôмъ товариствѣ убезпечило минувшого року 121,000 осôбъ свôй маєтокъ вартости 262 миліонôвъ зр. а. в. ôтъ огню, ôтъ граду маєтокъ 23 миліонôвъ зр. а. в., на капиталъ посмертный бôльше якъ 7 миліонôвъ зр. а. в. для 5871 осôбъ, а на капиталъ на дожитье бôльше якъ 2 миліоны зр. а. в. для 797 осôбъ. Товариство роздѣлило въ протягу послѣдныхъ 19 лѣтъ близько 3 мил. зр. зыску межи своихъ членôвъ въ тôмъ товариствѣ убезпеченыхъ. Кромѣ того посѣдає товариство резервовый капиталъ 1,800.000 зр. призначеный на покрытье надзвычайныхъ стратъ. Товариство убезпечає ôтъ огня и бере за убезпеченье селяньскихъ будынкôвъ ледво по 70—80 кр. ôтъ вартости 100 зр. а. в. рôчно, тымъ часомъ коли иншî товариства беруть по 110, 120, 150 кр. а навѣть по 2 зр. ôтъ 100 зр. вартости. При забезпеченю збôжа въ стодолахъ на 3 мѣсяцѣ платится ôтъ 100 зр. (вартости убезпеченого збôжа) въ товариствѣ 46 кр., зъ чого звычайно еще въ слѣдуючôмъ роцѣ звертаєся частъ членамъ, такъ що на дѣлѣ платится лише 30—35 кр. ôтъ убезпеченя збôжа вартости 100 зр., тымъ часомъ коли въ другихъ товариствахъ платится що найменше 50 кр. Товариство убезпечає такожь на житье с. є. на дожитье и пережитье — пôдъ дуже користными условіями. Такожь убезпечає ôтъ граду. За убезпеченье збôжа ôтъ граду платится 1 зр 70 кр. ôтъ 100 зр. вартости. Высокôсть сеи оплаты походитъ ôтъ того, що въ нашôмъ краю ледве 4000 людій убезпечаєся ôтъ граду, тымъ часомъ коли ôтъ огня убезпечаєся въ тôмъ товариствѣ надъ 120,000 осôбъ. Колибы бôльше число було убезпеченыхъ ôтъ граду, тогды очевидно и оплата булабы меншою. Товариство выплатило въ протягу послѣдныхъ 19 лѣтъ за шкоды огню и граду суму 16 миліонôвъ. Товариство взаимныхъ убезпечень въ Краковѣ опираючися на взаимности своихъ членôвъ въ тôмъ товариствѣ убезпеченыхъ, має свôй зарядъ выбираный зъ помежи самыхъ членôвъ, такъ що самî члены маютъ вплывъ на зарядъ товариства. Єсть се рѣчь многоважна. Єслибы число Русинôвъ убезпечаючихся въ тôмъ товариствѣ збôльшилося, моглибы они смѣло жадати, щобы се товариство выставляло для нихъ рускî полицѣ и урядувало съ ними въ рускôмъ языцѣ.

— **Конкуренція Америки.** Збôже американьске вже дôстаєся до Одессы, ба навѣть до Петербурга. Недавно прибули до Кронштату два кораблѣ, наладованî американьскою пшеницею, котру заразъ розкуплено. Купцѣ и гуртôвники петербурскî заключили такожь умову на доставу муки зъ Америки, котра, по ôттрученю навѣть коштôвъ перевозу, выпаде о 15—20% таньше ôтъ муки мѣстцевои Тая конкуренція Америки грозитъ хлѣборобству европейскому. Америка може пôднятися продавати гекголитръ пшеницѣ за 6 зр. 50 кр., коли у насъ коштує пересѣчно 9 зр. Кромѣ того Америка має вчаснѣйше жнива, може отже зô своимъ збôжемъ раньше выступити на торгахъ нѣмецкихъ чи англійскихъ, перешкаджаючи вывозови австрійскому. При такихъ ôтношеняхъ австрійскî господарѣ узнали конечнôсть кинутися до хову худобы та промыслу и получити ихъ съ господарствомъ хлѣборобнымъ. Але и ту входитъ въ дорогу конкуренція. Въ Лондонѣ завязалася спôлка съ капиталомъ двомиліоннымъ, котра намѣряє свѣже мясо довозити зъ Австралія. Пробна посылка прибувша до Лондону показала, що австралійске мясо можна буде таньше продавати, якъ домашне.

ВСЯЧИНА.

— **Муринка побѣлѣла.** Такій выпадокъ лучився въ р. 1877 на островѣ Гаити (однôй зъ Великихъ Антиль побôчь Америки). Дра Сместера прикликано тамъ въ однôмъ мѣстѣ до однои муринки, котра до 35-го року свого житя була совсѣмъ чорною, потôмъ однакъ зачала скôра на нѣй блѣднѣти, поки не дôстала краску матово-бѣлу. Целина Генри, — такъ звалася пацієнтка, — уживала вже всѣхъ средствъ, якî ѣй ворожки радили, та дарма, пятно муриньске не хотѣло вертати. Дръ Сместеръ доноситъ, що родичѣ, браты сестры, дѣти и внуки Целины зôстали такими, якими на свѣтъ прійшли, т. є. чорными и що природа тôлько зъ нею свôй експериментъ робила. Край ушій зôставъ на берегахъ чорный и цѣла горѣшна повѣка надъ лѣвымъ окомъ мала тожь неправильнî чорнî плямы, подôбна пляма величины фасолѣ лишилася надъ верхною губою. Загаломъ лишилося на цѣлôмъ тѣлѣ чорныхъ плямъ лише тôлько, що разомъ всѣ взявшî далибыся долонею вкрыти, проче же тѣло було бѣляве, похоже на краску тѣла яку кождый Европейчикъ дôстає, коли бôльшій часъ пробуває въ горячôмъ климатѣ. Повѣки и бровы були майже совсѣмъ бѣлî волосы на головѣ почало скоро сивѣти. — Целина мала 45 лѣтъ пигментъ въ очахъ зачавъ зникати а сильне свѣтло разило ихъ. Бѣлѣти почала пацієнтка передъ 15 роками, насампередъ на рукахъ и ногахъ вôдтакъ на шіи твари и т. д. Впрочѣмъ есть она досыть образована, дуже чинна и занимаєся праньемъ бѣлизны.

— **Пенсія Бисмарка.** Яко канцлеръ державный побираєкн. Бисмаркъ рôчнои платы 54.000 марокъ, а кромѣ того 18.000 титуломъ репрезентаціи. Яко бувшій министеръ Лявенбурга маєемеритуры 9000 мар. Такъ отже доходы желѣзного канцлера кромѣ тыхъ, котрî добуває зъ своихъ посѣлостій, доходятъ до сумы 80.000 марокъ, а коли додати пенсію министра торговлѣ, то дохôдъ кн. Бисмарка дôйде якъ разъ до круглои цифры 100.000 марокъ.

— **Статистика уродинъ.** Число уродженыхъ дѣтій въ Австріи выносило въ р. 1875—862. 828, въ р. 1876 взросло на 874. 623, въ 1877 въ причины меншого числа вѣнчань унало на 851.747, въ р. 1878 854.752, ажь допервa 1879 р. взросло знôвъ на 878.035, о 24.000 бôльше якъ 1878. Найбôльшій прирôстъ уродинъ въ 1879. р. дала **Галичина,** въ котрôй въ р. 1879. уродилось 278.456 дѣтій о 12.812 бôльше, якъ въ р. 1878. Найменшій прирôстъ дали мѣсяцѣ червець и вересень, найбôлшій мартъ и сѣчень. Зъ загального числа новонародженыхъ обывателѣвъ державы припало въ 1879 р. 452.667 на хлопа 425.368 на дѣвчата. Мертвородженыхъ въ цѣлôй Австріи було 32.442. Близнятъ двоякôвъ було 19.556 живыхъ а 1064 мертвыхъ; трояκôвъ 381 живыхъ а 36 мертвыхъ; четвераκôвъ було тôлько два случаѣ а то: во Львовѣ (неслюбнî 3 хлопцѣ и 1 дѣвчина) и въ Серетѣ (слюбнî 4 дѣвчины). Число дѣтій неправого ложа що року збôльшаєся. Найбôльшій процентъ неслюбныхъ дѣтій припадає на Каринтію бо 44% найменшій на Дальмацію бо 3%; на Галичину и Буковину припадає по 14%.

До сего числа долучаєся поясненье стану „Товариства взаимныхъ убезпечень въ Краковѣ“. При тôмъ звертаємо увагу на оповѣстку (инсератъ) тогожь Товариства.

Курсъ львôвскій зъ дня 4. л. падол. 1880.

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	269 —	272 50
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	161 —	164 —
Банку гип. галиц. по 200 р.	291 —	296 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц по 5% ав.	96 60	97 60
„ „ „ по 4% ав.	91 —	92 -
„ „ „ по 5% ав. період.	96 60	97 60
Банку гип. галиц 6% ав.	101 30	102 30
Листы дов. гал. рust. банку п. 6%	100 —	101 50
3. Листы довжнî за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 -	94
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	98 —	99 —
Облиги комунальнîй Гал. банку рустик. 6%	100 —	101 -
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 —	101 50
5. Лосы мѣста Кракова	19 50	21 50
„ „ Станиславова	23 50	25 50
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 51	5 61
„ цѣсарскій	5 53	5 63
Наполеондоръ	9 32	9 42
Пôвимперіялъ	9 62	9 73
Рубель россійскій срѣбный	1 57	1 71
„ паперовый	1 17	1 19
100 марокъ нѣмецкихъ	57 50	58 30
Серебро	99 50	100 50

(Курсъ текучого куп. безъ купону)

Съ днемъ 1 руск. падолиста с. р. почне другій рôкъ свого существованя газета

„Господарь и Промышленникъ“

выходяча въ Станиславовѣ 1 и 16 кождого мѣсяця въ звычайнôйôсемцѣ за рôчну цѣну 2 зр., пôврôчну 1 зр. 15 кр.

Цѣль: пôднести господарство сельске, рушити по можности промыслъ межи рускимъ народомъ.

Во виду важности тыхъ вопросôвъ проситъ о помôчь словомъ и дѣломъ и надѣєся замовлень и дописій

остаючись съ глубокимъ почтеніемъ

(2—2) **РЕДАКЦІЯ.**

Адреса: Редакція „Господаря и Промышленника“ въ Станиславовѣ.

Грошѣ найлучше высылати переказомъ почтовымъ або въ листѣ рекомендованôмъ (за часъ ôтъ 1 падолиста 1880 до кôнця року 1881 всего 2 зр. 30 кр.)

ТОВАРИСТВО ВЗАИМНЫХЪ УБЕЗПЕЧЕНЬ

ВЪ КРАКОВѢ

засноване въ роцѣ 1860.

Выплачений вынагороды за **елементарнй шкоды** за часъ 19-лѣтного существованя Товариства выносятъ **зол. р. 15,913.913·19 а. в.**

Позôставша чиста надвышка

по замкненю рахункôвъ кождого року роздѣлюєсь межи членôвъ Товариства въ ôтношеню до ихъ вкладокъ. Звернено членамъ ôтъ часу основаня Товариства **зол. р. 2,878.584 кр. 03 а. в.**

Пôсля замкненыхъ рахункôвъ за 1879 р. съ днемъ 31 марта 1880 складаются гваранційнй фонды Товариства на рôкъ 1880

въ ôтдѣлѣ огневôмъ и градовôмъ

зъ слѣдуючихъ позицій:

а) Фонды резервовй . . . . . зол. р. 1,602.401·56 а. в.
б) Резерва заличокъ (премій) на рôкъ 1880 „ „ 694.271·87 „ „
в) Процента фондôвъ резервовыхъ и асекураційныхъ . . . . . „ „ 100.100·— „ „
г) Пересѣчна заличка на рôкъ 1880 . . „ „ 2,400.000·— „ „

Отдѣлъ убезпечень на житье

товариства взаимныхъ убезпечень въ Краковѣ, отвореный въ роцѣ 1869.

Сума выплаченыхъ капиталôвъ и рентъ выноситъ

зол. р. 303.557·46 а. в.

Фонды ôтдѣлу убезпечень на житье выносятъ съ днемъ 31 грудня 1879

зол. р. 925.364·70 а. в.

Товариство принимає убезпеченя на житье чоловѣка въ всѣхъ знаныхъ комбинаціяхъ, якъ: капиталôвъ спадковыхъ для родины, забезпеченя власного быту на старôсть, выпосаженье дѣтій, доживотныхъ рентъ, забезпечень часовыхъ, взаимныхъ забезпечень посмертныхъ и пр.

Користи осягненй въ тôмъ ôтдѣлѣ убезпечень звертаются членамъ Товариства

а именно звернено

Въ роцѣ	Въ ôтдѣлѣ убезпечень капиталôвъ	
	посмертныхъ	на доживотье
1874	18% ôтъ залички	8% ôтъ залички
1875	20% „ „	10% „ „
1876	20% „ „	10% „ „
1877	18% „ „	7% „ „
1878	18% „ „	15% „ „
1879	16% „ „	10% „ „

На желанье розсылаєся безплатно статута, объясняючй брошуры и табелѣ премій.

Переглядъ 19-лѣтнои операціи въ ôтдѣлѣ огневôмъ и 16-лѣтнои въ ôтдѣлѣ градовôмъ

ТОВАРИСТВА ВЗАИМНЫХЪ УБЕЗПЕЧЕНЬ ВЪ КРАКОВѢ.

Рôкъ	Ôтдѣлъ	Число полиць	Ôтдѣлъ	Вартôсть убезпечена	Зôбрана заличка и процента		Выплачений-шкоды		Чиста надвышка										Недобôръ				Станъ фонда резервового съ кôнцемъ кождого року	
					въ ôтдѣлѣ		въ ôтдѣлѣ		въ ôтдѣлѣ огневôмъ				въ ôтдѣлѣ градовôмъ						въ ôтдѣлѣ				въ ôтдѣлѣ	
					огневôмъ	градовôмъ	огневôмъ	градовôмъ	Выплачено яко зворотъ членамъ	Придѣлено до фонда резерв.	Переказано до фонда асекур.		Выплачено яко зворотъ членамъ	Придѣлено до фонда резерв.	Переказано до фонда асекур.				огневôмъ	градовôмъ			огневôмъ	градовôмъ
					зр. к.	зр. к.	зр. к.	зр. к.	зр. к.	зр. к.	зр. к.	%	зр. к.	зр. к.	зр. к.	%	зр. к.	зр. к.	зр. к.	зр. к.	зр. к.	зр. к.	зр. к.	зр. к.	зр. к.	зр. к.
1861	ог.	8.111	ог.	31,793.570	276.726 96	— —	82.152 73	— —	54.068 58	11.317 83	— —	27	— —	— —	— —	—	— —	— —	— —	— —	— —	— —	42.528 77	—
1862	ог.	16.547	ог.	50,465.604	425.309 81	— —	309.175 37	— —	— —	— —	— —	—	— —	— —	— —	—	— —	— —	13.147 52	— —	91.555 71	—		
1863	ог.	20.352	ог.	54,732.315	465.181 09	— —	279.774 64	— —	61.909 26	1.873 52	— —	14	— —	— —	— —	—	— —	— —	— —	— —	159.020 02	—		
1864	ог.	20.227	ог.	52,872.348	460.702 44		233.141 86		65.963 85	134 36	— —	15							— —	— —	202.821 55			
	гр.	618	гр.	2,663.759		60.577 07		15.829 61					11.788 20	13.013 82	— —	20						14.965 99		
1865	ог.	25.007	ог.	59,400.812	505.440 46		429.520 75		— —	— —	— —	—							9.425 11	— —	252.420 52			
	гр.	365	гр.	1,369.645		29.828 76		11.030 49					4.579 58	5 092 29	— —	16						21.159 13		
1866	ог.	31.654	ог.	72,305.542	594.124 57		424.957 79		45.215 53	2.209 26	— —	8							— —	— —	306.916 03			
	гр.	1.095	гр.	5,660.996		109.733 28		49.738 20					12.734 02	13.532 —	— —	12						39.258 05		
1867	ог.	39.368	ог.	88,387.045	674.346 57		303.721 66		128.300 40	10.421 62	— —	20							— —	— —	377.385 25			
	гр.	1.658	гр.	7,196 202		140.522 99		82.600 19					13.660 40	14.626 68	— —	10						62.493 61		
1868	ог.	53.245	ог.	105,783.444	820.973 34		593.334 91		— —	271 45	— —	—							— —	— —	454.937 71			
	гр.	1.419	гр.	5,429.039		103 929 45		94.466 87					— —	— —	— —	—					500 01	72 402 90		
1869	ог.	53.404	ог.	121,558.009	930.336 15		482.845 27		173.548 09	920 48	— —	20							— —	— —	554.589 56			
	гр.	2.630	гр.	9,022 137		172.698 99		264.761 73					— —	— —	— —	—					66.794 79	46.871 29		
1870	ог.	62.616	ог.	170,112.813	1,235.783 36		564.566 68		216.930 39	550 80	— —	20							— —	— —	655.359 72			
	гр.	2.068	гр.	9.355 439		174.480 14		52.447 11					25!817 75	42.017 57	— —	15						76.583 50		
1871	ог.	72.676	ог.	203,508.920	1,404.537 99		846.585 07		132.330 12	2.453 67	— —	10							— —	— —	718.119 34			
	гр.	2.364	гр.	10.684.255		190.671 28		281.896 58					— —	— —	— —	—					67.236 63	49.418 12		
1872	ог.	77.758	ог.	192,075.396	1,420.994 48		1,206.889 51		— —	— —	— —	—							46.337 83		750.115 09			
	гр.	3.726	гр.	16.525 574		273.986 39		260.448 79					— —	— —	— —	—					26.335 98	42.786 10		
1873	ог.	81.181	ог.	209,978.348	1,472.280 94		1,114.960 26		— —	54.925 47	— —	—							— —	— —	863.980 71			
	гр.	3.601	гр.	25.727.649		457.620 61		208.698 33					— —	20.867 96	20.867 95	—						86.201 52		
1874	ог.	83.632	ог.	222,330.181	1,588.282 70		1,101.082 62		96.744 85	3.526 56	— —	8							— —	— —	925.323 47			
	гр.	3.957	гр.	27,213.134		501.597 18		273.619 38					50:533 22	15.427 32	— —	20						146.350 91		
1875	ог.	83.980	ог.	199,526.957	1,574.291 15		743.600 91		289.887 07	13.642 66	57.977 41	20							— —	— —	1,003.087 97			
	гр.	3.420	гр.	20,954.019		395.184 40		363.017 73					— —	— —	— —	—					24.715 10	148.543 12		
1876	ог.	92.731	ог.	222,861.590	1,699.935 71		911.710 92		307.769 —	10.612 45	15.388 50	20							— —	— —	1,076.733 22			
	гр.	3.376	гр.	25,199.831		461.723 21		355.312 93					33.168 30	35.350 27	— —	12						213.227 —		
1877	ог.	106.072	ог.	246,655.074	1,907.813 53		973.188 86		298.913 22	12.373 33	27.173 93	22							— —	— —	1,145.341 06			
	гр.	5.084	гр.	31,533.890		597.084 77		380.261 61					31.849 36	32.933 90	— —	9						281.928 49		
1878	ог.	115.416	ог.	273,821.656	2,029.378 45		1,010.785 81		343.050 09	3.912 25	13.720 —	25							— —	— —	1,231.127 36			
	гр.	3.257	гр.	25,655.178		536.225 62		280.760 80					27.228 60	30.508 19	— —	10						334 557 15		
1879	ог.	121.475	ог.	262,914.519	1,949.680 14		793.015 63		452.533 25	986 71	—								— —	— —	1,311.020 —			
	гр.	3.630	гр.	23,292.443		503.133 08		543.105 59					— —	— —	— —	—					89.394 12	291.381 56		
Разомъ	ог.	1,165.452	ог.	2.841,074.143	21,436.119 84		12,395.917 25		2,667.164 60	140.132 42	114.259 84		211.419 43	223.370 —	20.867 95				68.910 46				1,311.020 —	
	гр.	42.268	гр.	247,483.190		4,708.997 22		3,517.995 94	2,921.556 кр. 86				455.657 кр. 38								274.976 63	291.381 56		

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарокого.

Выдае: Михаилъ Коссакъ. — За редакцію ôтповѣдае: Маркилъ Желехôвскій.

Ч. 84. Львôвъ, Середа 29 жовтня (10 листопада) 1880. **Рочникъ I**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администрації „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрації час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

☞ **Съ днемъ I (13) жовтня розпочалося четверте чвертьрôчье, тожь просимо о скоре надôсланье предплаты и вырôвнанье всѣхъ залеглостій.**

Анкета для реформы шкôлъ народныхъ.

II.

Не хочемо напередъ судити о працяхъ школьнои анкеты, однакожь вже на пôдставѣ ѣи першихъ нарадъ мусимо сказати, що такъ многоважне дѣло реформы народныхъ шкôлъ зводится анкетою на блудну дорогу и що цѣла справа повертаѣся не на добро нашихъ шкôлъ и нашого народа. Выплываѣ се вже зъ самого складу школьнои анкеты. Вже навѣть „Czas“ замѣтивъ, „що складъ сеи анкеты не будитъ великихъ надѣй, бо она складаѣся въ переважнôй части або зъ членôвъ кр. рады школьнои, або зъ осôбъ стоячихъ съ нею въ тѣснôй звязи. Мимо найлучшои волѣ не зможутъ они доглянути всѣхъ тыхъ недостачь и хибъ, якѝ повздержуютъ поступъ и розвôй нашихъ шкôлъ, бо инакше о н и с а м ѝ мусѣлибы признатися до великои вины, що управляючи школами не доглянули тыхъ недостачь и хибъ и въ ихъ поправѣ дали выпередитись соймови!“ Мы скажемо ѣще бôльше. Складъ анкеты не тôлько для того не ôтповѣдный, що тутъ дотеперѣшнѝ управителѣ нашихъ шкôлъ малибы выдати засудъ на себе самыхъ, чого по нихъ не можна сподѣватися, не тôлько для того, що до анкеты не покликано ни одного Русина, и черезъ то не можна навѣть мати надѣи, щобы анкета справедливо ôтнеслась до потребъ руского народа, але такожь для того, що анкета зложена зъ людій, котрѝ не знаютъ не тôлько руского але и польского люду, не знаютъ потребъ такъ нашого, якъ и польского народа (хиба вынявши шляхты и мѣскои интелигенціи), не знаютъ нашого селяньства и маломѣщаньства, ба навѣть не видѣли нашихъ сельскихъ шкôлъ. Засѣдаютъ тутъ по бôльшôй части люде зъ-за „зеленого столика“ зарôвно далекѝ ôтъ народа, якъ ихъ бюра. А щобы пôзнати, въ якôмъ направленю потрѣбна у насъ реформа народныхъ шкôлъ, треба власне приглянутись не тôлько внутрѣшному устроѣви теперѣшныхъ шкôлъ народныхъ, але й ихъ вплывови на самъ нарôдъ, на народне житье и господарство. Мы жь пытаѣмо, чи богато ѣсть межи членами школьнои анкеты людій, що стыкаются съ народомъ, жіютъ съ нимъ разомъ, чуютъ ѣго потребы и бачатъ ôтношеня межи народными школами а народомъ? Ни одного такого чоловѣка нема въ цѣлôй анкетѣ. Кс. Бухвальдъ и гр. Рей се ѣдинѝ, що ѣще можутъ числитися до людій практики, але й они стоятъ доволѣ далеко ôтъ самои масы народа и якъ самъ гр. Рей съ признательною отвертостію о собѣ сказавъ, самѝ собѣ не довѣряютъ, щобы знали точно потребы хочьбы тôлько людности своихъ повѣтôвъ, а тымъ менше цѣлого краю. До того ѣще кс. Бухвальдъ належитъ до секціи администраційнои, а въ секціи педагогично-дидактичнôй одинъ гр. Рей заступаѣ людій практики, чи лучше сказавши, весь загалъ, въ котрого интересѣ маѣ перевестися реформа шкôлъ народныхъ. Пп. кс. Солецкій, Мандыбуръ, Ольшевскій, Шмиттъ, Штаркель, Савчиньскій — всѣ они люде теоріи зъ-за зеленого стола, котрѝ не маютъ ніякого дѣла съ дѣйстнымъ житьемъ народнымъ, не сходилися и не сходятся съ народомъ и вжежь конечно не знаютъ ѣго потребъ. Можнажь надѣятися, щобы секція педагогично-дидактична а взглядно сама анкета школьна зложена зъ такихъ елементôвъ ôтповѣла практичнымъ потребамъ нашого народного житя, розвою и образованя? Чи можна дивуватися, що школьна анкета при такôмъ складѣ своихъ членôвъ повертаѣся на поли доктринерства не тôлько безплодного, але и впростъ шкодливого? Розправы педагогично-дидактичнои секціи дуже добре характеризуютъ тую доктринерску крутанину. П. Г. Шмиттъ уважаѣ задачію анкеты боронити дотеперѣшного стану шкôлъ и ôнъ ставивъ навѣть виесенье, щобы анкета высказалась похвально о станѣ теперѣшныхъ шкôлъ. П. инсп. Мандыбуръ тожь само придержуѣся status quo и уважаѣ скрайною задачію школьнои анкеты „упрощенье г д е н е к о т р ы х ъ ôтдѣлôвъ и доданя необходимыхъ ôтдѣлôвъ школьнои науки.“ П. Савчиньскій выразно пôдноситъ, що теперѣшного пляну наукъ въ народныхъ школахъ не можна цѣлкомъ змѣнити, а то для того, що „се зробилобы надто великій переворотъ въ шкôльництвѣ“!! Отже обава передъ надто великимъ переворотомъ въ шкôльництвѣ повинна повздержати передъ реформами! П. Савчиньскій назначаѣ народнôй школѣ задачу лише „заинтересувати“ дитину для науки, розумѣѣся, науки такъ званого „загального образованя“. И не можна остаточно дивуватися, що п. Савчиньскій и ѣго товаришѣ-доктринеры назначаютъ таку цѣль народнôй школѣ, бо се ѣсть конечнымъ выплывомъ самого ихъ доктринерства. Имъ здаѣся, що нашому народови богато поможеся, колѝ школа подасть ему окрушины „загальныхъ наукъ и вѣдомостій“, що нарôдъ получшаѣ, коли буде о всѣмъ щось знати, хочбы зъ всего того не знавъ ничого добре и основно а именно не знавъ того, що ѣму въ житю найпотрѣбнѣйше; имъ здаѣся, що народови много поможеся, коли дѣти зъ народныхъ шкôлъ будутъ могли переходити до высшихъ шкôлъ, але при тôмъ забуваютъ, що тіи дѣти не маютъ за що ити до высшихъ шкôлъ, що они мусятъ вертати до господарства, котрого и теперѣшна школа не научила и пôсля слôвъ п. Савчиньского навѣть не ѣсть въ станѣ научити. Они забуваютъ, чи не знаютъ, що тутъ бôльше якъ где инде оправдуются слова Гетового Фавста о „универсальнôмъ образованю“:

„Ахъ, ось я фильософію
И правознавство й медицину,
Ба, жалься Богъ, и теольогію
Зглубивъ, слѣдивъ горячо, безъ упину, —
Зглубивъ, и тутъ ось все стаѣ,
А я якъ бувъ дурный, такъ ѣ!“

Оправдуются тутъ тіи слова въ бôльшôй мѣрѣ не тôлько для того, що ни про ученикôвъ, ни про учителѣвъ народныхъ шкôлъ не можна сказати, щобы они стали „магистрами и докторами“ якихъ небудь наукъ, и они далеко менше ôтъ Фавста зглубляютъ науки; не тôлько для того, щобы тутъ було одно внутрѣшне духовне незадоволенье надъ незглубимостію наукъ, але головно для того, що до того незадоволеня лучится ѣще друге далеко важнѣйше незадоволенье. Ото скôнчивши сей „сельскій университетъ“, где всего учатъ по троха, и вернувши на лоно своѣи родины бачитъ такій ученикъ передъ собою нужду економичну, котрôй подана ѣму наука ничого не порадила, ôнъ бачитъ безхосенность поданои науки для практичного житя, бачитъ, що ôнъ не тôлько „якъ бувъ дурный такъ ѣ“, але навѣть далеко менше знаѣ въ господарствѣ и щоденнôй працѣ, якъ той, що замѣсть сидѣти въ школѣ и зглубляти „загальну науку“ ходивъ разомъ съ батькомъ коло господарства, оравъ, сѣявъ, ховавъ худобу, вчився ремесла и т. д. Ôнъ бачитъ, що хоть земска куля остаѣ незмѣнною, земля для него зменшаѣся, що наука не дала ѣму нового способу житя, що ѣму не стаѣ способу стати „ученымъ“ чоловѣкомъ и зъ науки жити, а що нужда економична забиваѣ не тôлько всѣ ѣго думки, але й ѣго власне житье. Ѣго невдоволенье стократъ бôльше ôтъ теоретичного невдоволеня Фавста и ôнъ не потробуѣ, якъ Фавстъ отруѣю задавати собѣ смерти, бо сама нужда економична забиваѣ ѣго вразъ съ цѣлою фильософіею окрушинъ „универсального образованя“. Отсе ѣсть той грубый контрастъ межи теорією нашихъ доктринерôвъ, а живою практикою житя.

Мы не перечимо, що въ користь „загального“ образованя народа дасться дуже много сказати, що зъ становища того загального образованя дотеперѣшна наука въ школахъ народныхъ потребувалабы головно тôлько „упрощеня“ гдеякихъ ôтдѣлôвъ и увôльненя школы

СЕРАЄВО,

столиця Босніи.

(Пôсля приватного листу нашого земляка.)

Сераѣво (такожь Сараѣво або Бознa-Сарай), столиця Босніи, повстало зъ городу, збудованого ѣще передъ приходомъ Туркôвъ до Европы, р. 1263 по Хр. угорскимъ воѣводою Котроманомъ пôдъ именемъ Верховосна (або Боснаваръ), а нынѣшне мѣсто здвиглося доперва р. 1465 на руинахъ замку Верховосны и дôстало своѣ имя ôтъ величавои палаты „сераю“, котру тутъ взнѣсъ Хозревъ-Бегъ. Колись цвило мѣсто яко осередокъ торговельный, межи Европою и Азією и головный складъ продуктôвъ всхôдного промыслу и числило въ тыхъ часахъ свого процвѣту надъ 100,000 мешканцѣвъ (нынѣ маѣ ихъ заледво 30,000).

До Сераѣва ѣдеся горѣ рѣкою Босною (правобôчнымъ приплывомъ Савы), а доперва при горлѣ рѣчки „Милячки“, впадаючои до Босны, звертаѣся въ долину тоижь рѣчки и въѣздится въ кôтлину замкнену зъ пôвночи, всходу и полудня высокими горами, спадаючими урвистыми и нагими скалами до вузонькои долинки, що стелится по обохъ берегахъ рѣчки,— а отворенои тôлько зъ четвертои, захôдноі стороны с. ѣ. тои, въ котру дальше Милячка плыне, щобы сполучитися по одномилевôмъ бѣгу съ старшою своею сестричкою, Босною. Выйшовши на высокѝ камѣнистѝ пороги того пасма, що яръ Милячки зъ всходу замыкаѣ, маѣшь пôдъ ногами цѣле мѣсто, хаты и минареты середъ садôвъ, а далеко на добору милю до заходу, отверту долину, одинокій приступъ до мѣста, забитого впрочѣмъ зъ всѣхъ бокôвъ горами. Коли тамъ выйде Русинъ, муситъ гадкою поплысти на Босну, дальше на Саву, Дунай, Тису, а гдесь далеко ѣсть и свôй рôдный Днѣстеръ! Околиця Сераѣва пригадуѣ менѣ Маняву, та заходитъ тôлько тота рôжниця, що долинка Милячки ѣсть троха ширшою ôтъ провалу Манявки и тоѣ, що Милячка съ своею долиною звернена на захôдъ, а Манявка плыне сама на пôвнôчь и туды ѣи долина повернулась.

Домы мѣста побудованѝ по обохъ сторонахъ рѣчки, а що тутъ мѣсця за мало, тожь бôльша ихъ часть порозкидалася по обохъ сторонахъ амфитеатрально по окружаючихъ долину горахъ, що самому мѣсту додаѣ много красоты. Будова домôвъ тутешныхъ ѣсть дивна, а ѣще бôльше рôжнятся помешканя мешканцѣвъ Сераѣва ôтъ нашихъ своимъ внутрѣшнымъ розкладомъ. Всѣ они майже маютъ одинъ поверхъ, але матеріялъ, зъ котрого они побудованѝ, не ѣсть твердый, найчастѣйше выставленѝ они зъ дерева, а часомъ суть таки простыми лѣплянками, вынявши розумѣѣся невеличке число показнѣйшихъ будôвель, котрѝ суть вже похожѝ на бôльшѝ будынки европейскихъ мѣстъ, бо ихъ навѣть въ бôльшôй части выбудовано вже по окупаціи черезъ Австрію. На долинѣ такого звычайного дому сераѣвского буваѣ тôлько одна кôмната и сѣни съ припѣчкомъ, а на поверсѣ друга кôмната. Коли такій дôмъ маѣ бôльше кôмнатъ, то они не суть съ собою такъ якъ у насъ полученѝ дверми, але кожда зъ нихъ маѣ свôй власный выхôдъ на спôльный але вузонькій коритарь. Домы называютъ тутъ „кучами“, а кôмнаты „собами“. Ôкна звычайно дуже маленькѝ, але въ дуже великôмъ числѣ, такъ що дôмъ, котрый маѣ два фронты, выглядаѣ мовбы мавъ двѣ шкляннѝ стѣны. Наслѣдствомъ того помешканя суть вправдѣ дуже ясенѝ, але зимою або коли сильнѝ вѣтры здôймутся, дуже студенѝ. У одного заможнѣйшого могамеданина бачивъ я хорошій дôмъ, але невеличкій; ôнъ мавъ три фронты, а въ нихъ ажь 27 ôконъ. Въ серединѣ такои кôмнаты не ма меблѣвъ, ни стола, ни лавокъ, ни софъ, а тôлько доокола стѣнъ широкѝ тапчины, на котрыхъ розстеленѝ сѣнники, прикрываниѝ диванами. На тыхъ диванахъ сидятъ собѣ въ день Босняки (зарôвно Христіяне чи Могамедане) съ заложеными ногами. Середина хаты отже совсѣмъ пуста, — всюды выстелено диванами. Звычайно находится вздовжь одноі стѣны широка и высока шафа, вмурована въ саму стѣну и подѣлена на три части: одна маѣ полицѣ, друга порожна, а трету уживаѣся до домовои купелѣ. Часто знаходится въ середущôмъ, порожнôмъ ôтдѣлѣ пѣчь съ вмурованымъ кôтломъ, где грѣѣся вода, такъ що коли жѣнка купаѣся въ третôмъ ôтдѣлѣ, то може собѣ зъ кôтла теплои воды начерпати, коли схоче, остудившися до волѣ зимнымъ тушомъ, прирядженымъ въ шафѣ купелевôй. Одинъ дôмъ не притыкаѣ николи въ Сераѣвѣ до другого, якъ у насъ, а стоятъ ôтъ себе окремо межи деревами, а лучитъ ихъ хиба тôлько той лѣпленый зъ глины парканъ, що ихъ всѣхъ однымъ тягомъ ôтъ улицѣ ôтдѣляѣ. Обôйстье кождого дому маѣ правильно три ôтдѣлы: при входѣ мале подвôрье, потôмъ друге, бôльше, а на кôнци городъ, въ котрôмъ стоитъ хата, — а кожда часть ôтдѣлена ôтъ другои мурованою стѣною и брамою, котра завсѣгды замкнена, хиба якъ кто входитъ або выходитъ. Поглядъ отже на улицѣ и на самѝ домы совсѣмъ не ѣсть занимаючій.

Сераѣво поперетинане такъ числен-

ôтъ тенденцій польонизаційныхъ, котрыми она теперь на скрôзь перенята. Але чи на тôмъ повинна поперестати реформа народныхъ шкôлъ зъ становища дѣйстныхъ потребъ народа? Мы мусимо тутъ пригадати народну пословицю, що „голоднôй кумѣ“ перше всего „хлѣбъ на умѣ“. Всяка праця коло пôддвигненя народа повинна перше всего зважати на тоє правило, що економичный добробытъ народа есть условіємъ поступу народнои просвѣты. Тожь бажаючи подвигнути народъ зъ економичнои нужды, треба выобразувати и приспособити его до економичнои борбы и працѣ, треба щобы наука подавана въ школахъ сповняла такожь и тую задачу економичного образованя народа и передовсѣмъ указувала ему дорогу поступу и розвою въ практичномъ житю. Не годится забувати, що наука и загальне образованье навѣть въ середныхъ и высшихъ школахъ есть на дѣлѣ „наукою хлѣба“ (Brodstudium) и тôлько тымъ по части поповняє недостачу высшого економичного образованя народного, що наконець власне задля такого на загальномъ чисто гуманитарномъ а не практичномъ выхованю оперте шкôльництво наше, есть головною причиною, для чого у насъ выробляєся интелигентный пролетаріятъ а економичный розвôй краю поступає въ противномъ направленю. Таке загальне образованье подаване маленькими окрушинами въ народныхъ школахъ не має тутъ навѣть и тои економичнои стороны „науки хлѣба“, яку оно має въ высшихъ школахъ. Укôнченый академикъ „сельского университету“ може що найбôльше статися громадскимъ писаремъ, але и тоє писарство не може ему дати хлѣба. Ôнъ похожій на чоловѣка, котрый за молоденькихъ лѣтъ побувавъ въ пышныхъ палатахъ, засмакувавъ троха выгôднаго житя, надивився на роскоши и богацтва, а ôттакъ, коли дôйшовъ до спѣлого вѣку, опинився въ нужденнôй хатѣ, безъ способу житя, безъ способу заробити на хлѣбъ насущный! Чижь сего выжидає народъ ôтъ народныхъ шкôлъ, чи на таку хвилеву оману годится екзекуціями вытягати зъ него послѣдный кусокъ хлѣба, чи такимъ шкôльництвомъ получшає доля народа?

ДОПИСИ.

Зъ Тернополя. (*Объявъ житя нашого мѣщаньства.*) И намъ не судилося „послѣдными бути“; наше руске мѣщаньство дало объявъ житя заснованьемъ рускои читальнѣ. Объявъ сей тымъ бôльше муситъ радувати кождого щирого Русина, понеже гадка заснованя читальнѣ зародилась помѣжь самымъ мѣщаньствомъ а переведеньемъ сеи гадки въ житье занялись дуже ревно мѣщане пп. Онуфрій Ткачукъ, членъ филіи „Просвѣты“ и тов. Качковского, Тома Кордуба и Матей Брыковичь. Статутъ уложеный совсѣмъ пôсля начерку статута для читалень, выданого „Просвѣтою“, потвердило ц. к. намѣстництво и тому дня 26 жовтня (7 листопада) ôтбулися загальнѣ зборы, щобы выбрати выдѣлъ. На тѣ зборы прибуло досыть мале число, около 30 членôвъ, однакъ се тому, що многи мѣстцевѣ не знали навѣть о тôмъ, не згадуючи вже о замѣстцевыхъ Русинахъ. До выдѣлу читальнѣ вôйшли: Впр. о. деканъ Василь Фортуна яко голова, пп. Василь Кирилъ яко заступникъ головы, проф. Ол. Барвѣньскій яко секретарь, Тома Кордуба, яко библіотекарь, Матей Брыковичь, яко касіеръ. Заступниками выбрани пп. Иванъ Решитуха и Лука Брыковичь, сей послѣдный такожь господаремъ читальнѣ. Цѣлію читальнѣ есть: ширити замилованье до читаня пожиточныхъ письмъ, а тымъ самымъ и просвѣту межи мѣщанами въ Тернополи и околици, а вкладка рôчна выноситъ 2 р. ав. пôврôчно 1 р. ав. Не потребуємо розводитись о тôмъ, якъ великои ваги есть заснованье такого осередка въ столици Подôля, гдебы не тôлько могли скуплятися и оживлятися мѣстцевѣ силы рускі, розстрѣленѣ доси, але гдебы такожь и окрестнѣ Русины могли заходити, щобы засягнути вѣсти о розвою руского житя, вымѣнити свои гадки въ тôмъ взглядѣ съ мѣстцевыми Русинами и покрѣпитися обопôльно до успѣшного дѣланя на поли народного розвою. Надѣємось отже, що такъ мѣстцевѣ, якъ и околичнѣ Русины, якъ найчисленнѣйшою участію и приступленьемъ въ члены допоможутъ до успѣшного розвою нашого молодого товариства и сповненя важнои задачи: розбудженя и просвѣты руского мѣщаньства въ Тернополи. Читальня умѣщена пôдъ Ч. 960 въ улици паньскôй, где можна зголошуватися въ члены (або такожь у головы товариства Впр. о. Фортуны).

Подаючи сю допись зъ Тернополя не можемо не высказати нашои щирои радости, що тернопôльске мѣщаньство руске заявило наконець живый объявъ своего житя и поступило на ту дорогу, котрою може двигнутися напередъ въ свою и цѣлои Руси славу. Нашимъ тернопôльскимъ Братямъ пересылаємо щиро-сердечне: Щасть Боже до нового дѣла! — и маємо тверду надѣю, що и околичнѣ Русины не залишатъ причинитися до розвою житя и руского патріотизму нашои тернопôльскои громады. Бажаємо, щобы примѣръ Тернопôльцѣвъ заохотивъ такожь и другихъ мѣщанъ нашихъ рускихъ мѣстъ братися до дѣла для добра руского народа. Пора встати, пора дѣлами волю добувати!

Зъ Украины.*) Минуло вже пôвроку, якъ министромъ народнои просвѣты замѣсть гр. Толстого постановлено п. Сабурова. Богато про него говорено, богато писано въ часописяхъ, великѣ покладано на него надѣи, а дѣло просвѣты якъ стояло, такъ и стоитъ: замѣсть педагогôвъ, якъ сидѣли такъ и сидятъ урядники та слуги; замѣсть науки и просвѣты въ гимназіяхъ розвиваютъ шпигунство, а въ университетахъ наживу. Про народнѣ школы не ма що й казати: тутъ земства та мѣстцевѣ думы выдаютъ тôлько грошѣ на коштъ сихъ начебъ то й справдѣ народныхъ шкôлъ, въ котрыхъ инспекторы и директоры деморализуютъ сельску дѣтвору. И дивна рѣчь, до сего часу ни одно зъ пôвденныхъ земствъ, ни одна мѣстцева дума на Украинѣ не важились провести ни въ своихъ радахъ, ни въ печати, ни до министра ниже единого слова про селяньскѣ школы на Украинѣ, про потребу вчити своихъ дѣтій на рôднôй рускôй мовѣ. Але выбачте панове, зъ всеи россійскои пресы мы запримѣтили въ „Русскомъ Курьерѣ“ допись, въ котрôй було указано на сю потребу. Одну однѣсеньку допись за пôвъ року! Вже жь то не на велику розмову про свои нужды зôбралась наша интелигентна громада! Щожь скажете, може й она не клопочеся про свои нужды, може й не думає ничого о своѣй рôднôй мовѣ? Можна бъ такъ сказати дивлячись зъ далеку, бо й справдѣ не чути у насъ нияκого голосу. Тôлькожь треба спытати, чи може наша интелигентна громада говорити и где має она пôдняти свôй голосъ? Поглянувши на Украину бачимо тутъ зъ кôнця въ конець якусь чудну, погану сонливôсть. Нигде не чути живого слова, людского голосу, не видко живого человѣка, наче якесь сонне царство, наче люде онѣмѣли, одеревѣли, наче въ нихъ ни силы, ни рукъ, ни до якои працѣ не ма! Чи справдѣ Украину такъ приспали, чи на нѣй не ма за що взятися? Где тамъ не ма!... Гляньте, яка тамъ обширь, хиба по нѣй ничого робити?! Не одинъ думає тиху думку про той великій перелôгъ доси нераный, а не то засѣяный, бурянами заросльій; не одинъ радъ бы взятися до працѣ для добра свого народа, такъ бѣда, що думка остаєся и муситъ остатися думкою. Не маючи ни свого органа, не маючи ни права говорити по свому, ни навѣть посовѣтуватись въ купѣ съ другими, — чижь може выявитись яка спôльна думка интелигентнои громады, чи можна було выйти на яку ясну стежку зъ сеи „одиночнои“ тюрмы и взятися до якого небудь дѣла? Такъ и не дивуйте, що у насъ ничого не робится передъ людьми въ публичномъ житю, що у насъ прилюдно не толкуютъ про нужды народнѣ, а еще менше що небудь роблятъ для народа. Щожь дивного, що на Украинѣ и доси лютуютъ „порядки Толстого“, що дѣти ломлятся пôдъ напоромъ нашихъ школьныхъ порядкôвъ, труются, стрѣляются, вѣшаются, бо не зможутъ справитись съ Непотами изъ Чехôвъ та съ Плятонами изъ Галичины. Отъ пр. що знаходимо мы въ россійскихъ часописяхъ: 9 (21) сего мѣсяця ученикъ Нельконъ отроѣвся въ Кіевѣ морфіемъ; 11 (23) сегожь таки мѣсяця другій ученикъ въ другôмъ мѣстѣ кинувся на рельсы (шины) пôдъ поѣздъ и ему голову ôтрѣзало колесо; въ Александріи (на Херсонщинѣ) учитель Беретти пустивъ собѣ кулю въ лобъ черезъ то, що инспекторъ Мальцовъ донѣсъ на него, що ôнъ „неблагонадежный“, за що й ôтсадили его зъ учительства. Отъ якими фактами объявляється наше житье. Тому то й оно таке мертве, сонне и совсѣмъ непохоже на житье живыхъ. Россійска праса богато толкуе о потребѣ бôльшои свободы и цѣлкомъ справедливо жадае, щобы теперѣшна свобода стала ширше и була затверджена закономъ, а не волею гр. Лорисъ-Меликова. Алежь несоромно булобъ еи нагадати, що такоижь свободы потребуе цѣлый народъ полуденного краю, щобъ выявити житье, свою думку и взятися до народнои працѣ. Тôлько и тогды моглобъ проявитись житье и моглибъ настати красшій порядки ôтъ теперѣшныхъ.

*) Сподѣваємося, що нашѣ Родимцѣ щиро привитаютъ вѣсти зъ нашои закордоньскои Руси, котрои станъ теперѣшный остаєся доси для насъ закрытый грубою заслоною. При частыхъ баламутныхъ вѣдомостяхъ, якѣ розсѣваются о станѣ нашои закордоньскои Руси въ рôжныхъ зле поинформованыхъ часописяхъ, оригинальнѣ дописи зъ Украины повиннѣбы мати живый интересъ для загалу нашои читаючои публики. Маємо надѣю, що будемо могли постôйно одержувати дописи зъ-за кордону и тымъ способомъ знакомити нашихъ Вп. Читателѣвъ съ теперѣшнымъ станомъ закордоньскихъ Русинôвъ. *Пр. Р.*

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Спôльнѣ делегаціи.*) Дня 4 л. листопада ôтбулося повне засѣданье австрійскои делегаціи. Предметомъ нарадъ бувъ буджетъ министерства заграничныхъ справъ. Въ розправахъ забравъ голосъ бар. Гибнеръ пенсіонованый дипломатъ зъ часôвъ Метерниха. Бар. Гибнеръ, консерватистъ найчистѣйшои крови, бачитъ на европейскôмъ небосклонѣ двѣ чорнѣ точки: орієнтальне питанье и революційну Францію. Византійска держава умирає на сухоты вже цѣлі вѣки. Се полипъ, котрый, хочь втратитъ одну часть то всежь жіє другою полусоннымъ житьемъ. Ôнъ корчится судорожно, коли кто наступитъ ногою на него. Орієнтальне питанье существуе тôлько тогды, якъ сего хочутъ европейскѣ державы; коли не хочутъ, его нема. Бесѣдникъ хоче, щобы залагоджено сякъ-такъ орієнтальне питанье, а то для того, щобы европейскѣ державы могли сполучитись противъ революційнои Франціи

ными повздовжными улицями, котрѣ тягнутся рôвнобѣжно до Милячки, отже зô всходу до заходу, якъ и поперечными, котрѣ падутъ на тамтѣ пôдъ простымъ кутомъ въ направленю пôвночи до полудня. На кождôй улици есть кôлька мошей, такъ що въ тôмъ самôмъ мѣстѣ ихъ надъ 150. Съ выимкою кôлькохъ всѣ они деревянѣ совсѣмъ непоказнѣ и неладнѣ, высокости звычайныхъ домôвъ, тôлько що надъ кождою такою мошеєю взносится трохи высшій минаретъ. Есть то вежочка, похожа на стовпъ, збудована въ каменя съ сходами въ серединѣ а на верха має гальерійку, на котру выходитъ пôсля могамеданьского звычаю 5 разôвъ на день „Муецинъ“, с. е. спѣвакъ, щобы „вѣрныхъ“ накликати до молитвы. Кождого разу ôтспѣвуе тутъ муецинъ, повтаряючи все тоту саму арію, одинъ псаломъ. Якъ така мошея въ серединѣ выглядае, того не знаю, бо вступъ до неи есть иновѣрнымъ збороненый, а колибы тамъ кто н. пр. зъ невѣжества зайшовъ, мôгбы наразитися на тое, щобы съ нимъ обôйшлися некрасно. Коло кождои мошеи, — наоколо неи, або зъ боку, — есть могамеданьскій цвинтарь, такъ, що идучи мѣстомъ, що кôлька крокôвъ впадае въ очи невеселый видъ. Самі могамедане, якъ видко, увыкли до того, а заможнѣйшѣ зъ нихъ мають свои власнѣ цвинтарѣ въ своихъ городахъ, таки коло хатъ (кучь). Австрійске правительство не дозволило вже того, такъ що ôтъ часу окупаціи всѣ могамедане мусятъ ховати своихъ мерцѣвъ на однôмъ цвинтари и то за мѣстомъ. Передъ кождою мошеєю знаходится такожь кирниця (водотрыскъ), щобы кождый вѣрный, закимъ вступитъ до дому молитвы, умывъ собѣ голову, груди и ноги.

До найзначнѣйшихъ будôвель въ Сераєвѣ належитъ безперечно едина въ мѣстѣ церковь сербско православна, ôттакъ палата князя („конакъ“ звана) и головна мошея султаньска, звана „джамія“. До красшихъ будынкôвъ, выставленыхъ на способъ европейскій, належитъ еще велика касарня, павилонъ офицерскій, касино офицерске, теперь выставлене, шпиталь гарнизоновый, помешканя конзулѣвъ и готель „Австрія“. Всѣ иншѣ домы суть на одинъ ладъ будованѣ, совсѣмъ безъ жадного смаку.

Головнѣ улицѣ, котрѣ вздовжь мѣсто перетинаютъ, суть: улиця Францъ-Іосифа, ул. Терезіи, Вергадія, Чималюша (царска улиця) и Бакаревичь, — всѣ иншѣ суть короткѣ и не маютъ великого значеня. Пляцôвъ мѣсто якôбы и не мало, а вся торговля ôтбуваєся на улицяхъ або въ крамикахъ. Единый пляцъ въ Сераєвѣ стелится передъ касарнею и звеся „пляцъ Филиповича“. За тое має мѣсто 4 великѣ и мурованѣ мосты надъ Милячкою, т. е. мôстъ латиньскій, м. Александрійскій, м. Бендбаша и м. ôвчарскій. Чудесно выглядае сама рѣка, коли на ню споглянути зъ котрого небудь моста; сама вода чиста плыне, якъ всѣ гôрскѣ рѣки, быстро, а еи русло бѣжитъ въ цѣлкомъ простôй линіи, видко, що колись его регулёвано.

Склепôвъ съ выставами, якихъ у васъ въ Галичинѣ вже и въ кождôмъ малôмъ мѣсточку подыбати можна, тутъ такъ якôбы совсѣмъ не було; доперва кôлька жидикôвъ-шпекулянтôвъ, що зайшли сюды за войскомъ австрійскимъ, стали запроваджувати бôльшѣ склепы съ такими выставами. Склепы сераєвскѣ, то малѣ крамики, а купцѣ, хоть въ дома маютъ великѣ гуртовнѣ склады, приносятъ до нихъ ôтъ часу до часу лише тôлько, кôлько на разѣ треба. Варто тутъ однакожь побачити базаръ, совсѣмъ такій, якихъ всюды въ орієнтальныхъ мѣстахъ подыбати можна. Есть то дуже довгій коритарь, вкрытый зверха не высокимъ але довгимъ кровомъ а по обохъ сторонахъ его розсѣлися рядомъ купцѣ зъ своею краминою, по найбôльшôй части зъ перкалями, бавовною и полотномъ, хоть часомъ знайдеся складъ съ всякою галянтерією. Не треба собѣ однакъ тыхъ склепôвъ представляти на взôръ вашихъ н. пр. львôвскихъ, що до нихъ можна до середины вôйти, а за лядою стоитъ купець, ба еще и кôлькохъ купчикôвъ. Сі склепы маютъ совсѣмъ иншій видъ, и суть подôбнѣ на бôльшѣ крамики по мѣсточкахъ галицкихъ. До склепу тутъ совсѣмъ не входится, бо ôнъ занимае объемомъ ледво 3 сяжнѣ квадратовѣ, и тамъ поскладавъ собѣ купець свое купло, та лишивъ мѣсця лише о стôлько, щобы було где застелити диванъ, на котрôмъ ôнъ цѣлый день сидитъ заложивши ноги пôдъ себе; купуючій стоитъ на дворѣ передъ склепомъ. Навѣть гостинниць и трактіернь есть тутъ уже ôтъ часу окупаціи досыть; шпекулянты жиды позакладали ихъ и устроили совсѣмъ на ладъ европейскій, але до нихъ не ходятъ николи мѣщане тутешнѣ а лише цѣсарскѣ урядники, войсковѣ и тотѣ ремѣсники, що тутъ зайшли зъ Австріи. За те ходятъ родовитѣ Сераєвляне дуже радо до кавярнь (званыхъ тутъ „каванами“), котрыхъ тутъ повно.

(*Конець буде*)

котра своимъ републиканизмомъ загрожуе всѣмъ европейскимъ монархіямъ и царскимъ престоламъ. Для того промовляе бесѣдникъ за трицѣсарскимъ союзомъ: Австріи, Нѣмеччины и Россіи. Австрія, Нѣмеччина и Россія малибы разомъ поконати републиканьску Францію, котра въ противнômъ случаю заліе своею републиканьскою революцією цѣлу середну Европу и не задержится на границяхъ Россіи, але прорвеся и въ єи глубину. Дел. Демель ôтповѣдае попереднікови, що Россія не пристане на залишенье орієнтального пытаня, бо она хоче пôдъ знаменемъ православнои церкви згромадити славяньскі племена. Россія въ своѣй заграничнôй политицѣ не єсть консервативною, але революційною; въ своимъ внѣтрѣшнômъ устрою розточена она соціалистично-нигилистичною пропагандою и выставлена власне на тіи небезпеченьства, які пôсля гадки Гибнера грозятъ Франціи (революція). Бесѣдникъ выказуе, що зъ стороны Франціи не грозятъ Европѣ ніякі небезпеченьства. Француска република основана легально и розвиваеся правильно. Орієнтальне пытанье не дасться ôтложити на пôзнѣйше. Австрія муситъ тутъ стояти на сторожи своихъ правъ. Дел. дръ Ед. Зисъ указуе на традиційну политику Россіи. Ôтъ кôлькадесяти лѣтъ єсть Россія пôдоймою неспокоѣвъ на балканьскômъ пôвостровѣ. Орієнтальне пытанье существуе на дѣлѣ такъ довго, якъ довго єго пôднимае Россія. Австрія маe боронити свои жизненні интереса на балканьскômъ пôвостровѣ не тôлько задля самого свого супокою, але и задля свого економичного розвою. Австрія маe богату индустрію для котрои треба придбати новыхъ рынкôвъ. Черезъ замкненье нѣмецкои границѣ зменшився вывôзъ Австрін на пôвнôчь и захôдъ о 40—50 міліонôвъ; за тоe взрôсъ вывôзъ на всхôдъ и полудне, а именно взрôсъ вывôзъ индустрійныхъ товарôвъ въ направленю до Ромуніи о 29 міліонôвъ. Р. 1879 зменшився сей вывôзъ для того, що Англія зробила тутъ Австріи сильну конкуренцію. Доки „желѣзна брама“ не буде отвореною, доти все конкуренція Англіи буде перемагати; для того повинна Австрія чимъ скорше полагодити справу отворенія „желѣзнои брамы“, щобъ переняти въ свои руки торговлю середнои Европы съ придунайскими княжествами. Дел. Грохольскій выступаe рѣшучо противъ союза съ Россіею и поясняe, що Россія въ своѣй заграничнôй политицѣ єсть на скрôзь революційною. Згадуючи о преданности Полякôвъ для Австріи пôдноситъ бесѣдникъ гнетъ Полякôвъ черезъ Россію. Мин. бар. Гаймерлье ôтповѣдае Гибнерови, що подѣлъ Европы на два таборы (републиканьскій и антерепубликаньскій) бувбы дуже небезпечный и выкликавбы нові замѣшаня. Дальше поясняe министеръ, що Австрія такъ задля свого державного становища, якъ и задля индивидуальныхъ интересôвъ муситъ стояти на сторожи своихъ интересôвъ на балканьскômъ пôвостровѣ и для того не може безусловно признатися до засады неинтервенціи, якъ сего жадавъ дел. дръ Пленеръ. Ôттакъ пôдноситъ министеръ, що Австрія немяe ніякихъ заборчихъ плянôвъ на балканьскômъ пôвостровѣ, що ôтносится дружелюбно до всѣхъ народôвъ сего пôвострову; що до отвореня „желѣзнои брамы“, то министеръ уважаe тую справу дуже важною и маe надѣю, що она скоро залагодится на користь Австріи.

(*Надзвычайный буджетъ войсковый.*) Дня 5 листопада обрадувала буджетова комисія австрійскои делегаціи надъ надзвычайнымъ буджетомъ войсковымъ. Бôльшôсть комисіи ухвалила значно окроити сей буджетъ. Зъ надзвычайного выдатку на войско жаданого министерствомъ вôйны въ сумѣ 6,957.833 зр. вычеркнено 1,910.262 зр. а въ выдаткахъ на марину зъ жаданои сумы 1,593.398 зр. суму 280.925 зр. Мин. вôйны гр. Биляндтъ вступався горячо за призволенъемъ жаданыхъ выдаткôвъ надзвычайныхъ выказуючи потребу проектованыхъ укрѣплень. Мимо сеи промовы, якъ сказано, бôльшôсть буджетовои комисіи обтяла выдатки, а именно на тяжкі арматы въ Полѣ призволила тôлько трету часть жаданои сумы, на будову касарнь въ Пôдгôрцяхъ призволено 120.000 зр., на укрѣпленье Полѣ 240.000 зр. Суму на укрѣпленье Кракова 700.000 зр. вычеркнено, а призволено лише жадану суму 100.000 зр. яко першу часть зъ загальнои сумы $5^1/_2$ мил. на укрѣпленье Перемышля. Єсть однакожь надѣя, що на повнômъ засѣданю делегацій вычеркненій сумы съ малыми змѣнами будутъ призволені пôсля жаданя министерства вôйны.

(*Звычайный буджетъ войсковый.*) Мимо опозиціи вѣрноконституційныхъ прійнято на повнômъ засѣданю австрійскои делегаціи звычайный войсковый буджетъ пôсля правительственного предложеня.

(*Parteitage.*) Зъѣздъ нѣмецкихъ консерватистôвъ яко противудемонстрація противъ загального вѣрноконституційного зъѣзду нѣмецкого ôтбудеся въ Линцу 10 (22) листопада. На нѣмецкій зъѣздъ централистичный въ Вѣдни дня 2 (14) листопада будутъ выданѣ карты на имя участникôвъ. Централисты очевидно боятся демонстраціи на „Parteitag-у“ особливо пôсля рѣшучого выступленя дра Кронаветтера передъ вѣденьскими выборцями противъ централистичнои партіи.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. (*Царь и Льорисъ Меликовъ.*) Мы звѣщали вже, що въ другôй половинѣ минувшого мѣсяця царь завôзвавъ бувъ до Ливадіи престолонаслѣдника, гр. Лорисъ-Меликова, ген. Обручева и министра просвѣты Сабурова. Вся печать европейска, хотяй не знала докладно цѣли того завôзваня, однакожь догадувалась, що царь хоче съ такъ вплывовыми особами порозумѣтись взглядомъ внутрѣшного стану державы и потрѣбныхъ реформъ. Царь Александеръ мусѣвъ добачити, що єго держава находится не въ нормальнôмъ станѣ: що нигилизмъ хотяй Льорисъ-Меликовымъ пôдтятый, однакожь еще не вырваный съ коренемъ; що финансы державні находятся въ невдоволяючômъ станѣ; що сегорôчный неурожай пôдотне сильно добробытъ народный; що найблизшій єго престолови достойники интригуютъ одні противъ другихъ, завидуютъ собѣ, не поступаютъ згôдно въ справахъ внутрѣшнои и внѣшнои политики; що поодинокій народности домагаются національныхъ правъ и т. д. До того додати еще тое, що царь вже ослабъ и тѣлесно и духово и черезъ повѣнчанье съ кн. Долгорукôвою стративъ на повазѣ въ очехъ членôвъ царского дому. При такихъ обстоятельствахъ царь не може инакше поступити, якъ поручити здôбному и вѣрному прихильникови гр. Льорисъ-Меликови рѣшенье найконечнѣйшихъ справъ державныхъ. Розумѣеся, щобы яко тако привернути ладъ въ державѣ, мусѣвбы Льорисъ-Меликовъ перевести реформы що найменше въ найголовнѣйшихъ справахъ. И дѣйстно по поворотѣ Льорисъ-Меликова зъ Ливадіи бачимо вже, що ôнъ готовится до гдеякихъ змѣнъ въ администраціи державнôй. И такъ доноситъ „Правительственный Вѣстникъ“, що 23 руск. жовтня почались вступні наради надъ реформою законôвъ о печати. Въ нарадахъ берутъ участь: гр. Лорисъ-Меликовъ, Кохановъ, Абаза и Валуєвъ. Дальше, якъ доносятъ „Одесскому Вѣстникови“, министеръ финансôвъ Грейгъ одержитъ димисію, а єго мѣстце обôйме предсѣдатель департаменту державного господарства, Абаза. Такожь, якъ доноситъ „Новое Время“, гр. Льорисъ-Меликовъ дуже занявся важнымъ пытаньемъ грозячого голоду межи народами Россіи. Гр. Меликовъ задумавъ голодовому нещастю хоть по части въ той способъ запобѣгчи, що збôже и мука выжичатися буде ôтъ воєнного интендантства зъ войсковыхъ магазинôвъ. Якъ доносятъ россійскі газеты, головне воєнне интендантство выпожичило вже мѣсту Петербургови значну скôлькôсть житнои муки съ речинцемъ зверненя въ липню 1881 р.

(*Нові часописи.*) Правительство позволило выдавати: въ Харковѣ газету „Южный Край“ пôдъ редакцією професора университету Стоянова, въ Москвѣ велику щоденну газету „Московскій Телеграфъ“.

(*Еще о процесѣ политичнômъ.*) „Современныя Извѣстія“ подаютъ близшій подрôбности о великômъ процесѣ политичнômъ, котрый розпочався въ Петербурзѣ. И такъ акта ôтносячйся до тои справы выносятъ кôлькадесять величезныхъ томôвъ. Прокураторъ петербурского окружного суда военного бувъ черезъ цѣлый рôкъ занятый выключно тою справою и мавъ собѣ доданыхъ такожь спеціяльно тôлько для тои справы 4 урядникôвъ воєнноі прокураторіи. Зъ початку потягнено до слѣдства надъ 200 осôбъ, зъ котрыхъ однакожь тôлько 12 ôтдано пôдъ судъ, прочій будутъ выступати яко свѣдки. Въ процесѣ тôмъ згруповано колька дуже важныхъ справъ политичныхъ зъ послѣдныхъ часôвъ а именно: 1) справа пôдкопу пôдъ Лозово Севастопольску желѣзну дорогу въ цѣли высадженя въ воздухъ царского поѣзду; 2) справа пôдкопу пôдъ желѣзну дорогу Московско-Курску и высадженя въ воздухъ потягу двôрского съ службою; 3) справа експльозіи въ двôрци зимовômъ въ Петербурзѣ дня 17 лютого и 4) справа т. зв. „зъѣзду Липецкого“. Тую послѣдну справу, доси еще незвѣстну, такъ объясняютъ дневники россійскі: Въ р. 1877 ôтбувся въ Липецку (губ. Тамбовскôй) зъѣздъ всѣхъ головнѣйшихъ нигилистôвъ и революціонистôвъ зъ цѣлои Россіи. На порядку дневнômъ того зъѣзду було пытанье цароубійства, внесене черезъ кôлькохъ провôдникôвъ нигилистичныхъ и рѣшено въ засадѣ такъ, що яко средство цароубійства маe служити револьверъ, штилетъ, динамитъ и другі такі рѣчи. Для переведеня тои ухвалы потрѣбні були фонды грошеві. Тогды нигилистъ Лизогубъ (страченый передъ рокомъ въ Одесѣ) ôтдавъ „комитетови екзекутивному“ до диспозиціи цѣлый свôй маєтокъ (около 170 тысячь рублѣвъ). На тôмже зъѣздѣ ôтбулось и тягненье льосôвъ, на кого вынаде сповнити атентатъ на царя. Першій льосъ упавъ на якогось Поляка. Але нигилисты узнали, що атентатъ сповненый Полякомъ мôгбы бути фалшиво уважаный за актъ національнои мести и уневажнено выбôръ Поляка. При новômъ льосованю выбôръ упавъ на Соловєва, котрый дѣйстно стрѣлявъ зъ револьвера на царя. На Липецкômъ зъѣздѣ рѣшено такожь пôдминовати желѣзні дороги Лозово-Севастопольску и Московско-Курску.

Греція. Найновѣйші вѣсти зъ Греціи показуютъ, що правительство греческе що разъ бôльше приготовлюе чинну акцію противъ Туреччины. Пôсля ordre de bataille греческа армія маe бути подѣлена на два корпусы: одинъ въ силѣ 30.000 людій маe вырушити до Епиру, другій въ силѣ 24.000 до Тесаліи. Телеграмъ зъ Атенъ пôдъ днемъ 8 падолиста доноситъ, що розпочався вже транспортъ войскъ зъ острова Евбеи до станища пôдъ Лямією. Въ пяти граничныхъ мѣстцяхъ маe станути пять бараковыхъ станищъ. — Выбрана парляментомъ греческимъ комисія для уложеня проекту адресы предложила вже выготовленый проектъ. Той проектъ адресы высказуе державамъ вдячнôсть за остаточне установленье границѣ, съ натискомъ выражаe довѣріе въ переведенье берлиньского трактату, настаe на помноженье силъ збройныхъ Греціи и заявляe, що єсть обовязкомъ державы, зô взгляду на идею геленизму и на державы пôдписавшій берлиньскій трактатъ, полишити змобилизовану армію пôдъ оружіемъ, поки не переведеся новый ладъ въ признаныхъ Греціи провинціяхъ. На жаданье одного депутованого министерство греческе обѣцяло предложити палатѣ документы, ôтносячйся до справы граничнои вразъ съ трактатомъ берлиньскимъ и протоколами. По пôдписаню конвенціи съ банкомъ народнымъ о 60-міліонову пожичку, министерство розпочало уклады о заключенье стомілионнои заграничнои пожички.

Болгарія. Зъ Филипополя доносятъ, що на скрытоубійникôвъ панѣ Скобеловои, матери звѣстного генерала, запавъ вже засудъ. Двохъ зъ нихъ, Чорногорцѣвъ, засуджено на смерть, одного, Македонця на 12 лѣтъ тяжкихъ робôтъ, а брата головного злочинця, россійского офицера Узатиса, (ôтобравшого собѣ житье) засуджено яко спôвучастника на 16 лѣтъ вязницѣ.

Нѣмеччина. Ôтъ часу до часу пôдносятся и упадаютъ слухи о димисіи кн. Бисмарка. Послѣдными часами появилась власне така вѣсть о димисіи въ нѣмецкихъ газетахъ и заразъ же була ôткликана. Кн. Бисмаркъ дуже отвертый въ бесѣдѣ и одно єго слово дае прасѣ матеріялъ до рôжныхъ комбинацій, задля якихъ причинъ желѣзный канцлеръ намѣряe уступити. Звычайно за причину подаютъ придворні интриги або невдоволенье дрôбныхъ краѣвъ нѣмецкихъ, на котрыхъ представителѣвъ канцлеръ глядитъ дуже зъ высока. Але коли въ слуху о димисіи Бисмарка булабъ хоть часть правды, то причинъ димисіи не треба глядати въ такихъ дрôбницяхъ якъ примѣромъ двôрскі интриги, котрі совсѣмъ такому великому дѣятелеви не въ силѣ зашкодити, але причины булибы важнѣйші. Кн. Бисмаркъ єсть дипломатомъ и администраторомъ. Яко дипломатъ єсть ôнъ щасливый, яко администраторъ не дуже. Єго побѣды въ парляментѣ все выходятъ зъ єго лявированя межи поодинокими партіями; єго пôддержуютъ то либералы, то консерватисты то клерикалы, своеи дружнои партіи кн. Бисмаркъ не маe, но яко человѣкъ розумный и практичный потрафитъ справитися съ противникомъ. Теперь кн. Бисмаркъ маe сильного противника, а нимъ єсть партія клерикальна, котру роздражнило торжество посвященя катедры въ Кольоніи. Межи тою то партією а Бисмаркомъ закипѣвъ бôй. Въ прускômъ соймѣ консерваторы и національні-либералы подѣлились а клерикалы стараются всѣми силами скрѣпитися, групуютъ коло себе всѣ незадоволені партіи. Тымчасомъ кн. Бисмаркъ предпринявъ рѣшити важні и утяжливі пытаня соціяльні, якъ полѣпшенье долѣ роботниковъ и пôднятье економичного стану народа. И ось въ тôмъ треба глядати причины недавнои поголоски о димисіи кн. Бисмарка.

Франція. (*Мартові декреты.*) До дня 5 с. м. включно власти французскі перевели мартові декреты въ 65 департаментахъ кромѣ Парижа. Въ самômъ Парижи закрытье кляшторôвъ обôйшлось спокôйно, безъ непорядкôвъ, не такъ на провинціи. Мы вже гденещо въ тôмъ взглядѣ ôтъ часу до часу доносили, теперь знаходимъ въ газетахъ зôбраный богатый матеріялъ до того, якъ ôтбувалось замыканье кляшторôвъ на провинціи. Въ мѣстѣ Гавръ полиція держала въ облозѣ кляшторъ Доминиканôвъ черезъ три годины, бо монахи замкнулись зъ середины а жаденъ мѣстцевый слюсарь не хотѣвъ замка отворити; полиція мусѣла спроваджувати слюсарѣвъ зъ иншихъ мѣстцевостій. Въ Амієнъ навъ першій выстрѣлъ зъ товпы народа на полицію. Забуренье тревало досыть довго. Въ Туръ (Tours) полиція мусѣла выломати пятнацять дверій, при чѣмъ арештовано двѣ особы. Въ Анжеръ въ кляшторѣ Капуцинôвъ згромадилось до 300 цивильныхъ осôбъ, котрі не хотѣли уступитись, ажь поки епископъ Фрепель не ôтчитавъ екскомуники всѣхъ агентôвъ, переводячихъ декреты. Въ Bourges полиція мусѣла по драбинахъ черезъ ôкна влазити въ внутрь кляштору. Въ Cahors пôдчасъ замыканя кляштора било въ всѣ дзвоны, якъ въ часъ пожару або вôйны. Въ Нантъ служба кляшторна кинулась на полицію съ кіями. Въ Парижи розпочала полиція свою чинность дня 5 с. м. и до вечера замкнула всѣ конгрегаціи. Пôдъ однымъ кляшторомъ Капуцинôвъ згромадилась товпа народа, котру полиція мусѣла розганяти пожарными сикавками. Дверѣ кляштору выламувано а провинціяла, котрый ôтчитавъ екскоминуку, казавъ комисарь полиційный арештовати. — Кляшторъ Премонстратензôвъ на горѣ въ Терассонъ, до котрого полиція не могла дôстатись, облягли три баталіоны пѣхоты, бо монахи не хотятъ зъ кляштору уступити.

НОВИНКИ.

— **Загальні зборы товариста „Руска Бесѣда“** заповѣджені на 16 н. с. сего мѣсяця **ôтложені** на пôзнѣйше. Нововызначеный день зборôвъ буде въ „Дѣлѣ“ оповѣщеный.

— Сегодня о годинѣ 6 вечеромъ ôтбудеся **засѣданье повного комитету** для обходу памяти вступленя на престолъ цѣсаря Іосифа II. Вчера ôтбулося засѣданье пôдкомитету политичного, на котрômъ обговорено резолюціи для митингу, уложені п. Вол. Барвѣньскимъ.

— **Зъ Черновець.** Русины Буковиньскі приготовляются до торжественного обходу столѣтныхъ роковинъ вступленя на престолъ цѣс. Іосифа II. и въ тôй цѣли выбрали комитетъ зложеный зъ представителѣвъ всѣхъ черновецкихъ рускихъ товариствъ.

Ŧ О. Сильвестеръ Билинкевичь, парохъ въ Тысьменичанахъ, дек. Тысьменецкого умеръ 19 (31) жовтня с. р. въ 71. р. житя а 44 священьства.

— **Конкурса учительскі.** Рада шк. краєва розписуе конкурсъ на посады учителѣвъ рисункôвъ при гимназіяхъ въ Коломыѣ и Дрогобычи. Рôчна плата 1000 зр. и 250 зр. активального додатку. Речинець подаваня до 8 л. грудня с. р.

— Зъ сельского округа выборчого **Сучава Радôвцѣ-Кимполюнгъ выбраный** дня 4 н. с. падолиста посломъ до рады державнои совѣтникъ краєвого суду въ Чернôвцяхъ п. **Питей.**

(*К. Л.*) **Выборы до рады повѣтовои въ Камѣнцѣ Струмиловôй** выпали користно для насъ, бо на 12 кандидатôвъ перейшло 11. Вправдѣ противники нашій взялися на способы и думаючи, що наколи поставлятъ двохъ Русинôвъ, котрі маютъ довѣріе въ повѣтѣ, то зможуть затуманити выборцѣвъ и 10 своихъ кандидатôвъ перевести, — однакъ на той разъ дуже ошиблись. Комитетъ зъорганизованый ad hoc довѣдався о тôмъ и скоро перестерѣгъ выборцѣвъ, щобы не дались злапати въ зручно наставленій сѣти. И результатъ выпавъ щасливо. Скрутиніюмъ выказало, що зъ групы сельскои выбраній: Василь Ваньо, о. Кирилъ Левицкій, Тома Козакъ, Францѣшокъ Кулѣньскій, Филипъ Романишинъ, о. Іосифъ Красѣцкій, Павло Шеремета, Петро Купчиньскій, Федоръ Стефановичь, о. Омелянъ Петрушевичь, Федоръ Робакъ и — Tytus Kielanowski.

— До удавшихся выборôвъ до рады повѣтовои зъ групъ сельскихъ належить додати и выборы **въ Равѣ рускôй**. Выбраній всѣ 12 рускі кандидаты а именно: оо. Гаврышкевичь, Саикъ, Демчукъ, Мазикевичь, Плешкевичь и Лысякъ, учитель Чепѣль и селяне: Мартинôвъ, Солодуха, Шведъ, Ковальскій и Сметана.

— **Зъ Городенки** пишутъ намъ: Въ нашихъ сторонахъ вже другій рôкъ загнѣздилася дифтерія и сотки жертвъ позабирала а сеи осени прилучилась нова хороба, ôспа. Дѣти страшно хорютъ то на дифтерію, то на ôспу; послѣдна хороба пануе особливо межи жидами. Сконстатовано, що сего року въ Городенцѣ бôльше число дѣтій умерло якъ уродилось. Дня 17 жовтня замкнуло староство тутешну школу зъ причины епидеміи на два тыждні, а понеже она за той часъ еще бôльше взмоглася, то для того староство замкнуло 1 падолиста школу на необмеженый часъ и наказало замкнути всѣ жидôвскі хайдеры пôдъ карою 10 зр. Рѣчь доказана, що по жидôвскихъ хайдерахъ найбôльше прокидаeсь хоробъ всякого рода; а що жиденята ходятъ до хайдерôвъ и до шкôлъ нашихъ, то дуже легко переносятъ хоробы и на христіяньскі дѣти.

— **Зъ Оравчика пôдъ Козьовою** доноситъ дописователь „Kurjer-a Stryjsk-ого“, що тамъ осѣнна слота позбавила господарѣвъ нашѣ, такъ що не буде чимъ худобу

перезимовати и прійдесь єи хиба спродувати, розумѣесь, якъ все въ такихъ случаяхъ дѣесь, за нôвдармо. Дописователь звертаєсь для того до ц. к. староства и выдѣлу повѣтового, щобы тіи власти прійшли бѣдному народови въ помôчь и постарались хоть о зниженье цѣнъ соли для худобы и для людій.

— **Рада державна** має бути скликана на 29 падолиста с. р.

— **Справозданье школы реальнои въ Стрыю** за рôкъ 1880. Тѣло учительске складалось зъ директора, 2 професорôвъ и 11 учителѣвъ. Съ початкомъ року шк. вписалось до всѣхъ семохъ клясъ 157 ученикôвъ, съ кôнцемъ року було вже лишь 129, значитъ пересѣчно на клясу около 18 ученикôвъ. Пôсля вѣроисповѣдань було: 68 рим. кат., 24 грецко-кат., 28 жидôвъ и 9 протестантôвъ. Пôсля народности було: 93 Полякôвъ, 29 Русинôвъ, 10 Нѣмцѣвъ 1 Чехъ, 1 Угоръ. Зъ оплатъ шкôльныхъ вплынуло 1060 зр., зъ вступныхъ таксъ 110 зр., зъ датковъ ученикôвъ на библіотеку 162 зр., фондъ на средства науковѣ 1000 зр. Стипендистôвъ на 129 ученикôвъ було тôлько 4! До испыту доспѣлости сѣдало 10 абитурієнтôвъ: 1 здавъ съôтзначеньемъ, 6 здали добре, а три одержали поправку по вакаціяхъ.

— **Новѣ значки почтовѣ для газетъ.** Министерство торговлѣ впровадило ôгъ 1 грудня с. р. новѣ значки газетнѣ на ½ кр. за дорученье краєвыхъ часописьмъ, котрѣ въ обрубѣ дорученя ц. к. ерарияльныхъ урядôвъ почтовыхъ черезъ почтовѣ органы дорученѣ бути маютъ. Доси платилось за доручанье газетъ предплатникамъ тôлько готовыми грôшми, теперь жежь ôтъ 1 грудна можна або грôшми, або ½ крейцаровымъ значкомъ яснозеленои барвы. Тое розпорядженье не дотычитъ урядôвъ почтовыхъ неерарияльныхъ. Розумѣесь, що приписы взглядомъ заосмотреня газеты въ теперѣшнѣ значки почтовѣ, остаютъ и на дальше безъ змѣны.

— Якъ доноситъ „Kurjer Stryjski“, зарядъ дôбръ Скôльскихъ гр. Киньского закупуе ôтъ мѣста Стрыя 20 моргôвъ поля въ Дулибахъ (моргъ по 350 зр.), на котрыхъ має построити: **фабрику паперу, гисерню желѣза и тартакъ паровый.** Пôсля обчислень заряду дôбръ Скольскихъ въ всѣхъ тыхъ фабрикахъ знайде занятье до 1000 робôтникôвъ. Кромѣ того зарядъ задумавъ построити кôльканацять домôвъ для робôтникôвъ и власну дорогу желѣзну до Стрыйского двôрця.

— **Рѣдка жертволюбивôсть.** Редакція „Дѣла“ одержала ôтъ о. *Г. Боднара* зъ Свистѣльникъ 125 зр., зложенѣ на єго руки кôлькома рускими священиками патріотами въ користь народныхъ институцій. И такъ зложили:

I. **На бурсу Бережаньску.**

Впр. о.	Макогоньскій зъ Липицѣ .	20	зр.
„ „	Левъ Лонцкій зъ Скоморохъ	10	„
„ „	Н. Рыбакъ зъ Шумлянъ .	10	„
„ „	Іос. Онишкевичъ зъ Сернокъ горѣшн. . . .	5	„
„ „	Ф. Недѣльскій зъ Сернокъ середн.	5	„
„ „	Г. Боднарь зъ Свистѣльникъ	5	„
	Разомъ	50	зр.

II. **На бурсу филіи „Просвѣты“ въ Золочевѣ.**

Впр. о.	Левъ Лонцкій . . .	10	зр.
„ „	Ник. Рыбакъ . . .	5	„
„ „	Іос. Онишкевичъ . .	10	„
„ „	Ф. Недѣльскій . . .	10	„
„ „	Г. Боднарь . . .	15	„
	Разомъ	50	зр.

III. **На „Школьну Помôчь“ во Львовѣ.**

Впр. о.	Н. Рыбакъ . . .	5	зр.
„ „	І. Онишкевичъ . . .	5	„
„ „	Л. Лонцкій . . .	5	„
„ „	Ф. Недѣльскій . . .	5	„
„ „	Г. Боднарь . . .	5	„
	Разомъ	25	зр.

— **Довгій вѣкъ.** Въ Варшавѣ умеръ сими днями старець, воякъ еще зъ часôвъ короля польского Станислава Августа, въ 112-тômъ роцѣ житя. Передъ двома еще мѣсяцями ходивъ щоденно до костела, опершися обома руками на костурѣ.

Вѣсти епархіяльнѣ.

Зъ Епархіи Львôвскои.

Въ пропозицію принятѣ: на Кошилôвцѣ, дек. Залѣщицкого оо.: Литвиновичь Софр., Корный Іоа., Мартинець, Лукашевичь Иляр., Треснёвскій Мих., Целевичь Іоа., Кушикъ Ем., Дворянинъ Юстинъ, Ульваньскій Ант., Савчиньскій Петръ, Танчаковскій Алекс., Березовскій Симеонъ, Березовскій Тома, Сѣрецкій Марк., Волиньскій Антоній.

Презенту одержавъ на Тязôвъ дек. Галицкого Ем. Косьевичь.

Душпастырскѣ посады получили оо.: Анлр. Обрѣзкôвъ прив. сотр. въ Княгиничахъ дек. Ходорôвского, Иляр. Курбасъ завѣд. Соколôвки дек. Косôвского, Іоа. Габрусьевичь зав. капеляніи Куропатникъ дек. Бережаньского.

Упокоився о. Сильвестеръ Билинкевичь парохъ въ Тысьменичанахъ.

Зъ Епархіи Перемыскои.

Душпастырскѣ посады одержали оо.: Григ. Пѣрожиньскій парохъ въ Жуковѣ тогожь дек. ставъ парохомъ въ Люблинци дек. Любачѣв.; Симеонъ Лонцкій зав. пар. въ Люблинци одержавъ завѣдательство пар. въ Жуковѣ; Іосифъ Лѣсковацкій, парохъ въ Тулиголовахъ дек. Судововишеньского, ставъ парохомъ въ Мостискахъ тогожь дек.; Іосифъ Долошицкій, завѣдатель парохіи въ Мостискахъ дек. Мостиского, одержавъ завѣдательство пар. въ Тулиголовахъ; Кароль Левицкій, завѣдат. парохіи въ Чашинѣ дек. Ольховецкого, ставъ парохомъ тамже; Антоній Чапельскій завѣд. парохіи въ Вороблевичахъ дек. Дрогобыцкого, ставъ парохомъ тамже; Тома Шумыло завѣд. парохіи въ Курылôвцѣ дек. Каньчуцкого, ставъ парохомъ тамже; Викторъ Саламонъ, парохъ въ Выссовôй дек. Бѣчского, ставъ парохомъ въ Вороблику королевскôмъ дек. Сяноцкого; Гавріилъ Гнатышакъ, зав. парохіи въ Вороблику королевскôмъ дек. Сяноцкого, одержавъ завѣдательство парохіи въ Выссовôй дек. Бѣчского; Стефанъ Хилякъ, парохъ въ Мацынѣ дек. Бѣчского ставъ завѣдателемъ сего деканата.

Презенту получивъ: о. Михаилъ Ольшаньскій, капелянъ въ Горбачахъ, дек. Горожаньского на парохію въ Старявѣ декан. Мостиского.

Личный додатокъ на 3 лѣта по 100 зр. зъ фонда религійного получивъ о. Діонисій Лавровскій, парохъ въ Себечовѣ дек. Белзкого.

Оо. Іоанъ Войтовичь, парохъ зъ Судовои Вишнѣ и Емилій Константиновичь, пар. въ Боську дек. Сяноцкого, получили право носити на клерикальнôй одежи пелерину и рукавки.

Упокоився дня 26 жовтня с. р. о. Юліянъ Кульматицкій, капелянъ въ Годынахъ дек. Мостиского.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Школьнои Часописи ч. 4.** мѣститъ: Вплывъ науки языка материнёго на выхованье (Зъ уваги на школы гимназіяльнѣ написавъ Ол. Барвѣньскій); Цѣсарева Марія Тереса (фельетонъ) Д.; Якъ учити въ першôй клясѣ дѣти, котрѣ зачали ходити до школы?; Практична наука о дробахъ звычайныхъ, пише Ольга Спрынь; Збôрникъ водный въ школьныхъ огородахъ; Новинки; Библіографія; Некрольогія; Именованя и Конкурса учительскѣ и пр.

— Кôлькохъ рускихъ академикôвъ, правникôвъ зъ III року предприняли перше руске выдавництво **литографованыхъ выкладôвъ дра Александра Огоновского**: „Австрійского общого права приватного“ и „Зобовязань“. Рукописи передъ литографованьемъ переглядае и доповняе самъ дръ Огоновскій, такъ отже єго систематичный выкладъ литографованый заступитъ печатану книгу. Понеже число абонентôвъ-академикôвъ єсть за недостаточне, щобы покрыти кошта литографіи (1 листъ коштуе 2 зр.), — то булобы фожадане, щобы нашѣ правники, хотьбы и зъ провинціи, предплатою нôдперли тое такъ потрѣбне выдавництво. Бôльшій аркушъ литографованый коштуе 7 кр. Предплата на „Австр. обще право прив.“ принимаєсь на кождыхъ 20 аркушôвъ 1 зр. 40 кр, на „Зобовязаня“ на кождыхъ 10 арк. 70 кр Замовленя и предплату принимае п. Евгеній Олесницкій, правникъ зъ III року во Львовѣ, ул. краковска ч. 14.

ВСЯЧИНА.

— **Льотерія въ Австріи.** Въ десяти лѣтахъ ôтъ р. 1870—1879 вкладки на льотеріи дôйшли до сумы 190,336.825 зр., отже пересѣчно до 19 милiонôвъ въ рôкъ. Въ тôмъ десятилѣтю збôльшилося число ставокъ зъ 74 мил. на 112·3 милiонôвъ. Выграно за тыхъ десять лѣтъ загаломъ 108,686.550 зр., отже пересѣчно 10·8 мил. въ рôкъ.

— **Совѣстный адвокатъ.** Въ Медіолянѣ умеръ недавно адвокатъ, котрый цѣлый свôй маетокъ записавъ на — закладъ варіятôвъ. Въ тестаментѣ своемъ подавъ таку причину свого запису: „Уважаю своимъ обовязкомъ мои грошѣ звернути ихъ первѣстнымъ властителямъ; бо людій, котрѣ до мене удавалися, щобы я имъ провадивъ процеса, и зъ котрыхъ я збивъ свôй маетокъ, мушу уважати варіятами“.

Курсъ львôвскій зъ дня 8. л. падол. 1880.

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	268 50	271 50
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	162 —	165 —
Банку гип. галиц. по 200 р.	291 —	296 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	96 75	97 75
„ „ „ по 4% ав.	91 —	92 -
„ „ „ по 5% ав. період.	96 75	97 75
Банку гип., галиц. 6% ав. .	101 30	102 30
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	100 —	101 50
3. Листы довжнѣ за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 -	94
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к. .	98 —	99 —
Облиги комунальнѣ Гал. банку рустик. 6%	100 —	101 -
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 —	101 50
5. Лосы мѣста Кракова . .	19 50	21 50
„ „ Станиславова .	23 50	25 50
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 52	5 64
„ цѣсарскій	5 55	5 65
Наполеондоръ	9 33	9 43
Пôвимперіялъ	9 63	9 74
Рубель россійскій срѣбный . .	1 57	1 71
„ паперовый .	1 17	1 19
100 „ марокъ нѣмецкихъ . . .	57 60	58 40
Серебро	99 50	100 50

(Курсъ текучого куп. безъ купону.)

Курсъ збôжя зъ дня 5 падолиста 1880.

Цѣна за 100 кильограмôвъ.

	отъ зр.	отъ кр.	до зр.	до кр.
Пшеница	10	-	10	75
„ бѣла	—	—	—	—
„ жовта	—	—	—	—
„ осѣнна	—	—	—	—
Жито	9	40	10	
Ячмѣнь	6	—	7	25
Гречка	6	75	7	25
Овесъ	6	25	6	50
Горохъ до варки	8	—	10	25
„ паст.	7	25	8	—
Выка	5	—	5	50
Кокорудза стара	6	30	7	25
„ нова	6	—	7	25
Рѣпакъ зимовый	11	50	11	75
„ лѣтный	10	75	11	—
Ржѣй (Лнянка)	9	75	10	25
Насѣнье лняне	11	50	12	50
Конюшина (передна)	25	—	45	-
Кминъ	—	-	-	—
Анижъ	36	—	37	—
„ плоскій	36	—	38	-

Ôтозва

Выдѣлъ рускои бурсы въ Стрыю принявши съ подякою въ хосенъ сего товариства жертвованѣ „Галицкіи отголосы“ (стихотворенія о. Гушалевича) запрошуе до предплати на сей твôръ поетичный. Цѣна 1 зол. за 10—12 аркушѣвъ друку. Всѣ наддатки принимаются съ подякою и пришлются за нихъ „Отголосы“ на краснôмъ велинôвомъ паперѣ. Имена всеч. предплатителѣвъ выпечатаются при кôнци „Отголосôвъ“ разомъ съ зложеными жертвами на память потомству. Предплату просимо высылати на руки п. Бородайкевича, ревидента касы щадничои въ Стрыю — або впрочѣмъ черезъ редакціи газетъ до сего упрошеныхъ. Выдѣлъ бурсы сподѣесь, що Хв. Редакція „Дѣла“ не ôткаже намъ своеи помочи*) въ сѣй справѣ.

Ôтъ Выдѣлу Бурсы Стрыйскои.

Ив. Вахнянинъ, секретарь. *Ю. Федусєвичь*, заст. предсѣдателя.

*) Дуже радо сповнимо сей обовязокъ патріотичный и будемо оголошувати всѣ на нашѣ руки присланѣ предплаты и жертвы.

ГРОМАДА БОКÔВЪ

(повѣтъ Пôдгайцѣ почта Завалôвъ) пошукуе чоловѣка честного, тверезого, а доброго Русина, котрый бы бувъ спосôбный обняти обовязокъ **учителя при шкôлцѣ парохіяльнôй вразъ съ писарією громадскою** за рôчною платою 100 зол. и помешканье. Зголошуватися належитъ письменно а єще лучше лично до мѣстцевого священика або до начальника громады.

Бокôвъ 6 листоп. 1880. (1—?)

АНТ. ЩЕРБА

МУЖЕСКІЙ КРАВЕЦЬ

вô Львовѣ при улици Коперника Ч. 10 має честь поручити Вч. Пт. Публицѣ и Всеч. Духовеньству свою

РОБÔТНЮ

МУЖЕСКОИ ОДЕЖИ

пôсля найновѣйшои моды, зъ найлучшихъ товарôвъ и по цѣнахъ якъ найдешевшихъ Упрашаючи яко Русинъ о ласкавѣ взгляды В. П. Т. Публики и Всеч. Духовеньства поручаєся ласкавому покровительству.

Всѣ ласкавѣ замовленя выконуются въ найкоротшôмъ часѣ.

11 - 12

МАГАЗИНЪ ТОВАРÔВЪ БЛАВАТНЫХЪ И ПОЛОТЕНЪ

ВАСИЛІЯ ТОВАРНИЦКОГО наслѣд.

одержавъ вже МАТЕРІИ на сезонъ зимовый и поручае:

Вовнянки всякихъ выробôвъ. Шкоты и Брокаты. Аксамиты гладкіи и прасованыи. Шовки (сдвабы) чорнѣ и кольоровѣ. Хустки Гималаи и фланелевѣ. (2—3)

Рынокъ, ч. 32. Пробы на жаданье franco. Львôвъ.

Для консументôвъ и торговельникôвъ поручае

КАВУ

включно съ цломъ и опаковаиемъ, **franco** на кожду почтову стацію австрійско-угорскои монархіи за попереднымъ присланьемъ або послѣплатою належитости за кильограмъ.

1а	Цейлонъ найлучша перлова	зр	2.—
1а	великозерниста Куба	„	1.90
1а	арабска правдива Мокка	„	1.70
1а	найлучша Ява	„	1.55
1а	досконала Ріо	„	1.35
1а	найлучша Порторико	„	1.70
1а	Ст. Доминго	„	1.55
1а	найлучша Сантосъ	„	1.50

Въ пачкахъ à 4¾ кило netto.

Г. Зингеръ, Трієстъ.

(G. Singer, Triest.)

Докладный цѣнникъ (Preis-Courant) высылаю на жаданье franco. (6—10)

Выдае: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдае: **Маркилъ Желехôвскій.** Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 85. Львôвъ, Субота 1 (13) листопада 1880. Рочникъ I.

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администрації „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрації час. „Дѣло“.
Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.
Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.
Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.
Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ÔТОЗВА

до рускаго народа.

Пламенными буквами записане въ исторіи и серцяхъ пашои австрійскои Руси десятилѣтне володѣнье цѣсаря Іосифа II.

Оно положило першу основу до нашого національного ôтродженя.

Пôдъ мудрымъ и справедливымъ жезломъ того вѣчнопамятного Вѣнценосця скôнчилась остаточно наша 500-лѣтна неволя, засіяла нова благодатна ера для рускои церкви, рускои мысли, руского слова и всего того, що серцю рускому святе, и чимъ оно яко найбôльшимъ скарбомъ своимъ дорожитъ.

По довговѣковôй власнôй нашôй борбѣ о права народнѣ допомôгъ намъ Іосифъ II выдвигнутись зъ неволѣ и взяти участь въ культурнôй роботѣ прочихъ народôвъ.

Рускій народе! За кôлька днѣвъ представится Тобѣ случайнôсть, заявити передъ лицемъ цѣлого свѣта, якъ глубоко и съ якою любовію Ты память Твого Монарха-Освободителя въ глубинѣ души Твоєи хоронишь и съ якою честію имена благодѣтелѣвъ и правдивыхъ другôвъ Твоихъ Ты почитаешь.

Дня 17 (29) листопада с. р. припадає 100-лѣтна память вступленя на престолъ своихъ Ôтцѣвъ незабутного Монарха и початку єго вѣкопомнои дѣятельности.

Въ свѣдомости свого обовязку Русины престольного города Львова выбрали зъ помежи себе комитетъ, щобы день той съ достойнымъ єго значенэм торжествомъ ôтпразновати.

Пôсля установленои вже програмы ôтбудеся въ той день поминальне богослуженье, на котре поспѣшитъ кождый до своєи приходскои церкви, где помолится за упокôй душѣ великого Благодѣтеля.

Слѣдуючого дня, с. є. вô второкъ 18 (30) листопада, ôтбудеся во Львовѣ **митингъ** або збôръ Русинôвъ зъ цѣлого нашого краю, на котрôмъ обговорюватися будутъ всѣ важнѣйшѣ справы рускаго народа въ Галичинѣ.

Ôтзываємось прото до всѣхъ вѣрныхъ сынôвъ Галицкои Руси, сочувствуючихъ нашимъ починанямъ, съ вôзваньемъ и усильнымъ прошеньемъ, щобы якъ найчисленнѣйше дня того явилися во Львовѣ и тымъ голосно засвѣдчили передъ цѣлымъ свѣтомъ, що Русь наша зерно свободы, кинене передъ 100-ма лѣтами рукою незабутного Іосифа II, въ груди своѣй съ жаромъ и цѣлою теплотою жизненности своєи плекає и що за народну и людску честь свою противъ всѣхъ покриджень и напастій недругôвъ якъ одинъ мужь станути готова.

Львôвъ, 29 жовтня (10 листопада) 1880.

Ôтъ комитету, занимаючогося устроєньемъ торжественного Іосифиньского обходу.

Gazeta lwowska.

Въ 73-ôмъ ч-лѣ нашои часописи пояснили мы зъ становища приписôвъ основныхъ законôвъ о тайнѣ листôвъ и ненарушимости домового права фактъ, що ц. к. тернопôльске староство на власну руку забрало зъ почты посылку нескôнфискованыхъ книжокъ, надану до селянина Василя Болюха и предприняло домовѣ ревизіи у учителя и кôлькохъ селянъ въ Куткôвцяхъ. Мы показали, що сей фактъ ніякъ не дасться оправдати передъ ясными въ тôмъ взглядѣ приписами основныхъ законôвъ на пôставѣ власнои ôтозвы тогожь ц. к. староства тернопôльского, зъ котрои довôдно показуєся, що съ правдою незгôднымъ єсть спростованье „урядовои“ Gazet-ы lwowsk-oи: будьтобы „у селянъ (въ Куткôвцяхъ) не роблено ревизій и що єего року ц. к. староство (въ Тернополи) предприняло всего лише двѣ ревизіи а именно у п. А. Рыбачика въ Микулинцяхъ и въ Куткôвцяхъ у тамошного учителя Рогозиньского и селянина Василя Болюха зъ причины *узасадненого* пôдозрѣня, що занимаются розповсюдненьемъ *сконфискованои ц. к. прокураторіею державною во Львовѣ* брошуры: *Посланникъ Владимира Великого*“. Се спростованье Gazet-ы lwow. було совсѣмъ съ правдою не згôдне, понеже въ власнои ôтозвы ц. к. тернопôльского староства ôтчитанои дня 28 вересня с. р. при судовôй розправѣ противъ пп. Гучковского и Щербана явно оказуєся, що 1) доперва само ц. к. староство тернопôльске перенявши зъ власнои руки „wskutek poufnego doniesienia“ почтову посылку єще несконфискованого, а противно ц. к. львôвскою прокураторіею пропущеного а тымъ самымъ дозволеного „Посланника Владимира Великого“ и поробивши у селянъ и въ учителя Кутковець ревизіи зажадало посередно ôтъ львôвскои прокураторіи заряджэня конфискаты сеи брошуры, 2) що въ часѣ забраня почтовои посылки и домовыхъ ревизій въ рамени сегожь староства не могло бути єще и мовы о сконфискованôмъ „Посланнику“ и ся брошура не могла уважатись забороненою а забранье посылки и домовѣ ревизіи задля неи не могли бути ничимъ „узасаднены“, 3) що ц. к. староство мусѣло предпринимати тіи ревизіи такожь и у другихъ селянъ Кутковець, бо въ тôйже ôтозвѣ подає ц. к. староство, що згадана брошурка знаходилася майже въ кождôй селяньскôй хатѣ Кутковецкôй. На тôй пôставѣ доказали мы въ нашôй статіи: „Чи обовязуютъ основнѣ законы?“, що спростованье Gaz. lwow. було съ правдою незгôдне и що забранье почтовои посылки и домовѣ ревизіи заряджены ц. к. тернопôльскимъ староствомъ не дадутся оправдати передъ основными законами.

Въ ч. 256 зъ 5 н. с. листопада, отже бôльше якъ цѣлый мѣсяць пôзнѣйше, замѣщує „урядова“ Gazeta lwow. на высше згадану статю нашу слѣдуюче спростованье: „Руске „Дѣло“ умѣстило въ ч. 73 зъ дня 2 жовтня с. р. вступну статю, въ котрôй удержує, що спростованье Gazety lwow. въ справѣ мнимыхъ незаконныхъ ревизій домовыхъ, заряженыхъ ц. к. тернопôльскимъ староствомъ въ цѣли конфискаты брошуръ въ тамошнôмъ повѣтѣ — не єсть згôдне съ правдою. На доказъ свого твердженя наводитъ „Дѣло“, що при розправѣ переведенôй противъ пп. Щербана и Гучковского дня 28 верес. с. р. ôтчитано ôтозву ц. к. тернопôльского староства до львôвскои ц. к. прокураторіи, зъ котрои оказуєся, що тернопôльскій староста зъ власнои иниціятивы забравъ зъ почты посылку адресовану до Василя Болюха обнимаючу въ собѣ кôлькадесять екземплярôвъ брошуръ, котрыхъ розповсюдненье не було збоpонене. На пôставѣ *автентичныхъ* информацій можемо *запевнити* „Дѣло“, що ц. к. тернопôльске староство не выстосовало ніякои ôтозвы до ц. к. державнои прокураторіи въ повысшôй справѣ, що про тое наведеный черезъ редакцію „Дѣла“ документъ доводовый, котрый має ослабити спростованье Gazety lwowskiej, *не существує* (nie istnieje).“

Щожь можна подумати пôсля сего „спростованя“ Gazety lwow. опертого на „автентичнôй информаціи“? Вже жь не що иншого, якъ тое, що редакція „Дѣла“ выдумала якійсь документъ ц. к. тернопôльского староства и на пôставѣ выдуманои ôтозвы не тôлько въ блудъ вводитъ читаючу публику, але безпôдставно импутуе ц. к. тернопôльскому староствѣ

СЕРАЄВО,

столиця Босніи.

(Пôсля приватного листу нашого земляка.)

(*Конецъ*)

Найславнѣйша „каванна“ называєся турецка и лежитъ середъ красного городу надъ берегомъ Милячки, — и тутъ можна побачити глубоко (?) задуманыхъ Туркôвъ, протягненыхъ на диванахъ, котрѣ нарокомъ для того на лавкахъ порозстелювано; и тутъ на земли зъ поконъ-вѣку славяньскôй не занехавъ Турокъ своєи вродженои задумы, котра якъ всюды въ Орієнтѣ, не єсть ничимъ якъ безконечною апатією, солодкою о тôлько, що выключає всяку чиннôсть духа и тѣла. Протягнувшись на диванѣ, рухаєся ônъ лишь о кôлько треба, щобы ôтъ часу до часу потягнути ложочку чорнои, правдивои турецкои кавы, або зъ довгого цыбуха клубокъ дыму. Часомъ появится и старый Турокъ-кобзарь, та заспѣває до смутныхъ акордôвъ своєи „тамбуріцы“ инструменту, подôбного до нашои гитары, якусь сумну пѣсню.

За мѣстомъ взносится зъ пôвнôчно-всхôднои стороны на стрômкôй скалѣ крѣпость, заосмотрена 12 вежами. Єсть она досыть велика и значна и лежитъ на причôлку около 110 метрôвъ высокôмъ, зъ котрого кождый закутокъ въ Сераєвѣ добре видко и розпôзнати можна, але не доконче сильна, на що рядъ австрійскій звернувъ уже увагу и додає всякихъ старань, щобы єи лучше укрѣпити. Коли огонь въ мѣстѣ повстане, даютъ зъ ôтси выстрѣлами зъ арматъ мешканцямъ знати, на котрôй дѣльници горитъ а перша явится на мѣстци пожару завсѣгды войскова сторожа огнева, котра на вдивовижу Туркамъ доказуе при тôмъ чудôвъ смѣливости и зручности, що особливо добре ôтбиває ôтъ браку вправы и утяжливости, яку мѣстцева охотнича сторожа єще до нынѣ поконати не могла. Поглянувши зъ тои крѣпости на мѣсто, видко, якъ уже въ горѣ сказалисьмо, великаньскій садъ, а середъ него сторчачѣ поодинокѣ домы и минареты, такъ що тôлько середина мѣста свѣтитъ мовъ великою лысиною. Походитъ то ôтъ страшного пожару, котрый въ р. 1878 четверту часть мѣста бувъ знищивъ, при чѣмъ и дерева въ тôмъ цѣлôмъ кутѣ выгорѣли.

Горы доокола мѣста предетавляются дуже сумно, а хоть розкладомъ пригадуютъ на пасма гôрскѣ въ Карпатахъ, котрѣ тягнутся по надъ долины поперечнѣ карпатскихъ гôръ, всежь таки не стає имъ головнои окрасы, т. є. полонинъ и лѣсôвъ. Навѣть тамъ, где зъ далека усмѣхаются зеленѣ латки, не побачишь зъ близька красоты, бо бôльше знайдешь камѣня якъ травы и деревины.

Людноcть мѣста повстає зъ Серôбôвъ (вѣры христіяньскои або могамеданьскои) Туркôвъ, жидôвъ, цыганôвъ и малого числа захожихъ зъ иншихъ народностій. Правдивыхъ Туркôвъ, потомкôвъ тыхъ бисурманъ, що Боснію першій разъ р. 1401 а ôттакъ повторно 1526 и уже тревало здобули, єсть въ краю небогато и они рôжнятся на першій поглядъ ôтъ своихъ одновѣрцѣвъ серôбско-славяньского походженя, котрыхъ предки за для користій и рôвноуправненя съ самыми панующими Турками передъ вѣками вѣру могамеданьску приняли.

Що до строю носятся Серôы, навѣть христіяне, подôбно якъ Турки. И однѣ и другѣ обвиваютъ голову завоємъ (турбаномъ), такъ що годѣ ихъ розпôзнати, особливо тыхъ, що до нашои верствы належатъ; маетнѣйшѣ магомедане маютъ на ногахъ подвôйне обувье, и то пантофлѣ, вытягненѣ зъ переду въ острѣ и довгѣ носы, щобы при вступѣ до святынѣ верхнѣ, котрѣ можутъ бути запорошенѣ або заболоченѣ, въ передсѣнку лишити; кто носитъ тôлько одно обувье на ногахъ, муситъ єго передъ порогомъ мошеѣ такожь скинути и входитъ босый до дому божого. Дальше повстає стрôй и одныхъ и другихъ зъ ногавиць дивного крою, бо ôтъ пояса ажь по колѣна выглядаютъ якъ широка порясована спôдниця, а дальше, ôтъ колѣнъ ажь по кôстки звужуются такъ дуже, що до тѣла тѣсно пристаютъ и выглядаютъ якъ камашѣ. Плечѣ и груди закрыває рôдъ шпенцеру безъ рукавôвъ але зъ висячими крылами, якъ при контушахъ. Сорочка має широкѣ рукавы, поясъ, котрымъ припоясуются, єсть правильно широкій и великій, а голову вкрываютъ тыхъ, що не носятъ завоѣвъ, малѣ, червонѣ шапочки, похожѣ на утятѣ въ горѣ кружлячки съ кутасомъ чорнымъ або синымъ на серединѣ. Стрôй женщинъ бôльше простый: спôдниця и бѣла сорочка. Спôдниця єсть въ долѣ розтята и звязана обома кôнцями до нôгъ, такъ що можна думати, що то ногавицѣ. Серôка носитъ на головѣ фезку а Турчинки дѣвчата накидаютъ собѣ на головы звычайнѣ кольорованѣ плахты, не завязуючи ани складаючи ихъ. До святочного строю Серôки належитъ такожь горсетъ и то сильно на тѣлѣ стягненый и на передѣ выкроєный, отже противно якъ у замужныхъ Турчинокъ, котрѣ щѣльно закрываются — навѣть лице и носятъ поверхъ спôднои одежи довгѣ и чорнѣ часомъ зеленковатѣ плащѣ зъ пеляринами. Головы вкрываютъ они великими плахтами, подôбными до нашихъ рантухôвъ,

незаконне забранье посылки и зарядженье домовыхъ ревизій! Пôсля выводу Gazety lwow. „Дѣло“ не тôлько не опровергнуло але навѣть „не ослабило“ спростованя Gazety lwow.! Отже жь мы мусимо зъ нашои стороны запевнити редакцію Gazety lwow., що она и въ тôмъ новôмъ своѣмъ спростованю совсѣмъ розминулася съ правдою и въ спосôбъ недостойный урядовои часописи совсѣмъ несправедливо пôдсуває намъ ложь. Єслибы редакція „Gazety lwow.“ не грѣшила тенденційною игноранцією всего, що руске, и схотѣла була совѣстно поинформоватися въ цѣлôй справѣ, она знайшлабы дословный текстъ высше згаданои ôтозвы ц. к. тернопôльского староства перепечатаный въ додатку до ч. 75 и 76 „Дѣла“ въ „Новинкахъ“ стор. 6, а бодай булабы удалася о информацію до актôвъ ц. к. львôвского суду краєвого для справъ карныхъ, такъ якъ мы на тіи акта покликалися. Въ нашôй статіи въ ч. 73-ôмъ зайшла тôлько тая неточнôсть, що згадана ôтозва а властиво справозданье ц. к. тернопôльского староства не була выстосована в п р о с т ъ до ц. к. львôвскои прокураторіи, якъ се було подано въ нашôй статіи, але до ц. к. Намѣстництва, котре доперва черезъ ц. к. полицію тую ôтозву а властиво справозданье ц. к. прокураторіи ôтступило; а вкралася тая неточнôсть не зъ нашои вины, але зъ припадкового хибного ôтчитаня адресы сего акту пôдчасъ судовои розправы черезъ предсѣдателя трибуналу. На пôдставѣ судовыхъ актôвъ ôтчитаныхъ пôдчасъ згаданои розправы, до котрыхъ впрочѣмъ ôтсылаємо редакцію Gazety lwow. по „автентичнѣйшу информацію“, мусимо пригадати редакціи Gazety lwow., що той документъ ц. к. староства въ Тернополи датованый зъ 26 червня с. р. до ч. 116/pr. и носитъ такій заголовокъ: Odpis sprawozdania c. k. Starostwa w Tarnopolu z dnia 26 czerwca 1880 l. 116/pr. do Prezydyum c. k. Namiestnictwa.“ Той документъ, на котрый покликувалася редакція „Дѣла“, находится въ судовыхъ актахъ до Ч. 4654 ex 1880, где єго редакція Gazety lwow. сама оглянути може. Зъ сего с у щ е с т в у ю ч о г о документу оказуєся, що ц. к. тернопôльске староство єще передъ 26 червцемъ (днемъ своего справозданя) забрало посылку и зарядило домовѣ ревизіи за „Посланникомъ“, а ц. к. львôвска прокураторія д о п е р в а д н я 30 ч е р в ц я 1880 зарядила конфискату сеи брошуры въ наслѣдство сего справозданя ц. к. староства тернопôльского, а ц. к. судъ краєвый доперва дня 5 липця 1880 ч. 9651 орѣкъ тую конфискату. Зъ сего с у щ е с т в у ю ч о г о и автентичного документу оказуєся, що такъ попередне, якъ и теперѣшне спростованье Gazety lwow. въ ч. 255 єсть незгôдне съ правдою и що редакція Gazety lwow. злонамѣрено пôдсуває намъ фальсификацію покликаного документу и закрывае правду передъ своими читателями и урядовымъ свѣтомъ. Єсть се новый доказъ, съ якою тенденційностію редакція „урядовои“ Gazety lwow. поступае взглядомъ рускихъ справъ и не страхаєся навѣть въ суперечности съ урядовыми документами подавати неправду, щобы закрыти нарушенье основныхъ законôвъ взглядомъ Русинôвъ. Русины могутъ уважатися щасливыми, що сего разу дôйшли до вѣдомости урядового акту доказуючого таке нарушенье ихъ правъ. Але въ якже многихъ случаяхъ не можна довѣдатись а тымъ менше дôйти въ посѣданье такихъ актôвъ, якъ же рѣдко можна чорно на бѣлôмъ схопити незаперечимый фактъ и признанье свѣдомо заподѣянои кривды? Щожь можна тогды сподѣватися по „урядовôй“ Gazet-ѣ lwow., чи не озвеся она тогды цѣлымъ громомъ спростовань и простихъ заперечень, коли тутъ важится въ живѣ очи запирати существованье акту передъ судомъ ôтчитаного? Можнажь ôтъ такои редакціи надѣятися безсторонности, вѣрности для правды и прихильности для обороны права? Чи можна бôльше пôдкопати достоиньство и повагу урядовои часописи, якъ такимъ поступованьемъ, котрого ледви чи допустилабы ся навѣть яка найбôльше супротивъ Русинôвъ пристрастна приватна часопись польска?! Чижь таке поступованье може бути достойне якои небудь совѣстнои газеты? Попереднѣ нашѣ поясненя Gazeta lwow. совсѣмъ промовчала, а на наше спростованье ôтповѣла запереченьемъ доказанои правды совсѣмъ замовчуючи въ чѣмъ властиве дѣло. Судячи по дотеперѣшнôй тактицѣ Gazety lwow. можемо зновъ сподѣватися, що она и теперь буде або совсѣмъ мовчати, або поминаючи сущнôсть справы схоче зновъ за якій мѣсяць доказувати, що ôтозва а справозданье то не все одно, що отже ôтозвы нема хочь єсть справозданье ц. к. староства доказуюче „нелегальнôсть“. Але коли теперѣшна „урядова“ Gazeta lwow. не уважае своимъ обовязкомъ служити правдѣ, то мы спытаємо, чи оправдане єи существованье и запомаганье державными фондами, и чи не настала крайна пора повѣрити редакцію урядовои газеты въ руки бôльше безсторонні и прихильнѣ для правды и справедливости? Съ цѣлою рѣшимостію мусимо домагатися основнои змѣны дотеперѣшного направленя Gazety lwow. и устороненя єи стôлько разôвъ заявленои тенденційности супротивъ Русинôвъ.

ДОПИСЬ.

Зъ Золочева. (*Загальнѣ зборы филіи товариства „Просвѣта“ въ Золочевѣ.*) Дня 1 с. м. ôтбулися загальнѣ зборы филіи товариства „Просвѣта“ въ Золочевѣ при великôй участи мѣстцевыхъ и замѣстцевыхъ Русинôвъ, такъ зъ помежи интелигенціи якъ и зъ селянъ. Зборы отворивъ заст. головы о. Левицкій красною и ядерною промовою о важности сего товариства, єго великôй задачи ширити культуру мѣжь народомъ, котрый тôлько въ той спосôбъ може добитися и заняти ôтповѣдне свому числу становище въ державѣ и свѣтѣ. Навязуючи свои слова до справозданя выдѣлу пôднѣсъ бесѣдникъ въ горячихъ словахъ усердні стараня тогожь вôйти въ внутръ народныхъ потребъ, благороднѣ стараня єго притягнути народъ до себе ôтносячись до него якъ до рôдного брата и поясняючи ему высоку цѣль сего народного товариства. Приходячи въ помôчь матеріяльнôй немочи Русинôвъ Золочѣвского повѣту, постарався выдѣлъ для лекшого образованя рускои молодежи о заложенье б у р с ы, котра щедро и щиро пôдпоможена окрестными Русинами особенножь правдиво гуманными датками окрестныхъ отцѣвъ духовныхъ, вже сего року вôйшла въ житье и подае удержанье двомъ ôтличнымъ пильностію и талантомъ ученикамъ Золочѣвскои гимназіи. Въ тôмъ добачае бесѣдникъ справдѣ народну заслугу выдѣлу и Золочѣвскихъ Русинôвъ, томужь указуючи на той позитивный результатъ, на плôдъ щирои и въ добрôй мысли пôднятои працѣ, загрѣвае до тревалости на тôй правдиво народолюбнôй дорозѣ. Треба въ себе вглянути, треба скупитися и сполученими силами дальше переводити однодушно и въ добрôмъ замѣрѣ пôдняту гадку.

Бесѣда, котрôй пôдъ взглядомъ формы и выголошеня ничого, а пôдъ взглядомъ содержаня въ интересѣ присутныхъ селянъ бôльше тôлько популярности бажальсьмо, зробила на присутныхъ незвычайне враженье и вызвала грôмкій оплески всѣхъ слухачѣвъ.

По ôтчитаню справозданя зъ дѣлъ административныхъ черезъ секретаря и зъ дѣлъ касовыхъ черезъ касієра товариства, слѣдовали внесеня членôвъ и интерпеляціи, о котрыхъ слово пôзнѣйше. По тôмъ приступлено до выбору нового выдѣлу, въ складъ котрого ввôйшли: п. Константинъ Телишевскій, кандидатъ адвокатскій яко голова, а п. Юліянъ Дольницкій, професоръ гимназіальный яко заступникъ, о. Єзерскій, кат. гимназіальный и два селяне, одні зъ найенергичнѣйшихъ членôвъ товариства. Зборы закôнчились ôтчитомъ о. Данила Танячкевича „О цѣсарю Іосифѣ II и єго заслугахъ для народа рускаго“ — котра то праця, дуже основно и може за надто на ôтчитъ при такôй спосôбности розмѣрно оброблена не мала щастя подобатись Gazet-ѣ Narodow-ôй и єи приклонникамъ.

О. Танячкевичъ подавъ на вступѣ свого ôтчиту короткій поглядъ на давнѣйшу исторію Руси, на єи станъ за пановання князѣвъ и за пановання польского. Коротко напоминаючи на немôчь правительства т. з. Рѣчи посполитои, схарактеризовавъ ясно и безъ пересады всемогучôсть и безграничну буту шляхты, єи нелюдске поступованье съ людомъ, єго великі тягары, котрі до крайности посунені довели въ кôнци рускій народъ до численныхъ, голосныхъ протестôвъ, чи т. званыхъ бунтôвъ. По тôмъ переглядѣ, въ якôмъ то станѣ прійшла Русь зъ пôдъ панованя польского пôдъ пановане Австріи, приступивъ прельегентъ до властивого предмету, якъ правительство австрійске въ своѣмъ интересѣ и интересѣ гуманности пôднялось освободити сей шляхтою придавленый людъ, якъ приходячи въ помôчь єго усиліямъ споводовало дѣйстно регенерацію народа рускаго пôдъ взглядомъ соціяльнымъ а въ части и политичнôмъ. Сей станъ переходовый въ нашôй исторіи, сей зворотъ до лучшого лучится вже съ именемъ великои цѣсаревои Маріи Тересы, головно же съ именемъ цѣсаря Іосифа II. О тôй найрозмѣрнѣйшôй и найважнѣйшôй части ôтчиту о. Танячкевича — дописователь Gazety Narodow-oи не вспоминае, єму тôлько солію въ очехъ споминки о єго антенатахъ, котрі уважае за зерно незгоды кинене межи братні народы, маюче приготовити тôлько дорогу — Москвѣ.

Фраза дѣйстно вже пережита и въ интересѣ новости моглабы Gaz. Nar. постаратися о иншу. Єсли Gaz. Nar. стыдаєся, чи боится своєи минувшости, а булобы се хоть маленькимъ объявомъ поправы, — єсли она протестуе противъ популярныхъ поясненъ историчныхъ подѣй простому народови, щобъ той случайно не потягнувъ паралелѣ межи давнѣйшимъ а нынѣшнымъ справдѣ оригинальнымъ поступованьемъ верховодячого братнёго народу, то най тôлько зважитъ, що той сумный епизодъ єго исторіи и безъ того селянинови добре звѣстный, бо въ тысячныхъ пѣсняхъ выспѣваный, а Gaz. Nar. на закôнченье єще най спамятае, що єсли просвѣта и пôзнанье своєи исторіи малабы Русинôвъ завести до... Москвы, якъ думае Gaz. Nar., то негація исторіи и народнои просвѣты та горде ôтсуванье исторіи яко поучаючого примѣру на бу-

---

такъ що и нôсъ и очи вкрытѣ, черезъ що они на сяжень на передъ себе ничого не видятъ, а якъ котра зъ нихъ цѣкавѣйша и хоче на передъ себе подивитись, то муситъ добре голову до горы задерти. Єсть отже неправдою, що Турки своихъ жѣнокъ чи нареченыхъ передъ слюбомъ не бачатъ, бо дѣвчата турецкі ходятъ такъ якъ и Серôки не закрытѣ, и доперва, ôтдавшися, заслонюютъ собѣ лице.

Жиды-шпаніолѣ не маютъ властивого характеристичного строю и убираются або по серôбски, або совсѣмъ по французки, лише завсѣгды съ фезкою на головѣ. Старѣ жиды носятъ єще довгі суkманы прастарого крою, пригадуючі римскі тоги.

Босняки (Серôы) и Турки голятъ головы, Турки цѣлкомъ а Босняки зôставляютъ малу чуприну, котру, єли турбанъ натягаютъ, сплѣтаютъ трохи; женщины заплѣтаются въ одну косу.

Климатъ тутъ теплый. До нынѣ (30 жовтня 1880) єще такъ теплі дни, що всѣ тутъ ходятъ єще въ легкôмъ, лѣтнôмъ убраню. Ранками однаковожь показуєся на шпиляхъ высокихъ гôръ ôтъ кôлькохъ днѣвъ бѣлый приморозокъ.

дучнôсть заведе Полякôвъ справдѣ не до Москвы, але далеко-далеко — за Хины.

(Конецъ буде.)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Реформа грунтового податку.*) Комитетъ 18-ти центральнои комисіи для грунтового податку залагодивъ въ першôмъ читаню тарифованье всѣхъ родôвъ грунту краковского округа (вынявши лѣсы, котрі маютъ бути отарифовані доперва по окôнченю тарифованя грунтôвъ цѣлои Галичины). На засѣданю дня 25 жовтня (6 листопада) розпочалося тарифованье пôль орныхъ львôвского округа и ухвалено вже тарифованье ôсьмохъ повѣтôвъ. Предсѣдатель объѣздного комитету (котрый мавъ выробнати рôжницѣ межи тарифами предложеными центральнымъ референтомъ правительственнымъ а тарифами краєвыхъ комисій) дръ Рига пояснивъ въ довшôй промовѣ свои внесеня, котрі въ низшихъ клясахъ годятся съ н о в ы м и внесенями правительства, але въ высшихъ клясахъ выходятъ навѣть значно высше по надъ первѣстні цифры правительственні. Объѣздный комитетъ єсть тои гадки, що грунта львôвского округа повинні бути высше отарифовані (с. з. для нихъ повинень бути установленый высшій дохôдъ), якъ краковскій и тернопôльскій округъ, а то зъ однои стороны задля ихъ лучшои якости, а зъ другои задля користнѣйшого вывозу (?). Противъ сихъ внесень выступивъ п. Смаржевскій и освѣдчивъ, що заступники Галичины стоятъ на основѣ давнѣйшихъ ухвалъ, але мусятъ рѣшучо спротивитись пôдвысшеню первѣстныхъ правительственныхъ тарифъ. Що найменше мусятъ заступники Галичины жадати, щобы межи тарифами округу краковского а львôвского и тернопôльского не було значнои и наглои рôжницѣ, але щобы постепенно пôдносилися тарифы ôтъ заходу до всходу (!). Дальше указувавъ п. Смаржевскій на высоке оцѣненье именно въ округѣ львôвскôмъ, доказуючи, що въ тôмъ округѣ зачислено до першихъ двохъ клясъ 25% всѣхъ грунтôвъ, тымъ часомъ коли въ иншихъ краяхъ тіи двѣ першѣ клясы обнимаютъ ледво ½%. Комитетъ увзгляднивъ по части тіи жаданя при тарифованю 6 повѣтôвъ львôвского округа, именно повѣтôвъ: ярославского, перемыского, мостиского, самбôрского, рудчаньского и городецкого.

На засѣданю дня 28 жовтня (9 листоп.) закôнчивъ комитетъ перше читанье тарифъ для львôвского округа (кромѣ лѣсовои культуры), а ôттакъ розпочавъ обрады надъ клясификаційными тарифами тернопôльского округа. Предсѣдатель объѣздного комитету дръ Рига пояснивъ поводы, задля котрыхъ въ низшихъ клясахъ прихилився до правительственныхъ внесень, а въ высшихъ клясахъ продложивъ тарифы майже тои самои высокости, якъ въ львôвскôмъ округѣ. Дръ Рига пôднѣсъ, що земля Тернопôльского округа єсть найлучшою въ цѣлôй Галичинѣ, але ôтносины вывозовѣ суть менше користнѣ. Заступники Галичины боронили внесень краєвои комисіи. По тôмъ приступлено до спеціяльнои розправы надъ тарифами для пôль орныхъ.

(*Спôльнѣ делегаціи.*) При розправахъ австрійскои делегаціи надъ войсковымъ буджетомъ Босніи, Герцеговины и Лимского околу забравъ голосъ дел. дръ Кляичъ и указавъ на тое, що правительство ничого не здѣлало, щобы полагодити аграрне пытанье въ тыхъ краяхъ, а се що доси зроблено, єще бôльше погôршае положенье. Австрійске правительство покровительствуе бегôвъ (вел. властителѣвъ землѣ — панôвъ) противъ раѣвъ (-кметѣвъ) и поступае въ тôмъ взглядѣ майже гôрше якъ турецке правительство. Въ загалѣ опираеся австрійске правительство на магометаньскôмъ елементѣ, що не годится съ цивилизаційною мисією. Дальше жалится бесѣдникъ, що правительство заводитъ въ тыхъ краяхъ нѣмецкі школы, въ урядахъ нѣмецкій языкъ и здаеся стремѣти до германизаціи сихъ краѣвъ. Такожь жалуе бесѣдникъ, що доси не переведено въ тыхъ краяхъ строгого роздѣлу межи цивильными и войсковыми властями и що торговля сихъ краѣвъ ôтъ часу ихъ окупаціи дуже пôдупала. Мин. бар. Гаймерлье ôтповѣдаючи на замѣты дра Кляича, годится съ нимъ въ тôмъ взглядѣ, що мисія Австріи въ окупованыхъ краяхъ повинна бути и єсть цивилизаційною и змѣряе до того, щобы ущасливити тіи краѣ. Треба однакожь зважати, що тіи краѣ выйшли доперва теперь зъ чотырывѣковои анархіи и що не такъ то легко заразъ всюды завести належный ладъ, особливо коли правительство доси боролося съ непріязными ôтношенями и елементарными нещастями, які були спали на тѣ краѣ минувшого року. Министеръ поясняе, що вже много зроблено въ тыхъ краяхъ, щобы привернути ладъ и безпеченьство, а що до уладженя аграрного пытаня указуе на великі трудности и на потребу

якъ найбôльшои осторожности при рѣшаню сеи многоважнои справы. Нынѣ вже богато значитъ тое, що никто не уважае окупаціи тыхъ краѣвъ злишною а тымъ менше шкодливою для Австріи. Противъ сихъ послѣдныхъ слôвъ министра выступивъ дел. дръ Штурмъ и указуе, що сумнѣ пророцтва о тôй окупаціи сповнилися. Перше думали, що кошта окупаціи вернутся зъ доходôвъ тыхъ краѣвъ. Нынѣ вже вдоволяются тымъ, що бодай звычайнѣ кошта самои управы (администрациі) сихъ краѣвъ покрываются зъ ихъ доходôвъ. О тôмъ, щобы кошта войсковѣ потрѣбнѣ для тыхъ краѣвъ були покрытѣ, не ма що й думати. Тіи кошта выносятъ теперь 22—23 милiонôвъ, а вразъ съ коштами инвестиціи 25 милiонôвъ. Мин. спôльныхъ финансôвъ Сляви выступае противъ замѣтôвъ дра Кляича що до аграрного пытаня и поясняе, що се пытанье далобыся тôлько въ той способъ полагодити, щобы перевести выкупъ землѣ чинтôвникôвъ ôтъ панôвъ (индемнизація) а се дуже збôльшилобы кошта администрациі краю, а впрочѣмъ уважае министеръ неôтповѣднымъ (?) переводити такiй выкупъ землѣ на користь чиншôвникôвъ. Що до мнимои германизациі тыхъ краѣвъ, поясняе министеръ, що въ школахъ учатъ по кроацки, а нѣмецкiй языкъ есть лише однымъ зъ предметôвъ науки; въ урядахъ повѣтовыхъ и въ судахъ урядуеся по кроацки, въ окружныхъ урядахъ по кроацки и по нѣмецки, а тôлько въ краєвôмъ правительствѣ (Landesregierung) по нѣмецки, що выплывае зъ природы стану рѣчiй и для улегшеня зношень съ державнымъ правительствомъ.

Австрiйска делегація прiйняла, якъ вже предсказувалисьмо, надзвычайный войсковый буджетъ пôсля жаданя правительства съ малыми змѣнами мимо опозиціи вѣрноконституційныхъ, а именно призволено на укрѣпленье Полѣ замѣсть внесенои черезъ буджетову комисiю сумы 480.000 зр. суму 750.000 зр. и на укрѣпленье Кракова 700.000 зр. яко першу рату зъ 3 милiонôвъ обчисленыхъ на укрѣпленье сего мѣста.

(*Угорска делегація*) приняла буджетъ маринарки окропивши суму правительствомъ жадану о 28,000 зр. Угорска делегація маe не призволити на суму 120.000 зр. на будову касарнь въ Пôдгôрю ôтплачуючись тымъ за тамтогорôчне выкрисленье жаданои сумы на будову касарнь въ Сегединѣ.

(*Торговельно-цловѣ переговоры межи Австрiею и Сербiею*) маютъ бути пôсля новѣйшихъ вѣдомостiй на ново пôднятѣ.

(*Нѣмецкiй Parteitag.*) Вѣрноконституційнѣ члены палаты панôвъ не возьмутъ участи въ загальнôмъ нѣмецкôмъ зѣздѣ централистичнôмъ въ Вѣдни.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. „Новости“ доносятъ, що сего року выданый законъ о выселеню жидôвъ въ области Войска Доньского буде переведеный съ початкомъ сѣчня 1881. р.

На Сибирскiй университетъ до дня заложеня угольного каменя пôдъ будôвлю вплынуло зъ грошевыхъ жертвъ 485.000 рублѣвъ. Зъ того 354.000 р. на будынокъ, 100.000 р. на науковѣ приборы а 31.000 р. на стипендiи для студентôвъ. Библiотека нового университету числитъ вже 35.000 томôвъ.

(*Петиціи студентôвъ университету.*) Мы вже доносили свого часу о тôмъ, що московска а ôттакъ и петербурска молодѣжь университетска домагалась петиціями змѣны теперѣшного утяжливого и пониженого становища студентôвъ университетскихъ въ Россiи. Слѣдомъ студентôвъ тыхъ двохъ столичныхъ универсиретôвъ пôшли и студенты университету т. зв. новороссiйского въ Одессѣ. Они выготовили петицiю до ректора, въ котрôй заявляютъ свои потребы и просятъ представити ихъ для залагодженя министрови просвѣты. Въ загальныхъ начеркахъ домагаются одесскѣ студенты университету: 1) привернути протекторство и инспекцiю въ такôмъ видѣ, якою она була передъ установленьемъ правилъ зъ 2 серпня 1879 р.; 2) привернути судъ професорôвъ надъ студентами и поручити студентамъ право суду надъ своiми товаришами въ дѣлахъ, нарушаючихъ честь студентôвъ; 3) узаконити право сходинъ и зносинъ тѣла студентского съ начальствомъ черезъ выбраныхъ самыми студентами ôтпоручникôвъ; 5) позволити студентамъ устроювати свои библiотеки и читальнѣ; 6) допустити, щобы студенты самѣ роздѣляли запомоги и стипендiи. Кромѣ того студенты просятъ о свою студентску касу, студентску кухню, бюро для гляданя занять, дальше просятъ, щобы могли заниматись збираньемъ грошiй на цѣли студентскѣ, устроювати балѣ, театральнѣ и всякѣ подôбного рода представленя и т. д. Наконецъ просятъ о знесенье заказу студентамъ вступати въ станъ супружескiй. — Якъ зъ всѣхъ тыхъ точокъ петицiй видко, студенты университетскѣ не домагаются чогось незвычайного, а тôлько съ малымъ выняткомъ того, що студенты университетскѣ иншихъ державъ Европы, въ тôмъ числѣ и австрiйскѣ, вповнѣ посѣдаютъ.

Туреччина. Дульциньо все еще не передане Чорногорцямъ. Що дня телеграма приноситъ вѣдомость, що „нынѣ-завтра“ передача послѣдуе, — однакожь всѣ тѣ вѣдомости показуются неправдивыми.

Грецiя. Зъ Атенъ доносятъ, що король Георгiй ôтбуде при кôнци падолиста с. р. въ товариствѣ официрôвъ генерального штабу инспекцiю гарнизонôвъ, розложеныхъ вздовжь границѣ. Бельгiйскiй корабель привѣзъ до Атенъ 40 арматъ системи Крупа. — Св. синодъ заявивъ свою готовôсть пожертвовати часть дôбръ церковнахъ на цѣли военнѣ.

Англiя. Зъ Лондона доноситъ телеграма, що премiеръ Глядстонъ выголосивъ на бенкетѣ у льорда-маiора промову, въ котрôй заповѣвъ, що въ цѣли удержаня порядку въ Ирляндiи въ случаю потребы зажадае вынятковыхъ уповажненъ. Що до политики заграничнои высказавъ Глядстонъ, що правительство англiйске старалося осягнути переведенье трактату берлиньского на пôдставѣ европейского концерту, що правительство не бажало окремои акціи и не уважае рѣчiю користнсю ôтдѣлятись ôтъ Европы и не стратило еще надѣѣ, що, коли не все, то хоть що небуть дасться перевести черезъ европейскiй концертъ.

Въ захôднôй Ирляндiи сподѣваются, якъ доноситъ телеграма зъ дня 10 падолиста, въ короткôмъ часѣ выбуху грôзныхъ заворушень. Правительство выслало тамъ значну войскову помôчь. Полкъ гузарôвъ одержавъ розказъ безъ проволоки удатися въ тѣ стороны. Власти англiйскѣ дуже занепокоенѣ, такъ якъ выбухъ домашнои вôйны въ Ирляндiи уважаесь неминучимъ.

Франція. Дня 9 падолиста ôтбулось ôткрытье сесiи палатъ. На першôмъ засѣданю предложило министерство своe заявленье, въ котрôмъ говорится о справахъ внутрѣшныхъ Франціи, заповѣдаесь кôлька правительственныхъ предложень а въ кôнци министерство обѣцяе предложити документы дотичачѣ внѣшнои политики французскои ôтъ часу берлиньского конгресу. Що до переведеня другои части мартовыхъ декретôвъ противъ неавторизованымъ конгрегацiямъ констатуе министерiяльне заявленье, що значне число конгрегацiй зôставало пôдъ вплывомъ политичныхъ страстiй, непрiязныхъ республиканьскôй формѣ правленя и пôднесло бунтъ противъ праву и що всѣ неавторизованѣ конгрегацiи мужескѣ въ загальнôмъ числѣ 261 зôстали закрытѣ; що до женьскихъ конгрегацiй то правительство не маe намѣреня ихъ розвязувати. Дальше министерiяльне заявленье поручае палатамъ доповненье законôвъ шкôльныхъ и заповѣдае кôлька предложень въ тôмъ предметѣ. Дальше высказуе заявленье надѣю, що палата залагодитъ уставу прасову и уставу о правѣ зôбрань. Поки новѣ уставы въ тôмъ взглядѣ не будутъ ухваленѣ, правительство буде держатись существуючихъ уставъ, але министерство уважае потрѣбнымъ предложити реформу уставъ прасовои и о правѣ зôбрань, понеже правительство при вызвахъ до вôйны домашнои не може довше остати безобороннымъ. Дальше поручае министерiяльне заявленье сенатови ухвалу тарифы цловои. При кôнци заявленя есть сказано, що правительство вести буде дальше уложену черезъ Фрейсинета програму роботъ публичныхъ, а тôлько намѣряе доповнити еи кôлькома важными проектами межи иншимъ проектомъ каналу Роданьского. Заявленье обѣцяе доповненье войсковои организаціи и заповѣдае предложенье документôвъ дипльоматичныхъ ôтъ часу берлиньского трактату а именно актôвъ ôтносячихся до найновѣйшихъ выпадкôвъ на орiентѣ. Документа тiи ствердятъ прiязнѣ ôтношеня Франціи до всѣхъ державъ и покажутъ, що всѣ державы оживленѣ бажаньемъ мира. Удержанье вспôльныхъ нарадъ межи всѣми державами есть найпевнѣйшою порукою мира европейского.

Министерство жадае, щобы палаты або рѣшучо прирекли ему своe спôвдѣланье або рѣшучо ôтмовили ему своеи пôдмоги. При установленю порядку дневного министеръ-президентъ Ферри поставивъ внесенье, щобы на перше мѣстце до обрадъ поставлено уставы едукацiйнѣ. Внесенье тое палата послôвъ 281 голосами противъ 106 ôткинула а на перше мѣстце порядку дневного поставлено проектъ до реформы стану судейского. Зъ интерпеляцiй внесеныхъ на першôмъ засѣданю палаты депутатôвъ нотуемъ двѣ интерпеляцiи: одну заповѣджену депутованымъ Деляфосъ въ справѣ политики заграничноi а другу деп. Лезанъ, жадаючого выбраня анкеты парляментарнои для розбору справы генерала Cissey'a, котрому одинъ дневникъ французскiй закинувъ, що ôнъ допустився якихсь надужить съ тайными документами министерства вôйны. Сю послѣдну интерпеляцiю узнала палата наглячою, першу же ôтложено ажь до тои поры, коли правительство предложитъ палатѣ акта дипльоматичнѣ.

По ôтбутôмъ засѣданю палаты министры и пôдсекретарѣ стану зôбрались на нараду и постановили зъ причины ухиленя палатою послôвъ внесеня министра-президента Ферріого, щобы устава едукацiйна прiйшла на перше мѣстце порядку дневного, громадно податись до димисiи. Президентъ министрôвъ Ферри завѣдомивъ о тôй ухвалѣ президента республики.

При замыканю кляштору Маріянôвъ въ Tourcoing, коло мѣста Lille прiйшло до непорядкôвъ, при чѣмъ около 60 особъ було раненыхъ.

Нѣмеччина. (*Рухъ антижидôвскiй.*) Мы вже не разъ доносили о агитаціи противъ жидôвъ въ Нѣмеччинѣ, яка ширится письменно и въ публичныхъ проповѣдяхъ навѣть черезъ надворного проповѣдника Штекера. Теперь оббѣгае по Нѣмеччинѣ петиція, котру пôдписали и пôдписуютъ люде найрôжнѣйшихъ станôвъ. Жаданя поставленѣ въ тôй петиціи суть такѣ: 1) Щобы жидамъ прибуваючимъ зъ заграницѣ не було вôльно осѣдати и устроюватись въ Нѣмеччинѣ безъ попереднього доповненя поставленыхъ якихсь условiй, досыть острыхъ, котрiбы спинили наплывъ жидôвъ до Нѣмеччины. 2) Щобы жидôвъ не допускати на высшѣ становища ани въ администрациі ани въ арміи, до чинностiй судовыхъ лишь въ певныхъ границяхъ такъ именно, щобы жидъ не мôгъ судити справъ позôставленыхъ рѣшеню одинокого судiи, дальше щобы не мôгъ бути судiею покою або судiею слѣдчимъ. 3) Щобы школы мѣшанѣ, котрѣ посѣщаютъ дѣти жидôвскѣ, задержали характеръ чисто-христiяньскiй и щобы жиды не могли выкладати гдеякѣ предметы, хиба титуломъ вынятку. 4) Щобы рухъ людности жидôвскои бувъ выказуваный окремо въ статистицѣ администрацiйнôй, чого ôтъ якогось часу занехано.

НОВИНКИ.

— Сегодня ôтбудеся засѣданье **пôдкомитету политичного** а въ понедѣлокъ **повного комитету** для обходу Iосифиньского.

— **Въ справѣ обходу Iосифиньского**. Щобы ôтповѣсти на вчиненѣ интерпеляціи зъ провинціи и щобы спростовати хибнѣ информаціи, якѣ ширятъ польскѣ, нѣмецкѣ и иншѣ газеты про обхôдъ Iосифиньскiй, мусимъ на сѣмъ мѣстци заперечити подавану блудно газетами вѣдомôсть, будьтобы товариство политичне „Руска Рада“ або друге яке товариство львôвске занималось устроeньемъ митинга, обговорювало резолюціи для митинга и т. д. Мусимъ отже заявити, що цѣлымъ обходомъ Iосифиньскимъ занимаесь самостôйный, ôтъ нiякого товариства не звязаный и не залежный **комитетъ**, подѣленый на два пôдкомитеты, политичный и литерарурный, котрый одинъ тôлько укладае програмы, обговорюе резолюціи, выдае ôтозвы (якъ се свѣдчитъ ôтозва въ нынѣшнôмъ ч. „Дѣла“) и т. д. Що до резолюцiй, котрѣ маютъ бути предложенѣ митингови, то, якъ мы вже звѣщали, тiи резолюціи уложивъ п. Володимиръ Барвѣньскiй, членъ пôдкомитету политичного. На засѣданю пôдкомитету зреферовавъ п. Барвѣньскiй загальный начеркъ резолюцiй, обнимаючiй чотыри дѣлы а именно резолюціи, ôтносячiйся I до державно-правного становища Русинôвъ, II до економичныхъ справъ Русинôвъ III до справъ школьныхъ и IV до внутрѣшнои организаціи Русинôвъ. Дѣлъ резолюцiй пôдъ I) с. е. ôтносячихся до державно-правного становища Русинôвъ, реферовавъ вже п. Барвѣньскiй и на засѣданю повного комитету. Повный комитетъ всесторонно обговоривъ и принявъ згаданый першiй дѣлъ резолюцiй.

— На засѣданю повного комитету для Iосифиньского обходу, о котрôмъ подаемъ новыше вѣдомôсть, обговорено такожь **ôтозву до руского народа**, уложену дромъ Добряньскимъ и ухвалено тую ôтозву напечатати въ чотырохъ газетахъ: „Дѣлѣ“, „Словѣ“, „Батькôвщинѣ“ и „Рускôй Радѣ“.

— **Всѣ школы** низшѣ, середнѣ и семинаріи учительскѣ во Львовѣ замкненѣ зъ причины епидемiй, будутъ отворенѣ 22 с. м.

— **П. Косовичь**, судiя повѣтовый, выбраный посломъ до рады державнои зъ Буковиньского округа мѣского Сучава-Радôвцѣ-Серетъ на мѣстце Офенгайма, котрого выбôръ якъ звѣстно рада державна уневажнила. П. Косовичь належитъ до партiи автономистôвъ. Одержавъ ôнъ 744 голосôвъ противъ 275, котрѣ Офенгаймъ и 244 котрѣ судiя Мискольчи одержавъ.

— **Землетрясенье**. Дня 9 листопада навѣстило полудневу Австрiю сильне землетрясенье, котре далося чути въ Кроаціи, Краинѣ, Трiестѣ, Уграхъ а навѣть въ Вѣдни. Дня 10 и 11 листопада повторилися встрясеня въ Кроаціи. Найбôльше ôтъ того страшного природного зъявища потерпѣло мѣсто кроатске Загребъ (Agram). Шкоды, якѣ землетрясенье въ тôмъ мѣстѣ учинило, обчисляютъ на 3 милiоны зр. Пôдчасъ першого найсильнѣйшого встрясненя почали валитись комины, гзимсы, вежицѣ церковнѣ и засыпали румовищемъ улицѣ. Глухiй лоскôтъ и гукъ пôдземельный заглушувавъ грехôтъ валившогося румовища и крикъ смертельнои тревоги переляканыхъ жителѣвъ. Кождый троха высшiй будынокъ зарисовався такъ сильно, що жителѣ зъ обавы передъ смертiю утѣкали зъ будынкôвъ пôдъ голе небо. Въ помешканяхъ начинье, по склепахъ фляшки съ напоями потовклись. По першôмъ встрясненю наступило въ пять минутъ друге, въ кôлька секундъ трете вже слабше. Заможнѣйшѣ люде выѣхали заразъ фiякрами съ родинами за мѣсто до поблизькихъ винниць. Зъ церковъ св. Марка, св. Катерины повалилися вежѣ и погребали пôдъ собою кôлька людiй. Въ катедрѣ звалилася до внутра часть стропу и ушкодила великiй ôлтарь. 30 людiй утратило житье. Склепы позамыкано. Школы закрыто. Жителѣ мѣста повыносилися до наметôвъ пôдъ голымъ небомъ. Перестрахъ великiй. Цѣсарь удѣливъ зъ приватныхъ фондôвъ своихъ 10.000 зр. на першѣ найконечнѣйшѣ потребы зруйнованого мѣста.

— **Зъ Стрыя** пишутъ намъ: Желѣзница арх. Альбрехта звѣстна зъ своеи повôльнои ѣзды. Розказуютъ забавный случай, що въ Станиславовѣ кондукторъ мавъ разъ причепитися до якогось дорослого пасажера за тое, що ôтбувъ подорожь зô Львова за половину карты, а пасажеръ мавъ кондукторови ôтповѣсти: „Я не виненъ, желѣзница винна. Якъ я выѣхавъ зô Львова, я бувъ о десять лѣтъ молодшiй.“ Теперь, якъ зачуваемъ, ôтъ нового року маe бути межи Львовомъ а Стрыемъ заведена ѣзда еще повôльнѣйша, такъ звана омнибусова. Поѣздъ желѣзницѣ тягненый легкою машиною буде робити лишь 2 милѣ на годину и приставати не тôлько на стацiяхъ, але такожь всюда, где сходятся дороги съ колiею. Замѣсть 3—4 годинъ подорожь така маe тревати 6—7. Причиною такои змѣны маe бути ощаднôсть, а именно маютъ бути позношенѣ будки, яко непотрѣбнѣ бôльше а и персоналъ урядничiй маe бути зменшеный.

— **Зô Львова** пишутъ намъ: До IV гимназiи (польскои) во Львовѣ записалось значне число Русинôвъ, котрѣ объявили охоту учитись руского языка. По довгихъ нарадахъ съ професорами донесла о тôмъ дирекція тоижь гимназiи радѣ школьнôй краевôй, котра наконець и призволила на науку руского языка въ тôйже гимназiи. Доходятъ насъ однакожь вѣсти, що при выкладахъ руского языка уживаесь тамъ **языкъ польскiй**. Ученики, дѣти рускихъ священикôвъ, мѣщанъ та селянъ розумѣютъ по руски, лучше якъ по польски, длятого годѣ змѣрковати, зъ якои причины рускiй языкъ маe выкладатись по польски, що навѣть зô взглядôвъ педагогичныхъ не дасться нiякъ оправдати. Надѣемось, що дирекція IV гимназiи схоче признати справедливôсть нашимъ увагамъ и зарядитъ, щобы на будуще рускiй языкъ бувъ выкладаный по руски.

— **Зъ Долиньского** пишутъ намъ: Львôвскiй польскiй комитетъ, занимаючiйся выконаньемъ **альбума памяткового для Архикнязя Рудольфа** при случаю его вѣнчаня въ лютôмъ 1881 р., розôславъ дня 1 падолиста с. р. до всѣхъ радъ повѣтовыхъ, отже и до повѣтовои рады Долиньскои ôтозву, котрою взываеся, щобы члены тоижь рады занялись збираньемъ складокъ въ цѣлôмъ повѣтѣ на згаданый альбумъ ôтъ священикôвъ обохъ обрядôвъ и ôтъ рускихъ громадъ. Въ пересвѣдченю, що той памятковый альбумъ, зробленый за грошѣ не лишь польскѣ але и рускѣ буде переданый Архикнязеви тôлько въ имени Полякôвъ, такъ якъ до комитету занимаючогося памятковымъ альбумомъ не покликано никого зъ Русинôвъ, и совсѣмъ не вѣдомо, чи такъ якъ ôтозва о складки такожь и присвяченье альбума буде зредаговане въ языцѣ краю, т. е. рускôмъ (чого мы по складѣ комитету совсѣмъ не можемъ надѣятись) — запытуемъ нашу „Раду Руску“, чи не моглабъ она занятися, щобы Русины самѣ ôтъ себе яку памятку для Архикнязя приготовили и въ имени своѣмъ доручили. Польскѣ комитеты маютъ звычай все брататися съ Русинами и писати ôтозвы по руски, коли иде о збиранье гроша зъ рускаго народа, але коли грôшь вже зôбраный, тогды они „забуваютъ“ сказати зъ кого ôнъ зôбраный. Пора вже намъ самымъ промышляти о собѣ.

— Съ ч. 21 выданымъ пôдъ днемъ 1 (13) падолиста **„Рускiй Сiонъ“ перестаe выходити**. Редакторъ „Р. Сiона“, вицеректоръ Александеръ Бачиньскiй въ статiи „До П. Т. Читателѣвъ „Рускаго Сiона“ пише межи иншимъ: „... обнимаючи съ початкомъ с. р. выдаванье „Р. Сiона“ мы мали провôдну гадку очистити и оборонити насъ ôтъ всякои напасти, пôднести насъ черезъ истребленье елементôвъ, тлѣючихъ нашь народно-церковный организмъ. — Однакожь, чи то

мы неблагорозумно єи розвивали, чи то она въ своємъ розвою надыбала на страданя кождôй идеи свойственнй, чи то такъ зарядивъ розумъ Божій, котрого „неисповитанй судове и неизслѣдимй путіе“, досыть, що послѣдуючи высшôй воли мы принужденй теперѣшне выдавництво „Р. Сіона“ перервати. Повинуючись наставникамъ нашимъ и хотячи миръ Христовъ мати межи собою, мы хоть съ кровію пересякненымъ серцемъ, пôддаємся незавидноѣ судьбѣ, уповаючи на Бога, що насъ не оставитъ, що „избавитъ насъ отъ врагъ нашихъ и отъ всѣхъ ненавидящихъ насъ“. Богъ и добрй люде не дадутъ намъ загинути. Никто, надѣемось здоровомыслячій и доброи волѣ не кине каменемъ проклона на насъ, пожалуе и вспоможе намъ выдобутися зъ матеріяльнои руины, на яку єсьмо выставленй черезъ перерву выдаваня реченои часописи, такъ якъ маємъ великй рахунки съ друкарнею, котрй лише тогды будемъ могли выровнати, на коли всѣ залеглости ôтъ П. Т. Читателѣвъ нашихъ такъ зъ текучого якъ и минувшихъ лѣтъ намъ якъ найскорше будутъ надôсланй“.

— Редакція одержала допись, въ котрôй одинъ львôвскій Русинъ съ жалемъ пôдноситъ той фактъ, що гдеякй рускй священики ôтправляючи службу божу **въ єзуитскôмъ костелѣ** не держатся руского обряду, але дѣйствія зъ латиньского обряду власновольно принимаютъ. Одннъ священикъ рускій ôтправлявшій службу божу въ костелѣ Єзуитôвъ вô второкъ, дня 2 н. с. падолиста, уважавъ потрѣбнымъ поминути передъ запричащеньемъ гр. к. исповѣдника молитву: „Вѣрую Господи и исповѣдую“.

— **Конкурса учительскй.** Рада школьна окружна въ Станиславовѣ розписуе конкурсъ на посады учителѣвъ школъ етатовыхъ: 1) въ Угорникахъ, 2) въ Крылосѣ и 3) въ Ямници съ рôчною платою 300 зр. и 4) на посаду управляючого учителя при 4-клясовôй школѣ въ Товмачи съ платою 450 зр. Речинець подаваня до 3 (15) грудня 1880.

— **Именованя учительскй.** Кр. Рада шк. именовала дѣйстными учителями школъ етатовыхъ: Андр. Бѣлозора въ Незнановѣ, Зах. Бѣлиньского въ Мышковцяхъ, Ив. Барбоцкого въ Крижановичахъ, Леоп. Шеремета въ Копечинцяхъ, Едварда Дашкевича въ Крукеничахъ, Франц. Марца въ Верхославичахъ, Адольфа Митезу въ Сколишинѣ, Валентого Натаньского въ Щуровôй и Цирилю Старкель въ Щуровôи.

— Про **похоронъ Данила Каменецкого** въ Петербурзѣ пише „Новое Время“ (ч. 1671): „Похоронъ Каменецкого ôтбувся при участи старыхъ и молодыхъ єго другôвъ, знакомыхъ и почитателѣвъ. Смерть того украиньского дѣятеля можна назвати другою по Шевченку незамѣнимою утратою Украины. Надъ могилою єго промовивъ прекрасно о. Онатовичъ схарактеризовавши въ короткихъ а теплыхъ словахъ покôйного яко чоловѣка и дѣятеля. Але не менше великій вплывъ зробили бесѣды двохъ молодыхъ другôвъ покôйника: Лукіянова и Сластьоны, высказанй по руски (украиньски). Лукіянôвъ такъ промовивъ: „Панове громадо! Тиха и скромна участь кождого простого робôтника, чорнобочого, на всякôмъ поли працѣ. Той а той архитектъ построивъ таку а таку будôвлю, той инжинеръ збудовавъ таку желѣзницю, — имена архитекта и инжинера переходятъ зъ устъ до устъ, обвѣщаются въ газетахъ и книгахъ... А робôтникъ, котрый въ потѣ чола выповнивъ ихъ плянъ, зносячи при тôмъ голодъ и холодъ, — той робôтникъ никому незвѣстный... Думка о такôмъ простôмъ робôтнику прійшла менѣ въ голову якъ разъ тутъ, надъ могилою Каменецкого: покôйникъ бувъ тымъ самымъ чорнымъ робôтникомъ на поли ôтродженя украиньскои народности и розвитя украиньскои литературы. Близькій пріятель Шевченка, Кулѣша, Бѣлозерского и другихъ Украинцѣвъ народовцѣвъ, Каменецкій окôнчивши въ 1853 р. курса въ Кієвскôмъ университетѣ ставъ однымъ зъ найенергичнѣйшихъ дѣятелѣвъ народныхъ въ такъ званыхъ украинофильскихъ кружкахъ зъ кôнця 50-ыхъ и початку 60-ыхъ рокôвъ. Ôнъ збиравъ матеріялы для украиньскои етнографіи, зôбравъ до 500 украиньскихъ пѣсень и начавъ бувъ выпускати ихъ въ свѣтъ, але въ 1864 р. мусѣвъ задля певныхъ, всѣмъ звѣстныхъ причинъ заперестати своє дѣло. Покôйный бувъ управляючимъ першою украиньскою друкарнею (П. Кулѣша) и тамъ ôнъ проводивъ кожду свобôдну ôтъ занять службовыхъ минуту: ôнь редаговавъ гдеякй украиньскй рукописи, робивъ коректу украиньскихъ книгъ а навѣть власными руками складавъ до друку „Кобзаря“ Шевченкового, „Народнй оповѣданя“ Марка Вовчка и многй другй знаменитшй украиньскй творы, не довѣряючи того дѣла простымъ складачамъ, щобы зъ незнаня руского языка и рускои правописи не наробили ошибокъ. Кромѣ того Д. Кам. бувъ однымъ зъ сотрудникôвъ нашои „Основы“. Коли Основа перестала выходити и по заборонѣ выдавати рускй книжки въ Петербурзѣ гдеякй зъ бувшихъ товаришѣвъ Кам-ого, всѣмъ звѣстнй яко литераты-Украинцѣ, — пôдъ гнетомъ политичныхъ невзгодинъ выреклися рôдного дѣла, спалили то, чому впередъ поклонялись и хоть не поклонились совсѣмъ тому, що впередъ въ болото топтали — Каменецкій, той незвѣстный робôтникъ и мученикъ за идею, до послѣдныхъ хвиль житя оставъ вѣрнымъ свому знамени, оставъ вѣрнымъ Украинѣ, народолюбцемъ, готовымъ на всѣ жертвы за своє дѣло... Маючи не мало знакомыхъ межи молодежію ôнъ учивъ ихъ любити рôдну землю и рôдный народъ а молодѣжь сердечно єго поважала. Каменецкого не знає вся Украина, якъ знає Шевченка, але не погибне слава такихъ людій, якъ сей покôйникъ, хоть при житю кромѣ другôвъ свѣтъ о нѣмъ не знавъ. Знакомй розкажутъ про него другимъ, напишутъ въ книгахъ — и честный чоловѣкъ знайде своє и за могилою. Звертаючись до домовины покôйного закôнчу промову словами зъ поемы безсмертного Шевченка:

Спи козаче, — душа щира,
Хто-небудь згадає!“

Бесѣда п. Лукіянова глубоко тронула всѣхъ присутныхъ. Съ такимъ самымъ горячимъ чувствомъ було выслухане и друге надгробне слово п. Сластьоны. Ôнъ промовивъ по руски: „Мы всѣ, що прійшли за сею домовиною, всѣ мы, повторяю, несказано глубоко пораженй и опечаленй великою утратою такого дорогого чоловѣка, якимъ бувъ сей борець за правду и за свою дорогу Украину. Що ôнъ принѣсъ ѣй въ жертву, — мы знаемъ; якъ ôнъ любивъ свою Украину — мы бачили: годину передъ смертію, въ тяжкихъ мукахъ, ôнъ разъ-на-разъ повторявъ: „Украина моя, широка Украина!“ Панове, якъ много сказано въ тыхъ немногихъ словахъ! Яка душа, яка молода, горяча чуеся въ нихъ до дорогои Украины! Ни лѣта єи не пригасили, ни люде, — и умеръ ôнъ съ нею и унѣсъ єи съ собою въ могилу, вѣрный собѣ и своѣй Украинѣ. Тяжко було єму покидати сей свѣтъ, дуже тяжко. „Вернѣтеся лѣта мои, лѣта молодіи“, спѣвавъ ôнъ майже умираючи... Ôнъ хотѣвъ жити. А бôльше всего не хотѣвъ умирати на чужинѣ. Непривѣтна була єму чужина — своимъ сонцемъ холоднымъ, своими снѣгами глубокими... Тамъ, на Украинѣ, тамъ надъ єго могилою барвѣнкомъ и васильком прибраною червонѣлаы калина, соловейко щебетавбы... Тутъ не буде того — тои послѣднои утѣхи! За то мы, братя, згадаємо єго всѣ: мы молодй, якъ батька и порадника нашого, вы, старй товарищѣ єго, якъ брата, друга и чоловѣка! Згадаємо єго словомъ щирымъ, теплымъ и памятію доброю — вѣчною!“

Память покôйного почтили окремыми вѣнками съ надписями: „Чернигôвцѣ“, „Полтавцѣ“, „Кієвцѣ“ и „Кубанцѣ“. Вѣнки несли дѣвицѣ-студентки. Ник. Костомарôвъ бувъ при выносѣ тѣла покôйного, але задля слабости нôгъ не мôгъ сопроводити єго на кладбище“.

— На **„Руску бурсу“ въ Бережанахъ** зложили вкладки слѣдуючй Вп. пп.: п. Вольскій дѣдичъ зъ Гиновичъ 3 зр., о. М. Соневицкій катих. гимназ. 3 зр., о. М. Глебовицкій прих. Бережанъ 1 зр., о. Иляр. Стеткевичъ прих. Божикова 2 зр., о. І. Слюзарь прих. Дунаева 3 зр., о. І. Макогоньскій прих. Липицѣ горѣш. 3 зр., о. І. Лужницкій прих. Жукова 4 зр., о. Иляр. Яросевичъ прих. Пукова 1 зр., о. Мел. Винницкій сотр. Городища 1 зр., п. Т. Досинчукъ купець зъ Пôдгаецъ 5 зр., п. Д. Сарачиньскій начал. почты Береж. 3 зр., п. П. Дуткевичъ проф. гимназ. 1 зр., п. С. Вовчукъ учит. гимназ. 4 зр. 41 кр., п. Т. Залуцкій мѣщанинъ зъ Пôдгаецъ 1 зр.

Складаючи симъ Вп. пп. жертводателямъ сердечне „Спаси-Бôгъ“ ôтзываємся до всѣхъ, кому дорога лучша доля и просвѣта нашого народа, щобы зволили щиро заняться справою нашои бурсы. Особливожь надѣемся, що люде — колишнй ученики Бережаньскй — щиро тою справою займутся, щобы допомогчи бѣднѣйшôй братіи образоватись въ заведеню, до котрого самй колись то учащали, а нынѣ може дѣтій своихъ посылаютъ.

Датки просимо пересылати на руки касіера бурсы Впр. о. М. Соневицкого, катехита гимназіяльного въ Бережанахъ.

Отъ выдѣла „Рускои бурсы“ въ Бережанахъ.

Вѣсти епархіяльнй.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Каноничну институцію на приходъ Поручинъ дек. Бережаньского получивъ: о. С. Ленкій зъ Крегульця; на Осôвцѣ дек. Чорткôвского о. П. Косовичъ зъ Бережницѣ.

Презенту получивъ: на приходъ Шляхтинцѣ, дек Тернопôльского о. С. Навроцкій.

Душпастырскй посады пол.: о И. Кисѣлевскій зъ Поручина одержавъ завѣдательство въ Крегульци, дек. Гусятыньского; о. Т. Турула, новопоставленый презвитеръ одержавъ грамоту на другого приходского сотрудника въ Бережанахъ: о. П. Мандзикъ зъ Осовець перенесеный на завѣдателя капеляніи Бережница, дек. Стрыйского.

Въ духовне съменище принятый: п. Володим. Войнаровскій на 1 рôкъ богословія.

Цертификатъ для слуханя выкладôвъ богословскихъ зъ I р. получивъ п. Северинъ Бурачокъ.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Школьнои Часописи ч. 5** мѣститъ: Вплывъ науки языка материнёго на выхованье (зъ уваги на школы гимназіяльнй написавъ Ол. Барвѣньскій, дальше); реформа школьнои уставы для школъ народныхъ; Якъ учити въ першôй клясѣ дѣти, котрй зачали ходити до школы? (дальше, лекція 5); Шпакъ (препарація); Новинки; Библіографія; Некрольогія; Именованя и конкурса учительскй и пр.

Запрошенье.

В. Президія ц. к. Намѣстництва розпорядженьемъ зъ дня 30 жов. 1880 Ч. 10100 позволила на збиранье добровôльныхъ даткôвъ на воспиталище дѣвоче пôдъ зарядомъ Словитскихъ инокинь чина св. В. В. по конець року 1881.

На основѣ сего розпорядженя комитетъ занимаючійся дѣлами повысшого заведеня має честь просити Всечест. духовеньство и почт. мірянъ о благосклонне причиненьеся своими дарами на тую всеважну цѣль, тымъ бôльше що намѣреньемъ сего комитету єсть, воспиталище тое завести во Львовѣ, яко безперечно до тои цѣли найотвѣтнѣйшôмъ мѣстци, пôдъ зарядомъ Словитскихъ инокинь Чина св. В. В. Пекуча потреба такого заведеня во Львовѣ загально узнана дѣлае всяке дальше порученье тогоже злишнымъ. Доказомъ сего єсть тое радôстне обстоятельство, що въ послѣдныхъ часахъ вплынули вже на руки комитету значнй жертвы, такъ, що комитетъ вдячностію перенятый, мило уважаеся бути споводованымъ оголосити имена и дары тыхъ благородныхъ дателѣвъ.

Всч. О.	1.	Юзычиньскій Іоа. пар. въ Боринчахъ	50 зр.
„ „	2.	Шанковскій Іак. пар. въ Копечиньцяхъ	25 „
„ „	3.	Дудкевичъ Іоанъ пар. въ Любѣню	20 „
„ „	4.	Коцовскій Ник. пар. въ Отиновичахъ	10 „
„ „	5.	Зарицкій Вас. пар. въ Половôмъ	100 „
„ „	6.	Ганкевичъ Іоанъ пар. въ Буцикахъ	50 „
„ „	7.	Кобыляньскій Іос. пар. въ Пôйлѣ	40 „
„ „	8.	Кобыляньскій Іос. кап. въ Марковѣ	5 „
„ „	9.	Нежелаючій объявити своего имени	100 „
„ „	10.	Борисѣкевичъ Мих. пар. въ Бѣлобожницѣ	50 „
„ „	11.	Сюкола Васил. пар. въ Чортковѣ	10 „
„ „	12.	Дръ Ильницкій Іоа. крыл. Соб. Перем. (въ льосахъ)	100 „
„ „	13.	Билиньскій Іоа. пар. зъ Илавча	100 „
		Разомъ	660 зр.

Заявляючи тымъ Всепочт. дателямъ своє щирѣйше благодаренье, Комитетъ уважаєеще своєю пріятною довжностію, особенно подяковати яко изрядному благодѣтелеви Всеч. Господину Совѣтникови митроп. конс. Іосифу Кобыляньскому, парохови въ Пôйлѣ, котрый кромѣ повысшои квоты, подаровавъ на сю цѣль листъ заставн. кред. института земского на 1000 зр. в. а. а заразомъ и тымъ зъ высше наведеныхъ дателѣвъ, котрй освѣдчили комитетови готовôсть причинятися и дальшими значнѣйшими дарами на помянуту загально користну цѣль. А поручаючи добрый успѣхъ сеи справы милостивому провидѣню Божому управшаєкомитетъ ласкавй жертвы або впростъ на руки пôдписаного предсѣдателя комитету, або на руки осôбъ, котрй до збираня жертвъ цертификатомъ ôтъ предсѣдателя Комитету уповажненй и засмотренй будутъ.

Наконець не може комитетъ не звернути уваги, що ôнъ свѣдомый своєи высокои задачи постановивъ, се заведенье якъ найскорше въ житье перевести, и протое поручаєякъ найтеплѣйше сю справу ласкавому увзглядненю, надѣючися якъ найспѣшнѣйшихъ и найобильнѣйшихъ жертвъ.

Ôтъ комитету занимаючогося дѣлами воспиталища женьского.

Во Львовѣ дня 7 падолиста 1880.

Сильвестеръ Сембратовичь, Еппъ.
предсѣдатель комитету.

До сего числа долучаємъ ôтозву часописи „Господаря и промышленника“ въ Станиславовѣ.

Курсъ збôжя зъ дня 12 падолиста 1880.
(*Справозданье львовскои комнаты купецкои*)

Цѣна за 100 кильограмôвъ.

	ôтъ зр.	ôтъ кр.	до зр.	до кр.
Пшениця	10	40	10	60
„ бѣла	—	—	—	—
„ жовта	—	—	—	—
„ осѣнна	—	—	—	—
Жито	9	45	10	
Ячмѣнь	6	—	7	25
Гречка	6	75	7	25
Овесъ	6	25	6	50
Горохъ до варки	9	—	10	—
„ паст.	7	25	8	—
Выка	5	—	5	25
Кокорудза стара	7	—	7	25
„ нова	6	25	6	50
Рѣпакъ зимовый	—	—	—	—
„ лѣтный	—	—	—	—
Ржѣй (Лняика)	10	—	10	25
Насѣнье лняне	11	50	12	20
Конюшина (передна)	40	—	45	—
Кминъ	—	—	—	—
Анижъ	—	—	—	—
„ плоскій	—	—	—	—

Курсъ львôвскій зъ дня 11 . л. падол. 1880.

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	270 75	274 —
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	164 25	167 50
Банку гип. галиц. по 200 р.	291 —	296 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	96 75	97 75
„ „ „ по 4% ав.	91 —	92 —
„ „ „ по 5% ав. період.	96 75	97 75
Банку гип. галиц 6% ав.	101 25	102 25
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	100 —	101 50
3. Листы довжнй за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	97 90	98 90
Облиги комунальнй Гал. банку рустик. 6%	100 —	101 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 —	101 50
5. Лосы мѣста Кракова	19 50	21 50
„ „ Станиславова	23 50	25 50
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 51	5 62
„ цѣсарскій	5 53	5 63
Наполеондоръ	9 33	9 43
Пôвимперіялъ	9 63	9 73
Рубель россійскій срѣбный	1 57	1 71
„ „ паперовый	1 17½	1 19½
100 марокъ нѣмецкихъ	57 70	58 40
Серебро	99 50	100 50

Товариство Просвѣта

набувши на власнôсть

першій и найлучшій

НѢМЕЦКО-РУСКІЙ СЛОВАРЬ

Ом. Партицкого

обôймаючій 820 сторôнъ

рѣшилось знижити цѣну Словаря зъ 3 злр. **на 1 злр. 50 кр.,**

щобы тымъ чиномъ улегшити Вп. Публицѣ рускôй купно такъ въ кождôй хвили потрѣбного пôдручника.

Адреса: **Товариство Просвѣта во Львовѣ.**

Книгу дра Ом. Огоновского: **Studien auf dem Gebiete der ruthenischen Sprache** можна набути въ товариствѣ „имени Шевченка“, въ книгарни Миликовского, книгарни польскôй и книгарни Зейфарта & Чайковского во Львовѣ и въ головныхъ книгарняхъ на провинціи.

Рукодѣльня Обувя

во ЛЬВОВѢ, при Рускôй улици ч. 3. въ домѣ Ставропигійского Института.

Маю честь поручитися ласкавымъ взглядамъ Высокоповажнои Публики и заневняю, що моимъ найбôльшимъ стараньемъ буде: всѣмъ мѣстцевымъ и замѣстцевымъ жаданямъ якъ найскорше и найточнѣйше задосыть учинити. При ласкавыхъ замовленяхъ зъ провинціи прошу о надôсланье на мѣру зъужитого чобота. Въ надѣѣ, що Высокоповажна Публика не ôткаже менѣ своихъ взглядôвъ

остаю съ высокимъ поважаньемъ

(3—?) **Павло Мартинôвъ.**

ГРОМАДА БОКÔВЪ

(повѣтъ Пôдгайцѣ почта Завалôвъ) пошукуе чоловѣка честного, тверезого, а доброго Русина, котрый бы бувъ спосôбный обняти обовязокъ **учителя при школѣ парохіяльноѣ вразъ съ писарією громадскою** за рôчною платою 100 зол. и помешканье. Зголошуватися належитъ письменно а єще лучше лично до мѣстцевого священика або до начальника громады.

Бокôвъ 6 листоп. 1880. (2—?)

Выдае: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдае: **Маркилъ Желехôвскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 86. Львôвъ, Середа 5 (17) листопада 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администрациі „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрациі час. „Дѣло“.
Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.
Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.
Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.
Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

☞ Зъ причины припадаючого на Суботу сего тыждня торжества св. Архистр. Михаила, слѣдуюче число „Дѣла“ выйде въ Середу 12 (24) Листопада.

Анкета для реформы шкôлъ народныхъ.

III.

Анкета школьна ослонила свои нарады досыть грубою засконою и совсѣмъ не стараєся о тое, щобы єи обрады въ такъ многоважнôй справѣ доходили до загальнои вѣдомости. Задля тои тайности не можемо слѣдити за єи нарадами и не знаємо близше пляну змѣны наукъ для народныхъ шкôлъ предложеного гр. Реємъ. Придержуючися однакожь тыхъ вѣдомостій, якѣ мимо волѣ школьнои анкеты дôйшли до публики, можна вносити, що гр. Рей далеко єще не жадавъ якои тамъ дуже радикальнои змѣны пляну наукъ, котрабы ажь „зробила переворотъ цѣлого дотеперѣшного шкôльництва“, якъ думає п. Савчиньскій, а головно жадавъ лише, щобы увзгляднено науку господарства и науку о громадскихъ обовязкахъ. До того єще жадавъ гр. Рей, щобы зменшено науку граматичну. Симъ послѣднымъ замѣтомъ гр. Рей єще совсѣмъ не дôткнувъ сеи такъ у насъ вже розповсюдненои системы граматичнои науки, котра перемѣнює на дѣлѣ народну школу майже выключно въ школу науки польского языка, ани не дôткнувъ науки „географіи и исторіи“, котра осѣдає на могилѣ Ванды и розплываеся въ славословіяхъ польскихъ королѣвъ, ани наконець науки „рисункôвъ и геометріи“. Можна сказати, що гр. Рей ограничився на жаданю що найменшои змѣны. А все жь вже и таке жаданье вызвало горячу ôтповѣдь п. Савчиньского о „переворотѣ шкôльництва“, бôльшôсть школьнои анкеты заворушилась и ôтбулася ажь двогодинна осôбна конференція пп. инсп. Мандыбура и Шмитта съ гр. Реємъ, щобы на другій день успокоити анкету, що гр. Рей „не йде за далеко, але жадає того, що п. Савчиньскій сказавъ, с. є. упрощеня гдеякихъ дѣлôвъ и доданя необходимыхъ дѣлôвъ науки!!“ Щожь сказавъ п. Савчиньскій? Содержанье єго промовы подали мы вже въ першôй нашôй статіи. П. Савчиньскій боронитъ теперѣшнои системы; ôнъ противится основнôй змѣнѣ теперѣшного пляну и признає тôлько, що въ нѣмъ суть гдеяки „niedoskonałości“; ôнъ спыхає вину злого стану шкôлъ на учителѣвъ, боронитъ „граматики“, а вжежь конечно не тôлько „рисункôвъ и геометріи“, але й „польско-королѣвского славословія“ а ставитъ цѣлію народнои школы тôлько „заинтересувати“ сельску молодѣжь до науки, але не учити господарства, котрого пôсля думки п. С. — „школа не єсть въ станѣ научити“. Єсли справдѣ жаданя гр. Рея идентичнѣ съ сими поглядами п. Савчиньского, якъ се запевнивъ школьну анкету инсп. Мандыбуръ, то не ма тутъ бесѣды о якôй небудь основнôй змѣнѣ пляну наукъ въ народныхъ школахъ. Мимо сего запевненя инсп. Мандыбура мы не можемо однакожь увѣрити въ таку идентичнôсть, а припускаемо щось другого, именно, що по „двогодиннôй конференціи“ инсп. Мандыбура и Шмитта съ гр. Реємъ пущено до коша проєктъ гр. Рея. По тôй конференціи не чуємо вже ничого про долю проєкту предложеного гр. Реємъ, а бачимо противно, що мимо готового предложеня гр. Рея секція поручає п. Штарклеви выпрацювати осôбный проєктъ, а вже 10. н. с. листопада чуємо о спеціяльныхъ нарадахъ не надъ проєктомъ гр. Рея, але надъ проєктомъ п. Штаркля (котрый нынѣ подаємо)! Якъ бачимо, декораціи скоро змѣняются. Єсли дѣйстно проєктъ гр. Рея идентичный съ поглядами п. Савчиньского, то мы не можемо поняти для чого не приступлено до обрадъ надъ симъ проєктомъ, а захована єго пôдъ стôлъ? Можна скорше припускати, що за цѣну „интернатôвъ“ наклопено гр. Рея полишити свôй проєктъ въ користь приклонникôвъ кр. рады школьнои.....

Не будемо на теперь входити въ подрôбный розбôръ проєкту п. Штаркля, а звернено увагу лише на одну рѣчь. Заразъ въ першôй точцѣ читаємо, що „пляны науки для народныхъ шкôлъ всякои категоріи постановляє краєва рада школьна“. Такъ отже найважнѣйша сторона реформы народныхъ шкôлъ переносится до краєвои рады школьнои, котра не тôлько доси не спôзнала неôтповѣдности дотеперѣшного пляну наукъ, але, якъ показали ôтзывы пп. Шмитта, Савчиньского, Ольшевского, Мандыбура, и теперь єще стоитъ въ сущности за удержаньемъ status quo съ малозначными змѣнами! П. Штаркель дѣлитъ въ своимъ проєктѣ народнѣ школы на сельскѣ (въ громадахъ съ людностію до 2000) и на мѣскѣ, говоритъ о додатку для школы 2—3 моргôвъ грунту, о ремесничôй и промысловôй науцѣ въ мѣскихъ (взглядно въ выдѣловыхъ) школахъ, о науцѣ рôльництва и т. д. черезъ „вандруючихъ (!) учителѣвъ“, але при тôмъ всѣмъ предкладає, що для сельскихъ шкôлъ буде выданый осôбный планъ науки, розумѣеся черезъ кр. раду школьну! Що бôльше, ревизіи и доповнюванье книжокъ и приборôвъ школьныхъ, уложенье плянôвъ, организація науки черезъ „вандруючихъ учителѣвъ“ и т. д. все тое поручаєся комисіи зôстаючôй пôдъ опѣкою кр. Рады школьнои и въ половинѣ именованôй черезъ кр. Раду школьну а кр. Выдѣлъ! Всюда и на все розширюєся всемогучôсть кр. рады школьнои. Такъ отже по великôмъ шумѣ о великôй реформѣ народныхъ щкôлъ вся головна реформа має повернути назадъ до кр. рады школьнои, где она доси спокôйно спочивала. Не будемо тутъ говорити, чого можутъ надѣятися Русины зъ такого повороту реформы народныхъ шкôлъ и зъ организаціи „вандруючихъ учителѣвъ“ зъ рамени и пôдъ опѣкою та инспираціею кр. рады школьнои. Се звѣстно кождому Русинови. Але вже и поважномыслячѣ Поляки стратили вѣру въ щирый реформаторскій духъ кр. рады школьнои и высказуютъ своє невдоволенье зъ такого обороту справы. И чижь впрочѣмъ навѣть при найлучшôй волѣ моглабы кр. Рада школьна зложена зъ людій совсѣмъ далекихъ ôтъ народа щонебудь зробити для практичнои реформы дотеперѣшного пляну наукъ? На щожь скликувано анкету школьну?

Такъ то многоважна справа реформы народныхъ шкôлъ повертаєся въ зачарованôмъ блудньôмъ колесѣ около кр. рады школьнои, зъ котрого ніякъ выйти не може. Въ найлучшôмъ разѣ можемо дôждатися якоись на дѣлѣ малозначнои, хоть може при тôмъ дуже коштовнои змѣны, котра выявится въ новыхъ книжкахъ, новыхъ приборахъ школьныхъ, въ новыхъ коштахъ на „вандруючихъ учителѣвъ“ и на „преміи“ и т. д., але реформы основнои, тревалои и потребамъ народа ôтповѣднои — не дôждемося. Кр. Выдѣлъ поминаючи Русинôвъ въ складѣ анкеты надавъ єи се хибне направленье, котре вытворитъ лише нову замотанину въ нашихъ школахъ, але не сповнитъ горячого бажаня всеи людности. Єсть се новый доказъ, якъ непріязньôсть верхсводячихъ Полякôвъ супротивъ Русинôвъ шкодливо ôтбиваєся на найжизненнѣйшихъ справахъ краєвыхъ. Нынѣ можемо сконстатувати, що и польскѣ дневники, якъ Czas а по части и Gazeta Nar. починаютъ замѣчати, що дѣятельнôсть школьнои анкеты повернулася на блудньѣ дороги и признаютъ неôтповѣднôсть складу сеи анкеты, хочь не маютъ ôтваги згадати о упослѣдженю Русинôвъ. Єсли Поляки думаютъ, що они самѣ безъ Русинôвъ можутъ успѣшно полагодити народнѣ справы, то неудачна анкета для „галицкого краєвого закладу гипотечного“ и єи сумный еляборатъ, школьна анкета и анкета для интернатôвъ учительскихъ будутъ сумными доказами ихъ спѣлости руководити краєвыми справами.

ПРОЄКТЪ П. ШТАРКЛЯ
взглядомъ
реформы шкôлъ народныхъ.

Анкета шкôльна, о котрôй звѣщалисьмо въ остатныхъ числахъ „Дѣла“, веде дальше свои нарады. На послѣднôмъ засѣданю предложивъ п. Штаркель свôй проєктъ подѣленя шкôлъ народныхъ що до програмы наукъ на двѣ категоріи с. є. на школы сельскѣ и мѣскѣ.

Проєктъ сей обнимає слѣдуючѣ головнѣ точки:

1) Пляны науки для шкôлъ народныхъ всѣхъ категорій укладає рада шкôльна краєва, увзглядняючи при тôмъ рôжницю межи школами сельскими а мѣскими. Для шкôлъ филіяльныхъ и етатовыхъ сельскихъ тамъ, где число людности не переходитъ 2000, має бути выданый совсѣмъ ôтдѣльный планъ науки, увзглядняючій пôсля можности такожь потребы и ôтношеня молодежи сельскои. Той самъ планъ може бути на внесенье поодинокихъ радъ шкôльныхъ окружныхъ введеный такожь и въ школахъ тыхъ громадъ, котрыхъ людньôсть выноситъ ôтъ 2000—6000. Для шкôлъ сеи категоріи маютъ бути уложенѣ окремѣ книжки шкôльнѣ.

2) Учителямъ высше згаданыхъ шкôлъ має бути ôтданый до ужитку кусникъ грунту ôтъ 2—3 моргôвъ, зъ котрого дохôдъ належитъ потручувати зъ платнѣ учительскои; грунтъ такій маютъ набути власти шкôльнѣ для кождои школы найдальше въ протягу 10-ти лѣтъ, уживаючи на се запомоги зъ фонду шкôльного краєвого, въ мысль арт. 28 и 37 шкôльного закона зъ дня 2 мая 1873 р. Ч. 250.

3) Щоденна наука має бути такъ уряджена, щобы дѣти высшихъ трехъ лѣтъ обовязковыхъ учащали до школы тôлько ôтъ 1 жовтня до 1 червця.

4) Щобы розбудити охоту до науки въ тôй молодежи, котра вже покôнчила школы народнѣ, має рада шкôльна краєва уряджувати черезъ вандруючихъ учителѣвъ два разы до року въ кождôй школѣ науку рôльництва, промыслу домового, практичнои ветеринаріи, а такожь и запôзнавати при тôй способôности доростаючу молодѣжь съ правами обывательскими въ громадѣ, краю и державѣ. Тая наука призначена въ першôмъ рядѣ для т. з. шкôлъ недѣльныхъ, а молодѣжь корыстаюча зъ неи має брати участь такожь въ рôчныхъ испытахъ шкôльныхъ, где особливо ôтзначаючихся належитъ надѣляти нагородами въ поправныхъ снарядахъ господарскихъ.

5) Школы въ мѣстахъ, котрыхъ людньôсть переходитъ 6000, маютъ бути пятиклясовѣ; остатнѣ два роки науки обовязковои маютъ бути заповненѣ двома ôтдѣлами пятои клясы.

6) Въ высшихъ школахъ выдѣловыхъ має почавши ôтъ пятои клясы наука ограничитись тôлько на вечернѣ годины, а має она обнимати курсъ практичный тои галузы ремесла або промыслу, котра зô взгляду на мѣстцевѣ ôтношеня окажеся найпрактичнѣйшою и найбôльше для ученикôвъ придатною.

7) До удѣлу въ утриманю тыхъ шкôлъ маютъ бути покликанѣ такожь и промысловцѣ на пôдставѣ §. 114 закона промыслового зъ дня 20 грудня 1859.

8) Ученики шкôлъ недѣльныхъ а взглядно высшихъ шкôлъ выдѣловыхъ, котрѣ ôтзначилися черезъ особливше замилованье до науки, маютъ при дорôчнôмъ испытѣ, уряженôмъ нôдъ проводомъ предсѣдателя рады шкôльнои окружнои або єи заступника, получити ôтповѣдну нагороду въ книжкахъ, або поправныхъ снарядахъ господарскихъ.

9) Для утриманя постоянного надзору надъ школами, для доповненя книжокъ и приборôвъ шкôльныхъ и для зорганизованя курсôвъ учителѣвъ вандруючихъ має бути установлена пôдъ зверхностію краєвои рады шкôльнои осôбна комисія зложена въ одного члена рады шкôльнои яко предсѣдателя и зъ 6 осôбъ фаховыхъ, именованыхъ половиною черезъ краєву раду шкôльну, а половиною черезъ Выдѣлъ краєвый, котрый такожь сталого референта сеи комисіи має означити.

ДОПИСИ.

Зъ Товмача. (*О выборахъ до рады повѣтовои.*) Выборы до рады повѣтовои зъ групы сельскихъ громадъ ôтбулися у насъ на старый ладъ. Теперь якъ и давнѣйше „ковбасы и горѣвка“ квалификуютъ ихъ дателя на крѣсло курульске, а всяка збиранина недогонôвъ патріотичныхъ пôдкопуе своими агитаціями послѣдну крихту моральности нашого народа. Користаючи зъ невѣжества нашихъ селянъ розвели паньскѣ агитаторы противъ заступництва селяньскихъ, не-паньскихъ интересôвъ агитацію хиба въ тôй однôй цѣли, щобы тую частину автономіи до крихты здискредитовати и неможливою учинити, божь пытаюся, чи результатъ выборôвъ, котрый повиненъ бути вѣрнымъ зеркаломъ бôльшости населеня, ôтповѣсть своѣй задачѣ, єсли въ репрезентаціи не ма ни одного свѣдомого заступника селяньскихъ интересôвъ? Чи тыхъ уже по третій разъ выбраныхъ десять селянъ, майже самыхъ вôйтôвъ, не уживаєся лише яко покрышку, за котрою ôтгриваєся для насъ сумна комедія: „szlacheckich zachcianek“? Чижь вôйты може для того агитуютъ противъ

свѣдомого заступництва интересовъ громадъ, що имъ ходитъ о благо громадъ своихъ, чи може лишь для того, що члены выдѣлу повѣтового зъ вдячности за агитацiи на ихъ користь, чинности вôйтовскй не контролюютъ, и въ касахъ громадскихъ сконтра николи не вôтбуваютъ? Требажь знати, що въ нашôмъ выдѣлѣ вовѣтовôмъ люстрацiя касъ громадскихъ и надзôръ надъ чинностями радъ громадскихъ и вôйтôвъ не бували никому спецiяльно порученй. Томужь не дивно, що „рука руку мые!“

Дальше выбрано до рады повѣтовои зъ групы сельскои п. Пузыну, котрого выбôръ до рады державнои вже достаточно доказавъ, що не довѣрiе народа, але грошѣ роздаванй жидôвскими факторами (vide розправу въ судѣ станиславôвскôмъ перепроваджену) граютъ у насъ при выборахъ головну ролю. На послѣдку выбраный зъ тои групы такожь и кс. Сава латиньскiй священикъ зъ Товмача, котрый по своѣмъ выборѣ до сойму краєвого запевнявъ рускихъ выборцѣвъ, що за ихъ интересами твердо обставати буде, але доси въ интересѣ тыхъ выборцѣвъ не озвався ни разу до бôльшости соймовои, щобы она звернула свою увагу на страшный матерiяльный упадокъ народа и посвятила свою працю для добра краю. За то по довершеныхъ теперѣшныхъ выборахъ кс. Сава посолъ на соймъ краєвый, членъ рады повѣтовои, и католицкiй духовникъ, уважавъ собѣ за святый обовязокъ съ килишкомъ горѣвки въ рудѣ подяковати шумною промовою за такъ щастливй (?!) выборы панамъ вôйтамъ! Видно зъ того, якiй антагонизмъ палає помежи рускимъ а латиньскимъ клиромъ; коли рускiй священикъ всюда и все пропагує тверезôсть, — то на злôсть рускимъ священикамъ латиньскiй ксёндзъ може не тôлько съ килишкомъ горѣвки ставати середъ народа, але и въ мѣстци совсѣмъ неôтповѣдномъ для священичого достоиньства. Головнымъ агитаторомъ бувъ п. Верещиньскiй секретарь рады повѣтовои, котрый вже въ навечерiє выборôвъ зôбравъ черезъ своихъ агентôвъ въ шинку вôйтôвъ и выборцѣвъ, и старався ихъ всѣма способами переконати, що лишь нимъ уложена листа кандидатôвъ до рады повѣтовои може для добра сего повѣту бути ôтповѣдною.

И при выборахъ зъ мѣстъ упали нашй кандидаты, понеже лише выборцѣ мѣсточка Устя зеленого якъ одинъ мужъ на нашихъ кандидатôвъ голосовали. Честь тымъ выборцямъ, бо имъ честь належится!

И такъ упалисьмо знова при выборахъ! Головна причина сеи неудачи новои, се бракъ у насъ всякои организацiи, бракъ карности народнои и апатiя нашои интелигенцiи. Тожь най тiи выборы будутъ для насъ новою наукою и перестрогою, що безъ организацiи не можна у насъ надѣятися на яку небудь успѣшну акцiю политичну.

Зъ Коломыѣ. (*Обхôдъ памяти цѣсаря Iосифа II.*) Русины въ Коломыѣ постановили обходити торжественно столѣтнй роковины вступленя на престолъ цѣсаря Iосифа II. Нынѣ с. є. 14 н. с. падолиста на запрошенье выдѣла читальнѣ зôйшлися на спôльну нараду дотычно обходу того торжества представителѣ всѣхъ 5 товариствъ рускихъ т. є. читальнѣ, братства Арх. Михаила, филiи „Просвѣты“, филiи общ. им. Качковского и первого рускаго лит.-драм. общества. По двохъ членôвъ выбрано зъ кождого товариства до комитету маючогося заняти устровньемъ того обходу. До комитету вôйшли Впр. о. Кобыляньскiй Iоанъ мѣстцевый парохъ яко предсѣдатель, п. Кульчицкiй Григорiй, директоръ первои школы головнои яко заступникъ предсѣдателя, п. Грушкевичь Теофиль, учитель гимназiяльный яко секретарь, члены ком.: п. Адольфъ Решетыловичь ц. к. адъюнктъ судовый, о. Лепкiй Николай катихитъ гимназiяльный, п. Перфецкiй Ромуальдъ, професоръ гимназiяльный, п. Михаилъ Бѣлоусъ властитель печатнѣ, п. Трембецкiй Изидоръ, учитель народныхъ школъ, о. Левицкiй, парохъ зъ Верôѣжа и п. Блоньскiй мѣщанинъ.

Зъ Украины. 11 (23) листоп. 1880. Невеселй вѣсти доводится подавати менѣ зъ Украины. Голодъ, зараза на товаръ и всякй недуги на людiй, якъ кôръ, ôспа, голодовый тифусъ и дифтерiя — тяжко навѣстили зъ одного кôнця до другого всю нашу Украину. Дорожня на хлѣбъ вже й теперички стоитъ така, якои мы й не памятаємо. Торôкъ въ тôмъ часѣ фунтъ печеного хлѣба (нашь фунтъ на $^1/_4$ меншiй вашого) стоявъ одну копѣйку и то хлѣба гарного, смачного, та добре выпеченого: теперь треба платити за фунтъ чотыри копѣйки, та и то хлѣба липкого и на половину съ половою. Вважайте, що доброму робôтникови на день потрѣбно найменше чотыри фунты хлѣба (про мясо яке будь нашь робôтникъ и не знає!) — тожь выходитъ, що за одинъ хлѣбъ на день робôтникъ муситъ выдати зъ своєи кишенѣ 16 коп. А ту еще самѣсенькимъ хлѣбомъ годѣ жити — треба щось и до хлѣба! Пôсля того рахунку видно, що половину свого щоденного зарôбку робôтникъ муситъ проѣсти а другою половиною зъодягати та харчовати себе и семiю и оплатити подушне и всякй налоги. До тогожь я беру плату за день робôтникови 60 коп. въ мѣстахъ; а на селахъ не тôлько, що тая плата менша але й нiякои не ма, бо ничого робити — однымъ словомъ не ма попыту на робочй руки... Еще то добре теперь: але змѣркуйте, що то тôлько перша половина осени; а що буде зимою, особливо пôдъ весну, коли и у замôжныхъ господарѣвъ не стане хлѣба?

Та лишенько и то, що и близько хлѣба не ма, бо великiй недостатокъ на хлѣбъ такожь и скрôзь навкруги Украины. (Въ великороссiйскихъ губерняхъ тожь само не зародилось сего року.) И на лѣто 1881 р. на красшiй урожай не приходится дуже сподѣватись: нехай хочь якiй великiй буде урожай а мимо то недостатокъ хлѣба буде и въ 1881 р. вже черезъ одно тое, що теперь половина землѣ остала необсѣяною, бо и ничимъ було сѣяти; бережучи хлѣбъ на зиму, селяне залишили ужити его пôдъ засѣвъ а земля такъ собѣ и запустовала: тôлько даремно орали.

Дифтерiя, звѣстна и у васъ, лютує на Украинѣ неначе яка чума або холера. Появилась она на Украинѣ лѣтъ 6 назадъ, але спершу на ню не звертали нiякои уваги: вымирала дѣтвора — та щожь, хиба й мало умирає!... Увагу на ту злу хоробу звернули доперва торôкъ въ осени, коли въ Полтавщинѣ забрала она тôлько жертвъ, що по иншимъ селамъ не стало кому ни занедужовати, ни вмирати: въ цѣлыхъ селахъ повымирали всѣ дѣти до 14 лѣтъ! Тогды тôлько заворушилось и схаменулось Полтавске земство, бо до того часу николи ему було за нещасными дѣлами нашихъ клясичныхъ гимназiй и прогимназiй. Урядъ и земство минувшои зимы выдали велику силу грошiй, здається чи не 300.000 карбованцѣвъ, понасылали на села лѣкарѣвъ и сестеръ милосердiя, але не богато тымъ помогли. Нарôдъ переставъ давно довѣряти лѣкарямъ а тутъ взялись обкурювати его: занедужає у кого дитина, заразъ всѣхъ здоровыхъ и батька та матѣрь выганяли до сусѣда а дитина вмирала на рукахъ сотского або урядника: тогды приходили сестры милосердiя и не вважаючи ни на що починали курити въ хатѣ сѣркою а при такôй десинфекцiи дѣялись рôжнй надужитя... Ôтъ дыму сѣрки погибала гдесь одежа: нарôдъ ставъ супротивлятись а полиция съ лѣкарями и „сестрами“ стала приневолюти до окурюваня и дôйшло до того, що нарôдъ прiймився чинно боронитись... Наслѣдствомъ того було, що „начальство“ стало усмиряти — а дифтерiя собѣ панувала та панувала и теперь еще панує и лютує по всѣй Полтавщинѣ, Кiєвщинѣ, Чернигôвщинѣ и Катеринославщинѣ съ превеликою силою. Въ остатнй часы здається и урядъ и земство досвѣдчились, що они даремно кинули въ огонь грошѣ, бо бѣда якъ була такъ и есть, та и довго еще буде, поки не догадаются, що лѣчити дифтерiю треба не латиньскою кухнею а — економичными достатками народа. Теперь то всѣмъ вѣдомо, що дифтерiя найбôльше лютує на селахъ убогихъ, въ такихъ семьяхъ, у котрыхъ нема що ѣсти, у котрыхъ одней чоботы, одна кожушинка на всю семью, у котрыхъ въ хатѣ таке повѣтре, що и дыхати трудно. Що тутъ поможе латиньска кухня?... Тамъ, где треба здорового повѣтра, тамъ где не ма хлѣба, тамъ где нарôдъ не бачитъ на очи мяса, тамъ где сôль така дорога, що николи бѣднымъ єи набути, тамъ где люде роблятъ не на себе, а на жида, „начальство“ та подушне, тамъ — не поможе нiяке cali chlor., нiяке tart. stibrat., ни colomel. и т. и.

Черезъ два-три тыждня пôчнеся на Украинѣ нове лихо — рекрутчина — пôчнеся велике пересланье людiй зъ Пôвночи на Пôвдень и навпаки — а разомъ пôчнутъ ширитися заразливй хоробы черезъ солдатôвъ, хочь правду кажучи, не ма що вже й ширити, коли они й теперь вже розповсюдненй. Вôзьмѣтъ примѣромъ великй мѣста отъ якъ Одесса, Кiєвъ; ту николи не переводятся заразливй хоробы и не переведутся, поки гигiєничный станъ нашихъ мѣстъ буде такимъ поганымъ, якъ теперь. А буде ôнъ такимъ еще довго, поки въ нашихъ мѣстахъ будутъ господарювати дотеперѣшнй порядки. Гляньте на Кiєвъ, Чернигôвъ, Харкôвъ, Одессу. Провѣрте, куда идутъ грошѣ, що мѣстцевй думы зôбираютъ зъ городянъ? Коли не половина, то певно третина йде на полицiю, на плату головѣ и его помôчникамъ, а на помôчь мѣщанъ, на просвѣту йдутъ тôлько крихточки, якй лишилися ôтъ „трапезы господъ“.

Отъ-где лихо и выдобутись та звôльнитись ôтъ него не скоро мы зможемо.

Черезъ тото само по всѣй Украинѣ пануе не лише дифтерiя та голодъ — а инше лихо — крадѣжь громадского добра. Куды ни глянь тôлько и бачишь, тôлько и чуешь, що про крадѣжь. Въ Одессѣ въ думѣ свои таки забрали 12.000 карб., въ Самферополи самй касiєры розкрали 42.000 а въ Катеринославѣ не долѣчились 90.000 карб. Коли то тôлько за одинъ тыждень — то кôлько бы выйшло, якъ бы полѣчивъ хочь за пôвъ року! О велика, превелика бъ сума була! Не давно — 3 мѣсяцѣ може — въ Харковѣ касiєръ зъ громадского мѣсцевого банку взявъ 200.000 карб. Другимъ разомъ я колись полѣчу всѣ крадежи громадского добра на Украинѣ за весь 1880 рôкъ.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрiйско-Угорска Монархiя.

(*Спôльнй делегацiи.*) Тринацята зъ ряду сесiя спôльныхъ делегацiй закôнчилася въ Пештѣ дня 1 (13) с. м. Съ малыми вынятками призволили делегацiи цѣлый спôльный буджетъ въ сумѣ жаданôй черезъ спôльнй министерства. Звычайнй выдатки ухвалено въ сумѣ 104,575.030 зр. а надзвычайнй въ сумѣ 7,956.339 зр., отже разомъ выдатки въ сумѣ 112,531.360 зр. Ôттрунувши ôтъ сего приходы зъ цла 3,769.000 зр., позôстає сума 108,762.769 зр. Зъ сего припадає 2% на угорскй скарбъ с. є. сума 2,175.235 зр. а позôстаюча сума спôльныхъ выдатковъ 106,586.533 зр. роздѣлюється въ слѣдуючiй способъ: 70% с. є. 74,610.573 зр. 55 кр. припадає на австрiйскй краѣ (Долитавiю) а 30% с. є. 31,975.960 зр. 9 кр. а. в. на угорскй краѣ (Залитавiю) до покрытя. Австрiйско-угорска монархiя скрѣпила свою армiю и побôльшила укрѣпленя своихъ границь на полудня и пôвнôчномъ всходѣ. Не можна однакожь сказати, щобы загранична политика австрiйско угорскои монархiи розяснилась въ спôльныхъ делегацiяхъ, не можна ничого певного сказати о замѣрахъ и остаточныхъ цѣляхъ сеи политики на балканьскôмъ пôвстровѣ, а що бôльше, Австрiя здається все еще колысатися на непевнôй дорозѣ межи славяньскими интересами а староконсервативными нѣмецко-угорскими мрѣями о удержаню status quo и побороню страшилища выдуманого панславизму. Загранична политика австрiйско-угорскои монархiи не станула еще на грунтѣ правдивои мисiи Австрiи яко державы переважно славяньскои и призначеной служити огнищемъ житя своихъ и полудневыхъ Славянъ.

(*Централистичный зъѣздъ въ Вѣдни.*) На централистичный „загальный“ зъѣздъ вѣденьскiй дня 2 (14) с. м. прибуло 1300 участникôвъ. На многихъ домахъ Вѣдня вывѣшено хоругви, хотяй цѣле мѣсто не єсть святочно пристроєне. Подрôбныхъ вѣдомостiй о тôмъ зъѣздѣ и его ухвалахъ еще доси не маємо. Можна однакожь сказати, що сей зъѣздъ о стôлько не удався, що по перше має ôнъ бôльше характеръ замкненого кôльця якъ прилюдного митингу и навѣть многихъ вѣденьскихъ Нѣмцѣвъ (якъ пр. Кронаветтера) не допущено до участи, а по друге тымъ зъѣздомъ совсѣмъ не заманифестовано, будьтобы людность Вѣдня стояла за централистами. Въ день сего зъѣзду ôтбувся рôвночасно въ Вѣдни (въ Колосеумъ Швендера) численный збôръ робôтникôвъ, на котрôмъ ухвалено резолюцiю протестуючу противъ ухвалъ централистичныхъ зъѣздôвъ въ Медлингъ, Бернѣ и Карльсбадѣ яко сѣючихъ незгоду межи народами и попираючихъ партiю, котра ôтзначилася найстрашнѣйшою економичною и политичною зôпсованостiю.

(*Новый галицкiй маршалокъ.*) Доси еще не знати кто буде именованый галицкимъ маршалкомъ соймовымъ на мѣстце уступаючого гр. Л. Водзицкого, котрый вже сими днями має бути именованый губернаторомъ банку краєвъ съ рôчною пенсiєю 100.000 франкôвъ въ золотѣ. Новѣйшими часами пôдносятъ, що князь Юрiй Чарторыскiй мавбы бути именованый маршалкомъ. Кн. Юрiй Чарторыскiй бувбы еще найôтповѣднѣйшимъ кандидатомъ на маршалка зъ помежи всѣхъ дотеперѣшныхъ. Однакожь справа тая не рѣшится такъ скоро. Намѣстникъ гр. Потоцкiй пробуває еще на Украинѣ въ своихъ добрахъ, а безъ него ледви чи схоче Цѣсарь рѣшати сю справу.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россiя. „Одесскiй Вѣстникъ“ розбираючи вѣсти подаванй столичными газетами о рôжныхъ правительственныхъ именованяхъ и перемѣщеняхъ, головно приписуе велике значенье евентуальному именованю министромъ финансôвъ А. А. Абазы, теперѣшного предсѣдателя департамента економiи государственного совѣта. Вѣсти о тôмъ именованю, пише „Од. Вѣстникъ“, кажутъ надѣятися, що новый министеръ финансôвъ переведе въ житье въ короткôмъ часѣ двѣ важнй справы, а именно: змѣну акцизы ôтъ соли и пересмотренье цловои тарифы въ дусѣ ошѣки надъ внутрѣшною торговлею и внутрѣшнымъ промысломъ.

Одесскiй губернаторъ заказавъ выдавництво газеты „Правда“ въ Одессѣ зъ тои причины, що тая газета порушаючи неразъ пытаня конечныхъ реформъ въ Россiи, сталась пôсля осуду властiй небезпечною для правительства.

(*Процесъ нигилистôвъ въ Петербурзѣ*) розпочався дня 6 падолиста передъ судомъ военнымъ пôдъ проводомъ генералъ-маiора Ляйхта. Имена обжалованыхъ знайде нашь читатель въ „Новинкахъ“ нынѣшного числа „Дѣла“. Всѣ обжалованй съ выняткомъ одного (Дриго) въ вѣку низшôмъ ôтъ 30 лѣтъ. Бôльша часть зъ нихъ вѣры православнои, тôлько одинъ жидъ (Цукерманъ), одинъ католикъ (Кобыляньскiй) а три атеисты (Сунделевичь, Ширяєвъ и Окладскiй). Актъ обжалованя складаесь зъ десяти частiй. Передъ спецiяльными точками обжалованя находимъ въ актѣ еще цѣкавй загальнй даты о руху нигилистичнôмъ. Ôтъ р. 1874 розвинула непрiязна державѣ партiя, называюча ся соцiяльно-революцiйною, сильну дѣяльнôсть, щобы межи народомъ ширити противзаконну пропаганду. При кôнци 1876 р. выдѣлилась зъ тои партiи нова група, котра назвалась партiєю народною и пôдбурювала нарôдъ, щобы ôнъ добивався переведеня своихъ бажань дорогою насилiя. Наконечна цѣль тои партiи бувъ переворотъ державного порядку и заснованье нового правленя на основѣ соцiялистичнôй. Партiя народна складалась зъ поодинокихъ групъ такъ по мѣстахъ якъ и по селахъ, котрыми то групами управляла центральна група (кружокъ) въ Петербурзѣ. Въ серединѣ 1878 р. почалась и зъ сеи послѣдноi (народноi) партiи выдѣлятись зновъ нова партiя такъ звана „партiя терористôвъ або терористична“, котра задумала уживати насильныхъ, кровавыхъ средствъ для осягненя своихъ идеалôвъ. Та партiя ôтбула конгресы въ Липецку и Воронежи, першiй въ червню, другiй въ липню 1879 р. На тыхъ зъѣздахъ ухвалено атентаты черезъ пôдминованье желѣзниць, ухвалено дальше средства на выдаванье „Народноi Волѣ“ и на закладанье тайныхъ революцiйныхъ печатень. По

тôмъ загальнôмъ начерку переходитъ прокураторія въ актѣ обжалованя до першои точки: скрытоубійства генералъ-губернатора Харкôвского кн. Крапоткина дня 21 лютого 1878. Въ падолистѣ 1879 р. арештовано нигилиста Гольденберга, коли тойже динамитъ призначеный для пôдминованя Московско-Курскои желѣзницѣ спровадивъ до Москвы. Гольденбергъ увязненый признався, що належитъ до партіи революційнои и що ôнъ бувъ головнымъ участникомъ убійства кн. Крапоткина и другихъ убійствъ политичныхъ, сповненыхъ за часъ послѣдныхъ двохъ лѣтъ. Ôнъ ôткрывъ и другихъ участникôвъ скрытоубійства кн. Крапоткина и въ загалѣ выявивъ цѣлый плянъ и довершенье того нигилистичного местного акту. Пôсля высказôвъ Гольденберга, думка убити кн. Крапоткина зродилась въ грудню 1878 р. въ кружкахъ революціонистôвъ а выкликало єи жорстоке обходженье губернатора Крапоткина съ политичными вязнями. Самъ Гольденбергъ першій подавъ проектъ убійства. Ôнъ ѣздивъ въ тôй цѣли до Харкова, але ничого тамъ не здѣлавши вернувъ до Кіева, где спôльно съ товаришами Рудковскимъ и Орловымъ новый плянъ выдумали и Кобыляньского до сего пляну втягнули. Гольденбергъ и Кобыляньскій удались до Харкова и слѣдили за кн. Крапоткиномъ. Дня 21 лютого въ вечеръ удалось Гольденбергови стрѣлити въ кн. Крапоткина черезъ ôконце кариты. По выстрѣлѣ Гольденбергъ поспѣшивъ до почтового бюра, где єго ожидавъ Кобыляньскій. Той самои ночи опустивъ Гольденбергъ Харкôвъ. Тойже Гольденбергъ признався и до спôввины атентату на царя 14 цвѣтня 1879 р. Ôнъ подавъ, що соціяльно-революційна партія ôтъ 1873 до 1877 р. не згоджувалась на убійство царя. Доперва 1878 р. взяла партія терористична цареубійство, яко ôтповѣдне цѣлямъ пропаганды, въ свою програму. Насамперед обговорювавъ Гольденбергъ тую справу съ Сунделевичемъ и Михайловымъ, ôттакъ и съ Соловєвымъ, Кобыляньскимъ и Квятковскимъ. Свои засѣданя и парады ôтбували они въ ôтособненыхъ комнатахъ по реставраціяхъ. Нарады, котрѣ первѣстно мали чисто теоретичный характеръ, скôнчились тымъ рѣшеньемъ, що одинъ зъ нихъ муситъ атентатъ сповнити. Гольденбергъ и Кобыляньскій предкладали свои услуги, але товаришѣ не приняли ихъ предложень зъ тои причины, що колибъ они, яко не Россіяне зъ роду, сповнили атентатъ, народъ россійскій мôгбы побаламутитись и убійство революційно-соціяльного характеру приняти за убійство зъ національнои мести, а то не принеслобъ ніякои користи для соціяльно-революційнои партіи. Тогды предложивъ Соловєвъ себе, на що всѣ згодились. Гольденбергъ хотѣвъ Соловєву помочи, значитъ въ двôйку съ нимъ стрѣляти въ царя, але Соловєвъ не згодився на тое, бо, яко дуже справный стрѣлець, не потребувавъ ничіеи помочи, бувъ певный свого стрѣлу. Передъ атентатомъ Соловєва всѣ прочій товаришѣ опустили Петербургъ. Гольденбергъ, якъ звѣстно, мавъ самъ повѣситися въ тюрмѣ. Квятковскій заперечувавъ на розправѣ зôзнаня небôщика Гольденберга, мовбы то высше згаданй засѣданя по реставраціяхъ мали яке значенье и вплывъ на атентатъ Соловєва, бо Соловєвъ самъ ôтъ себе бувбы допустивсь атентату, такъ якъ атентатъ на царя була єго idée fixe. Квятковскій зôставъ арештованый 24 падолиста 1879 съ Евгенією Фигнеръ. При нихъ знайдено олôвцемъ начерненый плянъ царского зимового двôрця. *(Дальше буде.)*

Туреччина. Дульциньо все єще не передане Чорногорцямъ. Вѣсти, якй зъ ôттамъ доходятъ до газетъ, суть такъ собѣ суперечнй, що годѣ доглянути правдивого стану рѣчій. Никто сегодня не може сказати, чи и коли наступитъ тое тôлько разôвъ заповѣдане вже ôтступленье Дульциня.

Англія. Зъ Ирляндіи доносятъ о новôмъ скрытоубійствѣ аграрійнôмъ, сповненôмъ въ графствѣ Limerick. Жертвою упавъ симъ разомъ управитель дôбръ. Одинъ зъ членôвъ лиги аграрійнои стрѣливъ до него и влучивъ смертельно въ голову. Въ Ирляндіи роздраженье взмагаеся съ кождымъ днемъ. Коли парляментъ англійскій буде скликаный чи передъ Рôздвомъ чи якъ звычайно въ сѣчни, єще доси не рѣшено. То певно, що першимъ предметомъ обрадъ парляменту буде ирляндске право аграрійне.

Франція. Въ послѣднôмъ числѣ згадували мы о новôй министерскôй кризѣ, вызванôй ôтклоненьемъ черезъ палату послôвъ предложеня министра президента, щобы уставы едукаційнй прійшли на перше мѣстце порядку дневного. Дальшою, посередною причиною министерскои кризы треба глядати въ внутрѣшнôмъ положеню державы. Мартовй декреты вызвали въ консервативнôй партіи сильну реакцію противъ правительства. Середъ французскихъ судіѣвъ знайшлись и такй, котрй стали въ оборонѣ духовныхъ конгрегацій. Звѣстно, що гдеякй судіи (въ Анжеръ и Потье) орекли, що єзуиты мають право скаржити префектôвъ, котрй переводили мартовй декреты. Колибы трибуналъ высшій, маючій рѣшати конфликты, не бувъ скасувавъ рѣшеня низшихъ инстанцій, то въ державѣ наставбы бувъ хаотичный непорядокъ. И ось зô взгляду на той станъ републиканьска бôльшôсть палаты ôткинула министерскій проектъ порядку дневного а поставилъ на першôмъ мѣстци реформу судейску, въ тôй цѣли, щобы на якійсь часъ знести право неусуваємости судіѣвъ. Тымъ способомъ обновилобыся персоналъ судейскій въ дусѣ републиканьскôмъ. Що министерство почулось ображене ôтклоненьемъ єго проекту порядку дневного, и подалось до димисіи, то треба приписати тому, що министерству не було ясно, для якихъ причинъ палата волѣла взяти на перше мѣстце порадку дневного реформу судейску, якъ уставу едукаційну. Министерство порозумѣвши въ чѣмъ дѣло и пересвѣдчившися, що повысше ôтклоненье не мало характеру ворожого министерству, ôткликало свою димисію. Якъ пише „Kölnische Ztg.“ Греви предложивъ бувъ Гамбетѣ зложити нове министерство, але Гамбета заявивъ, що передъ новыми выборами до парляменту ôнъ не може вступити до министерства, бо хоче занятися выборами, чого яко министеръ не мôгбы здѣлати.

(*Шкандалъ въ палатѣ послôвъ.*) На однôмъ зъ засѣдань французкои палаты послôвъ минувшого тыждня случилася така пригода. Президентъ Гамбета ôткрывъ засѣданье и удѣливъ голосъ депутованому Легранъ зъ лѣвицѣ, котрый мавъ поставити внесенье ухвалити вотумъ довѣрія для правительства. Коли бесѣдникъ почавъ говорити, всѣхъ очи наразъ звернулись на лавы правицѣ. Въ тôй власне хвили всунувся тихцемъ до палаты депутованый Бодри д'Ассонъ, котрый за бурливе и ображаюче выступленье въ палатѣ одержавъ цензуру и зôставъ на 14 днѣвъ выключеный зъ палаты. Бодри д'Ассонъ отже всунувся до палаты и сѣвъ якъ найспокôйнѣйше на своє мѣстце. Скоро тôлько лѣвиця спостерегла Бодри д'Ассона, розлягся зъ єи лавокъ голосный крикъ обуреня, якъ ôнъ смѣвъ нарушити вчорашну цензурну ухвалу. Гамбетѣ удалось по хвили привернути ладъ въ комнатѣ и завôзвавъ Бодри д'Ассона, щобы въ тôй хвили опустивъ салю. Той однакожь не зважае на вôзванье Гамбеты, пôдносится и хоче говорити, але Гамбета впадае єму въ кожде слово и найенергичнѣйшими гестами заборонюе забирати голосъ. Депутованый Буржоа, сосѣдъ Бодри д'Ассона выбѣгае самовôльно на трибуну, очевидно щобы забрати голосъ въ оборонѣ свого товариша, але Гамбета пôдносится съ королевскою повагою и наказуючимъ рухомъ розказуе Буржоа опустити трибуну, а коли галасъ и шумъ въ палатѣ почавъ взмагатися, замыкае засѣданье на чверть годины и взываe послôвъ, щобы опустили салю. Лѣвиця дѣйстно выходитъ зъ салѣ, правиця же лишаесь и групуеся доокола Бодри д'Ассона, щобы утворити немовъ живый валъ оборонный для безпеченьства свого товариша. Зъ того маневру видко, що цѣлый шкандалъ бувъ правицею на передъ укартованый. Коли выйшовши зъ салѣ послы лѣвицѣ побачили, що вся правиця осталась въ сали, гдеякй зъ нихъ повернули и собѣ жь до салѣ и заняли свои мѣстця, щобы приглядатись дальшому розвоєви справы. Рôвночасно возьнй выпрошуютъ публичнôсть зъ трибунъ и дневникарѣвъ зъ ихъ льожь. Тогды ввôйшли до салѣ квесторы палаты съ двома гвардистами и взываютъ Бодри д'Ассона опустити салю. Але Бодри протестуе и не хоче выходити. Коли завôзваня квесторôвъ зôстали безуспѣшнй, входитъ до салѣ полковникъ Рію, комендантъ сторожи палаты депутованыхъ а за нимъ 15 воякôвъ безъ оружія. Коли Бодри ихъ побачивъ, на самôмъ вступѣ привитавъ ихъ словами: „тхорѣ, каналіи!“, а депутованй правицѣ зачали такожь грозити. Тогды полковникъ давъ наказъ, прикликати бôльше войска въ помôчь. Прибуло новыхъ 15 воякôвъ а полковникъ давъ команду: „Взяти депутованого Бодри!“ Тогды зачалася бôйка на кулаки. Послы правицѣ почали бити кулаками и ногами воякôвъ — тіи однакожь протиснулись до Бодри д'Ассона и хоть якъ ôнъ ôтбивався кулаками и ногами, таки єго пôрвали и вынесли на рукахъ зъ салѣ. Пôдчасъ тои комедіи въ салѣ засѣдань товпы цѣкавого народа залягли налату и коритарѣ. Всюда сильне роздраженье. По вынесеню зъ салѣ посла Бодри полковникъ замельдовавъ Гамбетѣ, що Бодри вже вытранспортованый и замкненый въ окремôй комнатѣ, при котрôй поставлено варту. Гамбета вертае до салѣ, занимае крѣсло президентске, отворяе на ново засѣданье и въ короткôй промовѣ до палаты заявляе, що ôнъ яко президентъ за кождый разъ выповнитъ свôй обовязокъ, все потрафитъ права свои и права палаты забезпечити и не дозволитъ, щобы тіи права ктонибудь нарушовавъ. Лѣвиця палаты приняла тое заявленье Гамбеты гучными бравами.

Нѣмеччина. Въ соймѣ прускôмъ було минувшого тыждня на порядку дневнôмъ предложенье правительственне о введеню ординаціи повѣтовои въ княжествѣ Познаньскôмъ. Ординаціи повѣтовй заведенй вже ôтъ 8 лѣтъ въ краяхъ нѣмецкихъ съ выняткомъ Гольштайна, Гановеру и вел. кн. Познаньского. Правительство поминуло Познаньщину при введеню ординацій повѣтовыхъ зъ тои причины, будьтобы Познаньщина не доросла до самоуправы (автономіи). Доперва сеи сесіи пруского сойму предложило правительство проектъ заведеня и въ Познаньщинѣ ординаціи повѣтовои. Однакожь той проектъ ординаціи, предложеный правительствомъ, здавбы Полякôвъ єще бôльше на ласку Нѣмцѣвъ, нѣжь то було до теперь при ляндратахъ та комисарахъ, бо новый проектъ жадае, щобы десять членôвъ рады повѣтовои именовало правительство. Розумѣесь, правительство именовалобы все и всюда десять Нѣмцѣвъ тыми членами рады повѣтовои. Тому то не диво, що польскй послы выступили якъ найенергичнѣйше противъ тôй новôй ординаціи повѣтовôй. Сторону Полякôвъ держала въ тôй справѣ такожь партія центра (католицка) а найзнаменитшій єи представитель посолъ Виндгорстъ выступивъ съ бесѣдою, въ котрôй домагаючись для Познаньскихъ Полякôвъ автономіи такои, яку маютъ и другй нѣмецкй провинціи, порôвнавъ становище и права Полякôвъ въ Австріи а Нѣмеччинѣ и выказувавъ, що Австрія, давши Полякамъ самоуправу, позыскала собѣ въ Полякахъ прихильну и крѣпку опору. Виндгорстъ протое хотѣвбы, щобы подôбно и Нѣмеччина поступала съ Поляками, значитъ въ сѣмъ случаю, дала ѣй автономію рôвну якъ другимъ провинціямъ. На бесѣду Виндгорста ôтповѣвъ министеръ справъ внутрѣшныхъ гр. Айленбургъ, що ôнъ дивуесь, якъ може Виндгорстъ зъ становища нѣмецкости желати для Нѣмеччины такихъ успѣхôвъ, якй Австріи принесла єи политика въ Галичинѣ. „Коли недавно, — говоривъ министеръ, — цѣсарь австрійскій въ подорожи по Галичинѣ дôзнавъ одушевленого и незвычайно щирого принятя, польскй дневники не могли повздержатись, щобы не выразити наганы витавшому цѣсаря народови, мотивуючи єи тымъ, що таке поступованье було непатріотичне. Я думаю — такъ закôнчивъ министеръ, — що се стане за найлучшу илюстрацію до того, якй успѣхи осягнуло правительство австрійске въ Галичинѣ своєю политикою.“

НОВИНКИ.

— **Повный комитетъ для Іосифиньского обходу** ôтбувъ въ понедѣлокъ засѣданье пôдъ проводомъ сов. дра Амвросія Яновского (впр. крыл. Павликовъ не мôгъ явитися зъ причины тифусовои хоробы єго сына). На понедѣлковôмъ засѣданю ôтчитано письмо ôтъ Вп. п. сов. Ковальского зъ Вѣдня, котрый звѣщае, що ôтъ дотычачои зверхности одержавъ позволенье зложити въ имени Галицкои Руси вѣнець на саркофагу цѣсаря Іосифа II. Комитетъ рѣшивъ просити совѣт. Ковальского, щобы ôнъ постарався въ Вѣдни о вѣнець въ цѣнѣ около 50 зр., а ленты съ написями вышлются до Вѣдня зô Львова; на лентахъ буде напись: „Галицкй Русины — цѣсарю Іосифови II — 1880“. Вѣнець той зложатъ на саркофагу нашй три послы, коли будутъ пôдъ той часъ въ Вѣдни, въ противнôмъ случаю зложатъ єго пп. совѣтники Ковальскій, Литиньскій и о. Пелешъ, ректоръ вѣденьскои семинаріи. Дальше обговоривъ повный комитетъ другій и третій дѣлъ резолюцій, призначеныхъ для митингу, именно справы економичнй и школьнй.

— **Зъ Товмача** доносятъ намъ, що тамошнй Русины задумуютъ обходити столѣтнй роковины вступленя на престолъ цѣсаря Іосифа II народнымъ митингомъ, при чѣмъ послѣдуе по можности такожь угощенье селянъ на спôльнôмъ пирѣ.

— Въ суботу, въ день св. Михаила ôтбудеся заходомъ товаристъ: „Руского Касина“ и „им. Мих. Качковского“ **музикально-деклямаційный вечеръ** въ сали „Народного Дому“. Програма: 1) Пѣснь народна, ôтспѣвае хоръ; 2) Деклямація, выголоситъ п-на Е. Ч.; 3) Тенорове сольо А. Шторха, ôтспѣвае п. М.; 4) Увертюра зъ оперы „Норма“ ôтграе оркестра „Академич. Кружка“; 5) Дуетъ зъ оперы „Марта“ ôтспѣваютъ п-на А. Г. и п. М.; Завѣщанье, слова Шевченка, музика Вербицкого, ôтспѣвае хоръ. Початокъ о годинѣ $7\frac{1}{2}$ вечеромъ. Вступнй карты могутъ одержати лишь тіи особы и родины, котрй одержали запрошенье ôтъ „Руского Касина“.

— **Испыты клявзуровй** кандидатôвъ на учителѣвъ школъ реальныхъ ôтбудутся въ дни 10 и 11 н. с. грудня с. р. о год. 9 рано въ львôвскôй школѣ политехничнôй.

— **Пожаръ**. Въ Гнôйницяхъ пов. Яворôвского згорѣвъ двôрскій будынокъ оберненый на касарню и стайню драгонôвъ. Огонь пôдложено. Страта 10.000 зр.

— На мѣстце **„Руского Сіона“**; котрый якъ звѣстно мусѣвъ на якійсь часъ перестати выходити, маe выйти сими днями **„Галицкій Сіонъ“** пôдъ редакцією о. І. Мѣльницкого. Понеже, якъ то мы бачили зъ послѣдного, 21 числа „Руского Сіона“ о. Бачиньскій не покинувъ думки выдавати дальше „Руского Сіона“ а тôлько выдавництво на якійсь часъ завѣсивъ, — то очевидно єсть надѣя, що духовеньство наше буде такъ щасливе мати ажь два „Сіоны“!

— **Зъ Долиньского** пишутъ намъ: Бодай то паномъ бути! При выборахъ до рады повѣтовои въ Долинѣ дня 28 жовтня 230 выборцѣвъ зъ малыхъ посѣлостій мучилось до полудня и ледво 4 Русинôвъ перепхали. Зъ полудня тогожь дня розпочато зновъ выборы и зновъ перейшло съ великою бѣдою 7 кандидатôвъ нашихъ. На дванацятого кандидата вже насъ не стало и выбрано Поляка-дѣдича. Ба не конець на тôмъ, бо погрожено намъ протестомъ за тое, що мы не выбрали бôльше Полякôвъ. — За тое выборы зъ куріи властителѣвъ бôльшихъ посѣлостій пôшли гладше: явилось до выборôвъ всего 5 выборцѣвъ, межи тыми лишь 2, кажу двохъ дѣдичѣвъ и выбрали окрôмъ самыхъ себе єще 4 иншихъ, всѣхъ 9 членôвъ. Никто имъ не перешкаджавъ! Коментаря до сего факту, здаесь менѣ, не потреба, хиба лишь єще разъ скажемъ: бодай то паномъ бути!

— **Зъ пôдъ Стрыя** пишутъ намъ: Не вычитавши доси въ „Дѣлѣ“ справоздання о выборѣ Рады повѣтовои въ Стрыю, доношу, що у насъ зъ куріи сельскои выбрано до Рады повѣтовои 6 священикôвъ рускихъ зъ найблизшихъ околиць Стрыя и 6 селянъ Русинôвъ. Выборы тіи выпали совсѣмъ по волѣ Русинôвъ. Наша околиця охоронена ôтъ штучныхъ и деморализуючихъ агитацій людій неприхильныхъ рускому народови. Тѣшитъ насъ тое яко Русинôвъ, що выборы въ Стрыю завсѣгды по волѣ Русинôвъ выпадаютъ, однакожь бажалибысьмо, щобы такожь и мужѣ зъ свѣтскои интелигенціи були выбираній до участи въ нашôмъ политично автономичнôмъ житю. Треба, щобы и свѣтска интелигенція ставала до ряду народныхъ борцѣвъ, а зъ другои стороны нашй священики повинній бути посередниками межи свѣтскою интелигенцією а народомъ и допомагати свѣтскимъ людямъ доступити народного довѣрія.

Одинъ зъ выборцѣвъ.

— **Въ Рогатынѣ** выкрыто шайку жидôвъ пôдроблювачѣвъ россійскихъ банкнотôвъ. Сѣмъ осôбъ арештовано и ôставлено окружному судови въ Золочевѣ. Головного однакожь проводира шайки єще не ôтнайдено.

— **Землетрясенье въ Загребѣ** все еще повторяеся. О пôвночи на 16 листопада були два сильнй встряснечя.

— **Зъ Станиславова** доносятъ: Дня 3 с. м. стався въ мѣсточку Лысци коло Станиславова трагичный случай, котрый живо пригадуе часы невôльничого пôдданьства знесеного цѣсаремъ Іосифомъ II и долю, въ якôй знаходився простый народъ пôдъ судôвництвомъ паньскихъ дворакôвъ. На ланѣ скарбовôмъ выкопано бараболѣ. Якъ звычайно лишилися гденегде невызбôрки дрѣбныхъ бараболькъ, зъ котрыхъ скарбъ не мавбы ніякои користи, а котрй справдѣ можна уважати яко res derelicta для поживы воронъ и безрогъ. Жѣнка Настя О. выйшла на той ланъ узбирати собѣ тыхъ бараболь. Надôйшовъ писарь скарбовый Іосифъ П... Жѣнка побачивши писаря почала утѣкати. Писарь, котрый зъ права свого уряду ходитъ съ стрѣльбою, знявъ стрѣльбу зъ плеча, вымѣривъ за Настію и вцѣливъ заячимъ шротомъ въ саму голову, такъ що нещаслива жѣнка упала тяжко покалѣчена. Судъ Богородчаньскій зарядивъ судове слѣдство противъ писаря.

— (*Е. Ф.*) **Зъ Роздолу** пишутъ намъ: Дня 21 жовтня с. р. **погорѣло въ селѣ „Вериню“ 71 господарѣвъ**. Страта велика доси не обчислена. У погорѣльцѣвъ крайна нужда. Жертвою огню упало такожь много худобы и знарядовъ господарскихъ. На разѣ завязався комитетъ мѣстцевый пôдъ проводомъ тамошного пароха о. Юліяна Фицаловича, котрый занимаеся збираньемъ жертвъ для нещастныхъ погорѣльцѣвъ. Доси зложили въ жертвахъ: Вп. пп. гр. Кароль Лянцкороньскій зъ Роздолу 100 зр., Казим. Пѣлѣ 2 зр., Болесл. Пѣлѣ 1 зр., З. 30 кр., Бр. 30 кр., войтъ зъ Кіевця 80 кр., о. Теоф. Миховичъ 6 зр. 30 кр., Пришлякъ 50 кр., Арламовскій 50 кр., Штаркель 3 зр. и кôлькадесять штукъ одежѣ, Е. Гошовскій 1 зр., Осадиньскій 30 кр., Лоёвскій 1 зр., Беръ 1 зр., Стацевскій 1 зр., Фильеръ 1 зр., Всч. пп. Фелиціянки кôльканацять штукъ бѣля, пп. Маріяньскій зъ Миколаева 2 кôрцѣ ячменю, Вальдекъ 50 кр., Чорный и Шидловскій 1 зр. Комитетъ складае нынѣшнымъ подяку всѣмъ Вп. пп. жертволюбивымъ Дателямъ и надѣесь, що крайна нужда погорѣльцѣвъ Веринецкихъ побудитъ многихъ добросердныхъ людій до жертвъ на таку благородну цѣль, якъ спомочи нещастливый народъ, терпячій голодъ и холодъ.

— **Засудъ нигилистôвъ въ Петербурзѣ.** Процесъ 16-ти нигилистôвъ паредъ военнымъ судомъ въ Петербурзѣ скôнчився несподѣвано скоро. Вырокъ запавъ еще минувшого тыждня. Всѣ 16 узнанѝ винными належаня до тайного товариства, котре старалось дорогою агитаціи пôдбурити нарôдъ до бунту и допускалось политичныхъ убійствъ и покушень на житье царя. Судъ засудивъ: Александра Квятковского дворянина, Степана Ширяева селянина, Якова Тихонова селянина, Ивана Окладского мѣщанина и Андрея Прѣснякова мѣщанина на кару смерти черезъ повѣшенье; прочихъ 11 обжалованыхъ на каторжнѝ роботы: 1) Въ копальняхъ: Арона Зунделевича мѣщанина на вѣки; Людвика Кобылянського дворянина, Николая Буха, сына тайного совѣтника и Атанасія Зубковского сына священика на 20 лѣтъ; Лейзора Цукермана купця, Александра Булича, доктора, Сергія Мартыновского канцелярского служителя и Владиміра Дриго на 15 лѣтъ. 2) На которжнѝ роботы въ заводахъ (фабрикахъ) всѣ три женщины: Евгенію Фигнеръ дворянку, Софію Иванову дочку маіора и Марію Грязнову селянку на 15 лѣтъ. Постановлено вставитись о змягченье кары: Цукерманови на 8 лѣтъ, Ивановôй на 4 и на поселенье въ Сибѣрь въ мѣстця ôтдаленѝ; дальше змягчити кару Фигнеровôй и Грязновôй на поселенье въ мѣстця не дуже ôтдаленѝ, а наконець Буличеви и Дриго на поселенье въ Томску губернію.

— **На бѣдныхъ ученикôвъ рускои гимназіи во Львовѣ** надôславъ Впр. о. Ковальскій зъ Спасова ôтъ Русинôвъ Спасôвскихъ 16 зр. а. в. Дирекція рускои гимназіи складаѥ прилюдно за тую патріотичну жертву Впр. о. Ковальскому и всѣмъ Дателямъ сердечну подяку.

— **Зъ пôдъ Стрыя.** (Єще о бурсѣ Стрыйскôй.) Звертаючи увагу Вп. Публики на объявъ житя рускои Бурсы въ Стрыю, описаный въ Ч. 83 нашого „Дѣла" поспѣшаю доповнити поданѝ вѣсти слѣдуючимъ докладнѣйшимъ справозданьемъ:

Загальный збôръ членôвъ рускои бурсы Стрыйскои дня 21 жовтня 1880 по доконанôмъ выборѣ выдѣла, обрахувавши точнѣйше весь маєтокъ Стрыйскои бурсы въ реальнôй вартости на 3.800 зр., припускаючи, що дохôдъ зъ друкуючихся поезій о. Гушалевича, на таку благородну цѣль жертвованыхъ, що найменше 400 зр. до весны принести повиненъ, и въ повнôй надѣи на дальшѝ щедрѝ жертвы родимцѣвъ и вкладки членôвъ, постановивъ конечно, щобы вже року 1881 мати готовый дôмъ яко власнôсть бурсы а на шкôльный рôкъ 1882 вже пріймати бѣдныхъ ученикôвъ до тои Бурсы. Въ тôй цѣли загальный збôръ поручивъ членамъ выдѣла, щобы якъ найправильнѣйше збиралися кождого мѣсяця два разы на нараду и щобы ужили желѣзнои волѣ и енергіи до переведеня сего постановленя. Отвѣтно тому ôтбулося заразъ 1 листопада с. р. перше засѣданье членôвъ выдѣла рускои бурсы въ Стрыю. На тôмъ засѣданю выдѣлъ ухваливъ: I) оголосити яко пренумерату на поезіи Гушалевича до 12 аркушôвъ друку 1 зр. 20 кр. и просити, щобы Впр. Родимцѣ тіи грошѣ присылали на руки касієра п. Бородайкевича въ Стрыю. Списъ пренумерантôвъ подасться до публичнои вѣдомости. II) Выдѣлъ ухваливъ, що городъ бурсы положеный при улици паньскôй въ серединѣ мѣста Стрыя около 2 морги саду, доокола великимъ новымъ парканомъ съ брамою обведеный, вартости около 3.000 зр., за великій для бурсы и користнѣйше буде, єсли бурсу на меншôмъ пляцу поставится. Ухвалено проте подати до загальнои вѣдомости: ктобы желавъ той огородъ набути, або за меншу реальнôсть промѣняти, або за той огородъ будынокъ на бурсу выставити, най зголосится и подасть условія на руки п. Бородайкевича або професора Вахнянина въ Стрыю. III) Выдѣлъ ухваливъ черезъ зиму всякѝ приготовленя дѣлати, а съ початкомъ мая 1881 неôтмѣнно саму будову хаты на бурсу зачати и то такъ, щобы въ лѣтѣ того самого року все укôнчити. IV) Выдѣлъ ухваливъ на рôкъ шкôльный 1880/81 зъ готовыхъ грошій бурсы зачислити и выдати 50 зр. яко запомогу для двохъ бѣдныхъ школярѣвъ въ Стрыю, сынôвъ убогихъ селянъ, посѣщаючихъ першу гимназіяльну клясу. V) Выдѣлъ ухваливъ ôтнестися ôтозвами приватными и черезъ всѣ рускѝ часописи особенно до мешканцѣвъ найблизшихъ повѣтôвъ Стрыя и просити, щобы вступали якъ найчисленнѣйше въ члены тои бурсы и не жалували щедрыхъ даткôвъ на бѣдныхъ школярѣвъ въ увѣреню, що ани одинъ крейцарь марно не пропаде. А щобы въ тôмъ увѣреню Вп. Публику утримати, VI) Выдѣлъ ухваливъ публичну контролю цѣлого народа надъ приходами и выдатками бурсы, именно тымъ способомъ, щобы подавати посредствомъ всѣхъ рускихъ часописій періодично выказы всѣхъ жертвъ и точнѝ рахунки приходôвъ и выдаткôвъ на бурсу.

Доповнивши повысше справозданье не можу въ кôнци поминути хоть коротенькои слѣдуючои ôтозвы:

Вп. Родимцѣ! Будьте ласкавѝ присылайте найчисленнѣйше пренумерату на 2 томъ поезій даровитого спѣвака нашого о. Гушалевича, автора многихъ улюбленыхъ пѣсень якъ пр.: „Миръ Вамъ братя" и пр., присылайте до Стрыя и увзглядьнѣтъ потрѣбный пожитокъ: для бѣдныхъ ученикôвъ, для убогои письменности рускои и для голодного духа власного. Вп. Отцѣ духовнѝ, Професоры, Урядники, Учителѣ и Господарѣ рускѝ — зъ буйныхъ рôвнинъ Стрыя, Жидачева, Дрогобыча и Самбора, зъ плодовитыхъ гôръ Калуша, Долины, Сколѣго и Турки, — розважте, що наше мѣсто Стрый то серце корѣнной Руси. Околиця Стрыйска сама щира Русь, доси черезъ бракъ школъ середныхъ и недостатокъ помочи якбы дошками забита для просвѣты дѣтій своихъ. Розважте, що наспѣвъ вже послѣдный часъ завести гимназію въ Стрыю, дати помôчь убогимъ рускимъ дѣтямъ сеи околицѣ и будьте ласкавѝ, приступайте яко члены до бурсы Стрыйскои. Кождому ново приступившому членови статута и карты членьскѝ вышлются. Такъ не жалуйте прислати вашихъ даткôвъ власнымъ Вашимъ дѣтямъ, котрѝ въ тôй бурсѣ могутъ умѣститися. Пôсля статута членомъ бурсы може бути кождый, кто складаѥ рôчно 3 зр. або 25 зр. наразъ. — *Членъ выдѣлу бурсы.*

Вѣсти епархіяльнѝ.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

На конкурсъ выставленѝ: 1) пар. Стратинъ дек. Нараѣвского надапя прив., 2) пар. Берлинъ дек. Бродского надапя ординар., 3) кап. Долге дек. Стрыйского надапя прив. и 4) пар. Утѣховичѣ дек. Нараѣвского надапя прив. — всѣ чотыри съ речинцемъ до 2 лют. 1881.

Душпастырскѝ посады получили: Ант. Билинкевичь, зав. въ Тысьменичанахъ, Лук. Сѣчиньскій сотр. въ Угрыню дек. Скальского, Мих. Бабякъ сотр. въ Медведôвцяхъ дек. Чортковского.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Въ Кієвѣ** почали въ послѣдныхъ мѣсяцяхъ сего року выходити книжки въ рускôмъ языцѣ. И такъ перша книжка, котру мы одержали, въ Кієвѣ выдану е. р., єсть: „Спѣвомовки", Збôрникъ поезій бл. п. Степана Руданьского, о котрыхъ була згадка въ дописи зъ Кієва въ 81 ч. „Дѣла". Теперь доносятъ намъ зъ Кієва, що тамже появилась зъ печати друга книжка въ рускôмъ языцѣ пôдъ заг. „Збирныкъ творивъ Я. Г. Кухаренка" (наказного отамана Земли войска Чорноморского): Посмертне выданя скомпоноване Ф. М. Пискуновымъ Кієвъ. 1880. 12⁰. Стор. 126. Цѣна 75 копѣєкъ.

— **Oesterreichisches Ehegüterrecht.** Systematisch dargestellt von dr. *Alexander Ogonowski*, Professor an der Universität zu Lemberg. I Theil. Leipzig, Dunker's Verlag, 1880. Въ 8⁰. Сторôнъ VI + 442. Цѣна 10 марокъ.

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— **Улій зъ соломы.** На сегорôчнôй выставѣ Коломыйскôй були 3 уліи соломянѝ, конструкціи и будовы Галицкого товариства огороднично-пасѣчничого, а показанѝ були на тоє, щобы такъ хосенна рѣчь у насъ ширилась и въ пасѣчничôй працѣ доводила до совершеньства и цѣли. Но чи потрѣбно ту богато около совершеньства заходитись, коли оно само впрошувалось до насъ на выставѣ? Чижь треба еще довше переплачувати матеріялъ на будову деревяныхъ уліѣвъ, коли у себе солома, яко незрôвнаный матеріялъ, майже пусто валяєсь — пропадаѥ? Маєможь и довше обфутровувати деревяный улій соломою зъ верха або въ серединѣ, коли єго цѣлого можна зъ самѣсѣнькои соломы ушити? Маєможь и дальше двигати деревянѝ уліи на зиму до шопы, а зъ шопы весною назадъ на мѣстце, маємо ихъ все обтулювати отавою и т. д., коли чисто соломяный улій, зô стѣнами 3 цалѣ грубыми, можемо лишити и на зимову студѣнь на мѣстци? — Нѣ, такъ довго капарати не можна. Що хосенне, до того берѣмся, а хоть оно й дорожше, то за то о много лучше, а дешеве мясо, вѣдомо, кто ѣсть! Впрочѣмъ не єсть то сей улій такъ надто дорогій, якъ выдаєся. Вынесе ôнъ съ всѣми вже прибагами ôтъ 3½ до 4 зр. Съ меншими прибагами (якъ н. пр. съ однымъ тôлько затворомъ) вынесе може й до 2½ зр. У когожь соломы не купити, у кого тертицѣ свои, кто самъ собѣ одвѣрки и т. п. столярскѝ рѣчи потрафитъ зробити, того такій улій майже ничо не буде коштовати, бо и дрôтъ на одинъ улій ледво кôлька шѣстокъ коштуѥ. Коли кому еще за мало доказу, того спытаюсь, чи не выноситъ улій Рамошиньского систему 3 зр. коли не бôльше? А предсѣ на него не жалуєсь такои сумы ложити, хоть не дуже практичный.

Здавалобыся отже, що кождый уважный пасѣчникъ заохотився до такъ практичныхъ соломяныхъ уліѣвъ. Однакожь сталося совсѣмъ противно. Одинъ закидавъ тымъ уліямъ сеє, другій теє, а кождый що иншого. Но якѝ вже не були тіи всѣлякѝ гудженя, то однакожь найбôльше чути було ось то, що соломяный улій, то гнѣздо на мыши. А того вже ніякъ мовчки пропустити не можна, лишь треба сказати, що така бесѣда, то тôлько, що забобонъ або щось подôбного. То на таке выходитъ, якбы кто ôтраджувавъ ковбасы робити длятого, що за ними мыши ласуютъ або футра шити тому, що мышь гризе а мôль точитъ. Правда, мышь може погрызти улій, але на то єсть бѣла цинкова фарба (Zinkweissfarbe), коли нею помастити улій хоть троха, то не лише мышь, але навѣть жаденъ червачокъ не доторкнеся до того трôйла.

Соломянѝ уліи дуже злюбились въ Россіи, въ Познаньщинѣ та и въ Галичинѣ. Чому злюбились? Бо маютъ ось якѝ прекраснѝ свойства: 1) доброта и добôрнôсть матеріялу; 2) рухомôсть середины; (3 належитый розмѣръ улія, що дасться звузити и розширити; 4) улій сесь теплый и сухій въ зимѣ, а холодячій въ лѣтѣ; 5) легкій въ выробѣ, и одинчій въ будовѣ, легенькій, дешевый, а ндедманипуляціи выгôдный. Соломяный уліео не тратитъ тепла, бо солома, лихій поводô икъ тепла, того не допускаѥ. Ôнъ и зсыхъ йєсь, не пачится, ôтъ спеки не лускаѥ ани, не пôчнявѣє.

Користи сего улія въ зимѣ такѝ: *а)* сухôсть, *б)* потрѣбне тепло, *в)* нема надмѣрнои росы, вохкости и плѣсни, *г)* все свѣжій воздухъ, *д)* пчолы менше въ нѣмъ зъѣдаютъ меду, и *е)* рѣдше ся въ нѣмъ запержуютъ.

Величезнѝ же користи сего улія весною такѝ, що пчолы не знаютъ въ нѣмъ наглои змѣны воздуха, выгрѣваютъ червь (будучѝ арміи пасѣчника) правильно и богато, бо солома суха, коо опалена хата. А що червь потребуѥ въ тесню, мовъ немовля въ колысцѣ незмѣнного тепла до свого розвою, о тôмъ не ма що писати, бо рѣчь зрозумѣла. Ба и на лѣто сесь улій добрый, бо *а)* пчолы выгрѣваютъ правильно богато черву, то и вчаснѣйше готовѝ до рôйки; *б)* плястры не обрываются; *в)* пчолы не вылягаютъ; *г)* инѣ сильнѣйшѝ, то и меднѣйшѝ.

Свойства улія соломяного ту поданѝ вынятѝ зъ краснои статіи о. Бажаньского въ „Bartnik-y Postępow ôмъ" Ч. 9. ст. 411 року 1877. До тои то статіи ôтсылаю всѣхъ цѣкавыхъ и поступовыхъ пасѣчникôвъ.

А. С.

Курсъ збôжя зъ дня 15 падолиста 1880.

(*Справозданье львôвскои комнаты купецкои*)

Цѣна за 100 кильограмôвъ.	ôтъ зр.	ôтъ кр.	до зр.	до кр.
Пшениця	10	40	10	60
„ бѣла	—	—	—	—
„ жовта	—	—	—	—
„ осѣнна	—	—	—	—
Жито	9	75	10	
Ячмѣнь	6	—	7	25
Гречка	6	75	7	25
Овесъ	6	25	6	50
Горохъ до варки	9	—	10	—
„ паст.	7	25	8	—
Выка	5	—	5	25
Кокорудза стара	7	—	7	25
„ нова	6	25	6	50
Рѣпакъ зимовый	—	—	—	—
„ лѣтный	-	—	—	—
Ржѣй (Лнянка)	10	—	10	25
Насѣнье лняне	11	50	12	20
Конюшина (передна)	40	—	45	-
Кминъ	—	-	--	—
Анижъ	—	—	—	—
„ плоскій	—	—	—	..

Курсъ львôвскій зъ дня 15. л. падол. 1880.

(безъ текучого куп. / безъ купону)	платятъ р.	платятъ кр.	жадаютъ р.	жадаютъ кр.
1. Акціи за штуку.				
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	270	25	274	—
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	164	50	167	50
Банку гип. галиц. по 200 р.	291	—	296	—
2. Листы заст. за 100 р.				
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	96	75	97	75
„ „ „ по 4% ав.	91	—	92	-
„ „ „ по 5% ав. період.	96	75	97	75
Банку гип. галиц 6% ав.	101	30	102	30
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	100	—	102	—
3. Листы довжнѝ за 100 р.				
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92	-	94	
4. Облиги за 100 р.				
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	97	90	98	90
Облиги комунальнѝ Гал. банку рустик. 6%	100	–	101	50
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100	–	101	50
5. Лосы мѣста Кракова	19	50	21	50
„ „ Станиславова	23	50	25	50
6. Монеты.				
Дукатъ голендерскій	5	51	5	61
„ цѣсарскій	5	52	5	62
Наполеондоръ	9	33	9	43
Пôвимперіялъ	9	62	9	72
Рубель россійскій срѣбный	1	57	1	71
„ „ паперовый	1	17¾	1	19¾
100 марокъ нѣмецкихъ	57	60	58	30
Серебро	99	50	100	50

Для консументôвъ и торговельникôвъ

поручаѥ

КАВУ

включно съ цломъ и опакованьємъ, franco на кожду почтову стацію австрійско-угорскои монархіи за попереднымъ присланьємъ або послѣплатою належитости за кильограмъ.

1а Цейлонъ найлучша перлова	зр	2.—	Въ пачкахъ à 4¾ кильо netto.
1а великозерниста Куба	„	1.90	
1а арабска правдива Мокка	„	1.70	
1а найлучша Ява	„	1.55	
1а досконала Ріо	„	1.35	
1а найлучша Порторико	„	1.70	
1а Ст. Доминго	„	1.55	
1а найлучша Сантосъ	„	1.50	

Г. Зингеръ, Тріестъ.

(G. Singer, Triest.)

Докладный **цѣнникъ** (Preis-Courant) высылаю на жаданье franco. (7—10)

МАГАЗИНЪ ТОВАРÔВЪ БЛАВАТНЫХЪ И ПОЛОТЕНЪ

ВАСИЛЯ ТОВАРНИЦКОГО наслѣд.

одержавъ вже МАТЕРІИ на сезонъ зимовый и поручаѥ:

Вовнянки всякихъ выробôвъ. **Шкоты и Брокаты** **Аксамиты** гладкѝ и прасованѝ. **Шовки** (єдвабы) чорнѝ и кольоровѝ. **Хустки** Гималяя и флянельовѝ. (3—3)

Рынокъ, ч. 32. Пробы на жаданье franco. Львôвъ.

Выдаѥ: **Михаилъ Коссакъ.** цію— За редакôтповѣдаѥ: **Маркилъ Желехôвскій.** Зъ рукарнѣд Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 87. Львôвъ, Середа 12 (24) листопада 1880. Рочникъ I.

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администрациі „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрациі час. „Дѣло“.
Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.
Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.
Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.
Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ÔТОЗВА ДО РУСКОГО НАРОДА.

Пламенными буквами записане въ исторіи и серцяхъ нашои австрійскои Руси десятилѣтне володѣньe цѣсаря Іосифа II.

Оно положило першу основу до нашого національного ôтродженя.

Пôдъ мудрымъ и справедливымъ жезломъ того вѣчнопамятного Вѣнценосця скôнчилась остаточно наша 500-лѣтна неволя, засіяла нова благодатна ера для рускои мысли, руского слова и всего того, що серцю рускому святе, и чимъ оно яко найбôльшимъ скарбомъ своимъ дорожитъ.

По довговѣковôй власнôй нашôй борбѣ о права народнѣ допомôгъ намъ Іосифъ II выдвигнутись зъ неволѣ и взяти участь въ культурнôй роботѣ прочихъ народôвъ.

Рускій народе! За кôлька днѣвъ представится Тобѣ случайнôсть, заявити передъ лицемъ цѣлого свѣта, якъ глубоко и съ якою любовію Ты память Твого Монарха-Освободителя въ глубинѣ души Твоєи хоронишь и съ якою честію имена благодѣтелѣвъ и правдивыхъ другôвъ Твоихъ Ты почитаєшь.

Дня 17 (29) листопада с. р. припадає 100-лѣтна память вступленя на престолъ своихъ Ôтцѣвъ незабутного Монарха и початку єго вѣкопомнои дѣятельности.

Въ свѣдомости свого обовязку Русины престольного города Львова выбрали зъ помежи себе комитетъ, щобы день той съ достойнымъ єго значеня торжествомъ ôтпразновати.

Пôсля установленои вже програмы ôтбудеся въ той день поминальне Богослуженье, на котре поспѣшитъ кождый до своєи приходскои церкви, где помолится за упокôй души великого Благодѣтеля.

Слѣдуючого дня, с. є. вô второкъ 18 (30) листопада, ôтбудеся во Львовѣ **митингъ** або збôръ Русинôвъ зъ цѣлого нашого краю, на котрôмъ обговорюватися будутъ всѣ важнѣйшѝ справы руского народа въ Галичинѣ.

Ôтзываємось прото до всѣхъ вѣрныхъ сынôвъ Галицкои Руси, сочувствующихъ нашимъ починанямъ, съ вôзваньемъ и усильнымъ прошеньемъ, щобы якъ найчисленнѣйше дня того явилися во Львовѣ и тымъ голосно засвѣдчили передъ цѣлымъ свѣтомъ, що Русь наша зерно свободы, кинене передъ 100-ма лѣтами рукою незабутного Іосифа II, въ груди своѣй съ жаромъ и цѣлою теплотою жизненности своєи плекає и що за народну и людску честь свою противъ всѣхъ покриджень и напастій недругôвъ якъ одинъ мужъ станути готова.

Львôвъ дня 29 жовтня (10 листопада) 1880.

Ôтъ комитету занимаючогося устроєньемъ торжественного Іосифиньского обходу.

Барвѣньскій Володимиръ, Геровскій Юліянъ, Гладиловичъ Дамянъ, Д-ръ Дольскевичъ Іосифъ, Д-ръ Добряньскій Иванъ, Д-ръ Костекъ Францъ, Клемертовичъ Михаилъ, Д-ръ Крижановскій Гаврiилъ, Лепкій Онуфрій, Павликовъ Теофилъ, Плешкевичъ Теофилъ, Площаньскій Венедиктъ, Подолиньскій Михаилъ, Д-ръ Савицкій Омелянъ, Д-ръ Сушкевичъ Корнило, Д-ръ Целевичъ Юліянъ, Цеглиньскій Григ., Шведзицкій Яковъ, Д-ръ Яновскій Амвросій, Явдикъ Иванъ.

Програма торжества:

I. Дня 17 (29) листопада: 1) о годинѣ 10. рано поминальне Богослуженье въ Архипрестольнôй церквѣ св. В. М. Георгія — 2) о годинѣ 7. вечеромъ декляматорско-музикальный вечеръ съ ôтчитомъ о цѣсарю Іосифѣ II.

II. Дня 18 (30) листопада о 9. годинѣ рано збôръ Русинôвъ въ сали „Народного Дому“.

ДОПИСИ.

Зъ всходнои Галичины. (*Голосъ учителя въ справѣ школъ народныхъ и семинарій учительскихъ.*)

Кромѣ матеріяльного быта народа не ма другои справы, котрабы межи Русинами тôлько негодованя вызывала, якъ справа нашихъ школъ. Куды повернутися, — межи священикôвъ, народъ, або й учителѣвъ, котрѝ совѣстно свою задачу понимаютъ, — всюды чути голоснѝ жалѣ на невластиве и чудовищне направленье нынѣшныхъ школъ.

Гадаю, що рускій митингъ, котрый маѣ зôбратися во Львовѣ, повиненъ бы основно застановитися надъ сею важною справою и обдумати рѣшучѝ способы, якôбы злому зарадити.

Не сомнѣваюся, що на митингу будутъ пôднесенѝ безчисленнѝ факты, кидаючѝ дуже сумне свѣтло на нынѣшнѝ порядки школьнѝ. Жалую, що зъ причины школьного занятя не можу и я явитися во Львовѣ и взяти участь въ дотычныхъ обрадахъ. Щобы однакожь бодай трохи причинитися до поясненя сеи справы, подаю письменно гдеякѝ мои уваги. Гадаю, що голосъ учителя, котрый съ сумнымъ серцемъ муситъ смотрѣти на скривленье нынѣшныхъ школъ, не буде безъ ваги.

Лишаючи школы гимназіяльнѝ, реальнѝ и университетъ иншимъ людямъ, поговорю о школахъ людовыхъ и семинаріяхъ учительскикъ, котрыхъ дѣла добре менѣ звѣстнѝ.

Коли перегляну справозданя рады школьнои краєвои, начавши ôтъ р. 1870 до 1878/9 всюды находжу стеоретипнѝ зажаленя, що нашѝ школы не розвиваются такъ, якбы належало. Пôсля тыхъ справоздань загалъ народа не пôзнає єще важности школъ, уважає ихъ яко тягаръ, волитъ радше платити кары, якъ посылати до нихъ дѣтій, єслижь посылає, то дуже неправильно, и (мѣсто ихъ 7 рокôвъ учити) ôтбирає звычайно вже по 2 або 3 рокахъ, бôльшôсть радъ школьныхъ мѣстцевыхъ єсть рôвнодушною для школъ, не выконує примусу школьного и не накладає кары на родичѣвъ нерадивыхъ; довжности тіи мусятъ сповняти рады школьнѝ окружнѝ, однакожь и тогды єще ôттягаются начальники громадскѝ съ стяганьемъ каръ, хотяй староства остро имъ се поручаютъ; интелигенція, котрабы могла найбôльше вплынути на розвôй школъ, ôттягаєся загально ôтъ радъ школьныхъ мѣстцевыхъ. Характеристично, що пôсля справоздань рады школьнои кроєвои явленя тіи выступаютъ особенно въ восточнôй Галичинѣ, отже въ части заселенôй людностію рускою.

Признаю, що сей образъ нашихъ школьныхъ ôтносинъ начертаный въ справозданяхъ рады шк. кр. совѣмъ вѣрный; не годжуся однакожь съ тымъ, щобы народъ рускій и интелигенція (т. є. клиръ) не пôзнавали важности науки, або зъ засады були єи противнѝ.

Народъ рускій ôтносится въ загалѣ съ великою почестію до науки. Грамотнѝ селяне стоятъ у него въ высокôмъ поважаню. Для селянина найбôльша радôсть, коли самъ може прочитати въ церквѣ „апостола“ або „вѣрую“; а вже певнымъ нимбусомъ окрываєся передъ лицемъ народа тая родина, въ котрои выйде священикъ або иншій интелигентный чоловѣкъ. Коли не було єще школъ, посылали многѝ селяне своихъ дѣтій на науку до дякôвъ. По роцѣ 1848 кинувся рускій народъ и клиръ съ найбôльшимъ жаромъ до основуваня школъ, будовавъ потрѣбнѝ домы и назначувавъ платнѣ. И коли въ захôднôй Галичинѣ находятъ єще до нынѣ многѝ великѝ села безъ школъ, не ма у насъ навѣть середныхъ селъ, въ котрыхъ бы не було школы. Се все учинивъ рускій народъ и клиръ самъ, добровôльно и безъ примусу, безъ котрого нынѣшнѝ власти школьнѝ обôйтися не можутъ.

Пôсля того годѣ сказати, щобы рускій народъ и клиръ були противнѝ школѣ. Єслижь они ôттягаются нынѣ ôтъ школъ, то маютъ до того важнѝ причины.

Головною причиною знеохоченя рускаго народа для школъ єсть фактъ, що нашимъ школамъ ôтнято ôтъ самого початку ихъ существованя ихъ властиву цѣль, просвѣту народа, а ужито ихъ яко средство до цѣлій политичныхъ.

Давнѣйше накидовано нашимъ сельскимъ школамъ обовязкову науку нѣмецкого языка, засыповано ихъ нѣмецкими фиблями, коменюшами, граматиками и проч. Надѣялося, що черезъ школы переведеся „Drang nach Osten“, що рускій народъ згерманизуєся. Нашѝ дѣти, мѣсто учитися того, що бы имъ въ дальшôмъ житю було дѣйстно потрѣбне, тратили дорогій часъ и мучилися тяженько надъ рѣчію, котра була для нихъ безъ всякого пожитку.

Въ кôнци упавъ нѣмецкій „Drang nach Osten“. Австрія надала своимъ народамъ конституцію, а въ нѣй запевнила кождому племени свободу розвиватися на своѣй питомôй основѣ. Арт. 19 основныхъ законôвъ зъ 21 грудня 1867 выразно постановивъ, що жадна народнôсть не може бути примушеною до науки другого краєвого языка, що кожда народнôсть маѣ образоватися въ своѣмъ власнôмъ языцѣ.

Тоѣ постановленье було для школъ людовыхъ, а особенно сельскихъ, єдино властиве и педагогичне. До школъ сельскихъ ходятъ дѣти, котрѝ остаютъ потому на грунтѣ и ведутъ дальше господарство своихъ родичѣвъ. Для ихъ житя єсть питомый языкъ совсѣмъ достаточнымъ: въ нѣмъ можутъ всего научитися, що для селянина або маломѣщанина потрѣбне, въ нѣмъ можутъ ôтноситися до урядôвъ и одержувати такѝжь ôтповѣди. Вѣдомôсть другихъ языкôвъ єсть для нихъ совсѣмъ злишною.

Якъ видимо, намѣреньемъ основного закона було, ôтняти школамъ всякѝ политичнѝ цѣли, а оставити имъ властиву ихъ цѣль, просвѣту народа.

Съ жалемъ треба сказати, що постановленье осн. закона зôстало для насъ мертвою буквою. Идея германизаційна упала вправдѣ, але на єи мѣстце послѣдовала друга политична мисія: budowanie Polski. Мимо того, що осн. законъ инакше постановлювавъ, заведено въ всѣхъ рускихъ школахъ обовязкову науку языка

польского, и заостреноо всѣмъ учителямъ (роспоряджeньемъ рады шк. кр. зъ 29 липня 1872, ч. 3552), щобы особенно на тое уважали, щобы дѣти могли po polsku poprawnie wyrażać się. Якъ отже передъ тымъ мучилися дѣти надъ языкомъ нѣмецкимъ, такъ мучатся они теперь безъ всякого пожитку для себе надъ языкомъ польскимъ. — Розумѣется, що при такомъ станѣ дѣлъ не приносятъ школы ніякого практичного хосна. Рускій народъ видячи, що въ нынѣшныхъ школахъ не такъ о просвѣту ходитъ, якъ о Польщу, оттягается отъ нихъ и посылае дѣти лишь подъ напоромъ каръ. Отъ чому нашй школы не розвиваются, — чому рускій народъ и клиръ, котрй колись такъ горячо занимались школами, отъ нихъ оттягнулися!

Що въ нынѣшномъ школьництвѣ нашомъ панує система польонизаційна, се рѣчь такъ очевидна, що не треба ей много доказовати.

Напередъ, заведенье обовязковои науки польского языка въ чисто рускихъ школахъ не дасться нiякимъ закономъ оправдати. Законъ основный, котрого я повысше навѣвъ, абсолютно тое заборонивъ. Однакожь кр. рада школьна усилуе той законъ обойти, — она называе всѣ рускй школы мѣшаными, а то длятого, понеже они лежатъ въ тыхъ сторонахъ краю, где людность мѣшана (Sprawozdanie z r. 1875/6) и понеже въ тыхъ школахъ находятся такожь дѣти обряда римского (Sprawozdanie z r. 1878/9); въ школахъ зновъ мѣшаныхъ маe ведля закона краeвого зъ 22 червня 1867, арт. III. одинъ языкъ бути выкладовымъ, а другій языкъ обовязковымъ. Застановѣмся надъ сею рѣчію. Законъ зъ 22 червня 1867, арт. III. такъ гласитъ дословно: „Въ кождой школѣ людовой, въ котрой часть учащоися молодѣжи уживае польского, часть же рускаго языка, той языкъ, котрый не есть выкладовымъ, буде обовязковымъ предметомъ науки.“ Мы бачимо, що законъ ничого не говоритъ ани о сторонахъ съ мѣшаною людностію ани о обрядѣ, але смотритъ на кожду школу въ особна и квалификуе ей посля того, якого языка уживаютъ дѣти, котрй до неи ходятъ. Звѣстна рѣчь, що въ нашихъ селахъ говорятъ дѣти безъ взгляду на обрядъ звычайно по руски; нашй сельскй школы суть тому посля повысшого закона школами рускими, въ котрыхъ лишь одного рускаго языка учити належитъ.

Але чижь малабы рада шк. кр. мылитися въ интерпретаціи того закона? Нѣ, рада шк. кр. дуже добре розумѣе той законъ, але умысно его такъ интерпретуе. Коли минувшого року рада громадска мѣсточка Бабичь, въ котрой Поляки мали большость, внесла до рады шк. кр. петицію о усуненье обовязковои науки рускаго языка, прихилилася рада шк. кр. рѣшеньемъ зъ дня 30 жовтня 1879, ч. 7.632 до ей прошеня, на основѣ, що будьто тамошнй исповѣдники гр. обряда уживаютъ всѣ языка польского. Зъ сего факту познаемо наглядно, якими тенденціями руководится кр. рада шк. Она интерпретуе инакше законы въ польскихъ школахъ, а инакше въ рускихъ. Въ польскихъ школахъ наука другого краeвого языка есть злишною, въ рускихъ школахъ она насильно накидаeся. Се дивоглядне явленье толкуeся лишь тымъ, що въ школахъ польскихъ руководится кр. рада шк. взглядами чисто просвѣтными, въ рускихъ школахъ тенденцією польонизованя Русиновъ.

Та кобы то на заведеню обовязковои науки польского языка кончилися всѣ безправности; але на томъ далеко еще не конець! Фактичный станъ рѣчи еще сто разы сумнѣйшій.

Справозданье рады шк. зъ року 1878/9 выказуе вправдѣ, що школъ съ языкомъ выкладовымъ рускимъ есть въ Галичинѣ 1462. Цифра тая есть однакожь абсолютно неправдивою. Я сомнѣваюся, чи буде въ цѣлой Галичинѣ еще 300 школъ, въ котрыхъ бы дѣйстно по руски учили. Въ дуже многихъ школахъ, котрй зачислений въ справозданю до рускихъ, заведено послѣдными роками польскій языкъ выкладовымъ, гдекуды зробили се полякуючй або подлестнй учителѣ самовольно, щобы приподобатися своимъ властямъ; гдекуды сталося се по приказу окружныхъ инспекторовъ; а найчастѣйше зъ невѣдомости, якій языкъ есть выкладовымъ.

Дуже характеристичною есть тая послѣдна причина. Означенье языка выкладового находится въ фундаційной грамотѣ школы; тіи грамоты забрала однакожь кр. рада шк. до себе. Нынѣ стоятъ дѣла такъ, що мало-кто знае на провинціи, якій языкъ есть въ его школѣ выкладовымъ. Въ иншихъ краяхъ съ мѣшаною людностію находятся такй даты въ школьныхъ шематизмахъ, где ихъ кождый переглянути може; дальше есть тамъ въ звычаю, що рады школьнй краевй розписуючи конкурсъ на учительскй посады, подаютъ заразомъ до вѣдомости, якій языкъ въ дотычной школѣ выкладовымъ, а якій обовязковымъ. Такъ дѣeся въ Чехахъ, на Буковинѣ и др. У насъ того всего не ма. У насъ не дознаeся сего ани зъ шематизму школьного, ани зъ конкурсового оголошеня. Подаючись на посаду, не знае учитель, якій тамъ языкъ выкладовый; а коли по одержаню мѣстця спытае инспектора окружного, получае звычайно отповѣдь: „Ja nie wiem, bo u mnie tych aktów nie ma; ale ucz pan po rusku i po polsku; zresztą po rusku dzieci już umieją mówić, więc zwracaj pan uwagę mianowicie na język polski“. По такой отповѣди выкладаютъ учителѣ въ рускихъ школахъ по руски и по польски, больше однакожь по польски.—Такъ дѣeся нынѣ въ дуже переважной части рускихъ школъ. Я самъ знаю въ моей окрестности много школъ, въ котрыхъ передъ 5—6 роками выкладано по руски, а нынѣ при змѣненыхъ учителяхъ выкладаeся переважно або выключно по польски. Менѣ насуваeся мимоволѣ на гадку, що сей хаосъ сподѣяный властями школьными намѣренно, щобы „въ мутной водѣ ловити рыбы“.

Еще горше стоитъ руска народность дотычно школъ въ мѣстахъ и мѣсточкахъ. У насъ есть много мѣсточокъ, въ котрыхъ почисливъ бы Поляковъ на пальцяхъ (Глиняны, Езуполь, Нижнѣвъ, Миколаѣвъ), або въ котрыхъ становлятъ Русины велику перевагу (Снятынъ, Тысьменица, Богородчаны, Щирець); а мимо того заведено тамъ официяльно языкъ польскій выкладовымъ. О большихъ мѣстахъ, где Русины суть въ меншости, уже и не згадую!

(*Конець буде*)

Зъ Покутя. (*Школьна анкэта.*) Дужесьмо вдячнй „Дѣлу“, що подноситъ справы школьнй, що звертае увагу на анкету школьну. Тутъ переводятся справы, котрй, если доспѣютъ и станутся закономъ, будутъ черезъ довгй часы вплывати на наше выхованье, котре потомъ трудно и дуже трудно буде можна на иншй дороги спровадити. — Не треба бути дуже быстроумнымъ, щобы здогадатися, яке направленье усилуютъ законодателѣ школьнои анкеты надати нашимъ школамъ... Есть то по просту заговоръ противъ рускому народному житю, есть то стремленье до морального убійства Русиновъ въ Галичинѣ.

Гадки гр. Рея, щобы школу больше съ житьемъ практичнымъ и его потребами погодити, зойшли на другій або десятый плянъ; анкета о тое совсѣмъ не журится. Ей ходитъ о тое, щобы организацію школъ до плянновъ политичныхъ польскихъ приноровити, а тіи стремлятъ до спольщеня Русиновъ. Нынѣ упадаютъ поволи польскй мрій о реституціи давнои Польщи, а если надѣя о колишной самостоятельности Польщи еще совсѣмъ не згасла, то она откладаeся до щасливѣйшои будучности. На нынѣшномъ же порядку дневномъ политичного стремленя Поляковъ стоитъ: „спольщенье Русиновъ галицкихъ“, а именно за посредствомъ выхованя публичного въ школахъ. Организація школъ народныхъ, котрою теперь школьна анкета занимаeся, маe допровадити до тои пожаданои цѣли. Тому то до тои анкеты не принято ани одного Русина, щобы не было, не кажу вже, якои перепоны, трудности або протесту, але щобы навѣть рускій свѣтъ не дознався, якй тамъ куются пута желѣзнй, щобы его умъ народный сцѣпити.

Двѣ головнй точки въ томъ направленю, надъ котрыми нынѣ анкета польска обрадуе, суть: а) знесенье радъ мѣстцевыхъ, и заступленье ихъ черезъ делегатовъ радъ окружныхъ, б) заведенье интернатовъ.

ad a) Въ практицѣ показалося, що рады мѣстцевй, именно тамъ, где рускій священикъ есть головою такои рады, а при томъ есть мужемъ образованымъ, щирымъ рускимъ патріотомъ и где онъ школами ревно занимаeся, дуже не на руку Полякамъ. Они часто спиноютъ систему польонизаційну и придержуютъ въ школахъ выхованье руске... Отже треба ихъ знести, а подложити щось, що бы съ направленьемъ польонизаціи больше гармоніювало и ей жаднои перепоны не ставило. Нынѣ бо цѣлый апаратъ школьный: Рада школьна краeва, рады окружнй и ихъ предсѣдателѣ-старосты, инспекторы краевй и инспекторы окружнй — есть въ рукахъ Поляковъ. Духъ одушевляючій сей апаратъ есть польскій, цѣль ясно вытычена сего организма: спольонизовати Русиновъ галицкихъ черезъ польонизацію школъ, — отже и направленье дѣланя есть въ томъ дусѣ, въ той цѣли. Одній рады школьнй мѣстцевй тому направленю стояли на перешкодѣ, тому треба ихъ конечно усунути, а на ихъ мѣстци щось такого поставити, що бы съ цѣлымъ польонизаційнымъ апаратомъ було въ доброй гармоніи.

ad б) Интернаты суть то заведеня, въ котрыхъ кандидаты на учителѣвъ школъ народныхъ будутъ мати свое пропитанье и выхованье. Головною задачію тыхъ интернатовъ буде: выховати своихъ питомцѣвъ на учителѣвъ-польонизаторовъ. Тутъ буде передовсѣмъ розвиватися и плекатися патріотизмъ польскій и вщѣплюватися въ кандидатахъ до стану учительского ревнованье на дорозѣ польонизаціи. Чи знаете досяглость такого выхованя? Есть она дуже велика. Система така выдре намъ тыхъ учителѣвъ, котрй нынѣ становлятъ посередну интелигенцію руску помежи селяниномъ а священикомъ и другими образоваными станами; она сотворитъ апаратъ польонизаціи сильный, ревный, добре зорганизованый, котрымъ молодѣжь въ школахъ народныхъ выховуватись буде на приходниковъ польскои справы и польскихъ порядковъ; она маe задачу знищити съ часомъ духа рускаго въ народѣ. А все тое буде совершатися „по закону“. Розважте отже, въ якій способъ отвернутиби тото грозяще небезпеченьство!...

Передовсѣмъ заразъ на митингу 30 (18) с. м. треба намъ запротестовати противъ махинаціямъ теперѣшнои школьнои анкеты, и сказати, що сй установы ніякимъ чиномъ насъ Русиновъ дотыкати не будутъ и не могутъ, бо они суть односторонні, лишь черезъ самыхъ Поляковъ, отже выключно въ ихъ хосенъ и для ихъ потребъ уложенй. А чейже намъ въ конституційной австрійской державѣ никто насиліемъ системы выхованя публичного накладати не смѣе, а вжежь намъ конституційнымъ обывателямъ о своихъ жизненныхъ справахъ радити и становити свободно!

Дальше треба намъ зъорганизовати заразъ на томъ митингу свою питому руску анкету школьну, зложену зъ людій обзнакомленыхъ съ ходомъ выхованя публичного, — и треба старатися тотй рѣшеня въ дорозѣ законодательной перепровадити. Та чейже Господь допоможе, и не дасть намъ упасти, а чейже намъ Найлостивѣйшій нашъ Монарха Францъ Іосифъ въ остаточномъ небезпеченьствѣ прибѣжищемъ буде, и подасть намъ руку ратунку; а чейже не схоче допустити до розпуки свой вѣрный и преданный тримиліонный народъ! *Михайло.*

Зъ Жовквского. (*Що робитъ нашъ выдѣлъ повѣтовый.*)

L. 365. Do Zwierzchności gminnej w....!

W skutek uchwały Rady powiatowej Żółkiewskiej z dnia 5 maja 1880, która poleciła zakupić dla użytku szkół ludowych tutejszego Powiatu w Urzędzie parafialnym kościoła Żółkiewskiego 50 par obrazków, jako fotograficzne odbicie wielkich dwóch obrazów historycznych znajdujących się w tymże kościele, z których jeden przedstawia odsiecz Wiednia dokonaną przez Jana III-go Króla polskiego — drugi bitwę pod Parkanami w Węgrzech stoczoną przez tegoż Króla a to podczas najazdu Turków na Państwo Austryackie w roku 1683, przesełа sie przy niniejszem Zwierzchności gminnej parę tych obrazków, które razem z ramkami i szkłem kosztują 3 złotych ryńskich w. a. polecając jej, a względnie naczelnikowi gminy, ażeby wspólnie z nauczycielem miejscowym zajął się umieszczeniem tychże w szkole na ścianie dla nauki uczniów.

Obowiązkiem będzie Nauczyciela w stósownych chwilach tłumaczyć znaczenie tych obrazków uczącej się młodzieży, mianowicie jaką zasługę położyli Polacy i Rusini w chrześciaństwie przez odparcie Turków z pod Wiednia i zasłonienie Austryi i Najjaśniejszego dziś nam panującego domu przed najazdem tureckim.

Obrazki te mają być uważane jako własność szkoły, i jako takie mają być do Inwentarza majątku gminnego w dziale szkolnym zamieszczone.

Z Wydziału powiatowego.

Żółkiew dnia 27 Lipca 1880.

Prezes L. S.

Waygart.

Ось яке письмо розославъ дня 29 жовтня 1880 Выдѣлъ повѣтовый по широкомъ а щиро-рускомъ повѣтѣ жовквскомъ! Тое письмо достали всѣ громады загаломъ, навѣть такй: Волиця, Станиславка и т. д., въ котрыхъ не было и не ма ніякои школы.

Нема що казати, дуже сей Выдѣлъ енергичный и працёвитый, коли ажь 6 мѣсяцѣвъ часу (отъ 5 мая до 29 жовтня) потребувавъ, щобы подѣлитися съ громадами ухвалою Рады повѣтовои.

Та й сама тая ухвала, якъ бачите, дуже мудра, бо опираeся на такихъ приписахъ, котрыхъ доси слава Богу, не ма. Кождому предсѣнь вѣдомо, що начальникъ громады не маe (посля австрійскихъ законовъ) права контролѣ надъ учителями и не може имъ жадныхъ приказовъ давати; учитель подлягае ино своимъ властямъ школьнымъ.

А однакожь, якъ видно зъ наведеного письма, для жовквского выдѣлу законы не существуютъ, выдѣлъ самъ собѣ закономъ: „poleca naczelnikowi gminy, aby wspólnie z nauczycielem zajął się umieszczeniem obrazków w szkole na ścianie.“ Чижь выдѣлъ не знайшовъ вже ничого важнѣйшого и наглѣйшого якъ занимати кольпортерствомъ „dwóch obrazków Jana III króla polskiego za 3 zł. w. a.“ по рускихъ громадахъ? Чижь касы громадскй и дороги повѣтовй въ такомъ великомъ порядку? Чи выдѣлъ компетентный приказувати учителямъ, чого и якъ маютъ они учити рускихъ дѣтій? Чи выдѣлъ думае, що тіи „dwa obrazki z ramkami i szkłem“ заступлятъ народови мѣстце голодовои запомоги, рускимъ дѣтямъ мѣстце чоботятъ?

Се письмо то только слабенька проба зъ трехлѣтнои господарки, котра свѣдчитъ, якъ выдѣлъ сповняе обовязки свои закономъ на него наложенй — и якъ то всякими способами стараeсь польонизувати Русиновъ.

Щобъ не было поговору, що мы болотомъ обкидуемо невинныхъ людій, подаю до вѣдомости еще сумнѣйшій, а заразомъ смѣшный фактъ: передъ пріѣздомъ до Галичины Е. В. Цѣсаря выпла-

тила рада повѣтова п. маршалкови Вайгартови зъ касы суму **300 зл. в. а.** на справленье контуша для привитаня Монархи. За рускій отже грошѣ убрався п. Вайгартъ въ контушь яко автономичный представитель жовкôвскихъ Русинôвъ. Чи щось подôбного дѣвся въ другихъ краяхъ, хочьбы въ краю Готтентотôвъ, о тôмъ сомнѣваюсь. А зновъ въ липню с. р. порозсылавъ п. Маршалокъ для рускихъ дѣтій книжочки польскôй патріотичнôй яко надгороду пильности. Въ однôй такôй книжочцѣ читалисьмо съ обуреньемъ: „Bij Rusina-poganina“!!

На якôй то цѣли обертаются грошѣ, котрѣ складаємо на повѣтову раду! Кроваво запрацёваный нами грôшь служитъ противникамъ за средство до нашои згубы; убравшись въ контушь за нашôй грошѣ кличутъ: „niema Rusi!“ — за нашôй грошѣ купуются, тай межи рускій дѣти голоднôй и босôй роздаются книжочки, котрѣ оскорбляютъ наше чувство, а навѣть дышутъ революцією противъ намъ! Такими то дорогами повертаютъ у насъ автономію.

Тожь часъ братя зъ жовкôвского повѣту въ дорозѣ легальнôй выступити спôльными силами противъ надужитямъ непрошеныхъ опѣкунôвъ. Новôй выборы до Рады повѣтовои приближилися. Горнѣмся до дѣла, щобы дальшому деморализованю народа конець положити!

Зъ Золочева. *(Загальнôй зборы товариства „Бурсы филіи Просвѣты“.)* (*Конець.*) Коли зъ заявившогося житя Русинôвъ хосеннымъ дѣланьемъ „Просвѣты“ не задоволенôй Поляки, то изъ щасливого розвою бурсы тогоже товариства невдоволенôй — сумно погадати — Русины самôй. Рѣчь тая була предметомъ живои дебаты на загальныхъ зборахъ товариства „Бурсы филіи Просвѣты“ а основа єи, коротко говорячи, така: Статутъ товариства бурсы филіи „Просвѣты“ входивъ вже въ житье — бо товариство розписало вже було конкурсъ на зголошеня до своєи бурсы, коли кôлькохъ Русинôвъ зъ непонятныхъ причинъ загадали отворити єще другу и ôтдати єи пôдъ опѣку и дозôръ братства св. Николая-чудотворця въ Золочевѣ. Мысль истинно красна, але понеже у насъ кожда институція бôльша двигаєсь передъ всѣмъ складанымъ грошемъ, томужь тяжко було и такъ небогатôй а сего року градами до того навѣщенôй окрестности пôдтримати ажь двѣ бурсы наразъ. Закладаючй другу бурсу выставилися крôмъ того на справедливый замѣтъ и негодованье публики, що коли одна вже бурса отворена заходомъ людій маючихъ повне довѣріе у всѣхъ, они своєю конкуренцією пôдкопуютъ житье першои а двома бурсами накидаютъ неоглядно на окрестность незвычайный тягаръ. Идучи отже за голосомъ загалу, творцѣ другои бурсы пôзнали прикрôсть свого положеня и предложили членамъ бурсы филіи „Просвѣты“ проєктъ згоды и полученя.

Предложенье тоє радо приняло товариство бурсы филіи „Просвѣты“, але не мало здивувалось, коли на загальныхъ зборахъ тогожь товариства Пр. о. Ч. въ имени петентôвъ выступивъ съ жаданьемъ, „щобы существуюча бурса филіи „Просвѣты“ зôстала звинена, а на єи мѣстце основана нова бурса братства о. Николая“.

Найобєктивнѣйше судячи, тоє жаданье сягало дѣйстно по за кругъ людскои доброты. Филія тов. „Просвѣты“, котра два лѣта надъ основаньемъ бурсы працювала, котра цѣлу свою дѣятельнôсть звернула на заложенье такого притуловиска для рускои молодежи, котрои члены съ рѣдкою жертволюбностію занималися то прикрою квестою, то уложеньемъ и усовершеньемъ статутôвъ, тоє товариство отже мало въ хвили доступленя своєи цѣли, въ хвили розцвѣту своихъ надѣй зречися своєи власности, звинути отворену вже бурсу и цѣлый тяжкою працею призбираный фондъ ôтдати въ иншй руки на рѣчь заведеня, котрого єще не було и нема и Богъ знає, коли буде.

Такого жаданя филія товариства „Просвѣта“ не могла ніякъ приняти, бо се не було ніяке предложенье згоды, але жаданье безусловнои а ничимъ не оправданои капитуляціи вже существуючого товариства бурсы филіи „Просвѣты“ не тôлько оскорбляюче саме товариство, але и всѣхъ добродѣтелѣвъ сеи бурсы, котрѣ такъ численно спѣшили съ своєю помочію для сеи бурсы.

Ôтмова филіи „Просвѣты“ опиралася отже на дуже важныхъ причинахъ: а) що зажадано безусловного розвязаня єи бурсы, б) що пристаючи на тоє жаданье филія наразилабыся на справедливе неготованье и нѣдовѣріе тыхъ, котрѣ щедрыми датками грошевыми причинилися до єи основаня.

Все, що можна було зъ стороны товариства существуючои бурсы зробити, зроблено, але коли товариство бурсы филіи „Просвѣты“ бôльшостію голосôвъ склонилось, щобы выбрати комитетъ изъ обохъ сторôнъ въ цѣли переведеня згоды и єдности, о. Ч. не принявъ того посереднего предложеня, якъ бы на явный доказъ, що тутъ не ходитъ о згоду, але о якйсь иншй цѣли постороннй.

Що до насъ, то дуже болѣємо надъ тымъ дѣломъ. Але сильно увѣренй о патріотизмѣ Золочѣвскихъ Русинôвъ, надѣємся, що тй мужѣ, котрй своєю енергією довели руске товариство филію „Просвѣты“ до истинного розцвѣту, котрй своєю хосенною діятельностію на поли народнôмъ сталися осередкомъ рускаго житя въ тôмъ околѣ, поступлятъ собѣ и въ тôмъ дѣлѣ дальше такъ, якъ того вымагає добро и честь рускаго народа. *Д.*

Листъ отвертый

до Всеч. Клиру Архіепархіи Львôвскои.

Гр. кат. клиръ входитъ черезъ женитьбу въ звязи родинй, а звязи крови сполучаютъ той клиръ въ близшихъ и дальшихъ кругахъ майже въ одну родину. Мужѣ и ôтцѣ родины маютъ передъ Богомъ, передъ свѣтомъ и передъ совѣстію святый обовязокъ дбати и старатися о средства утриманя и прокормленя своєи найблизшои родины, а по звязи крови и по приказу милости христіянскои нести помôчь и дальшôй родинѣ.

Кто тамъ другій не почуває нашихъ потребъ а ожидати лише чужои помочи и надѣятися, що кто другій сповнитъ за насъ нашй повинности, булобы що найменше наивнымъ.

Потребы нашихъ родинъ стараємося заспокоювати за житя, але потребы нашихъ родинъ не умираютъ съ нашою смертію, они продовжаются, а позбавленй притуловища єще убôльшаются. Тожь повиннй мы памятати о потребахъ нашихъ родинъ и на случай нашои смерти!

Тымъ чувствомъ оживленый клиръ сполучився въ цѣли несеня помочи вдовамъ и сиротамъ по священикахъ и вôйшовъ въ жизнь фондъ запомоги священическихъ вдôвъ и сирôтъ.

Якъ кожде сполученье руководится певными правилами, такъ и клиръ Архіепархіи зложивъ правило с. в. статутъ свого сполученя. Той статутъ бувъ обдуманый пôсля понятя и обстоятельствъ тогдашного часу; пôзнѣйше оказався ôнъ недостаточнымъ и повторно бувъ модифікованый. Якъ первѣстный статутъ єсть теперь неôтповѣдный, такъ пôзнѣйше єго змѣны не одержали затвержденя ц. к. правительства, и для того узнано необходиму потребу змѣны статута реченого фонда запомоги.

Тутъ ôткрылося обширне поле для рôжныхъ мнѣній пôсля того, якъ кто на тую справу дивится. И я списавъ мои погляды въ начерку статутôвъ, котрый передискутовано анкетою статутовою выбраною загальнымъ зôбраньемъ ôтпоручникôвъ клиру. Сей начеркъ статутôвъ зôставъ обвѣщеный въ Архіепархіи, щобы весь клиръ мôгъ высказати взглядомъ него свои гадки.

При загальнôмъ зôбраню въ маю с. р. бувъ той начеркъ близше обговореный и хотяй черезъ заявленье гдеякихъ сомнѣній справа статутова не зôстала рѣшеною, и по нынѣшный день въ рôжнôмъ направленю агитуєся, то однакже пекуча потреба нового статута дальше существуе, — рѣшенье єсть ино ôтрочене, — чи борше чи пôзнѣйше послѣдовати оно муситъ, єсли гадка нашихъ попередникôвъ має дальше жити и тяжкимъ потребамъ вдôвъ и сирôтъ по священикахъ яка-така пôдпомога даною бути. Будучнôсть того хосенного заведеня зависитъ ôтъ устройства, яке єму надастся.

До рѣшеня надъ статутомъ повиненъ Всч. клиръ Архіепархіи приготовитися черезъ индивидуальне роздуманье того предмету, черезъ увзглядненье загальнообовязуючихъ законôвъ державныхъ, черезъ парады на соборчикахъ деканальныхъ, черезъ заявленье своихъ поглядôвъ, щобы при будучôмъ загальнôмъ зôбраню ôтпоручникôвъ клиру Архіепархіи могла запасти рѣшаюча ухвала.

Чуюся споводованымъ нынѣшнымъ словомъ звернути увагу Всч. Братіи, що передъ поставленьемъ ôтносячихся до того предмету внесень потреба конечно роздумати основне пытанье: кто має стояти въ першôй линіи намѣренои реорганизаціи фонда запомоги священ. вдôвъ и сирôтъ: чи клиръ жіючій, чи вдовы и сироты по клирѣ помершôмъ, — т. є. що має бути перше увзглядненье, чи потребы и недостатки клира жіючого, чи нужда осиротѣлыхъ?

Тутъ повиннй мы руководитися правилами природы: н. пр. „кто хоче зыскати на часѣ, муситъ приложити силы“, — „зашанованье сыли уменшає добутокъ“ — также: „чимъ бôльшій натискъ, тымъ сильнѣйшій ôтпоръ“ и пр.

Кто небудь обзнакомленый съ обстоятельствами клиру не може заперечити єго клопотôвъ и недостаткôвъ, ба навѣть борбы о хлѣбъ насущный для своихъ, — але той недостатокъ и нужда єго єще взростаютъ, якъ переминеся трудолюбивый борець и прокормитель, отець родины! Оживленй милостію сягаючою за грôбъ повиннй мы обдумати средства пôдпомоги для свящ. вдôвъ и сирôтъ, навѣть той, кто безпосередно не оставивбы вдовы або сирôтъ, — бо задача велика, дѣлателѣвъ не много и слабосильнй. Порôвнавши загальне число священикôвъ въ Архіепархіи съ числомъ управленыхъ до запомоги вдôвъ и сирôтъ оказуеся, що два священики маютъ покрыти потребы запомоги однои до тои запомоги управленои особы. Зъ ôтси утяжливôсть удержаня згаданого фонда запомоги и для того тôлько сполучеными силами можна буде достигнути взнеслои цѣли.

Не признаю я совершеньства списаному мною начеркови статута, суть можливй улѣпшеня, але возьмѣтся Всч. Братія щиро до працѣ! Єсли мôй начеркъ придастся на що, радъ тому буду, але и охочо прилучуся до хосеннѣйшои гадки, лишь прошу ôтчитувати уложеный мною начеркъ безъ упередженя и пôддавати єго безсторонньй критицѣ, веденôй желаньемъ розвою такъ многоважнои институціи.

Порôвнанье щорôчныхъ рахункôвъ фонда вдовичо-сиротиньского показуе, що якъ лишь енергичне стяганье залеглостій даткôвъ передъ кôлька лѣтами було причиною, що цифра запомоги дôйшла до 50 зр. на одну до запомоги управнену особу, такъ тоже оказуеся, що при великôмъ числѣ управленыхъ, при множачихся залеглостяхъ въ даткахъ, при уживанôй теперь антиципаціи въ приходахъ при роздаваню запомоги, — не тôлько не можна думати о пôдвышеню, чого всѣ ожидаютъ, але що дотеперѣшна запомога муситъ уменшитися, єсли схочемо до нынѣ зôбраный фондъ коренный охоронити ôтъ часткового розôбраня на роздачу запомоги. *Меруновичъ.*

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Рада державна.*) Цѣсарскимъ ôтручнымъ письмомъ зъ дня 1 (13) с. м. зôстала рада державна скликана на 30 н. с. лист.

(*Parteitage.*) Загальный нѣмецкій зъѣздъ централистичный, котрый ôтбувся 2 (14) с. м., якъ небудь згромадивъ надъ 3000 участникôвъ, однакожь въ сущности въ ничôмъ не змѣнивъ ни внѣшного ни внутренного положеня вѣрноконституційнои партіи. Резолюція ухвалена на тôмъ зъѣздѣ высказуе майже то само, що резолюціи нѣмецкихъ зъѣздôвъ въ Медлингъ, Бернѣ и Карльсбадѣ, именно, що глубоке затревоженье обняло всѣхъ австрійскихъ Нѣмцѣвъ задля того, що теперѣшне министерство злучилося съ бôльшостію парляментарною самымъ министерствомъ утвореною а противною єдности и цѣлости монархіи и свобôднымъ основамъ конституційнымъ. Резолюція взыває всѣхъ Нѣмцѣвъ до єдности и спôльного дѣланя въ оборонѣ правъ и интересôвъ нѣмецкого народа въ Австріи, выступає рѣшучо противъ федералистичнымъ стремленямъ а вступаєся за конституцією (теперѣшною) и за *одностайною* администрацією цѣлои державы. Наконець резолюція высказуе надѣю, що всѣ Нѣмцѣ а именно нѣмецкй послы рады державнои въ сполученю съ вѣрноконституційными членами палаты панôвъ доведутъ до спôльнои организаціи своєи, щобы успѣшно поборювати политику теперѣшного министерства. Якъ бачимо и тôй резолюціи не достає позитивнои основы для сполученя и реорганизаціи централистичнои партіи и мимо вѣденьского зъѣзду годѣ сказати, щобы централистична партія сама въ собѣ объединилась, а тымъ менше, щобы она подала позитивну програму, якбы то она хотѣла уладити дѣла державнй. До того єще теперь (дня 23 с. м.) устроюваный зъѣздъ нѣмецкихъ консерватистôвъ въ Линцу перевысшитъ численностію участникôвъ зъѣздъ централистичный въ Вѣдни и наглядно заявитъ, що далеко не всѣ Нѣмцѣ стоятъ по сторонѣ централистôвъ.

(*Партія централистôвъ въ радѣ державнôй.*) Пôдчасъ послѣднои перервы парляментарнои зыскала автономична партія при новорозписаныхъ выборахъ 3 голосы посольскй въ горѣшнôй Австріи (при выборахъ зъ бôльшихъ посѣлостій) и 3 голосы посольскй въ Буковинѣ. Доси мала автономистична партія въ радѣ державнôй максимальну бôльшôсть голосôвъ 180, а минимальну 152, а централистична партія максимумъ голосôвъ 162, а минимумъ 154. Теперь коли централистичнôй партіи убуло 6 голосôвъ а автономистамъ прибуло 6 голосôвъ, скрѣпилася автономистична бôльшôсть фактично о 12 голосôвъ, а до того єще треба бы причислити и голосы трехъ рускихъ послôвъ, котрй правдоподôбно такожь станутъ по сторонѣ автономистôвъ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. А. А. Абаза предсѣдатель департамента економіи государственного совѣта именованый министромъ финансôвъ. Якъ доносятъ до N. fr. Pr., новый министеръ має обмежити буджетъ воєнный и выдатки войсковй унормовати на кôлька лѣтъ наперед. Вѣдомо, що ôтъ 1876 р. буджетъ воєнный въ Россіи не унормованый, такъ що безъ надзвычайныхъ кредитôвъ тамъ не обходится. Такожь пôсля N. fr. Pr. станъ войска въ мирѣ має бути зменшеный.

Пôсля донесень россійскихъ дневникôвъ має наступити реформа государственного совѣта и комитету министрôвъ въ тôмъ змыслѣ, що має бути ôтграничена и управильнена компетенція обохъ тыхъ найвысшихъ правительственныхъ институцій. Функціи законодательнй маютъ бути оставленй выключно государственному совѣтови, а комитетъ министрôвъ остане чисто административною институцією. Комитетъ министрôвъ має получити характеръ захôдно-европейскихъ кабинетôвъ. Пôсля „Молвы“ Милютинъ має бути именованый президентомъ комитету министрôвъ.

Якъ доноситъ „S.-Pet. Herold“ зъ достовѣрныхъ жерелъ, въ высшихъ правительственныхъ сферахъ существуе плянъ розширити на Королевство Польске тіи державнй и громадскй заведеня, котрй существуютъ вже въ имперіи россійскôй, але доси не введенй єще въ Польщи. Приготовительнй роботы въ сѣмъ дѣлѣ маютъ бути вже скôнченй.

Въ Москвѣ має выходити почавши ôтъ 3 р. грудня разъ въ тыждень политично-соспôльна газета безъ предварительнои цензуры „Земство“. Якъ сама назва газеты показуе, має она бути посвячена справамъ ôтносячимся до земского и городского управленя. — Въ Харковѣ має побôчь „Южного Краю“ выходити друга газета „Перекати-поле“, заложена на акціяхъ; выпущено 400 акцій по 25 рублѣвъ. — Въ Одессѣ має выдаватись новый науково-литературный журналъ „Югъ“, въ котрôмъ межи иншими будутъ печататись працѣ Костомарова и Данилевского.

(*До послѣдного процесу политичного.*) Комендантъ петербурского воєнного округа затвердивъ звѣстный нашимъ читателямъ засудъ 16 нигилистôвъ, судженыхъ недавно въ Петербурзѣ, увзгляднивши гдеякй улегшеня кары. Зъ 5 особъ засужденыхъ на смерть змѣнивъ царь кару смерти на дожизненну каторгу тремъ: Ширяеви, Тихонови и Окладскому. Повѣшено же Квятковского и Пръснякова.

Туреччина. (*Справа Дульциньска.*) Дульциньо все єще не передане Чорногор-

цямъ. Телеграмы доносячи о ходѣ Дульциньскои справы суть такъ противорѣчни и баламутни, що тяжко зъоріентоватись, якъ въ данôй хвили дѣла стоятъ. Одна рѣчь певна, Чорногорцѣ держатся на боцѣ, не хотитъ брати силою Дульциня. Друга рѣчь зновъ загадочна и смѣшна навѣть: длячого державы не ôткличутъ вже разъ демонстращйнои фльоты, котра ничого въ сѣй справѣ не година учинити а такъ много коштуе?

Нѣмеччина. Ôтъ довшого вже часу въ Нѣмеччинѣ ведеся агитація противъ жидôвъ. Мы вже кôлька разôвъ мали случайнôсть познакомити нашихъ читателѣвъ съ характеромъ антисемитского руху въ Нѣмеччинѣ. Рухъ той набравъ бôльшои ваги съ кôнцемъ минувшого мѣсяця с. р., коли то берлиньскй газеты напечатали противжидôвску петицію пôдписану многими знаменитыми людьми. Авторы тои петиции не обмежились на публичнôмъ оповѣщеню петиции въ газетахъ, але еще выдали завôзванье до всѣхъ станôвъ и партій Нѣмеччины, шобы кôлько мога найбôльше пôдписôвъ назбирати на тую петицію, такъ щобы она мала характеръ плебисцита. Въ тôй цѣли розôслано того вôзваня надъ 100.000 примѣрникôвъ газетамъ, бурмистрамъ, высшому духовеньству, товариствамъ господарскимъ, судіямъ, докторамъ и т. д. Въ тôй ôтозвѣ выражена и цѣль антижидôвскои агитации а именно: спасти германьскій нарôдъ, щобы не бувъ пожертый чужимъ племенемъ. За антижидôвскою агитацією стоятъ органы ультрамонтаньскй и консервативнй. Либеральнй органы печати, котрй зъ разу ôтносились рôвнодушно до противжидôвского руху, коли побачили, що рухъ разнаразъ взмагаеся, стараются теперь утихомирити розбудженй страсти. Але дѣло не скôнчилось въ газетахъ, оно зôстало перенесе въ пруску палату депутатôвъ. Минувшого тыждня интерпелювавъ посолъ Генель правительство дотычно тои противжидôвскои агитации. О кôлько справа жидôвска въ Нѣмеччинѣ сегодня занимае умы, далось пôзнати и при случаю розправъ въ палатѣ депутатôвъ: соймъ бувъ формально въ облозѣ ôтъ натовпу народа, побиваючогося за билетами вступными до салѣ соймовои такъ що ажь полиція мусѣла нарôдъ розганяти. На интерпеляцію Генеля ôтповѣвъ министеръ гр. Штольбергъ-Вернигроде, що правительство до теперь ніякои противжидôвскои петиции не одержало и не намѣряе нарушати существуючого рôвноуправненя вѣроисповѣдань въ Нѣмеччинѣ. По дискусіи надъ интерпеляцією не запала ніяка ухвала.

Франція. Палата послôвъ ухвалила бôльшостію 295 голосôвъ противъ 169 арт. 8 проекту закона о судовництвѣ. На пôдставѣ 8 артикулу завѣшено неусуваемôсть судіѣвъ на 1 рôкъ. Републиканьске правительство зможе отже замѣстити посады судейскй републиканами.

НОВИНКИ.

— **Програма концерту** въ память столѣтныхъ роковинъ вступленя на престолъ Цѣсаря Іосифа II., устроюваного комитетомъ львôвскихъ Русинôвъ въ день 17 листопада 1880 р. въ великôй сали „Дому Народного“.

Часть I. Ôтчитъ о цѣсарю Іосифѣ II. п. Волод. Барвѣньского.

Часть II. М. Вербицкій. Симфонія Fmoll. Ôтограе музыка 30 полку пôдъ управою капельмайстра п. Панганса.

2. Енгельсбергъ. Рôдне слово. Выконае хоръ рускихъ спѣвакôвъ.

3. И. Грабовичь. Деклямація въ память цѣсаря Іосифа II. Выголоситъ п. Л. Г.

4. А. Вахнянинъ. Наша жизнь. Слова Ив. Гушалевича. Ôтспѣвае хоръ рускихъ спѣвакôвъ.

5. А. Вахнянинъ. Кантата въ честь пріѣзду Є. В. Цѣсаря Франциска Іосифа I. до Галичины въ р. 1880. Выконае хоръ рускихъ спѣвакôвъ въ сопроводѣ оркестры 30 полку.

— **Програма обходу памяти цѣс. Іосифа II въ Коломыѣ**, ухвалена д. 18 листопада на повнôмъ засѣданю комитету пôдъ предсѣдательствомъ Впр. о. Кобляньского: I) Передъ полуднемъ дня 29 листопада о год. 9. торжественне богослуженье въ городскôй церквѣ, ôтправлене мѣстцевымъ духовеньствомъ. II) По богослуженю представится депутація руска у ц. к. Старосты въ мѣстци, щобы выразити чувства вѣрности и преданности руского народу для пануючого Монархи и его династіи. III) Вечеръ музикально-литературный въ касинѣ старôмъ о 7-мôй год. вечеромъ устроеный всѣми рускими товариствами въ Коломыѣ, зъ котрого чистый дохôдъ призначаеся на бурсу св. Арх. Михаила. Вечеръ складаеся зъ слѣдующихъ частій. 1) Ôтчитъ о житю и дѣятельности цѣсаря Іосифа II. 2. Хоръ мужескій ôтспѣвае: а) Миръ вамъ братя, б) Красна зоре, в) Кто за нами Богъ за нимъ! 3.) Представленье драматичне опереты Цѣсарь Іосифъ II, оригинально написанои Ч. Т., музика Долисты, 4. Деклямація: Цѣсарь Іосифъ орачь 5) Образъ зъ живыхъ осôбъ представляючій цѣсаря Іосифа яко орача.

— Всѣхъ П. Т. Русинôвъ-спѣвакôвъ, котрй схотятъ ласкаво взяти участь въ концертѣ маючôмся устроити 16 (28) с. м. въ память цѣс. Іосифа II, запрошуеся **на пробы спѣву**, котрй розпôчнутся съ нынѣшнымъ днемъ и будутъ ôтбуватись що дня ôтъ год. 7 вечеромъ въ комнатахъ „Акад Кружка“. *А. Вахнянинъ.*

— **Загальнй зборы** членôвъ товариства **„Руска Бесѣда“** во Львовѣ ôтбудутся дня 7 грудня н. ст. о годинѣ 6. вечеромъ въ комнатахъ „Р. Бесѣда“, на котрй Выдѣлъ Вп. Панôвъ симъ запрошуе.

— Въ день митинга 18 (30) с. м. ôтбудеся музикально-декламаторскій **вечеръ** въ сали „Народного Дому“, устроеный „Руск. Касиномъ“.

— **О. Іосифъ Украиньскій**, пенсіонованый приходникъ карного дому во Львовѣ и почетный совѣтникъ консисторскій, упокоився 8 (20) падолиста с. р. въ 63 р. житя а 39 священьства.

— Министерство торговлѣ именовало асистента почтового **Ореста Старомѣйского** концепистомъ въ ц. к. дирекціи почтъ во Львовѣ.

— **Загальный Збôръ Коломыйскои филіи „Просвѣты“** ôтбудеся дня 21 р. падолиста въ празникъ Воведенія. Дневный порядокъ звычайный. Початокъ зъбору о $3^1/_2$ годины по полудни въ вынаймленôй на тую цѣль сали касина жидôвского въ ринку. Замѣсцевй члены будутъ могли при тôй случайности ôтобрати залягаючй книжочки и зложити припадаючй вкладки. — *Отъ выдѣлу филіи „Просвѣты“ въ Коломыи.*

— **„Народный Дôмъ“** розписуе конкурсъ на одну стипендійну запомогу им. Т. Блажкевича рôчно 80 зр., почавши съ 1881 шк. рокомъ. Убѣгатись могутъ убогй рускй ученики окôнчившй съ ôтличіемъ послѣдный курсъ народныхъ, середныхъ и высшихъ шкôлъ. Речинець подаваня до 1 (13) грудня 1880.

— **Нунціемъ въ Вѣдни** на мѣстце кард. Якобинього именованый монс. Вануттелли.

— **Загальный збôръ** руского акад. товариства **„Дружнй Лихвярь“** ôтбувся дня 20 с. м. на университетѣ. По справозданю зъ дѣятельности уступаючого выдѣлу, (котре оповѣстится пôзнѣйше) выбрано новый выдѣлъ на рôкъ шк. 1881. Выбранй пп.: Евг. Олесницкій, слух. правъ, предсѣдателемъ; Ант. Негребецкій сл. правъ, заступникомъ предс.; Денисъ Партицкій, сл. правъ, секретаремъ; Володим. Коцовскій, сл. фил., скарбникомъ; Север. Зарицкій, сл. фил., контрольоромъ; Ярославъ Романчукъ, сл. фил., библіотекаремъ; Ник. Левандовскій, сл. техники, господаремъ; заступниками выдѣловыхъ пп. Иванъ Чеховичь, слух. правъ; Романъ Цеглиньскій, сл. фил. и Антôнъ Гиль, слух. правъ. Загальный збôръ ухваливъ приступити до стягненя судовою дорогою всѣхъ пожичокъ залягаючихъ у довжникôвъ, котрй мимо численныхъ завôзвань не почуваются до морального обовязку тіи пожички звернути, хотяй гдеякй зъ нихъ занимаютъ становища съ досыть высокою платою. Комната „Др. Лихвяря“ при ул. Кракôвскôй ч. 14., I поверхъ.

— Россійскй газеты доносятъ, що **папа** асигновавъ 60.000 франкôвъ на заложенье **польскои семинаріи въ Римѣ**.

— **Зъ Сянока** пишутъ намъ: Въ ново заложенôй гимназіи Сяноцкôй знесено сими днями святкованье рускихъ святъ. Розпорядженье министеріяльне въ тôмъ взглядѣ ôтчитавъ въ школѣ завѣдатель п. Ямургевичь. Знесенье рускихъ святъ въ гимназіи выкликало сильне негодованье межи Русинами въ Сяноку, а навѣть було предметомъ интерпеляціи въ радѣ мѣскôй. Понеже въ гимназіи Сяноцкôй суть и Русины-ученики, дальше понеже въ повѣтѣ Сяноцкôмъ $^2/_3$ населеня рускаго, наконець понеже въ всѣхъ прочихъ школахъ свята обходятся пôсля обохъ обрядôвъ — то мы повысшій фактъ мусимъ уважати доси небувалымъ, права Русинôвъ нарушаючимъ насиліемъ и мусимъ рѣшучо противъ него запротестовати. Коли чисто руска гимназія во Львовѣ обходитъ свята польскй, коли польскй гимназіи во Львовѣ обходятъ свята рускй — для чого гимназія Сяноцка (Сянôкъ — мѣсто на рускôй земли, не на Мазурахъ!) не маe обходити рускихъ святъ? Надѣемось, що компетентнй власти тую анормальнôсть усунутъ и не схотятъ для одныхъ тôлько Сяноцкихъ Русинôвъ творити виняткови права!

— **Зъ Стрыя** пишутъ намъ: У нашôмъ мѣстѣ ôтъ довшого часу клекотитъ мовъ у казанѣ. Вечѣрною порою при блеску мѣсяця снуеся наше мѣщаньство товпами по улицяхъ въ товариствѣ живо гестикулюючихъ, крикливыхъ нейсатыхъ пріятелѣвъ его працѣ. Товпы тіи то гублятся гдесь по заулкахъ то выринаютъ та гдесь около пôвночи розсыпаются по хатахъ, где жѣнки та дѣти голоднй та голй вычѣкуютъ нетерпеливо своихъ батькôвъ. Запоморочена голова кладесь спати, щобъ завтрѣшного дня продовжати важку працю — надъ добромъ нашого мѣста, а именно надъ тымъ, кто на дальше маe нами управляти: чи стара рада съ п. нотаремъ Мальескимъ, чи нова съ п. Затварницкимъ на чолѣ. Вытворились два сильнй сторонництва та станули противъ себе до взятои борбы на житье и смерть. Горѣвка, пиво, ковбасы — аргумента промовляючй такъ переконуючо при всякихъ выборахъ, ôтгрываютъ и тутъ не послѣдню ролю та мабуть перехилять побѣду на тую сторону, котра не пощадитъ жертвъ на се оружье. Переважна часть интелигенціи придивляеся холоднокровно сѣй борбѣ, перенята думкою, що чи сякъ чи такъ выпадутъ, она и на дальше за свои грошѣ буде ѣла кепске мясо, плохій хлѣбъ, буде по кôстки грязла въ болотѣ, та що пп. Вальдманъ et cons. будуть ставити шпиталѣ, школы за добрй грошѣ зъ матеріялу, якій тамъ Богъ сотворивъ. Пессимистично настроенй не хочутъ дати вѣры, щобы справдешне добро мѣста було поводомъ сеи жаждy статись его отцями; чи одна чи друга сторона переможе, таки жидôвска правда выплыне на верхъ а христіянамъ стрыйскимъ судилось зôйти на те, що указано вже зъ первовѣку якбы пророчимъ духомъ „гербомъ“ мѣста Стрыя, представляючимъ пригорбленого дѣда съ сивою бородою, съ сильнымъ костуромъ въ рукѣ выбираючогося въ далеку сторону глядати щастя. Насъ жаль бере дивлячись якъ то наше мѣщаньство, въ котрого рукахъ спочиваютъ выборы въ 3. колѣ, сталось играшкои въ рукахъ честилюбивыхъ людій, якъ сильно деморализуеся, ôттягаеся ôтъ працѣ, губить свою честь, свою совѣсть и свои животнй интереса запродуе за — горѣвку. А треба знати, мѣщаньство Стрыйске то тѣло еще здорове съ почутьемъ рускости, чого неразъ доказало, а причиною лиха бракъ людій котрйбъ отворили ему очи, всказали дорогу праву та обовязки честного члена соспôльности. Зъ кола 3-го, въ котрôмъ Русины маютъ перевагу, выйдутъ люде або ворожй справамъ нашого народа або таки поплечники однои двохъ высше згаданыхъ партій. Суть и люде, котрымъ щиро на серцю лежитъ доля мѣщаньства нашого, однакожь имъ годѣ мѣшатись за для многихъ причинъ въ сю агитацію, але чому гдеякй котрымъ ихъ становище на се дозваляе, ôттягаются ôтъ неи, годѣ вырозумѣти. Дня 23-го розпочинаются тіи выборы, а въ першихъ дняхъ грудня скôнчатся. На закôнченье еще цѣкаве интермеццо зъ выборôвъ до выдѣлу рады повѣтовои, якй ôтбулись 18-го въ Стрыю. Якъ Вамъ вѣдомо, въ складъ рады входитъ 12 Русинôвъ и 12 Полякôвъ а 1. п. Шифъ (Schieff) mojżeszowego wyznania. Щобы перевести выборъ въ згодѣ, уложено компромисъ сего рода, щобы Русины дали голосы п. Бруницкому на маршалка, а Поляки причинятся до выбору о. Шанковского на вицемаршалка. И склалось такъ, що п. Брун. на 25 голосуючихъ одержавъ 25 голосôвъ, от. же Шанк. лищень 12 голосôвъ рускихъ такъ що 13 польскими голосами выбрано — кого иншого вицемаршалкомъ. Русины выведенй въ поле опустили салю и выдѣлъ не мôгъ уконституватись. Такъ то скôнчився компромисъ, зъ котрого наука для насъ, надѣюсь, ясна!

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— Сегодня появилась въ розпродажи 58-ма книжочка „Просвѣты“ пôдъ заг. **„Цѣсарь Іосифъ II и нарôдъ рускій“**. Въ столѣтну памятку вступленя на тронъ австрійскій сего незабутного цѣсаря написавъ Данило Танячкевичь, духовный зъ Закомаря. Въ XVI-ку, ст. 36. Цѣна 10 кр. Книжочка пôдѣлена на три роздѣлы. Въ I роздѣлѣ: „Зъ по-за тысячу лѣтъ“ начеркнувъ авторъ популярно хôдъ исторіи рускои до поры прилученя Галичины до Австріи. Въ II роздѣлѣ „Ôтъ сто лѣтъ“ представивъ авторъ сумный станъ руского народа пôдъ можновладствомъ шляхетскимъ въ Польщи и выказавъ реформы цѣсаря Іосифа II. Въ III роздѣлѣ „Ôтъ теперь“ дôткнувъ авторъ нынѣшного неôтрадного становища Русинôвъ въ Австріи и взываe ихъ до сполученя и ревнои працѣ въ имени „свободы и правъ людскихъ признаныхъ кождôй людинѣ, цѣлому людови“ въ Австріи.

— **Зорѣ Ч. 21** зъ дня 1 (13) падолиста мѣститъ: Гальшка, княгиня Острожска (Историчне оповѣданье дра Из. Шараневича); Думка рекрута (поезія) В. И. Масляка; Салдатка, оповѣданье Д. Мордовцева; Бувае и такъ (поезія) Невѣдомого; Поезіи Ст. Руданьского: Вѣщій Олегъ; Поглядъ на Квѣтчину повѣсть „Маруся“, дра Ом. Огоновского; Рускй лѣтописи и лѣтописцѣ XVII столѣтія (критичный розбôръ Корн. Заклиньского); Москва, Дениса; Замѣтки и вѣсти.

— **Денницѣ ч. 17** зъ 27 (руск.) вересня с. р. мѣститъ: До любви (газеля) Л., Заученй (романъ историчный); До *** Л.; Нещастна любовь, опера въ 3 дѣйствіяхъ Т. Ш.; Сивый молодикъ, (сатира) И. Щ.; Замѣтки про взаемины рускаго языка и народнои литературы (дальше).

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

Вп. Дописователеви зъ Коломыи. Звинѣтъ, що за для навалу дуже важныхъ справъ, котрй маютъ обговорюватись на митингу, а суть представленй въ нынѣ умѣщеныхъ дописяхъ, мусѣлисьмо Вашу вже зложену допись лишити до слѣдуючого числа, що думаемо, совсѣмъ не уйме ей вартости.

Оповѣстка.

Руске академичне товариство „Дружнй Лихвярь“ маe честь пригадати всѣмъ тымъ П. Т. Панамъ, котрй позатягали грошевй пожички въ тôмъ товариствѣ, щобы зволили ласкаво въ якъ найкоротшôмъ часѣ свои довги вырôвнати, такъ якъ въ противнôмъ разѣ товариство, находячеся теперь въ великôй матеріяльнôй потребѣ, буде змушене дорогою судовою зверненя пожичокъ домагатися.

Ôтъ видѣлу тов. „Дружнй Лихвярь“ во Львовѣ (ул. Кракôвска 14.)

Евгенiй Олесницкiй, голова тов. *Володим Коцовскiй*, скарбникъ.

(1—3)

Курсъ збôжя зъ дня 20 падолиста 1880.

(*Справозданье львôвскои комнаты купецкои*)

Цѣна за 100 кильограмôвъ.

	ôтъ		до	
	зр.	кр.	зр.	кр.
Пшеница	10	—	10	75
„ бѣла	—	—	—	—
„ жовта	—	—	—	—
„ осѣнна	—	—	—	—
Жито	9	40	10	25
Ячмѣнь	5	75	7	40
Гречка	6	60	7	-
Овесъ	6	—	6	75
Горохъ до варки	8	50	10	50
„ паст.	7	50	8	—
Выка	5	—	5	50
Кокорудза стара	6	40	7	25
„ нова	5	60	6	50
Рѣпакъ зимовый	11	25	11	75
„ лѣтный	10	50	11	—
Ржѣй (Лнянка)	9	75	10	50
Насѣнье лняне	11	—	12	50
Конюшина (передна)	20	—	50	-
Кминъ	22	-	26	50
Анижь	—	—	—	—
„ плоскій	36	—	38	-

Курсъ львôвскій зъ дня 22. л. падол. 1880.

	платятъ		жадаютъ	
	австр. валютою			
1. Акціи за штуку.	р.	кр.	р.	кр.
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	274	—	277	—
„ львôв.-черн.-дс. по 200 р.	167	—	170	50
Банку гип. галиц. по 200 р.	294	—	298	—
2. Листы заст. за 100 р.				
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	97	15	98	15
„ „ „ по 4% ав.	91	25	92	25
„ „ „ по 5% ав. період.	97	15	98	15
Банку гип. галиц. 6% ав.	101	60	102	60
Листы дов. гал. рует. банку п. 6%	101	50	103	—
3. Листы довжнй за 100 р.				
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92	—	94	—
4. Облиги за 100 р.				
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	98	—	99	—
Облиги комунальнй Гал. банку рустик. 6%	101	—	102	—
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100	—	101	50
5. Лосы мѣста Кракова	19	50	21	50
„ „ Станиславова	23	50	25	50
6. Монеты.				
Дукатъ голендерскій	5	51	5	62
„ цѣсарскій	5	54	5	64
Наполеондоръ	9	34	9	44
Нôвимперіялъ	9	62	9	73
Рубель россійскій срѣбный	1	57	1	71
„ „ паперовый	1	18	1	20
100 марокъ нѣмецкихъ	57	75	58	40
Серебро	99	50	100	50

(безъ текучого куп. безъ купону)

Метода

оригинальне 29. доповнене выданье **Toussaint-Langenscheidt**

Листы для науки языка и розмовы

безъ учителя для дорослыхъ.

(Поруч. Редакцію сеи часоп. въ чч. 75, 77 и 86)

ПО АНГЛИЙСКИ черезъ професорôвъ дра **van Dalen. Lloyd** и **Langenscheidt** Берлинъ.

ПО ФРАНЦУСКИ черезъ **Toussaint** и прф. **G. Langenscheidt.**

(Тыжднево 1 лекц. à 50 фен. Всякій языкъ 2 курса à 18 мар. Курсъ 1 и 2 наразъ **лишь 27 м.**

ПО НѢМЕЦКИ черезъ професора **Dan. Sanders.** Одинъ курсъ, 20 листôвъ, лишь въ компльетѣ, 20 мар

Пробный листъ **въ всякôмъ** языцѣ вразъ съ проспект. 1 м. (Перек. почт.)

Оцѣнка: „Тіи листы для науки совсѣмъ заслугуютъ на порученье, такъ якъ ихъ авторы: сем.-дир. дръ **Diesterweg**, дир. дръ. **Freund**, дръ **Herrig**, пр. дръ **Scheler**, пр. дръ **Schmitz**, проф. дръ **Städler**, дир. дръ **Viehoff** и иншй звѣстнй авторитеты“. (*Lehrerztg.*)

Langenscheidt'sche Verl.-Buchhand (*Prof. G. L.*) Berlin SW., Möckernstr. 133.

Выдае: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдае: **Маркилъ Желехôвскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 88. Львôвъ, Субота 15 (27) листопада 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администрациі „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрациі час. „Дѣло“.
Оголошеня принимаютоя по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатнои.
Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.
Рукописи не звертаютоя тôлько на попередне застереженье.
Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ДОПИСИ.

Зъ всходнои Галичины. (*Голосъ учителя въ справѣ школъ народныхъ и семинарій учительскихъ.*) (*Дальше.*)

Зъ сего спôзнаѥ кождый, що до сповненя законôвъ, котрѣ постановляютъ, що жадна народнôсть не може бути примушеною до науки другого краєвого языка и повинна мати достаточнѣ средства образоватися въ рôднôмъ языцѣ, у насъ дуже далеко. Противно, у насъ дѣѥся все мовъ бы нарочно противъ законамъ.

Найбôльше причиняются до сего (кромѣ загальнои системы польонизаційнои) инспекторы окружнѣ. На тѣ становища именовано въ всхôднôй Галичинѣ мовъ бы нарочно самыхъ майже загорѣлыхъ патріотôвъ польскихъ, найчастше противникôвъ рускои народности. Съ вынятком кôлькохъ не знаютъ тіи инспекторы точно ани языка рускаго ани письма, мимо того, що маютъ наглядати науку въ рускихъ школахъ. Велике згôршенье наробило недавно письмо тернопôльского инспектора яко „спростованье“ помѣщене въ „Дѣлѣ“, где не було майже одного слова написаного безъ бледа! — Инспекторы тѣ не уживаютъ николи рускаго языка и говорятъ до учителѣвъ выключно по польски, мовъ бы хотѣли наглядно оказати свою погорду для рускои мовы. Пріѣхавши на осмотръ, не дивлятся на загальный поступъ науки, лишь на успѣхи въ польскôмъ языцѣ: пôсля того оцѣняютъ способности и ревнôсть учителѣвъ, удѣляютъ запомоги и перемѣщуютъ на лучшѣ посады; зъ тои то причины суть многѣ учителѣ, котрѣ хотячи доступити ласки все проче лишаютъ, и учатъ тôлько языка польского. Особенно бываютъ любленѣ и протегованѣ тіи учителѣ, котрѣ противъ своихъ священикôвъ-патріотôвъ выступаютъ. Гдеякѣ инспекторы заганяются такъ далеко, що уживаютъ учителѣвъ до агитацій выборчихъ. Въ загалѣ чуются тіи люде въ такихъ своихъ дѣлахъ такъ безпечными, що обсаджуютъ безцеремонно рускѣ школы провизорично учителями, особенно учительками, котрѣ по руски ничого не знаютъ, — або поручаютъ учителямъ викладати въ рускихъ школахъ по польски. Дѣйстно, мы учителѣ самѣ теперь вже не знаѥмо, чи нашѣ школы призначенѣ на науку, чи польонизаційну пропаганду, — чи мы ѥще учителями, чи слѣпыми орудіями польонизаціи!

Дивный видъ прибрали при нынѣшныхъ инспекторахъ окружныхъ нашѣ учительскѣ конференціи окружнѣ. Зôбраня тіи призначенѣ, щобы учителѣ обговорювали дѣла школьнѣ и вправлялися въ вѣдомостяхъ свого заводу. Въ тôй послѣднôй цѣли даются учителямъ тематы до обробленя. Здавалобыся, що зô взгляду на бôльшôсть рускихъ школъ повиннѣ дѣла школьнѣ и тематы обговорюватися переважно на языцѣ рускôмъ, щобы учителѣ власне въ тôмъ языцѣ, котрый имъ въ щоденнôй службѣ потрѣбный, вправлялися; тымчасомъ на 20 тематôвъ есть 2—3 рускихъ. На самôй же конференціи обговорюются всѣ справы, а навѣть тематы рускѣ, выключно въ языцѣ польскôмъ.

О всѣхъ тыхъ надужитяхъ знаѥ дуже добре рада шк. краєва, бо они явно роблятся, а навѣть въ справозданяхъ выказуются, однакожь мовчитъ, и черезъ своѥ мовчанье даѥ ѥще потуху злому. Коли передъ рокомъ стала „Газета школьна“ пôдносити вопіющѣ факта (особенно въ дописи зъ Самбора) кр. рада шк. не зарядила слѣдства за тыми фактами, а натомѣсть (пôдъ позоромъ розбсланя тою газетою „Батькôвщины“) заказала учителямъ „Газету Школьну“. Вношенѣ жалобы складаѥ рада шк. кр. до актôвъ, навѣть не ôтповѣдаючи на нихъ (гляди бесѣду сов. Ковальского въ думѣ державнôй с. р.). Безчисленныхъ кривдъ пôдношеныхъ въ рускихъ часописяхъ она мовъ бы и не чуѥ. Єслижь яке надужитье перебере границѣ и выйде на ширшій свѣтъ, тогды справа затираѥся (Станиславôвъ), або скôнчится ничимъ (Перемышль). Инспекторъ краєвый п. Мандыбуръ, объѣзджуючи Галичину, видитъ многѣ надужитя, — я самъ знаю такѣ рускѣ школы, въ котрыхъ ôнъ заставъ польскѣ выклады або учительки неспосôбнѣ до рускихъ школъ, — а мимо того ничого не змѣняѥся.

Гадаю, що намъ Русинамъ не можна рôвнодушно глядѣти на тіи неправности на поли школьництва. Нашъ народъ стоитъ надъ краємъ матеріяльнои руины. Нынѣшна школа совсѣмъ не ôтповѣдаѥ потребамъ народнои просвѣты, але пôдрываѥ ѥи и ѥще прискорюю упадокъ народа. Намъ зôбрати тому всѣ силы, щобы освободити школы ôтъ згубныхъ тенденцій и привернути имъ ихъ властиву цѣль.

Теперь приступаю до обговореня учительскихъ семинарій.

Заведеня тіи суть для школьництва дуже важными; ôтъ доброго або злого ихъ устрою залежитъ розвôй школъ. Щобы однакожь семинаріи могли выховувати добрыхъ учителѣвъ, повинны подавати кандидатамъ не тôлько загальне наукове и педагогичне образованье, але застосовати ихъ выхованье до потребъ тыхъ школъ и народа, для котрыхъ маютъ бути колись поставлеными. Зъ сеи то причины видимо мы, що въ всѣхъ краяхъ Австріи съ людностію мѣшаною основано для кождои народности осôбнѣ семинаріи. И такъ бачимо кромѣ семинарій нѣмецкихъ въ Чехахъ сѣмь, въ Моравіи три семинаріи ческѣ, въ Тиролю двѣ италійскѣ, въ Побережу и Дальмаціи по однôй италійскôй и т. д. Кромѣ того находятся въ тыхъ краяхъ ѥще семинаріи утраквистичнѣ, въ котрыхъ половина предметôвъ въ однôмъ, а половина въ другôмъ краєвôмъ языцѣ выкладаѥся.

Вынятокъ зъ сего загального правила творятъ, якъ въ всѣхъ рѣчахъ, такъ и тутки одны лишь Русины. Маючи 1462 школъ рускихъ, а 184 польско-рускихъ, и творячи бôльшу половину всеи людности Галичины, не маѥмо мы ани однои семинаріи рускои! На 6 семинарій мужескихъ ѥсть въ Галичинѣ три семинарій чисто польскихъ, а три утраквистичныхъ т. ѥ. польско-рускихъ.

Єсли вже сей роздѣлъ семинарій ѥсть для Русинôвъ несправедливымъ, то ѥще бôльшою представится наша кривда, єсли зважимо, що и тая признана намъ одробина не выповняѥся.

Статутъ организаційный зъ дня 22 жовтня 1870, ч. 11238 постановляѥ выразно въ §. 6, щобы въ мужескихъ семинаріяхъ во Львовѣ, Станиславовѣ и Тернополи выкладалася одна половина предметôвъ по руски, а друга по польски; котрыжь предметы въ языцѣ рускôмъ, а котрѣ въ польскôмъ выкладатися маютъ, означитъ рада школьна краєва. Приписъ сей що до рускаго языка не вôйшовъ однакожь въ житье. Коли основувано въ р. 1871 семинаріи учит., находилася кр. рада шк. на найвысшôмъ степени своѥи силы. На чолѣ краю стоявъ гр. Голуховскій; рада шк. кр. одержала выняткове становище, була независимою ôтъ министерства и рѣшала школьнѣ справы въ послѣднôй инстанціи безъ рекурса. Користаючи зъ своѥи неограничены власти стала она розвивати свою господарку. Такъ именовала она и до утракв. семинарій переважно такихъ учителѣвъ, котрѣ рускаго языка не знали, усунула зъ выкладôвъ языкъ рускій и ввела выключно языкъ польскій. Такимъ чиномъ дôждалася Галичина, заселена черезъ половину людностію рускою, самыхъ лишь чисто польскихъ семинарій.

Але наконець перебралась мѣра школьныхъ безправностій. Въ всѣхъ кругахъ краю объявилося такъ велике взбуренье умôвъ, що высшѣ сферы видѣлися примушеными опять пôдчинити кр. раду шк. пôдъ министерство. Дальше вôйшло въ р. 1873 15 рускихъ послôвъ до рады державнои и стали голосно домагатися справедливости въ учит. семинаріяхъ. Въ наслѣдство того зажадало министерство въ р. 1874 справозданя ôтъ кр. рады шк. Въ отвѣтъ на тоѥ заявила рада шк., що не могла ввести рускѣ выклады тому, понеже всѣ рускѣ ученики знаютъ по польски, але не всѣ Поляки по руски; що въ гдеякихъ предметахъ бываѥ и рускій языкъ увзглядненый въ той спосôбъ, що подаѥся ученикамъ руску терминольогію, и позволено при повтореню предметôвъ уживати и рускаго языка (зри ôтповѣдь министра въ радѣ державнôй зъ 18 жовтня 1874 на интерпеляцію кр. Шашкевича). Такъ призналася сама кр. рада шк. выразно, що всѣ предметы выкладалися по польски, а ни одинъ по руски!*) Дѣло було однакожь занадто несправедливымъ, щобъ министерство могло одобрити мнѣніѥ кр. рады шк., — оно розпорядило, щобы припись дотычно рускихъ выкладôвъ бувъ точно сповненый, а учителѣ не знаючѣ рускаго языка перенесенѣ.

Съ жалемъ однакъ треба сказати, що розпорядженье министерства (якъ дôзнаюся зъ бесѣды съ учителями и учениками семинарій) не зôстало до нынѣ сповнене. Кр. рада школьна не тôлько не перенесла давныхъ учителѣвъ, але именуѥ теперь ѥще суплентôвъ, котрѣ по руски не знаютъ. Дальше не означила кр. рада шк. й до нынѣ, котрѣ предметы по руски выкладатись маютъ, а лишила се волѣ самыхъ учителѣвъ. Такъ выкладаѥся въ рускôмъ языцѣ лишь незначна частина науки, — якъ бы на тоѥ лише, щобы обманути Русинôвъ, правительство и уставу.

Якъ поступаютъ собѣ въ сѣй справѣ школьнѣ органы, показуѥ поступованье п. инспектора Мандыбура: Щобы було сказано въ справозданю до министерства, що у всѣхъ предметахъ увзглядняѥся языкъ рускій, велитъ п. Мандыбуръ на своихъ инспекціяхъ (ко великому удивленю ученикôвъ) всѣмъ учителямъ писати такожь по руски. Найфатальнѣйше однакожь выходитъ дѣло, коли прійде на учителя не знаючого того языка; очевидно ставитъ учитель питанье по польски, а каже ôтповѣдати по руски. П. инспекторъ видитъ отже наглядно, що той учитель не знаючи рускаго языка не може въ нѣмъ выкладати; и повиненъ бы сему зарадити, а мимо того все остаѥ beim Alten.

Навѣть наука самого рускаго языка не иде въ семинаріяхъ порядочно. Коли для польскаго языка находится въ кождôй семинаріи испытованый учитель, именовано для рускаго языка лишь во Львовѣ фахового человѣка, и то одного на обѣ семинаріи; такъ якъ учитель сей не може всѣмъ повинностямъ подолѣти, ôтдаѥся той предметъ такожь людямъ совсѣмъ нефаховымъ. Такимъ чиномъ ѥсть наука рускаго языка въ гдеякихъ клясахъ львôвскихъ, дальше въ Станиславовѣ и Перемышли чистою карикатурою, зъ котрои навѣть школьна молодѣжь смѣѥся; о надобовязковôй науцѣ того языка въ мазурскихъ семинаріяхъ ничого и говорити.

Отъ якъ уладженѣ нашѣ семинаріи учительскѣ пôдъ зарядомъ кр. рады шк.! И они маютъ отвѣчати потребамъ рускаго народа и рускихъ школъ!

Але ѥще не конець. При кождôй семинаріи находится людова школа т. з. школа вправъ, въ котрôй кандидати семинарій приучуются до методичного удѣляня науки. Мимо того, що утракв. семинаріи выховуютъ учителѣвъ переважно для школъ рускихъ, заведено въ нихъ польскѣ школы вправъ. Лишь недавно тому удалося Русинамъ выробити собѣ мужеску школу вправъ (съ женьскими паралельками) у Львовѣ. Въ Станиславовѣ и Тернополи заведено передъ 3 роками тôлько одну клясу, але и въ тôй викладаются предметы по приказу кр. рады шк. лишь przeważnie po rusku. (Sprawozdanie z r. 1878/9.) Пытаюся, чи не було ѥ справедливше и отвѣтнѣйше завести у всхôднôй Галичинѣ мѣсто польскихъ школъ вправъ школы рускѣ, тымъ бôльше, що въ браку польскихъ школъ вправъ могли бы семинаріи користати зô школъ мѣстцевыхъ?

Мы Русины не повинны на тую справу смотрѣти рôвнодушно, — мы повинны крѣпко домагатися справедливого уладженя семинарій учительскихъ, а передовсѣмъ основаня осôбныхъ рускихъ семинарій, бо лишь въ той спосôбъ можемо охоронитися ôтъ польскихъ кривдъ. Сего можемо тымъ смѣлѣйше домагатися, що нынѣшнѣ семинаріи не стоятъ въ ніякой пропорціи до потребъ народа и школъ. Пôсля статистичныхъ выказôвъ выдаютъ польскѣ семинаріи въ захôднôй Галичинѣ бôльше учителѣвъ якъ потрѣбно; въ утракв. же семинарій выходитъ за мало учителѣвъ для школъ рускихъ. Зъ сего слѣдуѥ, що число польскихъ семинарій повинно бути зменшене, а число рускихъ зôбльшене. Для польскихъ школъ всхôднои Галичины достаточна одна учит. семинарія у Львовѣ; прочѣ двѣ (въ Станиславовѣ и Тернополи) повинны бы перемѣнитися въ чисто рускѣ. Кромѣ того повинны бы основатися новѣ рускѣ семинаріи н. пр. у Львовѣ, Золочевѣ и Самборѣ.

(*Конецъ буде*)

---

*) Сего року выступивъ проф. п. К. въ оборонѣ кр. рады шк. въ „Dziennik-y“ польскôмъ противъ сов. Ковальского, утверджаючи, що ôтъ початку существованя семинарій выкладавъ свои предмета по руски. Що правда по сторонѣ сов. Ковальского, доказуѥ найлучше кромѣ свѣдоцтва давнѣйшихъ ученикôвъ повысшій документъ урядовый. — Прим. доп.

Зъ Подôля. (*Закладаймо читальнѣ!*) Ôтъ якогось часу маютъ у насъ гдеякѝ люде звычай нарѣкати на сумный станъ нашои Руси, а причину нашихъ неудачь, нашои недолѣ звалювати на когось иншого. Неперечно есть то дуже выгôдно, заложивши руки, ничого не дѣлати, а лишь другимъ приписовати нашу недолю. Однакожь вже старинныѝ Римляне говорили справедливо: Quisque suae fortunae faber, а Нѣмцѣ, котрыхъ не безосновно звутъ das Volk der Denker, не инакше думаютъ примовляючи: Jeder ist seines Glückes Schmid! Не ма що казати, що й противники рускои народности богато натворили намъ лиха, заляли, мовлявъ той, горячого сала за шкôру, а всежь таки й се правда, що „якъ собѣ постелишь, такъ ся выспишь.“ Кто лишь слѣдивъ съ увагою за результатами послѣдныхъ выборôвъ до радъ повѣтовыхъ, муситъ намъ признати справедливôсть. Упалисьмо въ найновѣйшихъ часахъ такъ низько, що здавалось, вже бôльше не маємо що тратити, що зъ того упадку мы вже не въ силѣ пôднятися. Теперь маємо наглядный доказъ, що политика ôтчаяня, бездѣльности и рôвнодушности, котра такъ всюда завладѣла була въ нашôмъ соспôльнôмъ житю, довела насъ до такого упадку, та що при добрôѝ воли, оглядности, енергіи и организаціи зможемо собѣ выбороти красшу будучнôсть.

Кто бачно слѣдивъ за розвоємъ житя народного въ сѣмъ роцѣ, муситъ признати, що до розбудженя зъ давнои оспалости и рôвнодушности дуже значно причинилася наша журналистика, пôдоймаючи жизненнѝ справы народнѝ и обговорюючи ихъ основно и обєктивно. А вжежь годѣ вымагати ôтъ журналистики дѣлъ; єи заданьемъ розбуджувати, заохочувати до дѣланя, указувати дорогу та управляти, а намъ самымъ треба взятися до переведеня гадокъ пôднесеныхъ въ журналистицѣ. Та щобъ можна до якогось успѣха довести, потреба намъ организаціи, на яку мы вже давнѣйше въ нашихъ „Гадкахъ“ указували. Радѣємо щиро, що богато зъ поданыхъ нами гадокъ переведено, а бодай пороблено ôтповѣднѝ кроки до ихъ переведеня въ житье. Однакъ далеко бôльша часть остає все єще на папери, а поки того бодай не введемо въ житье, доти не зможемо цѣлковито двигнутися зъ упадку. Нынѣ бажаємо звернути бачнôсть нашихъ землякôвъ на закладанье читальнь, котрѝ можна смѣло уважати пôдвалинами нашого ôтродженя народного. Въ многихъ селахъ, мѣсточкахъ и мѣстахъ суть вже читальнѣ, однакъ число ихъ въ порôвнаню до числа нашихъ громадъ єще вельми незначне. Повиннѝсьмо отже дбати, щобы въ кождôѝ громадѣ була або читальня громадска, або при братствѣ церковнôмъ читальня братска. Не думаємо, щобы люде нашѝ самѝ не пôзнавали потребы завести у себе читальню, а не заводятъ ихъ, бо не знаютъ, якъ до того взятися. Тому дуже добре вчинила „Просвѣта“, выдавши статутъ для читальнь съ ôтповѣдною инструкцією, якъ закладати читальнѣ. Шкода лишь, що мало кто о тôмъ статутѣ знає. Треба бы отже, щобы „Просвѣта“ въ нашихъ популярныхъ часописяхъ и то само на кождôѝ своѣѝ книжочцѣ оголосила, що выдала такій статутъ и що кождому, ктобъ хотѣвъ завязувати читальню, надôшле на єго жаданье. Думаємо, що и Консисторія повиннаб въ интересѣ скрѣпленя тверезости и моральности мѣжь нашимъ народомъ поручити духовеньству закладанье читальнь при брацтвахъ церковныхъ. Заведенье читальнь по селахъ не повинноб стрѣтити великихъ перепонъ зô взгляду на умѣщенье и удержанье читальнѣ. Въ многихъ селахъ суть громадскѝ канцеляріи, въ котрыхъ моглаб бути и читальня, або ѝ у котрôѝ небудь просторнѣйшôѝ хатѣ. Труднѣйша вже справа по мѣстахъ и мѣсточкамъ, где треба хату найняти (бо громадскѝ канцеляріи звычайно въ жидôвскихъ або польскихъ рукахъ) тай до хаты найпотрѣбнѣйшѝ справити наряды. Однакъ и тѝ трудности дадутся при добрôѝ воли усунути, а не сомнѣваємося, що нашимъ громадамъ прійдутъ въ помôчь въ тôмъ дѣлѣ нашѝ просвѣтнѝ товариства и редакціи рускихъ часописій, а то такъ въ интересѣ двигненя рускаго народу, якъ и въ своѣмъ власнôмъ. Не хочемо тутъ категорично накидати нашимъ товариствамъ и редакціямъ своєи думки, а пôддаємъ лишь гадку пôдъ ихъ розвагу: чи не далобыся безъ матеріяльнои втраты рускихъ товариствъ и редакцій перевести, щобъ новозаложенымъ читальнямъ давати въ першôмъ роцѣ книжочки и часописи за половину цѣны? Допустѣмъ бо округле число рускихъ громадъ 2000, а щобъ зъ того лишь 400 громадъ заложило у себе читальнѣ, то въ першôмъ роцѣ можеб троха и тяжко було нашимъ товариствамъ и редакціямъ посылати книжки и часописи для тôлько предплатникôвъ за половину цѣны; за те, якаб имъ була помôчь, колиб въ дальшихъ лѣтахъ о 400, а ôттакъ и бôльше предплатникôвъ цѣлковитыхъ имъ прибуло. Здався не зашкодилобы ту справу пôднести и на загальныхъ зборахъ „Просвѣты“, котрѝ небавомъ маютъ ôтбутися, и основно обговорити. Не потребуємо широко розводитися, що въ читальняхъ такихъ читаючи книжочки и часописи приходилибъ нашѝ люде до самовѣжи народнои, до почутя обовязкôвъ народныхъ, а тогды не далибъ они себе заступати жидами та паньскими попыхачами въ радахъ громадскихъ и повѣтовыхъ, а шляхтичами въ соймѣ и радѣ державнôѝ. Наконець згадаємо, що около читальнь моглибъ съ часомъ завязуватися касы пожичковѝ и шнихлѣрѣ громадскѝ та спôлки ремѣсничѝ, щобъ и матеріяльно двигати нашъ народъ зъ тяжкои недолѣ. Та щобъ такѝ читальнѣ а пособчь нихъ иншѝ товариства подôбнѝ могли розвиватись, потреба конечно, щобъ нашѝ отцѣ духовнѝ та учителѣ спôльно съ розумными громадянами брались до того, ихъ спомагали порадою и свѣтлымъ проводомъ. Справа та здався намъ такъ важною, що не сомнѣваємось, що ѝ иншѝ нашѝ часописи будутъ вплывати на народъ и интелигенцію въ тôмъ дѣлѣ.

Подолянинъ.

Коломыя. (*Львôвскій рускій народный театръ пôдъ дирекцією Т. Романовичъ въ Коломыи*). Хочемо подати Вп. читателямъ „Дѣла“ справозданье о станѣ нашого народного рускаго театру, щобы многѝ зъ читаючихъ дôзналися, якимъ богацтвомъ репертуару розпоряджає, якѝ силы драматичнѝ має, якъ товариство театральне свою задачу сповняє и якъ публика до нашои институціи ôтносится.

Въ аренѣ нарочно для театру на площади выставовôѝ построєнôѝ дало наше товариство драматичне слѣдуючѝ представленя: 1) 12 вересня: „Золотый мопсъ“ найновѣйша оригинальна комична оперетка въ 3 актахъ, написавъ Данило Млака, музика Изидора Воробкевича. 2) 13 вересня: „Перехитренѝ хитрощѣ“, комедія въ 3 актахъ зъ нѣмецкого, И. Розена и „Простакъ“, народный образецъ съ спѣвами въ 1 актѣ В. Гоголя. 3) 14 вересня: „Чорный Матвѣѝ“, народна картина въ 7 ôтслонахъ съ епильогомъ, пôсля повѣсти В. Лозиньского для рускои сцены написавъ А. Ф. С. 4) 15 вересня по полудни: „Наталка „Полтавка“, народна оперетка Ив. Котляревского. 5) 15 вересня вечеромъ: „Сельскѝ пленипотенты“, оригинальна народна мельодрама въ 3 актахъ, а 4 ôтслонахъ Ивана Гушалевича съ оригинальною музикою М. Верôвицкого. 6) 16 вересня по полудни: „Капраль Тымко“, народна мельодрама въ 5 актахъ оригинально написана Т. Ш., музика Виктора Матюка. 7) 16 вересня вечеромъ: „Убога Марта“, оригинальна мельодрама въ 4 актахъ, увѣнчана першою надгородою на львôвскôмъ драматичнôмъ конкурсѣ, Данила Млаки, музика Изидора Воробкевича. 8) 17 вересня: „Єрмакъ“, завоєватель Сибѣри, трагедія въ 5 актахъ Алексея Хомякова, перевôдъ зъ россійского К. Долиняненка, музика Ф. Долисты. 9) 19 вересня: „Ревизоръ зъ Петербурга“, комедія въ 5 актахъ Миколы В. Г. Гоголя, перекладъ П. С. 10) 20 вересня: „Пѣсенька Дядѣ“, комедія съ спѣвами въ 1 актѣ графа И. А. Фредры, перевôдъ А. Ф. С. и Перше поумерали, потôмъ ся побрали. 11) 21 вересня: „Тунель Лупкôвскій або Залишена“, народный образецъ съ спѣвами въ 5 ôтдѣлахъ, вôльный перекладъ И. Биберовича (бôльше якъ 100 разôвъ представленый въ Вѣдни). 12) 23 вересня: „Сватьба Кречиньского“, комедія въ 3 актахъ черезъ Сухого-Кобылина, зъ россійского, перевôдъ А. Ч. 13) 24 вересня: „Ксантипа зъ надъ Полтвы“, характеристична комедія въ 3 актахъ а 5 ôтслонахъ съ спѣвами и танцями Фр. Кайзера, перекладъ Л. Наторского. 14) 25 вересня: „Розбôйники“, трагедія въ 5 актахъ а 12 ôтслонахъ, зъ нѣмецкого, Фридриха Шиллєра. 15) 26 вересня: „Шельменко Наймитъ“, Григорія Квѣтки Основяненка. 16) 29 вересня: „Тарасъ Шевченко“, образецъ зъ житя поеты, основаный на историчнôмъ фактѣ въ 1 ôтслонѣ, оригинально написавъ ***. и „Дядя Каспаръ и три граціи“, оригинальна комична оперетка въ 2 актахъ, слова Данила Млаки, музика Изидора Воробкевича. 17) въ касинѣ-ресурсѣ 30 вересня на дохôдъ Ив. Гриневецкого: „Далиля“, драма въ 6-ти ôтслонахъ зъ французского Фейльета, перевѣвъ И. Б. 18) въ аренѣ 2 жовтня: „Интрига и любовь“, мѣщанська трагедія въ 5 актахъ а 9 ôтслонахъ Фридриха Шиллєра, перевѣвъ зъ нѣмецкого Изидоръ Єзерскій. 19) 3 жовтня: „Французкѝ селяне“ (Nos bons villageos) комедія въ 4 актахъ, въ 5 ôтслонахъ, Виктора Sardou, перекладъ Ост. Левицкого. 20) 5 жовтня: „Женихи на выбôръ“, комедія въ 3 актахъ Н. Гоголя и „Циганъ сватомъ“, оперетка въ 1 актѣ, Берля, съ оригинальною музикою І. Ослѣслы для рускои сцены, приладивъ М. Д. 21) 7 жовтня: на дохôдъ Маріи Романовичъ: „Адріянна Льекувреръ“, драма въ 5 актахъ Евг. Скрибе, перевôдъ Волод. Шашкевича. 22) 9 жовтня: „Робертъ и Бертранъ або два злодѣи“, комедіо-опера въ 3 актахъ пôсля польского перевôдъ И. Г., музика К. Гофмана. 23) 10 жовтня: „Двѣ сироты“, образъ зъ житя парискаго въ 5 актахъ а 8 ôтслонахъ, зъ французского пп. D. Eunera et Cormon, перевôдъ И. Гриневецкого. 24) 12 жовтня: „Дмитро Кривописяжный“, найновѣйшій образъ народный съ спѣвами въ 6 ôтслонахъ пôсля Анцегрубера, для рускои сцены нап. А. Ф. С. 25) 14 жовтня на дохôдъ Антонія и Маріи Людкевичъ: „Галька“, мельодрама въ 4 дѣяхъ зъ оперы тоиже назвы, переробивъ О. Левицкій, музика Ст. Монюшки. 26) 16 жовтня: „Новый Донъ Кишотъ“, комедія съ спѣвами въ 3 актахъ а 6 ôтслонахъ Александра графа Фредры стихомъ, передѣлана для рускои сцены А. Ф. Стечиньскимъ, оригинальна музика Изидора Воробкевича. 27) 17 жовтня: „Угорскій охотникъ“, характеристична комедія съ спѣвами въ 3 актахъ а 5 ôтслонахъ зъ угорского Іосифа Шигетті, музика И. Г. Богнара, для рускои сцены приладивъ и перевѣвъ М. Д. 28) 19 жовтня: „Добрана трôйка або злый духъ“ (Lumpaci vagabundus), чародѣйна мельодрама съ спѣвами и танцями въ 4 актахъ І. Нестроя. 29) 21 жовтня на дохôдъ Ксавера Лясковского: „Данишевы“, комедіо-драматъ въ 4 актахъ зъ француского Петра Невского и Димá, пôсля польского переложивъ Иванъ Гриневецкій. 30) 23 жовтня: „Акторъ Синичка“, водевиль въ 5 ôтслонахъ. 31) въ салѣ М. Бѣлоуса 24 жовтня: „Медовѝ днѣ“, шутка въ 2 ôтслонахъ, оригинально написавъ И. Т. и „Пôдгôряне“, оригинальна народна мельодрама въ 3 актахъ И. Гушалевича, музика Михаила Верôвицкого. 32) Въ сали жидôвского касина 26 жовтня: „Повстанье въ Герцеговинѣ“, образъ народный въ 5 актахъ а 7 ôтслонахъ пôсля Е. Гондинета насл. Ав. У. ориг. музика Ярецкого. 33) въ сали жид. кас. на дохôдъ Стефана и Іоанны Стефуракъ 28 жовтня: „30 лѣтъ житя шульера“, драма обычаева въ 3 порахъ, въ 6 образкахъ зъ француского перевôдъ С. С. 34) въ сали жид. касина 29 жовт.: „Вуяшокъ цѣлого свѣта“, комедія въ 3 актахъ зъ нѣмецкого Бенедикса, переложивъ пôсля польского С. Стефуракъ и „Заручины на селѣ“, народна комична оперетка съ танцями въ 1 актѣ. 35) въ сали жид. касина 30 жовт.: „Ôтъ ступени до ступени“, образъ зъ житя мѣского съ спѣвами и танцями въ 5 актахъ, слова Г. Миллера, музика М. Рота. Перевôдъ И. Гродского. 36) въ сали жид. касина 31 жовт.: „Красивый Польо або Швець аристократъ“, характеристична комедія съ спѣвами зъ нѣм. переведена И. Б. 37) 1 падолиста въ сали жид. касина: „Золотый мопсъ“ (по разъ другій). 38) въ сали жид. касина на дохôдъ Андрея Стечиньского 2 падолиста: „Гнатъ Приблуда“ народна мельодрама съ спѣвами и танцями въ 5 актахъ зъ гуцульского житя оригинально написавъ Данило Млака. Музика М. Воробкевича. 39) въ сали касина-ресурсы 4 падолиста на дохôдъ фонду запомоги для убогихъ ученикôвъ гимназіи: „Святоша“ (Le Tartuffe) клясична комедія въ 5 актахъ Молєра, перевôдъ С. Єзерского. 40) въ сали кас. рес. 6 падолиста: „Маруся“, мельодрама въ 3 актахъ пôсля повѣсти Григ. Квѣтки написавъ Павло Свôй. 41) въ сали кас. рес. 7 падолиста на фондъ для закупна огорода, где поставленый буде „Дôмъ народный“ въ Коломыи: „Угнôвцѣ“, мельодрама въ 5 ôтслонахъ, муз. Верôицкого и „Цѣсарь Іосифъ II“ оперета въ 1 актѣ оригинально написана И. Т., музика Долисты. 42) въ сали кас. рес. 8 падолиста: „Верховинцѣ“ а 43) въ тôйже сали послѣдне прощальне представленье 9 падолиста: „Назаръ Стодоля“, образецъ зъ житя козацкого въ 3 актахъ, написавъ Тарасъ Гр. Шевченко, музика И. Воробкевича и „Касперъ Румпельмайеръ“ оригинальна комична оперетка въ 2 актахъ слова Данила Млаки, музика И. Воробкевича. Єсли вчислимо и пополудневе представленье для селянъ въ день выборôвъ до рады повѣтовои зъ меншихъ посѣлостій безъ оголошеня: „Капраль Тымко“, то наше драматичне товариство дало 44 представлень театральныхъ. Єсть то хорошій объявъ въ житю нашôмъ, єсли товариство наше въ двохъ несповна мѣсяцяхъ ажь такъ велике число представлень могло дати. — Богацтво репертуару велике досыть, бо 2 штуки лише повторено и то на жаданье публики, прочѝ лишь разъ були данѝ безъ повторення. Репертуаръ мѣститъ въ собѣ по при новыхъ оригинальныхъ якъ „Убога Марта“, „Золотый мопсъ“ и переводы зъ чужихъ языкôвъ якъ н. пр. „Адріянна Лекувреръ“, „Далиля“ и др. Штуки „Адріянна Лекувреръ“ грали въ той самъ вечеръ въ двôрскôмъ театрѣ въ Вѣдни а „Сватьбу Кречиньского“, „Двѣ сироты“ въ Петербурзѣ въ тôмъ самôмъ мѣсяци, що о добротѣ штукъ свѣдчитъ, бо въ престольныхъ городахъ Австріи и Россіи, а до того на первостепенныхъ сценахъ европейскихъ съ якою небудь штукою не выступалибъ. Се заосмотрюванье репертуару нашои народнои сцены єсть доказомъ великои печаливости дирекціи о пôднесенье нашои сцены. Смѣємо увагу звернути дирекціи, щобы по при новѣйшѝ штуки давати частѣйше и старшѝ оригинальнѝ рускѝ якъ н. пр. Квѣтки „Маруся“, „Щира любовь“ або Шевченка вправдѣ не выкôнчену но все таки дуже ефектовну драму „Назаръ Стодоля“, Стороженка „Гаркуша“ и др. (Дирекція передъ ôтъѣздомъ своимъ сповнили се жаданье публики и дала при кôнци Марусю и Назаря Стодолю, що публика съ великимъ вдоволеньемъ приняла.) Такѝ штуки свои народнѝ повинна дирекція кождого року въ кождôмъ мѣстѣ повторяти, перемѣнювати тôлько треба чужѝ творы старшѝ на новѣйшѝ. Недоконче пописуватися треба дышущими змысловостію штуками якъ „Новый Донъ Кишотъ“ Фредры, „Французкѝ селяне“ або и „Святоша“ Молєра. Ся послѣдна штука будитъ въ нашôѝ публицѣ великій несмакъ и хоть написана въ оригиналѣ першимъ коме-

дію-писателемъ французскимъ, все таки для насъ по причинѣ многихъ двозначныхъ выразовъ совсѣмъ неотвѣтна. Нехай намъ дирекція проститъ за нашу отвертость, що выставленье Святоши нетактовне назвати можемъ именно длятого, що тую комедію дано на фондъ убогихъ ученикôвъ. Ученики явились на вспоможенье своихъ товаришевъ досыть численно въ театрѣ и тамъ слухали и придивлялись рѣчамъ, котрѣ для ихъ вѣку суть неотвѣтнѣ. Не маютъ вартости такожь такѣ штуки якъ „Угорскій охотникъ“, бо подобнѣ налоговѣ характеры селянъ маємъ въ своихъ оригинальныхъ творахъ „Убога Марта“ и „Сельскѣ племипотенты“ и не потребуємо ихъ шукати въ народѣ другомъ и до того культурно низше стоячомъ отъ нашого. До Гальки (Монюшки) хотьбы такои, яку мы ви на рускôй сценѣ маємо, все таки треба лучшихъ голосôвъ именно жѣночихъ. Що до творôвъ зъ чужои мовы взятыхъ належалобы при переводѣ тыхже бôльше труду оказати, именно не переводити зъ польского або нѣмецкого переводу якъ то сталося въ „Двохъ злодѣяхъ“, „Данишевахъ“ або „Вуяшокъ цѣлого свѣта“. Кождый добрый переводчикъ хотячій свою рôдну литературу збогатити бере оригиналъ пôдъ руки и зъ него прямо користае, а не лихій перевôдъ другои чужои мовы. Неразъ лучаєся, що переводчикъ польскій або нѣмецкій ошибочно понявъ якесь мѣстце въ оригиналѣ, а Русинъ спускаєся на его мниму совѣстнôсть, отдасть по свому якъ бы найлучше, а предсѣ зъ того велика нѣсенѣтница выйде. При переводѣ зъ польского перекладу єсть еще и тая неотвѣтнôсть, що мимохôть польскѣ слова вкрадаются а навѣть цѣлѣ не нашѣ рвороты бесѣды, такъ що не разъ хорошій твôръ въ оригиналѣ въ переводѣ неудачнымъ плодомъ литературнымъ выдаєся. (*Дальше буде.*)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Нам. гр. Потоцкій*) вернувъ зъ Украины до Вѣдня, где маютъ вестися переговоры взглядомъ именованя нового маршалка для Галичины. Найвѣроятнѣйше буде именованый маршалкомъ кн. Юрій Чарторыйскій.

(*Parteitag.*) Дня 22 листопада отбувся въ Линцу нѣмецко консервативный Parteitag. Була то велика манифестація нѣмецкого народу въ Австріи, такъ якъ до 10.000 мужѣвъ зъ всѣхъ австрійско нѣмецкихъ краѣвъ взяли въ нѣмъ участь. Саля збору була пріокрашена знаменами и гербами всѣхъ краѣвъ коронныхъ а надъ трибуною надъ образомъ Цѣсаря читалася напись: „Stiften Sie Frieden unter Meinen Völkern.“ На внесенье пос. дра Фухса выбрано черезъ аклямацію президентомъ збору гр. Брандиса. Яко першій бесѣдникъ выступивъ кн. Альойз. Лихтенштайнъ. Резолюціи реферовавъ посолъ Линбахеръ. Въ резолюціяхъ стоятъ консерватисты за автономією краѣвъ, за розширеньемъ на основѣ справедливости права голосованя и граждаськои свободы, дальше зарôвновагою въ господарцѣ державнôй черезъ ощаднôсть, справедливый розкладъ тягарôвъ податковыхъ и опѣку надъ промысломъ и всѣми галузями народного господарства. Такожь жадае резолюція прискореного сповненя бажань консервативнои партіи дотычно выховання и образованя молодѣжи. Нѣмецко консервативный Parteitag заявляе, що ôнъ въ дотеперѣшныхъ чинностяхъ нынѣшного правительства не може добачити шкоды и небезпеченьства для нѣмецкои народности и заперечуе рѣшучо нѣмецко-либеральнôй партіи претенсіи называтися заступницею австрійскихъ Нѣмцѣвъ або бôльшости тыхже, а резолюціи либеральнои партіи ухваленѣ на Parteitag-у Вѣдни дня 14 с. м. узнае просто обманчивыми.

(*Новый намѣстникъ Каринтіи.*) Дотеперѣшный намѣстникъ Каринтіи гр. Льодронъ-Лятерано перейшовъ въ станъ спочинку а на его мѣстце именованый намѣстникомъ Каринтіи совѣтникъ министерства справъ внутрѣшныхъ Шмидтъ-Заберовъ.

(*Банкъ агрикультурный.*) Министерство справъ внутрѣшныхъ позволило гр. Конст. Гаттербургови, дрови Игнатію Каминьскому и Вилля-Секка основати банкъ агрикультурный въ Вѣдни.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. (*Комисія для печати.*) Якъ звѣстно, въ Петербурзѣ утворено „комисію по дѣламъ печати“ пôдъ проводомъ графа П. А. Валуєва, котра маe зôставити проєктъ роформы въ дѣлахъ печатныхъ. Сими днями завôзвала згадана комисія на свое засѣданье такожь представителѣвъ печати столичнои, редакторôвъ журналôвъ и газетъ, щобы они высказали передъ комисією свои жаданя. На засѣданье комисіи явились тіи представителѣ печати: Салтиковъ (Щедринъ), редакторъ „Отечественныхъ Записокъ“, Стасюлевичъ ред. „Вѣстника Европы“, Краєвскій ред. „Голоса“, Полетика ред. „Молвы“, Комаровъ ред. „Спб. Вѣдом.“, Гиляровъ-Плятоновъ ред. „Соврем. Извѣстій“, и Суворинъ ред. „Нового Времени“. Яко члены комисіи засѣли пôдъ предсѣдательствомъ гр. П. А. Валуєва: гр. Лорисъ-Меликовъ, А. А. Абаза (мин. финансôвъ), Побѣдоносцевъ, Сабуровъ (мин. просвѣты), Маковъ, кн. Урусовъ, Кохановъ (головный начальникъ по дѣламъ печати) и др. Засѣданье отворивъ гр. Валуєвъ короткою рѣчію, въ котрôй выяснивъ, що комисія завôзвала представителѣвъ печати, щобы выслухати ихъ думки про обовязуючѣ теперь законы печатнѣ и ихъ бажаня взглядомъ реформы дѣлъ печати. По промовѣ предсѣдателя комисіи забирали голосъ редакторы. Краєвскій, ред. „Голоса“ заявивъ, що головною рѣчію, якои теперь домагаєсь печать, есть, щобы дѣла печатиôтнято зъ пôдъ властій администраційныхъ а пôдчинено судовымъ. Стасюлевичъ, ред. „Вѣстн. Европы“ въ сущности рѣчи заявивъ тое саме що Краєвскій, а въ додатку еще зажадавъ, щобы комисія уложеный проєктъ нового закона печатного передала на осудъ печати або завôзвала въ тôй цѣли представителѣвъ печати на свое засѣданье для высказаня своихъ думокъ. Такъ само промовлявъ и Салтиковъ (Щедринъ). Гиляровъ-Плятоновъ додавъ отъ себе прошенье, щобы комисія при укладаню нового закона печатного не глядѣла на печать якъ на ворога, але якъ на друга и въ тôмъ дусѣ уложила новый законъ. Коли всѣ представителѣ печати высказали свои думки, гр. Валуєвъ завôзвавъ тогды членôвъ комисіи, щобы они заявили свои мнѣнія. Гр. Лорисъ-Меликовъ сказавъ, що конечно треба упередити представителѣвъ печати, що такій важный и поважный законъ, якъ законъ о печати, не уложится за тыждень, два, три, але на тое потреба буде довшого часу. При закрытю засѣданя гр Валуєвъ подякувавъ представителямъ печати за тое, що они на першій зазывъ комисіи радо прибули на засѣданье комисіи.

Туреччина. О колько можна вѣрити въ вѣдомости телеграфичнѣ о справѣ Дульциньскôй, мавъ Дервишъ баша обсадити Дульциньо дня 23 листопада. Рôвночасно мавъ ôнъ выслати до чорногорского правительства урядове запрошенье до розпочинаня укладôвъ о конвенцію войскову, котрѣ маются вести въ Коня. Делегатъ чорногорскій Матановичь мавъ выѣхати зараз въ ночи до Коня, где находится вже повномочникъ зъ стороны Турціи Бедри-бей.

Греція. Дня 22 с. м. прибувъ до Атенъ нѣмецкій посолъ Радовицъ и заразъ державъ довго нараду съ Комундуросомъ: Радовицъ радивъ въ имени нѣмецкого правительства Комундуросови, щобы Греція не наражувала своихъ интересôвъ черезъ надто поквапну акцію. Представителѣ колькохъ иншихъ державъ прилучилися до представленя посла нѣмецкого.

Турецкій дневникъ Vakit доноситъ, що Порта совсѣмъ не думае отступати Греціи провинцій Епиру и Тесаліи.

Англія. Справа ирляндска сталася була минувшого тыждня причиною непорозумѣня членôвъ кабинету англійского; о мало що не прійшло до почастнои змѣны въ кабинетѣ. Колькохъ членôвъ кабинету, належачихъ до партіи вигôвъ зажадали безпроволочного скликаня парляменту и завѣшеня въ Ирляндіи Habeas Corpus. Радикальнѣ же члены кабинету пôдъ проводомъ Брайта (Bright-a) и Chamberlain-a доказували, що не потреба скликовати парляменту, такъ якъ обовязуючѣ законы суть достаточнѣ для зарадженя непорядкамъ въ Ирляндіи. О колько вѣдомо, Глядстонъ и Форстеръ, пôдсекретарь стану для Ирляндіи, не брали участи въ дискусіи, прихилялися однакожь до поглядôвъ Bright-a и Chamberlain-a, котрѣ грозили, що выступлятъ зъ кабинету, колибы бôльшôсть кабинету рѣшила противне ихъ поглядамъ. Ухвала запала въ ихъ духу и тымъ чиномъ на якійсь часъ зараджено грозившôй почастнôй кризѣ кабинетнôй.

Дня 22 с. м. прійшло до непорядкôвъ въ Balline въ Ирляндіи. Полиція замѣряла увязнити одного члена лиги, котрый до зôбраного народа державъ пôдбурюючу промову. Зъ того прійшло до кровавои бôйки межи народомъ а полиціею. Колькохъ полицийныхъ агентôвъ ранено. Полиція арештовала бôльше осôбъ. Правительство выслало еще одинъ полкъ войска до Ирляндіи.

Франція. Палата депутатôвъ приняла въ цѣлости проєктъ закона о реорганизаціи судôвъ. Проєктъ закона дѣлится на 3 части, зъ котрыхъ першѣ двѣ трактуютъ о организаціи апеляційного суда и трибуналôвъ першои инстанціи а трета о змѣнѣ декрета о незмѣняємости судіѣвъ. Организація апеляційного суда заключаеся въ тôмъ, що рѣшеня суда повинны бути выданѣ по крайнôй мѣрѣ въ имени 5 судіѣвъ, вчисляючи вже и предсѣдателя. Першого предсѣдателя апеляційного суда буде назначати рада министрôвъ на 5 лѣтъ. Апеляційнѣ суды дѣлятся на двѣ клясы: до першои клясы належитъ тôлько парискій апеляційный судъ, розпадаючійся на 7 трибуналôвъ; до другои клясы належатъ всѣ прочѣ апеляційнѣ суды въ Франціи, котрыхъ число трибуналôвъ буде зависѣти отъ числа рѣшень. Палата въ апеляційныхъ судахъ положила для першого предсѣдателя и ген. прокуратора въ Парижи по 25.000 фр., на провинціи по 20.000 фр. Суды першои инстанціи, котрѣ на рôкъ выдаютъ пересѣчно 400 контрадикторичныхъ рѣшень, творятъ одинъ трибуналъ зъ 3 судіѣвъ включно съ предсѣдателемъ. Судъ выдаючій бôльше число рѣшень розпадаеся на отвѣтне число трибуналôвъ. Першого предсѣдателя съ платою 20.000 фр. (1 клясы), 12.000 (2 кл.) и 9000 (3 кл.) настановлюе рада министрôвъ.

Дотычно неусуваємости судіѣвъ то она ухвалена тôлько на одинъ рôкъ задля очищеня судôвъ отъ елементôвъ, котрѣ ворожо относятси до теперѣшного, республиканьского правительства.

Всякѣ реформы въ Франціи приносятъ съ собою улучшенье стану финансового. Съ кôнцемъ с. р. надѣеся скарбъ французскій на ощаднôсть зъ буджету 140 милiонôвъ франкôвъ. Треба при тôмъ замѣтити, що отъ 1876 р. рôжнѣ податки зменшено о 262 милiонôвъ франкôвъ.

По ухвалѣ закона о судовництвѣ палата послôвъ перейшла зъ порядку дневного до нарадъ надъ закономъ о школахъ елементарныхъ. Сенатъ принявъ законъ о школахъ середныхъ женьскихъ, ухваленый попередно палатою послôвъ.

Съ кôнцемъ сего тыждня маe бути роздана французска жовта книга, зложена зъ 4 частій, мѣстяча въ собѣ дипльоматичнѣ документа, относячійся до конференціи берлиньскои, справы чорногорскои, довгу египетского и конференціи мадритскои.

Нѣмеччина. Нѣмецка рада звязкова ухвалила продовжити малый станъ облоги въ Берлинѣ и окрестностяхъ еще на одинъ рôкъ.

Розправа въ соймѣ прускôмъ надъ интерпеляцією посла Генеля въ справѣ антижидôвского руху въ Нѣмеччинѣ, хотяй не довела до ніякои ухвалы, однакожь вдолила всѣхъ зъ того взгляду, що велася съ спокоемъ и безпристрастно. Якъ звѣстно, однымъ зъ першихъ дѣятелѣвъ въ антисемитскôй агитаціи есть деп. Штекеръ (Stöcker), надворный проповѣдникъ и провôдникъ христіяньско-соціяльнои партіи, котра маe задачу оттягати робôтничу верству мѣску отъ соціяльного демократизму. При розправѣ надъ интерпеляцією Генеля выразився одинъ посолъ, що рухъ христіяньско-соціяльный, заразомъ антижидôвскій есть небезпечнѣйшій для Нѣмеччины, якъ навѣть рухъ соціяльно-демократичный. На тое деп. Штекеръ отповѣвъ, що духъ христіяньскій пануе надъ злыми елементами а духъ жидôвско-поступовый еще ихъ розъяруе. Пытанье жидôвске по думцѣ Штекера не есть ани религійнымъ, ани національнымъ ани пытаньемъ правнои еманципаціи, але оно маe спеціяльно етичне значенье. А початокъ антижидôвского руху лежитъ въ тôмъ, що пôвъ милiона жидôвъ, незгôдныхъ съ христіяньскимъ народомъ Нѣмеччины ни въ думкахъ ни въ чувствахъ, заняло середъ народа нѣмецкого неотповѣдне свому числу становище. До розбудженя противжидôвского руху причинилася головно жидôвска печать, котра все нападае на христіяньскѣ институціи, якъ: синоды, мисіи и т. д. Штекеръ выступивши противъ жидôвъ жадавъ и жадае, щобы они були смирнѣйшѣ и толерантнѣйшѣ взглядомъ христіянъ. Литература жидôвска переповнена напастями на христіяньство. Писателѣ жидôвскѣ посуваются ажь такъ далеко, що жадаютъ для жидôвъ упривилеёваного становища въ державѣ. Alliance israelite не есть лишь доброчинною институцією. Пытанье жидôвске не появилось сегодня въ однôй тôлько Нѣмеччинѣ, але и въ иншихъ краяхъ и выкликане оправданою конечностію. Утискъ жидôвства на масы народнѣ побôльшуе небезпеченьство пытаня соціяльного.

НОВИНКИ.

— **Обходъ Іосифиньскій** отбудеся дня 29 с. м. не тôлько въ бôльшихъ мѣстахъ Галицкои Руси, якъ пр. во Львовѣ, Чернôвцяхъ, Коломыѣ, але и по меншихъ мѣстахъ и мѣсточкахъ (пр. Бучачь, Товмачь), а навѣтъ по селахъ (пр. Зарваниця, Денисôвъ).

— **Людвикъ гр. Водзицкій**, тайный совѣтникъ, именованый найвисш. рѣшеньемъ зъ 21 с. м. губернаторомъ ц. к. уприв. банку краѣвъ коронныхъ. Губернаторъ побираe 100.000 франкôвъ въ золотѣ рôчнои платы.

— **Президентомъ Черновецкого суду краєвого** именованый совѣтникъ высшого суду краєвого во Львовѣ, Кароль Улье (Uhle).

— **Для жителѣвъ Загреба**, навѣщеныхъ землетрясеньемъ удѣливъ краєвый выдѣлъ Галичины 1000 зр.

— **„Народный Дôмъ“** розписуе пôдъ дн. 12 (22) падолиста **конкурсъ** на одну стипендійну запомогу отъ р. шк. 1881 въ квотѣ 100 зр. (пôврочно по 50 зр.) зъ доходôвъ „Народ. Дому“, призначену для **кандидатокъ на учительокъ**. Убѣгатись можутъ кандидатки 1) рускаго обряду и народности 2) моральнѣ 3) убогѣ 4) поздававшѣ испыты съ хорошимъ успѣхомъ и 5) посвящаючійся науцѣ рускаго языка и рускои литературы. Речинець подаваня до 19 (31) грудня 1880.

— **Зъ Черновець.** Черновецкѣ рускѣ товариства: „Руска Рада“, „Руска Бесѣда“, „Союзъ“ и „Мѣщаньска Читальня“ устроюютъ дня 17 (29) падолиста с. р. въ салѣ „Hotel Moldavie“ **музикально-декляматорскій вечеръ** въ память 100-лѣтныхъ роковинъ вступленя на престолъ цѣс. Іосифа II. Програма вечера дуже богата; мѣститъ ажь 16 точокъ. Вынимаємъ важнѣйшѣ: 1) Рѣчь о житю и дѣятельности цѣс. Іосифа II., проф. Гр. Воробкевича. 2) Имнъ народный, хоръ. 4) Кантата въ память 100-лѣтныхъ роковинъ вступленя на престолъ цѣс. Іосифа II., стихъ и муз. И. Воробкевича, хоръ. 5) Стихъ въ память 100 лѣтн. роков., написавъ Ив. Шрамъ; выгол. д-ця С. 6) Рѣчка, ст. Я. Головацкого, муз. Лавровского, хоръ. 8) Зазвенѣмъ разомъ, братя! стихъ и муз. Из. Воробкевича, хоръ. 10) Поклôнъ, стихъ Ю. Федьковича, муз. Лавровского, хоръ. 12) То моя Буковина, стихъ и муз. Из. Воробкевича, хоръ. 13) Празникъ въ Таковѣ, стихъ Федьковича, выгол. К. 14) Чомъ красна Буковино, стихъ и муз. Изидора Воробкевича, вып. хоръ. 11) Цѣсарь Іосифъ II яко оравъ, стихъ В. К., выгол. Ш. 16) Кто за нами, Богъ за нимъ, стихъ И. Гушалевича, муз. Вербицкого, хоръ. — Цѣна мѣстць: Льожа 1 поверха 3 зр., льожа 2. пов. 2 зр., канапа 60 кр., крѣсло 40 кр., партеръ 25 кр., галерія 15 кр.

— **Програма музикально-декляматорского** вечера, устроюваного **питомцями** гр. кат. львôвскои **семинаріи** дня 16 (28) падолиста 1880 въ память 100-лѣтныхъ роковинъ вступленя на престолъ цѣс. Іосифа II. 1) Вступне слово. 2) Вербицкій „У зеленôмъ бôрку“, отспѣвае хоръ. 3) F. Beyer: „Bouquet de mélodies“ зъ оперы „Ernani“ на фортепянѣ отграе п. В. К. 4) Donizetti: Арія зъ оперы: „Elisere Amore“, выконае оркестра. 5) Verdi: Арія зъ оперы: Troubadour“ въ сопроводѣ фортепяну отспѣвае п. Ю. М. 6) М. П. Конко: „Думка и Коломыйка“ выконае оркестра. 7) Стихъ въ память 100-лѣтн. роковинъ вступленя на престолъ цѣс. Іосифа II, выголоситъ авторъ п. М. 8) а) Dürner: „Весна“; б) Лавровскій: „Заспѣвай ми соловѣю“ отспѣвае хоръ. 9) М. П. Конко: „Чого серце“, дуетъ въ сопроводѣ оркестры отспѣваютъ пп. Ю. М. и Н. К. 10) Beethoven: „Allegro alla Pollacca“, сольо скрипки въ сопроводѣ фортепяна. 11) Schubert: „Ständchen“ отспѣвае хоръ. 12) Schubert: „Подорожный“. Сольо спѣвъ въ сопроводѣ фортепяна отспѣвае п. А. Р. 13) В. Т. Луцыкъ: „Въ свадебномъ вѣнкѣ“. Маршъ, выконае оркестра. Початокъ о г. 7 вечеромъ.

— **Латиньскій митрополитъ** Вержхлейскій заказавъ своему пôдвластному духовенъству пôдчасъ богослуженя въ день 50-лѣтного ювилея польского повстаня (29 листопада) держати проповѣди въ предметѣ повстаня и вывѣшувати знамена революційнѣ.

— Пôсля телеграму до Neue fr. Presse зô Львова, отkрыла комисія выдѣлу краєвого при отбутôй минувшои суботы ревизіи **касы закладу Скарбкôвского 35.000 зр. дефициту**. Касу опечатано и завѣдомлено телеграфично о дефицитѣ куратора закладу кн. Кароля Яблоновского.

— **Нова сельска читальня** основана въ Теплицяхъ пов. Ярославского. Всѣхъ членôвъ читальнѣ доси 60.

— **Посломъ до рады державнои** зъ бôльшихъ посѣлостій на Буковинѣ выбраный автономистъ о. Митрофановичь, проф. университетскій.

— **Застрѣлився** дня 25 с. м. адъюнктъ при ц. к. дирекціи полиціи во Львовѣ Францъ Лянгъ.

— **Повѣнь** зъ великихъ дощôвъ навѣстила **Краину** въ окрестностяхъ Любляны. Просторы на тысячѣ моргôвъ и гдеякѝ села позаливанѝ, засѣвы озимѝ знищенѝ.

— **Стипендія имени Срезневского.** Петербурскій университетъ одержавъ позволенье збирати складки на фондъ стипендійный имени умершого проф. Измаила Срезневского. Зъ процентôвъ фонда удѣлалабися премія за найлучшѝ працѣ на поли слявянскои фильольогіи. Речинець складокъ до кôнця 1882 р.

(§.) **Анкета школьна и реформа учит. семинарій.** Минувшого тыждня розôславъ Дръ Солецкій, предсѣдатель педагогичнои секціи анкеты школьнои ôтозву до директорôвъ учит. семинарій, щобъ высказали свои погляды и думки о организаціи и плянѣ наукъ тыхже семинарій. Тымъ способомъ думае мабуть анкета придбати собѣ сильнѣйшу пôдпору, однакъ сомнѣваємося дуже, чи зъ того выйде якій хосенъ для реформы семинарій учительскихъ. Передовсѣмъ звѣстна рѣчь, що директоры мусятъ бути послушными орудіями рады шк. кр., а хочьбы и мали ôтвагу подати якій проектъ реформы, то буде ôнъ лишь особистымъ мнѣнiемъ директорôвъ, часто навѣть дуже одностороннымъ. Думаємо отже, що лучше булабъ здѣлала секція педагогична, колибъ була зажадала мнѣнія конференціи учителѣвъ въ семинаріяхъ. Можна вправдѣ надѣятися, що директоры, маючи дати згадане справозданье, засягнутъ попередно поглядôвъ конференціи учительскои; але чижь не найдутся такѝ директоры зарозумѣлѝ на своє *я*, котрѝ не схотятъ выслухати мнѣнія учителѣвъ, або хочь и выслухаютъ, чи не кинутъ тои або сеи гадки ad acta, щобъ не наразити собѣ рады краєвои?! Справа реформы шкôлъ народныхъ и семинарій учительскихъ єсть такъ важна, що тутъ не повинна рѣшати анкета зложена зъ членôвъ рады краєвои и людій **мало** обзнакомленыхъ съ потребами народныхъ шкôлъ и семинарій учительскихъ, а потреба бъ тутъ зложити анкету въ подôбный способôбъ, якъ краєву конференцію учителѣвъ. Такимъ способомъ можнабы пôзнати погляды рôжныхъ сферъ учительскихъ на школы народнѝ и семинаріи учит., а до тогожь погляды походячѝ зъ рôжныхъ сторôнъ краю нашого. Се послѣдне обстоятельство такожь не маловажне, позаякъ плянъ наукъ и организація шкôлъ мусятъ увзгляднити неразъ и мѣстцевѝ важнѝ причины, если шкôльництво має выдати якѝ овочѣ, а не обмежатися лишь на шумнѝ справозданя урядовѝ и выказы на папери.

— Въ недѣлю, т. є. 21 с. м. переѣздило черезъ Львôвъ около **250 робôтникôвъ-мазурôвъ** зъ россійскои Бесарабіи назадъ въ Решôвске.

— **Зъ Калуша.** (Якъ роблятся комисіи?) Доношу вамъ фактъ, котрый случився передъ кôлькома днями и вызвавъ въ всѣхъ рускихъ кругахъ крайне обуренье. Въ липню минувшого року подала рада громадска села Довгого прошенье до рады школьнои краєвои, щобы въ мысль законôвъ усунено въ мѣстцевôй школѣ обовязкову науку польского языка, такъ якъ людность того села єсть чисто рускою. Не одержавши ôтповѣди внесла рада громадска въ цвѣтню с. р. другу петицію до рады державнои. Въ наслѣдство того поручило министерство старостѣ въ Калуши, щобы здавъ єму справу зъ сего дѣла. Староство тримало тую рѣчь у себе черезъ 6 мѣсяцѣвъ, а тымчасомъ уживали урядники всякихъ способôвъ на священика и селянъ, щобы ихъ ôтъ того намѣреня ôтвести. Особенно ôтзначувався инспекторъ окружный Мохнацкій, котрый бувъ передъ тымъ приватнымъ гувернеромъ по дворахъ польскихъ и зъ сего выаванзувавъ на инспектора школьного. Въ кôнци завôзвавъ староста п. Свитальскій цѣлу раду громадску до Калуша на день 5 (17) листопада с. р. Въ означенôмъ дни ставилася цѣла рада а разомъ съ нею єи членъ о. Стефановичь. На вступѣ заявивъ однакожь п. Мохнацкій о. Стефановичови, що староста не желає собѣ, щобы ôнъ бувъ при комисіи. О. Ст. обурився и пôйшовши до старосты пытався, якъ може се бути, коли ôнъ членомъ рады громадскои и має право брати участь въ комисіи, тымъ бôльше, що разомъ съ радою домагаєся лишь того, що велятъ законы. Староста потвердивъ слова п. Мохнацкого, додаючи яко причину, що о. Ст. агитаторомъ тои справы. О. Стефановичь запротестовавъ противъ неправному поступованю и оставивъ урядъ. Теперь зачалася инквизиція съ селянами, а по многихъ представленяхъ зъ стороны уряду згодилася бôльшôсть рады громадскои на науку польского языка. Лишь трохъ селянъ поступило достойно, якъ се на честныхъ и розумныхъ газдôвъ пристало, и зробило всяку честь свому народови. Василь Гуляничь (чоловѣкъ письменный) заявивъ старостѣ, що ôнъ власноручно пôдписавъ петицію и слова, котрого разъ давъ, не буде ломати; другій селянинъ сказавъ, що рускому селянинови не потрѣбно польского; а третій Олекса Качуракъ видячи пресію заявивъ, що на таке не пристає и выйшовъ зъ канцеляріи.

Чи можна сказати, що таке поступованье п. Свитальского було легальне и чи годилося съ чиномъ австрійского старосты? Министерство не поручовало єму певно ніякихъ агитацій, а лишь сконстатованье: 1) чи дѣйстно рада громадска тую петицію выслала, 2) чи дѣйстно село замешкане самыми Русинами.

Ми не сомнѣваємося, що оскорблень на правахъ гражданьскихъ и конституційныхъ ôтнесутся съ жалобою до правительства, — се винньй они не тôлько зô взгляду на себе, але зô взгляду на цѣлый рускій нарôдъ, котрый въ тôмъ дѣлѣ зôставъ оскорбленый. Сей фактъ подаємо однакожь до загальнои вѣдомости для науки другихъ интересованыхъ громадъ, и для ужитку рускаго митингу и рускихъ послôвъ въ радѣ державнôй.

— **Зъ Солотвины** пишутъ намъ пôдъ днемъ 17 с. м.: Выборы до рады мѣскои укôнченѝ; выбрано 21 жидôвъ а трехъ зъ такъ званои интелигенціи. Христіяне могли въ 2 ôй и 3-ôй куріи побѣдити а инакше сталося. Причины того сумного объяву: апатія мѣщанъ, котрѝ въ великôмъ числѣ до выборôвъ не явилися, и солидарнôсть жидôвъ. Бурмистромъ зôставъ Пфеферъ а заступникомъ єго, другій жидъ, Юранъ.

— **Зъ Надвôрнои** пишутъ намъ: 16-го с. м. пускавъ нашъ скарбъ ставы до Быстрицѣ надвôрняньскои, и при наглôй повени мала утопитися коло Грабôвця дѣвчина 15-лѣтна, котра товаръ черезъ рѣку переганяла. Такій припадокъ статися може завсѣгды, але намъ насуваєся при тôмъ инше пытанье. Невѣдомо намъ, пôдъ якими условіями власть политична зôзволила передъ роками на будованье клявзъ въ цѣли сплавлюваня дерева и чи поставлено тогды речинець осѣнный, до котрого вôльно дарабы сплавляти, бо чинити тое въ другôй половинѣ листопада, коли вода и воздухъ дуже зимнѝ и выставляти тôлько людей на наслѣдки поневольной купели треваючои съ перестанками якихъ 8 годинъ на день, выдаєся намъ дѣломъ, зôстаючимъ въ суперечности съ духомъ уставъ. Якъ чулисьмо, пускали тогожь дня ставы такожь на солотвиньскôй Быстрици.

— **Зъ Богородчанъ** пишутъ намъ: Выборôвъ до Рады повѣтовои у насъ еще не було, а дожидаємъ ихъ дуже нетерпеливо въ надѣи, що може теперь выйде Рада зъ людій дбаючихъ бôльше о добро повѣту, якъ нынѣшна, котра свою апатію до крайности доводитъ. Єсть маршалокъ, котрому тую гôднôсть мимо єго волѣ накинено, єсть старенькій и вельми слабовитый сокретарь, котрому такожь тое „солодке ярмо“ зносити тяжко, єсть дорого оплачувана канцелярія, суть и канцелярійнѝ выдатки, але самои Рады и Выдѣлу тожь такъ якъ бы и не було. Благо „кавалкови“, котрый заблукає ся въ канцелярію повѣтову, спочине ôнъ сномъ може и вѣчнымъ въ тôмъ секретаріятѣ. До всего того доводитъ политичный фанатизмъ и шовинизмъ; при выборахъ ходитъ тôлько о тое, щобы Русинôвъ усунути, а що интелигентныхъ Полякôвъ въ нашôмъ кутѣ почисливбы на пальцяхъ, тожь мусять всѣ, чи старики чи молодѝ, чи близькѝ чи далекѝ, чи лат. ксёндзы чи урядники вступати до Рады, а колибы еще не стало до числа, то мусятъ помагати заповнити тіи люки „bracia mojżeszowego wyznania“, щобы тôлько Русины були въ меншости. Часъ вже протерти собѣ очи и побачити, до чого тое все веде; поблизкій повѣтъ Надвôрняньскій нехай послужитъ за прикладъ, що здѣлати може и повинна Рада повѣтова. Правда, що тамъ самѝ Поляки усунули на друге мѣстце свои упередженя и голосували разомъ съ Русинами на рускаго приходника зъ Надвôрнои о. Мандычевского (може бути и для того, бо знали, що и противъ ихъ волѣ бувбы той загально поважаный мужь при выборахъ побѣдивъ), алежь треба пошукати въ цѣлôмъ краю другого такого повѣта, гдебы були такѝ порядки, такъ енергичне орудованье властію автономичною безъ огляданя на староство такъ взôрцеве и справедливе веденье справъ порученыхъ, въ кôнци такѝ порядки по селахъ, въ касахъ громадскихъ и повѣтовôй, такѝ дороги, мосты и т. д. Походитъ то зъ ôтси, що самъ маршалокъ кôлька годинъ на день сидитъ въ канцеляріи и працюе за себе, за Выдѣлъ и за секретаря и самъ єсть душею цѣлои Рады. Здалобыся, щобы и иншѝ Рады повѣтовѝ выслали до Надвôрнои своихъ делегатôвъ на науку. Чейже и у насъ выйдутъ при выборахъ до Рады повѣтовои новѝ люде съ бôльшою енергіею и горячимъ замилованьемъ для справы загального добра повѣту. Може н. пр. новый Выдѣлъ вытягне акта взглядомъ будовы дороги проектованои въ скалѣ Журацкôй, котрои домагаєся на дармо вже ôтъ двохъ лѣтъ 12 громадъ повѣту и скарбъ Солотвиньскій. — Въ Гороxолинѣ выбухла на сихъ дняхъ дуже сильно и епидемично глуханя (тифусъ) и задавка (дифтерія); староство выслало туды повѣтового лѣкаря съ помочію.

— **Чимъ Поляки воюютъ?** Ôтповѣдь на се пытанье буде дуже легка, коли читателѣ „Дѣла“ прочитаютъ отсей уступець зъ львôвскои кореспонденціи до „Dziennik-a Poznańsk-ogo“ (ч. 259 с. р.): U nas odbyły się wybory z 58 powiatów na nowe trzylecie. Najważniejszego pod względem politycznego znaczenia są naturalnie wybory włościańskie. Wypadły one w ogólności zadowalniająco i tylko w 4 powiatach: żydaczowskim, podhajeckim, kołomyjskim i śniatyńskim przeparli żwiętojurcy po kilku (?!) swoich kandydatów, zawsze jednak mniej, niż bywało przy poprzednich wyborach. W ogóle objawił się i przy tej sposobności ogromny upadek ich wpływu na lud...“ и т. д. Читателямъ „Дѣла“ вѣдомо, що Русины, чи якъ ихъ „Dz. pozn.“ называє świętojurcy выбрали всѣхъ 12 своихъ кандидатôвъ (а не „po kilku swoich“) въ Коломыѣ, Пôдгайцяхъ, Жидачевѣ, Рогатынѣ, Турцѣ, Збаражи, Равѣ рускôй а 11 своихъ н. пр. въ Долинѣ, Каменцѣ струмиловôй, а въ многихъ повѣтахъ хоть не удалось имъ выбрати такъ поважного числа своихъ кандидатôвъ, то все таки пересадили бôльшôсть свою. Намъ то вѣдомо и Полякамъ такожь тое дуже добре вѣдомо, а предсѣ дописователь „Dz. poznańsk-ogo“ не хоче зложити оружія передъ фактомъ, яснымъ якъ сонце. А що єго оружіе свѣдома „неправда“, — того и ôнъ самъ не годенъ заперечити.

— Для **„Дружнього Лихваря“** зложивъ Вп. о. Г. Боднаръ зъ Свистѣльникъ 1 зр., за що выдѣлъ сего товариства складае ему сердечну подяку.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Зорѣ ч. 22** зъ дня 15 (27) листопада мѣститъ: Гальшка, княгиня Острожска дра Ис. Шараневича; Въ Перемышли на Пôдзамчу, стихъ В. И. Масляка; Баль рускихъ богословôвъ, Сахеръ Масоха; До П*, сонеть М. Сѣльского; Недôбрана пара, оповѣданье зъ житя люду, Дан. Лепкого; Письмо рускихъ Галичанъ до Михайла Петровича Погодина въ лѣтахъ 1856 — 1861; Москва (Кремль) Дениса; Столѣтна рôчниця вступленя на престолъ австр. державы св. и. цѣс. Іосифа II, нап. Русинъ; Замѣтки и вѣсти; Новѝ книжки.

ГОСПОДАРСТВО и ТОРГОВЛЯ.

— **Тернопôль** 20 листопада (*Справозданье зъ торгу збожевого Тернопôльскои спôлки рôльничои*). Значный попытъ за пшеницею червоною. Жито доходитъ майже до цѣны пшеницѣ. Ячмѣнь именно броварный пошукуесь. Послѣдными часами оживився рухъ за насѣньемъ олѣйнымъ. Цѣны Терн. за 100 кильограмôвъ: пшеницѣ червонои 9·75 — 10·80; бѣлои 9·75 — 10·70; жовтои 9·25 — 10·50; жита 9·50 — 10·25; ячменю 6 — 8; ôвса 5·80 — 6·30; гречки 6·50 — 7; гороху до варки 8·50 — 10·50; конюшины чорвонои 30 — 50; бѣлои 55 — 75; рѣпаку 10·50 — 11·60; ржею (лянки) 9·50 — 10·40.

Ôтозва

Запомоги для бѣдныхъ ученикôвъ рускои гимназіи прислали въ сёмъ роцѣ школьнôмъ слѣдуючѝ добродѣѣ: Вп. пп. Рожанковскій, начальникъ ц. к. суда въ Сокалю 1 зр., Хромовскій, ц. к. урядникъ вô Львовѣ 1 зр., чч. Парохіяне Будылова 2 зр., о. Гриневичь 30 кр., о. Ковальскій, приходникъ зô Спаса 16 зр., — разомъ 20 зр. 30 кр. Складаючи сердечну подяку въ имени бѣднои рускои молодежи Вп. добродѣямъ, пôднесимо заразомъ прошенье до цѣлого галицко-рускаго народа, щобы зволивъ запомочи бѣдну учащуся молодѣжь своими датками. Не ма дня, щобы бѣднѝ ученики не приходили до директора гимназіи просити о запомогу: сей не має що ѣсти, той не має чимъ станцію заплатити, иншій показуе подертѝ чоботы, зъ котрыхъ прозырае боса нога, тамтой ходитъ мимо студени въ легонькôй канотѣ. Всѣ они хотятъ учитись, всѣмъ потрѣбна запомога, а фондôвъ не ма. Въ сёмъ особенно роцѣ школьнôмъ прибуло тôлько бѣднои молодежи до рускои гимназіи, якъ еще доси не бувало. Гдеякѝ зъ нихъ не мали навѣть чимъ заплатити вступнои таксы, котру законъ школьный приписуе. Якъ же они переживутъ черезъ цѣлый рôкъ школьный? Много, правда, запомагаютъ ихъ питомцѣ рускаго сѣменища, — гдеколи пôдпомагае ихъ Ставропигія, Дôмъ Народный, Єго Прев. Митрополитъ нашъ и иншѝ, котрымъ най Богъ нагородитъ сторицею за ихъ ласку, однакъ дуже многѝ удаются въ наглячôй потребѣ до директора та професорôвъ о запомогу, и то правильно що мѣсяця. А помочи имъ конче треба, бо пересталибы до школы ходити. Безъ тои, хочь дрôбнои запомоги пропалобы и змарнѣлобы много здôбныхъ и щирыхъ до працѣ рускихъ дѣточокъ, будущихъ робôтникôвъ на руско-народнôй нивѣ. Ôтзываємся до Васъ, щирѝ рускій душѣ, въ имени бѣднои молодѣжи съ прошеньемъ: киньте лепту патріотичну на жертвенникъ народный, подайте руку помôчну бѣднôй але свѣтла науки бажаючôй рускôй молодежи, котра колись въ свою чергу добиватись буде лучшои народнои долѣ. Ôтъ дирекціи рускои гимназіи. Во Львовѣ въ день св. Михаила. *В. И.*

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

Всч. о. Ев. О. въ Пристанги. Вамъ высылано всѣ числа „Дѣла“ правильно; если Васъ якѝ не дôйшли, просимо зареклямовати.

При сёй способности просимо повторно всѣхъ Вп. предплатникôвъ завчасу реклямувати числа, якѝ бы ихъ не дôйшли, бо запасовыхъ чиселъ не друкуємо, тому може ся лучити, що якого числа вже совсѣмъ не буде на складѣ, коли кто доперва по довшôмъ часѣ зареклямуе.

Черезъ редакцію „Дѣла“ прислали:

Для Сіона о. Т. въ Пôдгайчикахъ 2 зр., о. Ст. въ Кипячцѣ 2 зр. Для Школьнои Часописи Вп. Т. Р. въ Небыловѣ 1 зр., о. Ст. въ Кипячцѣ 1 зр., школа въ Лопянцѣ 1 зр., школа въ Грабовѣ 1 зр., о. Т. Я. въ Покрôвцяхъ 1 зр. Для Зорѣ о. Ст. въ Кипячцѣ 2 зр., о. В. Б. въ Испасѣ 2 зр., о. И. Ч. въ Ходачк. мал. 4 зр., п. Т. Г. въ Коломыѣ 2 зр. 60 кр. Для тов. „Просвѣта“ п. М. въ Лопянцѣ 1 зр., о. І. З. въ Лопянцѣ 1 зр., п. Ц. въ Скалатѣ старôмъ (на календарь) 40 кр., о. С. въ Серетѣ (на календарь) 1 зр. 20 кр. Для тов. Качковского о. И. О. въ Липôвци 1 зр., п. В. Г. въ Липôвци 1 зр.

Курсъ львôвскій зъ дня 25. л. падол. 1880.

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	277 50	280 50
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	167 —	170 —
Банку гип. галиц. по 200 р.	296 —	300 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	97 30	98 30
„ „ „ по 4% ав.	91 25	92 25
„ „ „ по 5% ав. період.	97 30	98 30
Банку гип. галиц 6% ав.	101 70	102 70
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	101 50	103 —
3. Листы довжнѝ за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	98 —	99 —
Облиги комунальнѝ Гал. банку рустик. 6%	101 —	102 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 —	101 50
5. Лосы мѣста Кракова	19 50	21 50
„ „ Станиславова	23 50	25 50
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 50	5 60
„ цѣсарскій	5 52	5 62
Наполеондоръ	9 33	9 43
Пôвимперіялъ	9 62	9 72
Рубель россійскій срѣбный	1 57	1 71
„ „ паперовый	1 17¾	1 19¾
100 марокъ нѣмецкихъ	57 80	58 50
Серебро	99 50	100 50

(Курсъ текучого куп. безъ купону)

Оповѣстка.

Руске академичне товариство „Дружнѝ Лихварь“ має честь пригадати всѣмъ тымъ П. Т. Панамъ, котрѝ позатягали грошевѝ пожички въ тôмъ товариствѣ, щобы зволили ласкаво въ якъ найкоротшôмъ часѣ свои довги выровнати, такъ якъ въ противнôмъ разѣ товариство, находячеся теперь въ великôй матеріяльнôй потребѣ, буде змушене дорогою судовою зверненя пожичокъ домагатися.

Ôтъ видѣлу тов. „Дружнѝ Лихварь“ во Львовѣ (ул. Краковска 14.)

Евгеній Олесницкій, голова тов. *Володим Коцовскій*, скарбникъ.

(2—3)

Рукодѣльня Обувь

во ЛЬВОВѢ, при Рускôй улици ч. 3. въ домѣ Ставропигійского Института.

Маю честь поручитися ласкавымъ взглядамъ Высокоповажнои Публики и запевняю, що моимъ найбôльшимъ стараньемъ буде: всѣмъ мѣстцевымъ и замѣстцевымъ жаданямъ якъ найскорше и найточнѣйше задосыть учинити. При ласкавыхъ замовленяхъ зъ провинціи прошу о надôсланье на мѣру зъужитого чобота. Въ надѣѣ, що Высокоповажна Публика не ôткаже менѣ своихъ взглядôвъ

остаю съ высокимъ поважаньемъ

(4—?) **Павло Мартинôвъ.**

Выдае: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдае: **Маркилъ Желехôвскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 89. Львôвъ, Середа 19 листопада (1 грудня) 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администрациі „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрациі час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаютося по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаютося тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

РЕЗОЛЮЦІИ

ДРУКАРНЯ ТОВАРИСТВА ИМЕНИ ШЕВЧЕНКА

предложенѣ комитетомъ для Іосифиньского обходу

ДО УХВАЛЫ

НАРОДНОГО ВѢЧА РУСИНôВЪ

дня 18 (30) листопада 1880.

I.

Державно-правне становище Русинôвъ.

По довголѣтныхъ неудачныхъ усиліяхъ оперти державный устрôй австрійско-угорскои монархіи на основахъ централизациі и гегемоніи (переваги) одного народа надъ всѣма прочими, наново выдвигнулося стремленье помирити всѣ австрійскѣ народы на пôдставѣ ихъ рôвноуправненя, а торжественнѣ слова тронови бесѣды Є. В. Цѣсаря въ тôмъ дусѣ передъ рокомъ высказанѣ оживили середъ австрійскихъ народôвъ новѣ надѣи на лучшу будучнôсть и розбудили ихъ дѣятельнôсть для достиженя сеи цѣли. Супротивъ сего загального стремленя австрійскихъ народôвъ спѣшатъ и Русины высказати своє горяче бажанье переведеня конституцією порученого рôвноуправненя всѣхъ народôвъ австрійско-угорскои монархіи и заявити, що теперѣшный до крайности невыносимый станъ рускаго народа ніякъ не дасться погодити съ засадою справедливости и рôвноуправненя всѣхъ народôвъ и для того потребує основнои змѣны. Рускій нарôдъ потребуючій пôсля довговѣкового гнету охороны и пôдмоги для успѣшного розвою своєи народности — безпощадно ôтданый на перевагу противныхъ елементôвъ, котрѣ обезсилюютъ єго житье и спиняютъ єго дальшій розвôй. Найжизненнѣйшѣ интереса рускаго народа остаются вповнѣ запôзнанѣ и занедбанѣ. Мимо засады рôвноуправненя всѣхъ народôвъ, высказанои въ XIX Арт. основныхъ законôвъ нарôдъ рускій не має рôвноуправненя ани въ школахъ, ани въ судахъ и урядахъ ани въ публичнôмъ житю.

Рускій нарôдъ присилованый ôтдавати свои дѣти до чужихъ шкôлъ съ польскимъ языкомъ выкладовымъ и не має не тôлько средствъ, але и можности образоватися въ своѣмъ питомôмъ языцѣ. Навѣть найголовнѣйша пôдстава народного поступу и розвою — нашѣ школы народнѣ ôтчужуются ôтъ своєи властивои задачѣ и пôдклоняются пôдъ систему польонизациі рускаго народа, а для надзору надъ народными и середными школами утворено институцію, котра вже своимъ складомъ и своимъ направленьемъ, довголѣтнымъ досвѣдомъ заявленымъ, не може у Русинôвъ взбудити ніякого довѣрія и подати имъ поруки, що надзôръ надъ школами ôтбуваєся въ дусѣ безсторонности и справедливости, а тымъ менше въ дусѣ прихильности для просвѣтныхъ интересôвъ рускаго народа.

Мимо засады узнанои въ основныхъ законахъ, що „держава узнає рôвноуправненье всѣхъ краєвыхъ языкôвъ въ школѣ, урядѣ и въ житю публичнôмъ“, заведено дорогою розпорядженя въ рускôй части Галичины въ всѣхъ судахъ и урядахъ — урядовый языкъ польскій, а уряды и суды ôтповѣдаютъ на рускѣ поданя по польски, ведутъ розправы съ рускими сторонами по польски и выдаютъ свои засуды въ польскôмъ языцѣ.

Выборчими ординаціями, уложеными для рады державнои, для сойму и для радъ повѣтовыхъ, пôдклонено рускій нарôдъ пôдъ непобориму перевагу чужихъ елементôвъ и ôнъ не має силы заняти въ радѣ державнôй, въ соймѣ, въ радахъ повѣтовыхъ и въ цѣлôмъ житю автономичнôмъ становища ôтповѣдного своѣй численности а необходимого для належного заступництва и успѣшнои обороны своихъ жизненныхъ интересôвъ народныхъ.

При такôмъ станѣ не може ôтбуватися успѣшный розвôй краю и обохъ народôвъ, всѣ користи конституційного житя повертаются въ выключный хосенъ лише одного народа, рускій нарôдъ ôтданый пôдъ безусловну майоризацію, краєва автономія тратитъ свою вагу и стаєся на дѣлѣ централизацією краю шкодливою такъ для рускаго народа якъ и для розвою правдивого автономичного житя въ загалѣ, а цѣле политичне житье нашого краю повертаєся въ безъôтрадну для обохъ народôвъ и для розвою краю шкодливу, до крайности розъярену борбу сильнѣйшого противъ слабшого.

Пересвѣдченѣ, що такій станъ ніякъ не дасться погодити съ засадою справедливости и рôвноправности, ани не дасться оправдати привязанностію рускаго народа до Пануючого Дому Цѣсарского и австрійскои монархіи заявляємо:

Стоимо за повною рôвноправностію всѣхъ народôвъ австрійско-угорскои монархіи и бажаємо, щобы австрійско-угорска монархія, вѣрна своѣй природнôй задачѣ, сталася сильнымъ, на рôвноуправненю и взаимнôмъ обезпеченю опертымъ союзомъ всѣхъ своихъ народôвъ для ихъ успѣшного розвою.

Пересвѣдченѣ, що австрійско-угорска монархія тôлько тою дорогою може здвигнутися до свого могущества и статися огнищемъ культурного житя и розвою своихъ народôвъ, стоимо непоколебимо за помиреньемъ всѣхъ австрійскихъ народôвъ на пôдставѣ ихъ рôвноуправненя, якъ и по сторонѣ тыхъ народôвъ, котрѣ добиваются сего рôвноуправненя, и хочемо попирати тôлько таке правительство, котре бы совѣстно, строго и безсторонно, зарôвно для всѣхъ народôвъ, отже и для рускаго народа, переводило въ житье засаду рôвноправности народнои. Такого довѣрія не можемо єще заявити теперѣшному министерству, понеже оно въ своѣй дотеперѣшнôй дѣятельности не заявило доси такои приклонности перевести въ житье рôвноуправненье рускаго народа.

Жадаємо, щобы до крайности безôтрадный станъ теперѣшный рускаго народа бувъ якъ найскорше устороненый, щобы переведено повне рôвноуправненье рускаго языка и письма въ всѣхъ судахъ и всѣхъ урядахъ рускои части Галичины, и рускому народови въ австрійско-угорскôй монархіи були на дѣлѣ признанѣ и строго обезпеченѣ всѣ права самостôйного народа и поданѣ средства потрѣбнѣ для плеканя и розвою рускои народности и рускаго языка; жадаємо щобы рускій нарôдъ бувъ обезпеченый противъ переваги (майоризациі) чужихъ елементôвъ и мôгъ заняти въ радѣ державнôй, въ соймѣ, въ радахъ повѣтовыхъ и въ цѣлôмъ автономичнôмъ житю на своѣй отвѣчнôй земли якъ и неменше въ громадѣ австрійскихъ народôвъ становище ôтповѣдне своѣй численности а необходиме для належного заступництва, успѣшнои обороны, плеканя и розвою своєи самостôйнои народности и всѣхъ своихъ интересôвъ народныхъ и для того домагаємося якъ найскоршого переведеня законодательныхъ и административныхъ реформъ потрѣбныхъ для осуществленя сеи цѣли.

II.

Справы економичнѣ.

Обезпеченье народного добробыту остаєся у насъ майже вповнѣ занедбане. Рôкъ-рôчно страшно взростаючѣ лицитациі нашихъ селяньскихъ и маломѣщаньскихъ грунтôвъ грозятъ нашому селяньству и маломѣщаньству цѣлковитою руиною. Наслѣдства лихвы и дотеперь все єще неусторонена для селяньскихъ господарствъ такъ шкодлива дѣятельнôсть „селяньского закладу кредитового“ розточуютъ дальше нашь господарскій организмъ народный. Що разъ бôльше взростаюче надмѣрне роздробленье селяньскихъ грунтôвъ, великѣ тягары наложенѣ на нашѣ господарства, шкодливый способъ стяганя податкôвъ черезъ приватныхъ секвестраторôвъ, коштовнôсть а безплоднôсть неприродно зложеныхъ радъ повѣтовыхъ, коштовнôсть администрациі краю съ подбôйною системою автономичною и правительственною, замотанôсть и розтяглôсть спадщинного поступованя и неприступнôсть теперѣшного судоводства для нашого народа, морально и матеріяльно дуже шкодливый вплывъ коршемъ арендованыхъ жидами и вызыскуванье нашого народа черезъ жидôвъ — не тôлько спиняютъ, але й що разъ бôльше пôдкопуютъ народный добробытъ. Дѣятельнôсть сойму для пôддвигненя народа остаєся дотеперь совсѣмъ безплодною, а замѣрене черезъ кр. Выдѣлъ утворенье „галицкого краєвого закладу гипотечного“ (котрого статутъ предложено справозданьемъ кр. Выдѣлу въ дня 31 мая 1880 ч. В. 6740/79 галицкому соймови до ухваленя) въ ничѣмъ не моглобы повздержати дальшого упадку нашого селяньства и маломѣщаньства. Занедбанье краєвого ремесництва и промыслу и образованя народа въ практичнôмъ направленю затамувало для нашого народа всѣ новѣ жерела заробкованя и приспорило взрôстъ пролетаріяту.

Узнаючи, що такій станъ пôдкопує основы нашого народного житя и розвою и зарôвно шкодливый для нашого краю якъ и для самои державы, — жадаємо

1) щобы при помочи державы и краю якъ найскорше повздержано дальшій взрôстъ примусового вывлащеня нашихъ селянъ и маломѣщанъ зъ ихъ прадѣдноі землѣ; щобы въ цѣлôмъ краю по всѣхъ громадахъ були заведенѣ громадскѣ касы пожичковѣ и громадскѣ шпихлѣрѣ и щобы на тôй пôдставѣ при помочи краєвыхъ фондôвъ утворено у насъ таку организацію кредитову, котрабы, ôтповѣдаючи кредитовымъ потребамъ цѣлого загалу нашихъ селяньскихъ и маломѣщаньскихъ господарствъ, не тôлько спинила дальше обдовженье и вывлащенье тыхъ господарствъ, але заразомъ, о скôлько можна, высвободила дотеперь задовженѣ господарства зъ лихвярскихъ и банковыхъ довгôвъ и, привертаючи нашь нарôдъ до здорового стану економичного, вкоренила въ нашихъ громадахъ здоровѣ основы господарского розвою.

2) Щобы публичнѣ тягары, наложенѣ въ надмѣрнôй высокости на нашь нарôдъ, а именно податки и додатки до податкôвъ такъ краєвѣ якъ особенно повѣтовѣ були по можности зменшенѣ и бôльше продуктивно на користь самого народа уживанѣ — и освѣдчаємося рѣшучо противъ всякого, а именно комисією,

для регуляції грунтового податку въ Вѣдни предложеного пôдвысшеня грунтового податку понадъ єго дотеперѣшну высокôсть; и

3) щобы для нашого народа були отворенѝ новѝ жерела заробкованя, щобы въ тôй цѣли звернено головну увагу на господарске ремѣсниче и промыслове образованье нашого народа, щобы при помочи краєвыхъ и державныхъ фондôвъ заведено господарскѝ, ремѣсничѝ и промысловѝ школы ôтповѣднѝ народнымъ потребамъ а *приступнѝ для загалу народа* и щобы старанно плекано и пôдпомагано розвôй домового промыслу и ремѣсництва дотеперь майже вповнѣ занедбаныхъ.

III.

Справы школьнѝ.

Мимо́ припису XIX арт. основного закона зъ 21 грудня 1867, що „въ краяхъ заселеныхъ кôлькома народами публичнѝ школы такъ маютъ бути устроєнѝ, щобы кождый зъ тыхъ народôвъ одержавъ достаточнѝ средства, образуватися въ питомôмъ языцѣ“, рускому народови не признано доси сеи рôвноправности на поли шкôльництва. Народнѝ школы въ рускôй части Галичины суть пригнетенѝ польонизаційною системою и не ôтповѣдаютъ практичнымъ потребамъ просвѣты и розвою руского народа. Въ рускихъ школахъ народныхъ удержованыхъ чисто рускими громадами противузаконно заведено польскій языкъ яко предметъ обовязковои науки. Въ многихъ рускихъ школахъ заведено польскій явыкъ яко выкладовый противъ припису Арт. I. краєвого закона зъ дня 22 червня 1867 Ч. V. Дн. кр. з. и настановлено учителѣвъ недостаточно знаючихъ або и совсѣмъ незнаючихъ руского языка. Въ учительскихъ семинаріяхъ такъ мужескихъ якъ и женьскихъ рускои части Галичины заведено мимо министеріяльныхъ розпоряджень на дѣлѣ выключно языкъ польскій яко выкладовый, черезъ що тіи семинаріи не могутъ образовати учителѣвъ и учительокъ способôныхъ учити въ рускихъ школахъ въ языцѣ рускôмъ. Кромѣ єдинои рускои гимназіи академичнои во Львовѣ въ цѣлôй рускôй части Галичины нема ніякихъ шкôлъ середныхъ, гдебы руска молодѣжь могла образоватися въ наукахъ въ питомôмъ языцѣ, а навѣть науку руского языка зведено въ середныхъ школахъ до ряду надъобовязковои науки. Рускій народъ не маѣ ніякого университету, сеи необходимои институціи плеканя питомои науки, черезъ що и цѣле школьництво руске являѣся несовершеннымъ и не може дальше успѣшно розвиватися.

Такій станъ теперѣшного школьництва въ рускôй части Галичины не ôтповѣдаѣ засадѣ рôвноправности, а понеже безъ повного рôвноуправненя руского народа на поли школьництва не може ôтбуватися успѣшный и съ другими народами рôвнорядный розвôй:

жадаємо, щобы якъ найскорше устороненo всѣ кривды, надужитя и противузаконности взглядомъ рускои народности въ всѣхъ школахъ рускои части Галичины и щобы змѣнено теперѣшне школьництво якъ въ законодательнôй такъ и административнôй дорозѣ въ дусѣ повнои рôвноправности руского народа въ всѣхъ народныхъ, середныхъ и высшихъ школахъ всхôднои Галичины, — а именно:

Рада школьна и администраційный зарядъ.

1. *а)* щобы змѣнено организаційный статутъ для краєвои рады школьнои зъ дня 22. липня 1867 Ч. IV. Дн. кр. з. въ дусѣ повного рôвноуправненя и обезпеченя рускои народности въ школьництвѣ;
   б) щобы окружными инспекторами народныхъ шкôлъ всхôднои Галичины именовано лише фаховыхъ учителѣвъ, маючихъ испытъ зъ руского языка;
   в) щобы знесено противузаконне розпорядженье краєвои рады школьнои зъ дня 5. листопада 1868 ч. 8883, приписуюче для всѣхъ шкôлъ Галичины польскій языкъ яко урядовый, и постановлено для кождои школы той языкъ яко урядовый, котрый єсть въ дотычнôй школѣ выкладовымъ.

Рады школьнѝ.

2. *а)* Щобы змѣнено дотеперѣшный планъ науки для народныхъ шкôлъ въ направленю, котребы передовсѣмъ ôтповѣдало реальнымъ потребамъ нашого народа, а освѣдчаємося такъ противъ складу теперѣшнои школьнои анкеты скликанои кр. Выдѣломъ съ упослѣдженьемъ просвѣтныхъ интересôвъ рускои народности, якъ и противъ направленя, котре она намѣряѣ надати плянови наукъ и устроеви шкôлъ народныхъ и учительскихъ семинарій, и поручаємо уложенье такои змѣны пляну наукъ для шкôлъ народныхъ и семинарій учительскихъ школьнôй анкетѣ зложенôй зъ 12 членôвъ, котра маѣ право доповнюватись въ мѣру потребы;
   б) щобы въ народныхъ школахъ чисто-рускихъ громадъ знесено науку польского языка яко обовязковый предметъ науки;
   в) щобы въ народныхъ школахъ выключно або переважно рускихъ громадъ знесено польскій, а заведено рускій языкъ выкладовый;
   г) щобы въ всѣхъ мѣстахъ и мѣсточкахъ всхôднои Галичины, не нарушаючи потребъ другои народности, заведено народнѝ школы съ рускимъ языкомъ выкладовымъ;
   д) щобы въ всѣхъ школахъ съ выкладовымъ языкомъ польскимъ всхôднои Галичины такъ мужескихъ якъ и женьскихъ етатовыхъ и приватныхъ але запомаганыхъ зъ краєвыхъ фондôвъ, до котрыхъ учащаѣ такожь молодѣжь руска, заведено обовязкову науку языка руского.

Учительскѝ семинаріи.

3. Щобы заведено во Львовѣ, Перемышли, Станиславовѣ и Тернополи мужескѝ, а во Львовѣ и Перемышли женьскѝ семинаріи учительскѝ съ (выключно) рускимъ языкомъ выкладовымъ, а взглядно перемѣнено тамже существующѝ учительскѝ семинаріи на семинаріи съ рускимъ языкомъ выкладовымъ, — щобы утворено руску комисію екзаминаційну для учителѣвъ и учительокъ шкôлъ народныхъ и щобы при тыхъ семинаріяхъ заведено постепенно (почавши ôтъ першои клясы) сталѝ чотириклясовѝ школы вправъ съ выключно-рускимъ языкомъ выкладовымъ.

Середнѝ школы.

4. Щобы въ цѣлôй всхôднôй Галичинѣ ôтповѣдно до числа и потребъ руского населеня заведено гимназіи и реальнѝ школы съ рускимъ языкомъ выкладовымъ, а взглядно, щобы гимназіи и реальнѝ школы вже теперь въ всхôднôй Галичинѣ существуючѝ а удержуванѝ державными фондами (кромѣ мѣста Львова, где вже существуѐ руска гимназія) перемѣнено на гимназіи и реальнѝ школы съ рускимъ языкомъ выкладовымъ, а нѣмъ тоѐ послѣдуѐ, щобы въ всѣхъ середныхъ школахъ всхôднои Галичины заведено рускій языкъ яко обовязковый предметъ науки и щобы гр. кат. религію всюда учено въ рускôмъ языцѣ.

Университетъ.

5. Щобы на всѣхъ факультетахъ львôвского университету переведено рôвноуправненье руского языка въ науцѣ, а нѣмъ тоѐ послѣдуѐ, щобы вже теперь
   а) заведено на теольогичнôмъ факультетѣ сего университету системизованѝ катедры съ рускимъ языкомъ выкладовымъ, 1. для науки библіи старого завѣта, 2. для науки библіи нового завѣта и 3. для догматичного богословія;
   б) системизовано катедры дотеперѣшныхъ трехъ суплентуръ съ рускимъ языкомъ выкладовымъ на правничôмъ факультетѣ для цивильного права, для карного права и карного судоводства и для цивильного судоводства;
   в) щобы утворено системизовану катедру для рускои исторіи.

IV.

Внутренна дѣятельнôсть Русинôвъ.

Увѣренѝ, що оборона нашихъ народныхъ правъ и успѣшный розвôй рускои народности зарôвно спôльнѝ и дорогѝ всѣмъ Русинамъ якъ и необходимѝ для дальшого успѣшного розвою нашого краю и австрійско-угорскои монархіи, взываємо всѣхъ Русинôвъ, щобы неустрашимо стояли на сторожи до теперь вже признаныхъ намъ правъ и свобôдъ конституційныхъ, всюда и все совѣстно а неустрашимо выповняли тѝ права, сполучеными силами розвивали живу дѣятельнôсть для добра и пôддвигненя руского народа и спôльными силами всѣма законными дорогами добивалися належного рускому народови становища въ краю и державѣ.

ДОПИСЬ.

Зъ всхôднои Галичины. (*Голосъ учителя въ справъ шкôлъ народныхъ и семинарій учительскихъ.*) (*Дальше.*)

Єще гôрше стоитъ дѣло съ женьскими семинаріями. На три семинаріи повинна бути одна утраквистична (во Львовѣ), а двѣ прочѝ чисто польскѝ (Перемышль и Кракôвъ). Рускѝ выклады не вôйшли однакожь въ житье; такимъ чиномъ суть всѣ три семинаріи чисто польскими.

Яко причину усуненя рускихъ выкладôвъ въ львôвскôй семинаріи, подала кр. рада шк. тоѐ, що до неи зголошувалися лишь такѝ ученицѣ, котрѝ по руски не знали, що въ виду того не оставало ничого иншого, якъ завести чисто польскѝ выклады або семинаріи совсѣмъ не отверати. Допускаю, що такій бувъ складъ учениць, але перечу категорично, щобы се було властивою причиною. Рѣчь маѐся инакше. Кр. рада шк. єще передъ отвореньемъ тои семинаріи не мала намѣреня вводити въ нѣй рускѝ выклады, подôбно якъ въ семинаріяхъ утраквистичныхъ мужескихъ. Незнанье руского языка зъ стороны кандидатокъ сталося пôзнѣйше лишь пожаданою покрывкою. Кр. рада шк. именовала прецѣнь, нѣмъ єще знала складъ учениць, для сеи семинаріи самыхъ такихъ учителѣвъ, котрѝ по руски ничогисенько не знали! Оправданье кр. рады шк. єсть пôсля тыхъ номинацій совсѣмъ безъосновнымъ.

Впрочѣмъ єслибы кр. рада шк. була для Русинôвъ приклонною, булабы старалася, щобы рускѝ выклады въ тôй семинаріи бодай на пôзнѣйше уможливити, — а именно булабы ввела науку руского языка въ женьскихъ школахъ во Львовѣ, зъ котрыхъ (бачу) найбôльше засилявся семинарія. Кр. рада шк. не учинила однакожь ничого, а коли рускѝ послы стали жаловатися въ райхсратѣ, наказала подиктовати кандидаткамъ ôтъ часу до часу (2—3 роки) руску терминольогію. Симъ дѣломъ гадала кр. рада шк. сповнити всю свою повиннôсть взглядомъ руского языка! На основѣ того выдаютъ теперь учителѣ семинарій, котрѝ самѝ по руски не знаютъ, кандидаткамъ, котрѝ жадного предмету по руски не училися, квалификаціи выкладати рускимъ языкомъ! Явленье тоѐ єсть такъ разячимъ, що усуваѐся зъ пôдъ всякои критики, — оно противится, не кажу вже, найпершимъ засадамъ педагогіи, але здоровому розумови. Єслибысьмо ничого бôльше не мали, то вже сей одинъ фактъ доказувавбы достаточно, въ якій то способôъ буваємо мы трактованѝ на поли школьництва. Дѣйстно, въ виду того приходится хиба сказати, що для насъ Русинôвъ существуютъ въ репертоарѣ кр. рады шк. осôбнѝ правила педагогичнѝ, котрѝ не маютъ ничого спôльного съ загальными правилами всесвѣтнои педагогіи.*)

Єсли удѣлюванье квалификацій до рускаго выкладового языка въ женьскôй семинаріи у Львовѣ єсть недорѣчнымъ, то треба признати, що наука самого руского языка яко предмету ведеся проф. Партицкимъ — якъ на данѝ обстоятельства — въ способôъ задоволяючій. Кандидатки приучуются тамъ по руски читати и писати, розумѣютъ языкъ и можутъ въ нѣмъ лекшѝ рѣчи (хотяй звычайно съ польскимъ акцентомъ) досыть добре оповѣдати. Я самъ знавъ ту на провинціи гдеякѝ учительки, котрѝ идучи до львôвскои семинаріи ничого по руски не знали, а тамъ прецѣнь чогось приучилися.

Правда, се занадто мало и далеко не ôтповѣдаѐ потребамъ нашихъ шкôлъ; однакожь въ женьскôй семинаріи въ Перемышли стоитъ дѣло єще гôрше. Тамъ рускаго языка майже цѣлкомъ не учатъ. Въ семинаріи тôй призначено для науки

*) Щобъ люде нефаховѝ могли тую рѣчь добре осудити наведу слѣдуючій фактъ. Минувшого року пôзнавъ я одного учителя, п. Вергановского, котрый передъ кôлькома роками скôнчивъ семинарію учит. во Львовѣ. Родившись во Львовѣ говоривъ ôнъ ôтъ маленькости, а потому побиравъ науки выключно на языцѣ польскôмъ; по руски приучився ажь пôзнѣйше, але и до нынѣ слабо нимъ говоритъ. Зъ причины, що въ своѐй бесѣдѣ затинавъ трохи на вымову передмѣйску, ôтказано ѐму квалификаціи до языка выкладового польского, а признано (щобъ не остався безъ ніякого языка) языкъ выкладовый рускій, котрымъ безъ порôвнаня слабше владѣвъ. Такимъ чиномъ була для польского уроженця довголѣтна наука побирана въ языцѣ польскôмъ недостаточною до польского выкладу, а подиктованье рускои терминольогіи не застосованои навѣть въ практичнôй науцѣ признаѐся въ женьскôй семинаріи достаточнымъ до выкладôвъ рускихъ! И чижь не маю я слушности, єсли кажу, що для насъ Русинôвъ существуютъ осôбнѝ приписы педагогичнѝ (!?) — Прим. доп.

рускаго языка на 1 и 2 курсѣ (не знаю пôсля якого пляну наукового) лишь двѣ годины, а на 3 и 4 курсѣ лишь по однôй годинѣ тыжднево. Учителемъ поставленый въ бракy кого иншого професоръ наукъ природничихъ, полякъ п. Коз., котрый не маѥ ніякого испыта зъ рускаго, не знаѥ єго добре, не знаѥ литературы, не учитъ єи, а руску граматику преподаѥ на пôдставѣ gramatyki Małeckiego. Що гôрше, учитель сей ôтносится до того предмету съ презрѣньемъ и маловаженьемъ, голосячи, що языкъ рускій въ тамошнôй семинаріи не єсть ѻбовязковый, а введеный учителями лишь pour la courtoisie, и позволяючи собѣ о рускôй литературѣ и рускихъ писателяхъ жартôвъ неприличныхъ. Розумѣєся, що пôдъ такимъ учителемъ не можутъ робити ученицѣ великихъ поступôвъ, и не въ силѣ одного положеня сказати добре по руски.

Цѣлковите занедбанье рускаго языка въ перемыскôй семинаріи ôтразилося найлучше при испытахъ квалификаційныхъ во Львовѣ. Коли всѣ львôвскій семинаристки (навѣть родимй Львовянки) пôддаются испытови зъ рускаго языка яко предмету, не робила до теперь того испыта (кромѣ кôлькохъ Русинокъ) єще жадна учениця перемыска польскои народности, хотяй Перемышль до выученяся рускаго языка далеко корыстнѣйшій якъ Львôвъ. Се фактъ, котрый свого часу ѻбувъ пôднесеный въ часописяхъ рускихъ.

Се явленье выдаѥся тымъ дивнѣйшимъ, що оно дѣѥся пôдъ окомъ властій школьныхъ. Прецѣнь инспекторъ краєвый п. Ольшевскій, пôдъ котрого надзôръ належитъ Перемышль, звиджуѥ що року Перемыску семинарію. Якимъ жежь чиномъ може ôнъ терпѣти, щобы пôдъ єго надзоромъ и отвѣчальностію дѣялися такй протовозаконности!?

Зважмо, яку цѣль маѥ Перемыска семинарія. Положена въ области рускôй, повинна она выховувати учительки не тôлько для шкôлъ польскихъ, але переважно для рускихъ. Якъ же може она ôтновѣсти тôй своѣй задачѣ, коли въ нѣй не тôлько ніякого предмету по руски не учатъ але й самый рускій языкъ занедбуѥся!

Такъ дивлячися на устрôй женьскихъ семинарій видимо, що заведеня тіи ôтповѣдаютъ потребамъ лишь польскихъ шкôлъ, — для рускихъ шкôлъ ихъ совсѣмъ нема. Мы Русины не повинй на се мовчати, и казати: може-може догадаются тамъ на горѣ самй за насъ. Платячи державѣ такъ само якъ и другй народы податокъ, маємо право домагатися того, що вже давно признано иншимъ народамъ и що намъ для нашого народного розвою єсть доконечнымъ.

Нынѣшнй женьскй семинаріи выдали вже досыть учителѣкъ для польскихъ шкôлъ. Не тôлько всѣ школы зôстали ними обсаджень, але осталося певно єще зверхъ 100 учителѣкъ безъ занятя и безъ мѣсця. Якъ одна часопись доносила, мало вже и министерство запытувати сего року кр. раду шк., чи не можна бы вже ееминаріи женьскй постепенно закрывати. Пôсля того була бы пора подумати теперь про учительки и до рускихъ шкôлъ, а именно черезъ заведенье чисто рускихъ, а що найменше утраквистичныхъ выкладôвъ въ женьскихъ семинаріяхъ такъ во Львовѣ якъ и въ Перемышли. Кр. рада шк. не потребуѥ вже побоюватись, що не буде ôтповѣдныхъ кандидатокъ. Въ обохъ мѣстахъ зголошуѥся до женьскихъ семинарій такъ велике множество учениць, що можна напевно выбрати зъ помѣжъ нихъ 30—40 учениць знаючихъ досыть добре по руски. *(Конець буде.)*

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Ледво укôнчився одинъ великій политичный процесъ въ Петербурзѣ, а вже заповѣдаютъ два новй. Одинъ въ справѣ тайнои друкарнѣ „Чорного Передѣла“, другій въ справѣ слюсарнѣ Богдановича, где сходились и працювали нигилисты.

Гр. Льорисъ Меликовъ выѣхавъ минувшого тыждня до Ливадіи и поверне до Петербурга 4 н. ст. грудня.

Мы доносили недавно о именованю чотирохъ сенаторôвъ ревизійныхъ въ Россіи, котрй мали объѣздити придѣленй имъ округи и люстровати всѣ уряды, чи урядники не допускаются надужить, а коли такъ, потягати ихъ до отвѣчальности. Найенергичнѣйше ôтбуваѥ ревизію сенаторъ Половцевъ въ Кіевѣ. Ôнъ ôткрывъ недавно значнй непорядки и крадежи въ кіевскихъ урядахъ желѣзниць а теперь, якъ доносятъ россійскй газеты, выкрывъ въ комитетѣ губернскôмъ для справъ селяньскихъ въ Кіевѣ страшнй надужитя и неладъ. Показалося, що въ однôмъ 1879 р. пятьсотъ кôлькадесятъ кореспонденцій, призначеныхъ для експедіованя, не зôстало совсѣмъ высланыхъ а кинено просто до коша. Кромѣ того въ касѣ правительственнôй губерніяльнôй не удостовѣрено документами розходу 29.000 рублѣвъ. Въ мешканю урядника, обовязаного експедіювати кореспонденціи, заряджено ревизіи. Наслѣдства ревизіи єще доси не звѣстнй.

Зъ Петербурга выѣхавъ до Парижа, якъ доносятъ „Новости“, высшій урядникъ посольства французского d'Aubigni, котрый одержавъ ôтъ правительства россійского инструкціи въ справѣ договорôвъ маючихся вести въ Парижи для уложеня новои конвенціи о поспôльнôмъ выдаваню злочинцѣвъ межи Россіею и Франціею. Въ договорахъ возьме такожь участь кн. Орловъ, посолъ россійскій въ Парижи. Заинавгурованье сеи конвенціи россійско-французскои належитъ приписати сегорôчнôй аферѣ съ Гартманомъ, атентаторомъ на царя, котрого правительство французске не схотѣло выдати Россіи.

Рухъ студентôвъ университетскихъ въ Росіи не унимаѥся. Студенты московского и казаньского университетôвъ подали министрови просвѣты петицію, въ котрôй домагаются права засновувати студентскй товариства братнёи помочи и читальнь академичныхъ, права вольныхъ зборôвъ, устроюваня представлень театральныхъ, вечерôвъ музикальныхъ и концертôвъ въ користь убогихъ студентôвъ, дальше домагаются охороны противъ самоволѣ полиційнои, домагаются суду академичного и нетикальности помешкань. Ректоры университетôвъ пріобѣцяли студентамъ помôчь зъ своеи стороны. Подôбій петиціи подали вже попередно, якъ то мы свого часу доносили, студенты университетôвъ: харкôвского, одеского, петербурского и дорпатского.

Туреччина. Предсѣ вже разъ — Дульциньо заняли Чорногорцѣ. Дня 25 падолиста зôстала пôдписана въ Коня конвенція милитарна межи Чорногорою а Туреччиною. Мирне однакожь переведенье передачи Дульциня показалось неможливымъ и заки Дервишъ-баша вôйшовъ до спорного мѣста, мавъ кроваву стычку съ Альбанцями. Битва точилась пôдъ Мушка межи Зонсо и Заца. Альбанцѣ вôзванй Дервишомъ-башою до пôдданя, ôтповѣли ôтмовно. Дервишъ велѣвъ стрѣляти слѣпыми набоями, Альбанцѣ же почали стрѣляти кулями, такъ що мало упасти 4 офицерôвъ и 38 жовнѣрôвъ турецкихъ. Турки почали тогды такожь на правду стрѣляти. Одинъ баталіонъ турецкій впавъ въ перекрестный огонь и значнй потерпѣвъ страты, але выперъ Альбанцѣвъ зъ ихъ становищъ. Дервишъ выславъ пушки на взгôря и такъ перехиливъ побѣду на свою сторону. Загальна страта въ убитыхъ и ранныхъ по обохъ воюючихъ сторонахъ мала дôйти до 300 людій. Помôчь прислана Альбанцямъ прибула за пôзно, такъ якъ въ Скодарѣ не надѣялось такъ поспѣшного дѣланя Дервиша-башѣ. По пôдписаню конвенціи въ четверъ минувшого тыждня власти чорногорскй выдали наказъ своимъ войскамъ, щобы згромадилися въ Антивари. Наказъ той бувъ за нôчь сповненый такъ, що рано войска пôдъ проводомъ Божо Петровича и Петра Вукотича вырушили до Дульциня. Въ походѣ участвувало такожь шѣсть комисарѣвъ фльоты демонстраційнои. По переходѣ дотеперѣшнои чорногорскои границѣ заняли Чорногорцѣ безъ перешкоды около полудня Мазуру и поставили тамъ головнй свои силы пôдъ проводомъ Божо Петровича, Вукотичь же съ частію войска удався до Дульциня, котре занято о годинѣ 6 по полудни безъ ніякого опору. Губернаторомъ прилученои области именованый воєвода Поповичь.

Англія. На радѣ министрôвъ ôтбутôй въ Виндсоръ пôдъ проводомъ самои королевои, рѣшено скликати парлямонтъ англійскій на 6 сѣчня 1881 р. Правительство не буде жадати ôтъ парляменту уповажненя до примѣненя мѣръ выняткowыхъ для Ирляндіи, але предложитъ биль реформы грунтовои. Вѣдомости зъ Ирляндіи звучатъ все непотѣшно. Рухъ аграрійный щоразъ бôльше принимаѥ характеръ политичный, проводирѣ лиги выступаютъ щоразъ ôтважнѣйше и нагальнѣйше, а обава тероризму зъ стороны лиги такъ велика, що тяжко знайти присяжныхъ судіевъ для маючого ôтбутися въ Дублинѣ процесу, бо купцѣ и мѣщане Дублинськй боятся мести зъ стороны лиги въ случаю, колибы вердиктъ выпавъ некористно для обжалованыхъ.

НОВИНКИ.

— Вô второкъ передъ полуднемъ ôтправилось въ архикатедральнôй церквѣ **поминальне богослуженье за бл. п. цѣсаря Іосифа II.** О 10 годинѣ розпочався парастасъ, котрый ôтслуживъ Пр. еп. Сильвестеръ съ соборомъ крылошанъ и многихъ священикôвъ По парастасѣ ôтправивъ Службу божу Впр. архидіяконъ и деканъ капитулы, крыл. Малиновскій при сослуженю прочихъ крылошанъ. Тетраподъ бувъ пріокрашеный портретомъ поминаємого цѣсаря Іосифа II; портретъ бувъ пристроеный въ вѣнцѣ, цвѣты и жовто-синй ленты и кокарды. Простора церковь св. Георгія була повна народа рускаго всякого стану. Нашй селяне и мѣщане въ рôжныхъ строяхъ, зъ рôжныхъ сторôнъ краю, утворили шпальеръ ôтъ тетрапода ажь до входныхъ дверій; въ поважнôмъ настрою стояли они съ свѣчками въ двохъ довгихъ рядахъ а за ними по обохъ половинахъ церкви мѣстились численна свѣтска интелигенція, много рускихъ женщинъ, питомцѣ рускои семинаріи, множество рускихъ академикôвъ и студентôвъ. Прегарный и сильный хоръ питомцѣвъ-семинаристôвъ довершавъ величне торжество богослуженя, котре тревало до 1 годины. На богослуженье не явились представителѣ ни правительственныхъ, ни автономичныхъ властій.

— **Руска депутація въ Намѣстництвѣ.** По богослуженю въ архикат. церквѣ удалась о $^1/_2 2$ год. депутація пôдъ проводомъ Впр. крыл. Шведзицкого до намѣстництва, щобы въ имени Русинôвъ заявити вѣрнôсть и преданнôсть пануючому Монархови и Династіи. Зъ причины, що такъ намѣстникъ якъ и вицепрезидентъ намѣстництва, пробуваютъ въ Вѣдни, принимавъ руску депутацію совѣтн. намѣстн. п. Лебль. По короткôй но ядернôй отвѣтнôй промовѣ крыл. Шведзицкого, сов. Лебль подяковавъ депутаціи въ имени цѣсаря и заявивъ, що заявленя чувства вѣрности и преданности Галицкои Руси безпроволочно перешле министрови-президентови для передачи ихъ Є. В. Цѣсарю.

(*P.*) **Концертъ** даный вечеромъ вô второкъ **въ память Іосифа II** выпавъ пôдъ всякимъ взглядомъ знаменито. Обширна саля „Нар. Дому“, притыкаючй комнаты „Рус. Касина“ и обѣ гальеріи були биткомъ повнй. Весь цвѣтъ рускои интелигенціи зô Львова, значне число священикôвъ зъ провинціи съ родинами, множество селянъ и мѣщанъ, молодѣжь руска, — згромадились на той народный концертъ. Кождый Русинъ-патріотъ мусѣвъ невысказано радуватись зъ цѣлого серца, бачучи, що такъ скажу, въ миніятурѣ, щирый нарôдъ рускій въ єго представителяхъ и представителькахъ всякихъ станôвъ. Вже концертовый вечеръ вѣщувавъ напевно, що завтрѣшне вѣче Русинôвъ удасться, на великій сумъ и жаль „Gazety Nar.“, котра того дня написала, що Русины съ обходомъ Іосифиньскимъ зробили фіяско! Вечеръ розпочавсь ôтчитомъ п. Вол. Барвѣньского „О значеню Іосифа II для Русинôвъ“. Не легка то рѣчь держати промову довше якъ годину передъ тысячкою народа и ни на хвилю не дати ослабнути увазѣ и зацѣкавленю слухачѣвъ; до того треба було такого основного а заразомъ такъ интересуючо пôдъ взглядомъ укладу и змѣсту представленого ôтчиту — якъ се бувъ ôтчитъ п. Барвѣньского. Треба було бачити и чути, якъ селяне нашй все першй починали приплескувати и кликати „славно“ по кождôмъ майже реченю ôтчиту, где говорилось о неволи, о панщинѣ, котра давила вѣками нашъ нарôдъ. Цѣлый численный збôръ рускій второвавъ своимъ братамъ-селянамъ, даючи тымъ доказъ, що идеалъ свободы нашого людy, то идеалъ народа рускаго. По скôнченю ôтчиту грôмкй, неумовкаючй рукоплесканя заявили признательнôсть п. Барвѣньскому за єго взорцевый ôтчитъ. Часть II вечера музикально деклямаційна выпала рôвно знаменито. П. Левъ Гузарь ôтдеклямовавъ дуже удачно своимъ дзвôнкимъ, сильнымъ и пріятнымъ голосомъ патріотичный стихъ Иляр. Грабовича. Співъ рускаго хору пôдъ проводомъ нашого композитора, п. Вахнянина, выпавъ якъ не можь лучше. Обѣ композиціи самого п. Вахнянина: „Наша жизнь“ и „Кантата въ честь пріѣзду Є. В. цѣс. Францъ-Іосифа I до Галичины, 1880 р.“, приняла вся публичнôсть якъ найсимпатичнѣйше грôмкими рукоплесканями и вызывами композитора. „Наша жизнь“ мусѣла бути на конечне домаганье повторена. О „Кантатѣ“ п. Вахнянина, котрôй найбôльшу признательнôсть выразили свого часу навѣть польскй газеты, згадаємъ тôлько, що въ сали „Нар. Дому“ выдалась она єще въ повнѣйшôй красѣ, якъ пôдъ голымъ небомъ.

— **Впреосв. Митрополитъ** повернувъ въ понедѣлокъ вечеромъ зъ Риму до Львова.

— **Впр. о. Іоанъ Озаркевичь,** посолъ до рады державнои, выбраный вицемаршалкомъ Снятыньскои рады повѣтовои.

— **Загальнй зборы товариства „Просвѣта“** рѣшивъ Выдѣлъ ôтложити на пôзнѣйше. Нововызначеный день зборôвъ оповѣстится въ нашôй часописи.

— **О. Іоанъ Клѣтыньскій,** капелянъ зъ Гнилои, дек. Высочаньского, еп. Перемыскои, упокоився въ 57 р. житя а 28 священьства.

— **Декорація.** Цѣсарь надавъ професорови математики на университетѣ львôвскôмъ, В. Жмурцѣ, кавалерскій крестъ ордеру Францъ Іосифа въ доказъ єго знаменитыхъ заслугъ яко учителя и ученого.

— **Зъ Станиславôвщины** пишутъ намъ: Метаморфоза рускихъ именъ въ судѣ. Въ селѣ Ямна пов. Надвôрняньского проживаѥ одна гуцульска родина, котра зъ дѣда, прадѣда называѥся „Куртякъ“. Родина тая дуже заклопоталася, коли одного дня довѣдалась зъ акту, ц. к. судомъ повѣтовымъ въ Делятынѣ дня 18 жовтня 1880 до ч. 7490 выданого, що єи члены дôстали якйсь новй имена, именно: „Marusia Kurciak“, „Praxeda Kurciak“ и „Andrzej Kurciak“. Пытаємъ, чи въ обсягъ дѣланя судейского входитъ и польонизація именъ гуцульскихъ? Хиблена робота и даремнй порывы! Гуцульска родина Куртякôвъ лишится якъ доси такъ и на дальше рускою, хотьбы панове Поляки и 100 разôвъ прозвали єи не лишь „Kurciak-ами, але хотьбы и Kurciakosk-ими“. Дайте спокôй, панове, Гуцуламъ!

— **Презенту на посады regiae collationis** удѣлило ц. к. Намѣстництво сотрудниковй о. Антонію Вархлякови въ Миговôй, сотрудниковй о. Константину Козловскому въ Жегестовѣ и парохови о. Никол. Дебельскому въ Ключевѣ великôмъ и малôмъ.

— **Цѣсарь удѣливъ** зъ галицкого фонда религійного **вдовамъ по священикахъ:** Никодемѣ Зарицкôй вдовѣ по пароху зъ Загôря и Юліи Антоневичевôй, вдовѣ по пароху зъ Бахова даръ зъ ласки по 70 зр. а Еленѣ Поляньскôй, вдовѣ по пароху зъ Белза 60 зр. рôчно.

— **Пожаръ** навѣстивъ громаду Голешôвъ пов. Жидачѣвского, знищивши 9 господарствъ; 12 родинъ остало безъ даху, одежи и ѣды. Шкода 10.000 зр. Намѣстництво удѣлило запомоги погорѣльцямъ 50 зр. Утворившійся въ Жидачевѣ комитетъ збираѥ въ повѣтѣ складки на пôдпомогу нещасливыхъ.

— **Проєктъ новои процедури цивильнои** намѣряѥ правительство, пôсля донесеня вѣденьскихъ газетъ, предложити радѣ державнôй на найблизшôй єи сесіи

— **Книгосушь,** котрый появився бувъ въ повѣтахъ: Борщѣвскôмъ, Скалатскôмъ и Збараскôмъ, **выгасъ вже,** такъ що цѣла Галичина въ теперѣшнôй хвили вольна ôтъ заразы на худобу. Ц. к. намѣстництво знесло отже зъ тои причины округи поморовй установленй с. р. на пограничу россійскôмъ.

— **Умерли минувшого тыждня во Львовѣ** два звѣстнй обыватели мѣста и властителѣ склепôвъ Ив. Кляйнъ и Іосифъ Островскій, золотникъ.

— **Зъ Солотвиньского** доносятъ намъ: Нашй Гуцулы, що въ липню с. р., якъ то мы свого часу доносили, були выбралися на роботу ажь въ россійску Бесарабію пôдъ условіями на око дуже користными, вернули въ першихъ дняхъ сего мѣсяця зъ ôттамъ назадъ, але въ найнужденнѣйшôмъ станѣ. Жиды-посесоры, що въ Чернôвцяхъ сидятъ, и зъ ôтти зъ весны своихъ економôвъ сюды понасылали людій вербувати, обѣцювали тогды, що за 30 робочихъ днѣвъ платити будутъ 10 зр. и що на харчь давати будутъ всяку муку, сыръ, бриндзю, мясо, вино и т. д., тымчасомъ не давали кромѣ кулешѣ и кватирки бриндзѣ на одного совсѣмъ ничого, праня такъ якбы и не було, такъ що людій обсѣвъ брудъ, робота тяжка а обходженье съ робôтникомъ, мовъ съ рабомъ. Щобы кождый не втѣкъ пôдтбирали жиды ôтъ нихъ заразъ за границею пашпорты и ось образъ крепацтва, ограниченого тôлько часомъ, бо на зиму не потребуютъ тамъ тôлько робôтникôвъ. Маючи ихъ вже совсѣмъ въ рукахъ позваляли собѣ жиды-посесоры всякои самоволѣ и такъ н. пр. коли кôлькохъ зъ робôтникôвъ утекло и перекралося черезъ границю (Збручь) назадъ до Галичины, то мусѣли позôсталй за нихъ ôтробити всѣ дни, не дôстали однакъ за тое заплаты хоть тіи що повтѣкали господареви совсѣмъ ничого не були винй, бо передъ утечею ôтробили одержаный задатокъ. Выдавши тыхъ кôлька зароблены хъ риньскихъ на хлѣбъ, на горѣвку (кварта и то дуже кепскои горѣвки коштуѥ тамъ ажь 80 кр. а. в.) та на споневѣране въ дорозѣ и при роботѣ одѣнье и обувье и одержавши пашпорты назадъ, вертали нещасливй робôтники о жебранôмъ хлѣбѣ до дому назадъ и надôйшли сюды зголодженй и збѣдженй. Заледво десятый, и то такій, що бувъ дуже ощадный и тверезый, принѣсъ до дому до 40 зр. готового гроша. Робили они ажь не-

далеко Кишинева. Що зъ того выходитъ? Що не треба бôльше голосу сиренового заграничныхъ шпекулянтôвъ слухати, бо Мендлѣ заграничнѝ совсѣмъ такѝ якъ и нашѝ а чорный роботникъ то лишь на те, щобы єго заманити и єго працю выкористати. — Часъ наставъ въ нашôй сторонѣ дуже теплый а снѣгу нема навѣтъ на Кливѣ; ледво що ся держитъ на шпиляхъ и найвысшихъ полонинахъ групы гôрскои Сивулѣ.

— Кôлько знищеня начинило **въ Загребѣ землетрясенье**, видко изъ телеграмы бурмистра зъ Загреба пересланои до бурмистра въ Празѣ: „Въ наслѣдство катастрофы зъ 9 с. м. двѣ особы утратили житье а 23 покалѣченѝ. Ни одного дому не подыбати неушкодженого, а двѣ третины загального числа домôвъ значно ушкодженѝ. Шѣсть святинь мусѣли мы замкнути. Чотыриста родинъ остало безъ даху. Много житєлѣвъ позбавленѝ средствъ удержаня. Потреба велика“.

— Въ графствѣ Гуніяди на Уграхъ можна було збирати въ послѣдныхъ дняхъ **фіялки и суницѣ**. На торзѣ въ мѣсточку Девѣ що дня були суницѣ на торзѣ.

— **Дальшѝ жертвы на бурсу филіи „Просвѣты“ въ Золочевѣ**: Ивась Маликъ, господарь зъ Свѣстильникъ 50 кр., Явдоха Ягода зъ Свѣстильникъ 1 зр., о. К. Винтонякъ зъ жертвъ въ церквѣ въ Розважи 2 зр. 50 кр.,ôтъ себе 1 зр. 50 кр., дръ Юліянъ Целевичь професоръ гимн. зô Львова 1 зр., п. Дамянъ Гладиловичь проф. гимн. зô Львова 1 зр., о. Кирилъ Левицкій зъ Рѣпнева зôбранѝ на празнику 3 зр. 50 кр. жертвы зъ Бужка 2 зр. 80½ кр., зъ Бужка, Олеська и Пôдлыся 14 зр. 30 кр., Вп. Павлюхъ, авдиторъ зô Львова 1 зр., проф. Юл. Романчукъ зô Львова 1 зр., дръ Теофиль Сембратовичь зô Львова 1 зр., проф. Омел. Винтонякъ зô Львова 1 зр., п Медвецкій проф. техники зô Львова 2 зр., о. Меруновичь зъ Товщева 1 зр., о. А. Стефановичь катехитъ зô Львова 1 зр., Гр. Цеглиньскій проф. гимн. зô Львова 1 зр., Гр. Цеглиньскій на дню загальныхъ зборôвъ 1 зр. и вписався въ члены съ рôчною вкладкою 10 зр., о. Тороньскій 1 зр., дръ К. Сушкевичь 1 зр., о. И. Герасимовичь зъ Зарубинець 20 зр., жертвы зъ Острôвця 7 зр. 27 кр., зъ Высоцка 3 зр. 33 кр., Вп. панѣ Дудкевичова 50 кр., панѣ Колянковска 50 кр., о. Корженевичь 50 кр., жертвы зъ села Чехи 5 зр. 12 кр., Впр. о. Осмѣловскій игуменъ 50 кр., жертви зъ церкви оо. Василіянъ въ Пôдгôрцяхъ 4 зр. 50½ кр. Кромѣ сихъ выказаныхъ вплынули еще давнѣйше дары и чченьскѝ вкладки на рѣчь нашои бурсы, котрѝ въ найблизшихъ чч. яко примѣры патріотичнои жертволюбности выкажемо. За всѣ тѝ дары и жертвы складае пôдписаный комитетъ бурсы прилюдно щиро-руске „Бôгъ-заплать“.

Ôтъ комитету бурсы филіи „Просвѣты“ Золочѣвъ 16 (28) листопада.

Сидоръ Езерскій голова. *Константинъ Телъшевскій*, секретарь.

Вѣсти епархіяльнѝ.

Зъ Епархіи Перемыскои.

На конкурсъ розписанѝ А) приходы: 1) Жукôвъ, дек. Любачѣвского; 2) Высова дек. Вѣчского; 3) Ниновичѣ дек. Ярославского; 4) Тулиголовы, дек. Судово вишеньского. Б) капеляніи: 1) Гедыня дек. Мостиского; 2) Татаринôвъ дек. Горожаньского; и 3) Грозёва дек. Жукотыньского. — Речинець подаваня до 19 (31) сѣчня 1881. р.

Народне вѣче Русинôвъ

во Львовѣ

дня 18 (30) листопада 1880.

Єще николи манифестація руского народа на публичныхъ зборахъ не була такъ величавою, якъ на вчорашнôмъ народнôмъ вѣчу. Бувъ се свѣтлый тріюмфъ ново розбудженого житя Русинôвъ пôсля такъ недавнои оспалости, котра еще рôкъ тому назадъ сумною хмарою повивала майже цѣлу нашу Галицку Русь. Вже о годинѣ 9-ôй рано цѣла саля „Народного Дому“ и прилягаючѝ кôмнаты „Рускаго касина“ и двѣ комнаты по противнôй сторонѣ салѣ положенѝ були переповненѝ участниками народного вѣча зъ всѣхъ сторôнъ нашои Руси. Всѣхъ участникôвъ було около 2300. Переважна часть була зъ селянъ и мѣщанъ. Многочисленно приспѣло такожь духовеньство, а свѣтска интелигенція творила тожь само значный, на дотеперѣшныхъ зборахъ рѣдко замѣчаный процентъ. О год. 10 ôткрывъ о. крыл. Яковъ Шведзицкій „народне вѣче“ горячою промовою, въ котрôй указуючи на такъ свѣтлый, такъ величавый ôбъявъ житя Русинôвъ пояснивъ цѣль „народного вѣча“, скликаного стараньемъ комитету всѣхъ львôв. Русинôвъ для Іосифиньского ôбходу и загрѣваючи теплыми словами до спôвучасти въ такъ многоважныхъ, нову еру житя звѣщаючихъ нарадахъ надъ народными справами рускими, внѣсъ на честь Є. В. Цѣсаря Францъ-Іосифа I „Многая лѣта“, котре съ одушевленьемъ взнесли всѣ присутнѝ. Потôмъ завôзвавъ згромадженыхъ до выбôру предсѣдателя и секретарѣвъ. На внесенье о. Данила Танячкевича выбрано предсѣдателемъ о. крыл. Якова Шведзицкого а заступниками предсѣдателя о. И. Наумовича и п. Яцышина (селянина), а на секретарѣвъ покликавъ предсѣдатель о. Николая Огоновского и п. Ст. Лабаша. Яко правительственный комисарь функціонувавъ комисарь полиціи п. Соболякъ и конденіста пол. Завалкевичь. Потôмъ приступлено до нарадъ надъ резолюціями предложеными комитетомъ Іосифиньского ôбходу. Зô взгляду на тое, що вже самѝ резолюціи представляютъ ôбширный предметъ обговореня и щобы черезъ пôдношенье еще иншихъ справъ тыми резолюціями необнятыхъ и черезъ ставленье внесень надмѣрно не розтягано розправъ, установлено такій спôсôбъ обрадъ, щобы кромѣ внеценя на принятье або ôткиненье поодинокихъ предложеныхъ резолюцій не ставляно новыхъ внесень и що розправы маютъ вестися лише надъ самыми резолюціями, а взглядно предложеными до нихъ мотивами.

На вôзванье предсѣдателя забравъ голосъ адв. дръ Ив. Добрянськѝй, референтъ першои резолюціи о державноправнôмъ становищу Русинôвъ. Бесѣдникъ въ ясноѝ промовѣ поясняе засаду рôвноуправненя всѣхъ народôвъ высказану вже въ основныхъ законахъ и выказуе дотеперѣшне упослѣдженье и покривдженье Русинôвъ, котре ничимъ не дасться оправдати. Переходячи до ординаціи выборчои такъ соймовои якъ и зъ р. 1873 для рады державнои уложенои, выказуе, що навѣть зъ становища интересôвъ Русины тыми ординаціями суть надто покривджены, бо въ тыхъ ординаціяхъ мимо того, що нашъ край такъ переважно рôльничій и мала (селяньска) посѣлôсть платитъ въ трое бôльше податку грунтового якъ великѝ посѣлости, надано перевагу другимъ групамъ именно групѣ великихъ посѣлостій въ сполученю съ мѣстами и торговельными палатами. Бесѣдникъ указуе дальше, въ якій спосôбъ переводятъ у насъ выборы, якѝ тутъ дѣются надужитя, и якъ въ той спосôбъ рускій народъ терпитъ еще бôльшу кривду. Ôтакъ поясняе бесѣдникъ, якъ то рôвноуправненье руского народа на всѣхъ поляхъ нашого житя остаеся мертвою буквою, а выказавши историчнѝ права руского народа, поясняе значенье на рôвноуправненю опертого союза народôвъ авст. уг. монархіи и поручае першу резолюцію до принятя.

По тôй грôмкими оплесками принятôй бесѣдѣ забравъ голосъ п. Маркôвъ и внѣсъ, щобы резолюцію принято en bloc. П. Барвѣньскій ôткликуючися до самои резолюціи и до слôвъ першого бесѣдника поясняе, що Русины тою резолюцією хотятъ зазначити свое становище въ державѣ середъ теперѣшнои борôбы, яка ведеся межи народами Австріи, котрѝ добиваются рôвноуправненя, а централистами-Нѣмцями, котрѝ ворогуютъ противъ рôвноуправненя всѣхъ, а именно славяньскихъ народôвъ и всѣми силами противлятся переведеню сего рôвноуправненя. Указуючи на послѣднѝ махинаціи централистôвъ пôдноситъ бесѣдникъ, що предложена перша резолюція есть рѣшучимъ протестомъ руского народа противъ тыхъ махинацій и противъ централизмови и що принимаючи ту резолюцію Русины стаютъ по сторонѣ народôвъ добиваючихся рôвноуправненя, а противъ централистамъ (голосы: най счезаютъ централисты!). Першою резолюцією зазначуемо ясно наше становище, нашу солидарнôсть съ прочими славяньскими народами Австріи. О. Д. Танячкевичь пригадуе, що польскѝ газеты старалися, щобы народне вѣче не удалось и що сторонники польскихъ газетъ хотѣли вмовити въ селянъ, що ихъ священики силою и намовами тягнутъ до Львова на зборы нынѣшнѝ. (Селяне кличутъ одноголосно: мы самѝ ту зъ власнои волѣ и охоты пріѣхали!) Правит. комисарь видитъ въ тôмъ дражненье народностій и перерываe бесѣдникови, але зборъ жадае, щобы тойже дальше говоривъ.

По бесѣдѣ о. Танячкевича говоривъ о. И. Наумовичь. Першу резолюцію принято одноголосно. П. Барвѣньскій въ простороннôй бесѣдѣ мотивуе другу резолюцію. По бесѣдахъ о. Щуровского, о. Наумовича и п. Фялковского и по промовѣ референта прійнято другу резолюцію одноголосно. Трету резолюцію представивъ п. дръ К. Сушкевичь поясняючи численными систематично уложеными фактами нужденный станъ шкôльництва въ Галичинѣ и господарство кр. рады школьнои. Трету резолюцію тожь само прійнято одноголосно. Четверту резолюцію представивъ п. Геровскій въ горячихъ словахъ. По промовѣ о. Заклиньского прійнято и тую резолюцію одноголосно, почѣмъ выбрано по мысли 3 резолюціи анкету школьну зъ 12 членôвъ: пп. дра А. Яновского, Ю. Романчука, Ом. Партыцкого, Гр. Врецьону, о. А. Стефановича, о. сов. Вас. Ильницкого, дра К. Сушкевича, дра Ф. Костека, дра Ом. Огоновского, Ив. Бѣчая, В. Барвѣньского и дра Ом. Савицкого. Понеже зôбранѝ вже дуже були умученѝ майже пятигодинными безпрерывными нарадами закрывъ крыл. о. Шведзицкій зборы щиро дякуючи всѣмъ за такъ численну участь въ першôмъ народнôмъ вѣчу Русинôвъ. На внесенье о. Заклиньского выразивъ зборъ подяку комитетови за такъ удачне устроенье народного вѣча. Нарады закôнчено о ¾ на 3 дод. по полудни. Многочисленнѝ телеграмы наспѣли зъ всѣхъ сторôнъ Руси.

Ôтозва.

Въ середу 8 н. ст. грудня ôтбудеся въ Дрогобычи надзвычайный загальный зборъ членôвъ фил. „им. М. Качковского“ о 2 год. по пол. въ салѣ театральнôй, на котре выдѣлъ П. Т. членôвъ, якъ такожь всѣхъ Русинôвъ мѣста Дрогобыча и окрестности до найчисленнѣйшои участи запрошуе. Порядокъ дневный 1) Вступне слово предсѣдателя. 2) Ôтчитъ о цѣсарю Іосифѣ II и его благодѣяняхъ для рускаго народа Галичины. 3) Внесеня членôвъ. Ôтъ выдѣлу филіи „им. М. Качковского“ въ Дрогобычи. —

Георгій Кмицькевичь, предсѣдатель.
Вол. Паславскій, секретарь.

Ôтозва.

Пôдписаный Выдѣлъ чуеся въ немилôмъ положеню пригадатися всѣмъ своимъ членамъ, щобы якъ найскорше свои залеглости зволили выровнати. Не мило то направду пригадовати се моральне зъобовязанье, о якôмъ кождый членъ знае и яке кождому само его патріотичне почутье повиннобы пригадовати. Не звинитъ насъ въ сѣмъ взглядѣ наша зъубожѣлôсть, бо на сю патріотичну лепту еще кождого стати. А прецѣнь якже сумный объявъ нашого патріотизму выкрыли въ сѣмъ взглядѣ послѣднѝ загальнѝ зборы, помимо що филія наша о нѣмъ часто нагадовала. Пôдписаный Выдѣлъ надѣеся, що П. Т. члены увзглядняютъ его нынѣшный покликъ, бо ôтъ сего залежитъ добрый розвôй такъ цѣлого товариства якъ и нашои филіи. При сѣй случайности подаемо до прилюднои вѣдомости П. Т. нашихъ членôвъ, що послѣднѝ выданя „Просвѣты“ для нихъ въ канцеляріи филіи въ домѣ пôдписаного секретаря находятся, где ихъ Вп. члены по выровнаню всѣхъ залеглостій могутъ ôтобрати, або по надосланю залеглостій имъ ôтворотно перешлются. Пора, крайна пора, Вп. Товаришѣ, проснутися намъ всѣмъ зъ сеи шкôдливои сонливости и не лише самымъ за дѣло просвѣты народа совѣстно братися, але и новыхъ дѣятелѣвъ для него єднати, бо не красниѝ гадки, але дѣла оправдаютъ нашъ патріотизмъ.

Ôтъ Выдѣлу филіи „Просвѣты“, Золочѣвъ дня 1 (13) надолиста 1880.
Константинъ Телъшевскій голова. *Сидоръ Езерскій* секретарь.

Курсъ львôвскій зъ дня 29. л. надол. 1880.

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	277 50	280 50
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	167 —	170 —
Банку гип. галиц. по 200 р.	296 —	300 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	97 30	98 30
„ „ „ по 4% ав.	91 25	92 25
„ „ „ по 5% ав. період.	97 30	98 30
Банку гип. галиц 6% ав.	101 70	102 70
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	101 50	103 —
3. Листы довжнѝ за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	98 —	99 —
Облиги комунальнѝ Гал. банку рустик. 6%	101 —	102 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 —	101 50
5. Лосы мѣста Кракова	19 50	21 50
„ „ Станиславова	23 50	25 50
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 50	5 60
„ цѣсарскій	5 52	5 62
Наполеондоръ	9 33	9 43
Пôвимперіялъ	9 62	9 72
Рубель россійскій срѣбный	1 57	1 71
„ „ паперовый	1 17¾	1 19¾
100 марокъ нѣмецкихъ	57 80	58 50
Серебро	99 50	100 50

(Цѣны безъ текучого куп. безъ купону)

Курсъ збôжа зъ дня 26 надолиста 1880.

(*Справозданье львôвскои комнаты купецкои*)

Цѣна за 100 кильограмôвъ.	ôтъ		до	
	зр.	кр.	зр.	кр.
Пшеница	9	75	10	75
„ бѣла	—	—	—	—
„ жовта	—	—	—	—
„ осѣнна	—	—	—	—
Жито	9	40	10	50
Ячмѣнь	5	70	7	25
Гречка	6	75	7	25
Овесъ	5	80	6	75
Горохъ до варки	7	-	10	50
„ паст.	—	—	—	—
Выка	—	—	—	—
Кокорудза стара	6	60	7	25
„ нова	6	—	6	50
Рѣпакъ зимовый	—	—	—	—
„ лѣтный	—	—	—	—
Ржѣй (Лянка)	—	—	—	—
Насѣнье ляне	—	—	—	—
Конюшина (передна)	20	—	50	-
Кминъ	—	-	—	-
Анижъ	—	—	—	—
„ плоскій	-	—	—	-

Оповѣстка.

Руске академичне товариство „Дружнѝ Лихвярь“ маe честь пригадати всѣмъ тымъ П. Т. Панамъ, котрѝ позатягали грошевѝ пожички въ тôмъ товариствѣ, щобы зволили ласкаво въ якъ найкоротшôмъ часѣ свои довги выровнати, такъ якъ въ противнôмъ разѣ товариство, находячеся теперь въ великôй матеріяльнôй потребѣ, буде змушене дорогою судовою зверненя пожичокъ домагатися. (3—3)

Ôтъ видѣлу тов. „Дружнѝ Лихвярь“ во Львовѣ (ул. Кракôвска 14.)

Евгеній Олесницкій, голова тов. *Володим. Коцовскій*, скарбникъ.

ТОВАРИСТВО „ПРОСВѢТА“

выдало

КАЛЕНДАРЪ

на рôкъ 1881.

Уложивъ: **Василь Лукичь.**

Цѣна 35 кр.

(Съ пересылкою почт. 40 кр.)

Обôймае крôмъ части календарскои, часть информаційну, якъ: приписы почтовѝ, скалѣ стемплевѝ и т. д. и часть литературну: Нещасна родина (повѣсть); Тарасъ Шевченко (житьепись съ портретомъ); Тополя, поезія Шевченка. Битва пôдъ Корсунемъ. Поцѣлунокъ (поезія); Зъ житя Русинôвъ (споминки про гдеякихъ заслуженыхъ Русинôвъ); Що робится у воздусѣ; Рôдна ненька (поезія). Анекдоты. Инсераты.

Адреса: **Тов. „Просвѣта во Львовѣ. ул. Кракôвска, ч. 14.** (1—?)

По англ., франц.. нѣмец. Основна наука безъ учителя. **Langenscheidt'sche** Verl.-B., Berlin.

Для консументôвъ и торговельникôвъ

поручае

КАВУ

включно съ цломъ и опакованьемъ, franco на кожду почтову стацію австрійско-угорскои монархіи за попереднымъ присланьемъ або послѣплатою належитости за кильограмъ.

1а Цейлонъ найлучша перлова	зр	2.—	Въ пачкахъ à 4¾ кило netto.
1а великозеринста Куба	„	1.90	
1а арабска правдива Мокка	„	1.70	
1а найлучша Ява	„	1.55	
1а доскопала Ріо	„	1.35	
1а найлучша Порторико	„	1.70	
1а Ст. Доминго	„	1.55	
1а найлучша Сантосъ	„	1.50	

Г. Зингеръ, Тріестъ.

(G. Singer, Triest.)

Докладный цѣнникъ (Preis-Courant) высылаю на жаданье franco. (7—10)

НОВА КНИЖКА НАУКОВА.

„НЕПРОПАЩА СИЛА“

Студія на поли физики.

Написавъ

Др. Иванъ Пулюй,

доцентъ вѣденьского университету.

Накладомъ тов. „Просвѣты“.

Цѣна 40 кр. (1—?)

Выдае: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдае: **Маркилъ Желехôвскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 90. Львôвъ, Субота 22 листопада (4 грудня) 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администрациі „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрациі час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаютоя по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаютоя тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке чиоло стоитъ 10 кр. а. в.

По народнôмъ вѣчу Русинôвъ.

Гадка скликаня народного вѣча Русинôвъ въ столѣтнѣ роковины вступленя на австрійскій престолъ цѣсаря Іосифа II, нашою часописію пôднесена, сталася наконець при одподушнôй спôвучасти всѣхъ Русинôвъ довершенымъ дѣломъ. Рускій нарôдъ достойно ôтдавъ належну почесть памяти незабутного цѣсаря и неменше достойно, бо величаво заявивъ своє нове житье. Невысказана одушевленôсть Русинôвъ а безграничпа такъ незручно закрывана злôсть ихъ противникôвъ — се пайлучшѣ доказы повнои удачности народного вѣча Русинôвъ. Ухваленѣ резолюціи, хоть еще не обнимаютъ всѣхъ подрôбныхъ справъ нашихъ, тымъ не менше выявили загальну програму Русинôвъ, а що ихъ принято одноголосно, въ тôмъ власне почиває ихъ сила и вага такъ на внѣ якъ и на внутръ, бо тымъ самымъ доказано спôльнôсть и сполученôсть всѣхъ Русинôвъ въ найважнѣйшихъ справахъ народныхъ. Нынѣ знаютъ всѣ Русины, знає и цѣлый свѣтъ, чого жадає рускій нарôдъ и якою дорогою хоче поступати дальше, съ кимъ дружитися, а кого и що поборювати. Резолюціи народного вѣча совсѣмъ далекѣ ôтъ пустои демонстраційности и ôтъ голои негаціи, тымъ самымъ въ самôй сущности рôжнятся ôтъ резолюцій централистичныхъ зъѣздôвъ нѣмецкихъ и не маютъ съ ними ничого спôльного. Рускій нарôдъ жадає повного рôвноуправненя всѣхъ народôвъ и рѣшучо стає по сторонѣ славяньскихъ народôвъ Австріи, що добиваются сего рôвноуправненя, але жадає консеквентного, всесторонного переведеня рôвноуправненя не тôлько въ державнôмъ але и въ краєвôмъ, повѣтовôмъ и громадскôмъ житю. Власне для того, що всѣ жаданя Русинôвъ, высказанѣ въ резолюціяхъ, выплываютъ зъ строгои засады рôвноуправненя, маютъ они свою непоборимую силу такъ въ загалѣ, якъ осебенно противъ тыхъ Полякôвъ, котрѣ не зъ приклонности для засады рôвноуправненя, але зъ политичнои опортунности стоятъ по сторонѣ прочихъ автономистôвъ. Нынѣ по ухвалахъ народного вѣча Русинôвъ лишаєся Полякамъ выбôръ: 1) або признати Русинамъ тіи зъ строгои засады рôвноуправненя выплываючѣ жаданя Русинôвъ, а тымъ самымъ улекшити взрôстъ и силу автономистôвъ и переведенье помиреня всѣхъ народôвъ Австріи на пôдставѣ ихъ рôвноуправненя, або 2) скинути передъ автономистами и всѣма народами зъ себе маску щирыхъ автономистôвъ и признатися противниками рôвноуправненя Русинôвъ, а тымъ самымъ и рôвноуправненя всѣхъ народôвъ въ загалѣ. Иншого выходу не ма.

Ухваляючи тіи резолюціи, подало народне вѣче Русинôвъ такожь тревалу пôдставу для дѣятельности рускихъ послôвъ такъ въ радѣ державнôй якъ и въ соймѣ. Николи еще народно-политичный збôръ Русинôвъ не згромадивъ такъ великого числа участникôвъ всѣхъ ôттѣній и зъ всѣхъ сторôнъ и тому справедливо слѣдує уважати ухвалы народного вѣча Русинôвъ зъ вторника яко голосъ цѣлого руского народа. Не тôлько рускѣ послы, але и всѣ Русины повиннѣ розвивати на тôй пôдставѣ живу дѣятельнôсть для добра Руси и, якъ справедливо замѣчено на народнôмъ вѣчу, не одно товариство але цѣлый загалъ Русинôвъ, всѣ и всюда повиннѣ бути екзекуторами тыхъ ухвалъ. Всюда и по цѣлôй нашôй Руси повиннѣ, хоть може въ меншихъ розмѣрахъ, але съ неменшою згодливостію и одушевленостію ôтбуватись такѣ объявы нашого житя, такѣ обговоры нашои народнои програмы. Не можна намъ уставати, а треба разъ роздмуханый поломѣнь житя пôддержовати и засилювати, треба неустанно працювати и що разъ бôльше справъ нашого народного житя, що разъ подрôбнѣйше и всестороннѣйше обговорювати, розъяснювати и въ програму нашои народнои дѣятельности вставляти.

Ухвалы народного вѣча Русинôвъ маютъ еще одну дуже важну сторону, чимъ именно пôдносится ихъ вага и сила на внѣ. Стаючи на становищу загального добра цѣлои державы и всѣхъ ѳи народôвъ и пôдносячи потребу помиреня всѣхъ народôвъ на пôдставѣ ихъ рôвноуправненя и на тôй основѣ опертого культурного розвою всѣхъ австрійско-угорскихъ народôвъ для ихъ добра, заявилися Русины активною партією державною, котра попирає програму позитивнои працѣ и правдивого розвою державного. Стаючи дальше консеквентно на становищу загального добра цѣлого краю и жадаючи усуненя дотеперѣшного безъôтрадного стану, дотеперѣшнои крайно розъяренои борбы сильнѣйшого противъ слабшого, а указуючи потребу успѣшного полагодженя якъ матеріяльныхъ такъ и духовыхъ потребъ и справъ краєвыхъ, указуючи широке поле позитивнои економичнои працѣ необходимои не тôлько для руского але й не менше и для самого польского народа, заявилися Русины такожь активною партією краєвою, котра въ позитивнôй дѣятельности для правдивого добра цѣлого краю бачитъ свою будучнôсть, а тымъ самымъ має неоспориму пôдставу не тôлько свого существованя але и свого якъ найширшого взросту. Русины смѣло можутъ сказати: кто противъ насъ — сей противъ добра державы и краю, противъ загального поступу и розвою. А коли такъ наша народна справа неразлучно лучится съ загальнымъ добромъ, то Русины смѣло и съ повною надѣею можутъ глядѣти въ будучнôсть. Тôлько не усыпаймо! Не упоюймося надмѣрно нашою побѣдою, не ôтпочиваймо на лаврахъ, а берѣмся щиро до працѣ и працюймо неутомимо памятаючи, що се доперва потатокъ нашого народного дѣла, нашои працѣ, нашои лучшои будучности. Въ працѣ и згодѣ наша будучнôсть!

Бесѣда дра Корнила Сушкевича

выголошена на народнôмъ вѣчу Русинôвъ 18 (30) листопада 1880.

Высокоповажнѣ Родимцѣ!

Въ попередныхъ бесѣдахъ выказано, якъ нужденный станъ матеріяльный нашого народа. Станъ сей не бувъ о много лѣпшій передъ трийцяти роками, а мимо того мы бачили, що нарôдъ нашъ тогды що ино освободженый ôтъ тяжкого ярма паньщины горнувся до науки съ жаромъ, котрымъ бы и народы стоячѣ интельектуально далеко высше ôтъ нашого могли повеличатися, мы бачили, якъ нарôдъ нашъ помимо свого убожества закладавъ школы, якъ охочо посылавъ дѣти до тыхъ шкôлъ. Нынѣ се все змѣнилося. Нашъ селянинъ не горнеся такъ охочо до школы, а часто зневолюютъ ѳго ажъ карами, щобы дитину до школы посылавъ. Мимоволѣ насуваєся ту пытанье, якѣ причины споводовали такій зворотъ?

Причины тѣ суть двоякого рода:

Перша причина лежитъ въ самôй системѣ научаня, въ самôмъ выборѣ предметôвъ науки, котрый не ôтповѣдає практичнымъ потребамъ нашого селянина. Надъ сею причиною не можу тутъ просторонно застановлятися, разъ для того, що подрôбне опрацёванье або хоть ухваленье цѣлого пляну научного вымагалобы далеко бôльше часу, якъ для нынѣшныхъ нашихъ нарадъ призначено, а по друге для того, що недавно тому самѣ прихильники теперѣшныхъ властій школьныхъ узнали пôдъ тымъ взглядомъ потребу реформы школъ скликуючи анкету для нарадъ надъ такими реформами.

Про дѣятельнôсть сеи анкеты скажу еще пôзнѣйше кôлька слôвъ, на теперь же перейду до другои причины, задля котрои нарôдъ нашъ ôтъ школъ ôтвертаєся.

Сею другою причиною єсть система вынародовленя, яка особливо ôтъ заведеня краєвои рады школьнои въ нашихъ школахъ практикуєся. (Голосы: Правда, велика правда!) Переглянувши дѣятельнôсть краєвои рады школьнои ôтъ часу ѳи заведеня видимо, що тая власть систематично и съ вытревалостію достойною лѣпшои справы докладає всякого стараня, щобы нашѣ рускѣ школы перетворено на орудія польонизаціи. Щобы мене кто не посудивъ о парціяльнôсть, покличуся тутъ на офиціяльнѣ дата помѣщенѣ въ урядовыхъ справозданяхъ краєвои рады школьнои. Ото пôсля тыхъ справоздань було въ роцѣ 1869, отже въ короткôмъ часѣ по заведеню кр. рады школьнои, котра свою дѣятельнôсть дня 24 сѣчня 1868 розпочала, въ цѣлôй Галичинѣ школъ съ рускимъ выкладовымъ языкомъ 1293, а съ польско-рускимъ 67. Тіи школы позаводивъ нашъ нарôдъ переважно власными силами еще передъ установленьемъ кр. рады школьнои. (Голосы: Такъ, такъ!)

Погляньможь, якъ представляєся намъ станъ школъ въ роцѣ 1871. Ото пôсля урядовыхъ справоздань кр. рады школьнои було въ роцѣ 1871 въ Галичинѣ народныхъ школъ съ языкомъ выкладовымъ рускимъ лишь 572 а польско-рускимъ 787, — значитъ отже, що кр. рада школьна въ першихъ двохъ лѣтахъ своѳи господарки перемѣнила 720 школъ чисто-рускихъ на мѣшанѣ польско-рускѣ. (Голосы: Чи чуєте!)

Таке поступованье кр. рады школьнои не дасться ани основными законами державными, ани законами краєвыми, ани взглядами педагогичными оправдати, а свѣдчитъ лише о польонизаторскихъ тенденціяхъ сеи найвысшои краєвои власти школьнои. (Оклики: Славно!)

Тымъ тенденціямъ остає кр. рада школьна вѣрною до теперь.

Где ходитъ о ухиленье руского языка, тамъ поступає кр. рада школьна съ всякою енергією, якъ того доказомъ рескриптъ сеи рады зъ 31 листоп. 1879 Ч. 7632, котрымъ ухилено рускій языкъ яко предметъ науки въ школѣ въ Бабичахъ, хотяй въ Бабичахъ въ мѣстѣ половина, а на передмѣстю майже всѣ жителѣ руского языка звычайно уживаютъ; якъ свѣдчитъ дальше розпорядженье сеи рады зносяче паралельнѣ клясы въ рускôй школѣ вправъ вô Львовѣ, якъ свѣдчитъ дальше накиданье навѣть школамъ съ виключно рускимъ выкладовымъ языкомъ языка польского яко урядового и иншѣ подôбнѣ факта. Але где ходитъ о признанье Русинамъ приналежныхъ правъ, тамъ кр. радѣ шкôльнôй иде дуже тяжко, (Оклики: Правда, славно!) якъ на примѣръ при выекзекwованю выроку державного трибуналу взглядомъ рускои школы во Львовѣ, або въ справѣ чисто рускихъ громадъ, котрѣ справедливо домагалися увôльненя ôтъ обовязковои науки языка польского, котрымъ въ тыхъ громадахъ никто не говоритъ. Выроку державного трибуналу що до рускои школы во Львовѣ доси не выекзекwовано помимо намагань львôвскихъ Русинôвъ, хотяй кр. рада шкôльна була обовязаною сей вырокъ бѣзъ дальшихъ крокôвъ зъ стороны Русинôвъ екзекwовати. Але кр. рада шкôльна замѣсть се зробити, переспрaвляла надъ компетенцією комитету пятнацятьохъ выбраного львôвскими Русинами для справъ шкôльныхъ, слѣдила въ способôъ уближаючій повазѣ закладôвъ науковыхъ за тымъ, якимъ языкомъ говорятъ дома родичѣ або опѣкуны рускихъ дѣтій и тымъ подôбне, для справы же самои годѣ що дôждатися. (Оклики: Славно!)

Въ згаданыхъ же справахъ громадъ перетягаєся все комисіями а при комисійныхъ переспрaвахъ съ громадами усуваются навѣть въ способôъ уближаючій члены рады громадскои готовѣ до обороны правъ рускаго народа, якъ се недавно мало мѣстце въ справѣ школы въ Довгôмъ при комисіи переведенôй черезъ п. старосту Калускаго, где той п. староста завôзвавши до себе раду громадску усунувъ рускаго священика, члена рады громадскои о. Стефановича, а членôвъ рады селянъ намовлявъ, щобы освѣдчились за языкомъ польскимъ. (Оклики: (Чи чуєте!)

Въ загалѣ переглянувши дѣятельнôсть кр. рады школьнои находимо много фактôвъ, що свѣдчатъ о неприхильности сеи власти для всего, що руске и о ѳи польонизаторскихъ тенденціяхъ. Згану еще про знане всѣмъ поступованье кр. рады школьнои съ „Газетою Школьною“, або и про се, що кр. рада школьна въ найновѣйшôмъ часѣ порученье учителямъ новои рускои „Часописи Школьнои“ ad calendas graecas ôтложила, мотивуючи се рѣшенье тымъ, що згаданôй часописи вправдѣ до теперь ничого закинути не можна, але не знати, якою она окажеся въ будучности! Пôсля такои льогики кр. рады шкôльн. не можнабы учителямъ ніякои часописи поручати, божь о жаднôй не можна предвидѣти, якою она окажеся въ будучности! Мимо того однакожь кр. рада школьна не робитъ собѣ жадныхъ скрупулôвъ дотычно будучности, где ходитъ о польскѣ часописи и поручає рускимъ учителямъ и рускимъ школамъ польскѣ часописи. Дальше, тая кр. рада школьна терпитъ, що окружнѣ инспекторы шкôльнѣ а навѣть поодинокѣ учителѣ на власну руку ухиляютъ въ школахъ языкъ рускій и заступаютъ ѳго польскимъ, дальше именуются для рускихъ школъ учителѣ а особливо учительки не знаючѣ цѣлкомъ руского языка, часто навѣть безъ всякои квалификаціи зъ руского языка. А и тамъ, где квалификація зъ руского языка выказана, оказуєся дуже часто, що квалификована особа калѣчитъ немилосердно языкомъ, коли єѣ прійде кôлька слôвъ по руски до кого промовити! (Голосы: правда! правда!)

Якихъ же выкладôвъ можна сподѣватися ôтъ такихъ учителѣвъ и учительокъ? Очевидно або польскихъ або такихъ рускихъ, котрî у ученикôвъ лише смѣхъ выкликуютъ. Але запытає кто, для чого удѣляются такî квалификаціи? Ото поминувши иншî причины, для того, що члены комисій квалификаційныхъ выдаючî патента учительскî, отже орѣкаючî о способности дотычачои особы до научаня въ рускôмъ языцѣ съ малыми вынятками сего языка не знаютъ.

И такъ на кôльканацять членôвъ львôвскои комисіи знає кромѣ професора руского языка и руского катихита лишь двохъ членôвъ добре языкъ рускій, въ кракôвскій комисіи стоитъ пôдъ тымъ взглядомъ єще гôрше.

А и на будучность не заносится на тое, щобысьмо мали для шкôлъ народныхъ достаточне число учителѣвъ и учительокъ знаючихъ точно языкъ рускій.

Колибо иншî навѣть менший народности Австріи маютъ свои власнî учительскî семинаріи, то три милîоны Русинôвъ жіючихъ въ Австріи, оплачуючихъ податки такъ якъ иншî народы, достарчаючихъ рекрутôвъ навѣть въ бôльшôмъ степени ôтъ иншихъ народôвъ, не маютъ ани однои семинаріи учительскои съ языкомъ выкладовымъ рускимъ, (Голосы: Чуєте!) а и въ семинаріяхъ такъ званыхъ утраквистичныхъ, такъ въ мужескихъ якъ особливо въ женьскихъ буває языкъ рускій дуже мало увзгляднёный. Учителѣ тыхъ семинарій съ малыми вынятками не знаютъ языка рускаго, такъ, що єсли зайде конечна потреба екзаминовати въ рускôмъ языцѣ, то задаютъ пытаня по польски, взываючи заразомъ ученика, щобы ôтповѣвъ по руски. Не лѣпше стоитъ справа въ школахъ гимназіяльныхъ и реальныхъ.

Три милîоны Русинôвъ маютъ лише одну гимназію съ языкомъ выкладовымъ рускимъ, а въ прочихъ не тôлько що предметы не выкладаются по руски, але навѣть наука языка руского спихаєся до ряду предметôвъ взглядно обовязковыхъ, а въ библіотекахъ середныхъ шкôлъ рѣдко где можна подыбати руску книжку. Вина такого непотѣшного стану рѣчій спадає переважно на краєву раду шкôльну. (Оклики: Правда! Славно!) Я мôгъ бы ту навести єще цѣлый рядъ грѣхôвъ сеи найвысшои краєвои власти шкôльнои, але залишаю се, разъ для того, щобы о скôлько можна якъ найбôльше часу лишити Родимцямъ прибувшимъ зъ провинціи высказати свои гадки о представленыхъ резолюціяхъ, а по друге для того, що и наведенî факта свѣдчатъ достаточно о тенденціяхъ кр. рады шкôльнои. Впрочѣмъ майже въ кождôмъ числѣ нашихъ рускихъ часописій находимо описанî вѣрнî факта, котрî свѣдчатъ о неприхильности кр. рады шкôльнои для всего, що руске.

Але гадавъ бы кто, що та кр. рада шкôльна звернеся єще на иншу дорогу, (Голосы: Нѣ, не звернеся!) Тажь не давно скликано анкету, котра радитъ надъ реформою шкôлъ, а въ тôй анкетѣ засѣдає значне число членôвъ кр. рады шкôльнои. О Панове! такимъ надѣямъ, годѣ намъ ôтдаватися. (Оклики: Славно!) Въ скликанôй анкетѣ не дано мѣстця Русинамъ, а крôмъ того тая анкета, якъ свѣдчатъ єи рѣшеня стремитъ до єще бôльшои польонизаціи руского народа. Тая анкета хоче знести рады шкôльнî мѣстцевî, въ котрыхъ народность руска находила хоть слабу оборону (Оклики: Славно!), а заступити ихъ делегатами радъ шкôльныхъ окружныхъ, котрî звычайно вступаютъ въ слѣды кр. рады шкôльнои. Дальше хоче тая анкета завести интернаты, въ котрыхъ бы будучî учителѣ на слѣпî орудія краєвои рады шкôльнои выховувалися, а въ якôмъ дусѣ було бы се выхованье, то можемо догадатися судячи по дотеперѣшнôй дѣятельности краєвои рады шкôльнои.

Зъ наведеного оказуєся, що мы не можемо мати найменшого довѣрія ани до скликанои анкеты ани до кр. рады шкôльнои. (Оклики: Славно! не маємо, не маємо довѣрія!)

Мы мусимо для того домагатися легальными способами заступленя теперѣшнои кр. рады шкôльнои институцією, котра бы для Русинôвъ була справедлившою (Оклики: Славно!), мы мусимо домагатися переведеня повного рôвноуправненя рускои народности въ всѣхъ школахъ рускои части Галичины. (Оклики: Славно!)

Найголовнѣйшî точки, котрыхъ сповненя домагатися мусимо, мѣстятся въ резолюціи, котру комитетъ Вамъ Пэнове предложивъ.

Подрôбне опрацёванье пляну реформъ, якî бы въ мысль тыхъ точокъ завести належало, не може бути задачію нынѣшного народного вѣча нашого для браку часу. До такого опрацёваня треба намъ выбрати особну комисію зложену зъ людій фаховыхъ, щирихъ Русинôвъ, котра бы плянъ реформы выробила и свôй еляборатъ Радѣ державнôй, Соймови и правительству предложила. Внесенье на выбôръ такои комисіи мѣстится въ предложеныхъ резолюціяхъ. Закимъ приступлю до ôтчитаня самыхъ резолюцій мушу єще хоть коротко згадати о найвысшôй наукôвôй институціи въ краю о университетѣ. И ту руска народность дôзнає кривды. На всѣхъ факультетахъ сего университету выкладаются предметы науки съ дуже малыми вынятками выключно въ языкахъ намъ чужихъ, хотяй сей университетъ має задачу выховувати такожь для рускаго народа священикôвъ, судіѣвъ, урядникôвъ и учителѣвъ. Тôй задачѣ не може университетъ належито ôтповѣсти безъ заведеня выкладôвъ рускихъ. Заведеня рускихъ выкладôвъ на всѣхъ факультетахъ мы маємо повне право домагатися на пôдставѣ рôвноуправненя запоученого нашому народови основными законами державными, (Оклики: Славно!) мы повиннî се зробити власне теперь, коли обходимо память Цѣсаря Іосифа II, котрый на тôмъ самôмъ университетѣ рускî выклады запровадивъ, (Оклики: Славно!) мы повиннî се зробити черезъ взглядъ на потребу рускихъ выкладôвъ въ школахъ середныхъ а затымъ и потребу выобразованя учителѣвъ для тыхъ шкôлъ, способныхъ до выкладу въ рускôмъ языцѣ, мы повиннî се зробити въ цѣли выобразованя судіѣвъ и урядникôвъ, котрî моглибы урядовати середъ руского народа безъ нарушеня правъ сего народа пôдъ взглядомъ языковымъ, мы повиннî се зробити въ цѣли выховуваня въ дусѣ народнôмъ будущихъ священикôвъ, котрî крôмъ сповненя духовныхъ функцій маютъ велику и вдячну задачу бути найблизшими дорадцями нашого селяньства. (Оклики: Славно!)

На такôмъ выховуваню клиру въ дусѣ народнôмъ муситъ намъ власне теперь найбôльше залежати, бо власне теперь стараются ворожî силы усильно пôдклонити нашу церковь и наше духовеньство пôдъ вплывы Єзуитôвъ и Змартвихстанцѣвъ противъ чого кождый щирый Русинъ якъ найсильнѣйше муситъ протестовати. (Оклики: Славно! Не хочемо Єзуитôвъ и Змартвихстанцѣвъ!)

Тымъ всѣмъ, що я ту навѣвъ, оправдавъ я здаєся менѣ достаточно жаданя нашî поставленî въ резолюціи шкôльнôй. На заключенье зверну єще увагу Вашу, Высокоповажнî Родимцѣ, на одну рѣчь: За всѣ кривды якî руска народность дôзнавала въ справахъ шкôлъ народныхъ и середныхъ, мы справедливо нарѣкали на кр. раду шкôльну. (Голосы: Такъ, справедливо!) Съ надѣями на помôчь мы зверталися до министерства. Министерство стоитъ надъ кр. радою шкôльною и єсли бы лише хотѣло, то може намъ въ многихъ взглядахъ помочи. Що голосъ министерства значитъ, малисьмо недавно доказъ во Львовѣ.

Коли кр. рада шкôльна звинула паралельнî клясы въ рускôй школѣ вправъ во Львовѣ, а комитетъ пятнайцятёхъ выбраный львôвскими Русинами для справъ шкôльныхъ ôтнѣся съ зажаленьемъ до министра, то одно слово министра выстарчило, щобы тое противузаконне рѣшенье кр. рады шкôльнои ухилити. Видимо отже, що министерство єсли хоче, то може намъ помочи. Уступивше министерство централистичне не тôлько що намъ не помагало, помимо услугъ якî ему неразъ высвѣдчали рускî послы, але оно здало насъ на ласку и неласку краєвыхъ властій шкôльныхъ зôстаючихъ въ рукахъ Полякôвъ. (Оклики: Правда!)

Зъ поступованя уступившого министерства мы видимо, що оно уважало Русинôвъ тою цѣною, за котру въ критичныхъ для себе хвиляхъ позысковало голосы польскои делегаціи. (Оклики: Славно! Правда!)

За таке поступованье уступившого министерства Русины стратили до него довѣріе и ôтвертаются нынѣ ôтъ централистôвъ. (Оклики: Славно! Не хочемо централистôвъ!)

Що до теперѣшнього министерства, то доси оно не заявило фактами, чи схоче бути для насъ справедлившимъ, до красныхъ же слôвъ Русины научени досвѣдомъ не привязуютъ великои ваги, хотяй бы тî слова походили зъ устъ министра. Мы хочемо дѣлъ, фактôвъ, а не красныхъ слôвъ! (Оклики: Славно!)

Мы ôтносимося до теперѣшнього министерства съ жаданями нашими безъ упередженя, и єсли оно вымѣритъ намъ справедливôсть, єсли приверне рôвноуправненье, то зможе числити на вдячность цѣлого рускаго народа, (Оклики: Славно!) єсли же не ухилитъ кривдъ, якî рускій народъ дôзнає, то Русины будутъ и сему министерству такъ противнî якъ суть и будуть противнî теперѣшнôй краєвôй радѣ шкôльнôй. (Протяглî оклики: Славно! Славно!)

Приступаю теперь до ôтчитаня резолюціи школьнои, котру въ имени комитету маю честь представити до принятя. Резолюція тая звучитъ:

(Бесѣдникъ ôтчитує резолюцію, котру зôбôръ при загальныхъ окликахъ „Слава“ всѣми голосами принимає).

ДОПИСЬ.

Коломыя. (*Львôвскій рускій народный театръ пôдъ дирекцією Т. Романовичь въ Коломыи*). (*Дальше.*) Силы драматичнî нашого товариства пôсля загального мнѣнія суть дуже добрî. Панове акторы граютъ прехорошо, такъ що пôдъ тымъ взглядомъ правдиву славу нашôй народнôй институціи приносятъ. Ôтзначилися зъ женьщинъ крôмъ п. дирек. Теофилѣ Романовичь також п-а Марія Романовичь и п-ѣ Стефуракова, зъ мущинъ пп. Гриневецкій, Лясковскій, Стефуракъ, Людкевичь, Плошевскій и Стечиньскій. П. Теофиля Романовичь передовсѣмъ дуже вѣрно ôтдавала старшî женьщины именно въ штукахъ народныхъ и въ ролякъ женьщины зъ мѣщаньского стану въ „Французскихъ селянахъ“, где то на сцену выходитъ женьщина цокотуха, говôрлива, криклива. П-а Марія Романовичь занимає дуже важне становище въ нашôмъ товариствѣ, бо ôтгрыває ролѣ любовницъ такъ въ трагичныхъ якъ и комичныхъ штукахъ. Ся наша перша артистка всегда пріятне и миле враженье робитъ на публику, дôзнає всегда найбôльше симпатіи ôтъ тоиже. Публика не могла налюбоватись веселостію и наивностію а потôмъ до слезъ не тронутись въ смутку и смерти Марусѣ Квѣтки. Игра єи єсть всегда вѣрна, тôлько часами въ трагичныхъ ролякъ не може позбутися своєи навычки моргати бровами, що вже давнѣйше нашî критики пôдносили — годилобся, щобы п. Романовичь часомъ отвѣтнѣйше схарактеризовалась, що хиблено въ штуцѣ „Интрига и Любовь.“ Въ „Далилѣ“ мы бачили въ єи лици замало ôтповѣдного выразу, щобы представити вѣрнѣйше хитрôсть женьщины. — П-ѣ Стефуракова, найсовѣстнѣйша и найпильнѣйша артистка нашои сцены. Зъ всѣхъ женьщинъ театрального персоналу найбôльше старається поступити въ штуцѣ и пôсля мнѣнія тыхъ, що єи давнѣйше на сценѣ бачили а теперь, видятъ въ єи трудахъ великій успѣхъ — нынѣ признаютъ многî, що п. Стефуракова дорôвнує паннѣ Маріи Р. а навѣть въ гдекотрыхъ сценахъ и перевышає єи и єсть задля того по п. Мар. Романовичь найсимпатичнѣйшою особою въ женьскôмъ персоналѣ нашого драматичного товариства. П. Стефуракова ôтдає досыть добре ролѣ зъ свѣта аристократичного и божевôльныхъ. Одну хибу смѣємо указати п. Стефураковôй т. є. що кожде реченье кôнчитъ протягненымъ глубокимъ вздохомъ а тое неразъ дѣлає игру неприродною. П-ѣ Людкевичова комичнî ролѣ въ штукахъ зъ житя мѣщаньского и сельского добре ôтдає, тôлько єи голосъ не надаєся до роль зъ житя аристократичного. Признати належитъ п. Людкевичовôй добрый голосъ до спѣву въ оперетахъ. П-а Вербицка дуже молоденька єще артистка потребує бôльшои рутины. Такожь дирекція повинна бôльше зважати при обсадѣ роль, щобы пр. поважну ролю Настѣ въ „Марусѣ“ не призначати такъ неôтповѣдно, якъ се сталося. (*Конецъ буде.*)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Рада державна.*) Дня 18 (30) розпочалися на ново засѣданя рады державнои. На першôмъ зъ ряду 96-ôмъ засѣданю палаты послôвъ зложили приреченье ново обранî послы: Хлюмецкій (бувшій министеръ), Диркгаймъ, Ерлихъ, Гардтъ, Гавелка, Гайденъ, Глядикъ, Єкель, Коссовичь (зъ Буковины), Квичала, Митрофановичь (зъ Буковины), Мозеръ, Пенкъ, Питей (зъ Буковины), дръ Риттнеръ (зъ Галичины: Перемышль-Городокъ), Шмидереръ, Штайдль, Талиржь, Тонкли, Ворцель, Порггаймъ и Рачиньскій (зъ Галичины). — Гр. Таффе представивъ палатѣ новыхъ министрôвъ: Дунаєвского, Штрайта, Кремера и Вельзергаймба. Предсѣдатель палаты завѣдомляє, що противъ выборôвъ зъ бôльшихъ посѣлостій въ горѣшнôй Австріи внесено протеста. Правительство вноситъ предложенье о поборѣ рекрутôвъ на р. 1881 и предложенье о способѣ пенсіонованя професорôвъ теологичного факультету въ Краковѣ. — Министеръ финансôвъ предкладає буджетъ на р. 1881 и въ довгôй промовѣ поясняє финансове положенье державы.

(*Буджетъ на р. 1881.*) Финансове експозе представлене министромъ финансôвъ Дунаєвскимъ обнимає слѣдуючî головнѣйшî точки:

Выдатки державнî выносятъ brutto на р. 1881 . . .	441,537.000 зр.
выдатки державнî выносили brutto на р. 1880	423,451.000 зр.
отже на р. 1881 бôльше о	18,086.000 зр.
Потрутивши ôтъ сего признаный минувшого року кредитъ на будову аруляньскои желѣзницѣ . .	2,100.000 зр.
побôльшенье выдаткôвъ на р. 1881 выноситъ . .	15,986.000 зр.

Выдатки на р. 1881 побôльшено въ прирôвнаню до минувшого року въ слѣдуючихъ позиціяхъ: 1) до всполныхъ выдаткôвъ въ наслѣдство ухвалъ делегацій 3,700.000 зр., 2) въ министерствѣ внутренныхъ справъ въ наслѣдство необходимыхъ выдаткôвъ на воднî будовы и на списъ людности 634.000 зр., 3) въ министерствѣ краєвои обороны задля вплаты до фонду войсковыхъ таксъ 1,149.000 зр., 4) при регуляціи податку грунтового задля коштôвъ выкôнченя операторôвъ 830.000 зр., 5) при цлѣ задля бôльшихъ реституцій податку консумційного 2,050.000 зр., 6) при податкахъ консумційныхъ задля збôльшеня рефундація для Угорщины 1,590.000 зр., 7) въ министерствѣ торговлѣ задля потребы будовы правительственныхъ желѣзниць 7,936.000 зр. (Аруляньска и Меранъ-Боценъ 6,700.900 зр., при почтахъ и телеграфахъ 621.000 зр., рухъ желѣзниць 470.000 зр.); 8) въ министерствѣ рôльництва для пôднесеня краєвои культуры и пôднесеня науки господарства рôльничого и лѣсного, годôвлѣ товару, меліораціи и залѣсненя 1,000.000 зр., 9) при державнôмъ довгу задля бôльшихъ жадань въ опроцентованю рентъ 790.000 зр.

Менший выдатки заходятъ при загальнôй администраціи касъ о 422.000 зр. и при субвенціяхъ для желѣзниць задля сподѣваного користного руху о 1,832.000 зр.

Державнî доходы выносятъ на р. 1881 brutto	407,125.000 зр.
Державнî доходы выносили р. 1880 brutto .	398,278.000 зр.
Потрутивши дохôдъ зъ вой-	

скового фонду пôдофицерôвъ за р. 1880 . . 2,800.000 зр.
оказуеся збôльшенье доходôвъ на р. 1881 о . 1',647.000 зр.

Доходы побôльшаются въ слѣдуючихъ ôтдѣлахъ: краєва оборона 1,143.000 зр., безпосереднѝ податки 1,340.000 зр., консумційнѝ податки въ наслѣдство закона зъ 18 липня 1880 — 5,311.000 зр., тютюнъ 885.000 зр., министерство торговлѣ въ наслѣдство доходу зъ администрації почтъ и телеграфôвъ и бôльшого приходу зъ желѣзниць 1,609.000 зр., министерство рôльництва въ наслѣдство побôльшеня продукціи и т. п. 753.000 зр. Зменшилися доходы при министерствѣ просвѣты и вѣроисповѣдань въ наслѣдство убытку облигаційнаго наукового фонду о 589.000 зр.

Цѣлый буджетъ представляеся такъ:

Розхôдъ . . .	441,537.000 зр.
Дохôдъ . . .	407,125.000 зр.
отже недобôръ .	34,412.000 зр.
Ôттягнувши кредитъ на аруляньску желѣзницю .	6,500.000 зр.
позôстаe недобôръ на р. 1881	27,912.000 зр.
Въ порôвнаню до недобору р. 1880 . . .	25,137.000 зр.
представляеся побôльшенье недобору о . . .	2,739.000 зр.

(*Финансове положенье держави въ представлено мин. Дунаевского.*) Такъ зване финансове exposé мин. Дунаевского въ сущности ничимъ не рôжнится ôтъ такихже финансовыхъ поясненъ, съ якими звычайно доси выступали всѣ єго попередники. Въ тôмъ єго добра и слаба сторона. Добра, бо не кидаючися ôтъ разу на новѝ, ризиковнѝ дороги, якъ се зробивъ минувшого року Хертекъ съ своими податковыми проектами, не оманюе загалу надѣю на скоре привершенье рôвновагы въ буджетѣ, не даe обѣтниць, котрѝ бы опôсля оказалися неосущимыми и отверто розкрываe сумный станъ финансôвъ; слаба, бо коли не привертаe рôвновагы въ буджетѣ и ступаe тою самою майже дорогою, якъ попередники, тымъ самымъ даe оружіе въ руки противникôвъ-централистôвъ, котрѝ можутъ теперь mutatis mutandis нôдносити тіи самѝ замѣты противъ автономистичного министра финансôвъ, якѝ давнѣйше нôдносились зъ стороны автономистôвъ противъ централистичныхъ министрôвъ. Финансове положенье державы представляеся навѣть нôсля слôвъ мин. Дунаевского — сумнымъ. Недоборы поновляются, а навѣть взростаютъ. Теперѣшне министерство не пріобѣцюе зъ совсѣмъ понятныхъ причинъ ôтъ разу, якимсь героичнымъ способомъ привернути рôвновагу въ буджетѣ. Рôвновага може бути тôлько съ часомъ привернена. Въ якій спосôбъ се зробити? Єсть подвôйный спосôбъ: або зменшити выдатки, а именно выдатки на войско и на внутрѣшну управу, або побôльшити доходы. Першій спосôбъ не веде до цѣли, бо хоть дадутся еще гдекуда починити гдеякѝ ощадности, то всежь таки дуже малѝ, а бôльша еще ощаднôсть въ выдаткахъ на войско оскорбилабы збройну силу державы, а бôльша ощаднôсть на внутренньôй управѣ державнôй вызвалабы застôй въ внутреннôмъ житю державы. Остаeся отже лише другій спосôбъ. Що до побôльшеня доходôвъ, пригадуe министеръ, що еще передъ двома роками высказався въ радѣ державнôй затымъ, щобы побôльшити доходы державнѝ не черезъ нôдвышенье безпосередныхъ податкôвъ але черезъ реформу консумційныхъ и люксусовыхъ податкôвъ. Министеръ и теперь єсть тои самои гадки. Коли однакожь вже розпочато реформу безпосередныхъ податкôвъ, то годѣ єи урывати безъ марнои утраты стôлько выложеныхъ вже милiонôвъ на переведенье сеи реформы. Министеръ буде отже старався перевести реформу закона о податкахъ ôтъ будынкôвъ (Gebäudesteuer) вже радѣ державнôй предложеного, внесе предложенье о податку заробковôмъ и о змѣнѣ дотеперѣшного податку доходового. Министеръ згадуe, що реформа а властиво нôдвышенье безпосередныхъ податкôвъ маe свою границю, бо треба памятати, що безпосереднѝ податки черезъ додатки на потребы краєвѝ и повѣтовѝ стаются дуже высокѝ и невыносимѝ. Згадуe министеръ такожь о шкодливôмъ способѣ стяганя податкôвъ черезъ секвестраторôвъ, але, съ жалемъ мусимо сказати, що зъ непонятныхъ для насъ причинъ не обѣцюe скорого усуненя сего такъ великого зла. — Министеръ признаe, що безпосередными податками не можна покрыти цѣлого недобору и треба шукати новыхъ жерелъ. Тутъ указуe министеръ на предложеный вже єго попередникомъ проектъ о податку ôтъ нафты, а внесеный попередникомъ проектъ закона о належитостяхъ (Gebührengesetz) цôфас министеръ для переробленя, а то, щобы ôтповѣсти справедливымъ жалямъ людности на надмѣрне обтяженье оплатами снадщинъ поменшихъ (справа нôднесена на рускôмъ вѣчу народнôмъ. *Пр. Р.*) и щобы обложити оплатами оборотъ великими капиталами на биржѣ (що по части малобы заступити биржевый податокъ), и прирѣкаe предложити новый проектъ закона о належитостяхъ. Зъ дотеперѣшныхъ реформъ податковыхъ надѣeся министеръ слѣдуючого побôльшеня доходôвъ: зъ податку ôтъ будынковъ 1,600.000 зр., зъ податку заробкового и доходового 2,000.000 зр., зъ податку ôтъ цукру 400.000 зр., на случай принятя закона о податку ôтъ нафты дохôдъ зъ сего податку 4,400.000 зр., дохôдъ зъ оподаткованя газу до освѣтленя (Leuchtgas) 2,000.000 зр. (проектъ сего податку еще доперва выготовляeся) и зъ таксъ за вышинкъ горѣвки, въ случаю ухваленя дотычачого проекту, 1,500.000 зр. Єслибы наконець зôстала ухвалена новеля о належитостяхъ (Gebühren-Novelle), котру намѣряe внести министеръ, то зъ сего жерела сподѣваeся доходу около 4 мил. Такимъ чиномъ сподѣваeся министеръ для буджету будущого побôльшеня доходôвъ о 14—15 милiонôвъ. Дальше указуe министеръ такожь на тоe, що задачію правительства не може бути лише дбати о пôдвысшенье существуючихъ, а выдуманье новыхъ податкôвъ. Пôдвысшенье податкôвъ для покрытя цѣлого недобору 25—26 милiонôвъ булобы руиною економичною людности. Для того треба заразомъ дбати о тоe, щобы на дорозѣ законодательнôй и административнôй постепенно двигати господарскій розвôй людности. Въ кôнци указуe министеръ на тоe, що економичне житье ремесла, торговлѣ и рôльництва послѣдными часами починаe пôдноситися. При безпосередныхъ податкахъ вплынуло по конець жовтня о 1,877.000 зр. бôльше по надъ прелиминаръ, а при безпосередныхъ податкахъ при спродажи тютюну бôльше о 2,217.000 зр. понадъ прелиминаръ. Въ якій спосôбъ буде покрытый недобôръ, тоe укаже предложенье осôбного закона финансового.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Царь поверне въ сихъ дняхъ зъ Ливадіи до Петербурга. До Ливадіи выѣхавъ министеръ комуникацій, щобы сопроводити царя желѣзницею до Петербурга. На двôрци желѣзничôмъ въ Петербурзѣ не буде офиціяльного повитаня царя; тая церемонія ôтбудесь въ царскôй палатѣ.

Комитетъ министрôвъ рѣшивъ въ основѣ заведенье податку доходового.

Новый министеръ финансôвъ Абаза принимавъ сего тыждня депутацію ôтъ торговельникôвъ и промысловцѣвъ и въ ôтповѣди на ихъ промову высказавъ утяжливôсть и отвѣчательнôсть на своѣмъ становищи; однакожь надѣeсь, що при всесторонньôй пôдмозѣ успѣe сповнити надѣи царя, наконець додавъ, що ôнъ торговлю и промыслъ все буде мати въ опѣцѣ.

По страченю двохъ нигилистôвъ зъ послѣдного процесу появились зновъ новѝ двѣ нигилистичнѝ проклямаціи „Народнои Волѣ“ въ Петербурзѣ, печатанѝ на ручнôй прасѣ въ тайнôй друкарни съ пôдписомъ: „Екзекутивный комитетъ“. Зъ того видко, що полиція Петербурска не успѣла еще выкрыти всѣ тайнѝ друкарнѣ.

Телеграмы зъ Россіи донесли позавчера о выкрытю двохъ тайныхъ друкарнь одной въ Харковѣ другои въ Кіевѣ (южнорусская печатня). Рôвночасно въ обохъ тыхъ мѣстахъ арештовано по двѣ особы, зôстаючѝ въ звязи съ друкарнями.

Туреччина. Князь чорногорскій одержавъ численнѝ гратуляціи зъ случаю заняття Дульциня, а межи иншими такожь ôтъ Глядстона и князя болгарского. Але князеви Чорногорскому Дервишь баша не передавъ цѣлои призначеной области, а именно оставивъ въ посѣданю турецкôмъ Санъ-Гіоргіо; Турки не хотятъ тои мѣстцевости уступити. Чорногорскій министеръ дѣлъ заграничныхъ Радоничь, завѣдомивъ представителѣвъ державъ при двôрѣ чорногорскôмъ, що Дервишь баша помимо конвенціи войсковои, на пôдставѣ которои Санъ-Гіоргіо належитъ до територіи ôтступленои Чорногорѣ, не хоче выдати тои мѣстцевости покликуючись на евентуальный рѣшучій осудъ комисіи розграничуючои. Божо Петровичь выславъ для того ôтпоручника Ника Матановича до Санъ-Гіоргіо.

О принятю Чорногорцѣвъ черезъ жительство Дульциня доносятъ до часописій, що въ Дульциню и окрестности панує по входѣ Чорногорцѣвъ въ мѣсто цѣлковитый спокôй. Значнѣйшій мешканцѣ Дульциня ôтдали Божо Петровичови приналежну честь и повитали єго яко губернатора. Того самого дня заткнено и привитано чорногорску хоругвь. Чорногорцѣ выслали заразъ ôтряды войска для сторожи новои границѣ.

Зъ цѣлои ôтбувшоися легко процедуры передачи Чорногорцямъ Дульциня показуeся, що Порта, колибы була тôлько хотѣла, давно могла була ôтдати той округъ Чорногорцямъ. Вѣсти о сильнôй организаціи Альбанцѣвъ показались неправдивыми. Сильно зъорганизованыхъ Альбанцѣвъ не мôгъ бы бувъ Дервишь баша такимъ танымъ коштомъ перемогчи, якъ то сталось въ стычцѣ нôдъ Мушкою.

Князь Никита подяковавъ телеграфично султанови за коректне переданье Дульциня и высказавъ надѣю пріязного ôтношеня обохъ державъ.

Що до демонстраційнои фльоты то теперь ведутся переговоры, чи фльота маe розôйтись чи остати до залагодженя справы греческои, якъ предкладаe Англія. Бôльша вѣроятнôсть однакожь есть, що фльота розôйдесь, за чимъ промовляютъ: Нѣмеччина, Австрія и Франція.

Греція. Пôсля донесень зъ Атенъ правительство греческе замовило зновъ 12 батерій Крупна, 30.000 карабинôвъ, 12 лодокъ панцирныхъ, 12 торпедовыхъ и 4 картачôвницѣ. Зъ Румуніи мало прибути до Греціи зновъ надъ 300 охотникôвъ. Греческій министеръ вôйны наказавъ тремъ генераламъ ôтбути пересмотръ цѣлои арміи и всѣхъ закладôвъ войсковыхъ. Станъ арміи греческои маe выносити близько 55 тысячь людій.

НОВИНКИ.

— **Папа Левъ XIII** надавъ на прошенье нашого Архіерея кн. Романови Чарторыскому значный ордеръ за уступленье руинъ давного монастыря и церкви Василянъ а княгини гр. Старжиньскôй зъ Задарова переславъ дорогій нагрудникъ съ изображеньемъ папы за выбудованье церкви въ тôмъ селѣ.

— **Загальнѝ зборы** товариства **„Руска Бесѣда“** ôтбудутся дня 7 н. ст. грудня о год. 6 вечеромъ, на котрѝ Выдѣлъ всѣхъ П. Т. членôвъ до найчисленнѣйшои участи запрошуe. — *Отъ Выдѣлу „Рускои Бесѣды“.*

— **Выдѣлъ филіи тов. „Просвѣта“ въ Станиславовѣ** запрашаe всѣхъ пп. членôвъ **на выклады**, котрѝ ôтбудутся дня 12 л. грудня (въ Недѣлю) о год. $3^1/_2$ попол. въ салѣ Готелю Каминьского (ул. Тысьменицка). Одинъ зъ выкладôвъ буде „О добрыхъ дѣлахъ цѣсаря Іосифа II для рускаго народу“.

При тôй случайности будутъ могли пп. члены ôтобрати собѣ книжочки выданѝ Товариствомъ въ р. 1880 и заплатити вкладки належнѝ.

Въ Станиславовѣ д. 3. л. грудня 1880.

Евгеній Желехôвскій, предсѣдатель,
Остапъ Левицкій, секретарь.

— **О. Алексій Тороньскій**, катихитъ гимназіяльный въ Дрогобычи, выбраный Дрогобыцкою мѣскою радою въ мѣстцеву раду повѣтову.

— **Нова газета.** О. Иванъ Паумовичь заповѣдаe выдаванье чисто религійнои газеты **„Посланникъ сладчайшого Исуса“**. Отвѣчательнôсть за содержанье тои газеты передъ властію духовною бере о. Наумовичь на себе.

— Въ ночи зъ четверга на пятницю **згорѣло село Кривчичѣ** нôдъ Львовомъ. Пожаръ выбухъ въ дворѣ и при сильнôмъ вѣтрѣ згорѣло кромѣ двора 30 господарствъ селяньскихъ.

— **Нова читальня руска** завязалася въ жовтню с. р. въ селѣ **Рогôзнôй** нôдъ Чернôвцями.

— **Епидеміи**, котрѝ панували сеи осени во Львовѣ вже совсѣмъ майже **выгасли**. Мѣскій физикатъ записуe въ послѣднôмъ статистичнôмъ выказѣ за часъ ôтъ 26—30 падолиста тôлько 7 выпадкôвъ пошестій.

— **Нотарь въ Камѣнцѣ Струмиловôй**, п. Еразмъ Яницкій, зôставъ, якъ довѣдуeсь **„Батькôвщина“ засуспендованый** зъ свого уряду по причинѣ выточеного противъ нему слѣдства. П. Яницкій выдававъ скрипта нотаріяльнѝ на пожички жидôвскѝ селянамъ, дуже погубнѝ для селянъ, бо на пôдставѣ тыхъ скриптôвъ могли жидôвскѝ лихвярѣ за безцѣнъ набувати грунта селяньскѝ а властителя-селянина выкинути зъ єго батькôвскои землѣ и хаты.

— **Впр. о. Іосифъ Кобыляньскій**, конс. сов. и парохъ зъ Пôйла нôдъ Калушемъ, звѣстный жертволюбець на народнѝ и просвѣтнѝ цѣли, жертвовавъ по третій разъ вже на Стрыйску бурсу 30 зр.

— **Ц. к. Президія Намѣстництва змѣнила програму** концерта въ память цѣс. Іосифа II, предложену ѣй комитетомъ въ той спосôбъ, що заборонила ôтчитувати I зъ ôтчиту п. Барвѣньского слѣдуючѝ уступы: 1) на стор. 9 ôтъ слôвъ „Републиканьскій“ до слôвъ „жереломъ упадку“; 2) на стор. 16 „якъ и на молитву въ церквѣ“; 3) на стор. 17. ôтъ слôвъ „навѣть церкви“ до „жидови“ и ôтъ слôвъ „що жиды замыкали“ до „або свято“; 4) на стор. 28 ôтъ „Згадуe вправдѣ“ до слôвъ „арендарамъ-жидамъ“; 5) на стор. 30 ôтъ сл. „Нынѣ по 100 лѣтахъ“ до сл. „рускаго народа“. Уступъ о арендованю церковь жидамъ поданый въ ôтчитѣ въ дословнôмъ перекладѣ зъ польск. историка Шайнохи съ наведеньемъ жерела. II. Въ деклямаціи стиха Иляр. Грабовича на стор. 3 уступъ: „О чомъ ты въ могилѣ тôй чорнôй замкнула вразъ съ Іосифомъ II надѣйный нашь часъ“ а на стор. 4. уступъ: „Не вмрешь не загинешь пôдъ тяжкимъ обухомъ, ще кровь твоя зъ грудей не сплыла“.

— **Нунцій папскій** msgr. Ванутеллѣ, прибуде до Вѣдня около половины сего мѣсяця.

— **Зъ Коломыѣ** пишутъ намъ: Дня 29 листопада ôтбулося у насъ **торжество руске** въ память вступленя на престолъ бл. п. Іосифа II. О год. 9 рано ôтправивъ Впр. о. крыл. І. Кобляньскій службу заупокойну, на котрôй присутствовали: цѣлый штабъ офицерскій, староста въ парадѣ, тѣло учительске; представителѣвъ судôвъ и магистратскихъ не можна було замѣтити, тіи бо послѣднѝ удались до костела, где ôтправлялася служба за погибшихъ въ 1830 року. По службѣ о год. 11. удалися въ депутаціи рускôй о. Кобляньскій, п. Кульчицкій и о. Левицкій яко представителѣ рускихъ товариствъ до бюра п. старосты и выразили льояльнôсть и привязанье Русинôвъ до династіи Габсбургôвъ. Панъ староста принявъ депутацію дуже жичливо и розмавлявъ съ нею по руски. — Вечеромъ о год. 7 слѣдовавъ вечеръ музикально-литературный. Найперше державъ п. Гр. ôтчитъ о житю и дѣятельности Іосифа II, въ котрôмъ ясно выказавъ характеръ того великого монарха и єго заслуги, якѝ положивъ для народа. Ôтчитъ сей тревавъ надъ $1^1/_2$ годины. Ôттакъ ôтспѣвавъ мужескій хоръ: „Красна зоре“ и „Корона золотая“, котрѝ то пѣснѣ на жаданье публики мусѣвъ хоръ повторяти. По тôмъ слѣдовало представленье опереты „Цѣсарь Іосифъ II“, нарочно на той день оригинально написанои п. И. Трембицкимъ. Признати належитъ, що оперета та маe условія удержатися на рускôй сценѣ, позаякъ тематъ єи историчный, а переведенье акціи веселе и занимательне. Музику до тои опереты написавъ п. Ф. Долиста, капельмистръ рускаго театру, такожь удачно, черезъ що вартôсть очереты пôднѣсъ. По представленю театральнôмъ, въ котрôмъ брали участь оба авторы опереты, выголосивъ хлопчина селяньскій стихъ „Іосифъ II яко орачь“, а на закôнченье представлено образъ зъ живыхъ осôбъ, представляючій Іосифа II, орючого поле. Вже то можна сказати, що програма вечера була ответна въ кождôмъ взглядѣ, а выконанье удачне, за що численно зôбрана публика не щадила свого узнаня и рукоплесканя. На вечерѣ тôмъ замѣтили мы особенно велике число священикôвъ и войсковыхъ высшого степеня; польскои публики майже не було, бо она зôбралася була въ той самъ часъ въ сали магистратскôй на польскій бенкетъ. День передъ тымъ устроивъ ôтдѣлъ товариства педагогичного такожь вечеръ музикально-литературный (польскій) въ честь Мицкевича, на котрôмъ зачеплено рѣчи до вечера неотвѣтнѝ, а именно згоду braci Polaków i Rusinów dla zdobycia jednego celu, — а одинъ рускій человѣкъ, который о тôмъ державъ рѣчь, высказавъ такожь, що крестъ однораменный лѣпшій ôтъ трираменного!

— **Въ Товмачи** обходжено память цѣсаря Іосифа II дуже величаво. Мимо интригъ нашихъ противникôвъ зъѣхалося много священикôвъ и селянъ. При богослуженю выголошено двѣ ôтличнѝ проповѣди: одну въ церквѣ, другу пôдъ крестомъ. Опôсля наступило угощенье народа и обговореные важнѣйшихъ справъ. На богослуженю не було репрезентантôвъ ани староства ани выдѣлу повѣтового. Въ кôнци 8 селянъ ôтправилось на вѣче народне до Львова.

— **Зъ Рогатына** пишутъ намъ: Дня 29 падолиста ôтбулось въ церквѣ Рогатыньскôй торжественне богослуженье за цѣсаря Іосифа II, освободителя рускаго люду ôтъ паньскои неволѣ. Понеже обхôдъ памяти вступленя на престолъ цѣс. Іосифа II мавъ безъ сомнѣнія характеръ народный публичный, що такъ сказати державный, длятого завôзваeъ Рогатыньскій урядъ парохіяльный всѣ уряды цѣсарскѝ (староство, судъ повѣтовый, войскову мѣстцеву команду) и автономичнѝ (выдѣлъ повѣтовый и раду громадску). Плякаты въ рускôмъ языцѣ, розлѣпленѝ на всѣхъ важнѣйшихъ мѣстцяхъ Рогатына взывали вѣрныхъ на богослуженье, котре малось розпочати о 9 год. рано. О сказанôй годинѣ розпочалося богослуженье, котре ôтправляли три совѣтники консисторскѝ Впр. оо. Медвецкій приходникъ зъ Вербиловець, Чировскій приходникъ зъ Бабинець дольныхъ и мѣстцевый душпастыръ зъ Рогатына, дальше оо. Стефановичь, завѣдатель Потока и сотрудникъ зъ Вербиловець. Однакожь зъ запрошеныхъ урядôвъ явився въ церквѣ лишь ротмистръ уланôвъ и бурмистръ мѣста, Шеферъ; выдѣлъ же повѣтовый удався о год. 10 на богослуженье въ костелѣ за полягшихъ повстанцѣвъ въ р. 1830. Церковь була переповнена народомъ; на лицяхъ всѣхъ присутныхъ виднѣлась вдячнôсть для монархи-освободителя. И при сѣмъ случаю не обôйшлось безъ демонстрацій зô стороны Полякôвъ. Мѣстцевый приходникъ и кати-

хитъ шкôлъ Рогатыньскихъ приготовили многихъ зъ старшихъ школярôвъ до спѣву въ церквѣ пôдчасъ богослуженя. Але по 8-ôй год. передъ богослуженьемъ прійшовъ до директора школы инспекторъ рады окружнои п. Подгаличь и наказавъ директорови, щобы школярѣвъ спѣвакôвъ не пустивъ до церкви, бо инспекторатъ не маѥ „зъ горы“ наказу за цѣсаря Іосифа II молитися. Рôвночасно же пôшли школьнѝ дѣти до костела молитися за поляглыхъ зъ 1830 р., зъ чого мусится консеквентно вносити, що п. инспекторъ мавъ сей наказъ „зъ горы“. Коментаря, надѣємось, до сего факту не потреба намъ додавати.

— **Зъ Сянока** пишутъ намъ пôдъ днемъ 29 падолиста: Передъ годиною повернули мы зъ старинноi катедральноi церкви Сяноцкои зъ богослуженя за великодушного монарха-освободителя, котрого сегодня цѣла Русь галицка и буковиньска поминаѥ. Пять священикôвъ мѣстцевыхъ и доокрестныхъ ôтспѣвали службу соборну, котрôй присутствовало множество народа, власти цивильнѝ и войсковѝ. Величава була хвиля, коли около пріокрашеного тетрапода загремѣло сумне „вѣчная память“, выкликавше у кождого присутного згадку польско паньского заневоленя нашого народа. Нынѣ даремна вже праця нашихъ сусѣдôвъ выкоренити духа рускоro въ молодôмъ нашôмъ поколѣню, учачи ѥго по школахъ польско-патріотичныхъ пѣсній въ родѣ тои: „Bij Rusina-poganina!“, они не годнѝ вже придушити духа рускоro, котрый якъ митольогичный фениксъ при кождôмъ случаю розгараѥ въ живу поломѣнь. Намъ тутъ на окраинахъ Руси рѣдше лучаѥсь брати участь въ величныхъ рускихъ подвигахъ, тожь позвольте намъ ѥще до завтрѣшного „вѣча народно-рускоro“ въ столици Руси докинути наше слово: „Стôйте крѣпко, рускѝ патріоты, за правами нашои святои матери-Руси! Мы духомъ съ вами!“

— **Зъ Тернопôльщины** звѣщаютъ насъ: Въ понедѣлокъ обходили Тернопôльскѝ Русины 100 лѣтнѝ роковины Іосифиньскѝ ôтправою богослуженя въ середнôй церквѣ, на котре були запрошенѝ всѣ мѣстцевѝ власти администраційнѝ, судовѝ, школьнѝ и войсковѝ. Однакъ крôмъ войсковости и парафіянъ не бачилисьмо ни одного заступника названыхъ высше властій. Не дивуѥмся совсѣмъ, що никто зъ Полякôвъ не взявъ участи въ тôмъ богослуженю. Але вжежь совсѣмъ непростимымъ такій поступокъ ц. к. властій мѣстцевыхъ, котрѝ повинніи зъ уряду свого служити примѣромъ льояльности, а именно разило се кождого хочь троха обзнакомленого съ заслугою Іосифа II для нашого краю, що власти щкольнѝ съ молодежію не явились въ церквѣ на $1^1/_2$ годинне богослуженье. Се дрôбна, але рѣзка илюстрація направленя нашихъ ôтношень а именно школьныхъ. Коли бо въ церквѣ не явився ни одинъ урядникъ ани учитель (бо Русины такожь занятѝ по школахъ та урядахъ), не бракло ихъ въ демонстраціи листопадовôй въ костелѣ и на вечерѣ, на котрый були запрошенѝ всѣ урядники и учителѣ-Поляки и тамже зôбрались пôдъ окомъ ц. к. староства, а такожь и гдеякѝ учителѣ не безъ вѣдомости дирекціи. Такъ то у насъ умѣютъ цѣнити заслуги мужа, котрый тôлько здѣлавъ для шкôлъ въ Галичинѣ, а чого можна сподѣватися по молодежи школьнôй, выховуванôй въ дусѣ такôмъ, не потребуѥмо и говорити. Читальня руска святкувала такожь память Іосифа II, а проф. Загайкевичь выказавъ въ хорошôмъ ôтчитѣ для членôвъ заслуги Іосифа II въ загалѣ, а дла Русинôвъ особенно. Съ жалемъ однакъ сказати мусимо, що не много членôвъ явилося на ôтчитъ, понеже для гдеякихъ мѣщанъ все ѥще лучше смакуютъ „крупицы“ спадаючѝ зъ трапезы паньскои“, якъ руске слово, походяче зъ щирого серця. Потѣшаѥмося лишь тымъ, що присутнѝ на ôтчитѣ члены прійшли до свѣдомости свого людского достоиньства и соромлятся за своихъ брагей, котрѝ маютъ уши а не чуютъ, маютъ очи, а не видятъ. Тожь не теряѥмо надѣи, що й тѝ мѣщане, котрѝ дали затягнутися тамъ, где „зъ комина курится“, колись такожь прозрятъ и потрафлятъ охоронити ôтъ такого сорому власну свою честь. — Члены читальнѣ и филій тутешныхъ „Просвѣты“ и тов. им. Качковского выслали телеграмы привѣтнѝ до комитету Іосифиньского обходу.

— **Що зробивъ одинъ селянинъ рускій съ памфльетомъ на руске священьство?** (*Автентичне.*) Передъ концертомъ 29 падолиста змеркомъ вже якійсь кольпортеръ-полячокъ въ конфедератцѣ, певно одинъ зъ „walecznych“ съ рокôвъ 1848—1863 зачався за брамою входовою „Народного Дому“ и зъ ôттамъ кождому входячому селянинови выхавъ памфльетъ на руске священьство, печатане въ „drukarni Dziennika Polskiego“. Понеже на коритари було темно и „рогатôвки“ не можна було добачити, селяне въ добрôй вѣрѣ брали листъ папиру, задрукованый кирилицею. Але при свѣтлѣ коло сходôвъ селяне добачили на споднѣ польскій пôдписъ „Z drukarni Dz. Pol.“ и дерли той памфльетъ не читавши. Але знайшовсь одинъ селянинъ, котрый поступивъ собѣ мудрѣйше. Отъ иде ôнъ до конфедератника и каже: „Дайтежь и менѣ тоту ôтозву ôтъ пріятелѣвъ народа!“ Конфедератникъ зрадованый даѥ селянинови одинъ примѣрникъ памфльета, але селянинъ однымъ не вдоволюѥсь тай каже: „Що менѣ зъ одного, дайте менѣ хоть сто!“ Конфедератникъ пытаѥ: „На що Вамъ?“ — „Ба, на що, тажь пріѣду до дому, роздати по селахъ людямъ!“ Конфедератникъ зъ радости даѥ майже весь грубый жмутъ памфльетôвъ селянинови. Тогды селянинъ холоднокровно складаѥ всѣ тѝ памфльеты въ двоѥ, и твердыми, крѣпкими руками дре памфльеты на четверо приговорюючи при тôмъ ôтповѣднѝ такому актови слова. По скôнченю же цѣлого акту селянинъ бере ѥще холоднокровнѣйше конфедератника за ковнѣръ тай съ честію выводитъ за браму. Такъ то скôнчився подвигъ польско-патріотичный, о котрôмъ польскѝ газеты совсѣмъ замовчали.

— Мы вже кôлька разъ згадували **о малоруских представленяхъ театральныхъ въ Одесѣ**. Послѣдными днями доноситъ „Одесскій Вѣстникъ“, що кружокъ любителѣвъ драматичноi штуки и музики съ великою енергіею стремитъ до утвердженя въ Одесѣ малоруского репертоару. Представленями управляѥ п. Т. В. Чернышевъ. Дня 28 н. с. падолиста представлено: „За Нѣманъ иду“, оперета въ 2 дѣяхъ и „Москаль Чарôвникъ“, оперета въ 1 дѣѣ Котляревского. Въ першôй штуцѣ спѣваки и хоръ ôтспѣвали 16 уступôвъ. На закôнченье устроѥно народный танець „Полтавочка“.

— **Памятники руского малярства.** Гр. Войтѣхъ Дѣдушицкій, консерваторъ старинныхъ памятникôвъ въ всхôднôй Галичинѣ оповѣстивъ въ польскихъ дневникахъ ôтозву о потребѣ охороны для памятникôвъ именно церковного малярства на Руси. „Можнѝ родины давнѝ — пише п. Дѣдушицкій — нашого краю були переважно греческого обряду и они щедро пріокрашали рускѝ церкви. На Руси можна слѣдити розвôй окремои школы, котра початками своими сягаѥ XIII-ого вѣку и наслѣдуѥ штуку греческу, однакожь рôвночасно стыкаѥся такожь съ школою италійского малярства. Згадати тôлько о трехъ церквахъ. Въ Єзуполи, коло Станиславова суть образы Матери Божои съ тѣломъ Христа и Успенія, пригадуючѝ майстерскимъ живописаньемъ италійскѝ образы XIII-ого и XIV-го столѣтя; суть дальше три святѝ епископы, котрыхъ поважнѝ постати живо пригадуютъ найлучшѝ роботы зъ першои половины XV-ого столѣтя; суть наконецъ постати 12 апостолôвъ (сегодня немилосердно перемалёванѝ), котрѝ въ дохованыхъ старинныхъ начеркахъ показуютъ правдиво артистичну руку! Въ церквѣ Бучацкôй находится образъ св. Іоаиа Крестителя (крылатого, несучого на тарели власну голову), пригадуючій и духомъ и композиціею найлучшій роботы середновѣчноi Италіи; зарôвно и на иконостасѣ тожь церкви суть образы цѣнніи, пригадуючѝ стилемъ конецъ XV го столѣтя. Однакожь найвеличавшимъ памятникомъ старинноi штуки (живописи и рѣзьбы) ѥсть иконостасъ въ Богородчаньскôй церквѣ (гл. фельетонъ „Дѣла“ ч. 82. *Ред.*) Той иконостасъ маѥ надписи, зъ котрыхъ видно, що ѥго малювали монахи зъ Скита Манявского. Особливо удачнѝ: Успеніѥ и Преображеніѥ Господне. Иконостасъ той свѣдчитъ, що на Руси будôвництво и рѣзьбярство не уступали малярству. Впрочѣмъ може о тôмъ кождый пересвѣдчитися, глянувши хочбы на церковь Волоску во Львовѣ“.

— **Страшною смертію** згинувъ одинъ подорожный въ Угорщинѣ. Середъ дороги загрузъ въ болотѣ такъ, що вже не мôгъ зъ него выдобутись а на другій день знайдено ѥго вже неживого.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Денницѣ ч. 18** зъ 11 р. жовтня 1880 мѣститъ: Думка бездольного, Л.; Заручень, романъ истор.; Згадка (поезія) Л.; Нещастна любовь, опера въ 3 дѣйств. Т. Ш.; Клявзуля (поезія) И. Щ.: Замѣтки про взаємины рускоro языка и народноi литературы (дальше); Библіографія.

— **Przekrój w środkowych Karpatach z Chyrowa przez Uherce**, węgierski grzbiet Bieszczadu do Sturzycy, z uwzględnieniem niektórych przekrojów równoległych, podał Henryk Walter, c. k, starszy komisarz górniczy. Lwów. 1880. 8-ka, стор. 19 и мапа.

— **Ящуржиньскій** Хризантъ. Лирическія малорусскія пѣсни, преимущественно свадебныя, сравнительно съ великорусскими. (Ôтбитка зъ „Русскаго филологическаго Вѣстника“) Варшава 1880. 8-а ст. 133. Цѣна 1 рубель.

Вѣсти епархіяльнѝ.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Поставленѝ Всч. оо.: Т. Косевичь, сотрудникъ зъ Галича завѣдателемъ Черепина; И. Алексевичь зъ Черепина завѣдателемъ въ Губинѣ; І. Редкевичь, новопоставленый пресвитеръ сотрудникомъ въ Галичи; Т. Бородайкевичь зъ Ковалѣвки завѣдателемъ въ Городищи дек. Тернопôльского.

Презенту получивъ Всч. о. І. Черепашиньскій зъ Керницѣ на туюжь парохію.

Каноничну институцію на приходъ Ковалѣвку, дек. Бучацкого о. Ст. Новосадъ зъ Городища.

Въ терно принятѝ на парохію при домѣ карнôмъ (Бригидкахъ) во Львовѣ: 1) дръ Крижановскій, 2) Гаморакъ, 3) Андрей Бѣлецкій, проповѣдникъ катедральный.

Народне вѣче Русинôвъ.

во Львовѣ

дня 18 (30) листопада 1880.

Нѣмъ подамо повне справозданье зъ народного вѣча и повный текстъ бесѣдъ чотырохъ референтôвъ, доповняѥмо коротко наше послѣдне справозданье.

По бесѣдѣ о. Данила Танячкевича взглядомъ першои резолюціи, котру правительственный комисарь два разы перервавъ, забравъ голосъ о. Наумовичь. „Не буду говорити довго. Референтъ представивъ тутъ нашѝ историчнѝ права, нашѝ конституційнѝ права и нашѝ кривды, и сказавъ, що мы маѥмо повне право жадати для себе правъ народныхъ, рôвноуправненя. Я ѥще згадаю о однôмъ правѣ. Ото погляньте на тѝ поля, где проливалася кровь въ оборонѣ Австріи, на тѝ побоѥвища въ Италіи, въ Чехахъ, въ Нѣмеччинѣ, всюда, где боролась Австрія, а якже много знайдете тамъ костій нашихъ рускихъ воякôвъ?! А чижь тіи, що заперечуютъ намъ права, ôтдали рôвный податокъ крови? Ото ѥсть право, на котрôмъ такожь опираются нашѝ жаданя.“ По прійнятю першои резолюціи вôзвавъ предсѣдатель другого референта п. Барвѣньского до предложеня другои резолюціи. Привитаный грôмкими оплесками представляѥ бесѣдникъ сумный образъ матеріяльного быту нашого народа, страшного економичного упадку нашого селяньства и маломѣщаньства. Пояснивши датами статистичными сей упадокъ и выказавши рôжнородни причины сего упадку, якъ: безпомôчне полишенье що ино зъ паньщины вызволеного народа безъ помочи и проводу, довговѣковою паньщиною забытый змыслъ господарности и ощадности, выданье селянъ на експлюатацію, деморализуючій вплывъ коршемъ, занедбанье господарского и ремѣсничого образованя и т. д. — переходитъ бесѣдникъ до поясненя примусового вывлащеня селянъ и маломѣщанъ зъ ихъ прадѣднои землѣ, до задовженя господарствъ, а выказавши шкодливôсть такъ званыхъ „селяньскихъ банкôвъ“ а именно „старого селяньского банку“ и неôтповѣднôсть и цѣлковиту безцѣльнôсть проектованого кр. Выдѣломъ „краєвого закладу гипотечного“ поясняѥ условія користного кредиту и способôвъ организаціи такого кредиту на пôдставѣ нашихъ громадскихъ касъ пожичковыхъ, ихъ лучшого зъорганизованя, розширеня, евентуального пôдпоможеня державными и краєвыми фондами и ихъ органичнои звязи въ одну цѣлôсть кредитовои институціи приступнои для цѣлого народа. Дальше выказуѥ бесѣдникъ можливôсть ратунку задовженыхъ селяньскихъ господарствъ, вытыкаѥ дотеперѣшну бездѣльнôсть сойму въ тôй такъ пекучôй справѣ и высказуѥ жаданье якъ найскоршого рѣшеня сеи справы. Ôттакъ припоминаѥ бесѣдникъ, що въ загалѣ економичнѝ справы у насъ усунено если не на послѣдный, то на другій плянъ и що цѣлый загалъ мало занимався и занимаѥся тыми справами. Допервa грôзнѝ катастрофы якъ лицитація цѣлыхъ десяткôвъ тысячь господарствъ и до крайности посунене роздробленье и помѣшанье власности звертаютъ увагу загалу. Тожь треба намъ безнастанно клопотатись тыми справами, пôдносити нашь голосъ о нашôй матеріяльнôй нуждѣ и зъ своеи стороны працювати надъ усуненьемъ зла. Переходячи до другои точки економичноi резолюціи илюструѥ бесѣдникъ цифрами, якъ дуже обтяженый нашъ нарôдъ податками и всѣлякими данинами, а именно додатками до податкôвъ. На пôставѣ сегорôчного буджету краєвого критикуѥ бесѣдникъ господарку кр. выдѣлу и радъ пов. и доказуѥ, що додатки до податкôвъ такъ краєвѝ якъ и повѣтовѝ не такто продуктивно уживаются для добра народа, якъ бôльше для засыченя люксусового бюрократизму. Розказавши ôттакъ коротко исторію теперь переводженои реформы грунтового податку, поясняѥ, що пôдвышенье сего податку булобы руиною нашихъ селянъ и при тôмъ пôдноситъ заслуги пос. Озаркевича, котрый консеквентно стоявъ на сторожи сеи справы и противився замѣреному при реформѣ грунтового податку пôдвышеню. (Зôбранѝ взносятъ окликъ на честь о. Озаркевича: *Славно! Най жіѥ намъ!*) Переходячи наконецъ до умотивованя третои точки економичноi резолюціи выказуѥ бесѣдникъ необходиму потребу отвореня новыхъ жерелъ заробкованя нашому народови. И тутъ звертаѥ увагу на дотеперѣшну бездѣльнôсть и на занедбанье сеи справы черезъ соймъ и що доперва найновѣйшими часами озвалися голосы накликаючѝ до звороту и до дѣла. Представивши, якъ наше ремесництво занедбане упадаѥ пôдъ напоромъ чужои конкуренціи пôдпоможеноi желѣзницями, указавши дальше на бракъ господарскихъ и ремѣсничихъ та промысловыхъ шкôлъ приступныхъ для народа, на неôтповѣднôсть теперѣшныхъ польонизаційною системою прибитыхъ шкôлъ народныхъ, звертаѥ бесѣдникъ увагу на тѝ такъ рôжнородни а такъ богатѝ таланты, котрыми обдареный нашь нарôдъ, а котрѝ такъ свѣтло заявилися на краєвôй выставѣ вô Львовѣ и на выставѣ въ Коломыѣ и высказуѥ жаданье совѣстного плеканя сеи богатои стороны нашого народного таланту, утвореня господарскихъ, ремѣсничихъ и промысловыхъ шкôлъ и плеканя и пôддвигненя краєвого ремесла и промыслу. Указуючи на тоѥ ôтъ всякои національноi пристрасти далеке поле економичного пôддвигненя нашого народа взываѥ до розвою живои дѣятельности на тôмъ поли. Тую майже цѣлогодинну бесѣду выслухали всѣ згромаджень съ напруженою увагою и живыми неустаючими оплесками высказали свою признательнôсть. Особенно селяне съ ентузіязмомъ приняли ту бесѣду и опôсля самѝ высказали бесѣдникови свою подяку. (*Конецъ буде*)

Курсъ львôвскій зъ дня 29. л. падол. 1880.

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
1. Акціи за штуку.	р. кр.	р. кр.
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	277 50	280 50
„ львôв.-черн.-яе. по 200 р.	167 —	170 —
Банку гип. галиц. по 200 р.	296 —	300 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	97 30	98 30
„ „ „ по 4% ав.	91 25	92 25
„ „ „ по 5% ав. період.	97 30	98 30
Банку гип. галиц 6% ав.	101 70	102 70
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	101 50	103 —
3. Листы довжнѝ за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	98 —	99 —
Облиги комунальнѝ Гал. банку рустик. 6%	101 —	102 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 —	101 50
5. Лосы мѣста Кракова	19 50	21 50
„ „ Станиславова	23 50	25 50
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 50	5 60
„ цѣсарскій	5 52	5 62
Наполеондоръ	9 33	9 43
Нôвимперіялъ	9 62	9 72
Рубель россійскій срѣбный	1 57	1 71
„ „ паперовый	1 17¾	1 19¾
100 марокъ нѣмецкихъ	57 80	58 50
Серебро	99 50	100 50

Для консументôвъ и торговельникôвъ

поручаѥ

КАВУ

включно съ цломъ и опаковапьемъ, franco на кождy почтовy стацію австрійско-угорскои монархіи за попередным присланьемъ або послѣплатою належитости за кильограмъ.

1а Цейлонъ найлучша перлова	зр	2.—	Въ пачкахъ à 4¾ кильо netto.
1а великозерниста Куба	„	1.90	
1а арабска правдива Мокка	„	1.70	
1а найлучша Ява	„	1.55	
1а досконала Ріо	„	1.35	
1а найлучша Порторико	„	1.70	
1а Ст. Доминго	„	1.55	
1а найлучша Сантосъ	„	1.50	

Г. Зингеръ, Трієстъ.

(G. Singer, Triest.)

Докладный цѣнникъ (Preis-Courant) высылаю на жаданье franco. (8—10)

Лаврентій Рабый

господарь въ Старискахъ (остатна почта Шкло)

выробляѥ всякѝ **роботы рѣзьбярскѝ** до церквей, якъ иконостасы, царскѝ врата, рамы, семисвѣщники, пôдсвѣщники и т. д. за умѣренну заплату, а яка моя робота, то докажу рôжными свѣдоцтвами. (1—?)

Выдаѥ: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдаѥ: **Маркилъ Желехôвскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 91. Львôвъ, Середа 26 листопада (8 грудня) 1880. Рочникъ I.

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои отрочки печатнои.

Реклямаціи неопечатанѝ вôльнѝ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попереднє застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ПРИВѢТНА БЕСѢДА

о. крыл. Якова Шведзицкого

выголошена при ôткрытю народного вѣча Русинôвъ 18 (30) листопада 1880.

Витайте впч. Родимцѣ, витайте любимѝ гостѣ въ тôмъ єдинôмъ прибѣжищи Галицкои Руси, въ котрôмъ Вы завôзванѝ щирыми патріотами зôбралисъ числен но, щобы порадитись о нашôмъ незавиднôмъ станѣ и обдумати средства, якбы оживити и совокупити всѣ нашѝ силы для серіознои працѣ на залишенôй народнôй нивѣ и ôтразити на законнôй дорозѣ всякѝ бутнѝ напасти противникôвъ. Задача се не мала, але необходима. Не мала, бо приходитъ боротися съ противникомъ засôбнымъ въ розличнѝ средства, маючимъ вплывы и пôддержанымъ можными, тымъ часомъ коли наша Русь обмежена лише на свои малѝ силы и всѣма залишена. Задача необходима и свята, бо иде тутъ о ôтзысканье и обезпеченье природныхъ правъ миліонôвъ народа на своѣй питомôй землѣ, котрѝ хоть основными законами для всѣхъ австрійскихъ народôвъ запорученѝ, остаютъ для Русинôвъ мертвою буквою.

Єсли вже давно була пора до такого труду, то нынѣ она найвысша и найбôльше нагляча: передъ лицемъ свѣта и державы заявити, що насъ болитъ, ôткрыти смертоноснѝ нашѝ раны, заданѝ намъ противными стихіями, котрѝ жизнь нашу систематично пôдкопуютъ и уничтожити стремлятся, высказати, чого намъ треба и що пôсля законôвъ намъ належится.

Выбраный комитетъ Русинôвъ львôвскихъ и всѣхъ горячихъ патріотôвъ, представитъ Вамъ впч. Родимцѣ въ резолюціяхъ на теперь по крайнôй мѣрѣ наглячѝ нашѝ потребы, безъ котрыхъ осущеня не може обôйтись и процвѣтати ніяка народнôсть, а то на поли политичнôмъ, економичнôмъ, просвѣтнôмъ и внутреннои организаціи нашои.

Упрошенѝ до сего референты ôтчитаютъ погляды обдуманѝ на зборахъ комитету. Зводьте впч. Родимцѣ, звернути Вашу увагу на тіи предложеня, одобрѣтъ ихъ и заявѣтъ торжественно, що они вповнѣ згôднѝ съ Вашими желанями и що нарôдъ рускій жадає, щобы тіи резолюціи вôйшли въ повне житье. Заявѣтъ рѣшучо, щобы свѣтъ и держава узнали, що не одна яка тамъ фракція для якихъ то личныхъ выгодъ, якъ се нашѝ противники все голосятъ, боресся о русконароднѝ права, але що цѣлый нарôдъ рускій якбы одинъ мужь о нихъ допоминаєся. Бо и на то мы Васъ впчт. Родимцѣ тутъ запросили, щобы Васъ о то запытати и Вашого мнѣнія засягнути и якъ [одинъ] бесѣдникъ въ престольнôмъ городѣ [Ав]стріи запытувавъ на дняхъ зôбраный на [Сх]одѣ: чи правда то, що лише гдекотрѝ люде [скарж]уются оскорбленѝ въ своихъ правахъ, а нарôдъ о тôмъ не знає — ôтповѣли одноголосно, що всѣ и всѣ они о кривдахъ своихъ знаютъ; такъ и намъ прійдеся сказати, що цѣлый нарôдъ, якъ далеко Русь сягає, въ своихъ правахъ оскорбленый и що єго права безпощадно неповажаются; засвѣдчити прійдеся намъ, що все, що въ предложеныхъ Вамъ резолюціяхъ найдете, згôдне съ Вашимъ внутреннымъ пересвѣдченьемъ, що всѣ мы ôтъ малого до великого, нынѣ и завсѣгды противъ всякихъ вражихъ силъ ихъ боронити будемо.

Закимъ приступимо до ôтчитаня тыхъ резолюцій и до выбору президіяльного бюра слѣдує намъ єще славному основателеви конституціи нашому великодержавному Цѣсареви Францъ-Іосифови, котрый запоручивъ рôвноуправненье всѣмъ народамъ Австріи и єго переведеня бажає, взнести: Най жіє нашъ Цѣсарь Францъ-Іосифъ I многая и благая лѣта!

Цѣлый зôбръ взноситъ окликъ на честь Цѣсаря: „Многая лѣта!“

Народне вѣче Русинôвъ.

во Львовѣ
дня 18 (30) листопада 1880.
(Дальше.)

О. Щуровскій зъ Бокова пôдноситъ справу спадщинного поступованя. Бесѣдникъ живыми фактами поясняє, якъ то у насъ роблятся такъ званѝ списы посмертнѝ. Ото пріѣздитъ „судовый комисарь“ (нотарь а звычайно єго заступникъ) до села и робитъ списы спадщинъ. Щожь ôнъ тамъ записує? Нашъ селянинъ теперь бѣдный и не лишає великои спадщины. Кôлька горшкôвъ и мисокъ, кочерга, пара чобôтъ, яка кожушина, або свитина, у гдекого яка тамъ мѣзерна коровиця — все тоє йде до спису. Рѣчь ясна, що при теперѣшнôмъ убожествѣ селянъ можна за пôвъ дня поробити списы всѣхъ спадщинъ цѣлои громады. И такъ звычайно робится. Але инакше выглядає оно на паперѣ. Тамъ числитъ собѣ комисарь діеты осôбно за кожду спадщину, осôбно таксаторôвъ и т. д. и такъ выглядає, будьтобы ôнъ осôбно зъѣздивъ до села для списаня каждои спадщины. Отъ и на оплату тыхъ діетъ, тыхъ таксъ и належитостій иде мало що не вся и безъ того невеличка спадщина. Въ тôмъ лежитъ також одна зъ головныхъ причинъ нашого матеріяльного упадку и треба бы старатися, щобы тіи причины зла були усуненѝ. (*Славно!*)

О. Наумовичь заявляє, що не буде такъ основно говорити о народнôй нуждѣ, якъ референтъ, и не буде статистичными датами поясняти тои справы, а укаже лише на дуже сумный станъ економичный, котрый видимо всюда, где лише поглянемо. Зъ слôвъ референта выходилобы такъ, будьтобы мы проводирѣ доси не занималися економичными справами нашого народа. Мушу той поглядъ спростувати. Єще за першои каденціи соймовои внесли мы въ соймѣ внесенье о заведенье громадскихъ касъ и шпихлѣрѣвъ. Тоє внесенье о. Павликова пôдписали рускѝ послы, однакожь польска бôльшôсть соймова навѣтъ не поставила єго на дневнôмъ порядку и доси оно спочиває въ актахъ соймовыхъ. Якъ бы тоє внесенье было приняте, нарôдъ не стоявъ бы нынѣ надъ тою пропастію, надъ котрою стоитъ. Що до подѣльности грунтôвъ, то нашѝ рускѝ послы не голосували за дотычащимъ внесеньемъ пос. Смаржевского. Але треба сказати, що нашѝ послы селяне були тогды за подѣльностію грунтôвъ. Укажу єще на одну многоважну справу. Ото причина нашого упадку, що по дворахъ позаводжено машины. Нынѣ въ кождôмъ дворѣ єсть по однôй або и по двѣ машины. Они забираютъ народови заробокъ, они заступаютъ працю рукъ. Зъ тои причины не має нарôдъ заробку, не має пашѣ“... Прав. комисарь Соболякъ перерываєбесѣдникови: „Прошу, бесѣдникъ пôдноситъ соціяльне пытанье. Що тутъ о машинахъ говорити? То єсть соціялизмъ и я не можу позволити на тоє, щобы знову пôдбурювано. Вже попередный бесѣдникъ о. Д. Т. говоривъ роздражнюючо, то не належитъ до рѣчи. Прошу тоє залишити“. Численнѝ голосы: „Просимо дальше говорити! Говорити!“ О. Наумовичь заявляє, що совсѣмъ не думавъ пôдносити соціяльного пытаня, и сѣдає. П. Фялковскій (селянинъ) ôткликуєся до выводôвъ референта що до краєвои и повѣтовои господарки. „Коли тѝ панове — говоритъ бесѣдникъ — такъ господарують, що діюрнистамъ платятъ денно по 5 зр., якъ то высказавъ п. референтъ, то мы мусимо жадати, щобы за насъ бôльше памятати. Мы не маємо за що такъ дорого платити діюрнистамъ, а маємо свои наглѣйшѝ потребы. Кôлько то зъ нашихъ господарствъ рôчно нищится черезъ огонь?! А якъ бы то зъ тыхъ нашихъ грошій хоть частку ôтложили на тоє, щобы забезпечити нашѝ господарства ôтъ огня. Отъ якъ бы н. пр. кто має господарство на 900 зр. єму було забезпечено ôтъ огня хочь 400 зр., то вже на случай огня таки не лишивбыся ôнъ съ голыми руками и не булабы така велика нужда якъ теперь, якбы завести всюда таку асекурацію, то нашѝ господарства не такъ бы руйнувалися“. Дальше говоритъ бесѣдникъ о радахъ повѣтовыхъ и жадає, щобы знести рады повѣтовѝ. Въ кôнци переходитъ до роздробленя грунтôвъ и указує на тоє, що грунта не тôлько роздробленѝ, але и такъ розкиненѝ, що богато тратится часу на хôдъ, управа не може бути ôтповѣдна и надзôръ утрудненый. Бесѣдникъ освѣдчаєся для того за комасацією грунтôвъ. Референтъ п. Барвѣньскій забирає єще разъ голосъ, щобы ôтповѣсти на гдеякѝ пытаня тутъ пôднесенѝ. Передовсѣмъ поясняє, що справы економичнѝ суть у насъ такъ важнѝ, але при тôмъ такъ многочисленнѝ и рôжнороднѝ, що они не дадутся всѣ наразъ, а тымъ менше всѣ всесторонно и основно обговорити. Предложенѝ резолюціи ôтносятся головно до

По Іосифиньскихъ роковинахъ.

Споминки *Григорія Ц.*

I.

Мѣсяцѣвъ тому кôлька загомонѣвъ престольный Княжь-городъ нашъ тысячами голосôвъ рускихъ, злявшихся въ величну, чудову гармонію, щобъ ôтдати честь и послѣдный поклôнъ дорогимъ памятникамъ нашого ôтродженя — мощамъ б. п. Григорія и Спиридіона и иншихъ имъ мыслію и духомъ спорôдненыхъ достойникôвъ церковныхъ. День бувъ прекрасный. Ясне, весняне сонце котячись звôльна по голубôмъ небосклонѣ палало цѣлымъ жаромъ свои силы, зарѣло неначебъ бажало ôтгрѣти и бодай на часочокъ оживити тѝ свѣтлѝ зорѣ колишныхъ часôвъ, нынѣ тлѣнии жертвы чорнои могилы. Навколо рядомъ уставленыхъ домовинъ, буйно застеленыхъ вѣнцями и цвѣтами стоявъ въ величезнôмъ крузѣ нарôдъ рускій, єго представителѣ духовнѝ и свѣтскѝ, молодѣжь старша и молодша, братства и товариства, а дальше, дальше розтягалися непрозримѝ товпы селянъ, поспѣшившихъ на сумный обрядъ изъ всѣхъ сторôнъ широконивои галицкои землѣ.

Єще хвиля, и мощѣ великихъ Отцѣвъ перенесутся тамъ, где блаженного ихъ супокою жадна вже сила не нарушитъ.

Сонце клонилось и золотило вже высокѝ краѣ свои колыски, коли зъ тиха ôторвався жалôстный звукъ панахиды, тихій и супокôйный, но супокоємъ своимъ прошибаючій на вскрôзь, далеко порываючій мысли и душу. Не довго — и перегомонѣвъ лишаючи въ душѣ єще тяжшій, єще важкійшій розстрôй, якъ передъ тымъ. Хвиля святочнои тишины — глубокого суму. Кождый поглядає то на домовины, то на духовныхъ;... єще разъ на одныхъ, єще разъ на другихъ. А въ поглядахъ тыхъ малюєся неначе въ тихôй молитвѣ мысли якесь невысловлене бажанье, якѝсь тайнѝ жаданя душѣ, котра переповнена надмѣромъ чувства проситъ и тремтячи выжидає ôтрады, улекшеня, потѣхи. Але ихъ не стало...

Стало силы, щобъ розôрвати твердѝ многолѣтнѝ могилы и великѝ ихъ жертвы выдобути на свѣтъ, стало силы, щобъ простымъ механизмомъ тысячнѝ чутя, найрôжнороднѣйшѝ гôркѝ и солодкѝ споминки выкликати въ сердечнôй душѣ рускôй; але силы, котрабы те незмѣрне море чутя злляла въ одинъ голосъ, котрабы щирымъ словомъ воскресила бувальщину, дѣло батькôвъ и на новôй ихъ могилѣ поставила новый памятникъ — памятникъ заслуги покôйникôвъ а ôтрады и надѣи жіючихъ, такои благотворнои силы, [та]кожу, не стало й не було. Правда, що тоє „лопатою“ не далось вчинити.

Тому тихо и сумно ступавъ кождый за домовинами батькôвъ, тихо, неначебъ замыкався съ свѣтомъ свого чутя въ собѣ самôмъ, тужливо тôлько позыраючи ôтъ часу до часу на вѣтромъ колысанѝ вѣнцѣ, єдину вдяку, на яку кожда заслуга по смерти певно числити може.

II.

Минали зновъ мѣсяцѣ и недѣлѣ, переходили своимъ звычайнымъ, повôльнымъ, ôтвѣчнымъ ходомъ. Зъ великого народного свята, перенесеня мощій рускихъ батькôвъ, оставали лишь споминки, а и тіи въ начаткахъ невеликѝ, чимъ разъ бôльше затиралисъ, блѣднѣли, марнѣли — ажь, коли громы и тучѣ навѣстили Княжь-землю, пропали въ безвѣсть совершенно. Не легкожь було и о тôмъ думати. И зновъ сонце всходило надъ слезною Галичиною, якъ передъ тымъ, темноверхѝ Бескиды покрывались мракою, якъ передъ тымъ, а жайворонокъ взбиваючись пôдъ облаки дрôбнымъ щебетаньемъ солодивъ одинъ гôрку роботу подолянина, одинъ однѣсенькій, сердега, якъ передъ тымъ, передъ тымъ!

Ажь отъ, коли по Галицкôй Руси залягавъ давнѣйшій блаженный супокôй, мирна вечѣрна соннôсть — заяснѣла неначе вѣщунка всходячого сонця гдесь зъ далека — червона заря, загомонѣли давнѝ якіись голосы, вѣсти, котрѝ пôдходячи чимъ разъ близше, чимъ разъ бôльше оживляючись — встрясли въ кôнци що тôлько звѣвшоюся рôвновагою Галичины, заколысали єи твердыми посадами. „Монарха пріѣде, Монарха“ розносили легкѝ крыла подôльского вѣтру, густѝ фалѣ Днѣстра и шумнѝ неспокôйного Прута. „Пріѣде — пріѣде“ ôтбивали яснѝ стѣны Бескида, тысячнымъ ôтгомономъ ôтдаючи свѣтови пожадану сердечну вѣсть. Чудно сталось въ тихôй Галичинѣ. Оживились дороги польскѝ и желѣзнѝ, крутѝ и простѝ. Зъ найдальшихъ закуткôвъ спѣшило все, побачити милостиве лице Єго Величества, хоть дорогу, куды переѣде, хоть мѣсто, где буде гостити. Тажь оно престольне-наше. Сердечный нарôдъ та неоглядный! „Куда спѣшитъ ôнъ нерозумный, куда? — до Львова?“ Въ товпѣ, глотѣ наплывшихъ затемнятъ єго, задавлятъ. Где ôнъ въ великôмъ свѣтѣ подѣєся, притулитъ?

„Чи у насъ не ма свои хаты?“ гордо ôтрѣзували. „Чи не складали послѣдный кервавый грôшь на — рôдный Дôмъ?“ Ôнъ такъ великій, высокій! миліоны помѣститъ!

Помѣститъ — помѣститъ, ôтгомонювали высокѝ муры — але не васъ!

трехъ точокъ: задовженя селяньскихъ и маломѣщаньскихъ господарствъ, надмѣрного обтяженя податками и отвореня новыхъ жерелъ заробкованя. Въ напечатаныхъ мотивахъ економичнои резолюціи указанй менше-бôльше всѣ справы пôдношенй попередными бесѣдниками. А що есть еще кромѣ сего дуже много важныхъ справъ економичныхъ неполагодженыхъ а навѣть не розъясненыхъ, се доказує власне, якъ доси було се поле у насъ занедбане. Говорячи о тôмъ занедбаню, не хотѣвъ бесѣдникъ зъ того робити замѣту рускимъ посламъ, божь они мали еще и иншй справы до обороны, именно справы политично-народнй. Тутъ указує бесѣдникъ, якъ политична борба Полякôвъ противъ Русинôвъ шкодливо вплывае на економичный розвôй краю. Пристрасть національна заслѣплює навѣть въ справахъ економичныхъ спôльныхъ не лише одному рускому народови. Нынѣшною резолюцією заявляютъ Русины, що не руководятся сею пристрастію, але пôдносятъ такй справы, котрй суть жизненнй не тôлько для рускаго, але навѣть для польскаго народа. Кто справдѣ бажае добра народа и краю, сей буде и повиненъ попирати нашй стремленя справдѣ народнй. Въ кôнци звертаєся бесѣдникъ до пытаня радъ повѣтовыхъ и остерѣгае передъ надто великою поспѣшностію въ рѣшаню сеи важнои справы. Що теперѣшнй рады повѣтовй неôтповѣдають своѣй задачѣ, а при тôмъ суть надто коштовнй, се рѣчь певна, але причина сего лежитъ по перше въ ихъ неприродньмъ складѣ и блудньôй ординаціи выборчôй, а по друге въ ихъ лихôй господарцѣ, а радше бездѣльности. Зъ того однакожь не можна судити еще о самôй институціи, не можна говорити о шкодливости самои идеѣ повѣтового житя автономичного, котра есть идеею свободы. Бесѣдникъ поясняе, що рады повѣтовй моглибы много и доброго дѣлати, а потребуютъ лише основнои реформы.

По тôмъ прійнято другу резолюцію (економичну) одноголосно.

Трету резолюцію представивъ дръ Корнило Сушкевичь. Ясне напятнованье польонизаційнои тенденціи теперѣшного школьництва, смѣлôсть выводôвъ, зручне угрупованье фактôвъ, зъеднали повну и заслужену признательнôсть бесѣдникови. Неустаючй оклики зобраныхъ заявили, що бесѣдникъ высказавъ судъ о кр. радѣ школьнôй зъ серця всѣхъ Русинôвъ. Жива участь цѣлого збору, а именно селянъ показала, якъ дуже занимаєся нашь народъ справами школъ и якъ уважае ей многоважною для свого народного житя и розвою. (Бесѣду подалисьмо вже въ попереднôмъ Ч-лѣ.) О. Георгій Кмицикевичь пôдноситъ, щобы до розолюціи школьнои приступили всѣ громады и щобы всѣмъ громадамъ тую резолюцію переслати, що одноголосно прійнято.

Четверту резолюцію мотивуе п. Юліянъ Геровскій. Бесѣдникъ указуе на тое, що дуже часто не користаемо зъ правъ доси намъ признаныхъ, боимося вносити прошеня и поданя по руски чи то до судôвъ чи до иншихъ урядôвъ. Такъ дальше не повинно дѣятися. Мы всѣ повиннй все и всюда користати зъ нашихъ правъ, повиннйсьмо нашими рускими поданями закинути суды и уряды, а будьмо певнй, що мусимо дôйти до нашихъ правъ. Дальше звертаєся бесѣдникъ до поступованя Полякôвъ и представляе, що голосы згоды пôднесенй зъ польскои стороны були тôлько блудными огнями, котрымъ годѣ дати вѣру, бо на дѣлѣ поступаютъ Поляки совсѣмъ противъ идеѣ згоды. Перше условіе згоды есть основна змѣна дотеперѣшного поступованя супротивъ Русинôвъ. Сего Поляки доси не учинили. Бесѣдникъ теплыми словами загрѣвае до працѣ, сполученя силъ и смѣлости обороны рускои народности. (*К. б.*)

ДОПИСИ.

Зъ всходнои Галичины. (*Голосъ учителя въ справѣ школъ народныхъ и семинарій учительскихъ.*) (*Дальше.*)

Не можу закôнчити моихъ увагъ о школьництвѣ не згадавши о комисіяхъ екзаминаційныхъ для учителѣвъ школъ людовыхъ и выдѣловыхъ. Если бо рускй школы одержуютъ нынѣ такихъ квалификованыхъ учителѣвъ, котрй неôтповѣдають потребамъ рускихъ школъ, то вина сего лежитъ въ дуже великôй части такожь на комисіяхъ екзаминаційныхъ.

Такихъ комисій маемо въ краю двѣ: во Львовѣ и въ Краковѣ. Обѣ они именованй на предложенье кр. рады школьнои черезъ министерство.

Здавалобыся, що особенно комисія во Львовѣ, котра удѣляе квалификаціи для школъ такъ рускихъ якъ и польскихъ, повинна бы складатися зъ людій знаючихъ добре по руски и по польски. Дальше повинно бы бути, на случай мѣшанои квалификаціи, точно означено, много предметôвъ маe пытатись въ однôмъ язычѣ, а много въ другôмъ. Мѣжь тымъ всего того ни слѣду! На мабуть 19 членôвъ комисіи есть кромѣ екзаминатора рускаго языка и катихита для Русинôвъ, лишь двохъ членôвъ, котрй знаютъ по руски. При такôмъ складѣ комисіиôтбуваеся испытъ майже выключно въ языцѣ польскôмъ; по руски даeся мовъ бы лишь для формы одно або два пытаня. — Въ подôбный способъ поступае собѣ комисія при надаваню квалификаціи до рускихъ выкладôвъ; она удѣляе ей часто такимъ людямъ, котрымъ бы не повинна удѣлити. Я самъ бачивъ учителѣвъ, котрй слабо по руски говорили, а мимо того одержали квалификацію до рускихъ школъ.

Еще гôрше стоитъ дѣло въ Краковѣ. Въ заходньôй Галичинѣ заведено въ всѣхъ учит. семинаріяхъ надобовязкову науку рускаго языка. Кождый зрозумѣе, що за 2 годины тыжднево не много можутъ родовитй Поляки научитися тамъ по руски. Мимо того удѣляе комисія краковска, котрои складъ для насъ еще некорыстнѣйшій якъ во Львовѣ, такимъ ученикамъ квалификаціи до рускихъ выкладôвъ! Провôдна гадка такъ надобовязковои науки рускои, якъ и удѣлюваня рускихъ квалификацій здаeся бути тая, щобы подати можнôсть Мазурамъ, для котрыхъ въ заходньôй Галичинѣ не достае мѣстць, усѣгатись о рускй посады. Сею то дорогою одержуемо мы зъ ôттамъ не разъ учителѣвъ, котрй навѣть говорити по руски не знаютъ.

Обѣ комисіи екзаминаційнй представляютъ такъ анормальный видъ, що дальше такъ оставатися не можутъ. Намъ добиватися рѣшучо основного ихъ змѣненя; именно поученй досвѣдомъ, що всяка спôлка съ Поляками выходитъ завсѣгды на нашу некорысть, повиннй мы домагатися особнои комисіи рускои, котрабы мала выключне право удѣляти квалификаціи до рускихъ выкладôвъ.

Такъ подавъ я почт. читателямъ „Дѣла“ образъ нашихъ школъ народныхъ и семинарій учительскихъ. Образъ той далеко еще не повный, показуе однакожь наглядно, що нашй школы прибрали направленье совсѣмъ несходне съ ихъ цѣлію, и сталися арeною польскои пропаганды.

Еслижь застановлюся надъ причинами того сумного явленя, то виджу ихъ въ рôвнодушности правительства для насъ Русинôвъ, а потому въ нашôй власнôй рôвнодушности, непорадности и дезорганизаціи.

Мимо того, що законы признали кождôй народности право до розвою на питомôй основѣ и выключили зъ школъ всякй чужостороннй насилованя, выдано у насъ дорогою роспоряджень такй уставы, котрй постановленя основныхъ законôвъ роблятъ для насъ илюзоричными. Они поставили въ той способъ на чолѣ нашого школьництва краeву раду шк. и приписали ѣй складъ, котрый Русинôвъ майже цѣлкомъ зъ неи выключае и ставитъ рускй школы пôдъ неограниченый вплывъ польского елементу. Такъ само зложенй рады шк. окружнй; въ тôмъ дусѣ именованй инспекторы краeвй и окружнй и т. д.

Здавалобыся однакожь, що бодай самй Русины будутъ крѣпко стояли на своѣй сторожи, и якъ найбôльше выкорыстаютъ тую одробину правъ, яку намъ уставы еще признаютъ. Въ всѣхъ радахъ школьныхъ маемо прецѣнь ординаріятскихъ заступникôвъ, котрй вже зъ природы рѣчи суть Русинами. Здавалобыся, що рускій ординаріятъ, пôзнаючи важнôсть тыхъ становищъ, именуе до рады шк. краeвои и до радъ окружныхъ своими заступниками такихъ людій, котрй неустрашимо и съ цѣлымъ посвященьемъ станутъ въ оборонѣ рускои церкви и народности, що буде строго наглядати и контролювати ихъ дѣятельнôсть, давати имъ инструкціи, жадати ôтъ нихъ безперестанно справоздань и т. д. Съ жалемъ сказати мусимо, що такъ не дѣeся. Орд. заступники существуютъ у насъ мовъ бы лишь для формы. Бôльшôсть ихъ не почувaeся до важности своихъ повинностій ани до отвѣчальности и далекою ôтъ того, выступати противъ безправностямъ зъ польскои стороны. Такимъ чиномъ не маъ нихъ ніякого хôсна; для насъ дѣйстно все одно, чи они суть, чи нѣ!

Найважнѣйшимъ есть для насъ становище орд. заступника въ радѣ школьнôй краeвôй. Его задачію повинно бути, пильно чувати надъ дѣлами своеи церкви и народности, вышуковати и выводватись о всѣхъ безправностяхъ сподѣяныхъ намъ на поли школьництва, пôдносити ихъ передъ радою и домагатися съ цѣлою енергією ихъ усуненя. На случай опору зъ стороны польскихъ членôвъ повиненъ при вопіющихъ кривдахъ вносити протесты до протоколу и жадати, щобы тіи протесты були предкладанй министерству; заравомъ повиненъ бы завѣдомляти о такихъ справахъ свôй ординаріятъ, щобы той особно мôгъ пôдносити ихъ передъ правительствомъ. Правда, що тымъ способомъ не булибы еще усуненй всѣ нашй кривды, але то певно, що нашй противники не поступалибы съ нами такъ безвзглядно, видячи сильного заступника рускихъ справъ. Розумѣеся, що мужъ той мусѣвбы посѣдати не тôлько здôбности и точне знанье всѣхъ дѣлъ школьныхъ, але ôтзначуватися такожь сильнымъ и неустрашимымъ характеромъ, посвятитись цѣлкомъ народной идеѣ и бути приготованымъ на всякй переслѣдованя.

(*Конецъ буде.*)

Коломыя. (*Львôвскій рускій народный театръ пôдъ дирекцією Т. Романовичь въ Коломыи.*) (*Конецъ.*)

П. Гриневецкій яко резишеръ сповняе совѣстно свою задачу, роздѣляя по можности добре ролѣ такъ що майже все акторъ ôтповѣдае характерови особы, котру представляе. Самъ выбирае собѣ досыть трудній задачѣ и ôтдае ихъ совсѣмъ вѣрно. Трудну задачу мавъ нашь артистъ до сповненя граючи Святошу въ комедіи Молієра и вывязався зъ неи цѣлкомъ вдоволяюче. Однакожь слѣдячи за мнѣнiемъ знатокôвъ можемо замѣтити, що въ Далилѣ въ роли графа Карніолёго (Carnioli) артистъ найслабше розвинувъ акцію протектора, мецената штуки именно тогды, якъ належало ей найлучше представити разъ по причинѣ бенефису а по друге для того, що се майже переважно по разъ першій передъ нерускою публикою дѣялося. Ив. Гриневецкій впрочѣмъ належитъ зъ мущинъ до найсимпатичнѣйшихъ особъ персоналу театрального а публика въ загалѣ и руска и не руска уважае его найбôльше заслуженымъ артистомъ. П. Стефуракъ выступае по бôльшôй части въ роляхъ селянъ и мѣщанъ и ôтдае ихъ безперечно превосходно — слабше удаются ему ролѣ лицъ аристократичныхъ, а понеже дирекція п. Стефуракови отвѣтнй ролѣ призначае, длятого то и игра п. Стефурака завше вѣрностію ôтличаeся. Смѣемо тôлько замѣтити, щобы не все и не во всѣхъ роляхъ уживавъ стереотипного розкладаня рукъ и пôдношеня раменъ скривляючи при тôмъ одинаково лице. П. Лясковскій есть душою кождого майже представленя, бо ôтдае майже завсѣгды любовника, и въ тôй роли есть найлучшимъ артистомъ нашои сцены. П. Лясковскому належится всяка признательнôсть зъ стороны публики, тожь и публика завше симпатично до его игры ôтносится. Въ обохъ трагедіяхъ Шиллера „Розбôйники“ и „Интрига и любовь“ представляючи въ першôй Короля Мора и въ другôй Фердинанда, сына Вальтера сповнивъ свою задачу дуже добре. Жаль намъ тôлько, що штука „Данишевы“ дана на дохôдъ п. Лясковского пôдъ взглядомъ финансовымъ такъ слабо выпала, що публика труды сего артиста матеріяльно численнымъ участiемъ сего вечера не поперла. Вправдѣ бувъ слотный день, но все таки годилося, щобы бôльше гостій зôйшлося. Пôднести мусимо велику совѣстнôсть, пильнôсть п. Лясковского въ повненю своеи задачи. Не ошибнемося, если скажемо, що жаденъ зъ акторôвъ нашого товариства такъ пильно ролѣ не выучуeся и нею цѣлкомъ перенимаeся якъ п. Л. такъ, що душа артиста въ хвили игры переливаeся въ душу особы, котру представляе. Признати треба п. Лясковскому плавну вымову руску и вѣрнôсть акценту рускаго, хоть не есть зъ роду Русиномъ. П. Лясковскій молодый человѣкъ съ великимъ артистичнымъ талантомъ вѣщуе хорошу будучнôсть нашôй сценѣ и може велику славу ѣй принести. Маленьку тôлько хибу пôднесемо т. е. стереотипне перехилюванье головы майже въ кождôй сценѣ. П. Плошевскій есть добрымъ акторомъ що до игры самои такъ въ роляхъ поважныхъ якъ и комичныхъ. Въ трагедіи Шиллера „Розбôйники“ ôтдавъ чорный характеръ Франца Мора превосходно, въ драмѣ „Данишевы“ представивъ старого князя совсѣмъ вѣрно. Непростиму и ничимъ не оправдану хибу маe нашь артистъ въ тôмъ, що фалшивый наголосъ дае въ бесѣдѣ рускôй, бо дуже часто акцентуе на переднослѣдньôмъ словѣ мѣсто на третôмъ або першôмъ ôтъ кôнця а иногды навѣть чисто польскихъ слôвъ уживае якъ ґаѣ мѣсто гаѣ. Акторъ фалшивымъ акцентомъ псуе ефектъ самои игры а рускôй сценѣ наноситъ тымъ перекручованьемъ рускихъ слôвъ велику шкоду. П. Стечиньскій граe съ повною свободою такъ комичнй якъ и поважнй ролѣ, а сцену руску пôдноситъ хорошимъ сильнымъ голосомъ. П. Людкевичь, комикъ найлучшій рускои сцены заховуе всякй гестикуляціи ôтповѣднй своимъ ролямъ, одинъ тôлько и то великій закидъ мусимо зробити п. Людкевичови, то есть, що не выучуeся роль и спускаeся на суфлера. Вправдѣ рухи комичнй п. Людкевича покрываютъ нераз неумѣнье ролѣ, всежь таки робитъ се нехороше враженье на публицѣ. Въ штукахъ народныхъ точнѣсенько ôтдае п. Людкевичь арендаря або жида-ганделеса. Такожь дуже гарный его голосъ въ спѣвахъ и велика вправа въ танцяхъ. Съ жалемъ приходится намъ щиру правду вызнати, що товариство драматичне лишь въ однôмъ п. Людкевичу маe доброго танцера въ штукахъ такихъ, где народнй танцѣ приходятъ. Въ Гальцѣ лишь п. Людкевичь потрафивъ голубого мазура добре ôттанцювати або чардаша въ Угорекôмъ охотнику. Молодй артисты пп. Манастырскій, Полотницкій и К. Гриневецкій сповняютъ совѣстно свои задачѣ — видно у всѣхъ талантъ до драматичнои штуки, особливо въ п. Полотницкôмъ до комичныхъ роль, якъ се пôзналисьмо въ комедіи „Ревизоръ зъ Петербурга“. П. Манастырскій дуже добре представляeся въ роляхъ поважныхъ, якъ се показалося въ „Сельскихъ пленипотентахъ“, и въ „Дмитрѣ Кривоприсяжнôмъ.“ П. К. Гриневецкій ôтповѣдный до наивныхъ роль, тôлько бôльше смѣлости въ игрѣ. Хороша зверхнôсть съ доброю игрою може здѣлати п. К. Гриневецкого дуже симпатичнымъ для публики, если тôлько дальше буде старатися для рускои сцены совѣстно працювати. Радилибъ мы п. К. Гриневецкому вправитися въ лучшôмъ наголосѣ въ бесѣдѣ. О п. Пясецкôмъ, котрый допервa при кôнци въ Коломыи на сценѣ выступивъ, не можемо рѣшущого мнѣнія высказати. Пôсля выступленя въ оперетѣ Цѣсарь Іосифъ II можна тôлько похвально выразитися.

Що до языка именно що до чистоты тогожь можна сказати, що есть великій поступъ. Пп. акторы по бôльшôй части плавно по руски говорятъ, акцентъ вже правильнѣйшій нѣжь то бувало давнѣйше. Творы зъ чужихъ языкôвъ переве-

деній на нашу мову представляють лиця зъ рôжныхъ верствъ соспôльности ôтъ найвысшихъ сферъ аристократичныхъ до найубожшого робôтника и всѣ тѝ люде говорятъ по руски и съ гордостію можемо повеличатися тымъ, що наша мова всюды мило и пріятно звучитъ и всѣмъ подобаеся. Мова наша вже поважна, вже не лишь для самого хлопа, якъ бы тое сказавъ недругъ рускои народности. Заpôвно магнатъ якъ и мѣщанинъ и селянинъ послугуются добре на сценѣ нашою мовою. Всѣ майже звороты чужихъ мовъ дадутся добре въ нашôй рôднôй бесѣдѣ выразити. Все таки треба еще где що закинути нашому товариству драматичному. Не знаемо чи въ штукахъ самыхъ тôлько польонизмôвъ чи пп. акторы забуваютъ рускѝ слова и самѝ перекручуютъ на польскѝ, досыть, що многѝ зъ публики навѣть и не рускои соблазняются тымъ псованьемъ нашои бесѣды. Пишучій се справозданье самъ на властѝ уши чувъ, якъ одна женьщина Полька до свого сусѣда запримѣтила, що на сценѣ не чисто по руски гдеякѝ слова вымовляются. Если се зъ вины акторôвъ дѣеся, звертаемо увагу дирекціи театру, щобы точнѣйше надзырала членôвъ свого товариства, щобы тіи берегли чистоту языка руского на сценѣ а если ошибки языковѝ въ самôй штуцѣ находятся, такъ тогды упрашаемо выдѣлъ Рускои Бесѣды во Львовѣ, пôдъ котрого контролею львôвскій народный театръ зôстае, щобы тойже всѣ тіи штуки пильно пересмотрювавъ, щобы поправлявъ языкъ особливо въ переводахъ. Много кусникôвъ переводили самѝ акторы не належачѝ до литератôвъ а тымъ менше до лингвистôвъ. И такъ осмѣляемося навести гдеякѝ важнѣйшѝ похибки языковѝ. Говорили часто на сценѣ: поґрухочу м. поторощу; звôльжити горло м. скропити горло, змочити; чисто польскѝ слова: незрувнана м. незрôвнана, безприкладна; машь м. маешь; посѣлки м. помôчнѝ войска; латво м. легко, нетрудно; пулки м. полки; варовня м. крѣпость, твердиня; спулечный м. соспôльный; лѣхо; зґрая и т. д. Въ акцентѣ дуже часто ошибаются нашѝ артисты. Всегда майже безъ вынятку кладутъ на передпослѣднôмъ слозѣ наголосъ въ словѣ: мущѝна.

За гардеробу належится такожь признательнôсть выдѣлови „Бесѣды“ и дирекціи; передовсѣмъ дуже хорошѝ костюми въ народныхъ штукахъ такъ зъ руского житя якъ и зъ чужого н. пр. польского, сербского, угорского. Видно, выдѣлъ Бесѣды и дирекція не щадятъ всякихъ коштôвъ, щобы публику задоволити и пôдъ тымъ взглядомъ сцену пôднести, бо якъ всюды по при рѣчи и форма потрѣбна такъ и ту хороша богата одѣжь плѣняе зрѣтеля. Належалобы бôльшу увагу на декораціи звернути, бо въ штукахъ „Адріянна Лекуврерь“, „Далиля“, где рѣчь дѣеся въ театрѣ въ льожахъ, декораціи нашого театру совсѣмъ тому, що на сценѣ дѣялося, неôтповѣдали. Неотвѣтнѝ костюмы були въ „Ермаку“, где Сибѣракôвъ представлено въ кожухахъ нашихъ хлопскихъ повывертаныхъ, а понеже нашъ селянинъ въ плечѣ дае всяку мѣшанину шкôръ овечихъ бѣлѝ съ чорными, то такій костюмъ совсѣмъ неприродный Сибѣракови а для нашого ока въ театрѣ неестетичный. Въ Гнатѣ Приблудѣ хорошѝ новѝ костюмы гуцульскѝ не умѣли артисты убирати — п. Стефуракъ вложивъ дзюбенку по киптарѣ, а крôмъ п. Стечиньского другѝ акторы выступаючѝ въ тôй штуцѣ не по гуцульски ногавицѣ поубирали, бо всунули ихъ въ холявы. П-а М. Романовичъ надѣла гуцульскій киптаръ (кожушокъ безъ рукавôвъ) въ украиньскôй штуцѣ „Маруся“ а п. Стечиньскій въ роли Наума въ своѣмъ костюмѣ бôльше представлявъ селянина зъ окрестности коломыйскои, а не селянина украиньского. Селянинъ украиньскій ходитъ въ довгôй свитѣ а не въ такôй короткôй гунцѣ, якъ ю панъ Стеч. надѣвъ.

Публика театръ въ загалѣ досыть посѣщала. На першôмъ представленю не було много, на другôмъ майже порожно, доперва день передъ пріѣздомъ Цѣсаря спровадивъ много рускои публики, котра численно явилась такожь 15 и 16 н. с. вересня т. е. въ першѝ два дни выставы. Не ошибнемося, если скажемо, що въ тѝ два дни около 400 особъ було въ театрѣ майже выключно зъ рускои народности, говоримо зъ рускои не польскои, бо Поляки въ часѣ пріѣду цѣсаря розъяренѝ були на Русинôвъ за ôтдѣльне принятье монарха Русинами на рускôй выставѣ и не гадали попирати руску институцію. По тыхъ трёхъ дняхъ настали пустки въ театрѣ — интелигенція руска вынеслася на село, щобы дальше въ славну апатію попасти або морально сномъ блаженныхъ спати, рада, що побачила торжество принятя Цѣсаря тай разъ або два посѣтила театръ. Чижь пôсля гадки неодного патріота сельского не велику жертву принесено? Дано двѣ шѣстки за вступъ на выставу та одного гульдена ôтъ особы въ театрѣ та и тôлько всего, а до дальшого пôддержованя рускои институціи есть призначена мѣстцева интелигенція — нехай тѝ Русины въ Коломыѣ за насъ и гадають и роблять и платятъ, а мы собѣ спокôйненько придивляймося тôй працѣ а частина славы руского народу, коломыйскими Русинами придбана и на насъ спаде. Не хочемо тую гôрку правду до всѣхъ зъ сельскои интелигенціи говорити. Суть вынятки, но не великѝ. Суть дуже заслуженѝ люде и дбаючѝ о свою институцію — радо пôдносимо тыхъ патріотôвъ заслуги: и такъ о. М. майже николи не опуствиъ руского представленя, дуже часто выдѣлисьмо о. Кр. дальше о. Л. зъ Дж., о. Л. зъ Вер., о. Доб. въ мѣстци, о. Дв. зъ П., а п. Аг. кôльканацять селянамъ билеты купивъ, що и мѣстцевый патріотъ п. М. Б. разъ здѣлавъ. Причина, що на представленяхъ по 17 вересню дуже мало публики було, спочивае крôмъ нерадивости нашои сельскои интелигенціи, — початковôй неприхильности польскои публики еще и въ фатальнôй непогодѣ. Дощь въ тôмъ часѣ не уставъ а деревяный провизоричный будынокъ промакавъ такъ, що въ серединѣ вохкôсть и стужа гостямъ высидѣти не дозваляла. Доперва коли дано одно представленье на бенефисъ п. Гриневецкого въ сали касина-ресурсы, станъ финансовый нашого театру зачався пôдносити. Поляки пôзнали, що се не проста мандруюча трупа акторôвъ пройдисвѣтôвъ, що се порядне дôбране товариство артистôвъ сповняючихъ совѣстно задачу и зачалися симпатично до рускои сцены ôтносити и бôльше посѣщати театръ рускій хоть сей помѣщеный бувъ въ деревянôй будѣ. Численно дуже явились и Поляки, Русины и Ôрмене на бенефисы Маріи Романовичъ и Людкевичôвъ. По причинѣ великого холоду грали разъ въ сали М. Бѣлоуса, 8 разôвъ въ касинѣ израельскôмъ а при кôнци дали 6 представлень въ касинѣ-ресурсѣ за совсѣмъ недешеву платню 15 злр. ôтъ представленя.

НЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Рада державна.*) Министеръ финансôвъ предложивъ проектъ закона о (провизоричнôмъ) поборѣ податкôвъ и о покрытю выдаткôвъ державныхъ ôтъ 1 сѣчня до кôнця марта 1881 р. и о выпущеню облигацій на 14.500.000 зр. въ нотахъ опроцентованого, незворотного, сконсолидованого довгу державного (на покрытье недобору). Дальше предложивъ министеръ финансôвъ проектъ закона о боснійскôй желѣзницѣ.

На 96 засѣданю розпочалися розправы надъ предложеньемъ закона о оподаткованю вышинку горѣвки. §. 1 сего закона постановляе: Заробковый вышинкъ и дрôбна розпродажь заробкова паленыхъ напоѣвъ суть привязанѝ до концесіи. Дальше постановляе законъ, що мае розумѣтися пôдъ вышинкомъ, а що пôдъ дрôбною розпродажію. §. 2 Вышинкъ и дрôбна розпродажь тыхъ напоѣвъ (спиритусу, горѣвки, розоліо, руму, ликеру и т. д.) безъ взгляду на тое, чи почиване на концесіи, чи на правѣ пропинаційнôмъ, чи на якôмъ иншôмъ правѣ, пôдлягае осôбнôй оплатѣ (einer besonderen Abgabe). §. 3. Для одержаня концесіи вымагаеся крôмѣ иншихъ условій до самостôйного заробкованя достовѣрнôсть и безнаганнôсть убѣгаючогося о концесію. §. 4. При удѣлюваню концесіи мае увзгляднятися потреба людности, ôтповѣднôсть льокалю, дорога, улиця чи пляцъ, где мае находитися сей льокаль и можнôсть полиційного надзору. Не можна надати концесіи, если взглядомъ убѣгаючогося о концесію заходитъ домнѣніе, що ôнъ буде надуживати концесію для ширеня заказаныхъ игоръ, укрываня, неморальности або пияньства. Передъ удѣленьемъ концесіи мае промыслова власть (котра удѣляе концесію) выслухати мнѣнія громады мѣстцевои а тамъ, где есть власть полиційна, такожь и сеи послѣднои. Противъ рѣшеня (промысловои власти), котре мае все удѣлитися такожь громадѣ, прислугуе громадѣ право рекурсу черезъ 14 день съ силою повздержуючою (удѣленье концесіи). §. 5. Въ случаю перенесеня вышинку або резпродажи до иншого льокалю тои самои мѣстцевости, не треба вправдѣ новои концесіи, але лише призволенье промысловои власти узыскати, котра при тôмъ мае увзгляднити мѣстцевѝ обстоятельства, ôтповѣднôсть льокалю и т. п. И о тôмъ рѣшеню слѣдуе завѣдомити мѣстцеву громаду, котра и въ тôмъ случаю мае право рекурсу черезъ 14 день съ повздержуючою силою. §. 6. Одна и та сама особа може въ тôй самôй мѣстцевости лише одну концесію для вышинку або дрôбнои розпродажи горячихъ напоѣвъ мати, въ державу брати або черезъ заступника выповняти. §. 7. Вырôбники и продавцѣ горячихъ напоѣвъ, котрѝ доси ведутъ дрôбну розпродажь сихъ напоѣвъ, можутъ дрôбну розпродажь по мысли §. 1. тôлько тогды дальше вести, если одержатъ на тое концесію. § 8 постановляе, що переступства приписôвъ попередныхъ §§-ôвъ сего закона маютъ уважатися яко переступства промыслового закона. §. 9. Мѣриломъ означеня особенной оплаты (§. 2) служитъ скôлькôсть людности, мѣстцевости и рôдъ самого интересу. §. 10 означае що оплата тая мае платитися пôврôчно зъ горы. §. 11. Пôврôчна оплата означаеся: I) для кождого мѣстця, где ôтбуваеся вышинкъ горячихъ напоѣвъ 1) въ мѣстцевостяхъ съ людностію до 600 душь 5 зр. 2) въ мѣстцевостяхъ съ людностію понадъ 500—2000 душь 10 зр. 3) 2.000—10.000 душь 20 зр. 4) 10.000 до 20.000 душь 30 зр. 5) 20.000—100.000 душь 45 зр. 5) надъ 100.000 душь 50 зр. II) Для реставрацій, кавярнь и гостинниць установляеся половина сеи оплаты; III) Для всякого иншого мѣстця вышинку одна четвертина оплаты.

При розправахъ надъ симъ §. 11. внесли вѣрноконституційнѝ послы много поправокъ, а пос. Думба зажадавъ, щобы тіи поправки ôтослати до комисіи и саму розправу надъ закономъ ôтрочити. Вѣрноконституційнѝ зажадали поименного голосованя и внесенье упало 130 голосами противъ 154 (правицѣ). Пос. Озаркевичъ голосувавъ съ правицею, пос. Ковальскій и пос. Кулачковскій ôттягнулися ôтъ голосованя. Ôттакъ приступлено до дальшихъ розправъ надъ закономъ. На засѣданю дня 4 грудня мотивувавъ гр. Вурмбрандтъ свое внесенье, котре звучитъ: „Высока Палата зволитъ ухвалити: взываеся правительство, щобы въ переведеню арт. 19 основного закона зъ 21 грудня 1867 о загальныхъ правахъ обывателѣвъ предложило проектъ закона, котрымъ бы при удержаню нѣмецкого языка яко державного уладжено уживанье краевыхъ языкôвъ въ урядѣ, школѣ и публичнôмъ житю.“ Дальше мотивувавъ дръ Гербстъ свое внесенье що до министеріяльного розпорядженя въ урядахъ въ Чехахъ жадаюче, щобы ôтповѣдь, яку давъ министеръ 1 мая с. р. на дотычащу интерпеляцію (вѣрноконституційныхъ) придѣлити осôбнôй комисіи для справозданя. Бесѣда такъ Гербста якъ и Вурмбрандта була повна злосливыхъ нападôвъ на теперѣшне министерство и на автономистичну бôльшôсть парляментарну. Щобы не розъярувати вѣрноконституційныхъ Нѣмцѣвъ, бôльшôсть палаты пословъ ухвалила оба тѝ внесеня придѣлити осôбнôй комисіи зъ 24 членôвъ. Доперва пôзнѣйше при справозданю сеи комисіи можна надѣятись горячихъ розправъ въ радѣ державнôй задля „державного“ языка и такъ званого Нѣмцями примусу языкового.

(*Маршалокъ краевый.*) Поляки очевидно въ клопотѣ, кого бы предложити цѣсареви яко найôтповѣднѣйшого кандидата на маршалка краевого. Найôтповѣднѣйшій еще зъ всѣхъ кандидатôвъ кн. Ю. Чарторыскій якось не мае симпатіи верховодячихъ Полякôвъ. Гр. Ив. Тарновскій зъ Дикова не хотѣвъ приняти сего достоиньства. Послѣдными часами выплыла кандидатура вицепрезидента намѣстництва Ф. Залеского на маршалка. Самъ Dz. Polski каже: Horribile dictu! А мимо того сей послѣдній мае мати найбôльшѝ надѣѣ и самъ гр. Таффе мавъ освѣдчитися за нимъ. Видимый се доказъ браку ôтповѣдныхъ людій середъ партіи верховодячихъ Полякôвъ, а щожь доперва людій до працѣ охочихъ и способныхъ!

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія Царь прибувъ до Петербурга. Льорисъ-Меликови выразивъ признательнôсть за порядокъ, якій заставъ въ столици.

Въ 90 ч. „Дѣла“ подали мы коротко телеграфичну звѣстку о ôткрытю тайныхъ друкарнь въ Харковѣ и Кіевѣ. Теперь простуемо тую вѣсть о тôлько, що на пôдставѣ выяснень росс. газетъ, ôткрыто тôлько одну тайну друкарню въ Харковѣ. До „Голоса“ телеграфують въ тôй справѣ зъ Харкова: „Въ ночи зъ 6 (18) падолиста с. р. на Конторскôй улици, въ домѣ Короленка, выкрыто тайну друкарню; крôмѣ приборôвъ друкарскихъ найдено повный складъ нумера „Народнои Волѣ“ зъ 17 (29) вересня с. р., много сфалшованыхъ пôдписôвъ, пашпортôвъ, кôлька чиселъ „Землѣ и Волѣ“ и заказанѝ брошуры. Арештовано двѣ особы, котрѝ совсѣмъ не опирались арештованю.“

О обходѣ столѣтнои памяти цѣс. Іосифа II пише „Одесскій Вѣстникъ“ (ч. 264): „Празнованье памяти цѣс. Іосифа II выказало дуже наглядно незгоду середъ австрійскихъ народôвъ. Коли память Іосифа II нѣмецкѝ либералы и Русины обходили съ великою вдячностію и почестію, Мадяры, Поляки, Чехи, Словенцѣ и нѣмецкѝ клерикалы усунулись ôтъ того обходу... Либеральна партія почитае въ Іосифѣ II реформатора и человѣка просвѣченого... Іосифъ II бувъ великимъ добродѣемъ Галицкихъ Русинôвъ. Длятого Русины съ особенною торжественностію ôтпразновали столѣтнѝ роковины его вступленя на престолъ. Надъ гробомъ Іосифа II помирились обѣ ворогуючѝ галицко-рускѝ партіи и зôзвали вѣче народне (митингъ), на котрôмъ принято резолюціи“. Редакція „Одесского Вѣстника“ заповѣдае, що еще разъ поверне до того предмету и обговоритъ „вѣче Русинôвъ“.

Одною зъ першихъ пекучихъ справъ въ Россіи, потребуючихъ реформы, есть безсомнѣнно нынѣ устава прасова. Якъ нашимъ читателямъ звѣстно, въ Петербурзѣ утворено комисію для реформы печати пôдъ проводомъ гр. Валуева. Тая комисія на перше свое засѣданье завôзвала представителѣвъ столичнои печати, котрѝ могли высказати свои мнѣнія взглядомъ потрѣбныхъ реформъ. Всѣ редакторы однодушно домагались того, щобы печать высвободити зъ пôдъ власти и каръ администраціи а пôдчинити судови. Въ тôмъ дусѣ промовляютъ такожь всѣ поважнѝ дневники петербурскѝ и московскѝ, понеже системъ администраційный есть для печати игомъ невыносимымъ. Такъ н. пр. существуе въ Россіи законъ основный (арт. 1035 код. кар.), що критика всякихъ розпоряджень правительственныхъ, министеріяльныхъ, губернаторскихъ, полицийныхъ и пр. есть дневникамъ дозволена, не почитуесь переступствомъ и не потягае за собою каръ дисциплинарныхъ, если тôлько не мае на цѣли пôдбурювати до непослуху властямъ и не послугуесь оскорбляючими выраженями. Основный законъ той не знесеный, але т. зв. „законъ тымчасовый“ для печати зъ р. 1865 вводитъ „системъ каръ администраційныхъ пôсля добромнѣнія администраціи.“ Администрація же выдала безъ числа окружникôвъ и „секретныхъ розпоряджень“ редакціямъ, такъ що нема теперь ніякого пытаня публичного, котрого троха свобôднѣйше обговоренье не пôдпалобы пôдъ категорію заказаныхъ тыми „секретными“ окружниками, „пріязными“ остереженями и т. д. Дуже цѣкавый реестръ такихъ „радъ“ удѣленыхъ дневникамъ за неповна 2 року ôтъ кôнця липня 1878 до марта 1880 р. подае дневникъ „Страна“. И такъ: Дня 31 липня 1878 заборонено дневникамъ подавати вѣдомости о дѣланяхъ урядникôвъ ликвидуючихъ справы славяньского комитету въ Москвѣ; дня 1 вересня 1878 заборонено дневникамъ ганити чинности полиціи и подавати вѣдомости, котрѝбы ѥи въ злôмъ свѣтлѣ представляли; дня 31 грудня заборонено обвиняти власти школьнѝ и учителѣвъ; дня 2 марта 1879 заказано печатати статіи о зъѣздахъ представителѣвъ земствъ и о земскихъ зборахъ; дня 18 мая 1879 заборонено подавати передвчасно вѣсти о подорожахъ, порѣ выѣзду и т. д. осôбъ родины царскои; дня 2 серпня 1879 заказано писати о проектѣ гр. Толстоя дотычачôмъ змѣны закона университетского; дня 17 серпня 1879 наказано говорити о чужихъ правительствахъ и политикахъ и ихъ дѣяльности „розсудно“; дня 29 жовтня 1879 заборонено дневникамъ петербурскимъ мѣстити свои власнѝ справозданя о атентатѣ на московско-курскôй желѣзници (Гартмана), а передруковати лише зъ московскихъ газетъ, котрымъ зновъ московскій губернаторъ наказавъ, якъ маютъ писати; въ сѣчню

1880 заборонено подавати вѣсти о процесѣ князѣвъ Трубецкихъ съ князями Бѣлозерскими; въ сѣчню 1880 заказано подавати вѣсти о арештованяхъ и слѣдствахъ; въ сѣчню 1880 заказано непріязно говорити о Нѣмеччинѣ и Австріи; въ лютомъ 1880 не позволено писати: а) о законѣ для школъ середныхъ; б) о Нѣмеччинѣ и Австріи; в) справы дотычачій розрухôвъ политичныхъ подавати тôлько за „Правительств. Вѣстникомъ"; г) „пораджено" писати дуже осторожно о аграрійныхъ селяньскихъ ôтношеняхъ, о переселеню зъ одныхъ губерній до другихъ и о зниженю податкôвъ, бо „всѣ тіи справы тяжко рѣшити"; дня 4 марта 1880 заборонено перевести зъ „Journal de St. Petersbourg" кореспонденцію межи Гарибальдимъ а Феликсомъ Пія. Коли яка газета переступилабы тіи розпорядженя и секретній рады, то генералъ-губернаторъ и министеръ справъ внутрѣшныхъ мали и маютъ право заказати дневникови замѣщувати анонсы, продавати поодиноко числа або й совсѣмъ дневникъ завѣсити. Печать провинціональна мае и доси предварительну цензуру и волитъ ѣи, якъ наражуватись на такій кары администраційній, якій спадаютъ на дневники столичій петербурскій и московскій.

Туреччина. (*Демонстраційна фльота вже розвязана.*) Адм. Сеймуръ 2 с. м. обвѣстивъ розвязанье фльоты вождамъ ескадръ. Англійска и нѣмецка ескадры ôтплыли до Мальты, француска до Тульону, россійска до порту пирейского, італіяньска до Брындизи а нѣмецка до Трієсту.

Нѣмеччина. Недавно въ соймѣ прускôмъ внѣсъ посолъ Рихтеръ интерпеляцію, для чого кн. Бисмаркъ, яко министеръ торговлѣ не бере участи въ засѣданяхъ сойму, але выѣхавъ въ свои посѣлости, куда при першôй лѣпшôй потребѣ взываe министрôвъ зъ Берлина на конференціи. Таке поступованье министра торговлѣ, кн. Бисмарка, не дасться оправдати мнимою хоробою министра, бо кели ôнъ може ѣздити на полёваня, то мôгбы и въ соймѣ засѣдати. Теперь доносятъ газеты, що кн. Бисмаркъ прибуде на другій тыждень до Берлина, буде брати удѣлъ въ нарадахъ соймовыхъ и лично ôтповѣсть на закидъ посла Рихтера.

Франція. Правительство намѣряе предложити палатѣ послôвъ проектъ продажи клейнотôвъ коронныхъ, не маючихъ историчнои вартости. За тіи клейноты вилынулобы до скарбу коло 5 міліонôвъ франкôвъ, котрій роздѣлено бы на музея народній.

Францускій палаты зôстанутъ закрытій 20 грудня с. р.

Англія. Нѣпорядки въ Ирляндіи треваютъ дальше. Въ графствѣ Кенту напали узброенй люде на судового возьного надзоруючого одну посѣлôсть, зъ котрои выгнано чиншôвника, и обрѣзали ему уха.

НОВИНКИ.

— **Повный комитетъ** занимавшійся обходомъ Іосифиньскимъ ôтбувъ минувшои суботы засѣданье пôдъ проводомъ крыл. Шведзицкого и 1) поручивъ п. Володимирови Барвѣньскому уложити брошуру, въ котрôй зôбранй будутъ всѣ резолюціи и бесѣды зъ народного вѣча Русинôвъ и въ загалѣ все, ôтносячеся до вѣча; 2) просити всѣхъ нашихъ священикôвъ, щобы прислали въ редакцію рускихъ газетъ списъ своихъ прихожанъ, котрі брали удѣлъ въ рускôмъ вѣчу. Що до обходу вѣнчаня архикнязя Рудольфа въ лютôмъ 1881 р. рѣшивъ комитетъ, щобы делегати всѣхъ львôвскихъ товариствъ явились на нараду въ суботу сего тыждня съ инструкціями ôтъ своихъ товариствъ.

— Вчера вечеромъ ôтбулись **загальнй зборы товариства „Руска Бесѣда"**. Господарь „Р. Бесѣды" здавъ справозданье зъ обороту касового „Бесѣды" и фонду театрального за часъ ôтъ 1 листоп. 1879 до 1 листоп. 1880. До нового видѣлу выбранй: дръ Александ. Огоновскій, дръ Корнило Сушкевичъ, дръ Юліянъ Целевичъ, проф. Дам. Гладиловичъ, Из. Громницкій, Мих. Подолиньскій, Григ. Цеглиньскій, Левицкій и Левъ Гузарь.

— **Товариство „Рускихъ Дамъ"** устроюе 11 н. с. грудня музикально декляматорскій вечеръ въ користь убогихъ рускихъ учениць.

— **Зъ Бережанъ** доносятъ намъ, що тамошнй Русины намѣряютъ устроити музикально декляматорскій вечеръ, котрый причинится до розбудженя житя межи Бережаньскими Русинами.

— **Морозъ** держится сегодня вже пятый день. Вчера дôйшовъ найвысше, бо до 12° въ середмѣстю.

— **Цѣсарь** удѣливъ въ дарѣ погорѣльцямъ громады Тетевичѣ, пов. Каменецкого 200 зр. а шпиталеви и закладови сиротъ Сестеръ милосердныхъ въ Бурштынѣ 300 зр. запомоги; громадѣ Избы, пов. Грибôвского 100 зр. на будову церкви.

— **Дръ Фльоріянъ Земялковскій**, дѣйстный тайный совѣтникъ и министеръ, кавалеръ ордеру желѣзной короны першои кляcы, вынесеный въ станъ барона.

— **Еще о пожарѣ въ Кривчичахъ** пôдъ Львовомъ. Шкода зъ пожару выносить 50.000 зр; тôлько одна хата були убезпечена. Згорѣла такожь канцелярія громадска вразъ съ актами, облигаціями, готôвкою, зôбраною зъ податкôвъ и 700 зр. въ готôвцѣ, власностію приватною вôйта. Въ огни кôлька осôбъ попеклось а одна умерла въ львôвскôмъ шпитали. Пожаръ повставъ зъ пôдложеня.

— **Коломыя**. Въ Коломыйскôмъ аматорскôмъ театрѣ представлено буде въ недѣлю дня 12. груд. (30 р. листоп.) с. р. „Бенгальскій тигръ" комедія въ 1 актѣ, зъ француского, и „И такъ буваe!" народна оперета въ 1 актѣ. — Представленя ôтбуваются въ жидôвскôмъ касинѣ, билеты продаются въ книгарни п. М. Михты. — *Дирекція театру.*

— **Зъ Пôдволочискъ** доносятъ о слѣдуючôмъ случаю: Въ ночи зъ 4 на 5 грудня банда розбôйникôвъ зложена зъ 20 людій, уоружена въ лянцы, револьверы и ножѣ, переступила кôнно суху границю россійску и въ порозумѣню съ тутешными жидами и селянами напала на двôръ въ Лисичинцяхъ въ повѣтѣ Збараскôмъ. Розбôйники повязали, збили и поранили насамперед двôрску службу а ôттакъ и самыхъ властителѣвъ двора Михаила и Валерію Чарняковскихъ и зрабовали двôръ. Въ окрестности зачанова ла велика тревога, бо селяне надграничнй по бôльшôй части перемытника и въ случаю подôбныхъ нападôвъ на ихъ помôчь числити годѣ.

— **Зъ Коломыѣ** пишутъ намъ: До справозданя о Іосифиньскôмъ обходѣ въ Коломыѣ, умѣщеного въ 90 ч. „Дѣла" додаемъ еще гдеякій доповненя. Богослуженю присутствовало значне число войска. Провôдникъ депутаціи рускои Впр. крыл. Коблянскій промовлявъ въ имени всѣхъ товариствъ рускихъ по руски а староста подяковавъ депутаціи въ имени правительства такожь въ рускôмъ языцѣ. Вечеръ музикально-литературный выпавъ во всѣхъ частахъ дуже хорошо. Саля була набита майже самыми рускими гôстьми, межи котрыми зарôвно священики якъ и селяне и мѣщане дуже численно були заступленй. На вечери були такожь войсковй высшого чина, именно або майоры ôтъ линіи и обороны краєвои вразъ съ иншими офицерами. Бачилисьмо и бурмистра мѣста п. Трахтенберга. Въ наслѣдство удачи Іосифиньского обходу еще бôльше духъ Русинôвъ въ Коломыѣ скрѣпився и пôднѣсъ надѣю на лучшу будучнôсть Руси.

— **Зъ пôдъ Золочева** пишутъ намъ пôдъ днемъ 29 падолиста: Дня нынѣшного ôтправилось въ Золочѣвскôй церквѣ о 9 год. рано торжественне богослуженье за цѣсаря Іосифа II. Мѣстцевый приходникъ о. Чемериньскій завѣдомивъ о тôмъ богослуженю всѣ власти. О тôй самôй годинѣ ôтправлялось въ латиньскôмъ костелѣ богослуженье за полягшихъ повстанцѣвъ зъ р. 1830 и всѣ ц. к. и автономичнй урядники пôшли до костела, въ церквѣ же явились тôлько войсковй офицеры, п. староста Плюшкъ, прокураторъ дръ Френдель, кôлькадесять селянъ и два низшй судовй урядники. Навѣть п. президента судового въ церквѣ не було. Впрочѣмъ ничого дивного: въ Золочевѣ церковь и рускій обрядъ игноруеся, — въ Золочѣвскôмъ судѣ въ рускій свята часто ôтбуваются карнй розправы съ рускими людьми. Такъ само игноруеся въ Золочевѣ и языкъ рускій: въ судѣ и староствѣ все пишеся по польски, урядники по бôльшôй части и слова по руски ни писати ни читати не знаютъ и рускимъ селянамъ по польски присяги проводятъ и т. д. Словомъ, польонизація у насъ ведесь, куда поступи, на велику скалю. На почтѣ навѣть часто не можна дôстати рускихъ друкôвъ. Руска мова погорджена а Поляки о жадныхъ иншихъ Русинахъ и знати не хотятъ, якъ тôлько о такихъ, котрі ôтступили ôтъ своеи народности а перейшли на ихъ сторону.

— **Отъ Жовквы** пишутъ намъ: Въ нашôй Жовквѣ дѣются ôтъ часу до часу такій рѣчи, котрыхъ ніякъ зрозумѣти и пôдъ жадне право пôдсумовати не можна. Не много еще уплынуло часу, якъ читателѣ „Дѣла" узнали о розпорядженю жовкôвского староства, щобы учителѣ народній „dla ułatwienia manipulacyi" выповняли рубрики выказôвъ по польски; вслѣдъ за тымъ рада повѣтовакотра черезъ надмѣрну ревнôсть (sic!) нашихъ рускихъ патріотôвъ осягнула тое щастье, що не маe середъ себе жадного „рора", ухвалила для свого маршалка п. В. 300 зр. на контушъ; зновъ пôзнѣйше накинула таяжь рада школамъ народнымъ образы Собеского по 3 зр., — а теперь мусимъ занотовати новый нечуваный фактъ, непрактикованый нигде въ цѣлôй Галичинѣ, що въ день 17 (29) листопада, коли по цѣлôй Галичинѣ ôтправлялись по рускихъ церквахъ службы за цѣсаря Іосифа II, Василіяньска церковь въ Жовквѣ була замкнена, а рускій священикъ, Василіянинъ, правивъ въ польскôмъ к стелѣ литургію за полеглыхъ въ р. 1830 и 1831. Отъ що пише о тôмъ Gazeta Narodowa въ ч. 277 зъ с. р.: „Mszę żałobną odśpiewał Krakowianin ks. J. W., a równocześnie przy bocznym ołtarzu odprawił litu gię ruską Bazylianin ks. T., dla swego gorącego patriotyzmu i silnego przywiązania do obrządku czystego i niezaprószonego żadnemi nalecialościami nadnewskiemi ogólnie ceniony i poważany." Той рѣдкій феноменъ не потребуе коментаря, понеже зъ самого факту легко зрозумѣе кождый, якій духъ вѣе въ нашôмъ Василіяньскôмъ монастыри. Вже то правда, що нашй Василіяне ôтъ давенъ вже патріотизмомъ не грѣшили, але фактъ такій якъ послѣдній, обуряе кождого правдивого Русина, а мотива его повинно духовне настоятельство докладно выслѣдити и виновныхъ до отвѣчательности потягнути. Яко pendant до того факту мушу навести другій, якій случився въ тôмъ самôмъ дни въ Деревнѣ, селѣ о $1^1/_2$ милѣ за Жовквою. Тутъ зновъ панѣ дѣдичка, користаючи зъ неприсутности мѣстного пароха (ѣздившого до Львова на руске вѣче), запросила лат. ксендза зъ Мостôвъ великихъ и той ôтправивъ „solenne nabożeństwo za poległych" въ рускôй церквѣ!

По нашихъ окрестныхъ селахъ порозкидали панки множество патентôвъ Іосифиньскихъ, выданыхъ во Львовѣ „пріятелями громадъ". Рôжными способами стараются они розширити картки тій межи селянъ. Но щожь? Теперь вже кождый мужикъ пôзнаe, кто ему стрыкъ, а кому коломъ въ бôкъ. „Якій они дурній", каже менѣ одинъ господарь, „съ своими цѣнами; — нынѣ вже и дѣдъ за 1 кр. порядного отченашу не змовитъ!"

Выборы до радъ повѣтовыхъ у насъ еще не розписанй. Выборы выборцѣвъ вже ôтбулися, а пôдъ часъ коли Русины по бôльшôй части сидятъ спокôйно, бо агитовати „боятся", то Поляки вже скликали выборцѣвъ и вôтôвъ до салѣ рады повѣтовои и препоручили имъ выбрати на ново всѣхъ дотеперѣшныхъ радныхъ „бо тіи суть найлѣпшій" (!). Нашй люде потакнули головами, тай розôйшлись. Побачимъ, що то зъ того буде?

— **Самоубійство**. Знаный львôвскій властитель торговлѣ насѣня и цвѣтôвъ Вильгельмъ Адамъ кинувся зъ поверха черезъ ôкно и такъ потовкся, що незабавомъ умеръ. Около два тыждня передъ тымъ задумавъ бувъ небощикъ въ тій способъ себе житя лишити, що пôдложивъ бувъ шію подъ колеса локомотивы. Але машинистъ достерѣгъ завчасно чоловѣка лежачого на шинахъ и вздержавъ потягъ. Приведено Адама на полицію, а ôнъ схвативъ лежавшу на лавѣ сокиру и хотѣвъ зарубатись, але тôлько поранився. За третымъ разомъ ажь черезъ скокъ зъ ôкна удалось вже ему житя лишитися.

— **На бѣдныхъ ученикôвъ** рускои гимназіи прислали 5 зр. ВП. Григ. Кузьма, судія повѣт., Теод. Марковъ авскультантъ судовый и Данилъ Перегинецъ, канцелистъ судов. — всѣ зъ Калуша. Дирекція гимназіи складае нынѣ ВП. Дателямъ сердечну подяку.

— **До противжидôвского руху въ Нѣмеччинѣ**. Въ Берлинѣ 800 слухачѣвъ университету выправили професорови Ляссонъ галасливу домонстрацію пôдчасъ выкладу, такъ що той мусѣвъ свôй выкладъ перервати. Причина демонстраціи була тая, що проф. Ляссонъ въ розмовѣ съ однымъ студентомъ выразився оскорбляючо о прихильникахъ антижидôвского руху.

— **Повну затьму мѣсяца** можна буде обсервовати дня 17 л. грудня въ цѣлôй Европѣ, Африцѣ, Азіи и Америцѣ. Затьма розпôчнеся о год. 3, мин. 51 и тревати буде до год. 5, мин. 22 по полудни.

— **Закладъ — кто бôльше выпье**. Якъ „Берегъ" доноситъ, въ Рязани три заможній купцѣ Семеновъ, Бурцевъ и Брюховъ заложились въ шинку, кто зъ нихъ здужае найбôльше выпити. Рахунокъ мавъ заплатити той зъ нихъ, кто першій знайдесь пôдъ лавою або столомъ. Чарка ишла хутко зъ рукъ до рукъ. Першій упавъ Брюховъ, — кровь поплыла зъ горла и сконавъ; другій упавъ Бурцевъ, взяла его полиція везти до больницѣ, але въ дорозѣ умеръ; третій упавъ Семеновъ и заслабъ смертельно на запаленье кишокъ. Не жаль же вже було имъ и падати — бо ужили собѣ: въ 25 минутахъ выпили безъ закуски по 82 келишки горѣвки. Теперь шинкарь въ клопотѣ, кто ему заплатить за тыхъ 246 келишкôвъ.

Министерство торговлѣ въ порозумѣню съ министерствомъ скарбу декретомъ зъ 30 серпня 1880 уповномочило уряды почтовй вô Львовѣ, двôрцѣ желѣзницѣ, уряды філіяльнй и урядъ почтовый въ Пôдзамчу, дальше уряды почтовй: Краковъ мѣсто и дворець, Бяла, Бохню, Броды мѣсто и дворець, Бережаны, Дрогобычь, Ярославъ, Коломыю, Новый Сончь, Пôдволочиска, Перемышль, Решôвъ, Станиславôвъ, Щакову, Самбôръ, Тернôполь, Тарнôвъ и Золочевъ, щобы посылки почтовй, призначенй за границю и тогды безъ присутности органôвъ цловыхъ ôправляти, если тыхже вага бôльша $2^5/_{10}$ кильограма. Зъ сего выняти лишь тй товары, котрй пôдпадаютъ вывозовому цлу, або закордонне выступленье тыхже черезъ цлово-урядове потвержденье маe бути доказане. Се повномочіе правосильне ôтъ 1 сѣчня 1881. Зъ ц. к. Дирекціи почтъ.

Шифнеръ.

Вѣсти спархіяльнй.

Зъ Епархіи Перемыскои.

Именованй Вч. оо. Венедикъ Литиньскій, соборный крылошанинъ и приходникъ катедральный въ Перемышли, школьнымъ ордин. комисаремъ для науки религіи въ гимназіяхъ и школахъ выдѣловыхъ въ Перемышли а такожь ордин. ôтпоручникомъ въ перемыскôй радѣ школьнôй окружнôй; А. Добряньскій зъ Ждынѣ бѣчскимъ мѣстодеканомъ; Л. Желехôвскій катехитомъ при гимназіи въ Сяноку и администраторомъ въ Межибродю.

Поставленй Вч. оо. В. Сиротиньскій зъ Малновскои Волѣ сотрудникомъ въ Гойчѣ; Д. Марчакъ, администраторомъ въ Гровёвой; Е. Юрчакевичъ зъ Фульштына администраторомъ въ Радоцинѣ; І. Мащакъ сотрудникомъ въ Комарнѣ; А. Поляньскій зъ Комарна сотрудникомъ въ Фульштынѣ; А. Леонтовичъ зъ Мостôвъ сотрудникомъ въ Тартаковѣ; Теодоръ Костишинъ сотрудникомъ въ Добромили; С. Баранецкій, сотрудникомъ въ Малнôвскôй Волѣ; І. Котецкій администраторомъ въ Берегахъ горѣшныхъ; І. Грицай зъ Годынь сотрудникомъ въ Хировѣ.

Личный додатокъ на 3 лѣта получили Вч. оо.: Кароль Должицкій въ Дзибулкахъ 100 зр., Матей Дмоховскій въ Осердовѣ 100 зр., Антоній Чернецкій въ Ломнôй 100 зр.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

Вч. о. *К. В.* надъ Бугомъ. О скôлько зняемо, ани зъ одного ани зъ другого жерела не прійшла ніяка телеграма на народне вѣче.

Курсъ львôвскій зъ дня 6. *л.* грудня 1880.

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р	277 50	281 —
„ львôв.-черн.-яе. по 200 р.	171 —	174 —
Банку гип. галиц. по 200 р.	296 —	300 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	97 70	98 70
„ „ „ по 4% ав.	91 85	92 85
„ „ „ по 5% ав. період.	97 70	98 70
Банку гип. галиц 6% ав.	102 —	103 —
Листы дов. гал. рустык. банку п. 6%	101 50	108 —
3. Листы довжній за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	98 20	99 20
Облиги комунальній Гал. банку рустик. 6%	101 —	102 —
Ножички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 50	102 —
5. Лосы мѣста Кракова	19 80	21 80
„ „ Станиславова	23 50	25 50
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 48	5 58
„ цѣсарскій	5 50	5 60
Наполеондоръ	9 33	9 43
Пôвимперіялъ	9 63	9 73
Рубель россійскій срѣбный	1 57	1 71
„ „ паперовый	1 19	1 21
100 марокъ нѣмецкихъ	57 75	58 40
Серебро	99 50	100 50

(Курсъ безъ текучого куп.)

АНТ. ЩЕРБА

МУЖЕСКІЙ КРАВЕЦЬ

вô Львовѣ при улици Коперника Ч. 10
маe честь поручити Вч. Пт. Публицѣ и Всеч. Духовеньству свою

РОБôТНЮ

МУЖЕСКОИ ОДЕЖИ

пôсля найновѣйшои моды, зъ найлучшихъ товарôвъ и по цѣнахъ якъ найдешевшихъ Упрашаючи яко Русинъ о ласкавй взгляды В. П. Т. Публики и Всеч. Духовеньства поручаеся ласкавому покровительству.

Всѣ ласкавй замовленя выконуются въ найкоротшôмъ часѣ.

12—12

Выдае: **Михаилъ Коссакъ**. — За редакцію ôтповѣдае: **Маркилъ Желехôвскій**.

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 92. Львôвъ, Субота 29 листопада (11 грудня) 1880. Рочникъ I.

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администрациі „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрациі час. „Дѣло“.
Оголошеня принимаютоя по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.
Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.
Рукописи не звертаютоя тôлько на попередне застереженье.
Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Зъ причины свята Вел. Чуд. Николая припадаючого на слѣдуючу суботу ч-ло нашои часописи того дня не выйде. Щобы однакожь подати скорше справозданье зъ народного Вѣча и обговорити иншѣ справы наглячѣ, выдамо слѣдуючого тыждня подвôйне Ч-ло 93 и 94 (за Середу и Суботу) разомъ, а то **въ Четверъ о год. 4 пополудни въ пôвтора аркуша.**

ôТЪ РЕДАКЦІИ.

Бесѣда дра Ивана Добряньского

выголошена на народнôмъ вѣчу Русинôвъ 18 (30) листопада 1880.

при умотивованю першои резолюціи о державно-правнôмъ становищу Русинôвъ.

Комитетъ, завязавшійся въ цѣли празднованя памяти столѣтныхъ роковинъ вступленя на престолъ незабвеннои памяти цѣсаря Іосифа II, вложивъ на мене обовязокъ оправдати и пояснити першу резолюцію, котра въ Вашихъ рукахъ находится. То, що въ нѣй содержится, есть такъ яснымъ и для кождого зъ насъ понятнымъ, бо само собою розумѣется, и вже стôлько разôвъ було обговорювано будь въ меморіялахъ и петиціяхъ, будь черезъ уста нашихъ заступникôвъ въ соймѣ и думѣ державнôй, и я мушу зъ горы заявити, що на оправданье тои першои резолюціи могу лише то сказати, що всѣмъ Вамъ вже добре звѣстно. Ôтъ початку конституційнои еры, коли Є. В. Монархъ покликавъ всѣ народы до содѣйствія въ правленю, рускій народъ при всякôй способности высказувавъ, що конституцією не признано ему рôвныхъ правъ съ правами признаными иншимъ народамъ. Статуты выборчѣ не приняли за пôдставу народностій, а почиваютъ на заступництвѣ интересôвъ, однакожь що до нашого краю, то они уложенѣ въ такій способôбъ, що руска народность ними тяжко оскорблена. Цѣсарскій патентъ зъ 26 лютого 1861 и краевый статутъ о выборахъ до сойму основуются на системѣ заступництва интересôвъ, не зважаючи при тôмъ на рôжницю племенъ, котрѣ живутъ разомъ въ однôмъ краю, а зъ котрыхъ кожде племя, кожда народность маѥ свои ôтдѣльнѣ народнѣ потребы, котрѣ повинны бути окремо заспокоѥнѣ. До сего пересвѣдченя прійшли нынѣ вже и сферы правительственнѣ: и такъ Є. В. Монархъ въ послѣднôй своѣй троновôй мовѣ заявивъ, що желаѥ собѣ, щобы Австрія сталася защитою правъ всѣхъ народôвъ, а и министеръ-президентъ пôдносивъ кôлька разôвъ въ своихъ промовахъ въ думѣ державнôй, що министерство уважаѥ своею задачію, перевести повне рôвноуправненье народностій жіючихъ въ Австріи.

Однакожь не въ тôмъ лише лежитъ недостаточность лютовои конституціи, що она совсѣмъ запôзнаѥ права народностій, але также ѥще и въ тôмъ, що поставленый въ ѥи основу принципъ заступництва интересôвъ бувъ цѣлкомъ несправедливо переведеный. Если бо принято засаду, що въ законодательныхъ тѣлахъ маютъ бути заступленѣ интересы бôльшихъ посѣлостій, мѣстъ и торговельныхъ палатъ и интересы меншихъ посѣлостій, то було природнымъ подѣлити заступництво въ той способôбъ, що кожда зъ тыхъ групъ повинна мати розмѣрно таке число своихъ представителѣвъ, въ якôй мѣрѣ она участвуѥ въ поношеню державныхъ тягарôвъ. Мѣжь тымъ установлено число заступникôвъ поодинокихъ групъ совсѣмъ самовôльно. До нашого сойму выбираѥся 141 послôвъ (9 есть голосôвъ вирильныхъ); зъ сего припадаѥ на бôльшѣ земскѣ посѣлости лише 44, на мѣста и торговельнѣ кôмнаты 23, а на меншѣ посѣлости лише 74. Бôльшѣ посѣлости маютъ прото бôльше якъ половину стôлько заступникôвъ, якъ меншѣ посѣлости. Если жь розважимо, що Галичина есть краемъ рôльничимъ, то при оцѣненю управненя интересôвъ повиненъ служити мѣрою (грунтовый) податокъ. Грунтовый податокъ предписаный на лѣта 1879 и 1880 выноситъ въ Галичинѣ 4,613.000 зъ сего припадаѥ на бôльшѣ посѣлости 1,281.000, на меншѣ 3,332.000 зр. Если прото интересы бôльшихъ посѣлостій маютъ 44 заступникôвъ, то меншѣ посѣлости повиннѣ ихъ мати бôльше якъ три разы стôлько, отже бôльше якъ 132 заступникôвъ.

Такъ само не сорозмѣрно переведено такожь заступництво въ думѣ державнôй. Пôсля закона зъ 2 цвѣтня 1873 р. высылаѥ Галичина до рады державнои 63 послôвъ; зъ сего припадаѥ на бôльшѣ посѣлости 20, на меншѣ 27. Якъ неприродный есть сей принципъ заступництва интересôвъ, слѣдуѥ вже зъ того, що у насъ подѣлъ на бôльшѣ и меншѣ посѣлости правно и фактично вже не существуѥ, бо никто не въ станѣ сказати, где бôльша посѣлôсть кôнчится а менша начинаѥся; — а кромѣ того выказуѥ се й практика, бо ôтъ початку конституційного житя при выборахъ у насъ николи не соперничали представителѣ тыхъ интересôвъ, а завсѣгды першу ролю ôтграѥ совсѣмъ иншій моментъ, а тымъ есть народность.

И такъ въ самôмъ дѣлѣ. Если при поставленю цифры заступникôвъ поодинокихъ интересôвъ дано перевагу бôльшимъ посѣлостямъ, то се значитъ стôлько, що надати перевагу польскому елементови въ нашôмъ краю. И такъ сталось въ самôмъ дѣлѣ. Въ всѣхъ тѣлахъ репрезентаційныхъ маѥ польска народность великаньску перевагу надъ заступниками рускои народности и мы безсильно и съ ôтчаяньемъ потопаючого мусимо глядѣти, якъ надъ правами нашими переходится до порядку дневного (Голосы: *Правда! правда!*) и якъ постепенно иде до того, щобы руску народность въ Галичинѣ совсѣмъ придавити, щобы чимъ скорше передъ свѣтомъ оголосити: нема Руси на Руси, а всюда лише Польща. (Голосы: *Славно! славно!*)

Въ средствахъ противъ насъ не перебираютъ. Если розходится о выборы до якого нибудь автономичного тѣла, то розвиваѥся агитація на огромну скалю, щобы лише не-Русинъ выйшовъ зъ выборчои урны, щобы лише не було кому пôднести голосу въ оборонѣ рускои справы! (Голосы: *Слухайте! Слухайте!*) Якихъ гидкихъ и деморализуючихъ средствъ уживаѥся, то Вамъ яко наочнымъ свѣдкамъ тыхъ агитацій лучше звѣстно, и лише треба подивляти цинизмъ тыхъ тріюмфуючихъ, съ якимъ голосятъ, що рускій народъ ôтвернувся вже ôтъ своихъ бувшихъ заступникôвъ, а покладаѥ довѣріѥ — въ кôмъ? въ панахъ! Чижь се не чиста иронія, що той, котрый маѥ собѣ выбрати чоловѣка, щобы боронивъ интересôвъ меншихъ посѣлостій и правъ рускои народности выбираѥ кого? — властителя бôльшихъ посѣлостій, належачого до польскои народности! Въ самôмъ дѣлѣ не знати, чи бôльше жалувати темного недоспѣлого селянина, чи остовпѣти передъ дерзостію тыхъ, що накидаются ему на заступникôвъ и яко такій съ жаромъ достойнымъ лучшои справы, выступаютъ потомъ противъ всего, що руске. Теперь дôйшло вже до того, що рускій народъ въ цѣлôмъ соймѣ маѥ мало що бôльше якъ 10 своихъ заступникôвъ, а въ радѣ державнôй засѣдаѥ ихъ ледво трехъ! И не дивоватись сему, бо где всякѣ можливѣ елемента лучатся въ тôй цѣли, щобы Русинôвъ не Русинъ а Полякъ заступавъ, если нашѣ поклики и взываня, щобы представителѣ властій при выборчôй акціи уступили на сторону, були надаремнѣ, если навѣть урядовый органъ, на котрого субвенцію и рускѣ грошѣ складаются, при послѣдныхъ выборахъ до рады державнои ôткрыто пôддержувавъ партію неспріяючу Русинамъ и умѣщавъ въ своихъ стовпцяхъ ôтозву польского выборчого комитету, дышащу злобою и ненавистію противъ бувшихъ послôвъ нашихъ, то чижь диво, що ѥще таке число заступникôвъ нашихъ выйшло зъ выборôвъ, яке маемо?! (Оплески и голосы: *Славно, Славно!*)

Стало нынѣ на тôмъ, що въ соймѣ рѣшаѥся то, що угодно бôльшости зложенôй въ польскои интелигенціи; що въ выдѣлѣ краевôмъ тôй найвысшôй власти автономичнôй выбранôй зъ сойму не за-

По Іосифиньскихъ роковинахъ.

Споминки *Григорія Ц.*

(Конецъ.)

III.

Два разы отже двигався народъ рускій и якъ праведный богомолець ступавъ съ вѣрою въ серци въ престольный городъ; — два разы вертавъ, пожалься Боже, съ ничимъ. Першій разъ не могли ничого дати, другій разъ не хотѣли. Бо и тяжко було ставляти передъ очи Є. В. Цѣсаря похиленѣ постатѣ хлѣоробôвъ въ прадѣднихъ сукманахъ, опанчахъ, поясахъ, ѥще й казати, що то — народъ. Где поступъ? Где провôдне свѣтло? Тожь справедливо ему було стояти далеко ôтъ порогôвъ рôдного Дому и ôтдаленьемъ своимъ заявляти нещастну ôтвѣчну правду, що найголоснѣйшѣ проводирѣ народа найдальше ôтъ него ôтôѣгаютъ. А зъ высоты рôдного Дому повѣвали народнѣ хоругвы, гоготѣли и дико вертѣлись — а народъ одушевленый кликавъ: слава! слава! Ѥще разъ кажу: сердешный народъ!

* * *

IV.

Иншѣ народы, не конче просвѣтою высшѣ, коли не маютъ способности свѣтови показатись и высшимъ силамъ заявити свою волю, выкликуютъ ѥи або нарочно творятъ самѣ. Всѣ бо исторіи и литературы выказуютъ помершихъ героѣвъ и пророкôвъ, правдивыхъ и неправдивыхъ творцѣвъ народнои силы, котрыхъ слава если перегула, если книжна апотеоза не въ силѣ порушити знѣжнѣле наслѣдство; то могилы ихъ, родинна хата и мѣстце смерти, спорохнѣлѣ статуѣ и памятники стаютъ за предметъ новои апотеозы, найидеальнѣйшои въ словахъ а найреальнѣйшои въ намѣрахъ: пôдтримати народного духа а тымъ и силу, съ котрою свѣтъ числитись маѥ.

Лучалось, що по двохъ дѣйстно грандіозныхъ манифестаціяхъ скупленыхъ около правдивыхъ народныхъ геніѣвъ — того самого року скликовано горстку похиленыхъ старцѣвъ, строѥно, гощено, славлено, бляшками увѣковѣчнювано яко свѣдкôвъ колишного — ними самыми забутого вже богатырства. Манифестоманія — але умѣстна, въ наслѣдки богата.

Такъ дѣѥсь у другихъ; у насъ и самохôть насуваючѣся случаѣ переходили безъ ужитку.

V.

Разъ однакже склалось инакше. Що не удавалось громадѣ и численнымъ въ желѣзну фалянгу скованымъ товариствамъ, удалось майже одному. А бувъ ôнъ смертный якъ иншѣ, переходивъ другихъ тôлько тымъ, що мавъ душу горячу, велику. Буде то колись одна зъ найкрасшихъ картинъ въ исторіи нашои жизни, — мило отже при нѣй хоть хвильку забавити.

Надходили свята Іосифиньскѣ, столѣтня память вступленя на австрійскій престолъ великого Монарха Іосифа II, а съ нею и тяжка для народа руского проба, чи святѣйшѣ ему взгляды политичнѣ, чи гуманнѣ. Першѣ вели до сумного роздѣлу съ братствомъ славяньскимъ, другѣ до немилои дружбы съ шорсткимъ централизмомъ. Гуманнôсть, дорогій та безталанный скарôбъ нашихъ батькôвъ, взявъ верхъ и случайно знайшлись Русины хоть не въ однôй мысли — въ однôй святыни съ ворогами. По разъ третій отже треба було Русинамъ заявлятись, а заявлятись такъ, якъ того вымагало велике свято и велике дѣло памятного Монарха. И заявились такъ свѣтло и импозантно, що вороги смѣючѣсь передъ тымъ и пошептуючѣ глумливо, зблѣдли наразъ передъ великостію и блескомъ руско-народнои манифестациі. Зъ непорадnои зависти назвали ю гдеякѣ: противдемонстрацією; але правду передъ Богомъ и людьми сказавши, сотна ѥи часть була достаточна, щобъ всяку манифестацію иншу затьмити и заглушити. Направленье ѥи було просте и ясне: звеличати память великодушного Цѣсаря и на могилѣ ѥго ôтбути ревію народнои силы, до котрои свѣтла ѥго рука пôдвалины кинула.

Але зъ ôтки взялось на Руси тôлько силы, зъ ôтки по подвôйнôй неудачи такій тріюмфъ?

Тріюмфъ той, якъ сказано — дѣло одного чоловѣка. Середъ загальнои анеміи пôдноситъ ôнъ першій хоруговь вѣры, вводитъ по разъ першій въ святыню народнои молитвы и народъ самъ, загрѣваѥ ѥго и одушевляѥ звукомъ рôднои бесѣды и рôднои пѣсни — и на диво всѣмъ — розкрываѥ тысячнымъ очамъ незмѣрне богацтво молодои до теперь запôзнаноі народнои силы. Бувъ то тріюмфъ, якого не бачили ѥще часы нашого ôтродженя.

Если коли недовѣріѥ прошибало думку мою, то свято Іосифиньске и Народне Вѣче, ѥго памятный творець и сердечный авторъ „Іосифа II“, прогнали весь жаль и сумъ, вливаючи въ душу якусь блаженну вѣру и ядѣю: „що чейже не дамося“.

сѣдає ни одинъ Русинъ, що въ краєвôй радѣ школьнôй на 10 членôвъ лише одинъ Русинъ має голосъ; стало на тôмъ, що въ обохъ тыхъ найвысшихъ властяхъ автономичныхъ урядовый языкъ польскій. Мы дожили того, що въ администраційнôй дорозѣ введено урядовый языкъ польскій, що оба университеты въ краю польскôй, що съ выняткомъ однои, всѣ середнѣ школы съ выкладовымъ языкомъ польскимъ, а въ школахъ народныхъ, навѣть въ такихъ селахъ, где нема ни однои польскои души, учатъ рускихъ дѣтій польского языка, хоть арт. III кр. закона въ 22 червня 1867 Ч. V Дн. кр. з. постановляє, що другій краєвый языкъ буде обовязковымъ предметомъ науки лишь въ тыхъ народныхъ школахъ, котрыхъ учащйся суть обохъ народностій.

Такъ сталось наше положенье невыносимымъ и мы не можемо занятися обдуманьемъ средствъ и способôвъ, якъ бы пôднестись зъ матеріяльнои нужды, якъ бы подати помôчну руку нашимъ пригнетенымъ селянамъ, котрй нынѣ вже не въ силѣ поносити огромнй тягары, попадаютъ въ руки лихварскй и запродаютъ свою батькôвщину иновѣрцямъ. И никто не може намъ зъ сего робити замѣту, бо потопаючій не въ силѣ думати о чѣмъ нибудь иншôмъ, якъ лишь о сохраненію свого житя.

И не прійшло бы навѣрно до такого загального у насъ зъубоженя, если бы признано намъ такй права, якй намъ природно приналежатъ и якихъ ôтъ стôлько лѣтъ надармо домагаємося. И ктожь сему виненъ? Виновникъ самъ признався до вины. Отъ въ послѣдныхъ дняхъ складавъ одинъ знаменитый посолъ справозданье зъ своєи дѣятельности передъ выборцями, а слова єго маютъ для насъ тымъ бôльше значенье, що занимає ôнъ высоке становище въ соспôльности и имя єго подаютъ теперь яко имя будучого краєвого маршалка. Признавъ ôнъ въ своєй мовѣ, що при послѣдныхъ выборахъ до рады державнои агитовано пристрастно, а то въ тôй цѣли, щобы не допустити Русина на посла, бо рускй послы ишли въ Вѣдни рука въ руку съ Нѣмцями централистами и выводили тамъ свои жалобы и кривды замѣсть предложити ихъ тутъ въ краєвôмъ соймѣ. Тыхъ слôвъ не можнабы брати на серіо, єслибы они не були выйшли зъ такъ поважныхъ устъ. Но чижь не єсть се смѣшностію, ôтсылати Русинôвъ съ ихъ кривдами до краєвого сойму, котрого бôльшôсть зложена зъ польскои интелигенціи о ничимъ рускôмъ и слова не хоче чути и где свобôдно голосится, що въ Галичинѣ нема рускаго народа! А если намъ закидаютъ централизмъ, то зволятъ тіи панове передовсѣмъ поглянути въ зеркало своихъ власныхъ дѣлань, а увидятъ, кто заслуживъ на имя централистôвъ. Бо чижь не єсть се найчистѣйшій централизмъ, если желѣзною рукою загортається все пôдъ пановане польского елементу, а якъ найенергичнѣйше устоpоняється все що руске? А нашй послы николи не придержовались сеи политики, они николи не жадали гегемоніи рускаго народа надъ якою нибудь народностію, они не домагались ничого бôльше, якъ лише рôвноуправненя нашои народности съ другими народностями и высказували, якъ несправедливо съ ними въ тôмъ взглядѣ поступається. Честь и слава имъ за то! (Голосы збору: *Честь и слава имъ! Многая лѣта!*) Тою самою дорогою идутъ нашй послы-заступники и теперь, а если нашимъ делегатамъ въ Вѣдни закидаютъ, що не лише они суть заступниками рускаго народа, то мы всѣ тутъ зъ всѣхъ кôнцевъ галицкои Руси зôбранй заявляємо нынѣ, що лише ихъ признаємо нашими заступниками (голосы: *славно, славно!*) и взываємо ихъ, щобы якъ дотеперь, такъ и въ будучности смѣло и неустрашимо вступалися за права бѣднои пригнетенои галицкои Руси (голосы: *славно!*), що заявляємо имъ повне довѣріе, а хоть ихъ число маленьке, то нехай незабуваютъ на то, що за кождымъ зъ нихъ стоитъ одинъ миліонъ людій (голосы: *славно, славно!*), що за ними трема стоятъ три миліоны рускаго народа въ Галичинѣ! (Неустаючй оплески и голосы: *славно, славно!*)

Такихъ самыхъ правъ, якъ для себе, жадаютъ галицкй Русины и для всѣхъ другихъ народностій, жіючихъ въ австрійско-угорскôй монархіи, бо суть того пересвѣдченя, що лише въ наслѣдство наданя рôвныхъ правъ всѣмъ народностямъ стане наша монархія сильною и крѣпкою. Тую саму засаду высказало и нынѣшне министерство, обнимаючи передъ рокомъ правленье дѣлами ав-австрійскими, а министеръ президентъ заявивъ кôлька разôвъ дуже ясно и рѣшучо, що уважає своєю задачію задосыть учинити справедливымъ жаданямъ всѣхъ народностій и перевести ихъ рôвноуправненье. Що дотычитъ нашои народности съ жалемъ мусимо заявити, що повысшй слова взглядомъ нашои народности не суть ничимъ, якъ лише пустою фразою. Въ виду сего мы нынѣ не можемо заявити нынѣшному министерству нашого довѣрія и рѣшучо домагаємося переведеня рôвноуправненя нашои народности на дѣлѣ. (*Славно!*) И нехай никто не пôдноситъ противъ сего жаданя замѣту, будьтобы оно не дало оправдатися зъ тои причины, що наша народнôсть не єсть историчною. Передовсѣмъ бо подѣлъ народностій на историчнй и неисторичнй въ нашôй монархіи не має ніякои основы, бо основнй законы и въ загалѣ цѣла конституція наша нигде не робитъ сеи рôжницѣ, а ставляє всѣ народности безусловно на рôвнѣ, якъ се видимо именно въ арт. XIX закона зъ 21 грудня 1867 Ч. 142 В. зак. держ. Але поминувши тоє, руска народнôсть въ Галичинѣ має передъ всѣми другими свои историчнй права: Австрія бо приняла Галичину на основѣ правъ угорскои короны прислугуючихъ єи до престолу королевства Галича, на котрого престолѣ свого часу сидѣли угорскй королѣ. Галичина не прійшла прото пôдъ пановане Австріи яко провинція давнои Польщи, але яко бувше самостôйне руске королевство.

Такимъ образомъ маємо повне право добиватись рôвноуправненя народного, а тôлько коли то осягнемо, будемо могли посвятити всѣ нашй силы для матеріяльного пôддвигненя нашого пригнетеного народа, а тогды осуществлятся слова, выреченй Є. В. нашимъ Монархомъ въ послѣднôй троновôй мовѣ, що Австрія буде защитою правъ своихъ народôвъ сталымъ прибѣжищемъ для права и правдивои свободы. (Довгй неустаючй оплески и оклики: *славно!*)

VI.

Памятный буде колись въ лѣтописяхъ рускихъ рôкъ ôсьмдесятый. Если не напятнуютъ єго пятномъ знаменнымъ голодъ и недоля, то нечуваный до теперь, яркій протестъ противъ нихъ. Кôлькадесьть часописій найрôжноpоднѣйшихъ ôттѣній складалось на него, на ту многозвучну негацію, котру щаслива гадка одного чоловѣка зляла въ одинъ грандіозный концертъ, памятный для жіючихъ и будущихъ. Важкй часы, кажутъ, родятъ великихъ людій. Середъ загальнои пôтьмы выринаютъ они въ блескучй далековидній свѣтила правды; долею чи недолею середъ народа киненй, перейшовши всѣлякй степенѣ людскои долѣ, зглубивши и ôтчувши душею всѣ крайности народного горя, стаютъ въ хвили загальнои неохоты и розпуки такъ чудотворными органами народными, що все неначе ôтъ вечернои росы пôднебеснои радѣє, молодѣє, серцемъ и надѣєю пôдносится. За нимижъ отже, за ними!

Народне вѣче Русинôвъ.

во Львовѣ

дня 18 (30) листопада 1880.

(*Конець*)

Въ часѣ декляматорско-музикального вечера въ память Цѣсаря Іосифа II дня 17 (29) листопада и пôдчасъ народного вѣча Русинôвъ въ „Народнôмъ Домѣ“ дня 18 (30) листопада наспѣли слѣдуючй привѣтнй телеграмы:

1. **Бурштынъ.** *Громада Рôздвяны* святкує мыслію и серцемъ съ Вами Братя велике народне свято и память незабутого Цѣсаря Іосифа II.
Осипъ Кокуревичь. Александеръ Товарницкій. Стефанъ Грицьо. Микола Сенякъ. Василь Крайкôвскій. Константинъ Крайкôвскій. Теодоръ Головчакъ. Михайло Ив. Крайкôвскій. Иванъ Терпливець. Михайло Том. Крайкôвскій. Петро Крайкôвскій. Юрко Крайкôвскій.

2. **Броды**. Въ щирôмъ сочувствію для добра Руси, засылаємо сердечнѣйше „Щасть Боже!“ Надѣєю доброго успѣха переповненй, радôстно воскликаємо: Да воскреснетъ Русь и разôйдутся всѣ врази ея. — Рускй учителѣ повѣта Броды.

3. **Гнильче.** Здоровй були патріоты! Желаємо щастя, а совѣтуючимъ о добрѣ рускаго народа: „Многая лѣта“. — Матей Штогринъ, господарь. Теодоръ Калакура, начальникъ громады. Вас. Смѣхъ, господарь. Косма Кучеръ, господарь.

4. **Гнильче** (въ Пôдгаєцкôмъ). Честь и слава Вамъ, рускй патріоты! На васъ зверненй нашй очи, бо Вы Вашими дѣлами стелите дорогу, по котрôй слѣдує намъ ити и сохранити все, що руске. Працюйте для добра рускаго народа, а будучнôсть наша. — Стефанъ Калакура, писарь громадскій, Мих. Дѣдурикъ, пѣвець церковный. Павло Сиротюкъ, господарь.

5. **Долина**. Працюйте щиро и совдинеными силами, а сповнится завѣтъ: „Въ своєй хатѣ своя правда и сила и воля.“ — Долиньскй Русины.

6. **Красне**. И я съ Вами, Свѣтлый Збôръ, Где о Русь дѣло, тамъ и пôпъ зъ гôръ. — Романъ И. Пасѣчиньскій.
Батько мôй Богъ, а мати Русь; Ними двома нынѣ кленусь: Тѣло-душа моя съ тымъ єсть, кто Руси творитъ славу — честь. — Исидоръ Р. Пасѣчиньскій.

7. **Красѣчинъ**. Честь у Бога и слава у добрыхъ людій Братямъ, зôбравшимся на раду для обороны народныхъ правъ. Дай Богъ, щобы одобренй Вами резолюціи довели до исцѣленя ранъ нашои Руси, доселѣ задаваныхъ, щобы устали вже разъ тй вѣчнй обиды, оскорбленя и упослѣдженя, єѣ нанесенй; щобы наконець и наша народнôсть була вповнѣ задоволена. — Добряньскій.

8. **Монастыриска**. Най жіє рускій митингъ. Мы духомъ съ Вами и соглашаємся на всѣ резолюціи. — Члены „Рускои Читальнѣ“ въ Устю зеленôмъ.

9. **Мѣльница**. Слава почитаючимъ память Іосифа Великого. Нашй чувства соединяємо съ Вашими! — Наддністрянськй Русины.

10. **Перемышль**. Торжествуючимъ память великого благодѣтеля Галицкои Руси, пересылає щиро-руске „Спасибôгъ“ Русская Бесѣда въ Перемышли.

11. **Перемышль**. Да увѣнчає Богъ труды рускихъ патріотôвъ благими успѣхами. — Члены филіи общества им. М. Качковского.

12. **Перемышль**. Честь и слава поборникамъ правъ. Поздоровляємъ, ободряємъ и соглашаємся съ рѣшеньями народного Вѣча. — Члены „Рускои Бесѣды“ въ Перемышли.

13. **Перемышль**. Отъ рода въ родъ най жіє память цѣсаря Іосифа II, освободителя нашого народа, учредителя духовныхъ семинарій и основателя рускихъ преподавань на львôвскôмъ университетѣ. — Благодарнй питомцѣ духовнои рускои семинаріи.

14. **Пôдволочиска**. Перешкоджепй явитись лично, щобы разомъ празднувати народне свято, сполучаємось съ Вами духомъ. Помагай-Бôгъ Братя! — Русины зъ Пôдволочискъ.

15. **Сокаль**. Честь Вамъ, зôбранй для блага Руси! Мы съ Вами духомъ. Богъ най благословитъ Вашй подвиги. — Русины Сокальского повѣта.

16. **Станиславôвъ**. Зôбранымъ нынѣ во Львовѣ патріотамъ рускимъ желаютъ доброго успѣху въ нарадахъ и дѣлахъ — члены станиславôвскои филіи „Просвѣты“ и члены товариства им. Шевченка.

17. **Станиславôвъ**. Народа славѣ Руси ожиданье, Рускому Вѣчу съ Богомъ начинанье. — Члены филіи общества им. Мих. Качковского.

18. **Станиславôвъ**. Съ Вами Богъ! Розженѣтъ тьму Супостата! Придбайте славу рускôй церквѣ, школѣ и землѣ. — Члены Братства св. о. Николая.

19. **Сяноцъ**. Дружне поздоровленье поборникамъ народного дѣла. Мы духомъ съ Вами. — Сяноцкй Русины.

20. **Теребовля**. Слава, честь и щирый привѣтъ народному зôбраню. Всевышній най крѣпитъ защитниковъ народныхъ правъ, най побѣдитъ правда, най живе народне зôбранье. — Русины княжого города Теребовлѣ.

21. **Тернôполь**. Покликъ нашого монарха „Соединеными силами“ най буде покликомъ Русинôвъ, а нынѣшне народне свято буде утренною зорею лучшои будучности для Русинôвъ. — Члены „Рускои Читальнѣ“.

22. **Тернопôль**. Слава святкуючимъ память великого монарха, що положивъ основу до нашого народного ôтродженя. Идѣтъ за покликомъ Францъ-Іосифа „Соединеными силами“, а въ руске окôнце засіяє сонце. — Члены филіи „Просвѣты“.

23. **Тернопôль**. Въ единодушнôй згодѣ къ общому патріотичному труду тѣсно сполученй рускй братя! Грôмкимъ „Слава“ витаютъ Васъ днесь въ престольнôмъ городѣ Руси члены филіи общества им. М. Качковского и желаютъ щасливого успѣха мудрымъ и благонамѣренымъ совѣтамъ Вашимъ для блага краю и рускаго народа. Мужественно до дѣла! Съ нами Богъ!

24. **Тернопôль**. Съ чуветвомъ повнои радости спѣшитъ тернопôльска филія общества им. М. Качковского привитати грôмкимъ „Слава“ руску Братію, празднуючу сего дня въ столицѣ Галицкои Руси столѣтнй роковины цѣсаря Іосифа II, генія Австріи и освободителя галицкои Руси ôтъ вѣковои тьмы и рабства.

25. **Товмачь**. Радується и витає народне собранье во Львовѣ клиръ и нарôдъ Товмацкого повѣта. Богъ да дасть успѣхъ дѣланю рускои рады и всѣмъ зôбранымъ „Многая лѣта“. — Дзеровичь, именемъ всѣхъ.

26. **Турка**. Слава и честь празднуючимъ память незабвенного Іосифа II., великого благодѣтеля рускаго народа. — Филія общества им. М. Качковского въ Турцѣ.

27. **Турка**. Заявляємо симъ безъ выняткy наше повне согласіе до принятыхъ рѣшень, ведучихъ къ улучшеню нашои теперѣшнои рускои долѣ. — Русины повѣта Турка.

28. **Тысьменица**. Дôмъ габсбурскій най жіє и владѣє надъ нами. По Єго милости мы живй и просвѣщенй, и Єму любовь и преданнôсть ôтъ насъ во вѣки. — Тысьменецкй Русины.

29. **Чернôвцѣ**. Слава Вамъ, совѣтуючимъ надъ будучимъ благомъ нашои святои Руси! — За Буковиньску Русь: общество Руска Рада. — Проданъ, предсѣдатель. Тыминскій, секретарь.

30. **Чернôвцѣ**. Соединену Русь витає щиро и собранымъ борцямъ желає якъ найлучшого успѣха — „Руская Бесѣда“.

31. **Чернôвцѣ**. Рускому народному зôбраню грôмке „Слава“. — Рускй члены буковиньского товариства учителѣвъ.

32. **Чернôвцѣ**. Die Redaction der „Provinzial-Revue“ und des „Grenzboten“ in Czernowitz begrüsst die versammelten ruthenischen Parteigenossen auf das herzlichste und wünscht ihren Bestrebungen den besten Erfolg. — Redacteur Dionys Rosenfeld.

33. **Вѣдень**. Мыслію и серцемъ съ Вами, торжествуючими память великого цѣсаря освободителя — Руске академичне общество „Буковина“ въ Вѣдни.

34. **Вѣдень**. „Урра“ и „Слава“ Вамъ, совѣтуючимъ о благѣ рускаго народа и обороняючимъ права єго. Мы далеко ôтъ родины, но подѣляємо и ôтчуваємо єи горе. Щасливй будемо єи щастьемъ! — Члены рускаго академичного общества „Буковина“ въ Вѣдни.

ДОПИСЬ.

Зъ надъ Буга. (*Якъ поступає банкъ „Славія?“*) Подаю фактъ для вѣдомости и перестороги Вп. Родимцямъ, котрый най поучитъ, якъ товариство банку и асекурації ôтъ огня и граду „*Славія*“ въ Празѣ пôдъ покрывкою уживаня рускихъ полиць и надписій поступає собѣ съ нашимъ народомъ и съ нашимъ грошемъ.

Р. 1877 зачала громада Рѣпнѣвъ повѣта Камѣнецкого будовати хорошій и дорогій будынокъ шкôльный и закимъ єще той будынокъ цѣлкомъ докôнчився, представивємъ членамъ громады, щобы зô взгляду на близкôсть сусѣдныхъ будынкôвъ селяньскихъ, забезпечити школу ôтъ огня. Члены громады охотно пристали на предложенье, поручаючи менѣ яко предсѣдателю рады шкôльнои мѣстцевои будынокъ шкôльный ôтъ огня забезпечити. Въ тôй цѣли запросивъ

я до себе найблизшого агента асекурації Трієстеньскои Вп. Симеона Свинцѣцкого зъ Убиня, черезъ котрого въ наведенôй асекурації убезпечавємь и до нынѣ убезпечаю церковь, дôмъ приходскій и моє зóбже ôтъ огня и граду. Прибувшій до мене п. агентъ заявивъ, що и товариство асекураційне „Славія“ прислало єму запрошенье, щобы дѣлами того товариства занявся, и єсли я желаю, то можна будынокъ шкôльный въ товариствѣ „Славія“ ôтъ огня забезпечити, на що я згодився, заявляючи, що менѣ все одно, щобы лише полиця була по руски написана и може таньша премія. И дѣйстно таньша премія въ „Славіи“, бо коли я въ Аціендѣ плативъ за 1500 зр. ôтъ убезпеченя приходского дому 17 зр. 75 кр. в. а. — „Славія“ почислила за 1500 зр. а. в. убезпеченя школы въ першôмъ роцѣ 14 зр. 44 кр. а въ другôмъ 12 зр. 44 кр. в. а.

Блянкетъ друкованый, такъ звane внесенье на убезпеченье пôдписавємъ самъ, пôдписавємъ и вôйта громады въ моємъ домѣ въ присутности п. агента Симеона Свинцѣцкого, котрому належачуся премію оплативємъ за одинъ рôкъ безъ обовязаняся якъ довго будынокъ шкôльный убезпечатись має. На заплачену премію получивъ я ôтъ п. агента интеримальный квитъ; въ кôлька день прислала асекурація „Славіи“, книжку въ мѣсто полицѣ и дѣло було укôнчене. Въ роцѣ 1878 дня 4 червня пôславъ я 7 зр. на руки п. Симеона Свинцѣцкого яко завдатокъ припадаючои преміи за часъ ôтъ 4 червня 1878 до 4 червня 1879 — троха пôзнѣйше пôславъ я почтою впростъ до „Славіи“ 5 зр. 50 кр. в. а., отже разомъ 12 зр. 50 кр. и дѣло зновъ було укôнчене, а школа ôтъ огня забезпечена. Въ роцѣ 1879 дня 4 червня освѣдчивъ я п. агентови, що школа на дальше убезпечатись не буде по причинѣ браку грошій, бо хоть громада свою часть уплатилабы, но обшары двôрскій ôттягаются ôтъ своєи части, высланый прелиминарь до ц. к. рады шкôльнои окружнои єще не надôйшовъ, протоє перестаю премію платити. Прелиминарь потвердженый ц. к. радою шкôльною окружною надôйшовъ доперва въ листопадѣ 1879, а по довгихъ писанинахъ и прошеняхъ о выекзеквованье ôтъ обшарôвъ двôрскихъ припадаючои сумы, обшары двôрскій зложили грошѣ доперва дня 21 вересня 1880 а дня 22 вересня с. р. заразъ пôславъ я грошѣ на убезпеченье школы ôтъ огня почтою до „Аціенды“, на що и въ коротцѣ полицю получивємъ. Въ погôнь за тымъ дня 20 вересня с. р. подає банкъ „Славія“ черезъ адвоката дра Маркилія Сѣтерского скаргу до свѣтлого ц. к. суда повѣтового мѣско-делегованого секція I во Львовѣ противъ громады Рѣпнѣвъ на руки вôйта громады Михаила Балика ось такого содержаня:

„Gmina Rzepniów zabezpieczyła w dniu 4 czerwca 1877 r. przez swych prawnych zastępców swoje budynki w Banku wzajemnych ubezpieczeń „Slawia“ w Pradze na lat 5 obowiązując się premię assekuracyjną w rocznej kwocie 12 złr. 44 ct. w. a. w dniu 4 czerwca każdego roku Bankowi wzajemnych ubezpieczeń „Slawia“ w Pradze lub na ręce tegoż Generalnej Reprezentacyi we Lwowie do policy assekuracyjnej l. 7297 płacić.

Gdy jednakowoż gmina Rzepniów dotychczas premii assekuracyjnej do policy l. 7297 już w r. 1878 i 1879 na dniu 4 czerwca zapadłą nie zapłaciła, przeto Bank wzajemnych ubezpieczeń „Slawia“ dowodząc okoliczności powyższe przedłożyć się mającym dokumentem i przysięgą stron, którą imieniem Banku powodowego wykona wymienić się mający zastępca tegoż, jako świadków przesłuchać się mających, pozywa gminę Rzepniów przez jej prawnych zastępców przed Prześwietny c. k. Sąd i uprasza:

raczy Prześwietny c. k. Sąd zawyrokować po przeprowadzeniu rozprawy drobnostkowej, że gmina Rzepniów winną jest Bankowi wzajemnych ubezpieczeń „Slawia“ w Pradze kwotę 25 złr. 8 ct. w. a. wraz z 6% od dnia wyniesienia pozwu policzonemi odsetkami w przeciągu dni 8 pod rygorem ekzekucyi zapłacić i w swoim czasie policzyć się mające koszta sporu niniejszego zwrócić.“

До устнои розправы вызначивъ ц. к. Судъ мѣско-делег. день 8 листопада 1880 на 9 годину рано во Львовѣ.

По полученю наведеного позву я не мôгъ поняти, на якôй пôдставѣ упоминаєся Банкъ „Славія“ о премію за часъ ôтъ 4 червня 1878 до 4 червня 1879, на коли я тую 7 зр. а. в. на руки п. Симеона Свинцѣцкого заплативъ, а 5 зр. 50 кр. почтою до банку „Славія“ ôтославъ, на що дотычнй квиты маю. Єще бôльше мене здивовала претенсія банку „Славія“, що будынокъ шкôльный маєся въ тôй асекурації черезъ пять лѣтъ непрерывно убезпечати, коли такого зъобовязаняся николи ани я ани громада не пріймала, ани пôдписовала. Щобы вôйтъ громады яко позваный на терминъ стававъ, выдалося менѣ безпотребнымъ, бо щожь той человѣкъ мôгъ говорити и громаду боронити, коли ôнъ пôдписуючи внесенье, знавъ, що школа на 1500 зр. а. в. убезпечаєся, а на якъ довго и въ котрôй асекурації, хотяй може въ первôй хвилѣ знавъ, то по трехъ лѣтахъ на пельно забувъ. Протоє взявши повномочіе письменне ôтъ рады громадскои и упросивши п. Симеона Свинцѣцкого яко головного свѣдка, станули мы оба до устнои розправы въ ц. к. Судѣ повѣт. во Львовѣ дня 8 листопада с. р. о 9 годинѣ рано. По внесеню устного позву черезъ заступника п. адвоката Сѣтерского, зажадавъ я внесеня пôдписаного мною и вôйтомъ громады въ моємъ домѣ въ присутности п. Симеона Свинцѣцкого, а переконавшись на оборотѣ о моємъ власноручнôмъ пôдписѣ и вôйта, перейшовємъ очима перву сторону друкованого внесеня и о диво, здоровыми очима вычитую выразно „на 5 лѣтъ“ убезпеченя и въ тôй хвилѣ на мою оборону вношу, що внесенье сфалшоване, понеже число 5 не було въ моємъ домѣ и въ моєй притомности поставлене, що и легко пôзнати було можна по змѣнномъ чорнилѣ, бо коли чорнило на пôдписѣ моємъ и вôйта було чорне, а перо съ волокномъ досыть грубе письмо выдало, то чорнило на первôй сторонѣ ужите до написаня 5 єсть на внесеню червоняве и письмо чисте, заступаючись при тôмъ головнымъ свѣдкомъ п. С. Свинцѣцкимъ, що я пôдписуючи внесенье въ моємъ домѣ выразно жадавъ убезпеченя будынку ино на одинъ рôкъ, а не на пять лѣтъ.

Ц. к. судъ заприсягнувъ п. С. Свинцѣцкого, котрый зôзнавъ, що будучи въ моємъ домѣ, я выразно освѣдчивъ, що ино на одинъ рôкъ школу убезпечаю, що тая пятка (на 5 лѣтъ обовязокъ убезпечати) ани въ моємъ домѣ, ани у него въ Убиню поставлена не була, ино внесенье ôтославъ безъ 5 до банку „Славія“ во Львовѣ, где доперва тая 5-ка безъ вѣдомости моеи и єго яко агента вписана зôстала. Выказався п. Свинцѣцкій рецепісію почтовою, що пересланй мною 7 зр. яко задатокъ преміи за часъ ôтъ 4 червня 1878 до 4 червня 1879 банкови „Славія“ переславъ, дальше зôзнавъ п. Свинцѣцкій, що надôсланый дня 4 червня 1879 черезъ банкъ „Славія“ невыповненый переказъ почтовый для пересылки премій за школу въ Рѣпневѣ на дальшій часъ по моємъ заявленю, що вже бôльше школа не буде убезпечатись, той переказъ невыповненый ôтворотно съ повысшимъ устнымъ заявленьемъ ôтославъ.

Ц. к. судъ по выслуханю єще однои и другои стороны выдавъ слѣдуючій вырокъ:

Громада Рѣпнѣвъ увôльняєся ôтъ заплаченя 25 зр. 8 кр. в. а. яко претенсіи Банкови асекураційному „Славія“, а натомѣсть засуджуєся банкъ „Славія“ яко програючій на кошта понесенй пôдписаному 17 зр. 19½ кр. в. а. а свѣдкови п. Свинцѣцкому 6 зр. 50 кр., котрй пôдъ загроженьемъ екзекуціи Банкъ „Славія“ до 8 днѣвъ заплатити має.

Представляючи цѣлый фактъ безъ дальшого коментаря, лишаю оцѣненье поступованя Банку асекураційного „Славія“ Вп. Пубúлицѣ.

Рѣпнѣвъ дня 29 листопада 1880.

Кирилъ Левицкій
рускій священикъ въ Рѣпневѣ.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Рада державна.*) При розправахъ надъ проєктомъ закона о оподатковаю вышинку горячихъ напоєвъ повстали польскй послы дръ Вольскій и Кшечуновичь противъ постановленя §. 18, котрый звучитъ: Сей податокъ (ôтъ вышинку горячихъ напоєвъ) має уважатися пôдъ взглядомъ додатковъ яко податокъ безпосередный“. Оба послы доглянули въ тôмъ §-фѣ нарушенье компетенціи сойму, понеже тымъ розширяєся право громадъ накладати додатки до податковъ, доси на податки безпосереднй и на податокъ консумційный обмежене, розтягнено єще бôльше, що належитъ до компетенціи соймôвъ. Пос. дръ Вольскій дивною аргументацією хотѣвъ доказати, що новый податокъ ôтъ вышинку горѣвки, по своєй натурѣ найбôльше зближеный до податку заробкового, не єсть безпосереднымъ податкомъ але свого рода таксою. При другôмъ читаню принято §. 18 мимо противныхъ голосôвъ польскихъ, понеже лѣвиця и значна часть правицѣ голосували за нимъ. Польскй послы постановили по горячихъ розправахъ при третôмъ читаню голосувати за цѣлымъ закономъ отже и за §. 18.

Зъ причины лат. свята и обрадъ въ комисіяхъ приготовляючихъ матеріялы для повныхъ нарадъ наступила мала павза въ засѣданяхъ рады державнои.

(*Часткова криза министеріяльна.*) Дневники подаютъ вѣдомости, що мин. справедливости Штрайтъ и мин. просвѣты Конрадъ-Айбесфельдъ маютъ уступити, головно зъ причины незадоволеня Чехôвъ. Именно маютъ бути Чехи невдоволенй зъ поступованя съ языкомъ урядовымъ въ ческихъ судахъ и що ихъ жаданя взглядомъ переведеня рôвноуправненя ческого языка въ школахъ середныхъ и на университетѣ не знайшли достаточного увзглядненя при укладаню буджету на слѣдуючій рôкъ. Чи тй поголоски о уступленю обохъ министрôвъ оправдаются, єще не знати, але фактомъ єсть, що Чехи съ бôльшою якъ доси силою напираютъ на министерство, щобы увзглядниło ихъ жаданя, и що середъ Чехôвъ проявляєся сильне невдоволенье зъ дотеперѣшного поступованя министерства.

(*Центральна комисія для регуляціи податку.*) Комитетъ катастральный центральнои комисіи для рег. под. грунт. установивъ вже въ другôмъ читаню всѣ тарифы. Для долѣшнои Австріи обнижено первѣстно приняту цифру доходу зъ грунтôвъ о 470.000 зр. а для горѣшнои Австріи о 260.000 зр. Въ суботу с. є. нынѣ ôтбудеся повне засѣданье центральнои комисіи, котра съ невностію пріймe операт комитету и въ той спôсôбъ остаточно рѣшитъ справу катастральну. Реферувати буде Рига, а пôсля внесеня комитету припаде на Чехію 30%, на Моравію 14·6%, а на Галичину 14·8% загальнои сумы податковои.

(*Новый кандидатъ на маршалка краєвого.*) Пôсля донесеня Gaz. Nar. має Октавій Петрускій дотеперѣшный членъ кр. Выдѣлу и фактичный заступникъ маршалка зôстати краєвымъ маршалкомъ. Рѣчь тая має бути вже рѣшена и вскорѣ послѣдовати именованье. Чи однакожь не появлятся єще и иншй кандидаты — сего годѣ напевно заперечити.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Ôтъ двохъ недѣль ведесь въ россійскихъ газетахъ дуже горяча и пристрастна полемика зъ причины одного цѣкавого факту, якій случився при недавныхъ выборахъ до Петербурскои Академіи Наукъ. Въ складѣ членôвъ Академіи, якъ вѣдомо, суть двѣ партіи: россійска и нѣмецка, зъ котрыхъ кожда ривализуючи съ собою старася мати перевагу. Зъ того природно выплываєтая конечнôсть, що при выборѣ новыхъ членôвъ до Академіи поодинока партія не зважаєна заслуги и ученôсть предкладаного кандидата, але поводуєсь одностороннымъ своимъ интересомъ. Найяскравѣйшу илюстрацію до такого анормального стану въ найвысшôй ученôй институціи дали послѣднй выборы. Професоры россійскй предложили на члена Академіи человѣка дуже заслуженого для науки, человѣка европейскои славы, одного зъ першихъ европейскихъ авторитетôвъ въ науцѣ хеміи, професора Менделѣева. Нѣмецка партія переголосовала россійску и ôткинула проф. Менделѣева. Не диво, що всй ученй круги въ Россіи обурились на такій поступокъ сильнѣйшои нѣмецкои партіи, а печать россійска выповѣла вôйну нѣмцямъ професорамъ.

Журналъ „Семья и Школа“ доноситъ, що Черниговске уѣздне земство на внесенье одного гласного постановило старатися у министерства народнои просвѣты, щобы въ сельскихъ народныхъ школахъ обовязкова наука зачиналась въ рôднôмъ языцѣ ученикôвъ, т. є. въ языцѣ рускôмъ (не якъ доси россійскôмъ), такъ якъ лишь тою дорогою, дорогою здоровои педагогики, ученики скорше зрозумѣютъ и лучше затямлятъ науку и не будутъ вносити шкôднои нерôвности въ родину.

Губернаторамъ пôдвысшено пенсію. До теперь губернаторы получали безъ рôжницѣ 5.430 рубл. рôчно. Пенсія тая була ôтповѣдно до ихъ становища мала — бо начальникъ акцизного управленія мавъ пôвтора разу бôльшу пенсію. Теперь губернаторы 16 губернскихъ мѣстъ, въ котрыхъ житье дорожше, будутъ брати 8.000 рубл. рôчно, а въ прочихъ 7.000. Пôдвышку платы губернаторамъ покрывъ гр. Льорисъ-Меликовъ фондами знесеного III ôтдѣлу тайнои царскои канцеляріи.

Нѣмеччина. Нѣмецкій буджетъ войсковый на рôкъ 1881 съ выняткомъ Баваріи представляє въ порôвнаню съ рокомъ 1880 пôдвышку о 17,638.713 марокъ въ выдаткахъ сталыхъ и 18,585.824 въ выдаткахъ надзвычайныхъ, загаломъ буджетъ войсковый пôдвысшеный на р. 1881 о 36 миліон. марокъ. Пôдвышка выдаткôвъ звычайныхъ послѣдувала головно въ наслѣдство помноженя войска ухваленого въ маю с. р., а надзвычайныхъ въ наслѣдство будовы касарнь.

Туреччина. Рада министрôвъ ухвалила дня 8 грудня текстъ новои ноты въ справѣ греческôй. Нота заявляє, що Порта не може дальше посунути концесій, але остаєна становищи ноты зъ дня 3 жовтня, а именно выключає: Лярису, Мецово, Янину и Чамурлѣ зъ територіи, котра має бути уступлена. Порта жадає успѣшнои помочи державъ противъ явнôй мобилизаціи Греціи, бо инакше такожь правительство турецке буде мусѣло подôбножь наказати мобилизацію. Пôсля газетныхъ вѣдомостій державы европейскй ведутъ теперь переговоры въ справѣ греческо-турецкôй и стремлятъ до зъобовязаня обохъ сторôнъ, щобы не воювали а згодились на посередництво европейскои дипльомаціи.

Англія. Головному агитаторови въ Ирляндіи, енергичному Пернелови и кôлькомъ другимъ єго товаришамъ выдало правительство ирляндске процесъ за пôдбурюванье масъ народныхъ противъ Англіи. Розправа небавомъ має розпочатись. Парнель зажадавъ ôтложеня судовои розправы, щобы мôгъ взяти удѣлъ яко депутованый въ парляментѣ. Льордъ президентъ ирляндского суду ôткинувъ єго просьбу, подаючи и мотива, котрй яко рефератъ урядовый вѣродостойно малюютъ теперѣшный станъ въ Ирляндіи. Мотива тіи звучатъ: „Трибуналъ ухвалює одноголосно ôткинути просьбу, понеже Ирляндія ôтъ кôлькохъ мѣсяцѣвъ знаходится въ станѣ анархіи. Ôтъ многихъ мѣсяцѣвъ тревае въ Ирляндіи явный бунтъ противъ праву, котре потоптано, ôтъ многихъ мѣсяцѣвъ значна часть жителѣвъ пôдбурена членами лиги аграрійнои, ввела системъ нечестного обманьства. Право не можна выконувати, засудôвъ судовыхъ не можна доручати бо ни одинъ зъ судовыхъ слугъ не має ôтваги наближатися до чиншôвникôвъ. Ирляндіею ôтъ кôлькохъ мѣсяцѣвъ завладѣвъ страшный тероризмъ. Цѣлый край улягає тиранiи безправного заговору. Нарôдъ боится упôмнутись о свои права. Житье загрожене а зъ права власности властителѣ (паны) не можутъ користати. Въ такихъ условіяхъ судови иде о якъ найскорше переведенье розправы того процесу и разъ на завсѣгды рѣшити, чи ятрити ирляндскихъ чиншôвникôвъ, зрывати контракты, вспиняти выконанье права и зневажати права — чи тіи чинности суть совсѣмъ невинній чи криминальній.“

Агитаторъ Парнель совсѣмъ не налякався близького процесу, але явно грозитъ правительству революцією. Другй агитаторы рôвно безцеремонно выповѣдаютъ на зборахъ народныхъ конечнôсть революціи. Зъ Дублина телеграфуютъ пôдъ днемъ 8 грудня: Лига заповѣла на понедѣлокъ митингъ въ Brockeborough. Правительство заборонило митингъ. Помимо того вô второкъ згромадилось 5000 осôбъ. Драгоны и полиція розôгнали нарôдъ и три особы арештовали. Письма пôдбурюючй однакожь ôтчитано народови, бо драгоны и полиція прибули за пôзно и не могли перешкодити.

При такôмъ станѣ анархіи въ Ирляндіи Англія вѣроятно ужіе выпятковыхъ средствъ для пôддержаня поваги и пошанованя права въ тôй своєй провинціи. Найновѣйшій телеграмъ доноситъ, що одна часть министрôвъ межи ними и Форстеръ жадаютъ безôтволочного залагодженя тои справы.

НОВИНКИ.

— **Цѣсарь** удѣливъ въ дарѣ громадѣ Лучицѣ, пов. перемыского 100 зр. запомоги на докôнченье школы.

— Сегодня вечеромъ ôтбудесь въ салѣ „Народного Дому“ **музикально-декляматорскій вечеръ** устроєный товариствомъ „Рускихъ Дамъ“. Чистый дохôдъ призначеный въ користь убогихъ рускихъ учениць.

— **Зъ Черновець:** Товариство рускихъ академикôвъ **„Союзъ“** устроює товарискій вечеръ въ память свого основаня дня 1 (13 н. ст.) грудня 1880 въ готелю „zum goldenen Lamm“. Початокъ о год. 8 вечеромъ.

— **Землетрясенье въ Загребѣ.** Дня 8 грудня по опôвночи далося зновъ чути встрясенье землѣ, котре тревало двѣ секунды. Встрясенье було досыть сильне, сполучене съ глухимъ пôдземнымъ гукомъ. Однакожь шкоды ніякои не учинило.

— **Вп. И. Онишкевичъ** професоръ руского языка и литературы на университетѣ въ Чернôвцяхъ, зôставъ именованый членомъ комисіи екзаминаційнои для гимназій.

— **Гр. Коронини** президентъ палаты послôвъ вынесеный въ достоиньство тайного совѣтника.

— **Инспекторъ краєвый п. Мандыбуръ** выѣхавъ дня 5 грудня на инспекціи шкôлъ народныхъ до Станиславова.

— **Затьмѣнье мѣсяця** припадає на день **16 л. грудня** (не 17, якъ то черезъ ошибку друкарску въ 91 ч. „Дѣла“ напечатано).

— **Дръ Владиславъ Ригеръ** обходивъ дня 8 с. м. день своихъ уродинъ бенкетомъ, на котрôмъ прійшло до тѣснѣйшого сполученя межи поодинокими фракціями правицѣ.

— **Въ честь 60-лѣтныхъ уродинъ Едварда Гербста** теперѣшного провôдника партіи вѣрноконституційнои въ радѣ державнôй и бувшого министра устроило вѣденьске товариство журналистôвъ и писателѣвъ „Concordia“ дня 8 с. м. почестный бенкетъ. Въ тôмъ бенкетѣ взяли участь многй знаменитй личности зъ партіи вѣрноконституційнои. Съ промовами выступали межи иншими Шмерлингъ, Газнеръ, ректоръ дръ. Льоренцъ, президентъ рады державнои гр. Коронини, и. др. На бенкетъ наспѣло около 500 телеграмъ и письмъ зъ всеи Австріи.

— **Пожаръ.** Въ мѣсточку Бѣлôмъ Камени пов. Золочѣвского згорѣли дня 6 грудня двôръ, горальня, броваръ и млынъ. Пожаръ повставъ зъ того, що въ горальни пукъ коминъ. Шкода 60.000 зр., убезпечена.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **„Школьнои Часописи“ ч. 7.** зъ 1 (13) грудня мѣститъ: Запрошенье до предплаты на р. 1881.; Въ столѣтню рôчницю смерти цѣсаревы Маріи Терезы и вступленя на тронъ цѣс. Іосифа II.; Якъ учити въ першôй клясѣ дѣти, котрй зачали ходити до школы?; Розправы школьнои анкеты; Справы учительскихъ кружкôвъ; Матеріялы до спѣванника або книжокъ школьныхъ; Новинки; Библіографія; Именованя и конкурсы.

Администрація „Дѣла“ проситъ всѣхъ П. Т. Предплатникôвъ, у котрыхъ суть еще якй залеглости, щобы якъ найскорше тіи надôслали, понеже Администрація муситъ передъ кôнцемъ року оплатити всѣ кошта выдавництва.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

О. Л. Л. въ Пен. Коли Вы на дни 1. вересня прислали грошѣ за 2 чвертьрôкъ и заразокъ замовили дальшу высылку „Дѣла“, то мы выслали Вамъ тогды всѣ задержанй числа, такъ що по нынѣшнôй посылцѣ еще намъ 1 зол. 34 кр. до кôнця року належится.

Черезъ редакцію „Дѣла“ прислали:

Для бѣдныхъ ученикôвъ рускои гимназіи о. А. Шанковскій парохъ зъ Нижбôрка 3 зол.; для бурсы Нар. Дому о. А. Шанковскій зъ Нижбôрка 2 зол.; для Просвѣты Вп. Гнатъ Шпакôвскій господарь въ Тирявѣ волоскôй 1 зол. 20 кр., Вп. М. Слюзарь учитель въ Бôбрцѣ (на календарь) 40 кр.; для Сіона о. Лев. въ Белзци 1 зол.; для Зорѣ о. Лев. въ Белзци 1 зол., для Часописи Школьнои Вп. М. Слюзарь въ Бôбрцѣ 70 кр.; Вп. Т. Грушк. въ Коломыѣ 1 зол.; на „Polityka Polaków“ Вп. И. Б. въ Лѣску 1 зол. 60 кр.; на „Кайдашева сімя“ Вп. А. Б. въ Дрогобычи 85 кр.

ПОДЯКА.

Дня 1 н. с. грудня с. р. упокоилася въ Увсю бл. п. **Доминика Винницка**, вдова по священику зъ Жовчева въ 54 р. житя. Похоронъ ôтбувся дня 3 грудня при участи Вс. ОО. Андрея Сохацкого зъ Ищкова, И. Сабата зъ Соснова, Г. Медицкого зъ Слободы, Л. Яримовича зъ Новосѣлки Кутъ, А. Корытка зъ Богатковець и численного народа. Для скорбнои родины була ихъ присутнôсть великою ôтрадою. Подяка наша булабы тутъ за недостаточна, Богъ всемогущій нехай буде ихъ покровителемъ и надгородою.

И. Дурбакъ зъ Увся, зять;
І. Москаликъ зъ Самбора, зять, въ имени родины.

Курсъ львôвскій зъ дня 9. *л.* грудня 1880.

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	277 50	281 —
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	170 —	173 —
Банку гип. галиц. по 200 р.	296 —	300 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	97 75	98 75
„ „ „ по 4% ав.	91 85	92 85
„ „ „ по 5% ав. період.	97 75	98 75
Банку гип. галиц. 6% ав.	102 —	103 —
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	101 50	103 —
3. Листы довжнй за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	98 20	99 20
Облиги комунальнй Гал. банку рустик. 6%	101 —	102 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 50	102 —
5. Лосы мѣста Кракова	19 80	21 80
„ „ Станиславова	23 50	25 50
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 49	5 59
„ цѣсарскій	5 50	5 60
Наполеондоръ	9 34	9 44
Нôвимперіялъ	9 63	9 73
Рубель россійскій срѣбный	1 57	1 71
„ „ паперовый	1 19½	1 21½
100 марокъ нѣмецкихъ	57 75	58 50
Серебро	99 50	100 50

безъ текучого куп. безъ купону

ХИНЬСКО-РОССІЙСКІЙ

ЧОРНЫЙ Nr. I. ½ кило	зр 1.40
„ „ II. „ „	зр 1.60
„ „ III. „ „	зр. 1.80
РОДИННЫЙ НАЙЛУЧШІЙ	зр. 2.—
SOUCHONG SANSIN-скій	зр. 3.—
„ ASSAM	зр. 4.—
„ NINGOHOW	зр. 5.—
ВЫСѢВКИ Nr. II.	зр. 1.20
„ Nr. I.	зр. 1.50

ЧАЙ

ПОРУЧАЄ
ГОЛОВНЫЙ СКЛАДЪ
І. ПАДЕВСКОГО
ВО ЛЬВОВѢ
рынокъ Ч. 13.

ЧОРНЫЙ И ЦВѢТОЧНЫЙ

MELANGE РОДИННЫЙ съ цв. ½ к.	зр. 3.—
„ АРОМАТИЧНЫЙ „ „	зр. 4.—
„ ЦѢСАРСКІЙ „ „	зр. 5.—

Зъ складу БРАТІЙ ПОПОВЪ въ Москвѣ.

ЧОРНЫЙ 1 фунтъ ваги россійскои	зр. 2.80
„ ПЕРѢДНЫЙ 1 ф. в. р.	зр. 3.20
„ ЛУЧШІЙ 1 фт. ваги рос.	зр. 3.60
„ НАЙЛУЧШІЙ „	зр. 4.—
„ АРОМАТИЧНЫЙ „	зр. 4.60

Замовленя зъ провинціи сповняє ôтворотною почтою якъ найстараннѣйше.

(1—3)

ÔТКРЫТЕ ПИСЬМО

до Дирекціи банку „Славія“ въ Празѣ.

Низше пôдписаному згорѣвъ въ мѣсяци листопадѣ с. р. господарскій будынокъ съ цѣлымъ маѣткомъ, котрый бувъ убезпеченый въ банку „Славія“. Заявивши о тôмъ генеральнôй репрезентаціи „Славія“ во Львовѣ, тая сей часъ предприняла ликвидацію и за кôлька день я дôставъ повне вынадгородженье с. є. девятьсотъ пятьдесятъ девять зр. а. в. на обезпеченый капиталъ 1000 зр. Для того чуюся обовязанымъ, зложити подяку генеральнôй Дирекціи банку „Славія“ за точне и акуратне выповненье довга свого и могу съ доброю совѣстію рекомендувати сей банкъ всѣмъ моимъ землякамъ такъ якъ я теперь вповнѣ пересвѣдчився, що банкъ „Славія“ вынагороджує дѣйстну страту и не торгуєся зъ своими членами, якъ случаєся въ гдекотрыхъ заведеняхъ асекураційныхъ.

Вишневчикъ 30 листопада 1880.

Василь Базилôвъ
(конскрип. нръ дому 85.)

Тôлько еще короткій часъ!

Въ льокалю при пляцу Бернардииськôмъ

въ домѣ ч. 11 можна бачити:

ПАННУ АМАЛІЮ

найбôльшу

женщину-великаню

яку доси оказувано, якъ такожь

найменшихъ людій:

маркиза Генрика Вольге, 31 лѣтъ, 29 цалѣвъ высокого (19 фунтôвъ ваги) и его суджену Люизу, 23 лѣтъ, 29½ цалѣвъ высоку (20 фунт. ваги).

I. мѣстце **40** кр. **II.** мѣстце **20** кр. — Войсковй и дѣти платятъ половину. 1—3

ТОВАРИСТВО „ПРОСВѢТА“

выдало

КАЛЕНДАРЬ

на рôкъ 1881.

Уложивъ: **Василь Лукичь.**

Цѣна 35 кр.

(Съ пересылкою почт. 40 кр.)

Обôймає крôмъ части календарскои, часть информаційну, якъ: приписы почтовй, скалѣ стемплёвй и т. д. и часть литературну: Нещасна родина (повѣсть); Тарасъ Шевченко (житьепись съ портретомъ); Тополя, поезія Шевченка. Битва пôдъ Корсунемъ. Поцѣлунокъ (поезія); Зъ житя Русинôвъ (споминки про гдеякихъ заслуженыхъ Русинôвъ); Що робится у воздусѣ; Рôдна ненька (поезія). Анекдоты. Инсераты.

Адреса: **Тов. „Просвѣта во Львовѣ. ул. Краковска, ч. 14.** (1—?)

DIE REFORM

WOCHENSCHRIFT

gegründet von

Franz Schuselka.

Eigenthümer und Herausgeber: Heinrich Dvořák.

выходитъ въ Вѣдни що тыждня выпусками по 2 вел. листы печатнй, обговорює всѣ справы австрійскои Монархіи якъ и заграницѣ дуже основно и зъ становища интересôвъ славяньскихъ народôвъ.

„Reform“ посвящає такожь свою особенну увагу справамъ Галицкихъ Русинôвъ, обгововорює нашй справы дуже прихильно и вповнѣ заслугує на якъ найширшу пôдмогу и узнанье зъ стороны рускои Публики.

Предплата на р. 1881 (двацятый рочникъ) стоитъ на цѣлый рôкъ 10 зр., на пôвъ року 6 зр., на чверть року 3 зр. а. в.

Предплату слѣдує пересылати пôдъ адресою:

Administration der „Reform“

Wien IX Maximilianplatz 13. (1—4)

ОТКРЫТА ПОДПИСКА

на

ПОЛИТИЧЕСКУЮ и ЛИТЕРАТУРНУЮ

ГАЗЕТУ

„КІЕВСКІЙ ЛИСТОКЪ“

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА:

	на годъ	на полгода
Безъ доставки	3 р.	2 р. — к.
Съ дост. на домъ	4 „	2 „ 50 „
Иногор. съ пер.	5 „	3 „ — „

Подписка принимается въ конторѣ редакціи, помѣщающейся въ домѣ Г. Т. Корчакъ-Новицкаго, на Михайловской улицѣ

въ Кіевѣ. (1—4)

Рукодѣльня Обувя

во ЛЬВОВѢ, при Рускôй улици ч. 3. въ домѣ Ставропигійского Института.

Маю честь поручитися ласкавымъ взглядамъ Высокоповажнои Публики и запевняю, що моимъ найбôльшимъ стараньемъ буде: всѣмъ мѣстцевымъ и замѣстцевымъ жаданямъ якъ найскорше и найточнѣйше задосыть учинити. При ласкавыхъ замовленяхъ зъ провинціи прошу о надôсланье на мѣру зъужитого чобота. Въ надѣѣ, що Высокоповажна Публика не ôткаже менѣ своихъ взглядôвъ

остаю съ высокимъ поважаньемъ

(5—?) **Павло Мартинôвъ.**

Съ 1. Января 1881 г. будетъ выходити во Львовѣ подъ нашою редакціею, при соучастіи самыхъ лучшихъ публицистовъ и писателей галицкой Руси два раза въ мѣсяцъ, новое періодическое изданіе для политики и литературы подъ названіемъ:

„ПРОЛОМЪ”

Вѣрный своему названію, новый журналъ постарается быти смѣлымъ, твердымъ и неутомимымъ борцемъ русской мысли, русского слова, русской правды и русской чести.

Не льстя никому, но и не заискивая у никого, новая газета будетъ преслѣдовати только одну цѣль: *Путемъ здоровой критики, совѣстной контроли и усиленной патріотической пропаганды* возбудити въ обществѣ нашемъ организацію труда и карность опиніи публичной, недостатокъ которыхъ насъ надъ самымъ берегомъ пропасти поставилъ и въ которой неминуемо погибнемъ, если заблаговременно на отвагу къ рѣшительному пролому въ настоящей политично-національной жизни нашей не здобудемся!...

Сближеніе другъ къ другу поодинокихъ единицъ и частицъ нашего народного организма, тѣсное соединеніе всѣхъ сторонниктвъ и всѣхъ труженниковъ, подвизающихся въ нашемъ народномъ вертоградѣ, въ одинъ оплотъ и одну рать для общей борьбы противу бьющихъ въ насъ напастей и грозящихъ намъ опасностей — вотъ програма, задача и raison d'être нового журнала.

Съ вѣрою въ успѣхъ, съ готовностью неустанного труда а съ надеждою на сочувствіе и общую поддержку со стороны всей патріотической интелигенціи австрійской Руси, ставмъ прото во главѣ выщеупомянутого журналистическаго предпринятія, чтобъ съ цѣлымъ жаромъ души и о сколько намъ Богъ силъ далъ, въ пользу его потрудитись и его живымъ органомъ живого общества поставити. Нѣскольколѣтній опытъ сотрудничества въ редакціяхъ такъ русскихъ якъ и заграничныхъ журналовъ европейской извѣстности, послужитъ намъ цѣннымъ подспорьемъ при веденіи дѣла.

Въ составъ журнала „ПРОЛОМЪ“ войдутъ слѣдующіи отдѣлы:

I. **Передовая статья** *по вопросамъ внѣшней и внутренней политики.* Ясность, краткость и живость изложенія — главное при томъ условіе.
II **Хроника.** Въ тотъ отдѣлъ войдутъ отчеты объ интересныхъ событіяхъ, засѣданіяхъ и собраніяхъ нашихъ обществъ и вообще всякого рода извѣстія, представляющіи общій интересъ
III. **Провинціальныи новости и кореспонденціи.** Тутъ будетъ допущено самое широкое обличеніе дѣйствительныхъ золъ и злоупотребленій, происходящихъ въ краѣ.
IV. **Политическіи извѣстія.**
V. **Экономическій отдѣлъ.**
VI. **Научныи свѣдѣнія, библіографія и критика** всѣхъ замѣчательнѣйшихъ литературныхъ произведеній у насъ.
VII. **Фельетонъ.** На выборъ матеріяла будетъ обращено большое вниманіе.

Изложивъ такимъ образомъ стремленіе и главныи достоинства которыми „ПРОЛОМЪ„ украсити себе постарается, несомнѣваемся ни на минутку, что трудное начинаніе наше всѣ добромыслящіи русскіи люди дружелюбно повитаютъ и моральной и матеріяльной помощи своей намъ не откажутъ.

Съ Богомъ и съ уновяніемъ въ несокрушимыи силы русского міра открываемъ затѣмъ съ днемъ нынѣшнимъ подписку на новый журналъ, чтобъ, узнавъ заблаговременно о числѣ друзей его програмы и политического вѣроисповѣданя, отвѣтно тому и техничную сторону изданія устроити.

Подписная цѣна „ПРОЛОМЪ“ на годъ **4** гульд., на полъ года **2** гульд. — Предплата принимается въ Ставропигійской Книгарни и въ редакціяхъ русскихъ газетъ во Львовѣ.

Письма и рукописи просимъ адресовати: „Въ редакцію журнала „ПРОЛОМЪ“ во Львовѣ, улица русская Пръ 3.

Поручаясь покровительству П. Т. русской Публики и благосклонности братіи нашей по мысли и перу, честь имѣемъ пребывати съ глубокимъ почтеніемъ

Орестъ Арс. Авдыковскій
Осипъ Андр. Марковъ.

Примѣчаніе. Пробный Нръ „ПРОЛОМА“ появится съ концемъ Декабря.

Выдає: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдає: **Маркилъ Желехôвскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 93 и 94. Львôвъ, Четверъ 4 (16) грудня 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администрациі „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрациі час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

Народне вѣче Русинôвъ
а галицко-польска праса.

(Епилогъ до статіи: Русины а Поляки.)

I.

Уладженье ôтношень межи Русинами а Поляками єсть безперечно одною зъ найважнѣйшихъ справъ не тôлько краєвыхъ, але въ загалѣ славяньскихъ. Въ мѣсяци жовтню с. р. заговорили на тую тему чески, нѣмецкй, польскй и по части южно-рускй дневники и всѣ они менше-бôльше высказали бажанье, щобы розъярень ôтношеня межи Русинами а Поляками були вже разъ полагоджень. Тôй справѣ посвятили мы свого часу статію: „Русины а Поляки“ и пôдносячи важнôсть сеи справы указалисьмо, що справа уладженя ôтношень межи Русинами а Поляками далеко єще не доспѣла на стôлько, щобы въ нѣй можна сказати послѣдне слово, а що треба попереду єще много справъ полагодити, поки прійдеся остаточно рѣшати се пытанье. Именно звернули мы увагу на тое, що польске дневникарство галицке повинно зрозумѣти велику задачу, яка почиває на кождôй поважнôй прасѣ, — задачу репрезентувати и образувати публичну опинію свого народа, звертати єи до розваги надъ жизненными справами и проводити єи въ рѣшаню тыхъ справъ.

Ôтбулося народне вѣче Русинôвъ и на нѣмъ высказали Русины свою програму въ головнѣйшихъ точкахъ. Ктонебудь перегляне ухвалень резолюціи, муситъ признати, що они своєю позитивностію и ясностію далеко перевысшаютъ всѣ подôбного рода резолюціи такъ званыхъ „Parteitag-ôвъ“ не выключаючи и консервативно-нѣмецкого вѣча въ Линцу, що они супротивъ давнѣйшои бôльше негативнои и до централизму нахиленои политики Русинôвъ зазначаютъ новый, рѣшучій, а при тôмъ дуже потѣшаючій, бо хосенный зворотъ сеи политики Русинôвъ къ лучшому и зазначаютъ совсѣмъ не двозначно становище Русинôвъ до всѣхъ австрійскихъ народôвъ а тымъ самымъ и до Полякôвъ. Бувъ се объявъ всенародный и єсли Русины въ загалѣ могли що нибудь зробити зъ своєи стороны для розъясненя и уладженя своихъ межинародныхъ ôтношень до другихъ народôвъ, то они зробили се ухваленьемъ тыхъ резолюцій, высказуючихъ погляды и позитивнй жаданя руского народа.

Щожь повинна була зробити галицко-польска праса? Єслибы она дѣйстно понимала задачу поважнои прасы и хотѣла такою бути, она повинна була всю свою увагу посвятити тôй справѣ и представити передъ публикою польскою сей объявъ житя Русинôвъ въ свѣтлѣ правды, она повинна була представити ухваленй резолюціи и высказати свôй судъ, свои погляды. Сего можна жадати ôтъ кождои хоть троха поважнои прасы. Тôлько тогды моглабы справа ôтношень межи Русинами а Поляками поступити дальше, тôлько тогды моглабы польска публика пôзнати думки однои и другои стороны и выробити свôй судъ, свôй поглядъ на тую справу.

При найменшôй крихтѣ справедливости и безпристрастности булибъ тогды галицкй Поляки побачили, що Русины въ ухваленыхъ резолюціяхъ кромѣ жадань, такъ сказати, спеціяльно-народныхъ жадаютъ дуже много такого, чого конечно и другй народы, отже такожь и Поляки повиннй жадати, єсли тôлько они дѣйстно бажаютъ добра якъ краю такъ и державы. Жаданье пр. переведеня рôвноуправненя всѣхъ народôвъ Австріи, жаданье полѣпшеня матеріяльного быту народа, заведеня господарскихъ, ремѣсничихъ и промысловыхъ шкôлъ; реформы народныхъ шкôлъ въ дусѣ бôльше практичного образованя и выхованя народа, жаданье обниженя публичныхъ тягарôвъ, бôльшои ощадности въ администрациі краю, лучшои господарки автономичнои, заявленье шкодливости пôдвысшеня грунтового податку (що предсѣ и самй польскй послы въ центральнôй комисіи заявили), жаданье реформы коршемъ и т. д., все тое не єсть ничого специфично руского, але зарôвно спôльне такожь и польскому народови и неодну тую справу пôдношено вже и черезъ гдеякихъ Полякôвъ, хочь правда не яко програму польску, а и самй галицкй дневники польскй не разъ промавляли за тыми справами. Єслибъ отже галицко-польска праса, якъ сказано, хоть въ части руководилась безпристрастностію, она мусѣлабы конечно пôднести тіи точки ухваленыхъ резолюцій, а если она малабы розумѣнье для добра краю и обохъ народôвъ, она повиталабы въ такôмъ поступованю Русинôвъ объявъ справдѣ потѣшаючій, бо ведучій до добра спôльного всѣмъ. Щожь до спеціяльно руско-народныхъ точокъ ухваленыхъ резолюцій, то галицко-польска праса руководячися самолюбствомъ и приклонностію для польскои справы моглабы що найбôльше не годитися съ мотивами высказаными такъ въ печатаныхъ резолюціямъ якъ и выголошеныхъ референтами або поодинокими бесѣдниками, она моглабы що найбôльше боронити верховодячу польску партію ôтъ замѣту злонамѣреного гнету Русинôвъ, але противъ самыхъ жадань выплываючихъ зъ строгои засады справедливости она не моглабы повстати безъ грѣху противъ справедливости. Єсли тая сама польска праса въ имени тои самои справедливости вступаєся за такимижь самыми жаданями Чехôвъ, Моравянъ, Словенцѣвъ, Дальматинцѣвъ, або и познаньскихъ Полякôвъ, то чижь може она не ôткидаючи тои самои засады справедливости повставати противъ такихъ же жадань Русинôвъ лише для того, що тутъ Поляки ôтграютъ тую саму ролю, якъ Нѣмцѣ въ Чехахъ, Моравіи и т. д.? Спôръ мôгбы завестися лише о способъ переведеня тыхъ жадань и не можна сомнѣватися, що при добрôй волѣ, по довшôй вымѣнѣ гадокъ можнабы найти сей способъ, можнабы злагодити пристрастнôсть и розъярень, єслибы тôлько була добра воля зъ польскои стороны покинути пристрасти и нетерпимôсть а руководитись справедливостію.

Се булабы задача достойна поважнои прасы.

Чижь сповнила галицко-польска праса тую задачу?

Бесѣда Володим. Барвѣньского

выголошена на народнôмъ вѣчу Русинôвъ 18 (30) листопада 1880.

при умотивованю другои резолюціи о економичныхъ справахъ.

Свѣтлый Зборе!

Маю представити Свѣтлому Зборови справу, може не такъ то голосну и всѣма нами зъ давна обговорювану, якъ наше державно-правне становище, якъ жаданье признаня нашихъ народно-политичныхъ правъ, обнятыхъ въ першôй резолюціи, але тымъ не менше справу многоважну, бо дотыкаючу нашого житя економичного, нашого господарства народного. Коли борба о нашй народнй права єсть борбою о дальшій розвôй нашои народности, то голосъ нашь о хлѣбъ насущный для народа єсть борбою о житье міліонôвъ, о ратунокъ цѣлыхъ десяткôвъ тысячь ôтъ голодовои смерти, о ратунокъ нашого народа ôтъ матеріяльнои руины и заглады. Передъ бôльше якъ двома мѣсяцями наша Галицка Русь витала свого Найдостойнѣйшого Гостя, а тогды выйшли зъ устъ єго до заступникôвъ краю напоминаючй слова, щобы посвятили всю свою працю и старанность полѣпшеню матеріяльного быту краю. А коли въ оттôй нашôй народнôй святинѣ представителѣ рускаго народа витали нашого Монарха, тогды почулисьмо зазывъ нашого Найяснѣйшого Цѣсаря, щобы зъ сего „Дому“ розвивалась все хосенна и спасенна дѣятельнôсть для добра народа, цѣлого краю и державы. Тожь сповняємо нынѣ нашу народну повинность беручи на розвагу и пôдъ обраду нашу многоважну

„Za wolność naszą i waszą.“

Зъ помежи записокъ и мемоарôвъ войсковыхъ польскихъ зъ часôвъ святкованого недавно польского повстаня року 1830—1831, якй „комисія обходу“ оголошує власне друкомъ въ окремôй книзѣ, дуже цѣкавый для насъ уступъ мѣстятъ „записки Генрика Богданьского“. Уступъ той, характеризуючій досадно „народовôсть“ того повстаня, якъ и въ загалѣ правдиву національно-соспôльну политику польскихъ проводирôвъ всѣхъ часôвъ, подаємо тутъ въ перекладѣ. П. Г. Богданьскій оповѣдає:

„Якъ мы стояли въ Сандомирѣ, приведено до мѣста „посполите рушенье“ зъ поблизькихъ околиць. Було сполученыхъ кôлька парафій, разомъ до 1000 людій, безъ мундурôвъ, узброєныхъ въ косы або пѣки, а лишь коменданты и шаржѣ въ мундурахъ. То було передъ полуднемъ. Заразъ розбйшлась по мѣстѣ вѣсть, що одна чи двѣ зъ тыхъ парафій не хотѣли зложити присяги; злучено ихъ тому съ другими парафіями, щобы такимъ чиномъ довести ихъ до послуху, але коли и се не помогло, приведено до Сандомира, бо ту бувъ одинъ каноникъ, славный зъ того, що умѣвъ промовляти до селянъ; той мавъ до нихъ промовити въ костелѣ, щобы ихъ сокрушити.“

„Забубнено на насъ (т. є. на линіове вôйско), станулисьмо всѣ пôдъ оружіемъ — пôдъ позоромъ „войсковои парады“ (Kirchparade), щобы нѣбы то додати блеску нашою присутностію при зложеню присяги. Двѣ нашй компаніи призначено до внутра костела, а три мали станути при входѣ. Двѣ першй одержали инструкцію, щобы офицыры и жовнѣры въ костелѣ пильно стерегли кожде порушенье селянъ, и щобы, скоро покажеся потреба, на (не тямлю вже яку умовлену) коменду, выперли ихъ зъ костела“.

„Вôйшовши до катедрального костела и вытягнувши двѣ линіи вздовжь по при лавки, спустилисьмо карабины до ноги. Три другй компаніи станули на дворѣ, фронтомъ до костельнои брамы. По тôмъ впроваджено въ вôльне мѣстце помежи нашими линіями тй парафіи, котрй ôтказались були ôтъ присяги; прочихъ оставлено поза мѣстомъ“...

„По ôтправленю спѣванои службы Божои съ акомпоніяментомъ органôвъ выйшовъ каноникъ на амбону и съ жаромъ промовивъ до селянъ ихъ языкомъ о ворогахъ нашихъ, москаляхъ, котрй намъ хотятъ „выдерти нашь народовый бытъ, религію и языкъ“, а малюючи живыми барвами нещастя, якй зъ переваги и розгосподарованя Москвы на насъ упасти можутъ, завôзвавъ ихъ до обороны ôтчины, и того кусня землѣ, якій кождого зъ нихъ годує, до охороны родинъ выставленыхъ на ганьбу, пониженье и нужду ôтъ наѣзднікôвъ, жаждущихъ чужого маєтку, и до охочого представаня до компаніи оборонцѣвъ ôтчины. Дальше толкувавъ, що „сила спочивае въ єдности всѣхъ, а найбы лишь цѣлый людъ схотѣвъ и гуртомъ ухопивъ за оружіе, то ани нога московска не уйшлабы зъ польскои землѣ и булибысьмо свобôднй ôтъ напасти и насилія нашихъ ворогôвъ. А якъ скоро удасться намъ при помочи люду знищити наѣзднікôвъ, то получимоєь зновь съ нашими братями Русинами и Литвинами“. Ôтмовивши опôсля молитву закликавъ Бога на помôчь и ôтчитавъ приписану роту присяги, а пояснивши точно и зрозумѣло кождый уступъ тоижь, зажадавъ ôтъ притомныхъ селянъ, щобы кождый на знакъ зложеня присяги пôднѣсъ руку до горы и голосно вымовивъ своє крестне имя. Въ костелѣ зробилося тихо: ани одинъ селянинъ не обôзвався и не пôднѣсъ руки. Каноникъ погодивши хвилю промовивъ другій разъ, пôсля чого вырвалось кôлька голосôвъ: Іонекъ, Бартекъ, Собекъ... и зновъ стало тихо. Тогды вступивъ въ середину селянъ Ледоховскій (посолъ соймовый и комендантъ „посполитого рушеня“ сандомирского воєводства, въ мундурѣ) и промовивъ до нихъ сердечно и вымовно, а каноникъ єще разъ завôзвавъ до зложеня присяги. Зробився гамôръ, бо обôзвались зновъ гдеякй имена, але можна було легко почислити пôднесенй руки и пересвѣдчитися, що було ихъ нерозмѣрно менше ôтъ тыхъ, що рукъ не пôднесли. Межи тымъ промовы тй такъ запалили кôльканацятьохъ прибувшихъ зъ цѣкавости мѣскихъ людій, що они, хоть Сандомирскй мѣщане, єще не були до посполитого рушеня взыванй, попôдносили руки и позатягалися до вôйска. Скоро гамôръ, тымъ епизодомъ зробленый утихомирився, и почався якійсь рухъ и несупокôй, тогды сильнымъ голосомъ ôтозвався одинъ изъ селянъ: „А паньщина?!... То мы пôдемо, а нашихъ жѣнокъ и дѣтій будутъ мордувати на паньскôмъ? Я на то не пристану, не скажу свого имени и не пôду!“ За симъ прикладомъ почався галасъ, зъ котрого чути було тôлько тй одней слова: „Не пôду! паньщина!“

Тогды выкомендеровано селянъ зъ костела, а нашй двѣ компаніи выйшли за ними, а злучившися съ чекаючими на дворѣ трема компаніями оточили на коменду селянъ. Нашь полковникъ уважаючи, що селяне не ставлятъ чинного опору, звôльнивъ порядокъ першихъ трехъ

справу економичного стану нашого народа и краю. Справдѣ наспѣла вже послѣдна пора, пôдняти тую справу на дневный порядокъ. Не потребую Вамъ, Вп. Родимцѣ, розкрывати образу страшно сумного стану економичного нашого краю, бо и найвымовнѣйшѝ слова не ôтдалибы єще цѣлои правды въ цѣлôй єи грозѣ. Потопаємо въ нашôй недолѣ, земля разъ въ разъ усуваєся зъ пôдъ нашихъ нôгъ—свята земля прадѣдôвъ нашихъ, пропадаємо, и уста миліонôвъ кличутъ ратунку! И дивомъ дивне, справа такъ пекуча, такъ голосна и всѣмъ спôльна не дôждалася доси всенародного обговору и доси мало що навѣть розъяснено причины сего упадку народного (голосъ: *паны тому винні!*), а єще менше дбано про тое, щобы усунути зло и положити новѝ, здоровѝ основы економичного розвою народного.

Голосъ, котрый що тôлько озвався зъ посередъ насъ, Вп. Родимцѣ, не можу лишити безъ ôтповѣди. Высказанѝ слова моглибы мати свою правду що до нашои историчноц минувшости, але они не поясняютъ намъ єще теперѣшности, они не высказуютъ причинъ теперѣшного зла. Признаймося, що и мы доси не богато думали надъ тыми причинами, що и мы самѝ не богато робили, щобы спинити сей упадокъ и выдвигнутися на нову дорогу економичного розвою. Пристрасть политична нашихъ противникôвъ наперла на нашѝ права народнѝ съ такою силою и завзятостію, що мы борючися за тѝ нашѝ права забули, що боремось голодні, що боремось голѝ. Най жежь се насъ не спиняє поглянути безпристрастно на нашь станъ економичный, розглянути причины нашого упадку и пôднимаючи нашь голосъ въ имени добра цѣлого краю показати передъ свѣтомъ, що мы боремось справдѣ за добро ц ѣ л о г о краю, за добро н а р о д а и що пристрасть не руководитъ нами.

Причины нашого економичного упадку, а именно упадку нашихъ селянъ суть дуже рôжноднѝ. Ихъ треба єще шукати въ тыхъ часахъ, коли нашимъ селянамъ надано повну волю, зроблено ихъ повноправными обывателями. Се дѣялось въ часахъ великои вѣры въ животворну силу свободы — самои собою. Свобода для всѣхъ и рôвнѝ права для всѣхъ, се бувъ покликъ, котрымъ думали сотворити нове житье щасливости. Забули однакожь при тôмъ на одну дуже важну рѣчь, що гола свобода сама собою не дає єще добробыту, що свобода єсть тôлько формою для житя вправдѣ необходимою, але при тôмъ далеко єще недостаточною; забули, що рôвнѝ права можутъ бути тôлько для рôвныхъ и що при всесторонньôй свобôдѣ тôлько рôвносильнѝ, и то духово и матеріяльно рôвносильнѝ, можутъ однаково користатися зъ наданыхъ правъ и бути на дѣлѣ не лише рôвноправными але и справдѣ рôвноуправленими.

Якими жь выйшли нашѝ селяне зъ пôдъ панщины? Прибитыми морально и матеріяльно, на дусѣ и на тѣлѣ. Довговѣкова неволя майже совсѣмъ забила у нашихъ селянъ свѣдомôсть самого себе, своихъ людскихъ правъ, свого достоинъства чоловѣка. Она захитала понятье власности, забила охоту до працѣ, до ощадности, до господарности, и кинула нашого селянина въ рамена тои роспуки, що хиба тôлько въ пяньствѣ, въ безпамятности шукає собѣ розрады. Тіи, що нынѣ такъ часто люблятъ говорити о лѣнивствѣ и пяньствѣ нашого народа, повиннѝ передовсѣмъ на тое памятати, що они то запропастили ту щиру, ту чисту, ту майже идеальну душу нашого рускаго народа, що не самъ народъ, але та довговѣкова єго неволя, тое безграничне пановань ье надъ єго працею и майномъ, тое цѣлковите запереченье и запôзнанье єго людскости зробили нашихъ селянъ рôвнодушными для працѣ и ощадности, рôвнодушными для господарности, а приклонными до пяньства. Вродженый консерватизмъ и та довговѣковою исторiею оправдана недовѣрчивôсть нашого народа не дали єму ôтповѣдно користуватися свободою наданою єму великодушнымъ Цѣсаремъ Фердинандомъ. И чижь мôгъ той селянинъ, котрому єще передъ тымъ ôтбирано все, що ôнъ запрацювавъ, котрого выганяно до безплатнои працѣ, котрому на дѣлѣ не признавано майже ніякихъ правъ, — чи мôгъ той селянинъ консервативный а недовѣрчивый черезъ одинъ день повѣрити, що все наразъ стало для него комѣть-головою, що ôнъ не то свобôдный чоловѣкъ, але и повноправный обыватель державы и рôвноправный съ тымъ, котрый до вчера безгранично панувавъ надъ єго працею, надъ єго маєтком ъ и надъ єго особою?! Чи могло въ нѣмъ на раз, розбудитися чувство повнои независимости, а що важнѣйше, чи могли въ нѣмъ ôтъ разу выробитись та вправа и та всесторонна оборотливôсть господарска, тое пôзнанье потребы ощадности, запобѣгливости и прозорности, такъ необходимѝ для самостôйного, на всесторонньôй конкуренціи опертого господарства?

Рѣчь ясна, що се не могло статись и що народъ, безъ просвѣты, безъ господарского образованя, безъ тои, що такъ скажу, економичнои рутины самостôйнои, пустити самопасомъ безъ всякого проводу, безъ всякои пôдмоги и безъ всякои охороны, значило тôлько, що ôтдати єго на неминучій упадокъ. Божь не можна забувати, що разомъ съ свободою оголошено тымъ самымъ такожь и свободу всесторонноі конкуренціи, котра на дѣлѣ выродилась въ вызыскуванье менше розвиненого черезъ бôльше розвиненого, слабшого черезъ сильнѣйшого. Нашь народъ сельскій и маломѣщаньскій зôткнувся тутка съ другимъ елементомъ, котрый вправдѣ такожь що ино теперь доступивъ повнои рôвноправности, але рôвноправности совсѣмъ иншои, рôвноправности въ набуванію маєткôвъ. Елементъ жидôвскій не бувъ у насъ николи невôльникомъ, якъ нашь селянинъ, хочь не мавъ правъ повного обывательства; ôнъ бувъ въ собѣ замкненый и на себе обмеженый, але зъ давна вправлявся въ економичнôй оборотливости, въ вызыскуваню всѣхъ людскихъ слабостій, въ ощадности и въ громадженю капиталôвъ. Єще передъ наданьемъ рôвныхъ правъ для всѣхъ бувъ ôнъ вже вповнѣ рутинованымъ економистою и то найсильнѣйшимъ, найоборотливѣйшимъ, найспособнѣйшимъ. Я совсѣмъ далекій ôтъ того, голосити яку нибудь нетерпимôсть супротивъ жидôвъ и повставати противъ ихъ рôвноуправненя. Мушу однакожь звернути увагу на тое, що оголошенье рôвноправности всѣхъ и всесторонноі свободы економичноі при необезпеченю нашого народа противъ вызысковання мусѣло пôдклонити наше селяньство и маломѣщаньство пôдъ непобориме вызыскуванье жидôвского елементу, и що не можна було ни на хвилю сумнѣватися, по чіѣй сторонѣ останеся перевага и остаточна побѣда економична.

Въ такихъ то обстоятельствахъ треба шукати першихъ причинъ нашого господарского упадку. Не буду надъ тымъ довше розводитися, а укажу лише на одинъ фактъ, котрый оправдає мои слова. Р. 1821 числилося жидôвъ въ Галичинѣ 205·000, р. 1831 232·000, р. 1869 вже 576·918 а теперь число ихъ сягає значно понадъ 600·000 Значитъ людноôсть жидôвска въ Галичинѣ стала за 50 послѣдныхъ лѣтъ майже въ трое бôльшою. (Голосы: *Слухайте, слухайте!*) Чижь такъ само сталося съ людностію христіяньскою? Ото пôсля статистичныхъ выказôвъ христіяньска людноôсть Галичины взросла за послѣдныхъ 50 лѣтъ лише о 25% с. е. ледво о одну четверту часть, а що до Русинôвъ, то гдеякѝ статистики хотятъ навѣть выказати, що ихъ число за лѣта 1857—1867 зменшилося о 2%! (Голосы: *слухайте!*) Щожь се показує? Вжежь конечно, думаю, тѝ цифры найлучше показуютъ, кому добре жити въ нашôй Галичинѣ, кто тутъ росте и розвивається, а кто нидѣє и пропадає, бо першимъ условіємъ житя и взросту якои нибудь людности — се выгôднѝ, користнѝ обстəвины для єи матеріяльного житя и добробыту. (Голосы: *Славно!*) А если нынѣ статистики пророкуютъ, що за другихъ 50 лѣтъ кождый 5-ый мешканець Галичины буде жидъ, то есть се, здаєся менѣ, пророцтво такъ поважне, що оно вже само собою напоминає насъ добре застановитись надъ нашою будучностію.

Съ жалемъ однакожь мушу сказати, що у насъ всего менше занималися долею народа, а и нынѣ кромѣ загальныхъ жалѣвъ о нуждѣ народнôй не видко майже ніякои поважноі працѣ для полѣпшеня долѣ нашого народа. Не звертано уваги на тое, до чого муситъ довести той фалшивый либерализмъ господарскій, котрый ôтдає слабшого на безусловну поталу сильнѣйшого. Рôкъ 1868 стався памятнымъ въ тôмъ нашôмъ упадку господарскôмъ, бо ôнъ ôтворивъ новѝ дороги тому фалшивому либерализмови економичному, на дѣлѣ сумному вызыскуваню народа. Того року внесено законъ о лихвѣ, а призволено неограниченôсть ôтсоткôвъ, чимъ отворено заставки для вызыскуваня черезъ лихву, а зъ другои стороны призволено на безграничну подѣльноôсть грунтôвъ селяньскихъ. Одна и друга мѣра була выплывомъ сего блудного либерализму забуваючого на тое, що тôлько економично высоко розвиненый народъ хочьбы и безъ позитивныхъ приписôвъ закона знав своимъ господарскимъ розумомъ положити границю подѣльности грунтôвъ и що тôлько здоровый и господарскимъ потребамъ ôтповѣдаючій кредитъ може по части гамувати загонистôсть лихварского вызыскуваня. Ничогожь дивного, що наше селяньство и маломѣщаньство стоячи на найнизшôмъ степени господарского розвою мусѣло єще бôльше упасти пôдъ напоромъ теперь єщ ширше дозволеного вызыскуваня. Земля наша почала зъ однои стороны въ безконечноôсть дробитися, а зъ другои стороны лихварскѝ довги обсѣли нашѝ селяньскѝ и маломѣщаньскѝ господарства въ способôъ застрашаючій, и нынѣ видимо, що вже не лише цѣлѝ села а и цѣлѝ повѣты переходятъ въ чужѝ руки, а що господаремъ называєся иногды той, що має ледво одну грядку и кусничокъ землѣ, где стоитъ єго хата. Запôзнанье правдивыхъ интересôвъ нашого господарства народного дôйшло до того, що у насъ съ радостію повитано „селяньскѝ банки“ яко спасенье народа, хочь тіи банки, а именно старый банкъ рустикальный були такожь затратою нашого народа, якъ и лихварѣ-жиды и такъ само дальше повели вывлащенье нашого народа зъ єго прадѣднои землѣ, якъ и давнѣйшѝ лихварѣ. Переглянувши лицитаціи нашихъ селяньскихъ и маломѣщаньскихъ грунтôвъ бачимо, якъ сумнѝ наслѣдства тои

компаній и звелѣвъ намъ, порозбирати упôрныхъ селянъ помѣжь себе, щобы ихъ укоськати товариською намовою. Потворилися купки и я прилучився до однои купки. На заохочуванье одного жовнѣра, Мазура, такожь селянина*) до вôйны зъ Москвою, давъ одинъ зъ опôрныхъ селянъ супокôйну и досыть довгу ôтправу, зъ котрои мы (*Перекл.*) подаємо важнѣйшѝ уступы дословно: „Мы такожь не терпи„мо Москалѣвъ, але чижь то намъ, селя„намъ, лѣпше стане, якъ ихъ выженемо „або знищимо? Якъ булисьмо до сегодня „въ паньскôй неволи, такъ и потому бу„демо.“ Наша недоля не змѣнится, скоро „навѣть и теперь, середъ вôйны, двôръ „жене на паньщину жѣнки и дѣтій тыхъ „господарѣвъ, що пôйшли чи то до вôйска, „чи до посполитого рушеня; а кто про„тивъ тому обôзвеся, тому остро наказу„ютъ — мовчати. Колибы бодай на часъ „вôйны були вольнѝ ôтъ паньщины тѝ „господарства, зъ котрыхъ когось взято „до вôйска, або зъ котрои господарь на „вôйнѣ полягъ, колибы єго родина бодай „яку пôльгу мала зъ паньщины, то мы бы „и всѣ пôшли. Але куды! така прозьба „ничого не помагає. Панамъ, то певно „лѣпше буде, якъ Москалѣвъ позбудутся, „то найже съ ними бются, най ихъ и до „ноги выгублятъ, мы имъ въ тôмъ не „станемо на перешкодѣ. Кто зъ нашихъ „иде, — съ Богомъ, але я и богато на„шихъ не пôдемо, и присягати не будемо.“ Подôбно ôтповѣдали селяне въ кождôй зъ тыхъ купъ.“

„Не помогли обѣтницѣ, що по выбореню независимости Польщи, то навѣрно и Соймъ и паны знесутъ пôдданьство и паньщину и ôтдадутъ имъ грунта на власноôсть, бо будутъ потребували народного скрѣпленя пересвѣдчившися, що народъ зъ самои шляхты зложеный не устоится противъ преможныхъ сусѣдôвъ и памятаючи, що запереченье селянамъ горожаньскихъ правъ було причиною польскои згубы. Смѣялись зъ такои мовы селяне и ôтповѣдали коротко, що „якъ „скоро вже паны не будутъ ихъ потре„бувати, то вернутъ до давнои свирѣпо„сти, а дай Боже, щобы не обходилися „съ ними єще навѣть гôрше, якъ до те„перь, бо небогато такихъ найдесь, котрѝ „бы для скрѣпленя народу схотѣли ôтда„ти тѝ зыски, якѝ тягнутъ зъ пôдданьства и паньщины. Коли бо теперь, где „селянъ потребуютъ до помочи, соймъ „оперся противъ увôльненя и тôлько для селянъ въ добрахъ д е р ж а в н ы х ъ при„зволивъ гдеякѝ малѝ пôльги для того, „що тутъ не ходило о власну паньску „кишеню, то певно не буде ани инакше, „ани лѣпше, якъ позбудутся своихъ не„пріятелѣвъ.“

„Розмовы тѝ булибы певно продовжилися, бо мали до того охоту и жовнѣры и селяне, але вôйскова старшина, замѣтивши, що тѝ аргументы селянъ н е к о р и с т н о в п л ы в а ю т ъ на жовнѣрѣвъ, пересѣкла дальшѝ розмовы ударѣньемъ въ бубны, пôсля чого нашѝ компаніи станули въ порядокъ, а опôрныхъ селянъ выведено зъ мѣста и приказано имъ заразъ ити до дому.“

Авторъ запискôвъ розводится єще надъ наслѣдками, якѝбы увôлененье селянъ для повстаня було спровадило, и якъ бы вѣсть о вольности селянъ“ дôсталася була хутко селянамъ на Литвѣ и Руси, котрѝ бы на таку вѣсть пôдперли тамошне, хоть сильне, але зъ самои шляхты зложене повстанье, а въ давныхъ границяхъ станулабы була Польща, але нова, не выключно хляхецка. Ôткиненье тои мысли ôтплатилося Польщѣ заразъ и ôтплачуєся и до теперь що разъ бôльшими нещастями“, и реасумує свои пересвѣдченя, зъ тои взаимнои розправы зъ селянами вынесенѝ, въ словахъ пословицѣ: „Кого Богъ покарати хоче, тому ôтбере розумъ.“

Мы жь зъ цѣлого серця бажаємо традиційнымъ проводирямъ Полякôвъ, щобы имъ тая кара уже разъ скôнчилася, щобы имъ Богъ повернувъ назадъ тое, безъ чого кожда ихъ „народова“ робота и на кождôмъ поли показуєсь результатомъ фантазіи, нервôвъ, религійного и народового фанатизму, шляхетскои буты, жажды панованя, намѣтности, однымъ словомъ всего иншого, тôлько не того, чого тую выимкову шляхетску соспôльноôсть, по словамъ одного зъ ихъ розумнѣйшихъ людей, „Богъ за кару позбавивъ.“

Онисимъ.

---

*) Треба памятати, що окрôмъ „посполитого рушеня“ линіёве войско польске, якъ кожда инша стала армія, въ р. 1830 складалось переважно такожь не зъ кого иншого, а тожь зъ с е л я н ъ, але розумѣеся асентерованыхъ и муштрованыхъ, значитъ, утратившихъ власну волю и власну опинію, отже слѣпыхъ орудій коменды, готовыхъ битися все одно чи за Польщу, чи противъ Польщи, такихъ самыхъ, якихъ примѣромъ нѣмецкѝ князики продавали Англичанамъ, щобы ишли битися противъ Вашингтона, або о якихъ каже Шевченко въ „Кавказѣ“, що „лягло кôстьми, людій муштрованыхъ чимало...“ Дѣйстно такъ було и въ польскôй революціи зъ 1830 р., що однѝ польскѝ полки — именно тѝ, котрыхъ заскочила революція нечайно, билися за ôтчину, чи, якъ добре той селянинъ толкувавъ, „щобы панамъ було лѣпше“, тогды якъ другѝ, такѝжь самѝ польскѝ полки, билися противъ нихъ по сторонѣ россійскôй. (*прип. перекл.*)

нашои господарскои безсистемности, того блудного либерализму, того занедбаня долѣ народа, що разъ бôльше и бôльше взростаютъ. Почавши ôтъ р. 1867 ростутъ тіи лицитаціи въ застрашаючій способôъ. Ôтъ р. 1873—1875 с. в. за два лѣтъ взросло число лицитацій два разы, за чотыри лѣтъ ôтъ 1873—1877 чотыри разы, а за шѣсть лѣтъ ôтъ р. 1873—1879 майже шѣсть разы, такъ що примусове вывлащенье селянъ мимо нового закона противъ лихвы поступає майже въ аритметичнôй прегресіи. (Голосы: *слухайте!*) Въ самôмъ старôмъ банку рустикальнôмъ есть до 60.000 довжникôвъ такъ званыхъ малыхъ господарѣвъ, котрі якъ небудь еще не всѣ выставлені на лицитацію, тымъ не менше однакожь пôдпадаютъ господарскôй руинѣ, бо оплачуютъ такъ высокі процента ôтъ пожичокъ удѣленыхъ на ихъ господарства, якихъ они въ доходу въ своеи землѣ банковою пожичкою обтяженои николи не можутъ мати, (голосы: *слухайте!*) мусятъ отже або свôй грунтовый капиталъ, або працю своихъ рукъ обертати на оплату банковыхъ процентôвъ. Єсли такъ дальше пôйде, то за кôльканацять лѣтъ не будемо мати вже нашого селяньства и маломѣщаньства. (Голосы: *правда, правда! слухайте!*) Такъ бачимо, що у насъ робилося много, що могло погôршити и дѣйстно погôршило економичный станъ нашого народа, а не робилося ничого такого, що бы могло его поправити и на нову дорогу розвою навести.

Нынѣ пôдносятся загальні голосы: пропадає наше селяньство, пропадає наше мѣщаньство (Голосы: *правда, правда, що пропадаємо!*), пропадає нашь нарôдъ. Вже и соймъ и краєвый Выдѣлъ звернули свою увагу на сей загальный упадокъ, ôтъ кôлькохъ лѣтъ збираются даты статистичні о економичнôмъ упадку нашого народа, — але щожь робится на дѣлѣ? Ото краєвый Выдѣлъ скликавши анкету, выпрацювавъ проєктъ статуту „галицкого краєвого закладу гипотечного“ и предложивъ его справозданьемъ въ дня 31 мая 1880 ч. В. 6740/79 соймови до ухваленя. Можнабы думати, що краєвый Выдѣлъ руководився при тôй своѣй працѣ засадою: клинъ клиномъ выбивати. Однакожь коли переглянемо сей статутъ, и коли згадаємо, що се есть плôдъ кôлькалѣтнои працѣ нашои найвысшои власти автономичнои, то справдѣ приходится намъ щиро жалѣти и надъ тою працею и надъ тою долею нашого народа, для котрои она мала бути посвящена. Єдина добра сторона проєктованого банку, еслибы се тôлько можна назвати доброю стороною, булабы та, що новый банкъ удѣлявбы пожички на низшій процентъ, якъ дотеперѣшні банки селяньскі. Але чижь се можна назвати поступомъ, скоро сей банкъ мавбы основатися фондами краєвыми с. в. фондами нашими вжежь конечно не для шпекуляціи въ тôмъ банку умѣщеными, скоро дальше зважимо, що вже не ôтъ нынѣ галицке товариство кредитове земске удѣляє пожички, хочь не для малыхъ господарствъ, на такій же низькій процентъ, що остаточно здвигненье не краєвои але й приватнои институціи кредитовои обчисленои на великі процента булобы при нынѣшнôмъ загальнôмъ обниженю процентôвъ вже само собою безцѣльною и неудачною операцією?! Колижь придивимося всѣмъ иншимъ сторонамъ сего проєктованого банку краєвого, коли переглянемо его внутрѣшный устрôй, то пересвѣдчимося, що въ многихъ взглядахъ не мавбы ôнъ навѣть тыхъ взглядно добрыхъ сторôнъ, які подыбуємо въ дотеперь вже существуючихъ банкахъ. Не буду вже згадувати о тôмъ, що зазначеный сему банкови кругъ дѣятельности обнимаючій льомбардованье и кредитъ векслъовый не дасться ничимъ оправдати супротивъ существуючихъ вже до того ôтповѣдныхъ институцій кредитовыхъ, згадаю лише о двохъ головныхъ сторонахъ: перше, що сей банкъ удѣлявбы пожички лише на господарства вартости що найменше 1,000 зр.; друге, що внутрѣшный устрôй сего банку маєе опиратися на строгôй централизаціи и совсѣмъ поминає всяке спôвдѣланье громадъ. Першою постановою выключаєся зъ користаня кредитомъ банку краєвого найзначнѣйша часть нашихъ селяньскихъ господарствъ, бо пôсля статистичныхъ выказôвъ еще р. 1869 припадає въ Галичинѣ пересѣчно на одно господарство лише сѣмь моргôвъ орного поля, зъ котрого лише $^3/_4$ управляєся, а $^1/_4$ йде въ толоку. Єсли зважимо, що за послѣдныхъ десять лѣтъ роздробленье малыхъ господарствъ дуже значно взросло, то можна на певно сказати, що для бôльшои половины нашихъ селяньскихъ господарствъ бувбы сей краєвый банкъ безусловно неприступнымъ, отже не подавбы имъ найменшои помочи и користи, хочь бувбы здвигненый краєвыми фондами, значитъ, грôшми такожь и тыхъ в ы к л ю ч е н ы х ъ ôтъ кредиту малыхъ господарѣвъ. Єсли отже проєктованый банкъ краєвый въ сей способôъ выключає зъ своеи помочи значно переважаючу часть нашихъ селяньскихъ господарствъ, и то господарствъ власне якъ найбôльше потребуючихъ здоровои и легкои кредитовои помочи, то зновъ зъ другои стороны тою централизацією цѣлои институціи въ рукахъ краєвого Выдѣлу во Львовѣ а цѣлковитымъ поминеньемъ нашихъ громадъ ставбыся сей банкъ не тôлько далеко менше приступнымъ для нашого народа ôтъ всѣхъ дотеперѣшныхъ банкôвъ, кошта узысканя пожички взрослибы до надмѣрнои высокости и зробилибы пожичку въ тôмъ банку если не о много дорожшою то певно рôвно дорогою, якъ пожички въ теперѣшныхъ банкахъ селяньскихъ; але що бôльше, тымъ способомъ подôрвавбы краєвый банкъ здоровый розвôй економичный нашихъ громадъ, бо не тôлько обезсиливбы дальшій розвôй нашихъ пожичковыхъ касъ громадскихъ, але замѣсть зъорганизовати здезорганизовавбы економично наші громады, заводячи якійсь новый подѣлъ господарствъ: пôдпомаганыхъ а упослѣдженыхъ, великихъ а малыхъ, протегованыхъ а на загибель засудженыхъ. Не згадую вже о тôмъ, що сей банкъ ничимъ не поратовавбы доси задовжені господарства, не вырвавбы ихъ зъ рукъ приватнои и банковои лихвы и ничимъ не спинивбы господарскои руины тыхъ десяткôвъ тысячь нашихъ задовженыхъ, але еще непередовженыхъ господарствъ селяньскихъ и маломѣщаньскихъ.

А коли такъ не бачимо ніякои користи для нашого народа зъ того проєктованого „галицкого краєвого закладу гипотечного“, коли доси навѣть зъ польскои стороны ни одинъ голосъ не озвався прилюдно въ користь сего краєвымъ Выдѣломъ проєктованого банку, а добро краю наказує поступити соймови въ тôмъ дѣлѣ съ цѣлою совѣстностію и оглядностію на правдивый интересъ цѣлои людности краєвои, то, думаю, есть нашимъ святымъ обовязкомъ нынѣ при нашôй всенародноѣ нарадѣ рѣшучо заявити, що узнаємо проєктованый кр. Выдѣломъ „галицкій краєвый закладъ гипотечный“ яко потребамъ нашого народа, нашихъ селяньскихъ и маломѣщаньскихъ господарствъ совсѣмъ неôтповѣдный, що такій краєвый закладъ гипотечный не выратує нашихъ селянъ и маломѣщанъ зъ рукъ лихвярскихъ, не положитъ основъ здорового житя економичного въ нашихъ громадахъ и не повздержитъ дальшого упадку нашого народа, що мы для того рѣшучо противимось здвигненю сеи кредитовои институціи фондами к р а є в ы м и и взываємо нашихъ послôвъ, щобы свого часу рѣшучо выступили въ соймѣ противъ сего проєкту краєвого Выдѣлу о „галицкôмъ краєвôмъ закладѣ гипотечнôмъ“. (*Славно! Славно!*) Щожь слѣдує робити? Якъ можнабы спинити дальше вывлащенье народа зъ землѣ и чи можна оставити тіи цѣлі десятки тысячь задовженыхъ селянъ и маломѣщанъ безъ всякои помочи ихъ неминучôй смерти економичнôй? Поглянмо, якій есть станъ нашихъ селяньскихъ довжникôвъ. Ото довги селяньскихъ грунтôвъ за послѣдныхъ сѣмь лѣтъ выносили разомъ 3,524.015 зр., а земля тыми довгами обтяжена була вартости 228.401 зр., се значитъ, на селяньскихъ грунтахъ вартости що найменше 12 миліонôвъ тяжѣло довгу одна четвертина ихъ вартости с. в. 3 миліоны. Чижь можна сказати, що тая земля не дасться ніякъ уратовати? Що пр. сказалибы мы, якбы поодинокій господарь маючій землю обтяжену довгомъ въ $^1/_4$ части ея минимальнои вартости сказавъ, що для него не ма ратунку? Вжежь конечно назвалибы мы его що найменше непорадным чоловѣкомъ. Єсли отже у насъ взглядомъ тыхъ що ино згаданыхъ довжникôвъ селянъ и маломѣщанъ говорится, що ихъ не можна вже уратовати, то се тôлько непорадноѣсть и рôвнодушноѣсть нашои соспôльности обявляєся въ такихъ словахъ. Єсли доси не ратовано и теперь еще не ратуєся тая въ $^1/_4$ части задовжена земля, то не для того, щобы ея безусловно уратовати не можна, але для того, що не хочемо чи не умѣемо ея ратовати, для того, що не ма у насъ здоровои организаціи господарскои, для-того, що ставленье выставного а коштовного будынку соймового, будова желѣзниць въ користь загранічнои конкуренціи и тымъ подôбні справы уважаются въ нашôмъ соймѣ наглѣйшою и важнѣйшою справою, якъ ратунокъ самого народа зъ его економичнои руины. Мы тутъ нынѣ зôбрані почуваємося до святого обовязку пôдняти нашь голосъ въ тôй справѣ и заявити прилюдно, що не можемо рôвнодушно дивитися на сей упадокъ нашого селяньства и маломѣщаньства, що жадаємо ратунку и то ратунку якъ найскоршого. (*Славно! Славно!*)

Не тутъ мѣстце розводитися надъ способомъ организаціи такои помочи для задовженыхъ селянъ и поясняти, въ якій бы способôъ далася перевести въ цѣлôмъ нашôмъ краю така организація кредитова, котрабы не тôлько утворила здоровый, потребамъ селяньскихъ господарствъ ôтповѣдаючій и для загалу селяньства и маломѣщаньства приступный кредитъ, але такожь о скôлько можна высвободила по можности и тіи теперь вже въ банкахъ або у приватныхъ лихварѣвъ задовжені господарства селяньскі. Укажу лише на тое, що нашь нарôдъ пôдъ свѣтлымъ проводомъ нашого духовеньства положивъ вже въ многихъ мѣстцяхъ основы, чи такъ сказати, зароды такои организаціи кредитовои закладаючи касы громадскі пожичкові, або касы братствъ, шпихлѣрѣ громадскі и т. д. Для прикладу пригадаю лише, що громада Карлôвъ пôдъ свѣтлымъ проводомъ Всч. о. Воєвôдки заложивши у себе громадску касу пожичкову выкупила зъ лихвярскихъ рукъ всѣ задовжені грунта своихъ громадянъ, очистила ихъ въ власноѣ администраціи ôтъ довгôвъ и ôтдала ихъ ôттакъ совсѣмъ чистыми въ руки первѣстныхъ властителѣвъ. Мôгъ бы я указати еще бôльше такихъ примѣрôвъ, еслибы не обмеженый часъ нашихъ нарадъ. Скажу лише коротко, що такі примѣры не суть единичні и если въ нашôмъ краю суть села, котрі не выпускаютъ зъ своихъ рукъ своеи прадѣднои землѣ и не допускаютъ до свого лона чужихъ елементôвъ вызыскуючихъ, то тôлько черезъ таку господарско-кредитову организацію въ своихъ громадахъ. Тіи зароды нашои господарскои организаціи народнои треба намъ всѣма силами плекати, а не убивати ихъ. Тутъ мушу згадати о закидахъ, які звычайно пôдносятся по бôльшôй части зъ польскои стороны противъ нашихъ громадъ, ихъ господарки и ихъ спѣлости до самостôйного а успѣшного розвою економичного. Звычайно закидаютъ имъ, що у нихъ не ма ладу, не ма организаціи, не ма достовѣрности, и що имъ не можна повѣрювати капиталôвъ, бо розберутъ а не ôтдадутъ! Якъ бы тіи замѣты були навѣть правдивій, то я пытаюся: а чіяжь то вина, що нашi громады здезорганизованѣ, що вся дѣятельноѣсть радъ громадскихъ повертаєся теперь лише на выконуваню такъ званого „порученого“ круга дѣятельности, на поборѣ податкôвъ и ставляню рекрутôвъ; чія вина, що въ нашихъ громадахъ непорядки и то зъ вины часто накидованыхъ писарѣвъ або штучно переформсовуваныхъ вôйтôвъ; чія вина обезсиленя нашихъ громадъ, — якъ не тыхъ, котрі теперь пôдносятъ такъ голосно тіи замѣты? (Голосы: *Славно! Правда, велика правда!*) А колибъ наші громады були справдѣ всюда такъ здезорганизованѣ, чижь не булобы першимъ святымъ обовязкомъ верховодячихъ у насъ правителѣвъ краю назадъ привернути ладъ и якъ найскорше сильно зорганизовати наші громады, божь, пытаюся, чи безъ здорового, уладженого житя въ нашихъ громадахъ може розвиватися наше автономичне житье чи въ повѣтѣ чи въ цѣлôмъ краю, чи може ôтбуватися поетупъ и розвôй нашого народа?

Що таке уладженье нашихъ громадъ есть можливе, на доказъ сего най послужатъ приклады що ино мною указанѣ; а що таке уладженье нашихъ громадъ есть для добра народа, для добра краю, для повздержаня дальшого упадку народного необходиме, се доказує сама натура рѣчи. Дѣйсно нашь селянинъ потребує еще проводу, порады и опѣки въ орудованю своимъ маєткомъ, а именно тогды, коли орудує пожиченымъ капиталомъ. Тôлько его спôвгромадяне можутъ вести надъ нимъ таку контролю, можутъ оцѣнити дѣйстну потребу пожички и якъ высокою она маєе бути, можутъ припильнувати, щобы пожичку ужито продуктивно, можутъ безъ коштôвъ и немилого напору допильнувати точного звороту пожички, можутъ отже справдѣ хосенно сповняти тую опѣку господарску, безъ котрои у насъ всяка и найлучша организація кредитова буде безуспѣшною, а навѣть шкодливою. Живі приклады такихъ громадъ якъ Карлôвъ и др., довголѣтні досвѣды нашихъ братскихъ касъ церковныхъ даютъ намъ повну поруку, що тою дорогою можемо вывести нашь нарôдъ зъ упадку, котрого причина лежитъ въ нездоровыхъ дотеперѣшныхъ ôтношеняхъ кредитовыхъ опертыхъ на селяньскихъ банкахъ и на приватноѣ лихвѣ. Розширити таку на громадахъ оперту организацію господарску, ввести ея въ органичну цѣлôсть, дати ея пôдмогу чи то краєвыхъ чи державныхъ фондôвъ, якъ его окажеся потреба, обняти нею цѣлый нашь край, всѣ громады — се повинно бути задачію нашои найвысшои автономичнои власти и для того жадаємо мы въ першôй точцѣ нашои резолюціи въ справахъ економичныхъ (*читає*): „щобы при помочи державы и краю якъ найскорше повздержано дальшій взрôстъ примусового вывлащеня нашихъ селянъ и маломѣщанъ зъ ихъ прадѣднои землѣ; щобы въ цѣлôмъ краю по всѣхъ громадахъ були заведенѣ громадскі касы пожичкові и громадскі шпихлѣрѣ и щобы на тôй пôставѣ при помочи краєвыхъ фондôвъ утворено у насъ таку организацію кредитову, котрабы, ôтповѣдаючи кредитовымъ потребамъ цѣлого загалу нашихъ селяньскихъ и маломѣщаньскихъ господарствъ, не тôлько спинила дальше обдовженье и вывлащенье тыхъ господарствъ, але заразомъ, о скôлько можна, высвободила дотеперь задовженѣ господарства зъ лихвярскихъ и банковыхъ довгôвъ и, привертаючи нашь нарôдъ до здорового стану економичного, вкоренила въ нашихъ громадахъ здоровѣ основы господарского розвою“.

(*Конець буде.*)

ДОПИСЬ.

Зъ всходнои Галичины. (*Голосъ учителя въ справѣ школъ народныхъ и семинарій учительскихъ.*) (*Конець.*)

Загалъ Русинôвъ есть того мнѣнія, що дѣятельноѣсть ординаріятского заступника въ кр. радѣ шкôльноѣ на тôмъ важноѣмъ становиску не есть такою, якои бы наше прикре положенье народне вы-

магало и мы собѣ желали. Онъ здаѣся бути того увѣреня, що въ справахъ засадничихъ не мôгъ бы въ радѣ школьнôй ничого осягнути. Придержуючись тои засады, оминаѣ онъ старанно всякѝ дражливѝ справы, не пôдноситъ передъ радою тыхъ страшныхъ безправностій, якѝ въ нашихъ школахъ дѣются, а навѣть въ тыхъ дѣлахъ, котрѝ приходятъ на стôлъ сесіи, заховуѣся досыть пассивно. Я не хочу наводити подрôбныхъ фактôвъ; скажу однакожъ, що ѣсть то судъ загальнои опиніи Русинôвъ, котрымъ вѣдомѝ многѝ факта, зъ котрыхъ выходитъ, що нашѝ справы не маютъ въ радѣ шк. ôтповѣднои обороны.

При такôмъ поступованю орд. заступника Русины вже давно привыкли глядѣти на рѣчи такъ, мовъ бы въ радѣ шк. ніякого руского заступника не було.

Гадаю однакожъ, що и нашъ ординаріятъ повиненъ бы въ загальнôмъ нашôмъ интересѣ звертати бôльше увагу на задачу орд. заступника въ кр. радѣ шк., давати ѣму инструкціи, жадати ôтъ него справоздань и т. д. О скôлько знаю, всего того у насъ доси не було, — у насъ лишено цѣлкомъ до волѣ орд. заступника, що и якъ хоче дѣлати. Такій анормальный станъ повиненъ бы скôнчитись, тымъ бôльше, що навѣть у латинникôвъ занимаючихъ безперечно користнѣйше становище, цѣлкомъ инакше ведеся. Ординаріятъ повиненъ бы отже пильнѣйшу увагу звертати на свого заступника въ радѣ шк., приписати ѣму енергичну и смѣлу оборону нашихъ справъ.

Такъ само належалобы нашому ординаріятови звертати бôльше уваги при обсаджуваню парохій въ тыхъ мѣстахъ, где находятся рады шк. окружнѝ. На тѝ посады повиннѝ бы приходити лишь такѝ священики, котрѝ змоглибы достойно повнити обовязки орд. заступникôвъ.

Ѣсли вже не завсѣгды отвѣтный выбôръ заступникôвъ ординаріятскихъ приноситъ нашому шкôльництву такъ великѝ шкоды, то ѣще безъ порôвнаня шкодлившимъ ѣсть для насъ бракъ всякои организаціи. Ѣсли нашѝ противники допускаются такихъ безправностій и газдуютъ у насъ мовъ бы въ своѣй хатѣ, то се дѣѣся головно тому, що мы на все тоѣ позволяѣмо и мовчимо. Правда, що ту и тамъ пôдносятся мужѣ въ оборонѣ нашихъ народныхъ правъ; але то суть одиницѣ, съ котрыми легко нашимъ ворогамъ справитися.

Намъ подумати тому конечно о внутрѣшнôй организаціи и о полученю нашихъ силъ до обороны народныхъ интересôвъ. Именно повиннѝ мы по всѣхъ важнѣйшихъ мѣстахъ, въ котрыхъ находится бôльшій кругъ рускои интелигенціи, завязовати „Рускѝ рады“,*) подôбно якъ се въ р. 1848 дѣялося. Именно надавалибыся теперь до утвореня такихъ радъ: Перемышль, Стрый, Дрогобычь, Станиславôвъ, Коломыя, Золочѣвъ, Тернопôль.

Вплывъ, якійбы тіи рады на розвôй народного житя мали, бувъ бы дуже великій. Мы побачилибы вскорѣ, що всѣ нашѝ дѣла пôйшлибы тогды у насъ цѣлкомъ инакше. До „рускихъ радъ“ входилибы Русины въ всѣхъ станôвъ: священики, свѣтска интелигенція, мѣщане и селяне. Зôборы ôтбувалибыся часто, а особенно въ тіи дни, въ котрыхъ народъ збираѣся до мѣста: въ ярмарки, торги и т. п. На нихъ обговорювалибыся всякѝ справы, котрѝ насъ обходятъ и обдумовалибыся способы зарадженя имъ. Такимъ чиномъ приходилибы Русины до свѣдомости своихъ правъ и спôльныхъ интересôвъ, и лучилибыся до солидарнои обороны своихъ дѣлъ. Въ нашу интелигенцію вступилобы нове житье и новый духъ. Народъ пôзнавбы тогды наглядно, кто ѣму другомъ а кто недругомъ, злучивбыся тѣснѣйше съ природными своими заступниками и ставбыся недоступнымъ для ворожихъ агитацій.

Въ такихъ радахъ мусѣлабы прійти бесѣда и на нашѝ школы. Тамъ повсталобы пытанье: длячого въ рускихъ школахъ учатъ неправно польского языка, длячого въ рускихъ мѣсточкахъ языкъ польскій выкладовый, длячого въ бôльшихъ мѣстахъ людность руска лишена своихъ шкôлъ и т. д. Черезъ окружнѝ рады рускѝ побуджувалибыся цѣлѝ округи до спôльнои и солидарнои обороны своихъ правъ; а такѝ обявы не моглабы кр. рада шк. и правительство такъ запôзнавати, якъ петиціи кôлькохъ громадъ.

Гадаю, що найдеся въ тыхъ мѣстахъ або въ ихъ околицѣ кôлькохъ щирыхъ и енергичныхъ людій, котрібы дали початокъ и взяли руководство тыхъ радъ въ свои руки. Потреба такого дѣланя даѣся всюды горячо чувствовати. Зъ кôлькохъ сторôнъ доходятъ вже вѣсти о намѣренôмъ завязаню радъ. Ожидаѣмо нетерпеливо осущеня того замѣру, и надѣѣмося, що въ всѣхъ сторонахъ нашого краю повстанутъ вскорѣ рускѝ рады и розвинутъ у насъ нове житье. До дѣла отже Родимцѣ! Досыть вже того, вѣчно лишь плакати та нарѣкати; настала пора дѣлати!

*) Гадка тая пôднесена вже давнѣйше другимъ нашимъ Вп. дописователемъ зъ Подôля повиннабы вже разъ осуществитися хочь въ части. — *Пр. Ред.*

„Руска Читальня“
въ Калуши.

Съ радостію записуѣмо въ нашôй часописи новый обявъ нового житя народного, яке починаѣ проявлятися на нашôй Галицкôй Руси. Заходомъ Калускихъ патріотôвъ завязалася въ Калуши „Руска читальня“, котра якъ зъ однои стороны дбаѣ о розбудженье народного почутя и житя середъ найширшихъ кругôвъ людности калуского повѣту, такъ зъ другои стороны стараѣся положити тревалѝ основы свого розвою и заходится здвигнути „дôмъ народный“ для калуского повѣту, котрый бы бувъ вѣковѣчнымъ огнищемъ сего житя и розвою народного. За такій народный подвигъ належится повна признательность Калускимъ патріотамъ и маѣмо повну надѣю, що всѣ щирѝ Русины радо привитаютъ сей новый обявъ нашого житя и пôдпоможутъ ѣго своѣю щирою участію. Статута „Читальнѣ“ суть вже затвердженѝ, организація сего нового товариства поступаѣ скоро на передъ, а Св. выдѣлъ „рускои читальнѣ“ выдавъ слѣдуючу

Ôтозву.

Будучи пересвѣдченѝ, що народъ нашъ нездвигнеся, поки нимъ люде свѣтлѝ руководити не будутъ, и узнавши потребу завязаня товариствъ, въ котрыхъ власне такѝ люде свѣтлѝ, на своихъ мене образованыхъ собратій вплывати и спôльно для загального добра такъ однѝ якъ и другѝ дѣлати моглибы, одиницѣ бо самѝ, ничого не успѣютъ, а соединеными силами дуже много дасться здѣлати, — завязалисьмо въ Калуши читальню руску на дуже приступныхъ и для найбѣднѣйшого условіяхъ, щобы тôлько якъ найбôльше членôвъ позыскати, щобы въ найширшихъ кругахъ самопôзнанье и почутье народне розбудити.

Зъ другои стороны знову увѣренѝ ѣсьмо, що тая, такъ спасительна институція въ той часъ лише тревало устоится и своѣй задачѣ ôтповѣсть и сподѣванѝ плоды принесе, ѣсли ѣи члены и выдѣлъ, не по заулкахъ и домахъ жидôвскихъ, але въ власнôмъ великолѣпнôмъ домѣ збиратися и перебувати будутъ, тогды кождый Русинъ знати буде „ѣе нашъ дôмъ, тамъ нашѝ люди“,—въ тôмъ домѣ ôтбувати будеся наше староруске „вѣче“, тамъ кождый своимъ горемъ, своѣю радостію съ братями своими дѣлитися буде, тамъ поспѣшитъ кождый смѣло яко до храму народного, и лише въ той часъ, якъ такій дôмъ народный въ кождôмъ повѣтовôмъ мѣстѣ мати будемо, гдебы всякѝ нарады, зôбраня, всякѝ забавы, театральнѝ представленя и декламаторскѝ вечеры ôтбуватися могли, въ котрôмъ бы и торгову лавку ôтворити можна, розбудится у насъ публичне житье и самопôзнанье народне.

Тому постановилисьмо въ городѣ нашôмъ обширный дôмъ зъ твердого матеріялу построити, котрый бы въ близости св. церкви знаходився и вымаганямъ повысшимъ ôтповѣдавъ.

При добрôй воли знайдутся и средства! Кобы нашъ 40 тысячный повѣтъ лишь по 10 кр. ôтъ головы скинувъ, а будемо мати великолѣпный дôмъ!

Уповаючи на Вашъ патріотизмъ, запрошуѣмо Васъ до приступленя въ члены нашои рускои читальнѣ въ Калуши и до пожертвованя бодайбы малои лепты на такъ спасительну цѣль, а особенно и до збираня жертвъ въ окрузѣ Вашôмъ, котрѝ потомъ на руку одного зъ пôдписаныхъ прислати зволите. Ѣсьмо пересвѣдченѝ, що и бѣднѣйшѝ зъ помежи народа по кôлька крейцарôвъ на тую спасительну цѣль народну не ôтмовлятъ, ино ласкавѣйше о тіи крейцары упôмнѣтся и зберѣтъ ихъ.

Лише не униваймо и не тратьмо часу, все що пожертвуѣмо, тоѣ самѝ собѣ пожертвуѣмо, тоѣ намъ честь, хосенъ и вдячность наслѣдникôвъ нашихъ принесе. Якъ дбати не будемо, пропademo.

Ôтъ Выдѣлу рускои читальнѣ мѣскои въ Калуши.

М. Тинѣцкій, гражданинъ.
С. Царь, сотрудникъ прих.
Т. Марцôвъ, ц. к. аускультантъ.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Становище партій въ радѣ державнôй.*) Поголоски о частковôй змѣнѣ министеріяльнôй оказалися неправдивыми. Що Чехи найбôльше настаютъ на тоѣ, щобы ихъ жаданя на поли шкôльництва и судôвництва були увзглядненѝ, се совсѣмъ природно, однакожъ маютъ они при тôмъ на стôлько розуму политичного, щобы не утрудняти и безъ того тяжку задачу теперѣшного министерства. Въ загалѣ правиця съ цѣлою осторожностію и розвагою поступаѣ на передъ, щобы хочь по мало але певно зближатися до своеи цѣли. За тоѣ лѣвиця находится мовбы въ политичнôй лихорадцѣ. Она стараѣся всѣма способами зобрати всѣ свои силы, щобы ставити опôръ министерству. Именно замѣряѣ лѣвиця не призволити на провизоричный буджетъ жаданый министерствомъ по конець марта слѣдуючого року, а правдоподôбно и въ другихъ справахъ, якъ при призволеню побору рекрутôвъ и ухвалѣ проектованого закона войского, при нарадахъ поодинокихъ комисій надъ предложеніями правительства, буде старатися доводити опозицію до крайности. Такъ пр. ôтказались вѣрноконституційнѝ послы ôтъ участи въ анкетѣ для нарадъ надъ правительственнымъ предложеньемъ о оподатковаю нафты. Чи однакожъ така до крайности посунена опозиція окажеся хосенною для партіи вѣрноконституційныхъ, о тôмъ можна сомнѣватися. Такъ межи иншими кинулась вѣрноконституційна праса на тоѣ, що для устроеня палаты Архикнязя Рудольфа въ Празѣ замовлено зъ Парижа рôжныхъ матерій и уряджень за 120.000 зр. Вѣрноконституційна праса оголосила, що замовлено зъ Парижа за 1,200.000 зр. и почала дуже розъярено нападати не тôлько на министерство, але й на цѣсарску управу двôрску, котра нѣбыто совсѣмъ поминула краѣвый промыслъ, а запомагаѣ заграницю. Зъ тои причины велися такожъ горячѝ розправы въ вѣденьскôй радѣ мѣскôй, котра навѣть выслала слѣдчу комисію до маршалка цѣсарского двора и до фабрикантôвъ, у котрыхъ починено замовленя. Розсѣванѝ вѣсти оказалися неправдивыми, бо якъ сказано, зъ заграницѣ замовлено лише тоѣ, чого не можна було ани въ Вѣдни ани въ Чехахъ дôстати, а найбôльша часть замовлень зроблена у австрійскихъ фабрикантôвъ. Все тоѣ причинилося лише бôльше до того, щобы партію вѣрноконституційныхъ ѣще бôльше скомпромитовати въ найвысшихъ сферахъ.

Тымъ часомъ внутрѣшна организація вѣрноконституційнои партіи по мысли не давно ôтбутыхъ централистичныхъ зъѣздôвъ якось не поступаѣ на передъ. Дня 12 грудня зôбралось 32 членôвъ вѣрноконституційнои партіи на спôльну нараду въ Вѣдни, щобы перевести таку внутрѣшну организацію всѣхъ вѣрноконституційныхъ. Однакожъ показалося, що така организація всѣхъ вѣрноконституційныхъ не дасться перевести. Именно, якъ звѣщаѣ Vaterland, а о чѣмъ мовчатъ саморозумѣло вѣрноконституційнѝ дневники, запрошенѝ члены вѣрноконституційнѝ палаты панôвъ ôтказалися навѣть ôтъ участи въ спôльныхъ нарадахъ и такъ уконституовалися лише вѣрноконституційнѝ члены палаты послôвъ поручаючи веденье справъ своимъ мужамъ довѣрія. Въ тôмъ же часѣ державъ нарады екзекутивный комитетъ вѣрноконституційныхъ членôвъ палаты послôвъ пôдъ проводомъ Шмерлинга и ухваливъ тôлько ôтъ часу до часу зноситися съ вѣрноконституційными членами палаты послôвъ, що такожъ свѣдчитъ о неудачности спôльнои организаціи всѣхъ вѣрноконституційныхъ. Недавно ôтбутый торжественный обхôдъ 60 уродинъ дра Гербста, якъ небудь повный бувъ овацій для заслуженого проводиря вѣрноконституційныхъ, однакожъ ничимъ не зближивъ до себе поодинокихъ фракцій, а зъ самои бесѣды дра Гербста пробивався бôльше тонъ туги за минувшою свѣтлостію вѣрноконституційнои партіи, якъ увѣренье въ ѣи будучность и успѣшность.

(*Зносенье курій и загальне голосованье.*) Посолъ Шенереръ и товаришѣ, межи иншими демократъ дръ Кронаветтеръ, внесли въ радѣ державнôй проектъ змѣны основныхъ законôвъ о заступництвѣ державнôмъ слѣдуючого содержаня: „До (рады державнои) палаты послôвъ входитъ черезъ выбôръ 400 членôвъ. Тоѣ число дѣлится помежи поодинокѝ краѣ коронні въ той спôсôбъ, що кождыхъ 50.000 мешканцѣвъ безпосередно выбираѣ одного посла. Округи выборчѝ належитъ такъ ôтграничити, щобы по можности людность одного округа була тои самои народности. Выбôръ послôвъ ôтбуваѣся безпосередно черезъ управненыхъ до выбору. Право выбору маѣ кождый, кто укôнчивъ 24 рôкъ житя и ѣсть самоправнымъ. Выбранымъ може бути кождый, кто ôтъ трохъ лѣтъ маѣ обывательство державне, скôнчивъ 30 рôкъ житя и не ѣсть выключенымъ ôтъ права выбору. Тоѣ внесенье пôдписали такожъ молодѝ ческѝ послы. (Юлій Грегръ и ин.)

(*Засѣданье рады державнои.*) На 99-ômъ засѣданю рады державнои дня 10 н. с. грудня принято законъ о оподатковаю вышинку горячихъ напоѣвъ въ третôмъ читаню включно зъ §. 18, о котрôмъ мы вже попереду згадували, 170 голосами противъ 132. Цѣла вѣрноконституційна партія голосувала противъ закона. Комисія для закона противъ лихвы выпрацювала новый проектъ закона на мѣстце первѣстного (внесеного черезъ посла Вебера), котрого §. 1 звучитъ: кто удѣляѣ або продовжаѣ кредитъ пôдъ условіями, о котрыхъ мусѣвъ знати, що они безмѣрностію признаныхъ вѣрителеви користій господарскій упадокъ довжника споводувати або прискорити могутъ и що довжникъ на нихъ згодився лише для того, що онъ або задля своеи слабоумности не мôгъ пôзнати ихъ згубности, або лише задля свого примусового положеня (Nothlage) до заключеня интересу наклонився, стаеся виннымъ провины, ѣсли умовленѝ користи въ ôтсоткахъ и побôчныхъ данинахъ вклюдно съ карою конвенціональною 10% на рôкъ переходятъ, и маѣ бути караный арештомъ ôтъ 1—6 мѣсяцѣвъ або гривною ôтъ 100—1000 зр.

(*Заказъ зборôвъ селянъ.*) Горѣшно-австрійске намѣстництво заказало замѣреный збôръ нѣмецкихъ хлопôвъ (Bauernversammelung), котрый мавъ высказатись противъ пôдвысшеня грунтового податку. Сей заказъ вызвавъ загальне невдоволенье навѣть середъ приклонникôвъ теперѣшного министерства, а вѣрноконституційнѝ послы внесли въ радѣ державнôй ôтповѣдну интерпеляцію. Въ вторникъ 14 (2) с. м. ôтповѣвъ гр. Таффе въ радѣ державнôй на тую интерпеляцію освѣдчаючи, що министерство не выдавало такого заказу и теперь не маѣ замѣру выпереджувати правильного урядового бѣгу сеи справы. Тожь само ôтповѣдаючи на интерпельцію Майстера освѣдчивъ гр. Таффе, що розпорядженье обводового начальника въ Литомерицяхъ (Leitmeritz) наказуюче пôддавати попереду пôдъ цензуру бесѣды, якѝ маютъ голоситися на зôбраняхъ, зôстало вже ухилене черезъ намѣстництво въ наслѣдство зажаленя кôлькохъ товариствъ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Нѣмецкѝ газеты доносятъ вѣдомôсть, будьтобы въ Росіи съ новымъ рускимъ рокомъ мали статися важнѝ перемѣны. И такъ царь Александеръ II мавбы дати цѣле правленье Россіею въ руки государственного сената, котрого предсѣдателемъ маѣ бути именованый царевичь-престолонаслѣдникъ, а межи членами маѣ находитись такожъ гр. Льорисъ-Меликовъ, министеръ финансôвъ и министеръ вôйны. Царь застерѣгаѣ собѣ тôлько рѣшенье въ дѣлахъ вôйны и мира. Такожъ жена царя кн. Долгорукова маѣ бути, пôсля донесень нѣмецкихъ газетъ, узнана законною женою царя.

Въ комисіи для ревизіи законôвъ печати суть межи ѣи членами двѣ партіи: одна, до котрои належитъ гр. Льорисъ Меликовъ, оба Абары (министеръ финансôвъ и начальникъ главного управленія по дѣламъ печати) и Кохановъ суть за новымъ закономъ печатнымъ — прочѝ члены противъ.

Англія. Не ма дня, щобы часописи англійскѝ не доносили о пануючôй въ Ирляндіи анархіи, убійствахъ и скрытоубійствахъ. Запишемъ новый случай убійства аграрного. Въ середу минувшого тыждня прибувъ до мѣстцевости близько Cooksteron возный судовый перевести секвестрацію у одного чиншôвника. Возный взявъ съ собою двохъ помôчникôвъ купця, на котрого скаргу и въ котрого користь власне малась перевести секвестрація. Але чиншôвникъ загадавъ супротивитись соквестрації, перетя-

гнувъ шнуръ въ поперекъ улицѣ и загрозивъ, що кождого застрѣлитъ, ктобы поважився черезъ шнуръ переступити. Возьный судовый не зважавъ на ту погрозу, переступивъ шнуръ и въ тôй хвили упавъ влу́ченый кулею въ груди. — Съ великою нетерпеливостію выжидаютъ всѣ наконечного розвязаня ирляндского поземельного пытаня. Англія затревожена анархіею въ Ирляндіи, а и самъ кабинетъ Глядстона спустивъ зъ ока на другій плянъ таку справу европейску якъ примѣромъ греческу а въ першôмъ рядѣ обдумуе средства зарадженя анархичному станови на зеленôмъ островѣ. Що кабинетъ Глядстона дуже займаесь справою ирляндскою, о тôмъ свѣдчатъ тіи такъ часто выбухаючій непорозомѣня межи поодинокими членами кабинету. Найновѣйша телеграма зъ Лондона зновъ заалярмувала свѣтъ о новôй незгодѣ въ англійскôмъ кабинетѣ, о тôмъ, що Форстеръ зажадавъ ôтъ кабинету правъ выняткових и т. д. Однакожь якъ небудь станеся, хочбы були выданй права выняткови для Ирляндіи, хочбы процесъ Парнеля скôнчився нещасливо для него, — все таки пытанье аграрне муситъ бути рѣшене въ Ирляндіи. Тое рѣшенье може прійти двоякою дорогою: або дорогою насильнои революціи въ Ирляндіи або мирною дорогою реформы зъ горы. Читаючи о калѣченяхъ, убійствахъ, скрытоубійствахъ, якихъ ирляндскій чиншôвники допускаются на властителяхъ-дѣдичахъ и слугахъ уряду, выступаючихъ въ оборонѣ дѣдичѣвъ — всякій чоловѣкъ запытае себе: „чи народъ ирлядскій такъ здичѣвъ, стративъ всякій пошановокъ для права и вступивши на дорогу терроризму забиваемордуе представителѣвъ клясы посѣдаючои, клясы за котрою стоитъ буква закону и повинтелѣ закону?“ Несвѣдомый стану соціяльного въ Ирляндіи, стану тыхъ нещастныхъ чиншôвникôвъ, верже каменемъ на чиншôвника-злочинця, убійника и тымъ потвердитъ его цѣлковиту вину а невинноôть властителя-льорда и англійского правительства, котре чиншôвника здало на ласку и неласку льордовои самоволѣ. Такій засудъ бувбы не совсѣмъ справедливый. Нынѣшнй непорядки въ Ирляндіи съ такими потрясаючими сценами, якъ скрытоубійство льорда, ôтрѣзанье ушій возьному судовому, и т. д. — суть тôлько исторично оправданою конечностію, наслѣдкомъ соціяльныхъ ôтношень, соціяльного устрою въ Ирляндіи, суть тôлько историчною немезидою проговорившою въ теперѣшнôй хвили своe грôзно-потрясаюче слово кары и мести. — Въ такôмъ дусѣ выражаются всѣ люде скôлько нибудь обôзнанй съ соціяльными ôтношенями въ Ирляндіи. Въ нашôмъ „Дѣлѣ“ була много разôвъ вже бесѣда о незавиднôмъ, ба, смѣло можна сказати, найнещасливѣйшôмъ станѣ „зеленого острова.“ Звѣстна такожь рѣчь, що депутаты ирляндскй внесли були въ послѣднôй сесіи англійского парляменту проектъ (биль) реформы аграрнои въ Ирляндіи — льорды ôткинули биль. Въ наслѣдство того лига аграрна пôднесла голову и появились такй агитаторы, якъ Парнель. Впрочѣмъ спытаймо, чого аграрійна лига жадае? — Она жадае того, щобы властителѣ *не побирали* ôтъ чиншôвникôвъ высшого чиншу, якъ то установило правительство, та щобы властитель не мавъ прама выганяти чиншôвника, коли ему схочеся. О скôлько властителѣ самовôльно поступаютъ собѣ при пôдвысшуваню самовôльно чиншу визначеного правительствомъ, на тое суть статистичнй даты котрй свѣдчатъ, що властителѣ пôдвысшуютъ чиншь навѣть на 5 разôвъ бôльше, якъ отаксовавъ урядъ. До того зважити, що пôсля статистики въ рукахъ лишь 2.000 властителѣвъ-Англичанъ находятся двѣ третыхъ землѣ цѣлои Ирляндіи съ 600.000 чиншôвниками-Ирляндцями завыслыми ôтъ самоволѣ властителѣвъ; дальшо зважити, що одна трета землѣ ирляндскои належитъ до властителѣвъ и институцій англійскихъ мешкаючихъ не въ Ирляндіи а въ Англіи, значитъ отже, грôшь, котрый платятъ чиншôвники, не остаe навѣть въ краю. Кромѣ того, въ Ирляндіи правительство англійске не дозволяе товариствъ господарскихъ, хотяй такй товариства въ Англіи дозволенй. Англичане закидаютъ, що нужденный станъ ирляндскихъ чиншôвникôвъ походитъ зъ того, що они зле господарuютъ. То правда, але для чого такъ дѣeсь? Коли чиншôвникъ землю свою справитъ, якъ належится, тогды властитель зразъ пôдвысшае чиншь; коли чиншôвникъ або его родина одягнесь троха лучше, властитель пôдвысшае чиншь. — Такійто той нещасливый станъ ирляндского чиншôвника, зъ котрого ôнъ надармо мирною дорогою выдобутись стараeся. Щожь дивного, що коли на его голосъ не зважаютъ, ôнъ кидаeсь до насильныхъ средствъ? — Може бути, що правительство англійске дасть законну охорону чиншôвникамъ ирляндскимъ, а тогды, и тôлько тогды, не буде стояти Ирляндія на революційнôмъ вулканѣ.

НОВИНКИ.

— **Въ дѣлѣ конскрипціи.** По рогахъ львôвскихъ улиць ôтъ кôлькохъ днѣвъ бачити можна поприлѣплюванй плякаты, котрыми магистратъ мѣста Львова оповѣщуе о близькôй конскрипціи и подае информаціи, въ якій способъ маe тая конскрипція переводитись. Насампередъ мусимъ выразити своe велике здивованье, для чого магистратъ „stołecznego miasta Lwowa“ поприлѣплювавъ обвѣщеня тôлько въ однôмъ краевôмъ языцѣ, тôлько въ языцѣ польскôмъ. „Свѣтлый“ зарядъ столичного мѣста руского князя Льва повиненъ чейже о тôмъ знати, що кромѣ Полякôвъ (включно съ жидами-Поляками mojżeszowego wyznania) есть еще одна народноôть въ мѣстѣ Львовѣ, Русины, котрыхъ еще не вынародовлено до тла... Недавне народне вѣче Русинôвъ въ столици Льва, скликане и переведене львôвскими Русинами, повинно було, надѣемось, переконати „свѣтлыхъ“ радныхъ мѣста, що во Львовѣ есть народноôть руска, и съ нею треба числитися! И фактъ есть, що инший институціи и власти числятся съ львôвскими Русинами; яко примѣръ приведемъ ц. к. Намѣстництво, котре при кождôй случайности, дотыкаючôй жителѣвъ мѣста Львова розлѣплюe свои оповѣщеня въ языцѣ рускôмъ и польскôмъ. Надѣемось, що и магистратъ мѣста Львова на будуще такожь такъ чинити буде, бо въ противнôмъ случаю мы съ повнымъ правомъ будемъ мусѣли приписати магистратови або цѣлковите незнанье ôтношень мѣста, котрымъ принялось управляти, або злобне кривдженье однои части жителѣвъ мѣста. — Перейдѣмъ до самого магистратского обвѣщеня. Кождый властитель або зарядникъ дому одержитъ найдальше до 29 н. с. грудня друксорты, котрй мас выповнити и комисаріятови мѣскому до 4 н. ст. сѣчня 1881 предложити. Надѣемось, що для властителя Русина буде магистратъ выдававъ друксорты въ рускôмъ языцѣ. Въ табели находится рубрика: „język potoczny“, языкъ домашный. На вѣрнôмъ заповненю тои рубрики спочивае головна вага, бо непонимаючій значеня тои рубрики, головно необразованый Русинъ може при евентуальнôй агитаціи зъ стороны Полякôвъ вписати языкъ польскій яко языкъ домашный, помимо того, що ôнъ дома съ жѣнкою, родиною и т. д. говоритъ чисто по руски, а тôлько жіючи на службѣ або въ комôрнôмъ у Полякôвъ чи Жидôвъ уживае часомъ калѣченого языка польского, котрого ніякъ не можна назвати его „językiem potocznym“. Задачу обучити львôвскій народъ *низших верствъ* о важности конскрипціи зô взгляду на права народнй и о значеню языка домашного, маютъ головно священики львôвскихъ парохій рускихъ а такожь и кождый Русинъ, старый чи молодый, котрый въ якій небудь способъ стыкаeсь съ львôвскимъ рускимъ народомъ. Мы зъ своеи стороны звертаемъ особливо увагу рускихъ интелигентныхъ патріотôвъ на важну справу конскрипціи и взываемъ до якъ найенергичнѣйшого дѣланя въ высшеуказанôмъ направленю.

— **Засѣданье повного комитету устроившого обхôдъ Іосифиньскій** ôтбулось въ суботу минувш. тыждня пôдъ проводомъ Впр. крыл. Шведзицкого. На тôмъ засѣданю обговорювавъ комитетъ обхôдъ торжества вѣнчаня архикн. Рудольфа. Комитетъ постановивъ не розписувати окремыхъ складокъ на весѣльный подарунокъ Архикнязеви, бо галицко-рускій народъ зложивъ вже жертвы на Альбумъ акварель, котрый Выдѣлъ краевый въ имени цѣлого краю и зъ складокъ цѣлого краю Архикнязеви вручитъ. Рѣшено однакожь удатись до Выдѣлу краевого, щобы адресъ въ имени краю выготовивъ въ обохъ краевыхъ языкахъ, рускôмъ и польскôмъ. Помимо того Русины будутъ во Львовѣ и на провинціи обходити день вѣнчаня Архикнязя достойнымъ способомъ. Програму того обходу буде обговорювати комитетъ на слѣдуючихъ засѣданяхъ.

— **Для архикнязя Рудольфа** приготовляются апартамента въ дворѣ въ Празѣ и Вѣдни. Урядженье мешканя въ замку прасkôмъ поручено таницерови Портоа за цѣну 120.000 зр. Портоа маe въ Вѣдни фабрику меблѣвъ, въ котрôй працюe 250 робôтникôвъ. Предпріемцеви поручено, щобы все потрѣбне до урядженя закуповавъ тôлько въ фирмахъ австрійскихъ, а не заграничныхъ. Такожь срѣбла, порцеляны, еквипажи и т. д. замовлено у промысловцѣвъ австрійскихъ.

— **Мин. гр. Таффе** переславъ до вѣденьскои рады мѣскои письмо, котрымъ завѣдомляe ей о воли цѣсаря, щобы проектованый нею въ честь вѣнчаня арх. Рудольфа баль въ оперѣ занехати, а выдатки прелиминованй на баль призначити на убогихъ Вѣдня. На тую цѣль жертвуютъ цѣсарь и цѣсарева 20.000 а архикн. Рудольфъ такожь 20.000 зр.

— **Зъ вечера музикально-декламаторского,** устроeного въ день св. Михаила въ честь памяти Качковского, вплынуло 22 зр. 41 кр. чистого доходу.

— **Музикально-декляматорскій вечеръ** устроeный въ суботу товариствомъ „Рускихъ Дамъ“ въ сали „Нар. Дому“ выпавъ дуже хорошо. Дохôдъ brutto принѣсъ до 140 зр.

— **Впреосв. Митрополитъ** именовавъ надзирателями львôвскои духовнои семинаріи: Пр. еп. дра Сильв. Сембратовича и офиціяла М. Малиновского въ дѣлахъ богословскихъ и обрядовыхъ, — а крыл.: М. Сѣнгалевича и Л. Готеровского въ дѣлахъ економичныхъ.

— **Испыты письменнй** пôдъ клявзурою для кандидатôвъ **на учителѣвъ гимназіяльныхъ** зачнутся 27 н. ст. грудня с. р.

— **Речинець до рукополаганя** въ священикôвъ въ Перемыскôй епархіи назначеный на день 27 н. ст. грудня.

— **Алексей Маляркевичь** выслуженый урядникъ Перемыскои консисторіи, кавалеръ папского ордеру св. Сильвестра, упокоився въ 89. роцѣ житя.

— **О. Александеръ Бачиньскій,** приходникъ въ Негрибцѣ, перемыского деканата, упокоився 25 падолиста с. р. въ 43 роцѣ житя а 18 священьства.

— **Зъ Станиславова** пишутъ намъ: Гдеякй газеты, хибно поинформованй донесли, що дня 1 (13) с. м. мавъ ôтбутися **выбôръ посла до сойму** зъ станиславôвского сельского округа на мѣстце помершого старосты гр. Лозя. Тымчасомъ у насъ про вызначенье выбору на згаданый день никто не знавъ и не мôгъ знати, бо день выбору еще не опредѣленый.

— **О нападѣ на двôръ въ Лисичинцяхъ** пов. Збараского, доносятъ намъ **зъ Шельпакъ**: „Першй телеграфичнй вѣсти до вѣденьскихъ и львôвскихъ газетъ о нападѣ на двôръ въ Лисичинцяхъ показались неправдивыми При нападѣ на двôръ, котрый, замѣчу, стоитъ на устороню, було всего 7 жидôвъ. Чи бувъ якій зъ заграницѣ того не знати, хотяй жиды заграничнй, що правда, держатъ спôлку съ тутешными, особливо при крадежи коній, котре то ремесло минувшои осени на велику скалю проваджено. Однакожь то певна рѣчь, що селянъ нашихъ при нападѣ не було. Лучаeся вправдѣ, що селянинъ надграничный, и то зъ намовы жида, украде коня або принесе бакуну, але иншимъ перемытництвомъ ôнъ не занимаeся, а о розбояхъ хлопскихъ не чувати. Особливо хлопы зъ Лисичинець не выступилибы противъ свого пана, котрый есть для нихъ добрымъ паномъ“. Газета урядова подае о тôмъ нападѣ слѣдуючій близшй вѣсти: Двôръ лисичинецкій находится два кильометры ôтъ границѣ. Въ ночи зъ 4 на 5 грудня банда розбôйникôвъ, зложена зъ 7 замаскованыхъ людій, добулася насампередъ до кôньскои стайнѣ, где ночували три парубки. Злочинцѣ кинулись на нихъ, одного тяжко ранили желѣзнымъ друкомъ въ голову, другого въ рамя, наконець звязали всѣхъ посторонками и загрозили смертію, щобы мовчали. Зъ стайнѣ пôшли злочинцѣ до официнъ и повязали панну покоеву, гуменного, двохъ парубкôвъ и три служницѣ и такъ само наказали имъ мовчати. Зъ официнъ пôшли до самого двора и впавши съ страшнымъ крикомъ и галасомъ розбили дверѣ, добулися до середины, звязали посторонками льокая и хлопака кредензового и наконець впали до комнаты дѣдича Чарняковского, котрого вже передъ тымъ пробудивъ бувъ страшный галасъ. Розбôйникъ, котрый першій впавъ до его комнаты, вымѣривъ въ него револьверъ а два другй ударили его желѣзными дручками по головѣ и рамени, повалили на землю и почали грôзно гукати: „Давай грошѣ! Geld hundert Tausend!“ Чарняковскій стративъ на хвилю притомноôть, а тымчасомъ два злочинцѣ удались до другои комнаты, где знаходилась панѣ Чарняковска. Она почала просити розбôйникôвъ, щобы не збиткувались надъ нею и мужемъ, а она выдасть имъ всѣ грошѣ. Розбôйники зажадали ключа ôтъ Вертгаймовои касы, а коли Чарняковскій давъ имъ, они ôтомкнули касу и забрали зъ неи готôвку, цѣннй паперы и другй дорогоцѣнности. Потому порозбивали бюрка и комоды, въ ѣдальнôй комнатѣ шафы, позабирали одѣжь, футра и коли почали все тое вязати въ узлы, одинъ зъ ихъ товаришевъ на дворѣ, очевидно сторожь, давъ знакъ до повороту и они шибко вынеслись зъ комнатъ. Той наглый поворотъ, котрый перервавъ розбôйникамъ рабунокъ, стався зъ такои причины. Панна покоева Маeвека, потрафила якось выпутатися зъ посторонкôвъ и выбѣгши зъ официнъ удалась до мешканя економа и на село и заалярмувала людій. Економъ съ кôлькома людьми спѣшивъ вже до двора, коли розбôйники на даный сигналъ утѣкли. Всѣ розбôйники мали маски зъ чорнои матеріи (колоклосовй), чорнй спенцеры и чоботы съ высокими холявами. Уоруженй були въ желѣзнй друки, пѣки съ острыми гротами, ножѣ и револьверы. Пôдчасъ рабунку говорили жаргономъ, мѣшаниною языкôвъ: польского, рос-сійского, жидôвского и рускаго. Зъ першихъ выслѣджуванъ властій показалося, що злочинцѣ прибули до Лисичинець на коняхъ и що конѣ лишили пôдъ дозоромъ за селомъ. Утѣкли за границю россійску згубивши по дорозѣ двѣ маски, двѣ пôдковы и фляшку горѣвки. Пôдозрѣнье паде на двохъ жидôвъ; одинъ, коршмарь Кошляцкій не бувъ тои ночи дома, и здаeся, утѣкъ до Россіи, другого арештовано. Судъ Тернопôльскій выдѣлеговавъ до того дѣла осôбну комисію слѣдчу. Здобычь, котру удалось пôрвати злочинцямъ, доходитъ до вартости 6.000 зр.

— **П. Мышуга,** улюбленый молодый спѣвакъ рускій, выѣздитъ для повного выобразованя въ спѣвѣ до Италіи. На вечери музикально-декляматорскôмъ, устроeнôмъ въ день народного вѣча Русинôвъ, п. Мышуга ôтспѣвавъ пѣсню „Прощанье“, слова о. И. Гушалевича, а на вечери устроeнôмъ минувшои суботы товариствомъ „Рускихъ Дамъ“ ôтспѣвавъ пречудно сольо тенорове „Наша доля“, композиціи п. Вахнянина, арію зъ оперы „Фавстъ“ Гунода и дуетъ зъ оперы „Троваторе“ Доницеттіого.

— Въ середу дня 15-о грудня с. р. ôтбулося **засѣданье комисіи управляючои фондомъ вдовичо-сиротиньскимъ Архіепархіи Львôвскои.** На тôмъ засѣданю ухвалено, щобы рахунки зъ р. 1880 закôнчити съ кôнцемъ грудня с. р. и тіи лише грошѣ роздѣлити межи вдовы и сироты, котрй до кôнця року вплынутъ. При тôмъ всѣмъ надѣя есть, що якъ минувшихъ лѣтъ такъ и теперь дôстанутъ вдовы и сироты по 50 зр. в. а. безъ нарушеня даткôвъ, котрй вплынутъ на слѣдуючій рôкъ, якъ то послѣдными роками бувало. Есть бо вже теперь близько 22.000 зр. до подѣлу; не достаe отже еще 4—5000. Недостатокъ той покрыeся купонами платными 31-о грудня, якъ и датками, котрй въ слѣдуючихъ двохъ тыжднякъ Всч. уряды деканальнй пришлютъ. Надѣятися, що Всч. деканы узнавши важноôть точного веденя рахункôвъ, якъ такожь, що дуже велика прислуга зробится вдовицямъ, если они вже въ Сѣчню 1881 получатъ запомогу (а не якъ въ попередныхъ лѣтахъ ажь въ Маю або Червню) безъ проволоки надôшлютъ грошй зôбранй на вдовы и сироты, якъ такожь выказы вдôвъ и сирôтъ замешкалыхъ въ ихъ деканатахъ. Довѣдуемся такожь, що зôбранье ôтпоручникôвъ деканальныхъ не скликане було въ жовтню с. р. для уложеня новыхъ статутôвъ, (якъ то було на зôбраню ôтбувшôмся въ маю рѣшено), по тôй причинѣ, що выбраною зôстала нова анкета, котра маe застановитися надъ тымъ, якій способъ завѣдованя фондомъ бувъ бы найкористнѣйшій и найôтповѣднѣйшій.

(§) **Вечерницѣ товариства академичн. „Дружный Лихвярь“.** Сего вторника устроило тов. „Др. Лихвярь“ вокально-декляматорскй вечерницѣ въ комнатахъ „Рускои Бесѣды“. Всѣ три комнаты заповнили битком члены „Рускои Бесѣды“ и руска академична молодѣжь. Програмъ вечеру бувъ дуже рôжнородный. Хоръ „Дружн. Лихвяря“, котрымъ управлявъ съ правдивою прецизією п. Гарасимовичь, ôтспѣвавъ дуже удачно двѣ композиціи Изид. Воробкевича, а то: „Думы мои, думы мои, квѣты мои дѣти“ (слова Т. Шевченка) и „Ой шуми ты дôбровонько“ — и два творы Мих. Вербицкого: „Зазуля“ и „Мотыль“. Особливо перша композиція дужо подобалась зôбранымъ и вызвала предовгй и сердечнй оплески... Ôттакъ акад. Корнило Заклиньскій читавъ свою критичну дуже старанно опрацѣвану студію надъ повѣстію Ивана Нечуя: „Кайдашева семя“ — а п. Андрей Чайкôвскій ôтдеклямовавъ: „Посланіе до земляковъ“ Шевченка. — Въ загалѣ цѣлый вечеръ зробивъ на зôбранык дуже пріятне враженье и кождый вертавъ домôвь съ любыми гадками, що внять вертаются давнй лѣта, где молодѣжь руска давала наглядно доказы своеи працѣ и любови для народнои працѣ.

— **Пятьдесять милiонôвъ зъ Москвы на вѣче Русинôвъ во Львовѣ!!** Кореспондентъ вѣденьскій „Gazet-ы Narodow-oи“ довѣдуeсь „z dobrego źródła“, що „uroczystość józefińska kosztowała Moskwę okrągłą sumę **50.000 tysięcy rubli** (*ч. 288, зъ 16 с. м., стор. 2, стовпець 1, стихъ 6 ôтъ долу.*) О завистна „Gazet-o Narodow-a“! Жаль тобѣ тыхъ мѣзерныхъ 50,000.000 рублѣвъ, котрй бѣдный Русинъ разъ дôставъ ôтъ Москаля? Еще кобы бувъ бѣдный Русинъ хочь добрый интересъ съ тыми грôшми зробивъ, а то „bezczelni aranżerowie ruskiej uroczystości józefińskiej za *50.000tysięcy rubli*“ ледво „kilkanaście czy kilkadziesiąt diaków i pałamarzy przytaskali до „Narodnawo Doma“! О ты, нещира „Gazet-o Narodow-a“, żal сі tego „troszkę“, тыхъ 50 милiоникôвъ?

— **Панѣ Тіеръ,** вдова по бувшôмъ президентѣ республики французкои, не довго пережила свого мужа, умерла сими днями въ Парижи.

— **Надзвычайный феноменъ людскои породы:** двое карленятъ и женщина-великанка, можна оглядати теперь во Львовѣ при пляцу Бернадиньскимъ, о чѣмъ звѣщае нынѣ умѣщена оповѣстка.

— **Є. Св. Папа** надавъ посредствомъ Впр. нашого Митрополита **грамоты отпустовй** для церквей въ Камѣнцѣ Струмиловой, Ожидовѣ, Налужи и Нестеровцяхъ.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

Всч. о. Н. К. въ Пдд... О обѣцянй дописи и новинки просимо.

(Надослане.)

Спростованье.

Число 92 Вашого почтенного письма мѣститъ подъ написію „зъ надъ Бугу“ допись о. Кирила Левицкого зъ Рѣпнева, котрои цѣлію есть публику противъ банку „Славія“ подбурити; допись тую хочемо на правдиву дорогу спровадити.

Банкъ „Славія“ обезпечає въ мысль §. 11 своихъ статутовъ потвердженыхъ черезъ Высоке Министерство будынки на часъ отъ 5 до 5 лѣтъ.

Тое якъ здаєся утяжливе условіе нашихъ статутовъ операєся на отповѣдныхъ користяхъ, якй черезъ тое публика має въ оплачуваню побочныхъ належитостій, а именно:

1. Наколи въ иншихъ заведеняхъ належитость администраційна при однорочномъ обезпеченю примѣромъ 50 кр. выноситъ, въ „Славіи“ выноситъ она отъ такои самои сумы премійнои только 29 кр. за кождый рокъ.

2. Вступне (въ иншихъ заведеняхъ додатокъ на фондъ резервовый) платится въ „Славіи“ за тіи самй предметы разъ на все, наколи змѣняючи що рокъ заведенье, сторона що рокъ належитость тую платити муситъ.

Тое признає также о. Левицкій кажучи: „И дѣйстно таньша премія въ „Славіи“, бо коли я въ Аціендѣ плативъ за 1500 зр. отъ убезпеченя приходского дому **17 зл. 75 кр. а. в.**, „Славія“ почислила за 1500 зр. а. в. убезпеченя шкоды въ першомъ роцѣ **14 зр. 44 кр.**, а въ другомъ **12 зл. 44 кр. а. в.**

Наведенй цифры ясно доказуютъ, що „Славія“ справедливо поступає, бо за довшій протягъ обезпеченя, тымъ больший подає користи.

Задля користій протое и задля постановъ нашихъ статутовъ, котрыхъ мы ани переступити ани обминути не можемо, выставилисьмо на подставѣ внесеня громады Рѣпнѣвъ, котре безъ означеня часу одержалисьмо, 5-лѣтну полицу, прото не есть то фалшованьемъ внесеня, только поступованье посля статутовъ.

Мы булисьмо въ цѣлковитомъ правѣ, наколи громаду Рѣпнѣвъ заскаржилисьмо о додержанье договора, котра съ нами заключеный договоръ зломила, и тую саму школу въ иншомъ заведеню мимо треваючого еще обезпеченя въ банку „Славія“, не зважаючи навѣть на постановленя зъ права карного, **другій разъ обезпечила**, хотяй отъ насъ не була звольненй.

Мы програли выправдѣ процесъ, але зъ якои причины. Може задля неправного поступованя — або несправедливого жаданя? **О нѣ!** Понеже нашъ заступникъ Симеонъ Свинцѣцкій зъ Убиня, котрый бувъ заразомъ заступникомъ Аціенды, кромѣ того, що онъ въ реверсѣ зъ дня 9 мая 1874 зъобовязався вѣрно и совѣстно сповняти одержану инструкцію, статуты, якоже кождоразовй розпорядженя, **хоронити въ загалѣ интереса банка „Славія“**, того свого зъобовязаня не доповнивъ, на наше 5-лѣтне обезпеченье не звернувъ уваги стороны, ба навѣть о объявленой волѣ стороны ани на внесеню ани въ кореспонденціи намъ не донѣсъ.

Така есть правда тои справы, булисьмо для того больше въ правѣ жадати выдгородженя отъ п. Свинцѣцкого за занедбанье обовязковъ на себе принятыхъ, що теперь учинити можемо.

Львовъ дня 13 грудня 1880.

Генеральна репрезентація банку „Славія“ во Львовѣ.

ПОСЛѢДНЙ ВѢДОМ. и ТЕЛЕГРАМЫ.

Вѣдень 2 (14) грудня. Въ радѣ державной розправа надъ предложеньемъ закона о провизоричномъ поборѣ податковъ по конець марта 1881. Шаршмидъ выступає противъ предложеня зо взгляду на политику министерства. Бесѣдникъ выступає противъ складови теперѣшного министерства именно же противъ дра Дунаєвского. Пос. сов. Ковальскій освѣдчає именемъ рускихъ словъ, що хотяй теперѣшне правительство доси ничого не зробило для переведеня рѣвноуправненя Русиновъ и черезъ оставленье ихъ подъ гнетомъ польонизаційнымъ поддержує розъяренье, однакожь зо взгляду на потребы державнй буде съ своими товаришами голосувати за призволеньемъ провизоричного побору податковъ. Пос. дръ Пленеръ въ довгой промовѣ остро критикує финансову политику правительства, выступає противъ проєктови закона о податку будынковомъ и податку отъ нафты и критикує акцію министра финансовъ въ справѣ грунтового податку. Мин. финансовъ Дунаєвскій боронитъ министерство противъ поднесеныхъ замѣтовъ и замѣчає, що не може зрозумѣти опозиціи противъ призволеня провизоричного побору податковъ, такъ якъ такй уставы ухвалялись перше кождому министерству безъ взгляду на партійне становище. Правительство буде дальше поступати дорогою рѣвного трактованя всѣхъ народностій. Дальше боронитъ комисіи для податку грунтового яко корпораціи автономичнои. Министеръ освѣдчає, що министерство невидитъ причины уступати задля отмовленя провизоричного буджету. Пос. Менгеръ закидає министерству односторонность въ екзекутивѣ. Пос. Клямъ замѣчає, що призволенье на провизоричный побѣръ податковъ не есть вотумъ довѣрія и для того промовляє за призволеньемъ.

При именномъ голосованю ухвалено 183 голосами противъ 146 приступити до спеціяльнои розправы.

Курсъ збожа зъ дня 13 л. грудня 1880.

(*Справозданье львовскои комнаты купецкои*)

Цѣна за 100 кильограмовъ.

	отъ зр.	отъ кр.	до зр.	до кр.
Пшеница	10	—	10	80
„ бѣла	—	—	—	—
„ жовта	—	—	—	—
„ осѣнна	—	—	—	—
Жито	9	20	10	20
Ячмѣнь	5	50	7	25
Гречка	6	50	7	10
Овесъ	5	60	6	75
Горохъ до варки	7	50	10	50
„ паст.	—	—	—	—
Выка	5	20	6	—
Кокорудза стара	6	50	7	25
„ нова	5	80	6	50
Рѣпакъ зимовый	11	25	12	—
„ лѣтный	10	75	11	—
Ржй (Лнянка)	9	50	10	25
Насѣнье лняне	11	50	12	25
Конюшина (передна)	20	—	50	—
Кминъ	—	—	—	—
Анижъ	—	—	—	—
„ плоскій	—	—	—	—

ОТКРЫТА ПОДПИСКА

на

ПОЛИТИЧЕСКУЮ и ЛИТЕРАТУРНУЮ

ГАЗЕТУ

„КІЕВСКІЙ ЛИСТОКЪ“

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА:

	на годъ	на полгода
Безъ доставки . .	3 р.	2 р. — к.
Съ дост. на домъ	4 „	2 „ 50 „
Иногор. съ пер. .	5 „	3 „ — „

Подписка принимается въ конторѣ редакціи, помѣщающейся въ домѣ Г. Т. Корчакъ-Новицкаго, на Михайловской улицѣ

въ Кіевѣ. (2—4)

Только еще короткій часъ!

Въ льокалю при пляцу Бернардииьскомъ

въ домъ ч. 11 можна бачити:

ПАННУ АМАЛІЮ

найбольшу

женщину-великанку

яку доси оказувано, якъ также

найменшихъ людій:

маркиза Генрика Вольге, 31 лѣтъ, 29 цалѣвъ высокого (19 фунтовъ ваги) и его суджену Люизу, 23 лѣтъ, 29½ цалѣвъ высоку (20 фунт. ваги).

I. мѣстце **20** кр. **II.** мѣстце **10** кр. — Войсковй и дѣти платятъ половину. 2—3

DIE REFORM

WOCHENSCHRIFT

gegründet von

Franz Schuselka.

Eigenthümer und Herausgeber: Heinrich Dvořák.

выходитъ въ Вѣдни що тыждня выпусками по 2 вел. листы печатнй, обговорює всѣ справы австрійскои Монархіи якъ и загранцѣ дуже основно и зъ становища интересовъ славяньскихъ народовъ.

„Reform“ посвящає также свою особенну увагу справамъ Галицкихъ Русиновъ, обгововорює нашй справы дуже прихильно и вповнѣ заслугує на якъ найширшу подмогу и узнанье зъ стороны рускои Публики.

Предплата на р. 1881 (двацятый рочникъ) стоитъ на цѣлый рокъ 10 зр., на повъ року 6 зр., на чверть року 3 зр. а. в.

Предплату слѣдує пересылати подъ адресою:

Administration der „Reform“

Wien IX Maximilianplatz 13. (2—4)

Переплетниче заведенье

МИХАИЛА СПОЖАРСКОГО

Во Львовѣ, въ Ставропигійскомъ Институтѣ,

принимає въ переплетъ: Напрестолнй **Евангелія** отъ найвеликолѣпнѣйшихъ до найскромнѣйшихъ, **Служебники** и другіи книги церковнй, **молитвословы** іерейскй, молитвословы для **дамъ** въ аксамитъ, скору, всякого рода англійскй полотна и пр., молитвословы другого рода, дешевшй, всѣ книги **школьнй**, науковй, **цѣлй библіотеки** приватнй, — тоже **брошурованье** всякого рода сочиненій въ всякихъ объемахъ и въ найбольшомъ числѣ. На складѣ має **Книги тверезости**, розличнй молитвословы для дамъ въ дуже красныхъ переплетахъ и другій дешевй. **Окутья** и инй металевй **украшеня** на Евангеліяхъ очищуются, поправляются, доповняются и позолочуются подъ его доглядомъ. **Цѣны приступнй** навѣть для бѣдныхъ громадъ або поодинокихъ людей. Евангелія и пр. можна присылати почтою и уговоритись письменно о цѣнѣ и т. п. Всѣ роботы выконуются

ТОЧНО, СОЛИДНО, СОВѢСТНО И ВЪ КОРОТКОМЪ ЧАСѢ.

8—?

Метода оригинальне 29. доповнене выданье **Toussaint-Langenscheidt**

Листы для науки языка и розмовы

безъ учителя для дорослыхъ.

(Поруч. Редакцією сеи часоп. въ чч. 75, 77 и 86)

ПО АНГЛИЙСКИ черезъ професоровъ дра **van Dalen. Lloyd** и **Langenscheidt** Берлинъ.

ПО ФРАНЦУСКИ черезъ **Toussaint** и прф. **G. Langenscheidt.**

(Тыжднево 1 лькц. à 50 фен. Всякій языкъ 2 курса à 18 мар. Курсъ 1 и 2 наразъ **лишь 27 м.**

ПО НѢМЕЦКИ черезъ професора **Dan. Sanders.** Одинъ курсъ, 20 листовъ, лишь въ компльетѣ, 20 мар

Пробный листъ **въ всякомъ** языцѣ вразъ съ проспект. 1 м. (Перек. почт.)

Оцѣнка: „Тіи листы для науки совсѣмъ заслугуютъ на порученье, такъ якъ ихъ авторы: сем.-дир. дръ **Diesterweg**, дир. дръ. **Freund**, дръ **Herrig**, пр. дръ **Scheler**, пр. дръ **Schmitz**, проф. дръ **Städler**, дир. дръ **Viehoff** и иншй звѣстнй авторитеты“. (*Lehrerztg.*)

Langenscheidt'sche Verl.-Buchhand (*Prof. G. L.*) Berlin SW., Möckernstr. 133.

КАРОЛЯ ВЕРНЕРА

ГУРТОВНА ТОРГОВЛЯ

поручає на свята

ВИНА

угорскй
австрійскй
французскй
реньскй
мозельскй
маляга
мадере

Конякъ и Розолисы

по найдешевшихъ цѣнахъ

такъ на мѣру якъ и въ бутелькахъ. (1—6)

ХИНЬСКО-РОССІЙСКІЙ

ЧОРНЫЙ	Nr. I. ½ кильо . . .	зр 1.40
„	„ II. „ „ . . .	зр. 1.60
„	„ III. „ „ . . .	зр. 1.80
РОДИННЫЙ	НАЙЛУЧШЙ . . .	зр. 2.—
SOUCHONG	SANSIN-скій . . .	зр. 3.—
„	ASSAM	зр. 4.—
„	NINGOHOW	зр. 5.—
ВЫСѢВКИ	Nr. II.	зр. 1.20
„	Nr. I.	зр. 1.50

ЧАЙ

ПОРУЧАЄ

ГОЛОВНЫЙ СКЛАДЪ

І. ПАДЕВСКОГО

ВО ЛЬВОВѢ

рынокъ Ч. 13.

ЧОРНЫЙ И ЦВѢТОЧНЫЙ

MELANGE	РОДИННЫЙ съ цв. ½ к.	зр. 3.—
„	АРОМАТИЧНЫЙ „ „	зр. 4.—
„	ЦѢСАРСКІЙ „ „	зр. 5.—

Зъ складу БРАТІЙ ПОПОВЪ въ Москвѣ.

ЧОРНЫЙ	1 фунтъ ваги россійскои	зр. 2.80
„	ПЕРЕДНЫЙ 1 ф. в. р. .	зр. 3.20
„	ЛУЧШЙ 1 фт. ваги рос.	зр. 3.60
„	НАЙЛУЧШЙ „	зр. 4.—
„	АРОМАТИЧНЫЙ „	зр. 4.60

Замовленя зъ провинціи сповняє отворотною почтою якъ найстарашнѣйше.

(2—3)

Выдає: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію отповѣдає: **Маркилъ Желеховскій.** Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, подъ зар. К. Беднарского.

Ч. 95. Львôвъ, Середа 10 (22) грудня 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администрациі „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрациі час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки цечатнои.

Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ЗАЯВЛЕНЬЕ

трехъ рускихъ послôвъ

въ радѣ державнôй.

На 100-ômъ засѣданю дня 2 (14) грудня с. р. при розправахъ надъ провизоричнымъ буджетомъ зложивъ пос. сов. Ковальскій именемъ рускихъ послôвъ слѣдуюче заявленье:

„Высока Палато! Взглядомъ предложеня закона о провизоричнôмъ буджетѣ за часъ ôтъ 1 сѣчня до кôнця марта 1881 р. складаємо мы три рускѝ послы слѣдуюче освѣдченье:

Зваживши зъ однои стороны, що теперѣшне правительство своѥи програмы, именно рôвноуправненя и помиреня всѣхъ народностій въ Австріи — що дотычитъ Русинôвъ — совсѣмъ ѥще не перевело (Голосы зъ лѣвицѣ: *слухайте!*), а навѣть противно, черезъ постôйне пôдпомаганье польского елементу въ Галичинѣ и черезъ цѣлковите занедбанье церковныхъ, народныхъ, политичныхъ и матеріяльныхъ потребъ рускаго народа, тôлько тыхъ Русинôвъ противъ себе въ великôй мѣрѣ огорчило, (Голосы зъ лѣвицѣ: *слухайте! слухайте!*), зваживши зъ другои стороны, що мы узнаючи критичне положенье вспôльнои нашои ôтчины, Австріи, и не запôзнаючи необходимыхъ потребъ державныхъ, бажаємо державный буджетъ, хочь съ великими нашими жертвами и съ власнымъ самоотверженьемъ, утримати въ порядку: освѣдчаємо, що будемо голосувати за приступленьемъ до спеціяльныхъ обрадъ надъ симъ предложеньемъ и будемо за нимъ голосувати, съ тымъ застереженьемъ, що зъ сего не можна ѥще заключати на наше довѣріѥ для высокого правительства. (Голосы: *славно!*)

Ческа „Politik“ пôдносячи се заявленье трехъ рускихъ послôвъ, такъ пише межи иншими: „Тактъ, съ якимъ пос. Ковальскій залишивъ теперь звычайнѣ обвиненя Полякôвъ, треба съ похвалою пôднести, бо теперѣшне тактовне поступованье Русинôвъ причинилось дуже много до того, що здемасковало противникôвъ призволеня податкôвъ яко изольовану клику, съ котрою никто зъ поза Нѣмцѣвъ не може мати ничого вспôльного.“

Бесѣда Володим. Барвѣньского

выголошена на народнôмъ вѣчу Русинôвъ 18 (30) листопада 1880.

при умотивованю другои резолюціи о економичныхъ справахъ.

(*Конецъ*)

Помôчь для нашихъ селянъ и маломѣщанъ кредитомъ здоровымъ, для загалу людности приступнымъ а ôтповѣдаючимъ потребамъ селяньского господарства, ѥсть вправдѣ необходимою для поратованя нашого народа зъ загибели въ лихвярскихъ довгахъ, однакожь она далеко ѥще не выстане до того, щобы двигнути на передъ господарскій розвôй нашого народа и краю. До сего треба далеко ширше сягаючихъ реформъ, далеко бôльшои працѣ и заходу около матеріяльныхъ интересôвъ нашого народа.

Передовсѣмъ, думаю, треба намъ всѣма силами старатися усунути всѣ причины, якѣ выроджуютъ нужду и недолю народа. Тутъ мушу згадати о великихъ заслугахъ, якѣ положило наше духовеньство около повздержаня налогу пяньства въ масахъ народныхъ. Оно перше середъ найнепріязнѣйшихъ обстоятельствъ пôдняло тую справу отверезеня народа и безъ всякои постороннои помочи однымъ лише словомъ своѥи науки довело тую справу до такъ свѣтлыхъ результатôвъ, якихъ ледво чи можна було сподѣватися при супротивнôмъ стремленю всѣхъ прочихъ елементôвъ. (Голосы: *Славно!*) Згадую о тôмъ не лише для добре заслуженои похвалы, але щобы рôвночасно пригадати ѥще о другôй справѣ съ моральнымъ и матеріяльнымъ здвигненьемъ нашого народа тѣсно звязанôй, именно о такъ званôмъ пытаню жидôвскôмъ. Ѥще разъ застерѣгаюся, що не хочу выступати противъ рôвноуправненя жидôвъ, а тымъ менше розбуджувати противъ нихъ яку небудь ненависть. Мушу однакожь указати на правдивый, а дуже сумный станъ, въ якôмъ находится въ тôмъ взглядѣ Галичина. Ѥсли тôлько поглянемо въ исторію вывлащеня нашихъ селянъ зъ ихъ прадѣднои землѣ, то пересвѣдчимося о тôмъ дуже некористнôмъ вплывѣ жидôвства на нашь нарôдъ. Ктожь то, пытаюся, лицитуѥ нашѝ грунта селяньскѝ и маломѣщаньскѝ? Ото переглянувши нашѝ примусовѝ лицитаціи, бачимо, що р. 1867 (бо такъ далеко сягаютъ зôбранѝ дата статистичнѝ) було на 164 вѣрителѣвъ 81 вѣрителѣвъ-христіянъ с. ѥ. 51·5%, а 67 вѣрителѣвъ-жидôвъ, с. ѥ. 42·8%. Коли въ слѣдуючихъ рокахъ ôтъ 1867—1879 число вѣрителѣвъ-христіянъ що разъ зменшаѥся на 26% (р. 1873) 25% (р. 1874), 19% (р. 1875), 14% (р. 1877) и въ цѣлôмъ періодѣ ôтъ р. 1867—1879 выноситъ 16·5%, то при рôвночаснôмъ взростѣ лицитацій зарядженыхъ селяньскимъ банкомъ зъ 20·3% (р. 1873) на 25.5% (р. 1879) взростаѥ число вѣрителѣвъ-жидôвъ, котрѝ лицитуютъ селяньскѝ господарства. Такъ коли р. 1867 було ихъ лише 67 с. ѥ. 42·8%, то р. 1868 було ихъ 131 (49·9%), р. 1873 — вже 265, р. 1874 — 460, р. 1675 — 518, р. 1876 — 653, р. 1877 — 860, р. 1878 — 1·071 а въ р. 1879 вже ажь 1·341 вѣрителѣвъ-жидôвъ. Въ загалѣ року 1867, 1868 и ôтъ р. 1873—1879 було приватныхъ вѣрителѣвъ (с. ѥ. кромѣ банкôвъ) разомъ 6.059 лицитуючихъ нашѝ селяньскѝ грунта а зъ сего було жидôвъ-вѣрителѣвъ 4·443 с. ѥ. майже три разы бôльше якъ вѣрителѣвъ-христіянъ. (Голосы: *Слухайте!*) Думаю, що тіи цифры достаточно поясняютъ нашѝ економичнѝ ôтношеня межи христіянскою а жидôвскою людностію. Однакожь примусовѝ лицитаціи суть лише послѣднымъ актомъ сеи сумнои трагедіи, яка ôтбуваѥся вже попереду, а котра не все доходитъ до такого явного вывлащеня зъ землѣ, але звычайно кôнчится потай миру не менше сумною розвязкою, хочь не всѣмъ вѣдомою, — розвязкою господарскои руины нашого народа.

Коли дальше прослѣдимо за такими объявами, то побачимо, що то коршмы суть тымъ жереломъ нашои народнои погибели, що въ коршмахъ завязуются и запутуются тіи сѣти, що въ коршмахъ ôтбуваѥся той процесъ страшнои деморализаціи и ѥще страшнѣйшого вызискуваня нашого народа, въ коршмахъ арендованыхъ жидами, противъ котрыхъ справдѣ по апостольски бореся наше духовеньство, бо наражаючись на неласку двора, зрѣкаючись надѣи на презенту, вырѣкаючись навѣть супокôйного пристановища для вдовы и сирôтъ по ревнôмъ апостолѣ тверезости. (Голосы: *Славно, славно!*) Въ такихъ то коршмахъ выроджутся крадѣжи и злочиньства всякого рода, тамъ оживаѥ починъ всякого зла, тамъ буяѥ розпуста и крайна деморализація, котра ôттакъ розливаѥся по цѣлôй громадѣ. Не хочу ѥще бôльше розширятися и засягати датъ зъ нашои криминалистичнои статистики, щобы показати, якъ майже кожде бôльше злочиньство, не выключаючи самыхъ найсмѣливѣйшихъ розбоѣвъ, якъ Нечепуровича, въ нашôмъ краю маѥ свою першу и головну спружину въ шумовинахъ жидôвского елементу осѣвшихъ по коршмахъ и шинкахъ. Ограничуся лише на економичне поле, а указуючи на представленѝ мною дата стверджаю фактъ страшно шкодливого вплыву осѣлого по коршмахъ и селахъ жидôвского елементу на економичный и моральный станъ нашого народа. Думаю, що самѝ жиды въ своимъ власнôмъ интересѣ повиннѝ старатися, щобы зъ нихъ було зняте тоѥ пятно вызискуючихъ и руйнуючихъ, щобы они усунулися ôтъ такого шкодливого вплыву на нашу людностъ, а звернулися до честнои працѣ. Не дасться заперечити, що якась страшна безладностъ економичныхъ и моральныхъ ôтношень выроджуѥся всюда тамъ, где съ малопросвѣченымъ а при тôмъ добродушнымъ и, що такъ скажу, майже поетичнымъ въ своѣй наивности народомъ нашимъ зôткнеся страшно практичный и оборотливый, тôлько одною гадкою всесторонного користаня и безграничнои ничимъ непогамованои капитализаціи перейнятый елементъ жидôвскій. А коли не може вже ôтстатися тоѥ, що доси сталося, то думаю, бодай сама соспôльностъ наша повинна старатися, обмежити розмѣры такого шкодливого вплыву. Тутъ мѣстце ôткликатися намъ до тыхъ, котрѝ держатъ въ своѣй власти аренды, котрѝ одныѝ маютъ ѥще силу и змогу ôтдати аренды въ руки найôтповѣднѣйшѝ, або ихъ совсѣмъ на ново зъорганизовати и змѣнити. До тыхъ властителѣвъ великихъ посѣлостій ôткликаємось мы нынѣ въ имени добра людскости и взываємо ихъ, ѥсли имъ справдѣ добро народа хоть троха лежитъ на серцю, щобы они не пускали аренды коршемъ по нашихъ селахъ въ руки жидôвъ, щобы увôльнили нашь нарôдъ ôтъ тои деморализаціи, яка доси маѥ своѥ огнище въ коршмахъ арендованыхъ жидами, и щобы проповѣдуванье тверезости межи народомъ не було перешкодою въ узысканю презенты на приходы. (Оплески и голосы: *Славно, славно!*) Ото ѥсть найменша услуга, якои жадаємо мы ôтъ тыхъ, котрѝ такъ часто чванятся своѥю приклонностію для добра нашого люду и накидаются за ѥго представителѣвъ и послôвъ. Поки се не станеся дѣломъ, поки по всѣхъ селахъ не переведеся така навѣть польскими дневниками по части вже жадана реформа нашихъ сельскихъ коршемъ, поти всѣ завѣреня нашихъ великихъ обывателѣвъ о ихъ приклонности хочьбы тôлько для матеріяльного добра народного, мусимо уважати яко пусту и съ правдою незгôдну фразу, котрою послугуются лише для того, щобы накинутись нашому народови за послôвъ, а ôттакъ дѣлати противъ интересôвъ сего народа. (*Славно! славно!*)

До головныхъ причинъ, що не тôлько повздержуютъ господарскій поступъ и розвôй, але такожь въ значнôй части причиняются до упадку нашихъ селяньскихъ и маломѣщаньскихъ господарствъ, належатъ публичнѝ тягары накладанѝ на нашѝ господарства. Здаѥся менѣ, що не потребую представляти, якъ загальнѝ суть у насъ нарѣканя нашого народа на утяжливôсть тыхъ тягарôвъ. Хочу тôлько замѣтити, що тіи жалѣ не суть безъосновнѝ. Звернуся передовсѣмъ до податку грунтового, котрый ѥсть для нашого рôльничого краю и народа найважнѣйшимъ. Вже Впов. першій референтъ пôднѣсъ, що малѝ посѣлости, а они то репрезентуютъ у насъ наше селяньство и маломѣщаньство, оплачуютъ о много бôльше податку грунтового ôтъ великихъ посѣлостій. Я додамъ тôлько, що въ тôй оплатѣ грунтового податку не ма ôтповѣднои розмѣрности, бо коли мала посѣлôсть платитъ 3,332.000 грун. податку, се значитъ майже три разы стôлько якъ велика посѣлôсть, котра платитъ лише 1,281.000 гр. податку, то мала посѣлôсть не маѥ три разы бôльше землѣ, якбы се могло здаватися, а противно мала посѣлôсть що до скôлькости самои землѣ, менше-бôльше рôвноважится съ великою посѣлостію, бо зъ 13,464.958 моргôвъ управнои землѣ въ Галичинѣ припадаѥ на малу посѣлôсть 7,477.018 моргôвъ, а на велику посѣлôсть 5,987.940 моргôвъ, отже припадаѥ на малу посѣлôсть тôлько о 1,489.078 моргôвъ се ѥсть о несповна навѣть $\frac{1}{6}$ часть всеи землѣ бôльше. Рѣчь ясна, що мала посѣлôсть, отже нашѝ селяне и маломѣщане платятъ далеко высшій податокъ грунтовый, якъ великѝ посѣлости с. ѥ. паны. (Голосы: *слухайте!*) Що такій станъ муситъ дуже некористно вплывати на наше народне господарство, о тôмъ булобы й злишнымъ близше говорити. Але не досыть на тôмъ. Якъ вѣдомо переводится теперь реформа грунтового податку. Ѥслибы при тôй реформѣ розходилося лише о оподаткованье до теперь ѥще неоподатковании землѣ, котрои въ Галичинѣ маѥ бути бôльше якъ одинъ милiонъ моргôвъ, по бôльшôй части належачихъ до великои посѣлости, ѥслибы ходило о справедливѣйшій розкладъ грунтового податку, то само розумѣѥся, що мы не моглибы ничого противъ сего мати, а противно супротивъ що ино представленого перетяженя нашого народа тымъ податкомъ булибысьмо радѝ такôй реформѣ. Однакожь такъ не ѥсть. Головна задача сеи реформы почиваѥ пôсля слôвъ самого министра финансôвъ высказаныхъ свого часу при предложеню дотычащихъ проѥктôвъ въ тôмъ, щобы придбати для державы бôльшѝ доходы. Коли теперь цѣла Австрія (с. ѥ. Долитавія) оплачуѥ разомъ 37,563.000 зр. грунтового податку, то по переведеню сеи реформы малабы она оплачувати 40 милiонôвъ гр. податку с. ѥ. о 2,437.000 зр. бôльше, а зъ тои надвышки малобы припасти на Галичину 1.916.000 зр. а на прочѝ австрійскѝ краѣ лише 521.000 зр.! Зъ того выйшлобы, що у насъ въ загалѣ зôбôльшивбыся податокъ грунтовый о 41½%, а понеже у насъ, якъ я вже замѣтивъ, розкладъ податку грунтового межи малѝ а великѝ посѣлости вже доси дуже нерозмѣрно переведеный на некористь малыхъ посѣлостій, то очевидно сей новый тягаръ пôдвысшеня грунтового податку ставбыся далеко бôльше шкодливымъ для малыхъ посѣлостій с. ѥ. для нашого народа, якъ для великихъ посѣлостій, а то тымъ бôльше, що, якъ се загально вѣдомо, при новôмъ катастрованю селяньскѝ грунта пересѣчно повчислювано до найпершихъ клясъ, даючихъ найвысшій дохôдъ грунтовый, а тымъ самымъ пôдпадаючихъ найвысшому оподатковаю. До того треба ѥще додати, що грунта всхôднои Галичины, а именно тернопôльскои комисіи безъ взгляду на ôтдаленôсть тыхъ грунтôвъ ôтъ центра нашои державы и всесвѣтного торгу о-

цѣнено розмѣрно найвысше. Заходитъ обава, що справдѣ справа тая мимо всякихъ усилій галицкихъ послôвъ закôнчится все таки некористно для Галичины. Шацунковй комисіи оцѣнили весь дохôдъ въ грунтôвъ въ Галичинѣ на 22,300.000 зр., а въ цѣлои Австріи на 165,225.000 зр. Єслибы Галичина оплачувала дальше грунтовый податокъ въ дотеперѣшнôй пропорціи с. є. менше-бôльше 13% загальнои сумы грунтового податку на цѣлу Австрію въ сумѣ 37·5 миліонôвъ припадаючого, то на пôдставѣ сего нового оцѣненя збôльшивбыся податокъ въ Галичинѣ въ дотеперѣшнои сумы 4·6 миліонôвъ на 5·07 миліонôвъ с. є. менше-бôльше о 10%. Але пôсля правительственного предложеня малабы оцѣнена сума доходôвъ въ галицкихъ грунтôвъ бути установлена ажь на 29,976.000 зр., а тогды сума гр. податку Галичины выростабы на 6·14 миліонôвъ зр. с. є. о 33% бôльше, а зваживши, що правительство замѣряло дотеперѣшну суму гр. податку въ 37 миліонôвъ пôднести на 40 мил. и въ того майже ¾ части наложити иа Галичину, то податокъ взрôсбы у насъ о 41½ проц. въ загалѣ, а въ поодинокихъ случаяхъ навѣть о 60 и 100% бôльше ôтъ дотеперѣшного гр. податку. (Голосы: *слухайте*!) Вправдѣ послѣдными часами установила центральна комисія дохôдъ въ галицкихъ грунтôвъ на 25 миліонôвъ, отже о 4 мил. менше ôтъ первѣстного правительственного предложеня, але и така установа єсть дуже высокою, для насъ за высокою, що навѣть такъ далека ôтъ народа краєва дирекція скарбова въ своимъ меморіялѣ до министерства выказала. При такôмъ складѣ рѣчій мусимо въ почутю нашого народного обовязку рѣшучо освѣдчитися противъ всякого пôдвысшеня грунтового податку по надъ єго дотеперѣшну высокôсть, а именно противъ пôдвысшеня центральною комисіею въ Вѣдни предложеного — мусимо явно передъ свѣтомъ заявити, що таке пôдвысшенье гр. податку булобы новою причиною руины нашого народного господарства и мусѣлобы дальше пхнути нашь нарôдъ въ пропасть матеріяльнои нужды. (*Славно*! *славно*!)

Узнаючи заслуги галицкихъ послôвъ въ загалѣ около сеи справы для насъ такъ многоважнои, мушу тутъ передовсѣмъ пôднести заслугу нашого посла Всч. о. Озаркевича, котрый першій въ нашихъ послôвъ порозумѣвъ небезпеченьство, грозяче намъ зъ замѣренои реформы грунтового податку и съ цѣлою свѣдомостію сего небезпеченьства ôтъ першого ажь до послѣдного часу совѣстно заступавъ и боронивъ нашу справу и консеквентно все выступавъ противъ сеи чисто фискальными взглядами поводованои реформы побôльшеня грунтового податку. (Збôръ взноситъ на честь пос. о. Озаркевича окликъ: *Слава и честь ему! Най жіє намъ!*)

Коли вже державнй податки, а именно податокъ грунтовый, самй собою досягаютъ надмѣрнои высокости, то утяжливôсть сихъ публичныхъ тягарôвъ стаєся єще бôльше невыносимою черезъ звѣстнй „додатки“ до податкôвъ на потребы краєвй, повѣтовй и громадскй. Они то суть, що роблятъ тіи публичнй тягары справдѣ невыносимыми для нашого народа. Ото маємо примѣромъ сего року платити на потребы краєвй 37 кр. ôтъ 1 зр. безпосередныхъ податкôвъ, а на индемнизацію 45 кр. ôтъ 1 зр., значитъ разомъ вже 82 кр. с. є. 82% безпосередныхъ податкôвъ. Що до додаткôвъ до податкôвъ на потребы повѣтовй не маю пôдъ рукою новѣйшихъ датъ, а тôлько дата по конець р. 1873, коли то єще выдатки на потребы повѣтовй були розмѣрно въ прирôвнаню до нынѣшного стану єще дуже малй. (Голосы: *Теперь они въ десять разъ бôльшй!*) Вже пôсля тыхъ датъ по конець р. 1873 платилося въ нашôмъ краю на потребы повѣтовй додатку по 4—17% ôтъ безпосередныхъ податкôвъ. Єсли зважимо, що вже були случаѣ, що поодинокй рады повѣтовй въ того часу ôтносилися до сойму о призволенье побôру бôльшихъ податкôвъ, якъ имъ устава призволяє, с. є. до 20% безпосередныхъ податкôвъ, то, думаю, не буде пересады въ моихъ словахъ, якъ скажу, що нашимъ селянамъ и маломѣщанамъ приходится теперь на потребы повѣтовй и на потребы громадскй, котрй то послѣднй тожь само дуже взросли, всего разомъ платити що найменше 20% ôтъ безпосередныхъ податкôвъ. Такимъ то чиномъ приходится нашому народови платити на потребы краєвй, индемнизаційнй, повѣтовй и громадскй бôльше якъ 100% ôтъ безпосередныхъ податкôвъ, а се значитъ, що черезъ тое тягаръ податкôвъ державныхъ выростає въ краю нашôмъ д в а р а з ы бôльше! (Голосы: *слухайте!*) Нерôвнôсть въ розкладѣ податку грунтового межи малй а великй посѣлости, о котрôй я вже попереду згадавъ, ôтбиваєся очевидно и въ оплатѣ тыхъ додаткôвъ до податкôвъ, а то такъ краєвыхъ якъ и повѣтовыхъ, розумѣєся на некористь нашого народа. Требажь бо знати, що мала посѣлôсть грунтова ôтъ самого грунтового податку оплачує на потребы краєвй додаткôвъ въ сумѣ 1,232.840 зр. с. є. майже половину цѣлои сумы 2,569.000 зр. приписанои сего року на покрытье выдаткôвъ краєвыхъ (кромѣ доходôвъ зъ фонду краєвого). А коли зважимо, що нашь нарôдъ оплачує такожь єще такъ само высокй додатки ôтъ податку домового, заробкового и почасти доходового, то смѣло можна сказати, що з н а ч н о б ô л ь ш у ч а с т ь в с ѣ х ъ в ы д а т к ô в ъ к р а є в ы х ъ п о н о с и т ъ н а ш е с е л я н ь с т в о и м а л о м ѣ щ а н ь с т в о. (Голосы: *слухайте!*) Розумѣєся само собою, що тое саме тôлько въ єще бôльшôй мѣрѣ треба сказати о додаткахъ на потребы повѣтовй, не згадуючи вже о потрёбахъ громадскихъ, котрй поносятъ выключно самй громады.

Впов. Родимцѣ! Менѣ здаєся, що той, кто въ такъ великôй части причиняєся до покрытя краєвыхъ и повѣтовыхъ податкôвъ, має повне право вглянути въ господарку краєву и повѣтову. Съ жалемъ мушу сказати, що задля всѣмъ намъ добре вѣдомыхъ причинъ (*Веселôсть*) число рускихъ послôвъ въ соймѣ такъ дуже змалѣло, що рускій нарôдъ не въ силѣ въ соймѣ ôтповѣдно выконувати таку контролю, тожь прошу менѣ дарувати, що позволю собѣ надъуживаючи Вашои терпеливости єще и въ тôмъ взглядѣ кôлька увагъ зробити.

Думаю, що маємо повне право спытатися, що робится съ тыми нашими грôшми, якъ съ ними господарує ся. Ото маю передъ собою „краєвый буджетъ на р. 1881 ухваленый на засѣданю сойму зъ дня 22 липця 1880“. Зъ цѣлои сумы выдаткôвъ 2,539.240 зр. ухваленои соймомъ припадає на кошта репрезентаціи краю 100.800 зр. а на кошта заряду краю, чи якъ звычайно у насъ кажутъ, на **sanorząd krajowy** 215.956 зр. О коштахъ репрезентаціи краю не буду ничого говорити, бо мусѣвбы я при тôмъ щось сказати о нашôй соймовôй працѣ, котра по дволѣтнôмъ снѣ пробудилась на дуже короткій часъ для ухваленя буджету — дволѣтного, мусѣвбы я згадати и о д о д а т к у для краєвого маршалка 4000 зр. на репрезентацію к р а ю и много иншого не дуже милого... Я повернуся до иншихъ выдаткôвъ, а коли я вже згадавъ о коштахъ нашои краєвои самоуправы, о „коштахъ (автономичного) заряду краю“, то сконстатую лише на пôдставѣ выказôвъ самого статистичного бюра кр. выдѣлу, що Галичина выдає на тіи кошта значно бôльше якъ незрôвнано высше економично розвиненй край: Долѣшна Австрія, Чехи, Моравія, Зальцбургъ, Стирія, Каринтія и що въ загалѣ що до высокости сихъ выдаткôвъ Галичина занимає межи 12 коронными краями Австріи одно зъ найпершихъ мѣстць. Не хочу однакожь на тôмъ лише опирати мого выводу. Высокй выдатки на автономичный зарядъ краю можутъ бути зъ однои стороны доказомъ марнотравности, але зъ другои стороны можутъ они такожь свѣдчити о высоко розвиненôмъ житю автономичнôмъ. Чи оно у насъ справдѣ такъ дуже розвинене, якъ бы можна судити по тыхъ выдаткахъ ставляючихъ нашу Галичину майже въ першôмъ рядѣ межи 12 коронными краями, о тôмъ лишаю судъ Вамъ, Впов. Родимцѣ. (*Веселôсть.*) Межи згадаными выдатками на зарядъ краю занимає найповажнѣйше мѣстце самъ бюрократичный апаратъ краєвого Выдѣлу, котрый коштує рôчно 175·816 зр. (Голосы: *слухайте!*) се єсть значно бôльшу половину, бо майже ¾ части всѣхъ коштôвъ краєвого заряду. Менѣ здаєся, що єсли у насъ давнѣйше такъ дуже жалувалися на бюрократію нѣмецку, то намъ требабы теперь хиба жалуватись на бюрократію краєву чи автономистичну, не входячи вже въ єи національнôсть. (*Славно!*) Не входжу въ тое, що краєвый Выдѣлъ має ажь трехъ директорôвъ чи начальникôвъ, розумѣєся кромѣ маршалка, 6 членôвъ Выдѣлу и 2 радцѣвъ, — має дальше 7 секретарѣвъ, 8 концепистôвъ, 23 всѣлякого рода адъюнктôвъ, 15 асистентôвъ, а кромѣ 7 возьныхъ єще ажь 10 сторожѣвъ ôтдѣлу манипуляційного и рахункового; не входжу, кажу, въ тое, а укажу лише, що самй діурнисты краєвого Выдѣлу коштуютъ рôчно 39.505 зр. (Голосы: *слухайте*, *слухайте!*), сума така, якою ледви чи повеличаєся якій другій урядъ, хочьбы съ далеко бôльшимъ кругомъ дѣятельности. А єсли загляну до рубрики платы тыхъ діурнистôвъ, то подыбую тутъ межи иншими діурнистôвъ, котрй д е н н о берутъ по 3 зр., по 3 зр. 60 кр. а навѣть денно по 5 з р. (*Слухайте!*) Менѣ здаєся, що въ краю, где маємо таке множество интелигентного пролетаріяту, где пересѣчный молодый интелигентный человѣкъ радо за 1 зр. запродує свою не кôлька-годинну але цѣлоденну працю, где укôнченый правникъ съ испытами муситъ черезъ кôлька лѣтъ дармо працювати, щобы ôттакъ дôстати хоть 500 зр. на рôкъ, що въ такôмъ краю платити діурнистôвъ по 3 зр., 3 зр. 60 кр. и 5 зр. денно — не значитъ бути ощаднымъ и що належалобы въ тôмъ взглядѣ инакше поступати, а що край нашь не має за що такъ высоко оплачувати діурнистôвъ. (Оплески; голосы: *Славно! А где дѣнутся збанкрутованй паны?*) Ба, а щожь сказати, єсли мы мимо такъ сильного апарату бюрократичного нашого краєвого Выдѣлу стрѣчаємо єще въ буджетѣ такй навѣть для найбôльшого бюрократы непонятнй позиціи, якъ пр. позиція 20: на заступство урядникôвъ 2,000 зр. не згадуючи вже о численныхъ ремунераціяхъ, не знаю тôлько, чи для тыхъ урядникôвъ, котрй кажутъ себе заступати, (*веселôсть*) — а зъ другои стороны мимо такъ сильнои репрезентаціи возьныхъ и сторожѣвъ єще позицію: на ф р о т е р а 1,000 з р.?! (Голосы: *слухайте!*) Мôгъ бы я єще дальше робити уваги надъ нашимъ краєвымъ буджетомъ, мôгбы я примѣромъ спытати, що значитъ для мене совсѣмъ незрозумѣла, якійсь нибы „краєвый фондъ диспозиційный“ нагадуюча позиція 128: Do rozporządzalności Wydziału krajowego 30,000 złr.? Але не хочу вже трудити Васъ Вп. Родимцѣ, тыми увагами. Вертаючи до самого предмету, приходится менѣ сказати, що въ буджетѣ краєвôмъ не богато знайдемо такихъ позицій, котрй бы безпосередно, а навѣть хочьбы тôлько посередно попирали добро и розвôй самого н а р о д а. Єсли зважимо дальше, що соймовй сесіи дуже рѣдко и коротко ôтбуваются, єсли зважимо, що справы дотычащй нашого народа, якъ реформы дорожного закона, якъ уладженье страшнои мѣшанины власности споводованои тымъ, що нарôдъ въ части задля незнаня приписôвъ, въ части задля коштôвъ и техничныхъ трудностій при позбутую власности занедбує переводити выдѣленье позбутыхъ частій гипотечнои посѣлости зъ полишенои цѣлости, — що справы, якъ пôднесенье домового промыслу, ремесла, якъ ратованье народа зъ лихвы и економичнои нужды и много, много иншихъ дуже важныхъ справъ, якось ніякимъ чиномъ не можутъ поступити на передъ и лежатъ совсѣмъ облогомъ, хоть якъ недавно славлено, въ соймѣ не ма вже „балясту“ селянъ, — єсли все тое зважимо, то справдѣ не дуже потѣшаючій образъ нашои краєвои автономіи розкрывается передъ нашими очима, а покликъ до рѣшучого и якъ найскоршого звороту зъ дотеперѣшнои дороги мимо волѣ вырывается съ грудій. (*Славно! Славно!*)

Не лѣпшій станъ розкрывается намъ въ нашôмъ повѣтовôмъ житю автономичнôмъ. Не хочу входити въ тое, якъ дуже неôтповѣдно, съ великою кривдою нашою, заступленй нашй интереса народнй въ радахъ повѣтовыхъ, якъ за для того слаба ихъ дѣятельнôсть и якъ мала популярнôсть сеи автономичнои институціи межи народомъ. Се вже зôстало обняте въ першôй нашôй резолюціи, а умотивовано Впов. першимъ референтомъ. Звернуся лише до економичнои стороны радъ повѣтовыхъ, бо такожь и до ихъ удержаня въ далеко значнѣйшôй части причиняєся нашь нарôдъ своимъ грошемъ. Вправдѣ не маю взглядомъ радъ повѣтовыхъ достаточныхъ датъ статистичныхъ, бо гдеякй выдѣлы повѣтовй оказалися въ своѣй працѣ такъ ревными, що навѣть не поприсылали кр. Выдѣлови жаданыхъ выказôвъ. Мимо волѣ мушу послугуватися датами оголошеными лише по конець р. 1872. Але думаю, що черезъ тое не представлю невѣрно економичнои стороны радъ повѣтовыхъ, а противно мôй судъ буде о много лагôднѣйшій ôтъ дѣйстности, такъ якъ загально вѣдомо, що розвôй радъ повѣтовыхъ за послѣднй лѣта именно пôдъ взглядомъ економичнымъ не поступивъ напередъ къ лучшому, а противно, о много звернувся до гôршого. Отжежь пôсля тыхъ датъ по конець р. 1872 коштували рады повѣтовй въ Галичинѣ менше-бôльше 367.800 зр. рôчно, а зъ сего припадає на удержанье бюрократичного апарату радъ повѣтовыхъ бôльше якъ трета часть, бо около 135.686 зр. Пересѣчно платитъ кождый повѣтъ на удержанье повѣтовыхъ урядникôвъ автономичныхъ рôчно до 2.000 зр. Суть то, якъ вже сказано, даты єще въ р. 1872, а що тіи выдатки зъ того часу о много єще взросли, сего, думаю, не треба ажь цифрами выказувати. Видимо отже и при радахъ повѣтовыхъ тую саму коштовнôсть бюрократіи, яку видѣлисьмо и при кр. Выдѣлѣ. Якжежь представляєся наша повѣтова автономія въ очахъ нашого народа? Єдинымъ знакомъ житя сеи автономіи въ очахъ нашого народа єсть лише побôръ додаткôвъ до податкôвъ на потребы повѣтовй. Однакожь тіи потребы повѣтовй понимаются у насъ дуже дивно. Єдиною оправданою а бôльше замѣтною потребою представляются тутъ єще дороги повѣтовй. Однакожь и въ тôмъ взглядѣ треба бы бажати лучшои системы, именно, щобы попереду а бодай рôвночасно була дбалôсть про пôднесенье краєвои продукціи, безъ чого и найлучшй дороги на нищо не придадутся, а зъ другои стороны, щобы не розвивати тои нашои, прошу дарувати за выразъ, дорогоманіи до того, щобы ажь повѣтамъ наказувати ихъ коштомъ будувати желѣзницѣ и то желѣзницѣ такъ проблематичнои вартости, якъ пр. желѣзниця трансверзальна. А вже совсѣмъ не розумѣю, якъ можна до потребъ повѣтовыхъ зачислити справленье контуша для повѣтового маршалка, або якимъ правомъ наказує рада повѣтова громадамъ справляти за 5 зр. образки для пôддержаня польского патріотизму. (*Славно*! *славно*!) За тое не бачимо, щобы властивый а дуже важный кругъ дѣятельности зазначеный радамъ повѣтовымъ въ економичнôмъ взглядѣ якъ небудь переводився въ житю. Тои справдѣ необходимои працѣ для розвою нашого повѣтового и громадского житя мы совсѣмъ не бачимо, за тое доходятъ насъ лише слухи, що ось пр. при выборахъ маршалокъ повѣтовый стає на чолѣ польского комитету, або що секретарь чи писарь повѣтовый занимаєся горячо перефорсованьемъ польского кандидата и т. п. Єслибы такъ дальше мало бути, тогды справдѣ существованье такъ коштовныхъ радъ повѣтовыхъ не далобыся ничимъ оправдати. (*Славно*!)

При такôмъ станѣ рѣчій мусимо рѣшучо домагатися не тôлько зменшеня публичныхъ тягарôвъ, але, що бôльше, основнои реформы въ нашôй краєвôй и повѣтовôй господарцѣ, бôльшои ощадности, бôльшого увзглядненя жизненныхъ потребъ нашого народа и бôльше продуктивного завѣдуваня краєвыми и повѣтовыми доходами. То що я доси сказавъ, думаю, оправдує жаданье другои точки нашои економичнои резолюціи (*читає*): „щобы публичнѝ тягары, наложенѝ въ надмѣрнôй высокости на нашь народъ а именно податки и додатки до податкôвъ такъ краєвѝ якъ и повѣтовѝ були по можности зменшенѝ и бôльше продуктивно на користь самого народа уживанѝ — и освѣдчаємося рѣшучо противъ всякого, а именно центр.-комисією для регуляціи грунтового податку въ Вѣдни предложеного пôдвысшеня грунтового податку по надъ єго дотеперѣшну высокôсть“.

Тоє, що маю представити въ третôй точцѣ економичнои резолюціи, єсть здаєся менѣ такъ яснымъ, що не потребую для поясненя тратити много слôвъ. Справдѣ, не можна вже намъ оманюватися, що одною кредитовою помочію и облегченьемъ а взглядно непобôльшуваньемъ дотеперѣшныхъ тягарôвъ можна выдвигнути нашъ народъ до успѣшного розвою економичного. До сего треба позитивнои працѣ а що найважнѣйше, треба отворити народови новѝ жерела заробкованя, новѝ способы житя. Людность разъ въ разъ збôльшаєся, але не збôльшаєся земля. Роздробленье землѣ стаєся у насъ тымъ бôльше шкодливымъ, що у насъ доси совсѣмъ не звернено уваги на господарске образованье народа, а зъ сеи причины не ма у насъ интензивнои господарки и земля оброблювана нашимъ народомъ не дає навѣть такого доходу, якій бы єще можна зъ неи выдобути, але очевидно при интензивнôй господарцѣ. Нашѝ народнѝ школы не ôтповѣдаютъ тымъ потребамъ, жалѣ на тенденційне схибленье нашихъ народныхъ шкôлъ сталися у насъ такъ загальными, що лишити ихъ въ дотеперѣшнôмъ станѣ значилобы грѣшити, и то тяжко грѣшити противъ цѣлои опиніи публичнои, противъ найжизненнѣйшимъ интересамъ народнымъ. Для того то зô взгляду на економичный розвôй нашого народа жадаємо мы основнои реформы народныхъ шкôлъ въ направленю бôльше практичнôмъ, бôльше ôтповѣдаючôмъ дѣйстнымъ потребамъ нашого народа, котру то справу близше представитъ Вп. референтъ третои резолюціи. Жадаємо дальше заведеня господарскихъ шкôлъ, бо єсли другѝ краѣ, менше рôльничѝ ôтъ нашого, давно вже маютъ подôбнѝ школы, то вжежь конечно нашь край такъ майже выключно рôльничій не може безъ такихъ шкôлъ дальше поступати въ розвою свого рôльничого господарства. Єсть вправдѣ у насъ въ Дублянахъ такъ звана рôльнича школа, на котрои удержанье край платитъ бôльше якъ 40.000 зр., але я пытаюся, чи єсть межи Вами, або межи Вашими дѣтьми, хоть одинъ выхованецъ сеи школы? Чи приноситъ тая школа нашому народови користь? Чи образує она нашъ народъ въ господарствѣ? (Голосы: *двораковъ и економôвъ*!) Такъ єсть, не для потребъ нашого народа, але тôлько для однои клясы служитъ тая школа, для дворôвъ, котрѝ предсѣ и безъ того можутъ придбати собѣ образованыхъ господарскихъ управителѣвъ и помôчниковъ. Такъ само и друга школа въ Черниховѣ, перейнята теперь на коштъ краю, не ôтповѣдає потребамъ нашого народа. А думаю, що народъ, та найбôльша маса краєвои людности, котра, якъ я вже замѣтивъ, поноситъ значно бôльшу часть всѣхъ публичныхъ тягарôвъ, має повне право жадати, щобы при помочи краєвыхъ фондôвъ закладано господарскѝ школы приступнѝ для народа и ôтповѣдаючѝ єго потребамъ.

Однакожь не можна намъ поперествати на плеканю лише рôльничого господарства. Потреба нашому народови отворити новѝ жерела заробкованя. Чижь нашъ народъ не має способностій до иншихъ галузій продукціи? Ото недавно були въ Коломыѣ устроєнѝ выставы, где выробы нашого жь таки руского народа звернули на себе увагу и зъєднали собѣ славу найвысшихъ сферъ, бо самого нашого Найяснѣйшого Цѣсаря. Нынѣ, коли заходомъ львôвского товариства промыслового взоры нашихъ народныхъ вышивокъ и оздобъ стали звѣстными въ широкôмъ свѣтѣ, цѣлый свѣтъ подивляє тую вроджену никимъ неплекану, всѣма забуту, а навѣть погорджену талантливôсть нашого народа, єго естетичный смакъ, єго оригинальнôсть, єго творчôсть. А чижь передъ трема лѣтами на краєвôй выставѣ не заявився тожь само сей талантъ нашого народа? Чи на Украинѣ естетичнôсть тамошныхъ строѣвъ нашого народа не пôдбила собѣ моды навѣть самои высокои интелигенціи? А однакожь все тоє остаєся у насъ занедбане и съ жалемъ приходится сказати, що що разъ бôльше счезаютъ навѣть нашѝ до недавна єще славнѝ ткачѣ, кушнѣрѣ, шевцѣ, а о промысловôмъ и торговельнôмъ розвою нашого народа никто ни крихты не клопочеся. Ось для того жадаємо мы въ третôй точцѣ: „щобы для нашого народа були отворенѝ новѝ жерела заробкованя, щобы въ тôй цѣли звернено головну увагу на господарске, ремѣсниче и промыслове образованье нашого народа, щобы при помочи краєвыхъ и державныхъ фондôвъ заведено господарскѝ, ремѣсничѝ и промысловѝ школы ôтповѣднѝ народнымъ потребамъ а приступнѝ для загалу народа и щобы старанно плекано и пôдпомагано розвôй домового промыслу и ремѣсництва, дотеперь майже вповнѣ занедбаныхъ“. (*Славно*!)

Впов. Родимцѣ! Справа економичного быту и розвою нашого народа и краю, котру я хочь побѣжно старався представити, єсть такъ многоважною, а при тôмъ представляє такъ широке поле працѣ, що для неи треба приєднувати якъ найбôльше силъ, бо упалисьмо вже матеріяльно такъ низько, що ледво чи сполучена сила цѣлои нашои соспôльности зможе скоро выдвигнути край на передъ. Въ рôвно нужденнôмъ станѣ матеріяльнôмъ находится також и самъ народъ чи такъ званый людъ польскій, єсли въ загалѣ не такъ велика єго недоля, якъ недоля нашого народа, то се тôлько для того, що до матеріяльнои нужды не лучится гнетъ національный. Справа полѣпшеня економичного стану народа єсть отже справою всѣмъ спôльною, справою краєвою, а єсли она доси такъ дуже занедбана именно въ нашôй автономичнôй репрезентаціи, то най се буде доказомъ, о скôлько верховодяча у насъ партія польска дѣйстно прихильна для добра хочьбы вже лише свого польского люду. Для того не повиннѝ мы уставати въ тôй працѣ, а неустанно пôдносити нашь голосъ въ тôй справѣ тымъ самымъ заявляючи, що борючись за нашѝ права народнѝ боремось справдѣ за добро народа, за добро краю. И єсли Поляки дѣйстно хотятъ працювати для добра краю, то тутъ на поли економичнôмъ повиннѝ всѣ добромыслячѝ сполучити свои силы и разомъ съ Русинами працювати надъ здвигненьемъ обохъ народôвъ и цѣлого краю. Колижь и тутъ Русины знайдутъ зъ противнои стороны перешкоды, то отвѣчальнôсть за наслѣдства такого запôзнаня найжизненнѣйшихъ интересôвъ нашого краю не буде спочивати на насъ! (Грôмкѝ оплески и голосы: *славно*, *славно*!)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Рада державна.*) На 100-ôмъ засѣданю рады державнои велися горячѝ розправы надъ провизоричнымъ буджетомъ по конецъ марта 1881. Лѣвиця выступила рѣшучо противъ призволеня провизоричного буджету. Бесѣды вѣрноконституційныхъ пос. Шаршмида и дра Пленера були дуже пристрастнѝ и кôнчилися грозьбою єще бôльшои опозиціи нѣмецкого елементу. Головный мотивъ, задля котрого лѣвиця ôтмовила призволеня провизоричного буджету, се политика министерства противъ централистамъ. Задача мин. Дунаєвского була для того взглядно легка, выказати опозиціи, що она безпôдставно хапаєся сего средства, непризволеня буджету, бо якъ зъ однои стороны се средство не осягає своєи цѣли, понеже централисты суть въ меншости, отже й не могутъ въ той способъ обалити министерства, такъ зъ другои стороны єсть се зъ ихъ стороны неконсеквенцією, понеже они р. 1871 далеко бôльше федералистично прононсованому министерству гр. Гогенварта призволяли провизоричный буджетъ. Бесѣда справозд. Клямъ-Мартиница була дуже умѣркована и своимъ спокôйнымъ, майже примирительнымъ тономъ богато причинилася до пôднесеня парляментарнои поваги правицѣ. Дуже добре враженье зробило, що рускѝ послы ишли сего разу съ правицею, такъ, що справдѣ по однôй сторонѣ злучилися представителѣ всѣхъ австрійскихъ Славянъ въ борбѣ противъ централистôвъ. Якъ можна було предвидѣти, провизоричный буджетъ призволено значною бôльшостію 183 голосôвъ противъ 146. При спеціяльныхъ розправахъ, якѝ велися на 100 и 101 засѣданю зновъ посыпалися зъ лѣвои стороны горячѝ и дуже пристрастнѝ бесѣды именно противъ мин. Дунаєвского. Именно пос. дръ Найвиртъ выступивъ съ цѣлымъ рядомъ цитатôвъ зъ давнѣйшихъ бесѣдъ дра Дунаєвского, котрыми дуже яскраво выказавъ суперечнôсть межи теперѣшными и давнѣйшими єго поглядами и выводами. Мимо цѣлои зручности, съ якою боронився дръ Дунаєвскій, треба признати, що напады централистôвъ були дуже сильнѝ и що дрви Дунаєвскому совсѣмъ не удалося ослабити всѣхъ противъ него пôдношеныхъ замѣтôвъ. Поминаємо особистѝ замѣты яко меншои ваги. Однакожь почасти много оправданымъ бувъ замѣтъ дра Пленера, що булабы вже пора, щобы министерство выступило съ своєю господарскою програмою, щобы предложило реформы стôлько разôвъ вже нагадуванои децентрализаціи и упрощеня администраціи. Неменше важкимъ бувъ замѣтъ, що теперѣшный министеръ финансôвъ йде тоюжь дорогою, якъ давнѣйшѝ министры централистичнѝ. Вправдѣ можна сказати, що доси недоставало єще часу, щобы перевести хоть въ части такѝ реформы, однакожь финансове предложенье дра Дунаєвского навѣть не указує ніякихъ надѣй на такѝ реформы, а повертаєся старою дорогою пôдвысшуваня податкôвъ и затягуваня довгôвъ, и министерство ніякъ не може запертися, що послѣдного року пôдъ єго правленьемъ збôльшився значно дефицитъ. До того єще й реформа податкôвъ проєктована дромъ Дунаєвскимъ далеко ôтбѣгає и ôтъ позитивнои науки економичнои и ôтъ дѣйстныхъ интересôвъ людности и критика дра Пленера хочь въ части була въ тôмъ взглядѣ много справедливою. Тая непораднôсть финансова и економична теперѣшного министерства єсть єго дуже слабою стороною и поки министерство и въ загалѣ сторонництво автономистôвъ не здобудеся на позитивну програму економичну, поти все буде оно слабосильнымъ въ дальшôмъ переведеню перестрою державного.

На 100-ôмъ засѣданю принято проєктъ закона о поборѣ рекрутôвъ. Въ суботу на 101 засѣданю принято предложенье закона о будовѣ желѣзницѣ боснійскои зъ Зеницѣ до Сераєва пôсля внесень комисіи по дуже розъяреныхъ бесѣдахъ зъ стороны лѣвицѣ, въ котрôй брали участь межи иншими дръ Гербстъ, Скене. Щобы не допустити на дневный порядокъ розправъ надъ затвердженьемъ выборôвъ зъ великихъ посѣлостій горѣшнои Австріи, поставивъ пос. Шенереръ внесенье, щобы попереду податкова комисія предложила справозданье о петиціяхъ громадъ въ справѣ регуляціи грунтового податку. Однакожь тоє внесенье ôткинено 167 голосами противъ 139. На вечѣрнôмъ 103 засѣданю въ суботу здавъ пос. сов. Ковальскій справу о выборахъ послôвъ Риттнера, Квичалы, Глядика и Пенговского, котрѝ затверджено безъ дискусіи. Наступили ôттакъ розправы надъ выборами зъ вел. посѣлостій гор. Австріи. Розправы були дуже розъяренѝ и тревали ажь до 4 год. рано. Єще николи такъ пôзно не розправляно въ нашôмъ парляментѣ. Выборы затверджено 170 голосами противъ 155.

Засѣданя рады державнои (палаты послôвъ) зôстали ôтроченѝ въ суботу на мѣсяць, до 18 сѣчня 1881.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Подаємъ сегодня съ великою пріятностію два новѝ факты зъ житя нашихъ Русинôвъ на Украинѣ. Одинъ фактъ се той, що Чернигôвске земство ухвалило домагатися ôтъ министерства просвѣты, щобы въ народныхъ школахъ Чернигôвского округа наука була удѣлювана рускимъ (украиньскимъ) дѣтямъ въ рôднôмъ языцѣ. Чи усилія Чернигôвского земства увѣнчатся пожеланымъ успѣхомъ, доси не звѣстно. Зазначити мусимо на сѣмъ мѣстци, що правительство российске ніякои народности пôдъ взлядомъ народного и литературного розвою такъ не угнетає, якъ народнôсть руску. На всѣхъ языкахъ российскои державы выдаются часописи, — тôлько Русины не можутъ мати ни однои газеты; первоначальна наука въ школахъ у всѣхъ народностій пôдъ скиптромъ царя ôтбуваєся въ рôднôмъ языцѣ, — тôлько кôльканацять милиôнôвъ Русинôвъ не маютъ ни однои народнои школы, въ котрôй ученобы рускихъ дѣтій по руски. — Другій радôстный фактъ, котрый показує на розбудженье національного житя и смѣливѣйшого выступованя Русинôвъ въ оборонѣ своихъ народныхъ правъ, єсть той, що недавно комитетъ рускихъ женщинъ въ Кієвѣ подавъ сенаторови Половцеви петицію, въ котрôй домагаются, щобы правительство знесло заказъ спѣвати на концертахъ и т. д. украиньскѝ пѣснѣ, бо ôтъ часу того заказу доходъ зъ концертôвъ, устроюваныхъ комитетомъ женщинъ въ користь убогихъ дѣвиць-студентокъ, чимъ разъ уменшаєся.

Зъ Петербурга телеграфуютъ пôдъ днемъ 18 грудня: Дня 17 грудня зайшли на университетѣ въ Москвѣ великѝ непорядки. Около полудня зôбралось надъ 400 студентôвъ, котрѝ зажадали ôтъ ректора университету выясненѣ въ справѣ непорозумѣнь межи студентами а професорами Снѣгуревымъ и Зерновымъ и выслали до ректора своихъ ôтпоручникôвъ. Ректоръ не схотѣвъ ôтпоручникôвъ приняти узнавши поступованье студентôвъ незаконнымъ. Студенты удались тогды въ цѣлôй масѣ передъ мешканье ректора. Студентамъ сказано, що ректора не ма въ дома. Студенты намѣрили зъ разу пересмотрѣти мешканье ректора але потому занехали тоє намѣренье и вернули въ университетъ Тымчасомъ ректоръ завѣдомивъ о непорядкахъ студентôвъ генералъ-губернатора и оберъ-полицмайстра. Генералъ-губернаторъ наказавъ полиц-майстрови удатись въ университетъ. Полиц-майстеръ вôзвавъ студентôвъ, щобы розôйшлись. Студенты не послухали. Тогды жандармы и полиція окружили университетъ и всѣхъ 400 студентôвъ арештовавши ôтвезли пôдъ сильною ескортою до депортаційнои вязницѣ за мѣстомъ, где имена всѣхъ участникôвъ позаписовано.

Недавно удалось петербурскôй полиціи злапати одного зъ головнѣйшихъ нигилистôвъ, ôтставного поручника, Поливанова. Ôтъ кôлькохъ мѣсяцѣвъ полиція за нимъ слѣдила и не могла выслѣдити. Поливановъ мѣсяць єще передъ арештованьемъ замовивъ бувъ у двохъ фотографôвъ портреты головныхъ государственныхъ преступникôвъ, страченыхъ або засланыхъ на Сибѣрь и обѣцявся за якійсь часъ прійти ôтобрати тіи портреты. Донесено о тôмъ полиціи и она черезъ кôлька тыжднѣвъ выжидала приходу Поливанова. Коли той дѣйстно у одного фотографа забравъ фотографіи, полиція єго задержала и арештовала. При єго особѣ знайдено кромѣ многихъ портретôвъ компромитуючѝ революційнѝ брошуры, штилеты и отруту.

Туреччина. Зъ справъ межидержавно европейскихъ все стоитъ на першôмъ мѣстци справа греческа. Турція выдала 14 с. м. нову ноту, котрою въ холоднôмъ тонѣ заявляє державамъ, що обстає при своѣй попереднôй нотѣ зъ 4 грудня, т. є. що готова ôтступити Греціи область Ляриссы и Моцова и въ тôмъ взглядѣ готова вôйти въ безпосереднѝ переговоры съ правительствомъ греческимъ, але ніякимъ чиномъ не згодится на жаданье Греціи, т. є. не ôтдасть Греціи Тессаліи и Епиру въ границяхъ постановленыхъ конференцією берлиньскою. Греція же на тоє не хоче пристати, тымъ бôльше, що почινила вже мобилизацію войскъ на велику скалю, и затягла значнѝ пожички на кошта военнѝ. Зъ того выходитъ, що коли державы не постараются своєю интервенцією залагодити спôръ граничный греческо-турецкій, то вôйна совсѣмъ не може являтись несподѣванкою. И въ самôмъ дѣлѣ теперь ведутся мѣжь державами переговоры въ справѣ греческôй. Иниціятива до переговорôвъ выйшла симъ разомъ ôтъ Франціи, котра предложила интервенцію державъ въ цѣли мирного залагодженя спору.

Президентъ французскои републики Греви переславъ султанови за посредствомъ французского посла въ Константинополи, Тиссо, велику стяжку легіи гоноровои съ брилянтами вразъ съ власноручнымъ письмомъ до султана.

Англія. Въ Ирляндіи рухъ аграрный набирає щоразъ бôльше вида явного бунту. Митинги ôтбуваются за митингами а всюда выголошуєсь окликъ: борба съ Англичанами, на житье и смерть! Правительство зновъ пôслало новѝ войска до Ирляндіи.

НОВИНКИ.

— **Руска анкета школьна**, выбрана вѣчемъ народнымъ, уконституовалась выбравши предсѣдателемъ (по зреченюся дра Ам-

врозія Яновского) дра Фр. Костека, заступникомъ предсѣдателя дра Ом. Огоновского а секретаремъ проф. Ю. Романчука. Анкета подѣлилась на двѣ секціи: педагогично-дидактичну и администраційну. Обѣ секціи ôтбуваютъ що тыждня нарады: педагогично-дидактична що понедѣлка а администраційна що четверга вечеромъ.

— **Цѣсарь** удѣливъ въ дарѣ громадѣ Добрачинъ, повѣта Сокальского 100 зр. запомоги на будову церкви а комитетови будовы костела и школы въ Пôдволочискахъ 200 зр.; громадамъ Роници Рускôй, и Кривôй пов. Горлицкого и Блажевѣ гôрнôй пов. Старомѣского по 100 зр., на будову шкôлъ.

— Дня 2 сѣчня (21 р. грудня) 1881 т. є. въ недѣлю о год. 2 зъ полудня ôтбудутся въ сали рады громадскои (въ магистратѣ) на I поверсѣ **зборы тернопôльскои филіи „Просвѣты“**, на котрй выдѣлъ має честь Вп. Членôвъ запросити. Порядокъ дневный: 1) Справозданье зъ дѣяльности выдѣлу; 2) Выбôръ новый выдѣлу; 3) Внесеня членôвъ; 4) Ôтчитъ.

Ôтъ выдѣлу филіи „Просвѣты“.
Въ Тернополи 18 (6) грудня 1880.
Дръ В. Лучаковскій, голова.
Ол. Барвѣньскій, секретарь.

— **Зъ Коломыѣ** пишутъ намъ: Въ празникъ Воведеня ôтбувся загальный збôръ членôвъ филіи „Просвѣты“ въ Коломыѣ. — Въ новôмъ выдѣлѣ выбраный головою Впр. о. І. Кобляньскій, заст. головы Вп. Гр. Кульчицкій, секретаремъ Вч. о. А. Волиньскій, контрольоромъ Вп. Т. Грушкевичь, касіэромъ и магазинеромъ Вч. о. Н. Лепкій. На заступникôвъ выбравъ загальный збôръ Вп. К. Поляньского и Из. Трембицкого. При тôй случайности проситъ новый выдѣлъ Вп. замѣстцевыхъ членôвъ филіи, щобы ôттеперь свои вкладки або переказомъ почтовымъ пôдъ адресою: „Н. Лепкій, гим. катихитъ въ Коломыѣ“ присылали, або до тогожь рукъ въ рускôй читальни въ середу ôтъ 10—11 год. рано и въ пятницю ôтъ 4—5 год. зъ полудня складали. Єсли кто зъ П. Т. членôвъ давнѣйше якого числа книжочокъ „Просвѣты“ не дôставъ, може у него и взглядомъ нихъ дôзнатися.

За выдѣлъ фил. „Просвѣты“ *Н. Лепкій*.

— **О. Гавріилъ Телесницкій**, приходникъ въ Боянцѣ, Жовкôвского деканату, упокоився 23 листопада с. р. въ 83 роцѣ житя а 50 священьства.

— **Михаилъ Гойвановичь**, ц. к. начальникъ судовый въ Журавнѣ, упокоився по довгôй и тяжкôй хоробѣ д. 9. с. м. въ 41. роцѣ вельми клопотливого житя. Похороны ôтбулись 11. с. м. при численнôмъ удѣлѣ народа всякого стану и обряду. Мимо страшнои снѣжницѣ явилось зъ власнои волѣ 12 отцѣвъ духовныхъ, гдекотрй навѣть зъ пôдальшихъ сторôнъ, щобъ ôтдати послѣдню прислугу покôйному, котрый привѣтливымъ обходженьемъ съ людьми, краснымъ характеромъ въ пожитю сусѣдскôмъ и горожанскôмъ умѣвъ собѣ єднати серця всѣхъ, кто тôлько его пôзнавъ. Яко совѣстный судія и справедливый урядникъ на тяжкôмъ своѣмъ становищи старався все погодити всякй противности; надсильнй высиленя прискорили его смерть порываючи 5 дрôбнымъ сиротамъ найлѣпшого батька а безôтрадной вдовѣ найлѣпшого мужа. Туга и розпука родины а невысказаный жаль зôбраныхъ товаришивъ покôйному за домовиною до сырои могилы. „Вѣчная ему память“!

— **Загальнй зборы товариства „Рускихъ Дамъ“** ôтбулись 12 с. м. въ канцеляріи Ставропигійского Института. До нового выдѣлу выбранй ВП. панѣ: Ковальска (предсѣдателька), Алексевичь (секретарка), Бѣленька, Геровска, Заревичь, Лепка, Леонтовичь, Лопатыньска, Лопушаньска, Площаньска, Поляньска, Сивулякова, Чайковска и Шараневичь; ревидентками выбранй пп. Литыньска и Хромовска Правнымъ дорадникомъ выбрано п. Ю. Геровского. Товариство „Рускихъ Дамъ“ числитъ до 80 членôвъ зô Львова и провинціи.

— **Зъ Рогатына** пишутъ намъ: Въ ч. 90 часописи „Дѣло“ вычитали мы згадку про ôтбувшеся торжественне богослуженье за цѣсаря Іосифа II въ церквѣ Рогатыньскôй. Понеже въ тôй згадцѣ гдещо пропущено, тожь просимо тое доповнити. Пôдчасъ богослуженя дня 29 н. ст. падолиста въ приходскôй церквѣ Рогатыньскôй по заамвонньй молитвѣ выголосивъ прехорошу, патріотичну, отвѣтну торжеству проповѣдь Пр. о. Павло Козюкъ, сотрудникъ зъ Вербиловець. Въ проповѣди своѣй, до котрои взявъ мотивъ зъ пѣсни И. Гушалевича уложеной въ память заложеня каменя угольного Є. В. цѣсаремъ Францъ-Іосифомъ I пôдъ другу городску церковь и „Дôмъ Народный“ во Львовѣ (дня 6 (18.) жовтня 1851 р.)

„Чи вѣщій духъ говоритъ мнѣ?
Чи взôръ мôй обманенъ, чи въ снѣ?
Виджу царя посередъ насъ —
Се истина — о щастный часъ!“

ôтмалювавъ молодый проповѣдникъ короткими но яскравыми красками образъ заслугъ незабутнои памяти цѣсаря Іосифа II для всѣхъ Русинôвъ въ загалѣ а для маломѣщанъ и селянъ въ особенности и закôнчивъ словами тожь самои пѣсни:

„Виджу, якъ ôнъ прославленый
И силою вооруженый
Нарôдъ свôй вѣрный возлюбивъ,
Желаня нашй исповнивъ“.

Церковь досыть обширна була переповнена вѣрными, но майже выключно селянами и то зъ прихода Баôинець долѣшныхъ, Залужа и многихъ прибувшихъ за орудками до мѣста. На жаль не видѣли мы тутъ мѣщанъ Рогатыньскихъ.

— **Зъ Жовкôвского**. Вѣдомôсть подана въ Ч. 91 „Дѣла“ въ дописи „ôтъ Жовквы“ будьтобы въ церквѣ села Деревня дня 17 (29) листопада с. р. лат. священикъ зъ Мостôвъ ôтправлявъ богослуженье за погибшихъ въ повстаню 1830 р., єсть совсѣмъ невѣрною и почиває видимо на непорозумѣню. Сего дня с. є. 17 (29) листопада не бувъ навѣть лат. парохъ зъ Мостôвъ въ Деревнѣ, а рускій приходникъ сего дня ôтправивши богослуженье рано ôтъѣхавъ доперва на вечерокъ декляматорско-музыкальный до Львова. Вô вторникъ дня 18 (30) листоп. прiѣхавъ лат. пар. кс. Лаушка зъ вел. Мостôвъ, ôтправивъ тиху службу божу и высповѣдавши 85 лѣтну слабу старушку П-ю Старженьску ôтъѣхавъ, а богослуженя за погибшихъ повстанцѣвъ ніякого не було. Ни старша ни молодша п-нѣ Старжиньска николи не занималися польонизаторскими ованіями и якъ цѣла ихъ родина суть дуже приклонній для рускаго обряду и для самого рускаго народа. Ихъ тѣтка п-нѣ Творжіяньска своимъ коштомъ збудовала р. 1846 велику церковь, мужь п-нѣ Старжиньскои тожь само много жертвовавъ на докôнченье будовы церкви и самъ ѣздивъ до Львова по бляху на церковь и иншй украшеня, а п-нѣ Старжиньска дуже радо значнымъ даткомъ причинилася до выбудованя приходского дому и красными рѣчами власноручнои роботы неперестанно причиняєся до украшеня церкви и до пôднесеня красоты нашого обряду. Тожь само и лат. парохъ кс. Лаушка зъ вел. Мостôвъ єсть дуже честнымъ и нашому обрядови спiяючимъ священикомъ. Тожь радо ôтдаємо имъ всѣмъ приналежну честь и признательнôсть. Що же дотычитъ о. Т(урчиньского), то ôнъ єсть дефицiентомъ и не належитъ до складу чина св. Василія Великого. У оо. Василіянъ церковь не була и не могла бути въ день Іосифиньского обходу замкнена, бо церковь що дня рано отворена и що дня ôтправляєсь богослуженье. ОО. Василіяне не брали ніякои участи въ якихъ небудь польскихъ демонстраціяхъ, противно, они ревно занимаются руско-народными справами.

(§) **Товариство академичне „Дружный Лихвярь“** розвиваєся сего року дуже хорошо. Въ минувшôмъ ч-лѣ „Дѣла“ була бесѣда о вокально-декляматорскôмъ вечери, сполученôмъ съ ôтчитомъ акад. Корнила Заклиньского, теперь доносимъ, що товариство рѣшило устроювати заразъ по святахъ цѣлый рядъ такихъ вечерниць и ôтчитôвъ. Мусимо пôднести па сѣмъ мѣстци енергію и дѣятельнôсть теперѣшного выдѣлу съ его предсѣдателемъ тов. Евг. Олесницкимъ — ôнъ бо зробивъ сего року „Дружного Лихваря“ правдивымъ огнищемъ товариского житя и працѣ всеи руско-народнои патріотичнои молодежи львôвского всеучилища. Лихварь числитъ теперь близько 80 членôвъ.

(*II*) **Зъ Вѣдня** пишутъ намъ: Товариство рускихъ академикôвъ у Вѣдни „Сѣчь“ устроило дня 4 с. м. вечерницѣ (Redeabend), на котрыхъ тов. І. Косъ державъ ôтчитъ „О политичнôмъ и економичнôмъ станѣ Галичины“. Надъ ôтчитомъ велись оживленй оговоры. Хоръ товариства ôтспѣвавъ удачно кôлька народныхъ пѣсень. Вечерницѣ, якъ звычайно, закôнчились т. зв. „кругоспѣвомъ“. Членôвъ и гостій взявшихъ участь въ вечерницяхъ було до 50.

— Австрійске министерство **ôтняло почтовый дебитъ** журналови „**Громада**“, котрый выдає въ Женевѣ Драгомановъ.

— **Выдѣлъ краєвый** затягнувъ въ новоутворенôмъ банку для краѣвъ коронныхъ (Länderbank) пожичку краєву въ квотѣ 600.000 зр. Членъ выдѣлу краєвого дръ Верещиньскій уложивъ въ Вѣдни съ дирекцiею банку слѣдуючй условія: Банкъ выплатитъ выдѣлови краевому за довжнымъ скриптомъ безъ интабуляціи на будынку соймовôмъ — 600.000 зр., котрй выдѣлъ краєвый звертати буде въ протягу 25 лѣтъ въ пôврôчныхъ ратахъ по 12.000 зр. Ôтъ кождочаснои довжнои сумы край буде платити тôлько 4·9 проценту. Выдѣлъ краєвый потвердивъ вже тіи условія, въ наслѣдство чого пожичка вже въ сѣмъ мѣсяци буде зреализована.

— **П. Каликстъ Кручковскій**, директоръ гимназіи коломыйскои, перенесеный въ станъ спочинку, одержавъ ôтъ цѣсаря найвысшу признательнôсть за довголѣтнй заслуги.

— **Новй аптики** позволила краєва рада санитарна ôткрыти въ Куликовѣ и Козловѣ.

— **Краєва рада санитарна** рѣшила, щобы аптика безъ вѣдомости лѣкаря не выдавалъ другій разъ лѣкарства на рецепту, на котру вже разъ лѣкарство було взяте.

— **Новй значки стемплевй** всѣхъ категорій, съ выняткомъ газетныхъ по 1 кр. и 2 кр, вôйдутъ въ уживанье ôтъ 1 сѣчня 1881. Будутъ отже новй марки по ½, 2, 3, 4, 5, 7, 10, 12, 15, 25, 36, 50, 60, 75 и 90 кр., дальше по зр. 1, 2, 2·50, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 12, 15 и 20, наконець стемплѣ до календарѣвъ по 6 кр. Теперѣшнй значки стемплевй можутъ бути уживанй тôлько до 31 сѣчня 1881. а ôтъ 1 лютого до 30 цвѣтня 1881 можутъ бути въ урядовыхъ стемплевыхъ магазинахъ безплатно на новй вымѣняй.

— **Смерть ôтъ горѣвки**. Парубокъ 26 лѣтній, Иванъ Литвинъ, зъ Рожнова коло Товмача выпивъ о закладъ однымъ душкомъ кварту горѣвки. Геройство своє окупивъ смертію.

— **Спростованье друкарскои ошибки.** Въ чч. 93 и 94 „Дѣла“ закралась на стор. 3, стовпци 3, стихъ 4 зъ горы важна ошибка. А именно **замѣсть** 228.401 зр. **має бути 12,228.401 зр.**

Вѣсти епархіяльнй.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Именованй почетными совѣтниками консисторскими, съ правомъ носити крылошаньскй ôтличія Всч. оо. К. Бѣлевичь, деканъ въ Утишковѣ; М. Коржиньскій деканъ въ Вовчкôвцяхъ и Ю. Левицкій деканъ въ Джурковѣ.

На конкурсъ розписана парохія Гарасимôвъ, дек. Жукôвского, съ речинцемъ до 3 н. ст. марта 1881. р.

Въ пропозицію взятй на Покропивну о. К. Залускій; на Шишкôвцѣ о. Ф. Гавришо.

Презенту получили Всч. оо. А. Филиповскій зъ Руды на Млыниска; М. Курбасъ зъ Острова на Сушно; А. Лагодиньскій зъ Стѣнки на Тростянець дек. Золочѣвского; Е. Косевичь на Тязôвъ и И. Черепашиньскій на Керницю.

Резигновали Всч. о. Т. Косевичь зъ завѣдательства въ Черепинѣ и Е. Головацкій зъ Суходоля на приходъ въ Тудоровѣ.

Введенй въ душпастырскй посады Всч. оо: І. Билинкевичь яко сотрудникъ въ Пасѣчнôй; П. Ступницкій яко сотрудникъ въ Товмачику; І. Венгриновичь яко сотрудникъ въ Пôйлѣ; І. Безушко яко сотрудникъ въ Пневѣ; Ю. Герасимовичь яко сотрудникъ въ Городку; А. Стефановичь яко завѣдатель въ Потоцѣ; Т. Яворовскій яко сотруд. въ Тысьменици; Ю. Дуткевичь яко сотр. въ Звенигородѣ; И. Кисѣлевскій яко завѣдатель въ Крегульци; І. Волошиньскій яко сотрудникъ въ Тисовѣ; Вл. Колянковскій новопоставл. пресв. получивъ грамоту на прив. сотрудника въ Чехахъ, дек. Олеського; А. Обрѣзкôвъ новопост. пресв. получивъ сотрудництво въ Кнѣгиничахъ дек. Ходорôвского; Н. Копачь получивъ сотрудництво въ Курянахъ, дек. Нараѣвского.

Въ львôвске дух. съменище принятый на I рôкъ богословія п. В. Войнаровскій.

Зъ Епархіи Перемыскои.

Душпастырскй посады получили Всч. оо. К. Козловскій зъ Цвиржа приходъ Жегестôвъ; М. Ольшаньскій зъ Горбача приходъ Старяву; Ю. Плятекъ зъ Татаръ завѣдательство въ Годиняхъ; І. Копыстяньскій зъ Жегестова завѣдат. въ Мѣлину; І. Негребецкій зъ Близянки завѣдат. въ Сельци (дек. Мокряньского); І. Несторовичь зъ Сельця сотрудництво въ Волчи дольнôй: М. Морозовскій зъ Ветлина сотрудн. въ Сосници; Н. Іосифовичь, новопоставл. пресвитеръ приватне сотрудн. въ Пôдгайчикахъ.

Презенту получивъ Всч. о. А. Варholякъ зъ Княжполя на капеляню Мигова.

Въ пропозицію принятй на приходъ Старый Яжôвъ Всч. оо.: І) Левъ зъ Залужа; II) Прухницкій зъ Головецка дольн.; III) Колпачкевичь зъ Миротина; 4) Стецѣвъ зъ Березця; 5) Глушкевичь зъ Дидевои; 6) Мацюракъ зъ Михалевичь; 7) Ивасевко зъ Ярославля и 8) Кравичь зъ Старого Яжова.

Курсъ львôвскій зъ дня 20. л. грудня 1880.

	платятъ	жадаютъ
	австр. валютою	
	р. кр.	р. кр.
1. Акціи за штуку.		
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	281 —	28· —
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	170 50	173 50
Банку гип. галиц. по 200 р.	296 50	300 —
2. Листы заст. за 100 р.		
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	97 90	98 90
„ „ „ по 4% ав.	91 70	92 07
„ „ „ по 5% ав. період.	97 90	98 90
Банку гип. галиц 6% ав.	102 —	103 —
Листы дов. гал. рust. банку п. 6%	101 50	103 —
3. Листы довжнй за 100 р.		
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92 —	94 —
4. Облиги за 100 р.		
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	98 40	99 40
Облиги комунальнй Гал. банку рustик. 6%	101 —	102 —
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100 50	102 —
5. Лосы мѣста Кракова	20 —	22 —
„ „ Станиславова	24 —	26 —
6. Монеты.		
Дукатъ голендерскій	5 54	5 64½
„ цѣсарскій	5 56	5 65
Наполеондоръ	9 33	9 43
Пôвимперіялъ	9 65	9 75
Рубель россійскій срѣбный	1 57	1 71
„ „ паперовый	1 19½	1 21½
100 марокъ нѣмецкихъ	57 80	58 60
Серебро	99 50	100 50

безъ текучого куп. безъ купону

КАРОЛЯ ВЕРНЕРА.
ГУРТОВНА ТОРГОВЛЯ
поручає на свята
ВИНА
угорскй
австрійскй
французкй
реньскй
мозельскй
маляга
мадере
Конякъ и Розолисы
по найдешевшихъ цѣнахъ
такъ на мѣру
якъ и въ бутелькахъ. (2—6)

Появилися въ продажи:
ПЕРШІЙ
РУСКІЙ КАЛЕНДАРЬ СТѢННЫЙ
на рôкъ 1881.
и коштує:
на бѣлôмъ канцелярійнôмъ папери **20 кр.**
на грубôмъ рисунковôмъ „ **25** „
И ПЕРШІЙ ПРАКТИЧНЫЙ
КАЛЕНДАРЬ КЕШЕНЕВЫЙ
на рôкъ 1881
разомъ съ нотесомъ, елеганцко оправленый въ полотно и коштуе **36 кр.**
Оба тіи Календарѣ выйшли **накладомъ „Рускои Торговлѣ паперу“ во Львовѣ, ул. Руска ч. 5**, где найлучше впростъ замовляти. 1—1

ХИНЬСКО-РОССІЙСКІЙ
ЧАЙ
ПОРУЧАЄ
ГОЛОВНЫЙ СКЛАДЪ
І. ПАДЕВСКОГО
ВО ЛЬВОВѢ
рынокъ Ч. 13.
ЧОРНЫЙ И ЦВѢТОЧНЫЙ

ЧОРНЫЙ Nr. I. ½ кильо	зр 1.40
„ „ II. „ „	зр. 1.60
„ „ III. „ „	зр. 1.80
РОДИННЫЙ НАЙЛУЧШЙ	зр. 2.—
SOUCHONG SANSIN-скій	зр. 3.—
„ ASSAM	зр. 4.—
„ NINGOHOW	зр. 5.—
ВЫСѢВКИ Nr. II.	зр. 1.20
„ Nr. I.	зр. 1.50

MELANGE РОДИННЫЙ съ цв. ½ к.	зр. 3.—
„ АРОМАТИЧНЫЙ „ „	зр. 4.—
„ ЦѢСАРСКІЙ „ „	зр. 5.—

Зъ складу БРАТІЙ ПОПОВЪ
въ Москвѣ.

ЧОРНЫЙ 1 фунтъ ваги россійскои	зр. 2.80
„ ПЕРЕДНЫЙ 1 ф. в. р.	зр. 3.20
„ ЛУЧШЙ 1 фт. ваги рос.	зр. 3 60
„ НАЙЛУЧШЙ „	зр. 4.—
„ АРОМАТИЧНЫЙ „	зр. 4.60

Замовленя зъ провинціи сповняє ôтворотною почтою якъ найстараннѣйше.
(3—3)

Выдае: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдае: **Маркилъ Желехôвскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 96. Львôвъ, Субота 13 (25) грудня 1880. Рочникъ I.

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Рекламаціи неопечатани̂ вôльни̂ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ЗАПРОСИНЫ ДО ПРЕДПЛАТЫ
на рôкъ 1881.

Съ нынѣшнымъ днемъ розписуємо предплату на слѣдуючій р. 1881 нашои часописи.

Середъ найнеприязнѣйшихъ обстоятельствъ, середъ загальнои апатіи Русинôвъ, ведени̂ одною вѣрою въ жизненнôсть руского народа розпочалисьмо выдавництво нашои часописи, щобы розбудити Русинôвъ зъ тои загальнои оспалости и рôвнодушности, вльяти вѣру въ успѣшнôсть нашого народного дѣла, а що найважнѣйше, щобы сполучити всѣхъ Русинôвъ до спôльнои и однодушнои працѣ для добра нашого руского народа.

Недовѣрчивôсть, съ якою звычайно стрѣчаєся кожду нову часопись, а еще бôльше злобно а численно розсѣвани̂ клеветы о нашôй часописи людьми злои волѣ, поставили тяжки̂ перешкоды нашому выдавництву. Въ почутю святости дѣла, яке пôднялисьмо, мовчали мы на всѣ тіи противъ насъ вымѣрювани̂ клеветы и старалисьмося на дѣлѣ показати, яки̂ интереса заступаємо и якôй справѣ служимо. Черезъ рôкъ нашои неутомимои и съ великими перепонами полученои дѣятельности розъяснилисьмо вповнѣ нашу первѣстну, коротко высказану програму и нынѣ можемо смѣло сказати, що тая програма стала не тôлько ясною для всѣхъ читателѣвъ нашои часописи, але найшла одобренье цѣлои австрійскои Руси.

Єсли нынѣ середъ загалу Русинôвъ почало бити живѣйше народне житье, єсли въ всѣхъ вступила нова вѣра въ успѣшнôсть нашои народнои справы и загалъ вже вповнѣ забувъ на недавни̂, бо єще несповна передъ рокомъ ведени̂ горячи̂ споры партійни̂, єсли нынѣ всѣ Русины, якъ пристоитъ рôднымъ братямъ, съ одушевленьемъ рука въ руку станули спôльными силами до працѣ на народнôй нивѣ и єсли на такъ радôстный объявъ нашого нового житя затремтѣли навѣть нашѣ ôтвѣчни̂ противники, то наша часопись безъ самохвальства може приписати собѣ не малу заслугу въ тôмъ оживленю Русинôвъ, въ тôмъ розбудженю нового житя и новои всенароднои працѣ.

Не дотыкаючи ніякихъ партійныхъ поглядôвъ и справъ, старалися мы указати на жизненни̂, всѣмъ Русинамъ спôльни̂ справы народни̂, а поясняючи ихъ по нашимъ силамъ заохочувалисьмо до спôльнои працѣ и тымъ пôдпомогли мы дѣйстне переведенье помиреня всѣхъ добромыслячихъ Русинôвъ. Смѣло ставали мы въ оборонѣ всѣхъ нашихъ правъ народныхъ, пôдносилисьмо и обговорювали такъ всенародни̂ справы, якъ и специяльни̂ справы нашого духовеньства, нашого учительства и въ загалѣ цѣлои нашои интелигенціи, не поминаючи при тôмъ важныхъ справъ нашого мѣщаньства и селяньства.

При всѣмъ тôмъ руководилисьмося головною мыслію здвигнути загалъ Русинôвъ до живои дѣятельности и мы перши̂ пôдняли и всѣма силами попирали скликанье народного вѣча Русинôвъ, котре сталося вѣкопомнымъ починомъ нового житя, новои дѣятельности всѣхъ Русинôвъ.

Нероздѣльно сполучивши долю нашои часописи съ долею руского народа и вѣрни̂ нашôй програмѣ: „щобы всѣ щири̂ Русины, пôзнавши дотеперѣшни̂ недостатки и хибы, и почувши потребу сполученя всѣхъ нашихъ силъ, якъ одна векика родина сполучилися до органичнои працѣ надъ здвигненьемъ руского народа до силы и славы“ — ôткликаємося до всѣхъ нашихъ Впов. Родимцѣвъ, щобы якъ найчисленнѣйше пôдпомогли нашу часопись своєю предплатою, а розпростороняючи своєю численною и живою участію нашу часопись въ всѣхъ рускихъ домахъ, по цѣлôмъ нашôмъ краю, тымъ самымъ причинилися до оживленя и сполученя всѣхъ Русинôвъ въ одну цѣлôсть непоборимую, дѣятельну и своєи высокои задачи народнои свѣдому.

Чимъ бôльше численною буде тая участь В. П. Читателѣвъ, тымъ основнѣйше и ширше будемо могли сповняти нашу службу всенародному дѣлу Русинôвъ.

Тожь просимо о якъ найскорше и найчисленнѣйше надсыланье предплаты, а зъ нашои стороны доложимо всякои старанности, щобы нашу часопись зробити живымъ органомъ всѣхъ нашихъ народныхъ интересôвъ, цѣлои нашои Руси.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ съ пересылкою:

въ цѣлôй Австріи:	**За границею:**
на цѣлый рôкъ 8 зр.	на цѣлый рôкъ 10 зр.
на пôвъ року 4 зр.	на пôвъ року 5 зр.
нз чверть року 2 зр.	на чверть р. 2 зр. 50 кр.

Предплата принимаєся ôтъ кождого часу.

Съ новымъ рокомъ буде выходити **Библіотека найзнаменитшихъ повѣстій** по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣдного дня кождого мѣсяця. Предплата на *Библіотеку найзнаменитшихъ повѣстій* чвертьрôчно 1 зр. 25 кр., пôврôчно 2 зр. 50 кр., цѣлорôчно 5 зр. а. в. Для предплатникôвъ „Дѣла“ и „Зорѣ“ **обнижаєся** предплата на *Библіотеку* на 1 зр. чвертьр., 2 зр. пôвр., 4 зр. цѣлор. Вп. Читателѣ „Дѣла“ зможутъ за чвертьрôчною доплатою лишь 1 зр. майже що тыждня получати аркушъ дуже займаючихъ повѣстій.

Народне вѣче Русинôвъ
а галицко-польска праса.

(Епилогъ до статіи: Русины а Поляки.)

II. *)

Якъ ôтнеслася галицко-польска праса до народного вѣча Русинôвъ? Зъ першого разу бувъ видимый замѣръ совсѣмъ мовчати о тôмъ объявѣ нового житя Русинôвъ, и скажемо отверто, булобы се може пôсля приповѣдки: si tacuisses philosophus mansisses — хоть въ части уратовало и безъ того не такъ то сильну повагу и честь галицко-польскои прасы. Однакожь сталося инакше. Перша не выдержала и вырвалась говôрлива Gazeta Narod. и въ само навечеріє народного вѣча, коли простора саля „Народного Дому“ була биткомъ-набита рускими патріотами зъ всѣхъ майже кôнцѣвъ Галицкои Руси, оголосила торжественно, що замѣрене вѣче Русинôвъ „zrobiło kompletne fiasko“! Але народне вѣче Русинôвъ було надто величавымъ объявомъ народнымъ, щобы его збити мовчаньемъ, або оголошеньемъ яко „fiasko“, котре не тôлько обняло новымъ тепломъ всѣхъ Русинôвъ, але й широкимъ гомономъ роздалося навѣть въ заграничныхъ часописяхъ и навѣть такъ поважна хоть ôтъ нашихъ краєвыхъ справъ дуже далеко стояча Augsburger Allgemeine Zeitung подала майже повный текстъ ухваленыхъ резолюцій. Се видимо вырвало галицко-польску прасу зъ замѣреного мовчаня и то въ способъ найфатальнѣйшій. Gazeta Narod. взялася доказовати, що въ сали „Народного Дому“ не може помѣститись бôльше якъ 180 людій и що для того на вѣчу було лише „kilku księży i kilkunastu dziaków i pałamarzy i nieco szkolnej młodzieży“.*) Дальше почала Gazeta Narodowa своимъ звѣстнымъ непарляментарнымъ способомъ голосити передъ свѣтомъ, що „розбудженье ненависти противъ Полякôвъ було цѣлію всего торжества Іосифиньского, якъ се ясно выступило въ мовѣ Барвѣньского (въ ôтчитѣ на вечерѣ) „opartej na najzupełniejszych fałszach“**)

*) Гл. Ч. 93 и 94.

*) Забула однакожь, що въ часѣ концерту Рубинштайна (въ тôй самôй сали тôлько безъ прилягаючихъ кôмнатъ, котри̂ пôдъ часъ вѣча були такожь заповнени̂) самажь начислила надъ 1300 слухачѣвъ, а рôкъ-рôчно пôдчасъ карнавалу регеструє, що на баляхъ въ тôйже сали выгôдно танцює 120 паръ „mazura“! А що до школьнои молодежи забула такожь Gazeta Nar., що въ тойже день кр. рада школьна манифестуючи свôй патріотизмъ австрійскій приказала школьнôй молодѣжи сидѣти не на митингу (где для неи и безъ того не було мѣстця), але въ школѣ за книжкою.

**) Якъ звѣстно п. Барвѣньскій въ своимъ ôтчитѣ съ замѣромъ оперъ свои выводы выключно лише на польскихъ писателяхъ якъ K. Szajnocha, T. Czacki и ин., и они то суть тыми „najzupełniejszemi fałszami“.

Гдещо про Скитъ Манявскій
и устне переданье про его знесенье Іосифомъ II.

Признатися треба, що инши̂ народы умѣютъ лучше переховувати свои хотьбы и малоцѣнни̂ памятки, якъ мы нашѣ святощѣ первостепенни̂! Кости нашого князя Льва († 1301), ôткрыти̂ въ лаврôвскôмъ монастырѣ надъ Днѣстромъ р. 1767, выкинено Богъ знає где, — а домовину срѣбну зъужито на инши̂ цѣли, — стари̂ а дуже цѣнни̂ документа гинутъ въ безвѣстяхъ а про старинни̂ похили̂ муры Скита, тую славну нашу народно-церковну памятку не ма и теперь єще кому заходитися. Жидова, що лѣтною порою зъѣздитъ до Манявы на жентицю, залягає красною порою пляцъ мѣжь мурами и цвинтарь, где спочиваютъ кости тысячѣвъ рускихъ пустельникôвъ-аскетôвъ, а ôтъ часу до часу заѣздитъ сюды такъ звана интелигенція зъ Солотвины и зъ Богородчанъ на прогульки, бенкетує и танцює на гробахъ и выполошує совы хрипливою своєю музикою. Скитъ належитъ до найбôльше занедбаныхъ и споневѣряныхъ нашихъ памятокъ; до него ôтносятся слова Цицерона: „Floruit quondam, nunc deest“. Прикро поглянути на околични̂ горы, обнажени̂ зъ лѣсôвъ черезъ Нѣмцѣвъ*), на упадаючи̂ муры, на котрыхъ въ горѣ шумятъ ялички и смеречки, що позапускали глубоко въ стѣны свои корѣня и на тіи квѣточки, що мовъ на воздухахъ на найвысшихъ вежахъ колышутъ свои пестри̂ головки, пôдносячи разячій контрастъ житя и смерти, — а жаль доходитъ уже до краю, коли згадаємъ, що за кôльканацять лѣтъ повалится все до крихты! Кôлькожь зъ ôтси взносилося молитовъ, кôлько жило тутъ богоугодникôвъ **оуединено во безмолвїю окаєвла мимошедшаѧ лѣта живота своєго, нꙋдѧ своє єстество алчьбою, жаждею, бдєнїємъ и трꙋдомъ**, кôлько зболѣлыхъ и страждучихъ сердець, кôлько палаючихъ горячою любовію до Бога аскетôвъ доконало въ тôй тихôй обытели свого вѣка!

Скитъ заложеный о. Иваномъ Книгиницкимъ, сыномъ заможныхъ родичѣвъ зъ Тысьмяницѣ на Покутю; основатель и першій игуменъ, знаный пôдъ именемъ монастырскимъ **Їовъ**, бувъ зразу монахомъ въ Угорникахъ (пôдъ Станиславовомъ), такъ що скитскій монастырь бувъ дочернымъ Угорницкого. Церковь заложена: **„мѣсѧца септемврїѧ 13, рокꙋ 1612, при великомъ короли Жигмонтѣ третемъ и при старостѣ Галицкомъ Блодкꙋ, при Єпископѣ Львовскомъ Ѥремеи Тесаровскимъ“.***) Вѣдомо, якъ зацвивъ съ часомъ той монастырь, яку ролю ôтгривавъ ôнъ, коли запроваджувано унію, що именовани̂ епископы львôвски̂ пріѣздили сюды по благословенье и щобы одержати потверджене своеи правовѣрности ôтъ игуменôвъ скитскихъ, що обытель тую ôтвиджували часто руски̂ и молдавски̂ владыки и що при головнôй церквѣ и при побôчныхъ малыхъ церковцяхъ, розкиненыхъ по горахъ перебувало въ Манявѣ часомъ рôвночасно до 200 монахôвъ.**)

До недавна жили єще въ Манявѣ стари̂ люде, що єще тямили Скитъ зъ часôвъ, нѣмъ его Іосифъ II знѣсъ, и оповѣдали про него. Одинъ зъ нихъ, Романъ Яцейкôвъ, пасъ будучи 11 лѣтнымъ хлопцемъ, гуси скитски̂, приучився при черцяхъ дякôвства и бувъ ôттакъ до своеи смерти (р. 1859) дякомъ въ Манявѣ. Другій, Олекса Бѣласякъ служивъ въ монастырѣ довшій часъ и бувъ ôттакъ газдою въ Манявѣ до р. 1847, въ котрôмъ маючи близько 100 рокôвъ, умеръ.

Знесенье монастыря було заповѣджене пôсля переданя кôлька днѣвъ напередъ; черцѣ выкористали той часъ, куталися по всѣхъ закуткахъ день и нôчь; цѣлыми ночами горѣли свѣтла въ келіяхъ и въ церквѣ. Отець „Паладій“ ѣздивъ конемъ по селѣ и стягавъ у людій довги. Дня 26-го вересня 1785 (въ свято Воздвиж. Ч. Креста) надъѣхавъ верхомъ зъ Солотвины комисарь Штрасеръ, прійшовъ до церкви, где ôтправлялася Служба Божа, перервавъ богослуженье и казавъ черцямъ, щобы забиралися; самъ сѣвъ на престолъ. Монахи плакали, — стали середъ церкви, ôтспѣвали пѣснь: „пôдъ Твою милость...“ и пôйшли лѣсами горѣ Батерсомъ (Скитцемъ) туды якъ до Битькова. Монахи кинули проклôнъ на всѣхъ, що ихъ власнôсть забирати будутъ, для того мѣсцева церковь манявска не має крôмъ щипцѣвъ паламарскихъ на довгôмъ патыку, совсѣмъ ніякои памятки зъ Скита. По одному або по два образы находятся въ сусѣдныхъ церквахъ н. пр. въ Манастырчанахъ, Марковѣ, Солотвинѣ; латиньскій костелъ въ Солотвинѣ має зъ ôттамъ одинъ дзвôнъ, иконостасъ зъ головнои церкви єсть въ Богородчанахъ, сама церковь (деревяна) въ Надвôрнѣ а ризы и начиня церковне суть въ

*) Ключь Солотвиньскій, отже и Манява съ руинами Скиту, продани̂ Камерою, пôйшли зъ одныхъ рукъ нѣмецкихъ въ други̂.

*) Житье и жизнь преподобного Отца нашого Іова и т. д. Гл. Зоря Галицка яко альбумъ. 1860.

**) Близши̂ вѣсти о тôмъ сподѣваємся вычитати въ 2 части рускои исторіи славного нашого историка дра Шараневича, котра якъ зачуваємъ, незадовго має появитися.

и що народне вѣче Русинôвъ приняло резолюціи „о подѣлѣ Галичины и знесеню патронату“, с. є. тое, о чѣмъ на вѣчу навѣть бесѣды не було! Dziennik pol., котрый заховавъ якійсь часъ досыть тактовне мовчанье тожь само не выдержавъ до кôнця и въ неудачнôй формѣ пережитого гумору представивъ, що „ядренною частію сего соймика були стереотиповй жалобы, на Ляхôвъ гнетучихъ рускій нарôдъ.“ Навѣть на око поважный „Czas“ не написавъ ни слова правды о тôмъ вѣчу, совсѣмъ замовчавъ содержанье ухваленыхъ резолюцій и руководячись пристрастнымъ а при тôмъ дуже плиткимъ судомъ свого львôвского кореспондента силився доказати, що народне вѣче Русинôвъ було манифестаціею ц е н т р а л и с т и ч н о ю (parteitag centralistyczny w narodnym domu we Lwowie), а предложенй резолюціи, зъ котрыхъ ани однои не посмѣвъ подати своимъ читателямъ, назвавъ „sześcioszpaltowym aktem oskarzenia na ucisk narodowości ruskiej przez Polaków“.

Тіи жовчію и ложію переповненй ôтзывы галицко-польскои прасы моглибы бути найлучшимъ доказомъ удачности народного вѣча Русинôвъ, єсли бы въ загалѣ на тое треба було еще доказôвъ. Русины могутъ бути справдѣ думнй зъ того, що приневолили противникôвъ: або признатися до вины, або хопити за оружіе ложи. Однакожь якъ зъ однои стороны може се бути потѣшаючимъ, такъ зъ другои стороны мусимо дуже жалѣти надъ такимъ поступованьемъ галицко-польскои прасы. Якъ же жь може руководити, якъ може о б р а з у в а т и польску читаючу публику праса, котра не страхаєся з л о н а м ѣ р е н о самою найявнѣйшою неправдою въ блудъ вводити и пристрастію наповати читаючихъ въ справѣ такъ многоважнôй, якъ межинародній ôтношеня Русинôвъ до Полякôвъ? Тажь тая сама праса недавно еще сама доказовала, що до крайности розъярена борба межи Русинами а Поляками „не тôлько мучитъ але й обезсилює оба народы“ и що дальше поступати въ тôмъ направленю пристрасти и розъяреня принесе тôлько шкоду краєви. Чижь зробила галицко-польска праса що нибудь такого, щобы усмирити тую борбу и полагодити обопôльній ôтношеня? Мы розумѣлибы и найострѣйшу критику ухвалъ народного вѣча, але слѣпои, ажь до безпамятности посуненои пристрасти и злонамѣреного перекручуваня тыхъ ухвалъ мы ніякъ не можемо розумѣти. Єсли ухваленй резолюціи такъ безпôдставнй и не дадутся ничимъ оправдати, якъ се перехвалюєся „Czas“, то для чогожь не подати тыхъ резолюцій дословно и не выказати сеи безпôдставности? Тымъ думаємо зробилабы галицко-польска праса велику прислугу справѣ польскôй въ Галичинѣ, бо тôлько выказаньемъ безпôдставности жадань Русинôвъ моглабы польска справа въ Галичинѣ хоть въ части очиститися ôтъ справедливого замѣту гнету Русинôвъ. Єслижь ухваленй резолюціи суть „sześcioszpaltowym aktem oskarzenia na ucisk narodowości ruskiej przez Polaków“, то чижь не слѣдовало бы Полякамъ ôтповѣсти обороною на сей актъ, а єсли у нихъ не ма сеи обороны, такъ чижь можутъ говорити о несправедливости жалѣвъ рускаго народа? Першимъ условіемъ всякихъ межинародныхъ ôтношень муситъ бути п р а в д а и с п р а в е д л и в ô с т ь. Не хочемо вже входити въ тое, чи галицко-польска праса оказазалася коли нибудь справедливою взглядомъ Русинôвъ. Але чи служитъ она правдѣ и чи правдиво представляє жаданя Русинôвъ? Єсли Русины заявилися противъ централизму а за помиреньемъ и рôвноуправленьемъ всѣхъ народôвъ Австріи, — а галицко-польска праса мимо того навязуе Русинамъ централизмъ и руске вѣче называє централистичнымъ parteitag-омъ; єсли Русины заявили жаданье успѣшного и для народа хосенного розвою автономичного житя, а галицко-польска праса вмовляє въ своихъ читателѣвъ, що Русины жадаютъ знесеня сойму и цѣлои автономіи (якъ се именно подавъ „Czas“); єсли наконець Русины указуючи на економичный упадокъ народа взываютъ такъ Русинôвъ якъ и всѣхъ добромыслячихъ Полякôвъ до спôльнои працѣ надъ пôддвигненьемъ такъ рускаго якъ и польского народа зъ економичного упадку, а польска праса мимо того навязує Русинамъ слѣпу ненависть противъ всего, що польске, — то таке поступованье ачейже никто не може назвати представленьемъ п р а в д ы! Чижь такимъ способомъ хоче галицко-польска праса п о л а г о д и т и ôтношеня межи Русинами а Поляками? Справдѣ съ жалемъ треба сказати, що галицко-польска праса напуваючи неправдою и пристрастію до Русинôвъ своихъ читателѣвъ тымъ самымъ стаєся винною здрады найсвятѣйшихъ народныхъ правъ и замѣсть лагодити, злонамѣрено пôддмухує обопôльну вражду межинародну. Жаль бере згадати, якй ôтношеня мусятъ выроджуватись при такôмъ станѣ рѣчій, где цѣла праса — тая прилюдна опинія однои стороны — воює злонамѣреною неправдою противъ найсправедливѣйшихъ жадань другои стороны. Безъ взгляду на тіи напасти пôйдутъ Русины дальше своєю дорогою, але при тôмъ маютъ на стôлько чувства для добра загалу, щобы высказати свôй щирый жаль надъ пристрастнымъ ослѣпленьемъ галицко-польскои прасы яко надъ объявомъ хоровитости и упадку.

Смирне запытанье до офиціяльныхъ

представителѣвъ короны.

Въ случаяхъ, где ходитъ о заплату податкôвъ, о розпродажъ льосôвъ льотерійныхъ и о побôръ рекрутôвъ, має тримиліонова народнôсть руска въ Галичинѣ способнôсть, почути голосъ органôвъ правительства, зверненый явно и б е з п о с е р е д н о до себе.

Кожде съ т р у д о м ъ, достойнымъ узнаня, добиране, рускимъ письмомъ и съ всеможливымъ захованьемъ рускои правописи, ôтбите руске слово тыхъ „ôтозвôвъ“, „завôзвань“ и „наказôвъ заплаты“— єсть выразомъ признаня правъ ôтрубнои народности рускои зъ стороны краєвыхъ и центральныхъ ц. к. урядôвъ, котрыхъ начальники уважаютъ въ тôмъ случаю навѣть згôднымъ съ своимъ высокимъ урядовымъ становищемъ, класти пôдъ тй рускй документы свои т. р. пôдписы такимъ же рускимъ письмомъ, а навѣть ††† „гражданкою“. Кождый такій документъ єсть явнымъ и неоспоримымъ доказомъ, що всѣмъ тымъ ц. к. властямъ ôтъ найвысшихъ до найнизшихъ єсть существованье рускои народности въ Галичинѣ не тôлько добре вѣдоме, але такожь свѣдома добре тая правда, що коли хочутъ, щобы тая тримиліонова маса рускаго населеня ихъ зрозумѣла, — потреба до неи ôтзыватися р у с к и м ъ письмомъ и р у с к и м ъ языкомъ.

Колижь бы дѣланье администраціи (а говоримо тутъ о администраціи въ найширшôмъ змыслѣ, обôймаючôмъ не тôлько самй уряды политичнй) въ цивилизованôй державѣ кôнчилося на побôрѣ податку и рекрута! Але тысячѣ еще другихъ рôжнородныхъ, а не менше важныхъ справъ, такъ публичного якъ приватного житя, вяжутъ администрацію не менше безпосередно съ тымъ самымъ пôдданымъ єи правнôй опѣцѣ населеньемъ, зъ котрого она податки и рекрутôвъ побирає; а въ всѣхъ тыхъ д р у г и х ъ тысячныхъ справахъ не менше важнымъ, бо єдинымъ способомъ порозумѣня межи нею а населеньемъ єсть все одно чи письменно чи устно выголошена, але также — мова: — чи также руска?

Тй самй органы администраціи, окрôмъ прерôжныхъ, въ публичныхъ и приватныхъ справахъ выголошуваныхъ устныхъ ôтзывôвъ и промовъ, выголошуваныхъ въ языцѣ п о л ь с к ô м ъ; окрôмъ лекцій професорôвъ и учителѣвъ держаныхъ въ польскôмъ языцѣ; окрôмъ дальше всѣлякихъ окремыхъ едиктôвъ, оголошень, справоздань, плянôвъ наукѣ, брошуръ, инструкцій и книгъ урядовыхъ, друкованыхъ, литографованыхъ и писаныхъ въ п о л ь с к ô м ъ языцѣ, задруковуютъ еще по 6 разôвъ на тыждень великй два аркушѣ паперу „Gazety lwowskiej“ своими не менше п о л ь с к и м и, отже выключно до польского населеня адресоваными поглядами на дѣла въ Америцѣ и Европѣ, въ Австріи и Галичинѣ, своими доносами, хрониками и фельетоновыми артикулами; дальше задруковуютъ 12 разы на рôкъ спорй книжки „Przewodnika naukowego“ своими бôльше або менше патріотичными, научными и ненаучными реминисценціями зъ „świetnej przeszłości“, въ польскôмъ языцѣ; дальше величезнй томы памятникôвъ, монументôвъ и записокъ ц. к. академіи наукъ въ Краковѣ въ тôйже п о л ь с к ô й мовѣ, не занедбуючи при тôмъ всѣмъ еще также краковску, п о л ь с к у газету „Czas“ заосмотрювати щоденно въ офиціяльнй и пôвофиціяльнй информаціи, кореспонденціи и телеграмы.

Тй, якъ бачимо зъ того короткого перегляду, — супротивъ п о л ь с к о и половины краєвого населеня, такъ о т в е р т й, такъ р о з м о в н й, а часомъ, то навѣть надто г о в ô р л и в й органы краєвй, не маютъ въ тыхъ всѣхъ и подôбныхъ справахъ, ани одного р у с к о г о слова въ своѣмъ урядовôмъ лексиконѣ, по просту: н е з н а ю т ъ рускои народности, пригадуючи собѣ про тую другу, менше щасливу народнôсть въ краю, якъ сказано, найвыразнѣйше лишь тогды, коли также и ôтъ тои „неурядовои“ народности приходитъ побрати податокъ имѣня и податокъ крови.

Констатуємо тй, никому не тайнй факты нынѣ не для того, щобы жадати ихъ устороненя, бо звѣстно, що таяжь администрація, якъ не має (окрôмъ для податкôвъ и рекрутôвъ) рускихъ слôвъ для ôтзывôвъ до народу рускаго, — такъ само не уважає своимъ обовязкомъ, не то выслухати и вырозумѣти, — але въ загалѣ звертати гдеяку увагу на голосы, жалобы и жаданя — высказуванй рускимъ народомъ за помочію такъ рускихъ часописій, якъ и писаныхъ по руски петицій. Згадаємо тутъ лишь, прикладу ради, недавный фактъ, що навѣть такъ пôдрядный, до урядового студіованя краєвои публицистики за свои службы обовязаный, до дементованя всякихъ, правдивыхъ чи неправдивыхъ, коли тôлько службодателямъ непріятныхъ вѣстій газетярскихъ призначеный и за тое добре оплачуваный органъ львôвского Намѣстництва, якимъ єсть „Gazeta lwowska“ довѣдався о тôмъ, що написало „Дѣло“ о пошановаю тайны листôвъ черезъ Тернопôльсте староство,—

„Та, правда, що оно такъ“, пôвголосомъ говорили господарѣ.

„Ну, а теперь я вамъ ще щось скажу, коли радй послухати. Видите, доси выбирались до тои справы за пасовиско самй що завзятѣйшй люде противъ пана. Отъ подумайте, якъ бы вы мали до мене яке дѣло, та прислали самыхъ моихъ завзятыхъ ворогôвъ. Чижь вы бы тымъ мене не обѣдили? Якъ жежь я буду по доброму розмовляти съ моими ворогами, дарма що они прійшли за вашою справою, може и справедливою?! Якъ менѣ миритись съ моими ворогами, якъ менѣ имъ поступатись! Отъ и я не ради васъ а ради тыхъ моихъ ворогôвъ готовый завзятись и на вашу справу и ничимъ не поступитись, щобъ не дати знаку слабости передъ моими ворогами. А якъ бы вы прислали менѣ людій до мене прихильныхъ та пріязныхъ, оттогды я бы и для нихъ и для васъ поступився хочь бы зъ мого права, щобъ все замирити и въ згодѣ жити, бо не дармо кажутъ: лучша соломяна згода якъ золотый процесъ.“

(Дальше буде.)

каплици рускои семинаріи во Львовѣ *).

Кажутъ, що Штрасеръ, вертаючи по доконанôмъ дѣлѣ назадъ до Солотвины, упавъ зъ коня и зломавъ собѣ ногу, мовь-бы за кару за збезчещенье дому Божого.

Чи бы не годилося, щобы консерваторы старинностій краєвыхъ, котрй на захованье старыхъ памятокъ побираютъ зъ фондôвъ краєвыхъ що року значну субвенцію, подумали о пôддержаню руины скитскои? *Дръ Ц.*

БЕЗТАЛАННЄ СВАТАНЬЄ.

Образокъ зъ галицкого житя.

III.

(Дальше.)

По веселôмъ лици п. Семена мѣркувавъ арендарь, що теперь добрався єму до живого.

„Вы, пане професоръ“, заговоривъ ôнъ по хвили, „не маєте тутъ що такъ богато робити. Скажѣтъ тôлько ваше слово, скажѣтъ имъ, що се значитъ ставити нову плебанію, новй будынки, нову панщину для попа робити. Вы ученый чоловѣкъ въ селѣ, ваше слово має вагу. Най они ôтъ васъ почуютъ розумне слово, а я вже дальше съ ними выведу кôнця“.

П. Семенъ теперь вже совсѣмъ роздобрухався. Ôнъ посадивъ арендаря коло себе и почавъ перебирати господарѣвъ, съ котрыми можнабы зачинати дѣло. По довгихъ розговорахъ стало на тôмъ, що п. Семенъ обѣцявся попросити кôлькохъ господарѣвъ, почастувати и погостити ихъ у себе та пôдкинути пôдпалу.

П. Семенъ теперь самъ пôзнавъ, що ôнъ доси стоявъ ôтдалеки ôтъ громады та що не згôрше булобъ прихилити до себе хочь яку частку громадянъ. Ôнъ попросивъ до себе кôлькохъ господарѣвъ и почавъ ихъ гостити та при тôмъ розводити свои жалѣ. Зôйшла бесѣда на громадскй справы.

„Отъ мы бы радй почути ваше слово, пане професоръ“, говорили господарѣ. „Вы письменнй, такъ вы можете намъ порадити, якъ що слѣдъ намъ робити. У насъ така закрутанина, що й путя не выведешь. Богъ єго знає, чія вина, а лихо верхомъ львеся зъ всѣхъ бокôвъ. Отъ процесуємось, процесуємось за то пасовиско, а кôнця не ма. Мабуть загирила нашу справу наша жь таки громадска старшина. Плати та плати на той процесъ, а правды годѣ дôждатися. Треба бъ намъ змѣнити старшину громадску, най бы наша справа не загибала.“

„Такъ коли вы радй мене послухати“, говоривъ п. Семенъ, „то я бы й давъ вамъ мою раду. Добре вы кажете, що треба змѣнити старшину, бо она вамъ ничого не вдѣяла доброго, а лиха чи мало наварила. Отъ якъ бы вы выбрали до рады громадскои Матвѣя Свистуна, Прокопа Перця, Данила Смалюха та Гринька Карбового, а вôйтомъ настановили Кôндрата Макогона...“

„Та се жь самй двôрскй заушники“, въ одинъ голосъ озвались всѣ.

„Гай, гай, люде добрй, не знаєте вы, съ котрого кôнця почати!“

„Тажь они всѣ за дворомъ потягнутъ.“

„Най буде по вашому, що они за дворомъ тягнутъ. Тому жь я кажу, щобы ихъ выбрати до рады. Теперь они тягнутъ за дворомъ, а якъ станутъ радными, такъ будутъ мусѣли стояти за громадою. Теперь они йдутъ по своѣй воли, куда хотятъ, бо надъ ними не має громада ніякои силы. А якъ они будутъ радными, тогды мусятъ слухати волѣ громады и боронити єи справы. Ктожь для добра громады прихильный, сей останеся прихильнымъ, хочь не буде въ радѣ. Чи не такъ?“

---

*) Вашь дописователь, що пише сю статійку, має однымъ монахомъ скитскимъ писану книгу церковнои исторіи.

доперва гдесь за тыждень по выданю дотычного Ч-ла „Дѣла“, и то довѣдався ажь въ „Gazety Narodowej“, яко очевидно свого найлѣпшого и єдиного жерела въ справахъ рускои народности дотыкаючихъ.

Мы констатуємо тѝ факты нынѣ тôлько для того, щобы объяснити ними дальшій, не менше явный фактъ, выплываючій зъ попереднього яко природна и совсѣмъ логична его консеквенція, — а тымъ фактомъ єсть: взаимне ôтчуженье рускаго населеня ôтъ органôвъ правительственныхъ, рѣзкій продѣлъ, якій творится и що разъ бôльше розширяєся помежи цѣлою одною, черезъ конституцію до удѣлу въ праводавствѣ покликаною, тримиліоновою масою населеня, а администрацією, котрôй таяжь конституція назначуе задачу: выконуваня спôльнои волѣ Короны и народу, стереженя загальныхъ интересôвъ того зборового тѣла супротивъ захланности и самоволѣ интересôвъ приватныхъ, єдиниць, клясъ, а, якъ у насъ въ Австріи, такожь и поодинокихъ народностій; въ кôнци: сталого посередництва межи обома складовыми частями згаданого зборового организму, с. є. межи Короною и народомъ, совѣстного обзнакомлюваня однои части о мнѣнію, жаданяхъ, потребахъ и чувствахъ другои и на ôтворотъ; въ загалѣ задачу, котрои администрація, навѣть колибы складалася зъ самыхъ геніяльныхъ людій, безъ неустанного удержованя якъ найтѣснѣйшои звязи зъ дотычнымъ населеньемъ, ани въ малôй части сповняти не може.

Можутъ нашѝ краєвѝ геніи администраційнѝ легковажити собѣ въ своѣй геніяльности згадане ôтчуженье; можутъ єго навѣть, уповнѝ штучно докола себе вытвореною польскою атмосферою, совсѣмъ игнорувати; тымъ не менше таке ôтчуженье єсть крайною аномалією въ конституційнôй державѣ; тымъ не менше оно єсть у насъ такъ явнымъ и такъ доконечнымъ фактомъ, якъ доконечне и очевидне муситъ бути ôтчуженье взаимне двохъ, зôйшовшихся въ однôй хатѣ, людій, зъ котрыхъ одинъ языка другого розумѣти и уживати не може, а другій не хоче.

Тримиліонова маса рускаго населеня хотьбы при найщирѣйшôй волѣ, ани польского слова зъ себе добути, ани польскои мовы, ôтзываючоися до неи зъ шкôлъ, судôвъ и политичныхъ урядôвъ вырозумѣти не може; зъ другои стороны краєва администрація, хочбы пôсля елементарныхъ правилъ политики, повинна и (якъ свѣдчатъ справы податкôвъ) могла, не хоче порозумѣтися съ пôдданою собѣ тоюжь масою населеня, въ єи языцѣ.

Народъ рускій и его интелигентнѝ проводирѣ, граючѝ въ тыхъ „жмуркахъ“ пасивну тôлько ролю „слѣпои бабки“, можутъ и мусятъ отвѣчальнôсть за устроєнье тои поучаючои забавки ôтперти ôтъ себе, и — честь кому честь — здати въ цѣлости на геніяльныхъ єи аранжерôвъ.

(Дальше буде.)

ДОПИСЬ.

Зъ Жовквы. (*Еще разъ о Выдѣлѣ повѣтовôмъ и о „dwóch obrazkach z ramkami Jana III. króla polskiego“.*)

Въ ч. 87 „Дѣла“ въ дописи зъ Жовквы наведено дословно ухвалу Выдѣлу пов. зъ 27 липця с. р. ч. 365. Признаюся щиро, що на разѣ самъ не порозумѣвъ я досяглости сеи ухвалы, бо думавъ я, що має она лише цѣль польонизаційну, а теперь добачаю въ нѣй щось важнѣйшого и подивляю велику практичнôсть и быстроумнôсть сеи ухвалы.

Вже по рускихъ селахъ и по мѣсточкахъ розбсланѝ образки „Jana III króla polskiego z ramkami“ висятъ собѣ въ школахъ на стѣнѣ. Чи учителѣ (мѣсто учити рускихъ дѣтій практичныхъ наукъ) розводятся надъ значеньемъ тыхъ „dwóch obrazków“ — сего єще не знаю; на кождый случай однакъ трудна задача тыхъ учителѣвъ, бо тіи образки дуже маленькѝ, непоказнѝ, а самѝ фотографіи нибы макомъ засѣянѝ особами, такъ що навѣть старше и вправне око муситъ добре приглядатись, щобы где-що розпôзнати на нихъ. Рѣчь про тоє певна, що рускѝ дѣти не богато зъ тыхъ образкôвъ скористаютъ, а якъ мимо 500-лѣтного панованя Польщи мы остали Русинами, такъ и тѝ образки не перетворятъ насъ на Полякôвъ.

Якужь цѣль маютъ отже тѝ образки „z ramkami?

Въ тôмъ взглядѣ для поясненя читайте напись на тыхъ образкахъ: „nakładem ks. Józefa Nowakowskiego Opata i Proboszcza Żółkiewskiego. Cały dochód ze sprzedaży przeznaczony na posadzkę marmurową do kościoła Żółkiewskiego“, — тай пригадаймо собѣ, що за тѝ образки заплатити треба **3** зр. в. а., а они оба разомъ „z ramkami“ не коштуютъ навѣть 1 зр. в. а.

Жовкôвскій костелъ зъ давенъ давна має бôльше фондôвъ, якъ потреба; парафія єго численна и богата, не самѝ селяне (якъ у Русинôвъ) але и дѣдичѣ, урядники та и мѣщане суть єи членами. Парохови сего костела захотѣлось доконче **мармуровои пôдлоги коштомъ рускихъ громадъ**, — забули видно ks. Opat, що церкви нашѝ деревянѝ, ôтъ нужды похиленѝ, що черезъ дѣравый дахъ иногды тече вода на правовѣрныхъ христіянъ въ часѣ набоженьства. Парохови жовкôвскому захотѣлось ажь мармуровои пôдлоги безъ нарушеня кишенѣ своихъ парафіянъ богатыхъ. И для того треба було выстаратись о фотографіи, черезъ услужный Выдѣлъ повѣт. розбслати рускимъ громадамъ, а тогды буде мармурова пôдлога въ костелѣ. Справдѣ, бачите, мудрый и цѣкавый плянъ, бо въ повѣтѣ жовкôвскôмъ єсть 71 селъ, 2 мѣсточка и 1 мѣста, разомъ 74 по 3 зр. значитъ **222 зр. в. а.**, — поважна сума на мармурову пôдлогу. Якъ сей капиталъ вложится тымчасово до щадницѣ, и якъ єще въ той самъ способъ розôшлеся по рускихъ громадахъ кôлька новыхъ образкôвъ, або щось подôбного выдумаєся, — тогды латиньскѝ парафіяне будутъ собѣ походжувати по мармуровôй пôдлозѣ, невеликимъ коштомъ узысканôй и будутъ голосити вразъ съ польскими газетами „niech żyje ks. Opat za marmurową posadzkę!“ А Русины, потакуючи головами, скажутъ: „правда — заслуга велика, а парафіяне жертволюбивѝ; у насъ до такого не прійде“.

Такъ у насъ розумно дѣло ведеся, безъ шуму и крику; у насъ зъ малои хмарки бував дощь. А нѣмецкѝ газеты пишутъ: „polnische Wirthschaft“, а щожь мы на тоє? Чи мы принимаємо таку „polnische Wirthschaft“ за свою „ruthenische Wirthschaft“? Русинôвъ стати на контушь для п. Вайгарта (300 зр.) и на мармурову пôдлогу (доси 222 зр. прелиминовано) для жовкôвского костела, а самѝ ходимо въ подертôй сукманѣ, мясо и на Великдень народови не приснится; добре вино и на смертнôй постели на гадку намъ не прійде, а церкви нашѝ?.., До тои господарки нашои ôтносится народна приповѣдка: „Кто чого вартъ: ощепокъ часнику — а булка масла“.

Сумъ береся головы придивлятись тяжкôй байдужости и непорадности нашихъ людій; на 74 мѣстцевостій (на 55.000 душь рускихъ) не знайшлася однѣсенька рада громадска, котрабы въ дорозѣ правнôй выступила противъ такимъ надужитямъ пов. Выдѣлу, тай поспыталася єго о компетенцію до самовôльного накладаня на народъ рускій нового додатку до податкôвъ.

Не дивуюсь, що парохъ латиньскій щадитъ гроша своихъ парафіянъ и хоче легкимъ коштомъ уставити въ костелѣ мармурову пôдлогу, та жаль тяженькій на просвѣченыхъ Русинôвъ, що не пôднесли протесту противъ такимъ ухваламъ Выдѣлу, котрый въ тыхъ двохъ лише случаяхъ обертає суму **522 зр. в. а.** загального гроша на цѣли приватнѝ.

Чижь мы Русины кромѣ потакуваня головами ничого бôльше не научимося?

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Рада державна.*) Засѣданье рады державнои зъ суботы (дня 18 л. с. м.) єсть незвычайнымъ въ исторіи австрійского парляментаризму. Того дня ôтбулись властиво ажь два засѣданя и оба тревали незвычайно довго: перше ôтъ годины 10 передъ полуднемъ до 5 по полудни, друге ôтъ 7 вечеромъ до 4 рано. Єще николи ôтъ часу заведеня парляментаризму въ Австріи не радила палата 16 годинъ. Але суботнѝ засѣданя не однымъ тôлько довгимъ тревань емъ незвычайнѝ, але такожь завзятою борбою, котру сточили въ то ень обѣ партіи: централистôвъ и автономистôвъ. Побѣда остала по сторонѣ автономистôвъ (правицѣ). На порядокъ дневный ранѣшного засѣданя були поставленѝ три справы, котрѝ палата послôвъ мала рѣшити передъ феріями святочными. Перша була справа будовы желѣзницѣ боснійскои, друга потвержденье выбову послôвъ зъ горѣшнои Австріи, а трета реформы податковои. Централисты не хотѣли, щобы справа выбору горѣшно-австрійскихъ послôвъ була рѣшена передъ святами, длятого, що противъ выбору тыхъ послôвъ (автономистôвъ) внѣсъ кн. Кар. Ауерспергъ (централистъ) зажаленье неважности до трибуналу державного. Централисты отже хотѣли впередъ мати рѣшенье трибуналу, котре вправдѣ не уневажнилобы выбору, але все таки послужилобы централистамъ яко оружіе при борбѣ въ палатѣ противъ автономистамъ.

Щобы отже не допустити до обрадъ надъ выборомъ горѣшно-австрійскихъ послôвъ, послы-централисты забирали безъ потребы голосъ въ справѣ будовы желѣзницѣ и держали довгѝ бесѣды и ставляли всякѝ поправки. Такъ протяглось засѣданье до 5 год. вечеромъ. Однакожь централистамъ пôдступъ не удався, бо вызначено друге засѣданье вечѣрне. Єще ранѣшного засѣданя внѣсъ бувъ посолъ Шенереръ, щобы змѣнити порядокъ дневный, т. є. щобы впередъ взяти пôдъ обрады справу регуляціи грунтового податку. Однакожь тоє внесенье упало. Въ оборонѣ правосильности выбору горѣшно-австрійскихъ послôвъ выступавъ др Линбахеръ. Выбôръ затвержденo хоть не значною бôльшостію голосôвъ. При дискусіи надъ регуляцією грунтового податку выкликали централисты бурду пôдчасъ бесѣды совѣтника секційного Маєра, котрый говоривъ за тарифою, уложеною комисією центральною. За принятьемъ регуляціи податку грунтового промовлявъ около 3 год. рано пос. Кшечуновичь выказуючи, що централисты не знаютъ убожества людности Галичины и недостачѣ силъ консумційныхъ въ Галичинѣ, бо колибъ о тôмъ знали, не наставалибы на обтяженье Галичины высокими податками грунтовыми.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. (*Рухъ нигилистичный*) о кôлько бувъ на якійсь часъ за диктатуры Лорисъ-Меликова притихъ, на тôлько теперь зновъ зачинає пôдноситись. Дуже часто теперь стрѣчаємось въ россійскихъ дневникахъ съ такими вѣстами, якъ ôткрытье тайнои друкарнѣ, появленье новои революційнои газеты або проклямаціи сими днями навѣть съ такою вѣстію, якъ новый замѣреный атентатъ на житье царя. И такъ доносятъ газеты, що пôдчасъ переѣзду царя зъ Ливадіи до Петербурга въ першихъ дняхъ грудня приготовили нигилисты новый пôдкопъ пôдъ желѣзну дорогу, котрою переѣзджавъ царскій потягъ. Полиціи удалось перешкодити експлозіи въ послѣдныхъ вже хвиляхъ. Petersburg. Herold пише въ тôмъ дѣлѣ: „Пôдъ Славгородомъ ôткрыла полиція въ стодолѣ при самôй дорозѣ желѣзнôй передъ самымъ выѣздомъ царя зъ Ливадіи свѣжо выконаный тунель пôдъ шины. Злочинця єще не злапано. Властитель земскій, до котрого тая стодола належала, застрѣлився; одинъ єго сынъ бувъ засужденый на Сибѣрь, а другій пропавъ гдесь по ôткрытю тунелю.

Въ Москвѣ ôткрыла недавно полиція тайну друкарню. Видко отже, що тайнѝ друкарнѣ суть розсыланѝ по всѣхъ головнѣйшихъ центрахъ Россіи.

(*Демонстрація студентôвъ московского университета*) скôнчилась тымъ, що зъ 400, арештованыхъ и осадженыхъ въ депортаційнôй вязници выпущено на другій день 100, а на третій всѣхъ прочихъ, кромѣ шѣстьохъ, котрѝ будутъ переданѝ судови яко проводирѣ студентского розруху. Пôсля новѣйшихъ вѣдомостій демонстрація студентôвъ зновъ повторилась. Университетъ замкнено.

Туреччина. Найновѣйшѝ вѣдомости про хôдъ справы гречес.о-турецкои стверджаютъ нашѝ здогады, що залагодженье спору межи Портою а кабинетомъ Комундуроса єсть рѣчію не такъ легкою. На проєктъ, котрый выйшовъ ôгъ Франціи, щобы Порта ôтступила Греціи кромѣ обѣцяныхъ въ нотѣ зъ 3 с. м. области єще островъ Крету, — Порта не хоче згодитись, а Греція въ загалѣ не хоче ніякого помирительного суду, котрый малибы пôсля предложеня Франціи взяти на себе державы.

Нѣмеччина. Антисемитска агитація въ Нѣмеччинѣ не сходитъ зъ порядку дневного, о ничôмъ бôльше въ теперѣшнôй хвили нѣмецкій народъ и нѣмецкѝ письма не толкуютъ, якъ о жидахъ. Пытанье жидôвске втиснулось сегодня и въ уряды и въ школы (въ университеты и гимназіи). Въ Берлинѣ ôтбуваются бурливѝ зборы, на котрыхъ Нѣмцѣ сокрушаютъ жидôвъ, навѣть цитаты зъ ихъ тальмуда. На зборахъ не обходится безъ рôжныхъ непорядкôвъ и сценъ: жидамъ скидаютъ шапки зъ головъ, выкидаютъ ихъ за дверѣ и т. д. Печать т. зв. поступова нѣмецка инсинуовала правительство нѣмецке (Бисмарка), що оно тайно спріяє рухови противжидôвскому. Nord. Allg. Ztg. рѣшучо кондемнуе такѝ инсинуаціи а противно, утверджає, що коли такѝ агитаціи будутъ продовжатись, то правительство готово взяти пôдъ розвагу проєктъ обмеженя права народныхъ зборôвъ и заострити надзôръ надъ зборами, — колибъ съ такимъ внесеньемъ выступивъ кто въ рускôмъ соймѣ.

Ишпанія. Правительство ишпаньске рѣшило жадати пашпортôвъ ôтъ прибуваючихъ въ границѣ Ишпаніи чужоземцѣвъ.

Англія. Послѣдна нарада министрôвъ була посвячена выключно справамъ Ирляндіи, а именно раджено надъ проєктомъ реформы аграрнои и надъ средствами выняткôвими для зеленого острова. Що до реформы аграрнои, то пôсля донесень дневникôвъ мало министерство згодитись на розширенье власности земскои селянъ и на ôтданье имъ на власнôсть грунтôвъ неуправляемыхъ. Средства матеріяльнѝ на тоє увлащенье селянъ має дати держава. Той проєктъ правительства мусигъ однакожь єще бути принятый черезъ парляментъ. Що до средствъ выняткôвыхъ въ Ирляндіи, котрыхъ ухвалы зажадае правительство ôтъ парляменту заразъ по єго скликаню, то они заключаются въ трехъ точкахъ: 1) загальне розоруженье 2) заказъ всякихъ политичныхъ зборôвъ и 3) завѣшенье акту „Habeas Corpus“. — Зъ Ирляндіи доносятъ о новыхъ аграрныхъ убійствахъ. Листа присяжныхъ, выльосованыхъ для вердикту въ справѣ Парнеля и другихъ ирляндскихъ агитаторôвъ, обнимае 14 либералôвъ а 10 консерватистôвъ. Зъ тыхъ 24 присяжныжъ сторона вылучае 12 присяжныхъ, а оставшѝ 12 маютъ выдати вердиктъ. На кошта процесу Парнеля зôбрано вже надъ 10.000 фунтôвъ штерлингôвъ (100.000 зр.)

Ромунія. *Атентатъ на ромуньского министра Братіяно.* Зъ Букарешту донѣсъ телеграмъ зъ дня 14 с. м., що коли министеръ Братіяно выходивъ того дня зъ сойму, кинувся на него съ ножемъ низшій урядникъ министерства финансôвъ, Петрару. Братіяно успѣвъ схватити злочинця за руку и тымъ способомъ нôжь проколовъ тôлько сурдутъ на грудяхъ. Однакожь при бореню зôставъ министеръ легко скалѣченый въ голову и руку. Тымчасомъ депутованый Гога ударивъ злочинця палицею по головѣ такъ, що тому ажь нôжь зъ рукъ выпавъ. Возьнѝ соймовѝ и депутованѝ увязнили Петрару. Якъ пôзнѣйшѝ телеграмы доносятъ, Петрару покусився убити министра зъ препорученя тайного комитету, прозвавшогося „комитетомъ пятьдесяти“. Комитетъ той вже давнѣйше пôславъ бувъ Братіянови засудъ на смерть. Петрару бувъ давнѣйше директоромъ гимназіяльнымъ, але разъ спроневѣривши грошѣ призначенѝ на пенсію учителѣвъ покинувъ свою посаду. Послѣдними часами вступивъ за малу плату яко низшій урядникъ до министерства финансôвъ. Числитъ около 40 лѣтъ, має жену и четверо дѣтій. Передъ сповненымъ атентатомъ не було єго два дни дома. Петрару при першôмъ слѣдчôмъ допытѣ признавсь, що належитъ до тайного „комитету пятьдесяти“, але жадного товариша того комитету не схотѣвъ выдати. Правительство ромуньске однакожь предприняло многѝ ревизіи у пôдозрѣныхъ личностій, при чѣмъ поарештовало многихъ людій, навѣть такихъ, о котрыхъ безучастности въ тôмъ дѣлѣ заразъ пересвѣдчилося и повыпускало на волю. Межи увязнеными знаходятся двѣ женщины и одинъ выслуженый генеральный прокураторъ.

НОВИНКИ.

Впр. Василій Проданъ, ексархъ катедральный, предсѣдатель буковиньскои „Рускои Рады“, одинъ зъ найдѣятельнѣйшихъ Русинôвъ Буковиньскои Руси, упокоився въ четверъ минувшого тыжня въ Лашкôвцяхъ, коло Коцманя по довгихъ тяжкихъ болѣзняхъ (ранъ въ жолудку) въ 72 роцѣ свого многодѣятельного житя. Вѣчная ему память!

— **Зъ Войнилова,** ôтъ тамошныхъ мѣщанъ одержали мы радôстну вѣдомôсть, що въ Войниловѣ закладаеся **каса пожичкова** зъ иниціятивы самыхъ мѣщанъ. Въ письмѣ до насъ пишутъ мѣщане: „Народне вѣче во Львовѣ загрѣло и въ насъ почутье народне и щобы мы не були такъ якъ доси ôтъ кождого упослѣженѝ, загадали мы завязати въ нашôмъ Войниловѣ касу пожичкову. Три нашѝ мѣщане: Петро Дурбакъ, Янко Дуркало и Иванъ Медвѣдь вернувши зъ вѣча народного зô Львова, почали намъ розновѣдати, якъ тамъ нашѝ народолюбцѣ за нашимъ народомъ промовляли, якѝ резолюціи ухвалили — и мы почали думати, якбы и намъ доходити тои цѣли. Мы зважили, що треба зачинати насамперед найтяжшу рану на нашôмъ тѣлѣ гоити, а тота

рана — то наше убожество... И для того то мы постановили заложити пожичкову касу, зъ котроибы нашь братъ въ тяжкôй потребѣ мôгъ запомочися, а не потребувавъ зъ конечности перебивати жидôвскѝ пороги... На першій разъ 31 мѣщанъ щирѣйшихъ нашихъ зложили 246 зр., а єсть надѣя, що буде и бôльше. Пересылаємъ Вамъ списъ членôвъ нашого товариства касового". (Задля браку мѣстця въ сѣмъ числѣ подамо сей списъ въ слѣдуючôмъ.)

— **Ôтгомôнъ зъ обходу Іосифиньского** Якъ то мы вже свого часу звѣщали, ц. к. намѣстництво заборонило въ ôтчитѣ п. Барвѣньского „Въ столѣтнѝ роковины вступленя на престолъ цѣс. Іосифа II" ôтчитувати на вечерѣ дня 17 (20) падолиста уступъ, наведеный дословно зъ К. Шайнохи „Dwa lata dziejów naszych" въ котрôмъ тойже на пôдставѣ достовѣрныхъ польскихъ жерелъ доказує, що паны въ Польщи арендовали рускѝ церкви жидамъ. Пôдчасъ ôтчиту на згаданôмъ вечери п. Барвѣньскій поминувъ сей уступъ и згадавъ лише о заказѣ ц. к. намѣстництва. Дирекція полиціи добачила въ згадцѣ за аренды церковъ демонстраційне переступство урядового заказу и засудила п. Барвѣньского на гривну 50 зр. а. в. Противъ сего засуду внѣсъ п. Б. рекурсъ до Намѣстництва.

— **Библіотека найзнаменитшихъ повѣстій.** Зъ давна почуваєся у насъ потреба выдаваня библіотеки повѣстій, котрабы могла заступити въ рускихъ домахъ мѣстце чужосторонныхъ: польскихъ и нѣмецкихъ библіотекъ, а тымъ способомъ спинила вынародовленье молодого поколѣня, особливожь нашихъ женщинъ. Тôй цѣли має ôт повѣсти „Библіотека найзнаменитшихъ повѣстій". Маємо надѣю, що такъ пожиточне и давно выжидане выдавництво стрѣтитъ щиру и сердечну симпатію у всѣхъ рускихъ кругахъ. Съ новымъ рокомъ розпôчнесь печатати сензаційна повѣсть *Раймунда:* „Въ оборонѣ чести". Предплату принимаютъ часописи „Дѣло" и „Зоря".

— **О. Іоанъ Трембицкій,** деканъ и парохъ Болехôвскій совѣтникъ консисторскій упокоився въ 75 р. житя а 48 священьства.

— **Товариство „Руска Рада"** во Львовѣ выдало брошуру „Конскрипція" для поученя народа при надходячôмъ списѣ жителѣвъ.

(*Т.*) **Зъ пôдъ Станиславова** пишутъ намъ: Дня 29 листопада с. р. ôтпраздновано въ Станиславовѣ Іосифиньскѝ роковины торжественнымъ богослуженьемъ въ мѣйскôй церквѣ. Пôдчасъ богослуженя и парастасу окрôмъ представителѣвъ трехъ рускихъ товариствъ (филіи „Просвѣты", филіи общ. им. Качковского и рускои бурсы) и численного народа, були присутнѝ мѣстцевѝ власти политичнѝ, судовѝ и финансовѝ, всѣ въ святочныхъ строяхъ. Тетраподъ бувъ украшеный портретомъ Іосифа II и вѣнцями трехъ рускихъ товариствъ съ синожовтыми шарфами. Рôвночасно ôтправлювано въ мѣстцевôмъ костелѣ богослуженье за полеглыхъ зъ р. 1830. По тôмъ богослуженю тутешна польонія съ braćmi mojżeszowego wyznania дефильовала демонстраційно при ôтголосѣ музики по при руску церковь на жалôбне набоженьство до жидôвскои божницѣ. Дня 12 грудня с. р. Выдѣлъ филіи „Просвѣты" въ Станиславовѣ устроивъ „ôтчиты" въ память Іосифиньскихъ роковинъ. На ôтчиты прибули члены селяне и мѣстцева и околична интелигенція численно. Саля, въ котрôй члены зôбралися, була пристроєна портретами цѣс. Іосифа II и Францъ Іосифа I. Професоръ Е. Желехôвскій яко предсѣдатель филіи повитавъ зôбраныхъ и выкладавъ дуже занимательно о житю и дѣлахъ Іосифа II, особенно о єго дѣлахъ для бѣдного пригнетеного неволею руского народу. По выкладѣ наступили деклямаціи, именно товаришь Ив. Пѣрановскій деклямувавъ стихъ „Іосифъ II яко орачъ", а товаришь Т. Смольницкій стихи Могильницкого: „Повѣсть старого Савы зъ Пôдгôря, австрійского вояка" и „Вôйтъ Подôльскій". Деклямаціи тіи выпали удачно, особенно подобалася деклямація „Повѣсть старого Савы". — На зôбраню видѣли мы також членôвъ общ. им. Качковского. Въ загалѣ и въ нашôй Станиславôвщинѣ объявляєся межи Русинами духъ солидарности и згоды, котрому сердечно желаємо успѣха.

— **Зъ Коломыѣ** доносятъ намъ, що дня 9 н. с. грудня уконституовалася Коломыйока рада повѣтова. Предсѣдателемъ выбраный п. Франц. Ясѣньскій, заступникомъ Впр. крыл. Кобляньскій, членами: о. Левицкій, о. Крушельницкій, п. Александеръ Агопоовичь, п. Богдановичь и п. Визельбергъ.

— **Рускій орнаментъ.** Зъ пôдъ прасы хромо литографичнои тутешного музея промыслового выйшовъ недавно стараньемъ п. Людвика Водзицкого першій зшитъ кольорованого Альбумъ, представляючій мережки и вышивки (гафты) нашого руского селяньства. Авторъ подавъ въ тôмъ збôрничку, обнимаючôмъ 10 сторôнъ, лишь гдеякѝ, добôрнѣйшѝ пробы зъ помѣжь невычерпаного матеріялу, якій подає намъ тая галузь нашого домородного а такъ гарного ручного промыслу, але ôтдавъ ихъ вѣрно, въ всѣхъ яркихъ краскахъ, якими нашѝ сельскѝ дѣвчата и жѣнки тѝ выробы вытворюютъ. Артизмъ нашого селянина, котрому може, якъ здавалобыся и спрацьована та може нескладна рука, и бракъ взорôвъ и въ кôнци недостаточный матеріялъ стоитъ въ дорозѣ, представляєся въ тыхъ оказахъ такъ свѣтло, що справдѣ дивуватися треба, зъ ôтки у него взялася при єго нуждѣ и давнôй неволи зъ однои стороны така спосôбнôсть пôдъ взглядомъ техничнымъ а зъ другои тôлько естетичного смаку, такій засôбъ оригинальнои творчои фантазіи, котра може навѣть засилити штуку наукову образованыхъ сферъ. Тыми взôрцями выявляє по части нашь нарôдъ свои идеалы а для тыхъ шукає ôнъ ôтповѣднои, красной формы; разъ знайдена и принята форма иде ôттакъ въ наслѣдствѣ зъ поколѣня въ поколѣнье, зъ отця на сына, зъ матери на дочку. Природа дѣйстна и єи творы въ свѣтѣ рослиннôмъ, простота и смѣла комбинація въ вязаняхъ фигуръ природныхъ съ власными фантастичными окрашенями и арабесками въ одну гармонійну цѣлôсть, се характеръ того домородного руского промыслу, котрый до нынѣ служивъ тôлько власнымъ збытковымъ потребамъ нашихъ селянъ; ними окрашаютъ они на сорочкахъ своихъ рукавы, ковнѣры и уставки, спôдницѣ и запаски, рантухи, сѣраки, гунѣ, а навѣтъ кожухи, бунды и килимы. Однѝ мовъ набитѝ рожечками або фіялками, на иншихъ перевиваєся на перемѣну хмѣль съ повоємъ або зелена рута съ цвѣтомъ маковымъ, чи гвоздикъ съ дзвôночками пôльными, а знову на иншихъ розбѣгаются стовпцѣ мовъ розсохи и знову сцѣпляются, якъ живый плôтъ переплетеный матѣринкою а еще иншѝ, уладженѝ на видъ архитектоничный, представляютъ милый для ока видъ цѣлого системы оздôбъ, уживаныхъ при структурѣ стовпôвъ школы іоньскои а часомъ пригадуютъ навѣть окрасу похожу на цвѣтъ льотосу а уживану въ рѣзьбахъ и будовництвѣ старо-египетскôмъ. Заходомъ п. Вербицкого знайдутъ тотѝ краснѝ плоды сѣльскои фантазіи приступъ и до сальонôвъ паньскихъ явъ и до варстатôвъ артистôвъ, моднярокъ и промысловцѣвъ цѣлого просвѣченого свѣта. Якъ зачуваємъ впроваджено уже тѝ взоры въ Вѣдни до науки рысунку взорôвъ въ школѣ женьскôй рысункôвъ, — такъ отже сферы педагогичнѝ за границею першѝ звернули на нихъ око. Вступне слово до того першого зошиту — має ихъ всѣхъ бути 10 — выйшло не лишь въ польскôмъ, але за стараньемъ центрального Выдѣлу тов. „Просвѣты", котрый на тоє вплынувъ, такожь въ рускôмъ языцѣ. Честь єму за тоє!

(*В*) **Зъ Ольхôвця** (коло Мѣльницѣ) пишутъ намъ: Вô второкъ 14 л. грудня була у насъ до 9-тои годины въ вечеръ погода тиха и ясна. О 9-тôй блиснуло въ восточнôй сторонѣ, а за хвилю роздався въ воздусѣ сильный гукъ грому, блискавиця и грôмъ. Тоє повторилось еще два рази и въ мигъ звѣявся сильный пôвнôчно-западный вѣтеръ, котрый дувъ снѣгомъ и не устававъ до полудня въ середу.

— (*В.*) **Зъ Богородчаньского Пôдгôря.** (*Нова церковь въ Иваникôвцѣ, деканата Станиславôвского — посвященье тоижь дня 20 падолиста 1880.*) Въ нынѣшныхъ часахъ церковь нову поставити, не маловажна рѣчь. Не дуже то радôстно и охотно пріймає патронъ таку вѣсть; тую шесту часть выходити у нынѣшныхъ дѣдичѣвъ и патронôвъ, то гôрка година, а єсли еще где патронъ и съ паномъ Старостою порозумѣєся, ого, то вже справа конкуренційна и по кôлька лѣтъ не може рѣшитися въ користь церкви; — а всежь якъ змилуєся якій добродушный вельможа дати матеріялъ на церковь, — то кôлько то разôвъ треба за тымъ поѣхати, попôдъ паньскѝ пороги настоятися, намерзнутися, закимъ до пана замельдує льокай — бо то панъ довго спитъ, а закимъ гумору набере съ священикомъ поговорити, а до того еще въ конкуренційнôй справѣ, на то треба ангельскои терпеливости. Мôй Боже! Где дѣлась давна вельможна шляхта и ясне паньство, що то тысячами тысячій сыпало на будовы святынь? Нынѣ такѝ лиця, якъ княгиня гр. Старжиньска зъ Задарова, або панѣ Цивѣнска зъ Делѣєва, що мурованѝ церкви своимъ коштомъ въ тыхъ селахъ поставили, суть знаменитыми рѣдкими вынятками. Мы знаємо навѣть такихъ патронôвъ, котрѝ при обсадженю опорожненыхъ приходôвъ волятъ такого священика на свôй приходъ, котрый не предпринимавбы жаднои будовы, а тымъ менше будовы новои церкви, хотяйбы навѣть сама нагляча потреба заходила стареньку давно замкнути. Еще богато по нашôй рускôй землѣ такихъ селъ и мѣсточокъ, где зъ историчныхъ рабскихъ панщизняныхъ часôвъ святынѣ хилятся въ руины — но за то обôчь нихъ гордо взносятся мурованѝ корчмы и безчисленнѝ шинки, тоє невысихаєме жерело паньскои буты и зыску — а народнои нужды и деморализаціи.

Никто не заперечитъ, що найперша и найбôльша заслуга, що днесь стала нова церковь въ Иваникôвцѣ, припадає тому, котрый давъ початокъ такому прекрасному дѣлу, котрый выходивъ и выпросивъ матеріялъ будôвляный ôтъ Вп. наслѣдникôвъ патрона бл. п. Антонія Ремера. Тымъ головнымъ моторомъ нынѣшнои окрасы села Иваникôвки, єсть бл. п. покôйный Всч. о. Іоанъ Руденьскій. Єго то неутомимымъ заходомъ и стараньемъ прилагоджено хорошій будовляный матеріялъ, но люта смерть перетяла всѣ єго пляны и замыслы, а докôнченье предпринятого дѣла припало наслѣдникови, Всч. о. Зенону Сѣменовичу, завѣдателеви дотыхчасовому того прихода. Величати намъ не треба, бо якъ то кажутъ: „Конець дѣло хвалитъ". Всч. о. Сѣменовичь не щадивъ ни труду ни заходу, не теряючи часу, енергично и ревно ввявся съ весною до дѣла, а помимо многихъ перешкодъ, а що найважнѣйша браку засобôвъ грошевыхъ (бо сама будова стоитъ звышь 2.000 зл.) въ протягу 6 мѣсяцѣвъ здвигъ красну, свѣтлу, велику и просторну, трираменну церковь. На увагу заслугує, що церковь побудована на хорошôмъ и приступнôмъ при шляху мѣстци, пôсля нашого обряда и змысла звернена престоломъ на всхôдъ, съ 5 копулами, котрѝ украшаютъ вызолоченѝ трираменнѝ рускѝ кресты на полумѣсяци побѣдоносно взносячися! Мы не сомнѣваємося, що и дальшимъ внутреннымъ окрашеньемъ и цѣлковитымъ довершеньемъ дѣла не менше ревно, радо и щиро займеся о. Сѣменовичь а такъ принесе славу Руси, церквѣ и народу!

Не ôтъ рѣчи буде признати, що до успѣшного и скорѣйшого выбудованя причинялися всѣ громадяне, но особлившою ревностію ôтличався честный и письменный начальникъ громады Иванъ Кôндратчукъ, котрый неôтступно своимъ доглядомъ и безкористнымъ проводствомъ причинився дуже до скорѣйшого укôнченя будовы — такожь и комитетовымъ: Федеви Слободзянъ, Петрови Зорѣй, Юркови Василикъ припадає заслуга и честь за ихъ труды, ч. Данилови Павликôвскому за добровôльну жертву 100 зр. — а въ конець и ч. Семенови Гуцулякови будôвничому и майстрови зъ Манявы (обôчь Солотвины) належится признательнôсть за красну и старанну роботу и точне додержанье речинця.

Коли такъ довершено цѣле дѣло, наступило въ храмовый празникъ св. Арх. Михаила, торжественне посвященье. На радôстне тоє торжество приспѣло ôсьмохъ священикôвъ зъ близького мѣсточка Лысця, приспѣли мѣщане съ воч. о. А. Андруховичемъ съ походомъ, зъ всѣхъ сторôнъ горнувся побожный нарôдъ. Чинъ посвященя и литургію совершивъ впр. о. С. Гарасимовичь, деканъ Станиславôвскій, въ сослуженю двохъ священикôвъ и двохъ діяконôвъ. Пôдъ часъ торжественнои литургіи ответне великолѣпному торжеству державъ Слово о. Владиславъ Паукъ душпастырь зъ Поховки. Многолѣтствія Є. Св. Папѣ, Є. В. Императору, Є. Впр. Іосифу, Вп. наслѣдникамъ патрона и побожнымъ прихожанамъ закôнчило свѣтле тоє торжество.

— Недавно обходили лѣкарѣ Вѣденьскѝ **сѣмдесяту рôчницю уродинъ** звѣстного лѣкаря и проф. университету **Гиртля.** Въ честь ювилята выбито золотый медаль. Ювилятъ жертвовавъ 1000 зр. на фондъ запомоги вѣденьскои кольегіи лѣкарскои.

— **Нова выправа до пôвнôчного бѣгуна.** Льондоньске товариство географичне занимаєся пляномъ новои выправы до бѣгуна, котра буде мати задачу выслѣдити дороги до землѣ Францъ-Іосифа и незнаныхъ територій пôдъ 79 и 80 степенями пôвнôчнои широкости.

Курсъ львôвскій зъ дня 22. л. грудня 1880.

	платятъ р.	кр.	жадаютъ р.	кр.
1. Акціи за штуку.				
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	279	—	282	—
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	170	50	173	50
Банку гип. галиц. по 200 р.	297	—	300	—
2. Листы заст. за 100 р.				
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	98	40	99	40
„ „ „ по 4% ав.	91	70	92	70
„ „ „ по 5% ав. період.	98	40	99	40
Банку гип. галиц. 6% ав.	102	—	103	—
Листы дов. гал. руст. банку п. 6%	101	50	103	—
3. Листы довжнѝ за 100 р.				
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92	—	94	—
4. Облиги за 100 р.				
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	98	—	99	—
Облиги комунальнѝ Гал. банку рустик. 6%	101	—	102	—
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100	50	102	—
5. Лосы мѣста Кракова	20	—	22	—
„ „ Станиславова	24	—	26	—
6. Монеты.				
Дукатъ голендерскій	5	54	5	64
„ цѣсарскій	5	56	5	65
Наполеондоръ	9	34	9	44
Пôвимперіялъ	9	65	9	75
Рубель россійскій срѣбный	1	57	1	71
„ „ паперовый	1	19½	1	21½
100 марокъ нѣмецкихъ	57	80	58	60
Серебро	99	50	100	50

(австр. валютою; безъ текучого куп. / безъ купону)

Для консументôвъ и торговельникôвъ
поручає
КАВУ
включно съ цломъ и опакованьемъ, franco на кожду почтову стацію австрійско-угорскои монархіи за попереднымъ присланьемъ або послѣплатою належитости за кильограмъ.

1a Цейлонъ найлучша перлова зр 2.—
1a великозерниста Куба „ 1.90
1a арабска правдива Мокка „ 1.70
1a найлучша Ява „ 1.55
1a досконала Ріо „ 1.35
1a найлучша Порторико „ 1.70
1a Ст. Доминго „ 1.55
1a найлучша Сантосъ „ 1.50
Въ пачкахъ à 4¾ кильо netto.

Г. Зингеръ, Тріестъ.
(G. Singer, Triest.)
Докладный **цѣнникъ** (Preis-Courant) высылаю на жаданье franco. (9—10)

Школьна Часопись,
письмо педагогично-литературне
для учителѣвъ и радъ школьныхъ
съ 1881 року буде выходити якъ доси 2 разы въ мѣсяць 1 (13) и 15 (27). Предплату, **на рôкъ 3 зр. на пôврôкъ 1 зр. 50 кр.** принимаютъ кромѣ редакціи „Школьнои Часописи" (ул. Ôрменьска, ч. 3) такожь всѣ редакціи львôвскихъ газетъ. Поручаємъ тоє старанне и пожиточне выдавництво всѣмъ пріятелямъ нашого школьництва.

БАТЬКÔВЩИНА,
газета посвячена переважно справамъ народа,
выходить ôтъ 1-ого Жовтня 1879-ого року у Львовѣ 2 разы на мѣсяць въ 1 аркуши. Передплата рôчна 2 зр. 50 кр., пôврôчна 1 зр. 30 кр.

Батькôвщина, указуючи на теперѣшне сумне положенье Русинôвъ, старає ся побудити всѣхъ и заохотити до згôднои працѣ для ратованя хочь тыхъ останкôвъ батькôвского добра, якѝ намъ ще лишили ся. Головно жь займає ся справою народа, указує на єго недолю и подає способы, якъ нуждѣ зараджувати.

Батькôвщина мѣстить особливо: 1) статѣ передовѝ, обговорюючѝ найважнѣйшѝ нашѝ бѣжучѝ справы; 2) статѣ науково популярнѝ, правничѝ, економичнѝ и и. Важнѣйшѝ зъ тыхъ статій: О книгахъ ґрунтовыхъ, О засидженю и задавненю приватныхъ правъ, Новѝ податки, Жиды, Русины и Поляки, Що намъ помочи може, Новый податокъ ґрунтовый и и.; 3) Вѣсти (дописи) зъ краю; 4) Що дѣє ся въ свѣтѣ (переглядъ политики внутреннои и заграничнои); 5) Новинки и всячина; 6) Вѣсти господарскѝ, промысловѝ и торговельнѝ.

Редакція Батькôвщины взялася такожь за выданье *Руского правотаря народного,* до чого позыскала мужѣвъ фаховыхъ, теоретично образованыхъ и зъ досвѣду знаючихъ нашѝ потребы. Доси выйшли 2 книжочки: 1) О опѣкунахъ и кураторахъ, написавъ Стефанъ Тихій; цѣна 12 кр., съ пересылкою 14 кр.; 2) Новый податокъ грунтовый, написавъ Харко Таранъ; цѣна 30 кр., зъ пересылкою 35 кр.

Адреса: **Администрація Батькôвщины у Львовѣ на пляцу Галицкôмъ нр. 15, I-ій поверхъ.**

КАРОЛЯ ВЕРНЕРА
ГУРТОВНА ТОРГОВЛЯ
поручає на свята
ВИНА угорскѝ, австрійскѝ, французскѝ, реньскѝ, мозельскѝ, маляга, мадере
Конякъ и Розолисы
по найдешевшихъ цѣнахъ
такъ на мѣру якъ и въ бутелькахъ. (3—6)

Выдає: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдає: **Маркилъ Желехôвскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 97. Львôвъ, Середа 17 (29) грудня 1880. **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ЗАПРОСИНЫ ДО ПРЕДПЛАТЫ
на рôкъ 1881.

Съ надходячимъ новымъ рокомъ просимо о якъ найскорше надсыланье предплаты на слѣдуючій рôкъ 1881, щобы мы могли вчасно означити накладъ и уладити точну высылку.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:

въ цѣлôй Австріи:	**За границею:**
на цѣлый рôкъ 8 зр.	на цѣлый рôкъ 10 зр.
на пôвъ року 4 зр.	на пôвъ року 5 зр.
на чверть року 2 зр.	на чверть р. 2 зр. 50 кр.

Предплата принимаєся ôтъ кождого часу.

Съ новымъ рокомъ буде выходити **Бібліотека найзнаменитшихъ повѣстій** по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣдного дня кождого мѣсяця. Предплата на *Бібліотеку найзнаменитшихъ повѣстій* чвертьрôчно 1 зр. 25 кр., пôврôчно 2 зр. 50 кр., цѣлорôчно 5 зр. а. в. Для предплатникôвъ „Дѣла“ и „Зорѣ“ **обнижаєся** предплата на *Бібліотеку* на 1 зр. чвертьр., 2 зр. пôвр., 4 зр. цѣлор. Вп. Читателѣ „Дѣла“ зможутъ за чвертьрôчною доплатою лишь 1 зр. майже що тыждня получати аркушъ дуже займаючихъ повѣстій.

Щобы означити скôлькôсть накладу „Бібліотеки повѣстій“, просимо о вчасне замовленье єще передъ новымъ рускимъ рокомъ. Такожь просимо о якъ найскорше вырôвнанье всѣхъ залеглостій.

Выборы посла
съ селяньскои групы Станиславôвъ-Галичь.

Выборы посла до сойму краєвого съ селяньскои групы выборчого округа Станиславôвъ-Галичь зôстали наконецъ розписанѣ *на день 27 сѣчня (8 л. лютого) въ вторникъ 1881.*

Важности сихъ выборôвъ не потребуємо, здаєся, близше поясняти. Тожь звертаючи увагу на вызначеный речинець сихъ выборôвъ, ôтзываємось до всѣхъ нашихъ Вп. Родимцѣвъ Станиславôвского и Галицкого округа выборчого, щобы завчасу приспособилися до надходячихъ выборôвъ и сполученными и єдинодушными силами старалися перевести выборы въ користь руского народа, котрый потребує ревныхъ, трудолюбивыхъ и свѣтлыхъ заступникôвъ для обороны своихъ правъ. Въ рѣшучôй хвили повинни устати всѣ непорозумѣня або особистѣ амбиціи, а чувство правдивого патріотизму повинно удержати въ рядахъ рускихъ выборцѣвъ повну солидарнôсть, безъ котрои годѣ надѣятися якого нибудь успѣха. Якъ одинъ мужъ стôймо на сторожи нашихъ правъ, вчасно устороняймо всякѣ незаконнѣ перешкоды, вырозумѣлостію и згодою скрѣпѣмъ нашѣ силы, а памятаючи, що тутъ ходитъ не о особисту почесть але о загальне добро руского народа, користаймо зъ сумныхъ досвѣдôвъ минувшихъ часôвъ и заявѣмъ нову силу нашу выборомъ руского посла.

Audacter calumniare.....!

I.

„Гонився за медведемъ, а заяця встрѣливъ“ — тую приповѣдку народну дуже живо нагадує крακôвскій „Czas“ своєю писаниною о Русинахъ. Довго мучився сей подвôйно офиціозный органъ, зъ якого боку надгризти твердый орѣхъ „рускои справы“ — и таки попавъ на своє: „Stugłowa hydra“ — якъ звычайно польскѣ дневники называютъ справу Русинôвъ — „znów podniosła głowę“. Польскѣ дневники перелякались, що тая стôлько разôвъ поборювана и вже мало що не за помершу оголошена Русь ожила новымъ житьемъ. Давный арсеналъ польскои журналистики на тему централизму, „лѣсôвъ и пасовискъ“, противавтономичныхъ стремлень Русинôвъ и т. п. бувъ вже въ части выстрѣляный, въ части на стôлько зôгнилый, що не давъ зъ себе ніякого ефектовного огню противъ народного вѣча Русинôвъ. А тутъ конче треба було пустити яку ракету, щобъ закрыти немилый для польскихъ шовинистôвъ горизонтъ Руси. По довгихъ клопотахъ попавъ наконецъ „Czas“ на новый, *хоть вже не въ першій* разъ уживаный спосôбъ, котрый въ довголѣтнôй практицѣ „Czasu“ неразъ вже уживався и то не безъ успѣха. Сей спосôбъ мѣстится въ латиньскôй приповѣдцѣ: audacter calumniare, — semper aliquid haeret. Та ледво кто мôгбы додуматись, що такого выгадавъ „Czas“. Въ приказцѣ сказано: „чого слѣпый не побачитъ, то выдумає“, але чого вже не выдумувала на Русинôвъ галицко-польска праса?! Була вже и Москва и шизма и централизмъ и всякѣ „измы“. Оригинальнôсть не творитъ сильнои стороны галицко-польскои прасы, тожь и не диво, що „Czas“ въ своємъ клопотѣ сягнувъ зновъ до „колчана — измôвъ“. „Zachcianki socyalistyczne“ — ось тая стрѣла, котрою задумавъ подвôйно офиціозный „Czas“ язвити Русь с. є. тую „hydrę stugłową“. Цѣла оригинальнôсть выдумки „Czas-у“ въ тôмъ, що ôнъ почавъ шукати „socyalistycznych zachcianek“ въ, навѣть смѣшно сказати, добродушнôй, щиро-австріскôй и льояльнôй брошурѣ, якою есть книжочка о. Д. Танячкевича: „Цѣсарь Іосифъ II и народъ рускій“ — выдана товариствомъ „Просвѣтою“. Книжочка выказуюча заслуги и добродѣйства для руского народа австрійского правительства, Цѣсаревои Маріи Терезіи, Цѣс. Іосифа II — и соціялизмъ, се така противорѣчнôсть, котрои може неповстыдатися тôлько такъ до крайности заслѣплена и тенденційна галицко-польска праса. Мы не страхаємось вôйти въ розбôръ „czteryszpaltowego aktu oskarzenia „Czasu“ przeciw Rusinom“, якъ страхався „Czas“ передъ рускими резолюціями, и подамо нашимъ читателямъ сущнôсть сеи жалобы.

Чимъ именно має бути пôсля думки „Czas-у“ тая книжочка винною въ соціялизмѣ? Ото задля слѣдуючихъ причинъ: 1) що въ нѣй згадано о самостôйности Руси за рускихъ князѣвъ; 2) що згадано о борбѣ Руси съ Польщею и о борбѣ козакôвъ; 3) що названо австрійске панованье „веселѣйшою бувальщиною“ Русинôвъ якъ панованье Польщи; 4) що Цѣсарь Іосифъ II освободивъ рускихъ „хлопôвъ ôтъ гнету панôвъ“, и 5) що народъ рускій надѣєся пôдъ австрійскимъ правительствомъ на лучшу свою будучнôсть. Ось и всѣ точки сего акту „oskarzenia“ противъ Русинôвъ о — соціялизмъ! Вп. Читателѣ могутъ недовѣряти и усмѣхатись на такій „актъ“, але тымъ не менше подвôйно офиціозный „Czas“ выводитъ на тыхъ пôдставахъ, що „Józef II stworzył w Austryi tę nieszczęsną sprawę ruską (отже вже не Стадіонъ! що за великодушнôсть признаня!), co w sto lat po jego rządach miała tak groźnie wyrość wrogo i niebezpiecznie dla całości i bytu monarchii Habsburgów, co przemienić się miała w dwugłowy potwór panslawizmu i socyalizmu!“

Дальше наводитъ „Czas“ вырванѣ слова зъ сеи брошуры: „То наша мати Русь! Така и єи сила. Чомужь не зъѣднати тѣ головы рускѣ (wszystkich Rusinów), що ихъ мовь маку, разомъ, хочбы то були самѣ хлопскѣ душѣ? Чому ѣй марнуватися?.... коли выйде разъ той левъ на гору, коли пôчне народъ рускій свою роботу муситъ єму все поклонитись“, бо ôнъ хоче жити своимъ питомымъ рôднымъ рускимъ духомъ „у користь братôвъ Славянъ, у користь цѣлого свѣта“. „On jest prawdziwym człowiekiem“!

На пôдставѣ тыхъ повырываныхъ и порозрываныхъ слôвъ кличе „Czas“: „Якже тіи слова живо нагадуютъ певнѣ фразы, котрѣ ôтбивалися о уха пôдчасъ певныхъ памятныхъ процесôвъ!“ (Процесъ крακôвскихъ соціялистôвъ!) На тôй пôдставѣ кличе „Czas“: Polizei, Polizei! Справдѣ булобы дуже комично, колибъ не було заразомъ и дуже сумно.

(*Конецъ буде*)

БЕЗТАЛАННЄ СВАТАНЬЄ.
Образокъ зъ галицкого житя.

III.

(*Дальше.*)

„Та оно й таки правда, що лучше миритись, якъ битись“, говорили господарѣ. „Вже намъ тіи процесы черезъ верхъ лихомъ льются. Давно то й процесôвъ не знали, та лучше жили.“

„Отъ якъ бы такъ одна сторона троха поступилась и друга, такъ таки бы може вывели кôнця.“

„Такъ, такъ, треба поступитись“, озвався п. Семенъ.

„Та вже й не богато чимъ поступатись. Доходились мы съ тымъ процесомъ вже мало що не до жебрачои торбы. Най бы хочь по половинѣ стало на нашôмъ.“

„Якъ по половинѣ? Хибажь наша неправда?“ озвався якійсь смѣливѣйшій.

„Та где теперь тои правды шукати?“

„Громада не поступится“, озвався ктось пôвголосомъ.

„А треба поступитись“, озвався п. Семенъ, „бо головою муру не розбьешь.“

И зновъ почали толкувати про тое, якъ бы зложити нову раду громадску.

Оттакъ пôшли поговоры по цѣлôмъ селѣ. Що недѣлѣ, що свята, збирались купки громадянъ и радились. Въ Голопятахъ мовъ бы повѣяло легкимъ вѣтромъ и заворушило не давно ще спокôйну громаду. А тымъ часомъ и Мошко не заспавъ своєи справы.

Ôнъ змовився съ паномъ Бжушковскимъ, щобы спустити цѣну горѣвки и тымъ принадити громадянъ до коршмы.

„Най страчу“, ôтказавъ Бжушковскій, „а на своимъ поставлю! Досолю попови до живого, а громада буде танцювати, якъ я схочу! Давай, Мошку, горѣвку хочь за пôвъ-дармо! Най знає той проклятый świętojurzec, що я панъ! Давай горѣвку, заводи музики, най пютъ и танцюютъ, щобъ ажь подурѣли“.

„Co za głupie prawo — ten patronat“, говоривъ по хвилѣ панъ Бжушковскій вдаривши кулакомъ о стôлъ. „И теперь я того попа ніякимъ чиномъ не можу позбутись! Ото менѣ право! Що менѣ зъ такого права?! Давъ и пропало и теперь не позбутися менѣ сего репяха! Я коляторъ, я панъ, а теперь и терпи заклятого шизматика у себе! Ты думаєшь, Мошку, що ôнъ такъ зъ добра заказує горѣвку пити! Го, го! То шизма, такъ! То шизма! Отъ я недавно читавъ въ Gazecie, що шизматики не пютъ горѣвки и не курятъ тютюну. Видишь, Мошку, то шизма! Ôнъ хоче по малу до шизмы довести! И роби съ нимъ, що хочешь! Патронатъ! Патронатъ! Добрый менѣ патронатъ! Я розумѣю такій патронатъ, щобы патронъ мавъ право, кождого часу прогнати непочестного попа. Але у насъ въ Австріи все такѣ права выдумаютъ! Nie tak to illo tempore bywało w naszej Polsce.“

И панъ Бжушковскій похиливъ голову, якбы задумався надъ давными часами и паньскими правами. Єго засвербѣла давна старопольска болячка паньска, повернути право по своѣй волѣ. Мошко стоявъ коло порога и гладивъ бороду, а якась веселôсть грала въ єго очахъ. Ôнъ обчислювавъ въ своѣй хитрôй головѣ, скôлько зыскôвъ потягне ôнъ теперь въ аренды, якъ панъ пуститъ горѣвку за пôвъ дармо.

„Мошку!“ гримнувъ Бжушковскій по хвилѣ, якъ бы изъ сну пробудившись. „Ôтъ нынѣ не ма для попа мелива въ млынѣ! Памятай, щобъ ты не важився и пригорщи збôжа змолотити для попа. Най шукає свого права мелива, где хоче. То була моя ласка, а не право! Якъ же жь на удры, то на удры!“

Мошко низенько поклонився и зновъ погладивъ бороду. Се жь въ него впавъ новый тягаръ!

„Памятайже, Мошку, що маєшь робити. Семенови Квашиньскому скажи, що най надѣється на мою ласку. Якъ треба єму дровъ, я скажу лѣсничому, щобы выдавъ єму латру. До п. Гуляйпольского напишу. А памятай менѣ, якъ Макогонъ не буде менѣ вôйтомъ, то твои пейса останутся въ моихъ рукахъ. Хлопамъ можешь обѣцяти ôтъ мене дарунки зъ лѣса и позволенье на пасовиско, але якъ для кого. Памятай же!“...

„Слухаю ясне - вельможного пана. Я якъ паньского ока буду пильнувати.“ И Мошко повернувъ до коршмы веселый и щасливый.

По селѣ скоро рознеслася чутка, що въ коршмѣ подешевѣла горѣвка. Зъ сусѣдныхъ сѣлъ тихцемъ наѣздили селяне до голопятского арендаря купувати горѣвку. Коло голопятскои коршмы по частѣ задержувались переѣзжѣ фѣры. Чужѣ люде заповняли голопятску коршму. Съ годомъ-перегодомъ гдесь колись тайкомъ почали и голопятскѣ господарѣ заглядати до коршмы. На Зеленѣ Святя припадавъ празникъ въ Голопятахъ. Въ недѣлю въ саме полудне заграли музики въ голопятскôй коршмѣ. Загомонѣли голоснѣ скрипки на все село, задзенькотѣли цымбалы, загудѣло бряскотливе решето, ажь луна пôшла по широкôй голопятскôй долинѣ. Парубки й дѣвчата ставали въ далеку и прислухувались, якъ выграютъ скрипочки, якъ гогоче та бряскоче решето, якъ гуде басоля, якъ теленькаютъ цымбалы. Въ Голопятахъ давно вже не було чути ніякои музики. А теперь роз-

Смирне запытанье до офиціяльныхъ

представителѣвъ короны.

(Дальше.)

Але чижь таке анормальне положенье може бодай удержатись in statu quo, чи оно съ розвоємъ руско-народнои свѣдомости, ба навѣть безъ того, съ простымъ розвоємъ всѣхъ краєвыхъ справъ и ôтношень, съ природнымъ побôльшеньемъ числа населеня, — не муситъ консеквентно розвиватися дальше и то ажь до гермétичного заскорупленя одной стороны противъ другои? А за симъ, чи потребуємо еще тутъ писати цѣлу исторію бюрократіи, ей твореня, розвою, панованя и ей борбы съ соспôльностію, въ якôй то борбѣ остаточно вправдѣ завсѣгды муситъ упасти бюрократія, але звычайно не скорше, доки дотычнои людности и землѣ не доведе до краю пропасти? Въ такъ далеку и непевну будучнôсть мы впрочемъ сягати не потребуємо; мы остановимося на близшôй майже теперѣшности, и запытаємо: якжежь буде могла тая, такъ прогресивно себе ôтъ руского населеня ôтдѣлюча администрація, сповняти хотьбы головну часть своеи задачи: удержаня Короны въ постôйнôй свѣдомости о положеню, опиніи, потребахъ и чувствахъ того руского населеня? Чижь то далеко еще до того, щобы згаданый высше прикладъ, — зачерпуваня урядовыхъ информацій ôтъ Gazety Narodowej — въ ôтношеняхъ до руского населеня стався дѣйстно системою, обгортаючою всѣ органы правительства, ôтъ найвысшихъ до найнизшихъ, системою цѣлои краєвои администрациі? И чи не може при такôй системѣ и за згаданымъ однымъ прикладомъ, статися такъ, що н. пр. вѣдомôсть о резолюціяхъ „руского народного вѣча“, зô Львова дôстанеся насамперед простою дорогою до россійского правительства въ Петербурзѣ, зъ ôттамъ дальше (але вже съ догôдною въ данôй хвилѣ томужь правительству, препарацією, взглядно додаткомъ, будьтобы*) „w Galicyi w gminach, gdzie ludność *przeważnie* ruska, *wszystkie* przedmioty szkolne są wykładane po *rusku*, a we Lwowie i *niektórych miastach wschodniej Galicyi* istnieją *średnie* zakłady z wykładowym językiem ruskim“) до россійского офиціозного „Herolda“; ôтъ „Herolda до не менше, хочь зъ иншои стороны, офиціозного краковского „Czas-у“, — а доперва зъ ôтси черезъ Львôвъ и „паньску“ улицю — до Вѣдня? и то мимо того, що о згаданыхъ резолюціяхъ моглибы органы тутешнои администрациі повѣдомити вѣденьскій сферы далеко простѣйшимъ способомъ, черезъ предложенье вытягôвъ зъ рускихъ устъ, выходячихъ во Львовѣ, а о тôмъ, чи въ громадахъ „переважно рускихъ“ учатъ „выключно рускимъ“ языкомъ „всѣ предметы школьнѣ“, и чи въ „гдеякихъ мѣстахъ по за Львовомъ“ существуютъ „середнѣ школы (реальнѣ и гимназіи) съ „выкладовымъ языкомъ рускимъ“, — моглибы освѣтити Вѣдень далеко правдивѣйше звѣстнѣ петиціи рускихъ громадъ Калуского и Долиньского повѣту противъ заведеню польского языка въ чисторускихъ школахъ, колибы тôлько тыхъ петицій краєва администрація не заховала у себе въ актахъ, очевидно для тымъ выразнѣйшого намаркованя свого становища, занятого противъ рускои народности и ей языка.

Чи, — скоро рѣчи дôйдутъ, бо дôйти мусятъ до того (а хочемо на теперь еще вѣрити, що говоримо доперва о близькôй будучности), — краєва администрація, такими вѣрными информаціями, положитъ великій заслуги, не кажемо вже, для администрованого краю, але — передъ Короною? Чи, якъ довго таяжь администрація, въ своѣй лингвистичнôй немощи до безпосередного порозумѣня, засуджена буде на тое, намѣсть просто зъ жерела свои информаціи взглядомъ руского населеня зачерпувати черезъ перекладчикôвъ, отже тôлько зъ другои або третои руки, — не буде зависѣти такъ важне ôтношенье, якимъ есть ôтношенье тримиліонового народа до Короны, ôтъ доброи або и злои волѣ такого першого-лѣпшого, краєвого або и заграничного перекладчика?

Повторяємо: мы хочемо вѣрити, що говоримо еще тôлько о — будучности. Але не ма такои вѣры, котрои бы при добрôй волѣ добрыхъ людій, не можна въ нищо повернути — фактами; и тутъ мы приходимо до властивого поводу и предмету нашого наголовного запытаня.

Хоть въ тôмъ запытаню на першôмъ мѣстци займемося краковскимъ „Czas“омъ, але властивый предметъ своею досяглостію выходитъ далеко по за обрубъ краковскои парафіи и Станчикôвскихъ фиглѣвъ, — такъ далеко, що заслугує на тое, щобы мы въ тôй справѣ розмовилися поважно съ нашою краєвою администрацією.

Краковскій „Czas“ мае своихъ постôйныхъ кореспондентôвъ такъ въ министеріяльныхъ бюрахъ въ Вѣдни, якъ и въ ц. к. амбасадахъ рôжныхъ заграничныхъ столиць; его информаціи о справахъ трактованыхъ еще доперва въ министерствахъ, бываютъ добрѝ и вѣрнѝ; его вѣсти, подаванѝ о намѣрюваныхъ черезъ высокѝ сферы вѣденьскѝ и львôвскѝ крокахъ, телеграфуются заразъ до вѣденьскихъ великихъ газетъ — и майже николи не спотыкаются съ урядовымъ dementi. Однымъ словомъ, „Czas“ есть признанымъ т. зв. офиціознымъ органомъ правительства вже ôтъ певного числа лѣтъ, — а ôтъ минувшого лѣта еще и спеціяльнымъ органомъ п. министра дра Дунаєвского. Ктобы о тôмъ послѣднôмъ, спеціяльнôмъ его министеріялизмѣ до недавна бувъ еще сомнѣвався, того мусѣли вывести зъ блуду тѝ, въ послѣдныхъ часахъ пôднятѝ, богатырскѝ усилія, съ якими „Czas“ защищавъ финансове expose згаданого министра супротивъ незвѣстныхъ намъ близше ворогôвъ: що дня троха не черезъ цѣлый тыждень, умѣщуванѝ були въ „Czas“ѣ, обширнѝ славословія того expose, котре, якъ всѣ здоровѝ зъ нашого 20-лѣтного житя парляментарного знаємо, не есть и (включно послѣднымъ) не було николи що инше, якъ тôлько зôбранѝ черезъ пôдрядныхъ рахунковыхъ урядникôвъ и черезъ нихъ самыхъ систематично уложенѝ цифры буджетовѝ, выголошенѝ черезъ дотычного п. министра финансôвъ въ парляментѣ, конечно съ ôтповѣдными до оказіи реторичными фигурами. Такожь и мы не маємо ничого закинути вымовѣ п. министра, а навѣть не беремо за зле „Czas“ови его пильнои и вѣрнои прислужности. Мы констатуємо тôлько фактъ, що газета, котра съ такимъ пожертвованьемъ редакційного чорнила и читательскои вытрималости своихъ абонентôвъ, оспѣвуе славу реторичныхъ фигуръ, черезъ министра въ однôй промовѣ ужитыхъ, муситъ бути высокоофиціяльнымъ органомъ того министра.

Скоро тôлько той министеріяльный органъ съ днемъ 10 грудня с. р. довершивъ цѣлого того подвигу, ôтдавши такимъ чиномъ що паньске — свому панови, — такъ заразъ на другій день, дня 11 грудня с. р. Ч. 284, на тôмъ самôмъ, теплôмъ еще по славословіяхъ мѣстци, умѣстивъ вступный артикулъ, зъ котрого мы вже высше одинъ цитатъ о Herold-ѣ подали, — посвященый ôтворотнôй, славословію, операціи Русского народу, операціи, котра насъ, Русинôвъ — зъ уваги, що поставлено ихъ (хочь тôлько въ антитезѣ) въ такъ близьке сусѣдство до такъ великого министра — мусѣлабы наповнити гордостію, а въ кождôмъ случаю розвеселити, — колибы насъ зъ того жартобливого настрою не выпровадивъ нагло послѣдный уступъ того артикулу, редакцією „Czas“-у, очевидно для бôльшого ефекту, грубшимъ друкомъ ôтзначеный.

Скоро той уступъ — на велике наше зачудованье — перепустила краковска ц. к. прокураторія, — то и мы осмѣляємося дословно подати нашимъ рускимъ читателямъ тое, що польско-министеріяльному „Czas“-ови вôльно було дня 11 грудня 1880 публично выголосити такъ о Коронѣ, якъ заразомъ о рускôмъ, тôй Коронѣ пôдданôмъ тримиліоновôмъ населеню Галичины. „Czas“ пише:

.....„Rusini, zamiast wyrażania skarg lub przesadnych żądań, niech zużytkują swobody, jakie posiadają, a wspólną pracą w kraju i państwie w duchu autonomii i zgody społecznej i plemiennej: oto jedyny program i pewny środek odzyskania **ufności, którą Rusini galicyjscy utracili** tak w obec Słowian rakuskich, jak **w obec Korony**, — a szczególniej w obec tych stronnictw polskich, które były zawsze skore do zgody i ustępstw, żądając jako jedynej rękojmi tylko dowodów przywiązania do wiary ojców i języka ludowego.“

Коли тутъ въ имени панующого польского сторонництва выражено претенсію до патронату надъ вѣрою „нашихъ отцѣвъ“ и нашою, то мы, въ XIX вѣку, въ сто лѣтъ по роздѣленю Польщи, можемо зъ такои дитинячои претенсіи тôлько усмѣхнутись. Коли дальше тое панующе сторонництво такъ печаливо взываe насъ до захованя свого народного языка — уважте добре: то саме сторонництво, пôдъ котрого пановaньемъ права того языка щоденно допчутся на цѣлôмъ тôмъ обшарѣ, где той языкъ шукае свого послѣдного прибѣжища, — коли дальше взываютъ насъ тутъ до „wspólnej pracy w kraju i państwie“, а взываютъ тѝ самѝ, котрѝ выключенье Русинôвъ зъ сойму, выдѣлу краєвого, рады державнои, ба навѣть зъ радъ повѣтовыхъ и громадскихъ уважали и уважаютъ яко найважнѣйшу цѣль и найвысшій тріюмфъ кождыхъ новыхъ выборôвъ; коли взываютъ насъ до „zużytkowania posiadanych swobód“, — а въ тôмъ самôмъ Нрѣ, ба, въ тôмже самôмъ артикулѣ выливаютъ на насъ всю свою жовчь за скликанье „народного вѣча“, котре предсѣ ничимъ бôльше не було, якъ тôлько першою серіозною пробою „зъужиткованя“ тыхъ рѣдкихъ „swobód przez Rusinów posiadanych“, то всѣ тѝ перфидіи, — очевидно на обаламученье читателѣвъ вѣденьскихъ и славяньскихъ съ внутрѣшными справами Галичины необзнакомленыхъ, обчисленѝ, — не можутъ насъ вже навѣть дивувати. Мы до того способу воюваня съ нами мали вже часъ привыкнути, и трудно впрочемъ жадати выбору честнѣйшого и шляхотнѣйшого оружія ôтъ ворога, котрый иншого, якъ таке, до борбы противъ Рускому народови, николи не мавъ и не маe въ своемъ арсеналѣ.

Инакше рѣчь маeся съ пôдчеркнеными словами цитованого уступу, котрыми „Czas“ — публично и за мовчаливою, якъ до сегодня, вѣдомостію всѣхъ публичныхъ властій галицкихъ, надаючи тонъ и позôръ повѣрника найвнутреннѣйшихъ мыслій Короны, осмѣляeся голосити недовѣріе Є. В. Цѣсаря Франць-Іосифа до цѣлого руского населеня въ Галичинѣ, яко фактъ довершеный, и стоячій вже тôлько що до дальшихъ своихъ наслѣдствъ отвором до публичнои дискусіи.

Заохоченѝ тымъ вызваньемъ, мы бы могли приняти также чинный удѣлъ въ тôй, не нами, а панующимъ сторонництвомъ отворенôй дискусіи и запуститись зъ своеи стороны въ розваженье, котра евентуальнôсть — зъ становища австрійского патріотизму — булабы печальнѣйшою: чи утрата довѣрія Короны до Русинôвъ, котрѝ въ найтяжшихъ для Монархіи часахъ заслужили собѣ названье „der treuen Ruthenen“, „der Tiroler des Ostens“, — чи противно, утрата тогожь довѣрія до тыхъ патріотôвъ, о котрыхъ еще до теперь навѣть незвѣстно, въ яку сторону загранице ихъ чувства гомагіяльнѝ були звернѝ ôтъ 1772 ажь до того памятного 1868 року, въ котрôмъ они доперва „захотѣли станути и станули“ при австрійскôй Коронѣ? Але намъ Русинамъ, не маючимъ въ радѣ коронnôй своихъ патронôвъ, не сталась еще Корона и николи не станесь такою „рѣчію посполитою“, щобы мы, на рôвнѣ съ „Czas“-омъ могли хочбы на хвилю узнатись высшими по надъ тое елементарне правило политичного такту, котре не позволяе чувства и особу Монарха выволѣкати на арену публичнои дискусіи, на тое тôлько, щобы зъ нихъ зробити собѣ догôдне оружіе для партійныхъ чи то нападôвъ, чи хочбы оборонныхъ крокôвъ.

(*Конецъ буде.*)

*) Цитуємо дословно пôсля крак. „Czas“-у, N. 284 зъ 11 грудня 1880.

лягались скочнѝ голосы по всему селу, мовь ласкали по серцю молодыхъ дѣвчатъ та парубкôвъ. У нихъ ажь затремтѣли ноги и мимохôть затупотѣли до танцю. Въ коршмѣ чутно було, якъ самъ Мошко выгойкувавъ та выспѣвувавъ. А музики грали и грали, та такъ солоденько, такъ любо, що ажь серце займали. Кто переѣздивъ по при коршму, остановлявся и поступавъ до коршмы, послухати тои веселои музики. Голопятскѝ парубки и дѣвчата проходили мимо коршмы, наслухували, зъ тиха потупотѣли нôжками пôдъ скочнѝ голосы музики, але не важились поступати до коршмы. Старшѝ господарѣ и молодицѣ зачувши зъ далека музику, усмѣхались. „Отъ бачь, якъ выграе, заманюе, ажь просится бѣсова жидова!“ Та никто зъ Голопятскихъ не йшовъ на музики. Тôлькожь пôдъ вечеръ наспѣло троха чужого народа зъ подальшихъ селъ. Кто заходивъ до знакомыхъ въ Голопятахъ, а кто йшовъ навпростець до коршмы.

У пôзну нôчь, якъ вже все затихло по селѣ, голосы скрипокъ, басолѣ, решета та цымбалôвъ гоготѣли по всему селу. Въ коршмѣ чутно вже було гамôръ, спѣвы та крики. Се гомонѣли посторонніѝ люде. Далѣ завелись и танцѣ: се почала гуляти посторонна молодѣжь. Въ пôзну нôчь цѣла коршма мовь ходиромъ ходила ôтъ танцѣвъ и спѣвôвъ. Гомôнъ розходився далеко и широко та лунавъ по надъ вишневыми садами, по надъ хатами, повитыми темнотою. По селѣ лаяли собаки дражненѝ нечуванымъ гаморомъ, крикомъ и музикою. Не одному молодому парубкови, не однôй молодôй дѣвчинѣ не спалося. Музика, що розливалась то веселыми то сумными тонами и безъ перестанку гудѣла въ коршмѣ, будила якiсь марева въ молодымъ серцяхъ, тягла до себе якоюсь тайною силою, пôднимала душу мовь бы на широкѝ крыла въ просторый теплый, лѣтный воздухъ и колысала молодѝ душѝ середъ пахучихъ садôвъ та лугôвъ и зоряного неба, несла ихъ у бездутя, въ незнану даль, мовь бы въ яке царство русалокъ. Не одна дѣвчина выйшла зъ хаты и спершись на перелазѣ наслухувала сеи нечуванои музики, для неи такъ чарôвнои, такъ приманливои. Не одинъ парубокъ не выдержавъ а накинувши свитку на опашки пôдбѣгъ пôдъ коршму заглянути крôзь ôкно на те диво, на ту гулятику, на ту веселôсть, що такъ голосно розливалась зъ коршмы по всему селу.

До пôзнои ночи грали и танцювали въ коршмѣ; до пôзнои поры гаморили люде пôдъ коршмою, швиндяли по селѣ, а собаки лаяли, не затихали до самого досвѣта.

(*Дальше буде.*)

Бесѣда Юл. Геровского,

выголошена на народнôмъ вѣчу Русинôвъ 18 (30) листопада 1880.

при умотивованю четвертои резолюціи о внутрѣшнôй дѣятельности Русинôвъ.

Высокопочтенне Зобранье!

Содержанье четвертои резолюціи, котра находится въ Вашихъ рукахъ, само собою ясне, а если я зъ моеи стороны позволяю собѣ кôлька слôвъ докинути до неи, то дѣлаю тое для того, мои Панове, щобы пояснити становище, зъ котрого выходивъ комитетъ, предкладаючи Вамъ тую резолюцію.

Въ першихъ трехъ резолюціяхъ, котрѝ Вы вже такъ однодушно одобрили,

высказана конечна потреба тыхъ реформъ законодательныхъ и администрацiйныхъ, котрыхъ ожидае Русь отъ правительства, котре поставило въ свою програму: перевести въ житье рôвноуправненье всѣхъ народôвъ въ Австрiи и помирити тѝ народы.

Але на тôй манифестацiи не повинно все кôнчитися!

Мы зъ своеи стороны повиннѝ доложити всякого стараня, щобы прискорити осягненье тои цѣли — а станеся тое певно, если мы, всѣ Русины, сполучеными силами, безъ взгляду на нашѝ партiйнѝ пересвѣдченя, совѣстно и неустрашимо користати будемъ зъ тыхъ конституцiйныхъ свобôдъ, якѝ пôсля теперѣшныхъ законôвъ намъ вже прислужаютъ.

Въ державѣ конституцiйнôй, мои Панове, зависитъ дуже много отъ самыхъ народôвъ, входячихъ въ ея складъ. Кто сильнѣйшiй, той легко добиваеся своихъ правъ и бере потôмъ перевагу надъ слабшимъ.

Однако не ходитъ ту о силу физичну, бо та есть у насъ. Насъ жiе въ Австрiи три милiоны, отже бôльше якъ н. пр. Полякôвъ або якого другого народу. Ходитъ ту бôльше о силу моральну. Бо такъ якъ поодинокiй чоловѣкъ оцѣняеся пôсля своихъ моральныхъ свойствъ и твердости свого характеру, такъ само и народъ: той народъ ставится высше, который крѣпко и непоколебимо стоитъ при своѣмъ, при тôмъ, що есть его питомымъ, рôднымъ, коротко сказавши, который стоитъ твердо при своѣй народности. (*Славно! славно!*)

Но не досыть бути Русиномъ въ дома; треба манифестоватись Русиномъ и въ житю публичнôмъ, въ урядѣ и судѣ. До того надаютъ намъ повне право основнѝ законы, именно арт. XIX. Длятого никто зъ насъ не повиненъ уживати въ своихъ поданяхъ до судôвъ и урядôвъ иншого языка, якъ лише руского; такъ само и въ устныхъ розправахъ передъ судами и другими властями; никто зъ насъ не повиненъ принимати урядовыхъ писемъ, засудôвъ и резолюцiй, вызначеныхъ для него, въ языцѣ иншôмъ, якъ лишь рускôмъ. До того служитъ намъ повне право!

Правда, — и тое мушу я на сѣмъ мѣстци сконстатовати — що много перепонъ, насмѣшокъ и уразъ дуже часто муситъ зносити Русинъ, коли яке руске поданье вноситъ до урядôвъ або судôвъ, або домагаеся, щобы розправа съ нимъ була переведена по руски. Але въ такôмъ случаю не треба датися ничимъ отстрашити; шукаймо обороны и справедливости у высшихъ властiй и не даруймо ниякихъ оскорôлень нашои народности, а сатисфакцiю найти мы повиннѝ, бо законъ говоритъ за нами, бо справедливôсть повинна побѣдити! (*Славно! славно!*)

Але треба, щобы мы дѣлали всѣ безъ вынятiя и сполучеными силами, бо лишь тымъ способомъ достигнемо нашои цѣли и уважаня зо стороны нашихъ противникôвъ. Заявѣмъ торжественно, що кождый допускаеся зрады на своѣмъ народѣ, кто въ житю публичнôмъ, въ урядѣ и судѣ буде уживати иншого языка, якъ не руского. (*Славно! славно!*) А если такъ поступати будемъ, окажемо велику моральну силу, и тогды не буде могло правительство переходити до порядку дневного надъ нашими жаданями, высказаными въ трехъ попередныхъ резолюцiяхъ.

Такъ представляются менѣ, Высокопочт. Панове, наслѣдки, еслибы мы всѣ безъ выемку стояли твердо при нашôмъ конституцiйнôмъ правѣ уживаня рускаго языка въ житю публичнôмъ, въ судѣ и урядѣ!

Есть еще однакъ много другихъ способôвъ, дозволеныхъ теперѣшными законами, котрыми мы Русины можемъ и повиннѝ добиватись становища, яке намъ въ нашôмъ краю належится. И такъ есть н. пр. законъ о товариствахъ. Мы не въ такôй мѣрѣ користаемъ зъ того закону, якбы мы повиннѝ. Правда, що мы завязали вже много товариствъ въ нашôмъ краю и гдекотрѝ зъ нихъ розвинулися вже хорошо и выповняютъ свою задачу — но все то еще за мало въ порôвнаню до нашои численности и простороннности, яку занимаемъ. Длятого мы повиннѝ творити товарiства въ кождôй рускôй окрестности для цѣлей хотьбы совсѣмъ спецiяльныхъ и лишь тои окрестности дотычачихъ. Покрыймо цѣлый нашъ край сѣтiю такихъ товариствъ, а нехай они будутъ лишь рускими, то вже велика користь выплыне зъ нихъ такъ для краю якъ и для нашои народности. Примѣромъ наведу, яку то велику користь принесли для розбудженя народнои идеи межи Нѣмцями самѝ товарiства спѣвакôвъ. Поняли тое хорошо Поляки — а погляньте, скôлько вже натворили они товариствъ въ нашôмъ краю! Такъ належитъ и намъ брати зъ того примѣръ!

А въ громадѣ, мои Панове, яке то широке поле до дѣланя для людiй, любячихъ щиро свою народнôсть!

„Громада великiй чоловѣкъ“ — говоритъ народна пословица — а однакъ съ встыдомъ признатись треба, що нашѝ громады, несвѣдомѝ своихъ правъ признаныхъ имъ теперѣшными законами, найбôльше даются уживати писарямъ громадскимъ яко слѣпе орудiе до того, щобы передъ свѣтомъ хотьбы на позôръ показати, що нашъ край спольщеный! Бо запытаймося, скôлько то громадъ въ нашôмъ краю уживае въ своихъ кореспонденцiяхъ съ властями рускаго языка? А скажѣмъ собѣ правду, що такъ не булобы певно, еслибы наша сельска интелигенцiя, котра повинна въ громадѣ предводити, не оттягалася отъ того труду и совѣстно а неустрашимо хотѣла занятись громадою! А такъ наша сельска громада, хотяй и горячо любитъ свою народнôсть, лишена предводительства сельскои интелигенцiи, падае пôдъ терориземъ и напоромъ людiй неприхильныхъ рускôй народности! (*Правда! правда! Славно!*)

То само сказати можна такожь о мѣстцевыхъ школьныхъ радахъ. И въ тои институцiи можнабы вынести користь для нашого народного дѣла, еслибы наше почтенне сельске духовеньство тою институцiею по закону совѣстно занятися хотѣло. (*Правда! свята правда!*)

Вже тое, що я навѣвъ, достаточне, щобы доказати, скôлько отъ насъ самыхъ зависитъ и що мы можемо осягнути, если схочемъ и будемъ користати зъ теперѣшныхъ конституцiйныхъ свобôдъ. Остаеся еще менѣ однакъ порушити одну рѣчь, котра хотяй не такъ тѣсно звязана съ предметомъ резолюцiи, но все таки дотычитъ нынѣшного нашого зобраня.

Нашѝ противники пôдносятъ завсѣгды великiй крикъ въ своихъ газетахъ противъ насъ, если мы коли зберемося, або если коли якiй-небудь дамо знакъ житя. Нашою справою они однакъ николи направду не занимались и не занимаются, а если коли напишутъ що о насъ або о нашихъ дѣлахъ, то хиба лишь для того, щобы насъ высмѣяти, щобы все перекрутити по свому, а потôмъ заденунцiювати насъ на пôдставѣ того передъ правительствомъ о шкодливѝ для краю и державы стремленя! (*То свята правда! Славно!*)

Такъ нехай звинятъ панове Поляки, если я на сѣмъ мѣстци пôднесу, що мы не можемъ числити на польску справедливôсть для насъ (Довгѝ рукоплесканя и однодушнѝ голосы: *славно! славно!*), що мы не можемъ вѣрити въ нияку згоду съ Поляками (Сильнѝ и довгѝ рукоплесканя и голосы: *такъ есть, не числимо на польску справедливôсть, не вѣримъ въ згоду съ Поляками!*), бо межи ними нема такои партiи, котрабы хотѣла направду миритися съ нами. (Голосы: *славно! дуже добре! правда! свята правда!*)

А хотяй въ послѣдныхъ часахъ одинъ знаменитый Полякъ, кандидатъ на маршалка краевого (кн. Ю. Чарторыскiй — Редак.), о котрôмъ нынѣ першiй бесѣдникъ вже вспôмнувъ, складаючи справу зъ своеи посольскои дѣяльности передъ своими выборцями сказавъ, що Поляки при послѣдныхъ выборахъ до Рады державнои не выступали противъ рускаго народу а лишь противъ партiи рускихъ централистôвъ, то я впростъ тому не могу вѣрити (Голосы: *и мы не вѣримо!*), бо то лишь звычайна польска тактика, вымѣрена хиба на тое, щобы обаламутити тыхъ немногихъ Русинôвъ, котрѝ допускаютъ еще можливôсть згоды съ Поляками. (Голосы: *нема вже такихъ нынѣ!*)

Мы жадаемъ отъ Полякôвъ не фразесôвъ, а фактôвъ, а такихъ фактôвъ згоды они дотеперь намъ еще не заявили, але за тое противныхъ фактôвъ маемъ безъ числа! (*Правда! правда!*)

Що до того замѣту, якобы у насъ була партiя централистôвъ, то я мушу тому якъ найсильнѣйше заперечити. Партiи централистôвъ у насъ николи не було и нема, бо мы не хочемо никого централизовати; мы добиваемся лишь своихъ правъ! (*Славно! такъ, мы хочемо тôлько рôвныхъ правъ съ ними!*)

Теперь же, по причинѣ нашого нынѣшного празнованя и нашого зобраня, пôднесли Поляки одноголосно крикъ въ своихъ газетахъ, що не народъ рускiй, а лишь одна клика (Голосы: *не правда! цѣлый рускiй народъ!*) обходитъ торжество 100-лѣтного ювилея вступленя на престолъ вѣкопомнои памяти цѣсаря Iосифа II и що тое лишь въ тôй цѣли, щобы противъ Полякôвъ задемонструвати. Чижь мы, мои Панове, журимося о дѣла и намѣреня Полякôвъ? (Голосы: *нѣ! нѣ! нѣколи!*)

Тымъ способомъ хотѣли нашѝ противники отняти нашому торжеству поважный характеръ и пôддати въ сомнѣнье нашу щиру льояльнôсть и нашу глубоку благодарнôсть, яку мы черезъ се торжество заявити хотѣли цѣлому найдостойнѣйшому цѣсарскому дому.

Длятого думаю, що згодитесь на тое, если тутъ заявлю, що мы торжественно застерегаемся противъ такого тенденцiйного и ложного понятя нашого торжества! (Однодушнѝ голосы: *згоджуемся!*)

А нынѣ яку штуку здѣлали Поляки! Въ вашихъ рукахъ, почтеннѝ братя-селяне, находятся печатанѝ письма, котрѝ вамъ впихано при входѣ въ сей нашъ Народный Дôмъ. Письма тѝ печатанѝ на рускôмъ язычѣ и пôдписанѝ будто „прiятелями рускаго народу“! А знаете вы, кто то суть тѝ прiятелѣ? (Голосы: *нашѝ непрiятелѣ!*) Погляньте лише на тѝ друки, а найдете на нихъ напись: Z drukarni „Dziennika Polskiego“. Такъ, Поляки суть тыми прiятелями, котрѝ тое письмо для васъ приготовили. А знаете же, въ якôй цѣли? Не въ иншôй, а лишь въ тôй, щобы васъ розъединити съ вашими духовными отцями. (Голосы селянъ: *тое имъ не удастся!*) Въ тôмъ письмѣ перепечатано патентъ, выданый цѣсаремъ Iосифомъ II о такъ званыхъ jura stolae, т. е. о платняхъ и таксахъ, якѝ священикамъ за рôжнѝ духовнѝ дѣйствiя належатся. Онъ есть у насъ въ кождôй церквѣ прибитый на стѣнѣ, выданый онъ еще 100 лѣтъ тому назадъ! А знаете вы, яка була вартôсть грошей тогды, въ порôвнаню съ вартостiю грошей нынѣ? По крайнôй мѣрѣ 10 разы бôльша! (*Правда!*)

Такъ теперь добре порозумѣете цѣль тыхъ мнимыхъ прiятелѣвъ рускаго народу! Пôдбурити васъ противъ нашого почтенного духовеньства була ихъ цѣль, противъ того духовеньства, котре само старалось и стараеся о тое, щобы jura stolae, тѝ рôжнѝ таксы за духовнѝ дѣйствiя, вже разъ були знесенѝ. Пригадайте бо собѣ, що 12 або 14 лѣтъ тому назадъ не кто иншiй, якъ тôлько нашъ рускiй священикъ яко соймовый посолъ поставивъ буръ въ соймѣ краевôмъ внесенье, щобы тѝ таксы, тѝ jura stolae, знести! Священикомъ тымъ бувъ покôйный крылошанинъ и бувшiй посолъ, о. Антонiй Добряньскiй зъ Валявы. (*Славно! славно!*) Такъ отъ вамъ всепочтенни Панове, илюстрацiя до польскои згоды! (*Славно! славно!*)

Въ кôнци еще кôлька слôвъ до нашихъ братей-Славянъ, котрымъ не памятно, що Русины разомъ съ Нѣмцями 100-лѣтну рôчницю вступленя на престолъ цѣсаря Iосифа II празнуютъ.

Най знаютъ нашѝ братя-Славяне, що въ празнованю того торжества нема ниякои солидарности межи нами а Нѣмцями! Мы Русины галицкѝ обходимъ тое торжество длятого, щобы дати доказъ передъ свѣтомъ, якъ глубоко почитаемъ память того великодушного монарха, котрый бувъ для насъ справедливымъ, котрый признавъ намъ людскѝ права и удѣливъ такъ щедро потрѣбныхъ средствъ, щобы двигнутись зъ того отчаяня, въ яке мы були попали зъ причины довговѣковои польскои неволѣ! (*Славно! славно!*)

То була цѣль нашого нынѣшного торжества, а если мы тое нынѣшне торжество обходимо такожь народнымъ вѣчемъ и застановляемся о нашôмъ нынѣшнôмъ положенiю, то дѣлаемъ тое въ глубокôмъ увѣренiю, що нашѝ скромнѝ желаня, высказанѝ въ формѣ резолюцiй, не останутся безъ уваги Е. В. нашого найдостойнѣйшого монарха, бо мы твердо вѣримъ въ его справедливôсть. (*Славно! славно!*)

Вертаючи до резолюцiи, котра звучитъ такъ: — (читае резолюцiю), кôнчу прошеньемъ, щобы вы тую резолюцiю не тôлько однодушно одобрили, но такожь торжественно заявили, що по мысли тои резолюцiи всюды и все поступати будете. (Голосы: *славно! дуже добре!* — Зъ всѣхъ сторонъ витаютъ радôстно бесѣдника.)

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрiйско-Угорска Монархiя.

(*Рада державна.*) Дня 15 (27) с. м. отбулося засѣданье палаты панôвъ, на котрôмъ принято предложенье о поборѣ рекрутôвъ на р. 1881 безъ дискусiи въ другôмъ и третôмъ читаню. Дальше принято такожь предложенье о провизоричнôмъ поборѣ податкôвъ и данинъ державныхъ по конець марта 1881. Шмерлингъ именемъ вѣрноконституцiйныхъ членôвъ палаты панôвъ зложивъ освѣдченье, на котрôмъ заявляе, що якъ небудь онъ и его товаришѣ призволяютъ на провизоричный буджетъ, тымъ не менше однакожь высказуютъ свою обаву що до направленя теперѣшного министерства, котрымъ загрожена еднôсть державы, супокôй и згода народôвъ, дѣятельнôсть администрацiи и сама конституцiя.

На тôмъ закôнчилися засѣданя такъ палаты панôвъ якъ и палаты послôвъ. Палата послôвъ маe не скорше зобратися, якъ 6 (18) сѣчня 1881.

(*Розъяренье умôвъ и агитацiи.*) Розъяренье умôвъ пôсля послѣдныхъ розправъ въ палатѣ послôвъ дôйшло до найвысшого степени. Централисты кидаются теперь на поле агитацiи именно межи нѣмецкими селянами. Реформа грунтового податку, котра теперь переводится, подае добре орудiе до такои агитацiи. Особливо жива агитацiя ведесь межи селянами горѣшнои Австрiи. Замѣреный зборъ нѣмецкихъ хлопôвъ въ Линцу заказало правительство. Сей заказъ вызвавъ велике негодованье. Повстае дуже велике сомнѣнье, чи такiй заказъ дасться оправдати зо взгляду на конституцiю и политичну тактику и не можна дознатися правнои причины, для чого бы зборы хлопôвъ (Bauernversammlungen) мали бути недозволенѝ. Чи не лучше булобы, дати высказатись всѣмъ о такъ безперечно важнôй реформѣ податку грунтового. Теперь нѣмецкѝ хлопы задумуютъ выслати депутацiю до Цѣсаря съ просьбою, щобы розвязавъ раду державну и давъ имъ способнôсть выбрати новыхъ послôвъ, бôльше дбаючихъ о добро народа. Консервативнѝ послы нѣмецкѝ уложили освѣдченье, въ котрôмъ заявляютъ, що будутъ голосувати противъ новои реформы грунтового податку, але вѣрноконституцiйнѝ послы настаютъ мимо сего на тôмъ, щобы выслати згадану депутацiю до Цѣсаря.

Если фактомъ есть, що всяке пôдвышенье грунтового податку такъ дуже противне цѣлôй людности австрiйскои монархiи, то, думаемо, правительство моглобы тôлько предложеньемъ новои реформы податкôвъ не опираючоися на пôдвышеню безпосередныхъ податкôвъ, (а именно грунтового и домового) а зверненои до оподаткованя доси неоподаткованыхъ або мало оподаткованыхъ капиталистôвъ, зъ однои стороны придбати новѝ жерела доходу для державы, а зъ другои стороны успокоити занепокоенѝ умы селянъ и рôльникôвъ въ загалѣ.

(*Молодочехи*) незадоволенѝ зъ министерства гр. Таффого. Дръ Грегръ проводирь Молодочехôвъ зложивъ свôй мандатъ посольскiй до рады державнои мотивуючи тымъ, що не може дѣлати насилiя свому пересвѣдченю и служити правительству, котре не маe волѣ и силы сповнити хочьбы найменшѝ и найбôльше управненѝ жаданя ческого народа.

(*Новѝ члены палаты панôвъ.*) Носятся вѣсти, що теперь маe бути именованыхъ кôлькохъ новыхъ членôвъ палаты панôвъ. Межи ними подаютъ яко кандидатôвъ бувшого кр. маршалка гр. Водзицкого, гр. Стадницкого и ин.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россiя. Зъ Петербурга доносятъ, що полицiя тамошна арештовала зновъ двохъ важныхъ политичныхъ преступникôвъ, обжалованыхъ о участь въ замаху на царя пôдчасъ послѣдного его переѣзду зъ Ливадiи до Петербурга.

Ревизiйнѝ сенаторы въ Россiи повынаходили много цѣкавыхъ надужить въ урядахъ. Мы вже згадували о откритяхъ ревизiйного сенатора въ Кiевѣ, теперь доносимъ, що другiй сенаторъ, Бер, выкрывъ въ самôй Москвѣ многѝ непорядки въ судôвництвѣ и полицiи. Въ наслѣдство того маютъ наступити численнѝ змѣны межи высшими урядниками обохъ тыхъ выдѣлôвъ.

Вѣсти о намѣреныхъ реформахъ въ Россiи все надходятъ. Межи иншимъ, министерство просвѣты выготовило проектъ реогранизацiи зарядôвъ университетскихъ, котра маe на цѣли розвинути научну дѣятельнôсть професорôвъ и студентôвъ. Проектъ той одобрила вже Петербурска академiя наукъ.

Англiя. Повстанье въ Англiи вже починаеся на добре. Незадоволенье зъ теперѣшного правительства взростае щоразъ бôльше. Правительство стараеся зобрати пôдъ начальствомъ Томы Strele 30.000 войска, въ складъ котрого не маe вôйти ни одинъ баталiонъ ирляндскiй. Однакъ се стаеся що разъ труднѣйше, понеже выбухнувше повстанье берôвъ въ кольонiи Наталь въ полудневôй Африцѣ оттягае майже всѣ вôльнѝ полки зъ Англiи, а що найважнѣйше то непевнôсть правительства, чи въ случаю обвѣщеня стану облоги въ цѣлôй Ирляндiи не отповѣсть лига ирляндска збройнымъ опоромъ. Давнѣйшѝ прихильники теперѣшного правительства зачинаютъ отсуватись отъ него и на митингахъ выступаютъ рѣзко противъ его нерѣшимости. Навѣть и въ Америцѣ викликавъ сумный станъ Ирландiи велике невдоволенье.

Нѣмеччина. Соймъ прускій перервавъ свои обрады 18 н. с. грудня и отложивъ дальшій засѣданя ажь до 8 сѣчня. Проєктъ закона, маючого запобѣгчи нуждѣ голодовой горѣшного Шлеска, признає межи иншими выдатками 10 милионовъ марокъ на осушенье и наводненье грунтовъ Шлеска; 800.000 м. на регуляцію рѣкъ; 300.000 м. на запомогу рожнымъ громадамъ; 150.000 м. на поднесенье промыслу домашного и по 1 милионѣ на поднесенье кредиту и на школы.

Агитаціи антисемитскій все єще треваютъ. Найбольше розъярила умы послѣдна бесѣда професора школъ реальныхъ п. Henrici, котрый 17 с. м. въ безпощадный способъ выступивъ противъ Жидовъ, опираючись въ своихъ выводахъ на тальмудѣ, по ля котрого, якъ се численными примѣрами ствердивъ, Жиды поступаютъ до нынѣ. Въ наслѣдство сеи бесѣды, котра кромѣ численныхъ уличныхъ непорядковъ вызвала въ цѣлой нѣмецкой такъ либеральной якъ и консервативной прасѣ горячу полемику засуспендовавъ п. Генрици въ его урядованю.

Італія. Министеръ войны выпрацювавъ плянъ, по ля котрого всѣ мущины маютъ вправлятися уживати оружія Во всѣхъ головныхъ округахъ потворятся комитеты зложенй зъ бурмистра и комендантовъ войсковыхъ, котрй закладати будутъ стрѣльницѣ и побирати будутъ амуницію и оружіе отъ правительства. Також завязоватись будутъ товариства стрѣльничій, а до кождого зъ нихъ придѣленый буде одинъ офицеръ. Ученики середныхъ школъ мусятъ учитись кромѣ гимнастики и муштры також стрѣляня до меты. Въ высшихъ закладахъ наукових будутъ тй вправы обовязковй. Ученики котрй не отбули дволѣтного курсу въ стрѣляню не можутъ бути одночными охотниками. Навѣть и старшй мущины маючй больше якъ 40 лѣтъ, если только не належатъ до войска, будутъ покликанй до вправъ въ стрѣляню. Кошта удержаня стрѣльниць збиранй будутъ частію зъ оплатъ стрѣльцѣвъ, частію отъ правительства. Що року отбуватися будутъ окружній зборы стрѣльцѣвъ а що три лѣта зборы народній.

Греція. Мы вже доносили о запроєктованомъ судѣ полюбовномъ державъ въ справѣ греческо-турецкого спору о границѣ. Хотяй державы: Франція, Нѣмеччина, Австрія и Россія згодились въ засадѣ на судъ полюбовный, — то однакожь найновѣшій вѣсти зъ Турціи и Греціи не ворожатъ успѣху того суда. Розумѣесь, що полюбовный судъ може только тогды бути предпринятый, коли державы интересованй, въ сѣмъ случаю Порта и Греція поддадутся томужь судови. Найновѣшій же вѣсти доносятъ, що власне обй тй интересованй державы не хотятъ поддатись тому полюбовному судови. Комундуросъ, министеръ президентъ греческій, заявивъ выразно, що Греція не може отступити отъ рѣшень конференціи берлиньскои, а коли Порта не сповнитъ наложеныхъ на ню тою конференцією обовязковъ, — Греція съ весною розпочне войну, бо буде мати 80.000 войска и затягне въ Франціи значній пожички на кошта военній.

НОВИНКИ.

— **Посмертна згадка**. Въ послѣднѣмъ числѣ нашои часописи донесли мы о смерти одного зъ першихъ дѣятелѣвъ Буковиньскои Руси, о. Василія Продана. Нынѣ доповняемо сю сумну вѣсть гдеякими датами зъ житя покойника. О. В. Проданъ родився 29 сѣчня 1809 р. въ селѣ Суховерховѣ. Въ 1836 р. окончивъ богословскй науки и тогожь самого року ставъ завѣдателемъ а опосля и парохомъ Лашковки, где пробувъ ажь до 1866 р. Въ 1848 р. выступавъ яко ревный патріотъ рускій, а въ 1862 р. зоставъ именованый протоєреемъ и инспекторомъ школъ народныхъ, на котромъ то поли розвинувъ велику дѣятельность. Покойный митрополитъ Гакманъ поклпкавъ его въ 1866 р. до Черновець, именовавъ рускимъ проповѣдникомъ и ексархомъ катедральнымъ. О. Проданъ занявся заснованьемъ литературного товариства въ Черновцяхъ „Руска Бесѣда“ и по[illegible] „Руска Рада“ и яко предсѣдатель тои послѣднои просивъ Є. В. Цѣсаря о отворенье рускои низшои гимназіи въ Коцмани. Черезъ смерть о. В. Продана утратила Буковиньска Русь одного зъ головныхъ борцѣвъ зо народній права. Вѣчная єму память!

— **Станъ облоги и судъ доразный въ селѣ Полупановцѣ подъ Скалатомъ**. До нашои редакціи зайшовъ передъ кольком днями селянинъ зъ села Полупановки и розказавъ намъ такй чудній рѣчи, якй творитъ въ селѣ Полупановцѣ тамошный дѣдичъ жидъ Розенштокъ, що ажь морозъ по тѣлѣ проходитъ и пытаєшь: „якъ же се може бути, щобы нынѣ щось такого дѣялось на нашой Руси!?“ Селянинъ зайшовшій до насъ зовеся Іосифъ Гачиньскій, Русинъ лат. обряду, и онъ пріѣхавъ до Львова шукати рады и правды во Львовѣ противъ Розенштока, оскорбившого его и его батька. „Дня 23 липня с. р.“ — розповѣдавъ намъ Гачиньскій, — „выѣхавъ я съ батькомъ въ поле и знайшли мы по дорозѣ полишеный кусень дерева; мы тое дерево взяли до дому. Розенштокъ вечеромъ казавъ заѣхати фѣрамъ на наше обойстье и забравъ все наше дерево въ вартости до 40 зр. Около полночи напали нашь домъ молодый Розенштокъ съ двораками и звязавши мене и батька насиліемъ затаскали до двора, звязаныхъ вкинули на ночь до хлѣва, а на другій день дали менѣ 40 буковъ а батькови 90 буковъ и 2 зубы вытовкли. Visum repertum зробивъ на другій день лѣкарь въ Скалатѣ и Тернополи. Мы о цѣломъ фактѣ донесли ц. к. прокураторіи въ Тернополи, а тая отступила справу Скалатскому судови повѣтовому, котрый доперва, здаєся, въ наслѣдство авдіенціи моеи у Найяснѣйшого Пана у Львовѣ, засудивъ Розенштока на заплату 10 зр. або 2 дни арешту. До розправы тои въ судѣ скалатскомъ мы не були завозванй ани свѣдки. Адвокатъ нашь внѣсъ противъ того засуду рекурсъ. Але и Розенштокъ внѣсъ на насъ скаргу до окружного суду въ Тернополи и судъ засудивъ мене и батька не за крадѣжь дерева, але за тое, що мы знайшовши его не завѣдомили войта, на арештъ по 8 днѣвъ.“ Іосифа Гачиньского справили мы до надпрокуратора Вп. п. Зданьского, котрый съ нимъ протоколъ зробивъ и имовѣрно на ново накаже слѣдство противъ Розенштокови о злочиньство нападу, предвиджене въ §. 83 и 93 закона карного.

— **Зъ подъ Болехова** пишутъ намъ: Дня 19 с. м. упокоився въ Болеховѣ о. Іоанъ Трембицкій мѣстцевый парохъ, деканъ и совѣтникъ консисторскій. Похоронъ отбувся дня 21 с. м. при участи тысячу народа. Покойникъ бувъ щиримъ приклонникомъ руско-народнои справы, бувъ членомъ Народ. Дому и Просвѣты и предплачувавъ рускй письма. Въ товарискомъ житю були его серце и домъ для всѣхъ отвертй. Покойникъ будучи бездѣтнымъ пріймавъ до себе сироты, котрй выховувавъ. — Сердечный жаль згромадивъ надъ его могилою 30 рускихъ священиковъ съ крыл. о. Готеровскимъ, 4 лат. священиковъ и всю мѣстцеву и околичну интелигенцію. Прощальне слово надъ могилою выголосивъ о. І. Заячковскій другъ покойника. Мѣсто поклало надъ могилою прекрасный вѣнець заслуги покойника, котрому най буде вѣчна память!

— **Новй банкноты** по 10 зол. будутъ пущенй въ обѣгъ съ днемъ 3 л. сѣчня 1881. Рожница межи давными а новыми буде та, що наголовокъ у давныхъ бувъ „Банкъ народный“ а у новыхъ буде „Банкъ австро-угорскій“, на паперѣ не буде знаковъ водныхъ а текстъ буде подвойный: нѣмецкій и угорскій. Цѣла орнаментика новыхъ банкнотовъ не буде навѣть подобна до давнѣйшои.

— **Зъ подъ Бережанъ** пишутъ намъ: Для перестороги нашого народа передъ т. зв: „пявками хлопскими“, покутными жидками-писарчуками, подаємъ слѣдуючій фактъ: Въ одномъ ту селѣ захоровала корова у арендаря и не було надѣи, щобы выздоровѣла. Знайшовся заразъ жидокъ-писарь въ Бережанахъ, котрый выставивъ якійсь письменный цирографъ и на него вылудивъ громадску печатку. На подставѣ того письма арендарь зарѣзавъ хору корову и мясо въ селѣ розпродавъ. Люде зъ того мяса розхоровались. На щастье власти о томъ довѣдались, виновникамъ выточено слѣдство и поки що сидятъ въ арештѣ слѣдчомъ въ Бережанжахъ.

— **Пропинацію мѣста Станиславова** переняла въ зарядъ сама Станиславовска рада громадска. Минувшихъ рокovъ побирало мѣсто доходу зъ выарендованя пропинаціи 58000 зол., сего року не хотѣли жиды больше давати якъ 54000, бо, якъ казали, доходъ въ минувшомъ роцѣ бувъ о много меншій, якъ попередныхъ лѣтъ. За головну причину поменшеня доходу зъ пропинаціи мѣста Станиславова треба уважати отверезѣнье нашого народу въ тыхъ сторонахъ. Якъ звѣстно, въ Станиславовщинѣ суть такй села (н. пр. Побереже), въ котрыхъ за усиліемъ нашого ревного духовеньства народъ прійшовъ до цѣлковитого отверезѣня а тымъ самымъ до самопознаня и добробыту.

— **Зъ Бережанъ** пишутъ намъ: Нынѣ, въ день св. Зачатія пр. Богородицѣ замѣтаютъ у насъ на велику скалю мѣсто по вчорашномъ ярмарку, а въ лѣтѣ такожь въ урочище свято руске брукували ринокъ. Нынѣ отбуваютъ такожь въ Бережаньскомъ судѣ термина — przez zapomnienie! — якъ выражаются тутешній судовики. Правда, що — „równouprawnienie obrządków“!

— **На бѣдныхъ ученикovъ рускои гимназіи** академичнои жертвовали: Русины зъ Подволочискъ за стараньемъ Вп. пп. Федоровича и Кадайского 23 зр. 10 кр. а. в. Всч. О. Сѣлецкій эъ Жужеля 1 зр. а. в. Именемъ убогои молодежи складае Дирекція рус. гимназіи Вп. пп. Добродѣямъ щиро сердечне Спаси-Богъ!

— **Землетрясенье** досыть сильне далось чути дня 25 с. м. въ Одессѣ и тревало только одну секунду.

— **Дальшй жертвы для бурсы филіи „Просвѣты“ въ Золочевѣ**. Кромѣ доси выказаныхъ вплынули еще на бурсу нашу слѣдуючй жертвы: п. Громницкій проф. гимназ. зо Львова 1 зр.; п. Евг. Желеховскій проф. гим. зъ Станиславова 1 зр.; п. Мелитонъ Бучиньскій зъ Станиславова 1 зр.; о. Ник. Пачовскій зъ Жуличъ кромѣ рочнои вкладки 3 зр. одноразовый даръ 3 зл.; о. Карпо Винтонякъ зобранй жертвы при розличныхъ случаяхъ 5 зр. 54 кр. а. в.; о. Дан. Танячкевичъ зъ Закомаря жертвы зъ Подгорецкого монастыря 7 зр. 92½ кр.

(Дальше буде.)

— **Выказъ Всеч и Благ. П. Т. жертвователѣвъ на дѣвоче воституталище подъ зарядомъ Инокинь чина св. Василія Вел. зъ Словиты, котрымъ за ихъ жертвы комитетъ заявляє свою щирѣйшу подяку**:

1) Юзычиньскій Іоанъ зъ Боринчь 50 зр. 2) Шанковскій Яковъ зъ Копечинець 25 зр. 3) Дудкевичъ Іоанъ зъ Любѣня 20 зр. 4) Коцовскій Николай зъ Отыневичь 10 зр. 5) Зарицкій Василій зъ Пловёго 100 зр. 6) Ганкевичъ Іоанъ зъ Буцыкъ 50 зр. 7) Кобыляньскій Іосифъ зъ Пойла 1040 зр. 8) Кобыляньскій Іосифъ зъ Марковы 10 зр. 9) Н. Н. 100 зр. 10) Борысѣкевичъ Михаилъ зъ Бѣлобожницѣ 50 зр. 11) Сьокало Василій зъ Чорткова 10 зр. 12 Дръ Ильницкій Іоанъ крыл. собор. Перем. два льосы по 50 зр. разомъ 100 зр. 13) Билиньскій Іоанъ зъ Илавча 100 зр. 14) Н. Н. Б. А. 400 зр. 15) Шанковскій Антоній зъ Нижборка льосъ Рудольфа номин. вартости 10 зр. (реальнои 17 зр.) *(Дальше буде.)*

Вѣсти епархіяльній.

Зъ АЕпархіи Львовскои.

Презенту получили Всч. оо. Н. Туркевичъ зъ Клѣщевнои на Кореличѣ; І. Кобриньскій на Дебеславцѣ; М. Винницкій зъ Городища на Ушковичѣ; М. Пирожокъ jure devolutivo на Тудоровъ.

Именованый Всч. о. Ю. Левицкій, завѣдатель деканата и парохъ въ Джурковѣ, дѣйстнымъ деканомъ Жуковскимъ.

Увольненй отъ испыту конкурсового Вч. оо. А. Билинкевичъ зъ Тысьменичанъ и В. Дялиньскій зъ Хорсна.

Посады получили Вч. оо. Т. Горникевичъ зъ Гошева завѣдательство прихода и деканата въ Болеховѣ; В. Леонтовичъ новопоставл. пресвитеръ сотрудництво въ Буртынѣ; І. Стебленкій, зав. въ Опорцѣ, дек. Скольского.

Въ пропозицію на приходъ Красовъ, дек. Щирецкого принятй Всч. оо.: І О. Зацерковный зъ Скнилова, ІІ Е. Шухевичъ зъ Березова, ІІІ А. Стефановичъ зъ Потока. На приходъ Тростянець, дек. Болеховского: 1. І. Целевичъ зъ Мельницѣ, 2. І. Яцикевичъ зъ Пацикова, 3. И. Яновичъ зъ Витвицѣ. 4. І. Кобриньскій зъ Дебеславець, 5. Д. Щуровскій зъ Облазницѣ и 6. Н. Теодоровичъ зъ Долины.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

Всч. о. І. Тых. въ Х. За щирй слова узнаня и заохоты пріймѣтъ нашу щиру подяку. Замовленье зроблено, але ніякою мѣрою не може бути готове на 1 л. сѣчня, бо листъ одержали мы за позно, а робота не скончится якъ во второкъ. Больше листомъ. *Всч. о. А. Б. В.* Письма Вашй одержали и сердечно дякуємо за приклонность для насъ. Справа порушена дуже важна, однакожь суть трудности, котрй розъяснимо листомъ. *Вп. дръ Д. въ Ж.* Спростованя походятъ зъ самыхъ найавтентичнѣйшихъ жерелъ. Богослуженье отправляно на приватну интенцію, на що маємо доказы. Надосланого не можемо умѣстити. *Вп. п. Волод... С. въ Б.* Обговорюванье выборовъ до рады державнои, по ля больше якъ цѣлорочнои навзы, выдаєся намъ троха перестарѣлымъ тематомъ, тымъ больше, що справа всѣхъ выборовъ кромѣ кн. Пузыны и Федоровича вже скончена очевидно на нашу некористь. Будемо дуже вдячній за надсыланье новыхъ дописій.

Курсъ збожа зъ дня 23 л. грудня 1880.

(*Справозданье львовскои комнаты купецкои*)

Цѣна за 100 кильограмовъ.

	отъ зр.	отъ кр.	до зр.	до кр.
Пшениця	9	70	10	75
„ бѣла	—	—	—	—
„ жовта	—	—	—	—
„ осѣнна	—	—	—	—
Жито	9	00	10	—
Ячмѣнь	6	25	7	50
Гречка	6	50	7	—
Овесъ	5	—	6	75
Горохъ до варки	7	—	10	
„ паст.	—	—		—
Вика	5	40	6	—
Кокорудза стара	5	80	7	25
„ нова	5	80	6	50
Рѣпакъ зимовый	11	30	11	75
„ лѣтный	10	50	11	50
Ржѣй (Лнянка)	9	70	10	25
Насѣнье лняне	11	40	12	25
Конюшина (передва)	24	—	50	
Кминъ	23	—	27	—
Анижъ	—	—	—	—
„ плоскій	36	—	39	—

КАРОЛЯ ВЕРНЕРА

ГУРТОВНА ТОРГОВЛЯ

поручає на свята

ВИНА угорскй, австрійскй, французскй, реньскй, мозельскй, маляга, мадере

Конякъ и Розолисы

по найдешевшихъ цѣнахъ

такъ на мѣру
якъ и въ бутелькахъ. (4—6)

ІОСИФЪ ПАДЕВСКІЙ ВО ЛЬВОВѢ

поручає тано въ найлучшихъ родахъ

ЦУКОРЪ КАВУ МИГДАЛЫ **РОДЗИНКИ** ДАКТИЛѢ **ФИГИ** **ОРѢХИ** ЧОКОЛЯДУ **ПОМАРАНЧѢ** ЦИТРИНЫ **ПОВИДЛА** и СЛИВКИ	ГЕРБАТУ **РУМЪ** **ВИНА** ПОРТЕРЪ англійскій РОЗОЛИСЫ и ЛИКЕРЫ **БИШКОКТЫ** БАКАЛИ и **МЕДОВНИКИ**	КАВЯРЪ **СЫРЫ** САЛЯМИ **САРДИНКИ** ЛОСОСЬ ТУНЧИКИ РАКИ ТРУФЛѢ ШАМПІОНЫ **МУШТАРДУ** и ОСЕЛЕДЦѢ	**ОВЄЧКИ** МЫЛО РИЖЬ **КРУШКИ** САГО **ГРИБЫ** ФАРБКУ **КАРТЫ** ОЛИВУ ОЦЕТЪ **КАПАРЫ** МОСКАЛѢ

Замовленя зъ провинціи залагоджує точно отворотною почтою. (1—6)

Выдає: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію отповѣдає: **Маркіянъ Желеховскій.** Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, подъ зар. К. Беднарского.

Ч. 98. Львôвъ, Субота 20 грудня 1880 (1 сѣчня 1881). Рочникъ I.

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администрациі „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрациі час. „Дѣло“.
Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.
Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.
Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.
Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ЗАПРОСИНЫ ДО ПРЕДПЛАТЫ
на рôкъ 1881.

Съ надходячимъ новымъ рокомъ просимо о якъ найскорше надсыланье предплаты на слѣдуючій рôкъ 1881, щобы могли мы вчасно означити накладъ и уладити точну высылку.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:

въ цѣлôй Австріи:	**За границею:**
на цѣлый рôкъ 8 зр.	на цѣлый рôкъ 10 зр.
на пôвъ року 4 зр.	на пôвъ року 5 зр.
на чверть року 2 зр.	на чверть р. 2 зр. 50 кр.

Предплата принимаєся ôтъ кождого часу.

Съ новымъ рокомъ буде выходити **Бібліотека найзнаменитшихъ повѣстій** по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣдного дня кождого мѣсяця. Предплата на *Бібліотеку найзнаменитшихъ повъстій* чвертьрôчно 1 зр. 25 кр., пôврôчно 2 зр. 50 кр., цѣлорôчно 5 зр. а. в. Для предплатникôвъ „Дѣла“ и „Зорѣ“ **обнижаєся** предплата на *Бібліотеку* на 1 зр. чвертьр., 2 зр. пôвр., 4 зр. цѣлор. Вп. Читателѣ „Дѣла“ зможутъ за чвертьрôчною доплатою лишь 1 зр. майже що тыждня получати аркушъ дуже займаючихъ повѣстій.

Щобы означити скôлькôсть накладу „Бібліотеки повѣстій“, просимо о вчасне замовленье еще передъ новымъ рускимъ ротомъ. Такожь просимо о якъ найскорше выровнанье всѣхъ залеглостій.

Audacter calumniare.....!

II.

Не можемо припускати, щобы „Czas“, котрый передъ пôврокомъ съ незвычайною пильностію выслухавъ цѣлый процесъ 30 соціялистôвъ польскихъ и на своихъ колюмнахъ замѣстивъ простору лекцію свого земляка Варыньского о соціялизмѣ, не знавъ, въ чѣмъ почиває сущнôсть соціялизму и бувъ на стôлько наивнымъ, въ добрôй вѣрѣ принимати засудъ на стару Польщу, на польску шляхту и на гнетъ Русинôвъ, признанье дѣйстно великихъ заслугъ Цѣсаревои Маріи-Терезіи и Іосифа II — за одно съ соціялизмомъ. Не можна такожь припускати, щобы „Czas“ добросовѣстно мôгъ уважати бажанье добра для „всѣхъ Русинôвъ, хочьбы они були тôлько хлопы“, и для „всѣхъ народôвъ“, а именно народôвъ славяньскихъ — яко якій нибудь „zachcianki socyalistyczne“, бо чимъ же жь бувъ бы тогды — отъ, щобы далеко не шукати прикладу — листъ пастырскій краковского еп. Дунаевского выпечатаный въ два дни пôзнѣйше въ тôмъ же „Czas“-ѣ, въ котрôмъ стôлько говорится о „pukaniu do każdej chatki“, о „łamaniu się opłatkiem z wszystkimi mieszkańcami“, о „ofierze za wszystek lud“ — „a nie za ojców wybranych“?! Мы для того справедливо можемо припускати, що „Czas“ самъ не вѣритъ въ тіи „zachcianki socyalistyczne“, котрій хоче накинути Русинамъ, и що ему тутъ совсѣмъ не ходитъ о соціялизмъ. Але „Czas“ маєчитателѣвъ, котрымъ слово зъ его трибуны высказане есть євангеліемъ, котрій отже прочитавши статію „Czas“-у Ч. 294 вѣручи въ verba magistri справдѣ будутъ вѣрити въ „zachcianki socyalistyczne“ Русинôвъ и дивитись на „руску справу“ якъ на „dwugłowy potwór panslawizmu i socyalizmu“. „Czas“ есть дальше органомъ подвôйноофиціознымъ, котрый якъ зъ однои стороны одержує пôвофиціяльнѣ комуникаты зъ двохъ министерствъ, такъ зъ другои стороны не безъ причины идентификуєся съ теперѣшною пануючою бôльшостію Полякôвъ, котрыхъ представителями въ радѣ Короны дръ Земялковскій и дръ Дунаевскій и, якъ се въ другôй статіи высказано, есть органомъ обохъ сихъ министрôвъ. Се все, думаємо, вкладає на него певнѣ обовязки, котрыхъ не можна ему нарушувати безъ компромитациі якъ самои партіи такъ особливо обохъ згаданыхъ членôвъ рады Короны. Читаюча публика не може розрôжняти пôвофиціяльныхъ комуникатôвъ ôтъ неофиціяльныхъ выводôвъ и нападôвъ „Czas“-у и може такожь такій статіи, якъ высше згадана въ ч. 294 „Czas“-у статя противъ цѣлого руского народа, зводити до министеріяльныхъ жерелъ и вкладати за нихъ отвѣчальнôсть вже не на одну редакцію „Czas“-у, але на головныхъ его инспираторôвъ. Можна се съ тымъ бôльшимъ правомъ зробити, що, якъ загально вѣдомо, вѣденьскій и львôвскій кореспонденты „Czas“-у суть заразомъ членами редакціи урядовои „Gaz. lwow.“ и въ загалѣ межи „Czas“-омъ а „Gaz. lwow.“ заходитъ теперь тôлько формальна а не сущна рôжниця урядовости и що „Czas“ звычайно высказує лише тоє, що по певнôмъ часѣ маєявитись въ урядовôй формѣ въ „Gazet-ѣ lwow.“ або урядово переводитись въ житю.

Пôсля того всего мы пытаємося, якъ дасться съ такъ важнымъ подвôйно офиціознымъ характеромъ „Czas“-у погодити, що ôнъ пôдъ покровомъ австрійскои льояльности смѣє безъ всякои причины, а тôлько задля старопольскои загорѣлости кидати на Русинôвъ клевету „zachcianek socyalistycznych“ и пятнувати цѣлу руску справу, цѣлый рускій народъ яко „dwugłowy potwór panslawizmu i socyalizmu“; — що ôнъ смѣє голосити устами „osoby wysokie w państwie zajmującej stanowisko“, що „wszystkie podania chłopów ruskich zarażone są socyalizmem“; що ôнъ смѣє представляти справу руску яко „wrogą i niebezpieczną dla całości i bytu monarchii Habsburgów“ и навѣть кидатися на память Цѣсаря Іосифа II и ображати тую память представляючи его яко творця соціялизму и противника „цѣлости и быту монархіи Габсбургôвъ“? Не першій вже разъ кидаются такій клеветы на рускій народъ. Мы пригадуємо, що передъ трема лѣтами розсѣванье такихъ же клеветъ на рускій народъ дôйшло до того, що ажь Намѣстникъ объѣздивъ всхôдну Галичину, щобы успокоити занепокоєне обывательство. Такій самій клеветы розсѣваній „Czas“-омъ и цѣлою галицко-польскою прасою занепокоили навѣть въ части найвысшій сферы и вызвали зъ устъ Архкн. Людвика звѣстну интерпеляцію до Впр. Митрополита. Тожь коли теперь на ново починаютъ пôдноситися такій клеветы и то єдино для того, що рускій народъ волѣвъ святкувати память австрійского Цѣсаря якъ брати участь въ польскôй демонстраціи революційнôй, коли тіи клеветы пôдносятся въ пôвофиціяльнôмъ дневнику польскôмъ, — то мы мусимо спытати Є. Е. президента министрôвъ гр. Таффого и Є. Е. Намѣстника гр. Потоцкого:

1) Чи думає правительство дати рускому народови яку охорону противъ такихъ клеветъ офиціозного органу и на будуще зарадити безпôдставному пôдбурюваню публичнои опиніи черезъ польскій часописи противъ руского народа?

2) Чи правдою єсть, що „osoba wysokie w państwie zajmująca stanowisko“ и „одинъ министеръ-австріякъ“ высказали, що „wszystkie podania chłopów ruskich są zarażone socyalizmem“? а если нѣ, то чи уважає правительство за згôдне съ своимъ достоиньствомъ австрійского правительства и съ публичнымъ супокоємъ народôвъ подôбнѣ инсинуаціи и клеветы такъ на министерство якъ и на цѣлый рускій народъ высказанѣ въ ч. 294 офиціозного „Czas“-у лишити не тôлько безъ всякои ôтповѣди, але навѣть безъ урядового запереченя?

3) Чи не уважає Є. Е. Намѣстникъ гр. Потоцкій за потрѣбне, вплынути на редакцію урядовои „Gazet-ы lwowsk.“, щобы въ интересѣ публичного супокою и въ сповненю свого урядового обовязку тую такъ честь ц. к. правительства якъ и супокôй цѣлого руского народа обходячу справу ôтповѣдно и якъ *найскорше пояснила*?

4) Чи Высоке ц. к. Правительство узнає своимъ обовязкомъ вступитися за нарушенье памяти Цѣсаря Іосифа II названого въ „Czas“-ѣ ворогомъ „цѣлости и быту монархіи Габсбургôвъ“ и чи дасться таке направленье „Czas“-у о-

ЧИ БУЛО ВЪ ПОЛЬЩИ
невôльниче „пôдданьство“?
(Leibeigenschaft.)

(*Ôтповѣдь польскимъ дневникамъ одного зъ правникôвъ бувшихъ на Іосифиньскôмъ обходѣ.*)

Не есть то рѣчь тяжка робити комусь закиды, але тяжше есть оправдати тѣ закиды, тымъ бôльше, коли ходитъ о правду историчну. Много рôжнородныхъ закидôвъ роблятъ намъ польскій газеты, але доказами не ствердили еще того, бо кромѣ такихъ слôвъ, якъ „fałsze, kłamstwo“, мы не почули еще ничого позитивного.

Такъ „Gazeta Narodowa“ зъ причины ôтчиту п. Барвѣньского на Іосифиньскôмъ обходѣ твердитъ въ однôмъ зъ своихъ чиселъ, що „w Polsce nie było nigdy „Leibeigenschaft“ czyli tego, co Moskale nazywają krepactwem“. Якъ фалшує „Gaz. Nar.“ историчну правду, най послужатъ слѣдуючи уваги:

Передовсѣмъ мусимо выяснити, що означає „Leibeigenschaft“. У Нѣмцѣвъ була така дефиниція: „Wenn der Bauer die Scholle ohne Losbrief oder Weglasszettel nicht verlassen darf, so ist er persönlich unfrei oder leibeigen. Verliess ein Bauer den Grund ohne Erlaubniss des Herrn, so konnte er wie ein flüchtiger Sclave eingefangen werden. Er galt als Zugehör des Grundes, seine Kinder als Zuwachs, mit dem der Grundherr nach Willkühr schalten konnte“. Але и въ польскôмъ лексиконѣ находимо выразъ на „Leibeigenschaft“, именно „przytwierdzenie do gleby“. Що таке „przytwierdzenie do gleby“ существовало въ Польщи, дамо на тоє доказы.

Въ архивѣ лат. капитулы во Львовѣ находится оригиналъ привилея выданого въ Корчинѣ 1456 року королемъ польскимъ Казимиромъ IV, котрый потвердивъ права и свободы для польского шляхоцтва, именно: comitibus, baronibus, militibus et nobilibus spiritualibus et secularibus terrarum Russiae“. Въ тôмъ привилею означена юрисдикція дѣдича надъ хлопомъ тыми словами: „Statuimus, ut cmethones dum accusantur de furtis per capitaneos et eorum officiales sine voluntate haeredum non captiventur“; привязанье хлопа до мѣстця своеи родины и службы выражено знова въ тыхъ словахъ: „Statuimus, quod cmethones terrigenarum per capitaneos aut officiales eorum aliosque violenter non recipiantur in servitutem, nisi prius villicus alias thyvon seu wathaman cum omnibus cmethonibus possesionatis super eo juraverint, quod sit de eorum genere vel servitute, et quod ignoraverint eum per tantum tempus, quod defuit“, отже, по правнôмъ доказаню, що збѣглый належавъ до певного села и роду, тогды попадався ôнъ въ руки власти, т. е. „recipiebatur in servitutem“.

Тоє право що до хлопôвъ („кметôвъ“) выдане було вразъ съ прерогативами дѣдичѣвъ, котрій то прерогативы въ тôмъ привилею точно описанѣ суть для шляхты галицко-рускихъ земель, т. е. тыхъ земель, котрій вже конституцією въ Єдльнѣ 1433 року въ провинціи польскій зôстали перетворенѣ, хотяй за обрубомъ тои Руси, прилученои и втѣленои вже тогды до Польщи, стояла еще Русь Литовска. Тѣ прерогативы були: Король въ справахъ рускихъ земель ничого становити не буде „nisi consiliariorum earundem terrarum consilio communicato et accepto“, — що суды ôтносячіяся до справъ тыхъ земель на Руси черезъ судіевъ и урядникôвъ тыхъ земель а не черезъ чужихъ судіевъ ôтбуватися будутъ, — що всю шляхту и свобôдныхъ мешканцѣвъ рускихъ земель ôтъ заграничного цла передовсѣмъ при вывозѣ рыбъ увôльняєся. Все тоє зовеся тамъ „jura praedecessorum nostrorum, quae pro conservatione ipsorum indigent reformatione et additione“. Кажеся, що надаются тымъ высшимъ и свободнымъ сословіямъ тѣ права за доблестну оборону черезъ нихъ рускихъ земель противъ Татаръ.

Щобы той родъ притвердженя „кметôвъ“ не выдавався яко походячій выключно зъ рускои епохи, до котрои польскій королѣ будьтобы приноровили въ рускихъ земляхъ законы и установы, наведемъ легесляцію що до ôтношень „кметôвъ“ до дѣдича и що до землѣ зъ самыхъ чисто польскихъ законôвъ. По Вислицкому статуту (зъ р. 1347) „кметъ“ тôлько въ трехъ случаяхъ мавъ право опустити землю: 1) если дѣдичь допустився насилія на его женѣ або дочцѣ, 2) если хотѣвъ его насильно позбавити маєтку, 3) если попався (дѣдичь) пôдъ клятву церковну.

Въ тôмъ случаю було вôльно двомъ „кметамъ“ опустити свое село и дѣдича свого, однакъ пôдъ условіемъ, щобы поля ихъ були належито засѣянѣ. Пошукованя за неправно збѣглымъ „кметомъ“ могли тревати рôкъ и шѣсть недѣль, а потôмъ наступала прескрипція, т. е. „кметъ“ мôгъ 3 польскими гривнами (180 польс. зол. окупитися. Сто пятьдесять лѣтъ пôзнѣйше (статутъ зъ 1496 року) установлено, що въ однôмъ роцѣ тôлько одинъ „кметъ“ село опустити може въ случаю насилія „кмета“ черезъ дѣдича, але о поворотѣ и выкупнѣ не було бôльше мовы. Чимъ отже пôзнѣйше, тымъ бôльше ограничилася свобода хлопа.

Еще пôсля Вислицкого статуту о-

скверняюче найльояльнѣйшій объявы руского народа для австрійскои династіи Габсбургôвъ погодити съ єго характеромъ официозного органу Ихъ Екс. дра Земялковского и дра Дунаевского?

До нашихъ рускихъ послôвъ звертаємося съ усердною просьбою, щобы зволили засягнути въ ôтповѣднôй дорозѣ поясненя въ тыхъ справахъ ôтъ выс. ц. к. Правительства.

Смирне запытанье до офиціяльныхъ

представителѣвъ короны.

(Конець.)

Коли мы, мимо того, змушенй нападомъ „Czas“-у, втягаємо въ обсягъ слѣдуючои дискусіи, также Корону, то робимо се, не дотыкаючи Особы єи кождочасного держителя, въ дозволеныхъ границяхъ объєктивнои, державнонаучнои розправы призначеной именно для ужитку тыхъ краєвыхъ органôвъ правительства, котрй здаются совсѣмъ запôзнавати политичну досяглôсть выбрыку, якого „Czas“ въ зацитованôмъ высше своѣмъ манифестѣ допустився.

Єсть се аксіомомъ такъ австрійского, якъ въ загалѣ европейского державного права, що межи конституційно пануючимъ Монархою, се єсть Короною, а конституційно правленымъ народомъ недовѣріє не може существовати. Не може существовати тому, бо скоро Монарха прійде въ нещасливе положенье, утратити довѣріє до котрого небудь свого народу, то тымъ самымъ завѣшує взглядомъ того народу конституцію, значитъ перестає бути тому народови конституційнымъ монархою. Ôнъ бере тогды абсолютну власть до рукъ, щобы той народъ назадъ до вѣрности и свого довѣрія привести: такъ було въ р. 1849 въ Угорщинѣ, такъ р. 1864 въ Галичинѣ, коли Корона утратила була хвилево довѣріє до угорскои, взглядно до польско-шляхотскои соспôльности, оголошуючи задля того и рôвночасно воєнне положенье (Belagerungszustand) въ дотычныхъ територіяхъ. Въ рôвнôй мѣрѣ и рôвночасно, скоро якій народъ осмѣлится утратити довѣріє до свого Монархи, — ôнъ eo ipso перестає бути факторомъ конституційнои державы, и самохôть пôддаєся всѣмъ консеквенціямъ, якй завсѣгды суть привязанй до народного бунту. Иншими словами: для недовѣрія межи Короною а народомъ не ма мѣстця въ державѣ конституційнôй, якою, зъ ласки нашого Монархи, єсть нынѣ Австрія.

Слово „недовѣріє“ въ тôмъ звязку ужите, єсть синонимомъ горожанскои вôйны, а кто о недовѣрію Короны до котрого нибудь народу Австріи публично осмѣляєся голосити, той инсинуує Коронѣ и дотычному народови чувства и чины зъ р. 1849 и 1864.

О тôмъ аксіомѣ, и о цѣлôй вазѣ своихъ слôвъ не може не знати „Czas“, котрый межи своими патронами, не на послѣднôмъ мѣстци, числитъ также бувшихъ професорôвъ наукъ державныхъ. Колижь мимо того не здержався съ оголошеньемъ свого манифесту зъ 11 грудня, то очевидно мусѣло єго щось, або мусѣвъ єго ктось до такого ризиковного кроку осмѣлити.

Чи могли єго осмѣлити до того фактичнй, публично звѣстнй ôтношеня и факта краєвй? Нѣ! Не давнѣйше якъ передъ чверть рокомъ мавъ рускій народъ съ своєю интелигенцією на чолѣ, щастье, витати Є. В. Цѣсаря Франць-Іосифа въ своѣмъ „Народнôмъ Домѣ“ и при тôй урочистôй нагодѣ пересвѣдчитися безпосередно и автентично зъ устъ свого Монарха о незмѣнности тои Найвысшои ласки и того самого довѣрія, съ якимъ Ôнъ передъ 29 роками закладавъ камѣнь угольный до того „Дому Народного *Своихъ вѣрныхъ Русинôвъ*“, и можна сказати, дѣйстно заложивъ основу до теперѣшного розвою рускои народности.

Чи ôтъ того недавного часу ажь до дня 11 грудня с. р. стався якій фактъ такои ваги, щобы мôгъ „Czas“ови подати позôръ до єго непріятельскихъ инсинуацій? Коли перейдемо въ мысли исторію того короткого часу, то находимо одну, але тôлько одну дѣйстно историчну добу, въ котрôй народови рускому дана була способôнйсть съ єдинодушностію, усуваючою всякй сомнѣнія, обявити свои внутренй чувства цѣлому свѣтови, а именно Коронѣ.

То було дня 29 лат. листопада с. р. — въ той день памятный яко 100-лѣтнй роковины вступленя на престолъ славного предка пануючого намъ теперь Є. В. Францъ-Іосифа. Безименне, але уважаюче себе суверенным, бо до твореня и надаваня ордерôвъ управленымъ, правительство польске, ôтбувало во Львовѣ и по всѣхъ мѣстахъ Галичины переглядъ ветеранôвъ революціи зъ 1831 р., котрыхъ на той день умысне спровадило до Галичины зъ цѣлого свѣта, щобы ихъ увѣнчаныхъ и „Gwiazdą wytrwałości“ удекорованыхъ, при звукахъ маршу Домбровского и ôтповѣднôмъ освѣтленю, показати новôй, еще кровію повстаня не окрещенôй генераціи и народови, котрого спеціяльнопольскій патріотизмъ здавався бути надто притлумленый льояльными манифестаціями зъ вересня — значитъ: потребувавъ доконче ôтновы. Русины не пôшли за комисарями Раперевильского правительства до костелôвъ „dla złożenia dowodów przywiązania do wiary Ojców“, не були на банкетахъ „dla wspólnej pracy w duchu zgody społecznej i plemiennej“, ани — „dla zużytkowania posiadanych swobód“, не прилучилися до хору „Marsz, marsz Dąbrowski, z ziemi włoskiej do Polski.“ Русины волѣли той день посвятити памяти Цѣсаря-освободителя и черезъ своихъ представителѣвъ зложити поновлене освѣдченье вѣрности и преданности для австрійскои Короны на руки львôвского ц. к. Намѣстництва, котрого не хочемо пôдозрѣвати, щобы той актъ невымушенои льояльности зложило до — своихъ актôвъ.

Що той, такъ очевидный доказъ „ôтступництва“ Русинôвъ ôтъ „plemiennej i społecznej zgody“ мусѣвъ вызвати въ „Czas“-ѣ и єго клієнтахъ цѣлу безодню зле утаєного гнѣву, и що дотычнй сферы радйбы порушити небо и землю, щобы тôлько для выбуху тои своєи злости, бодай post festum, роздобути якй льояльнѣйшй ôтъ дѣйстныхъ, а скôлько можна подôбнй до правды, мотива, — то розумѣєся само собою. То могло єму додати охоты и прискорити, але щобы власне тоє, заманифестованье черезъ Русинôвъ своєи щирои, хоть правда що безименному Rząd-ови невыгôднои, льояльности, могло „Czas“ до оголошеня пôдробленого манифесту Коронного противъ Русинамъ осмѣлити, то не здаєся намъ можливе.

Коли отже не осмѣлили єго факта, то очевидно осмѣлили єго до того слова и особы, а якй именно особы и слова, того мы хочемо нынѣ довѣдатись зъ автентичного жерела: ôтъ офиціяльныхъ репрезентантôвъ Короны.

Мы мусимо вернути назадъ до нашого початкового заложеня, до пôдданя пôдъ розбôръ квестіи: Чи наша краєва администрація — въ положеню, въ яке себе черезъ ôтчуженье ôтъ рускаго населеня самохôть поставила, — може сповнятиичи сповняє совѣстно свою головну задачу?

Кракôвскій, официозный „Czas“ ôтповѣвъ вже на тоє запытанье и то осмѣлився ôтповѣсти на него категоричнымъ: Нѣ! Бо зъ цитованого артикулу зъ 11 грудня не выплыває ничого иншого, якъ тôлько тоє, що дѣла, слова и чувства рускаго населеня Галичины систематично представлено въ неправдивôмъ свѣтлѣ, що народъ рускій передъ Короною — оклеветано.

Коли такъ, то мы бы дальше радй знати, чи сталося тоє via „Петербургъ — Czas“, чи via „Gazeta Narodowa — Gazeta Lwowska“, чи и якою иншою дорогою и за посередництвомъ якихъ уживаныхъ до теперь перекладчикôвъ рускаго языка? Колижь нѣ, то нехай компетентнй органы не мовчатъ на инсинуацію „Czas“-у; нехай высвѣтлятъ тую темну, а для цѣлого рускаго народа предсѣ такъ важну справу. Доконечна єсть ôтповѣдь скора, безпосередна и — ясна; неясна, посередна, двозначна, шрубована ôтповѣдь могла бы тôлько пошкодити справѣ и — администраціи. А вже совсѣмъ не выстарчитъ тутъ проста ревокація редакціи „Czas“-у; мы знаємося надто добре на старыхъ штукахъ, якъ примѣромъ: додаткове роздѣленье Русинôвъ на „prawdziwych“ i „nieprawdziwych“ Rusinów — и можливе освѣдченье, буцѣмъ то, хоть не стояло въ згаданôмъ манифестѣ о такôмъ розрôжненю ани одного слова, але була ту reservatio mentalis, що говорилося тôлько о „nieprawdziwych“, — а „prawdziwym Rusinam“, не малося намѣреня товкнути въ голову „utratą zaufania Korony“. Корона, якъ не знає и не може знати роздѣлу своихъ пôдданыхъ на пôдданыхъ „prawdziwych“ i „nieprawdziwych“, такъ само не може санкціонувати выдуманои въ польскихъ редакціяхъ теоріи о Русинахъ першои, другои и десятои „пробы“.

Нарôдъ рускій не потребує вдаватися въ софистичнй контраверсы зъ „Czas“-омъ, ôнъ хоче на порушене съ такою дерзостію пытанье: чи посѣдає еще незмѣнене довѣріє у свого Монарха?—одержати категоричну ôтповѣдь зъ едино-автентичного жерела: ôтъ офиціяльныхъ репрезентантôвъ Короны.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Зборы нѣмецкихъ селянъ и агитаціи централистôвъ.*) Заказъ селяньскихъ зборôвъ порушивъ еще бôльше занепокоєныхъ нѣмецкихъ селянъ и замѣсть заказаныхъ зборôвъ ôтбулися 15 (27) с. м. въ Линцу приватий нарады, на котрыхъ явилося надъ 400 селянъ зъ рôжныхъ околиць. На тыхъ нарадахъ ухвалено: 1) выслати чотырехъ ôтпоручникôвъ въ депутаціи до Цѣсаря съ просьбою о позволенье ôтбути новй зборы дня 10 сѣчня, 2) постаратись у властій о позволенье заснованя товариства селянъ и 3) запротестовати передъ гр. Таффе, якобы рухъ селянъ противъ реформы грунтового податку бувъ штучно выкликаный. Агитаціи централистôвъ ширятся що разъ дальше и то такъ по низшôй Австріи якъ и по Стиріи, где маютъ найбôльше своихъ приклонникôвъ. Консервативнй послы нѣмецкй занепокоєнй тымъ рухомъ мали зъѣхатися ра-

---

динъ зъ сынôвъ „кмета“ дѣдичивъ грунтъ по ôтци, а иншимъ сынамъ вôльно було пôсля власнои волѣ въ мѣстахъ або селахъ заниматися ремеслами, штукою або и наукою. Однакъ стошѣстьдесять лѣтъ пôзнѣйше (статутъ зъ р. 1503) внесене зôстало право, мѣняти станъ хлопа або хлѣбороба на станъ мѣщанина, ремѣсника або артиста съ тою увагою, що єсли „кметъ“ хоче учитися въ мѣстѣ якого ремесла, штуки або науки, то може здѣлати тоє лише передъ 12-тымъ рокомъ свого житя и то лишь за выразнымъ призволенъемъ свого дѣдича. Съ бѣгомъ часу выробилася засада, що „кметъ“ уродився вже съ тымъ призначеньемъ, щобы служити, а означенье обовязкôвъ „кмета“ прилучено до компетенціи праводавчого тѣла (сойму Рѣчипосполитои), въ котрôмъ „кметъ“ не бувъ репрезентованый. Опредѣлено тогды такъ звану паньщину на два до пять днѣвъ на тыждень ухвалами законными, а наконець означенье и опредѣленье высокости тягарôвъ оставлено оцѣненю и самоволи дѣдича. Ôтколи вже утруднено хлопови опущенье грунту, ôтъ тогды и дизерціи ставалися частѣйшими. Акта городскй и земскй въ тутешнôмъ такъ званôмъ Бернардиньскôмъ архивѣ переповненй жалобами зъ поводу дизерцій „кметôвъ“ и перелапованьемъ зъ чужихъ грунтôвъ збѣглыхъ „кметôвъ“. Статутъ зъ року 1496 становивъ кару 6 гривенъ польскихъ на того, ктобы укрывавъ збѣглого, а установа зъ р. 1588 таксовала „кмета“ съ цѣлою єго родиною, якбы яку рѣчь, на 500 гривенъ (марокъ), котрй позволяла выекзекувати на тôмъ, ктобы укрывавъ и придержувавъ у себе збѣглого и не хотѣвъ єго выдати.

Ôтъ вѣкôвъ мали въ Литвѣ „кметь“ и шляхтичь одного и того самого судію, именно короля. Еще въ статутѣ литовскôмъ зъроку 1529 (I. 9.) опредѣлено єсть: „Тежь хочемъ и вставляемъ и вѣчными часы має бути ховано и то всѣ поддани наши, такъ вбогіе якъ и богатые которого роду кольвекъ або стану былибы, ровно и одностайнимъ тимъ писанимъ правомъ маютъ суджени бути“. Въ Польщи же установлено еще статутомъ зъ р. 1496, що хлопъ передъ судомъ не має мати голосу (non habet actionem), и що єсли має кто якй жаданя або претенсіи до хлопа, той має єго позывати въ особѣ єго дѣдича. Съ тою установою полученый бувъ заказъ нешляхотно уродженому набувати посѣлости и замки, а понеже права и суды були лише для посѣдателѣвъ замкôвъ и иншихъ маєткôвъ, то въ слѣдство того правна и законна охорона була лише для шляхты, а „кметъ“ совсѣмъ позôставленый бувъ самоволи свого дѣдича.

(Конець буде.)

БЕЗТАЛАННЄ СВАТАНЬЄ.

Образокъ зъ галицкого житя.

III.

(*Дальше.*)

На другій день, въ Зеленый Понедѣлокъ, була чудно гарна погода на дворѣ. Чисте якъ кришталь, блакитне небо мовь скупалось въ ранньôй росѣ и свѣтилось теперь якъ безмѣрный шовковый наметъ озолоченый яснымъ сонцемъ, на земли все пахло зеленью, маємъ и напувало людску душу якоюсь невысказаною радостю, що буяла зелеными лугами, линула въ безкрає небо, розливалась разомъ съ сонячными промѣнями веселою пѣснію нового молодого житя. А тутъ що ино звернулось сонце въ полудня, зновь заграли музики въ коршмѣ, та мабуть ще голоснѣйше, ще веселѣйше та скочнѣйше якъ вчера. Богато прихожого народа, що ино вылягло зъ церкви, посыпалось въ коршму послухати чарôвнои музики. Стороньскй паруôки потягли съ собою и голопятскихъ, за чужими дѣвчатами пурхнули до коршмы и свои и почалась гульня, що ажь земля затряслася. А Мошко бѣгавъ на всѣ стороны, хваливъ музику, прихвалювавъ охочихъ парубкôвъ, пôдохочувавъ несмѣливыхъ дѣвчатъ, а надъ все величавъ свою горѣвку, що и лѣпша и дешевша, якъ въ цѣлôмъ свѣтѣ. Ôнъ выбѣгъ на пôдсѣнки и почавъ заманювати голопятскихъ господарѣвъ. Пôдъ вечеръ вся коршма була якъ набита. Музики грали, не втихали, молодь танцювала та выспѣвувала а Мошко бѣгавъ коло газдôвъ, приговорювавъ та доливавъ горѣвки. „Пійте, добрй люде, панове громадо, нашь панъ дарувавъ двѣ бочки для громады“, приговорювавъ Мошко. Чимъ бôльше темнѣлось на дворѣ, тымъ голоснѣйше ставало въ коршмѣ. Розпочалися живй бесѣды помѣжь голопятскими газдами. Зôйшла мова и на справы громадскй и на недалекй выборы и на процесъ. Почали голосы озыватись за паномъ, за новою радою, за новымъ вôйтомъ... По опôвночи плававъ повнолицій мѣсяць по широкôмъ, лязурнôмъ та тихôмъ небѣ, а въ голопятскôй коршмѣ гудѣло и кишѣло якъ въ казанѣ. Музика, галасъ, крики и спѣвы розлягались геть-геть далеко, по селѣ гомонѣли люде та лаяли собаки, а Мошко затиравъ руки та гладивъ бороду, а панъ Бжушковскій спочивавъ сномъ тріюмфальнымъ. П. Семенови снились солодкй сны и вырынала ясна постать маячливои русалки.

Зъ того часу почало не добромъ кипѣти въ Голопятахъ. Въ голопятскôй коршмѣ зновъ почали збиратись люде та за келишкомъ шукати порады у Мошка. Не въ довзѣ настала косовиця. О. Да-

зомъ 17 (29) с. м., щобы нарадитись, якъ имъ выступити въ теперѣшнôй хвили.

(*Незадоволенье Чехôвъ зъ графа Таффе и ихъ безгôтрадне становище въ радѣ державнôй.*) Всѣ чески газеты высказуютъ явно своє незадоволенье зъ дѣятельности теперѣшного министерства. Не тôлько молодѣ Чехи, але вже навѣть и старѣ выступаютъ рѣзко противъ нерѣшучого поступованя гр. Таффого и выказуютъ, що Чехи для пôддержаня министерства поносятъ великѣ жертвы дуже часто навѣть съ кривдою власного народа и за цѣлу свою услугу чуютъ заєдно тѣ самѣ слова ôтъ гр. Таффого „еще не часъ для васъ уступства робити, бо се розъярилобъ лѣвицю до крайности“. Въ тôй справѣ замѣстила ческа Politik важну статію, якъ кажутъ, пера самого Ригера пôдъ заг. Unsere Situation in Wien, о котрôй пôзнѣйше поговоримо. Найбôльше характеристичнѣ ôтношеня Чехôвъ до Полякôвъ. Вже теперь ôтносятся они съ недовѣріемъ до Полякôвъ, — якъ се выразно сказано въ згаданôй статіи Politik, бо суть певнѣ, що Поляки за кожду услугу для рôвноуправненя ческого народа будутъ вымагати ôтъ нихъ уступствъ на поли матеріальнôмъ-финансовôмъ, а може прійти часъ, коли ческѣ выборцѣ имъ скажутъ „тôлько доси и ани на крокъ дальше“, а тогды чи схотятъ Поляки попирати справедливѣ жаданя Чехôвъ? Зъ другои стороны, выводитъ дальше Politik, Поляки боячись рôвныхъ домагань Русинôвъ скорше пôйдутъ рука въ руку съ централистами и лишатъ Чехôвъ безъ ничого „бо въ политицѣ все близше сорочка якъ кожухъ“.

(*Именованье маршалка краєвого.*) Цѣсарь вше принявъ резигнацію Людвика гр. Водзицкого и надѣливъ его ордеромъ креста желѣзнои короны I клясы. Пôсля донесень Dziennika pol. зôставъ именованый маршалкомъ краєвымъ Казимирь Грохольскій, теперѣшный презесъ кола польского и се именованье має бути въ короткôмъ часѣ оголошене въ урядовôй „Wiener Zeitung“.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Зъ Петербурга пишутъ до „Berliner Tagblatt“, що полиція задержала недавно важного революціониста Михайлова. Пôсля письмъ знайденыхъ при однôй ревизіи показалось, що Михайловъ бравъ безпосередну участь въ експльозіи въ Зимовôмъ двôрци и помагавъ Халтурину. Кромѣ того, при Михайловѣ мали найти списъ членôвъ революційнои партіи.

Печать россійска ôтъ часу именованя Абазы министромъ скарбу не малу увагу звертає на реформы въ вѣдомствѣ министерства скарбу. „Голосъ“ доноситъ, що небавомъ послѣдує правительственне розпорядженье, черезъ котре постепенно має уморитися довгъ государственного банку. Довгъ має уморитись въ протягу ôсьми лѣтъ, починаючи ôтъ 1 сѣчня 1881 р., що року въ сумѣ 50 милiонôвъ рублѣвъ.

Недавно правительство знижило акцизу на сôль, значитъ отже, недобôръ скарбовый, якій выйде зъ обниженя акцизы на сôль, треба буде покрыти доходомъ зъ иншого жерела. Длятого то рѣшено пôдвышити податокъ биржевый, котрый покрые недобôръ зъ акцизы на сôль.

Єще минувшого року удавались малорускѣ губерніи полудневои Россіи до правительства, щобы позволило земствамъ збиратись на нарады, якбы запобѣгчи епидемично пануючôй дифтеріи на полудни Россіи. Правительство однакожь ôткинуло тогды тіи прошеня и не позволило збиратись земствамъ въ згаданôй цѣли. Допервa недавно, на поновне прошенье земствъ позволило збиратись гдеякимъ земствамъ полудневыхъ губерній на нарады, якъ зарадити неустаючôй дифтеріи.

Англія. Сими днями розпочався въ Дублинѣ передъ присяжными процесъ звѣстного проводиря агитаціи аграрійнои въ Ирляндіи, депутованого Парнеля и єго чотырохъ товаришѣвъ. Прокураторъ обвиняє ихъ о тайну конспирацію противъ правительства. Для схарактеризованя аграрійнои лиги, котрои Парнель есть провôдникомъ, подаємъ въ скороченю дуже цѣкаву статю члена парляменту O' Connora, умѣщену не давно въ однôй зъ газетъ англійскихъ.

„Причиною завязаня лиги аграрійнои есть голодъ и его страшнѣ наслѣдки, котрымъ великѣ властителѣ доси не старалися запобѣгчи. Першимъ наслѣдкомъ голоду есть вылюдненье. Пôдчасъ першого голоду въ р. 1846 було въ Ирляндіи 8,750.000 мешканцѣвъ, а въ пять лѣтъ пôзнѣйше остало тôлько 6,552.385. Въ роцѣ 1841 було домôвъ 1,328.839, а въ роцѣ 1851 тôлько 1,046.223. Якъ же заховувалися тогды властителѣ? Въ роцѣ 1846 выгнали они зъ своихъ грунтôвъ 300.000 чиншôвныхъ людій, въ роцѣ 1849 выгнали 50.000, а въ чотыри лѣта по голодѣ 221.845 людій. Тѣ властителѣ голосили тогды явно, що таке ихъ поступованье справляє имъ „чувство задоволеня, що вже разъ позбулися чиншôвникôвъ.“ Ôтъ року 1842 до 1861 выйшло зъ Ирляндіи 1,436.862 чиншôвникôвъ, и дуже много зъ нихъ по дорозѣ погибло; въ однôмъ случаю зъ 600 емигрантôвъ тôлько 100 остало при житю. Число хатъ селянскихъ поменшилось въ тôмъ часѣ зъ 491.278 на 135.589. Зъ тыхъ датъ выплыває: 1) що неурожай бараболь стаєсь причиною голоду; 2) що по голодѣ наступаютъ страшнѣ епидеміи; 3) що властителѣ користаютъ зъ того, щобы выконувати строгѣ свои права. Такъ отже наслѣдки и теперѣшного голоду могутъ бути страшными, тымъ бôльше, що теперь есть значный неурожай бараболь. Въ роцѣ 1876 зôбрано 4,154.784 тонъ въ вартости 12,464.382 фунтôвъ штерлингôвъ, въ слѣдующихъ рокахъ чимъ разъ менше, а въ роцѣ 1879 тôлько 1,113.676 тонъ въ вартости 3,341.028 ф. шт. Въ тôмъ сумнôмъ станѣ чиншôвникôвъ стоятъ противъ нихъ льорды-властителѣ такъ само, якъ и попередныхъ лѣтъ. Въ роцѣ 1876 выгнали они 1269 чиншôвникôвъ, въ 1877 роцѣ 1323 чинш., въ 1878 роцѣ 1749, а въ 1879 роцѣ внесено до судôвъ поданя о выкиненье 3893 чиншôвникôвъ. Лига аграрійна постановила запобѣгчи голодови и не допустити выкиненя чиншôвникôвъ. Самъ Глядстонъ сказавъ, що доси выгнано 15000 особъ, „позбавляючи ихъ всякои надѣи на помôчь“, а еще число выгнаныхъ не дôйшло до такои высокости, якъ въ лѣтахъ 1846 и 1849, т. є. до 300.000 и 50.000 головъ. То завдячити треба тôлько лизѣ аграрійнôй, котра занялася щиро долею нещастного люду. Задачію лиги було, охоронити жителѣвъ Ирляндіи ôтъ тои неволѣ и тортуръ голодовыхъ, якѣ зносила она попередныхъ лѣтъ. Доказомъ того есть обуренье властителѣвъ, очерненье лиги людьми неприхильными, обвиненье народного характеру Ирляндцѣвъ. За вплывомъ лиги сталися чиншôвники зъ апатичныхъ, безрадныхъ и лѣнивыхъ невôльникôвъ людьми енергичными, сильными. Лига довела до того черезъ те, що установила умѣрковану ренту чиншову и заявила, щобы не брати въ чиншь тыхъ грунтôвъ, зъ котрыхъ попередного чиншôвника выгнано. На закиды, що лига попхнула людъ до дѣлъ карыгôдныхъ, ôтповѣдаємо, що лига власне противно здѣлала, бо чижь явна агитація лиги не зменшає такихъ дѣлъ, пôдчасъ коли давнѣйше мусѣвъ чиншôвникъ уживати въ своѣй оборонѣ тайныхъ средствъ, именно своеи стрѣльбы? Нехай устане звычай, выганяти чиншôвникôвъ, то и тѣ дѣла тайнѣ устанутъ. И теперь ихъ чимъ разъ вже рѣдше. Въ роцѣ 1846 було 176 скрытоубійствъ и 158 стрѣлôвъ; въ р. 1849 було 203 скрытоубійствъ и 90 стрѣлôвъ; въ роцѣ 1880 поповнено лише 5 убійствъ. Неправдивѣ вѣдомости о Ирляндіи ширятъ хиба тѣ, що чинятъ тоє въ власнôмъ интересѣ. Давнѣйше гинуло зъ голоду 300.000 людій, нынѣ лучився лише одинъ такій случай; давнѣйше выгонювано 300.000 людій, нынѣ, можна сказати, тоє вже минуло. Все тоє есть безпосередною заслугою лиги, котра зближила такожъ конечнôсть радикального розвязаня питаня аграрного. Того всего доконали лига и Парнель при помочи льегальнои агитаціи, дозволеноі конституцією, въ протягу 18 мѣсяцѣвъ. Ось такѣ суть тяжкѣ провины ирляндского люду, за котрѣ поставлено Парнеля и его товаришѣвъ передъ судъ!“

Греція. Проєктъ полюбовного суда, запропонованый Франціею, зôставъ вже черезъ всѣ державы принятый съ тымъ згôднымъ застереженьемъ, що для переведеня въ житье выроку суду полюбовного не будутъ ужитѣ примусовѣ средства. Пôсля газетныхъ информацій Порта бôльше прихильна до зôзволеня на полюбовный судъ, якъ Греція. Французкій Temps пише, що державы для того такъ хутко згодились на проєктъ полюбовного суду, бо чуютъ, що на конференціи берлиньскôй задалеко посунулись улягши пресіи Англіи. Для Австріи, Нѣмеччины и Франціи есть протоє судъ полюбовный найлучшою дорогою ôткликати вердиктъ конференціи берлиньскои.

Греція мобилизуе свою фльоту.

НОВИНКИ.

— **Цѣсарь** удѣливъ въ дарѣ громадѣ Сушиця пов. Старомѣского 100 зр. запомоги обновленье церкви.

— **Архикнязь Рудольфъ** по вѣнчаню съ княгинею Стефанією дня 22. л. лютого 1881 р. удасться зъ Вѣдня съ своєю супругою до Праги, где прибуде дня 28 лютого о 8 год. вечеромъ. Мѣсто буде удекороване и илюминоване.

— **Загальнѣ зборы товариства „Просвѣты“** во Львовѣ ôтбудутся дня 9 н. с. марта 1881. р. Вечеромъ въ день зборôвъ товариство устроитъ музикально-декляматорскій вечеръ. Центральный выдѣлъ застановляєсь такожь надъ змѣнами гдеякихъ постановъ теперѣшного статуту, котрѣ оказались або недостаточными або не практичными. Справа тая має бути остаточно рѣшена на однôмъ зъ найблисшихъ засѣдань.

— **Упокоилися** Всч. оо. **Францъ Розлуцкій** капелянъ зъ Телячого, дек. Пôдгаєцкого въ 53 роцѣ житя а 30 священьства и **Михаилъ Лопушаньскій**, капелянъ зъ Бзовицѣ, дек. Збаражского въ 44 роцѣ житя а 16 священьства.

— **Батькôвщины** ч. 1 зъ 1 л. сѣчня 1881 сконфисковала ц. к. Прокураторія державна за третій уступъ вступнои статіи „Рôкъ 1881“ и за початокъ „Письма зъ надъ Буга“

— Черезъ нашу редакцію надôславъ Всч. о. **Іосифъ Яюсъ** складку въ квотѣ 20 зр. 25 кр. **на дѣвоче воспиталище во Львовѣ** а при тôмъ дописуе: „Мы съ великимъ восторгомъ приняли думку рускаго дѣвочого воспиталища во Львовѣ и старатись будемо по возможности и силахъ нашихъ датками причинятись для осущеня такъ спасительнои гадки“.

— Зъ помежи всѣхъ нѣмецкихъ газетъ лишь **одинна вѣденьска Reform**, о котрои прихильности для справъ рускаго народа мы вже неразъ згадували, замѣстила вѣрне и повне справозданье зъ народного вѣча Русинôвъ, приписуючи ему велике значенье для внутрѣшного житя галицкои Руси.

— **Намѣстникъ гр. Потоцкій** повернувъ вчера зъ Кракова до Львова.

— **Гр. Людвикъ Водзицкій** бувшій маршалокъ, попрощаєсь завтра съ урядниками выдѣлу краєвого и всѣхъ краєвыхъ закладôвъ.

— **Конкурса стипендійнѣ.** Зарядъ „Народного Дому“ розписуе конкурсы на двѣ опорожненѣ стипендіи: одну бл. п. Петра Целевича въ квотѣ 50 зр. рôчно, для слухачѣвъ правъ або медицины а другу зъ фонда им. Куземского въ квотѣ 50 зр. рôчно, призначену для студента университету, техники або середныхъ школъ. Речинець подаваня на стипендію бл. п. Целевича до 1 (13) лютого 1881 р., а на стипендію им. Куземского до 19 (31) сѣчня 1881 р. черезъ дотычнѣ зверхности школьнѣ.

— Вчера, дня 31 л. грудня припадало **часткове затьмѣнье сонца** почавши ôтъ $3^1/_2$ год. пополудни до змерку.

— **Дирекцію львôвского театру польского** ôтдано п. Милашевскому. Доси бувъ директоромъ п. Янъ Добжаньскій, редакторъ „Gazet-y Narodow-oi“.

— **На засѣданю сойму угорского** дня 13 с. м. внѣсъ комитатъ Борсодъ **петицію о воскрешенье Польщѣ**. Львôвскій „Dziennik polski“ таку додавъ до тои петиціи увагу: „Poczciwe Madjarzyska przypomnieli sobie tę sprawę zapewne przy winobraniu“!

— **Президентъ звязку швайцарского** Андервертъ (выбраный допервa въ першихъ дняхъ сего мѣсяця) застрѣлився 26 с. м. Ôнъ бувъ черезъ довшій часъ заступникомъ кантону Тургау въ палатѣ депутованыхъ а пôзнѣйше провôдникомъ либералôвъ, и въ тôмъ чинѣ положивъ великѣ заслуги около розвою Швайцаріи. Причина самоубійства ослабленье ума зъ надсильнои працѣ.

— **Жоржь Еліотъ**, славна англійска повѣстописателька (жена славного физіольога Люиса), умерла въ Льондинѣ дня 24 л. с. м. въ 60 роцѣ житя.

— **Якъ въ Россіи укарали вôйта и громадского писаря?** „Одесскій Вѣстникъ“ (ч. 263) пише: „Сими днями въ Духовщинѣ предводитель дворянства (маршалокъ) князь Петръ Петровичъ Гурко-Ромейко-Друцкой-Соколяньскій за якусь неправильнôсть въ веденю письмъ громадскихъ за кару казавъ клячѣти старшинѣ Єгореви и волостному писареви черезъ звышь 4 годины въ присутности многочисленнои публики“.

— **Выказъ Всеч и Благ. П. Т. жертвователѣвъ на дѣвоче воспиталище пôдъ зарядомъ Инокинь чина св. Василія Вел. зъ Словиты, котрымъ за ихъ жертвы комитетъ заявляє свою щирѣйшу подяку:** (*Дальше*). 16) Зъ деканата Журавеньского: Всч. оо. Кернякевичъ Іосифъ, деканъ 5 зр., Горалевичъ Михаилъ зъ Мельнича 5 зр., Громницкій Михаилъ зъ Журавна 2 зр.; Мандзѣй Яковъ зъ Яйковець 1 зр., Величковскій Іосифъ зъ Чертежа 2 зр.; Чирняньскій Емиліянъ зъ Томашовець 2 зр.; Левицкій Конст. зъ Дубравки 2 зр.; Величковскій Теодоръ 1 зр.; Струминьскій Максим. зъ Голешова 2 зр.; Фицаловичъ Левъ зъ Ляховичъ 2 зр., Любинецкій Емил. зъ Монастырець 1 зр., — разомъ на руки Всч. о. декана 25 зр.; 17) Куницкій Кассіянъ ц. к. войсковый капелянъ въ Магляй надъ Босною 100 зр.; 18) С. Ф. 1 зр.; 19) Ковальскій зъ Любачова 1 зр; 20) Будзыновскій Титъ 2 зр.; 21) Тороньскій Северинъ вицеректоръ семинаріи 2 зр.; 23) Волосъ Іосифъ зô Львова 1 зр.; 23) Пацлавскій Аристархъ зô Львова 30 кр.; 24) Изъ складки во Львовѣ ôтъ Н. Н. 2 зр. 30 кр.; 25) Грабъ Викторъ во Львовѣ 50 кр.; 26) Сорока Іоанъ во Львовѣ 1 зр.; 27) Складка въ парохіи Дрыщôвъ ôтъ Всч. О. Пакиша 25 зр., а именно: Мартинъ Пакишь 1 зр., Рыбѣй вôйтъ 1 зр., Савчукъ Петръ 1 зр., Подлужный Францъ 1 зр., проче зъ меншихъ даткôвъ зôбраныхъ по хатахъ селъ Дрыщова и Урманя; 28) Всч. О. Исидоръ Дольницкій духовникъ семинаріи львôвскои 4 зр.; 29) Преосв. Сильвестеръ Сембратовичъ Епископъ 100 зр.; 30) Ткачуникъ Симеонъ зъ Бовшова 15 зр. (*Дальше буде.*)

— **Дальшѣ жертвы для бурсы филіи „Просвѣты“ въ Золочевѣ.** Кромѣ доси выказаныхъ вплынули еще на бурсу нашу слѣдуючѣ жертвы: (*Конецъ*).

О. Петро Кучиньскій 50 кр.; о. Цегельскій зъ Сассова 1 зр.; о. Осмѣловскій, игуменъ Пôдгорецкого монастыря 2 зр. 15 кр.; п. Николай Матіяшь учитель гимназіяльный зъ Золочева 1 зр.; о. Левицкій зъ жертвъ въ Закомарѣ 3 зр.; о. Винтонякъ зъ всякихъ жертвъ 20 зр.; о. Петрушевичъ зъ Перегноєва 1 зр.; Вп. Гриневецкій ц. к. адъюнктъ судовый зъ Буска 1 зр.; п. Ваньо Василь зъ Буска 1 зр.; п. Мойсеовичъ зъ Буска 1 зр.; о. Левицкій 1 зр.; п. Михаловскій, директоръ школы въ Буску 2 зр: п. Дорошъ зъ Буска 1 зр.; п. Шулгиня зъ Буска 1 зр.; о. Когуцкій 50 кр.; о. Дольницкій 1 зр.; жертвы зъ церкви Белзецкои $5{\cdot}47^1/_2$ кр.; о. деканъ Дольницкій $52^1/_2$ кр.; п. Улянъ Дольницкій проф. гимн. зъ Золочева 50.; п. К. Дольницкій 50 кр.; тов. „Просвѣта“ 20 зр.; о. Григорій Словицкій мѣстодеканъ въ Козловѣ зъ празника 5 зр.; о. Михаилъ Струмѣньскій священикъ зъ Скварявы жертвы на сю цѣль по церквѣ 9 зр. 25 кр.; еще давнѣйше о. Данило Танячкевичъ зôбранѣ жертвы 7 зр. 73 кр.; о. Юстинъ Тарнавскій жертвы зъ Пôдлися 2 зр. 64.; о. Михаилъ Цегельскій завѣдатель Каменки струмиловои ôтъ парохіянъ 4 зр., ôтъ себе 1 зр. За всѣ тіи дары складає пôдписаный выдѣлъ всѣмъ П. Т. Дателямъ прилюдну подяку. Попричинѣ непредвидженого уступленя касіера бурсы упрашаємо П. Т. Родимцѣвъ свои патріотичнѣ лепты на теперь на имя пôдписаныхъ пересылати. Вп. членôвъ комитету бурсы просимо на день 1 лат. Сѣчня 1881 въ цѣли упорядкованя дѣлъ бурсы на повне засѣданье.

Ôтъ комитету бурсы филіи „Просвѣты“
Золочѣвъ дня 4 (16) Грудня 1880.
Сидоръ, Езерскій, голова;
Константинъ Тельшевскій, секретарь.

Вѣсти епархіяльнѣ.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

На конкурсъ выставленѣ: Иваникôвка, дек. Станиславôвского, наданя приватного (дотація: 38 морг. орн. поля, 6 морг. сѣножатей и 201 зр. 38 кр. а. в. конгруи), и Жабье Ильця, дек. Коссôвского, наданя фундаціи гр. Скарбка (дотація 7 морг. сѣножатей и 380 зр. а. в. конгруи).

Душпастырскѣ посады одержали: Іосифъ Харжевскій завѣдательство Соколôвки, Игнатій Рожаньскій завѣд. Хотиня, Тома Саболта завѣд. Липовицѣ, Петро Чекалюкъ завѣд. Сопожа.

Въ пропозицію на Угрынôвъ середный, дек. Калускаго, принятѣ: Григорій Третякъ, Глодиньскій и Стефанъ Кобляньскій.

Въ львôвске духовне съменище принятый п. Ил. Пачовскій.

Упокоився: Фр. Розлуцкій, капелянъ въ Телячômъ, дек. Пôдгаецкого.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— *Рускій правотарь народный.* II. **Новый податокъ грунтовый.** Написавъ *Харко Таранъ*. Цѣна 30 кр. а. в. У Львовѣ. Накладомъ редакціи „Батькôвщины“. Зъ друкарнѣ товариства имени Шевченка. 1880. Въ XVI вел., стор. 87. Реформа грунтового податку стоитъ у насъ теперь неперерывно на днев-нôмъ порядку, а навѣть занепокоює широкій круги нашихъ господарѣвъ. Мимо такъ великои важности сеи справы, оставалася она у насъ доси вповнѣ нерозъясненою. Зъ сего повстало много непорозумѣня, а що важнѣйше, нашій господарѣ незнаючи въ чѣмъ почиває властиво теперь переводжена реформа грунтового податку, якъ супротивъ неи захоратися, якъ поступати при переводженю сеи реформы, — нанесли собѣ много шкоды. Тожь велику заслугу зробивъ п. Х. Таранъ для нашого народа, що поясснивъ тую такъ многоважну справу въ спосôбъ по можности якъ найпопулярнѣйшій. Ся книжочка есть правдивою окрасою нашои популярнои литературы. Очевидно есть се книжочка не для забавы, а для студіи и науки. Нею може и повиненъ користатися кождый просвѣченый Русинъ и при ея помочи ширити понятя справы грунтового податку въ якъ найширшій круги нашого народа, инакше такъ трудна праця, якои пôднявся п. Х. Т. останеся безъ належнои користи для загалу.

Особливо многоважный „Роздѣлъ VI“ сеи книжочки, где говорится о реклямаціяхъ, котрі найпôзнѣйше маютъ розпочатись 1-ого марця 1881 р. „Законъ дає податникамъ“, сказано въ книжочцѣ, „нагоду, зъ ряду третю и послѣдню, щобы могли доказати, що ихъ покривджено помѣромъ, оцѣненьемъ доходу зъ грунту, наложеньемъ податку на грунта не пôдпадаючій податкови и т. д.“ Дальше поясняеся сущнôсть реклямаціи, ея цѣль и спосôбъ внесеня. Формуляры реклямаціи уложенй авторомъ даютъ саму наглядну помôчь податникамъ. Тожь не потребуємо, здаеся, еще бôльше доказовати, що такъ важна и поучаюча, а при тôмъ дуже дешева книжочка повинна находитись въ кождôй хатѣ господарскôй.

Курсъ збôжа зъ дня 29 л. грудня 1880.

(*Справозданье львôвскои комнаты купецкои*)

Цѣна за 100 кильограмôвъ.

	ôтъ зр.	ôтъ кр.	до зр.	до кр.
Пшениця	9	70	10	75
„ бѣла	—	—	—	—
„ жовта	—	—	—	—
„ осѣнна	—	—	—	—
Жито	9	—	10	—
Ячмѣнь	6	25	7	50
Гречка	6	50	7	—
Овесъ	6	—	6	75
Горохъ до варки	7	40	10	—
„ паст.	—	—	—	—
Выка	5	40	6	—
Кокорудза стара	5	80	7	25
„ нова	6	50	7	50
Рѣпакъ зимовый	11	30	11	25
„ лѣтный	10	50	11	—
Ржѣй (Лнянка)	9	70	10	25
Насѣнье лляне	11	40	12	25
Конюшина (передна)	24	—	50	—
Кминъ	23	—	27	—
Анижъ	—	—	—	—
„ плоскій	36	—	39	—

— **Тернопôль.** Цѣна збôжа (Справозданье рôльничои Спôлки) зъ дня 24 грудня с. р. за 100 кильограмôвъ: пшеницѣ червонои 9·75 — 10·70; жита 9·24 — 10·10; ячменю 6 — 7·50; ôвса 5·80 — 6·50; гречки 6·50 — 7; гороху до варки 8·50 — 10; конюшины черв. 30 — 50, бѣлои — 85.

Курсъ львôвскій зъ дня 31. л. грудня 1880.

	платятъ р.	платятъ кр.	жадаютъ р.	жадаютъ кр.
1. Акціи за штуку. (безъ текучого куп. безъ купону)				
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	283	50	286	50
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	172	—	175	—
Банку гип. галиц. по 200 р.	297	—	300	—
2. Листы заст. за 100 р.				
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	98	30	99	30
„ „ „ по 4% ав.	91	70	92	70
„ „ „ по 5% ав. період.	98	30	99	30
Банку гип. галиц. 6% ав.	102	25	103	25
Листы дов. гал. рустик. банку п. 6%	101	50	103	50
3. Листы довжній за 100 р.				
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92	—	94	—
4. Облиги за 100 р.				
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	98	—	99	—
Облиги комунальній Гал. банку рустик. 6%	101	—	102	—
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100	50	102	—
5. Лосы мѣста Кракова	20	—	22	—
„ „ Станиславова	24	—	26	—
6. Монеты.				
Дукатъ голендерскій	5	51	5	61
„ цѣсарскій	5	53	5	63
Наполеондоръ	9	34	9	44
Iмперіялъ	9	65	9	75
Рубель россійскій срѣбный	1	57	1	71
„ „ паперовый	1	20½	1	22½
100 марокъ нѣмецкихъ	57	80	58	60
Серебро	99	50	100	50

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

Черезъ Редакцію „Дѣла“ прислали:

Для Часописи Школьнои о. Є. П. въ Торкахъ 1 зр.; для Батькôвщины Вп. Геор. Патрій въ Перегиньску 1 зр. 30 кр.; для Дружнёго Лихваря о. Григ. Олесницкій въ Говиловѣ 5 зр.; для Зорѣ Впреосв. Еп. Ступницкій въ Перемышли 4 зр.; на дѣвоче воспиталище (на руки комитету пôдъ проводомъ Впреосв. Сильв. Сембратовича) Впр. о. Іосифъ Яюсъ зъ Стенятына складку 20 зр. 25 кр., а именно: ôтъ громады Стенятынъ 4 зр. 75 кр., ôтъ Свитазова 1 зр. 50 кр., ôтъ о. Мих. Миколаєвича 2 зр., ôтъ о. Март. Кишакевича 2 зр., ôтъ дра Валеріяна Яминьского 2 зр., ôтъ о. Якова Корчиньского 2 зр., ôтъ о. Іос. Граба 2 зр., ôтъ о. Стеф. Пôдляшецкого 2 зр., ôтъ о. Іос. Яюса 2 зр.

Запрошенье до предплаты
на „ЗОРЮ“.

Зъ днемъ 1. Сѣчня „Зоря“ выходити буде, якъ и доси, два разы въ мѣсяць (1 ого и 15-ого пôсля рускаго числення), кожде число найменше въ пôвтора аркушѣ печатнй.

Предплата выноситъ:

1) На звычайнôмъ паперѣ: рôчно 4 зр., пôврôчно 2 зр.

2) На велиновôмъ паперѣ: рôчно 4 зр., 60 кр., пôврôчно 2 зр. 30 кр. а. в.

Въ „Зорѣ“ помѣщаютъ ся: повѣсти и поезіи (повѣсти историчнй, зъ житя соспôльного и зъ народного быту, такожь переклады повѣстей зъ иншихъ литературъ славяньскихъ), артикулы зъ рускои исторіи и етнографичнй, статіи зъ рускои литературы и огляды литературы у иншихъ Славянъ, популярнй оповѣданя зъ наукъ природничихъ, письма артистичнй, рôжнородній дрôбній розправы, вѣсти о новыхъ ôдкрытяхъ и вынайденяхъ, розправы зъ гигіены, замѣтки и вѣсти литературнй, библіографія, критика, всячина.

Тй П. Т. пренумераты, що зложатъ цѣлорочну предплату зъ горы, найдальше до кôнця Сѣчня, одержатъ безплатно одну зъ слѣдуючихъ премій (пôсля выбору):

1) Ювилейне выданє повѣстей от. Ник. Устыановича (и повѣсть „Маруся“, або „Марта Борецка“).

2) Три томы народныхъ оповѣдань Маріи Маркевичевои (Марка Вовчка).

3) Оповѣданье историчне Дра Из. Шараневича: „Гальшка, княгиня Острожека“.

Кожде зъ тыхъ выдань стоитъ въ книгарни 1 зр. а. в.

Пренумераты-учителѣ одержати могутъ яко безплатну премію одинъ рочникъ „Газеты Школьнои“ (1878 або 1879).

Всякій письма адресовати просимо: До редакціи „Зорѣ“ во Львовѣ, улиця Галицка ч. 18. **Ôтъ редакціи „Зорѣ“**

(1—2) НА СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ!!

ЗАБАВКИ ДЛЯ ДѢТІИ

въ найбôльшôмъ выборѣ и по найнизшихъ цѣнахъ поручає знаный зъ дешевости магазинъ

ГЕНРИКА МИЛЛЕРА

рôгъ улицѣ Галицкои ч. 6.

Ляльки стрôйно убранй съ волосьемъ и безъ, такожь ляльки неубранй, штука по кр. 15, 25, 30, 40, 50, 60, 70, 80 и зр. 1 до 5. — **Ляльки** кличучй Мама, Тата, по зл. 2 до 5. — **Гры товарискй** найновшого вынайденя штука ôтъ кр. 40 до зл. 4. **Забавки Фребля** поучаючій для дѣтій ôтъ лѣтъ 3 до 10. Штука по кр. 40, 50, 80 и зл. 1 до 5. — **Забавки пуделковй** представляючй: господарства, села, польованя, жовнѣрôвъ и иншй въ великôмъ выборѣ штука по кр. 20, 30, 35, 40, 50, 60, 70, 90 до зл. 5. — **Инструмента музичнй** якъ: скрипки, флѣты, клярнеты, гармоніи и катаринки о 1 и 4 мельодіяхъ, метальофоны шт. по кр. 20, 30, 40, 60, 80 до зл. 12. — **Убраня для дѣтій**, якъ: поручникъ, охотникъ, жокей, рицарь шт. по зл. 2, 3, 4 до 6. **Великій выбôръ прибôрôвъ на Боже деревце** якъ: лѣхтарики, бомбонерки, овочѣ шкляній, свѣчки и инній дрôбницѣ шт. ôтъ кр. 1 до 26. **Шопки и фигурки до шопокъ** ôтъ зл. 1 до 5. — Замовленя зъ провинціи выповняю якъ найсовѣстнѣйше ôтворотною почтою.

Дуже ôтповѣдна премія для дорослои молодежи

на рôздвяній и новорочнй дарунки:

СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ

повьсть

знаменитого англійского писателя

К. Дикенса

Можна набути въ Администраціи „Дѣла“ и въ книгарни Ставропигійскôй по цѣнѣ 30 кр., съ пересылкою 35 кр.

Товариство Просвѣта

набувши на власнôсть

першій и найлучшій

НѢМЕЦКО-РУСКІЙ СЛОВАРЬ

Ом. Партицкого

обôймаючій 820 сторôнъ

рѣшилось знижити цѣну Словаря зъ 3 злр. **на 1 злр. 50 кр.**,

щобы тымъ чиномъ улегшити Вп. Публицѣ рускôй купно такъ въ кождôй хвили потрѣбного пôдручника.

Адреса: **Товариство Просвѣта во Львовѣ**.

Подписка

на издающуюся въ г. Кіевѣ политическую и литературную газету

„ЗАРЯ“

ПРИНИМАЕТСЯ

въ Кіевѣ: въ *Главной конторѣ* газеты „Заря“ на Крещатикѣ, въ домѣ дворянскаго собранія, при книжномъ магазинѣ Л. В. Ильницкаго и въ *отдѣленіяхъ конторы*: въ книжномъ и музыкальномъ магазинѣ Б. Корейво, — на Крещатикѣ и въ книжномъ магазинѣ Н. Я. Оглоблина, — на Крещатикѣ.

Срокъ выхода ЕЖЕДНЕВНЫЙ, за исключеніемъ дней послѣ-праздничныхъ.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА:

Безъ доставки и перес.: на годъ—**8** р., на 6 мѣс.—**5** р., на 3 мѣс.—**3** р., на 1 мѣс.—**1** р.; **съ доставкой и пересылкой:** на годъ—**10** р., на 6 мѣс.—**6** р., на 3 мѣс.—**4** р., на 1 мѣс. **1** р. **50** к.

Программа газеты „Заря“:

I. Отдѣлъ внутренній: а) извѣстія о дѣйствіяхъ правительства, о законодательныхъ мѣрахъ и предположеніяхъ, съ обсужденіемъ послѣднихъ въ руководящихъ статьяхъ; б) свѣдѣнія и руководящія статьи по важнѣйшимъ вопросамъ общественной жизни Россіи, какъ-то: вопросы государственнаго хозяйства, народнаго образованія, мѣстнаго самоуправленія и вопросы юридическіе; в) корреспонденціи изъ обѣихъ столицъ; г) свѣдѣнія изъ другихъ газетъ и журналовъ; д) вопросы хозяйства, промышленности и торговли въ районѣ южной полосы Россіи, въ губерніяхъ, входящихъ въ составъ генералъ-губернаторствъ: кіевскаго, одесскаго и харьковскаго, а также и кавказскаго края; е) корреспонденціи и хроника общественной жизни означенной полосы Россіи.

II. Отдѣлъ мѣстный: а) городская хроника Кіева, б) вопросы городскаго благоустройства, в) мѣстныя событія и происшествія.

III. Отдѣлъ внѣшній: извѣстія о важнѣйшихъ событіяхъ общественной и политической жизни заграницей.

VI. Отдѣлъ судебный: судебная хроника, отчеты о судебныхъ засѣданіяхъ, свѣдѣнія о дѣлахъ, назначенныхъ къ слушанію въ судебныхъ учрежденіяхъ г. Кіева, резолюціи по судебнымъ дѣламъ.

V. Фельетонъ: очерки и разсказы беллетристическаго характера, въ прозѣ и стихахъ; обозрѣнія и статьи литературно-критическія, рецензіи театральныя, музыкальныя и художественныя; фельетонъ изъ мѣстной общественной жизни и мѣстныхъ событій и происшествій.

VI. Смѣсь: разныя извѣстія, важнѣйшія изобрѣтенія въ области наукъ, искусствъ и промышленности.

VII. Отдѣлъ справочный: свѣдѣнія о погодѣ, урожаяхъ. Биржевые курсы. О движеніи желѣзн. д. и пароходовъ. Указатель театровъ и публичныхъ увеселеній.

VIII. Объявленія.

Издавая газзту въ провинціи, при условіяхъ предварительной цензуры, редакція не скрываетъ отъ себя трудностей этого дѣла и не претендуетъ ни на что иное, какъ на то, чтобъ съ одной стороны знакомить мѣстное общество со всѣмъ новымъ и интереснымъ въ политикѣ внѣшней и внутренней, въ мірѣ идей и фактовъ, а съ другой — елужитъ органомъ мѣстной жизни, мѣстныхъ нуждъ и потребностей и вѣрнымъ отраженіемъ всего происходящаго въ юго-западной и южной частяхъ нашего отечества.

Редакція *отвергаетъ всякую, какъ національную, такъ племенную и религіозную исключительность* и относится съ сочувствіемъ ко всему, что служитъ къ укрѣпленію или дальнѣйшему развитію реформъ настоящаго царствованія.

Редакція убѣждена, что недавнее исключительное положеніе юго-западнаго края, какъ ненормальное потеряло свой raison d'être и что етому краю въ недалекомъ будущемъ предстоитъ воспользоваться всею полнотою развитія русской жизни.

Редакція по мѣрѣ силъ и возможности будетъ поддерживать принципы законности и равноправности и не допуститъ на столбцахъ своей газеты ничего несогласнаго съ идеей свободнаго и разумнаго прогресса.

КАРОЛЯ ВЕРНЕРА

ГУРТОВНА ТОРГОВЛЯ

поручає на свята

ВИНА **угорскй**, **австрійскй**, **французскй**, **реньскй**, **мозельскй**, **маляга**, **мадере**

Конякъ и Розолисы

по найдешевшихъ цѣнахъ

такъ на мѣру

якъ и въ бутелькахъ. (5—6)

ІОСИФЪ ПАДЕВСКІЙ ВО ЛЬВОВѢ

поручає тано въ найлучшихъ родахъ

ЦУКОРЪ **КАВУ** МИГДАЛЫ **РОДЗИНКИ** ДАКТИЛѢ **ФИГИ** **ОРѢХИ** ЧОКОЛЯДУ **ПОМАРАНЧѢ** ЦИТРИНЫ **ПОВИДЛА** и СЛИВКИ

ГЕРБАТУ **РУМЪ** **ВИНА** ПОРТЕРЪ англійскій РОЗОЛИСЫ и ЛИКЕРЫ **БИШКОКТЫ** БАКАЛИ и **МЕДôВНИКИ**

КАВЯРЪ **СЫРЫ** САЛЯМИ **САРДИНКИ** ЛОСОСЬ ТУНЧИКИ РАКИ ТРУФЛѢ ШАМПІОНЫ **МУШТАРДУ** и ОСЕЛЕДЦѢ

ОВѢЧКИ МЫЛО РИЖЪ КРУПКИ САГО **ГРИБЫ** ФАРБКУ **КАРТЫ** ОЛИВУ ОЦЕТЪ **КАПАРЫ** МОСКАЛѢ

Замовленя зъ провинціи залагоджує точно ôтворотною почтою. (2—6)

Выдає: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдає: **Маркилъ Желехôвскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 99. Львôвъ, Субота 24 грудня 1880 (5 сѣчня 1881). Рочникъ I.

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чвертъ року . . 2 зр.
Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.
Оголошеня принимаютося по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.
Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.
Рукописи не звертаютося тôлько на попередне застереженье.
Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

☛ Зъ причины святъ Рождества Христова выйде слѣдуюче Ч-ло „Дѣла“ доперва въ Середу 31 грудня 1880 (12 сѣчня 1881) о звычайнôмъ часѣ.

ЗАПРОСИНЫ ДО ПРЕДПЛАТЫ

на рôкъ 1881.

Съ надходячимъ новымъ рокомъ просимо о якъ найскорше надсыланье предплаты на слѣдуючій рôкъ 1881, щобы могли мы вчасно означити накладъ и уладити точну высылку.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:

въ цѣлôй Австріи:	За границею:
на цѣлый рôкъ 8 зр.	на цѣлый рôкъ 10 зр.
на пôвъ року 4 зр.	на пôвъ року 5 зр.
на чверть року 2 зр.	на чверть р. 2 зр. 50 кр.

Предплата принимаєся ôтъ кождого часу.

Съ новымъ рокомъ буде выходити **Библіотека найзнаменитшихъ повѣстій** по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣдного дня кождого мѣсяця. Предплата на *Библіотеку найзнаменитшихъ повѣстій* чвертьрôчно 1 зр. 25 кр., пôврôчно 2 зр. 50 кр., цѣлорôчно 5 зр. а. в. Для предплатникôвъ „Дѣла“ и „Зорѣ“ **обнижаєся** предплата на *Библіотеку* на 1 зр. чвертьр., 2 зр. пôвр., 4 зр. цѣлор. Вп. Читателѣ „Дѣла“ зможутъ за чвертьрôчною доплатою лишь 1 зр. майже що тыждня получати аркушъ дуже займаючихъ повѣстій.

Щобы означити скôлькôсть накладу „Библіотеки повѣстій“, просимо о вчасне замовленье єще передъ новымъ рускимъ рокомъ. Такожь просимо о якъ найскорше вырôвнанье всѣхъ залеглостій.

Темнѝ хмары.

Политичный круговидъ внутрѣшнои австрійскои политики совсѣмъ не представляєся такъ яснымъ и погôднымъ, якбы сего можна було сподѣватись по бôльше якъ пôвторарочнôй дѣятельности политики „помиреня всѣхъ народôвъ“. Политичне положенье замѣсть розъясняватися, затемнюєся и годѣ сказати, якъ и коли оно розъяснится. Замѣтну статю подала въ тôмъ взглядѣ ческа „Politik“ п. з. „Unsere Situation in Wien“, походячу зъ инспираціи самого Ригера а написану Цайтгаммеромъ. Такъ якъ тая статя вѣрно освѣдчує теперѣшне политичне положенье, то мы подаємо єи въ скороченю.

Не дасться заперечиги — пише Politik —, що ческій нарôдъ незадоволеный зъ ходу розправъ въ вѣденьскôй радѣ державнôй. Дотеперѣшна политика ческихъ послôвъ въ радѣ державнôй не принесла ніякихъ видныхъ користныхъ результатôвъ. Зъ всѣхъ сторôнъ силуются єще збôльшити невдоволенье ческого народа зъ дотеперѣшнои безплоднои политики. Щобы се не довело до сумныхъ ошибокъ всенароднои политики, треба розъяснити теперѣшне положенье. Виною дотеперѣшнои безплодности суть передовсѣмъ замотанѣ ôтношеня политичнѣ. Єсть воля помирити всѣ народы, але пытанье, чи єсть до сего потрѣбна сила? Найважнѣйшою перешкодою суть передовсѣмъ самѣ вѣрноконституційнѣ Нѣмцѣ. Твердо придержуючись своихъ давныхъ поглядôвъ на Чехію, яко на територію нѣмецку, они и не думаютъ признати Чехамъ рôвноуправненя яко самостôйному народови. До того єще не може забути вѣрноконституційна партія, що ческі послы вступивши до рады державнои перемѣнили бôльшôсть рады державнои на некористь Нѣмцѣвъ. Вся завзятôсть централистôвъ повертаєся теперь противъ ческихъ, хочьбы и найумѣреннѣйшихъ жадань. Ихъ политика звертаєся передовсѣмъ до того, щобы зъ однои стороны не робити ніякихъ уступокъ Чехамъ, а зъ другои стороны безплодною а до крайности розъяреною опозиціёю змучити правительство, бôльшôсть рады державнои и цѣлый нарôдъ выжидаючій рôвноуправненя. Вѣрноконституційна праса кидаєся до всѣхъ способôвъ агитаційныхъ и просто воює тероризмомъ и пôдбурюваньемъ.

Звычайно говорится: але жь вы маєте бôльшôсть въ парляментѣ! На тоє треба замѣтити, що тая бôльшôсть єсть властиво дуже илюзорична. Вправдѣ въ парляментѣ маютъ автономисты бôльшôсть, однакожь тая бôльшôсть зложена зъ такъ рôжнородныхъ елементôвъ и обнимає такъ рôжнороднѣ интересы, що черезъ тоє сама спôльна акція майже стає неможливою, а бодай дуже а дуже трудною. Єслибы пр. гр. Таффому задумалось уступити и зробити мѣстце министерству правицѣ, то правиця не булабы въ силѣ утворити зъ свого лона парляментарного министерства. Тогды выйшлибы на верхъ рôжницѣ поглядôвъ и интересôвъ, що теперь скрываются въ лонѣ поодинокихъ клюбôвъ правицѣ, и автономична бôльшôсть булабы совсѣмъ обезсиленою. Єсть се власне характеристично для теперѣшного положеня политичного, що правительство почиває въ рукахъ министерства, котрому опозиція заявляє своє рѣшуче недовѣріє, а бôльшôсть не ухваляє єму „свого довѣрія“. Се показує, що министерство справдѣ остаєся п о н а д ъ партіями.

Треба жь знати, що гр. Таффе для того занимає таке становище по надъ партіями, понеже ôнъ вправдѣ сотворивъ тую бôльшôсть (автономистичну), але не она єго. Именно що до „ческого клюбу“, то ôнъ перевѣвъ компромисъ въ ческôй куріи великихъ посѣлостій на користь 10 пос. мандатôвъ консервативныхъ и тутъ єсть слаба сторона „ческого клюбу“. „Ческій клюбъ“ в с ѣ г о м е н ш е м о ж е с т р е м ѣ т и д о р о з в ѣ з а н я р а д ы д е р ж а в н о и и д о н о в ы х ъ в ы б о р ô в ъ, бо при новыхъ выборахъ ôнъ напевно утративбы кôлька мандатôвъ, а такъ само и иншѣ клюбы автономистичнѣ не выйшлибы цѣло въ теперѣшнôмъ числѣ при новыхъ выборахъ. Такъ отже завдячує „ческій клюбъ“ своє числове побôльшенье гр. Таффому. Чехи зъ своєи стороны ставлятъ за тоє свои жаданя народнѣ, божь имъ то обѣцяно, що єсли они покинутъ дотеперѣшну политику пасивнои опозиціи, то осягнутъ свои права въ радѣ державнôй черезъ зручне выкористанье обстоятельствъ. Якъ жежь ôтносится теперь правительство до тыхъ желань? Передовсѣмъ не почуваєся оно до великои щедрости супротивъ Чехôвъ вже зô взглядôвъ политичнои тактики, котра наказує якъ найдовше удержувати пôддану собѣ партію въ завысимости. По друге союзъ Нѣмеччины съ Австрією опановує такожь и нашу внутрѣшну политику и не позваляє дуже розъярувати Нѣмцѣвъ, а такимъ розъяреньемъ суть власне уступки на користь Чехôвъ. До того всего прилучаєся єще и сама бôльшôсть автономистична, котра такожь назначає узкѝ границѣ ческимъ жаданямъ. Бо жь придивѣмся, зъ чого складаєся тая партія. Ото передовсѣмъ маємо моравскихъ послôвъ бôльшои посѣлости, котрѝ все готовѝ пересуватись то на право то на лѣво пôсля потребы правительства. Тыхъ 7—8 послôвъ вправдѣ все йде за гр. Таффе, але для ческихъ интересôвъ маютъ они дуже мало симпатіи. За тоє голосуютъ съ нами Р у с и н ы, скôлько разôвъ розходится о рôвноуправпенье, але они маютъ лише три голосы. Впрочѣмъ не можна на нихъ съ цѣлою певностію числити, бо Чехи тяжко зможутъ имъ ôтплатитися рôвными услугами. А найзначнѣйша часть бôльшости складаєся зъ клюбу Гогенварта и зъ польского клюбу. Клюбъ Гогенварта мимо рôжнородности своихъ елементôвъ щиро попирає жаданя Чехôвъ. Словенцѣ и Дальматинцѣ роблятъ се зъ симпатіи и задля спôльности интересôвъ, а нѣмецкѝ консерватисты, чи такъ званѝ клерикалы такожь щиро попираютъ ческѝ жаданя тымъ бôльше, що папска политика, пôсля того якъ Французы и Нѣмцѣ и въ загалѣ всѣ великѝ народности станули противъ папизму, починає пôдпомагати аспираціи и жаданя поменшихъ народôвъ. Мимо того и тая прихильнôсть нѣмецкихъ консерватистôвъ не єсть на все певною и обезпеченою, бо централисты почали теперь вести въ нѣмецкихъ краяхъ агитацію межи людностію задля грунтового податку, що такожь може по-

ЧИ БУЛО ВЪ ПОЛЬЩИ невôльниче „пôдданьство“?

(Leibeigenschaft.)

(*Ôтповѣдь польскимъ дневникамъ одного зъ правникôвъ бувшихъ на Іосифиньскôмъ обходѣ.*)

(Конецъ.)

Въ чотыри лѣта по заключеню уніи Любельскои (1569), — тои славленои уніи рôвности суспôльнои и народнои, конституцією зъ року 1573, — зôставъ цѣлый станъ хлопскій вынятый зъ пôдъ публичного права и ôтданый пôдъ выключну власть дѣдичѣвъ. (Volum. leg. II. 842.) Ôтъ тогды мѣсто давныхъ установъ и правъ для стану хлопского наступили звычаѣ, котрѝ дѣдичѣ пôсля своєи самоволѣ въ свою користь змѣняли. Ôттакъ хлопъ не стоявъ вже пôдъ загальною зверхностію державы и краю, ôнъ не лише, що бувъ привязаный до землѣ, але ставався такожь майже невôльникомъ. Щобы мôгъ тогды хлопъ зôстати ремѣсникомъ, мусѣвъ своему панови окупитися 10 гривнами. Хотяй отже въ Польщи не було ѳевдальнои гіѳрархіи, то предсѣ тоє все дѣялось въ Польщи и безъ неи пôдъ покрываломъ рôвности и братерства!

Слово „хлопъ“ було вже за мало, щобы означити ту погорду, котрою станъ шляхоцкій трактовавъ хлопôвъ въ Польщи, и проте называно хлопа „хамомъ“ (хохломъ въ Московскôй державѣ), щобы тымъ оказати походженье хлопа ôтъ Хама и ôтъ расы або поколѣня Хама, проклятого Богомъ вже передъ потопомъ свѣта.

Королямъ польскимъ прислугувало право, зрôвнати хлопа съ другими станами. Длятого то судьба хлопôвъ на добрахъ коронныхъ завсѣгды була лучшою ôтъ судьбы хлопôвъ, осѣвшихъ на добрахъ приватныхъ. А що такъ було, се оказуєся найлучше зъ того, що гдекотрыхъ королѣвъ посуджувано о таємнѝ змовы съ хлопами. Такъ Казимиръ В. мавъ „кметамъ“ всказати на кресиво и кремѣнь, якъ и Володиславъ IV козакамъ на шаблѣ, котрѝ они носили при своѣмъ боцѣ, — яко на єдине средство обороны противъ насилія вельможь. Проте въ поглядахъ шляхты злилися оба понятя о лучшôй судьбѣ хлопа и дѣдичности трону такъ, що утверждену власть монарха и єго трону а щаслившу судьбу хлопа уважано за одно и то само. Тому то кричавъ Ржевускій, головный сторонникъ Тарговицкои конфедераціи, коли соймъ зъ року 1788 намѣривъ запровадити дѣдичнôсть трону въ Польщи, озываючися въ той спосôбъ: „Дѣдичнѝ королѣ будутъ пôдбурювати нашихъ пôдданыхъ, а коли шляхоцкѝ станы побѣдятъ они за помочію стану хлопского, то на шію обохъ тыхъ станôвъ заложатъ непостережено и хитро ярмо неволѣ, котре шляхтичъ ажь тогды замѣтитъ, коли єго власный пôдданый начне позывати и волочити передъ суды (королевскій).“

Пытаємся отже, чи въ Польщи не було неволѣ (крепацтва, Leibeigenschaft, przytwierdzenia do gleby)? и чи такій „притвердженый до землѣ“ хлопъ не бувъ выставленый на гнетъ, самоволю, ласку и неласку свого дѣдича?

Тая суспôльна квестія о стôлько дотычитъ Руси, о скôлько черезъ перехôдъ своєи шляхты на латиньство справдѣшна Русь полягала лише на хлопствѣ и кромѣ духовеньства не мала жадныхъ иншихъ своихъ речникôвъ. Козаки и козачина, въ котрыхъ народнѝ и суспôльнѝ начала Руси стремѣли осуществитися, були щось посередного межи хлопствомъ а шляхоцтвомъ. Не були они шляхтичами, бо зъ хлопôвъ родилися, але не були и хлопами, бо носили зброю, котрои не було свобôдно носити хлопскому станови, и занималися военными дѣлами, зарôвно якъ и польска шляхта. Длятого Польща, не зважаючи вже на народнѝ начала, а выходячи лишь зъ суспôльнои точки поглядôвъ, не могла знести такого мѣшаного або двоистого свойства въ суспôльности. Въ вôйнахъ домовыхъ Польщи съ Козаччиною начала религійнѝ, народнѝ и суспôльнѝ мѣшалися съ собою. Русь не могла точно ôтдѣлити своихъ народныхъ пытань ôтъ пытань суспôльныхъ; Польща сама мѣшала тѝ пытаня съ собою своєю внутренною политикою взглядомъ Русинôвъ. Проте тѝ самѝ аргументы, взятѝ зъ свѣта суспôльности, промовляютъ за єи народными квестіями.

На ôтворотъ припали въ користь рускои народности законы Маріи Терезіи и єи великого сына, цѣсаря Іосифа II, ôтносячѝся до стану хлопôвъ, котрѝ зôстали застосованѝ такожь до Галичины небавомъ по єи прилученю до Австріи. Черезъ знесенье крепацтва чи т. з. przytwierdzenia do gleby (Leibeigenschaft), черезъ признанье и убезпеченье єму власности землѣ, черезъ улекшенье тягарôвъ паньщины, черезъ рôвный розмѣръ податкôвъ и черезъ религійну толеранцію отримавъ станъ хлопскій, а съ нимъ и Галицка Русь наново пôдставу до правнополитичнои екзистенціи, съ котрою теорія новочаснои монархіи тѣсно вяжеся.

До Іосифа II бувъ станъ хлопскій въ всѣхъ краяхъ Австріи, отже и въ ново прилученôй до неи Галичинѣ, лише певною клясою людности, а въ наслѣдство реформъ Іосифа II стався ôнъ доперва с т а н о м ъ въ повнôмъ того слова знач-ню, с ъ п у б л и ч н ы м и п р а в а м и о б о в я з к а м и. Хотяй проте рефор-

шкодити числу бо̂льшости и перетягнути около 11 голосо̂въ зъ правицѣ на лѣвицю, осибливо коли збо̂льшится тероризмъ централистôвъ. Найважнѣйше становище середъ бо̂льшости занимає польскій клюбъ. Єго становище єсть доминуюче. Причины сего становища почиваютъ передовсѣмъ въ загранично̂й политицѣ, въ напруженыхъ о̂тношеняхъ межи Австрiєю а Россiєю. Польскій клюбъ має також мѣродайный вплывъ въ министерствѣ. Земялковскій — о̂тъ 10 лѣтъ министеръ — знає точно всѣхъ урядniко̂въ въ всѣхъ министерствахъ; Дунаєвскій має не то̂лько пайважнѣйшу теку финансо̂еъ, але єсть також бесѣдникомъ министерства и яко такій приноситъ великій услуги для цѣлого министерства. Поляки суть вправдѣ Славянами, але ихъ становище дуже ро̂жнится о̂тъ становища Чехо̂въ и другихъ Славянъ. Они вже маютъ въ Галичинѣ уряды и школы въ своихъ рукахъ и шукаютъ теперь дальше своихъ интересо̂въ на поли матеріяльно̂мъ и финансово̂мъ, где власне Чехи колись мусятъ сказати имъ: „доси и не дальше!“ Зновжежь при кождо̂мъ жаданю Чехо̂въ о ро̂вноуправненье розважаютъ Поляки таке пытанье: „чи не можутъ завтра або позавтра Русинм выступити съ такими жь жаданями?“, а звѣстно сорочка близша кожуха! Кромѣ того Поляки дуже чувствительній на всякій напады и выступы противъ министерства, бо се министерство єсть надто костію о̂тъ ихъ кости. А додайте до сего, що Поляки не такто тяжко можутъ перейти до централистôвъ и разомъ съ лѣвицею йти противъ правицѣ.

Отсе єсть тая бо̂льшо̂сть! — ко̂нчитъ Politik и завзываєъ Чехо̂въ до умѣренности не даючи выглядо̂въ на скору и лучшу будучно̂сть. Тая статя кидає дуже много свѣтла на нашъ захмареный горизонтъ политичный. Она напоминає насъ посередно шукати силы въ насъ самыхъ и власною працею приготовляти лучшу будучно̂сть нашу.

Праця на внѣ.

Замѣщаючи понизше допись зъ надъ Свиржа мусимо зазначити наше становище въ то̂й справѣ. Внутрѣшну организацію уважаємо найголовнѣйшою задачію Русино̂въ въ ихъ теперѣшно̂мъ положеню. Розбудити загалъ народа до повнои свѣдомости своєи народности, єи правъ и интересо̂въ, загоити всѣ раны заданій нашому народному организмови партійною бо̂рбою, зо̂брати и до живои дѣятельности сполучити всѣ нашій силы, — се выдаєся намъ найпершою и найголовнѣйшою справою. Сеи задачѣ не повинній мы ни на хвилю спускати зъ очій, о̂тъ неи не можна намъ о̂торватись ніякими надѣями на чію ниб̂удь посторонну силу чи по̂мо̂чь, котра насъ сто̂лько разо̂въ заводила. Всего менше можна намъ надѣятись на якій успѣхи въ широко̂мъ поли высокои политики въ радѣ державно̂й, где при теперѣшно̂мъ станѣ навѣть далеко сильнѣйшій народы не можутъ до̂битись своихъ справедливыхъ жадань. Памятаючи, що першимъ условiємъ всякого успѣха народнои бо̂рбы єсть власна сила самого народа, намъ слѣдує передовсѣмъ повернути нашу працю на внутръ: въ лоно самого народа.

Тымъ однакожь не выключаєся єще гадка по̂днесена вп. дописователемъ: нашои дѣятельности, нашои працѣ на внѣ. Межи працею на внутръ а працею на внѣ нема и не може бути суперечности а́бсолютнои, бо̂жь и найинтензивнѣйша праця въ само̂мъ народѣ не выключає єще дѣятельности на внѣ. Може то̂лько розходитися о спосо́бъ сеи працѣ и о часъ єи почину. Сама гадка, шукати для нашихъ народныхъ интересо̂въ союзнико̂въ також и подальше, середъ другихъ народо̂въ, єсть безперечно совсѣмъ справедливою. Пригадаймо лише, що навѣть въ соймѣ при найкористнѣйшо̂мъ для насъ переведеню выбо̂рво̂въ руска народно̂сть не має на сто̂лько заступнико̂въ, щобы утворити бо̂льшо̂сть. Єсли жь мимо такого складу можемо надѣятися на яку успѣшно̂сть нашои народнои дѣятельности въ теперѣшныхъ тѣлахъ репрезентативныхъ, то то̂лько числячи зъ однои стороны на справедливо̂сть нашихъ жаданъ, а зъ другои стороны на тое, що середъ заступнико̂въ другихъ народныхъ елементо̂въ знайдеся о̂тповѣдне число людій, прихильныхъ допомогчи нашимъ народнымъ жаданямъ до бо̂льшости и переваги. Такъ отже вже самъ складъ теперѣшныхъ о́бстоятельствъ каже намъ оглядатися за союзниками. А що интересъ єсть завсѣгды найлучшою и найпевнѣйшою по̂дставою всякого союзництва, то очевидно и наше союзництво съ другими повинно опиратися на спо̂льности интересо̂въ.

Розглянувшись близше въ теперѣшно̂й бо̂рбѣ, яка ведеся передъ нашими очима въ нашо̂мъ краю, бачимо передъ собою соперництво двохъ елементо̂въ: елементу народного и елементу можновладного. Съ замѣромъ не уживаємо тутъ звычайныхъ терино̂въ: демократичного и аристократичного, по то̂й просто̂й причинѣ, що якъ зъ однои стороны, тіи послѣдній термины нагадуютъ много пустыхъ фразъ пустого либерализму, такъ зъ другои стороны, приложенй до нашихъ о̂тношень, не о̂тдалибы ихъ вповнѣ вѣрно. Такъ примѣромъ по сторонѣ можновладного елементу противъ народного стоятъ у насъ жиды, котрыхъ годѣ по̂дтягати по̂дъ понятя аристократизму, а зновъ жежь аристократія не вся безъ выключеня и то̂лько въ зле зрозумѣло̂мъ власно̂мъ интересѣ заостряє бо̂рбу межи обома сторонами. Кромѣ того розмѣщуются по обохъ сторонахъ елемента, котрій по своєй сущности не суть ани строго демократичній, ани строго аристократичній. Такъ пр. мѣщаньство ставляє своихъ борцѣвъ то по одно̂й то по друго̂й сторонѣ. До того єще примѣшуєся національна бо́рба въ всхо̂дно̂й Галичинѣ, котра зновъ инакше перемѣшує понятя демократизму и аристократизму. А власне въ то̂й неясности групованя интересо̂въ и народныхъ елементо̂въ почиває до нынѣ одна зъ головныхъ причинъ браку союзнико̂въ нашои справы. По сторонѣ руско̂й бореся не то̂лько руска народно̂сть яко така за свои права, але народно̂сть въ загалѣ, народно̂сть въ новочасно̂мъ розумѣню сего слова, яко организмъ повный, всѣ интереса всѣхъ обнимаючій, групуючій и зводячій ихъ въ гармонію съ собою. Тая характеристика нашои народнои бо́рбы, що мы не бо́ремось задля добра якои тамъ однои клясы чи касты, але задля добра всѣхъ яко зборового, але ро̂вноправно уладженого организму, остаєся доси бодай для ширшихъ кругво̂въ нашого краю вповнѣ темною и затемнюваною. Затемнюєся она и то не безъ замѣру именно зъ стороны верховодячихъ Полако̂въ. „Справа руска“ представляєся разъ то яко „справа лѣсо̂въ и пасовискъ“, разъ яко справа „попо̂въ“, а зновъ разъ яко интрига заграничная, або на о̂творотъ яко выдумка австрійскихъ правителѣвъ, тымъ часомъ, коли она не єсть ни однымъ, ни другимъ, ни третымъ, а лише справою дѣйстно народною и то на сто̂лько народною, що о̂тъ єи по̂бѣды зыскалибы не то̂лько одній Русины, але и самъ польскій наро̂дъ.

Тымъ часомъ елементъ можновладный, котрый въ всхо̂дно̂й Галичинѣ спеціяльно поборює руску народно̂сть, не має по своєй сущности ніякои цѣхи народнои и тое само можновладство являєся въ захо̂дно̂й Галичинѣ противникомъ хоч не польскои народности, яко такои, але польского народа. Тымъ єсть оно самою супротивностію всякого народного елементу. И такъ коли рускій наро̂дъ на недавно о̂тбутно̂мъ вѣчу по̂дносячи свои жизненній справы мо̂гъ заразомъ безъ всякого нарушеня своихъ интересо̂въ озватися за правами всѣхъ народо̂въ и навѣть пригадати польскому народови спо̂льно̂сть интересо̂въ, то наше краєве можновладство ограничаєся то̂лько на себе и своими выключными интересами штуркає въ Галичинѣ о Русино̂въ, а навѣть и о польскій наро̂дъ, а въ Вѣдни о Чехо̂въ, Словенцѣвъ и т. д.

Такъ отже приглянувшись то̂й бо́рбѣ обохъ елементо̂въ въ нашо̂мъ краю, не тяжко пересвѣдчитися по чіѣй сторонѣ стоитъ бо́льша сума интересо̂въ и остаточна побѣда. То̂лькожь, якъ сказано, сущно̂сть сеи бо́рбы не єсть въ широкихъ кругахъ на сто̂лько розяснена, щобы по̂сля ясности идей громадилися борцѣ однои и другои стороны. И въ то̂й то неясности почиває головна причина дотеперѣшнои нашои безсильности и недостачѣ союзнико̂въ. Русины не много старалися пояснювати, осо́бливо другимъ народамъ, за що они борются и якій интереса заступаютъ. Коли велика часть нашихъ селянъ задля темноты не має єще повнои свѣдомости своєи народности и своихъ народныхъ интересо̂въ, то зновъ бо́льша часть нашого мѣщаньства обаламучена польскою журналистикою о справѣ руско̂й (яко о справѣ „лѣсо̂въ и пасовискъ“, „попо̂въ и дяко̂въ“, „шизматико̂въ и руссофило̂въ“) стає противъ рускои справы навѣть недогадуючись, що тымъ стає противъ своихъ власныхъ интересо̂въ. Тожь само требабы сказати о значно̂й части польскои публики, а именно о польско̂мъ народѣ, котрый совсѣмъ єще не має тои свѣдомости и того погляду, якій вже єсть у рускаго народа. Словомъ сказати, „справа руска“ потребує перше всѣхъ союзо̂въ поясненя на внѣ передъ широкимъ свѣтомъ, а доперва опо̂сля можна буде надѣятись на союзництво другихъ для неи. Пояснити жь єи можна и пояснити треба не то̂лько на словахъ, але й на дѣлѣ. Народна праця Русино̂въ не повинна оставатись тайною и то єще навѣть въ власно̂мъ краю. Поки широка публика буде мати такій совсѣмъ перекрученій гадки о дѣлахъ Русино̂въ, якій можна було доси вычитати въ польскихъ и нѣмецкихъ часописяхъ, доти справдѣ буде тяжко найти якихъ нибудь союзнико̂въ. Значный проломъ зробила въ то̂мъ взглядѣ книжка Всч. о. Качалы: „Polityka Polaków względem Rusi“, а цѣлковите мовчанье польскои прасы було найлучшимъ доказомъ, якъ наше краєве можновладство боится, щобы наша правда не до̂сталася въ широкій свѣтъ. Але се чинъ одинъ, однѣсенькій, тымъ часомъ коли тутъ требабы безперестанно такъ говорити, и то говорити не то̂лько про минувшо̂сть, але й про теперѣшно̂сть, о кождо̂й важнѣйшо̂й справѣ.

Другимъ важнымъ дѣломъ въ то̂мъ направленю повинно бути выступленье нашихъ послôвъ въ соймѣ и въ радѣ державно̂й. Але до того треба, щобы нашій послы заявляли сво̂й голосъ ско̂лько можна основно и всесторонно, все и всюда, при кождо̂й справѣ, такъ щобы въ ихъ голосѣ чути було ту непобориму силу и справедливо̂сть рускои справы. Разомъ съ тымъ идутъ нашій народній зборы, на взо̂ръ о̂тбутого народного вѣча, котрій повинній бути якъ найбо́льше позитивно розъясняючій и обнимати въ кругъ своихъ нарадъ що разъ бо́льше справъ, а до себе притягати що разъ бо́льше народа. Тогды безперечно найдутся союзники для нашои справы, такъ якъ она чиста и справедлива и не потребує боятись свѣтла, ани замыкатись въ яко̂й упривиліованно̂й кастѣ протекторо̂въ и протегованыхъ.

Якъ отже зъ однои стороны подѣляємо саму основну гадку ш. дописователя, такъ зъ другои стороны не подѣляємо єго надѣй, якій теперь покладає на польскій наро̂дъ. Що спо̂льно̂сть интересо̂въ межи обома народами существує, о то̂мъ ничого спорити. Але нема єще почутя тои спо̂льности. Наро̂дъ польскій остаєся тожь само въ великôй темнотѣ и по̂дъ не дуже то й користными вплывами. Треба, думаємо, попереду много сповнити вступныхъ дѣлъ, приготовленъ, щобы ясне почутье спо̂льности интересо̂въ придвигнуло польскій наро̂дъ близше до рускаго и щобы о̂ттакъ оба могли спо̂льно взяти участь въ оборонѣ народныхъ правъ обохъ народо̂въ. Назначенье зъѣзду о̂тъ разу ледви чи осягнулобы замѣрену цѣль безъ такого по̂дготовленя. Тымъ однакожь не думаємо єще о̂ткидати самои гадки по̂днесеной ш. дописователемъ и радо о̂тдаємо єи по̂дъ прилюдну дискусію. Мы хотѣли то̂лько указати, що и тутъ треба працѣ и заходо̂въ. Paullatim summa petuntur!

ДОПИСЬ.

Зъ надъ Свиржа. (*Где глядати намъ союзнико̂въ?*) Зъ браку часу неможливымъ було всѣмъ по̂дносити голосъ на народно̂мъ вѣчу и многій зъ родимцѣвъ, обѣцюючи собѣ на другôмъ найблизшо̂мъ зо̂браню высказати свои гадки, уѣхали домо̂вь одушевленй торжествомъ, якого свѣдками були въ „Народно̂мъ Домѣ“. Но я думаю, що до выявленя якои доброи гадки, о̂тповѣдне мѣстце можь знайти въ часописяхъ нашихъ, осо́бливо въ руско̂мъ „Дѣлѣ“, котре черезъ крѣпке боронення справъ народа нашого славу и честь у рускихъ сердець собѣ заслужило, и тому удаюся съ прошеньемъ о ласкаве помѣщенье слѣдующихъ увагъ.

Память на незабутного нами Монарху Іосифа II побудила Русь нашу до нового житя, оспало̂сть и тягота зсунулась зъ нашихъ очій а мы диво дивомъ оглянувшись около себе, таку почули въ собѣ животну силу, що всѣ рука въ руку, рамя о рамя, охочо беремся до опущеного народного нашого дѣла и бодро занимаємся очищеньемъ, управленьемъ и обсѣяньемъ здоровымъ насѣньемъ нашои рускои нивы. Много стоитъ намъ на завадѣ и неодно треба намъ зъ дороги спрятати, надѣя въ лучшу будучно̂сть подвоює нашій силы и охоту, а мы не на жарты але въ удивленье нашимъ ворогамъ єще якъ николи крѣпко въ сполученю и згодѣ на ноги двигаємся. За першу задачу постановлено на зборѣ народно̂мъ по̂днести просвѣту и добробытъ нашихъ землако̂въ средствами конституцiєю намъ дозволеными. До осягненя сего стоитъ на перепонѣ много вражихъ факторо̂въ, котрій намъ усунути треба.

Однакожь не все и не всюда выстарчатъ нашій власній силы на тое, щобы усунути тіи перешкоды. Намъ Русинамъ треба старатися, щобы нашій такъ ясній а такъ справедливій жаданя знайшли о̂тголосъ и по̂дмогу въ якъ найширшихъ кругахъ, а именно також у другихъ народо̂въ. Сего вымагає вже сама тактика политична, котра завсѣгды оглядаєся за аліянсами и ними стараєся по̂дпомогчи головну справу, прискорити переведенье того, що власными силами моглобы ажь

сифа II були бо́льше фискальнои натуры, хотяй єго цѣлію и стремленьемъ було побо́льшити и взмо̂цнити власть державы въ рукахъ монархи, хотяй єго система була системою бюрократичною абсолютнои монархіи, — хотяй тій реформы не принесли съ собою впрость Русинамъ политичнои свободы и автономіи: то предсѣ були они власне для хлопскои Руси дуже практичній и мали для неи велику досяглôсть. Загальне пановане того самого права для всѣхъ стано̂въ и о̂тдѣленье правительственнои власти о̂тъ власти церковнои и становои (шляхоцкои) — то була перша зоря свободы для Галицкои Руси, котра въ наслѣдство зо̂ѣгу ро̂жныхъ непріязныхъ о́бстоятельствъ и интересо̂въ такъ много страдала по̂дъ гнетомъ державнои религіи и шляхоцкого насилія въ польско̂й рѣчипосполито̂й.

доперва за якійсь довгій часъ вôйти въ житье. Матеріяльною пôдставою до такого союзництва съ другими єсть спôльнôсть интересôвъ, котра якъ поодинокй сторонництва, такъ и поодинокй народы може лучити въ бôльшй групы. Не буду говорити о союзахъ съ другими народами въ Австріи, бо се выходитъ поза обрубъ нашои домашнои политики и належитъ властиво до нашихъ послôвъ въ радѣ державнôй. Я беру лише нашь край и пытаюся, чи рускій нарôдъ мôгъ бы для переведеня своихъ справедливыхъ жадань найти собѣ якихъ союзникôвъ. Кромѣ руского народа маємо въ краю єще два головнй елемента: польскій и жидôвскій. Злишнымъ булобы доказовати, що елементъ жидôвскій вже по своѣй сущности, по своѣмъ способѣ заробкованя чи вызыскуваня, по своѣй майже кастовôй зашкарупѣлости и своѣй тенденціи не може бути ніякимъ союзникомъ для Русинôвъ. А елементъ польскій? Єслибы пôдъ елементомъ польскимъ розумѣти лише той елементъ розсѣяный въ всходнôй Галичинѣ и верховодячій въ цѣлôмъ краю, то очевидно шкода и слôвъ тратити.

Елементъ польскій, розсѣяный по нашôй Руси, не можна навѣть назвати народомъ, бо ôнъ складаєся въ однôй части зъ загорѣлыхъ головъ а при тôмъ спрытныхъ въ ôтграваню ролѣ польскихъ патріотôвъ, а въ другôй части зъ людій совсѣмъ далекихъ ôтъ якихъ-нибудь интересôвъ народныхъ, не маючихъ ни гадки о добрѣ народа польского, але бôльше матеріяльну цѣль, позанимати значнй користнй становища и верховодити въ краю не въ интересѣ народа, але въ своимъ власнôмъ. Безъ прошеня накидуются тіи фалшивй патріоты самй польскому народови и беручись выключно орудувати дѣлами нѣбы то въ имени польского народа, не допускаютъ сего народа до голосу. Але кромѣ сего елементу єсть же жь єще елементъ польскій, елементъ народный надъ Вислою, въ захôднôй Галичинѣ, съ котрымъ доси мало числилися самй Поляки, а єще менше Русины. Суть то польскй селяне и польскй маломѣщане. Ихъ сама така доля, якъ наша, они такъ занедбанй въ просвѣтѣ, такъ задовженй, бѣдчй, безъ почутя свого народного житя, такъ упослѣдженй своими панами, якъ и мы!

Нарôдъ мазурскій николи не выступавъ вражо противъ Русинôвъ. Чижь исторія сего не стверджає? Ôнъ якъ все, такъ и теперь въ послѣдныхъ часахъ годився съ нашимъ народомъ чи то въ соймѣ чи въ иншихъ справахъ! Чижь не єсть то елементъ, съ котрымъ слѣдовалобы числитися, а евентуально и лучити нашй силы?

Ото съ такимъ народомъ треба бы намъ вязатись безъ факторôвъ зъ ихъ и нашои стороны, высказати якъ братъ братови одинъ другому нашй болѣ, нашй жалѣ, нашй бажаня и жаданя, а спôльнôсть многихъ интересôвъ може насъ поставити въ одинъ рядъ сильнои фалянги.

Зробѣмъ отже ôтозву до нихъ, запросѣмъ ихъ до спôльнои працѣ для добра обохъ народôвъ. Выберѣмъ мѣстце зъѣзду а на нѣмъ являтся представителѣ одного и другого народа и обговорятъ спôльнй справы, спôльну працю и спôльну оборону интересôвъ нашихъ. *В.*

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Зборы селянъ.*) Справа селяньскихъ зборôвъ, вызвана зъ однои стороны заказомъ селяньского збору въ Линцу, все єще стоитъ на дневнôмъ порядку политичныхъ розправъ. Урядова Linzer-Zeitung а за нею пôвурядова Linzer Morgen-Post замѣстили однозвучнй статіи, въ котрыхъ стараются оправдати заказъ выданый намѣстникомъ горѣшнои Австріи. Официяльнй голосы признаютъ, що постановы закона о зôбраняхъ въ тôмъ взглядѣ що до публичныхъ а приватныхъ зборôвъ не суть достаточно яснй, але що намѣстництво не могло рôвнодушно дивитись на тое, щобы агитаторы обходячи духа закона одною назвою зôбраня „приватнымъ“ и выдачою вступныхъ картъ выключали правительственнй органы ôтъ вплыву на зôбранье такъ видного политичного характеру и розводили агитацію, котрои наслѣдства навѣть не дадутся предвидѣти. Краєве правительство не моглобы взяти на себе отвѣчальности за тое, єслибы въ неконтрольованôмъ зôбраню пôдбурювано пристрасти, що моглобы довести до ексцесôвъ, занепокоюючихъ супокôй краю. Селянинъ (der Bauer) — говорятъ дальше урядовй голосы — дуже чувстительный въ справахъ грошевыхъ; хочь далекій ôтъ звычайнои акціи партійнои, ôнъ легко може розгорячитися, єсли єму скажутъ, що ôнъ платитъ за много, або єсли єму дораджуютъ, совсѣмъ неплатити. Въ кôнци пригадуютъ урядовй часописи на „хлопскй бунты“ въ Кракôвскôмъ и тымъ мотивуютъ заборону „хлопскихъ зборôвъ“. Зъ всего того оказуєся, що правительство дуже боится руху селянъ. Въ тôй самôй справѣ маємо еще бôльше официяльнй заявляня, бо мнѣніе самого гр. Таффого о селяньскихъ зборахъ. Редакторъ Linzer Sontagsblatt-у и Ф. Гимеръ бурмистръ зъ Альковы удалися передъ кôлькома днями до гр. Таффого, щобы выєднати призволенье на новый збôръ селянъ. Гр. Таффе ôтповѣвъ, що збôръ селянъ проєктованый на 15 (27) с. м. не мавбы на дѣлѣ ніякого значеня, бо все, що въ справѣ грунтового податку дасться зробити, буде зроблено и безъ того селяньского збору. При пануючôмъ розъяреню умôвъ легко моглобы прійти до горячихъ промовъ, котрй тôлько утруднилибы правительству, щось доброго зъ власнои волѣ въ тôй справѣ зробити. Жаданье новою збору єсть новымъ пытаньемъ, на котре министеръ не може дати ôтповѣди, поки намѣстникъ не рѣшитъ попереду сеи справы. Такъ отже гр. Таффе оправдує заказъ першого збору назначеного на 15 (27) с. м., а не дає надѣи на призволенье нового збору. Що до депутаціи селянъ до Цѣсаря, то гр. Таффе пôднѣсъ, що въ кождôмъ случаю треба подати перше просьбу о авдієнцію: „Не знаю, чи Цѣсарь прійме депутацію, єслижь прійме, то тôлько селянъ а не редакторôвъ.“ Якбы зôбранье селянъ було бурливе, то министеръ сомнѣваєся, чи Цѣсарь прійме депутацію. Такъ отже зъ обохъ урядовыхъ жерелъ наглядно оказуєся, що правительство справдѣ боится живѣйшого руху и агитаціи межи селянами и що готово ужити всѣхъ способôвъ, щобы усмирити або бодай обмежити сей рухъ, котрый мимо всего не устає а росте що разъ бôльше.

(*Положенье Чехôвъ и справа помиреня народôвъ.*) Умѣркована статя ческои „Politik“ п. з. „наше положенье въ Вѣдни“, котру подаємъ въ скороченю на вступѣ, вызвала рôжнй голосы середъ нѣмецкои прасы. Коли скрайно централистичнй дневники приняли тую статю яко доказъ занепокоєня и знеохоченя а по части и непорадности Чехôвъ, стара „Presse“ симпатично приняла се заявленье Чехôвъ и пôднесла гадку помиреня Нѣмцѣвъ и Чехôвъ. Тая гадка счезла однакожь скоро, бо „Politik“ заявила, що Чехи совсѣмъ не думаютъ уступати зъ дотепершнои дороги, а цѣлію згаданои статіи було лише, остерегчи ческій нарôдъ передъ надто горячковыми надѣями. „Внутрѣшна наша политика — пише дальше Politik — остає пôдъ непоборимымъ вплывомъ заграничнои политики, а поки ся послѣдна не змѣнится, поти не можна надѣятись на рѣшучу змѣну нашои внутреннои политики. Лишаєся отже дорога постепеннго узыскуваня концесій“.

(*Новй члены палаты панôвъ.*) Пôсля донесень дневникôвъ має бути новоименованыхъ 17 членôвъ палаты панôвъ, межи тыми: Артуръ гр. Потоцкій, Генрикъ гр. Водзицкій, Иванъ гр. Тарновскій, гр. Стадницкій, гр. Фел. Козьебродскій, дръ Зыблікевичь и тайный совѣт. Конфъ.

(*Вѣденьска рада мѣска.*) Сумно звѣстна справа вѣденьскои рады мѣскои съ выправою для Цѣсаревича и съ весѣльнымъ торжествомъ закôнчилася остаточно тымъ, що Цѣсарь принявъ въ недѣлю дня 2 н. с. сѣчня депутацію зложену зъ бурмистра, обохъ вицебурмистрôвъ и секретаря на авдієнціи. Депутація представила Цѣсареви, въ якій способѣ думає ужити суму 40,000 зр. даровану Цѣсарствомъ и Цѣсаревичемъ для убогихъ мѣста Вѣдня. Дальше высказала депутація чувства льояльности вѣденьскои людности и непоколебиму привязанность до Цѣсарского Дому. Цѣсарь съ вдоволеньемъ принявъ выразы чувства льояльности и запевнивъ депутацію о своѣй неустаючôй ласцѣ. Такъ отже зôстала немила справа остаточно полагодженою.

(*Краєвый маршалокъ.*) Гр. Людвикъ Водзицкій розпрощався сеи недѣлѣ съ членами кр. Выдѣлу заявляючи, що нову посаду губернатора банкового обнявъ на выразне желанье Цѣсаря, хочь тое нове поле єсть для него „совсѣмъ чужимъ, а може навѣть небезпечнымъ“, але надѣєся, що и на тôмъ становищу „буде мôгъ ôтдати краєви важну прислугу“. Кромѣ Dziennika pol. такожь и Gazeta Narod. подає номинацію Грохольского кр. маршалкомъ яко фактъ довершеный. Czas мовчитъ о тôй номинаціи, а навѣть страшно жалится на утворене провизоріюмъ въ именованю маршалка. „Голосъ зъ краю“ въ Gazet-ѣ Nar. жадає змѣны краєвого статуту, щобы маршалокъ краєвый бувъ выбираный самымъ соймомъ якъ президентъ рады державнои и маршалки повѣтовй.

ЗАГРАНИЦЯ.

Нѣмеччина. Рада звязкова приготовляє для парляменту уставу противъ пяньства. Проєктъ той выйшовъ зъ министерства справедливости и опираєся на датахъ рядовыхъ ôтносячихся до выпадкôвъ пяньства въ всѣхъ державахъ звязковыхъ. Мешканцѣ Альзаціи и Льотарингіи домагалися ôтъ правительства, щобы ввело назадъ въ людовыхъ школахъ французскій языкъ, але правительство ôтповѣло на подану петицію выдѣлови краєвому, що не опуститъ разъ занятого становища. Въ наслѣдство такои ôтповѣди правительства панує велике незадоволенье, котре найшло ôттомонъ при торжествѣ устроєнôмъ въ Франціи въ святый вечеръ для сирôтъ зъ Альзаціи и Льотарингіи, на котрôмъ були присутнй також французскй министры. Тутъ не обôйшлось и безъ горячихъ бесѣдъ противъ Нѣмцѣвъ. Праса нѣмецка ôтнеслась до того торжества ворожо якъ до объяву воєвничого настрою Франціи.

Англія. Черезъ вôйну съ републикою трансваальскою звязала собѣ Англія руки и не въ силѣ теперь ани повстаня въ Африцѣ придушити ани незадоволену Ирляндію бодай на довшій часъ успокоити. Загальна увага звернена теперь на републику голяндскихъ боерôвъ заложену въ 1848 роцѣ черезъ голяндскихъ кольонистôвъ, котрй утѣкли передъ Англичанами зъ Капскои кольоніи и зъ Наталю. Република та була независима ажь до 1877 року, въ тôмъ роцѣ заняли єи Англичане пôдъ предлогомъ, що тôлько въ такій способѣ буде можна запобѣгчи вôйнѣ межи републикою боерôвъ а кафернскими племенами. Боеры протестовали противъ такого прилученя и самъ ихъ президентъ удався лично до Льондину съ представленями, но все було на дармо. Такъ стояли рѣчи ажь до вôйны съ Зулюсами. Боеры сподѣвались, що прикре положенье Англичанъ въ часѣ зулюскои вôйны допоможе имъ выбитись на волю, однакъ губернаторъ полудневои Африки Бартль Фреръ не допустивъ до того. Въ найновѣйшôмъ часѣ, коли племя Бассутôвъ побило войска кольоніяльнй, повстали и Боеры въ числѣ 4000, обвѣстили дня 7 (19) грудня републику и побили Англичанъ пôдъ Миддельбургомъ. Якъ звѣщаютъ телеграмы зъ 17 (29) с. м. зъ Дурбанъ заняли Боеры Дерби, Гайдельбергъ, Миддельбургъ, Утрехтъ и облягли фортъ Кригеръ надъ рѣкою Потчефъ. Комуникація межи головнымъ мѣстомъ Преторія а портомъ Наталь перервана. Англійске правительство выслало до Наталю одинъ полкъ пѣхоты, одинъ кôнницѣ и ôтдѣлъ артилеріи польнои, однакъ тй силы съ находячимися вже въ Трансваалю будутъ за малй, щобъ придусити повстанье, котре вже цѣлый край обняло. Объявы симпатіи для Боерôвъ явнй въ цѣлôй Европѣ, а Голяндія навѣть выдала ôтозву до англійского народа поперту численными пôдписами, въ котрôй обстає за правами своихъ братій и взыває англійскій нарôдъ, щобы запротестовавъ противъ поступованя правительства и домагався независимости для трансваальскихъ Боерôвъ.

Англійска рада министрôвъ на засѣданю зъ дня 8 (30) с. ы. ухвалила предложити парляментови въ справѣ ирляндскôй на ново краєвый биль о улекшеню нужды чиншôвникôвъ и заразомъ ввести примусовй средства въ Ирляндіи для повздержаня дальшихъ розрухôвъ. Въ процесѣ Парчеля на дванацять судіевъ присяжныхъ засѣдає 8 католикôвъ, 3 протестантôвъ и 1 квакеръ. Якъ вѣсти доходятъ зъ Лондону, надѣются, що присяглй увôльнятъ обжалованыхъ ôтъ оскарженя. Ирляндскій депутованй въ числѣ 37 выбрали своимъ президентомъ на ново Парнеля, ухвалили на будуще заняти мѣстце опозиціи въ парляментѣ и въ всякій можливый способѣ спротивлятися введеню средствъ примусовыхъ въ Ирляндіи. Кромѣ сего ухвалили при редагованю адресу до королевои поставити внесенье, щобы королева запобѣгла дальшому руганю чиншôвникôвъ за неплаченье чиншу.

Франція. Палата послôвъ приняла цѣлый законъ о обовязку посылати дѣти до школы, тôлько арт. 2. постанавляючій условія, пôдъ якими може бути заведена наука религіи, зôставъ ôткиненый. Сенатъ французскій ухваливъ буджетъ доходôвъ, при чѣмъ принявъ поправку Бриссона, жадаючого оподаткованя всѣхъ товариствъ въ загалѣ, отже такожь и монашескихъ.

Італія. Головне мѣсце займає теперь реформа выборча, однакъ здаєся, що въ палатѣ не освѣдчится за нею бôльше якъ сто голосôвъ, бо не тôлько правительство и комисія противлятся загальному голосованю, але такожь и велика часть самыхъ послôвъ. Пôсля донесень Nord. Ztg. найдено межи паперами помершого кардинала Антонелло листъ короля Виктора Емануеля, писаный до папы Пія IX въ часѣ занятія Риму черезъ италійскй вôйска. Король каже въ нѣмъ, що сподѣваєсь прислужитися церквѣ черезъ занятье вѣчного мѣста, въ котрôмъ леда день мусѣлабъ выбухнути революція. На тôмъ мѣстци листу находится власноручна дописка Пія IX, въ котрôй стоитъ, що папа розумѣє єго осторожнôсть и єсть єму за неи вдячный, однакожь передъ свѣтомъ муситъ противъ того протестовати.

НОВИНКИ.

— **На святый вечеръ** пересылаємъ стариннымъ звычаємъ нашимъ ВП. Читателямъ сердечній желаня, бажаючи имъ всего, що причинилобыся до полѣпшеня ихъ власнои долѣ и вспôльнои долѣ нашои Руси. Зъ далека пересылаємъ всѣмъ нашй щиросердній желаня въ кожду руску хату, въ кожду руску родину и витаємъ цѣлу нашу Русь до нового щастя, нового житя и дѣла для добра народа. Згода най злучитъ всѣ нашй серця, а щирый патріотизмъ най одушевитъ всѣ щирй душѣ. Веселыхъ святъ!

✝ Въ суботу дня 20 с. м. (1 л. сѣчня) умеръ на тифусъ Є. Е. **Едвардъ Нападієвичь-Вѣнцковскій**, ц. к. тайный совѣтникъ, членъ палаты панôвъ, заступникъ президента державного Трибуналу, президентъ Галицкого сенату въ найвыстôмъ Трибуналѣ судовôмъ — въ 68 р. житя. Русинъ зъ роду ôтзначаючійся, якъ въ загалѣ по бôльшôй части всѣ Русины урядники, незвычайною совѣстностію, працёвитостію и талантомъ, достигъ ôнъ найвысшихъ достоиньствъ теперь такъ малопристуныхъ а майже непристуныхъ Русинамъ и бувъ взôрцемъ урядника. Черезъ цѣле житье признавався до Русинôвъ, хоть ôтдаленый ôтъ рôдного краю и не знаючи теперѣшныхъ ôтношень въ нашôмъ краю, не мôгъ заняти видного становища середъ нашого народного житя. Похороны ôтбулися въ понедѣлокъ въ церквѣ св. Варвары, а тлѣннй останки будутъ перевезенй до родинного гробу въ Вѣнцковицяхъ въ Галичинѣ. Руска земля похоронитъ въ своѣмъ холоднôмъ лонѣ одну зъ найлучшихъ силъ, яку выдала зъ себе.

— **Потвержденье выборôвъ**. Цѣсарь потвердивъ рѣшеньемъ зъ 8 н. с. грудня с. р. выборы гдеякихъ маршалкôвъ повѣтовыхъ и ихъ заступникôвъ, а именно межи иншими выбôръ Александра Чайковского на презеса, а о. Іоана Гавришкевича, гр. к. декана и пароха въ Камѣнцѣ лѣсовôй, на заступника презеса рады повѣтовои въ Равѣ; Алойзого Федоровича, вл. дôбръ, на презеса а Казим. Стончиньского на заступника презеса рады пов. въ Скалатѣ; Зигмунта Цукра на презеса, а Ст. гр. Стадницкого на заступника рады пов. въ Мостискахъ; Едв. Лѣтиньского на презеса а Каз. Зарембу на заступника кр. рады пов. въ Пôдгайцяхъ; Іоана Григоровича на презеса. а Рудольфа Пехника на заст. рады пов. въ Коссовѣ.

— **Ордеръ** Францъ-Іосифа съ звѣздою одержавъ ôтъ Цѣсаря краковскій бурмистръ дръ Зыбликевичь.

— **Новй десятки** (10 зр. а. в.) вже появилися. Форматъ ихъ значно меншій, а зверхна форма дуже нагадує прускй марки. Написи на однôй сторонѣ нѣмецкй на другій угорскй.

— **Криду** оголосивъ Юлій Миколяшь звѣстный львôвскій фабрикантъ спиритуозôвъ. Пасива выносятъ надъ 700,000 зр., актива хочь еще не точно обчисленй маютъ выносити тôлько 300,000 зр.

— **Проневѣрства** въ фундаціи гр. Скарбка не сходятъ зъ дневного порядку. Безперестанно розходятся вѣсти о спроневѣреню значныхъ фондôвъ и о дуже сумнôй господарцѣ. Dzien. pol. звѣщає, що теперь вже гдесь заподѣвся и самъ касіеръ.

— **Въ Ромунії** увязнено зъ причины звѣстного замаху Петрара на Братіяна много осôбъ, межи тыми двохъ Полякôвъ Тита Дунку, повстанця зъ р. 1863 и редактора соціялистичнои часописи, и Славосиньского.

— **Ученôсть польскихъ газетярѣвъ**. Gazeta Nar. въ ч. 2. с. р. згадуючи о заказѣ печатаня рускихъ книжокъ въ Россіи жалуєся на тое, що рускй книжки печатаются гражданкою „bez względu na to, że ten alfabet (гражданка), skomponowany przez Piotra W. (sic!) jeśli źle oddaje dźwięki moskiewskiej mowy, to całkiem fałszuje ruską!!

— **Злый поступъ въ наукахъ** навѣвъ одного львôвского ученика гимназіяльного Р. М. на гадку самоубійства. Минувшій пятницѣ обвѣсився ôнъ на деревѣ на г[ородѣ]

наторскихъ валахъ, але полицай вчасно спостерѣгъ єго и уратовавъ ôтъ смерти.

— **Школа ганчарска**, якъ зачуваємо, має бути ôтворена во Львовѣ, зъ котрои малибы выходити не тôлько практичнѝ роботники, але и фаховѝ учителѣ. Ôтповѣдный плянъ находится вже въ рукахъ дотычного министерства до затвердженя.

— *Убійство.* **Зъ Иванкова** звѣщаютъ намъ, що жѣнка тамошного честного и заможного господаря Юрка Гафійчука, задля пяньства на ярмарку въ Скалѣ попалася 18 (30) сего мѣсяця до арешту, однакъ бурмистъ знаючи єи честного мужа, пустивъ єи вечеромъ домôвь. На другій день подыбали люде єи неживою на стежцѣ межи Скалою а Гуштынкомъ, безъ кожуха, коралѣвъ, чобôтъ и иншого одѣня, а лише въ однѣсенькôй сорочцѣ. Зъ синцѣвъ видно, що єи въ пянôмъ станѣ убито, а навѣтъ збезчещено.

— **Зъ надъ Буга** пишутъ намъ: Въ селѣ Верхобужу (н. Бугомъ) напивався въ коршмѣ до полудня съ своимъ товаришемъ Василь Зеленый-Гусакъ, выпивши черезъ той часъ 2 кварты горѣвки. Не маючи вже грошій, хотѣвъ вынести зъ дому до Мошка полотно, чого зборонювавъ єму найстаршій сынъ. Зъ того розпочалася бôйка, а коли сынъ съ своєю жѣнкою и дѣтьми утѣкъ зъ хаты, Василь зъ злости пôдпаливъ свою хату. Винного ôтдала громада до суду.

— Предводитель **антисемицкои агитаціи** въ Нѣмеччинѣ, пасторъ Берлиньскій Stoecker, стараєся такожь втягнути Австрію до того руху и порозумѣваєсь въ тôй мѣрѣ съ своими знакомыми въ Вѣдни, щобы утворити межинародну европейску лигу антисемитску.

— **Пештеньска академія наукъ** вызначила 1000 дукатôвъ нагороды за написанье найлучшои исторіи Босніи пôдъ панованьемъ угорскимъ въ половинѣ XII столѣтя, ажь до упадку Ячаса.

— **Зъ надъ низш. Днѣстра** пишутъ намъ: Чекавъ я, чей кто зъ околичныхъ Русинôвъ подасть яку звѣстку про наше житье, та не дочекавшись, беру самъ за перо; може вспѣю збудити нашихъ Русинôвъ зъ твердого, блаженного сну... У насъ духъ народный цѣлкомъ у снѣ спочиває, не чути тутъ про яке-таке житье Русинôвъ, народъ пропадає ôтъ лихвы жидôвскои и банкôвъ и темнѣйшій єще ôтъ люду гôрского. Интелигенція руска мовбы призабула за той народъ, черезъ що ôнъ стративъ до неи довѣріе, такъ що н. п. передъ двома роками при выборахъ до рады державнои голосувавъ за польскимъ кандидатомъ; такъ само було и теперь при выборахъ до рады повѣтовои, до котрои не входитъ ани одинъ священикъ. Мы самѝ тому винныѝ, бо сидимо съ заложеными руками. Не знаємъ, якъ занотовати примѣромъ сей фактъ, що для скликаня соборчика на день 30 лат. с. м. не стало мѣстця у жадного священика. Чія се вина: чи декана чи священикôвъ? Отъ, и теперѣшна конскрипція много намъ пошкодитъ, бо нема межи нами чоловѣка, котрый занявбыся щиро тою справою. Много єсть по нашихъ селахъ Русинôвъ лат. обряду (н. п. въ Михальчи, Ясеновѣ, Чернятинѣ, Ôкнѣ), котрѝ певно будутъ записаны яко Поляки. Где якъ где, але у насъ здалабыся руска рада, где моглибыся всѣ околичнѝ Русины зъорганизовати, бо крайный вже часъ, подумати серіознѣйше о собѣ. *Членъ соборчика.*

— **Именованье.** Секретаремъ львôвского университету именувавъ министеръ просвѣты доцента дра Станислава Шаховского.

— **Берлинъ** має пôсля спису зъ 1 грудня с. р. 1,118.630 **жителѣвъ** разомъ съ гарнизономъ, вынявши морякôвъ и тѣла дипльоматичнѝ. Ôтъ 5 лѣтъ людность Берлина помножилась о 154.390 людій, т. є. о 16%.

— **Выказъ Всеч и Благ. П. Т. жертвователѣвъ на дѣвоче воспиталище пôдъ зарядомъ Инокинь чина св. Василія Вел. зъ Словиты, котрымъ за ихъ жертвы комитетъ заявляє свою щирѣйшу подяку:** (*Дальше*). 31) Складка во Львовѣ зôбрана О. Мудрыкомъ именно: Дулька Іоанъ 2 зр., Букальскій Іоанъ 1 зр. 20 кр., Копачь Ник. 1 зр., Кончевичь Григорій 2 зр., Саболта Тома 1 зр. 50 кр., Шпытко Іоанъ зъ Илемя 1 зр., Пассиновичь 1 зр.,—разомъ 9 зр. 20 кр. *(Дальше буде.)*

До сего ч-ла долучаєся проспектъ економично - финансовои часописи „Бескидъ“.

Тельеграма „Дѣла“

Тернопôль, 23 грудня 1880 (4 сѣчня 1881). Надужитя при конскрипціи у насъ дуже великѝ. Зъ того поводу выслали мы до Е. Екс. гр. Таффого нынѣ телеграму слѣдуючого содержаня: „При народочисленю въ нашôмъ мѣстѣ дѣются великѝ надужитя. Не даютъ всѣмъ Русинамъ блянкетôвъ пôдъ претекстомъ, що вже нема Кажутъ зголошуватись до магистрату. Конскрипцію переводятъ діурнисты безъ дозору. Рубрики „языкъ домовый“ выповняютъ, не пытаючи о тоє партій. Прочо усунути надужитя.“ Выжидаємо, що зробитъ стерство съ сею справою. *Матей Вицыкъ,*

Панталеймонъ Бекеєевичь, Андрѣй Сатурскій. Мѣщане Тернополя.)

(Лишаючи обговоренье сеи справы на пôзнѣйше, высказуємо нашимъ братямъ-мѣщанамъ руского города Тернополя за смѣлу и енергичну оборону правъ рускои народности наше щиро-сердечне Спаси-Бôгъ!

(Прим. Ред.)

Курсъ львôвскій зъ дня 1. л. сѣчня 1881.

	платятъ		жадаютъ	
	австр. валютою			
	р.	кр.	р.	кр.
1. Акціи за штуку.				
Желѣзн. Кар. Людв. по 200 р.	281	—	284	—
„ львôв.-черн.-яс. по 200 р.	171	—	174	—
Банку гип. галиц. по 200 р.	297	50	301	—
2. Листы заст. за 100 р.				
Общ. кредит. галиц. по 5% ав.	98	30	99	30
„ „ „ по 4% ав.	91	70	92	70
„ „ „ по 5% ав. період.	98	30	99	30
Банку гип. галиц 6% ав.	102	25	103	25
Листы дов. гал. рust. банку п. 6%	101	50	103	50
3. Листы довжнѝ за 100 р.				
Общ. роль. кред. Завед. для Гал. и Буков. 6% лосов. въ 15 лѣтъ	92	—	94	—
4. Облиги за 100 р.				
Индемнизаціи галиц. 5% м. к.	98	25	99	25
Облиги комунальнѝ Гал. банку рустик. 6%	101	—	102	—
Пожички кр. зъ р. 1873 по 6%	100	50	102	—
5. Лосы мѣста Кракова	20	—	22	—
„ „ Станиславова	24	—	26	—
6. Монеты.				
Дукатъ голендерскій	5	51	5	61
„ цѣсарскій	5	53	5	63
Наполеондоръ	9	34	9	44
Нôвимперіялъ	9	65	9	75
Рубель россійскій срѣбный	1	57	1	71
„ „ паперовый	1	21	1	23
100 марокъ нѣмецкихъ	57	80	58	60
Серебро	99	50	100	50

(Надôслане.)

— **Выдѣлъ Братства и Бурсы имени св. О. Николая въ Золочевѣ** має честь пожелати всѣмъ членамъ общества веселыхъ святъ и благого нового року а въ тôмъ ôтваги и смѣлости до переведеня нашои богои народно-угоднои цѣли. Кто за нами, Богъ за нимъ — наше дѣло єсть святымъ!

— **Выдѣлъ Братства и Бурсы имени св. О. Николая въ Золочевѣ** съ убѣгаючимъ рокомъ осмѣляєся просити членôвъ, залягаючихъ съ вкладками, о ласкавѣйше и найскорше надôсланье залеглостій, неменше и о численне приступленье новыхъ членôвъ до Братства. Братство и Бурса имени св. О. Николая въ Золочевѣ орудуе доселѣ фондомъ 231 зр. а. в., зôстаючихъ въ рукахъ Выдѣла и 45 зр. а. в., зôбраныхъ за повномочіемъ комитету черезъ Вп. п. професора Матіяша. Всего 276 зр. а. в. и загальна уважаємôсть въ окрестности, бо честне духовеньство (нехай ему буде за тоє честь) зъобовязалося урядово попирати сердечно Братство и Бурсу имени св. О. Николая. Можебы тоєже Ч. духовеньстзо благоволило памятати на насъ при колядѣ!

КАРОЛЯ ВЕРНЕРА

ГУРТОВНА ТОРГОВЛЯ

поручає на свята

ВИНА

угорскѝ
австрійскѝ
французскѝ
реньскѝ
мозельскѝ
маляга
мадере

Конякъ и Розолисы

по найдешевшихъ цѣнахъ

такъ на мѣру
якъ и въ бутелькахъ. (6—6)

ОБЪЯВЛЕНЬЕ.

Пôдписанѝ подаютъ до загальнои вѣдомости, що въ Недѣлю дня 28 грудня 1880 (9 сѣчня 1881) о год. 2 зъ полудня, збереся въ Станиславовѣ, въ господѣ пôдъ 3 коронами, передвыборча Рада, щобы порозумѣтися надъ выборомъ Русина-посла до сойму краєвого зъ групы меншихъ посѣлостій округа Станиславôвъ-Галичь.

Въ Станиславовѣ, 21 грудня 1880.

За передвыб. комитетъ.

О. К. Церкевичь. *М. Бучиньскій.*

(2—2) НА СВЯТЫЙ ВЕЧЕРЪ!!

ЗАБАВКИ ДЛЯ ДѢТІЙ

въ найбôльшôмъ выборѣ и по найнизшихъ цѣнахъ поручає знаный зъ дешевости магазинъ

ГЕНРИКА МИЛЛЕРА

рôгъ улицѣ Галицкои ч. 6.

Ляльки стрôйно убраниѝ съ волосьемъ и безъ, такожь ляльки неубраниѝ, штука по кр. 15, 25, 30, 40, 50, 60, 70, 80 и зр. 1 до 5. — **Ляльки** кличучѝ Мама, Тата, по зл. 2 до 5. — **Гры товариськѝ** найновшого вынайденя штука ôтъ кр. 40 до зл. 4. **Забавки Фребля** поучаючѝ для дѣтій ôтъ лѣтъ 3 до 10. Штука по кр. 40, 50, 80 и зл. 1 до 5. — **Забавки пуделковѝ** представляючѝ: господарства, села, польованя, жовнѣрôвъ и инши въ великôмъ выборѣ штука по кр. 20, 30, 35, 40, 50, 60, 70, 90 до зл. 5. — **Инструмента музичнѝ** якъ: скрипки, флѣты, клярнеты, гармоніи и катаринки о 1 и 4 мельодіяхъ, метальофоны шт. по кр. 20, 30, 40, 60, 80 до зл. 12. — **Убраня для дѣтій**, якъ: поручникъ, охотникъ, жокей, рицарь шт. по зл. 2, 3, 4 до 6. **Великій выбôръ прибôровъ на Боже деревце** якъ: лѣхтарики, бомбонерки, овочѣ шкляниѝ, свѣчки и инниѝ дрôбницѣ шт. ôтъ кр. 1 до 26. **Шопки и фигурки до шопокъ** ôтъ зл. 1 до 5. — Замовленя зъ провинціи выповняю якъ найсовѣстнѣйше ôтворотною почтою.

Объявленье.

Симъ маю честь завѣдомити П. Т. Публику, що съ днемъ 1 сѣчня 1881 р. ôтворивъ я въ Чернôвцяхъ въ каменици пп. Барберъ и Кона при улици Паньскôй

першій закладъ краєвый

ТЕХНИЧНО-КОСМЕТИЧНЫЙ

заразомъ

перфумерій якъ такожь и складъ матеріялôвъ,

поручаючи слѣдуючѝ пôдъ взглядомъ доброты выбору ôтличнѝ артикулы:

Средства для поросту и фарбованя волося а особливо рослинниѝ барвники, тинктуры и помады зъ хиньскои коры на порôстъ волося, такожь олѣйки косметичнѝ и Bandolin-фиксаторы.

Пасты до зубôвъ, есенціи ароматичнѝ, пастильки ароматичнѝ до устъ, а именно:

„Klerasin“ найпевнѣйше средство противъ болю зубôвъ и найлучше придатне до ихъ консервованя.

Перфумы и воды пахучѝ, межи тыми поручаю:

Воду черновецку, ôтличаючуся дуже пріятнымъ и довготревалымъ запахомъ, служачу до ôтсвѣжованя воздуха въ сальонахъ, а кромѣ сего має она застосованье въ тоалетѣ.

Кадила всходнѝ, Свѣчки пахучѝ, Паперки перскѝ до кадженя и всякѝ средства десинфекційнѝ.

Средства универсальнѝ до знищеня гриба домового и комахъ всякого рода.

Мыла гигіеничнѝ и тоалетовѝ найлучшои якости въ найбôльшôмъ выборѣ.

Тинктуры до вытяганя плямъ зъ всѣлякихъ матерій.

Чорнила и фарбы въ всякихъ ôтѣняхъ; на особлившу увагу заслугуе чорнило чорне кампешове до копіованя, карминове, сине до значеня бѣлизны.

Средства до ôтсвѣженя лица, яко найновше вынайденье поручаю.

Воду лиліеву регенераційну, походячу зъ цвѣтôвъ бѣлои лиліи и полудневоамериканьскои „Victoria regia“, котра уже по кôлькодневнôмъ уживаню привертає лицю свѣжôсть и усуває всякѝ остуды и плямы.

Тинктуры и вода противъ веснянокъ (пегôвъ), найпевнѣйше средство, щобы ихъ позбутися въ найкоротшôмъ часѣ.

Великій выбôръ пудрôвъ гигіеничныхъ, кремъ золотый, глицерина тоалетова, кремъ орієнтальный, бальсамъ де Мекка, креольска вода фіялкова и т. п.

Сибирскій бальсамъ на ôтмороженье, средство усуваюче навѣть застарѣлѝ ôтмороженя.

Ристортъ, средство усуваюче мозолѣ (нагнѣтки) въ кôлькохъ дняхъ.

Вытяганье плямъ зъ всякихъ одежій такъ мужескихъ якъ и жѣночихъ пріймає мôй закладъ.

Головный складъ правдивого чаю хиньского, якъ такожь руму всякихъ гатункôвъ и то найлучшои якости, коняку, чекольды, вина и т. п.

Генеральный складъ выробôвъ Molla, бальсамôвъ Вторинёго и Зегофера, трану рыбьёго, Матико и т. п.

Центральный складъ всѣхъ англійскихъ и французскихъ товарôвъ тоалетовыхъ.

Всякѝ замовленя зъ провинціи залагоджую точно въ найкоротшôмъ часѣ.

Замовленѝ цѣнники высылаю franco.

Съ глубокимъ поважаньемъ

Емануилъ И. Сигеричь,
фармацевта.

(1—?)

ІОСИФЪ ПАДЕВСКІЙ ВО ЛЬВОВѢ

поручає тано въ найлучшихъ родахъ

ЦУКОРЪ
КАВУ
МИГДАЛЫ
РОДЗИНКИ
ДАКТИЛѢ
ФИГИ
ОРѢХИ
ЧОКОЛЯДУ
ПОМАРАНЧѢ
ЦИТРИНЫ
ПОВИДЛА
и СЛИВКИ

ГЕРБАТУ
РУМЪ
ВИНА
ПОРТЕРЪ англійскій
РОЗОЛИСЫ
и
ЛИКЕРЫ
БИШКОКТЫ
БАКАЛИ
и
МЕДОВНИКИ

КАВЯРЪ
СЫРЫ
САЛЯМИ
САРДИНКИ
ЛОСОСѢ
ТУНЧИКИ
РАКИ
ТРУФЛѢ
ШАМПІОНЫ
МУШТАРДУ
и
ОСЕЛЕДЦѢ

ОВѢЧКИ
МЫЛО
РИЖЬ
КРУПКИ
САГО
ГРИБЫ
ФАРБКУ
КАРТЫ
ОЛИВУ
ОЦЕТЪ
КАПАРЫ
МОСКАЛѢ

Замовленя зъ провинціи залагоджуе точно ôтворотною почтою. (3—6)

Выдае: **Михаилъ Коссакъ.** — За редакцію ôтповѣдае: **Маркилъ Желехôвскій.**

Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского.

Ч. 100. Львôвъ, Середа 31 грудня 1880 (12 сѣчня 1881). **Рочникъ I.**

Выходитъ во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и администрація пôдъ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

Експедиція для мѣстцевыхъ предплатникôвъ уряджена въ друкарни Т. Шевченка (улиця Крива Ч. 2 на I-ôмъ поверсѣ).

Всѣ листы, посылки и реклямаціи належитъ пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ Ч. 15 пляцъ Маріяцкій.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.

Предплату належитъ пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администраціи час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ однои строчки печатнои.

Реклямаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке чисто стоитъ 10 кр. а. в.

ЗАПРОСИНЫ ДО ПРЕДПЛАТЫ
на рôкъ 1881.

Съ надходячимъ новымъ рокомъ просимо о якъ найскорше надсыланье предплаты на слѣдуючій рôкъ 1881, щобы могли мы вчасно означити накладъ и уладити точну высылку.

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:

въ цѣлôй Австріи:	**За границею:**
на цѣлый рôкъ 8 зр.	на цѣлый рôкъ 10 зр.
на пôвъ року 4 зр.	на пôвъ року 5 зр.
на чверть року 2 зр.	на чверть р. 2 зр. 50 кр

Предплата принимаєся ôтъ кождого часу.

Съ новымъ рокомъ буде выходити **Библіотека найзнаменитшихъ повѣстій** по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣдного дня кождого мѣсяця. Предплата на *Библіотеку найзнаменитшихъ повѣстій* чвертьрôчно 1 зр. 25 кр., пôврôчно 2 зр. 50 кр., цѣлорôчно 5 зр. а. в. Для предплатникôвъ „Дѣла“ и „Зорѣ“ **обнижаєся** предплата на *Библіотеку* на 1 зр. чвертьр., 2 зр. пôвр., 4 зр. цѣлор. Вп. Читателѣ „Дѣла“ зможутъ за чвертьрôчною доплатою лишь 1 зр. майже що тыждня получати аркушъ дуже займаючихъ повѣстій.

Щобы означити скôлькôсть накладу „Библіотеки повѣстій“, просимо о вчасне замовленье єще передъ новымъ рускимъ рокомъ. Такожь просимо о якъ найскорше вырôвнанье всѣхъ залеглостій.

Добрѝ признаки.

Якъ намъ звѣщаютъ зъ кôлькохъ сторôнъ нашого краю, починає межи Русинами проявлятися що разъ бôльшій рухъ до дѣятельного житя политичного. Такъ пишутъ намъ зъ Долины, що тамошнѝ Русины уложили вже статутъ политичного товариства „Народна Рада“ и подали єго до потвердженя до Намѣстництва. Рôвночасно звѣщаютъ намъ зъ Станиславова, що такожь и тамошнѝ Русины замѣряютъ основати у себе политичне товариство руске, котребы сталося виднымъ осередкомъ политичного житя Русинôвъ тамошного повѣту. Не згадуючи о такихъ же усиліяхъ по иншихъ мѣстцяхъ нашои Руси, доси лише розпочатыхъ а не вповнѣ довершеныхъ, мусимо съ радостію повитати сей спасенный объявъ нового житя Русинôвъ. Вже не разъ выказували мы въ нашôй часописи велику вагу и потребу политичныхъ радъ повѣтовыхъ, котрѝ малибы зъорганизовати и до политичнои свѣдомости довести нашѝ силы народнѝ. Тожь нынѣ не потребуємо наново повторятися. Позволимо собѣ лише замѣтити, що взаимна вырозумѣлôсть, братне довѣріе и добра воля повинны всюда усувати зъ дороги всѣ можливѣ перешкоды товариского сполученя, а згода всѣхъ щирыхъ Русинôвъ повинна статися всеобнимаючою силою нашои народнôй организаціи. Витаючи тіи добрѝ признаки нашого нового народното житя щиросердечнымъ: Щасть Боже! ôтзываємось до всѣхъ нашихъ Вп. Родимцѣвъ въ имени добра Руси щирымъ покликомъ: Миръ Вамъ Братя!

Голосъ зъ народа
въ справѣ перенесеня Василіянокъ зъ Словиты до Львова.

Замѣщаючи понизше голосъ одного зъ многозаслуженыхъ нашихъ патріотôвъ въ справѣ рускои школы дѣвочои и съ тымъ теперь сполученого перенесеня монахинь чина св. В. зъ Словиты до Львова — думаємо тымъ причинитися до прилюдного розъясненя сеи многоважнои справы народнои. Надôслане намъ письмо показує наглядно, що цѣль и спôсôбъ перенесеня монастыря Василіянокъ, съ чимъ лучится такожь справа основаня рускои школы дѣвочои во Львовѣ, не єсть єще доси на стôлько для загалу розъясненою, щобы не могли повставати певнѝ обавы и недорозумѣня, котрѝ єсли и не спиняютъ дотеперь такъ свѣтло заявленои жертволюбности руского народа, то все жь таки не даютъ єи розвинутися въ тôй мѣрѣ, якъ бы се могло и повинно статися при повнôй ясности цѣлои справы. Тая неяснôсть вызвала, здаєся намъ, тую недовѣрчивôсть, съ якою ôтносится понизше замѣщеный голосъ нашого Вп. патріота до замѣреного перенесеня монастыря Василіянокъ до Львова. Сподѣваємося, що сей голосъ вызве поясненье зъ компетентнои стороны, чимъ сама справа тôлько може подвигнутися наперед. А поки се послѣдує, уважаємо за ôтповѣдне вже теперь зъ нашои стороны додати кôлька поясненъ, о скôлько сягаютъ нашѝ информаціи.

Пытанье, чи лучше держатися строго самои справы заснованя рускои дѣвочои школы во Львовѣ и тôлько для тои цѣли збирати складки, чи злучити єи съ справою перенесеня Василіянокъ зъ Словиты, уважаючи тую послѣдну справу яко средство до осягненя першои, — єсть пытаньемъ въ кождôмъ случаю зрѣлои розваги достойнымъ. Не менше уваги достойнымъ єсть такожь поставлене пытанье: чи пансіонъ (конвиктъ) чи школа? Однакожь намъ здаєся, що справа перенесеня мон. Василіянокъ до Львова и съ симъ сполучена справа дѣвочои школы прибрала вже певнѝ формы дѣйстности и поспѣла вже на стôлько наперед, що силою самыхъ довершеныхъ фактôвъ дискусія надъ двома попередными пытанями муситъ обмежитись и обертатися около тыхъ фактôвъ, єсли не маєостатися, бодай при теперѣшныхъ обстоятельствахъ, чисто теоретичною, а въ практицѣ що найменше безплодною. Якѝ и моглибъ бути погляды що до двохъ першихъ пытань, все жь остаєся фактомъ, що дуже значна часть найбôльше жертволюбнои публики нашои приняла вже перенесенье мон. Василіянокъ зъ Словиты до Львова яко средство до осягненя рускои школы дѣвочои, хочь бы тая школа мала мати бôльше характеръ пансіону, якъ звычайнои публичнои школы. Сей фактъ, думаємо, повиненъ служити пôдставою всякои дальшои такъ теоретичнои якъ и практичнои дискусіи. И намъ здаєся, що черезъ тоє єще совсѣмъ не спиняєся переведенье тыхъ дуже справедливыхъ жадань що до цѣли и направленя рускои школы дѣвочои, якѝ высказанѝ въ низше поданôмъ письмѣ. Се може тымъ лекше статися, що, о скôлько знаємо, доси въ дотычащôмъ комитетѣ єще не обговорювано подрôбно самого пляну устроєня дѣвочои школы, єи розмѣрôвъ, менше або бôльше публичного характеру и заосмотреня въ силы учительскѝ. Нема дальше найменшого сомнѣнія, що кождый зъ жертвуючихъ Русинôвъ замѣряє своєю жертвою причинитися до здвигненя рускои институціи выхованя и образованя женщинъ, що прото вже сама интенція жертвуючихъ вымагає, щобы выхованье и образованье въ тôй институціи було народно-руске. Одною зъ найблизшихъ задачь комитету булобы, надати тôй интенціи загалу Русинôвъ о скôлько можна виднѝ гваранціи, що она осуществится.

Тымъ самымъ однакожь, здаєся намъ, єсть вже друге зъ двохъ высше пôднесеныхъ пытань: чи пансіонъ, чи школа, — въ части рѣшене. Єсли не бôльше, то напевно зарôвно важнымъ якъ образованье єсть выхованье и то выхованье народне рускихъ женщинъ. Мимо всѣхъ великихъ користій, якѝ може принести школа съ бôльше публичнымъ характеромъ для образованя загалу, можна дуже сомнѣватися, чи така школа и при найбôльшихъ усиліяхъ моглабы сповнити задачу выхованя, що именно єсть цѣлію пансіонôвъ. Тую задачу выхованя и материньскои опѣки надъ молодымъ поколѣньемъ жѣночимъ можутъ дуже отвѣтно сповняти мон. Василіянки при помочи рускихъ учительокъ, тымъ часомъ коли сама школа не моглабы ôтповѣсти тôй задачѣ. Тымъ самымъ вже повинна руска школа дѣвоча прибрати въ певнôй мѣрѣ характеръ пансіону, тымъ бôльше, єсли она маєзаспокоити потребу образованя и выхованя интелигентныхъ рускихъ женщинъ, розсѣяныхъ доси по польскихъ пансіонахъ. Само розумѣеся, що при такôмъ станѣ рѣчій тымъ виднѣйше выступаєпотреба дѣвочои школы во Львовѣ съ характеромъ публичнымъ и для всѣхъ приступнои и що, якъ довго матеріяльно богатѝ институціи рускѝ не зможутъ чи не схотятъ прійнятися за введенье такои школы, мон. Василіянки малибы по можности ôтповѣсти и тôй задачи.

Єсли наконець пôдносится обава, що здвигненье монастыря и каплицѣ во Львовѣ для мон. Василіянокъ може коштувати за надто богато и що въ наслѣдство того не стане фондôвъ на саму дѣвочу школу въ отвѣтныхъ розмѣрахъ, то мусимо замѣтити, що о скôлько знаємо, мон. Василіянки маютъ такожь свôй власный фондъ около 20.000 зр., котрый въ первôмъ рядѣ єсть призначеный на тую цѣль здвигненя во Львовѣ монастыря.

Ôтъ давна говорено и писано у насъ о потребѣ рускои дѣвочои школы въ Львовѣ, а то головно зъ народного становища, щобы дѣвчата нашѝ въ чужихъ школахъ не вынародовлялися, где въ притомности дѣтій нашихъ рускій языкъ понижаєся и нашь обрядъ высмѣваєся.

Выказувано такожь многократно, що така школа тôлько во Львовѣ може ôтповѣсти своєй задачѣ, котра залежитъ въ тôмъ, щобы съ умственно-религійнымъ образованьемъ лучилося такожь образованье народне. Божь народы стоятъ тымъ, що ихъ молоде поколѣнье выховуєся на народныхъ пôдставахъ.

Єсли мы нынѣ такъ низько стоимо, єсли такъ многѝ встыдаются свого языка и свôй обрядъ опускаютъ, то причина власне лежитъ въ тôмъ, що намъ недоставало народного выхованя.

Задача повыспа найлегше для того дастьсяосягнути во Львовѣ, бо тутъ суть згромаджены умственнѝ силы, рускѝ професоры, котрѝ працѣ своєи и при дѣвочôй школѣ не пожалуютъ, єсли тая ôтповѣдно буде умѣщена.

Въ новшихъ часахъ пôднесено гадку на ново, заложити дѣвочу руску школу во Львовѣ, установлено навѣть комитетъ, а той повзявъ мысль переведеня тои гадки черезъ перенесенье Василіянокъ зъ Словиты до Львова и умѣщенье ихъ гдесь на передмѣстю зеленôмъ чи стрыйскôмъ.

Противъ потребы такои школы никто не выступавъ николи, всѣ бо видятъ, що руска дѣвоча школа во Львовѣ єсть необходимо потрѣбна. Але, понеже въ проєктѣ комитету выступавъ проєктъ заложеня не школы, а бôльше конвикту кляшторного, то зъ тои причины въ „Дѣлѣ“ вже въ серпню пôдношено голосы: чи гадка, ôтповѣсти потребѣ школы черезъ перенесенье Василіянокъ зъ Словиты до Львова и умѣщенье ихъ далеко на передмѣстю, єсть щаслива? Надъ тымъ, що говорено тогды, требабы добре застановитися.

Школа, щобы могла ôтповѣсти нашôй потребѣ, говорено дальше, повинна бути обширна, бôльше клясова, щобы могла мѣстити по можности якъ найбôльше дѣтій, щобы тіи не були змушенѝ учащати до шкôлъ чужихъ и вынародовлятися.

Така школа вже сама собою потребуєпросторого будынку, а тымъ часомъ для Василіянокъ на передмѣстю потреба єще буде монастыря и церкви, або хоть каплицѣ. Длятого можна обавлятися, щобы о приспособленье монастыря и о будову церкви не розбилася школа, або не зôйшла до незначныхъ розмѣрôвъ, правдоподôбно до конвикту для 20 або 30 конвикторокъ; черезъ що и потребѣ не ôтповѣлобыся и справу школы може звихнулобыся.

Конвиктъ намъ не поможе, бо намъ потрѣбна руска школа дѣвоча и то такъ умѣщена, щобы и професорамъ, занятымъ где-инде, уможливити удѣлюванье науки въ тôй школѣ и щобы дѣти такъ зъ краю якъ зъ мѣста не знаходили трудности учащати до неи. Якъ жежь школа буде умѣщена за далеко на передмѣстю, тогды ани професоры не будутъ могли тамъ доходити, щобы удѣляти науки, ани дѣти зъ мѣста не зможутъ до неи учащати.

Наконець появилася ôтозва комитету, пôдъ именемъ Всесвѣт. Ординаріяту, где говорится о потребѣ образованя и усовершеня женщины и съ нею всего взрастаючого молодого поколѣня черезъ умственно-религійне выхованье. Образованя такого не дасть, сказано въ ôтозвѣ, дôмъ, где оно часто недостаточне, ани школа, где выхованье звычайно буваєповерховне. Таке образованье може дати тôлько выхованье въ духовныхъ заведеняхъ, где єсть правдива религійнôсть и честнота. Маємо вправдѣ, мовится дал[illegible], таке духовне заведенье въ Словитѣ, але оно не ôтповѣдаєсвоєй цѣли, бо далеко ôтъ Львова. Треба для того спровадити его до Львова, що вымагаєзначныхъ коштôвъ на купно дому съ огородомъ а кромѣ того потрѣбнѝ єще не малѝ выдатки, щобы ôтповѣдно устроити дôмъ и заосмотрити его въ потрѣбнѝ науковѝ средства. Кто протелюбитъ обрядъ и народъ, най причиняєся жертвами и т. д.

Якъ видимо, ôтозва єсть перейнята важностію выхованя и образованя нашихъ женщинъ, однакожь мусимо жалѣти, що въ ôтозвѣ не знаходимо ани слова о потребѣ народного выхованя; противи ворится тамъ тôлько о выхованю умствено-религійнôмъ. Духъ нынѣшного — читаємо — грозитъ розстроити

религійный и суспôльный порядокъ, потреба для того умственно-религійного образованя, а таке можна одержати тôлько въ духовныхъ заведеняхъ — „оно пôднесе нашу женщину на степень доброи матери и христіяньскои учительки молодого поколѣня, а жертвы нашѝ причинятся до ôтверненя соблазній зôпсованого свѣта“...

Такъ отже здавалобыся, що тутъ не ходитъ вже о школу, ани о народне выхованье, але тôлько о духовне заведенье, чи о конвиктъ, завсѣгды розумѣвся на малый розмѣръ; бо хоть говорится тамъ о потребѣ обширного жилища, то все по умѣщеню Василіянокъ, учительокъ и т. д. для учениць не много мѣстця позôстане. Заведенье таке и на дальшôмъ передмѣстю умѣстити можна, бо ани професоры ани дѣти зъ мѣста не потребувалибы туда доходити. Але якъ конвиктъ въ Словитѣ не ôтповѣдае потребѣ, такъ не ôтповѣвбы ôнъ тогды и во Львовѣ. Буде жь, пытаюся, заведенье мати потрѣбнѝ силы науковѝ? Кôлькожь дѣтій кромѣ того буде могло тамъ помѣститися? Чи кôльканацять конвикторокъ будутъ въ станѣ ублагородниги молоде поколѣнье, пôднести языкъ зъ пониженя, затамувати вынародовленье. Єслибы тая школа, а радше сказати, такій конвиктъ мавъ ограничатися лише на невелике число дѣвчатъ, то загалъ нашого молодого поколѣня женьского якъ дотеперь такъ и на дальше бувбы змушеный учащати до шкôлъ чужихъ и не перестане вынародовлятися, а съ нимъ и молоде поколѣнье руске.

Сама ôтозва признае велике наше убожество и недостатокъ, будеможь мы въ станѣ завести велике воспиталище духовне съ ôтповѣдными силами?

Чехи завязали „Matic-y školsk-y“. Тая збирае складки, закладае и удержуе всюда ческѝ школы тамъ, где грозитъ германизація. Такбы и намъ подобало завести хоть одну школу дѣвочу руску.

Признаемо, що школа дае бôльше поверховне образованье, але руска школа дѣвоча во Львовѣ пôднеслабы наше слово народне зъ пониженя, она повстрималабы дальше наше вынародовленье; а власне се есть перша наша и пекуча потреба.

Хотяй образованье умственно-религійне такъ дуже пожадане, оно само не выстарчае, бо намъ потреба еще выхованя народного.

Народолюбцѣ давали завсѣгды доказы свого жертволюбія, они здвигнули „Дôмъ народный“, зъ котрого чиншу куплено такожь прилежачѝ камяницѣ, але тіи народолюбцѣ маютъ право запытатися: Где суть народнѝ користи, якѝ имъ при жаданю жертвъ обѣцювано?

Єсли камяницѣ тіи суть маеткомъ народнымъ, дотеперь мертвымъ, чи не лучше бы було одну зъ тыхъ камяниць ôтступити и уладити на школу и въ потребнѝ средства заосмотрити?

Наконець запытаемо, чи нашимъ женщинамъ такъ дуже недостае умственно-религійного образованя? Чи межи ними загнѣздилася бôльше деморализація, якъ межи иншими цивилизоваными народами? Чи ôтъ нихъ выходятъ такъ частѝ соблазни, котрѝ ôтвертати належитъ? Правда, суть и межи нами соблазни, але не такъ на полю нравственнôмъ, якъ на полю народнôмъ. Такъ часто лучается, що въ домѣ рускôмъ не учувшь руского слова. Лучается такожь, що жена руского священика учитъ свою дѣтину „Отченашу“ не руского але польского! Лучается, що на фестинахъ рускихъ дамъ на дармо глядишь за рускимъ словомъ, що навѣть соблазнило чужихъ людій другихъ народностій!

Тіи и подôбнѝ соблазни, розумѣвся, належитъ ôтвертати, але ту образованье умственно-религійне само не поможе, ту потреба такожь, повтаряю, народного образованя.

Могутъ сказати намъ: въ конвиктѣ учити Василіянки, тожь и выхо- буде народне. На тое скажемо: съ рахувати не можна. Мы бо вже що пр. за Польщи, було не разъ езуицке господарство по монастыряхъ василіяньскихъ; а и нынѣ даются чути голосы, и то зъ стороны рускихъ лицъ образованя умственно-религійного, за введеньемъ новости, т. е. воскресенцѣвъ до обряду греческого. Справдѣ булабы то соблазнь, якои не видавъ свѣтъ.

Тожь слѣдовалобы намъ застановитись надъ цѣлою тою такъ многоважною справою, щобы нашѝ жертвы не позôстали мертвыми и щобы мы здвигнули справдѣ народну институцію для народного выхованя и образованя нашого молодого поколѣня.

ДОПИСИ.

Зъ Снятына. (*Гдещо о конскрипціи у насъ.*) У насъ при конскрипціи великѝ надъужитя. Поляки записуютъ чистои крови Русинôвъ яко Полякôвъ. Зъ тои причины нынѣшного дня о годинѣ 4 по полудни выслали тутешнѝ мѣщане телеграму до Є. Е. гр. Таффого до Вѣдня. Не буде ôтъ рѣчи познакомити ш. читателѣвъ, въ якій спосôбъ у насъ при конскрипціи поступаютъ. Комисія конскрипційна складаеся ось зъ якихъ людій: комисаремъ есть п. Вагнеръ, секретарь ц. к. староства, своякъ лат. пар. о. Нивиньского, сумно звѣстного всѣмъ Русинамъ тутешнымъ, а до помочи взяли собѣ такихъ діурнистôвъ, котрѝ по руски навѣть говорити не умѣютъ. Яко мужѣвъ довѣрія не взяли ани одного письменного Русина, за то бачили мы тамъ учителѣвъ тутешныхъ а межи ними п. Польончика, добре вже звѣстного ш. читателямъ, вѣрного свому имени. Не знаемо, якимъ чиномъ тіи учителѣ дôсталися межи мужѣвъ довѣрія, чи може п. инспекторъ Говорка выславъ ихъ зъ рамени окруж. Рады? Мы знаемо розпорядженье намѣстництва зъ р. 1869, где выразно сказано, що учителямъ збороняеся брати удѣлъ при конскрипціи. Чижь у насъ не обовязуютъ ніякѝ законы и розпорядженя въ случаяхъ, где розходится о безсторонность и права рускои народности? Тая то комисія не пытаеся никого зъ мѣщанъ, якъ ôнъ въ дома говоритъ, тôлько пытаеся, чи умѣе по польски? Якъ тôлько мѣщанинъ похвалится, що умѣе, заразъ записуютъ его яко Поляка! И такъ записали мѣщанъ Дутчака, Равлюка и много иншихъ всѣхъ зъ дѣда-прадѣда Русинôвъ яко Полякôвъ, котрыхъ имена пôзнѣйше не залишимо подати до публичнои вѣдомости. Остатного Равлюка записано яко Поляка за то, що ôнъ мае сына въ семинаріи учитель. въ Станиславовѣ, тожь ôнъ умѣе по польски говорити! Мѣщане огорченѝ до крайности такимъ поступованьемъ комисіи, телеграфовали до Є. Е. Таффого, щобы зволивъ усунути тѝ надъужитя. Коло комисіи сидитъ кôлькохъ лат. свящ. О. Нивиньскій, парохъ тутешный, котрый кождого мѣщанина, що то и зъ роду не заговоривъ николи польского слова, записуе яко Поляка, еще въ додатку ганьбитъ за то, що они не признаются до Полякôвъ. Той самъ кс. Нивиньскій голосивъ въ костелѣ, якъ можна бути Полякомъ а не говорити по польски и наказовавъ въ костелѣ, щобы всѣ мѣщане ôтъ теперь говорили по польски, бо инакше будутъ записанѝ яко Русины. Такъ на дѣлѣ повинно бути, божь ни одинъ мѣщанинъ Снятыньскій не умѣе по польски говорити, а и молитвы говорятъ латинники у насъ по руски. Однакожь инакше на дѣлѣ робится, бо мимо того Русинôвъ чистои крови записуеся силомôць яко Полякôвъ. Єсли же парохъ латиньскій вразъ съ своимъ Польончикомъ роблятъ и при конскрипціи надъужитя, то думаемо, зъ стороны рускаго священика булабы совсѣмъ легальна оборона противъ такихъ неправильностій, а вже що найменше маe рускій священикъ повне право поучити своихъ мѣщанъ, що то таке конскрипція? Справедливо жадаютъ мѣщане якоись видноі дѣятельности зъ стороны пастыря, котрому повѣрено паству для науки и проводу.

Не пишемо въ злôй волѣ тыхъ кôлька слôвъ, але жаль серце краe дивитися, якъ то наше мѣщаньство само побиваеся на всѣ стороны, бо вже неразъ дало доказы, що умѣе сильно боронити своихъ правъ, за що належится ему честь и слава передъ цѣлымъ рускимъ свѣтомъ, — однакожь не маe проводу, чи якъ они кажутъ, не маемо пастыря. Нашихъ рускихъ мѣщанъ есть 7.000 на 10.000 мешканцѣвъ мѣста. Нарôдъ почуваe въ собѣ тую моральну силу, що они суть людьми, однакожь завсѣгды треба тутъ и доброго прикладу зъ горы. А чижь маемо сей прикладъ? Спытаймо лише, по котрôй сторонѣ стоявъ нашь парохъ передъ двома роками при выборахъ до рады державноі? (Вѣдомо, що Снятынъ выбравъ Шрайбера, рабина!) По котрôй сторонѣ стоявъ сего року при выборахъ до рады громадскои и рады повѣтовои? Сумно, сумно сказати, що не по нашôй! И теперь мѣщане побачивши надъужитя, самѝ упоминалися у комисіи, а коли то не помогло, то мѣщаньство всѣма опущене заноситъ жалобу до Є. Е. Таффого. Чижь то не золоте мѣщаньство? Чижь не величатися намъ такимъ мѣщаньствомъ? Тожь бувбы часъ, щобы и „пастырь ишовъ съ такою паствою“.

Б. Д. Ч., мѣщане снятыньскѝ.

Зъ Тернополя. (*Якъ то у насъ робили конскрипцію?*). Вже то нашому Русинови, куды не повернись, и тутъ горяче, и тамъ боляче. Та еще й годѣ найти ему помочи ни обороны. Отже якъ не зберемо всѣхъ своихъ силъ та самѝ про себе не будемо дбали, то пропасти намъ хиба безъ слѣду. Але щобъ и цѣлый свѣтъ знавъ, якъ то съ Русинами поступаютъ, розкажемо вамъ о конскрипціи въ нашôмъ споконвѣчно рускôмъ мѣстѣ. Магистратъ нашь давъ карты конскрипційнѝ дуже пôзно вôйтамъ нашимъ, щобъ они роздѣлювали въ своихъ частяхъ. Однако не всѣ вôйты поступили собѣ такъ, якбы годилось; а именно вôйтъ зъ Микулинецкого и зъ Зарудя, хочь забрали стосы картъ до дому, не роздавали всѣмъ, а особливо Русинамъ, лишь ôтсылали насъ до магистрату, що насъ тамъ повписуютъ. Смѣлѣйшѝ зъ насъ ишли до магистрату и тамъ казали собѣ выдавати карты, але мало кто мôгъ дôстати. „На що вамъ карты, казали намъ паны магистратскѝ, вы тôлько попсуете папѣръ, тай тôлько“. Та мы не давалися тымъ залякати, а пôшли до староства и жалувались, що не даютъ каргъ. Але се не богато помогло, бо насъ ôттамъ знôвъ ôтсылали до магистрату. И до бурмистра ходили мы скаржитись, та просили декотрыхъ свѣтлыхъ Русинôвъ, щобъ за нами промовили, не помогло и то, казали: не ма вже картъ, вже выйшли всѣ. Та щобъ въ магистратѣ робили такъ конскрипцію, якъ треба, то чомубъ намъ и не пôйти тамъ вписатись. Такъ отъ що: Не выбрали до того людій, щобъ знали нашихъ мѣщанъ, а посадили за стôлъ п. Войцѣховского, що чоловѣка нашого не то не знае, але и не видитъ (бо вже ему такъ Богъ давъ, що добре не добачае), коло него п. Шилера (сына) секретаря и Чарторыйского. О першѝ рубрики пытали кождого, але якъ прійшло до языка домашного, вже писали якъ хотѣли, не пытаючи про тое, якъ въ дома говорится, а придержувались вѣры. А у насъ много есть такихъ, що ôнъ называеся Полякомъ длятого, що латинникъ и ходитъ до костела, а говоритъ завсѣгды по руски и сповѣдаеся передъ польскимъ ксёндзомъ по руски, а по польски не знае ничого, ани въ зубъ. Отже самѝ зважте, що то за кривда зъ того выйде, що и такимъ позаписували „język polski“. А вже п. Чарторыйскій, то никого не пытавъ о языкъ, а самъ писавъ, що знавъ и що самъ хотѣвъ. Правда, що часомъ бувъ при тôмъ и п. бурмистръ, але посидѣвъ зъ годинку тай пôшовъ до своеи канцеляріи, а писарѣ робили, якъ хотѣли. Отже на таку роботу дивитись, то чоловѣка ажь досада бере. Тожь нашѝ честнѝ люде рада въ раду, тай пôслали телеграму до министра, та й до „Дѣла“, котре все такъ смѣло вступаеся за нами, дали о тôмъ знати. Нехай же буде честь нашимъ мѣщанамъ, що такъ смѣло боронятъ справедливости и нашихъ правъ, а ихъ имена прославлятся на цѣлôй Руси. Держѣмся крѣпко и помагаймо самѝ собѣ, бо не дурно то кажутъ: „Роби, небоже, то й Богъ поможе“.

Зъ Станиславова. *О першôмъ передвыборчôмъ збораню Русинôвъ* пишутъ намъ: На зазывъ провизоричного выборчого комитету для выборôвъ соймовыхъ зъ меншихъ посѣлостій округа Станиславôвъ-Галичъ збôралися д. 9 сѣчня с. р. въ означенôмъ мѣстци селяне и мѣщане (Галицкѝ) разомъ съ мѣстцевою интелигенцією въ поважнôмъ числѣ, щобы нарадитися надъ успѣшнымъ выборомъ рускаго кандидата на посла.

О. Церкевичь зъ Опрышовець отворивъ зборнѝ нарады рѣчію, въ котрôй ясно представивъ притомнымъ важнôсть ôтповѣднои репрезентаціи селяньскихъ и маломѣщаньскихъ интересôвъ, именно же справу обороны правнои р у с к и х ъ громадъ и р у с к о и народности.

На внесенье проф. Желехôвского обôбрано тогоже о. Церкевича предсѣдателемъ збôраня, котрый запросивъ ôттакъ господаря п. Дмитраша зъ Ямницѣ и проф. Левицкого на секретарѣвъ. Перечитаный списъ членôвъ провизоричного комитету доповнено числомъ до 30, въ бôльшôй половинѣ членами зъ селянъ. Наступило потому подрôбне объясненье инструкціи выборчои, выданои въ р. 1876 „Рускою Радою“, котре подавъ збôранымъ п. Заячкôвскій (зъ Тысьменицѣ). Инструкцію тую роздано такожь въ бôльшôмъ числѣ збôранымъ. Ôттакъ перечитано имена в с ѣ х ъ ч л е н ô в ъ д ѣ й с т в и т е л ь н о г о к о м и т е т у в ы б о р ч о г о, котрый уконституовався такъ: О. Церкевичь (зъ Опрышовець) назначеный предсѣдателемъ, проф. Желехôвскій мѣстопредсѣдателемъ, пп. Мыдловскій Изидоръ и Бучиньскій Мелитонъ секретарями. Выборы ôтбулися за иниціятивою и зъ живымъ удѣломъ селянъ.

Предсѣдатель о. Церкевичь закôнчивъ збôры краснымъ, переконуючимъ и ободряючимъ словомъ, зъ котрого змѣстомъ всѣ притомнѝ частыми окликами „правда! правда! славно!“ свою совершенну згоду заявляли. Поодинокѝ члены комитету обговорювали посполу зъ селянами еще дальше рôжнѝ выборовѝ справы и припадки. Въ конець рѣшено, що комитетъ маe кождои недѣлѣ ажь до дня выборôвъ збиратися и дѣланя свои наперед вести. Давбы Господь, кобы щасливо! Позволяемо собѣ при тôмъ нашôмъ донесеню завôзвати всѣхъ Русинôвъ, щобы въ виду обновленого житя рускаго въ виду згоды и єдности межи верствами рускои соспôльности ставали всѣ до помочи взаимнои такъ въ справѣ теперѣшныхъ выборôвъ якъ и въ кождôмъ иннôмъ дѣлѣ, рѣшаючôмъ долю нашого бѣдного народу. Най уступитъ зъ помежи насъ малодушнôсть, недбалôсть, раболѣпіе, пôдозрѣтельнôсть! Всѣ и старшѝ и найменшѝ братя най ободрятся, най освятятся чистою, святою, праведною справою рускою, а побѣда при насъ!

Дѣятельнôсть рускаго академ. товариства

„Дружній Лихвярь“

въ роцѣ 1879—1880.

(*Справозданье уступившого выдѣлу.*)

Выдѣлъ, покликаный до веденя справъ товариства „Дружній Лихвярь“ въ роцѣ 1879—80, уважае своимъ обовязкомъ подати до загальнои вѣдомости короткій оглядъ стану сего товариства въ часѣ его урядованя и выказати важнѣйшѝ моменты его розвою. Товариство „Дружній Лихвярь“ числило въ минувшôмъ роцѣ 50 членôвъ и удержувалось выключно зъ членьскихъ вкладокъ, не маючи, кромѣ нечисленныхъ добровôльныхъ даткôвъ гдеякихъ звѣстныхъ патріотôвъ, жаднои бôльше пôдмоги. Тому то не могло се товариство въ минувшôмъ роцѣ вповнѣ сповняти задачѣ академичного товариства, не могло розвинути ш и р о к о и дѣятельности, а мусѣло задля недостатку средствъ обмежитись на меншій кругъ дѣланя. Помимо того однакъ и дѣланье въ обмеженôмъ кругѣ не зôстало безуспѣшне; доказомъ сего, що вже съ початкомъ сего року (1880/81) згромадило товариство „Др. Лихвярь“ велике число членôвъ (теперь выноситъ число членôвъ сего товариства около 80), зъумѣло розвинути житье и рухъ межи а-

кадемичною молодежію и стати правдивымъ осередкомъ рускихъ академикôвъ Львôвского университету.

Въ минувшôмъ роцѣ можна було добачити въ розвою тов. „Др. Л.“ два періоды. Въ першôмъ періодѣ удалося выдѣлови, дякуючи патріотизмови гдекихъ членôвъ вынайняти кôмнату для товариства; въ тôмъ періодѣ розвинулося житье въ товариствѣ, що не можь бôльше жадати; та не тôлько житье товариске, а и житье наукове; доказомъ сего було 9 ôтчитôвъ, уряджен[ы]хъ членами; тѣ ôтчиты згромаджували велике число акад. молодежи до товариства. Кромѣ того урядило товариство въ своихъ кôмнатахъ вечеръ декляматорско-вокальный въ ро[ко]вины смерти Гр. Квѣтки-Основяненка; вечеръ выпавъ пôсля суду рускои прасы дуже удачно. Найгарнѣйшу часть сего вечера становивъ ôтчитъ тов. Кокорудза „Становище гр. Квѣтки яко писателя и громадянина“. — Однакъ недостатокъ матеріяльный не довго позволивъ товариству тѣшитись такъ хорошимъ розвоемъ житя товариского и наукового. Недостатокъ матеріяльныхъ средствъ бувъ причиною, що товариство мусѣло вже 1 марця м. р. перестати удержувати власну кôмнату, позаякъ выдатки съ тымъ полученѣ грозили єму неминучою руиною. Въ той критичнôй хвили подало товариству „Д. Л.“ помôчну руку друге не въ средства матеріяльнѣ а въ патріотизмъ богате товариство „Руска Бесѣда“, пріймаючи читальню и инвентарь нашого товариства въ свои кôмнаты и ôтворяючи вступъ тамъ для членôвъ нашого товариства. За тоє патріотичне дѣло складає выдѣлъ товариству „Руска Бесѣда“ прилюдну подяку. Помимо сего о[д]накъ, що товариство наше богато утерпѣ[л]о, мусѣло черезъ утрату власнои кôмнаты, не перестало оно сповняти своєи задачи товариства академичного, товариства руского. Яко таке объявлялося оно [при] кождôй случайности.

Представителѣ нашого товариства брали участь въ перенесеню [м]ощій вѣкопомного митроп. Григ. Яхимовича, на домовинѣ Єго зложили свôй вѣнець. Наше тов. урядило также поминальне богослуженье за душу пок. дра Володимира Ганкевича, звѣстного патріота и одного зъ основателѣвъ нашого товариства. При принятю Є. В. Цѣсаря въ „Народнôмъ Домѣ“ присутствовали такожь ôтпоручники нашого товариства, такъ само въ [illegible] Іосифа II засѣдали нашѣ делегаты. Въ загалѣ не опустили мы жадного случаю, щобы не заманифестоватись яко товариство руске, народне.

Для выгоды и образованя членôвъ, удержувало товариство библіотеку и читальню. Библіотека выносила при кôнци мин. року 530 дѣлъ въ 750 томахъ. Въ читальни знаходились слѣдуючѣ письма и дневники а) политичнѣ: 1) Дѣло, 2) Батькôвщина, 3) Слово, 4) Русская Рада, 5) Новое Время, 6) Одесскій Вѣстникъ, 7) Gazeta Lwowska, 8) Gazeta Narodowa (до половины року), 9) Nowy Czas 10) Gwiazdka Cieszyńska; б) литературно-науковѣ: 11) Правда, 12) Зоря, 13) Наука, 14) Вѣстникъ Европы, 15) Мысль, 16) Tygodnik Illustrowany, 17) Dziennik dla wszystkich; в) економичнѣ и фаховѣ, 18) Господарь и Промышленникъ, 19) Рускій Сіонъ, 20) Газета Школьна (до кôнця 1879 р.), 21) Ekonomista, 22) Praktischer Landwirth, 23) Landwirthschaftliche Zeitung, 24) Oekonom, 25) Gerichtshalle; г) розличного содержаня: 26) Arbeiter-Freund, 27) San; д) гумористичнѣ: 28) Dyabeł, 29) Kikeriki. Всѣмъ редакціямъ повысшихъ часописій складаємъ на тôмъ мѣстци за безплатне удѣлюванье своихъ выдавництвъ нашу сердечну подяку, а особливо Чч. редакціямъ „Дѣла“, „Батькôвщины“ и „Слова“, котрѣ все безплатно помѣщували оголошеня и вѣсти о справахъ нашого товариства.

Также складаємъ тутъ прилюдну подяку Є. В. Преосв. Митр. Іосифови, Вп. дру Сушкевичеви и Вп. Ю. Медвецкому, ректорови политехники за ихъ значнѣ грошевѣ датки на цѣли нашого товариства; Вп. дру мед. П. Дубаловичеви, за ласкаве зъобовязанье безплатного лѣченя членôвъ нашого товариства; Вп. дирекціямъ руского и польского театру за ласкаве зниженье цѣны билетôвъ для нашого товариства.

Що до стану касы, то бувъ сей при кôнци мин. року слѣдуючій:

Истины въ пожичкахъ	984	зр.	09	кр.
Ôтсотки ôтъ истины .	251	„	22	„
Листъ заст. банк. гип.	100	„	—	„
Въ щадници . .	27	„	22	„
Готôвкою . . .	47	„	69	„
Разомъ	1410	зр.	22	кр.

На тôмъ кôнчимо наше справозданье, поручаючи Вп. Родимцямъ осудъ надъ справами и станомъ нашого товариства, и маємъ надѣю, що Вп. Родимцѣ схотятъ узнати нашѣ труды для зреализованя великои цѣли нашого товариства, для несеня матеріяльнои и моральнои помочи рускôй акад. молодежи, а узнавши ихъ не ôтмовлятъ намъ своєи симпатіи и пôдмоги.

Уступившій выдѣлъ.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*День слюбу Арх. Цѣсаревича Рудольфа съ кн. Стефаніею*) назначеный первѣстно на день 15 л. лютого зôставъ ôтроченый. Причиною має бути станъ здоровля кн. Стефаніи, котрый не позволяє пôсля суду лѣкарѣвъ на змѣну климату въ зимѣ.

(*Селяньскѣ зборы въ нѣмецкихъ краяхъ.*) Вся увага внутреннои политики австрійскои звертаєся теперь на зборы селянъ нѣмецкихъ, що теперь майже день за днемъ ôтбуваются въ нѣмецкихъ краяхъ. Такъ ôтбулося згромадженье селянъ дня 6 л. сѣчня въ Лянгенлюа, где промовляли послы Финфкранцъ и звѣстный прусофиль Шенереръ; въ Ацбахъ скликавъ знову пос. Пфлигль надъ 1000 селянъ, дня 9 л. сѣчня ôтбулося зôбранье селянъ въ Шейбсъ, а передвчера ôтбулося велике вѣче селянъ въ Линцу. Предметомъ всѣхъ тыхъ селяньскихъ зборôвъ єсть реформа грунтового податку. Въ всѣхъ ухваленыхъ резолюціяхъ пôдносится совсѣмъ недвозначно, що селяне не въ силѣ перенести на собѣ нового пôдвысшеня грунтового податку, а именно въ высокости установленôй черезъ центральну комисію. Дальше взывають резолюціи пословъ въ радѣ державнôй, щобы выступили противъ пôдвысшеня грунтового податку, взглядно противъ дотычащого закона. О стôлько булибы тіи зборы селянъ дѣйстнымъ объявомъ ихъ новорозбудженого житя и почутя своихъ интересôвъ. Однакожь дальше вже розпочинаєся агитація централистична, котра въ значнôй части лише ослаблює значенье такихъ зборôвъ. Божь вѣдома рѣчь, що централисты доси совсѣмъ не дбали о долю своихъ селянъ и що теперѣшна реформа грунтового податку єсть властиво ихъ дѣломъ. Щобы отже вести успѣшно агитацію межи селянами, мусятъ они хапатися або тероризму, не дозволяючи выявити правды о поступованю централистôвъ, якъ сесталося въ Лянгенлюа и въ Шейбсъ, где прійшло до досыть бурливыхъ сценъ, або мусятъ воювати неправдою, представляючи Галичину яко край що до грунтового податку найбôльше форитованый, що знову не годится съ правдою. Въ хвилѣ, коли се пишемо, не маємо єще точныхъ справоздань зъ линцкого вѣча селяньского, котрый властиво має бути загальнымъ зборомъ селянъ горѣшнои Австріи. Телеграмы доносятъ лише, що прибуло участникôвъ около 3.000. Намѣстникъ Пино обѣцявся бути на тôмъ вѣчу, але въ самъ день вѣча звинився якоюсь слабостію, правдоподôбно въ наслѣдство наказу зъ горы. Характеристично такожь, що на селяньскѣ зборы именно въ Линцу недопущено шляхты, духовеньства и въ загалѣ консерватистôвъ пôдъ предлогомъ, що збôръ має бути чисто селяньскій. Замѣтно также, що на селяньскôмъ зборѣ въ Лянгенлюа звѣстный прусофиль Шенереръ отверто заявивъ, що австрійскѣ Нѣмцѣ тôлько „съ прискорбнымъ серцемъ“ переносятъ на собѣ ôтдѣленье ôтъ прочои нѣмецкои ôтчины! При тôмъ всѣмъ однакожь выявляєся, що якъ-нибудь нѣмецкѣ селяне рѣшучо противнѣ пôдвысшеню грунтового податку, такъ знову далекѣ они ôтъ того, ити слѣпо за централистами. Такъ селяне въ Ацбахъ высказали свое повне довѣріє пос. Пфлиглеви, котрый выступає завсѣгды противъ централистôвъ, а на зборахъ въ Лянгелюа и Шебсъ тôлько тероризмомъ притлумили централисты антицентралистичнѣ голосы селянъ.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Въ своѣй заграничнôй политицѣ стараєся российске правительство бути якъ найбôльше здержанымъ и уникає скôлько можна всякихъ конфликтôвъ. Се видно въ оглядномъ поступованю съ Хинами и въ оріентальнôмъ пытаню, где Россія совсѣмъ не стараєся выкликати трудности въ полагодженю дотеперь нерѣшеныхъ єще пытань. Головна увага правительства здаєся звертатись теперь передовсѣмъ до внутрѣшныхъ реформъ. Єсли въ загалѣ дуже много причинъ промовляє за якъ найскоршимъ переведеньемъ многихъ реформъ майже въ въ кождôй галузи державного житя Россіи, то теперь єще прибуває нова причина, а нею єсть взглядъ на щоразъ бôльше зростаючій дефицитъ державный. Се очевидно наказує бôльше оглядатись за ощадностію. Тую цѣль має мати теперь розпочата ревизія въ всѣхъ центральныхъ управахъ всѣхъ министерствъ. Тая ревизія розпочалася передъ трема недѣлями. Въ тôй цѣли — якъ пише „Одесскій Вѣстникъ“ — утворено при кождôмъ министерствѣ осôбну комисію, котра має застановитись, чи потрѣбне всюда дотеперѣшне число чиновникôвъ (урядникôвъ), чи ôтповѣдно роздѣлена праця, чи кождый має свôй уряловый обовязокъ и якъ єго сповняє и т. д. Дальше має доходитись степень образованя, часъ службы, народнôсть и скôлькôсть платнѣ кождого чиновника. Се все показує, що якъ зъ однои стороны въ чиновництвѣ дотеперь не було достаточного, въ иншихъ державахъ звычайного перегляду що до ихъ квалификаціи и дѣятетьности, такъ зъ другои стороны, що переведенѣ будутъ значнѣ реформы, обмежаючѣ дотеперѣшный надмѣрный бюрократизмъ. А що такого обмеженя потреба, се показує вже той одинъ фактъ, признаваный всѣми российскими часописями, що существує попри министерствѣ єще осôбный „совѣтъ министерства“, котрый рôчно коштує 43.000 зр. а по своѣй бездѣльности и неозначеню своєи дѣятельности представляєся совсѣмъ злишнымъ. Не давно переводженѣ сенаторскѣ ровизіи показали наглядно, що въ бюрократичныхъ и въ загалѣ административныхъ сферахъ дѣются дуже великѣ надужитя, котрѣ приносятъ шкоду людности и державѣ. Тожь можна надѣятися що и ревизія министерства принесе свою користь для уладженя державного организму.

Стремленье такъ российского правительства, — якъ особливо российскои прасы до новыхъ реформъ, выдвигає разъ въ разъ новѣ темнѣ стороны, котрѣ потребуютъ поправы або цѣлковитого усуненя. Мы вже давнѣйше згадували, якъ российска праса (розумѣєся, що не вся) пôдняла справу народнои просвѣты и попри тôмъ указала на велику шкоду, яка выходитъ для просвѣты народа зъ того, що правительство въ полуднево-захôднôмъ краю (на Руси) заборонило учити въ школахъ по руски и що вся наука ведеся на незрозумѣлôмъ для народа языцѣ российскôмъ. Теперь знову „Церковный Общ. Вѣстникъ“ пôдноситъ тую саму справу, але зъ иншои точки. „Цер. Вѣстникъ“ выясняє, що заборона руского (малоруского) языка єсть причиною, для чого на Украинѣ ширится секта штундистôвъ мимо того, що малорускій нарôдъ совсѣмъ далекій по своѣмъ успособленю ôтъ сектярства. „Кождый Русинъ (малороссъ) — поетъ и мыслитель по природѣ; єму въ справѣ вѣры бôльше важный духъ самои вѣры, якъ обрядовôсть. Ничого доказувати тую, що тôлько высказану гадку, разъ длятого, що се ствердженый фактъ въ всѣхъ описахъ южнорускобо житя, а подруге длятого, що рôвнодушнôсть кождого Русина (малоросса) для сектярскихъ наукъ, повстававшимъ завсѣгды въ центральнôй Россіи, єстъ надто очевидна. Центральна Росія завсѣгды держалась побôльше буквы закона обрядовости, якъ духа вѣры. Колижь на южнôй Россіи нарôдъ не має можности въ церквѣ чути свого рôдного слова и порозумѣти выголошуваныхъ по российски проповѣдій, то взрôстъ штундизму, котрый йде до того, щобы святе письмо поясняти народови совсѣмъ зрозумѣло на народнôмъ языцѣ, дасться природно пояснити“. „Новое Время“ додає до сихъ слôвъ слѣдуючу увагу: „Тымъ часомъ, задля запрету малоруского языка, священикъ не може навѣть бесѣдовати съ простымъ народомъ єи рôднымъ языкомъ. Чижь може ôнъ дѣйствовати противъ проповѣди штундизму?“

Англія. Дня 6 л. сѣчня зôставъ отвореный англійскій парляментъ троновою бесѣдою, котру ôтчитавъ льордъ канцлеръ Selborne. На вступѣ поясняє тронова бесѣда, що скликанье парляменту послѣдовало вчаснѣйше, якъ звычайно, задля кôлькохъ дуже важныхъ справъ. Заграничнѣ ôтношеня Англіи до другихъ державъ суть пріязнѣ. По мирнôмъ рѣшеню граничного [спору] межи Чорногорою а Туреччиною стара[ются] теперь европейскѣ державы, щобы та[к]ожь спôръ межи Греціею а Туреччиною бувъ мирно залагодженый. Згадуючи за повстанье въ Трансваалю, указує тронова бесѣда на необходимôсть примусовыхъ строгихъ средствъ, щобы придавити се повстанье и заявляє, що годѣ дати тамошнымъ европейскимъ кольонистамъ право контролѣ надъ мѣстцевыми справами. Вôйна въ Афганистанѣ о стôлько скôнчена, що всѣ англійскѣ войска, кромѣ залоги Кандагару, ôткликанѣ назадъ до Индій. Коли такъ пôсля бесѣды троновои справы англійскѣ въ Африцѣ и Азіи не представляются въ дуже користнôмъ свѣтлѣ, то єще сумнѣйше стоятъ справы въ самôй Англіи. Єдина свѣтла точка троновои бесѣды, се сконстатованье бôльше оживленого руху торговельного, що каже надѣятись на бôльшѣ доходы державнѣ сего року. За тоє мимо добрыхъ жнивъ соціяльнѣ ôтношеня въ Ирландіи совсѣмъ не полѣпшилися. Число аграрныхъ переступствъ дуже значно побôльшилося. Хочь убійства не дôйшли въ Ирляндіи до такъ великихъ розмѣрôвъ, якъ иншѣ переступства, однакожь все таки правительство мусѣло предприняти для охороны осôбъ значно бôльше строгѣ мѣры якъ передъ тымъ. Доси придержувалось правительство звычайныхъ средствъ правныхъ, однакожь тіи средства оказуются недостаточными и для того заповѣдає тронова бесѣда, що правительство зажадає уповажненя до надзвычайныхъ мѣръ, необходимыхъ до удержаня не тôлько порядку и права, але такожь и до охороны житя, власности и свободы дѣланя. Право земске (Land acte) заведене р. 1870 якъ въ Ирляндіи такъ въ Англіи, хочь выдало много добрыхъ овочій, оказалося однакожь на дальше недостаточнымъ. Тому поручає тронова бесѣда парляментови ревизію сего права въ способъ ôтповѣдаючій потребамъ Ирляндіи, а то такъ пôдъ взглядомъ ôтношень межи властителями а чиншôвниками, якъ и въ дусѣ заміреного закупна землѣ на власнôсть людности. Дальше заповѣдає тронова бесѣда предложенье [illegible] ню въ Ирляндіи правительственныхъ в[ластей] опертыхъ на засадѣ самоуправы, щобы обезпечити тамже контролю выдаткôвъ и вкорѣнити звычай мѣстцевои самоуправы. Наконець заповѣдає тронова бесѣда єще дальшѣ законодательнѣ реформы, якъ знесенье тѣлеснои кары въ войску и маринарцѣ, регуляцію рѣкъ, ревизію шкôлъ и шпиталѣвъ въ Шкоціи и т. д.

Такъ отже не дуже веселый гороскопъ представленый въ троновôй бесѣдѣ. Переважна часть англійскои прасы, навѣть доси прихильнои теперѣшному министерству, приняла тронову бесѣду съ великимъ невдоволеньемъ, вже не згадуючи о тôмъ, що опозиційна праса съ цѣлою непощадностію нападає на министерство Глядстона. И не можна сему дивуватись, такъ якъ правительство не указує ніякого видного выходу зъ теперѣшного сумного положеня. Кольоніяльна политика Англіи, навѣть пôсля выводôвъ Times, єсть совсѣмъ зла и веде до щоразъ бôльшого упадку. Найважнѣйшою справою остаєся справа ирляндска. Але правительство, якъ зъ однои стороны не показує способу раціонального уладженя сумныхъ и невыносимыхъ аграрныхъ ôтношень въ Ирляндіи, такъ зъ другои стороны хапаєся ризиковного средства „надзвычайныхъ мѣръ“ именно знесеня Habeas-Corpus-Act-ôвъ. Вже теперь заявляє предводитель земскои лиги Давидъ, що такѣ „надзвычайнѣ мѣры“ доведутъ до єще бôльшихъ непорядкôвъ, розбоѣвъ и насилій въ Ирляндіи.

Дотеперѣшна политика министерства Глядстона вызвала острую критику въ палатѣ панôвъ, где особливо Биконсфильдъ выступивъ съ тяжкими замѣтами такъ противъ заграничнои политики, якъ и противъ поступованя въ Ирляндіи. Тожь само въ низшôй палатѣ (послôвъ) выступивъ Норткотъ съ острою критикою противъ министерства закидаючи єму надмѣрный оптимизмъ въ заграничныхъ справахъ, а непорадность въ справѣ ирляндскôй. Мимо критики Биконсфильда приняла высша палата адресу до королевои по мысли теперѣшного министерства.

Въ Ирляндіи рухъ аграрный що разъ бôльше взростає. Сила тайныхъ звязкôвъ и товариствъ видимо взростає зъ дня на день. Англійске правительство боится вже збройного опору, такъ якъ фенієры замѣряли перехватити зброю призначену для полкôвъ добровольцѣвъ и очевидно ужити єи противъ англійского правительства. Въ Нюброкъ коло Кляреморри зайшли 4 л. сѣчня новѣ забуреня. Товпа людій накинулась на судозыхъ урядникôвъ, котрѣ мали доручити кôлькомъ чиншôвникамъ наказъ уступити зъ посесіи. Полиція мусѣла оружьемъ розôгнати товпу, причѣмъ чотыри осôбъ ранено на смерть, а много легко покалѣчено. Забуреня въ Ирляндіи ôтдѣливаютъ такожь и на Англію, где вже проявляются слѣды тайнои пôдбурюючои агитаціи. Такъ въ Ливерполю усиловано чотыри разы пôдпалити нафтою кораблѣ, склады дерева и сѣна.

НОВИНКИ.

— **Съ новымъ рокомъ** звертаємось до нашихъ ВП. Читателѣвъ, до всѣхъ нашихъ Братей-землякôвъ, пересылаючи имъ нашѣ щиросердечнѣ желаня новорочнѣ. Нехай щаслива доля загоститъ пôдъ кожду руску стрѣху, нехай сей новый рôкъ усмѣхнеся до насъ новымъ щастьемъ, новыми надѣями... Щиро-руске: Щасть Боже!

— **Запомоги** зъ львôвского фонду вдовичого будутъ розсылатися съ кôнцемъ сѣчня або съ початкомъ лютого. [illegible] вже приготовленѣ; едино[illegible]
якѣ [illegible] деканы [illegible]
зу[illegible]
кан[illegible]
фон[illegible]
бенн[illegible]
нат[illegible]
с[illegible]

шій рестанціи именно: бережаньскій за 7 рокôвъ, жукôвскій за 2 роки, зборôвскій за 2 роки, теребовельскій за 3 роки.

— **Рускій аматорскій театръ въ Коломыѣ** устроює въ недѣлю дня 16 лат. сѣчня 1881 представленье, въ котрôмъ будутъ ôтограні: *Запечатаный жидъ*, монодрама въ 1 актѣ съ спѣвами, написавъ А. Ладновскій; *Людвикъ XIV*, комедія въ 1 актѣ, перевѣвъ зъ нѣмецкого Ю. Гродскій и *Кумъ Мѣрочникъ*, народна штука съ спѣвами въ 1 актѣ, слова и музыка Янковского.

— **Зъ Станиславова** пишутъ намъ, що тамошне руске духовеньство, именно оо. сотрудники занималися ревно конскрипціею рускои народности. Доносятъ намъ также, що въ Станиславовѣ даєся чути потреба, заложити руске политичне товариство а [illegible]кожь руске касино або „бесѣду“ [illegible]де моглибы всѣ Русины мѣстцев[illegible] и околичні свобôдно и рôвноправн[illegible] сходитися. За тое дѣло берутся вже [illegible]декотрі патріоты, хотяй съ жалемъ [illegible]риходится згадати, що тому стаютъ [illegible]а перешкодѣ гдеякі амбиціи чисто [illegible]собистí. Маємо однакожь надѣю, що дѣло се поспѣє скоро на передъ и що патріотизмъ и згода Русинôвъ переможе всякі перешкоды.

— **Зъ Самбôрского пишутъ намъ**, що н. Попель посѣд. дôбръ, котрому староство поручило перевести конскрипцію въ своѣмъ окрузѣ, записує тамошныхъ жидôвъ на польскій языкъ „домовый“, н. п. въ Черховѣ и въ иншихъ селахъ, где жиды не то щобъ бесѣдовали дома тымъ языкомъ, але его и не знаютъ, бо жіючи мѣжъ рускими селянами, навчились кромѣ свого жаргону лише языка руского.

— **Зъ конскрипціи** жиды дуже незадоволені. Якъ зачуваємъ, протестуютъ многі жиды противъ того, щобы приписувати имъ польскій языкъ яко ихъ языкъ домовый. Мимо инструкцій, які мало выдати Намѣстництво, щобы жидамъ въ карткахъ конскрипційныхъ означати лише польскій або рускій языкъ яко свôй домовый, заявляютъ они отверто, що уживаютъ мѣжъ собою языка нѣмецкого.

— **„Якимъ языкомъ бесѣдуєшь?“** запытавъ комисарь въ Сокали руского селянина при конскрипціи. „Такимъ, якъ теперь“ — ôтповѣвъ той смѣло.

— **Зъ Сокальского** пишутъ намъ, що тыми днями розôславъ маршалокъ повѣтовый п. Поляновскій межи рускі громады ôтозву Выдѣлу краєвого въ цѣли збираня [illegible]кладокъ на даръ для архикнязя Рудольфа въ день его вѣнчаня, але [illegible] цѣль сихъ складокъ лише въ польскôмъ языцѣ. Зъ того выйшло, що рускі селяне не порозумѣли совсѣмъ властивои цѣли, а рôжно толковали собѣ ей, отъ н. пр. такъ, що то панъ маршалокъ велитъ собѣ платити за тое, що возивъ селянъ до Кракова на приѣздъ Цѣсаря. Доперва священики выясняли селянамъ рôднымъ словомъ властиву цѣль сихъ складокъ. Се однакожь не спиняє п. Поляновского величатись „przyjacielem ruskiego ludu!“

— **Зъ Перемышля** доносятъ намъ, що въ тамошнôй женьскôй школѣ выдѣловôй рускій языкъ єстъ предметомъ надъобовязковымъ для всѣхъ учениць безъ рôжницѣ и що учатъ его лише въ такихъ годинахъ, котрі сутъ призначені звычайно для надъобовязковои науки. Навѣть самъ учитель руского языка, п. Козловскій, не прикладає видно ніякои ваги до того предмету, коли не посылає власныхъ доньокъ на руске. Смѣємъ запытати Раду школьну краєву, чи сей фактъ дастся погодити съ рôвноуправненьемъ и краєвымъ закономъ школьнымъ, тымъ бôльше, що въ гдеякихъ клясахъ находится по двацять кôлька учениць-Русинокъ?

— **Шляхта ческа** намѣряє зъ поводу вѣнчаня архикназя Рудольфа зложити 300.000 зр. яко фондъ на цѣли доброчинні.

— Кардиналъ **Якобинѣ** одержавъ ôтъ россійского царя великій крестъ ордеру Александра Невского.

— **Рухъ семитскій въ Галичинѣ.** Коли въ Нѣмеччинѣ пануе теперь рухъ антисемитскій, то у насъ взмагаєся чимъ разъ бôльше, щобъ такъ сказати, рухъ семитскій. Примѣромъ того нехай послужитъ фактъ, що недавно въ Садогорѣ, въ знанôй столици славетного жидôвского рабина, напали густі товпы жидôвъ на дôмъ одного свѣжого неофита и такъ немилосердно били его, що ажь постерунокъ жандармеріи мусѣвъ насильно розганяти розъяреныхъ пейсатыхъ борцѣвъ. Лѣпше выповнявбы Садогôрскій рабинъ законъ Мойсея, колибъ научавъ свои[illegible] згоды и милости ближнѣ[illegible]

[illegible] [illegible]рѣтникъ при ар[illegible] [illegible]тино [illegible] в- [illegible] н- [illegible] на

[illegible]чись въ тôмъ взг. ядѣ тайно съ дипльоматами англійскими и турецкими. Г-фови Монжеля бажалось зôрвати союзъ австрійско-нѣмецкій, а довести до союза Австріи съ Англією. Въ тыхъ таємничихъ махинаціяхъ пôдглянувъ его россійскій посолъ въ Константинополи Новиковъ, и наслѣдствомъ сего австрійске министерство справъ заграничныхъ здемаскувало Монжеля и увôльнило его зô службы, що дѣйстно за дуже лагôдну кару належитъ уважати. Гр. Монжеля бувъ пе[illegible]редъ тымъ секретаремъ при посол[illegible]твѣ въ Лондонѣ, где его дуже рал[illegible] видѣли въ кругахъ аристократичн[illegible] и где также пробувавъ подôбн[illegible] тактики, якъ на теперѣшнôй [illegible] службѣ, въ котру перенесено [illegible] власне „за кару“. Кажутъ, що така вѣроломна политика гр. Монжеля приносила ему немалі „кубаны“...

— **Розбôйничій нападъ** à la Francesconi хотѣло сповнити двохъ молодыхъ людій въ Пештѣ на листоношу съ грôшми. Въ тôй цѣли звабили его до себе нѣбы-то грошевымъ листомъ до нихъ адресованымъ, и тамъ кинулись на него, пхнувши его кôлька разы ножемъ. На крикъ нещасного збѣглися люде и оборонили листоноша, а винныхъ ôтдали въ руки власти. Дѣялося тое середъ бѣлого дня, въ однôй зъ найлюднѣйшихъ улиць мѣста!!

— **Календарь Юліяньскій**, котрый заховує Ромунія, намѣряє тамошне правительство зрôвнати съ календаремъ грегоріяньскимъ въ той спосôбъ, щобы кождого переступного року выкинути день 29 лютого, черезъ що за 48 лѣтъ зрôвнаются оба календарѣ. Таке численье маєся розпочати 28 лютого 1884 року, отже 1 марта 1928 року буде мала Ромунія вспôльный календарь съ захôдными державами.

Вѣсти епархіяльні.

Зъ АЕпархіи Львôвской.

Презенту получивъ о. І. Грабовичь зъ Половець на приходъ въ Стопчатовѣ.

Каноничну институцію получивъ о. І. Черепашиньскій на Керницю дек. Городецкого.

На конкурсъ выставлені приходы: Иваникôвка дек. Станиславôвского и Жабы-Ильце дек. Коссôвского, — оба съ речинцемъ по даня до 11 (23) марта 1881 року.

— Ч. 247. **Жертвы** вплынувші на руску Бурсу въ Тернополи ôтъ дня 21 жовтня до дня 20 грудня 1880.

1.	Доплаты за питомцѣвъ Бурсы			зр.	130·50
2.	Вп. І. Геросимовичь зъ Зарубинець	вкл. чл.		„	50·—
3.	„ П. Целевичь	„		„	6.—
4.	„ Н. Юськевичь	„		„	3.—
5.	„ А. Чичкевичь	„		„	2.—
6.	„ Павелъ Глиньскій	„		„	3.—
7.	„ Г. Вацыкъ	„		„	3.—
8.	„ М. Чаєковскій	„		„	3.—
9.	„ М. Гутковскій	„		„	3.—
10.	„ Братство цер. Беледа	„		„	2.30
11.	„ А. Ганкевичь	„		„	5.—
12.	„ Н. Лужницкій	„		„	3.—
13.	„ І. Боцюрковъ	„		„	3.—
14.	„ Е. Лисенецкій	„		„	3.—
15.	„ З. Крвавичь	„		„	3.—
16.	„ А. Радецкій	„		„	2.—
17.	„ Г. Олесницкій	„		„	3.—
18.	„ І. Герасимовичь зъ Гнил.			„	6.—
19.	Зъ продажи книжокъ подареныхъ для Бурсы			„	—.20

20. Вп. о. В. Федоровичь яко вкл. чл. пôвъ кôрця гречки.

Ôтъ выдѣла рускои Бурсы.

Въ Тернополи дня 20 студня 1880.

Дръ. В. Лучаковскій.

— **Выказъ Всеч. и Благ. П. Т. жертвователѣвъ на дѣвоче воспиталище пôдъ зарядомъ Инокинь чина св. Василія Вел. зъ Словиты, котрымъ за ихъ жертвы комитетъ заявляє свою щирѣйшу подяку:** (*Дальше*). 32) Складка зъ дек. Белзкого епархіи Перем. на руки Всеч. О. Сѣлецкого зъ Жужеля, именно: Веч. оо. Дмоховскій деканъ зъ Обердова 1 зр., Лавровскій зъ Себечова 1 зр., Кучиньскій іеромонахъ зъ Кристинополя 1 зр., Лукашевичь зъ Сѣльця 1 зр., Гула зъ Корчмина 1 зр., Сѣлецкій зъ Жужеля 1 зр., а Всч. оо. Пелеховичь зъ Ванева, Новосядовскій зъ Жабча, Мосьевичь зъ Шмиткова, Паславскій зъ Белза, Тустановскій зъ Завишнѣ, Грабскій зъ Будинина, Чеховичь зъ Боратина, Подолиньскій зъ Куличкова, Лаврецкій зъ Добрачина по 50 кр.,—разомъ 10 зр. 50 кр.

(Дальше буде.)

Просьба

до заряду дôбръ рускои митрополіи.

При зближаючôмся выборѣ посла на соймъ краєвый въ Станиславовѣ звертаємся съ умильнымъ прошеньемъ до П. Т. Заряду дôбръ митрополичихъ рускихъ, щобы тойже заказавъ ласкаво свому слузѣ, п. Лужецкому лѣсничому зъ Крылоса, теперь такъ противъ руского кандидата агитовати, якъ дѣлавъ тое при выборѣ посла въ тôмъ мѣстѣ до Рады державнои, агитуючи за польскимъ кандидатомъ, кн. Пузыною. Най уважає той панъ, що ѣстъ рускій хлѣбъ!

Згôршені тымъ поступомъ въ р. 1879.

НАУКА, ШТУКА И ЛИТЕРАТУРА.

— **Нова газета литературно-наукова** п. з „Свѣтъ“ появилась сими днями во Львовѣ. Число 1 мѣститъ удачный портретъ нашого славного историка М. Костомарова. „Свѣтъ“ уживає правописи фонетичнои. Редакторомъ есть п. Ив. Белей.

Курсъ збôжа зъ дня 11 л. сѣчня 1881.

(*Справозданье львôвскои комнаты купецкои*)

Цѣна за 100 кильограмôвъ.	ôтъ		до	
	зр.	кр.	зр.	кр.
Пшениця	9	80	10	60
„ бѣла	—	—	—	—
„ жовта	—	—	—	—
„ осѣнна	—	—	—	—
Жито	9	20	9	75
Ячмѣнь	6	20	7	40
Гречка	6	40	6	75
Овесъ	5	50	6	75
Горохъ до варки	6	75	10	50
„ паст.	—	—	—	—
Выка	5	25	6	–
Кокорудза стара	5	78	7	25
„ нова	6	50	7	50
Рѣпакъ зимовый	11	25	11	75
„ лѣтный	10	70	11	—
Ржѣй (Лянка)	9	25	10	50
Насѣнье ляне	11	50	12	25
Конюшина (передва)	20	—	50	
Кминъ	22	—	26	50
Анижъ	36	—	37	—
„ плоскій	36	—	37	

Подписка

на издающуюся въ г. Кіевѣ политическу[illegible] [illegible]тературную газету

„ЗАРЯ“

ПРИНИМАЕТСЯ

въ Кіевѣ: въ *Главной конторѣ* газеты „Заря“ на Крещатикѣ, въ домѣ дворянскаго собранія, при книжномъ магазинѣ Л. В. Ильницкаго и въ *[illegible]дѣленіяхъ конторы*: въ книжномъ и музыкальномъ магазинѣ Б. Корейво, — на Крещатикѣ и въ книжномъ магазинѣ Н. Я. Оглоблина, — на Крещатикѣ.

Срокъ выхода ЕЖЕДНЕВНЫЙ, *за исключеніем[illegible] дней послѣ-праздничныхъ.*

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА:

Безъ доставки и перес.: на годъ—**8** р., на 6 мѣс.—**5** р., [illegible] 3 мѣс.—**3** р., на 1 мѣс. —**1** р.; **съ доставкой и пересылкой:** на годъ—**10** р., на 6 [illegible]—**6** р., на 3 мѣс.—**4** р., на 1 мѣс. **1** р. **50** к.

Программа газеты „Заря“:

I. Отдѣлъ внутренній: а) извѣстія о дѣйствіяхъ правительства, о за[illegible]нодательныхъ мѣрахъ и предположеніяхъ, съ обсужденіемъ послѣднихъ въ руководящихъ статьяхъ; б) [illegible]сдѣнія и руководящія статьи по важнѣйшимъ вопросамъ общественной жизни Россіи, какъ-то: вопросы государственнаго хозяйства, народнаго образованія, мѣстнаго самоуправленія и вопросы юридическіе; в) корреспонденціи изъ обѣихъ столицъ; г) свѣдѣнія изъ другихъ газетъ и журналовъ; д) вопросы хозяйства, промышленности и торговли въ районѣ южной полосы Россіи, въ губерніяхъ, входящихъ въ составъ генералъ-губернаторствъ: кіевскаго, одесскаго и харьковскаго, а также и кавказскаго края; е) корреспонденціи и хроника общественной жизни означенной полосы Россіи.

II. Отдѣлъ мѣстный: а) городская хроника Кіева, б) вопросы городскаго благоустройства, в) мѣстныя событія и происшествія.

III. Отдѣлъ внѣшній: извѣстія о важнѣйшихъ событіяхъ общественной и политической жизни заграницей.

IV. Отдѣлъ судебный: судебная хроника, отчеты о судебныхъ засѣданіяхъ, свѣдѣнія о дѣлахъ, назначеныхъ къ слушанію въ судебныхъ учрежденіяхъ г. Кіева, резолюціи по судебнымъ дѣламъ.

V. Фельетонъ: очерки и разсказы беллетристическаго характера, въ прозѣ и стихахъ; обозрѣнія и статьи литературно-критическія, рецензіи театральныя, музыкальныя и художественныя; фельетонъ изъ мѣстной общественной жизни и мѣстныхъ событій и происшествій.

VI. Смѣсь: разныя извѣстія, важнѣйшія изобрѣтенія въ области наукъ, искуствъ и промышленности.

VII. Отдѣлъ справочный: свѣдѣнія о погодѣ, урожаяхъ. Биржевые курсы. О двыженіи желѣзн. д. и пароходовъ. Указатель театровъ и публичныхъ увеселеній.

VIII. Объявленія.

Издавая газэту въ провинціи, при условіяхъ предварительной цензуры, редакція не скрываетъ отъ себя трудностей этого дѣла и не претен дуетъ ни на что иное, какъ на то, чтобъ съ одной стороны знакомить мѣстное общество со всѣмъ новымъ и интереснымъ въ политикѣ внѣшней и внутренней, въ мірѣ идей и фактовъ, а съ другой — служитъ органомъ мѣстной жизни, мѣстныхъ нуждъ и потребностей и вѣрнымъ отраженіемъ всего происходящ аго въ юго-западной и южной частяхъ нашего отечества.

Редакція *отвергаетъ всякую, какъ національную, такъ племенную и религіозную исключительность* и относится съ сочувствіемъ ко всему, что служить къ укрѣпленію или дальнѣйшему развитію реформъ настоящаго царствованія.

Редакція убѣждена, что недавнее исключительное положеніе юго-западнаго края, какъ ненормальн[illegible] потеряло свой raison d'être и что этому краю въ не далекомъ будущемъ предстоитъ воспользоваться всею полнотою развитія русской жизни.

Редакція по мѣрѣ силъ и возможности будетъ поддерживать принципы законности и равноправности и не допуститъ на столбцахъ своей газеты ничего несогласнаго съ идеей свободнаго и разумнаго прогресса.

ЮСИФЪ ПАДЕВСКІЙ ВО ЛЬВОВѢ

поручає тано въ найлучшихъ родахъ

ЦУКОРЪ
КАВУ
МИГДАЛЫ
РОДЗИНКИ
ДАКТИЛѢ
ФИГИ
ОРѢХИ
ЧОКОЛЯДУ
ПОМАРАНЧѢ
ЦИТРИНЫ
ПОВИДЛА
и СЛИВКИ

ГЕРБАТУ
РУМЪ
ВИНА
ПОРТЕРЪ англійскій
РОЗОЛИСЫ
и
ЛИКЕРЫ
БИШКОКТЫ
БАКАЛІИ
и
МЕДÔВНИКИ

КАВЯРЪ
СЫРЫ
САЛЯМИ
САРДИНКИ
ЛОСОСЬ
ТУНЧИКИ
РАКИ
ТРУФЛѢ
ШАМПІОНЫ
МУШТАРДУ
и
ОСЕЛЕДЦѢ

СВѢЧКИ
МЫЛО
РИЖЪ
КРУПКИ
САГО
ГРИБЫ
ФАРБКУ
КАРТЫ
ОЛИВУ
ОЦЕТЪ
КАПАРЫ
МОСКАЛѢ

Замовленя зъ провинціи залагоджує точно ôтворотною почтою. (4—6)

[illegible]ôтповѣдає: Маркилъ Железôвскій. Зъ друкарнѣ Товариства им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарско[illegible]